

**ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Trnavská cesta 52
P.O.BOX 45
826 45 Bratislava

**PROGRAMY A PROJEKTY
ÚRADOV VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA V
SLOVENSKEJ REPUBLIKE**

odpočet plnenia k 30.06.2013

Bratislava, júl 2013

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Banskej Bystrici**

ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

MUDr. Kvetoslava KOPPOVÁ, PhD. – vedúca odboru

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR

Úlohu plnia všetky RÚVZ v SR. Cieľom úlohy bolo získať prehľad o používaných spôsoboch dezinfekcie vo verejných vodovodoch a o prevádzke verejných vodovodov bez dezinfekcie na báze chlóru. Na základe podkladov RÚVZ bol spracovaný Prehľad verejných vodovodov bez chlórovania za obdobie rokov 2000 – 2011 (a výsledky hodnotenia ich kvality na základe monitorovania RÚVZ za roky 2007 – 2011) a Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, zásobujúcich viac ako 5000 obyvateľov za obdobie rokov 2005 – 2010 so zameraním na používané dezinfekčné prostriedky a počet obyvateľov, zásobovaných pitnou vodou podľa druhu dezinfekčných prostriedkov používaných na dezinfekciu vody. Poslednú časť úlohy, ktorá mala byť zameraná na Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo VV, ktoré zásobujú menej ako 5000 obyvateľov bolo navrhnuté nahradiť účasťou v projektoch Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie. Gestorom projektov je odbor OFŽP na ÚVZ SR, riešiteľmi sú vybrané RÚVZ a spoluriešiteľmi vodárenské spoločnosti. Cieľom je zvýšenie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody a ochrana pred nežiaducimi účinkami vedľajších produktov dezinfekcie.

V rámci plnenia úlohy 1.7 boli spracované **dve prednášky** prezentované na odborných konferenciách:

- Koppová, K., Bartová, P., Avdičová, M.: Výskyt infekčných ochorení prenosných pitnou vodou v Slovenskej republike vo vzťahu ku zdravotnému zabezpečeniu pitnej vody.
- Koppová, K.: Biologická hodnota pitnej vody.

1.8 AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR

Odbor HŽPZ využíva informačný systém o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie na tvorbu databázy údajov zo štátneho zdravotného dozoru a posudkovej činnosti vykonávaných nad vodou na kúpanie. V priebehu letnej turistickej sezóny je informačný systém využívaný na priebežnú týždňovú aktualizáciu informácií o stave v prevádzkovaní kúpalísk odosielaných ÚVZ SR a na odosielanie hodnotiacich správ pre ÚVZ SR.

1.9 POSILNENIE IMPLEMENTÁCIE HIA V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR A RÚVZ V SR

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR

Hodnotenie dopadov na zdravie je v SR zákonnou požiadavkou na základe novely zákona č. 355/2007 Z.z. s účinnosťou od 1.1.2011. V súčasnosti je spracované vecné znenie vykonávacieho predpisu vyhlášky HIA, prijatie ktorej je závislé od postupu legislatívneho schvaľovania - zákon č. 355/2007 Z.z. neobsahuje splnomocňovacie ustanovenie na jej vydanie .

V pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica sa v zmysle usmernenia hlavného hygienika posudzuje opodstatnenosť vyžiadania HIA predskríningovým nástrojom v rámci posudzovania navrhovaných činností a strategických dokumentov podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. V roku 2011 bolo posúdených 11 zámerov, v žiadnom z posudzovaných zámerov nebola spracovaná hodnotiacia správa a nebolo vyžiadané spracovanie HIA. Predskríningovým nástrojom boli zhodnotené aj tri strategické dokumenty s nasledovnými témami:

- Program hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja 2007 – 2013, aktualizácia. RÚVZ uplatnila požiadavku doplniť hodnotenie predpokladaného vplyvu strategického dokumentu na zdravie obyvateľov a doplniť kapitolu životné prostredie o ochranu pred hlukom. ÚVZ SR spracoval k dokumentu stanovisko, v ktorom žiada spracovanie HIA. Krajský úrad životného prostredia Banská Bystrica však následne rozhodol, že materiál sa nebude posudzovať podľa zákona č. 24/2006 Z.z.

- Plán rozvoja verejných vodovodov pre územie Banskobystrického kraja – správa o hodnotení SEA. Predložený materiál nebol aktuálny, preto RÚVZ Banská Bystrica odporúčal: spracovať pre Banskobystrický kraj aktualizovaný plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií a pri jeho príprave zohľadniť ochranu zdravia ľudí ako jednu z priorít. Stanovisko RÚVZ bolo dňa 21.02.2012 zaslané ÚVZ SR. Stanovisko ÚVZ SR nepoznáme.

- Územný plán mesta Banská Bystrica. ÚPN mesta nebol posudzovaný podľa zákona č. 24/2006 Z.z., nakoľko jeho obstarávanie bolo začaté v marci 2004, pred účinnosťou zákona č. 24/2006 Z.z. (HIA nebolo možné v poslednom štádiu schvaľovania ÚPN požadovať).

ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

MUDr. Ľubica HETTYCHOVÁ – vedúca odboru

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie .

Gestor

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1., 2.1.3., 2.1.4.,2.1.5.)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2.,2.1.3.,2.1.6.)

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

rok 2012 a ďalšie roky

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Pripravovať nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci a umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu ASTR
- počte nových rizikových prác v danom roku

- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať :

- vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi

Plnenie:

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici získava údaje a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Banská Bystrica a Brezno.

Podľa výstupov z programu ASTR_2011 v.3_5 bolo k 30.6.2012 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v spádovom území RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici evidovaných celkom 4 425 exponovaných zamestnancov, z toho 1 064 žien. Počet zamestnávateľských subjektov, v ktorých evidujeme rizikové práce je 97.

K 30.6.2012 bolo vydaných celkovo 13 rozhodnutí o zaradení pracovných činností do 3. alebo 4. kategórie rizika alebo o zrušení určených rizikových prác.

V 2 prípadoch boli zaradené pracovné činnosti do kategórie rizika v nových právnych subjektoch, v 3 prípadoch boli zaradené pracovné činnosti do kategórie rizika na nových pracoviskách spoločností (v spoločnostiach už boli rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce).

8 rozhodnutí bolo vydaných z dôvodu prehodnotenia miery rizika na pracoviskách spoločností s vyhlásenými rizikovými prácami. Z tohto počtu v 3 spoločnostiach bola miera rizika znížená z 3. do 2. kategórie (subjekty boli vyradené z evidencie rizikových prác) na základe aktuálnych výsledkov meraní, zhodnotenia a posúdenia expozície zamestnancov faktorom pracovného prostredia. V ostatných prípadoch (4) dôvodom prehodnotenia miery rizika boli zmeny organizačnej štruktúry spoločností, organizácie práce a náplne práce zamestnancov, ktoré sa prejavili zmenami profesií a v počtoch zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do kategórie 3.

V 1 spoločnosti na základe záveru z vykonaného štátneho zdravotného dozoru zamestnancami RÚVZ zamestnávateľ vykonal objektivizáciu faktorov pracovného prostredia z dôvodu zmeny dispozičného členenia jednotlivých pracovísk a organizácie práce. Napriek vykonaným technickým a organizačným opatreniam na zníženie rizika boli na pracoviskách spoločnosti na obdobie jedného roka do 4. kategórie rizika vo faktore zväračský pevný aerosól zaradené činnosti vykonávané v profesiách zvärač - dovarovanie a zvärač - kompletár.

V poslednom polroku došlo k zvýšeniu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, pričom počet subjektov, v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce klesol o 4. Dôvodom poklesu subjektov bolo zníženie objemu výroby v spoločnostiach, ako aj realizácia opatrení na zníženie rizika zamestnancov zamestnávateľmi, na základe čoho boli práce vykonávané v týchto spoločnostiach zaradené do 2. kategórie. Nárast celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce si vysvetľujeme aktualizáciou dát v programe ASTR_2011 v.3_5.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných na rizikových pracoviskách 30 kontrol. Zamestnávateľom, ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce, v prvom polroku 2012 neboli uložené sankcie za neplnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov.

Zamestnávateľia zabezpečujú opatrenia na zníženie expozície zamestnancov faktorom pracovného prostredia a v súlade s platnou legislatívou zabezpečujú pre svojich zamestnancov posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu v spolupráci s pracovnými zdravotnými službami a archivujú posudky o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na výkon činností.

2. 1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zvyškov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe)
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi jedovatým látkam a jedovatým látkam a prípravkom. Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie:

V prvom polroku 2012 bolo vykonaných **13 kontrol v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno** so zameraním na skladovanie a používanie veľmi toxických a toxických látok a prípravkov a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Zdravotný dozor bol vykonaný v chemických laboratóriách výrobných podnikov (6), chemických laboratóriách výskumných ústavov (2), lekárnach (4) a zdravotníckom zariadení (1).

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania veľmi toxických a toxických látok a prípravkov podľa nariadenia vlády SR č.355/2006 Z.z., ich evidencia a odborná spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Najčastejšie zistené nedostatky súviseli s nedostatočným vybavením na likvidáciu mimoriadnych situácií a lekárničiek prvej pomoci - po expirácii. Tieto nedostatky boli uvedené v záznamoch z výkonu ŠZD s určeným termínom na ich odstránenie. Zistené nedostatky boli odstránené v určených termínoch, čo bolo overené v rámci výkonu ŠZD.

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru v chemických laboratóriách a u predajcov bola aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“ (v počte 21), pričom sa zistilo, že zamestnanci majú dobrú znalosť

v problematike ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi, vedia s akými látkami pracujú, pravidelne sa zúčastňujú školenia, zamestnávateľia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

V prvom polroku 2012 bolo vydaných celkom **22 osvedčení o odbornej spôsobilosti** na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami. Z toho **18 osvedčení** bolo vydaných **na základe preukázaných dokumentov o dĺžke odbornej praxe** t.j. žiadatelia skúšku podľa platnej legislatívy nemuseli vykonať, **4 osvedčenia** boli vydané **na základe úspešne vykonanej skúšky**. Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami **pre oblasť Banskobystrického kraja** zasadala 2x.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici **vydal 6 rozhodnutí** na manipuláciu a skladovanie veľmi toxických látok a prípravkov podľa § 13 ods.4 písm.i) zákona č.355/2007 Z.z pre lekárne (4) a laboratóriá výrobných podnikov (2).

Počas polroku 2012 bolo v problematike veľmi toxických a toxických látok a prípravkov poskytnutých **31 konzultácií** týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornej spôsobilosti, klasifikácie látok a prípravkov, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva.

V prvom polroku 2012 nebola hlásená ani riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie. Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie:

V prvom polroku 2012 bolo vykonaných **19 kontrol** v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním **na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov** a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Kontroly boli vykonané vo výrobných prevádzkach (4), v chemických laboratóriách (6), v lekárňach (4), v obytných domoch – azbest (5).

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa nariadenia vlády SR č.356/2006 Z.z. Osobitná pozornosť bola venovaná hodnoteniu zdravotných rizík pri práci s karcinogénmi a mutagénmi, vymedzeniu a označeniu oblasti nebezpečenstva (kontrolované pásmo), dodržiavaniu zákazu fajčenia v priestoroch a vedeniu zoznamov exponovaných zamestnancov so záznamami o expozícii (povinnosť zamestnávateľov uchovávať 40 rokov).

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru vo výrobných podnikoch a chemických laboratóriách bola aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom **Dotazníkov informovanosti zamestnancov „K“** (v počte 15), pričom sa zistilo, že zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, pravidelne sa zúčastňujú školenia, zamestnávatelia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

Nadalej sa vedie databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a organizácií s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Okrem spoločností, kde sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi (napr. zdravotnícke zariadenia, drevospracujúce prevádzky atď.), evidujeme aj pracoviská kde sa manipuluje a skladujú chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. lekárne, obchodné spoločnosti, chemické laboratóriá) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika – 2. kategória podľa zaradenia prác do kategórií (napr. čistiarne).

K 30.6.2012 evidujeme celkom 244 zamestnancov z toho 176 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Rizikové práce 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi vykonávajú len zamestnanci spoločností v okrese Banská Bystrica (zdroj ASTR).

Najviac exponovaných zamestnancov v počte 148/136 žien bolo v riziku karcinogénnych faktorov v rezorte zdravotníctva pri práci s cytostatikami. Na druhom mieste v počte exponovaných zamestnancov bol prach z tvrdého dreva, zaradený do kategórie 1 – dokázaný karcinogén (zdroj ASTR).

V sledovanom období boli tiež vykonané previerky (7) zamerané na plnenie povinností zamestnávateľov **vyplývajúcich z nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci**.

ŠZD bol vykonaný u tých organizácií, ktoré oznámili začatie výkonu prác. Dozor sa vykonával priamo pri odstraňovaní azbestu zo stavieb, pričom bolo kontrolované dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pred expozíciou azbestu.

V rámci ŠZD pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov **Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“** (v počte 0), bolo overené dodržiavanie požiadaviek na poskytovanie informácií v oblasti ochrany zdravia pri práci (NV SR č.253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu) zo strany zamestnávateľov. Kontrolné listy poukázali na dostatočnú informovanosť o vplyve pracovných podmienok pri práci s azbestom na zdravie zamestnancov.

V roku 2012 RÚVZ v BB vydal:

1. **6 rozhodnutí** na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním **chemických karcinogénov** podľa § 13 ods.4 písm. j) zákona č.355/2007 Z.z. pre lekárne (4) a pre prevádzkové laboratória výrobných podnikov (2).
2. **5 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb** podľa § 13 ods.4 písm. k) zákona č.355/2007 Z.z., z toho 5 rozhodnutí sa týkalo odstraňovania azbestu, ktorý bol súčasťou azbestocementových odpadových potrubí v bytových jadrách jednotlivých bytov v bytových domoch v okrese Banská Bystrica. Všetky spoločnosti mali Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

V sledovanom období bolo v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov poskytnutých **53 konzultácií** týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, klasifikácie karcinogénov a mutagénov, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy – vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, pri výkone ŠZD.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž u vybraných profesií.

Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác vo faktore psychická pracovná záťaž podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

Realizačné výstupy

- Prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž.
- Prehodnocovať podkladové materiály k návrhom zamestnávateľov na určenie rizikových prác s rizikom psychickej pracovnej záťaž, v prípade potreby vyžiadať stanovisko ÚVZ SR.
- Evidovať určené rizikové práce (profesie) s rizikom psychickej pracovnej záťaž aj podľa prevažujúcej činnosti.
- Sledovať trendy vývoja a zmien psychického zdravia populácie SR v produktívnom veku na základe štatistických údajov vybraných ukazovateľov psychického zdravia (ÚVZ SR) a usmerňovať v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení na konkrétnych pracoviskách.

Plnenie:

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo kontrolované plnenie povinností zamestnávateľa v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pred psychickou pracovnou záťažou ustanovených v § 38 ods. 2 zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z.

Kontroly boli vykonané v zdravotníckych zariadeniach (5 kontrol), na pracoviskách, ktoré poskytujú komplexnú ošetrovateľskú starostlivosť pacientom s onkologickými ochoreniami a imobilným pacientom. Predmetom štátneho zdravotného dozoru bola kontrola zabezpečenia opatrení na predchádzanie zvýšenej psychickej pracovnej záťaže zamestnancov týkajúca sa kvality pracovného prostredia, organizácie práce a režimu práce a odpočinku zamestnancov.

Vykonalí sme štátny zdravotný dozor v spoločnosti Slovenská sporiteľňa, a.s., na pracovisku Centrálny Back Office (CBO). Zamestnávateľ na základe záverov vykonanej kontroly predložil „Hodnotenie psychickej pracovnej záťaže administratívnych zamestnancov“. Hodnotenie psychickej pracovnej záťaže bolo vykonané u 125 zamestnancov v profesii referent CBO, ktorí vykonávajú administratívne spracovanie dokumentácie týkajúcej sa poskytovania úverov klientom banky. Výsledky hodnotenia psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristik práce a pracovného prostredia preukázali 1. stupeň záťaže. Výsledky subjektívneho hodnotenia práce podľa Meistera preukázali, že hodnotený súbor zamestnancov dosiahol 1. stupeň psychického preťaženia (psychická záťaž, pri ktorej pravdepodobne nie je ovplyvnené zdravie, subjektívny stav a výkonnosť).

Predložené hodnotenie psychickej pracovnej záťaže zamestnancov bolo vypracované v súlade s požiadavkami platnej legislatívy.

V súčasnosti na našom úrade nevidujeme rizikové práce z titulu psychickej pracovnej záťaže. V uvedenej problematike sme zabezpečovali najmä poradenstvo s cieľom minimalizovať psychickú pracovnú záťaž zamestnancov, tam kde to je možné úpravami na pracoviskách, obmedzením sensorickej záťaže, zlepšením kvality pracovného prostredia a organizácie práce zamestnancov.

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci**Cieľ**

Výbor vrchných predstaviteľov inšpekcie práce (SLIC), združujúci zástupcov zo všetkých členských krajín Európskej únie sa dohodol na uskutočnení spoločnej kampane venovanej psychosociálnym otázkam pri práci. Gestormi tejto kampane za SR sú Úrad verejného zdravotníctva SR a Národný inšpektorát práce, ktorí spolupracujú na základe vzájomnej Dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi Národným inšpektorátom práce a Úradom verejného zdravotníctva SR. Cieľom kampane je pomocou posúdenia psychosociálnych rizík pri práci upozorniť zamestnávateľov, zamestnancov a odborníkov (napr. pracovná zdravotná služba, bezpečnostnotechnická služba) na nevyhnutnosť venovať pravidelnú pozornosť posudzovaniu a eliminácii psychosociálnych záťaží pri práci a zabezpečiť tak pohodu pri práci, zdravé pracovné podmienky, spokojnosť zamestnancov, efektívnu kooperáciu, komunikáciu a pracovný výkon.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v sídle kraja a vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Kampaň má jednotný medzinárodný metodologický protokol, hodnotiace nástroje a výstupy - na základe spoločných previerok regionálnych úradov verejného zdravotníctva a inšpektorátov práce poukázať na psychosociálne riziká pri práci, upozorniť zamestnávateľov na potrebu pravidelne vykonávať preventívne opatrenia na elimináciu psychosociálnych záťaží na pracovisku. Realizácia kampane bude prebiehať v malých a stredných podnikoch v troch odvetviach:

- zdravotníctvo a sociálne služby,
- služby – hotely a reštaurácie,
- tovarová preprava (rýchloobrátková, v rámci obchodných reťazcov).

V každom kraji sa vykonajú 4 previerky v každom z 3 odvetví, čo predstavuje 12 previerok za kraj (96 previerok za SR).

Etapy riešenia

rok 2012 - 2013

rok 2012:

- príprava národného protokolu kampane (úprava dotazníkov, informačných materiálov, postupu pre hodnotiteľov),
- príprava podkladov pre národnú internetovú stránku kampane,
- realizovanie spoločných previerok na pracoviskách, Programy a projekty Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2012 a na ďalšie roky
- sumarizácia dotazníkov, vyhodnotenie celkových výsledkov spoločných previerok v rámci SR,
- vypracovanie národnej správy za SR.

rok 2013:

- vyhodnotenie čiastkových výsledkov spoločných previerok v rámci SR,
- porovnanie európskych a slovenských výsledkov kampane,
- vyhodnotenie výsledkov európskej kampane v rámci Poradného orgánu hlavného hygienika SR a generálnej riaditeľky NIP pre spoluprácu a koordináciu činností v rámci ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci.

Realizačné výstupy:

Vyhodnotiť psychosociálne faktory na hodnotených pracoviskách. Porovnať výsledky zamestnávateľov s výsledkami zamestnancov. Zistiť realizované opatrenia a navrhnúť preventívne opatrenia. Realizovať intervenčné aktivity na ochranu a podporu zdravia zamestnancov a kontrolovať ich efektivitu.

Z každej spoločnej previerky budú vyhodnocované nasledujúce materiály:

- dotazníky pre zamestnávateľov a pre zamestnancov na zisťovanie psychosociálnych rizík,
- správa z previerky,
- opatrenia (realizované a navrhované).

Plnenie:

V hodnotenom období v úvode riešenia projektu z titulu hlavnej odborníčky HH SR pre odbor PPLaT bola zabezpečená komunikácia na najvyššej úrovni medzi MZ SR – hlavným hygienikom a generálnym riaditeľom Národného inšpektorátu práce.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici sa podieľal na organizačnom zabezpečení kampane v rámci Banskobystrického kraja nasledovne:

- komunikácia s Inšpektorátom práce v Banskej Bystrici týkajúca sa návrhu a výberu podnikov, personálneho, materiálneho a organizačného zabezpečenia previerok zahrnutých v kampani,

- komunikácia so zástupcami RÚVZ v kraji týkajúca sa návrhov a výberu podnikov a určenia riešiteľských tímov,
- komunikácia s ÚVZ SR v Bratislave vo veci výberu podnikov v rámci kraja.

Po absolvovaní vstupnej inštruktáže a komunikácii so štatutárnymi zástupcami vybraných podnikov sme spolu so zástupcami orgánu bezpečnosti práce vykonali preverky vybraných podnikov podľa stanoveného protokolu, t.j. vyplnenie dotazníkov zamestnávateľmi, vyplnenie dotazníkov zamestnancami v rámci reprezentatívnych profesií a záverečný pohovor so zamestnávateľom vrátane poradenstva.

V pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica boli preverky vykonané nasledovne:

1. Rezort zdravotníctvo a sociálne služby – Nemocnica s poliklinikou, n.o. Brezno, počet vyplnených dotazníkov zamestnancami 30 (návratnosť dotazníkov 100%) v profesiách lekár, sestra, sanitár.
2. Rezort služby – Hotel Partizán Tále, a.s., počet vyplnených dotazníkov zamestnancami 17 (návratnosť dotazníkov 100%) v profesiách prevádzkar, kuchár, čašník, recepčná, chyžná.
3. Rezort doprava – STD DONIVO, a.s., Banská Bystrica. Do času odpočtu plnenia projektov bola vykonaná vstupná inštruktáž a pohovor so štatutárnym zástupcom spoločnosti. Vzhľadom na predmet a charakter činnosti spoločnosti – medzinárodná kamiónová preprava nebolo možné vykonať riadený pohovor so zamestnancami. Po dohode so štatutárnym zástupcom spoločnosti bude zabezpečené individuálne vyplnenie dotazníkov zamestnancami. Dotazníky budú doručené na RÚVZ do 31.7.2012.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

Realizačné výstupy

- Zber celoslovenských údajov
  - a) rizikové práce - faktor DNJZ
  - b) podozrenia na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania (zdroj Národné centrum zdravotníckych informácií – ďalej NCZI)
  - c) prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29
  - d) priznané choroby z povolania v položke 29 (zdroj NCZI)
- Sledovať vývoj zmien (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- Evidovať profesie, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania
- Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ zasielať na ÚVZ SR.

Plnenie:

V záujme zníženia výskytu a **prevencie** vzniku **ochorení podporno-pohybovej sústavy - končatín z preťaženia**, bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru kontrolované plnenie povinností zamestnávateľa v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pred fyzickou záťažou

ustanovených v § 38 ods. 1 zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia .

V hodnotenom období bolo vykonaných **6 kontrol** v krajčírskych dielňach, v ktorých pracovná záťaž zamestnancov je spojená s **jednostrannou lokálnou záťažou horných končatín**, najmä drobných svalov ruky a polohovou záťažou pri práci v sede, pri zrakovo náročnej činnosti.

Ďalšie kontroly :

- **7 kontrol** na pracoviskách stolárskych dielní. Pracovné činnosti v profesii stolár sú spojené s **lokálnym zaťažením horných končatín**, v kombinácii s inými zdravotnými rizikami (vibračná záťaž horných končatín).

- **25 kontrol** v prevádzkarňach autoservisov a pneuservisov.

Všetky kontroly boli zamerané najmä na zabezpečenie opatrení na predchádzanie nadmernej fyzickej záťaži - ergonomická úprava pracovísk, organizačné a iné opatrenia podľa požiadaviek vyhl. MZ SR č.542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

Pri prešetrovaní podozrení na ochorenie končatín z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia sa postupovalo podľa odborného usmernenia hlavného hygienika SR, ktoré bolo pripravené pod gesciou hlavnej odborníčky na zabezpečenie jednotného postupu pri hodnotení pracovných podmienok a spôsobu vykonávanej práce.

Celkom bolo v hodnotenom období 1. polroku **prešetrených 8 podozrení na chorobu z povolania**, z toho **5 prípadov** bolo ukončených a odborné stanovisko bolo zaslané žiadateľovi (oddelenie klinického pracovného lekárstva). So závermi a výsledným hodnotením pracovného zaťaženia boli oboznámení všetci zamestnávateľia písomným stanoviskom.

V jednotlivých prípadoch neboli na pracoviskách zistené závažné nedostatky, prípadne porušenie povinností zo strany zamestnávateľa. Jednalo sa o sporadické prípady, pričom súvislosť s prácou a pracovnou záťažou bola vo všetkých prípadoch nepravdepodobná.

Pri sledovaní vývoja, v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, neevidujeme profesie, u ktorých by bol zaznamenaný častejší výskyt uvedených ochorení (ako napr. v minulosti v profesii dorábač v zlievarňach). V súčasnosti evidujeme rizikovú prácu 3. kategórie, v profesii dorábač v spol. ZLH Plus, odštepny závod Hronec a najvyšší počet zamestnancov (mužov-144, žien-58) v 3. kategórii je evidovaný v profesiách rovnač a delič pri výrobe rúr v Železiarňach Podbrezová a.s.

Z titulu výkonu funkcie hlavnej odborníčky HH SR a krajskej odborníčky pre PPLaT sme sa zúčastňovali na prerokovaní sporných prípadov na zasadaniach Celoslovenskej komisie pre posudzovanie chorôb z povolania ako poradného orgánu MZ SR, konaných na Klinike pracovného lekárstva a toxikológie UNsP Kramáre v Bratislave.

Osobitnú časť týchto zasadaní tvorilo prehodnocovanie podozrení na CHzP u baníkov Hornonitrianskych baní a.s. Prievidza (HBP), kde bol roku 2008 a v roku 2009 zaznamenaný enormný nárast (cca 400) podozrení na profesionálne ochorenie so žiadosťou o posúdenie profesionality. Participovali sme tiež účasťou na riešení tejto situácie na poradách organizovaných ÚVZ SR za prítomnosti zamestnávateľa, zástupcov dotknutých kliník pracovného lekárstva, príslušného RÚVZ, ako aj na priamom prehodnocovaní vo vyžiadaných súdnych sporoch. Napriek tomu, že frekvencia výskytu sa podstatne znížila, prípady podozrenia na profesionálne ochorenia baníkov sú posudzované stále v rámci Celoslovenskej komisie.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a vyhlášky MZ SR č. 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami, najmä na dodržiavanie limitov fyzickej záťaže a hmotnosti manipulovaných bremien, hodnotenie pracovných polôh pri výkone práce a ďalších prispievajúcich faktorov podieľajúcich sa na vzniku ochorení chrbtice.

Pri prešetrovaní podozrení na ochorenia chrbtice vo vzťahu k profesii zamestnanca overovať v terénnej praxi metodický postup, úzko spolupracovať s odborníkmi klinického pracovného lekárstva a klinickej toxikológie. Zistené ochorenia slúžia ako indikátor stavu pracovných podmienok a spôsobu výkonu práce a podnet na prijímanie účinných opatrení v prevencii vzniku takýchto ochorení u ďalších zamestnancov.

Realizačné výstupy

- Evidovať profesie, u ktorých sa ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin vyskytujú najčastejšie
- Vytvárať databázu celoslovenských údajov
  - a) podozrenia na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin (zdroj NCZI)
  - b) prešetrovanie podozrení na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin
  - c) priznané profesionálne ochorenia chrbtice v položke 47 zoznamu chorôb z povolania (zdroj NCZI)
- Usmernenia a konzultácie pre zamestnávateľov v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení

Plnenie:

S ohľadom na **prevenciu ochorení chrbtice** boli vykonané kontroly zamerané na uplatňovanie ustanovení nariadenia vlády č.281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami. Predmetom bola kontrola zabezpečenia a používania primeraných mechanických zariadení na vylúčenie ručnej manipulácie s bremenami a dodržiavanie smerných hmotnostných hodnôt pri nevyhnutnej manipulácii s nimi:

- vo veľkokapacitných obchodných a nákupných centrách (6 kontrol)
- vo veľkoskladoch (9 kontrol)
- v prevádzkarňach autoservisov a pneuservisov (25 kontrol)
- v stolárskych dielňach (7 kontrol)
- v zdravotníckych zariadeniach (5 kontrol)

Úroveň zabezpečenia informovanosti a školenia zamestnancov bola preverená kontrolnými listami. V uvedenej problematike neboli zo strany zamestnávateľa zistené porušenia zákonných povinností.

Hlásenie podozrení so žiadosťou o prešetrenie na **ochorenie chrbtice podmienené prácou v hodnotenom období zo strany klinického pracoviska nebolo zaznamenané.**

2.2 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Cieľ

Na základe záverov analýzy zdravotného stavu, spôsobu života zamestnancov a výsledkov objektivizácie pracovného prostredia a pracovných podmienok vybraných organizácií určiť priority, vypracovať a realizovať intervenčné programy za účelom zlepšenia pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Analyzovať riziká práce a pracovného prostredia spolu s objektivizáciou rizikových faktorov v pracovnom prostredí. Sledovať zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií pomocou objektívnych vyšetrení rizikových faktorov životného štýlu a pomocou dotazníka. Navrhovať a realizovať intervenčné aktivity zamerané na zlepšenie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov, ochranu a podporu zdravia zamestnancov.

Etapy riešenia

rok 2011 a ďalšie roky

Realizačné výstupy

Zhodnotiť výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia vo vybranej organizácii a vyhodnotiť ich v spolupráci s vedením organizácie. Realizovať intervenčné programy na ochranu a podporu zdravia zamestnancov a kontrolovať ich efektívnosť.

Plnenie:

V rámci kampane Zdravé pracoviská 2012-2013 s názvom Spolupráca pri prevencii rizík sme vykonali spoločnú previerku s orgánom bezpečnosti práce v spoločnosti strojárskaj výroby - Ironal, s.r.o. Kynceľová, zameranej na prevenciu rizík v spojitosti s expozíciou zamestnancov nadmernému hluku.

Skríningové vyšetrenia rizikových faktorov životného štýlu s následným odborným individuálnym poradenstvom boli poskytnuté:

- v spoločnosti Železiarne Podbrezová, a.s. - **24 klientom**
- v Špeciálnej základnej škole Čierny Balog – **18 klientom**

Bolo vykonané spektrum vyšetrení (celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenie) ktoré orientačne určia hladinu individuálneho rizika kardiovaskulárnych chorôb klienta. So zreteľom na získané údaje z osobnej a rodinnej anamnézy bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti životného štýlu – stravovanie, pohybová aktivita, atď. V prípade potreby bola klientom v zmysle štandardných diagnostických postupov odporučená návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

Poradenstvo zamestnancom bolo ďalej zamerané aj na predchádzanie rizikám súvisiacich s prácou, najmä pri práci s bremenami a zobrazovacími jednotkami, s poskytnutím propagačných materiálov.

2.3. PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Cieľ

Sledovať príčinné súvislosti vzniku nádorových ochorení so zameraním na ochorenia a nádory pankreasu a pľúc.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

v spolupráci s Medzinárodnou agentúrou pre výskum rakoviny (IARC) v Lyone, Francúzsko

Etapy riešenia

rok 2011 a ďalšie roky

2.3.1 *Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia*

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Martine, Žiline, Trenčine

FNsP F.D.Roosevelta v Banskej Bystrici, BB Biocyt diagnostické centrum Banská Bystrica, Jeséniova lekárska fakulta UK v Martine, FNsP akad. L. Dérera v Bratislave, Martinská fakultná nemocnica, NsP v Žiline, FN v Trenčine a ďalšie vybrané zdravotnícke zariadenia

Anotácia

Epidemiologická štúdia typu prípad – kontrola zameraná na objasnenie vplyvu faktorov životného prostredia, pracovného prostredia a životného štýlu na výskyt ochorení a nádorov pankreasu. Práca bude zameraná na rizikové faktory životného štýlu (fajčenie, stravovacie zvyklosti, fyzická aktivita), osobnú a zdravotnú anamnézu, biologické rizikové faktory a pracovnú expozíciu.

Realizačné výstupy

- Zvýšiť úroveň poznania o etiológii vzniku nádorov pankreasu uplatnením epidemiologických metód a metód molekulárnej epidemiológie
- Skúmaním genetickej vnímavosti a vonkajších faktorov identifikovať biomarkery pre včasnú detekciu zdravotných rizík
- Objasniť etiologickú súvislosť medzi chronickou pankreatitídou a rakovinou pankreasu
- Odhadnúť úlohu možných rizikových faktorov životného štýlu a prostredia v etiológii vzniku rakoviny pankreasu (fajčenie, konzumácia alkoholu a mäsa, pohybová aktivita, pracovná expozícia)
- Zhodnotiť úlohu osobnej a rodinnej anamnézy (diabetes mellitus, chronická pankreatitída, cholelitiáza, hereditárna pankreatitída) a reprodukčnej anamnézy u žien
- Pátrať po možných súvislostiach medzi pracovnou expozíciou chemickým faktorom a rakovinou pankreasu
- Odoberať a uchovávať vzorky biologického materiálu (krv, nádorové tkanivo, pankreatická šťava) na genetickú analýzu a analýzu helicobakteriovej infekcie v spolupráci s IARC
- Publikovať výsledky v odbornej domácej a zahraničnej tlači, prezentovať ich na odborných vedeckých podujatiach, výsledky zakomponovať do preventívnych a poradenských činností v rámci špecializovaných úloh RÚVZ.

Plnenie:

Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP)

Plnenie : V decembri 2011 bolo obnovené z MZ SR financovanie projektu (dotácia 46 848,41 €; z toho presun 10 618 € do roku 2012 na kapitálové výdavky pre ÚVZ SR).

V poslednom štvrtroku 2011 sa po oznámení obnovy podpory projektu z MZ SR vyhľadali a oslovili pacienti s novo diagnostikovanými ochoreniami v počte 140 prípadov a 160 kontrol. Komunikáciu s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti a prácu s prípadmi a kontrolami zabezpečovali v príslušných spádových nemocniciach odborní pracovníci RÚVZ v Banskej Bystrici, ÚVZ SR v Bratislave, Ústav VZ JLF v Martine, RÚVZ v Martine, RÚVZ v Trenčíne a RÚVZ v Žiline. Vzhľadom na krátkosť času sa dopĺňajúce údaje a biologický materiál od pacientov a kontrol získavali v priebehu prvého polroku 2012. Vyplnili sa dotazníky, a postupne sa spracúva databáza údajov. V prvom polroku sa spracovali údaje od 44 pacientov a 127 kontrol z oslovených jedincov . V práci s prípadmi a kontrolami sa pokračuje a očakáva sa posledná splátka z dotácie MZ SR na projekt, ktorý by mal byť ukončený v roku 2012 (plán osloviť do konca štúdie 400 prípadov a 400 kontrol celkom za celé trvanie štúdie). Vzorky biologického materiálu odobraté od respondentov boli spracované a sú uskladnené na RÚVZ v Banskej Bystrici a na záver štúdie budú odoslané do IARC ku genetickým analýzám podľa štúdie projektu a druhá polovica bude uložená na RÚVZ v B. Bystrici.

Záver: Čaká sa na obnovenie pokračovania štúdie zo strany MZ SR. .

2.3.2. *Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola*

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Nitre, Bratislave hl. m. SR
v spolupráci s riešiteľskými zahraničnými zdravotníckymi pracoviskami

Anotácia

Epidemiologická štúdia typu prípad-kontrola nadväzuje na štúdiu realizovanú uvedenými riešiteľskými pracoviskami v rokoch 1998 – 2003. Štúdia je zameraná na preskúmanie najvýznamnejších ukazovateľov podmieňujúcich prežívanie a prognózu pacientov s nádormi pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému v krajinách Strednej a Východnej Európy. Práca bude zameraná na preskúmanie faktorov životného štýlu, zdravotných zvyklostí, terapeutických postupov, zamestnania, stravovacích zvyklostí a ich výsledného vplyvu na prežívanie pacientov s definovanými onkologickými ochoreniami.

Realizačné výstupy

- Monitorovať dĺžku a okolnosti prežívania u pacientov
- Monitorovať výskyt mnohopočetných primárnych nádorov u pacientov s nádormi pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému
- Vyhodnotiť rozdiely v prežívaní a vo výskyte druhého primárneho nádoru medzi mužmi a ženami s definovanými onkologickými ochoreniami
- Preskúmať determinanty prežívania súvisiace s pacientom, nádorom, liečbou a viacnásobnými primárnymi nádormi
- Zistené poznatky uplatniť v štátnom zdravotnom dozore nad chemickými faktormi a osobitne karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi pri práci a v rámci poradenstva v oblasti zdravia pri práci.

Plnenie: Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad - kontrola

Všetky zistené epidemiologicky významné údaje, údaje o zdravotných nálezoch a o vitálnom stave členov súboru boli vložené do databázy a boli odoslané do IARC Lyon k medzinárodnému spracovávaniu. Z celkového počtu bolo zo Slovenska zo Stredoeurópskej štúdie „Zamestnanie, životné prostredie a rakovina pľúc“ zaradených 347 prípadov a s rakovinou aerodigestívneho systému v oblasti hlavy a krku zo štúdie Stredoeurópska štúdia vzťahu životného prostredia, vírusov a rakoviny ústnej dutiny a hrtana 44 prípadov. Pracujeme na názornom dokumentovaní zistení zo Slovenska. Z pacientov s rakovinou pľúc zomrelo 93,16 %. Priemerná dĺžka dožitia bola 1,04 roka. Získané údaje zo štúdií sú postupne spracovávané a publikované vo vedeckých článkoch najmä pátrajúcich po genetických súvislostiach týchto ochorení a vonkajších expozíciách spolu s ďalšími údajmi získanými v rámci nadväzujúceho projektu SYNERGY. Výstupom sú vedecké publikácie z konzorcií, ktoré spracúvajú celosvetovo získané údaje z takýchto štúdií. V 1. polroku 2012 boli publikované zistenia o genetických variantoch napr. genetickou sekciou z IARC a 47 ďalšími pracoviskami spolu. *Mattias Johansson¹, Angus Roberts,² Dan Chen,¹ Yaoyong Li,³...Eleonóra Fabiánová^{24,.....},⁴⁷ and James D. Mckay¹. Using Prior Information from the Medical Literature in GWAS of Oral Cancer Identifies Novel Susceptibility Variant on Chromosome 4 - the AdAPT Method. PLoS One. 2012; 7(5): e36888. Published online 2012 May 25. doi: [10.1371/journal.pone.0036888](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0036888).*

Povtvrdené vyššie riziko rakoviny pľúc u zväračov je dokumentované v práci: *Andrea 't Mannetje; David Zaridze; Vladimir Bencko; Paul Brennan; Adrian Cassidy; Eleonóra Fabiánová; Joelle Fevotte; Tony Fletcher; Lenka Foretova; vladimir janout; Jolanta Lissowska; Dana Mates; Peter Rudnai; Neonila Szeszenia-Dabrowska; Paolo Boffetta Welding and lung cancer in Central and Eastern Europe and the United Kingdom. American journal of epidemiology 2012;175(7):706-14.*

V súčasnosti prebieha reanalýza údajov o miere expozície azbestu u prípadov a kontrol

2.4. ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Cieľ :

Presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Špecifické ciele :

- Praktické presadzovanie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH),
- Participovať na prvom spoločnom projekte EHP na presadzovanie predregistrácie a registrácie zavedených látok a kariet bezpečnostných údajov (KBÚ),
- Vybudovanie odborných kapacít verejného zdravotníctva na tvorbu, kontrolu dodržiavania a presadzovanie legislatívnych opatrení EÚ a SR na ochranu zdravia pred rizikami z chemických látok,
- Zlepšenie medziinštitucionálnej spolupráce národných orgánov v oblasti presadzovania právnych predpisov týkajúcich sa chemických látok

Gestor

ÚVZ SR

v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Medzirezortná spolupráca:

Ústredný inšpektorát Slovenskej obchodnej inšpekcie, Centrum pre chemické látky a prípravky, Ministerstvo hospodárstva SR, Slovenská Inšpekcia životného prostredia, Národný inšpektorát práce

Etapy riešenia

rok 2012 a ďalšie roky

Riešiteľské pracoviská

V 1. etape RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach, Nitre

V ďalších etapách všetky RÚVZ v SR

Etapy riešenia

1. etapa: štvrtý štvrťrok 2009 - prvý polrok 2010

2. etapa: od druhého štvrťroka 2010

Anotácia

Na Slovensku ako aj v ostatných štátoch EÚ sa od 1.6.2007 uplatňuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH). Je potrebné zapojiť sa do koordinovaných projektov v rámci štátov EÚ a EHP/EZVO zameraných na kontrolu zabezpečenia zodpovedajúcej úrovne používania chemických látok formulované do zásady „žiadne údaje, žiadny trh“. Prvý projekt (participácia vybraných RÚVZ v 4. štvrťroku 2009 – 1. polroku 2010) na presadzovanie nariadenia sa zameriava na výrobcov a dovozcov a ich súlad s právnymi záväzkami týkajúcimi sa predregistrácie a registrácie zavedených látok ako takých alebo látok v prípravkoch, ako aj na dodržiavanie ustanovení súvisiacich s kartami bezpečnostných údajov. V rámci tohto projektu sa vyplní špeciálny dotazník odbornými pracovníkmi vybraných RÚVZ v konkrétnych podnikoch uvádzajúcich na trh chemické látky. Poznatky všetkých zúčastnených orgánov kontroly činných podľa zákona č. 67/2010 Z.z. budú podkladom pre ďalší postup na usmernenie uvádzania platných právnych úprav v tejto oblasti do praxe výrobných, dovozných organizácií ako aj následných užívateľov chemických látok.

Realizačné výstupy

- Zvýšenie odbornej úrovne používania chemických látok a prípravkov u „povinných subjektov“
- Zjednotenie v praktickom presadzovaní nariadenia REACH a súvisiacej ďalšej národnej a EÚ legislatívy orgánmi verejného zdravotníctva ako aj ďalšími kontrolnými orgánmi
- Vypracovanie dotazníkov zisťujúcich stav v problematike, ich analýza a príprava nápravných riešení
- Prijímanie nápravných opatrení
- Zvyšovanie odbornej úrovne práce a príprava špecialistov na problematiku celého spektra aspektov používania chemických látok z hľadiska účinnej ochrany zdravia

Plnenie:

Do projektu sa zapojilo všetkých 36 RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici ako spolu gestor úlohy spracovával dokumentáciu za SR, ktorá sa posielala do Európskej chemickej agentúry (ECHA) v Helsinkách. Tri regionálne úrady vykonali po dve kontroly. Spolu bolo na RÚVZ v Banskej Bystrici zaslaných 39 vyplnených dotazníkov. VI. polroku 2012 boli dotazníky spracované a odoslané k 31.5.2012 do ECHA na ďalšie spracovanie. Kópia skompilovaného dotazníka bola zaslaná aj na ÚVZ SR a na Národný inšpektorát práce v Košiciach. Nesúlad s nariadením REACH a CLP bol zistený v 12 prípadoch kontroly. Na odstránenie nedostatkov stačilo ústne alebo písomné upozornenie. Sankcie nebolo zatiaľ potrebné uložiť.

ODBOR HYGIENY VÝŽIVY

MUDr. Ivana SEDLIAČIKOVÁ, MPH – vedúca odboru

3.1. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V prvom polroku 2012 bolo v rámci projektu sledovania výživového stavu vyšetrených 70 klientov ľahko pracujúcich z okresu Banská Bystrica a Brezno. Každý klient vyplnil dotazník o životospráve, fyzickej aktivite, 1 dňový jedálny lístok a absolvoval somatometrické a biochemické vyšetrenia, v rámci ktorých boli zisťované údaje o výške, hmotnosti, obvode pása a bokov, tlaku krvi a biochemické ukazovatele lipoproteínového metabolizmu /C CHOL, TGL, HDL, LDL/ a glykémie v krvi. Spracované boli jedálne lístky u 29 klientov. Na plnení tohto projektu sa podieľajú aj pracovníčky odboru podpory zdravia.

3.2. MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Odobratých bolo spolu 20 vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli), v ktorých bolo analyzované množstvo KJ, KJO₃ a ferokyanidu draselného. Kontrolované bolo aj označovanie na obale. V 2 vzorkách bolo zistené prekročenie najvyššie prípustného množstva jodičnanu draselného, v 1 prípade aj nesprávne označenie na obale, o čom boli zaslané informácie miestne príslušným RÚVZ.

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Úloha bola ukončená 30.3.2011 záverečnou správou ÚVZ SR.

3.4. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Úloha bola ukončená 30.3.2012 záverečnou správou ÚVZ SR.

3.5. BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

V rámci tejto úlohy bola odobratá 1 vzorka potravinárskeho výrobku baleného do papierového obalu a zaslaná bola na analýzu do RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

V rámci monitoringu je sledovaná spotreba dvoch vybraných prídavných látok: E 129 Allura červená AC, E 950 Aspartam a dvoch aróm: Mentofurán a Kumarín u respondentov vo vekovej kategórii 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúci (5 žien a 5 mužov/každá veková kategória/ (spolu 20 respondentov). Odovzdané boli dotazníky, v ktorých respondenti vyplňajú 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov (2x): jeden deň pracovný + jeden deň sobota alebo nedeľa, 24-hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov a týždenný dotazník frekvencie spotreby. Zistené údaje budú spracované do súhrnův.

ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

MUDr. Katarína SLOTOVÁ, PhD. – vedúca odboru

Úloha č. 4.1. PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE .

Gestor: ÚVZ SR a ÚH LF UK v Bratislave
Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri

Cieľom úlohy je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe spracovaného metodického postupu boli v roku 2011 vyšetrované iba deti vo vekových skupinách od 7-18 rokov, nakoľko sa nepodarilo získať finančné prostriedky potrebné na zabezpečenie meraní najmenších vekových skupín pediatriami.

Antropometrické údaje boli získané celkovo od 512 študentov, a to od 320 žiakov v ZŠ a od 192 študentov v ŠS. U každého študenta bolo merané: výška a hmotnosť, obvod hlavy, obvod hrudníka, obvod bokov, obvod ramena. Ďalej sa hodnotil typ študenta – nápadne chudý, nápadne tučný, alebo sa nápadne nelíši od ostatných. Dotazníková časť prieskumu bola zameraná na životný štýl žiaka – stravovanie, telesná výchova, na sociálne prostredie žiaka, na údaje o výške a hmotnosti rodičov.

V 1. polroku 2013 nebola požiadavka gestora projektu zúčastňovať sa na spracovávaní údajov, alebo získavať ďalšie údaje v regióne, ktoré je v pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica.

Úloha č. 4.2. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Gestor: RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR
Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k odporúčaným výživovým dávkam a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

V mesiaci apríl 2013 bola zahájená V. etapa riešenia projektu. – monitorovanie stravovacích zvyklostí a individuálnej spotreby potravín u detí vo vekovej skupine 15-18 rokov. Uskutočnil sa výber 3 školských zariadení - stredných škôl v meste Banská Bystrica. Do plnenie projektu boli zapojené školy – Stredná priemyselná škola J. Murgaša (zastúpenie chlapcov), Stredná zdravotnícka škola a Katolícke gymnázium (zastúpenie dievčat). Za spolupráce vybraných škôl boli oslovení rodičia študentov, ktorým bol zaslaný informovaný súhlas s účasťou na prieskume. Oslovených bolo celkom 264 rodín. Návratnosť a súhlas so zapojením sa do riešenia projektu bola od 113 rodičov. Následne dotazníkovou metódou (5 druhov dotazníkov) boli získané údaje od všetkých 113 detí. Vypĺňanie dotazníkov bolo vykonané v škole priamo študentmi. Súčasne boli vykonané odbery obedov a podávaných nápojov v školských jedálňach vybraných škôl za účelom posúdenia dodržiavania a plnenia odporúčaných výživových dávok pre príslušnú vekovú kategóriu detí a to v energetických a nutričných ukazovateľoch (KJ, obsah bielkovín, tukov, cukrov), dusičnanov a obsahu NaCl v podávaných pokrmoch a nápojoch. V priebehu mesiaca

máj boli vykonané u zapojených detí aj základné antropometrické meranie (výška, hmotnosť, obvod pásu, brucha) a hodnoty tlaku krvi.

Získané údaje z dotazníkov a nameraných hodnôt detí budú postupne vyhodnocované a vložené do pripravenej databázy. Kompletná databáza všetkých získaných údajov (dotazníky, antropometria, 24 hodinové hodnotenie príjmu jedla - Alimenta, 24-hodinový energetický výdaj – pohybová aktivita) bude zaslaná na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v septembri 2013.

Úloha č. 4.3. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ .

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Cieľom projektu je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

V máji 2013 boli prostredníctvom dotazníkovej metódy zbierané údaje o spôsobe stravovania a životnom štýle u 9 ročných detí prostredníctvom školského zariadenia a rodičov detí. Rodičia detí vyplňovali dotazník o 24 hod spotrebe, t.j. 24 hod jedálny lístok detí a dotazník o životospráve t.j. dotazník o stravovacích zvyklostiach.

Na základe 24 hodinového jedálneho lístka sa bude u detí hodnotiť príjem aspartamu, allury červenej AC, kumarínu a mentofuránu. Dotazník o stravovacích zvyklostiach je zameraný na hodnotenie príjmu potravín s obsahom mäty, alebo mentolu, škorice, potravín so zníženou energetickou hodnotou a bez prídavku cukru.

Pre získanie uvedených údajov od 20 detí bolo v spolupráci s Cirkevnou ZŠ s MŠ, Nám. Štefana Moysessa, Banská Bystrica oslovených 47 rodín. Návratnosť dotazníkov bola 57,4 %.

Databáza údajov z dotazníka zameraného na 24 hodinovú spotrebu jedál a z dotazníka o životospráve – frekvencia konzumovania u detí školského veku, ktoré boli získané podľa predloženého metodického postupu od 20 rodičov detí bude vložená do databázy a zaslaná na ÚVZ SR v Bratislave na ďalšie spracovanie v priebehu letných mesiacov 2013.

Úloha č. 4.4. ZHODNOTENIE PRÍJMU JÓDU U OBYVATEĽOV SR.

Gestor: RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, RÚVZ so sídlom v Košiciach, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: vybrané RÚVZ v SR

Cieľom úlohy je zavedenie celoplošného dlhodobého monitorovania jódu u detí, ako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom - v organizme dieťaťa za účelom zistenia aktuálneho stavu, ale aj trendov v dlhodobom sledovaní tejto problematiky.

Na základe zistených skutočností potom navrhnuť opatrenia preventívneho charakteru, napr. aj určiť ďalšie potravinové komodity, ktoré by v budúcnosti mohli byť fortifikované jódom.

V roku 2013 je plnenie úlohy zamerané na sumarizáciu poznatkov o význame jódu pre detský organizmus, zber a analýza dostupných údajov z doteraz získaných poznatkov v danej problematike, príprava laboratórnej metodiky skúšania jódu v biologickom materiáli a príprava pilotnej štúdie. V súvislosti s uvedeným bola vykonaná kontrola príjmu jódu u detí zapojených od roku 2009 do riešenia projektu Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál. Celkove boli prehodnotených údaje o príjme jódu pomocou programu Alimenta od 323 respondentov.

Úloha č. 4.5. MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV.

Gestor: RÚVZ so sídlom vo Zvolene, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR
Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľom úlohy je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb ich zdravého fyzického a duševného vývinu a odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

V termíne od 2.4.2013 do 22.4.2013 boli vykonané mimoriadne kontroly vybraných zariadení určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici s určeným zameraním a podľa požadovanej štruktúry.

1. Mimoriadne kontroly boli vykonané v 21 telovýchovných zariadeniach, z toho 13 pri ZŠ a 8 pri SŠ. V týchto zariadeniach bolo celkovo skontrolovaných 48 priestorov na výučbu telesnej výchovy.
2. Najčastejšie zisťované nedostatky boli technického charakteru, a to hlavne nemonitorovanie teplôt vzduchu – chýbanie teplomerov, nevyužívanie spŕch žiakmi z časového dôvodu, nedostatočné alebo nevhodné vetranie priestorov, poškodené dlažby, obklady, vodovodné batérie a sprchy v umyvárňach pre žiakov, nevykonávanie maľovania v niektorých zariadeniach dlhšie ako 10 rokov, v jednom prípade 20 rokov (ZŠ MPČL 35 Brezno) a pod.
3. Z prevádzkových nedostatkov bolo zisťované hlavne zaraďovanie TV do rozvrhu hodín do tretej vyučovacej hodiny v 21 zariadeniach (z toho v 13 ZŠ 13 a v 8 SŠ), zdvojené hodiny TV celkom v 7 zariadeniach (v ZŠ 2 - len športové triedy, SŠ 5), nulté hodiny 3 v zariadeniach pri ZŠ – len športové triedy.

V 4 zariadeniach (SŠ) sa realizuje liečebná telesná výchova.

4. Uložené opatrenia:

- zákaz využívania telocvične na výučbu telesnej výchovy podľa § 55 ods.2 písm. g) zákona č. 355/2007 Z. z. (ZŠ Pionierska č. 4 Brezno) pre zlý technický stav – zatekanie a výskyt plesní na stenách telocvične.
- V 21 skontrolovaných telovýchovných zariadeniach bolo požadované odstránenie uložených nedostatkov v termínoch ihneď a najneskôr do 30.6.2014, vždy po prerokovaní s prevádzkovateľom zariadenia. Len v zariadeniach neboli zistené nedostatky.

Úloha č. 4.6. OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKÔL V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV.

Gestor: RÚVZ hl. mesto Bratislava so sídlom v Bratislave
Riešiteľské pracoviská: RÚVZ hl. mesto Bratislava so sídlom v Bratislave

Cieľom je prevencia akútnych a chronických ochorení a alergií u detí predškolského veku prostredníctvom zistenia úrovne environmentálnych faktorov ako východiská pre zlepšovanie kvality prostredia.

Zo strany gestora úlohy nebola požiadavka zúčastniť sa na plnení tejto úlohy, alebo získavať ďalšie údaje v regióne, ktoré je v pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica.

ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

MUDr. Pavol ADÁMEK – vedúci odboru

5.1. MONITORING PRÍRODNEJ RÁDIOAKTIVITY V MINERÁLNYCH VODÁCH PLNENÝCH DO FLIAŠ DODÁVANÝCH DO DISTRIBUČNEJ SIETE V RÁMCI SR

Anotácia

Minerálne vody sú dnes významným zdrojom príjmu vody pre ľudí všetkých vekových kategórií v rámci ich pitného režimu. Konzumácia minerálnych vôd sa stala veľmi populárnou ako na Slovensku, tak v rámci Európskeho spoločenstva. To znamená, že nezanedbateľná časť ľudskej populácie pije minerálne vody plnené do fliaš alebo nápoje pripravené z týchto vôd.

V záujme ochrany zdravia konzumenta sa dnes dostáva do popredia otázka rizika pre zdravie človeka a predovšetkým pre deti, vyplývajúceho z konzumácie minerálnych vôd s vyšším obsahom rádionuklidov napr. rádia a uránu.

Na riešenie úlohy bola zriadená pracovná skupina z odborníkov ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

V prvom polroku 2013 sa pokračovalo v odberoch a analýzach balených vôd. Stanovenia prírodných rádionuklidov vo všetkých odobratých vodách sa realizovali v dvoch laboratóriách:

- a. Rádiochemické laboratórium ÚVZ SR – stanovenie celkovej objemovej aktivity alfa a beta, ^{222}Rn , ^{210}Pb , ^{228}Ra
- b. Rádiochemické laboratórium RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici – $^{234,235,238}\text{U}$, ^{226}Ra , ^{210}Po .

Zatiaľ bolo odobratých 16 balených vôd:

- 8 balených vôd odobrali pracovníci ÚVZ SR
- 8 balených vôd odobrali pracovníci RÚVZ so sídlom Košiciach,

Harmonogram odberov a analýz balených vôd sa musel prispôbiť znižovaniu stavu pracovníkov a narastajúcim problémom s prístrojovým vybavením laboratórií. Hlavnú úlohu budeme musieť realizovať dlhšie časové obdobie a to minimálne do roku 2016.

5.2. RADIČNÁ OCHRANA NA DOČASNÝCH DEFEKTOSKOPICKÝCH PRACOVISKÁCH V SR

Cieľ

Zhodnotiť úroveň radiačnej ochrany pri vykonávaní defektoskopických prác a vypracovať usmernenie pre zriaďovanie dočasných pracovísk pre NDT s použitím zdroja žiarenia a pre oznamovanie prepravy rádioaktívnych žiaričov.

Anotácia

Radiačná defektoskopia na dočasných pracoviskách je činnosť, ktorá má svojím charakterom a používanými zdrojmi žiarenia (väčšinou sa jedná o vysokoaktívne žiariče) významný potenciál ohroziť zdravie pracovníkov a pri niektorých možných mimoriadnych situáciách aj jednotlivcov z obyvateľstva. Legislatíva požaduje od prevádzkovateľov defektoskopických zdrojov žiarenia, ktorí majú povolenie na zriaďovanie dočasných pracovísk, aby zriadenie pracoviska oznámili orgánom dozoru 24 hodín vopred. Často sa práce vykonávajú len jeden deň, prípadne v noci a zriedka je v praxi možné zorganizovať zo dňa na deň previerku na takomto pracovisku. Vzhľadom na dôležitosť dodržiavania požiadaviek radiačnej ochrany na dočasných pracoviskách je potrebné podrobnejšie rozpracovanie požiadaviek platných predpisov v oblasti radiačnej ochrany pre tieto pracoviská formou odborného usmernenia.

Plnenie úloh projektu k 30.6.2013

Riešenie projektu vychádza z požiadaviek MAAE uverejnených v Specific Safety Guide No. SSG11 Radiation Safety in Industrial Radiography (Radiačná ochrana v priemyselnej rádiografii).

Od 18.6.2013 bola vedúcou pracovnej skupiny na riešenie projektu menovaná Ing. Auxtová. 27.6.2013 sa na RÚVZ uskutočnilo stretnutie pracovníkov zo všetkých zainteresovaných pracovísk. Úlohy projektu sa priebežne plnia, dohodla sa úprava používaných dotazníkov a spôsob vykonávania previerok dočasných pracovísk. Rieši sa problém dopravy na miesto výkonu prác v mimopracovnom čase. Uskutočnila sa 1 neohlásená previerka na dočasnom pracovisku v Banskej Bystrici vo večerných hodinách, ďalšie previerky sa operatívne naplánujú podľa došlých oznámení.

V spádovom území Banská Bystrica sa projekt vzťahuje na 8 defektoskopických pracovísk v Žilinskom kraji a 5 pracovísk v Banskobystrickom kraji. V Nitrianskom kraji je to 6 pracovísk, v Bratislavskom 8 pracovísk, v Trenčianskom, Trnavskom, Košickom a Prešovskom kraji sa počet spresní podľa aktuálne platných povolení. Priebežne sa analyzujú a dopĺňajú údaje z jednotlivých defektoskopických pracovísk získané previerkami v rámci štátneho zdravotného dozoru. Získané údaje budú slúžiť ako podklady na zhodnotenie a porovnanie úrovne radiačnej ochrany týchto pracovísk.

V druhom polroku 2013 sa začne na základe získaných údajov pripravovať metodický pokyn pre vykonávanie defektoskopických prác na dočasných pracoviskách.

5.3. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

Začiatkom roka 2013 bol dokončený zber údajov o aplikácii rádiofarmák pacientom pri diagnostických vyšetreniach v nukleárnej medicíne, ktoré sú potrebné na výpočet efektívnej dávky prostredníctvom elektronických formulárov.

V súčasnosti na postupne štatisticky spracovávajú údaje získané z pracovísk nukleárnej medicíny v Slovenskej republike v súlade s pripravenou metodikou podľa medzinárodných odporúčaní ICRP č. 53, 80 a 106 a podľa odporúčania Európskej komisie: Radiation protection No.154.

Vzhľadom k tomu, že nie je možné pre chýbajúce prístrojové vybavenie v nasledujúcom období pokračovať v sledovaní a hodnotení veľkosti ožiarenia pacientov v klasickej diagnostickej rádiológii, vedúci pracovnej skupiny po predchádzajúcej dohode s členmi pracovnej skupiny pripravil metodiku pre zber a spracovanie údajov potrebných pre stanovenie veľkosti ožiarenia pacientov pri vyšetreniach metódami počítačovej tomografie a prezentoval ju prítomným členom pracovnej skupiny.

Metodika stanovenia efektívnej dávky pacientov pri CT vyšetreniach bola spracovaná podľa odporúčania ICRP a smernice EUR16262 a vychádza pri výpočte efektívnej dávky z údajov objemového indexu počítačovej tomografie $CTDI_{vol}$ a súčinu dávky a dĺžky – DLP, ktoré zaznamenávajú jednotlivé CT zariadenia a zo štandardných konverzných koeficientov pre výpočet efektívnej dávky.

V banskobystrickom kraji je 11 pracovísk s CT prístrojmi (16 -64 slices), v žilinskom kraji 10 pracovísk (8-64 slices).

V nasledujúcom období budú tieto pracoviská navštívené členmi pracovnej skupiny a odborní zástupcovia budú poučení o metodike zberu dát, ktorý bude prebiehať 3 mesiace.

Členovia pracovnej skupiny, vykonávajúci dozor v radiačnej ochrane pripravujú aktuálny prehľad prístrojovej techniky, fantómov na dozimetrické merania a ďalšieho príslušenstva, ktoré je možné použiť na dozimetrické merania radiačných parametrov röntgenových prístrojov,

potrebných pre stanovenie veľkosti ožiarenia pacientov pri jednotlivých typoch rádiologických výkonov – skiagrafia, skiaskopia, mamografia, angiografia a intervenčná rádiológia, stomatologická rádiodiagnostika (intraorálne a panoramatické snímky).

Následne bude vypracovaný zoznam prístrojov, pomôcok a príslušenstva, ktoré je nutné doplniť, aby bolo možné zabezpečiť potrebné dozimetrické merania a dokončenie hlavnej úlohy.

5.4. MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE C(2000) 1299)(2000/473/EURATOM A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU.

Anotácia

ÚVZ SR a vybrané regionálne úrady verejného zdravotníctva zabezpečujú monitorovanie radiačnej situácie na území SR a súčasne vykonávajú dozor na pracoviskách, kde sa vykonávajú činnosti vedúce k ožiareniu. Údaje o monitorovaní rádioaktivity v zložkách životného prostredia požaduje Európska komisia na základe čl. 35,36 Euratom Treaty od každej členskej krajiny a slúžia ako základ pre hodnotenie ožiarenia obyvateľstva. Tieto úlohy sa musia vyhodnocovať, spracovávať a v pravidelných intervaloch zasielať Európskej komisii. Úloha zahŕňa aj zabezpečenie komunikačného informačného kanálu medzi ÚVZ SR a Európskou Komisiou a reagovanie na požiadavky Európskej Komisie súvisiace s obsahom monitorovania spôsobov komunikácie výsledkov.

Cieľ úlohy

Pre účely monitorovania je potrebné pravidelné hodnotenie toho, ktoré zložky životného prostredia a ktoré kategórie rádionuklidov sú relevantnými indikátormi skutočných a potenciálnych úrovní rádioaktivity v životnom prostredí a ožiarení populácie. V podmienkach Slovenskej republiky sa monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí vykonáva v zložkách životného prostredia ako sú vody (pitné a povrchové), vzduch, pôda a potraviny. Pre účely hodnotenia vonkajšieho ožiarenia sa vykonáva aj monitorovanie dávkových príkonov vo vzduchu. Namerané hodnoty sa po ich spracovaní a vyhodnotení komunikujú do výskumného centra Európskej komisie.

Monitorovanie sa vykonáva podľa schváleného monitorovacieho plánu.

V rámci povinného merania rádioaktivity v životnom prostredí pre účely plnenia požiadaviek odporúčania Európskej komisie 2000/473/Euratom vykonáva OOZPŽ RÚVZ Banská Bystrica najmä tieto úlohy

- monitorovanie výskytu rádionuklidov ^{137}Cs a ^{90}Sr v mlieku (Zvolen 1 x mesačne)
- Stanovenie rádionuklidov ^{137}Cs , ^{90}Sr , ^{40}K a stabilného Ca v celodennej strave (FNsP FDR Banská Bystrica - 1 x štvrtročne)
- sledovanie objemovej aktivity umelých rádionuklidov v povrchových vodných tokoch (Zvolen, Hron, 1 x mesačne)
- sledovanie objemovej aktivity umelých rádionuklidov v pitnej vode (vodná nádrž Turček, 1 x mesačne, vodná nádrž Nová Bystrica, odberové miesto RÚVZ Žilina, štvrtročne, podzemný vodný zdroj Ladová studňa, odberové miesto RÚVZ Banská. Bystrica, štvrtročne, ^{137}Cs , ^{90}Sr , sumárna alfa, sumárna beta, trícium)

Zložka ŽP Odberové miesto	Meraná kategória	
	Hustá sieť	Riedka sieť
Ovzdušie Turček, Zvolen, Nová Baňa, Hronský Beňadik, Tlmače, Nový Tekov, Bátovce, Dudince		Príkon dávkového ekvivalentu, mesačne
Povrchové vody Hron		Cs- 137 mesačne
Pitné vody Banská Bystrica, Žilina	H-3, Sr-90. Cs-137 Prírodné rádionuklidy podľa Smernice Rady 98/83/EC, štvrtročne	
Mlieko Zvolen		Cs- 137, Sr-90 mesačne
Celodenná strava FNsP FDR Banská Bystrica	Cs- 137, Sr-90 štvrtročne	

Zabezpečenie kvality (QA/QC): Laboratórium OOZPŽ sa povinne musí zúčastňovať medzinárodných laboratórnych porovnávacích meraní, ktoré určí každoročne EÚ.

ODBOR EPIDEMIOLOGIE

MUDr. Mária AVDIČOVÁ, PhD. – vedúca odboru

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha:

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Manažment očkovania:

Kontrola očkovania v SR

Plnenie:

Kontrola priebehu imunizácie sa vykonávala priebežne ako súčasť metodických návštev pracovísk vykonávajúcich očkovanie, najmä u pediatrov, ale aj u praktických lekárov pre dospelých najmä pri ochoreniach preventabilných očkovaním. Pracovníci odboru epidemiológie vykonávali individuálne konzultácie pre očkujúcich lekárov zamerané na usmernenie postupov pri očkovaní, pri kombinácii vakcín. 13x bolo riešené odmietnutie očkovanie návštevou v rodine.

Činnosť poradne pre očkovanie

V I. polroku 2013 pokračovala činnosť **poradne pre očkovanie**. Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj opakovanou tlačovou správou, ktorú prevzalo 15 médií. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaniu v otázkach povinnosti očkovania a to 3 x osobne a 42x telefonicky.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo podaných celkom 93, z toho 35x osobne v poradni pre očkovanie, ostatné telefonicky. Zároveň bolo vydaných 36 medzinárodných očkovacích preukazov.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Zlepšenie komunikácie s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti

Plnenie:

Hlásenie chrípky a ChPO bolo riešené opakovanými upozoreniami PZS, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť a tiež počas odborných seminárov určených pre všeobecných lekárov a tiež pri zasielaní informácií o výskyte prenosných ochorení v okresoch Banská Bystrica a Brezno. PZS boli vyzvaní, aby všetci začali používať internet a tým zrýchlili výmenu informácií medzi RÚVZ a nimi. Zatiaľ sa nepodarilo dosiahnuť ideálny stav, riešenie problematiky je v naďalej procese. Rovnako sme propagovali on line hlásenie jednotlivých prípadov prenosných ochorení. Zlepšila sa výrazne internetová komunikácia medzi spolupracujúcimi zdravotníckymi zariadeniami.

Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení sa vykonáva priebežne najmä cestou médií. Pracovníci odboru v spolupráci s tlačovou hovorkyňou úradu pravidelne vystúpili s dôležitými informáciami v TV Hronka, STV 1, STV 2, TA 3 ako aj v Regionálnom denníku STV 2, v Slovenskom rozhlase, v rádiu Regína, rádiu Lumen a rádiu Viva a publikovali články v regionálnych novinách – MY SME, Horehronie, Podbrezovan, Echo a to na nasledovné témy:

Prevenia hnačkových ochorení v letnom období, Pravidelné očkovanie detí, Nebezpečné kliešte, Choroby prenášané kliešťami, Očkovanie proti kliešťovej encefalitíde, ochorenia prenášané kliešťami a možnosti ich prevencie.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ - EPIS

Úlohy:

- priebežné a rýchle hlásenie prípadov prenosných ochorení do systému EPIS
- dodržiavanie kompletnosti požadovaných údajov v zmysle požiadaviek ECDC pre systém TESSY ako aj národných požiadaviek
- priebežná kontrola kvality údajov
- priebežná kontrola funkčnosti systému
- aktualizácia premenných v systéme podľa nových požiadaviek a poznatkov
- kontrola výstupov v tlačových zostavách, grafoch a mapách
- komunikácia s dodávateľom softvéru
- inovácia a rozširovanie systému
- dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie.

Plnenie:

Úloha sa plní priebežne, vykonávajú sa pravidelné kontroly kvality údajov vložených do systému, ktoré sa exportujú do ECDC – TESSy. V I. polroku 2013 sa ďalej hlásili rutine aj ochorenia SARI – akútne ťažké respiračné infekcie do systému EPIS a ich následný transfer do systému TESSy. Úloha sa plní priebežne.

Nadalej bežala činnosť pracovnej skupiny pre dopracovanie on-line hlásenia laboratórných výsledkov do systému EPIS z vybraných laboratórných pracovísk. Členmi pracovnej skupiny sú pracovníci ÚVZ SR, RÚVZ hl.mesta Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica RÚVZ Trenčín a RUVZ Komárno, zástupcovia laboratórií HPL. V I. polroku 2013 sa PS zišla 1x na pôde RÚVZ BB, kde sa riešilo rozširovanie spektra hlásenia vybraných pozitívnych výsledkov, rokovalo sa aj individuálne s predstaviteľmi laboratória HPL a NRC. V I. polroku sa podarilo rozšíriť on line hlásenie zo 6 laboratórií, 1x Pišťana a 5x Alfa Medical (Ružomberok, Stropkov, Bratislava, Partizánske, Rožňava). Bol pripravený up date manuálu pre užívateľov EPIS, ktorý bude v II. polroku distribuovaný. Bolo riešené hlásenie sérotypov a fagotypov salmonel z NRC pre salmonelózy. Bolo pripravené zadanie pre fy Softec.

V priebehu I. polroku 2013 sa pokračovalo v štvrtročnom hlásení zoonóz do TESSy, s čím súvisela aj priebežná kontrola kvality týchto údajov, kontrolovali sa údaje za 52 hlásených ochorení za rok 2012 a dopĺňali sa premenné podľa metadatasetu 27, požiadavkám ktorého museli byť uspôsobené všetky hlásené údaje. Mimoriadne náročné bolo dohlasovanie údajov o meningokokových meningitídach, legionelózach, salmonelózach a STI. Spolupráca s jednotlivými RÚVZ bola dobrá a stále sa zlepšuje.

V systéme EPIS bolo v I. polroku 2013 nahlásených celkom za SR 31 132 individuálnych prípadov ochorení, ktorých kvalitu pracovníci odboru priebežne kontrolovali a vybrané aj exportovali do TESSy. V systéme bolo spracovaných 240 epidémií a 430 hlásení do systému rýchleho varovania.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Úlohy:

- priebežná analýza výskytu nozokomiálnych nákaz
- organizácia prevalenčnej štúdie výskytu NN na vybraných oddeleniach vybraných ZZ
- zapojenie sa do štúdie HELICS
- zapojenie sa do kampane Umy ruky, zachráň život.
- skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením:
  - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
  - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz
- zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach

- kontrola užívania štandardných čistiacich, dezinfekčných a sterilizačných postupov pre manipuláciu so zdravotníckymi pomôckami
- kontrola dodržiavania štandardných postupov hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk
- vykonávanie priebežnej kontroly hygienicko - epidemiologického režimu v ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno
- edukácia zdravotníckych pracovníkov v prevencii NN
- organizácia vzdelávacích aktivít pre pracovníkov verejného zdravotníctva a LPS úseku. So zameraním na hygienu rúk

Plnenie:

Surveillance NN:

V rámci tejto úlohy sú dôležité požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení najmä chirurgických smerov, intenzívnej starostlivosti, OAIM.

Odborom epidemiológie boli v I.polroku 2013 vykonané v tejto úlohe nasledovné aktivity:

- V I.polroku 2013 bolo zo zdravotníckych zariadení v okresoch B.Bystrica a Brezno nahlásených a následne analyzovaných spolu 209 prípadov nozokomiálnych nákaz (NN), čo je vzostup o 45 prípadov oproti predchádzajúcemu obdobiu I polroka 2012.

Podľa lokalizácie infekcie prevládajú nákazy močových ciest po zavedení katétra a bronchopneumónie po umelej pľúcnej ventilácii.

Kontrola výskytu NN sa vykonávala výkonom štátneho zdravotného dozoru plánovaného a následného po výskyte závažných NN. V najväčších zdravotníckych zariadeniach zasadala štvrtročne komisia pre sledovanie a analýzu NN za účasti epidemiológov RÚVZ.

Na jednotlivých klinikách a oddeleniach zdravotníckych zariadení bolo sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie a funkčnosti sterilizačných prístrojov ako aj dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

Počas roka boli námatkovo vykonávané odtlačky rúk zdravotníckeho personálu do kultivačnej pôdy a kontrolovaný postup zdravotníckych pracovníkov pri vykonávaní dekontaminácie rúk. Súčasne bolo vedenie kliník a oddelení upozorňované na zistený neuspokojivý technický stav umývadiel a dezinfektorov podložených mís na lôžkových pracoviskách.

Celkovo bolo v I. polroku 2013 vykonaných 69 kontrol HER v ambulantných a lôžkových ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno a 130 kontrol účinnosti sterilizačných prístrojov. Celkom bolo odobratých 2235 vzoriek a to sterov z prostredia, rúk personálu, ovzdušia, vody a sterilizačných indikátorov.

Štúdie:

HELICS

V I.polroku 2013 sa RÚVZ BB nezapojil do projektu, predpokladá sa, jeho plnenie v II.polroku a to:

- V FNŠP FDR Banská Bystrica na oddelení brušnej chirurgie,
- na SÚSCCH na oddelení kardiochirurgie,

Prevalenčná štúdia NN

Pre RÚVZ Banská boli vybrané 2 ZZ a to DFNSP Banská Bystrica a SÚSCCh Banská Bystrica. V rámci štúdie bolo skontrolovaných celkom 68 chorobopisov, spracovaných a nahodených do systému, v I. polroku 2013 sme vykonávali analýzy a porovnania s medzinárodnými výsledkami.

Intervencie

V I. polroku prebiehala kampaň „Čistá starostlivosť, bezpečná starostlivosť“ (Clean care, save care).

V rámci tejto kampane prebiehali v ZZ oboch okresov vzdelávacie aktivity zamerané na zvýšenie vedomostí zdravotníckych pracovníkov v problematike dekontaminácie prostredia ZZ umývania a dezinfekcie rúk a ich významu pre prevenciu NN. Okrem prednášok boli pripravené aj nástenky zamerané na túto tématiku a tiež boli poskytnuté informácie cez médiá.

Vzdelávanie:

V I. polroku 2013 bola zorganizovaná medzinárodná konferencia XII. Červenkové dni preventívnej medicíny na Táloch, kde jedna veľká sekcia bola venovaná prevencii a problematike nozokomiálnych nákaz. Konferencia mala veľmi dobrú účasť ako aj odozvu.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Úlohy:

- pokračovanie úlohy - zlepšenia všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na pandémiu chrípky
- informovanosť profesionálnej ako aj laickej verejnosti ohľadne možnosti očkovania proti novému typu chrípky v rámci sezónneho očkovania
- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie
- príprava stratégie krízovej komunikácie

V rámci tejto úlohy sa kladie dôraz na rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie pri ohrození biologickými látkami alebo v súvislosti s epidemickým až pandemickým výskytom chrípky.

Plnenie:

- zabezpečovali sme represívne opatrenia pri výskyte sporadických prípadov ochorení u občanov SR a kontrolovali sme dodržiavanie nariadených opatrení .

Informovali sme všetkých lekárov prvého kontaktu, zdravotnícke zariadenia v okresoch, Banskobystrický samosprávny kraj, lekárne, všetky ZŠ, SŠ, VŠ a predškolské zariadenia o všetkých opatreniach pri epidemickom výskyte chrípky a CHPO. Bola vykonávaná zosťrená aktívna surveillance „SARI“ t.j. závažných akútnych respiračných infekcií, ich diagnostike, sledovanie dopadu výskytu SARI na zdravie obyvateľstva a ich priebežné hlásenie do IS EPIS a ich transfer do TESSy.

V I. polroku 2013 bol aktualizovaný pandemický plán pre okresy Banská Bystrica a Brezno a BBSK, bola vykonaná predpríprava aktualizácie protiepidemického plánu a zloženia protiepidemických komisií.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetřovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetřovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Etapy riešenia

I. etapa: Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

Časové obdobie: **január – február 2013**

II. etapa

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonávajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov hlavného hygienika Slovenskej republiky vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov a iných enterovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Časové obdobie: **marec 2013 – február 2014**

III. etapa

Vyhodnotenie výsledkov za rok **2013** a ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Realizačné výstupy

1. Udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR.
2. Vyhlásenie globálnej eradikácie.
3. Eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovania.

Plnenie a výsledky: V I. polroku 2013 boli odobraté 2 vzorky odpadových vôd, prvé vyšetřenie bolo negatívne, druhé sa spracováva.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

V Slovenskej republike sú najohrozenejšou skupinou mladí ľudia, ktorí v súčasnosti dospievajú skôr, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie a sú náchylnejší k akvizovaniu pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS, ako dospelí ľudia.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, predovšetkým žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na

tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj zisťovanie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí, ktoré sa uskutoční formou dotazníkov.

Etapy riešenia

Projekt sa uskutočňuje v rokoch 2012 – 2016 (5 rokov)

Každoročne sa zabezpečí:

- marec - november vlastná realizácia projektu na všetkých RÚVZ v Slovenskej republike;
- dotazníkové spracovanie a vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov pred a po účasti na stretnutí - RÚVZ v SR;
- december – spracovanie, vyhodnotenie a zaslanie výsledkov uskutočnených aktivít na RÚVZ so sídlom v Košiciach,
- záverečnú správu RÚVZ so sídlom v Košiciach zašle na ÚVZ SR.

Výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Termín ukončenia: December 2016

Plnenie a výsledky.

V I. polroku bolo vykonaných 5 sedení s 5 školami, zúčastnilo sa 132 žiakov. Poradňu pre prevenciu AIDS navštívilo 46 osôb a bolo u nich vykonané 26 odberov na HIV, všetky s negatívnym výsledkom. Telefonicky bolo poradenstvo poskytnuté ďalším 89 osobám.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je

zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Časové obdobie

Priebežne.

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach,
- zníženie odmietaní očkovania,
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ (gynekolog.- pôrod. oddelenia, čakárne gynekolog. ambulancií a čakárne všeobecných lekárov).

Plnenie a výsledky. Poradňa pre očkovanie vyvíja svoju činnosť od minulého roka.

Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj opakovanou tlačovou správou, ktorú prevzalo 15 médií. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaniu v otázkach povinnosti očkovania a to 3 x osobne a 42x telefonicky.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo podaných celkom 93, z toho 35x osobne v poradni pre očkovanie, ostatné telefonicky. Zároveň bolo vydaných 36 medzinárodných očkovacích preukazov

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cieleňá intervencia.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR, SZU Bratislava - FVZ

Anotácia

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrešujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Prieskum bude realizovaný formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny: budúcich rodičov - žiakov náhodne

vybraných stredných resp. vysokých škôl a skupinu rodičov malých detí - oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Zistenia z prieskumu budú slúžiť na realizáciu cielených intervencií so zámerom znížiť počet odmietnutí očkovania.

Etapy riešenia

I. etapa

1. marec – apríl 2013: odborne – metodická príprava, pilotný projekt
2. máj – jún 2013: realizácia výskumnej časti I.
3. júl – september 2013: vyhodnotenie, publikácia, intervencie

II. etapa

4. máj – jún 2014: realizácia výskumnej časti II
5. júl 2014 vyhodnotenie trendov a účinnosti intervencií
6. modifikácia intervencií, publikácie

Časové obdobie

Do konca roku 2014

Realizačné výstupy

Rok 2013

Záverečná správa obsahujúca údaje o najčastejšie sa vyskytujúcich faktoroch ovplyvňujúcich postoje mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Návrh intervencií.

Rok 2014

Zhodnotenie účinnosti intervencií, ich modifikácia.

Plnenie a výsledky:

RÚVZ Banská Bystrica sa podieľal na metodologickej príprave štúdie vrátane dotazníka. V mesiaci jún prebehlo vlastné dotazníkové sledovanie. V okresoch Banská Bystrica a Brezno boli vybraté 3 stredné školy a 7 pediatrov, v čakárňach ktorých sa mali vybrať matky do štúdie. Úloha sa v priebehu 2 týždňov podarilo splniť. Získali sme 40 dotazníkov od študentiek III. ročníka stredných škôl a 35 dotazníkov od matiek. Tieto budú v nasledujúcom období analyzované za dané dva okresy a zároveň boli zaslané do spracovateľského pracoviska RÚVZ Komárno.

6.10. OSTATNÉ ÚLOHY

6.10.1. Výkon štátneho zdravotného dozoru v ZZ

- zdravotnícke zariadenie okresu Banská Bystrica a Brezno a to ambulantné i lôžkové, lekáreň, kúpele Brusno

Plnenie:

Celkovo bolo vykonaných za I. polrok 2013 69 priebežných kontrol hygienicko-epidemiologického režimu v lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach a lekárnach v okresoch B. Bystrica a Brezno.

- kontrolovaných bolo 130 sterilizačných prístrojov na funkčnosť sterilizačnej techniky.

6.10.2. Výkon štátneho zdravotného dozoru v ohniskách nákaz v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

- Kontrola plnenia odporúčaní uložených na mieste a kontrola uložených opatrení na rozhodnutím regionálneho hygienika

Plnenie:

Úloha sa bezproblémovo plnila podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Bolo spracovaných ohnisk v okrese Banská Bystrica a Brezno, v ktorých bolo potrebné vykonávať opatrenia

6.10.3 Posudková činnosť

zameraná na zdravotnícke zariadenia novovznikajúce, so zmenou pôsobnosti alebo po rekonštrukcii.

Na odbor epidemiológie bolo doručených v I. polroku 258 podaní, na riešenie ktorých bolo vydaných 47 rozhodnutí a 5 záväzných stanovísk a 156 iných stanovísk. Zároveň bolo poskytnutých 856 konzultácií.

6.10.4 Zdravotná výchova obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení

- Preventívna - cestou médií – TV, rozhlas, printové média, web stránka RÚVZ - www.vzbb.sk, systému EPIS – www.epis.sk o osobnými alebo telefonickými informáciami
- V ohniskách nákaz – osobnými konzultáciami a pohovormi s osobami, ktoré boli v kontakte s osobami, chorými na prenosné ochorenie, tiež prostredníctvom tlačenej informácií – skladačky, brožúry...

6.10.5 Metodické vedenie odborov epidemiológie BBSK

- Poskytovanie konzultácií
- Usmerňovanie plnenia HÚ a programov odboru epidemiológie
- Organizácia poradí pracovníkov odboru epidemiológie RÚVZ Lučenec, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Zvolen a Žiar nad Hronom

Plnenie:

Ix sa uskutočnila porada epidemiológov Banskobystrického samosprávneho kraja. Počas roka bolo poskytnutých 19 konzultácií ohľadne plnenia úloh.

6.10.6 Práca v odborných pracovných skupinách a zboroch podľa nominácie ÚVZ SR, MZ SR, OÚ Banská Bystrica a RÚVZ Banská Bystrica

Členstvo a **plnenie**

- Vedenie PS pre EPIS – *konzultácie prebiehali pomocou internetu.*
- Práca v PS pre podporu zdravia – poradne zdravia (ÚVZ SR).
- Členstvo v Poradnom zbore pri ECDC, poradný zbor zasadá 4x, z toho účasť 2x.
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení do ECDC – TESSY (ÚVZ SR) – *úloha sa plní kontinuálne.*
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení z oddelení klinickej mikrobiológie – *úloha sa plní priebežne.*
- Členstvo v Poradného zboru HH pre epidemiológiu (ÚVZ SR) *účasť na zasadnutiach poradného zboru podľa plánu hlavnej odborníčky pre epidemiológiu, v roku 2011 4x..*
- Vedenie CINDI programu v SR (MZ SR).
- Členstvo v PS pre realizáciu NPPOSC.
- Členstvo PS pre kontrolu drog pri Úrade vlády SR .
- Členstvo v pracovnej skupine pre vypracovanie štandardov pre kontrolu HER zdravotníckych zariadení.

6.10.7 Komisia pre skúšky na výkon epidemiologickej závažných činností pre prácu v masážnych salónoch

Skúšobná komisia má 5 členov a skúšky sa vykonávajú podľa potreby uchádzačov – v I. polroku 2013 nikto nepožiadala o skúšky s vydaním potvrdenia o vykonávaní epidemiologickej závažnej činnosti.

6.10.9 Koordinácia likvidácie živočíšnych škodcov v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica

Úlohy:

- Organizácia jarnej a jesennej akcie
- Prieskumy premnoženia hlodavcov
- Odporúčania na vykonanie deratizácie
- Kontrola účinnosti deratizácie
- Kontrola likvidácie uhynutých hlodavcov

Plnenie:

V jarných mesiacoch apríl, máj jún 2013 bol vykonávaný prieskum výskytu premnoženia hlodavcov v meste Banská Bystrica a Brezno, zasadali komisie pre ochrannú DDD činnosť a po vykonaní deratizácie bola vykonávaná kontrola výkonu ako aj účinnosti .

Celkovo bolo vykonaný 8 prieskumov v teréne.

6.10.10 Komisia pre skúšky spôsobilosti na výkon DD

Úlohy:

- Prednášky v príprave uchádzačov o skúšku
- Účasť na skúškach
- Hodnotenie
- Príprava podkladov pre vydanie potvrdenia o spôsobilosti

Plnenie:

V I. polroku 2013 prebehol 1 kurz so záverečnými skúškami a vydaním osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre 23 prihlásených účastníkov.

ODBOR CHEMICKÝCH ANALÝZ

Ing. Zuzana VASSÁNYI – vedúca odboru

A./ Úlohy ktorých gestorom je OCHA RÚVZ Banská Bystrica:

7.9. STANOVENIE PAU V OVZDUŠÍ A HYDROXYPYRÉNU V MOČI U PRACOVNÍKOV VYBRANÝCH PROFESIÍ

Cieľ:

Sledovať hladinu PAU v pracovnom ovzduší a ich metabolitu hydroxypyrénu (1-OHP) v moči pracovníkov vykonávajúcich práce v prostredí, ktoré je zdrojom PAU, ako faktora ohrozujúceho zdravie. Súčasne slúži ako príprava pre rozšírený biomonitring u ľudí v rámci celoeurópskeho programu „Biomonitoring záťaž ľudí faktormi z prostredia“ (HBM).

Plnenie:

1./ Polycyklické aromatické uhľovodíky (PAU) v ovzduší

Vyšetrované vzorky pracovného ovzdušia boli odobraté v prevádzke na výrobu kovových komponentov do automobilov a poľnohospodárskych strojov. Počet vzoriek ovzdušia 2, počet stanovených ukazovateľov 34.

2./ 1-hydroxypyren (1-OHP) v moči

V prvom polroku 2013 sa skúšobné laboratórium zúčastnilo medzinárodného medzilaboratórneho testu G-EQUAS 51/2013 v ukazovateli 1-hydroxypyren v moči na dvoch koncentračných úrovniach, ktoré zodpovedajú profesionálnej expozície a environmentálnej expozície. Výsledky úspešnosti budú k dispozícii v júli 2013.

Vzorky vyšetrené za účelom hodnotenia expozície boli odobraté u pracovníkov v expozícii ropných destilátov. Počet vzoriek biologického materiálu 6, počet ukazovateľov (1-OHP, kreatinín) 12.

B./ Plnenie úloh vo všetkých kapitolách v spolupráci s odbormi HŽP, HV, HDM a PPL - štatistika laboratórnych výkonov:

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
1.3 2.4	Ľudský biomonitoring - sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí	14	49
2.1	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce	129	342
3.2	Monitoring jodácie kuchynskej soli	72	216
3.6	Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách	6	12
4.2	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál	60	600
7.3	Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch	6	78
7.6	Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu	4	24
7.9	Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyrenu v moči u pracovníkov vybraných profesií	8	46
7.10	Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov	2	2
7.14	Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody	127	1905
7.20	Monitoring obsahu dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania	264	572

ODBOR LEKÁRSKEJ MIKROBIOLÓGIE (VRÁTANE MŽP A BŽP)

RNDr. Jozef Strhársky, PhD. - poverený zastupovaním vedúceho odboru

Úloha 7.15 PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA (PIS) – MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ

Gestor: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, RÚVZ Košice, RÚVZ Nitra, RÚVZ Trnava, RÚVZ Žilina

Etapy riešenia: 2013 a ďalšie roky

Anotácia:

Polinózy patria medzi najčastejšie alergické ochorenia, ktorými trpí viac ako tretina populácie. V rámci prevencie je pre alergológov i alergikov dôležitá dostupnosť presných a včasných informácií o výskyte peľu v ovzduší. V Slovenskej republike bola v roku 2006 obnovená funkčná sieť monitorovacích staníc PIS pod gestorstvom verejného zdravotníctva. Ich hlavnou úlohou je identifikácia a kvantifikácia peľových zŕn a spór húb (plesní) v ovzduší. Dostupnosť aktuálnych hlásení o peľovej situácii v regiónoch a čo najrozsiahlejšia medializácia peľových správ je dôležitá pre alergikov a lekárov. Presným určením najvhodnejšieho termínu začiatku liečby, a tiež jej ukončenia po sezóne, je okrem minimalizácie až dočasnej eliminácie zdravotných problémov alergika je možné vďaka cielenej diagnostike i správne načasovanej liečbe ušetriť značné finančné prostriedky.

Cieľ:

- monitoring biologických alergénov v ovzduší ako súčasť prevencie zameranej na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,
- medializácia peľového spravodajstva a jeho využitie na zlepšenie životných podmienok a kvality života dotknutých skupín obyvateľstva vrátane jeho použitia pri diagnostike a správnom načasovaní liečby polinóz,
- iniciovať rozšírenie siete monitorovacích staníc PIS v Slovenskej republike,
- riešiť možnosti eliminácie najvýznamnejších alergénov (výsadba vhodnej zelene, udržiavanie a kosenie trávnych porastov, eliminácia neudržiavaných plôch ako rezervoára alergologicky významných druhov).

Výstupy:

- týždenné peľové spravodajstvo formou tlačových správ, medializácia peľového spravodajstva na stránkach RÚVZ, www.alergia.sk, www.zdravie.sk a v ďalších médiách,
- prezentácia výsledkov monitoringu v médiách, na odborných podujatiach, publikácie v odborných časopisoch,
- využitie databázy PIS pre riešenie medzinárodných projektov týkajúcich sa zmien bioklímy a šírenia invázných druhov rastlín.

Vyhodnotenie 1. polrok 2013

Metodika:

Odber vzoriek a laboratórna diagnostika peľových alergénov v ovzduší bola na oddelení BŽP RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonávaná akreditovanou metódou ŠPP_OLM_64/07_BIO spracovanou podľa zásad európskej peľovej informačnej služby. Ostatné monitorovacie stanice ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina nemajú túto skúšku akreditovanú, ale postupujú jednotne podľa tejto štandardnej metódy.

Priebeh peľového monitoringu 2013 a medializácia výsledkov:

RÚVZ Banská Bystrica je gestorm úlohy, na ktorej sa spoluriešiteľsky podieľajú monitorovacie stanice na ÚVZ SR a RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina.

Peľový monitoring roku 2013 vzhľadom na dlhú zimu s bohatou snehovou pokrývkou sme podľa poveternostnej situácie oficiálne spustili k 1.3.2013. Monitorovacia stanica ÚVZ SR v Bratislave a monitorovacia stanica v Banskej Bystrici začala s monitorovaním koncom februára od 9. kalendárneho týždňa, monitorovacie stanice pri RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina od 10.kalendárneho týždňa.

<i>monitorovacia stanica</i>	<i>počet vzoriek</i>
RÚVZ Banská Bystrica	126
ÚVZ SR Bratislava	126
RÚVZ Košice	119
RÚVZ Nitra	119
RÚVZ Trnava	119
RÚVZ Žilina	119
celkom	728

V rámci monitorovania biologických častíc v ovzduší (aerobiologický monitoring) bolo na všetkých monitorovacích staniciach PIS pri RÚVZ v SR celkovo vyhodnotených kvalitatívnou a kvantitatívnou analýzou spolu 728 vzoriek trvalých mikroskopických preparátov peľových zrn a spór vzdušných húb zachytených v lapačoch peľu. Pri mikroskopickej diagnostike v koordinačnom pracovisku v Banskej Bystrici vyhodnotili 126 vzoriek na 2512 ukazovateľov a vykonali 2512 analýz. Na pracovisku ÚVZ SR vyhodnotili 126 vzoriek na 2702 ukazovateľov a vykonali 2702 analýz. Priebežné výsledky výskytu biologických alergénov v ovzduší sa z jednotlivých monitorovacích staníc týždenne zasielali formou protokolov cez stránku www.alergia.sk na koordinačné pracovisko RÚVZ v Banskej Bystrici. Po overení nameraných údajov bola na koordinačnom pracovisku spracovaná prognóza na nasledujúci týždeň a výsledky peľového monitoringu boli publikované na stránke spolu s textovou správou o aktuálnej peľovej situácii na Slovensku. Monitorovacie stanice poskytovali týždenné peľové spravodajstvo na portáli www.alergia.sk, www.zdravie.sk a na webových stránkach úradov. Koordinačné pracovisko na základe podkladov z monitorovacích staníc pripravovalo týždenne tlačové správy o aktuálnej peľovej situácii v SR s prognózou na nasledujúci týždeň, ktoré boli poskytované pre tlačové agentúry (SITA, TASR) a regionálne denníky. Pracoviská pri RÚVZ v Banskej Bystrici a ÚVZ SR Bratislave sa zároveň podieľali na vypracovaní odborných stanovísk ohľadne monitorovania peľových alergénov v ovzduší pre masmédiá i verejnosť a tiež k plánovanej výsadbe drevín vzhľadom na ich alergenicitu.

Prednášková a publikačná činnosť:

Lafféřsová, J., Hochmuth, L., Snopková, Z.: Peľová sezóna 2012 v Banskej Bystrici. Poster na konferencii XI. Martinské dni imunológie, 10.-12.4.2013, Martin

Lafféřsová, J., Nováček, M.: Peľové spravodajstvo na www.alergia.sk a jeho perspektívy. Poster na konferencii XI. Martinské dni imunológie, 10.-12.4.2013, Martin

Lafféřsová, J., Benčaťová, B.: Priebeh peľovej sezóny vybraných aleregénov za roky 2010 – 2012 na Slovensku. Prednáška na konferencii XI. Martinské dni imunológie, 10.-12.4.2013, Martin . Prezentácia publikovaná v zborníku na CD nosiči.

Dušíčka, J., Ščevková, J., Mičieta, K., Brutovská, E., **Zámečnicková, M., Terenová, A., Lafféřsová, J.**; Pollen concentration in the air of Bratislava (Slovakia): a comparison study from the two pollen monitoring stations. ACTA BOTANICA UNIVERSITATIS COMENIANAE, 47, 2012, pp. 39-49, ISBN 978-80-223-3332-0, ISSN 0524-23

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

Mgr. Eva Barátová – konzultant práce študentiek Beáty Barátovej a Dominiky Kučerovej z gymnázia Golianova 68 v Nitre na tému: Nebezpečenstvo menom alergia - peľový monitoring, ktorá sa v rámci SOČ umiestnila v krajskom kole na 1. mieste

RNDr. Lafféřsová – tlačová beseda na RÚVZ BB: Bude peľová sezóna 2013 atypická?

Úloha 7.16 MONITORING ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ BB, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie

Etapy riešenia: 2013 a ďalšie roky

Anotácia

Na vzniku respiračných alergií sa vo veľkej miere podieľajú alergény vnútorného prostredia (roztoče, zvieracie alergény, plesne). Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50% pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami treba chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu najmä úpravou prostredia. Prevencia a profylaxia pri liečbe respiračných alergií patria do problematiky verejného zdravotníctva.

Cieľ:

- zmonitorovať aktuálny stav výskytu alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia budov so zameraním najmä na ubytovacie zariadenia rôznej kategórie určené pre verejnosť, domovy sociálnych služieb, spoločné zariadenia pre deti a mládež, bytové priestory,
- využitie výsledkov monitorovania na hodnotenie zdravotného rizika a pri aktualizácii platnej legislatívy.

Výstupy:

- správa o výskyte alergénov roztočov vo vnútornom prostredí budov sledovaných zariadení,
- návrh programov na zlepšenie podmienok prostredia a aktualizáciu legislatívy,
- čiastkové závery a výsledky budú uvedené v odpočtoch a priebežne publikované v odborných časopisoch, prezentované na odborných podujatiach formou prednášok a posterov.

Vyhodnotenie 1. polrok 2013

Metodika:

Laboratórna diagnostika výskytu alergénov roztočov v prachu bola na oddelení BŽP RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonávaná akreditovanou semikvantitatívnou metódou ŠPP_OLM_76 / 08 BIO. Vyhodnotenie výsledkov sme realizovali podľa vyhlášky MZ SR č.

259/2008 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na vnútorné prostredie budov o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia.

Mimoriadna cielená úloha:

V spolupráci s odborom HŽPaZ bola pripravená a realizovaná mimoriadna cielená úloha zameraná na výskyt alergénov roztočov v ubytovacích zariadeniach a strediskách zimného cestovného ruchu. V spolupráci s hlavnou odborníčkou odboru HŽPaZ a jej poradným zborom bola prerokovaná metodika odberu a pripravené metodické usmernenie. Do riešenia tejto úlohy boli zapojené vybrané oddelenia HŽP na ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica, Bratislava, Košice, Poprad, Prešov, Spišská Nová Ves a Žilina, ktoré zabezpečili odber vzoriek a ich doručenie do laboratória. BŽP OLM RÚVZ BB, kde bolo vykonané spracovanie vzoriek, diagnostika a vyhodnotenie výsledkov v zmysle platnej legislatívy.

Výskyt roztočov v prachu je možné posudzovať a hodnotiť podľa ustanovení vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia. §1, ods.2, písm.b) definuje biologické znečisťujúce látky: alergény roztočov sú tráviace enzýmy roztočov z čeľade *Pyroglyphidae* obsiahnuté v ich tráviacom trakte a vylučované spoločne s exkrementami do prostredia. Príloha č. 4, tabuľka č. 7 uvádza limitné hodnoty biologických ukazovateľov kvality vnútorného ovzdušia budov a to <2 µg alergénov roztočov/1g prachu alebo 0,6 mg guanínu/g prachu.

Na základe prepočtových tabuliek, ktoré k nameraným stupňom výskytu alergénov roztočov v prachu priradujú prislúchajúce hladiny guanínu udávané v µg na 1g prachu, je možné vyhodnotiť v súlade s požiadavkami platnej legislatívy.

Stupeň obsahu alergénov roztočov	Obsah guanínu /g prachu
1 - vysoká prítomnosť alergénov roztočov	> 10 000 µg/g
2 - stredná prítomnosť alergénov roztočov	2 500 – 10 000 µg/g
3 - nízka prítomnosť alergénov roztočov	600 - 2 500 µg/g
4 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g
5 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g
6 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g

Celkovo bolo v 22 ubytovacích zariadeniach odobratých 110 vzoriek prachu z matracov, ktoré boli následne v laboratóriu BŽP OLM RÚVZ BB vyšetrené na prítomnosť alergénov roztočov. Celkovo bolo teda v laboratóriu spracovaných 110 vzoriek vyšetrených 220 ukazovateľov a zrealizovaných 220 analýz. Vyhovujúcich bolo 27 vzoriek = 24,55 % - obsah guanínu nižší ako 600 µg /1g prachu = neprítomné alergény roztočov; 42 vzoriek = 38,2 % - obsah guanínu v rozpätí 600 – 2500 µg /1g prachu; 39 vzoriek = 35,45 % - obsah guanínu v rozpätí 2500 – 10 000µg /1g prachu; 2 vzorky = 1,8 % - obsah guanínu > 10 000 µg/g = výskyt alergénov roztočov vysoký. Podrobné hodnotenie doplnené o grafy bolo odprezentované na porade regionálnych úradov verejného zdravotníctva v apríli 2013.

Alergény roztočov sú celoročné alergény, preto je potrebné za účelom prevencie alergických ochorení systematické odstraňovanie rizikových faktorov ich vzniku. Zásady údržby prostredia sú súčasťou prevádzkových poriadkov – je potrebné dôraznejšie vyžadovať správny systém vetrania, odstraňovania prachu, pranie textílií, údržbu kobercov, posteľných matracov a ostatného čalúneného nábytku.

Nakoľko zistená úroveň v mnohých zariadeniach nie je vyhovujúca, bude potrebná pri výkone ŠZD kontrola vykonávania údržby prostredia tak, aby sa dodržali najvyššie prípustné hodnoty mikrobiologických a biologických ukazovateľov kvality vnútorného ovzdušia budov. Táto fáza projektu priniesla prvý väčší súbor vzoriek z ubytovacích zariadení zameraný na vyšetrenie výskytu alergénov roztočov. Nakoľko pri niektorých odberoch neboli úplné všetky merania, nie

je možné z tohto súboru objektívne hodnotiť vplyv sledovaných faktorov na výskyt alergénov roztočov. Jednoznačne však možno skonštatovať, že vyhovujúce vzorky, v ktorých nebola potvrdená prítomnosť alergénov roztočov, boli odobraté z matracov, ktorých vek nepresiahol 5 rokov. A tiež vzorky odobraté z hotelov** - **** v mestách Bratislava a Prešov mali 100% vyhovujúcich vzoriek.

Prednášková a publikačná činnosť:

Lafférová, J.: Roztoče bytového prachu a metodika odberu - prezentácia na poradnom zbere HŽPaZ , 23.1.2013 v Banskej Bystrici

RNDr. Oľga Miklánková, Ing. Katarína Halzlová, MPH, Mgr. Michal Jajcaj, RNDr. Janka Lafférová, MUDr. Kvetoslava Koppová, PhD.: Prezentácia: Mimoriadny cieleňvý výkon ŠZD zameraný na výskyt roztočov v ubytovacích zariadeniach – výsledky. Pracovná porada regionálnych úradov verejného zdravotníctva, 23.4. – 24.4.2013, Valčianska dolina

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

RNDr. Lafférová – Odvysielaná relácia o roztočoch, Slovenský rozhlas, 8.2.2013

Úloha 8.3 SERVEILLANCE INVAZÍVNYCH PNEUMOKOKOVÝCH OCHORENÍ

Monitorovanie cirkulácie kmeňov *Streptococcus pneumoniae* spôsobujúcich invazívne pneumokokové ochorenia v populácii a sledovanie zastúpenia sérotypov týchto kmeňov.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica

Etapa riešenia: 2013 – 2015

Anotácia:

Invazívne pneumokokové ochorenia (IPO) sú závažné infekcie ohrozujúce najmä vekové kategórie detí do dvoch rokov a osoby nad 65 rokov. Len niekoľko z 93 doposiaľ známych sérotypov *S. pneumoniae* má potenciál stať sa pôvodcom IPO. Väčšina týchto sérotypov je obsiahnutá vo vakcínach, ktoré v súčasnosti predstavujú účinnú formu prevencie. Na Slovensku sú k dispozícii 3 vakcíny – dve konjugované, ktoré sú aj súčasťou povinného očkovania a polysacharidová vakcína určená pre osoby staršie ako dva roky.

Cieľ:

Cieľom projektu je monitorovanie zastúpenia sérotypov kmeňov *S. pneumoniae*, ktoré sú pôvodcami invazívnych pneumokokových ochorení ako aj skvalitnenie surveillance IPO na Slovensku.

Záver:

Všetky kmene *S. pneumoniae* izolované z pôvodne sterilných miest sú posielané do NRC pre pneumokokové nákazy, kde sú podrobené podrobnejšej analýze, pod ktorú spadá najmä stanovenie sérotypu pomocou klasických sérologických metód, prípadne určenie genetickej príbuznosti. Keďže nie všetky pozitívne biologické vzorky sú zároveň kultivačne úspešné, je potrebné myslieť aj na stanovenie sérotypu priamo z biologického materiálu. V prípade, že daný kmeň nie je dostatočne viabilný, je možné na stanovenie sérotypu použiť aj molekulárno-biologické metódy.

Metodika a novozavedené metódy:

Diagnostika bola vykonávaná metódami zavedenými v rámci NRC pre pneumokokové nákazy.

NRC využíva rôzne klasické mikrobiologické, sérologické a molekulárno-biologické metódy. Z klasických mikrobiologických metód sa vykonávala kultivácia kmeňov *S. pneumoniae* zaslaných do NRC z regionálnych mikrobiologických laboratórií. V prípade potreby bol vykonaný aj optochínový test na potvrdenie druhej príslušnosti. Každý kmeň bol následne podrobený sérotypizácii pomocou molekulárno-biologických metód (multiplex PCR) a klasických sérologických metód (latexovej aglutinácie a Quellung reakcie). Kmene boli zároveň uskladnené ako súčasť zbierky kmeňov *S. pneumoniae* NRC.

Tri pracovníčky Odboru lekárskej mikrobiológie sa zúčastnili na stáži v Národnej referenčnej laboratórii pro streptokokové nákazy (Praha, Státní zdravotní ústav), ktorej cieľom bolo zaškolenie sa v sérotypizácii pomocou Neufeldovej (Quellungovej) reakcie.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

V rámci zabezpečenia skvalitnenia surveillancie IPO na Slovensku NRC spolupracovalo s lekármi, mikrobiologickými laboratóriami a epidemiológami, usmerňovalo ich pri transporte živých kmeňov *S. pneumoniae* a poskytovalo odborné konzultácie pre lekárov, mikrobiológov a odbornú verejnosť. Zároveň oslovilo pracovníkov odboru epidemiológie príslušných RÚVZ s návrhom na zasielanie kultivačne negatívnych biologických materiálov s podozrením na prítomnosť *S. pneumoniae* za účelom molekulárno-biologického dôkazu a sérotypizácie pomocou multiplex PCR.

Počet vyšetrených vzoriek a stanovenie ich sérotypu, 1.1.2013-30.6.2013

Za prvý polrok 2013 bolo do NRC doručených 35 kmeňov *S. pneumoniae* (z toho dva rôzne materiály od jedného pacienta) a jeden biologický materiál (likvor) za účelom bližšej špecifikácie. Z 34 zaslaných kmeňov 3 nevyrástli. Všetky viabilné kmene boli zaradené do zbierky NRC.

Bolo vyšetrených 29 kmeňov izolovaných z hemokultúry, 6 kmeňov izolovaných z likvoru a 1 likvor (biologický materiál). U všetkých kmeňov ako aj u biologického materiálu bol úspešne stanovený sérotyp. Zastúpenie sérotypov ako aj pôvodných biologických materiálov sumarizuje tabuľka 1.

Tab. 1: Prehľad počtu sérotypov kmeňov *S. pneumoniae* zaslaných do NRC pre pneumokokové nákazy a materiály, z ktorých boli zistené sérotypy izolované, 1. polrok 2013.

Sérotyp	Počet kmeňov	Pôvodný biologický materiál
1	1	hemokultúra
3	6	4 x hemokultúra, 2x likvor
4	1	hemokultúra
6B	3	2 x hemokultúra, 1x likvor
6C	1	hemokultúra
6C/D	1	hemokultúra
7F	3	1 x hemokultúra, 2x likvor
séroskupina 7	1	hemokultúra
9N	1	hemokultúra
séroskupina 11	2	2 x hemokultúra
12F	2	2 x hemokultúra
15A	2	2 x hemokultúra
séroskupina 18	1	1 x likvor (originál biol. materiál)
19A	2	2 x hemokultúra
20	1	hemokultúra
22F	2	2 x hemokultúra
23F	1	hemokultúra
35F	1	hemokultúra

35B	2	1 x hemokultúra, 1 x likvor
36/37	2	hemokultúra
38/43/44/45/46/48	1	hemokultúra

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach 1. polrok 2013

1. The 6th Pneumo Surveillance Workshop, 16.04.-18.04.2013, Poľsko, Krakow, aktívna účasť poster: Surveillance on pediatric pneumococcal diseases in Slovakia. Autori: Maďarová, L., Bottková, E., Klement, C., Čamajová, J., Hupková, H., Hudečková, H., Avdičová, M.,
2. Konferencia Martinské dni verejného zdravotníctva, aktívna účasť poster: Invazívne pneumokokové ochorenia a monitoring zámery kauzálnych sérotypov *Streptococcus pneumoniae*. J. Autori: Čamajová, E. Bottková, C. Klement, L. Maďarová, H. Hupková, M. Avdičová, H. Hudečková
3. Konferencia XII. Červenkové dni preventívnej medicíny, aktívna účasť, prednáška: Surveillance invazívnych pneumokokových ochorení v rámci činnosti Národného referenčného centra pre pneumokokové nákazy. Autori: Čamajová J., Klement C., Bottková E., Maďarová L., Hupková H., Avdičová M., Námešná J., Hudečková H., Nikš M.
4. Konferencia XII. Červenkové dni preventívnej medicíny, aktívna účasť, poster: Možnosti zlepšenia diagnostiky *S. pneumoniae* v podmienkach NRC pre pneumokokové nákazy. Autori: Bottková, E., Klement, C., Čamajová J., Maďarová, L., Hupková H., Avdičová, M., Tále 22.04.2013-24.04.2013
5. Stáž v NRL pro streptokokové nákazy, Praha – sérotypizácia *S. pneumoniae* pomocou Neufeldovej reakcie. Praha. 29.04.2013-03.05.2013

Úloha 8.4 EPIDEMIOLOGIA MEŇAVKOVÝCH INFEKCIÍ NA SLOVENSKU

Projekt je zameraný na zistenie výskytu a rozšírenia patogénnych druhov meňaviek a možné cesty prenosu nákazy z prostredia v súvislosti so zhodnotením ekologických súvislostí. Cieľom je dobudovanie komplexnej laboratórnej diagnostiky meňavkových infekcií na Slovensku.

Gestorom projektu je RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko je RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, odbor lekárskej mikrobiológie; ÚVZ SR odbor objektivizácie životných podmienok

Anotácia:

Kultivačným vyšetrením izolovať v klinických a environmentálnych vzorkách meňavky s možným patogénnym účinkom. Keďže vznik niektorých ochorení priamo súvisí s využívaním vôd (vody na kúpanie, voda z distribučnej siete, roztokov na uchovávanie a vyplachovanie kontaktných šošoviek), je sledovanie v prostredí rovnako dôležité ako diagnostika z klinického materiálu. Navyše pôsobí preventívne, lebo mechanizmus prispôsobenia sa meňaviek zmeneným podmienkam po preniknutí z voľného prostredia do organizmu človeka je doposiaľ neobjasnený. Súčasné trendy diagnostiky sú zamerané na rýchlu detekciu patogénov pomocou molekulovo-biologických metód s podporou priameho a kultivačného dôkazu patogénov. V prípade tohto typu infekcií je včasné stanovenie správnej diagnózy a okamžitej liečby veľmi dôležité vzhľadom na fulminantný priebeh ochorenia a vysokú mortalitu. Väčšia šanca na vyliečenie existuje, ak sú tieto infekcie zistené včas a včas sa aj liečia, čo preukázali viaceré prípadové štúdie úspešne vyliečených pacientov. Dostupnosť molekulárno – biologických metód je nádejným postupom k získaniu rýchlych, konkrétnych a diagnózu potvrdzujúcich údajov. Za týmto účelom boli vyvinuté rôzne PCR metódy (konvenčné, multiplex, real-time PCR, nested PCR a i.), ktoré boli potvrdené ako dôležitý a špecifický nástroj na identifikáciu *N. fowleri*, *Acanthamoeba* spp. a *B. mandrillaris* v klinických vzorkách.

Okrem problematiky týkajúcej sa diagnostiky a liečby, je dôležité riešiť otázky ich výskytu a eliminácie z prostredia využívaného človekom. Predpokladom riešenia týchto problémov je poznanie vplyvu faktorov prostredia na populácie potenciálne patogénnych druhov meňaviek. Potvrdenie izolátov ľudského a environmentálneho pôvodu napomôže pri skúmaní epidemiológie meňavkových ochorení.

Ciele projektu:

1. Zistiť prítomnosť patogénnych druhov meňaviek v klinických a environmentálnych vzorkách
2. Skompletizovať laboratórnu diagnostiku meňavkových infekcií na štandardnú svetovú úroveň - zaviesť nové metódy dôkazu patogenity na tkanivových kultúrach, real-time PCR pre dôkaz *Acanthamoeba* spp. a *Balamuthia mandrillaris*
3. Spolupracovať na medzinárodnej úrovni pri vývoji a zavádzaní nových metód s európskymi referenčnými laboratóriami pre danú problematiku

Etapy riešenia:

1. uplatňovať metódy PCR, a zaviesť metódy multiplex PCR, real-time PCR pre dôkaz *Acanthamoeba* spp. a *Balamuthia mandrillaris* - priebežne 2013;
2. odskúšať a optimalizovať nové metódy na modelových vzorkách životného prostredia – priebežne 2013;
3. spracovať reálne vzorky štátneho zdravotného dozoru a klinické vzorky – priebežne 2013.

Výstupy: Čiastkové uzávery a výsledky budú publikované v odborných časopisoch, prezentované na odborných podujatiach formou prednášok a posterov, výročne bude spracovaná správa o zavedení a uplatnení metód molekulárnej biológie vo vyhodnotení činnosti odboru.

Vyhodnotenie 1. polrok 2013

V prvom polroku 2013 bolo celkovo vyšetrených 21 vzoriek, z toho jedna bola klinická a 20 vzoriek predstavovali environmentálne vzorky bazénových vôd. Tie boli vyšetrené metódou kultivačného stanovenia podľa akreditovaného štandardného pracovného postupu, pričom v 12 vzorkách bola prítomnosť meňaviek potvrdená. Stanovenie molekulárno-biologickými metódami zatiaľ nebolo vykonané, tieto budú vykonané na vybratom súbore suspektných vzoriek po skompletizovaní súboru vzoriek.

Klinická vzorka materiálu z autopsie (likvor + postihnuté tkanivo mozgu) bola vyšetrená metódou real-time PCR a potvrdená ako negatívna na prítomnosť *N. fowleri*. Rovnako priamy mikroskopický dôkaz meňaviek v likvore, ako aj kultivačné stanovenie meňaviek v likvore boli negatívne.

Vyhodnotenie vzoriek vyšetrených na prítomnosť meňaviek v roku 2013

<i>Obdobie</i>	<i>Druh vzorky</i>	<i>Počet vzoriek</i>	<i>Améby kultivačne negatívne</i>	<i>Améby kultivačne pozitívne</i>	<i>Vyšetrenie RT-PCR</i>
2.1.2013-30.6.2013	environmentálne	20	8	12	-
2.1.2013-30.6.2013	klinické	1	(1)	-	negatívne
<i>Spolu všetkých vzoriek</i>		21	(8)	(12)	(1)

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach 1. polrok 2013

Publikačná činnosť a konferencie v prvom polroku 2013 neboli realizované. Pravidelná účasť na prednáškach v rámci projektu „Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ“.

Úloha 8.5 SURVEILLANCE BORDETELLA PERTUSSIS

Monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevalencie IgG anti-PT *B. pertussis*. Zavedenie nových diagnostických metód na sledovanie príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov *B. pertussis* od kmeňov vakcinálnych.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica v spolupráci s oddeleniami epidemiológie jednotlivých RÚVZ a vybranými zdravotníckymi zariadeniami.

Etapa riešenia: 2013 - 2015

Anotácia:

V súvislosti so stúpajúcou incidenciou pertussis v mnohých krajinách sveta sa pozornosť sústreďuje aj na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Je preto nevyhnutné najmä pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR zaviesť do diagnostiky metódu PFGE, slúžiacu na zisťovanie genetickej príbuznosti resp. odlišnosti kmeňov.

Cieľ:

Cieľom projektu je v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC (EU PertstrainGroup) poukázať na nevyhnutnosť skvalitnenia surveillance pertussis a na zosúladenie diagnostiky tohto agens na všetkých úrovniach. Najdôležitejším cieľom projektu je monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevalencie IgG anti-PT *B. pertussis*.

Záver:

Väčšina prípadov pertussis v SR, hlásená do EPIS-u, je diagnostikovaná pomocou sérologických metód dôkazu protilátok. Laboratórna diagnostika pertussis musí byť smerovaná k rýchlemu odhaleniu pôvodcu pomocou priamych diagnostických metód. Na prvom mieste je teda potrebné myslieť na kultiváciu a PCR. Sérológia by mala byť v prípade pertussis využívaná najmä ako metóda konfirmačná. Vzhľadom na vysoký počet vyšetrení pertussis pomocou sérologických metód v SR je potrebné zmeniť prístup k diagnostike tohto agens tak u odbornej ako aj u laickej verejnosti.

Metodika a novozavedené metódy:

Diagnostika bola vykonávaná v súlade so štandardnými pracovnými postupmi (ŠPP). Všetky použité metódy dôkazu sú akreditované.

Z priamych diagnostických metód sa vykonávala kultivácia *B. pertussis* a *B. parapertussis* v nazofaryngeálnom výtere ako aj real-time PCR na dôkaz prítomnosti DNA oboch spomínaných agens. Diagnostika pomocou real-time PCR bola upravená a doplnená v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC na diagnostiku týchto agens. Real-time PCR bola doplnená o dôkaz prítomnosti génu zodpovedného za tvorbu pertussického toxínu (*ptxA-Pr*).

Z nepriamych diagnostických metód bola vykonávaná diagnostika prítomnosti resp. hladiny protilátok tried IgG a IgA na dôkaz prítomnosti protilátok proti pertussickému toxínu u *Bordetella pertussis*. Aglutinácia sa vykonávala na dôkaz prítomnosti protilátok proti *Bordetella parapertussis* (hodnotenie 4 násobného vzostupu titra protilátok).

V súvislosti so zaznamenaním epidémií pertussis v mnohých krajinách sa stále väčšia pozornosť sústreďuje na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií

zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Tieto analýzy sa vykonávajú prevažne pomocou pulznej elektroforézy (PFGE). Získané pulzotypy sú triedené do skupín a porovnáva sa ich príbuznosť resp. odlišnosť. V roku 2012-2013, sa z tohto dôvodu pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR validuje táto metóda za použitia zbierkových referenčných kmeňov *B. pertussis*, *B. parapertussis* a *B. holmesii*.

Medzilaboratórne porovnania a zosúladenie diagnostiky:

V rámci zapojenia NRC pre pertussis a parapertussis do projektu organizovaného pod záštitou ECDC: „Coordination of activities for laboratory surveillance of whooping cough in Member States and European Economic Area (EEA) countries“, ktorého cieľom je zosúladenie diagnostiky pertussis na všetkých úrovniach, sa NRC zapojilo do troch Externých kontrol kvality (molekulárno-biologickej, sérologickej a kultivačnej). V molekulárno-biologickej časti NRC uspelo na 100%. Výsledky ďalších dvoch testovaní z týchto kontrol zatiaľ nie sú k dispozícii.

Legislatívna činnosť:

NRC sa podieľalo na tvorbe Odborného usmernenia Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky na zabezpečenie surveillance pertussis v Slovenskej republike (Vestník, čiastka 1-3, ročník 61, 22. február 2013).

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

V rámci zabezpečenia skvalitnenia surveillance pertussis na Slovensku NRC priebežne spolupracovalo s lekármi, usmerňovalo ich pri odbere a transporte materiálu, určeného najmä na kultiváciu *B. pertussis* a dôkaz pomocou real-time PCR a poskytovalo odborné konzultácie pre lekárov a odbornú verejnosť

Počet vyšetrených a pozitívnych vzoriek, 01.01.2013-30.06.2013

Pomocou aglutinácie sa vyšetřilo 56 dvojíc sér na prítomnosť *B. parapertussis*. Prítomnosť *B. parapertussis* sa nepodarilo dokázať v žiadnom prípade. V súlade s odporúčaniami EU.Pertstrain Group sa v tomto roku upustilo od vyšetřovania prítomnosti protilátok proti *B. pertussis* v dôsledku nízkej citlivosti tejto metódy a nevhodnosti jej použitia u ľudí očkovaných acelulárnou vakcínou.

ELISA dôkazovými metódami bolo vyšetřených 489 vzoriek na prítomnosť protilátok triedy IgG antiPT a 489 vzoriek na prítomnosť protilátok triedy IgA antiPT. Pozitívita bola dokázaná v prípade protilátok triedy IgG 99 krát, u protilátok triedy IgA 39 krát. Pomocou real-time PCR sa v prvom polroku 2013 vyšetřilo spolu 252 materiálov na dôkaz prítomnosti *Bordetella sp.* a *B. parapertussis*. Dôkaz pertussického toxínu bol vykonaný pomocou real-time PCR v 32 prípadoch. Prítomnosť *B. pertussis* bola potvrdená v 2 vyšetřovaných materiáloch a prítomnosť *B. parapertussis* bola potvrdená v 2 prípadoch. Prítomnosť *Bordetella sp.* bola dokázaná taktiež v dvoch prípadoch.

Pomocou kultivácie bolo vyšetřených v prvom polroku 2013 spolu 54 nasofaryngeálnych výterov, prítomnosť *B. pertussis* ani *B. parapertussis* nebola potvrdená ani v jednom prípade. Súhrn vyšetřených a pozitívnych vzoriek pomocou jednotlivých metód dôkazu sú uvedené v tabuľke 1.

Tab. 1: Počet vyšetřených a pozitívnych vzoriek na prítomnosť *B. pertussis* a *B. parapertussis* v NRC pre pertussis a parapertussis, 1. polrok 2013.

	Spolu vyšetrených	Pozit
Aglutinácia Bordetella parapertussis	112	0
ELISA IgG anti PT Bordetella pertussis	489	99
ELISA IgA anti PT Bordetella pertussis	489	39
kultivácia	54	0
real-time PCR Bordetella sp.	252	4
Real-time PCR Bordetella parapertussis	252	2
Real-time PCR Bordetella pertussis, ptxA-Pr	32	2

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach 1. polrok 2013

1. Konferencia Martinské dni verejného zdravotníctva, aktívna účasť poster: Laboratórna diagnostika pertussis najnovšie odporúčania EU.Pertstrain Group. Autori: L. Maďarová, E. Bottková, C. Klement, J. Čamajová, M. Avdičová, V. Morihládková, Martin 06.03.2013-07.03.2013

2. Konferencia XII. Červenkové dni preventívnej medicíny, aktívna účasť, prednáška: NRC pre pertussis a parapertussis. Najnovšie odporúčania ECDC na interpretáciu výsledkov sérologických a molekulárno-biologických vyšetrení. Autori: Maďarová, L., Klement, C., Bottková, E., Čamajová, J., Avdičová, M., Morihládková, V. , Tále 22.04.2013-24.04.2013

ODBOR PODPORY ZDRAVIA

MUDr. Silvia KONTROŠOVÁ, MPH – vedúca odboru

Odbor podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sa v prvom polroku 2013 podieľal na plnení úloh Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2013 a na ďalšie roky pre odbory OPZ (úlohy 9.1,9.1.1,9.2,9.2.1,,9.3,9.4,9.5,9.6,9.7,9.7.2, 9.8,9.9) . Plnenie bolo nasledovné:

9.1. Národný program podpory zdravia

Medziodborová úloha – plnia odbor podpory zdravia, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor hygieny výživy.

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ vo všetkých okresoch SR

Vláda SR sa vo svojom Programovom vyhlásení na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva zaviazala posilniť prevenciu a motiváciu k nej aj prostredníctvom aktualizácie NPPZ, ktorého realizácia je vo významnej miere úlohou regionálnych úradov verejného zdravotníctva, a to predovšetkým odborov/oddelení podpory zdravia.

- 1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,
  - A) Výživa a stravovacie zvyklosti,
  - B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity
  - C) Tabak, alkohol, drogy,
  - D) Zdravé pracovné a životné podmienky,
    - pracovné prostredie,
    - životné prostredie,
- 2) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Realizácia úlohy a výstupy

OPZ RÚVZ v BB naďalej vykonáva množstvo aktivít zameraných na zlepšovanie súčasného stavu v jednotlivých oblastiach vymedzených v aktualizácii NPPZ. Pri plánovaní a realizácii aktivít zameraných na splnenie čiastkových cieľov NPPZ spolupracujeme s úradmi, školami, zdravotníckymi zariadeniami a ďalšími organizáciami. Snažíme sa o presadzovanie našich cieľov aj posilnením komunikácie s médiami, aby prinášali čo najširšiemu okruhu obyvateľov informácie o zdravom životnom štýle a o možnostiach eliminovať riziká ohrozujúce zdravie, o možnostiach poradenstva v podpore zdravia a o našich projektoch.

A) VÝŽIVA A STRAVOVACIE ZVYKLOSTI

Zdravá výživa, ako jeden z nosných pilierov prevencie chronických chorôb, je pevnou súčasťou všetkých zdravotno-výchovných aktivít a vzdelávacích prednášok o životospráve a o možnostiach znížiť riziko rozvoja kardiovaskulárnych, metabolických a onkologických ochorení. Distribúcia zdravotno-výchovných materiálov je súčasťou poradenstva aj skupinových aktivít.

V súlade s Programom ozdravenia výživy obyvateľov SR a s Národným programom prevencie obezity informujeme všetkých klientov našich poradní o zásadách správnej výživy.

S cieľom zlepšiť stravovacie návyky a zvyšovať celkové uvedomenie a pochopenie vplyvu výživy a režimu stravovania na zdravie človeka vzdelávame škôlkárov, školákov, seniorov aj iné skupiny obyvateľstva. V r. 2013 sme sa téme ozdravenia výživy venovali na týchto podujatiach:

- Na ŠZŠ a ŠOU vo Valaskej bol deň venovaný téme „Ohrozuje nás obezita“, v rámci ktorého prebehli 2 prednášky s besedami o zdravom životnom štýle s dôrazom na správnu výživu - pre 34 žiakov 10-15 ročných a pre 56 učňov vo veku 15-20 rokov.
  - Prednášky (3), ktoré sa konali v rámci Týždňa mozgu pre žiakov(43) a študentov (87), boli orientované preventívne a dost' významný priestor bol venovaný správnej výžive v prevencii rozvoja demencií. Seniorom (129) sa pri rovnakej príležitosti tiež poskytovalo poradenstvo o vplyve nevhodnej stravy a nadmerného pitia alkoholu na zhoršovanie celkového stavu aj mentálnych schopností a o možnostiach udržať si čo najlepšie zdravie správnu výživou počas 3 aktivít.
  - Pri príležitosti významných dní v apríli (Sv. dňa zdravia, Dňa narcisov, Eur. dňa medzigeneračnej solidarity) sa konali podujatia, kde sa podrobne preberali zásady zdravej výživy znižujúcej riziko chorôb - prednášky pre 22 seniorov v SSS na Uhlisku a pre 22 klientov DD „Poznaj svoj tlak krvi“, spojené s meraniami a individuálnym poradenstvom a prednáška s besedou pre 20 členov KD Púpava, Tatranská 10 „Prevencia onkologických a iných civilizačných ochorení“.
  - V Špeciálnej základnej škole v Klenovci sme mali pre 15 rómskych žiakov 2. stupňa prednášku s besedou o zdravom životnom štýle, kde bolo významné miesto venované aj správnej výžive
  - Členom Jednoty dôchodcov v Nemeckej – Zámostí sme potrebu a význam správnej výživy zdôrazňovali pri prednáške „Vplyv menopauzy a a ndropauzy na zmeny v organizme a zdravotné riziká starších ľudí“, aj pri individuálnom poradenstve na základe vyšetrení, ktorých sa väčšina z nich zúčastnila.
  - Na ZŠ Ďumbierska sa v spolupráci s GYM-FIT konala vzdelávacia a zážitková aktivita k MDD – preskúšali sme 250 detí I. stupňa z vedomostí o správnej výžive a zdravom životnom štýle, nasledovala individuálna edukácia v danej problematike. Súčasťou podujatia bola distribúcia zdravotnovýchovného materiálu.
- V spolupráci s OHV sa na prieskume „VÝŽIVOVÝ STAV OBYVATEĽSTVA“ podieľame meraniami, vyšetreniami, biochemickou analýzou, zberom anamnestických dát a poradenstvom pre vybrané populačné skupiny. V r. 2013 sa prieskum zameriava na ľudí so zamestnaním vyžadujúcim ľahkú fyzickú aktivitu – vyšetřili a edukovali sme 38 respondentov vyhovujúcich tomuto kritériu.
- Poradenstvo o zdravej výžive sa priebežne poskytuje aj 8 klientkam a klientovi obezitologickej poradne, ktorú vedie Mgr. Šuchaňová z OPZ a MUDr. Šinská z OHDM. Vykonáva sa im aj priebežná kontrola stravovania a analýza jedálničkov.

B) FYZICKÁ INAKTIVITA

OPZ RÚVZ BB pomáha vytvárať podporné fyzické, sociálne a kultúrne prostredie pre realizáciu činností, ktoré zvýšia pohybovú aktivitu a fyzickú zdatnosť populácie, najmä tým, že informuje partnerské organizácie a obyvateľstvo o tom, že fyzická inaktivita sa na rozvoji metabolického syndrómu a obezity podieľa najvýznamnejšou mierou. Informujeme cieľové skupiny obyvateľstva o benefitoch pohybovej aktivity pre zdravie všetkými dostupnými formami – prostredníctvom médií, webstránky, panelov, organizovaním zážitkových podujatí a prednášok, inštruktívnymi pohybovými kurzami aj odborným individuálnym poradenstvom.

Lekárka POPA OPZ RÚVZ BB sa zúčastnila v marci v Trenčíne stretnutia pracovnej skupiny pre fyzickú aktivitu a znižovanie obezity, kreovanej z pracovníkov RÚVZ v SR pod vedením ÚVZ-SR. Vo svojej prednáške a ppt. prezentácii upozornila na V. ročník kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ a oslovila kolegyne a kolegov, aby sa kampane zúčastnili ako organizátori lokálnych aktivít na podporu pohybu pre zdravie, lektori a autori prednášok a vzdelávacích materiálov, aby podporili súťaž spojenú s touto kampaňou a získali pre ňu účastníkov, najmä spomedzi tých

klientov poradní zdravia, ktorých zdravie je ohrozené nedostatkom pohybovej aktivity. Intervenčnému projektu na zvýšenie fyzickej aktivity dospelého obyvateľstva - kampani „Vyzvi srdce k pohybu“ bola venovaná aj prednáška s prezentáciou na tlačovej konferencii na ÚVZSR k Svetovému dňu zdravia a k spusteniu tejto celoslovenskej kampane, ako aj 3 rozhovory v elektronických médiách a článok na webovej stránke nášho úradu. Poskytli sme tiež rozsiahle písomné informácie ako podklady článkov prezentovaných v printových médiách a pre podporovateľov kampane, najmä pre doc. Kamenského zo Slovenskej nadácie srdca.

Pri prednáškach a besedách venujúcich sa viacerým zložkám životného štýlu bolo zdôrazňovanie významu pohybovej aktivity pre zdravie a nabádanie na zvýšenie jej podielu v každodennom živote súčasťou 6 aktivít pre deti a mládež a 4 pre seniorov. Monotematická prednáška o krčnej chrbtici pre 20 seniorov zo Strediska sociálnych služieb na Uhlisku, bola spojená s ukázkami cvikov zlepšujúcich pohyblivosť a odstraňujúcich svalovú nerovnováhu a relaxačných cvičení, vhodných na prevenciu funkčných porúch v oblasti krčnej chrbtice, aj pri rehabilitácii.

Lekárka POPA RÚVZ BB lektoruje kapitolu o fyzickej aktivite (súčasť Modulu 11 programu vzdelávania pracovníkov RÚVZ) v banskobystrickom kraji, doplnenú o ďalšie poznatky a skúsenosti z vlastnej praxe. V prvom polroku boli 3 takéto prednášky.

Na 3 odborných fórach (Martinské dni preventívnej medicíny, Sjezd ČSTL a SSTL Poděbrady a konferencia Surveillance chronických chorôb v Trenčíne) boli prezentované výsledky analýz z celonárodnej štúdie EHES o súvislostiach fyzickej aktivity respondentov s ich hmotnosťou, zdravím a pocitom pohody.

Na OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici od r. 1995 pracuje Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity (POPA). Má 2 sekcie – individuálne poradenstvo a skupinové cvičenia.

Telovýchovná lekárka v POPA poskytla v 1. polroku 2013 špecializované poradenstvo na základe 104 absolvovaných vyšetrení a testov 36 klientom (19 mužom a 17 ženám). Popri vyššie uvedených špeciálnych testoch a vyšetreniach, 32 osôb absolvovalo aj základnú antropometriu, 23 z nich vrátane stanovenia hmotnostného podielu telesného tuku a 26 aj čiastočnú spirometriu (FEV1). POPA mala v prvom polroku 2013 Deň otvorených dverí na Svetový deň zdravia a 2 výjazdy pri príležitosti Svetového dňa pohybu pre zdravie: v spolupráci s Bytovým podnikom mesta BB sme zorganizovali na krytej plavárni na Štiavničkach poradenský výjazd pre návštevníkov plavárne, možnosť otestovať si kondíciu sme poskytli aj vlastným pracovníkom – účastníkom branno-športového dňa RÚVZ BB na Donovaloch.

Aj v r. 2013 prebiehali pravidelné skupinové cvičenia pod vedením našich inštruktoriek spojené s kontrolou krvného tlaku. Naše kvalifikované inštruktorky poskytujú pravidelne pohybovú inštrukciú 8 skupinám. V prvom polroku 2013 sa okrem toho obnovili aj cvičenia v bazéne UMB pre študentov Univerzity 3. veku.

V blízkosti NsP v Brezne bola na Svetový deň zdravia po zime znovu otvorená „Kyslíková dráha“ (pod záštitou MÚ Brezno, Červeného kríža a RÚVZ BB) - je to turistický chodník na ktorom si môžu účastníci zacvičiť na pripravených náradiach. Záujemcom naša pracovníčka merala sekundový úsilný výdych spirometrom a krvný tlak.

Naša pracovníčka sa zúčastnila na podujatí Športový deň materských škôl okresu Brezno, organizovanom Slovenskou gymnastickou federáciou, kde robila 140 deťom antropometriu.

V spolupráci so Slovenskou gymnastickou federáciou GYM-FIT sa konalo deň pred MDD hravé športové dopoludnie na ZŠ Ďumbierska v Banskej Bystrici, kde sme preskúšali a vzdelávali 250 detí aj v otázkach významu vhodnej pravidelnej fyzickej aktivity pre zdravie. Učiteľky boli súčasne upozorňované na kampaň VSkP a možnosť aktívne sa zúčastniť súťaže, prípadne motivovať k účasti iných zamestnancov školy alebo svojich príbuzných, či známych. Poprosili sme ich, aby sprostredkovali deťom motivačný list pre detského podporovateľa kampane a účastnícke listy súťaže, ak by niekto z detí chcel zapojiť svojich rodičov.

C) **TABAK, ALKOHOL, DROGY**

Vedúca OVkZ a Poradne pre odvykanie od fajčenia (POF) je členkou pracovnej skupiny "Prevenca fajčenia". V roku 2013 systematicky pomáha pri odvykaní od fajčenia 1 fajčiarovi. Lektorsky zabezpečuje v BB kraji Vzdelávanie pre pracovníkov RÚVZ - časť modulu 11 venovanú prevencii fajčenia. 2 pracovníčky OPZ boli v BB kraji lektorkami častí modulu 11 venovaných drogovej problematike.

Začiatkom roku sa uskutočnila na Strednej obchodnej škole v B. Bystrici na Tajovského ulici beseda na tému „Prevenca fajčiarskej závislosti v období adolescencie“ spojená s premietaním DVD filmu „Kým stúpa dym...“ pre 30 študentiek II. a III. ročníka spojená s meraniami CO vo vydychovanom vzduchu smokerlyzerom (16) a so spirometriou – FEV1 (19).

V prvom polroku 2013 sa OPZ podieľal na kampani „Exfajčiari sú nezastaviteľní“. Aktivity vyvrcholili najmä koncom mája pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku.

Dňa 27.5. 2013 pracovníčky Odboru podpory zdravia poskytli rozhovor pre regionálnu televíziu Hronka, zameraný na spropagovanie kampane „Exfajčiari sú nezastaviteľní“ a Svetového dňa bez tabaku, ako aj na informovanie verejnosti o edukačných aktivitách pre záujemcov z radov fajčiarov. Tieto informácie boli prezentované aj na webovej stránke RUVZ v B. Bystrici a v tlačovej správe RÚVZ BB.

Na ZŠ Spojová ulica v B. Bystrici uskutočnili 3 besedy na tému „Prevenca fajčiarskej závislosti v období adolescencie“ pre 190 žiakov 6. a 7. ročníkov spojená s premietaním DVD filmu „Kým stúpa dym...“

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku (31.5.13) bol v priestoroch Odboru podpory zdravia RÚVZ „Deň otvorených dverí“. O stanovenie nikotínovej závislosti podľa Fagerströmovho dotazníka a o možnosť dať si zmerať krvný tlak, hladinu celkového cholesterolu v krvi, množstvo oxidu uhoľnatého (CO) vo vydychovanom vzduchu prejavili záujem 4 klienti – fajčiari. Na základe zistených parametrov im bolo poskytnuté odborné individuálne poradenstvo zamerané na zmenu životného štýlu a na pomoc pri zanechaní závislosti na tabaku. Zároveň boli informovaní o možnosti absolvovať kurz odvykania od fajčenia a o digitálnej zdravotnej tréningovej platforme iCoach, ktorá ponúka pomocnú ruku fajčiarom rozhodnutým prestať fajčiť a stať sa exfajčiarimi.

V meste Brezno sa v deň Svetového dňa bez tabaku (31.5.) v rámci výjazdu Poradne zdravia zrealizovalo v priestoroch železničnej stanice meranie obsahu oxidu uhoľnatého (CO) vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer u 33 klientov. Následne im bolo poskytnuté individuálne odborné poradenstvo.

Všetkým zúčastneným fajčiarom kampane „Exfajčiari sú nezastaviteľní“ boli distribuované edukačné materiály s protifajčiarskou tematikou, ako aj propagačné materiály s logom tejto kampane.

Škodlivosť fajčenia tabaku a marihuany, pitia nadmerného množstva alkoholu, užívania ľahkých aj tvrdých drog v akejkoľvek podobe a závislosti vôbec bola akcentovaná pri prednáškach, besedách a skupinových aktivitách venovaných

- duševnej hygiene (pre 25 študentov 4.roč. SŠ Brezno + 2 ped.)
- životospráve rozvíjajúcej a udržiavajúcej mentálne funkcie mozgu (3 prednášky s besedami a riešením úloh pre 130 mladých + 7 pedagógov) a 1 pre 16 seniorov + 4 ošetrovateľov počas Týždňa mozgu),
- správne životnému štýlu (2 aktivity – prednáška pre 15 rómskych detí + 6 pedagógov a študentov a zážitkovo-vzdelávacie podujatie pre 250 detí)
- prevencii chronických chorôb (2 aktivity - pre 85 seniorov)
- prevencii STD, HIV a VHB (pre 13 žiakov ZŠ + 1 ped.)

OPZ RÚVZ BB popri poradenských a zdravotno-výchovných aktivitách prispieva k dosahovaniu cieľa znížiť prevalenciu fajčenia aj tým, že sumarizuje každý mesiac od odborov RÚVZ vykonávajúcich štátny zdravotný dozor, výsledky kontrol dodržiavania zákona na ochranu nefajčiarov. V priebehu 1. polroka 2013 bolo vykonaných 1034 kontrol. Nebolo zistené porušenie zákona, ani uložené sankcie.

D) ZDRAVÉ PRACOVNÉ A ŽIVOTNÉ PODMIENKY

OPZ RÚVZ BB zabezpečuje početné poradenské výjazdy do škôl a na pracoviská okresov Banská Bystrica a Brezno, niektoré z nich popri poradenstve o zdravom životnom štýle, ktoré na základe anamnézy a vyšetrení poskytujú pracovníčky OPZ. V prvom polroku sme mali výjazd základnej PZ na 8 pracoviskách, kde sme vyšetřili 193 zamestnancov vrátane poskytnutia individuálneho poradenstva o zdravom životnom štýle.

2) Preventívne opatrenia vedúce k zníženiu výskytu infekčných ochorení

Problémy týkajúce sa nutnosti dodržiavať hygienu a zabrániť kontaminácii tela, oblečenia, príbytku a jedla patogénnymi mikroorganizmami sa preberali na besedách a informácie o spôsoboch šírenia nákaz, o opatreniach zabraňujúcich prenosu nakažlivých ochorení a o spôsoboch ochrany, význame očkovania v prevencii, o možnostiach zneškodnenia mikróbov a parazitov a ich vektorov aj o rozpoznaní chorôb, liečbe a zábrane ich šírenia boli témou týchto prednášok:

- Prednáška s besedou pre 25 študentov IV.roč. Strednej spojenej školy v Brezne „Chřipka“, spojená s distribúciou informatívnych letákov o chřipke, (vrátane vtáčej a pandemickej chřipky) a o možnostiach očkovania
- Klenovec, Špeciálna základná škola - Prednáška s besedou pre 15 rómskych detí 2.st. ŠZŠ Témy: životný štýl, režim dňa, škodlivé návyky, hygiena, prevencia infekčných a parazitárnych chorôb, strava, pohybová aktivita
- Prednáška pre 13 žiakov 8.-9.roč. + 1 učiteľka ZŠ Staré Hory v zasadačke OPZ : Zdravá životospráva a hygiena v dospievaní, prevencia pohlavne prenosných chorôb a nežiaducej gravidity

Téma bola spolu s inými zásadami zdravého životného štýlu preberaná aj počas vzdelávacej a zážitkovej aktivity na ZŠ Ďumbierska.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Realizácia úlohy a výstupy

V júni 2013 OPZ RÚVZ BB zrealizoval vo svojom regióne dotazníkový prieskum zdravotného uvedomenia u 104 respondentov, (52 mužov a 52 žien) od 15 – 65 +. Z mesta a vidieka bolo vybraných po 50% respondentov. Získané údaje od respondentov vybraných vekových skupín boli vložené do programu Epi info a odoslané na UVZSR.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Výstupy:

1. Na OPZ sa kreovala Obezitologická poradňa, ktorá spustila pilotný projekt STOB. Realizuje skupinové poradenstvo a podporné služby pre 8 klientok a individuálne pracuje s 1 klientom. Všetci intervenovaní sú úspešní a dosahujú pokles hmotnosti.

2. Vzdelávacie aktivity:

- Na Špeciálnej internátnej základnej škole spojenjej so Špeciálnym odborným učilišťom bol deň venovaný informáciám o nebezpečenstve, ktoré obezita predstavuje pre zdravie a o jej prevencii. Prebehli 2 prednášky s besedami na tému „Ohrozuje nás obezita“ – prvého bloku sa zúčastnilo 34 žiakov SZŠ vo veku 10-15 rokov, druhého 56 učňov vo veku 15-20 rokov.
- Obezita ako závažný rizikový faktor bola preberaná s 20 seniormi na prednáške s besedou „Prevencia onkologických a iných civilizačných ochorení“ v Klube dôchodcov Púpava, aj so 65 seniormi v Nemeckej-Zámostí v rámci prednášky „Vplyv menopauzy a andropauzy na zmeny v organizme a zdravotné riziká starších ľudí“.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity

Gestor

CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Konkrétny výstup

Úlohu sme plnili v prvom polroku 2013 podľa plánu jednotlivých etáp, termíny boli dodržané. Získali sme partnerov, podporovateľov a sponzorov. Vytvorili sme propagačné a informatívne materiály a vypracovali sme nový typ účastníckych listov súťaže: reflektujú problémy, s ktorými sme sa stretli v r. 2007-2011 sme sa vrátili k forme denného zaznamenávania pohybových aktivít. do účastníckych listov. Zabezpečili sme tlač materiálov a ich distribúciu pre všetky RUVZ a ich okresy v printovej aj elektronickej forme. Široko sme propagovali význam fyzickej aktivity pre zdravie a súťaž v rámci kampane „Vyzvi srdce k pohybu“, zabezpečili sme distribúciu plagátov, informatívnych listov a účastníckych listov súťaže v obidvoch okresoch

nášho regiónu. Pri poradenstve aj skupinových aktivitách sme upozorňovali na potrebu primeranej pohybovej aktivity na zdravie a možnosť aj vhodnosť využiť súťaž v rámci kampane na ozdravenie životného štýlu.

Zorganizovali sme podporné podujatie na krytej plavárni, kde sme propagovali pohyb pre zdravie, na propagáciu súťaže sme využívali aj Dni otvorených dverí a výjazdy našej Poradne zdravia a aktivity, na ktorých sme sa podieľali s inými partnermi ako spoluorganizátori.

V súvislosti s kampaňou sme mali tieto prezentácie a mediálne vstupy:

- na stretnutí prac. skupiny PA v Trenčíne prezentácia doterajších výsledkov kampane VSkP a informácie kolegov o príprave V. ročníka s výzvou na podporu
- prednáška s ppt. prezentáciou v rámci tlačovej konferencii na ÚVZ SR a rozhovor pre Slovenský rozhlas
- Internetové rádio „Slobodný vysielateľ“ – živé vysielanie
- rozhovor pre TV Hronka
- TASR

Telovýchovná lekárka z OPZ vypracovala hodnotiace a informatívne články o VSkP na web a pre Dr. Avdičovú a doc. Kamenského, pre Bedeker zdravia, zdr. Noviny a noviny SME MY B.Bystrice.

Kampaň odštartovala na Svetový deň zdravia a preto bola tohto roku akcentovaná aj téma priaznivého vplyvu pravidelnej pohybovej aktivity na krvný tlak, keďže tohtoročnou témou Svetového dňa zdravia bola práve prevencia hypertenzie. Vrchol kampane - Svetový deň pohybu pre zdravie – nám dal počas sprievodných podujatí príležitosť povzbudiť ľudí, aby sa ešte zapojili do súťaže, ktorá prebiehala do 30.6.2013.

Ukončenie súťaže, vyhodnotenie, príprava slávnostného žrebovania víťazov a odovzdávanie cien, spojené s tlačovou konferenciou sa plánuje na koniec septembra 2013, v súčasnosti OPZ zbiera účastnícke listy súťažiacich z celého Slovenska a pripravuje ich spracovanie a konvertovanie dát do elektronickej podoby vo forme excelových tabuliek.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Gestor

ÚVZ SR

Riešitelia

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, ministerstvá

Anotácia

Návrh Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2008 – 2009. Obsahuje úlohy pre jednotlivé rezorty v oblasti práva, edukácie, kontroly a poradenstva.

Výstupy

1. prevencia fajčenia na základných, stredných a vysokých školách, v zdravotníckych zariadeniach a v zariadeniach sociálnych služieb,

Aktivity na podporu nefajčenia na školách vykonáva POF nepretržite – v r. 2013 už v januári bola beseda s premietaním DVD filmu (30 študentiek) a meraniami CO vo vydychovanom vzduchu smokerlyzerom (16) a FEV1 spirometrom (19 študentiek).

V prvom polroku 2013 sa OPZ podieľal na kampani „Exfajčiari sú nezastaviteľní“. Aktivity vyvrcholili najmä koncom mája pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku.

Dňa 27.5. 2013 pracovníčky Odboru podpory zdravia poskytli rozhovor pre regionálnu televíziu Hronka, zameraný na spropagovanie kampane „Exfajčiari sú nezastaviteľní“ a Svetového dňa bez tabaku, ako aj na informovanie verejnosti o edukačných aktivitách pre záujemcov z radov

fajčiarov. Tieto informácie boli prezentované aj na webovej stránke RÚVZ v B. Bystrici a v tlačovej správe RÚVZ BB.

Všetkým zúčastneným fajčiarom kampane „Exfajčiari sú nazastaviteľní“ boli distribuované edukačné materiály s protifajčiarskou tematikou, ako aj propagačné materiály s logom tejto kampane.

2. kontroly fajčenia na verejných miestach, (medziodborová spolupráca na ÚVZ SR a RÚVZ v SR)

OPZ RÚVZ BB sumarizuje každý mesiac od odborov RÚVZ vykonávajúcich štátny zdravotný dozor výsledky kontrol dodržiavania zákona na ochranu nefajčiarov. V priebehu 1. polroka 2013 bolo vykonaných 1034 kontrol. Podrobný prehľad vykonaných kontrol podľa mesiacov a jednotlivých odborov je uvedený v tabuľke:

Mesiac	Oddelenie					Spolu
	EPID	HDM	HV	HŽP	OPPL	
Január	13	23	41	22	57	156
Február	10	17	33	24	49	133
Marec	8	26	48	34	58	174
Apríl	10	26	65	45	61	207
Máj	8	10	43	52	65	178
Jún	7	12	47	52	68	186
spolu	56	114	277	229	358	1034

Nebolo zistené porušenie zákona, ani uložené sankcie.

3. poradenstvo na odvykanie od fajčenia najmä prostredníctvom rozšírenia siete poradní na odvykanie od fajčenia na regionálnych úradoch verejného zdravotníctva a na vysokých školách, Vedúca OVkZ a Poradne pre odvykanie od fajčenia (POF) je členkou pracovnej skupiny "Prevenencia fajčenia". V roku 2013 systematicky pomáha pri odvykaní od fajčenia 1 fajčiarovi.

Dňa 31.5.2013 sa pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku bol v priestoroch Odboru podpory zdravia RÚVZ „Deň otvorených dverí“. O stanovenie nikotínovej závislosti podľa Fagerströmovho dotazníka a o možnosť dať si zmerať krvný tlak, hladinu celkového cholesterolu v krvi, množstvo oxidu uhoľnatého (CO) vo vydychovanom vzduchu prejavili záujem 4 klienti – fajčiari. Na základe zistených parametrov im bolo poskytnuté odborné individuálne poradenstvo zamerané na zmenu životného štýlu a na pomoc pri zanechaní závislosti na tabaku. Zároveň boli informovaní o možnosti absolvovať kurz odvykania od fajčenia a o digitálnej zdravotnej tréningovej platforme iCoach, ktorá ponúka pomocnú ruku fajčiarom rozhodnutým prestať fajčiť a stať sa exfajčiarimi.

V meste Brezno sa v deň Svetového dňa bez tabaku (31.5.) v rámci výjazdu Poradne zdravia zrealizovalo v priestoroch železničnej stanice meranie obsahu oxidu uhoľnatého (CO) vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer u 33 klientov. Následne im bolo poskytnuté individuálne odborné poradenstvo.

4. edukácie v školách a školských zariadeniach spojené s distribúciou tlačových materiálov na podporu nefajčenia pre pedagógov, rodičov a deti

– Stredná obchodná škola v B. Bystrici na Tajovského ulici - beseda na tému „Prevenencia fajčiarskej závislosti v období adolescencie“ spojená s premietaním DVD filmu „Kým stúpa dym...“ pre 30 študentiek II. a III. ročníka spojená s poradenským výjazdom POF

– Na ZŠ Spojová ulica v B. Bystrici sa uskutočnili 3 besedy na tému „Prevenencia fajčiarskej závislosti v období adolescencie“ pre 190 žiakov 6. a 7. ročníkov spojená s premietaním DVD filmu „Kým stúpa dym...“

5. OPZ RÚVZ BB sa zatiaľ nevenuje výskumu o efektívnosti preventívnych opatrení s cieľom vyhodnotenia efektívnosti použitých prístupov a vynaložených finančných prostriedkov. Výskum by sa týkal najmä legislatívnych opatrení na ochranu nefajčiarov, ktoré boli prijaté v minulosti a ktorých efekt sa dá hodnotiť formou prieskumov verejnej mienky.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Program vo svojej doterajšej podobe v prvom polroku 2013 sa nerealizoval. OPZ RÚVZ BB spolupracuje s komunitným centrom v Telgárte a popri konzultáciách týkajúcich sa zdravia a hygieny robí pre tamojších obyvateľov zbierku šatstva, obuvi, bytového textilu a hračiek.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Vytvorenie nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom.

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

Medzirezortná pracovná skupina, ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Realizačné výstupy

Národný akčný plán pre problémy s alkoholom

Plnenie Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom

- V prvom polroku 2013 sme zdôrazňovali škodlivosť požívania nadmerného množstva alkoholu pri individuálnom poradenstve klientom poradní zdravia v súvislosti s upozorňovaním na zásady správnej výživy a na dôležitosť dodržiavania pitného režimu. Rovnako sme prevencii alkoholizmu a upozorňovaniu na zodpovednosť každého človeka za ochranu svojho zdravia pred zhubným vplyvom konzumácie alkoholu venovali priestor pri skupinových aktivitách (sú uvedené v častiach 9.1, 9.6, 9.7). Problematika abúzu alkoholu sa dotýka všetkých tém, či už oblasti výživy, správnej funkcie CNS a zachovania mentálneho a duševného zdravia, ako aj prevencie chronických chorôb, vrátane onkologických. Deteriorácia a deprivácia osobnosti alkoholika a abúzus alkoholu v rodinách a spoločenstvách mladých ľudí vytvárajú prostredie, ktoré uľahčuje aj prenos nákazlivých ochorení a preto aj pri besedách a prednáškach o tejto problematike sme sa zmieňovali o škodlivosti nadmernej konzumácie alkoholických nápojov.
- Koncom júna sme sa venovali organizačnej a materiálovej príprave aktivity „Deň zodpovednosti“, ktorú sme zrealizovali dňa 2.7. 2013v priestoroch OC Európa.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenská Alzheimerova spoločnosť.

Realizačné výstupy

- Edukačné aktivity:

1. Kampan' Týždeň mozgu“ :

Týždeň mozgu pripadol v r. 2013 na 11.-15. marec. Pripravili sme aktivity pre seniorov, ale aj pre deti a mládež, jednak v záujme zlepšovania medzigeneračnej solidarity, jednak preto, aby o možnostiach primárnej prevencie chorôb CNS, mentálnych, gnostických a mnestických porúch boli mladí ľudia informovaní v čo najútlejšom veku a v súlade s poznatkami upravili svoj životný štýl v záujme podpory a udržania zdravia.

Kampan' „Týždeň mozgu“ zvýšila záujem o duševné zdravie u účastníkov našich podujatí. Ľudia všetkých vekových kategórií si prostredníctvom pracovných listov mohli otestovať svoje pamäťové funkcie a zároveň získať informácie, ako si udržať dobrú pamäť a ďalej si ju rozvíjať. TV Hronka priniesla reportáž z prednášky, v regionálnych novinách bola zverejnená tlačová správa. Informácie k Týždňu mozgu sme publikovali aj na webovej stránke RÚVZ BB. Vytvorili sme k Týždňu mozgu nástenku a zverejnili sme plagát tejto kampane.

Aktívít sa spolu zúčastnilo 365 klientov.

Aktivity pre verejnosť a seniorov:

- Vyšetovanie kardiovaskulárnych rizikových parametrov a individuálne poradenstvo k zisteným výsledkom, tréning pamäti pracovnými listami – MÚ (18 ľudí), Európa SC (39), Denné centrum –Brezno (56).
- Prednáška „Mozog a pamäť“ , meranie tlaku krvi, tréning pamäti pracovnými listami - ASS Uhlisko (16)
- Individuálne zdravotno-výchovné intervencie zamerané na funkciu mozgu a prevenciu mozgových činností a tréning pamäti pracovnými listami - KD Krivánska (16)
- Pohybová aktivita, meranie tlaku krvi, tréning pamäti pracovnými listami – RÚVZ BB (17), KD Harmónia (30), UMB-Univerzita 3. veku (10)

2. Prednášky a besedy podporujúce zdravie seniorov

- „Krchná chrbtica“ – Prednáška s ukázkami cvikov pre 20 seniorov zo Strediska sociálnych služieb na Uhlisku
- KD Púpava, Tatranská 10 – Prednáška s besedou „Prevencia onkologických a iných civilizačných ochorení (20)
- Domov dôchodcov Dubová – Prednáška na tému „Poznaj svoj krvný tlak“ pre 30 obyvateľov v rámci poradenského výjazdu PZ
- Nemecká, Zámotie - prednáška „Vplyv menopauzy a andropauzy na zmeny v organizme a zdravotné riziká starších ľudí“ pre Jednotu dôchodcov (65) v rámci poradenského výjazdu PZ

Participácia na príprave a spolupodieľaní sa na realizácii aktivít Národného programu aktívneho starnutia, ktorý je v gescii Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Už z minulých rokov rozpracovanú intenzívnu zdravotno-výchovnú, vzdelávaciu, poradenskú a podpornú spoluprácu so seniormi, seniorskými organizáciami a zariadeniami sociálnych služieb pre dôchodcov.

Pokračujú výjazdy Poradne zdravia vyhradené starostlivosti o seniorskú klientelu - do denných centier seniorov, do domovov dôchodcov, pre Jednotu dôchodcov. Do denných centier a do Agentúry sociálnych služieb chodia pracovníčky OPZ RÚVZ BB merať seniorom krvný tlak, v niektorých kluboch vedú aj skupinové cvičenia seniorov. Skupinových cvičení v priestoroch OPZ pod vedením našich inštruktoriek sa tiež zúčastňujú v prevažnej miere seniorky.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Cieľ

Koordinácia aktivít RÚVZ v SR smerom k zabezpečeniu cieľa Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 - 2015 (ďalej len NPPD).

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, spolupracujúce mimovládne organizácie, orgány samosprávy a štátnej správy

Realizácia úlohy a výstupy

V nadväznosti na reálne úlohy obsiahnuté v NPPD priebežné stanovovanie nosných aktivít, ktorým sa ÚVZ SR a RÚVZ v SR budú venovať v rámci edukačných aktivít – prednostne v prostredí škôl a Materských centier. Formy realizácie :

- prednášková činnosť
- Stredná obchodná škola v B. Bystrici na Tajovského ulici - beseda na tému „Prevencia fajčiarskej závislosti v období adolescencie“ spojená s premietaním DVD filmu „Kým stúpa dym...“ pre 30 študentiek II. a III. ročníka spojená s meraniami CO vo vydychovanom vzduchu smokerlyzerom a so spirometriou
- Valaská – Špeciálna škola – žiaci 10-15r (34) prednáška s besedou „Ohrozuje nás obezita“ (Ozdravenie výživy, PA)
- Valaská – Špeciálna škola – učni 15 -20r (56) prednáška s besedou „Ohrozuje nás obezita“ (Ozdravenie výživy, PA)
- 2 prednášky s besedami pre 25 študentmi IV.roč. Strednej spojenej školy v Brezne :
  - „Chrípka“
  - „Duševná hygiena – Ako (si) neublížiť“
- Aktivity počas kampane “Týždeň mozgu“ pre žiakov a študentov:
- Prednáška “Týždeň mozgu“ a ukážky tréningu pamäti - 8. ročné športové gymnázium (66 študentov + 4 pedagógovia, TV Hronka)
- Prednáška „Žijeme život prospievajúci mozgu?“ a tréning pamäti pracovnými listami - Súkromná pedagogická škola Brezno (21 študentov)
- Prednáška „Týždeň mozgu“ - ZŠ Ďumbierska (43 žiakov + 2 učiteľky)
- Klenovec, Špeciálna základná škola - Prednáška s besedou pre 15 rómskych detí 2.st. ŠZŠ (prít. aj 3 učiteľky a 4 študenti antropológie KU), Témy: životný štýl, režim dňa, škodlivé návyky, hygiena, prevencia infekčných a parazitárnych chorôb, strava, pohybová aktivita
- ZŠ Spojová ulica v B. Bystrici – z príležitosti Svetového dňa bez tabaku sa uskutočnili 3 besedy na tému „Prevencia fajčiarskej závislosti v období adolescencie“ spojené s premietaním DVD filmu „Kým stúpa dym...“ pre 190 žiakov 6. a 7. ročníkov

- Prednáška pre 13 žiakov 8.-9.ročníka + 1 učiteľka ZŠ Staré Hory v zasadačke OPZ na tému „Zdravá životospráva a hygiena v dospievaní, prevencia pohlavne prenosných chorôb a nežiaducej gravidity“
- kurzy – OPZ školí študentov počas praxe na RÚVZ BB v problematike podpory zdravia populácie a poradenstva
- mediálne kampane, príprava informačných materiálov a publikácií
- Informácie na školy o kampani „Vyzvi srdce k pohybu“, výzva deťom stať sa podporovateľom kampane, distribúcia materiálov ku kampani, list pre detského podporovateľa kampane
- súťaže s aktívnym zapojením cieľovej skupiny
- Tréning pamäti pracovnými listami počas „Týždňa mozgu“ v Materskej škole Hradby Brezno (25 detí)
- Zážitkovo- vzdelávacie podujatie na ZŠ Ďumbierska, preskúšaných, odmenených a edukovaných 250 detí v rozličných témach týkajúcich sa hygieny, prevencie chorôb, ochrany zdravia a zdravého životného štýlu
- Športová olympiáda materských škôl v okrese Brezno – pracovníčka OPZ preskúšala súťažiaci deti z 26 MŠ v poskytovaní prvej predlekárskej pomoci

Predpokladané témy boli preberané pri takomto počte aktivít:

- Formovanie návykov súvisiacich so zdravým životným štýlom (13)
- Podpora a ochrana zdravia, prevencia ochorení (16)
- Pohyb, šport, telesná zdatnosť – význam pre zdravý životný štýl (9)
- Humanizácia a demokratizácia výchovno – vzdelávacieho procesu, prevencia sociálno – patologických javov, zdravotné súvislosti (1)
- Environmentálne zdravie (1)
- Bezpečné prostredie v školách a iných pre deti a mládež prirodzených prostrediach, znižovanie rizika úrazov (3)
- Aktívne využívanie voľného času (5)
- Podpora duševného zdravia, výchova ku zdravým vzťahom, manželstvu, rodičovstvu, sexuálne zdravie (8)
- Prevencia závislostí – látkových i nelátkových, prevencia porúch príjmu potravy (11)

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

OPZ RÚVZ BB túto úlohu nerieši – problematike sa venuje OHDM RÚVZ BB, OPZ však pri rôznych príležitostiach distribuuje do škôl zdravotno-výchovné materiály týkajúce sa aj dentálneho zdravia.

Stomatohygiene venoval OPZ priestor pri prednáške pre deti v Klenovci a na zážitkovo - vzdelávacom podujatí na ZŠ Ďumbierska v B. Bystrici

9.8. CINDI PROGRAM SR

Realizácia úlohy v prvom polroku 2013:

Program CINDI sa mimo obdobia skríningov uplatňuje najmä prostredníctvom Poradni zdravia, formou vyhľadávania rizikových faktorov KV, niektorých metabolických a onkologických chorôb u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia a bez evidentných klinických známk. Návštevníci Poradni zdravia sú vyšetrovaní s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V prípade potreby, ak je zistená závažná porucha, sú odosielaní do starostlivosti lekárov v kuratíve.

V I. polroku 2013 navštívilo Poradňu zdravia OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici 336 klientov (67 mužov a 268 žien), z nich 154 klientov bolo vyšetrených prvý krát. Vykonalo sa 202 opakovaných vyšetrení. Medzi klientmi prevažujú ľudia s vysokoškolským vzdelaním (42,4 %) a so stredoškolským vzdelaním (39,1%).

Kvôli skvalitneniu poradenstva a zvýšeniu možností získavania dát z činností Poradní zdravia sa od januára 2010 aplikuje nová verzia Testu zdravé srdce, ktorá sa priebežne vylepšuje podľa pripomienok pracovníkov základných poradní zdravia z regiónov. Spoluprácou OHDM a OPZ sa zlepšuje vyhľadávanie a ovplyvňovanie rizikových faktorov u príbuzných detí, ktorým boli pri skríningu u obvodných pediatrov zistené hyperlipidémie, resp. dyslipoproteinémie. Klientmi Poradne zdravia sú aj pracovníci určených profesií - respondenti dotazníkových prieskumov projektu „SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU U VYBRANÝCH SKUPÍN OBYVATELSTVA“, ktorým sa robí kompletné vyšetrenie. V I. polroku 2013 sme získali dáta od 38 takýchto klientov, ktorým sa poskytlo aj poradenstvo.

Poradenské služby sa poskytujú nielen na ambulancii Poradne zdravia, ale aj výjazdovo. V I. polroku 2013 OPZ RÚVZ BB uskutočnil 29 výjazdov uskutočnených v priestoroch, ktoré poskytovali štandardné podmienky pre vyšetrenia objednaných klientov nalačno, v rámci ktorých bolo vyšetrených 594 klientov.

Na realizácii cieľov programu CINDI sa podieľajú aj špecializované poradne, pracovníčky OPZ vedú Poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity, Poradňu pre odvykanie od fajčenia a Poradňu pre nefarmakologické ovplyvňovanie krvného tlaku.

Nadstavbová poradňa optimalizácie pohybovej aktivity

Telovýchovná lekárka v POPA poskytla špecializované poradenstvo na základe 222 absolvovaných vyšetrení a testov 36 klientom. Z týchto 19 mužov a 17 žien všetci absolvovali základnú antropometriu a 26 z nich aj čiastočnú spirometriu (FEV1).

Aj v r. 2013 prebiehajú pravidelné skupinové cvičenia pod vedením našich inštruktoriek spojené s kontrolou krvného tlaku. Naše kvalifikované inštruktorky poskytujú pravidelne pohybovú inštrukciú 8 skupinám: DAHE s kurzom cvičiteľky ZRTV vedie 3 skupiny (29 cvičeníek), rehabilitačná sestra vedie 5 skupín (67 žien). Celkovo naše pracovníčky viedli 114 cvičebných hodín. Súhrnný počet klientov zúčastňujúcich sa skupinových cvičení v Banskej Bystrici bol 96.

Okrem toho obidve inštruktorky robili ukážky vhodných cvičení počas Svetového dňa pohybu pre zdravie. Na olympiáde MŠ v Brezne sa zúčastnilo 29 škôlok z okresu Brezno (87 detí). Súťažilo sa v športových aktivitách a jedna otázka bola z oblasti zdravotníctva Prvá pomoc. Deti si otázku losovali a prakticky predviedli. Odpovede boli bodované ,1. miesto získala MŠ Heľpa, 2. miesto MŠ Valaská a , 3. miesto MŠ Č. Balog.

Nadstavbová poradňa pre odvykanie od fajčenia _POF

V prvom polroku 2013 o poradenstvo pri odvykaní od fajčenia v POF noví klienti neprejavili záujem. V januári ukončil po 5 týždňoch individuálny kurz 1 klient, ktorý opakovane navštívil POF po 2 mesiacoch od ukončenia základného kurzu. Klient bol pri zanechaní fajčenia úspešný len čiastočne nakoľko len znížil počet vyfajčených cigariet.

Celkove klient navštívil POF v roku 2013 2 x v rámci ktorých bolo realizovaných 6 výkonov.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Cieľ projektu

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeljej populácie v Európe. Získané informácie budú použité na

plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-ekonomických podmienok a veku. Projekt pozostáva z 2 fáz – I. fáza – pilotná štúdia, II. fáza – štúdia na národnej úrovni.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR (len II. fáza projektu)

Realizačné výstupy

Výsledky vlastných analýz dát získaných v celonárodnej štúdii EHES boli prezentované na 3 odborných konferenciách vo forme posterov, abstrakty boli publikované:

- z medzinárodnej konferencie v Poděbradoch v časopise ČSTL a SSSL Medicina Sportiva Bohemoslovaca
- z konferencie „Surveillance chronických chorôb v Trenčíne“ v recenzovanom zborníku vo forme CD

Príspevok v plnom znení bol uverejnený v recenzovanom zborníku z Martinských dní preventívnej medicíny vo forme CD.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Bardejove**

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV)

Cieľom úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Gestor: ÚVZ SR. Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

V zmysle záverov celoslovenskej porady vedúcich odborov a oddelení HŽPaZ konanej v dňoch 27. – 28. 5. 2013 v Bratislave odpočet plnenia tejto úlohy nie je potrebné zasielať pokiaľ zo strany ÚVZ SR neboli požiadavky o zaslanie doplňujúcich informácií k plneniu tejto úlohy. K 30.6.2013 sme nemali žiadne požiadavky.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA ENHIS

Cieľom úlohy je zaviesť trvalo udržateľný informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni s uplatnením medzinárodných metodík spracovania pre možnosť porovnateľnosti údajov v medzinárodnom kontexte s reflektovaním aktuálnych problémov a výziev.

Gestor: ÚVZ SR. Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

V zmysle záverov celoslovenskej porady odpočet plnenia tejto úlohy nie je potrebné zasielať pokiaľ zo strany ÚVZ SR neboli požiadavky o zaslanie doplňujúcich informácií k plneniu tejto úlohy. K 30.6.2013 sme nemali žiadne požiadavky.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľom úlohy je sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kofeínu v biologickom materiáli.

Gestor: ÚVZ SR. Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ. RÚVZ Bardejov nebol vybraný do plnenia tejto úlohy.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parnskej konferencii o životnom prostredí, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Gestor: ÚVZ SR. Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ. RÚVZ Bardejov nebol vybraný do plnenia tejto úlohy.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľom je získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR.

Gestor: RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre pitnú vodu. Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

V zmysle záverov z celoslovenskej porady sa v rámci plnenia tejto úlohy majú vytipovať dve významné vodárenské lokality v jednotlivých krajoch a následne sa požiada ÚKSUP o zaslanie zoznamu pesticídnych látok aplikovaných v daných územiach. Na základe udanej spotreby sa vytipujú najbežnejšie používané pesticídne látky.

Za okres Bardejov bude navrhnutý vodárenský zdroj Topľa Bardejov.

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

Hlavným cieľom projektu je poskytnúť informácie, praktické nástroje a zdroje na podporu prijatia, implementácie a monitorovania príkladov dobrej praxe v oblasti prevencie úrazov detí a mládeže v Európe.

Gestor: ÚVZ SR. Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Hlavným cieľom projektu je overenie vplyvu sezónnosti na kvalitu vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách, vyhodnotenie kvality ukazovateľov mikroklimatických podmienok vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách.

Gestor: RÚVZ so sídlom v Žiline. Riešiteľské pracoviská: Vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ Bardejov nebol vybraný do plnenia tejto úlohy.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ:

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev a odborné usmernenia ÚVZ SR. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vedie podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradovanie prác do kategórií.

Ku dňu 30. 6. 2013 za okres Bardejov evidujeme 22 subjektov, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce. K 31. 12. 2012 sme v okrese Bardejov evidovali programom ASTR_2011 119 zamestnancov z toho 18 žien, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík a to v prevádzkach 22 právnych subjektov. Počty týchto zamestnancov budú aktualizované k 31. 12. 2013.

V prvom polroku 2013 na RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol doručený žiadny návrh na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 8 previerok. Ďalej v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sledujeme výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Je možné konštatovať, že intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci sú vykonávané v súlade s legislatívou.

Za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli v prvom polroku 2013 uložené sankcie.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Pri výkone ŠZD sme kontrolovali uplatňovanie nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 471/2011 Z. z. harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 12 previerok poľnohospodárskych subjektov so zameraním hlavne na zisťovanie používania a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí, vypracovanie posudkov o riziku a schválenie prevádzkových poriadkov, spôsob evidencie veľmi toxických a toxických látok a zmesí, zabezpečenie odbornej spôsobilosti zamestnancov na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a dĺžku odbornej praxe, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov a pod..

V súvislosti s tým je možné konštatovať, že v poľnohospodárskych subjektoch sme nezistili používanie veľmi toxických látok a zmesí. Pokračuje trend z predchádzajúcich rokov a to, že na ochranu rastlín sa používajú prípravky klasifikované len ako toxické látky a zmesi, aj to len v ojedinelých prípadoch, pretože poľnohospodárske subjekty sa zamerali skôr na používanie menej škodlivých prípravkov, ktoré nie sú klasifikované ako toxické. V prevažnej miere sa uprednostňuje nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, čím sa nevytvárajú skladové zásoby, resp. si poľnohospodárske subjekty zabezpečujú ochranu rastlín dodávateľským spôsobom, ktorým im dodávateľské firmy poskytnú kompletne tieto služby. Boli získavané údaje o likvidácii obalov a nepoužiteľných zvyškov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí. Ďalej bolo sledované ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených

prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Previerkami neboli zistené žiadne závažné nedostatky, resp. porušenie právnych predpisov.

K 30. 6. 2013 na RÚVZ so sídlom v Bardejove boli doručené 4 oznámenia o začatí vykonávania dezinfekcie a regulácii živočíšnych škodcov.

V prvom polroku 2013 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu a haváriu v okrese Bardejov súvisiacu s uvedenou problematikou.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Medzi pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity je v našom okrese zaradená práca s cytostatikami v onkologickej ambulancii NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie rizikových prác.

V súvislosti so znižovaním zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu bolo uplatňované nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

V prvom polroku 2013 v rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 10 previerok so zameraním na pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity, t. j. na práce, pri ktorých dochádza k expozícii zamestnancov prachu z rôznych druhov tvrdého dreva. Išlo prevažne o drevospracujúce prevádzky, respektíve stolárske dielne. Podobne ako aj v predchádzajúcich rokoch bolo zistené, že v drevospracujúcich resp. stolárskych prevádzkach sa opracovávajú alebo vyrábajú finálne výrobky z dubového a bukového dreva len sporadicky, t. j. nepravidelne na objednávky v obmedzených časových intervaloch. V stolárskych dielnach na výrobu nábytku sa využíva v prevažnej miere drevotrievkový materiál.

V súvislosti s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb bolo RÚVZ so sídlom v Bardejove v prvom polroku 2013 vydané 1 rozhodnutie pre firmu SAMP SLOVAKIA s. r. o., 29. augusta 4, Bardejov na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb - demontáž strešnej krytiny z objektu rodinného domu na ul. Makovická č. 38 v Dlhej Lúke. Uvedená firma predložila oznámenie o začatí činností s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest. Po oznámení o začatí činností s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest bola následne vykonaná kontrola – miestne zisťovanie, ktorá bola ukončená záznamom.

V rámci ŠZD sa zameriavame na vyhľadávanie pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov, na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Pri výkone ŠZD sme kontrolovali uplatňovanie vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

Psychickú pracovnú záťaž nemáme vyhlásenú a zaradenú do kategórie rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže na žiadnom pracovisku v okrese Bardejov.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Pri výkone ŠZD sme kontrolovali uplatňovanie vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

V našom okrese nemáme vyhlásené rizikové práce z hľadiska dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

Pri prešetrovaní a hodnotení pracovných podmienok pri podozrení na profesionálne ochorenie z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia postupujeme podľa odborného usmernenia MZ SR – HH SR číslo: HH SR – 4802/2002 – HZPP/HU zo dňa 22.11.2002.

V prvom polroku 2013 sme šetrili jedno podozrenie na chorobu z povolania z hľadiska DNJZ v profesii robotník. Pri prešetrovaní predmetného podozrenia na profesionálne poškodenie zdravia sme vychádzali iba z tvrdení prešetrovaného, nakoľko nebolo možné prešetriť podmienky práce, ktoré by mali vplyv na ochorenie z dôvodu neexistujúcich prevádzok. Nebolo možné posúdenie pracoviska a podmienok práce vo vzťahu k profesionálnemu poškodeniu zdravia.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ:

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

V spolupráci so zamestnávateľmi a PZS sa realizujú aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci, usmerňovanie zlepšovania pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov. Zapájame sa do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení. Osobitne sa vykonáva poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ:

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškolojú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z.

o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V rámci ŠZD sú vykonávané kontroly na chránených pracoviskách zameraného prevažne na kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov. Pri výkone ŠZD postupujeme podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, doplneného o údaje o zamestnancoch z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok. Pri kontrolách neboli zistené žiadne závažné nedostatky, neboli uložené žiadne nápravné opatrenia. Zamestnancom sú poskytované kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2. 6. 5 Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

Cieľ:

Prieskum úrovne výskytu vybraných faktorov pracovného prostredia, zameraných na kvalitu ovzdušia na pracovisku.

V prvom polroku 2013 bol prieskum pracovných podmienok vykonaný v Hypermarkete TESCO v Bardejove. Prieskum bol vykonaný v rámci ŠZD v spolupráci so zamestnávateľom vypracovaním presného popisu prevádzky - bol vytvorený okruh zisťovaných otázok zameraného na zisťovanie kvality vnútorného ovzdušia na pracovisku. Tento okruh zistení zo ŠZD bol v elektronickej forme zaslaný na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Ďalej bol vykonaný zber údajov od zamestnancov TESCO Bardejov dotazníkovou metódou – celkovo bolo vyplnených 61 dotazníkov. Získané údaje budú zadávané do databázy v Exceli a zabezpečia sa zistenia kumulatívnych počtov jednotlivých odpovedí za jednotlivé pracoviská. Databázy ako aj kumulatívne počty budú tiež zasielané na RÚVZ so sídlom v Košiciach v elektronickej forme.

3. OBLASŤ HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úloha spočíva v sledovaní vývoja výživového stavu, v sledovaní spotreby potravín a vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej prostredníctvom stravovacích zvyklostí a v sledovaní biochemických ukazovateľov a socio – ekonomických podmienok. Pokračuje sa v monitorovaní výživového stavu u 80 klientov vybraných vekových skupín.

V sledovanom období bolo vyšetrených:

- 20 ľahko pracujúcich žien vo vekovej kategórii 19 – 34 rokov
- 20 ľahko pracujúcich žien vo vekovej kategórii 35 – 54 rokov
- 14 ľahko pracujúcich mužov vo vekovej kategórii 19 – 34 rokov
- 13 ľahko pracujúcich mužov vo vekovej kategórii 35 – 59 rokov

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci tejto úlohy bolo v sledovanom období odobratých a laboratórne analyzovaných na množstvo jodidu draselného a ferokyanidu draselného spolu 16 vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli). Obsah KI a ferokyanidu draselného vo vyšetrovaných vzorkách bol v súlade s údajmi deklarovanými na obale odobratých vzoriek a vyhovoval požiadavkám Potravinového kódexu SR

3.3 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Podľa planú úradnej kontroly a štátneho zdravotného dozoru na rok 2013 v 1. polroku nebol plánovaný odber vzoriek výrobkov určených pre deti.

3.4 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

V rámci tejto úlohy sa zabezpečuje monitoring spotreby 2 vybraných prídavných látok – E129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a 2 aróm Mentofuránu a Kumarínu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín. Monitoringu sa zúčastní 20 respondentov ľahko pracujúcich žien a mužov vekovej kategórie 19 – 35 r. a 36 - 54 r., (po 5 žien a mužov z každej vekovej kategórie).

V sledovanom období sa monitoringu zúčastnilo spolu 9 respondentov a to vo vekovej kategórii 19 – 35 r. (1 žena a 1 muž) a vo vekovej kategórii 36 – 54 r. (4 ženy a 3 muži). Sumár výsledkov respondentov o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky bude vykonaný v II. polroku 2013 a spracované údaje z dotazníkov budú zaslané na ÚVZ SR.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľom projektu je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi.

Siedmy celoštátny antropometrický prieskum bol na regionálnej úrovni v zmysle metodického pokynu ÚVZ SR a jeho príloh realizovaný v rokoch 2011 a 2012 vo vybraných základných s stredných školách, ktorého sa zúčastnilo 512 respondentov. Všetky získané údaje boli po spracovaní v stanovenom termíne k 31. 3. 2012 zaslané gestorovi projektu - ÚVZ SR v Bratislave k ďalšiemu vyhodnoteniu.

Na úrovni regiónu sa spracované údaje priebežne využívajú v rámci vykonávania poradenskej a edukačnej činnosti v predškolských a školských zariadeniach. V prvom polroku 2013 boli niektoré výsledky projektu na regionálnej úrovni prezentované formou prednášky na seminári organizovanom na RÚVZ so sídlom v Bardejove.

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu, na základe monitoringu individuálnej spotreby

potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR a získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež. Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR. Gestormi projektu sú ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

V roku 2013 sa realizuje posledná etapa monitoringu stravovacích zvyklostí u detí vo veku 15-18 rokov. Plneniu úlohy predchádzali prípravné práce, príprava materiálov – dotazníkov, výber škôl a oslovenie riaditeľov škôl so žiadosťou o spoluprácu. Do prieskumu boli vybraté dve školy – Gymnázium L. Stöckela na Jiráskovej ul. v Bardejove a Hotelová akadémia na ul. Pod Vinbargom 3 v Bardejove. Z každej školy bolo štatistickými metódami vybraných 60 žiakov vekovej skupiny 15-18 ročných, z toho 30 dievčat a 30 chlapcov tak, aby polovica žiakov z každej školy bola z vidieka a polovica z mesta vzhľadom k tomu, že v pôsobnosti RÚVZ Bardejove nie je zriadená stredná škola na vidieku. Spolu sa prieskumu zúčastnilo 120 respondentov - žiakov dorastového veku. Na základe písomne potvrdeného informovaného súhlasu zákonného zástupcu žiaka boli s vybranými žiakmi vyplnené príslušné dotazníky a zabezpečené meranie TK a základných antropometrických údajov štandardnou metodikou. V súlade s odporúčaním gestora a po dohode s odborom podpory zdravia RÚVZ bol so súhlasom žiakov, ktorí dosiahli vek 18 rokov, zabezpečený odber kapilárnej krvi na vyšetrenie celkového cholesterolu, triglyceridov, HDL cholesterolu a glykémie.

Dotazníky o stravovacích návykoch diéta, frekvenčný dotazník a dotazník výživových preferencií boli vyplňované v priebehu mesiacov apríl až máj 2013 priamo so žiakmi v školách. Prieskum 24 hodinovej stravovacej anamnézy a 24 hod. pohybového režimu sa uskutočnil v 17. kalendárnom týždni spolu s vykonaním odberov vzoriek stráv (obedov), vrátane nápojov vo vyššie uvedených školách. Spolu bolo odobraných 10 vzoriek stráv – obedov na požadované vyšetrenia na základe dohody s HL RÚVZ v Prešove, ktorými boli: energetická hodnota, B, T, C, NaCl a dusičnany. Vzorky boli odobraté rovnomerne od oboch pohlaví. Výsledky analýzy boli doručené RÚVZ v Bardejove a takto získané údaje sa v prepočte na hmotnosť celej stravy nahrajú do príslušnej mustry. Taktiež údaje z vyššie uvedených dotazníkových prieskumov sa budú priebežne vkladať do pripravených počítačových databáz. Všetky údaje získané v rámci realizácie projektu budú v stanovenom termíne do 30. 9. 2013 zaslané na RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, o čom bude informovaný ÚVZ SR v Bratislave.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľom uvedeného projektu je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín. Gestorom projektu je ÚVZ SR.

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok u detí prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte. Úloha sa bude plniť v dvoch etapách v rokoch 2012 a 2013.

V RÚVZ Bardejov sa druhá etapa projektu realizuje zamestnancami oddelenia hygieny detí a mládeže na základe metodického usmernenia gestora. Doteraz bola vykonaná odborne – metodická príprava monitoringu a príprava dotazníkov s príslušnými pomocnými materiálmi. Do plnenia projektu boli na základe metodického pokynu vybraní žiaci 7. ročníkov Cirkevnej základnej školy sv. Egídia na Jiráskovej ul. č. 5 v Bardejove, s ktorými boli vyplnené dotazníky. Spolu bolo vyplnených 23 dotazníkov o životospráve a stravovacích zvyklostiach so zameraním na frekvenciu konzumovania vybraných potravín a 23 dotazníkov zameraných na spotrebu prídavných látok, do ktorých sa zapisoval jedálny lístok dieťaťa počas jedného dňa. Získané údaje sa spracovávajú a následne sa budú vkladať do vytvorenej databázy, ktorá bude v stanovenom termíne zaslaná gestorovi projektu - ÚVZ SR so sídlom v Bratislave. Analýza údajov, vyhodnotenie monitoringu a záverečná správa z plnenia 1. etapy úlohy majú byť ukončené do konca roka 2013.

4.4 MONITOROVANIE JODÚRIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu je zavedenie celoplošného dlhodobého monitorovania jodúrie u detí, ako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom - v organizme dieťaťa a zistiť aktuálny stav ale aj trendy v dlhodobom sledovaní tejto problematiky. Navrhnuť opatrenia preventívneho charakteru v rámci ktorých by príp. bolo možné určiť ďalšie potravinové komodity, ktoré by v budúcnosti mohli byť fortifikované jódom.

Gestorom je RÚVZ so sídlom v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a ÚVZ SR. V roku 2013 sa realizuje 1. etapa projektu, v rámci ktorej sa vykoná sumarizácia poznatkov o význame jódu pre detský organizmus, zber a analýza dostupných údajov z doteraz získaných poznatkov v danej problematike, príprava laboratórnej metodiky skúšania jódu v biologickom materiáli a príprava pilotnej štúdie, čo zabezpečujú gestori projektu. Na základe požiadania gestorov boli v rámci zberu údajov v RÚVZ Bardejov overené a zaslané hodnoty jódu získané z prieskumov 24 hodinovej stravovacej anamnézy za roky 2009 a 2012 v rámci plnenia projektu „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“.

V 1. etape RÚVZ Bardejov projekt neplní, okrem vyššie uvedeného overenia a zaslania požadovaných údajov.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Gestorom projektu je RÚVZ so sídlom vo Zvolene a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. V 1. etape v roku 2013 zamestnancami oddelenia hygieny detí a mládeže bol podľa metodického pokynu ÚVZ SR v termíne od 2. 4. – 22. 4. 2013 vykonaný monitoring hygienického stavu vybraných telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy - priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržanie kapacity, mikroklíma a pod., využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení. V rámci úlohy bolo preverených 16 telovýchovno-sportových zariadení, v ktorých bolo skontrolovaných spolu 20 telocviční (v štyroch

kontrolovaných školách sú zriadené 2 veľké telocvične v rámci jedného objektu), pomocné priestory na telovýchovu a šport a príslušné športové plochy pri všetkých kontrolovaných zariadeniach. V telovýchovno-športových zariadeniach pri základných školách bolo vykonaných 10 kontrol a pri stredných školách 6 kontrol. V rámci výkonu mimoriadneho cieleného ŠZD bolo vo vybraných zariadeniach v okrese zistené, že skoro všetky telovýchovné zariadenia prešli celkovou, resp. čiastočnou rekonštrukciou, vrátane šatní a umyvární. Rekonštrukcia a obnova zariadení sa vykonáva priebežne v závislosti na finančných prostriedkoch prevádzkovateľov, ktoré podľa vyjadrenia sa prevádzkovateľov nepostačujú na komplexné rekonštrukcie a obnovu objektov telovýchovných zariadení, vrátane športových plôch a ich vybavenia.

V rámci realizácie úlohy zamestnanci RÚVZ vykonávali v školách poradenskú činnosť s cieľom podporiť aktívnu fyzickú aktivitu žiakov v záujme zlepšenia ich telesnej kondície.

Správa z vykonaných kontrol bola predložená regionálnemu úradu v sídle kraja v termíne do 30. 4. 2013 na ďalšie spracovanie.

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKÔLOK V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV

Cieľom je prevencia akútnych a chronických ochorení a alergií u detí predškolského veku prostredníctvom zistenia úrovne environmentálnych faktorov ako východiská pre zlepšovanie kvality prostredia.

Gestorom je RÚVZ Bratislava - odbor HDM v spolupráci s OOFŽP. RÚVZ Bardejov nebol zaradený do plnenia uvedeného projektu.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a proti pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2013, ktorý bol vypracovaný v súlade so zákonom MZ SR č.355/2007 Z. z., o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou na rok 2013.

Vlastné očkovanie je zabezpečované praktickými lekármi pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov. Očkovacia schéma, ktorá je súčasťou očkovacieho kalendára bola zaslaná všetkým praktickým lekárom pre deti a dorast a dospelých nášho okresu. V našom okrese pracuje 18 praktických lekárov pre deti a dorast a 23 praktických lekárov pre dospelých.

Pravidelne vykonávanou kontrolou očkovania k 31.8. sledujeme zaočkovanosť našej populácie. Kontrola povinného očkovania detí a dospelých v okrese Bardejov bola naposledy vykonaná v roku 2012 podľa Usmernenia hlavného hygienika SR č. OE/5262/2012, RZ-13429/2012 z 10.7.2012 a bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Prešove. Vo všetkých ambulanciách pre deti a dorast nebola v rámci povinného očkovania zaočkovanosť nižšia ako 98 %. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovania. V našom okrese nie sú utečenecké tábory, preto ani problémy s tým súvisiace sa nás netýkali. Nemali sme hlásené žiadne nežiaduce postvákcinálne reakcie po

očkovaní. Pri kontrole očkovania neboli zistené závažnejšie problémy, menšie problémy sa riešili priebežne, osobným kontaktom s lekármi, zasielaním upozornení rómskym spoluobčanom, aby sa dostavili na povinné očkovanie.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 2 prípadoch. Ide o odmietnutie základného očkovania hexa vakcínou a vakcínou proti pneumokokom. Odmietnutie je v štádiu riešenia, rodičia sú pozvaní na priestupkové konanie.

Pri kontrole očkovania bola na jednotlivých ambulanciách všeobecných praktických lekárov pre deti a dorast vykonaná kontrola so zameraním na dodržiavanie chladového reťazca. Kontrolou bolo zistené, že vo všetkých (18) ambulanciách sú k dispozícii samostatné chladničky na uchovávanie vakcín, taktiež je pravidelne vykonávaná kontrola chladového reťazca chladničkovými teplomerami a sú zaznamenávané údaje o dosiahnutej teplote.

Počas Európskeho imunizačného týždňa (EIW), ktorý sa konal v dňoch od 22.4. do 27.4.

2013 boli pracovníkmi Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Bardejove vykonané nasledovné aktivity:

1. V regionálnej tlači, v Bardejovských novostiach, bol uverejnený článok na tému Európsky imunizačný týždeň, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre informovanie verejnosti o očkovaní.
2. V priebehu celého týždňa boli na teletextových stránkach našej regionálnej bardejovskej televízie (BTV) uverejňované informácie o význame EIW s uvedením telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácií o očkovaní.
3. Všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov (40) bola zaslaná informácia o význame EIW. Súčasne bol všetkým uvedeným lekárom zaslaný leták „Európsky imunizačný týždeň“, ktorý bol vyvesený vo všetkých čakárňach pre pacientov ako informácia pre rodičov očkovaných detí a ostatných pacientov.
4. Vo vestibule budovy RÚVZ so sídlom v Bardejove boli na nástenke uverejnené informácie o tejto aktivite pre informovanie verejnosti so základnými informáciami o očkovaní – povinné očkovanie, očkovanie pred cestou do zahraničia a pod..
5. Na webovej stránke nášho RÚVZ so sídlom v Bardejove bol uverejnený článok na tému „Európsky imunizačný týždeň“, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácií verejnosti o očkovaní.
6. V školských a predškolských zariadeniach okresu boli rozdistribuované letáky s témou očkovania.
7. V rámci poradenstva v oblasti očkovania boli v tomto týždni poskytované informácie pre laickú verejnosť (1) a zdravotníckych pracovníkov (2) najčastejšie o očkovaní pred cestou do zahraničia a očkovaní zdravotníckych pracovníkov proti VHB a posune očkovania z dôvodu KI.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľom je znižovať chorobnosť, úmrtnosť a následky po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnuť zlepšenia kvality života, skvalitniť surveillance prenosných ochorení a zvýšiť edukáciu obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Čo sa týka hlásenia prenosných ochorení, spolupráca s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku je veľmi dobrá.

Informovanosť a zvyšovanie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečovaná aj cestou programu EPIS, ktorý sprostredkováva širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Vzdelávanie verejnosti zabezpečujeme aj vydávaním článkov v mestskej tlači (5 článkov v týždenníku Bardejovské

novosti – Európsky imunizačný týždeň; Aktuálna epidemiologická situácia vo výskyte ARO a chrípky, Deň hygieny rúk, 1.december – medzinárodný deň HIV/AIDS), podávaním aktuálnych informácií v mestskej televízii (18 x príspevok o aktuálnej informácii vo výskyte ARO a chrípky v okrese Bardejov, 1x Deň hygieny rúk, 1x Európsky imunizačný týždeň), 1x priamy vstup o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte ARO, zverejňovaním aktuálnej epidemiologickej situácii na web stránke nášho úradu (18x). Lekárom prvého kontaktu zasielame mesačne aktuálne informácie o epidemiologickej situácii v našom okrese spolu aj s novinkami v očkovaní a výskyte preventabilných ochorení.

Taktiež zdravotnícka verejnosť a laická verejnosť má prístup k aktuálnym informáciám, ktoré sú uverejňované na web stránke nášho RÚVZ (mesačná aktuálna epidemiologická situácia v okrese Bardejov, iné dôležité informácie). Pri oddelení epidemiológie pracuje poradňa očkovania, ktorá za 1. polrok poskytla informácie 22 klientom poradne, zväčša telefonický, prípadne mailom.

Analýza prenosných ochorení za 1 polrok 2013, porovnanie výskytu prenosných ochorení s rokom 2012, a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy:

Pri sledovaní zdravotného stavu obyvateľstva vidíme rozdiely v chorobnosti v porovnaní s minoritnou skupinou rómskeho obyvateľstva. V okrese žije cca 10 % Rómov v 24 osadách. Nízky hygienický štandard bývania, často bez zásobovania rómskeho obyvateľstva nezávadnou pitnou vodou, obydlia so suchým záchodom, vysoká takmer 100 % nezamestnanosť, výrazne vplývajú nielen na šírenie prenosných ochorení, ale celkovo na zdravotný stav, pričom priemerná dĺžka života Rómov v okrese je kratšia o 8 – 10 rokov. V súvislosti s tým zaznamenávame pravidelne výskyt vírusovej hepatitídy typu „A“ (VHA). Cyklicky výskyt VHA je každých 4 – 5 rokov v našom okrese, čo potvrdzuje aj 20 ročné sledovanie. V roku 2005 ochorelo 31 osôb, v roku 2008 sme zaznamenali až 104 prípadov ochorenia. V roku 2009 nastal pokles ochorení na 57 prípadov, čo svedčí o spomínanej cykličnosti výskytu tohto ochorenia. Od roku 2010 sme nemali už ani jedno ochorenie na VHA.

Počet iných prenosných ochorení je každý rok približne rovnaký, s malým výkyvom chorobnosti na črevné ochorenia, zvlášť salmonelózy a kamylobakteriázy.

Stabilne dobrá situácia je u chorôb preventabilných očkovaním. Parotitídu sme nezaznamenali od roku 2000, morbilli od roku 1997 a rubeolu od roku 1996. V roku 2008 sme zaznamenali už 2 prípady ochorenia na pertussis. V roku 2009, 2010 a v roku 2011 sme nezaznamenali žiadne ochorenie preventabilné očkovaním.

Exotické, resp. importované ochorenia sme nezaznamenali ani v tomto roku.

Čo sa týka výskytu salmonelóz, od roku 2003 evidujeme výrazný pokles ochorení. V 1. polroku bolo zaznamenaných 26 ochorení, čo je porovnateľné s 1. polrokom 2012 (25). Vo výskyte salmonelóz sme nezaznamenali žiadnu explozívnu epidémiu, okrem 3 malých rodinných epidémií (6 ochorení), kde faktorom prenosu boli najčastejšie domáce vajcia a nedostatky pri príprave stravy po kontakte s hydinovým mäsom. Najčastejším pôvodcom nákazy zostáva naďalej *Salmonella enteritidis* (14), potom *S.typhimurium*, *S. derby* (po 3), po dvoch prípadoch *S. indiana*, *S. infantis* a *S.Stanley*.

Za posledné roky zaznamenávame nárast vo výskyte alimentárnych ochorení vyvolaných kamylobakteriami, no počet ochorení za 1 polrok 2013 bol 61, čo znamená mierny pokles oproti 1. polroku 2012 (72). Najčastejším faktorom prenosu sú nedostatky pri príprave a manipulácii so surovým mäsom (kuracie, bravčové), o čom svedčí i sporadický výskyt tohto ochorenia, zväčša u ľudí, ktorí pripravovali stravu (opekačky, domácnosť). Zaznamenaná boli 2 rodinné epidémie (po 2 prípady) bez určenia faktoru prenosu. 60x bol pôvodcom ochorenia *C. jejuni* a v jednom prípade *C. coli*.

Podobná situácia bola aj u dyzentérie, kde posledným vyšším výskytom bol rok 2000/68 prípadov, v 1. polroku 2013 sme zaznamenali 6 prípadov čo je mierny pokles oproti minulému roku (11). Všetky ochorenia sa vyskytovali v rodinách s nízkym hygienickým štandardom a všetky ochorenia vyvolala *S.flexneri*. Počet črevných ochorení vyvolaných inými mikroorganizmami (*E.coli* enteropatogénne) sa výrazne znížil za posledné roky. V 1. polroku 2013 bolo evidovaných 19 ochorení, vyvolaných rôznymi sérotypmi, čo je porovnateľné s 1.polrokom 2012.

Akútna VHB sa vyskytuje už niekoľko rokov len vzácnne. V roku 2006 bol potvrdený len jeden prípad ochorenia, odvtedy neevidujeme žiadne akútne ochorenie. Je to výsledok zavedenia pravidelného povinného očkovania detí.

Z hepatítid zaznamenávame len výskyt chronického nosičstva VHC a HBsAg pri VHB. V roku 2009 sme zaznamenali 10 prípadov chronického nosičstva VHC, v roku 2010/4, v roku 2011/2, v roku 2012 9 prípadov ochorenia a v 1. polroku 2013 boli 2 prípady chronického nosičstva HCV.

Od roku 2002 evidujeme nárast prípadov nosičstva HBsAg. Za rok 2008 a v roku 2009 sme zaevidovali 14 prípadov nových nosičov HBsAg, v roku 2010 pribudlo ďalších 13 nových prípadov, v roku 2011 stúpol počet nových prípadov nosičstva o 18, v roku 2012 o 10 prípadov a v 1. polroku 2013 bolo evidovaných 5 prípadov nových ochorení. Takmer vo všetkých prípadoch išlo o bezpríznakové nosičstvo zistené v rámci preventívnej prehliadky, alebo ako súčasť vyšetrení v rámci predoperačného vyšetrenia.

Počet ochorení na varicellu kolíše po poklese v roku 2009. V roku 2006 bolo hlásených 336 ochorení, v roku 2007/ 302, v roku 2008/192, v roku 2009/125, ale v roku 2010 sme zaznamenali nárast prípadov ochorenia (380). V roku 2011 bolo zaznamenaných už len 104 prípadov ochorenia, ale v roku 2012 to bolo 270 prípadov. Ochorenia prebiehali bez komplikácií a vyskytovali sa prevažne u detí predškolského a školského veku. V 1. polroku 2013 bolo zaznamenaných už 227 ochorení na varičelu.

Čo sa týka výskytu nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ojedinele zaznamenávame výskyt ochorení na trichinelózu a echinokokózu.

V 1 polroku sme mali hlásený 1 prípad ochorenia na brucelózu u 48 nezamestnanej ženy, ktorá pravidelne konzumuje smäť mäso. Ochorenie sa prejavilo ako respiračná forma ochorenia (dlhodobý kašeľ). Podobné príznaky ochorenia mal i jej syn, ktorý však nevyhľadal lekárske ošetrovanie.

V roku 2007 sme zaznamenali 3 prípady ochorenia na meningokokovú meningitídu, v roku 2010 sme mali len 1 prípad meningokokovej meningitídy u 15 ročného chlapca, vyvolanú *Neisseria meningitidis* typu B. V roku 2011 sme tiež zaznamenali len 1 prípad meningokokovej meningitídy u 2,5 ročného rómskeho chlapca, vyvolanú *Neisseria meningitidis* typu B (6 rodinných kontaktov - ZZD). Iné druhy meningitíd a encefalitíd nezaznamenávame.

Za posledných 20 rokov nebolo hlásené žiadne ochorenie na leptospirózu. Do roku 2007 sa nevyskytol ani jeden prípad kliešťovej encefalitídy, v roku 2008 bol hlásený 1 prípad kliešťovej encefalitídy u dôchodcu, pracujúceho celý život v poľnohospodárskej výrobe. Od vtedy nezaznamenávame dané ochorenie.

Čo sa týka Lymeskej boreliózy, zaznamenávame výkyvy v počte ochorení. V roku 2007 bolo hlásených 32 ochorení, v roku 2008 a 2009 bolo hlásených len po 5 prípadov ochorení, ale už v roku 2010 bolo zaznamenaných 31 prípadov ochorenia, v roku 2011/21 a v roku 2012 to bolo už 43 ochorení. V 1 polroku 2013 sme zaznamenali len 5 prípadov ochorenia. Väčšina chorých uvádza akvizíciu kliešťá.

V našom okrese nemáme zatiaľ evidovaný výskyt nosičstva HIV a ani ochorenie na AIDS.

Čo sa týka analýz prenosných ochorení, tie vykonávame 1 x mesačne, štvrťročne, polročne a za rok v písomnej forme.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľom EPISu je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení a začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do sietí EÚ.

Využívame možnosti, ktoré EPIS poskytuje - vkladanie prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, vkladanie prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne a systém rýchleho varovania (v zmysle „Štandardných postupov pre manažment prípadov infekčných ochorení“).

Za 1. polrok 2013 sme spracovali a do epidemiologického informačného systému prenosných ochorení vložili 467 otvorených prípadov a 114 uzatvorených prípadov, čo tvorí spolu 581 nových prípadov a zadali sme 9 hlásení do SRV. Za uvedené obdobie sme spracovali 178 ohnisk nákaz (salmonelóz, dyzentérií, VHC, L. borelióz, kampylobakteriéz, nosičov HBsAg, toxoplazmóz, toxokaróz, brucelóza).

Za uvedené obdobie sme nariadili opatrenia formou rozhodnutí v 30 prípadoch ako LD a ZZD – vyradenie potravinárov, pri výskyte salmonelóz a kampylobakteriéz.

Prístup do EPISu je umožnený 3 pracovníckam oddelenia epidemiológie, ktoré vstupujú do systému cez vstupné heslo, ktoré má každá pracovníčka oddelenia, a ktoré sa mení každý polrok.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľom sledovania NN je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach.

Pravidelným vykonávaním kontrol zameraných na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky v zdravotníckych zariadeniach sa môže znížiť výskyt NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe zistených výsledkov a analýz hlásených NN. Sleduje sa aj mikrobiálna rezistencia na ATB a biocídy a endemické osídľovanie nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za 1. polrok 2013:

Počet hlásených NN z oddelení NsP Sv. Jakuba, n.o. Bardejov sa každým rokom zvyšuje, čo považujeme za pozitívne a za snahu nemocnice riešiť túto problematiku. Za rok 2011 bolo hlásených 124 NN, za rok 2012 bolo hlásených 147 NN. Za 1 polrok 2013 bolo hlásených 77 (83 – 1 polrok 2012) NN. Najviac NN bolo hlásených z LDCH (59). Nemocničné nákazy najčastejšie postihovali urologický systém, kožu a sliznice a respiračný systém. Najčastejším etiologickým agensom vyvolávajúcim NN bol *Klebsiella pneumoniae* ESBL, *St. aureus* methicilin R, *E.coli* ESBL, *Proteus vulgaris* ESBL.

Porovnanie výskytu NN podľa oddelení za posledné 4 roky:
viď tbl.

	rok 2010	rok 2011	rok 2012	1 polrok 2013
Chirurgické	0	1	1	0
Detské	8	5	3	0
Interné	0	4	0	1
Neurologické	1	1	0	0
Novorodenecké	1	0	2	0

OAIM	26	29	43	17
Geriatría	7	8	9	0
FRO	2	4	5	0
Gynekologické	0	1	6	0
LDCH	89	71	78	59
Psychiatrické	0	0	0	0
Spolu	134	124	147	77

Za 1. polrok 2013 bolo vykonaných 99 previerok v zdravotníckych zariadeniach, v rámci ktorých bolo preverené dodržiavanie HER oddelenia a boli odobraté nasledovné vzorky: 41 vzoriek sterilného materiálu, 160 sterov z prostredia a skontrolovaná bola účinnosť 18 horúcovzdušných sterilizátorov a autoklávov (38 bioindikátorov).

Dňa 5.5.2013 sa uskutočnil 5. ročník kampane „Umyvaj si ruky – zachrániš život“, ktorý bol súčasťou programu WHO. Hlavným cieľom kampane bolo poukázať, že správna hygiena rúk je najúčinnější spôsob prevencie nozokomiálnych nákaz a šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká.

V rámci tejto kampane pracovníci oddelenia epidemiológie, RÚVZ so sídlom v Bardejove odoberali zdravotníckym pracovníkom stery z rúk. Na každom lôžkovom oddelení NsP Sv. Jakuba, n.o., Bardejov boli odobraté stery z rúk lekárovi a sestre.

Každý zo zdravotníckych pracovníkov mal možnosť pred odberom vzoriek vykonať mechanické umývanie rúk s obyčajným mydlom, prípadne hygienické umývanie rúk s dezinfekčným mydlom alebo hygienickú dezinfekciu rúk s alkoholovým dezinfekčným prípravkom.

Pozorovaním sme zistili, že mnohí z nich vykonali kombináciu mechanického umývania rúk, prípadne hygienického umývania rúk s hygienickou dezinfekciou.

Spolu bolo odobratých 27 sterov, z toho 13 sterov z rúk lekárov (7 žien, 6 mužov)

14 sterov z rúk sestier (13 žien, 1 muž)

Pracovné zaradenie	Pohlavie	Počet spolu	Nález bežnej flóry (St.epiderm., vzdušné sporulanty)	Nález podmien. patogénnej mikroflóry (St.aureus, Pseudomonas aeruginosa)	Bez mikrob. nálezu
Lekári	Muži	6	3	-	3
	Ženy	7	5	-	2
sestry	Muži	1	1	-	0
	Ženy	13	8	2	3
SPOLU		27	17	2	8

Lepšie výsledky pri hodnotení dosiahli lekári, kde z 13 odberov bolo po umytí rúk 5 sterilných vzoriek a 8 vzoriek s prítomnosťou bežnej nepatogénnej mikroflóry. V žiadnej vzorke nebol izolovaný podmienene patogénny, prípadne patogénny mikroorganizmus.

U sestier zo 14 odberov boli po umytí rúk v dvoch prípadoch izolované podmienene patogénne mikroorganizmy – Staphylococcus aureus a Pseudomonas aeruginosa. V troch prípadoch boli ruky po umytí sterilné a v deviatich prípadoch bola izolovaná bežná bakteriálna mikroflóra.

V rámci tejto kampane bola zdravotníckym pracovníkom odprednášaná prezentácia s témou hygieny rúk – hygienická dezinfekcia rúk.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERRORIZMU

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami, zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie), skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb.

Pripravenosť obyvateľov okresu Bardejov na pandémiu chrípky sme realizovali poskytovaním aktuálnej epidemiologickej informácie o výskyte chrípky a ARO (18x) na teletexte Bardejovskej televízie, na web stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove, na web stránke MÚ v Bardejove a vydaním článku o prevencii chrípky a ARO v tlači (Bardejovské novosti). Taktiež v bardejovskej televízii zazneli v priamom prenose aktuálne informácie pre verejnosť o význame očkovania proti chrípke a aktuálna epidemiologická situácia v jej výskyte. (odbery na SARI – 14 x).

Bol aktualizovaný aj Plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v okrese Bardejov, Havarijný plán RÚVZ so sídlom v Bardejove pre prípad výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie a plán pre zabezpečenie dostatočného množstva dezinfekčných prípravkov a ochranných pracovných pomôcok v prípade výskytu pandémie chrípky, prípadne iných mimoriadnych epidemiologických situácií.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľom je monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vzorky vôd sa odoberajú v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd. Organizačné zabezpečenie a príprava harmonogramu na odber odpadovej vody na zachytenie poliovírusu (podľa harmonogramu RÚVZ Košice) bol realizovaný v stanovenom termíne oddelením HZP.

V 1. polroku 2013 bol odber odpadovej vody vykonaný 3 x na jednom odbernom mieste – kanalizačný zberač ČOV Bardejov.

Všetky výsledky odpadových vôd na prítomnosť poliovírusov boli negatívne.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľom je zvýšiť úroveň informovanosti a zmenu postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Oddelenie podpory zdravia spolu s oddelením epidemiológie vykonáva v priebehu roka prednášky žiakom základných a stredných škôl. Za 1. polrok 2013 bolo zorganizovaných 8 prednášok a 8 x bol realizovaný projekt „Hrou proti AIDS“.

Tento projekt bol realizovaný:

- Cirkevná ZŠ – 2 x – počet žiakov 44
- ZŠ Kurima – 2x – počet žiakov 45
- Súkromné gymnázium – 1x – počet žiakov 35
- ZŠ Raslavice – 3x – počet detí 63

Spolu sa tohto projektu zúčastnilo 187 žiakov.

Taktiež pri RÚVZ so sídlom v Bardejove pracuje „poradňa AIDS“, ktorá zabezpečuje anonymné, bezplatné vyšetrenie vzoriek krvi a poradenstvo (5 telefonických konzultácií).

V našom okrese nemáme evidovaný výskyt nosičstva HIV ani ochorenie na AIDS.

Na webovej stránke nášho úradu sú pravidelne uverejňované aktuálne informácie o HIV/AIDS a aktuálnych počtoch ochorení v SR. Taktiež v regionálnej tlači (Bardejovské Novosti) je ku dňu „1.december, svetový deň boja proti AIDS“ uverejnený článok s danou problematikou. Tento článok bol uverejnený aj na webovej stránke nášho úradu a na nástenke úradu vo vstupnej časti budovy. Taktiež pracovníci oddelenia epidemiológie a podpory zdravia boli k dispozícii poskytnúť v tento deň poradenstvo a konzultácie k tejto téme priamo na pracovisku úradu, alebo prostredníctvom telefonických konzultácií. Telefónne čísla na konzultáciu a výzva na poskytnutie poradenstva bola uverejnená už v spomínanom príspevku uverejnenom v tlači.

Všetky informačné letáky o HIV/AIDS sú pripravované RÚVZ so sídlom v Bardejove.

6.9 PORADNE OČKOVANIA

Od 1.1.2012 pracuje pri oddelení epidemiológie poradňa očkovania, kde sú poskytované informácie o očkovaní. Tieto informácie sa v poradni očkovania poskytujú priamo pri osobnej návšteve, telefonicky, prípadne písomne. V rámci poradenstva boli poskytované informácie pre laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov. Za 1 polrok 2013 sme poskytli v poradni informácie 22 klientom a 1 informáciu písomne.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 2 prípadoch. Obe odmietnutia sú v štádiu riešenia. V oboch prípadoch ide o odmietnutie základného očkovania hexa vakcínou a vakcínou proti pneumokokovým infekciám. Rodičia sú pozvaní na priestupkové konanie.

6.10 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí.

V súvislosti s tým na základe pokynov zaslaných z RÚVZ so sídlom v Komárne pracovníčky oddelenia epidemiológie realizovali výskumnú časť projektu „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní“. V rámci výberu bola vybraná 1 SŠ a 3 praktickí lekári pre deti a dorast okresu Bardejov. Vypracované dotazníky k uvedenému projektu, ktoré boli realizované u 10 študentiek Hotelovej akadémie v Bardejove a 15 mamičiek z 3 obvodných ambulancií praktických lekárov pre deti a dorast v Bardejove (MUDr. Tomečková, MUDr. Birošová, MUDr. Hudáková) boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Úloha je zameraná na uplatňovanie všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo. Naďalej pokračujeme v realizácii aktivít zameraných na plnenie cieľov a aktivít vedúcich k zlepšeniu súčasného stavu v jednotlivých oblastiach vymedzených v aktualizácii NPPZ. Presadzujeme uplatňovanie zásad zdravého spôsobu života, preventívnych opatrení smerujúcich k zníženiu výskytu závažných a najčastejšie sa vyskytujúcich ochorení obyvateľstva. Aktualizovaný NPPZ je prioritne zameraný na

ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Ovplyvňujeme determinanty zdravia, zvyšovaním informovanosti obyvateľov s cieľom ochrany, zachovania alebo vrátenia zdravia edukáciou prostredníctvom besied, prednášok, individuálnym poradenstvom zdravého životného štýlu a ďalšími zdravotno-výchovnými aktivitami. Vykonali sme spolu 115 prednášok pre MŠ, ZŠ a SŠ ktorých sa zúčastnilo 3125 žiakov na témy: škodlivosť fajčenia 11 prednášok, drogy 10 prednášok, alkohol 10 prednášok, prvá pomoc 15 prednášok, stomatohygiena 4 prednášky, základné hygienické návyky 6 prednášok, AIDS 8, panelové súťaže -AIDS workshop 8, chrbtica školáka 12 prednášok, mozog 4 prednášky, poruchy príjmu potravy 9 prednášok, sex a zdravie 2 prednášky, dospievanie 8 prednášok, riziká pohlavného života 8 prednášok. Zapožičali sme a pri prednáškach sme použili zdravotno-výchovné videofilmy , ktoré boli premietnuté 23 krát a to v rámci prednášky stomatohygiena, základné hygienické návyky a škodlivosť fajčenia. Zdravotno-výchovný materiál, letáky, ktoré sme počas roka vytvorili k besedám /8/.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SR A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Sledujeme vývoj zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky. V roku 2013 realizujeme dotazníkový prieskum zdravotného uvedomenia u 104 osôb určených jednotlivých vekových kategórií obyvateľov z miest a vidieka. Dotazníky budú spracované do určeného termínu a zaslane na ÚVZ SR, kde sa budú spracovávať za celé Slovensko.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Pokračujeme v zlepšení zdravotného uvedomenia celej populácie. Aktivity sú zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a postproduktívnom veku. V rámci plnenia kapitoly výživy sa zdôrazňuje a poukazuje na uskutočnené zmeny výberu v rámci zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy, zároveň i na zmenu výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku. Sledujeme výskyt obezity klientov poradne zdravia formou poradenstva, vhodným životným štýlom sa snažíme u klientov upraviť nadváhu resp. obezitu , čím sa napĺňa sekundárny cieľ NPPO, a to: zníženie počtu nových prípadov ochorenia súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, ako aj zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Vedeť poradňu pohybovej aktivity, ktorú navštevujú ženy v produktívnom a postproduktívnom veku. Cvičenia sa konajú 2 x týždenne v 2 skupinách a uskutočnili sa 88 krát. Boli vykonané prednášky pre mamičky v rámci Klubu matiek na témy zdravý životný štýl, zdravá výživa /8/.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvyšujeme informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospelaj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu. Aby si

účasník súťaže vytváral návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu. Distribuuje účastnícke listy k tejto kampani, ktoré v určenom termíne zašleme na RÚVZ v Banskej Bystrici. Na svetový deň pohybu sme v danom týždni vykonali 2 výjazdy poradne zdravia do ZŠ Marhaň a Strednej súkromnej odbornej školy v Bardejove, kde okrem biochemických parametrov a merania tlaku krvi sme odmerali obsah tuku a svalov v tele a otestovali sme telesnú zdatnosť s poskytnutím individuálneho poradenstva k ich konkrétnym problémom, poskytlí sme pohybovú inštrukciú na zlepšenie ich zdravia. Uskutočnili sme 2 prednášky spojené s besedou o význame pohybovej aktivity pre zdravie človeka. Zorganizovali sme súťaž Telesnej zdatnosti pre stredoškolskú mládež vo fitness Cactus, ktorej sa zúčastnilo 6 družstiev. Pre seniorov sme zorganizovali turistickú vychádzku do prírody spojenú s cvičením obratnosti a postrehu.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2013

Vykonáva sa systematická prevencia fajčenia na základných, stredných školách, v zdravotníckych zariadeniach, v zariadeniach spoločného stravovania a na ďalších pracoviskách. Kontroly fajčenia vykonávajú jednotlivé oddelenia v rámci ŠZD. Celkom bolo vykonaných 634 kontrol. Poradenstvo na odvykanie od fajčenia je poskytované prostredníctvom poradne na odvykanie od fajčenia. Na Svetový deň bez tabaku sme distribuovali ZV materiál po ambulanciách všeobecných lekárov, gynekológov a pľúcnej ambulancii. V tento deň v priestore pred obchodným centrom v Bardejovských Kúpeľoch sme vyšetrovali fajčiarom a obsah HbCO smokerlyzerom vo vydychovanom vzduchu a záujemcom sme merali kapacitu pľúc. Poskytlí sme krátke poradenstvo 22 záujemcom na odvykanie od fajčenia. Uverejnili sme článok s problematikou fajčenia na web stránku. V rámci tohto týždňa sme vykonali prednášky o škodlivosti fajčenia pre žiakov základných škôl. Celkom bolo vykonaných 11 prednášok a besied o škodlivosti fajčenia a bol premietnutý film „Kým stúpa dym“.

9.4 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA ROKY 2009-2015

Projekt tento rok sa neuskutočnil. Všetky na RÚVZ boli požiadavky zo základných škôl na vykonanie prednášok. Pre deti znevýhodnených komunit sme vykonali celkovo 17 prednášok pre 488 detí na témy: Dentálna hygiena 2 prednášky, Základné hygienické návyky 4, Sex a zdravie 2x, Dospievanie 4x, Riziká pohlavného života 4x, Fajčenie 1x, premietnuté DVD 5 –krát / Medzilidské vzťahy 4x, Kým stúpa dym 1x/.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov

K problematike zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi - sme vykonali 10 prednášok k téme drogy a 10 prednášok k téme alkohol na základných a stredných školách spojených s premietnutím zdravotno- výchovného videofilmu o problematike zneužívania drog, požívania alkoholu. Pripravujeme sa zapojiť do kampane „Deň zodpovednosti“, ktorá sa uskutoční na začiatku druhého polroka 2013.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Prostredníctvom výchovno-vzdelávacích aktivít, realizujeme priebežne počas celého roka, aktivity na zlepšovanie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov.

Vykonalí sme edukačné aktivity motivujúce obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia. V priebehu prvého polroku v rámci kampane „Týždeň mozgu“ sme uskutočnili besedy s prezentáciou o mozgu, potrebe tréningu mozgu a o prevencii pred Alzheimerovou chorobou. Aktivity boli vykonané v domove dôchodcov na Toplianskej ulici zamerané na tréning mozgu. Do týchto aktivít sa zapojilo 63 seniorov a ľudí v produktívnom veku. Uverejnili sme článok na web stránku RÚVZ Bardejov. Po skončení Týždňa mozgu sme odoslali Alzheimerovej spoločnosti vyplnený dotazník o priebehu aktivít a fotodokumentáciu z vykonaných akcií. V rámci svetového dňa pohybu sme uskutočnili turistickú vychádzku so seniorkami, kde sme trénovali postreh spojený s pohybovou aktivitou. Dva krát týždenne vykonávame poradenstvo na optimalizáciu pohybovej aktivity, ktoré navštevujú seniori, kde sa zameriavame na posilňovanie svalstva a správne vykonávanie cvikov pri pohybovej aktivite.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Pôsobenie sa vykonáva čiastkovými aktivitami v súlade s prioritami NPPD, ktorými sú: Zdravie matky a novorodenca, Výživa a fyzická aktivita, Infekčné choroby, Úrazy a násilie v rodinách, Životné prostredie, Dorastový vek, Psycho-sociálny rozvoj a mentálne zdravie. Aby sa dosiahol cieľ NPPD treba zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie. V nadväznosti na reálne úlohy obsiahnuté v NPPD priebežné stanovovanie nosných aktivít, ktorým sa ÚVZ SR a RÚVZ v SR venujú v rámci edukačných aktivít – je prednostne v prostredí škôl a Materských centier. Edukáciou matiek je možné pozitívne ovplyvniť životný štýl celej rodiny. Vzdelaná matka ďalej vzdeláva celú svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. Pozývame na stretnutia mamičky s deťmi do 3 rokov. Mamičky sa informujú o problémoch pri dojčení, o prvých vhodných príkrmoch pre dojčatá, o pohybovej aktivite, o stomatohygiene. Počas stretnutí si deti zacvičia formou hry a v spolupráci s mamičkou prebieha cvičenie na fitloptách. Tieto stretnutia pomáhajú deťom k lepšiemu začleneniu sa do kolektívu v školskom zariadení. Vedeť poradňu pre tehotné a dojčiace mamičky. V rámci „Klubu matiek“ navštívilo 22- krát poradňu pre tehotné 16 žien, ktoré boli oboznámené s priebehom pôrodu, s dojčením, zdravou výživou, prvou pomocou a so starostlivosťou o novorodenca a zároveň na každom stretnutí sme s nimi cvičili a učili sa dychové cvičenia. Stretnutie dojčiacich mamičiek a mamičiek s deťmi do 3 rokov prebehlo 13 krát. V rámci dňa „Týždeň mozgu“ sme vykonali pre deti v MŠ a ZŠ prezentáciu o mozgu, potrebe tréningu mozgu a aktivity zamerané na tréning mozgu ako sú bludisko, poprehadzované písmenká, porovnávanie obrázkov. Deti MŠ vytvorili v skupinkách projekt MOZOG. V rámci svetového dňa bez tabaku mali besedu o škodlivosti fajčenia nielen počas tehotenstva. Vykonalí sme spolu 115 prednášok pre MŠ, ZŠ a SŠ ktorých sa zúčastnilo 3125 žiakov. Pri niektorých prednáškach sme použili zdravotno-výchovné videofilmy, ktoré boli premietnuté 23 krát a to v rámci prednášky stomatohygiene, základné hygienické návyky a škodlivosť fajčenia.

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU- STOMATOHYGIENA

Intervenčné, zdravotno-výchovné pôsobenie u detí v materských školách prebieha formou hry, využívame vytlačené obrázky rôznych potravín – zdravých a nezdravých jedál, ktoré vplývajú na kazivosť zúbkov detí. Na objasnenie stavby zuba využívame anatomickú pomôcku zub a pri čistení zubov máme veľký model zubov a zubnej kefky. Deti si názorne na modeli skúšajú čistenie zubov. Zdôrazňovali sme potrebu správnej techniky denného umývania zúbkov, ale aj pravidelných preventívnych prehliadok u zubného lekára. Vykonali sme 4 prednášky pre 128 žiakov MŠ a ZŠ a 4 x bol premietnutý zdravotno-výchovný film s témou stomatohygiena. Z toho boli 2 prednášky pre 38 rómskych žiakov. Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie orálneho zdravia sú 3 – 6 ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Jeho obsahom je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania orálnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu.

9.8 CINDY PROGRAM SR

Cieľom programu je znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a tým aj zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva. V súlade s týmto systematicky pravidelne monitorujeme zdravotný stav a vyhľadávame relatívne zdravé osoby v riziku a chorých nepodchytených v kuratívne. Identifikujeme individuálne riziko poskytujeme poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a pod.

V poradni zdravia sme vyšetrili pomocou prístroja Reflotron spolu 216 klientov.

Vykonali sme 10 výjazdov poradne zdravia do terénu : ZŠ Marhaň, Malcov, Tesco, OcÚ Brezov, ZŠ Kurima 2x, ZŠ Malcov 2x, Domov dôchodcov 2x. Niektoré výjazdy pre verejnosť sa uskutočnili súvislosti s významnými svetovými dňami /svetový deň zdravia, svetový deň bez tabaku, svetový deň diabetu/. Vyšetrovali sme biochemické parametre, merali sme tlak krvi a množstvo podkožného tuku. Fajčiarom /17/ sme vykonali merania % COHb v krvi pomocou prístroja Smokerlyzer a vykonali sme krátke **poradenstvo na odvykanie od fajčenia** s poskytnutím zdravotno-výchovného materiálu. U 124 klientov sme vykonali vyšetrenie pomocou spirometra. Klientom /94/, ktorí mali zvýšené biochemické parametre, sme poskytli poradenstvo **na zlepšenie životného štýlu** a poskytli sme im vhodný zdravotno -výchovný materiál .

U 87 klientov, ktorým sa zistil zvýšený tlak krvi sme poskytli **poradenstvo ako znížiť krvný tlak bez medikamentov**. **V poradni zdravej výživy** sme poskytli poradenstvo 100 klientom, ktorým sme zhodnotili stravovacie zvyklosti podľa vyplnených jedálničiek a porovnávali nutričné a energetické hodnoty s odporúčanými výživovými dávkami. V poradni AIDS sme poskytli telefonicky poradenstvo 5 klientom. Vedeť **poradňu pohybovej aktivity**, ktorú navštevujú ženy v produktívnom aj poproduktívnom veku. Cvičenia sa konajú 2 x týždenne v 2 skupinách, uskutočnili sa 88 krát.

9.9 EHES –EUROPEN HEALTH EXAMINATION SURVEY

Realizovanie projektu prebiehalo vo všetkých regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR. Skriningové vyšetrenia sa realizovali na prelome rokov 2011 a 2012 v počte, ktorý vymedzili finančné možnosti. Skrining prebiehal vo vekovej kategórii 18 – 64 ročných. Jednalo sa o populáciu, ktorá je ekonomicky aktívna. Nadstavbové vyhodnotenie sa uskutoční v roku 2013-2014 a výsledky budú prezentované jednak v správe o plnení

Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev a jednak v správe o zdravotnom stave obyvateľstva v Slovenskej republike.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Bratislave**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

V priebehu sledovaného obdobia sa pokračovalo v plnení úloh daných v súčasnej dobe realizovaným akčným plánom NEHAP IV. Týkali sa najmä štátneho zdravotného dozoru na úseku kontroly kvality vnútorného ovzdušia v priestoroch s dlhodobým pobytom osôb, vrátane sledovania kvality ovzdušia vo vybratých školách (súčinnosť odboru hygieny detí a mládeže).

Ďalej sa priebežne vykonávala kontrola zákona o ochrane nefajčiarov v zariadeniach dozorovaných odborom hygieny životného prostredia.

Veľký dôraz sa kládol na riešenie podnetov na hluk – v sledovanom období 1. polroka 2013 bolo riešených celkom 43 podnetov.

Pri štátnom zdravotnom dozore v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo sa úrad zameril na expozíciu UV žiareniu v soláriách – uskutočnilo sa 8 kontrol na základe výsledkov merania ozónu, vykonaného ÚVZ SR

Veľká pozornosť sa venovala tvorbe zdravých podmienok na bývanie v rámci posudkovej činnosti pri príprave obytných zón a objektov. Bolo posúdených celkom 309 podaní.

Pracovníci odboru hygieny životného prostredia poskytovali informácie o zdravotných aspektoch jednotlivých faktorov životného prostredia a o aktuálnych environmentálno-zdravotných témach v rámci environmentálno-zdravotnej poradne na odbore hygieny životného prostredia (ústne, telefonicky a e-mailom) a prostredníctvom viacerých vstupov do masmédií.

1.2. NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

V priebehu 1. polroka 2013 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.3. EUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

V priebehu 1. polroka 2013 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.4. SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V ROZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

V priebehu 1. polroka 2013 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.7. MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Vzhľadom na to, že úloha bola dodatočne špecifikovaná pre sledovanie uzatvorených hál v aquaparkoch a v Bratislavskom kraji sa odborné zariadenie nevyskytuje, úrad odstúpil od plnenia tejto úlohy.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPOSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ Bratislava hlavné mesto vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Bratislava I – Bratislava V, Malacky, Pezinok a Senec.

Podľa výstupov programu informačného systému ASTR_2011 je v spádovom území RÚVZ Bratislava hlavné mesto v 3.a 4. kategórii rizikových prác evidovaných celkom 6671 zamestnancov, z toho 2804 žien v 186 zamestnávateľských subjektoch. Z celkového počtu je v 3. kategórii evidovaných 6211 zamestnancov, z toho 2785 žien, v 4. kategórii 460 zamestnancov, z toho 19 žien.

V roku 2013 bolo vydaných celkovo 19 rozhodnutí o zaradení pracovných činností do kategórie rizikových prác a 3 rozhodnutia o zrušení rizikových prác.

Novozaradené boli práce v 9 spoločnostiach: VW SLOVAKIA, a.s., hala H3-Zabezpečenie kvality, skúšobná dráha, vibrácie prenášané na telo 3; VW SLOVAKIA, a.s., skúšač zvarov Audi Q7, hala H4, vibrácie - 3; ecorec Slovensko s.r.o., Glejovka 15, Pezinok, Prijmová-skladová hala, vedúci zmeny-predák, operátor, pevný aerosól: syntetické vlákna textilné, polymérne materiály, polystyrén 3, hluk ustálený 4; Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Pat.-anat. pracovisko Antolská 11 a Sasinkova 4, Bratislava, pitevný sanitár, fyzická záťaž všetky vekové kategórie muž/žena 3; TEBAU, spol. s r.o., Bojnická 18/C, Bratislava Čistenie kovových podláh lešenia vodným lúčom, hluk premenný 4; RELAD spol. s r.o., 930 10 dolný Štál 768, Dielňa opracovania odliatok a dielňa pieskovania GussBearbeitungsGesellschaft k.s., Nádražná 34, Ivanka pri Dunaji, hluk premenný 4, pevný aerosól s prevažne nešpecifickým účinkom (Fe a jeho zliatiny) 3, vibrácie prenášané na ruky 3; Mgr. Štefan Vrabel, 065 11 Kolačkov, Dielňa opracovania odliatok a dielňa pieskovania GussBearbeitungsGesellschaft k.s., Nádražná 34, Ivanka pri Dunaji, hluk premenný 4, pevný aerosól s prevažne nešpecifickým účinkom (Fe a jeho zliatiny) 3, vibrácie prenášané na ruky 3; Dopravný podnik Bratislava, a.s., Depo autobusov Betliarska 1, Bratislava, zámočnícka dielňa, opravárenská hala, hluk premenný 3; TOWER AUTOMOTIVE, a.s., Továrenská 13, 901 01 Malacky, Stará a Nová lisovňa, Sklad hutného materiálu, Nástrojáreň starej a novej lisovne, Deštrukčná miestnosť, Repas, hluk premenný 3,4. V troch prípadoch išlo o nové pracoviská spoločností, v ktorých už boli rozhodnutím RUVZ Bratislava vyhlásené rizikové práce: 2x VW SLOVAKIA, a.s., 1x Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou.

V 10 prípadoch boli rizikové práce aktualizované z dôvodu prehodnotenia miery rizika, zmien v organizačnej štruktúre spoločnosti, organizácie práce a náplne práce, ktoré sa prejavili zmenami v profesiách, pracovnom zaradení, počtoch zamestnancov a kategórie práce ako i z dôvodu vyhlásenia rizikových prác 4. kategórie na obdobie jedného roku, počas ktorého sa nepodarilo znížiť mieru rizika: Holger Christiansen Production Slovakia, s.r.o. Gaštanová Alej 7, Bernolákovo, Demontážna hala, Montážna hala, repasátor alternátorov, hluk 3,4, pevný aerosól s možným fibrogénnym účinkom-oxid kremičitý amorfný 3, pevný aerosól s prevažne nešpecifickým účinkom –železo a jeho zliatiny 3; Slovenská filharmónia, Medená 3, Bratislava, orchester a spevácky zbor, hluk 3; VW SLOVAKIA, a.s., hala H4-karosáreň Audi Q7, výrobný pracovník AFO 300/320, AFO 170/180, vibrácie prenášané na ruky 4; VW SLOVAKIA, a.s., hala H6b- karosáreň SUV/touareg-finish Oberfläche, Aufbau

VT, výrobný pracovník AFO 70,80,90, finish Oberfläche vibrácie prenášané na ruky 3. (Brúsne kabíny č. 1 a č. 3 boli preradené z kat. 4 do kat. 2 na základe organizačných opatrení – zmenový režim práce, rotácia zamestnancov a vykonanej objektívizácie); SLOVNAFT MONTÁŽE A OPRAVY a.s., Diagnostika technológ, technik, benzén 3; Dielňa špeciálnych činností vedúci, technológ, mechanik SAZ, hluk premenný 4, vibrácie prenášané na ruky 3; Dozor nad analyzačnými zariadeniami vedúci, mechanik AZ, benzén 3; Swedspan Slovakia s.r.o., Brusiareň, Príprava triesok, Príprava a výroba DTD, Váha na prísune materiálu, Kmeňová pásová píla, hluk premenný 3,4, pevný aerosol z dreva dub, buk 3,4, formaldehyd 3; HSF, s.r.o., Hala na výrobu plastových okien a dverí, hala na výrobu Al okien, dverí a fasád, Jesenského 50, Malacky, hluk premenný 3,4; Duslo, a.s. Nobelova 34, BA, technický úsek VJ Ekológie, Odbor ŽP a ochrany zdravia, Odd. ŽP a OZ, zlúčeniny 6-mocného chrómu 3, Odbor riadenia a rozvoja Ekologického prevádzkovania ČOV BA čistenie kanalizačných trás a žump, fenoly, cyklohexylamín 3; SLOVNAFT MONTÁŽE A OPRAVY a.s., Diagnostika technológ, technik, benzén 3, hluk 3; Dielňa špeciálnych činností vedúci, technológ, mechanik SAZ, hluk premenný 4, vibrácie prenášané na ruky 3, benzén 3, chemické faktory 3; Dozor nad analyzačnými zariadeniami vedúci, mechanik AZ, benzén 3; SAM-SHIPBUILDING AND MACHINERY a.s., prevádzka Metalchem, Vlčie hrdlo 5985, Bratislava, Obrábacia dielňa, obrábač kovov, Nerezová dielňa, zámočník, hluk premenný 3, Kotlárska dielňa I., zámočník kotlár, zvärač, hluk premenný 3, pevný aerosól s možným fibrogénnym účinkom (zväračské pevné aerosóly), pevný aerosól s prevažne nešpecifickým účinkom (železo a jeho zliatiny) 3, Kotlárska dielňa II, zámočník kotlár, zámočník obsluha ukosovačky, zvärač, hluk premenný 3; Zámočnícka dielňa, zámočník, hluk premenný 3, zvärač, hluk premenný 3, pevný aerosól s prevažne nešpecifickým účinkom (železo a jeho zliatiny)3, Úsek riadenia kvality-defektoskopia, vedúci, technik-technológ, ionizujúce žiarenie 3.

K návrhom na zaradenie prác do 3. a 4. kategórie boli vydané 2 rozhodnutia o prerušení konania pre NOU, Klenová 1, Bratislava a VW SLOVAKIA, a.s., Hala H69b-Karosáreň SUV/Touareg. Dôvodom boli nedostatočné podklady vo veci (nebolo predložené hodnotenie rizík PZS, zmluva s PZS bola neaktuálna; nebol zadaný spôsob rotácie pracovníkov). V 2 prípadoch bolo konanie vo veci zaradenia prác do 3. a 4. kategórie zastavené: NOU, Klenová 1, Bratislava (nebolo predložené hodnotenie rizík PZS); Mondelez SR Production s.r.o., Výrobné priestory (Výroba čokolády a cukrovínok), Račianska 44, Bratislava (účastník konania vzal návrh späť z dôvodu neaktuálnosti protokolov z meraní faktorov pracovného prostredia).

V roku 2013 boli vydané 3 rozhodnutia o zrušení rizikových prác z dôvodu prehodnotenia miery rizika na základe realizácie technických a organizačných opatrení, zníženia objemu výroby a novej objektívizácie rizikových faktorov. Práce boli zaradené do 2. kategórie: FIT LOOK, s.r.o., Legerského 3, Bratislava, laser 3B; AQUA-VITA spol. s r.o., Galvániho 12/A, Bratislava, zámočník, obrábač, hluk 3; i+i print spol. s r.o., Kniháreň-falcovňa, Mlynské luhy 27, Bratislava, obsluha skladacieho zariadenia, hluk 3;

V roku 2013 sa vykonalo v rámci štátneho zdravotného dozoru 38 previerok na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami, pri ktorých boli posúdené a aktualizované údaje o rizikových prácach. V 1 prípade bola uložená sankcia za správny delikt na úseku verejného zdravotníctva podľa § 57 ods. 39 písm. d), g) zák. č. 355/2007 Z. z. z dôvodu nezabezpečenia hodnotenia zdravotných rizík a vypracovania posudkov o riziku, nezabezpečenia primeraného zdravotného dohľadu lekármi PZS na pracoviskách s evidovanými rizikovými prácami NOÚ, Klenová 1, Bratislava.

Registrácia rizikových prác, t.j. prác, pri ktorých je zvýšené riziko vzniku choroby z povolania, profesionálnej otravy, alebo iného poškodenia zdravia v súvislosti s prácou a pracovnými podmienkami, sa realizuje v informačnom systéme ASTR_ 2011.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2013 bolo vykonaných 19 previerok zameraných na kontrolu dodržiavania opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami vyplývajúcich zo zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci na vedecko-výskumných pracoviskách, v priemysle, v lekárňach a predajniach na území Bratislavského kraja. Bolo skontrolované:

- používanie a skladovanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí
- používanie a skladovanie látok uvedených v prílohe č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z., na ktorých odborné využívanie je potrebné vykonať skúšku
- používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z.z.
- schválenie používania veľmi toxických látok a prípravkov orgánom verejného zdravotníctva
- schválenie prevádzkového poriadku orgánom verejného zdravotníctva, vypracovanie posudku o riziku
- evidencia veľmi toxických látok a zmesí
- preukázanie odbornej spôsobilosti zamestnancov na manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami
- poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie
- likvidácia prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov prípravkov na ochranu rastlín a zaobchádzanie s nebezpečným odpadom
- zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov.

V štátnom zdravotnom dozore sa použilo 17 kontrolných listov –dotazníkov informovanosti zamestnancov (C), pričom sa zistilo, že zamestnanci sú informovaní o zdravotných rizikách vyplývajúcich z expozície chemickým faktorom pri práci, pravidelne sa zúčastňujú školení, sú vybavení osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami, zamestnávateľ zabezpečuje opatrenia na ochranu ich zdravia. Zistené nedostatky (6x), ktoré sa týkali najmä aktualizácie prevádzkových poriadkov boli uvedené v záznamoch zo štátneho zdravotného dozoru s termínom ich odstránenia. Odstránenie zistených nedostatkov bolo následne skontrolované. Bolo poskytnutých 34 konzultácií, týkajúcich sa povinností pri manipulácii s toxickými látkami a zmesami.

V roku 2013 bol riešený podnet, postúpený zo SOI v Bratislave vo veci predaja elektronických inhalátorov E-liquid s obsahom nikotínu 0,9- 1,8 % v prevádzkovej jednotke v OD Centrum Bottova 7, Bratislava. Prevádzkovateľovi Nákupný Raj s.r.o., Kostlivého 19, Bratislava bola uložená sankcia za správny delikt na úseku verejného zdravotníctva podľa § 57 ods. 39 písm. b) zák. č. 355/2007 Z. z. z dôvodu prevádzkovania predajne elektronických cigariet a príslušenstva bez predloženia návrhu na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky, pričom prevádzkovateľ nedisponoval kartami bezpečnostných údajov, na výrobkoch ani obale sa nenachádzali symboly nebezpečenstva, slovné vyjadrenia nebezpečenstva, niektoré výrobky boli označené ako T. Zastavené bolo 1 konanie vo veci prevádzky predajne elektronických cigariet a príslušenstva, na Osuského 3C, Bratislava z dôvodu nepredloženia osvedčenia o odbornej spôsobilosti fyzickej osoby - podnikateľa (vedúceho zamestnanca) na prácu s toxickými látkami a zmesami, nakoľko predložená KBU identifikovala zmes E-LIQUID, výrobca Ritchy Group Limited, Hongkong, distribútor Verne Slovakia s.r.o. s obsahom 2,4 % nikotínu ako toxickú.

Aplikácia požiadaviek na ochranu zdravia zo strany zamestnávateľa bola posudzovaná v prevádzkových poriadkoch predkladaných na schválenie orgánu verejného zdravotníctva.

V roku 2013 bolo posúdených a schválených 127 prevádzkových poriadkov pracovísk s nebezpečnými chemickými faktormi, pričom množstvo konaní bolo prerušených z dôvodu nedostatočnej odbornej úrovne predložených materiálov a nepreukázania odbornej spôsobilosti pracovníka priamo riadiaceho prácu s toxickými látkami (napr. IAC Group (Slovakia) s.r.o., Automobilový priemyselný park Lozorno č. 1006; Ústav materiálov a mechaniky strojov SAV, Račianska 75, Bratislava; Ústav materiálov a mechaniky strojov SAV, Dúbravská cesta 9, Bratislava; SAFINA SLOVAKIA spol. s.r.o. Zber odpadov, Turčianska 52, Bratislava).

V roku 2013 boli vydané 3 rozhodnutia k návrhom na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami v priemyselných, farmaceutických a vedecko-výskumných spoločnostiach pre Bio Vendor Research and Diagnostic Products, s.r.o. Kopčianska 50, Bratislava, Thimerosal 10-15g/mes.; Duslo, a.s. SBU organika, VJ Urýchľovače, Výroba Sulfenaxu, síran ortuťnatý, sírovodík, dichróman didraselný; Botanický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, Bratislava – azid sodný, chlorid kademnatý, kolchicín, oxid osmičelý, dichróman didraselný, etídiumbromid, chlorid ortuťnatý, kyanid draselný, kys. merkaptooctová, 2-merkaptoetanol, n-etylmaleimid, oxid chrómový, síran kademnatý, uranylacetát, vanadičnan amónny (6g/rok). Súčasne boli schválené aj prevádzkové poriadky pre prácu s chemickými faktormi, ktorých súčasťou boli aj posudky o riziku. Práce s expozíciou chemickým faktorom boli zaradené do druhej kategórie.

Používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z. z. nebolo zistené.

V Bratislavskom kraji nebola v roku 2013 riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária.

Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami, zriadená na RÚVZ Bratislava zaevidovala v roku 2013 osem žiadostí o vydanie osvedčenia odbornej spôsobilosti. Vydaných bolo 5 osvedčení odbornej spôsobilosti na základe overenia predložených dokladov. Skúšky sa v roku 2013 neuskutočnili, nakoľko pozvaní žiadatelia (oznámené boli dva termíny) sa na skúšku nedostavili, resp. dodatočne zmenili zoznam látok. Prostredníctvom advokátskej kancelárie sa riešilo vydanie osvedčenia pre štatutárneho zástupcu spoločnosti na obchodovanie s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami: kyanostriebornan draselný, kyanozlatnan draselný, kyanid strieborný a toxické látky fluorid draselný, fluorid amónny, hexachloroplaticitan draselný na základe predloženého čestného vyhlásenia o dĺžke odbornej praxe v období, keď bol konateľom spoločnosti. Spoločnosť súčasne predložila na posúdenie prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou chemickým faktorom, v ktorom boli vyššie uvedené látky zahrnuté. Tunajší úrad v minulosti nevydal spoločnosti rozhodnutie podľa § 13 ods. 4 písm. i) zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku, taktiež pri štátnom zdravotnom dozore nebolo zistené používanie vyššie uvedených veľmi toxických látok a zmesí a toxických látok a zmesí v spoločnosti. Spoločnosť následne vzala svoj návrh vo veci schválenia prevádzkového poriadku späť, žiadateľ sa na skúšku nedostavil.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2013 boli v Bratislavskom kraji schválené činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov v 3 spoločnostiach: Duslo, a.s. SBU organika, VJ Urýchľovače, Výroba Sulfenax (anilín 4280 t/rok, dichróman didraselný 2 kg/rok1B); Botanický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, Bratislava, 1A, 1B-benzén, akrylamid, evans blue, chlorid kademnatý, 3-amino-9etylkarbazol, arzeničnan sodný, bromičnan draselný, dichróman didraselný, dimetylformamid, dusičnan

olovnatý, formamid, CHAPS, chlorid kobaltnatý, chlorid nikelnatý, chlorid olovnatý, imidazol, kys. boritá, oxid chrómový, síran kademnatý, tetraboritan sodný, tetranitro blue tatrazolum chlorid (150 g a 5ml); SLAVUS s.r.o., Sklad laboratórných potrieb, Nákovná 22, Bratislava 1A- benzén, chlorid nikelnatý, kyselina chromsírová, síran nikelnatý 6 H₂O, 1B chroman draselný, síran kobaltnatý 7 H₂O, bromičnan draselný, chlorid kobaltnatý 6 H₂O, o-tolidin, trichlórétylén, 1,2-dichlórétán, dusičnan nikelnatý 6 H₂O, fenolftalein- množstvo závisí od požiadaviek zákazníka.

Rozhodnutím bol schválený v 4 prípadoch prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou chemickým karcinogénom a mutagénom na výskumných pracoviskách (Botanický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, Bratislava), vo výrobných podnikoch (Duslo, a.s. SBU organika, VJ Urýchľovače, Výroba Sulfenax; Swedspan Slovakia s.r.o., Brusiareň, Príprava triesok, Príprava a výroba DTD, Váha na prísune materiálu, pevný aerosol z dreva dub, buk, formaldehyd; SEHRING BRATISLAVA, s.r.o., Ťažba a úprava štrkopieskov „Biskupické lagúny“, Podunajské Biskupice), pri skladovaní (SLAVUS s.r.o.) a v 67 prípadoch pre práce súvisiace s odstraňovaním stavebných materiálov s obsahom azbestu.

Rizikové práce boli aktualizované v 4 spoločnostiach: SLOVNAFT MONTÁŽE A OPRAVY a.s., Diagnostika technológ, technik, benzén 3; Dozor nad analyzačnými zariadeniami vedúci, mechanik AZ, benzén 3; Swedspan Slovakia s.r.o., Brusiareň, Príprava triesok, Príprava a výroba DTD, Váha na prísune materiálu, pevný aerosol z dreva dub, buk 3,4, formaldehyd 3; Duslo, a.s. Nobelova 34, Bratislava, technický úsek VJ Ekológie, Odbor ŽP a ochrany zdravia, Odd. ŽP a OZ, zlúčeniny 6-mocného chrómu 3, Odbor riadenia a rozvoja Ekologického prevádzkovania ČOV Bratislava čistenie kanalizačných trás a žump, fenoly, cyklohexylamín 3; SLOVNAFT MONTÁŽE A OPRAVY a.s., Diagnostika technológ, technik, benzén 3, Dielňa špeciálnych činností vedúci, technológ, mechanik SAZ, benzén 3, Dozor nad analyzačnými zariadeniami vedúci, mechanik AZ, benzén 3. Nové rizikové práce s rizikovým faktorom chemické karcinogény a mutagény neboli vyhlásené. V súčasnosti v Bratislavskom kraji evidujeme celkom 866 zamestnancov, z toho 628 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. a 4. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v 15 zamestnávateľských subjektoch. V porovnaní s rokom 2012 (859/591) sa stav takmer nezmenil. V sledovanom období bolo vykonaných 15 previerok zameraných na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z NV SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacim s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. Posudzovali sa pracoviská s výskytom týchto faktorov najmä v odvetví zdravotníctva, priemyslu a vedecko-výskumné pracoviská. Opatrenia na odstránenie hygienických nedostatkov pri manipulácii s karcinogénnymi látkami neboli uložené. V štátnom zdravotnom dozore sa použilo 18 kontrolných listov (K) –dotazníkov informovanosti zamestnancov. Vyhodnotením dotazníkov sa zistilo, že zamestnanci sa dobre orientujú v problematike ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, pravidelne sa zúčastňujú školení, zamestnávatelia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a na pracoviskách sa vykonávajú preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov. V 1 prípade bola uložená sankcia za správny delikt na úseku verejného zdravotníctva podľa § 57 ods. 39 písm. d), g) zák. č. 355/2007 Z. z. z dôvodu nezabezpečenia hodnotenia zdravotných rizík a vypracovania posudkov o riziku, nezabezpečenia primeraného zdravotného dohľadu lekárom PZS na pracoviskách s evidovanými rizikovými prácami NOÚ, Klenová 1, Bratislava (cytostatiká).

Bolo poskytnutých 33 konzultácií v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov, najmä pri vypracovaní prevádzkových poriadkov, posudkov o riziku, klasifikácii karcinogénov a mutagénov.

Používanie látok, ktoré poškodzujú reprodukciu bolo zaznamenané v minimálnych množstvách (lekárne), používanie látok, ktoré narúšajú endokrinný systém nebolo zistené.

Cielene sa vykonával dozor pri búraní a demoláciách stavieb obsahujúcich azbestocementový materiál a pri rekonštrukciách a opravách objektov, pri ktorých bol použitý stavebný materiál s obsahom azbestu. Odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu (strešná krytina a krytina z fasád rodinných a bytových domov, podhl'ady vstupných priestorov a pivníc v bytových domoch a administratívnych budovách, AZC platne z káblových energokanálov, kanalizačné a odvetrávacie potrubia, obklad vnútorných stien objektov, platne z vonkajších stien výťahovej šachty, voľne zložené platne, obklad VZT v stúpacom rozvoде, dekoračné výplne zábradlí lódzii) v množstvách 0,35t – 20,5 t/ stavba bolo v roku 2013 realizované na základe kladného rozhodnutia RUVZ Bratislava na 92 stavbách v Bratislavskom kraji za použitia zapuzdrovacích a viažucich prípravkov firmami ARGUSS, s.r.o., Bratislava; Oto Banyák, Bratislava; bptech, s.r.o., Nitra; Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE; DILMUN SYSTEM, s.r.o., Bratislava; Dobrovodský Peter, TT; Emtrade NR, s.r.o., Nitra; FEROMETAL, s.r.o. Batizovce; FILLA, spol. s r.o.; FRIVAN, s.r.o., Sabinov; GAMA MONT s.r.o, Nitra; Marián Chmelár – KROVMONT; Imrich Kelley, Hamuliakovo; KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina; Ján Manák, Bratislava; Dušan Miezga – MOVAK, MODACO, s.r.o., Bratislava; MRÁŽ, s.r.o., Duplín, Stropkov; OK- plus, s.r.o.; Pilip Peter BYTSERVIS, Svidník; PROSERVIS Strážske, s.r.o.: Regena ES s.r.o., Strážske; RONAR s.r.o., Košice; SD Gelnica, s.r.o.; Stanislav Strnisko stavebná firma MISTR, Modra; TechNick s.r.o., Bratislava; TERMOTECHNA, a.s.; VAREMONT- Imrich Vankó, Horné Saliby, ktoré disponujú povolením ÚVZ SR na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu.

V 1 prípade bolo z dôvodu havarijnej situácie podané len oznámenie o likvidácii AZC kanalizačných rúr v dvoch bytoch na Ovručskej 8 v Bratislave spoločnosťou DILMUN SYSTEM, s.r.o. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný pri odstraňovaní AZC materiálu celkove v 13 prípadoch u účastníkov konania, ktorí oznámili začatie výkonu prác a pri prešetrovaní 3 podnetov na neodborné odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu, a to u: REGENA ES s.r.o., Strážske (2x); FRIVAN, s.r.o., Sabinov (3x); KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina; Marián Chmelár- KROVMONT; bptech, s.r.o., Nitra; DILMUN SYSTEM, s.r.o. (2x); VYŠKOP, s.r.o. Podnety na neodborné odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu boli v 2 prípadoch neopodstatnené, v 1 prípade podnet, vzhľadom k ukončeniu prác nebolo možné prešetriť. Pri kontrolách zameraných na plnenie povinností zamestnávateľa, ktoré vyplývajú z NV SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci sa použilo 11 kontrolných listov (A) – dotazníkov informovanosti zamestnancov. Kontrolné listy preukázali dostatočnú informovanosť zamestnancov vo veci ochrany zdravia pri práci s azbestom. Poskytnutá bola súčinnosť MÚ MČ Bratislava -Ružinov pri odstraňovaní poškodenej unimobunky na Muškátovej ul., umiestnenej v blízkosti detského ihriska. Vo vzorke odobratého stavebného materiálu bola dokázaná prítomnosť azbestových vlákien typu chryzotil.

Kontrolné merania prachu s obsahom azbestu v pracovnom prostredí (podľa NV SR č. 253/2006 Z. z.) a po realizácii demontážnych prác (v súlade s vyhl. MZ SR č. 259/2008 Z. z.) boli uložené viacerým spoločnostiam, najmä pri odstraňovaní AZC kanalizačných potrubí z obytných domov. Podľa predložených protokolov z merania v 28 prípadoch neboli zistené azbestové vlákna respirabilných rozmerov.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Správu k subjektívnemu a objektívnemu posúdeniu psychickej pracovnej záťaž predložila na základe požiadaviek RÚVZ Bratislava 1 organizácia. Práce boli z hľadiska psychickej pracovnej záťaž zaradené do 2. kategórie.

V súčasnosti v Bratislavskom kraji evidujeme celkom 19 zamestnancov, z toho 19 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. kategórie s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž v 3

zamestnávateľských subjektoch. Ide o zamestnancov MŠ a ZŠ, ktorí vykonávajú výchovnú a pedagogickú činnosť na pracovisku Centrum mentálneho zdravia Matka a na pracoviskách Kliniky detskej psychiatrie a Kliniky detskej onkológie DFNSP.

V roku 2013 neboli vyhlásené ani zrušené rizikové práce s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V súčasnosti v Bratislavskom kraji evidujeme celkom 147 zamestnancov, z toho 81 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce s rizikovým faktorom fyzická záťaž 3. kategórie. Stav sa oproti roku 2012 (133/75) takmer nezmenil. Z tohto počtu dlhodobému nadmernému jednostrannému zaťaženiu je vystavených 92 zamestnancov, z toho 54 žien.

Najvyšší počet prešetrovaní podozrení na ochorenie z DNJZ zaznamenávame každoročne v spoločnosti Volkswagen SLOVAKIA a.s. Bratislava, sporadicky sa vyskytujú v ďalších organizáciách najmä automobilového priemyslu (Johnson Control International, Lozorno; Tramico Slovakia, s.r.o., Senec; Hella Innenleuchten – Systeme Bratislava, s.r.o.), v stavebníctve (Eiffage Construction SR, s.r.o., Bratislava; SIBAMAC, a.s., Bratislava; HOCHTIEF Construction Slovakia s.r.o., Bratislava) resp. v potravinárskom priemysle (RAJO a.s., Bratislava; BONI FRUCTI, spol. s.r.o., Dunajská Lužná). Vzhľadom k počtu prešetrovaní v roku 2012 – 8, z toho v 6 prípadoch nebolo možné vylúčiť súvis s prácou, spoločnosť VW SLOVAKIA a.s. postupne spracováva v spolupráci s PZS hodnotenie práce spojené so záťažou horných končatín, resp. v kombinácii s polohovou záťažou a s vibráciami. Za tým účelom bola vykonaná objektivizácia vibrácií pri práci s ťahovačkami a postupne sa vykonáva na jednotlivých pracoviskách posúdenie ručnej manipulácie s bremenami. Súčasne boli vykonané kontroly zamerané na zabezpečenie opatrení na predchádzanie nadmernej fyzickej záťaži. Realizuje sa ergonomická úprava pracovísk, organizačné a iné opatrenia.

V roku 2013 boli prešetrované 2 podozrenia na chorobu z DNJZ z roku 2012 (1x SKT bilat; 1x impingement sy l.dx.), v oboch prípadoch bol súvis s výkonom práce potvrdený, resp. sa nedal vylúčiť:

1. 48-ročný karosár pracoval v spoločnosti VW SLOVAKIA, a.s. 13 rokov v karosárni SUV na 5 pozíciách. Na každej pozícii pracoval vo vnútenom pracovnom tempe, práca bola repetitívneho charakteru vykonávaná trvalo v stoji. V období od 01/2002- 07/2003 pracoval 1,5 roka ako brusič - povrchár, vykonával brúsenie karosérie vzduchovou excentrickou brúskou Atlas Copco a elektrickou brúskou BOSCH na pracoviskách línie Finish. Objektivizácia vibrácií prenášaných na ruky pri práci s brúskami nebola v tom období vykonaná. Neskoršou objektivizáciou v 02/2010 bolo zistené normalizované zrýchlenie vibrácií prenášaných na ruky 3,5 (2.5+1,0) m.s⁻² a práca povrchára bola v 09/2010 zaradená do kat. 3, rizikový faktor vibrácie prenášané na ruky. V období od 08/2003 nevykonával práce s expozíciou vibráciám zaradené do kategórie rizikových prác. Vykonával montážne práce s aku ťahovačkou BOSCH Exact 412 (montáž skrutiek držiakov), nitovanie nitovacou pištoľou AVDEL, nanášanie lepidla na strešnú výstuhu lepiacou pištoľou SCA a momentovanie skrutiek elektrickým momentovým kľúčom s dlhou pákou. Expozícia vibráciám pri práci s ťahovačkami nebola doposiaľ objektivizovaná. Pri práci s ťahovačkami a momentovým kľúčom dochádza k spätnému nárazu do dlane pri ukončení momentu, počas nanášania lepidla pracovník prstami PHK pritláča smerom do dlane kovovú páčku lepiacej pištole. Náradie držal počas práce oboma rukami. Hmotnosť náradia pri montážnych prácach sa pohybovala od 1,3 do 2,5 kg, ten istý druh pohybu vykonával viac ako 50 % pracovného času. Prieskumom pracoviska bolo zistené vykonávanie pracovnej činnosti za podmienok, v ktorých nie je možné vylúčiť vznik prešetrovaného ochorenia v príčinnej súvislosti s výkonom povolania

2. 55-ročný zvárač pracoval v spoločnosti VW SLOVAKIA, a.s. v karosárni SUV na 4 pozíciách. Na každej pozícii pracoval vo vnútenom pracovnom tempe, práca bola vykonávaná trvalo v stoji. V období od 01.07.2002 – 09.08.2009 pracoval 7 rokov pri obsluhu vstrekolisu. Vylisované plastové blatníky hmotnosti 2,5 kg strhával oboma rukami z formy, umiestnenej vo výške očí. 7 mesiacov pracoval na pracovisku montáž, upevňoval palivové a brzdové trubky do podvozku. Pracovnú činnosť vykonával s rukami nad hlavou. 7 mesiacov pracoval na pracovisku AFO 110, kde vykonával práce spojené s premiestňovaním bremien do vzdialenosti 3-4 m, hmotnosť ručne premiestňovaných bremien za predpokladu rotácie pracovníka neprekračovala smerné hmotnostné hodnoty ustanovené NV SR č. 281/2006 Z. z., premiestňovanie bremien vykonával aj za nepriaznivých podmienok: manipulácia v úrovniach podlaha – plece, plece nad plece, vyšší podiel statických prvkov pri držaní - prenášaní bremena, v podmienene prijateľných polohách s predklonom trupu, vzpažením horných končatín 40° - 60° . Od 01.11.2010 vykonáva zváranie a kontrolu zvarov, nevykonáva ručnú prácu s bremenami, ani prácu vo fyziologicky nevyhovujúcich polohách. Prieskumom pracoviska bolo zistené, že cca 8 rokov pracoval za podmienok, pri ktorých nie je možné vylúčiť vznik prešetrovaného ochorenia v príčinnej súvislosti s výkonom povolania.

Z 2 prešetrovaných podozrení na chorobu z DNJZ z roku 2013 v 2 prípadoch súvis nebol potvrdený (1x SKT bilat., 1x sy. kubit. kanála l.sin.):

1. 47-ročná vedúca ŠJ FEI STU vykonávala cca 13 rokov hospodársko-administratívne práce, v rámci ktorých menej ako 4 hod./zmenu vykonáva rôznorodú administratívnu činnosť na PC. V súvislosti so znížením počtu stravníkov a pracovníkov ŠJ od roku 2011 vykonáva v rámci pracovnej zmeny aj prácu skladníčky cca 3 hod./zmenu a v prípade potreby cca 4 dni/mesiac zastupuje kuchárku, resp. šéfkuchárku. Nevykonáva pravidelne činnosti spojené s ručnou manipuláciou s bremenami, maximálna celozmenová hmotnosť bremien na pracovisku nie je prekročená, maximálna hmotnosť bremena môže byť výnimočne prekročená. Pri práci s bremenami sú používané technické prostriedky. Vzhľadom na charakter práce, striedanie a dĺžku trvania jednotlivých pracovných úkonov nie sú splnené podmienky nadmernosti, jednostrannosti a dlhodobosti zaťaženia. Na pracovisku neboli vytvorené podmienky pre vznik profesionálneho ochorenia z DNJZ- SKT bilat.

2. 60-ročný vodič električky DP Bratislava, posledné 3 roky vykonával profesiu posúvača v obratisku električiek. Práca vodiča električky je prevažne statická, vykonávaná v sede. Dynamická práca je vykonávaná malými svalovými skupinami HK a DK. Z hľadiska DNJZ je možné konštatovať, že kritérium dlhodobosti pre pracovnú činnosť je splnené. Z hľadiska vynakladanej svalovej sily sa nepredpokladá prekročenie limitu $F_{max.}$, pri práci nie je potrebné vynakladať nadmernú silu malých svalových skupín predlaktia a ruky, kritérium nadmernosti nie je splnené. Zamestnanec nie exponovaný vibráciám, prenášaným na ruky. Kritérium jednostrannosti nie je taktiež splnené- pracoval na rôznych typoch električiek s ovládaním pomocou ručnej riadiacej páky alebo pomocou nožných pedálov, pracovná činnosť si nevyžadovala zaujať vynútenú polohu, pri ktorej dochádza k útlaku laktového kanála LHK. Prešetrovaním nebol zistený súvis medzi výkonom povolania a vzniknutým ochorením u menovaného- sy. kubitálneho kanála vľavo.

Štátnym zdravotným dozorom bolo zistené, že aj v spoločnostiach, ktoré majú zmluvne zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu, nie je vypracované posúdenie rizika pri ručnej manipulácii s bremenami, nie je posúdená fyzická pracovná záťaž a nie je objektivizovaná expozícia zamestnancov vibráciám. Vzhľadom k odstupu času sa často stáva, že strojnotechnologické zariadenia, spôsob vykonávania pracovnej činnosti a často ani samotné pracoviská pri prešetrovaní novej choroby z povolania už neexistujú. V prípade, že sa na prešetrovaní nezúčastní ani dotknutá osoba, ktorá je pozvaná na prešetrovanie, je možné vychádzať len z ústneho podania zamestnávateľa.

2.2.INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1.Zdravé pracoviská

Realizácia intervenčných aktivít zameraných na ochranu a podporu zdravia zamestnancov vo vybranej organizácii HSF spol. s.r.o., Jesenského 50 , 901 01 Malacky

V roku 2013 sa v Bratislavskom kraji do aktivít zameraných na ochranu a podporu zdravia zamestnancov zapojila spoločnosť HSF, s.r.o. so sídlom Jesenského 50, 901 01 Malacky, IČO: 34 112 278 s počtom zamestnancov 200/61. Firma sa zaoberá výrobou a montážou plastových a hliníkových okien a dverí. Výroba je rozdelená do dvoch výrobných hál:

Výroba hliníkových okien, dverí a fasád – vo výrobnej hale sú montované hliníkové okná, dvere a fasády z dodaných hliníkových profilov. Výroba je delená do troch sektorov:

1. sektor: je tvorený príjmom tovaru, spájacou linkou, nárezom profilov a obrábacím centrom
2. sektor: vykonáva sa tu montáž okien, dverí a fasád
3. sektor: vykonáva sa tu zasklievanie a expedícia.

Výroba plastových okien a dverí je sústredená v dvoch navzájom prepojených výrobných halách. Vykonáva sa tu nárez pozinkovaných oceľových výstuží, nárez plastových profilov, frézovanie odvodňovacích a odvetrávacích otvorov, odfrézovanie čela stĺpika, vkladanie oceľových výstuží do plastových profilov, zváranie plastových profilov a začistenie zvarov, ručná montáž tesnenia, montáž konštrukčných prvkov, opláštenie hliníkovými lištami, príprava rámov s krídlami na zasklievanie, nárez a montáž lišt, zasklievanie, výstupná kontrola a expedícia.

Spoločnosť akceptovala svoju spoluzodpovednosť na zdravotnom stave zamestnancov, poskytla súčinnosť- uvoľnenie zamestnancov na nevyhnutný čas skriningového vyšetrenia zameraného na prevenciu tzv. voľnoradikálových ochorení (KVCH, DM, onkologické) a vyplnenie dotazníka životného štýlu, ktorý bude súčasťou zisťovania vplyvu práce a spôsobu života na zdravotný stav zamestnancov firmy HSF, s.r.o. Na pracoviskách sa vykonáva štátny zdravotný dozor, objektivizácia faktorov práce a pracovného prostredia a sledovanie záťaže týmito faktormi.

Poradenstvo zamestnancom bolo zamerané na predchádzanie rizikám súvisiacim s prácou, najmä pri práci s expozíciou chemickým faktorom, hluku a vibráciám, pri práci so zobrazovacími jednotkami.

2.2.2.Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík)

V rámci Svetového dňa zdravia 7.4.2013 usporiadal RÚVZ Bratislava dňa 5.4.2013 Deň otvorených dverí. V rámci Dňa otvorených dverí odbor Podpory zdravia vykonával meranie krvného tlaku, odbery na zistenie cholesterolu a odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Zároveň bolo záujemcom poskytnuté odborné poradenstvo vo všetkých oblastiach činnosti RÚVZ Bratislava, vrátane odborného poradenstva pre zamestnancov a zamestnávateľov.

Na základe Dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sú spoločné dozorné aktivity RÚVZ Bratislava a IP Bratislava v roku 2013 zamerané na kontrolu dodržiavania právnych a ostatných predpisov pri používaní chemických látok a zmesí. Za tým účelom bola zvolaná koordinačná porada so zástupcami IP Bratislava vo veci výberu 2 organizácií, v ktorých:

- a) sa používajú nebezpečné chemické faktory pri práci
- b) sú evidované rizikové práce a (alebo) závažné pracovné úrazy.

Následne budú vykonané spoločné previerky

2.2.3. Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

V rámci Európskej kampane SLIC 2012 – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci boli uskutočnené previerky RÚVZ Bratislava a IP Bratislava v 12 spoločnostiach v rezortoch: Zdravotníctvo a sociálne služby (ARCHA Domov Seniorov, Rozvodná 25, 831 01 Bratislava, Domov jesene života, Hanulova 7, 844 01 Bratislava, ŠNOP Bratislava, s.r.o., Záhradnícka 42, Bratislava, Onkologický ústav sv. Alžbety, Heydukova 10, Bratislava); Služby – hotely a reštaurácie (HOTEL SENEC a.s., Hattalova 12/a, 831 03 Bratislava, ROJAX GASTRO spol. s r.o., Zelená 5, 811 01 Bratislava, MAC-GASTRO spol. s.r.o., Dulovo nám. 1, 821 08 Bratislava, POLUSKA a.s., Halašova 2, 831 03 Bratislava); Tovarová preprava (rýchloobrátková, v rámci obchodných reťazcov) (C.S. CARGO Slovakia, Mliekarenká 10, 824 92 Bratislava, Duvenbeck Slovensko, s.r.o., Opletalova 71, 841 07 Bratislava, KLACSKA, s.r.o., Kopčianska 65, 851 01 Bratislava, CEDULA s.r.o., Šamorínska 10, 903 01 Senec). V prevažnej časti vybraných zamestnávateľských subjektov sa posúdenie psychosociálnych rizík doposiaľ nevykonávalo, alebo malo len formálny charakter a nezodpovedalo skutočnému stavu. Túto skutočnosť možno pripísať absencii metodiky na posúdenie psychosociálnych faktorov (chýbajúce hodnotiace nástroje pre zamestnávateľa). Vyplnené dotazníky a správy z previerok vo vyššie uvedených spoločnostiach boli v roku 2012 zaslané na ÚVZ SR, ktorý vyhodnotil správy z previerok a vypracoval národnú správu z kampane podľa protokolu kampane a podľa požiadaviek SLIC-u. Uvedená správa bola v roku 2013 odoslaná do SLIC Stockholm.

2.3. PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

2.3.2. Pilotná štúdia rakoviny močového mechúra

V priebehu 1. polroka 2013 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

2.4. ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

V priebehu 1. polroka 2013 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

2.5. ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 6 kontrol pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa použili kontrolné listy informovanosti zamestnancov. Nedostatky na pracoviskách neboli zistené.

Subjekt/ rozhodnutie	Pracovisko/ profesia	Počet prac./ počet	Zdravotné postihnutie (MKCH	Uplatnenie úprav prac. podmienok	Kontrol ný list	Nedostat ky
RÚVZ						

		prac. ch. prac.	10)			
WELLNEA s.r.o., Lichnerova 41, Senec, IČO: 44 645 643 PPL/383/2012 z 20.1.2012	Zlatníctvo /zlatníčka	7/7	M	neboli potrebné	C	0
Renáta Hermysová, Vinice 3, Pezinok, IČO: 11 695 137 PPL/5282/2011 z 4.3.2011	Keramická dielňa/umele cký keramik	7/3	M, C	úpravy v retušovni a v 2 dielňach (výmena kotla na UK vymaľovanie, výmena okien, keramický obklad)	2x C	0
Smart Chance, s.r.o., Kopčianska 8- 10, BA IČO: 46 039 392 PPL/15536/201 2 z 27.9.2012	Administratív a- marketingové práce	2/2 počet pri schvaľova ní 3/3	M, G	bezbariérový prístup	0 (menej ako 4 hod./ zmena)	0
Andrea Stašková, Palisády 48, BA IČO: 46 642 994 PPL/8203/2012 z 07.05.2012	Daňové poradenstvo a účtovníctvo	1/1	M	neboli potrebné	1x Z	0
Ing. Klára Nemčoková, Vápenná 15, BA IČO: 46 624 562 PPL/7166/2012 z 10.04.2012	Administratív a	1/1	M	neboli potrebné	1x Z	0
ŠEVT a.s., Plynárska 6, BA IČO: 31 331 131 PPL/6188/2013 z 22.03.2013	Administratív a	1/1	E	neboli potrebné	1x Z	0

- M Choroby svalovej a kostrovej sústavy a spojivového tkaniva
- C Nádorové ochorenia
- G Choroby nervového systému
- E Choroby žliaz s vnútorným vylučovaním, výživy a premeny látok

2.6.AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.1.Prieskum úrovne ochrany zdravia zamestnancov, ktorých agentúry dočasného zamestnávania zamestnávajú na pracoviskách zmluvných zamestnávateľov a ktorí vykonávajú rizikové práce.

V rámci ŠZD bolo zistené vykonávanie rizikových prác zamestnancami agentúr dočasného zamestnávania RELAD spol. s.r.o. 930 10 Dolný Štál 768, IČO: 36 692 395, a Mgr. Štefan Vrábel, 065 11 Kolačkov, IČO: 46 853 561 u zmluvného zamestnávateľa GussBearbeitungsGesellschaft k.s., ktorý má vyhlásené rizikové práce na pracovisku Dielňa opracovania odliatkov a dielňa pieskovania, Nádražná 34, Ivanka pri Dunaji s rizikovým faktorom hluk premenný 4, pevný aerosól s prevažne nešpecifickým účinkom (Fe a jeho zliatiny) 3, vibrácie prenášané na ruky 3. Pracovné činnosti brusičov oboch agentúr boli rozhodnutiami RÚVZ Bratislava zaradené do 3. a 4. kategórie, práce štvrtej kategórie na časovo obmedzené obdobie jedného roku. Súčasne boli obe agentúry usmernené vykonať opatrenia, ktoré zahŕňajú posúdenie zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu pracovnou zdravotnou službou, kontrolu používania certifikovaných OOPP, vykonanie školení BOZP, vrátane informovania zamestnancov o údajoch získaných z posúdenia rizík. Údaje o počte exponovaných zamestnancov oboch agentúr, ktorí vykonávajú rizikové práce, boli doplnené do programu ASTR. Zistené bolo dodávanie zamestnancov na výkon práce na pracoviská Volkswagen Slovakia, a.s. agentúrou ADECCO, spol. s r.o., organizačná zložka, Mlynské Nivy 45, Bratislava, IČO: 36 064 076, ktorá nedisponuje rozhodnutím o zaradení prác do kategórie rizikových prác. Zistenie bude uplatnené pri ďalšom konaní s agentúrou dočasného zamestnávania vo veci prijatia preventívnych ochranných opatrení.

3.ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1.SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Pre rok 2013 je pripravené zabezpečiť distribúciu, vyplnenie a vyhodnotenie celkovo 80 dotazníkov o stravovacích návykoch, pohybovej aktivite a s auto údajmi. Súčasťou bude aj meranie vybraných parametrov zdravotného stavu respondentov. Úloha bude realizovaná v druhom polroku 2013.

3.2.MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci monitorovania obsahu jódu v kuchynskej soli sa za účelom kontroly jodidácie kuchynskej soli k 30. 6. 2013 odobralo a vyšetrilo 10 vzoriek kuchynskej soli. K dispozícii sú výsledky 7 vzoriek, ktoré vyhovel platnej legislatíve.

Pri kontrole používania soli výrobcami potravín bolo zistené, že pri ich výrobe je používaná jodidovaná jedlá soľ.

3.5.BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Ide o kontrolu dodržiavania bezpečnosti potravín balených v papierových a kartónových obalových materiáloch so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov 4-hydroxybenzofenón, benzofenón, 2-hydroxybenzofenón, 4-metylbzenzofenón, 4-benzoylbifényl, 2-izopropyltioantón, quanture. Podľa plánu je v septembri naplánovaný odber 4 vzoriek (2 ks) potravín balených v papierových a kartónových obalových materiáloch (músi, cereálie, sušienky, kaše, čaje a káva). Vzorky budú zaslané na laboratórne vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Poprade do Národného referenčného centra pre predmety bežného užívania a obalové materiály.

3.6.MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

S odborom HV, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov bolo oddelenie HL spoluriešiteľom aj pri monitoringu prídavných látok v potravinách. V našom laboratóriu boli v odobratých vzorkách sledované syntetické farbivá, vrátane azofarbív, syntetické sladidlá - Sachrín, Aspartám a Acesulfám-K, ako aj konzervačné látky - kyselina benzoová a kyselina sorbová. Protokoly o skúškach boli zaslané OHV a PBU.

V roku 2013 je úloha zameraná na monitoring vybraných dvoch prídavných látok – E 129 (Allura červená AC), E 104 (Chinolínová žltá) a dvoch aróm – Mentofurán a Kumarín.

Vykonaný bude zber údajov o stravovaní od 20 respondentov ľahko pracujúcich mužov a žien v produktívnom veku (v zmysle Odporúčaných výživových dávok pre obyvateľstvo v SR - Vestník MZ SR čiastka 7-8/1997, číslo SOZO -1586/1997-08).

Respondenti budú vyplňať 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/ nápojov (1 deň pracovný a 1 deň víkendový) a týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín. K 30. 6. 2013 boli odobraté 2 vzorky cukríkov a 2 vzorky likérov na laboratórnu analýzu zameranú na prítomnosť mentofuránu. Výsledky t.č. nie sú k dispozícii.

Získané údaje a výsledky laboratórnych vyšetrení budú zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR.

3.7.MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Úloha bude plnená v septembri 2013, kedy budú podľa harmonogramu odobraté 4 ks plastovej detskej fľaše na určenie Bisfenolu A v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Poprade.

4.ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2.MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V prvom polroku 2013 bol realizovaný anonymný prieskum u 60 respondentov vo veku 15-18 rokov z Gymnázia Vazovova 6, Bratislava a 60 respondentov toho istého veku z Gymnázia Antona Bernoláka, Lichnerova 69, Senec.

Predmetom prieskumu boli stravovacie zvyklosti študentov a jeho výživové preferencie, 24 hodinová stravovacia anamnéza, 24 hodinový pohybový režim a zisťovanie vybraných rizík v súvislosti s konzumáciou jedál.

Súčasne bolo vykonané meranie krvného tlaku (syst./diast.) a základné antropometrické merania (hmotnosť, výška, obvod pása a obvod bokov).

Ďalej bolo odobratých 10 vzoriek celodennej stravy na fyzikálno - chemické vyšetrenie (energetická hodnota, sušina, popol, tuk, bielkoviny, sacharidy, dusičnany, chlorid sodný, kadmium, olovo, ortuť, chróm a nikel).

Získané údaje z dotazníkov a výsledkov analýz vyšetrených vzoriek sú priebežne spracované do databázy.

4.3.MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Podľa metodického usmernenia bolo vybraných 20 detí vo veku 7 rokov, Základnej školy s materskou školou Jeseniova 54, Bratislava.

Získané údaje z dotazníkov o prehľade potravín skonzumovaných v priebehu 24 hodín a frekvencii spotrebe potravín sú priebežne spracovávané do databázy.

4.5.ZHODNOTENIE PRÍJMU JÓDU U OBYVATEĽOV SR

V 61 vybraných školách rôznych typov boli preverené podmienky pre výučbu telesnej výchovy. Zistené bolo nasledovné:

Najčastejším nedostatkom bolo chýbanie rozhodnutí k začatiu prevádzky a k schváleniu prevádzkových poriadkov.

Z nedostatkov prevádzkového charakteru boli najčastejšie zisťované nedostatky, ktoré súviseli s nedostatočnou údržbou najmä vnútorných priestorov (poškodené maľovky, opotrebované protišmykové nátery na podlahách telocvični, opotrebované PVC povrchy v šatniach a keramické obklady na podlahách a stenách zariadení pre osobnú hygienu, nefunkčné sprchy, plesnivenie stien a stropov následkom výmeny okien na plastové bez možnosti permanentného prevetrávania, prípadne po zabránení otvárania okien od podlahy) a nedostatky v súvislosti s tepelno- vlhkostnou mikroklímou.

V niekoľkých zariadeniach boli nedostatky v súvislosti s priestorovým usporiadaním a funkčným členením priestorov na výučbu telesnej výchovy. V jednej základnej škole a strednej škole poddimenzovanosť priestorov na výučbu TV bude riešená so zriaďovateľmi škôl.

4.7.OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKOLOK V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV

Úloha bude riešená v druhom polroku 2013.

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.2. RADIČNÁ OCHRANA NA DOČASNÝCH DEFEKTOSKOPICKÝCH PRACOVISKÁCH V SR

V Bratislavskom kraji v prvom polroku 2013 evidujeme 8 stálych spoločností, ktoré sa zaoberajú defektoskopiou. Jedná sa o tieto spoločnosti:

1. RTD Slovakia, s.r.o. so sídlom Vlčie hrdlo,
2. Slovnaft montáže a opravy, s.r.o., Vlčie hrdlo,
3. Nievelt-Labor Slovakia, s.r.o., Bulharská 10,
4. Kemka, s.r.o., Hradská 124,
5. Výskumný ústav zvaračský-Priemyselny inštitút SR, Račianska 71,
6. SEPS, a.s., Búdková cesta 33,
7. NDB, s.r.o., Zálužická 9,
8. PSJ Hydrotranzit, a.s., Vlčie hrdlo 90.

Všetky majú sídlo v Bratislave. Na uvedených pracoviskách pri hygienických previerkach sa preverovali podklady o platnosti ADR na vozidlá, v ktorých sa prepravuje nebezpečný náklad po cestách v Slovenskej republike. Preverovali sa platnosti osvedčení uzavretých žiaričov používaných v defektoskopii. Súčasťou kontroly boli aj podklady o ročných zdravotných prehliadkach pracovníkov a kompletnosť dokumentácie, ktorú vedú odborní zástupcovia. V ďalšej fáze sa fyzicky kontrolovali u pracovníkov osobné signálne dozimetre. V prvom polroku 2013 sme zaznamenali a prešetrili 2 nadexpozície u spoločnosti RTD Slovakia, s.r.o. Nadexpozície vznikli pri zložitých defektoskopických činnostiach. Vo firme PSJ Hydrotranzit, s.r.o. sa zmenil odborný zástupca. Firma NDB, s.r.o. získala nové povolenie na nedeštruktívnu defektoskopiou. Činnosť pri zabezpečení pracoviska v mieste, kde sa vykonávali dočasné defektoskopické práce bola u všetkých spoločností na veľmi dobrej úrovni. Z hľadiska hygieny žiarenia sme nezaznamenali u žiadnej z vymenovaných spoločností porušenie pracovných predpisov.

5.3. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

Na zber a spracovanie údajov efektívnych dávok a orgánových dávok pacientov sa použil databázový softvér z programu Microsoft Office Access, v ktorom sa vytvorili formuláre na zaznamenávanie všetkých základných údajov o pacientoch, ktorí absolvovali CT vyšetrenie. Uspôsobený databázový program a metodiku jeho použitia sme rozvinuli v DFNSP, Limbová 1, 833 40 Bratislava na rádiologickom oddelení s CT pracoviskom. Zaznamenávajú sa nastavené a dávkové parametre u jednotlivých vyšetrení, ktoré sú dôležité pri výpočte efektívnych dávok pacientov vo vekovej skupine od batoliat až po 19 rokov. Vytvorený formulár je uložený na rtg pracovisku, čo umožňuje pravidelný zber údajov. V prvom polroku 2013 sa vykonalo na DFNSP 1236 CT vyšetrení s nadpolovičnou prítomnosťou chlapcov.

Priemerný mesačný počet vyšetrení je 206 pacientov/mesiac. Na ďalšie spracovanie údajov slúžia programovo vytvorené tabuľky na štatistické vyhodnotenie výsledkov. V mesačných intervaloch sa sleduje úroveň efektívnej a orgánovej dávky u pacientov z detskej populácie s prihliadnutím na pohlavie a vek detského pacienta. Nasledovné jednotlivé CT výkony boli rozdelené na orgány, ako sú lebka-mozog, brucho, noha, ruka, bedrové kĺby, ramenné kĺby, panva, chrbtica, pľúca, pečeň, HRCT vyšetrenia, CT enteroklýza, CT angiorenálnych artérií, obličky, krk. Priemerné mesačné hodnoty efektívnej dávky v tomto polroku sú pre lebku $E_L = 119,08$ mSv, hrudník $E_H = 281,51$ mSv a pre brucho $E_B = 167,57$ mSv. Najvyšší počet vyšetrení zaznamenávame u vyšetrení lebky no napriek tomu toto vyšetrenie najmenej

prispieva ku kolektívnej dávke, kvôli nízkej rádiosenzitivite mozgovej tkáňe. Najväčšia dávková záťaž je pri CT vyšetreniach brucha. Program umožňuje sledovať v čase vývoj strednej hodnoty efektívnej a orgánovej dávky v jednotlivých vekových skupinách detí a dorastu.

5.4.MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU

V prvom polroku 2013 sme vykonali meranie 76 vzoriek životného prostredia z Bratislavského kraja, hlavne ovzdušia a potravinovej zložky. Vo všetkých vzorkách sa vykazujú nízke hodnoty objemových a merných aktivít antropogénneho izotopu ^{137}Cs na hranici detekčného limitu. Nezaznamenali sme žiadnu anomáliu v nameraných vzorkách. Dávkový príkon pred budovou RÚVZ Bratislava kolíše medzi hodnotami $D = (75 - 120)$ nSv/h, čo v dlhodobom meraní predstavuje obvyklý stav. Stav objemovej aktivity izotopu ^{137}Cs v pitnej vode je hlboko pod limitom rovnako ako v jazerných vodách, ktoré sa využívajú na letnú rekreáciu.

6.ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1.NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

V rámci Národného imunizačného programu sa od 1.1. do 30.6.2013 priebežne vykonávala surveillance ochorení preventabilných očkovaním. V tomto období bolo hlásených a epidemiologicky vyšetrených celkom 430 ochorení (1x hemofilová meningitída a 429x pertussis), ktoré sú preventabilné očkovaním.

Hemofilová meningitída bola hlásená u 4 ročného dieťaťa rumunskej národnosti, ktoré sa so svojimi rodičmi prechodne zdržiava na území SR. Diagnóza bola stanovená na základe klinického obrazu a kultivačného vyšetrenia likvoru (*Haemophilus influenzae*). Dieťa v Rumunsku nebolo očkované proti hemofilovým invazívnym infekciám.

Hlásených a epidemiologicky vyšetrených bolo 429 ochorení na pertussis, z toho v 3 prípadoch išlo o ochorenia u 0 ročných vzhľadom k veku ešte neočkovaných detí. Najvyššia chorobnosť bola hlásená vo vekovej skupine 15-19 ročných (42 prípadov, chorobnosť 152,16/100 000). U detí do 15 rokov bolo hlásených celkom 5 ochorení, z toho 3 prípady u 0 ročných detí. V dospeléj populácii (20 a viac ročných) bolo zaznamenaných 382 prípadov s najvyššou chorobnosťou v skupine 35-44 ročných (85 prípadov, chorobnosť 91,01/100000). Všetky ochorenia boli laboratórne potvrdené. Z celkového počtu ochorení bolo v minulosti riadne očkovaných 299 osôb, 130 osôb nebolo očkovaných (ide o osoby staršej vekovej kategórie, prípadne o osoby očkované len proti diftérii a tetanu, bez pertussickej zložky a vzhľadom k veku neočkované 0 ročné deti).

Prostredníctvom kampane SZO prebiehajúcej pod názvom Európsky imunizačný týždeň boli vykonané zdravotno-výchovné aktivity, ktorých cieľom bolo zvýšiť povedomie širokej verejnosti o význame a nutnosti očkovania v prospech zdravia jednotlivca i celej spoločnosti. Prostredníctvom prednášok pre laickú verejnosť (2x prednáška a 1x beseda) pracovníci RÚVZ informovali obyvateľstvo o význame očkovania a možnostiach využívania vakcín v prevencii proti infekčným ochoreniam. Odbornej verejnosti bolo prezentovaných 6 prednášok o najčastejších otázkach týkajúcich sa očkovania, legislatíve očkovania ako i o najčastejších argumentoch rodičov odmietajúcich očkovanie svojich detí.

6.2.SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHOROB

V mesiacoch január – jún 2013 bolo evidovaných a analyzovaných celkom 3036 infekčných ochorení, čo predstavuje oproti rovnakému obdobiu v roku 2012 (hlásených 3327 ochorení) mierny pokles o 8,7%. Z exotických ochorení boli hlásené 2 prípady malárie u 36 a 41 ročných mužov s pozitívnou cestovateľskou anamnézou bez antimalarickej profylaxie. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím v roku 2012 došlo v Bratislavskom kraji k poklesu ochorení hlavne v skupine črevných nákaz. V tejto skupine sme zaznamenali výrazný pokles u vírusových črevných infekcií (o 60,0%). K menšiemu poklesu došlo u salmonelových enteritíd (o 24,3%), kampylobakteriálnych infekcií (o 28,3%), a ochorení vyvolaných *Y. enterocolitica* (o 44,4%). V skupine vírusových hepatitíd bola evidovaná stabilná epidemiologická situácia u VHA (po 1 prípade v prvom polroku 2012 i 2013) a 1,6 násobný vzostup u chronickej VHC, naopak k poklesu došlo u akútnej VHB (o 20,0%). a taktiež u chronickej VHC (o 40,7%). Avšak maximálny takmer 23,2 násobný nárast sme evidovali u ochorení na pertussis (v prvom polroku 2009 – 12 ochorení, v tom istom období 2010 – 278 ochorení). Z ostatných respiračných ochorení bol zaznamenaný 1,3 násobný vzostup u varicelly a zo skupiny vírusových hepatitíd 2,2 násobný vzostup u akútnej vírusovej hepatitídy typu B. Zvýšenie chorobnosti sme zaznamenali i u pertussis (o 31,6%), bakteriálnych meningitíd (o 12,5%) a poranení zvierat'om podozrivým z besnoty (o 5,0%). Nárast chorobnosti bol zaznamenaný i u niektorých pohlavne prenosných ochorení (chlamýdiové infekcie o 4,6% a gonokokové infekcie o 22,2%). Na zabezpečenie informovanosti obyvateľstva o možnostiach predchádzania prenosným ochoreniam, o očkovaní alebo ďalších preventívnych opatreniach využívali pracovníci epidemiológie mediálnu komunikáciu (tlač, rozhlas, televízia). Jednalo sa najmä o chrípku a chrípke podobné ochorenia, vírusové hepatitídy, kliešťovú encefalitídu, lymfskú boreliózu, črevné nákazy a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia

6.3.INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Od 1.1.2013 do 30.6.2013 bolo v informačnom systéme spracovaných 2970 prípadov ochorení, z toho v 882 prípadoch išlo o nozokomiálny charakter výskytu. Z celkového počtu ochorení bolo 2331 potvrdených a 639 nepotvrdených. Na odbore epidemiológie bolo spracovaných 1921 ohnisk nákazy a vydaných 55 rozhodnutí orgánu na ochranu zdravia. Očkovanie bolo vykonané u 3 priamych kontaktov. Za sledované obdobie boli v Bratislavskom kraji zaznamenané 2 epidémie:

- Akútna gastroenteritída pravdepodobne infekčnej etiológie – 4 ochorenia u klientov Centra pre liečbu drogových závislostí, Hraničná, Bratislava. Celkový počet exponovaných 32 osôb (24 klientov, 8 zdravotníckych pracovníkov).
- Akútna gastroenteritída pravdepodobne infekčnej etiológie – 6 ochorení u pacientov Liečebne dlhodobo chorých sv. Františka v Bratislave. Celkový počet exponovaných 24 osôb (16 pacientov, 8 zdravotníckych pracovníkov).

6.4.NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EU HELICS – IPSE

V prvom polroku 2013 sa pokračovalo v plnení programu EÚ HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance), ktorý je založený na sledovaní vybraných nozokomiálnych nákaz v anonymne a dobrovoľne zapojených zdravotníckych zariadeniach jednotlivých krajín EÚ. Program umožňuje zistiť a porovnať ich výskyt, zosúladiť údaje, určiť mieru rizika vzniku nozokomiálnych nákaz v jednotlivých štátoch Európy

a v konečnom dôsledku aj navrhnuť opatrenia, ktoré by efektívnym ovplyvňovaním rizikových faktorov redukovali množstvo nozokomiálnych infekcií a nárast rezistencie na antibiotiká.

Od roku 2007 sme zapojení do surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti, sleduje sa výskyt infekcií u pacientov hospitalizovaných viac ako 48 hodín na Klinike anesteziológie a intenzívnej medicíny Univerzitnej nemocnice Bratislava, Nemocnica akad.L. Déreza. V máji 2013 sme retrospektívne dotazníkovou formou spracovali 30 chorobopisov pacientov hospitalizovaných na tejto klinike v čase od februára do apríla 2013. Podľa protokolu sú zbierané údaje od každého pacienta hospitalizovaného viac ako 2 dni so zameraním sa na vnútorné (trauma, akútna koronárna starostlivosť, antimikrobiálna terapia, pôvod pacienta, typ prijatia, Glasgow Coma Score, SAPS II score) a vonkajšie rizikové faktory (intubácia, umelá pľúcna ventilácia, zavedenie centrálného venózneho katétra, permanentného močového katétra, podávanie parenterálnej výživy a výživy cez nasogastrickú sondu). Pozornosť sa sústreďovala na pacientov, u ktorých v priebehu hospitalizácie vznikla nozokomiálna infekcia (pneumónia alebo infekcia krvného riečišťa). Dotazníky budú následne spracované elektronickou formou a elektronické výstupy budú zaslané odboru epidemiológie RÚVZ so sídlom v Trenčíne ako celoslovenskému koordinátorovi tohto programu.

V roku 2011 sa v SR začala realizovať aj druhá časť programu HELICS zameraná na sledovanie infekcií v mieste chirurgického výkonu. Sledovanými chirurgickými výkonmi v rámci SR sú cholecystektómie a minimálne časové obdobie pre sledovanie infekcií v mieste chirurgického výkonu je 3 mesiace. Proces výberu minimálneho setu údajov bol zameraný na najvýznamnejšie premenné pre analýzu rizika infekcie v mieste chirurgického výkonu. Používa sa rizikový index NNIS v súvislosti so zaradením pacienta podľa hlavných rizikových faktorov: riziko kontaminácie rany (čistá rana, čistá-kontaminovaná rana, kontaminovaná rana, znečistená alebo infikovaná rana), kondícia pacienta podľa ASA skóre (zdravý pacient, pacient s miernym systémovým ochorením až moribundný pacient), trvanie operácie, urgentnosť intervencie, endoskopické procedúry.

V prvom polroku 2013 sme pokračovali v sledovaní infekcií v mieste chirurgického výkonu v programe Helics. Dotazníkovou formou a následne aj elektronicky sme spracovali 76 chorobopisov pacientov, u ktorých bola na Chirurgickej klinike Univerzitnej nemocnice Bratislava, Nemocnica akad. L. Déreza v období november 2012-január 2013 vykonaná cholecystektómia. Elektronické výstupy budú zaslané celoslovenskému koordinátorovi tohto programu.

6.5.MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V Bratislavskom kraji pokračovalo monitorovanie (hlásenie chrípky a akútnych respiračných ochorení, sledovanie cirkulácie vírusov chrípky v populácii, informovanie o očkovaní) a vykonávanie protiepidemických opatrení v súvislosti s výskytom sezónnej i pandemickej chrípky, ktorá sa objavila na jar v roku 2009. V priebehu 1. polroku 2013 bolo na území Bratislavského kraja zaznamenaných 12 prípadov SARI, z ktorých boli hlásené 2 úmrtia (59 a 79 ročné ženy). Z 347 odberov realizovaných v Bratislavskom kraji v období od 1.1. do 30.6.2013 bolo v NRC pre chrípku pozitívnych na chrípkové vírusy 151 odberov (A/Victoria (H3N2)- 22x, A/California (H1N1)- 34x, B/Brisbane-1x, B/Wisconsin-59x, A bez bližšieho určenia-13x, A/H3-4x, A/H1-8x, B bez bližšieho určenia-10x). U lekárov prvého kontaktu sa vykonávalo očkovanie proti sezónnej chrípke vakcínou, ktorá obsahovala i pandemický kmeň. Lekári prvého kontaktu boli vyzvaní, aby dôsledne vykonávali očkovanie proti chrípke a pneumokokovým infekciám najmä v domovoch dôchodcov, liečebniach pre dlhodobo chorých a pod.

6.6.ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Po eradikácii poliomyelitídy v SR sa i naďalej pokračuje vo vykonávaní surveillance tohto ochorenia, ku ktorej patrí i pravidelné virologické vyšetrenie odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V priebehu 1. polroka 2013 bolo v Bratislavskom kraji vykonaných a virologicky vyšetrených celkom 8 odberov odpadových vôd z dvoch lokalít (ČOV Vrakuňa a ČOV Malacky). Virologické vyšetrenie na poliovírusy bolo vo všetkých prípadoch negatívne.

6.7.PREVENCIA HIV/AIDS

V prvom polroku 2013 pokračovala v Bratislavskom kraji realizácia projektu „Hrou proti AIDS“. Tento interaktívny projekt je cieleň na HIV infekciou a pohlavne prenosnými chorobami najohrozenejšiu skupinu populácie, ktorou sú u nás mladí ľudia a je súčasťou Národného programu prevencie HIV/AIDS a jeho aktivity č. 6.1.5 Edukačné programy zamerané na mládež. V rámci výučby predmetov verejné zdravotníctvo a preventívne lekárstvo bola prednesená problematika HIV infekcie, pohlavne prenosných chorôb a ich prevencie v štyroch triedach Strednej zdravotníckej školy v okrese Bratislava V. V týchto triedach boli študenti oboznámení s projektom „Hrou proti AIDS“ a bola vykonaná praktická demonštrácia interaktívnej časti projektu.

6.8.PORADNE OČKOVANIA

V dôsledku nárastu antivakcinačných aktivít sme v Bratislavskom kraji zaznamenali zvyšujúci sa počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie svojich detí. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť bola zavedená poradňa očkovania, kde 1x týždenne sú rodičom poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín a nežiaducich reakciách po očkovaní. Rodičia, ktorí majú pochybnosti o očkovaní sa môžu informovať i telefonicky mimo vyhradeného času v poradni očkovania a to kedykoľvek v priebehu pracovných dní. V priebehu 1. polroka 2013 poradňu očkovania využilo 21 rodičov, ktorí sa nevedeli rozhodnúť o očkovaní svojho dieťaťa. Na RÚVZ so sídlom v Bratislave bolo taktiež v uvedenom období prešetrovaných v priestupkovom konaní 302 prípadov rodičov odmietajúcich očkovanie, ktorým sme v rámci prešetrovania poskytovali informácie o význame povinného očkovania.

6.9.IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľom tohto projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. V termíne od 12.6. do 21.6.2013 bol na území 8 okresov Bratislavského kraja realizovaný prieskum formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny: budúcich rodičov - žiakov náhodne vybraných stredných resp. vysokých škôl a skupinu rodičov malých detí - oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Oslovených bolo 10 študentiek nad 18 rokov z 11 stredných škôl a 5 matiek z 24 pediatrických ambulancií. Celkom bolo na území Bratislavského kraja vyplnených 230 pripravených dotazníkov, ktoré boli zaslané k elektronickému spracovaniu na RÚVZ so sídlom v Komárne.

7.OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1.CYANOBAKTÉRIE

V 1. polroku 2013 pokračovalo pred letnou sezónou monitorovanie kvality vody prírodných kúpalísk. Počet a prípadné rodové a druhové zastúpenie cyanobaktérií sa stanovovalo v 35-ich vzorkách vody. Výskyt vodných kvetov sa nezaznamenal.

7.4.RADIACNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Podľa plánu úradnej kontroly potravín boli v mesiaci apríl odobraté 2 vzorky potravín obsahujúcich tuk na prekročenie maximálnej dávky povoleného ionizujúceho žiarenia. Vzorky boli zaslané na vyšetrenie do laboratória ÚVZ SR, výsledky t.č. nie sú k dispozícii. Plnenie úlohy bude pokračovať v 2. polroku 2013.

7.6.REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Podľa plánu úradnej kontroly potravín bolo v mesiaci marec odobratých 5 vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti (1 vzorka počiatočnej výživy dojčiat, 1 vzorka následnej výživy dojčiat a 3 vzorky následných výživových prípravkov na báze obilia), ktoré boli zaslané na vyšetrenie na ÚVZ SR. Výsledky t.č. nie sú k dispozícii.

7.7.GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Podľa plánu úradnej kontroly potravín bolo v mesiaci apríl odobratých 5 vzoriek potravín vhodných pri diéte pre celiatikov, ktoré boli zaslané na vyšetrenie na ÚVZ SR. Výsledky t.č. nie sú k dispozícii.

7.11.OBJEKTIVIZÁCIA ÚČINKOV ZDROJOV OPTICKÉHO ŽIARENIA V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

Pracovná skupina menovaná hlavným hygienikom SR (predseda skupiny – odborný pracovník RÚVZ so sídlom v Bratislave) pripravila v priebehu 1. polroka návrh novely vyhl. 554/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia starostlivosti o ľudské telo, ktorá sa týka problematiky solárií. Cieľom novely je zapracovať do znenia citovanej vyhlášky zmeny vyplývajúce z STN EN 603 35-2-27 „Elektrické spotrebiče pre domácnosť. Osobitné požiadavky na spotrebiče určené na ožarovanie pokožky ultrafialovým žiarením.

Návrh bol prezentovaný na celoslovenskej porade pracovníkov HŽP v máji 2013 v Bratislave a v súčasnosti sa pripravuje právnym odborom ÚVZ SR na medzirezortné pripomienkovanie.

7.12.STANOVENIE METABOLIÓV TOLUÉNU V MOČI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

Aj v roku 2013 pokračovala plnenie druhej etapy uvedeného projektu. Na oddelení LHP bolo vyšetrených 8 vzoriek na stanovenie kyseliny hippurovej v moči zamestnancov, ktorí sú exponovaní toluénom. Následne bude vykonaná aj analýza vzoriek na obsah o- krezolu, ktorý je tiež ukazovateľom tejto expozície. Na záver bude urobená korelácia medzi oboma ukazovateľmi.

7.14.VEĎĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKČIE A KVALITA PITNEJ VODY

Odbor HŽP RÚVZ Bratislava participoval na plnení úlohy vydaním rozhodnutia na povolenie skúšobnej prevádzky pre „vodárenskú úpravu pitnej vody s obmedzeným režimom dezinfekcie na báze chlóru pre Skupinový vodovod – Záhorský , časť Sološnica“ - v období 01.01.2013 – 31.12.2013.

Počas skúšobnej prevádzky je kvalita vody vo vybraných parametroch priebežne sledovaná zasielaním výsledkov od prevádzkovateľa BVS, a.s., pričom v doterajšom priebehu sa nevyskytli žiadne nedostatky v kvantite ani kvalite vodozásobovania danej oblasti pri zmenenom režime prevádzky.

V máji 2013 sa uskutočnil kontrolný deň v teréne spojený s odberom vzoriek pitnej vody zo stanovených odberových miest (ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava a BVS, a. s.), počas ktorého sa pracovníci verejného zdravotníctva podrobne oboznámili s technickým a technologickým riešením predmetného vodárenského zariadenia.

9.PODPORA ZDRAVIA

9.1.NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Pracovníci OPZ zabezpečovali zvyšovanie zdravotnej gramotnosti širokej verejnosti formou odborného-populárnych prednášok a besied v počte 10, ako aj individuálnym poradenstvom pri 12 výjazdových akciách. V PZ zabezpečovali priebežne informovanosť o problematike zdravia, zdravého životného štýlu a výživy – edukovaných bolo 752 osôb. Reagovali na otázky telefonickou a mailovou formou v počte 14.

Komunikovali s masmédiami a pripravovali odborné populárno-vedecké informácie pre novinárov i priame vstupy v reláciách televízií, rádii a dennej i periodickej tlače – v počte 59.

9.1.1.Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

- Rešpekt pre zdravie - prevencia metabolického syndrómu v prostredí stredných škôl BSK – spracovanie dát v 4 databázach: 4750 osôb/255 parametrov jedna osoba
- Dni zdravia - spolupráca so zdravotnými poisťovňami Union, VŠZP, ZZV, Jednota dôchodcov SR, Alzheimerova spoločnosť – 12 výjazdových aktivít
- Týždeň mozgu – prednášky a preventívne vyšetrenie 90 klientov v 2 DD

9.2.NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Cieľom programu je vytvoriť systém preventívnych opatrení, ktoré povedú k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii. V rámci tohto programu pracovníci OPZ trvale realizujú skriningové výjazdové aktivity spojené s individuálnym aj hromadným odborným poradenstvom s cieľom ozdravenia výživy, výživového režimu a životosprávy. Pri týchto aktivitách spolupracujeme so zdravotnou poisťovňou Union, VŠZP, Združením pre zdravie a výživu, SKS, Úniou dôchodcov, Únia žien Slovenska a ďalšími neziskovými a organizáciami.

- Realizovali sme 12 screeningových a edukačných akcií,
- Realizovali sme špeciálne poradenstvo z oblasti nutričie a životosprávy u 145 klientom u ktorých bola diagnostikovaná nadhmotnosť a obezita a preventívne poradenstvo u 632 klientov

- Realizovali sme 10 odbornou – popularizačných prednášok.
- Realizovali sme edukáciu formou masmediálnych aktivít v počte -59
- Realizovali sme štúdiu Slimflavin zameranú na efektivitu redukcie viscerálneho tuku u 30 klientov

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Úloha bola realizovaná v oboch PZ, pri príležitosti Svetového dňa pohybu pre zdravie. Kampaň sme propagovali, motivovali ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite, záujemcov informovali o spôsobe zapojenia sa. Prihlášky a účastnícke listy zúčastnení priamo odosielali do RUVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Počet zúčastnených nám z tohto dôvodu nie je známy.

9.3.NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Cieľom programu je vytvoriť systém preventívnych opatrení, ktoré povedú k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii. V rámci tohto programu pracovníci OPZ trvale realizujú skriningové výjazdové aktivity spojené s individuálnym aj hromadným odborným poradenstvom s cieľom ozdravenia výživy, výživového režimu a životosprávy. Pri týchto aktivitách spolupracujeme so zdravotnou poisťovňou Union, VŠZP, Združením pre zdravie a výživu, SKS, Úniou dôchodcov, Únia žien Slovenska a ďalšími neziskovými a organizáciami.

- Realizovali sme 12 screeningových a edukačných akcií,
- Realizovali sme špeciálne poradenstvo z oblasti nutričie a životosprávy u 145 klientom u ktorých bola diagnostikovaná nadhmotnosť a obezita a preventívne poradenstvo u 632 klientov
- Realizovali sme 10 odbornou – popularizačných prednášok.
- Realizovali sme edukáciu formou masmediálnych aktivít v počte -59
- Realizovali sme štúdiu Slimflavin zameranú na efektivitu redukcie viscerálneho tuku u 30 klientov

9.3.1.Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Úloha bola realizovaná v oboch PZ, pri príležitosti Svetového dňa pohybu pre zdravie. Kampaň sme propagovali, motivovali ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite, záujemcov informovali o spôsobe zapojenia sa. Prihlášky a účastnícke listy zúčastnení priamo odosielali do RUVZ Banská Bystrica. Počet zúčastnených nám z tohto dôvodu nie je známy.

9.4.NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2014

V rámci Svetového dňa bez tabaku sme realizovali na 5 stredných školách bratislavského kraja edukáciu - film „Keď stúpa dym“, prednáška „Zdravotné dôsledky fajčenia, spôsoby prevencie a odvykanie od fajčenia“, diskusia a meranie oxidu uhoľnatého prístrojom Smokerlyzer.

Spolupráca na Svetovom prieskume o užívaní tabaku u pedagogických pracovníkov (Global School Personnel Survey) . Uskutočnili sme prieskum v 5 školských zariadeniach : Výsledky budú postúpené na ďalšie spracovanie (za celé SR) Doc. MUDr. T. Baškovi, PhD.

výskumnému koordinátorovi GYTS a GSPF na Slovensku, Úrad verejného zdravotníctva JLF UK, Martin.

9.3.1. Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win” – „Prestaň a vyhraj“

Projekt sa realizuje každý páry kalendárny rok.

9.7. REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

V Poradniach zdravia bolo v prvom polroku 2013 vyšetrených **170 klientov** - starších ako 65 rokov. Edukácia z oblasti optimálneho životného štýlu a výživy bola poskytnutá aj v rámci 4 preventívnych výjazdových aktivít v DD a kluboch dôchodcov v spolupráci s Magistrátom hl.m. a MČ Staré mesto.

V spolupráci s Okresnou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska Bratislava II a Domom kultúry Ružinov sme spoluorganizovali IV. ročník Akadémie tretieho veku a realizovali 2 odbornopopularizačné prednášky.

Nácvik kondično-posilňovacích cvičení Poradňa zdravia Petržalka, v spolupráci s Miestnym úradom Bratislava - Petržalka pokračuje v nácviku kondično-posilňovacích cvičení na zlepšenie fyzickej a psychickej kondície seniorov. Aktivity sú zamerané na zvýšenie sebavedomia a elimináciu sociálnej izolácie starších ľudí v Petržalke.

- cvičenia s cvičiteľkou Mgr. Beňušovou
- aktivity v Kultúrnom zariadení Petržalky „Cik-Cak centrum“,
- motivácia účastníkov cvičenia k zdravej životospráve v seniorskom veku,
- skrining a poradenstvo v prevencii hypertenzie a obezity účastníkov cvičení.

Vykonalo sa 45 hodín cvičení so 45 účastníkmi - počet účastí spolu: **2025**

9.8. REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

9.8.1. Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji.

Projekt Rešpekt pre zdravie - autorský projekt RUVZ so sídlom v Bratislave

1. spracovanie dát v 4 databázach: 4750 osôb/255 parametrov jedna osoba

Kontrola a homogenizácia dát: antropometria, - biochemia, hematológia, nutričný dotazník

- Špecifikácia vedeckých metód a softvéru pre spracovanie dát
- Vytvorenie systému spoluriešiteľských pracovísk pre spracovanie dát
- Vytvorenie systému a plánu analýz pre vyhodnotenie dát
- Rešerš súčasnej vedeckej literatúry k vyhodnoteniu hodnotených parametrov
- Prezentácia prvých čiastkových výsledkov projektu na tlačovej konferencii k projektu
- 8 rozhovorov pre médiá o stave kardiovaskulárneho zdravia žiakov stredných škôl
- Prezentácia prvých čiastkových výsledkov projektu na odbornom vedeckom podujatí:

Nové trendy v prevencii aterosklerózy

9.10. CINDI PROGRAM

Cieľom programu je znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom – nezdravá výživa a životospráva, fajčenie, nedostatočná pohybová aktivita, nadmerný konzum alkoholu

a neschopnosť zvládať stres. Zvyšovať informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy a tým dosiahnuť pokles morbidity a mortality populácie na choroby srdcovo-cievne, diabetes a nádorové.

Poradňa zdravia Petržalka

- vyšetrenie rizikových faktorov KVCH, komplexné poradenstvo a edukácia -120 klientov

PZ Ružinovská

- vyšetrenie rizikových faktorov KVCH, komplexné poradenstvo a edukácia - 632 klientov

- odoslanie do systému zdravotnej starostlivosti pre nález neriešeného stavu vysokého kardio - metabolického rizika u 7 klientov

- 12 výjazdových preventívnych akcií s cieľom zachytiť rizikových jedincov

Špecializovaná odborná poradenská činnosť:

- poradenstvo, zamerané na podporu nefajčenia vykonané u 25 klientov

- poradenstvo zamerané na zvládanie stresu, vykonané u 8 klientov

Ďalšie aktivity :

- Školiteľstvo - diplomové/rigorózne práce počet: 9

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Čadci**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Úloha bola zameraná na zber údajov o kvalite pitnej vody a bazénovej vody.

PITNÁ VODA: do zberu údajov a dozornej činnosti bolo zaradených pre rok 2013 v okrese Čadca 19 vodovodov, v okrese Kysucké Nové Mesto 12 vodovodov. V zmysle platnej legislatívy a odborného usmernenia ÚVZ SR sa vykonáva odber vzoriek vody pre pitné účely v rozsahu preverovacieho a kontrolného monitoringu, laboratórne spracovanie vzoriek centrálnie spracováva RÚVZ so sídlom v Žiline. Za uplynulé obdobie bolo terénnym oddelením odobratých celkovo 101 vzoriek pitnej vody z vodovodov hromadného zásobovania pre laboratórne stanovenie z toho v rozsahu minimálnej analýzy 83, v rozsahu úplnej analýzy 18. Za okres Čadca minimálna analýza 58, úplná analýza 15, v okrese Kysucké Nové Mesto minimálna analýza 25, úplná analýza 3. Počas uplynulého obdobia nebola zaznamenaná epidémia vodou prenosných ochorení a nebolo potrebné udeliť výnimky v zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou. Vyššie uvedenými odbermi vody bola plnená úloha monitoringu kvality vody pre roky 2013- 2016 pre správu pre Európsku komisiu. Prebehla akcia „Deň vody“. Občanmi bolo podľa inštruktáže prinesených 41 vzoriek pre stanovenie kvality vody v ukazovateľoch dusitany a dusičnany. Vzorky preukázali nevyhovujúcu kvalitu vody v ukazovateli dusitany v 1 prípade a v ukazovateli dusičnany v 2 prípadoch. Poskytnutých bolo 17 telefonických a 67 ústnych konzultácií na tému pitná voda, ochrana vodných zdrojov. Na požiadanie občanov ako platená služba bolo vykonaných 16 odberov vzoriek vôd za účelom zistenia kvality vody a vhodnosti využívania vlastného vodného zdroja.

KÚPACIE VODY: v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto nie sú sústredené a vyhradené lokality ako rekreačné územia s možnosťou prírodných kúpalísk a ani neboli zaevidované lokality s divokým kúpaním. Zber a spracovanie údajov a následné evidovanie je zamerané a sústredené na dodržiavanie prevádzkovej a osobnej hygieny, legislatívy a hygienických požiadaviek na Krytej plavárni v Čadci. Zariadenie KP Čadca tvorí komplex pre športovú a relaxačnú činnosť. Sú tu situované a využívané sauna, fitnesscentrum, solárium. Nosnú časť tvorí športové a rekreačné plávanie. V zmysle platnej legislatívy stanoveného monitoringu kvality vôd sú vykonávané analýzy kvality bazénovej vody. Majiteľom objektu je Mesto Čadca a prevádzkovateľom ZZO a.s. Čadca. Celkovo za uplynulé obdobie bolo odobratých z bazénovej vody na Krytej plavárni Čadca 7 vzoriek (z toho jedna z ochladzovacieho bazénu pri saune), ktoré vykázali vyhovujúcu kvalitu (spracované v IS). Prevádzkovateľ má objednaný výkon odberu vzoriek bazénovej vody prostredníctvom RÚVZ so sídlom v Žiline a odberom vzoriek cez RÚVZ Čadca. K 30.6.2013 nebol uvedený do prevádzky pre LTS nekrytý netermálny neplavecký umelý bazén na rekreačný účel pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie.

POSUDZOVANIE STAVIEB: v rámci posudzovania územných plánov, stavebných dokumentácií bolo celkovo posúdených 26 stavebných dokumentácií pre stavebné povolenie ako platená služba nad rámec zákona, v 4 prípadoch bolo vypracované odborné stanovisko pre integrované povoľovanie stavieb pre Ministerstvo životného prostredia SR. Pre územné

konanie stavieb bolo vypracovaných 21, pre kolaudáciu stavieb 13 a k zmene účelu užívania stavby 7 záväzných stanovísk. Celkovo konzultačných stretnutí bolo 71, ktoré predchádzali vydaniu rozhodnutí a stanovísk.

1.2 Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS)

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Úloha podľa inštrukcií gestora bola napĺňaná nasledovne:

WEBOVSKÁ STRÁNKA: sú zverejnené dozorované zariadenia, kvalita kúpacích vôd je sprístupnená cez IS kúpacie vody internetovým spojením, kde sa vkladajú údaje, vykonáva sa týždenné hlásenie s aktualizáciou údajov, zverejnené sú údaje o získaní odbornej spôsobilosti pre výkon epidemiologickej závažnej činnosti, uvedené sú pokyny pre občanov - Proti záplavové opatrenia, Problematika prevádzok solárií, Katalóg služieb a vzorový prevádzkový poriadok.

INFORMAČNÉ SYSTÉMY: Pitná voda - priebežne sú vkladané údaje z monitoringu a štátneho zdravotného dozoru za r. 2013 do IS pitná voda, ktoré budú podkladom pre výročnú správu oddelenia. Kúpacie vody - napĺňaný je IS Kúpacie vody, prístupný cez internetové spojenie aj laickou verejnosťou. Do systému sú vložené údaje za zariadenie Krytá plaváreň Čadca a bazén pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie – relaxačný bazén sezónny. Vykonáva sa tzv. týždenná hlásna služba s aktualizáciou údajov do systému.

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom a pracovnom prostredí

Gestor úlohy: ÚVZ SR,

Riešiteľské pracovisko: oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia a oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie v sídlach krajov

Na úlohe sa bude participovať podľa pokynov gestora.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí rôznych regiónoch Slovenska

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia a oddelenie hygieny detí a mládeže v sídlach krajov

Na úlohe sa bude participovať podľa pokynov gestora

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Košiciach - NRC pre pitnú vodu

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Úloha bola plnená podľa pokynov gestora a záverov celoslovenskej porady v Bratislave vytypovaním záujmovej oblasti, ktorej sa zmapovanie reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách môže týkať - VN Nová Bystrica. Úloha je v rozpracovaní a pokračuje.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPPLaT

Prioritou znižovania miery zdravotných rizík bolo vyžadovanie zabezpečovania technických opatrení už pri uvedení pracovných priestorov do prevádzky, tam kde to technológia výroby neumožní, boli požadované organizačné a iné opatrenia. V ostatných prípadoch na znižovanie miery zdravotného rizika pracovníkov boli uplatňované náhradné opatrenia.

Súčasťou tejto činnosti bolo i zisťovanie informovanosti zamestnancov o výskyte faktorov pracovného prostredia a pôsobení na nich. Konkrétne u 8 zamestnávateľov –Drevovýroba Kaplaník Ochodnica, K-Ten Drevovýroba Turzovka, Stolárstvo Ondrejáš Čadca, Pentatech Kysucké Nové Mesto, Kamenárstvo Klieštik Čadca, Lesy SR OZ Čadca, K-Ten,s.r.o. Makov a Belfein Slovakia Čadca bola dotazníkovou metódou zisťovaná informovanosť o podmienkach práce s hlukom a chemickými látkami. Oddeleniu PPLaT bolo z celkového počtu 64 dotazníkov do t.č. vrátených 32 na ďalšie spracovanie, ostatné budú urgované.

V zmysle príslušných nariadení vlády bolo požadované spracovanie podkladov pre vypracovanie posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov. V hodnotenom období bolo vydaných 5 rozhodnutí k prevádzkovým poriadkom pre pracovné činnosti s expozíciou hluku, chemickým faktorom, vibráciám a umelému optickému žiareniu – laserom a 3 – krát pre pracovné činnosti s hlukom a chemickými faktormi boli prevádzkové poriadky schválené rozhodnutím súčasne s odovzdaním priestorov do prevádzky.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V zmysle Vyhlášky MZ SR číslo 448/2007 sa pokračovalo v prehodnotení evidencie rizikových prác za príslušné okresy podľa predložených návrhov, resp. z nášho podnetu. Po prehodnotení boli postupne podľa platnej legislatívy vydávané rozhodnutia o určení rizikových prác pre novovzniknuté organizácie, resp. zamestnávateľov s podstatnými zmenami. Celkom boli vydané 4 rozhodnutia, z toho 1 x bolo vydané nesúhlasné rozhodnutie - návrhu Kysuckej nemocnice s poliklinikou Čadca na zaradenie prác do kategórie rizika sa nevyhovelo a 4 právnym subjektom bolo zaslané oznámenie o ukončení právoplatnosti rozhodnutia z dôvodu zániku organizácie, resp. rizikovej práce. K neobjektívnej miere znižovania zdravotných rizík vedie tá skutočnosť, že objektívne hodnotenia faktorov v pracovnom prostredí vykonávané na žiadosť organizácií nie sú v súlade s poznatkami zo zdravotného dozoru a títo zamestnávatelia zámerne znižujú kategóriu rizika. Evidencia a prekategORIZÁCIA prác sa vykonáva v programe ASTR. Výstupné zostavy sú zasielané na ÚVZ SR v určených lehotách. Tunajšie oddelenie urgovalo v 43 prípadoch u zamestnávateľov s rizikovými prácami informačnú správu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a vykonaných opatreniach na ich zníženie, resp. odstránenie. Tieto po

obdfžaní boli prehodnotené a využité pri ďalšej dozornej činnosti oddelenia. Štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu rizikových prác bol vykonaný v 31 organizáciách.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V evidencii tunajšieho úradu sú 3 priemyselné organizácie, kde sa zaobchádza s veľmi toxickými látkami a zmesami - INA Kysuce, a.s., Kysucké Nové Mesto, OMNIA KLF, a.s., Kysucké Nové Mesto a JJ Elektronik, s.r.o, Čadca. V spoločnosti KINEX KLF Kysucké Nové Mesto sa používajú chemické látky, ktoré sú klasifikované ako toxické látky a zmesi. V 1. polroku 2013 bol vykonaný dozor manipulácie a skladovania na pracoviskách v a.s. OMNIA KLF Kysucké Nové Mesto, kde sa v technológii kalenia a cementovania náradia používa veľmi toxická látka - kyanid sodný v množstve 1000kg/rok. Na skladovanie a manipuláciu bolo vydané RÚVZ rozhodnutie. Nedostatky zásadného charakteru zisťované neboli.

Oddelenie v sledovanom období eviduje 2 oznámenia o dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov v prevádzkach Slovak Telecom a Stredoslovenská energetika Čadca vykonané oprávnenými osobami.

Podľa platného odborného usmernenia pracovníci poskytujú informácie ako získať osvedčenie o odbornej spôsobilosti, ktoré teraz spadá do kompetencie RÚVZ Žilina.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušujúcich endokrinný systém

V rámci preventívneho dozoru sú aktívne vyhľadávané pracovné postupy a technológie, kde by sa riziká z týchto látok mohli vyskytovať. Vzhľadom na charakter okresov sa venuje pozornosť novému prehodnocovaniu miery rizika pracovísk, kde sa spracováva tvrdé drevo.

Posudky o rizikách, ktoré Kysucká nemocnica v Čadci mala vykonať, boli po opakovanej výzve zabezpečené v spolupráci s PZS. Bolo opätovne prehodnotené riziko vrátane používaných inhalačných anestetík a cytostatík. Návrh na zaradenie prác do kategórie rizikových prác bol rozhodnutím RÚVZ Čadca zamietnutý z dôvodu, že faktory práce a pracovného prostredia neboli hodnotené komplexne a nemožno akceptovať odhad rizika.

V sledovanom období boli vykonávané práce, kde sa manipulovalo s azbestom pri odstraňovaní odpadového potrubia zo stúpačiek bytového domu v Kysuckom Novom Meste. Túto činnosť vykonávala oprávnená organizácia Kovomat Slovakia Žilina.

Oddeleniu bolo hlásené MN KPL Martin 1 susp. profesionálne ochorenie v súvislosti s expozíciou azbestu v závode SAD Čadca, toto je v šetrení.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Pracoviská s psychickou pracovnou záťažou hodnotené podľa metodík príslušného nariadenia vlády evidujeme u pracovníkov v zariadeniach sociálnych služieb a domovov dôchodcov, ďalej na pracoviskách administratívy v profesiách vedúci segmentu, útvaru a vedúci výroby v akciovej spoločnosti INA Kysuce Kysucké Nové Mesto. Prehodnotenie podľa platnej legislatívnej úpravy nebolo vykonané vo všetkých spoločnostiach, kde túto záťaž evidujeme v kategórii prác 3. Predtým hodnotenie vykonávali pracovníci tunajšieho oddelenia. V súčasnosti prehodnotenia vykonáva len pracovná zdravotná služba ProBenefit Púchov.

Gestor úlohy európskej kampane SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci ÚVZ SR zaslal národnú správu z tejto kampane, výsledky boli mediálne prezentované na národnej úrovni.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Ochorenia majú v organizáciách v pôsobnosti RÚVZ sporadický výskyt. Preto nemohli byť riešené a uplatňované opatrenia na zamedzenie výskytu týchto ochorení. V sledovanom období ochorenie z DNJZ bolo prešetrované u pekárky v a.s. Kysucké pekárne Čadca. Profesionálny pôvod ochorenia nevyučujeme.

Rizikové práce s faktorom DNJZ vyhlásené nemáme, nevidujeme profesie s výskytom ochorení z DNJZ.

Profesie, kde podmienky práce a pracovného prostredia signalizujú podozrenie na DNJZ HK v rámci subjektívneho hodnotenia, sú zamestnávateľom navrhované na objektívne hodnotenie podľa platnej legislatívy pracovnou zdravotnou službou. Takéto opatrenie na základe komplexného hodnotenia bolo uložené spoločnosti ASPERA SPINN Čadca, kde pre pracovisko ručné česanie konského vlasu bol vypracovaný PZS FM Consulting Púchov prevádzkový poriadok s posúdením rizika fyzickej záťaži pracovníkov. Kópia prešetrovania choroby z povolania bola zaslaná na ÚVZ SR.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPPLaT

Poznatky zo zdravotného dozoru a vyhodnotenia kontrolných listov informovanosti pracovníkov v priebehu predchádzajúcich rokov boli zamerané získaniu zamestnávateľov pre spoluprácu do programov zameraných na zvýšenie ich povedomia v oblasti faktorov pracovného prostredia, faktorov práce a životného štýlu ich zamestnancov. Tieto aktivity v 1. polroku 2013 začali prebiehať v spoločnosti M&H Slovensko, s.r.o. Čadca, ktorá je zameraná na výrobu komponentov pre automobilový priemysel, so zameraním na posúdenie uzatvorených pracovísk, t.j s obmedzeným denným osvetlením a plnenie náhradných opatrení k zlepšeniu pracovného prostredia a tým zdravotného stavu zamestnancov. Spoločnosť zamestnáva 230 pracovníkov, z toho 210 žien.

Program zameraný na zlepšenie životného štýlu, podmienok práce a pracovného prostredia je v riešení s akciovou spoločnosťou Kysucké pekárne Čadca zamestnávajúcej 227 osôb, z toho 156 žien, konkrétne mikroklimatických podmienok po dostavbe a rozšírení výrobných priestorov. Bolo preukázané, že optimálne a prípustné hodnoty teploty vzhľadom k technologickým procesom nemôžu byť dodržané, a preto sú hľadané iné, vhodné preventívne opatrenia na odstránenie tohto negatívneho stavu. Zo strany úradu bude navrhnuté skrátenie pracovnej doby a inštalácia vzdušných spích. V súčasnosti sa prehodnocuje operatívna teplota v jednotlivých dňoch zaznamenaná zamestnávateľom podľa určenej triedy práce.

Po opakovanej výzve zo strany RÚVZ vedenie Kysuckej nemocnice s poliklinikou Čadca zabezpečilo v spolupráci s PZS informovanosť, poradenstvo a prehodnocovanie zdravotných rizík. Realizačným výstupom bola prekategORIZÁCIA pracovísk a prác, posúdenie kombinovaného pôsobenia faktorov práce a pracovného prostredia. Materiál tunajším úradom bol negatívne posúdený, nakoľko v zmysle platnej legislatívy je potrebné ešte i z ďalších aspektov posúdiť faktor ionizujúce žiarenie a používanie celkových inhalačných anestetík na operačnej sále bez núteného vetrania. KNsP Čadca zamestnáva 728 pracovníkov, z toho 663 žien.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Poznatky zo zdravotného dozoru a hodnotenia informovanosti pracovníkov o faktoroch práce a pracovného prostredia boli pre zmiernenie zdravotných rizík v priebehu roka uplatňované u 8 zamestnávateľov s počtom pracovníkov cca 620. Prevažne sa týkali pracovísk, kde sú zamestnanci exponovaní hluku, a chemickým látkam. Hodnotených bolo 32 dotazníkov, ktoré boli vrátené vyplnené. Osobitne boli pracovníci spoločnosti M&H Slovensko Čadca usmernení o vplyve nebezpečných izokyanátov na ich zdravie a o význame kapacity používaného núteného vetrania týchto pracovísk. Spoločnosť zamestnáva cca 230 osôb.

Usmerňovania a opatrenia na zlepšenie pracovného prostredia pracovníkov Kysuckej nemocnice s poliklinikou v Čadci boli zo strany zamestnávateľa akceptované čiastočne, doteraz operačné sály chirurgického oddelenia pracujú bez núteného vetrania. Organizácia zabezpečila objektívne posúdenie novopoužívaného celkového inhalačného anestetiká meraním a posúdenie zdravotných rizík.

V a.s. Kysucké pekáreň Čadca boli riešené požiadavky na mikroklimatické podmienky práce a boli navrhnuté zo strany tunajšieho zariadenia vhodné preventívne opatrenia na vylepšenie pracovného prostredia a zníženie miery zdravotného rizika.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“

V 1. polroku 2013 sa uskutočnila pracovná porada vedúcich OPPLaT a vedúceho pracovníka IP Žilina. Predmetom rokovania bolo prejedanie spolupráce a návrhov IP a RÚVZ. Dohodované opatrenia boli uvedené v spoločnej zápisnici – spoločné preverky organizácií, súčinnosť pri riešení podnetov, poskytovanie zoznamov rizikových prác, plnenie následných opatrení pri chorobách z povolania v spolupráci s IP apod.

Aktivity v rámci Európskeho týždňa BOZP budú realizované v 2. polroku 2013.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci.“

S výsledkami vyhodnotenia dotazníkov ÚVZ SR sme boli oboznámení tak, ako prebiehali vo všetkých troch odvetviach ekonomických činností. V ďalšom období bude nasledovať vypracovanie záverov a spätne pre zúčastnených zamestnávateľov navrhnuté preventívne opatrenia.

2.3 Příčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

RÚVZ Čadca nie je riešiteľom tejto úlohy

2.4 Ludský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom a pracovnom prostredí

RÚVZ Čadca nie je riešiteľom tejto úlohy

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPPLaT

V 1. etape riešenia do 30.09.2013 podľa inštrukcií krajského odborníka bolo určených 5 chránených dielní, resp. pracovísk pre vykonanie štátneho zdravotného dozoru podľa daných kritérií a metodického usmernenia ÚVZ SR.

2.6 Aktuálne problémové situácie riešené v jednotlivých regiónoch

Gestor úlohy: RÚVZ Trnava, RÚVZ Liptovský Mikuláš

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPPLaT

2.6.2 Prieskum psychickej pracovnej záťaže učiteľov základných a stredných škôl

Zúčastnili sme sa odbornej inštruktáže k postupu, požiadavkám hodnotenia, termínom a pod., ktoré vykonal Regionálny úrad verejného zdravotníctva Trnava. Pre žilinský kraj bolo určené vykonať hodnotenie u učiteľov základných škôl, v okrese Čadca po dohode s riaditeľkou školy bola určená ZŠ Rázusova č. 2060 Čadca, ktorá na 1. a 2. stupni má zamestnaných 45 pedagogických pracovníkov. Do septembra 2013 je potrebné pripraviť podklady a dotazníky pre realizáciu prieskumu u učiteľov.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

V I. polroku 2013 bola spracovaná I. etapa riešenej úlohy – monitoring výživového stavu, v rámci ktorej bolo vyšetrených **62 klientov** dospelaj populácie v kategórii stredne ťažkej práce. Úloha je plnená v spolupráci s oddelením výchovy k zdraviu podľa osnovy. Dotazníky od vyšetovaných klientov sú spracovávané v programe ALIMENTA, v úlohe sa bude pokračovať v II. polroku a spolu s kompletizáciou výsledkov bude spracovaná záverečná správa.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu je v pravidelných mesačných intervaloch realizované odberom vzoriek s rozdelením do jednotlivých etáp. I. polroku bolo odobratých **6 vzoriek** kuchynskej soli vo výrobných prevádzkach a v rezorte obchodu. Laboratórne výsledky vykázali zdravotnú bezpečnosť. Úloha pokračuje i v druhom polroku.

3.3 Bezpečnosť PET fliaš

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

V rámci plnenia úlohy v I. polroku bolo vykonaných **6 kontrol** zameraných na kontrolu označovania a dokumentácie v súlade s PK. Plnenie úlohy bude realizované v II. polroku odberom vzoriek v súlade s plánom ÚK.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Gestor úlohy: ÚVZ SR
Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

V I. polroku 2013 boli určené prevádzkové jednotky, v ktorých bude úloha plnená podľa zaslaného harmonogramu, so zameraním sa na označovanie výrobkov určených pre deti v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami. V plnení úlohy sa bude pokračovať v II. polroku.

V súlade s plánom MANCP boli v I. polroku odobraté **2 vzorky** dojčenskej a detskej výživy na zistenie **akrylamidu**, **4 vzorky** na stanovenie prítomnosti **Mykotoxínov**, **10 vzoriek** bolo vyšetrených **na mikrobiálne riziko** a z toho v **5 vzorkách** boli stanovené **t ŕažké kovy**, **5 vzoriek** dojčenskej a detskej výživy na zistenie hodnôt **NO₂ a NO₃**, **2 vzorky** balenej **pitnej vody** pre dojčatá, **1 vzorka na reziduá pesticídov** (PPP). Výsledky laboratórných vyšetrení budú hodnotené v II. polroku, nakoľko t. č. nie sú k dispozícii. V odbere vzoriek sa bude pokračovať aj v II. polroku v súlade s plánom.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

Plnenie v súlade s plánom zameraným na materiály a predmety určené na styk s potravinami v I. polroku **odberom vzoriek**, v II. polroku bude vykonaná u vybraných výrobkov kontrola dokumentácie. Vyhodnotenie v rámci ÚKP a samostatnou správou.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Gestor úlohy: ÚVZ SR
Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

V I. polroku 2013 boli pripravené podklady na monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Dotazníky budú vyplnené a pripravené na spracovanie hodnôt do tabuliek v II. polroku. V I. polroku bol realizovaný odber **2 vzoriek** na stanovenie prítomnosti vybraných prídavných látok.

3.7 Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

V I. polroku bolo vykonaných **8 kontrol** zameraných na dodržiavanie špecifického migračného limitu v súlade s Nariadením Komisie EÚ č. 321 a č. 10 z roku 2011 v plastových fľašiach na dojčenskú výživu – sieť lekární, supermarketov a ostatných špecializovaných predajní. V plnení úlohy sa pokračuje.

3.8 Výživa a nutričný stav seniorov v domovoch dôchodcov

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

Úloha bude realizovaná v súlade s metodickým usmernením ÚVZ SR a gestorom úlohy pravdepodobne v II. polroku, čo vyplynulo zo záverov z celoslovenskej porady.

3.9 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

Úloha bola plnená výkonom cielených kontrol zameraných na označovanie probiotík v potravinách určených na osobitné výživové účely, ako i vo výživových doplnkoch v sieti lekární a supermarketov. V I. polroku bolo vykonaných **12 kontrol** a odobraté **2 vzorky**.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Gestor úlohy: ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri

Plnenie úlohy: Úloha bude plnená v ďalších rokoch podľa usmernenia ÚVZ SR

4.2 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny detí a mládeže

Plnenie úlohy: Projekt je navrhovaný ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR. Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybového režimu. Náhodným výberom 2 stredných škôl – Stredná

odborná škola technická, Okružná 693, Čadca a Pedagogická a sociálna akadémia, Horná 137, Čadca sa u vekovej skupiny 15-18 ročných vybralo 60 chlapcov a 60 dievčat (spolu bolo vyšetrených 120 detí). Prieskum bol realizovaný v jednotnom čase od 18.03.2013 do 30.06.2013. Údaje sa čerpali z dotazníkov určených pre študentov. Časť údajov bola získaná laboratórnym rozborom vzoriek stravy a stanovením nutričov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách a časť meraním antropometrických ukazovateľov a TK študentov. Odber vzoriek stráv sa uskutočnil v 17. kal. týždni (celotýždňová strava). Na spracovanie údajov do databázy sa využíva softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3. E, ktorej základné databázy je možné priebežne dopĺňať podľa laboratórných zistení, na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa využíva MS Excel a EPI INFO.

4.3 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny detí a mládeže

Plnenie úlohy: Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Projekt sa realizoval dotazníkovou metódou u detí vo veku 8 rokov, v školskom zariadení – Základná škola, Ústredie č. 183, 023 13 Čierne. V rámci tohto zariadenia bolo vyšetrených 20 detí. Vzhľadom na nízky vek respondentov dotazníky vyplňali rodičia. Zber údajov sa uskutočnil v 22. kal. týždni. Údaje budú následne vkladané do databázy v MS EXCEL a zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR.

4.4 Monitorovanie jodúrie u detí predškolského veku

Gestor úlohy: ÚVZ SR so sídlom v Rimavskej Sobote a RÚVZ so sídlom v Košiciach, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: vybrané RÚVZ v SR

Plnenie úlohy: Cieľom projektu je dlhodobé monitorovanie jodúrie u detí, ako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom v organizme dieťaťa a zistenie aktuálneho stavu, a zároveň návrh patrení preventívneho charakteru, v rámci ktorých by prípadne bolo možné určiť ďalšie potravinové komodity, ktoré by v budúcnosti mohli byť fortifikované jódom. Úloha bude priebežne plnená podľa usmernenia a požiadaviek gestora projektu.

4.5 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom vo Zvolene, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny detí a mládeže

Plnenie úlohy: Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 min. pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z dvanástich koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia. V mesiaci apríl 2013 bol v náhodne vybraných 11 školských zariadeniach

realizovaný monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržanie kapacity, mikroklíma a pod.), využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení.

4.6 Objektivizácia expozície a hodnotenie styrenu vo vnútornom prostredí vybraných materských škôl v súvislosti s použitím polystyrénových a polyesterových materiálov

Gestor úlohy: RÚVZ hl. mesta Bratislava so sídlom v Bratislave

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ hl. mesta Bratislava so sídlom v Bratislave

Plnenie úlohy: Cieľom projektu je prevencia akútnych a chronických ochorení a alergií u detí predškolského veku prostredníctvom zistenia úrovne enviromentálnych faktorov ako východiska pre zlepšovanie kvality prostredia. Úloha bude plnená podľa usmernenia a požiadaviek gestora projektu.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

- V I. polroku 2013 neboli realizované žiadne zmeny v očkovacom kalendári
- Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním – vykonáva sa priebežne. V I. polroku 2013 sme nezaznamenali žiadne ochorenie preventabilné očkovaním.
- Manažment očkovania – 72 lekárom prvého kontaktu z okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto sme zaslali aktuálny očkovací kalendár na rok 2013. Očkovací kalendár je zverejnený aj na webovej stránke tunajšieho RÚVZ.
- Kontrola očkovania – vykonáva sa podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania v mesačných intervaloch zo všetkých 29-tich pediatrických obvodov okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto. Podľa očkovacieho kalendára bolo k 30.6.2013 zaznamenaných 4557 očkovacích výkonov.
- Vlastná administratívna kontrola očkovania bude vykonaná k 31. 08. 2013

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

- Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení – aj napriek propagovaniu využívania on-line hlásenia prenosných ochorení do existujúceho informačného systému EPIS, hlásna služba sa uskutočňuje len poštovou formou, výnimočne e-mailovou poštou. V mesačných výkazoch upozorňujeme PZS na povinnosť hlásnej služby pri výskyte, podozrení prenosných ochorení a nosičstve choroboplodných zárodkov. Na dodržiavanie hlásnej povinnosti bol opakovane upozornený i vedúci laborant mikrobiologického oddelenia KNsP Čadca.
- Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení – systém rýchleho varovania sa využíva priebežne na hlásenie zákonom stanovených prenosných

ochorení – 9 prípadov a mimoriadnych epid. situácií – 2 epidémie. V mesiaci apríl 2 epidémie – jedna s etiologickým agens Sal. infantis v Kysuckom Novom Meste a druhá s etiologickým agens Sal. enteritidis v Rakovej.

➤ Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení sa uskutočňuje priebežne prostredníctvom web stránky RÚVZ a zasielaním informácií lekárom prvého kontaktu e-mailovou poštou – Európsky imunizačný týždeň, Kampaň – hygiena a dezinfekcia rúk, informácia o zvýšenom výskyte osýpok v Európe, Informácie o vývoji chrípky, o novom víruse chrípky A H7N9, očkovacie kalendáre krajín EÚ a o význame očkovania. Informovanosť prebieha i prostredníctvom regionálnych printových médií a regionálnej televízie.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

➤ Systematický zber, sumarizácia, analýza údajov o infekčných ochoreniach sa vykonáva priebežne. K 30.6.2013 evidujeme 1050 prenosných ochorení. Analýza výskytu v mesačných intervaloch je zasielaná všetkým lekárom prvého kontaktu a primárom lôžkových oddelení KNsP Čadca. V pravidelných týždenných intervaloch prostredníctvom programu EPIS zasielame od 72 lekárov prvého kontaktu hlásenie chrípky.

➤ Reagovanie na nové požiadavky siete a ich implementácia do položiek programu EPIS – vykonávame priebežne, podľa požiadaviek RÚVZ Banská Bystrica v súlade s požiadavkami „TESSy.“

➤ Manažment kontaktov a ohnisk vykonávame priebežne. K 30.6.2013 evidujeme 80 ohnisk s protiepidemickým zabezpečením kontaktov. V ohniskách boli nariadené nasledovné protiepidemické opatrenia: dezinfekcia – 90x, informovanie zainteresovaných – 17x, sprísnenie hyg. epid. režimu – 17x, vyhľadanie podozrivých z nákazy – 28x, zdravotná výchova – 41x, lekársky dohľad – 20x, vyhľadanie podozrivých z ochorenia – 1x, likvidácia odpadu – 1x, 12 osobám bol nariadený zákaz výkonu epid. závažných činností (ZZD). Počet chránených osôb v ohniskách – 308.

➤ Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC, TESSY. Denne dopĺňame centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení. Pravidelne v týždenných intervaloch evidujeme prípady ARO a CHPO od 72 lekárov prvého kontaktu, priebežne dopĺňame výsledky vyšetrení vykonaných v NRC, v mimoriadnych situáciách využívame systém rýchleho varovania (SRV).

6.4 Nozokomiálne nákazy

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

➤ Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN– vykonávame priebežne. Názorné ukážky umývania a dezinfekcie rúk sme vykonali na všetkých lôžkových oddeleniach KNsP Čadca. Následne sme odobrali 114 sterov z rúk zdravotníckeho personálu, z toho bolo 12 pozitívnych.

➤ Skvalitnenie surveillancie a kontroly nozokomiálnych nákaz. Priebežne vykonávame kontrolu NN v KNsP Čadca a v ambulatných zdravotníckych zariadeniach. Hlásených nám bolo 30 NN z KNsP Čadca. Celkovo na oddeleniach KNsP Čadca bolo odobratých 606 sterov

z prostredia (bez sterov z rúk). Z tohto počtu bolo 59 vzoriek pozitívnych. Zo sterilného materiálu bolo odobratých 130 vzoriek, z toho 1 s pozitívnym nálezom. Na oddeleniach s pozitívnymi výsledkami boli vykonané opakované kontrolné stery a kontrola HER. V rámci kontroly funkčnosti sterilizačnej techniky sme otestovali 40 HVS s negatívnym nálezom. Otestovaných bolo 29 autoklávovač s formaldehydovým prístroj s negatívnym výsledkom.

➤ Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz sa vykonáva mesačne a k 31.12.2013. Celkovo evidujeme k 30.6.2013 30 nozokomiálnych nákaz v KNsP Čadca. Na neurologickom oddelení 12 NN – dg. I80.0, I80, J01, J18, A41.0, J04.2, L02 a 5x N30. Na detskom oddelení 7 NN – 6x rotavírusová enteritída, 1x dg. A09. Na internom oddelení 7 NN – dg. L98, A41.1, A41.0, J18, J20, a 2x N30. Na oddelení úrazovej chirurgie 2 NN – dg. T80.1 a T81.4. Na chirurgickom oddelení 1 NN – dg. T81.4. Na gynekologicko-pôrodnickom oddelení 1 NN - dg. T81.4.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

➤ Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo – monitorovanie, zabezpečenie včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a využívanie spoľahlivých informácií sa vykonáva priebežne podľa epidemiologickej situácie. Mimoriadna epidemiologická situácia k 30.6.2013 nebola zaznamenaná.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Gestor úlohy: ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

➤ Na základe prípisu MZ SR, HH SR podľa §5 ods. 4, písm. k) zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. a príslušného harmonogramu sme vykonali 3 odbery vzoriek odpadových vôd na prítomnosť divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov z mestskej ČOV Čadca a následne doručili do virologického laboratória v Banskej Bystrici. Výsledky boli s negatívnym nálezom.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

➤ Projekt „Hrou proti AIDS“ budeme realizovať v novembri 2013.

6.8 Poradne očkovania

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

➤ V poradni poskytujeme pre verejnosť konzultačnú činnosť v oblasti ochorení preventabilných očkovaním. Poskytujeme poradenstvo v problematike povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určitý vek v zmysle očkovacieho kalendára pre

povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých + príslušnej legislatívy. Poradňu navštívilo 5 osôb. V I. polroku 2013 sme poskytovali hlavne poradenstvo v očkovaní pred cestou do zahraničia a poradenstvo v problematike odporúčaného očkovania – 38 telefonických konzultácií.

6.9 Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a v Komárne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

➤ V júni 2013 sme v prvej etape realizovali výskumnú časť hlavného projektu počas ktorej sme oslovili 3 SŠ a 5 ambulancií praktických lekárov pre deti a dorast. Na základe súhlasného stanoviska sme na SŠ vykonali prieskum dotazníkovou metódou u náhodne vybratých 30-tich študentiek nad 18 rokov. V čakárňach u lekárov sme oslovili 25 mamičiek ochotných vyplniť anonymný dotazník. Vyplnené a skontrolované dotazníky boli v danom termíne zaslané na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Komárne. Druhá etapa projektu bude prebiehať v období máj – jún 2014.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

V rámci plnenia Národného programu podpory zdravia sme pokračovali v spolupráci s regionálnymi printovými médiami: MY Kysucké noviny, Kysuce, Staškovské noviny, ďalej s elektronickými médiami: internetový portál e-kysuce, internetové stránky miest Čadca, Turzovka, Kysucké Nové Mesto, Kysucká knižnica v Čadci, Dom kultúry v Čadci, Mestská polícia v Čadci, Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Čadci – odbor komunikácie a prevencie, so zdravotnými poisťovňami – Dôvera, Všeobecná zdravotná poisťovňa, UNION, s organizáciami: Slovenská nadácia srdca, Liga proti rakovine.

K ďalším aktivitám NPPZ patria aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou, ktorú sme zabezpečili uverejňovaním článkov a edukačno-intervenčných materiálov vo vyššie spomínaných printových a elektronických médiách. V prvom polroku 2013 sme spropagovali Svetový deň vody, Svetový deň zdravia, Svetový deň pohybu k zdraviu, Svetový deň bez tabaku a Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi celoslovenskou kampaňou „Deň zodpovednosti“. Okrem spropagovania svetových dní sme poskytli médiám články: Detoxikácia organizmu po Vianociach, Poradňa zdravia, Prečo prichádza jarná únava, Čo robíme a Úrad verejného zdravotníctva SR - jeho činnosti a aktivity.

22. marec – Svetový deň vody

Pri príležitosti Svetového dňa vody sme zaslali článok na uverejnenie do regionálnych elektronických médií, ako sú internetový portál e-kysuce, internetové portály mesta Čadca, Kysuckého Nového Mesta, a tiež na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci.

7. apríl - Svetový deň zdravia

V rámci Svetového dňa zdravia sme zrealizovali kampaň „Deň zdravia“ v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Dôvera v Supermarkete Tempo Čadca. Kampaň bola realizovaná pod heslom „Kontroluj svoj krvný tlak“ a v rámci nej mali záujemcovia možnosť zistiť hodnoty svojho krvného tlaku. Okrem toho pracovníci ZP Dôvera vyšetřovali záujemcom celkový cholesterol v krvnom sére. V rámci tejto kampane bola 60 klientom stanovená hladina celkového cholesterolu a 80 záujemcom bol zmeraný tlak krvi. Kampaň bola spropagovaná v regionálnych printových (týždenníky MY Kysucké noviny a Kysuce) a internetových médiách (portál e-kysuce, webové stránky miest Čadca a Kysucké Nové Mesto). Samotná informácia o zrealizovaní kampane spolu s videoprezentáciou bola odvysielaná v regionálnej televízii KTV a fotoprezentácia z akcie v týždenníku Kysuce.

8. máj - Svetový deň Červeného kríža

V rámci Svetového dňa Červeného kríža sme sa dňa 6.6.2013 zúčastnili na regionálnej súťaži Hliadok mladých zdravotníkov I. a II. stupňa, ktorú organizoval Slovenský Červený kríž - Územný spolok Čadca. Svojou aktívnou účasťou sme sa zúčastnili testovania zdravotných vedomostí z oblasti prvej pomoci u žiakov I. stupňa základných škôl z okresu Čadca a Kysucké Nové Mesto. Regionálnej súťaži Hliadok mladých zdravotníkov sa na I. stupni celkovo zúčastnilo 7 skupín, pričom každá skupina pozostávala z 5 členov.

10. máj – Svetový deň - Pohybom ku zdraviu

V rámci tohto dňa sme pripravili článok a zaslali na uverejnenie na internetové portály e-kysuce, webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci.

31. máj - Svetový deň bez tabaku

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku pracovníčky OPZ pripravili článok a zaslali na uverejnenie do regionálnych printových médií (týždenníkov Kysuce a MY Kysucké noviny) a internetových médií (webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, portál e-kysuce a internetovú stránku tunajšieho RÚVZ).

V rámci tohto dňa sme zrealizovali 8 prezentácií na tému „Kým stúpa dym...“ na stredných školách v okresoch Čadca a Kysucké Nové Mesto (SOŠ strojnica KNM, SOŠ strojárska Čadca a Gymnázium Turzovka). Prezentácií sa zúčastnilo 180 študentov.

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi

Na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Čadci sme uverejnili článok v rámci svetového dňa, ktorý sa týkal realizácie zdravotno - výchovnej kampane „Deň zodpovednosti“, taktiež informáciu o tejto kampani sme zaslali do printových (redakcia MY Kysucké noviny a Kysuce) a elektronických médií (internetové portály e-kysuce, mesto Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka) a webovú stránku RÚVZ. Cieľom kampane je zvýšiť celoslovenské povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu.

Článok „Detoxikácia organizmu po Vianociach“

Tento zdravotno-výchovný materiál bol zaslaný na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci.

Článok „Poradňa zdravia“

Informáciu o činnosti Základnej poradne zdravia spolu s informáciou o možnostiach preventívneho vyšetrenia sme zaslali do regionálnych printových médií; týždenníkov MY Kysucké noviny a Kysuce. Okrem toho bola spracovaná videoreportáž o Poradni zdravia a uverejnená vo vysielaní regionálneho vysielania Kysuckej televízie.

Článok „Prečo prichádza jarná únava“

Článok bol zaslaný k uverejneniu pre regionálny printový týždenník MY Kysucké noviny.

Leták „Čo robíme“

Informačné letáky, ktoré OPZ obdržalo z ÚVZ SR, boli následne distribuované pre účastníkov prebiehajúcej akcie „Deň zdravia“ a taktiež boli zaslané na uverejnenie na webovú stránku tunajšieho RÚVZ, na portál e-kysuce a internetové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Krásno nad Kysucou a Turzovka. Letáky boli tiež inštalované na informačnej tabuli vo vstupných priestoroch RÚVZ v Čadci a tiež na nástennej tabuli na 3.poschodí úradu.

Leták „Úrad verejného zdravotníctva SR - jeho činnosti a aktivity“

Informačné letáky o činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR boli rozdistribuované pri prebiehajúcej akcii „Deň zdravia“ v sepermakete TEMPO Čadca a taktiež boli zaslané na uverejnenie na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci, na portál e-kysuce a internetové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Krásno nad Kysucou a Turzovka. Ďalej boli vystavené na informačnom paneli v čakárni ambulancie Poradne zdravia a tiež v chodbových priestoroch 3.poschodia tunajšieho RÚVZ.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Sledovanie zdravotného uvedomenia je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory chronických ochorení, ich výskyt v populácii a životný štýl respondentov. V rámci tohto projektu bol vykonaný dotazníkový prieskum, kde bolo rozdáných 104ks dotazníkov; 52ks určených pre mužov a 52ks pre ženy, ktorí boli okrem iného rozdelení do vekových skupín (15-24 roční, 25-64 roční a 65 a viac roční). Okrem toho sú respondenti rozdelení na respondentov žijúcich v meste a na dedine. Sumarizácia dotazníkového prieskumu a zadávanie údajov do počítačového programu EpiData bude prebiehať v mesiacoch júl - august 2013.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Gestor úlohy: CINDI program SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Oddelenie Podpory zdravia pripravilo kampaň k súťaži „Vyzvi srdce k pohybu“. Z Úradu verejného zdravotníctva SR boli obdržané plagáty a letáky k súťaži, ktoré boli následne zaslané spolu s informáciou o súťaži, jej podmienkach a o možnosti zapojenia sa do súťaže do printových médií Kysuce, MY Kysucké noviny, taktiež sme informáciu zaslali na webové stránky miest Čadca a Kysucké Nové Mesto, na internetový portál e-kysuce a do redakcie KTV a tiež materiály ku kampani boli vystavené v priestoroch Kysuckej plavárne v Čadci. Ku kampani bola spracovaná videoreportáž, ktorá bola odvysielaná v regionálnom televíznom vysielaní Kysuckej televízie. Vo vstupných priestoroch na prízemí, na 2. poschodí v priestoroch čakárne pri ambulancii a na 3. poschodí tunajšieho úradu sme vytvorili informačné panely ku kampani spolu s možnosťou prevziať si prihlášku do súťaže. Informácia bola zverejnená i na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Čadci.

9.3 Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Národný akčný plán pre kontrolu tabaku sa v tunajšom RÚVZ vykonáva formou edukačných aktivít zameraných na prevenciu užívania tabaku a tabakových výrobkov. Na Strednej odbornej škole hotelových služieb a obchodu boli zrealizované 4 prezentácie pre 146 študentov na tému „Fajčenie“. Prezentácie boli doplnené o premietanie DVD filmu „Kým stúpa dym...“ a meraniami CO prístrojom MicroSmokerlyzér. Ďalšie prezentácie boli zrealizované pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku: 2 prezentácie pre 82 študentov Strednej odbornej školy strojníckej v Kysuckom Novom Meste, 4 prezentácie pre 58 študentov Strednej odbornej školy technickej v Čadci a 2 prezentácie pre 40 študentov Gymnázia v Turzovke. Tieto prezentácie boli tiež doplnené o premietanie DVD filmu „Kým stúpa dym...“ a meraniami CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzér. V rámci týchto prezentácií bolo vykonaných 207 meraní CO.

9.5. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

V rámci akčného plánu pracovníci OPZ pripravili kampaň „Deň zodpovednosti“, ktorá bude prebiehať v Supermarkete Tempo v Čadci dňa 2.7.2013. Ku kampani bol pripravený článok, ktorý bol zaslaný s prosbou o zverejnenie informácií do printových médií (týždenníkov MY Kysucké noviny a Kysuce) a internetových médií (internetový portál e-kysuce, webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka). Informácie ku kampani boli zverejnené aj na internetovej stránke RÚVZ so sídlom Čadci. Ku kampani boli z ÚVZ SR obdržané letáky, ktoré budú následne distribuované pri realizácii samotnej kampane v supermarkete TEMPO Čadca.

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dospelosť

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci realizuje program prostredníctvom edukačného pôsobenia najmä na žiakov základných a študentov stredných škôl. Prezentácie sú zamerané najmä na prevenciu závislostí (tabak, drogy, alkohol) a pôsobenie na dentálne zdravie detí mladšieho školského veku.

V rámci tohto programu boli zrealizované 4 prezentácie na tému „Zdravé zúbky“, a to 2 prezentácie na Základnej škole Dunajov, ktorých sa zúčastnilo 46 žiakov 1., 2., 3. a 4. ročníka a 2 prezentácie na ZŠ Rázusova v Čadci, ktorých sa zúčastnilo 83 žiakov prvého ročníka. Popri prezentáciách boli žiakom premietané DVD rozprávky s názvom: Čo sa stalo medvedíkovi, Lakomý sysel, Prečo líštička stratila krásu, Prečo vlk šušlal, Maškrtná veverička. Počas prezentácie boli žiaci odmeňovaní darčkovými predmetmi vo forme vzoriek zubnej pasty, omaľovánkami a pod. od spoločností: Zdravotná poisťovňa Dôvera, Lacalut, Colgate, Drogerie DM.

Prezentácie na tému prevencie fajčenia sa uskutočnili pre 146 študentov Spojenej strednej školy obchodu a služieb. Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sa uskutočnilo 8 prezentácií na tému „Kým stúpa dym...“ na Strednej odbornej škole strojníckej v Kysuckom Novom meste, Strednej odbornej škole technickej v Čadci a na Gymnáziu v Turzovke. Prezentácií sa zúčastnilo celkovo 180 študentov. Prezentácie boli doplnené o premietanie DVD filmu „Kým stúpa dym...“ a meraniami oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzér. O merania CO prístrojom smokerlyzér celkovo prejavilo záujem 207 študentov.

9.8. CINDI program SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Program CINDI sa dlhodobo realizuje prostredníctvom Základnej poradne zdravia, a to vyšetrením biochemických parametrov pomocou prístroja REFLOTRON s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V Základnej poradni zdravia bolo k 30.06.2013 vyšetrených 148 klientov, z toho 37 klientov bolo prvýkrát vyšetrených a 131 klientov opakovane vyšetrených. Poradňu zdravia sme spropagovali v regionálnych printových médiách MY Kysucké noviny, Kysuce, na internetovej stránke RÚVZ Čadca, a tiež v regionálnej televízii KTV, informácia o možnosti vyšetrenia v základnej poradni je dlhodobo zverejnená na internetovom portáli e-kysuce. S odd. HV a PBP sme spolupracovali na celoštátnom projekte „Sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospelaj populácie“, kde sme v prvom polroku vyšetřili 65 osôb. Klienti prichádzajúci do ambulancie základnej Poradne zdravia majú možnosť dať si vyšetřit' pečeňové amylázy GGT, GMT a GOT v krvi. V prvom polroku bolo vykonaných 98 vyšetření pečeňových transferáz.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dolnom Kubíne**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY /NEHAP IV/

Kvalitu pitnej vody sleduje RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne v rámci monitoringu pitnej vody a v rámci štátneho zdravotného dozoru. Spolu bolo k vyhodnocovaciemu obdobiu odobratých v rámci monitoringu pitnej vody 80 vzoriek pitných vôd, z toho v rámci kontrolného monitoringu 70 vzoriek, v rámci preverovacieho monitoringu 10 vzoriek. Vzorky vôd vo všetkých vyšetrovaných ukazovateľoch vyhovovali platnej legislatíve. Štátny zdravotný dozor bol vykonávaný i na menších skupinových vodovodoch, z ktorých sú zásobované pitnou vodou rekreačné zariadenia - odobratých 26 vzoriek pitných vôd.

Voda na kúpanie bola odobratá v rámci štátneho zdravotného dozoru na umelých kúpaliskách v Aquarelaxe Dolný Kubín - 5 vzoriek, na plavárni Nižná – 1 vzorka, na termálnom kúpalisku Termalšport TS, s.r.o., v Tvrdošíne – Oraviciach – 4 vzorky, termálnom kúpalisku Meander Park Oravice – 4 vzorky, ale aj na prírodných kúpaliskách na Oravskej priehrade /pri ATC Stará Hora, ATC Slanica, ATC JAMI, Prístav a Nábřežie - Námestovo po jednej vzorke/ - 5 vzoriek. Celkovo bolo odobratých 19 vzoriek vody na kúpanie. Odobraté vzorky vyhovovali vo vyšetrovaných ukazovateľoch limitom uvedeným v platnej legislatíve, okrem 2 vzoriek odobratých z veľkého kľudového bazéna TK Termalšport TS, s.r.o., v Tvrdošíne – Oraviciach, pre prítomnosť nadlimitného počtu kultivovateľných mikroorganizmov pri 36±1°C.

V rámci posudzovania projektových dokumentácií pre územné konania stavieb, príp. v rámci vydávania stanovísk k územnoplánovacím dokumentáciám obcí, sleduje RÚVZ problematiku vonkajšieho znečistenia ovzdušia a hluku. Kvalita vnútorného ovzdušia sa v hodnotenom období nesledovala.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA /EHIS/

Informácie pre verejnosť sú uverejňované na www stránke RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne. Informácie sú zamerané na novú legislatívu a postupy pri jej uplatňovaní v praxi /napr. vzory prevádzkových poriadkov, žiadostí/ ale i informácie týkajúce sa aktuálnych situácií. Výsledky laboratórnych analýz vôd na kúpanie (predložených prevádzkovateľmi aj odobratých v rámci ŠZD), sú uvedené v Informačnom systéme o kvalite vody na kúpanie /www.uvzsr.sk/. Zatiaľ nie sú uvádzané informácie zdravotno–environmentálneho charakteru.

1.4 ZNEČISTENIE VNÚTORNÉHO PROSTREDIA OVZDUŠIA V ŠKOLÁCH A JEHO VPLYV NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Projekt RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne – oddelenie hygieny životného prostredia zatiaľ neriešil. Bude sa plniť v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKOK V PITNÝCH VODÁCH

Zatiaľ bola vytypovaná oblasť Oravice v okrese Tvrdošín, v ktorej sú pramene pitnej vody zásobujúce najviac obyvateľov okresov Tvrdošín a Dolný Kubín a nachádzajú sa v lesnom poraste.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Úloha sa bude plniť v 2. polroku 2013.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

K 30.06.2013 evidujeme 103 právnických a fyzických subjektov, s celkovým počtom 2018 zamestnancov z toho 526 žien, ktorí vykonávajú rizikovú prácu.

Evidencia rizikových prác sa vykonáva podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. Bolo vykonaných 55 kontrol v spoločnostiach, kde sú vyhlásené rizikové práce.

Oproti minulému obdobiu došlo k poklesu počtu rizikových pracovníkov o 35 z toho žien 1.

Faktor hluk – pokles o 46

Faktor chemické látky a zmesi - nárast o 11

Pokles sme zaznamenali najmä v OFZ, a.s. Istebné o 12 zamestnancov, LKT s.r.o., ul. Štefana Furdeka 270/12, 028 01 Trstená o 15 zamestnancov. U ostatných fyzických a právnických osôb došlo k minimálnym zmenám.

Za I. polrok 2013 bolo vydaných celkom 6 rozhodnutí subjektom, u ktorých sú pracovné činnosti zaradené do 4. kategórie.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Počet spoločností, ktoré manipulujú s jedovatými látkami je minimálny. Jedovaté chemické faktory sa sporadicky používajú v galvanických procesoch, v poľnohospodárstve už nie. Pre spoločnosť, ktorá prevádzkuje MEANDER PARK Oravice sa opäť vykonali opatrenia súvisiace s prácou s plynným chlóróm. Taktiež sa riešil problém s kyanidmi v spoločnosti Orava Form s.r.o. Nižná.

Sledované v praxi bolo usmernenie pre prácu s jedovatými látkami. V 18 prípadoch bolo uložené subjektom pri riešení problematiky vykonať opatrenia, ktoré smerujú k vytvoreniu vhodnejších pracovných podmienok. Najmä u živnostníkov, ktorí zhotovujú výrobky z dreva pri vykonávaní povrchovej úpravy.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Manipulácia sa sleduje v zdravotníctve pri podávaní cytostatík, v priemysle sa vo výrobnom procese nevyskytujú. V priebehu polroka sme riešili problematiku manipulácie s azbestom pri demolačných prácach v dvoch prípadoch spoločnosti TERMSTAV a.s. Trnava, pričom iná spoločnosť v sledovanom období o súhlas s manipuláciou s karcinogénmi, mutagénmi a azbestom o súhlas nepožiadala.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci

V priebehu sledovaného obdobia sme zaslali dotazníky z týchto spoločností:

- **Zdravotníctvo a sociálne služby**
  - Domov sociálnych služieb a zariadenia núdzového bývania
Matúškova 1631, 026 01 Dolný Kubín
  - Počet vyplnených dotazníkov 21 zamestnancov a 1 zástupca zamestnancov

- **Služby – hotely a reštaurácie**
  - Hotel Orava – Srňacie
Infinity relations a.s.
Priekopy 20 821 08 Bratislava
  - Počet vyplnených dotazníkov 7 od zamestnancov a 1 zástupca zamestnancov

- **Tovarová preprava – obchodné reťazce**
  - COOP Jednota Námestovo SD
Hviezdoslavova 1/11, 029 01 Námestovo
  - Počet vyplnených dotazníkov 11 zamestnancov a 1 zástupca zamestnancov

V spolupráci s IP Žilina boli vykonané práce v súlade s programom. Postupovať sa bude podľa dopredu určených propozícií.

Okrem toho, pri riešení problematiky najmä v rámci štátneho zdravotného dozoru v súlade s koncepciou poradne zdravej práce sa vykonávali konzultácie so zamestnávateľom, ale najmä so zamestnancami priamo na pracovisku. Tam, kde je to účelné sa poskytoval písomný materiál s problematikou.

Faktor psychická pracovná záťaž v domovoch sociálnych služieb a zariadení pre seniorov je do RP zaradených celkovo 210 zamestnancov z toho 198 žien, zmeny za posledný polrok nenastali.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Boli vykonané štyri prešetrenia na podozrenie na ChzP z DNJZ pri riešení ktorých boli vykonané tieto opatrenia:

- zabezpečenie správneho režimu práce (napr. striedanie vykonávaných prác)
- používanie OOPP pri práci
- preradenie zamestnancov na prácu primeranú ich zdravotnému stavu a schopnostiam
- dodržiavanie legislatívy, najmä zákonníka práce
- zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

V priebehu roka sme vykonali 1040 konzultácií formou písomnou, mailovou a telefonickou. Boli zamerané najmä na riešenie problémov v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z., NV SR č. 391/2006 Z. z. a ďalších vykonávacích predpisov.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Záujem o spoluprácu prejavili spoločnosti MIBA Sinter Slovakia s.r.o., Dolný Kubín a HOVAL s.r.o., Pod Javorkom 264, Istebné. V priebehu druhého polroka 2013 začneme vykonávať sledovanie zdravotného stavu nami dostupnými prostriedkami, napr. prístrojom replotron, ako aj dotazníkovou metódou.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Program bude realizovaný v druhom polroku tohto roka po dohode s Inšpektorátom práce v Žiline.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Bližšie je problematika uvedená v bode 2.1.4 Následné riešenie bude pokračovať po obdržaní celoslovenských výstupov z ÚVZ SR.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Budeme postupovať podľa priloženého časového harmonogramu.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.2 Prieskum psychickej pracovnej záťaže učiteľov základných a stredných škôl.

Budeme postupovať podľa priloženého časového harmonogramu. Prieskum bude vykonaný v ZŠ Petra Škrabáka, Dolný Kubín, M. Hattalu 2151.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V rámci riešenia predmetného projektu bolo v regióne Orava v 1. polroku 2013 vyšetrených **60 klientov**.

Všetci respondenti vyplnili dotazníky o životospráve a pohybovej aktivite s cieľom zistenia stravovacích návykov. Ďalej sa podrobili vyšetreniu klinickému, somatologickému a biochemickému. Bola hodnotená konzumovaná strava z jedného dňa u všetkých

respondentov, ktorá bola počítačovo spracovaná v programe Alimenta č.4-3e – nadstavbová verzia a bola porovnávaná s odporúčanými výživovými dávkami.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Na základe vypracovaného plánu pre odber vzoriek boli zo zariadení spoločného stravovania a z distribúcie odoberané vzorky tuzemskej a zahraničnej kuchynskej soli na stanovenie jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného. V 1. polroku 2013 bolo odobratých **12 vzoriek NaCl**, všetky s vyhovujúcimi výsledkami.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Do projektu „Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách“ sa zapojilo v 1. polroku 2013 **10 klientov** mužov a žien vo vekových kategóriách 19 – 35 a 36 – 54 rokov. Respondenti vyplnili 24 hodinový dotazník 2-krát (1 pracovný deň a 1 deň pracovného pokoja) a týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V I. polroku 2013 bola realizovaná V. etapa projektu, u detí vo vekovej skupine 15-18 ročných. Uskutočnil sa výber 2 stredných škôl (Obchodná akadémia a Stredná odborná škola obchodu a služieb) po 60 detí z každej strednej školy (30 chlapcov, 30 dievčat).

V mesiaci máj 2013 bolo vykonané antropometrické meranie (hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov) a hodnoty tlaku krvi u vybraných 120 študentov.

Študenti vyplnili dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, frekvenčný dotazník. V jednotnom čase, v 16. kal. týždni študenti vyplnili 24 hodinovú stravovaciu anamnézu a 24 hod. pohybový režim. V 17. kalendárnom týždni (počas celého týždňa) boli vykonané odbery vzoriek stravy (obedov) a podávaných nápojov zo zariadení školského stravovania vo vybraných stredných školách, spolu 10 vzoriek stravy.

Získané údaje z dotazníkov sú v súčasnosti zadávané do pripravenej masky v programe Excel.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Odd. HDM sa v I. polroku 2013 zapojilo do plnenie uvedeného projektu. Cieľom je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok prijatých potravou u detí školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom a získať informácie o životospráve detí. Išlo o dotazníkový prieskum, do ktorého bolo zapojených 20 detí mladšieho školského veku (veková skupina 7 ročných detí) zo Základnej školy s materskou školou Lokca.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

V roku 2013 boli realizované nasledovné úlohy.

rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie;

zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;

zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;

surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy);

aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;

zabezpečenie očkovacieho kalendára na rok 2013, plán očkovacích výkonov pre spádovú oblasť RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne na podklade očkovacieho kalendára platného od 1.1. 2013, vypracovaného ÚVZ SR v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí

zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie

udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Lekári prvého kontaktu sú opakovane informovaní o nevyhnutnosti zabezpečiť laboratórnu diagnostiku u pacientov, u ktorých bolo podozrenie na ochorenie, ktoré podlieha povinnému očkovaniu. Táto činnosť si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškoľovanie zdravotníckeho personálu, ako aj vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít. V apríl 2013 boli realizované besedy s mamičkami na pôrodniciach Dolnooravskej aj Hornooravskej nemocnice.

Manažment očkovania:

V rámci plnenia hlavných cieľov bola realizovaná metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom. Pre manažment očkovania je potrebné urýchliť prijatie odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania, ktoré chýba už niekoľko rokov.

Kontrola očkovania:

Pri kontrole očkovania postupujeme podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a na kritériá vyhodnotenia administratívnej kontroly.

Vlastná administratívna kontrola očkovania v regióne bude vykonaná v mesiacoch september – október 2013.

Ďalej bolo vykonávané:

usmernenie lekárov ku kategorizácii a k indikačným obmedzeniam vakcín

informácia o realizácii Európskeho imunizačného týždňa 2013 - informácia v lokálnych periodikách a na seminároch s lekármi prvého kontaktu, tiež na stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne, realizácia Európskeho imunizačného týždňa – prednáška pre rodičov odmietajúcich povinné očkovanie „Mýty a fakty o očkovaní, besedy na pôrodnických oddeleniach, dotazníkový prieskum vedomostí rodičov o očkovaní 640 dotazníkov, spracovanie a distribúcií letákov o realizácii a význame očkovania -128 letákov

informácia o novom kategorizačnom zozname, nová kategorizácia vakcín rozposlaná všetkým očkujúcim lekárom prvého kontaktu
lekári v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne boli informovaní o epidémiách osýpok v niektorých krajinách v Európe
informácia lekárom prvého kontaktu o hlásení nežiaducich účinkov v súvislosti s očkovaním
informácia lekárom prvého kontaktu o „Odbornom usmernení MZ SR na zabezpečenie surveillance pertussis v SR“

v súvislosti s opakovanými hláseniami lekárov pre deti a dorast, bolo rodičom odmietajúcim povinné očkovanie u detí doporučene zasielané písomné poučenie s cieľom informovať ich o význame a výhodách očkovania, rodičia sú však pod silným vplyvom antivakcinačných skupín a ich postoj je odbornými argumentmi nezmeniteľný, problematika si vyžaduje legislatívne zmeny v povinnom očkovaní

Očkujúci lekári zasielajú na oddelenie epidemiológie mesačne hlásenia o očkovacích výkonoch v ich spádovej oblasti. Na základe týchto hlásení sa mesačne vykonáva register výkonov na jednotlivých ambulanciách a v okresoch. V zmysle usmernení z UVZ SR budeme postupovať pri príprave registra očkovaných, ako aj evidencie o očkovaní, chladovom reťazci a hospodárení s vakcínami.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

V roku 2013 bola vykonávaná mesačná analýza prenosných ochorení za región. Dôraz je kladený na surveillance v prípade výskytu ochorení imunizačného programu. V týchto prípadoch je zabezpečená laboratórna verifikácia diagnózy. V oblasti výskytu chrípky a ARO aktuálne celé chrípkové obdobie mailom informujeme dotknuté organizácie o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke. Každý rok sa vykonáva kampaň na podporu očkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám v lokálnych médiách, na seminároch pre verejnosť a lekárov prvého kontaktu. U pacientov s príznakmi virózy bolo vykonaných 16 odberov na laboratórne vyšetrenie. Vírus chrípky bol potvrdený u 5-ich pacientov (1x vírus chrípky A/H1N1/ a 4x vírus chrípky B). Lekári lôžkových oddelení boli upozornení na posilnenie hlásenia ochorení a úmrtí na SARI. V zmysle záverov z celoslovenskej porady epidemiológov, boli analyzované prípady ochorení po očkovaní proti vírusovej hepatitíde A u osôb, ktoré ochoreli v rámci epidémií v SR. V súvislosti so skvalitnením individuálnej prevencie obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení zverejňujeme mesačné analýzy hlásených infekčných ochorení na webovej stránke RÚVZ a na stránke zverejňujeme aj informácie o aktuálne sa vyskytujúcich ochoreniach. V informačnom systéme prenosných ochorení bolo spracovaných 936 prípadov, čo je viac ako 150 hlásení prenosných ochorení mesačne. Epidemiologické šetrenie spojené s protiepidemickými opatreniami a edukáciou obyvateľstva bolo realizované v 627-ich ohniskách. Nedostatky v laboratórnej spolupráci a v hlásení prenosných ochorení boli riešené priebežne.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Novovytvorený program EPIS je plne v prevádzke a využíva sa aj pre manažment epidémií. Lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo z ambulancie vstupovať do užívateľského portálu, zatiaľ túto možnosť nevyužívajú aj napriek opakovanej propagácii programu v teréne. V programe EPIS sa zaviedol je plne využívaný systém rýchleho varovania a začali sme pracovať aj s manažérskym informačným systémom- MIS. Na spracovanie analýz je

využívaný aj export dát. Každý štvrťrok sa realizujú opravy a doplnenie databáz. Mesačne sú realizované analýzy hlásených ochorení a výstupy z portálu sú zverejňované na webovej stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V roku 2013 sme realizovali tieto opatrenia na prevenciu nozokomiálnych nákaz:

-v zmysle zvyšovania bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach bolo realizovaných 74 kontrol hygienicko-epidemiologického režimu na oddeleniach NsP a v súkromných zdravotníckych zariadeniach

- odobratých 76 sterov zo sterilného materiálu, 501 sterov z prostredia

- overená funkčnosť 53-och sterilizačných zariadení

- na základe výsledkov kontrol a analýzy hlásených NN boli realizované hodnotenia a navrhnuté opatrenia pre jednotlivé oddelenia NsP 17x

- začlenenie výskytu NN medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti

- v mesiaci január sú realizované ročné analýzy hlásenia nozokomiálnych nákaz a na ich základe sú prijaté postupy pre manažment jednotlivých NsP, k 30.6.2013 bolo hlásených 80 ochorení nozokomiálneho charakteru, 49 z DO NsP v Dolnom Kubíne a 31 z HO NsP v Trstenej, komisia nozokomiálnych nákaz k 30.6.2013 zasadala v DO NsP 1x

- na základe spolupráce s laboratóriami je zabezpečené pravidelné monitorovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB, výskyt multirezistentných kmeňov na jednotlivých oddeleniach nemocníc v regióne, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi a následná aplikácia správnych režimových opatrení

- v pracovnej skupine pre prípravu štandardných postupov bol prepracovaný už pripravený štandardný postup pre kontrolu sterility vysterilizovaného materiálu na odborné usmernenie

Na realizáciu uvedených úloh je potrebné zabezpečiť finančné prostriedky na dostatočnú edukáciu pracovníkov oddelenia v rozsiahlej a zložitej problematike prevencie nozokomiálnych nákaz.

Zavádzanie surveillancie vybraných nozokomiálnych nákaz:

V rámci prevencie šírenia nozokomiálnych nákaz sme v máji 2013 realizovali regionálnu kampaň „Zvýšenie hygieny a dezinfekcie rúk v zdravotníckych zariadeniach“. V rámci tejto kampane bolo realizovaných 57 sterov na ambulanciách lekárov prvého kontaktu, stomatologických ambulanciách, oddeleniach dialýzy a boli distribuované letáky k edukácii zdravotníckeho personálu.

V prvom polroku 2013 sme pokračovali v projekte Helics SSI na chirurgickom oddelení DO NsP v Dolnom Kubíne a chirurgickom oddelení v HO NsP v Trstenej.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

K 31.3.2012 bol aktualizovaný krízový plán a zoznam členov protiepidemickej komisie.

V roku 2012 nebola riešená mimoriadna epidemiologická situácia.

Bola monitorovaná situácia vo výskyte novel flu chrípky vo svete, SR a v regióne a výskyt ochorení na osýpky a pertussis v Európe.

V tomto roku pokračovalo monitorovanie a hlásenie ťažkých akútnych respiračných infekcií (SARI) na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení. Primári interných detských oddelení a oddelenia anestézie a intenzívnej medicíny obidvoch NsP v spáde boli listom opakovane upozornení na povinnosť hlásiť a vyšetrovať pacientov so SARI.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V roku 2013 sa priebežne plnili úlohy surveillance poliomyelitídy-monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Epidemiologické vyšetrenie každej aseptickéj meningitídy a suspektnej ACHP. V roku 2013 podozrenie, alebo ochorenie na akútnu chabú parézu nebolo hlásené.

Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

K 30.6.2013 boli vykonané 3 odbery odpadových vôd na virologické vyšetrenie- zistenie prítomnosti poliovírusov resp. iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí

Odbery na ČOV Gäcel' v Dolnom Kubíne. Výsledky virologických vyšetrení boli negatívne.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

V roku 2013 plánujeme realizovať projekt „Hrou proti AIDS“ v mesiaci október. Panely budú zapožičané z RÚVZ so sídlom v Žiline.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Očkovanie tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V posledných 3 rokoch postupne v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne narastal počet rodičov, ktorí odmietajú povinné očkovanie detí. Nárast antivakcinačných aktivít bol výrazný hlavne v poslednom štvrtroku 2012. Stúpajúci trend pokračoval aj v I. polroku 2013. Mnohí rodičia akceptujú len antivakcinačné informácie z internetu a z bulvárnych médií, podceňujú odborné informácie. Diskusia s týmito rodičmi je veľmi náročná a ich presvedčenie o neúčinnosti a škodlivosti očkovania také silné, že neprijímajú žiadne odborné argumenty.

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Aj napriek opakovanému zverejneniu informácie o zriadení poradne očkovania na RÚVZ nebol záujem zo strany rodičov o odborné poradenstvo. Osobne sa do poradne dostavili 3 rodičia. Problematika odmietania povinného očkovania si vyžaduje legislatívne zmeny a jednotný postup všetkých RÚVZ v SR. V rámci sústavného vzdelávania v problematike vakcinácie a prístupu k rodičom odmietajúcim očkovanie sa 2 pracovníčky zúčastnili psychologického tréningu- „Konštruktívne zvládnutie diskusie na tému neočkovania a jedna pracovníčka seminára „Škola očkovania“.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľom úlohy je identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cieleňá intervencia.

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrašujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Prieskum bol realizovaný v mesiaci jún 2013 formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny: budúcich rodičov - študentov stredných škôl a skupinu rodičov malých detí - oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Oslovených bolo 25 rodičov v čakárňach 5-ich ambulancií lekárov pre deti a dorast a 30 študentiek na 3-och stredných školách v regióne, ktoré boli náhodne vybrané gestorom úlohy. Vyplnené dotazníky boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

Zistenia z prieskumu budú slúžiť na realizáciu cielených intervencií so zámerom znížiť počet odmietnutí očkovania. Po vyhodnotení dotazníkovej časti úlohy gestorom, budú nasledovať intervencie a úloha bude pokračovať II. etapou v roku 2014- výskumnou časťou, modifikáciou intervencií, vydaním publikácií.

Záverečná správa bude obsahovať údaje o najčastejšie sa vyskytujúcich faktoroch ovplyvňujúcich postoje mladých ľudí a rodičov k očkovaniu, zhodnotenie účinnosti intervencií.

7.OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

7.1 CYANOBAKTÉRIE

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne, v rámci monitoringu a v rámci štátneho zdravotného dozoru, počas LTS 2013, zatiaľ nesledoval výskyt cyanobaktériových vodných kvetov na prírodných kúpaliskách /Oravská priehrada, Kľačany - Rieka – veľké jazero/ a nezisťoval ich toxicitu a prítomnosť cyanotoxínov vo vodných kvetoch a vo vode, pre ich pravdepodobnú neprítomnosť.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne, v rámci monitoringu 2013, zatiaľ nezisťoval výskyt legionel vo vodnom prostredí fontán, vodných atrakcií a tobogánov na kúpaliskách. Úloha bude plnená v mesiacoch júl – august 2013, v zariadeniach – Aquarelax Dolný Kubín, v Oraviciach – TK Meander Park Oravice. Prevádzkovatelia kúpalísk – plaváreň Nižná a Termalšport TS, s.r.o. Tvrdošín v Oraviciach, pri pravidelnom predkladaní výsledkov kvality vody na kúpanie, predložia aj výsledky prítomnosti legionel vo vode na kúpanie z bazénov ich prevádzok. Monitoring výskytu legionel a améb vo vodovodných sieťach a klimatizovaných priestoroch, vo vybraných nebytových budovách, v zdravotníckych zariadeniach, v rehabilitačných zariadeniach, sa nevykonával.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

Úloha bude plnená v druhom polroku 2013.

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

V 1. polroku 2013 bola odobratá 1 vzorka potraviny na následnú výživu dojčiat na báze mlieka, výsledok sme zatiaľ z ÚVZ SR neobdržali.

7.18 MONITORING EXPOZÍCIE ZAMESTNANCOV OPERAČNÝCH SÁL NARKOTIZAČNÝMI PLYNMI

Monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi podľa Nariadenia vlády SR č. 471 MZ SR z 23.11.2011 sa uskutoční v sledovanom termíne. Do konca mesiaca júl bude RÚVZ Žilina oznámené pracovisko, kde sa monitoring v tomto roku vykoná.

9. ODBOR PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

V prvej fáze projektu sme zrealizovali dotazníkový prieskum o zdravotnom uvedomení a správaní sa obyvateľov nášho regiónu v zmysle anotácie. Pridelených sme mali 104 dotazníkov, ktoré budú slúžiť ako jeden z podkladov pre vypracovanie správy o zdravotnom stave obyvateľstva SR.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Uskutočnili sme mediálnu kampaň na zvýšenie informovanosti obyvateľov o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických chorôb s cieľom zvýšiť pohybovú aktivitu dospeljej populácie.

Kampaň skončila 30.6.2013 a k tomuto dátumu sme dostali na náš RÚVZ 33 účastníckych listov. Očakávame ešte ďalšie účastnícke listy v priebehu prvého júlového týždňa, ktoré zašleme na RÚVZ Banská Bystrica. Účastnícke listy mohli účastníci poslať aj priamo do Banskej Bystrice.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Projekt sme z pozície RÚVZ realizovali predovšetkým vykonávaním edukačných aktivít v oblasti prevencie fajčenia v cieľovej skupine detí a mládeže. Uskutočnili sme 34 edukačných aktivít pre 924 účastníkov.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Súťaž sa bude konať v roku 2014.

Je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Gestor vypracuje podklady do 30.06.2013.

Z pozície RÚVZ vykonávame edukačné aktivity s cieľom prevencie abúzu alkoholu. Našou prioritnou skupinou sú deti a mládež. Urobili sme 18 edukačných aktivít pre 615 účastníkov.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Realizujeme prostredníctvom edukačných aktivít, ktoré by mali motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia. Zapojili sme sa do „Týždňa mozgu“, kde sme v zmysle anotácie vykonávali aktivity v klube dôchodcov a v penzióne pre dôchodcov v Dolnom Kubíne. Jednalo sa o prednášky o mozgu, jeho zdraví a praktická časť bola venovaná cvičeniu pamäti.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Zameriavali sme sa hlavne na aktivity súvisiace s výchovou ku zdravému životnému štýlu, ktorého hlavnými súčasťami je zdravá výživa, pohybová aktivita a prevencia fajčenia a iných závislostí, ako aj výchova k zodpovednému partnerstvu a rodičovstvu.

Pre deti a mládež sme urobili 25 aktivít na podporu zdravej výživy pre 638 účastníkov, 15 aktivít na podporu pohybovej aktivity pre 209 účastníkov, 33 aktivít v oblasti prevencie fajčenia pre 894 účastníkov, 17 aktivít zameraných na prevenciu iných závislostí, hlavne na alkohol, pre 585 účastníkov a 8 aktivít zameraných na prevenciu HIV/AIDS a výchovu k zodpovednému partnerstvu a rodičovstvu pre 256 účastníkov.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy, ale aj žiaci prvého a druhého ročníka základných škôl. Uskutočnili sme 33 edukačných aktivít pre 703 detí.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Plníme predovšetkým prostredníctvom činnosti základnej poradne zdravia. Za I. polrok sme štandardne vyšetrili a poskytli poradenstvo v súvislosti s osobným rizikovým skóre 192 klientom, /57 mužom a 136 ženám/.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Zúčastnili sme sa I. fázy projektu, ktorá už bola vyhodnotená v roku 2012.

Pripravuje sa II. fáza projektu.

10. KONTROLA TABAKU

10.2 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

Oddelenie HDM kontrolu zákona o ochrane nefajčiarov plní v rámci štátneho zdravotného dozoru v predškolských a školských zariadeniach, v zariadeniach

školského stravovania a výkonu ŠZD na zotavovacích podujatiach. Za hodnotené obdobie I. polroka 2013 bolo vykonaných 204 kontrol, doklad o výsledkoch kontroly je uvedený v zápisniciach z výkonu ŠZD.

V rámci kontroly dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov vykonali zamestnanci RÚVZ 725 kontrol. Doklady o vykonaní kontrol sú uvedené v zápisniciach z výkonu ŠZD.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dunajskej Strede**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

V tomto polroku sme neboli požiadané o spoluprácu.

1.2 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

V tomto polroku sme neboli požiadané o spoluprácu.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

V tomto polroku sme neboli požiadané o spoluprácu.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

V tomto polroku sme na základe predložených výsledkov laboratórnych analýz posudzovali jednotlivé prevádzkované vodovody vo vzťahu k možnému výskytu rezíduí pesticídnych látok v pitných vodách.

1.7 Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách

Tunajší úrad sa nepodieľa na plnení tejto úlohy

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Údaje o rizikových prácach sme spracovali pomocou programu ASTR_2011. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Dunajská Streda k 30.06.2013 je 711 z toho 166 žien.

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa rizikových faktorov je najvyšší v riziku hluku (470 z toho 78 žien), na druhom mieste v riziku chemických látok a zmesí (208 z toho 64 žien).

Podľa prevažujúcej činnosti najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce je v priemyselnej výrobe (546 z toho 125 žien), ďalej v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove (114 z toho 12 žien), zdravotníctve a v sociálnej pomoci (36 z toho 29 žien).

V sledovanom období došlo oproti predchádzajúcemu obdobiu k zvýšeniu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu (zo 606 na 711), a to najmä pre zvýšenie počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu s expozíciou hluku.

V hodnotenom polroku celkom bolo vydaných 5 rozhodnutí o návrhu na zaradenie prác do kategórií, z toho v 4 prípadoch bolo vydané nové rozhodnutie o zaradení prác do kategórie 3 a kategórie 4 pre faktor hluk (SCHINDLER ESKALÁTORY, s.r.o., Viedenská cesta 1,

Dunajská Streda, Innopharma s.r.o., Mliečany 105, Sempol spol. s r.o., závod Dolný Štál, Kovoflex, spol. s r.o., Ul. Gyulu Szabóa 1123/25, Dunajská Streda), v 1 prípade došlo k zmene zaradenia prác z 3. kategórie do 2. kategórie, a tým práca prestala byť rizikovou prácou (pre chemický faktor – AGRO-KREDIT spol. s r.o., Štvrtok na Ostrove). V spoločnosti AGRO-KREDIT spol. s r.o., Štvrtok na Ostrove došlo k zlepšeniu podmienok práce (výmena starej poľnohospodárskej techniky na modernejšiu a bezpečnejšiu) a k nahradeniu nebezpečných chemických látok na menej nebezpečné pre zdravie a bezpečnosť zamestnancov na úseku chemickej ochrany rastlín a tým aj k preradeniu prác do druhej kategórie.

K 30.06.2013 sme vykonali 9 hygienických previerok na pracoviskách, kde sa vykonáva riziková práca. Kontroly boli zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde sa vykonávajú rizikové práce, ako aj na zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme sledovali aj výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskeho prehliadok a aktualizovali sme evidenčné karty pracovísk (celkom 9). Nápravné opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov boli uvedené v záznamoch z hygienických kontrol. Nedostatky sme zistili najmä v nezabezpečení pracovnej zdravotnej služby, resp. pri aktualizácii posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov. Kontrolu odstránenia týchto nedostatkov vykonávame postupne. Ďalšie zistené nedostatky boli kontrolovanými subjektami odstránené ku koncu tohto vyhodnoteného obdobia.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v sledovanom období sankcie neboli uplatnené.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, sme v 22 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol v sledovanom období zameraný na kontrolu uplatňovania nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č. 471/2011 Z. z. V 12 prípadoch sme cielene kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami na pracoviskách vrátane ich použitia pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín. Súčasne sme sledovali ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“ a spôsob likvidácie obalov a nepoužiteľných zbytkov od týchto látok a prípravkov. Kontrolou boli zistené najmä tieto nedostatky: organizácie nemali zmluvne zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu, prevádzkové poriadky s posudkami o riziku neboli aktualizované. Niektoré zistené nedostatky boli prevádzkovateľmi odstránené ešte počas kontroly. Nápravné opatrenia na odstránenie ostatných zistených nedostatkov s termínmi ich realizácie boli uvedené v záznamoch z hygienických kontrol.

V sledovanom období nebolo vydané rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Mimoriadne situácie ani havárie v sledovanom období v našom okrese sa nevyskytli.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov veľmi toxickým látkam a zmesiam a toxickým látkam a zmesiam sme v 13 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Fyzické osoby – podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť nám túto činnosť písomne oznámili v 16 prípadoch.

V sledovanom období sme priebežne zabezpečovali poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V sledovanom období nenastali zmeny v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v našom okrese. V NsP v Dunajskej Strede na oddelení POKO je 7 zamestnancov exponovaných chemickým karcinogénom cytostatikám. Na tomto pracovisku priebežne aktualizujeme register exponovaných zamestnancov.

V prvom polroku 2013 tunajší orgán verejného zdravotníctva vydal 6 rozhodnutí k návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, z toho 6 rozhodnutí k návrhu na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest v exteriéroch.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Rizikové práce s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž v našom okrese neevidujeme.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Vo vykazovanom období sme v 4 prípadoch vykonali prieskum práce a pracovných podmienok z dôvodu podozrenia na chorobu z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia (ďalej len DNJZ).

V prvom prípade sa jednalo o podozrenie na profesionálnu chorobu: syndróm karpálneho tunela l.sin. u zamestnankyne v profesii šička v krajčírskych dielni spoločnosti KORD-GYT, s.r.o., Smetanov háj 282/5, Dunajská Streda. Prieskum pracoviska sme nemohli vykonať, nakoľko spoločnosť KORD-GYT, s.r.o. bola zrušená.

V druhom prípade sme boli zo strany kliniky pracovného lekárstva požiadaní o hygienický prieskum pracoviska a pracovných podmienok zamestnanca spoločnosti ŠKOLSKÉ HOSPODÁRSTVO – BÚŠLAK, spol. s r.o., Veľké Dvorníky, u ktorého v januári 2012 bola priznaná choroba z povolania v profesii dojič - kŕmič, a to DNJZ – syndróm karpálneho tunela viac vľavo a v novembri 2012 sa zistilo zhoršenie jeho stavu.

V treťom prípade sa jednalo tiež o syndróm karpálneho tunela u zamestnankyne v profesii šička v spoločnosti CATWALK s.r.o., Vrakúň.

V štvrtom prípade sa jednalo tiež o syndróm karpálneho tunela bilat. u zamestnankyne v profesii šička v spoločnosti EUROFORM PRO s.r.o., Hlavná 83/66, Dunajská Streda.

Posledné dva prípady sú v štádiu riešenia.

V štyroch prípadoch sme u zamestnávateľov vykonali hygienický prieskum práce a pracovných podmienok na pracoviskách dotknutých zamestnanov, vo dvoch prípadoch správa bola zaslaná príslušnej klinike pracovného lekárstva. Konania v týchto veciach do konca vyhodnoteného obdobia ešte neboli uzavreté (od príslušnej kliniky sme neobdržali hlásenia choroby z povolania alebo ohrozenia chorobou z povolania).

Aj počas polroku 2013 sme poskytovali zamestnávateľom a zamestnancom informácie o možnostiach prevencie profesionálnych poškodení zdravia z DNJZ osobne pri výkone ŠZD ako aj prostredníctvom telefonických a osobných konzultácií.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1. Zdravé pracoviská

V našom okrese neevidujeme právnické osoby ani fyzické osoby – podnikatelia, ktoré by boli zapojené do projektu „Zdravé pracoviská“.

V rámci 2-ročnej Európskej kampane „Zdravé pracoviská – spolupráca pri prevencii rizík“ sme zverejnili zdravotno-výchovné materiály o kampani a článok na webovej stránke úradu. V rámci výkonu ŠZD sme v 20 prípadoch propagovali uvedenú kampaň a poskytovali sme informačné letáky o prebiehajúcej kampani a poradenstvo na prevenciu rizík, riadenie rizík, podporu vrcholových manažérov pri aktívnom zapojení sa do znižovania rizík, podporu spolupráce zamestnancov, ich zástupcov a ďalších zúčastnených strán s manažérmi s cieľom znižovať riziká.

Individuálne bolo poskytnutých 136 konzultácií v otázkach ochrany a podpory zdravia pri práci. Pri výkone ŠZD na pracoviskách sme zamestnávateľom aj zamestnancom poskytovali informácie o platných legislatívnych úpravách z oblasti ochrany zdravia pri práci. Osobitná pozornosť bola venovaná usmerneniam v oblasti hodnotenia zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície faktorom pracovných podmienok a vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku. Na oddelení podpory zdravia pracuje mobilná poradňa, ktorá vykonáva svoju preventívnu činnosť aj v závodoch a v podnikoch. Preventívnym vyšetrením zamestnancov (63 zamestnancov na 3 pracoviskách v prvom polroku 2013) sa zisťovala hladina cholesterolu, cukru, triglyceridov a HDL cholesterolu v krvi, meral sa krvný tlak a vybrané somatické ukazovatele a boli zisťované anamnestické údaje. Opakované vyšetrenie zamestnancov s rizikovými hodnotami boli spojené s intervenciou zameranou na zmenu životného štýlu a na odstránenie škodlivých návykov.

2.2.3. Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorátov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

V tomto polroku sme nevykonali žiadnu previerku zameranú na propagáciu kampane „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“.

2.5. Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V sledovanom období sme vykonali v 4 prípadoch štátny zdravotný dozor na chránených pracoviskách zriadených právnickou osobou a fyzickou osobou. V splnení tejto úlohy sa priebežne pokračuje aj v druhom polroku 2013.

2.6 Aktuálne problémové situácie riešené v jednotlivých regiónoch

2.6.2. Prieskum psychickej záťaž u učiteľov základných a stredných škôl

V mesiaci jún 2013 sme uskutočnili vstupný pohovor s riaditeľom Gymnázia Árpina Vámberyho s vyučovacím jazykom maďarským v Dunajskej Strede, Nám. sv. Štefana 1190/4. Realizácia tejto úlohy sa bude vykonávať v septembri v tomto roku.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A PREDMETOV BEŽNÉHO UŽÍVANIA

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Sledovanie výživového stavu sa uskutočňuje priebežne u ľahko pracujúcich žien a mužov v dvoch vekových kategóriách (19-34 ročné a 35 – 54 ročné). Na realizácii projektu sa má zúčastniť 80 klientov, po 20 osôb v každej skupine. Doteraz sa zúčastnilo 10 klientov, ktorí vyplnili 24 hodinový retrospektívny jedálny lístok, ktoré sú na odbore hygieny výživy počítačovo spracované v programe ALIMENTA 4.3. U každej osoby sa vyhodnotí biologická a energetická hodnota skonzumovanej stravy a zistené hodnoty sa porovnávajú s odporúčanými výživovými dávkami, ďalej sú vypočítané BMI a WHR hodnoty.

Dotazníkovým spôsobom je priebežne sledovaná ich životospráva - stravovacie zvyklosti (spotreba vybraných druhov potravín a pokrmov a požívatín so zvýšeným obsahom jódu) a pohybová aktivita. Klienti vyplnili aj klinicko- somatický dotazník, ktorý poskytuje informácie o hmotnosti, výške, BMI, WHR. V spolupráci so zamestnankyňami poradne zdravia u klientov je odmeraný krvný tlak, a je odobratá krv pre zistenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu (celkový cholesterol, HDL – cholesterol, LDL - cholesterol, glukóza, triglyceridy).

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Úloha je zameraná na monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu. Na zistenie obsahu KJ a KJO_3 v kuchynskej soli bolo v sledovanom období z distribučnej siete odobratých 12 vzoriek na laboratórne vyšetrenie v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Trnave. Na základe výsledkov laboratórných rozborov obsah KJ a KJO_3 , prepočítaný na obsah KJ v každej vzorke pohyboval v rozmedzí 15 – 35 mg/kg.

3.3. Bezpečnosť PET fliaš

Cieľom projektu je sledovanie možných zmien v kvalite modelových potravinových simulátorov a balených vôd počas celej doby spotreby za rôznych extrémnych podmienok skladovania. Podľa Plánu úradnej kontroly a ŠZD orgánov verejného zdravotníctva na rok 2013 vzorky majú byť odoberané u výrobcov. Nakoľko v našom okrese doteraz nie sú prevádzkované výrobné balených vôd náš úrad sa nezapojil do realizácie úlohy.

3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Podľa Plánu úradnej kontroly a ŠZD orgánov verejného zdravotníctva na rok 2013 a prijatého harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2013 úloha má byť realizovaná v septembri 2013.

3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Podľa Plánu úradnej kontroly a ŠZD orgánov verejného zdravotníctva na rok 2013 a časového harmonogramu odberov vzoriek predmetov určených na styk s potravinami v rámci Trnavského kraja úloha má byť realizovaná v septembri 2013.

3.6. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Monitoring spotreby vybraných prídavných látok sa uskutočňuje priebežne u ľahko/stredne pracujúcich žien a mužov v dvoch vekových kategóriách. Na realizácii projektu sa má zúčastniť 20 klientov, po 5 osôb podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR. V rámci monitoringu je sledovaná spotreba vybraných 2 prídavných látok - E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

Na realizácii projektu sa doteraz zúčastnilo 10 klientov, ktorí vyplnili 24 hodinový jedálny lístok za 1 pracovný deň a za 1 sobotu resp. nedeľu. Dotazníkovým spôsobom je priebežne sledovaná aj ich životospráva - stravovacie zvyklosti (spotreba vybraných druhov potravín a nápojov). Na laboratórne vyšetrenie bola odobratá vzorka na sledovanie obsahu kumarínu, ktorá bola vyšetrená v laboratóriu ÚVZ SR. Na základe výsledku laboratórneho rozboru odobratá vzorka v sledovanom ukazovateli vyhovovala požiadavkám prílohy č. III nariadenia (ES) č. 1334/2008. Odber vzorky na sledovanie mentofuránu v rámci Trnavského kraja realizoval RÚVZ so sídlom v Trnave. Vzorky na sledovanie azofarbív budú odoberané v 2. polroku 2013.

3.7. Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Podľa Plánu úradnej kontroly a ŠZD orgánov verejného zdravotníctva na rok 2013 a prijatého harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2013 úloha má byť realizovaná v septembri 2013.

3.8. Výživa a nutričný stav seniorov v domovoch dôchodcov

Riešiteľským pracoviskom je RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.9. Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Riešiteľským pracoviskom je RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

4. ODDELNIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V roku 2013 prebieha monitorovanie stravovacích zvyklostí detí vekovej skupiny 15-18 ročných v dvoch stredných odborných školách v Dunajskej Strede. K monitoringu bolo vybratých 30 dievčat a 30 chlapcov v obidvoch školách. V prvom polroku bolo vykonané meranie hmotnosti, výšky, tlaku, obvodu pása a bokov u 120 žiakov z príslušnej vekovej skupiny.

V rámci projektu bol realizovaný celotýždenný odber stravy – obeda v školských jedálňach pri predmetných stredných školách na laboratórne vyšetrenie.

4.3 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Cieľom tohto monitoringu je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

V prvom polroku bol realizovaný zber údajov u 20 osemročných žiakov v základnej škole v Dunajskej Strede.

4.6 Objektívizácia expozície a hodnotenie styrenu vo vnútornom prostredí vybraných materských škôl v súvislosti s použitím polystyrénových a polyesterových materiálov

V prvom polroku táto úloha nebola realizovaná.

(V prvom polroku, v rámci mimoriadnej cielenej kontroly bolo vykonaných 19 previerok v priestoroch, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách.

Pri týchto previerkach sa zistilo, že hygienický stav priestorov určených na výučbu telesnej výchovy v kontrolovaných zariadeniach je na primeranej úrovni. Niektoré zistené nedostatky sú technického charakteru a sú dané stavebnou konštrukciou telocviční vybudovaných v minulosti. Tieto nedostatky sa postupne odstraňujú pri rekonštrukcii telocviční (napr. nútené vetranie šatní a umyvární, otváranie okien v telocviční z úrovne podlahy).

Zistené hygienické nedostatky nevyžadujúce generálnu opravu budovy telocvične (napr. oprava poškodenej PVC podlahy v šatni a umyvárni, zakúpenie teplomeru) boli, alebo budú odstránené v termíne navrhnutým prevádzkovateľom školy.

Problematické sú školy, ktoré nemajú k dispozícii priestory na výučbu telesnej výchovy. V okrese Dunajská Streda zo 61 základných škôl 31 a zo 18 stredných škôl 10 nemá k dispozícii k výučbe telesnej výchovy vlastné účelové telovýchovné plochy.)

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

Epidemiologickú situáciu v I. polroku 2013 je možné hodnotiť ako priaznivú, hlavne u tých ochorení, u ktorých základom prevencie je očkovanie. Výnimku tvorí zvýšený výskyt ochorení na pertussis. Vykazujeme výskyt 9 ochorení na pertussis.

Administratívna kontrola očkovania a vyhodnotenie získaných údajov s následnými nápravnými opatreniami bude vykonaná v mesiacoch september a október 2013.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Hlásenie prenosných ochorení lekármi 1. kontaktu a hlavne mikrobiologickými laboratóriami je na dobrej úrovni. Mikrobiologické laboratóriá hlásia pozitívne výsledky vyšetrených biologických materiálov podľa vzoru určeného zákonom NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Od mája 2010 sa uviedlo do praxe elektronické on-line hlásenie laboratórnych výsledkov z vybraných laboratórií v SR.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení odborní referenti oddelenia epidemiológie v každom navštívenom ohnisku nákazy vykonávajú prevenciu prenosných ochorení a informujú osoby podozrivé z nákazy o spôsoboch predchádzania vzniku infekčným ochoreniam.

Osoby podozrivé z nákazy sú v rámci opatrení na predchádzanie ochorení rozhodnutím regionálneho hygienika pod lekárske dohľadom alebo zvýšeným zdravotným dozomom u svojho zmluvného lekára. V prvom polroku 2013 lekárske dohľad bol nariadený 4 osobám, ktorí boli v kontakte s infekčne chorým pacientom. U každého kontaktu s infekčne chorým bolo vyradenie z pracovnej činnosti po dobu inkubačného času ochorenia resp. získania negatívneho laboratórneho výsledku riešené formou čerpania dovolenky 4x.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Informačný systém EPIS a systém rýchleho varovania denne sa používa priebežne na monitorovanie a surveillance infekčných ochorení. V systéme rýchleho varovania, ak je výskyt takého ochorenia, ktoré sa tam má hlásiť, sa hlási a monitoruje sa.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V prvom polroku 2013 sa vykonávalo monitorovanie hlásených nozokomiálnych nákaz. V sledovanom období bolo hlásených 21 nozokomiálnych nákaz. Najviac ochorení -10 bolo hlásených z novorodeneckého oddelenia, 8 ochorení z interného oddelenia bolo hlásených ako epidémia hnačkového ochorenia pravdepodobne infekčného pôvodu a 3 ochorenia z detského oddelenia.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Plán opatrení pre prípad výskytu pandémie chrípky bol aktualizovaný.

V I. polroku 2013 bolo hlásené 1 ochorenie na SARI u 21 ročnej ženy z Dunajskej Stredy.

Všetky dôležité informácie pre občanov sú dostupné na webovej stránke úradu .

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy

Podľa harmonogramu virologického laboratória ÚVZ SR boli vykonané odbery vzoriek vôd z kanalizácie mesta Dunajská Streda a z kanalizácie utečeneckých táborov v Medveďove a v Rohovciach. Vzorky vôd sa vyšetrujú na zistenie prítomnosti divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov s osobitným zreteľom na sledovanie VDPV (Vakcína Derived Polio Víruses) a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Celkom v I. polroku 2013 bolo odobratých 12 vzoriek odpadových vôd. Výsledky vyšetrenia boli 12 x negatívne.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

50 študenti Strednej odbornej školy stavebnej s vyučovacím jazykom maďarským v Dunajskej Strede sa zúčastnili na projekte, diskutovali o týchto problémoch , účasťou na tomto projekte získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí.

- vlastná realizácia projektu –
aktivity č.2, č.3, č.4,č.14

Poradňa prevencie protidrogovej závislosti sa zameriava na zdravotno-výchovné aktivity: prednáškami, besedami a premietaním videofilmov sa snaží na elimináciu behaviorálnych rizík a prevenciu drogovej závislosti tejto vrstvy mládeže. Pri výkone ŠZD boli vyzývaní vedúci zamestnanci výchovných a výchovno-vzdelávacích zariadení na vyhľadanie oddelenia podpory zdravia a poradenského centra RÚVZ a v rámci prevencie AIDS bol rozdán zdravotno – výchovný materiál na základné a stredné školy v okrese.

6.8 Poradne očkovania

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach je zabezpečené konzultačnou a poradenskou činnosťou ruvz s cieľom zvýšenia povedomia o dôležitosti očkovania. Osobné konzultácie a telefonické poradenstvo je vybavené priebežne. Informovanie verejnosti je zabezpečené aj s letákmi v čakárni gynekologických ambulancií a všeobecných lekárov).

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.3. Minerálne a pramenité balené vody vo Watercooleroch

Cieľom overovania zdravotnej neškodnosti balených prírodných minerálnych a pramenitých vôd vo Watercooleroch, určených pre používanie verejnosti v nebytových budovách, v nemocniciach a lekárnach v 1. polroku boli podľa Plánu úradnej kontroly a ŠZD orgánov verejného zdravotníctva na rok 2013 a časového harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2013 v apríli odobraté 2 vzorky (v administratívnej časti hypermarketu TESCO a v lekárni) na laboratórne vyšetrenie v laboratóriu RÚVZ v Trnave. Na základe výsledkov laboratórnych rozborov 1 vzorka bola nevyhovujúca pre zvýšený obsah mikroorganizmov kultivovateľných pri 20 °C a 37 °C. Vyšetrované vzorky v sledovaných chemických ukazovateľoch boli vyhovujúce. Nakoľko výsledok laboratórneho rozboru bol na náš úrad doručený po uplynutí doby minimálnej trvanlivosti protokol o skúške uvedenej vzorky bol zaslaný na miestne príslušný RVPS informatívne za účelom doriešenia tejto veci u distribútora.

7.4 Radiačne ošetrené potraviny

Podľa harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2013 náš úrad nie je zapojený do realizácie úlohy.

7.6. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Podľa harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2013 náš úrad nebol zapojený do realizácie úlohy.

7.7. Glutén v diétnych potravinách

Podľa harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2013 náš úrad nebol zapojený do realizácie tejto úlohy.

7.14 Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie

V súlade s vypracovaným projektom „Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie“ tunajší regionálny úrad verejného zdravotníctva vydalo na žiadosť ZsVS a.s. Nitra kladné rozhodnutie ku skúšobnej prevádzke miestneho vodovodu Gabčíkovo za účelom overenia kvality pitnej vody s obmedzeným režimom dezinfekcie na báze chlóru v období od 30.01.2013 do 31.12.2013. Okrem uvedeného sme spracovali harmonogram odberov vzoriek vôd z uvedeného vodovodu, ktorý bol zosúladený s harmonogramom odberov ÚVZ SR a ZsVS a.s. Nitra. V súlade s týmto harmonogramom boli v tomto polroku realizované dva odbery spolu 4 vzorky, ktoré boli dopravené na laboratórne vyšetrenie do laboratória ÚVZ SR.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A PORADENSKÉHO CENTRA

9. Podpora zdravia

9.1. Národný program podpory zdravia

1.Zabezpečiť plnenie projektov Národného programu podpory zdravia na všetkých úrovniach spoločnosti na roky 2010 – 2014

Cieľ č.1

Zdravý životný štýl

Aktivity na úseku výchovy obyvateľstva okresu boli zamerané hlavne na propagáciu pohybovej aktivity, prevencii nadváhy, na znižovanie nadhmotnosti a správnu výživu.

Odborné poradenstvo v tejto problematike bolo poskytnuté 646 klientom. Informácie o akciách a činnosti oddelenia sme pre občanov Dunajskej Stredy zabezpečili prostredníctvom dvojtyždenníka „Dunajskostredského hlásnika“, obrazovým spravodajstvom DSTV, webovej stránky RÚVZ DS a letákov pre verejnosť.

Cieľ č.2

Starostlivosť o zdravie

Starostlivosť o zdravie občanov okresu sa zameralo na prevenciu infekčných a neinfekčných ochorení. Prevencia neinfekčných ochorení bola v rámci poradní zdravia zameraná hlavne na prevenciu onkologických a kardiovaskulárnych ochorení. V prevencii infekčných ochorení bola venovaná zvýšená pozornosť na kontrolu a propagáciu významu očkovania a v prevencii vzdušných a alimentárnych nákaz.

Pre 50 žiakov Strednej odbornej školy stavebnej s vyučovacím jazykom maďarským v Dunajskej Strede sa uskutočnili na tému AIDS dve prednášky, ktoré boli odprezentované odborným pracovníkom z odboru epidemiológie.

Cieľ č. 3

Zdravá výživa

Výchova a edukácia obyvateľov na zlepšenie stravovacích návykov bola zameraná na zamestnancov podnikov a úradov a deti a mládež.

V poradni zdravej výživy za I. polrok 2013 bolo vyšetrených 121 osôb, z toho u 34 novo vyšetrených osôb bolo stanovené riziko kardiovaskulárneho ochorenia a následne prostredníctvom odborného poradenstva boli u nich odporúčané zmeny vo výžive, fyzickej aktivite a nefarmakologickom ovplyvnení TK.

Sledovanie výživového stavu obyvateľstva a rizikových faktorov vznikajúcich v nadväznosti na nesprávnu výživu sa realizuje v rámci plnenia úlohy „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR“ dotazníkovou formou u 80 respondentov vykonávajúcich stredne ťažkú prácu.

Cieľ č.4

Znížiť škody spôsobené alkoholom, drogami a tabakovými výrobkami

Zvyšovanie informovanosti obyvateľstva o negatívnom dopade užívania návykových látok na zdravie sa uskutočnilo hlavne cestou poradne prevencie protidrogovej závislosti do ktorej je začlenená poradňa prevencie a odvykania fajčenia. Poradňu za I. polrok 2013 navštívilo celkom 14 osôb. Prevencia bola zameraná hlavne na žiakov 7,8,9.ročníka základných škôl a bola zabezpečená premietaním zdravotno-výchovných videofilmov priamo na školách. Na troch akciách sa zúčastnilo 142 žiakov.

Z príležitosti Svetového dňa bez tabaku, ktorý bol rozšírený na celý týždeň, témou ktorého bolo „EX fajčiari sú nezastaviteľní“ sa uskutočnili 3 akcie v OD Tesco, OD MAX a na Železničnej stanici v Dunajskej Strede. Na akciách sa u 78 náhodne vybratých fajčiarov vykonávalo vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu fajčiara. Fajčiarom bol rozdán zdravotnovýchovný a propagačný materiál, poskytnuté odborné poradenstvo, možnosť zmeniť svoj životný štýl a odvyknúť si od fajčenia prostredníctvom poradne zdravia. Prostredníctvom poradne zdravia sme sa zapojili do druhej etapy projektu GYTS - Svetovej zdravotníckej organizácie, ktorý sa zameriava na monitorovanie užívania tabaku, faktorov s ním asociovaných, ako aj na odraz opatrení kontroly tabaku u vybranej cieľovej skupiny populácie. Do projektu boli zapojení pedagogickí pracovníci z dvoch základných škôl v okrese a vyplnených bolo 32 dotazníkov.

Detekcia CO vo vydychovanom vzduchu fajčiara bola za I. polrok 2013 vykonaná 92 osobám.

Cieľ č.5

Prevencia úrazovosti

Pre deti predškolského veku v Dunajskej Strede v rámci prevencie úrazovosti bolo zabezpečené premietanie DVD filmov pod názvom:

„Becepáčik a dopravná výchova pre deti materských škôl“

Uskutočnila sa 1 skupinová akcia pre 17 detí materskej školy.

V rámci projektu „Emka to vie...“, ktorý je zameraný na pomoc deťom rozpoznať rôzne nebezpečenstvá dnešnej doby, k osvojeniu správnych hodnôt bol na 1 akcii pre 17 žiakov MŠ z Alžbetínskeho námestia v Dunajskej Strede premietnutý zdravotnovýchovný videofilm a rozdán edukačný materiál.

Okresnú súťaž prvej pomoci „Hliadka mladých zdravotníkov“ pre žiakov základných škôl z okresu Dunajská Streda usporiadal Územný spolok SČK v Dunajskej Strede, ktorej sa zúčastnila pracovníčka oddelenia podpory zdravia ako odborná porota. Vedomosti žiakov v poskytovaní predlekárskej prvej pomoci boli na výbornej úrovni.

Inštruktorka poradne zdravia sa pravidelne zúčastňuje všetkých akcií organizovaných ÚS SČK.

Cieľ č. 6

Zdravá rodina

Cieľom udržania zdravia vo vyššom veku bola venovaná osobitná pozornosť zdravotnej výchove starých ľudí žijúcich v rodinách so zameraním na motivovanie k pohybovej aktivite a k upevňovaniu mentálneho zdravia.

V spolupráci s úradmi a podnikmi v meste sme mobilnou poradňou organizovali akcie pre zamestnancov podnikov VÚB, C-produkt s.r.o. a Stravovacia prevádzka v DS, v Domove dôchodcov v DS so zameraním na propagovanie správneho životného štýlu. V rámci týchto akcií bolo poskytnuté odborné poradenstvo a zdravotnovýchovný materiál 63 osobám.

Aktivity v rámci celosvetovej akcie sa uskutočnili počas „*Týždňa mozgu*“ a v spolupráci s Alzheimerovou spoločnosťou a boli zamerané na deti predškolského a školského veku a seniorov.

Do vedomostného kvízu o ľudskom mozgu a jeho fungovaní sa zapojilo 114 detí z materskej a základnej školy. Tréning pamäti pre seniorov sa uskutočnil vyplňaním pracovných listov pre mozgový jogging a vedomostným kvízom o ľudskom mozgu a jeho fungovaní. Zúčastnilo sa 46 seniorov z Domova dôchodcov z Dunajskej Stredy. Informácia o aktivitách bola uverejnená na webovej stránke úradu. Fotodokumentácia z akcií bola dodaná na ÚVZ SR a je uverejnená na stránke Alzheimerovej spoločnosti.

Z príležitosti Svetového dňa zdravia, mottom ktorého bolo „Kontroluj svoj tlak krvi“, sa na RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede uskutočnil dňa 5.apríla „Deň otvorených dverí“, ktorý bol v rámci akcie rozšírený na celý týždeň.

Poradne zdravia v priebehu akcie navštívilo 19 občanov.

Aktivity v rámci kampane MOST 2013 boli sústredené do jedného dňa - Dňa srdca, ktorý bol venovaný edukácii občanov o závažnosti hlavných kardiovaskulárnych rizikových faktoroch. V priestoroch hypermarketu Tesco sa uskutočnila akcia kde sa 24 osobám uskutočnili vyšetrenia na CHOL., a 58 osobám bol odmeraný TK, vykonané antropometrické merania, BMI, poskytnutý im bol aj zdravotnovýchovný materiál a odborné poradenstvo.

Cieľ č.9

Zníženie výskytu infekčných ochorení

Epidemiologickú situáciu v okrese Dunajská Streda za I. polrok 2013 možno hodnotiť celkovo ako priaznivú, hlavne u tých ochorení je veľmi priaznivá, u ktorých základom prevencie je očkovanie. Výnimku tvorí zvýšený výskyt ochorení na pertussis - 9 ochorení. Výskyt respiračných nákaz mal priaznivý trend, nedošlo ku vzniku epidémie sezónnej chrípky a chrípke podobných ochorení.

Cieľ č. 10

Zníženie výskytu neinfekčných ochorení

Stratégia zdravotno-výchovných aktivít je rozpracovaná v „Intervenčnom programe podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“.

Úlohy sa plnia v poradni zdravej výživy, v poradni podpory psychického zdravia, v poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity, v poradni pre deti a mládež a v poradni prevencie protidrogovej závislosti, ktorej súčasťou je aj poradňa odvykania fajčenia. Súčasťou „Intervenčného programu podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení

v okrese Dunajská Streda“ je sledovanie zdravotného stavu obyvateľov. V rámci tohoto programu sú v databáze k dispozícii údaje od roku 1993 o zdravotnom stave novo evidovaných 10 395 osôb z okresu Dunajská Streda.

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na odstránenie negatívnych faktorov zo životosprávy a na podporu a upevnenie pozitívnych postojov vedúcich k upevneniu zdravia. Zvýšená pozornosť bola venovaná prevencii kardiovaskulárnych a onkologických chorôb, presadzovaniu zásad správnej životosprávy, prevencii behaviorálnych rizík znižovaním nadhmotnosti. Poradňa zdravia za I. polrok zaznamenala 1453 návštev občanov okresu.

Cieľ č.11

Pohybová aktivita

Propagácia zdraviu prospešnej pohybovej aktivity bola realizovaná hlavne v poradni optimalizácie pohybovej aktivity, kde sme za I. polrok 2013 zaznamenali 753 návštev, z toho na 11 akciách poriadaných pre skupiny sa zúčastnilo 137 návštev a na individuálnom cvičení 106 nových osôb, ktorí 616 krát opakovane navštívili centrum zdravia. Cieľom upevnenia fyzického a duševného zdravia dospelých osôb boli pre ľudí s nadváhou pravidelne zabezpečené kondičné a redukčné cvičenia.

Pre 17 klientov, ktorí sa rozhodli aktívnym pohybom redukovať nadváhu, sa vypracoval individuálny redukčný program.

Spevňovacie cvičenie na chrbtové a brušné svalstvo u 36 detí predškolského veku sa uskutočnilo v priestoroch oddelenia podpory zdravia.

Pre mamičky s deťmi vo veku od 1 do 3 rokov, ktoré navštevujú Materské centrum pri Mestskom kultúrnom stredisku v Dunajskej Strede, sú organizované v poradni skupinové cvičenia a ukážky špeciálnych cvikov na prevenciu vzniku plochých nôh u detí. Túto akciu navštívilo 19 mamičiek s deťmi.

V rámci Svetového dňa zdravia sa konal „Týždeň otvorených dverí“, kde mali možnosť obyvatelia z okresu využiť služby poradne zdravia, ktoré boli zamerané hlavne na aktívny pohyb.

9.1.1. Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Sledovanie zdravotného uvedomenie a správania sa obyvateľov SR sa realizovalo dotazníkovým prieskumom v okrese Dunajská Streda u vybratých respondentov.

Prieskum bol anonymný a bol zameraný na najzávažnejšie faktory a ich výskyt v populácii.

Do prieskumu bolo zapojených 104 obyvateľov.

9.2. Národný program prevencie nadváhy a obezity

V rámci aktivít poradne optimalizácie pohybovej aktivity a poradne detí a mládeže bola venovaná osobitná pozornosť k prevencii nadváhy a obezity. Za I. polrok 2013 sa na 13 akciách zúčastnilo 38 osôb, ktorí opakovane uskutočnili 173 návštev.

Cieľom ovplyvnenia determinantov detskej obezity bolo organizované premietanie filmov, ktoré sú zamerané na správnu výživu, zníženie nadhmotnosti a podporu pohybovej aktivity. Na dvoch akciách sa zúčastnilo 36 detí.

Pre dospelých s nadváhou bolo 11 krát zabezpečené kondičné - redukčné cvičenia a pre 17 klientov, ktorí sa rozhodli aktívnym pohybom redukovať nadváhu, bol vypracovaný individuálny redukčný program.

Plnením Národného programu prevencie obezity a z príležitosti „Svetového dňa zdravia 2013“, ktorý bol na RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede predĺžený na celý týždeň mohli klienti všetkých vekových kategórií v rámci individuálneho alebo kolektívneho cvičenia využiť aktivity poradne optimalizácie pohybovej aktivity.

V spolupráci s oddelením detí a mládeže sa uskutočnil monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí vo veku 15 – 18 rokov a bolo vyplnených 120 dotazníkov.

U 36 detí predškolského veku sa uskutočnili dve akcie v priestoroch oddelenia podpory zdravia v rámci prevencie obezity a na spevnenie chrbtového a brušného svalstva.

V rámci Celonárodnej medzinárodne koordinovanej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie „Vyzvi srdce k pohybu 2013“ bolo prostredníctvom poradne zdravia rozdáných 52 účastníckych listov občanom Dunajskej Strede a z toho 32 bolo odoslaných na RÚVZ Banská Bystrica.

O zdravom životnom štýle a prevencii nadváhy a obezity sa môžu obyvatelia okresu informovať osobne, prostredníctvom telefónnej linky, alebo e-mailom. Podľa požiadaviek občanov im bude poskytnutý aj edukačný materiál.

9.3. Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012 -2014

V rámci Národného akčného plánu na kontrolu tabaku a z príležitosti Svetového dňa bez tabaku, ktorý bol rozšírený na celý týždeň, témou ktorého bolo „EX fajčiari sú nezastaviteľní“ sa uskutočnili 3 akcie v OD Tesco, OD MAX a na Železničnej stanici v Dunajskej Strede. Na akciách sa u 78 náhodne vybratých fajčiarov vykonávalo vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu fajčiara. Fajčiarom bol rozdáný zdravotný výchovný a propagačný materiál a bolo im poskytnuté odborné poradenstvo.

Zapojili sme sa do druhej etapy projektu GYTS - Svetovej zdravotníckej organizácie, ktorý sa zameriava na monitorovanie užívania tabaku, faktorov s ním asociovaných, ako aj na odraz opatrení kontroly tabaku u vybranej cieľovej skupiny populácie. Do projektu boli zapojení pedagogickí pracovníci z dvoch základných škôl v okrese a vyplnených bolo 32 dotazníkov.

Detekcia CO vo vydychovanom vzduchu bola za I. polrok 2013 vykonaná 92 klientom.

Motivácia fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia sa uskutočňuje prostredníctvom poradne odvykania fajčenia, individuálnym prístupom u každého fajčiara. Vyšetruje sa im CO vo vydychovanom vzduchu. Počas súťaže „Prestaň a vyhraj 2012“ sa do individuálneho odvykacieho kurzu prihlásilo 10 fajčiarov.

Efektívnosť súťaže „Prestaň a vyhraj 2012“ v rámci okresu a poradne bola 80% -ná.

Súťaž bola medializovaná na webovej stránke RÚVZ, v denníku Új Szó a v týždenníku Csallóköz a aj vyvesením plagátov na verejných miestach v meste.

9.4. Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 - 2015

Program sa na RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede nerealizuje.

9.5. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike.

Program sa na RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede nerealizuje.

9.6. Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí sa uskutočňujú prostredníctvom poradní zdravia. Obyvatelia v poproduktívnom veku pravidelne navštevujú poradňu optimalizácie pohybovej aktivity, poradňu podpory psychického zdravia a poradňu zdravej výživy, kde poskytujeme dôchodcom odborné poradenstvo a edukačný materiál, zamerané na zlepšenie kvality ich života tak, aby sa upevnila ich fyzická a duševná pohoda.

Poradňu optimalizácie pohybovej aktivity navštívilo 393, poradňu zdravej výživy 131, poradňu prevencie a odvykania fajčenia 12, poradňu podpory psychického zdravia 163 a poradňu ochrany a podpory zdravia pri práci 35 občanov v poproduktívnom veku.

Preventívne vyšetrenie mobilnou poradňou na cholesterol, glukózu, meranie tlaku krvi a odborné poradenstvo sa uskutočňujú v spolupráci s klubom a Domovmi dôchodcov.

V rámci *Svetového dňa zdravia sa uskutočnil „Týždeň otvorených dverí“*, zameraný na odborné poradenstvo v oblasti prevencie kardiovaskulárnych ochorení a bol prezentovaný hlavne poradňou podpory psychického zdravia. Celý týždeň bolo oddelenie podpory zdravia a poradenské centrum k dispozícii aj pre občanov v poproduktívnom veku.

Aktivity v rámci celosvetovej akcie *„Týždňa mozgu“* v spolupráci s Alzheimerovou spoločnosťou boli zamerané aj na seniorov. Do vedomostného kvízu o ľudskom mozgu a jeho činnosti sa zapojilo 46 seniorov z Klubu dôchodcov z Dunajskej Stredy a preventívne vyšetrenia na cukor, cholesterol a meranie krvného tlaku sa uskutočnilo u 36 osôb.

9.7. Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu starostlivosti o deti a dorast

Spolupráca so školami podporujúce zdravie sa realizuje cestou poradne detí a mládeže, poradňou prevencie protidrogovej závislosti. Podľa požiadaviek škôl sú pre žiakov materských, základných a stredných škôl zabezpečené prednášky a besedy spojené s premietaním videofilmov s tematikou drogovej závislosti, škodlivosti užívania alkoholu, AIDS, dospievania, prevencie nadváhy a obezity, prevencie úrazov, dopravná výchova a týranie detí. Za I. polrok 2013 sa uskutočnilo 10 aktivít.

V spolupráci s oddelením detí a mládeže sa uskutočnil monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí vo veku 15 – 18 rokov. Vyplnených bolo 120 dotazníkov v rámci ktorých pracovníčka poradne zdravia vykonávala meranie tlaku krvi a zisťovala antropometrické ukazovatele u detí.

9.8. CINDI program SR

Stratégia zdravotno-výchovných aktivít v rámci programu je rozpracovaná v „Intervenčnom programe podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“. V rámci tohto programu sú v databáze údaje o zdravotnom stave novo evidovaných 10 395 občanov okresu Dunajská streda. Úlohy sa plnia v poradni zdravej výživy, v poradni podpory psychického zdravia, v poradni optimalizácie pohybovej aktivity, v poradni detí a mládeže, v poradni protidrogovej závislosti, a v poradni nefarmakologického ovplyvnenia TK.

Zdravotno-výchovné aktivity sú zamerané na odstránenie negatívnych faktorov zo životospripravy a na podporu a upevnenie pozitívnych postojov vedúcich k upevneniu

zdravia. Zvýšená pozornosť bola venovaná prevencii kardiovaskulárnych ochorení, presadzovaniu zásad správnej životosprávy a prevencii behaviorálnych rizík.

V poradni zdravej výživy sa za I. polrok 2013 uskutočnilo 121 návštev.

V poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity sa za I. polrok 2013 uskutočnilo 753 návštev 753 osôb.

V poradni podpory psychického zdravia sa za I. polrok 2013 uskutočnilo 444 návštev počas aktivity 43 krát.

V poradni deti a mládeže sa za I. polrok 2013 uskutočnilo 36 návštev.

V poradni prevencie protidrogovej závislosti, do ktorej je začlenená poradňa prevencie a odvykania fajčenia sa za I. polrok 2013 uskutočnilo 14 návštev.

V poradni ochrany a podpory zdravia pri práci bolo za I. polrok 2013 podaných informácií 105 klientom.

V poradni nefarmakologického ovplyvňovania TK sa za I. polrok 2013 uskutočnilo 99 návštev.

Poradňa pre HbSAg pozitívne rodiny za I. polrok 2013 poskytla odborné poradenstvo ....45 osobám.

V spolupráci s podnikmi a úradmi mesta sme mobilnou poradňou organizovali preventívne vyšetrenia zamestnancov. Uskutočnili sa 3 akcie na ktorých sa zúčastnilo 63 osôb.

9.9. EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

I. fáza pilotného projektu EHES - monitoring rizikových faktorov srdcovocievnych a iných chronických ochorení sa uskutočnil aj v našom okrese prostredníctvom poradni zdravia. u 55 náhodne vybraných respondentov. Projekt bol vyhodnotený a respondenti boli oboznámení s výsledkami.

II. fáza projektu sa zatiaľ neuskutočnila.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Galante**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1

Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

Oddelenie sa na vypracovávaní aktualizovaného dokumentu NEHAP IV priamo nepodieľa, avšak sleduje niektoré zložky životného prostredia, ako je pitná voda, voda na kúpanie, ktoré môžu súvisieť so zlepšením zdravotného stavu obyvateľstva.

V oblasti pitnej vody sledujeme zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a monitorujeme kvalitu pitnej vody vo verejných vodovodoch. V rámci monitoringu bolo v prvom polroku 2013 odobratých spolu 34 vzoriek pitných vôd, v rámci ŠZD to bolo 22 vzoriek pitných vôd. Počas svetového dňa vody pracovníci oddelenia poskytovali odborné konzultácie a poradenstvo pre záujemcov – bolo poskytnutých 40 konzultácií a bolo vyšetrených spolu 66 vzoriek vôd. Kvalita vody na kúpanie sa sleduje na umelých kúpaliskách a to v 7 zariadeniach s celoročnou prevádzkou a v troch zariadeniach so sezónnou prevádzkou.

Spolu bolo v prvom polroku odobratých 18 vzoriek vôd na kúpanie.

Oddelenie svoj výkon ŠZD zameriava aj na kontrolu dodržiavania zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Kontrola zameraná na dodržiavanie tohto zákona bola vykonaná v 30 prípadoch.

1.2

Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS)

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.3

Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Do plnenia tejto úlohy zatiaľ nie sme zapojení, plnenie na základe usmernenia gestora.

1.4

Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.5

Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Do plnenia tejto úlohy sa zapojíme podľa usmernenia gestora.

1.6

TACTICS

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.7

Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

Spolupráca s odborom Objektivizácia faktorov prostredia (BŽP, MŽP, CHA, FF) pri plnení úlohy **7.21 Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách**

Na základe spolupráce s RÚVZ so sídlom v Trnave sa vzorky vôd na kúpanie z umelých kúpalísk (otvorené, kryté) v okrese Galanta budú odoberať na stanovenie TOC do konca roka 2013.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1

Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1

Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Priebežne sa prehodnocujú vyhlásené rizikové práce a po vydaní rozhodnutí sa vyžaduje dôsledné plnenie povinností zamestnávateľa na vykonanie nápravných opatrení na znížovanie expozície rizikovým faktorom.

Evidencia rizikových prác za okres je vedená v novom ASTR, databáza sa aktualizuje priebežne.

Prehodnotenie vydaných rozhodnutí o rizikovej práci sa realizuje v zmysle požiadaviek vyplývajúcich z výstupu úlohy:

- návrh na vyhlásenie, resp. prehodnotenie rizikových prác sa prejednáva so štatutárnym zástupcom organizácie, za prítomnosti zástupcu zamestnancov za bezpečnosť pri práci, niekedy aj za prítomnosti PZS
- vyžaduje sa aktuálne kvantitatívne a kvalitatívne zisťovanie škodlivých faktorov vyskytujúcich sa v hodnotenom pracovnom prostredí, posudok o riziku a prevádzkový poriadok
- kontroluje sa plnenie nápravných opatrení (plán riadenia rizík) prijatých na ochranu zdravia zamestnancov a v prípade ich neplnenia sa vyvodí sankčné opatrenia
- vyžaduje sa návrh opatrení na zníženie vystavenia pracovníkov rizikovým faktorom
- vyžaduje sa primeraný zdravotný dohľad so zreteľom na rizikový faktor, evidencia pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce
- v prípade zrušených rizikových prác je zamestnávateľ upozornený na výstupné lekárske prehliadky a povinnosti súvisiace s uchovávaním posudkov o zdravotnej spôsobilosti na prácu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce 20 rokov od skončenia práce.

V rámci cieleného štátneho zdravotného dozoru bolo za prvý polrok 2013 vykonaných 12 previerok rizikových pracovísk zameraných na kontrolu plnenia nápravných opatrení. Na základe zistených zmien, vzniku nových prevádzok a objektivizácie rizikových faktorov bolo vydaných 5 rozhodnutí o určení, resp. prehodnotení rizikových prác a 1 rozhodnutie, ktorými boli RP zrušené. Súčasťou návrhov boli aj posudky o riziku a prevádzkové poriadky.

Individuálne i skupinové poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci sa v prípade záujmu zabezpečuje hlavne individuálnou konzultáciou a poradenstvom pri vzniku nových prevádzok už počas projektovej prípravy a taktiež v priebehu výkonu štátneho zdravotného dozoru so zreteľom na faktory pracovného prostredia.

2.1.2

Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických látok a zmesí a toxických látok a zmesí

Pracovníci odd. PPLaT pri previerkach v prevádzkach s výskytom chemických látok zabezpečujú poradenstvo a konzultácie o novej chemickej legislatíve, o povinnostiach ohľadne evidencie, označovania, Karte bezpečnostných údajov, klasifikácie a toxikologickej charakteristike používaného chemického prípravku. V prípade rozporov s požiadavkami Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) sú prevádzkovatelia na tieto skutočnosti upozorňovaní. Tieto povinnosti sa vyžadujú aj pri vypracovávaní prevádzkových poriadkov na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, posudkoch o riziku a návrhoch na vyhlásenie rizikových prác s rizikovým faktorom chemických látok.

Cielene sa pri ŠZD kontroluje zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečuje sa poradenstvo a konzultácie o novej chemickej legislatíve, o povinnostiach ohľadne evidencie, označovania, klasifikácie a toxikologickej charakteristike používaného chemického prípravku.

Bolo vykonaných 11 cielených previerok v prevádzkach s výskytom chemických látok, použitie toxických a veľmi toxických látok a zmesí nebolo zistené.

2.1.3

Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Boli vydané 3 rozhodnutia - súhlas na manipuláciu s materiálom, obsahujúcim azbest pri búracích prácach. Vo všetkých prípadoch sa jednalo o likvidáciu AZC o likvidáciu strešnej krytiny. Kontrolou bolo zistené, že nariadené opatrenia na ochranu zamestnancov a obyvateľov boli dodržané.

2.1.4

Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Oddelenie PPLaT v nadväznosti na Európsku kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci, uplatňuje dotazníky informovanosti zamestnancov v prevádzkach s predpokladom novej zvýšenej psychickej pracovnej záťaž. Ide hlavne o prevádzky s nočnými zmenami, práce so zobrazovacími jednotkami (napr. sledovanie dvoch monitorov) a tiež pracoviská na ktorých síce jednotlivé fyzikálne faktory pracovného prostredia neprekračujú najvyššie prípustné hodnoty, ale je tu spolupôsobenie viacerých faktorov navzájom.

Zamestnávateľia sú upozornení na posudzovanie rizík so zreteľom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a výkon preventívnych lekárskech prehliadok zamestnancov súvisiacich s výkonom práce na základe osobitných predpisov.

2.1.5

Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V prevádzkach, ktorých predmetom činnosti je montáž, skladanie a balenie výrobkov pre elektrotechnický a automobilový priemysel je práca vykonávaná vo väčšine prípadov v stoji so zapojením oboch horných končatín. V týchto prípadoch sa rieši možnosť úpravy miesta výkonu práce, primeraná pracovná poloha, organizácia práce a režim práce a odpočinku, tak, aby boli v súlade s legislatívnymi požiadavkami vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a sensorickou záťažou pri práci. Riešenie v týchto prípadoch je problematické, nakoľko sa jedná o zahraničné (kórejské) spoločnosti, ktoré sú zamerané na objem produkcie. K 30.06.2013 nebolo riešené ani jedno podozrenie na vznik choroby z povolania v súvislosti s výkonom práce z DNJZ.

2.2

Intervencie na podporu zdravia pri práci (Zdravé pracoviská)

2.2.1 Zdravé pracoviská

Je snahou pracovníkov RÚVZ Galanta, odd. PPLaT aktívne propagovať projekt zdravé pracoviská na odbornej i verejnej úrovni a poskytovať odborné poradenstvo v oblasti zavádzania programov na redukciu a prevenciu neprítomnosti zamestnancov v práci z dôvodu ochorení súvisiacich s prácou.

2.2.2

Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizik“

Na základe dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci zo dňa 15.03.2011, bola dohodnutá a realizovaná s IP TT spoločná previerka zameraná na ochranu zdravia pri práci v prevádzke s dlhodobým pretrváváním porušovania povinností zabezpečenia ochrany zdravia pri práci. Spoločná previerka prebehla v dvoch etapách a viedla k začatiu plnenia opatrení ako RÚVZ tak aj IP TT.

2.5

Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V spolupráci s ÚPSVaR v Galante bol poskytnutý zoznam s priznaným štatútom chránených dielní a pracovísk. Zosúladením evidencie rozhodnutí a stanovísk, ktoré boli vydané RÚVZ k zriadeniu prevádzky s chráneným pracovným miestom bolo zistené, že štatút chráneného pracoviska bol ÚPSVaR, priznaný aj bez stanoviska odd. PPLaT. V najväčšej miere sú zastúpené hlavne kozmetické salóny s masérskymi službami, účtovníctvo, výroba reklamných predmetov, tlačenie a obáľkovanie návodov na použitie apod.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 37 prevádzkach, z ktorých 6 už neprevádzkuje. Na pracovných miestach so zobrazovacími jednotkami boli použité dotazníky informovanosti zamestnancov. Bolo vyplnených 18 dotazníkov. Na základe ŠZD bolo zistené, že pracovné podmienky boli prispôbené so zreteľom na zdravotné obmedzenie zamestnancov, ktorí si časové rozloženie a pracovné tempo môžu prispôsobiť podľa zdravotného stavu. Nápravné

opatrenia nebolo nutné ani v jednej prevádzke. Prevádzkovatelia boli upozornení, že v prípade zmeny pracovníka na chránenom pracovnom mieste je nutné zohľadniť zdravotné obmedzenie nového pracovníka a v prípade potreby pracovné podmienky prispôbiť.

2.6.

Aktuálne problémové situácie riešené v regiónoch

2.6.2

Prieskum psychickej pracovnej záťaže učiteľov základných a stredných škôl

Cieľom je objektívne zhodnotenie psychickej pracovnej záťaže a úrovne pracovných podmienok učiteľov základných a stredných škôl. Realizácia bude uplatnením metodiky podľa Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach a ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Na základe dohodnutých záverov prebehne prieskum v 4 etapách nasledovne:

1. Pracovné stretnutie, teoretická príprava, príprava metodiky (dotazníková batéria)
2. Oslovenie a komunikácia s cieľovými organizáciami, vstupné pohovory s riaditeľmi vybraných škôl
3. Terénna práca na jednotlivých pracoviskách a zhromažďovanie dát, administrácia batérie dotazníkov, vyhodnotenie výsledkov hodnotení PPZ
4. Záverečné vyhodnotenie úlohy, realizačný výstup

Z uvedených etáp prvé dve prebehli v stanovenom termíne. V Galante bude prieskum od septembra vykonaný na Gymnáziu Janka Matúšku v Galante.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1

Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Pracovníci odd. hygieny výživy a PBP v spolupráci s odd. podpory zdravia plnenie úlohy budú zabezpečovať od mesiaca august 2013 u 80 respondentov dospeljej populácie ľahko pracujúcich. U 20 žien a 20 mužov vo vekovej kategórii od 19 – 34 r. a u 20 žien a 20 mužov vo vekovej kategórii od 35 – 54 r.

Údaje získané o životospráve a pohybovej aktivite dotazníkovou metódou, vykonaním určených somatometrických meraní, vrátane biochemických ukazovateľov a vyhodnotením 24-hodinového spotrebného koša sú postupne spracované v programe Alimenta, v mesiaci december budú zaslané na RÚVZ so sídlom v Poprade za účelom vyhodnotenia v rámci SR.

3.2

Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V prvom polroku 2013 bol v mesačných intervaloch realizovaný odber 12 vzoriek soli z toho 12 dovozovej za účelom laboratórnych analýz zameraných na obsah KJ/KJO₃ (najnižšia hodnota: 19,3 mg.kg⁻¹ najvyššia hodnota: 33,6 mg.kg⁻¹) a ferokyanidu draselného (najnižšia hodnota: LOQ najvyššia hodnota: 10,6 mg.kg⁻¹).

Na základe výsledkov laboratórnych vyšetrení všetkých 12 vzoriek vyhovovalo.

Výsledky vzoriek solí odobraných počas celého roka budú spracované v programe excel a v mesiaci december budú zaslané na RÚVZ so sídlom v Trnave za účelom vyhodnotenia v rámci kraja

3.3

Bezpečnosť PET fliaš

Kontrolu bezpečnosti PET fliaš v súlade s čl. nariadenia EP a Rady (ES) č. 1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti – migrácie určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetylénraftalátu a senzoričné hodnotenie zabezpečí RÚVZ so sídlom v Poprade. Plnenie úlohy v súlade s Viacročným národným plánom pre úradnú kontrolu v Slovenskej republike je naplánované na mesiac september.

3.4

Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové výrobky – misky, príbory, taniere, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, taniere, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – detí so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb, resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia, bude podľa časového harmonogramu stanoveného vo „Viacročný národný plán úradnej kontroly vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva“ vykonaná v mesiaci september.

3.5

Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môže migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov bude podľa časového harmonogramu stanoveného vo „Viacročný národný plán úradnej kontroly vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva“ vykonaná v mesiaci september. Z distribučnej siete bude odobraná 1 vzorka (2 ks) potraviny balenej do papierového a kartónového obalového materiálu (müsli, cereálie, sušienky, kaše, čaj, káva).

3.6

Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Monitoring spotreby vybraných prídavných látok – azofarbív chinolínovej žltej (E 104) a allura červenej (E129) v potravinách u dospeléj populácie s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) bude realizovaný v mesiaci september u dospeléj populácie ľahko pracujúcich, u žien a mužov 19 – 34 r. a 35 – 54 r.. Bude realizovaný odber 1-2 vzoriek vrátane kontroly pôvodu a správneho označenia prídavnej látky.

Na monitoring spotreby arómy kumarínu bola v mesiaci máj odobraná 1 vzorka „Nestlé Cini minis chrumkavé cereálne štvorčeky so škoricou“, ktorá bola zaslaná za účelom lab. vyšetrenia na ÚVZ SR. Odobraná vzorka na základe vyšetrenia/protokolu bola v súlade s požiadavkami Nariadenia EP a rady (ES) č. 1334/2008 zo 16. decembra 2008 o arómach

a určitých zložkách potravín s aromatickými vlastnosťami na použitie v potravinách a o zmene a doplnení nariadenia rady (EHS) č. 160/91, nariadení (ES) č. 2232/96 a (ES) č. 110/2008 a smernice 2000/13 (ES) (zistená hodnota- ND).

Hodnota ADI je najvyššie množstvo aditívnej látky, ktoré môže človek prijímať každodenne v priebehu celého života bez preukázateľného zdravotného rizika (mg/kg telesnej hmotnosti). Takýmto spôsobom je možné odhadnúť najrizikovejšie prídavné látky, prípadne skupiny populácie, u ktorých sa denná spotreba prídavných látok trvale približuje hodnotám ADI.

3.7

Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Cieľom úlohy je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu, ako aj monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk. Úloha bude realizovaná podľa časového harmonogramu stanoveného vo „Viacročný národný plán úradnej kontroly vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva“ vykonaná v mesiaci september, z distribučnej siete sa odoberie 1 vzorka (4 ks) materiálov a predmetov určených na styk s potravinami – plastové výrobky určené pre deti (taniere, misky, poháre, príbory atď.). Kontrola bude zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť vrátane na kontrolu skladovania.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1

Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine.

Úloha bola riešiteľskými pracoviskami (RÚVZ v SR) zrealizovaná.

VII. Celoštátny prieskum je v štádiu spracovania a vyhodnocovania, ktorého gestorom je ÚVZ SR v spolupráci s Ústavom hygieny LF UK v Bratislave.

4.2

Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V priebehu mesiacov marec-máj 2013 bola zrealizovaná V.etapa celoslovenského prieskumu na 2 vybraných stredných školách (Gymnázium a SOŠOaS v Galante) s počtom 120 respondentov vo veku 15-18 rokov (s 50%-ným zastúpením oboch pohlaví a s priemerom zastúpenia bydliska „mesto-vidiek“).

Dotazníkový prieskum bol zameraný na zhodnotenie stravovacích zvyklostí, s dôrazom na 24-hodinovú spotrebu potravín a pohybový režim študentov. V rámci projektu sa vykonal aj celotýždňový odber stravy (10 vzoriek obedov) zo ZŠS sledovaných škôl.

Získané údaje sú v štádiu nahadzovania do databáz (Alimenta, Excel) a k termínu 30.09.2013 budú zaslané na sumárnu analýzu gestorovi projektu na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Soboti.

4.3

Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí.

Realizácia projektu, formou dotazníkového prieskumu prebehla v mesiaci máj 2013, na 1 vybranej vidieckej ZŠ (Základná škola v Šintave) s počtom 20 žiakov vo veku 11 rokov. Podľa metodického postupu žiaci vyplnili 2 štandardizované dotazníky, zamerané na 24 hodinovú spotrebu konzumovaných potravín, množstvo a frekvenciu konzumácie potravín. Získané údaje z dotazníkov sa t.č. spracovávajú a nahadzujú do databáz (Alimenta, Excel), k 01.11.2013 budú zaslané na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR.

4.4

Zhodnotenie príjmu jódu u obyvateľov SR.

Do realizácie projektu nebol RÚVZ so sídlom v Galante zaradený.

4.5

Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV.

Projekt sa v I. polroku 2013 na RÚVZ so sídlom v Galante nerealizoval.

4.6

Objektivizácia expozície a hodnotenie styrenu vo vnútornom prostredí vybraných materských škôl v súvislosti s použitím polystyrénových a polyesterových materiálov.

Do realizácie projektu nebol RÚVZ so sídlom v Galante zaradený.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1

Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2012 bola vypracovaná analýza plnenia imunizačného programu. Zabezpečili sme pravidelné informovanie odbornej verejnosti o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára a samotných vakcín formou prílohy k mesačným hláseniam pre očkujúcich lekárov a elektronickou poštou. Všeobecným lekárom pre deti, dorast a dospelých sme zaslali očkovací kalendár na rok 2013.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) v dňoch 22.4.-27.4.2013 sme pri zdravotno-výchovných akciách pre obyvateľov okresu distribuovali informačné letáky o rôznych druhoch očkovania, problematika očkovania bola zaradená do náplne školenia pre pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažné činnosti. Informácie o EIW a o očkovaní boli zverejnené na WEB stránke RÚVZ, ako aj na nástennom paneli RÚVZ.

6.2

Surveillance infekčných chorôb

K 31.1.2013 sme vypracovali výročnú správu oddelenia epidemiológie za okres Galanta za rok 2012.

Vypracovali sme týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, mesačné a štvrt'ročné analýzy nozokomiálnych nákaz. Súčasťou mesačných analýz boli aj informácie

pre očkujúcich lekárov týkajúce sa očkovacích látok, aktuálnej epidemiologickej situácie u nás a vo svete a protiepidemických opatrení.

V rámci chrípkovej sezóny 2012/2013 sme naďalej zabezpečovali zber biologického materiálu od chorých na izoláciu vírusu chrípky a jeho následné doručenie do NRC pre chrípku.

V I. polroku 2013 sa odobralo 50 nasopharyngeálnych výterov na izoláciu vírusu chrípky. Z počtu 34 virologicky potvrdených ochorení na chrípku (32x u dospelých osôb a 2x u detí) boli izolované:

- 2x vírus chrípky A/H1N1/pdm 09
- 2x vírus chrípky A/Victória/361/2011 (H3N2)-like
- 6x vírus chrípky B/Wisconsin/1/2010-like
- 15x vírus chrípky A/bez bližšej špecifikácie
- 9x vírus chrípky B/bez bližšej špecifikácie.

V uplynulom období bolo hlásených 7 závažných akútnych respiračných ochorení (SARI) u dospelých osôb. Virologickým vyšetrením bol:

- 1x potvrdený vírus chrípky A/H1N1/pdm (končiaci exitom)
- 1x potvrdený vírus chrípky A/Victoria/361/2011 (H3N2) – like
- 5x vírus chrípky NEGAT.(z toho 1x exitus).

Zaznamenali sme 2 ochorenia na pneumokokovú meningitídu u dospelých osôb (1x exitus).

Z ochorení preventabilných očkovaním bolo hlásených 7 prípadov diagnostikovaných ako divý kašeľ vyvolaný Bordetellou pertussis, z toho 4x u očkovaných osôb, 2x nie je záznam o očkovaní v zdravotnej dokumentácii a 1x u neočkovanej osoby vzhľadom k danému veku.

V rámci sledovania exantémových ochorení bolo hlásených 170 ochorení na varicellu.

Bolo hlásené 1 ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu B a 3 bezpríznakové nosičstvá HCV.

Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované.

Bolo vydané 1 rozhodnutie pre osobu, ktorá sa poranila ihlou kontaminovanou krvou pacienta s neznámym stavom infekciozity.

V I. polroku 2013 bolo hlásených 22 prípadov salmonelózy. Zaznamenali sme 2 rodinné výskyty, z toho:

- 1x po 2 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy vajcia z obchodnej siete)
- 1x po 3 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy zmiešaná strava).

Prešetrili sme 63 hlásených prípadov kampylobakteriálnej enteritídy. Zaznamenané boli 3 rodinné výskyty po 2 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy 1x kuracie mäso, 1x zmiešaná strava a 1x domáce vajcia).

Pre 1 osobu vykonávajúcu epidemiologicky závažnú činnosť, ktorá bola v kontakte s chorým na kampylobakteriózu, bolo vydané rozhodnutie.

Bolo hlásených 6 sporadických prípadov gastroenteritis acuta. Predpokladaný faktor prenosu nezistený.

Zaevidovali sme epidémiu alimentárnej stafylokokovej intoxikácie u 12 pracovníkov I.D.C.Holding Sereď. Prameňom nákazy bol pravdepodobne bezpríznakový nosič Staphylococcus aureus – pracovník stravovacej prevádzky.

Z vírusových črevných infekcií bolo hlásených 28 rotavírusových infekcií (1 rodinný výskyt po 2 ochorenia), 1 adenovírusová enteritída a 2 nešpecifikované vírusové črevné infekcie. Predpokladaný faktor prenosu nezistený.

Zaevidovali sme 9 prípadov septikémie, nie nozokomiálneho pôvodu.

Z antropozoonóz bolo hlásených 5 poranení spôsobených neznámymi psami.

V rámci monitoringu pohlavných chorôb bolo hlásených 15 prípadov prenosných sexuálnym spôsobom, z toho 2x syfilis, 5x gonokoková infekcia a 8x iné sexuálne prenášané chlamýdiové choroby.

Pre všetky mestské a obecné úrady okresu Galanta bolo zaslané odporúčenie na vykonanie celoplošnej celoobecnej deratizácie na reguláciu živočíšnych škodcov v jarných mesiacoch.

Zabezpečili sme pravidelné informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte infekčných ochorení prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Galanta.

6.3

Informačný systém prenosných ochorení

Zabezpečili sme rutinné zadávanie sporadických prípadov infekčných ochorení, epidémií, prípadov chrípky a CHPO hlásených hromadne do informačného systému EPIS a údajov do systému rýchleho varovania.

Do centrálného registra prenosných ochorení (EPIS) bolo v I. polroku 2013 zaevidovaných spolu 495 prípadov.

Vykonáva sa propagácia využívania on-line hlásenia všeobecnými lekármi, lekármi pre deti, dorast a dospelých.

6.4

Nozokomiálne nákazy

Z nemocničných zariadení okresu bolo v I. polroku 2013 hlásených 53 nozokomiálnych nákaz, z toho 14 prebehlo pod obrazom sepsy, ktoré boli aktívne vyhľadané. Kontrola hygienicko-epidemiologického režimu bola vykonaná v 33 zdravotníckych zariadeniach, z toho 3x na lôžkovom oddelení, 7x na operačných sálach, 1x na pôrodnej sále, 1x v ambulatnom zariadení všeobecného lekára pre dospelých, 9x v odbornom ambulatnom zariadení, 11x na stomatologickej ambulancii, 1x na oddelení centrálného príjmu.

V rámci preventívneho zdravotného dozoru bolo vydaných 10 rozhodnutí na súhlas na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky, resp. odsúhlasenie prevádzkového poriadku.

Nadalej pravidelne sledujeme mikrobiálnu rezistenciu nozokomiálnych kmeňov izolovaných u hospitalizovaných pacientov.

V rámci sledovania infekcií akvirovaných na jednotkách intenzívnej starostlivosti programom HELICS sa začal na základe protokolu ECDC zber údajov na OAIM NsP Sv.Lukáša Galanta za rok 2012.

V mesiaci máj sme v rámci národnej kampane „Hygiena a dezinfekcia rúk“ zabezpečili:

1. Zaslanie informačného materiálu riaditeľovi NsP Svätého Lukáša Galanta, a.s.:
  - inštruktáž ako sa zapojiť do siete nemocníc WHO
  - dotazník „Rámec sebahodnotenia hygieny rúk“
2. Zaslanie letákov 5 momentov v hygiene rúk pre:
  - ambulancie všeobecných lekárov
  - zubné ambulancie
  - hemodializačné ambulancie
3. Informáciu verejnosti na webovej stránke RÚVZ Galanta
4. Zhotovenie informačného panela vo vestibule RÚVZ Galanta
5. Odber sterov z rúk zdravotníckych pracovníkov na pracoviskách:
  - urologická ambulancia
  - gastroenterologická ambulancia
  - zubná ambulancia
  - ambulancia všeobecného lekára pre dospelých

- JIS pre chirurgické odbory

6.5

Mimoriadne epidemiologické situácie

Nadalej rutinne pokračujeme v dôslednom realizovaní epidemiologickej surveillancie ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení.

V lokálnych médiách, ako aj prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ pravidelne podávame informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte ARO a CHPO a o potrebe vykonávania preventívnych opatrení vrátane očkovania proti chrípke.

6.6

Environmentálna surveillancie poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci surveillancie poliomyelitídy a sledovania VDPV sme podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu zabezpečili 3 odbery odpadovej vody s negatívnym výsledkom.

Vedíme evidenciu pravidelných týždenných hlásení ACHO z príslušných nemocničných oddelení. V I. polroku 2013 nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu. Analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn sme vykonali vo výročnej správe za rok 2012.

6.7

Prevenia HIV/AIDS

V I. polroku 2013 sa realizoval projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „Hrou proti AIDS“. Do projektu bolo zapojených 120 respondentov, z toho 60 žiakov deviatych tried na dvoch ZŠ a 60 študentov na dvoch SŠ.

6.8

Poradne očkovania

Na RÚVZ Galanta je od 1.1.2012 zriadená poradňa očkovania. Konzultačná činnosť v oblasti prevencie chorôb, ktorým sa dá predísť očkovaním, sa poskytuje každý posledný štvrtok v mesiaci v čase od 13.00 – 14.00 hod.. Konzultácie sa poskytujú telefonickou formou alebo formou osobnej konzultácie pre rodičov detí aj pre zdravotníckych pracovníkov.

V roku 2013 bolo hlásených 17 prípadov odmietnutia očkovania. Pokuty formou rozhodnutia boli uložené v 3 prípadoch a v 1 prípade bola uložená bloková pokuta. Rodičia, ktorí odmietajú očkovať svoje dieťa sú pozývaní na osobný pohovor na RÚVZ, sú im formou konzultácie poskytnuté informácie o očkovaní a možných vedľajších účinkoch očkovania.

6.9

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní

V čase od 10.-21.6.2013 sa realizovala výskumná časť I. projektu „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní“ formou dotazníka v randomizovane vybraných školách a pediatrických ambulanciách.

Do projektu bolo zapojených 20 študentiek (budúcich matiek) vo veku 18+ rokov na 2 SŠ a 20 matiek v 4 pediatrických obvodoch.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1

Národný program podpory zdravia

Zdravotno-výchovná intervencia vychádzala z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR aktualizovaného NPPZ s cieľom zvýšiť informovanosť o aktívnej podpore zdravia, zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania individuálnym a skupinovým poradenstvom na základe analýzy štatistických údajov o zdravotnom stave obyvateľstva, monitorovanie skriningového vyšetrenia zdravotného stavu.

Z.v. aktivity boli zamerané na jeho priority - pohybová aktivita, správna výživa, prevencia obezity s dôrazom na mladú generáciu prevencia a eliminovanie škodlivých návykov, prevencia drogovej závislosti, výchova k partnerstvu a rodičovstvu s dôrazom na mladú generáciu, otázky ochrany životného a pracovného prostredia ako jednej zo základných podmienok podpory environmentálneho zdravia.

9.1.1

Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

OPZ Galanta v rámci projektu realizovalo v mesiacoch máj, jún 2013 dotazníkový prieskum zdravotného uvedomenia. Distribuovaných bolo 104 dotazníkov podľa určených vekových skupín.

9.2

Národný program prevencie nadváhy a obezity

Zdravotno-výchovná intervencia bola zameraná na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva, vytváranie pozitívnych postojov a správania sa ku zdraviu, na motivovanie k aktívnemu pohybu ako významnej zložky zdravého spôsobu života a ku skvalitneniu výživy. U klientov v Poradenskom centre v rámci poradenskej činnosti bola doporučená pohybová aktivita ako jedna z možností ovplyvnenia zistenej nadváhy v nadväznosti na odporúčania týkajúce sa úpravy stravovacích návykov.

V rámci prevencie obezity boli na MŠ SNP Galanta a ZŠ P.O.Hviezdoslava Sered' zrealizované prednášky a besedy o význame správneho zloženia stravy, o dôležitosti pitného režimu a správneho výberu nápojov, zvýšenia pohybovej aktivity, ktoré boli spojené s interaktívnymi hrami. Prednášok a besied zameraných na prevenciu obezity sa zúčastnilo 102 žiakov.

V spolupráci s vedením MŠ Sever v Galante bola zrealizovaná „Škôlkárska olympiáda“ pre deti všetkých MŠ V Galante s Adamkom na tému „Aktívne prežívanie voľného času a utužovanie zdravia pohybom“. Športového dňa sa zúčastnilo cca 140 účastníkov.

Na základe Výzvy č. 4/2013 TTSK, témy: „Podpora zdravia a prevencia chorôb v Trnavskom samosprávnom kraji“ OPZ vypracovalo regionálne projekty: „Sledovanie vybraných rizikových faktorov civilizačných ochorení v rámci preventívnych vyšetrení obyvateľstva mobilnou poradňou zdravia v okrese Galanta“ a projekt „Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí“.

Projekty neboli schválené.

9.2.1

Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na zvýšenie informovanosti obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospelaj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu.

Zdravotno-výchovné aktivity boli realizované:

1. V rámci Dní zdravia v spolupráci s MÚ a OÚ bol zrealizovaný z príležitosti Svetového dňa zdravia – Deň zdravia pre obyvateľov Galanty, Serede a Veľkých Úľan, ktorých sa zúčastnilo 132 osôb. V rámci preventívnych vyšetrení bola propagovaná kampaň s možnosťou zapojiť sa do súťaže.

2. V spolupráci s OÚ Gáň bola realizovaná zdravotno-výchovná aktivita „Beh obcou“. Podujatie bolo zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity. V rámci akcie bola občanom ponúknutá možnosť vyšetrení celkového cholesterolu, glykémie, meranie TK a zapojenie sa do kampane „Vyzvi srdce k pohybu“. Akcie sa zúčastnilo 163 záujemcov.

3. Dni zdravia boli realizované aj na školách – MŠ Pata a ZŠ Pusté Úľany. Najmenším deťom sa prihovárala mimická bábka Adamko - podporujúca zdravý životný štýl, kladný vzťah k pohybovej aktivite a správne výživové návyky u detí. Dospelým bola ponúknutá možnosť zapojiť sa do súťaže Vyzvi srdce k pohybu.

4. V spolupráci s MC Bambuľkovo sa OPZ zapojilo do akcie "Míľa pre mamu ", na ktorej sa zúčastnilo 150 obyvateľov mesta Galanta všetkých vekových skupín. V rámci bohatého programu bola účastníkom ponúknutá možnosť zapojiť sa do súťaže Vyzvi srdce k pohybu.

5. V priestoroch RÚVZ a NsP Galanta boli realizované panely s propagáciou kampane. Informácie o kampani Vyzvi srdce k pohybu a podmienkach zapojenia sa do súťaže boli zverejnené na webovej stránke RÚVZ Galanta.

Pracovníci PCZ realizovali individuálne poradenstvo zamerané na rizikové faktory KV ochorení, zároveň odporučili pohybovú aktivitu ako významný faktor v prevencii nadváhy a kardiovaskulárnych ochorení a ponúkli možnosť zapojiť sa do kampane „Vyzvi srdce k pohybu“.

9.3

Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012-2014

V prvom polroku 2013 zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané:

1. Na prevenciu fajčenia u detí a mládeže a riziko vzniku nikotínovej závislosti a jej škodlivosti na mladý organizmus s praktickou ukážkou detekcie CO prístrojom Smokerlyzér vo vydychovanom vzduchu formou prednášok a besied, ktoré sa uskutočnili na ZŠ P.O. Hviezdoslava v Seredi. Zároveň boli žiaci oboznámení so zákonom č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov. Z.v. aktivít sa zúčastnilo 32 žiakov.

2. V spolupráci s OÚ Gáň bol realizovaný Deň zdravia na tému „Vymeň cigaretu za pohyb“, pre občanov obce. Pracovníkmi OPZ boli realizované preventívne vyšetrenia mobilnou poradňou (celkový cholesterol, glukóza, triglyceridov, meranie TK, BMI a meranie CO vo vydychovanom vzduchu Smokerlyzérom) so zameraním na prevenciu fajčenia, zvýšenie informovanosti o cigaretách a o ich negatívnom vplyve na ľudský organizmus, o riziku ochorenia na rakovinu pľúc a vzniku srdcovo – cievnych chorôb a pohybovú aktivitu ako významnú zložku životného štýlu. Behu obcou Gáň sa zúčastnilo 163 bežcov a 29 účastníkov bolo vyšetrených mobilnou poradňou.

3. V spolupráci s DD Horné Saliby bol realizovaný Deň zdravia pre seniorov. OPZ zabezpečilo preventívne vyšetrenia – celkový cholesterol, glukóza, meranie TK, meranie CO vo vydychovanom vzduchu Smokerlyzérom a poradenstvo o vhodnom zdravotnom štýle a pohybovej aktivite u seniorov.

4. V spolupráci s ÚS SČK Galanta bola realizovaná súťaž mladých zdravotníkov. Čiastkovou tematikou bola propagácia Svetového dňa bez tabaku s možnosťou merania CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér.

5. V spolupráci s vedením NsP sv. Lukáša v Galante vo vstupných priestoroch bola realizovaná propagácia Svetového dňa bez tabaku s možnosťou merania CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér a odborným poradenstvom. Doplnkovým vyšetrením bolo meranie TK a celkového cholesterolu. Vyšetrení sa zúčastnilo 50 klientov a 36 fajčiarov využilo možnosť merania oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér. Akcia bola zameraná na informovanie verejnosti o škodlivosti fajčenia na zdravie a možnostiach odvykania od fajčenia.

6. Na základe Výzvy č.4/2013 TTSK a témy: Podpora zdravia a prevencia chorôb v Trnavskom samosprávnom kraji OPZ vypracovalo projekt: “Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí“, ktorého cieľom bolo informovať o nebezpečenstve a škodlivom vplyve návykových látok na zdravie mladej generácie, ktorý nebol schválený.

V rámci zdravotno-výchovných podujatí bol distribuovaný propagačný materiál. Propagácia Svetového dňa bez tabaku bola zabezpečená v priestoroch NsP Galanta a na RÚVZ Galanta.

9.3.1

Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Súťaž je plánovaná na r. 2014 a bude sa plniť podľa stanoveného harmonogramu.

9.4

Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009 – 2015

OPZ RÚVZ Galanta nie je zapojený do tohto projektu.

9.5

Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Na ZŠ P. O. Hviezdoslava v Seredi bola zrealizovaná prednáška na tému „Alkohol škodí zdraviu“, ktorej sa zúčastnilo 32 žiakov siedmeho ročníka.

9.6

Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

Výchovno-vzdelávacie aktivity OPZ boli zamerané na zlepšovanie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov a motivovanie obyvateľstva a seniorov k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého a aktívneho starnutia a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

1. V rámci Týždňa mozgu bola realizovaná prednáška pre verejnosť na tému „Žijeme život prosperujúci mozgu?“ v Domove dôchodcov Sereď, ktorej sa zúčastnilo 60 seniorov.
2. V MsKS v Seredi boli zrealizované prednášky na tému „Žijeme život prosperujúci mozgu?“, ktorých sa zúčastnilo 42 dospelých. Počas prednášok boli použité materiály so zameraním na tréning pamäti napr. Pracovné listy pre seniorov (Chýbajúce čísllice, Aký je správny postup...).
3. V spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska bol zorganizovaný Deň zdravia pre seniorov obce Veľké Úľany, počas ktorého bolo vyšetrených 45 seniorov a Deň zdravia pre seniorov obce Veľký Grob, kde bolo vyšetrených 27 seniorov. Klientom bol vyšetrený celkový cholesterol, glykémia a meraný krvný tlak.

9.7

Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

Výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu bola zameraná na ovplyvnenie a zmenu životného štýlu celej rodiny. Vzdelaná matka vzdeláva svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa.

OPZ ako odborný garant edukačno intervenčných zv. aktivít sa podieľalo na odbornej náplni činnosti Materského centra Bambuľkovo ako i lektorskej činnosti k odbornej problematike.

V prvom polroku 2013 boli zrealizované prednášky a besedy na témy:

1. stomatohygiena, zdravá životospráva, otužovanie organizmu.
  2. Pohybové aktivity v Materskom centre Bambuľkovo zabezpečovalo OPZ :
    - cvičenie pre mamičky s deťmi (2 x).
  3. Pri príležitosti Dňa matiek MC Bambuľkovo realizovalo zdravotno-výchovnú akciu – „Míľa pre mamu“, ktorej sa zúčastnilo okolo 150 účastníkov. Akcia bola zameraná na dôležitosť pohybu pre zdravie. Najmenším účastníkom sa prihovorila mimická bábka Adamko a deti si mali možnosť spolu s rodičmi vyskúšať správnu techniku čistenia zubov. Účastníci dostali vzorku zubnej pasty od firmy Lacalut.
- O svojej činnosti Materské centrum Bambuľkovo informuje prostredníctvom webovej stránky.

V spolupráci s vedeniami MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Galanta boli realizované nasledovné z.v. aktivity:

1. Prednášky a besedy zamerané na tému: „Zdravý životný štýl – význam správneho stravovania a telesnej aktivity pre zdravie“ boli realizované na školách (MŠ Sever Galanta,

ZŠ Hviezdoslavova Sered', ZŠ Veľká Mača a v Materskom centre Bambuľkovo Galanta) deťom sa prihovárala mimická bábka ADAMKO - hravo a zdravo, podporujúca zdravý životný štýl, kladný vzťah k pohybovej aktivite a správne výživové návyky u detí a ich rodičov. Prednášok sa zúčastnilo 272 detí a žiakov.

2. V spolupráci s vedením MŠ Sever v Galante bol zrealizovaný Športový deň pre deti s Adamkom na tému „Aktívne prežívanie voľného času a utužovanie zdravia pohybom“. Športového dňa sa zúčastnilo cca 140 účastníkov

3. Prednášky na tému: „Bezpečnosť na cestách a aktívne využitie voľného času“ boli realizované na ZŠ SNP Galanta a MŠ Sever a zúčastnilo sa ich 167 žiakov.

4. V spolupráci s vedeniami ZŠ Hviezdoslavova v Seredi boli realizované zdravotno-výchovné akcie zamerané na riziko vzniku nikotínovej závislosti a škodlivosti fajčenia na zdravie detí a mládeže s praktickou ukážkou detekcie CO prístrojom Smokerlyzér vo vydychovanom vzduchu Zároveň boli žiaci oboznámení so zákonom č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov. Prístrojom Smokerlyzér bolo vyšetrených 32 žiakov.

5. V spolupráci s Osvetovým strediskom v Galante, Hasičským záchranným zborom v Galante, Mestskou políciou v Galante a Policajným zborom SR v Galante bola zorganizovaná zdravotno-výchovná akcia „Drogám povedz nie“ pre deti MŠ v meste Galanta. Akcie sa zúčastnilo 110 detí.

6. OPZ v spolupráci s oddelením epidemiológie, odd. hygieny detí a mládeže a vedením vybraných základných a stredných škôl (Sukromné gymnázium Galanta, SŠOaS Galanta, ZŠ Sever Galanta a ZŠ Štefániková Galanta) realizovalo projekt Hrou proti AIDS, ktorého cieľom bolo dať mládeži možnosť netradičným spôsobom získať základné informácie o spôsoboch prenosu vírusu HIV ako i ďalších pohlavne prenosných infekcií. Zdravotno-výchovných akcií sa zúčastnilo 120 žiakov.

7. Pre žiakov ŠZŠ v Galanta bola realizovaná prednáška na tému: „Prevencia AIDS“, ktorej sa zúčastnilo 18 žiakov.

9.7.1

Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

RÚVZ Galanta nie je riešiteľom tohto projektu.

9.7.2

Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na cieľovú skupinu 3 – 6 ročných detí MŠ (predškolská výchova) a ich rodičov, na zlepšenie vedomostí a stomatohygienických návykov. V tomto období je možné pôsobiť na deti v malých skupinkách za účelom prevencie kazivosti zubov, ako aj upevnenia návyku na pravidelnú, každodennú starostlivosť o chrup a ústnu dutinu.

Intervenčné zdravotno-výchovné pôsobenie bolo zamerané na dôležitosť čistenia zubov, jeho demonštráciu s praktickým nácvikom, správnu výživu vo vzťahu k stomatologickým ochoreniam, negatívne následky neošetreného chrupu na zdravotný stav, dôležitosť pravidelných preventívnych prehliadok.

V spolupráci s vedením MŠ Kajal a DM drogérie v rámci Projektu: „Veselé zúbky“ bola realizovaná prednáška pre rodičov „Ako sa správne starať o detský chrup“, na ktorej sa zúčastnilo 35 rodičov. Prednáška bola spojená s názornou ukážkou starostlivosti o detský chrup a boli využité edukačné materiály.

OPZ zrealizovalo v spolupráci s MŠ Kajal intervenčné, zdravotno-výchovné aktivity s využitím mimickej bábky Adamko formou tvorivej dramaturgie a názornou demonštráciou správnej techniky čistenia zubov a správneho používania pomôcok v stomatohygiene (zubná kefka, zubná pasta) pre MŠ Kajal na ktorej sa zúčastnilo 42 detí.

9.8

CINDI program SR

V prvom polroku 2013 bola v okrese Galanta zameraná zdravotno-výchovná činnosť na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení so zameraním na zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Cestou činnosti Poradenského centra zdravotno-výchovná intervencia bola realizovaná individuálnou, skupinovú a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované mobilnou poradňou v spolupráci s MÚ, OÚ, GOS, s vedeniami DK Sereď, MsKS Sereď, MsKS Galanta, OÚ Gáň, OÚ Váhovce, DD Horné Saliby, SČK Veľké Úľany, Materské centrum Bambuľkovo Galanta, ZŠ Pusté Úľany, ZŠ a MŠ Pata.

V prvom polroku 2013 bolo vyšetrených spolu 350 klientov, z toho bolo 146 klientov prvovýšetrených a 204 klientov opakovane vyšetrených.

Z príležitosti Svetového dňa zdravia, ktorý bol venovaný prevencii hypertenzie boli realizované nasledovné zdravotno-výchovné aktivity:

1. Oddelenie podpory zdravia každoročne realizuje týždeň zdravotno-výchovných aktivít k Svetovému Dňu zdravia v spojení s Dňom narcisov. V roku 2013 boli realizované Dni zdravia mobilnou poradňou so zameraním na prevenciu civilizačných ochorení a vyhľadávanie skrytých rizikových faktorov u zdravých osôb v produktívnom veku (vyšetrenie biochemických parametrov Reflotronom, meranie TK, výživové poradenstvo). V spolupráci s MsKS Galanta bolo vyšetrených 57 klientov, s MsKS Sereď bolo vyšetrených 20 klientov, v ÚS SČK Veľké Úľany bolo vyšetrených 45 klientov.

2. Poradenské centrum RÚVZ Galanta v rámci Svetového dňa zdravia realizovalo pre verejnosť Deň otvorených dverí s možnosťou vyšetrenia: celkového cholesterolu, HDL a LDL cholesterolu, glykémie, triacilglycerolu, meranie TK a meranie podkožného tuku.

Uvedené zdravotno-výchovné aktivity sa dostali do povedomia klientov a stretávajú sa so záujmom a kladným postojom občanov, o čom svedčí aj horeuvedený počet vyšetrení.

3. Dni zdravia boli realizované aj na školách (ZŠ SNP Galanta, ZŠ Hviezdoslavova Sereď, ŠZŠ Sereď, MŠ Sever, MŠ SNP Galanta, MŠ Abrahám) deťom sa prihovárala mimická bábka ADAMKO - hravo a zdravo, podporujúca zdravý životný štýl, kladný vzťah k pohybovej aktivite a správne výživové návyky u detí a ich rodičov.

Na základe Výzvy č. 4/2013 TTSK, témy: „Podpora zdravia a prevencia chorôb v Trnavskom samosprávnom kraji“ bol OPZ vypracovaný projekt: „Sledovanie vybraných rizikových

faktorov civilizačných ochorení v rámci preventívnych vyšetrení obyvateľstva mobilnou poradňou zdravia v okrese Galanta“, ktorý nebol schválený.

9.9

EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY

(Zisťovanie zdravia Európanov)

V prvej polovici roku 2013 sa projekt nerealizoval.

Úlohy nad rámec a iné úlohy riešené na RÚVZ so sídlom v Galante k 30.06.2013

príloha

Názov úlohy	riešilo odd., odbor	spoluriešilo
Hygiena a dezinfekcia rúk – národná kampaň (máj 2013) - medializácia kampane - kontrola dezinfekcie rúk (stery u 12 zdrav.zamestn.)	Odd. epidemiológie	
Európsky imunizačný týždeň (22.4.-27.4.2013) - medializácia (letáky, školenie, web. stránka, nástenky)	Odd. epidemiológie	
Prevenia HIV/AIDS – projekt realizovaný na 2 ZŠ a 2 SŠ v okrese, zapojených 120 žiakov formou hry	Odd. epidemiológie	odd. HDM a OPZ
Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu	Odd. epidemiológie	odd.HDM
Cielené kontroly v spolupráci s inšpektorátom práce (1 kontrola v prevádzke SAMKANG DIECASTING SLOVAKIA, s.r.o. Sereď)	Odd. PPLaT	Inšpektorát práce Trnava
Mimoriadne úlohy na základe pokynu ÚVZ SR Cielené kontroly v zariadenia pre deti a mládeže a školského stravovania (5 úloh/112 kontrol)	odd. HDM	
Mimoriadne úlohy na základe ÚVZ SR v Bratislave postúpených hlásení zo systému RAPEX „o nebezpečných kozmetických výrobkoch“ (14 prípadov/151 kontrol/67 kontrolovaných výrobkov)	Odd. HV a odd. HŽPaZ	
Mimoriadne úlohy na základe ÚVZ SR v Bratislave postúpených hlásení zo sys. RASFF (3 prípady/90 kontrol)	Odd. HV	
Mimoriadne úlohy na základe pokynu ÚVZ SR v Bratislave (4 mimoriadne úlohy/61 kontrol)	Odd. HV	
Poradňa zdravia: Hromadné vyšetrenia - Mestský úrad Sereď, MsKS Galanta, MsKS Sereď, OÚ Veľké Úľany, OÚ Váhovce, OÚ Gáň, SČK Veľké Úľany, MC Bambuľkovo Galanta, Klub dôchodcov Veľký Grob, DD Horné Saliby, DD Sereď, ZŠ Pusté Úľany, ZŠ Pata, MŠ Pata počet vyšetrených – 287 Zamestnanci MŠ, ZŠ a SŠ + rodičia - 52 Individuálne poradenstvo – 11 Spolu vyšetrených - 350 prevencia zahŕňa aj aktivity k proj.Zdravé mestá, Zdravé	OPZ odd.epid., Odd. PPLaT	MÚ,OÚ, vedenia MŠ, ZŠ

školy.		
Projekt : Adamko hravo - zdravo - počet detí ZŠ zúčastnených prednášok a besied - 116 - počet detí MŠ zúčastnených prednášok a besied – 573	OPZ	vedenia MŠ, ZŠ
Projekt: Materské centrá – cvičenie s deťmi a tehotnými mamičkami - počet stretnutí - 2 Besedy na témy: Stomatohygiena, zdravá životospráva, otužovanie	OPZ	MC Bambuľkovo
Projekt: Prevencie protispoločenskej činnosti mládeže s dôrazom na problematiku záškoláctva a požívania alkoholu a tabakových výrobkov v meste Galanta.	MÚ Galanta	vedenia ZŠ a SŠ
Prevencia fajčenia, alkoholu a drogových závislostí: - na prednáškach a besedách sa zúčastnilo 32 žiakov II. stupňa ZŠ Sereď - prístrojom Smokerlyzér bolo vyšetrených 32 žiakov. V spolupráci s Osvetovým strediskom v Galante, Hasičským záchranným zborom v Galante, Mestskou políciou a Policajným zborom v Galante bola zorganizovaná z.v. akcia „Drogám povedz nie“ pre deti MŠ v meste Galanta. Akcie sa zúčastnilo 110 detí.	OPZ	Osvetové stredisko GA, MsP Galanta, HaZZ Galanta a vedenie ZŠ P.O.Hviezdoslava Sereď
Projekt : Mám 65 + a teší ma, že žijem zdravo OPZ spolupracovalo s Nadáciou Memory a Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou na spoločných aktivitách – propagácia Týždňa mozgu, na propagácii prednáškových aktivít týchto organizácií, na distribúcii propagačných materiáloch o najčastejších ochoreniach CNS v staršom veku. V rámci Týždňa mozgu bola realizovaná prednáška pre verejnosť na tému „Žijeme život prosperujúci mozgu?“ v Domove dôchodcov Sereď, ktorej sa zúčastnilo 60 seniorov. V spolupráci s DD Horné Saliby bol realizovaný Deň zdravia pre seniorov. OPZ zabezpečilo preventívne vyšetrenia – celkový cholesterol, glukóza, meranie TK, meranie CO vo vydychovanom vzduchu Smokerlyzérom a poradenstvo o vhodnom zdravotnom štýle a pohybovej aktivite u seniorov. V rámci svetového dňa – Pohybom ku zdraviu boli realizované propagačné panely s tematickým zameraním dôležitosti aktivity v staršom veku.	OPZ	DD Sereď, DD Horné Saliby

<p>Na základe Výzvy č. 4/2012 TTSK, témy: „Podpora zdravia a prevencia chorôb v Trnavskom samosprávnom kraji“</p> <p>OPZ vypracovalo regionálne projekty, ktoré boli zamerané na plnenia nasledovných úloh:</p> <p>Projekt: „Sledovanie vybraných rizikových faktorov civilizačných ochorení v rámci preventívnych vyšetrení obyvateľstva mobilnou poradňou zdravia v okrese Galanta“</p> <p>Projekt: „Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí“</p> <p>Projekty neboli schválené TTSK.</p>	<p>OPZ</p>	
--	------------	--

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Humennom**

1. Odbor hygieny životného prostredia a zdravia

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.)

Gestor úlohy nepožadoval žiadne podklady.

1.2 Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS)

Gestor úlohy nepožadoval žiadne podklady.

1.3 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol do projektu zapojený.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol do projektu zapojený.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Pre zmapovanie aktuálneho výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách v našom regióne sa vytypovala oblasť VN Stariny. Úloha sa bude plniť priebežne v nasledujúcom období.

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol do projektu zapojený.

1.7 Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol do projektu zapojený.

Projekty vyplývajúce z aktuálnych potrieb regiónu

2.1 Kontrola kvality vody a režimu hospodárenia v PHO VN Starina

Na úpravni vody v Stakčine bolo v priebehu prvého polroka 2013 odobratých na vyšetrenie 6 vzoriek surovej a 6 vzoriek upravenej vody, ktoré boli skúšané v rozsahu minimálneho rozboru. Z výsledkov skúšok vzoriek vody vyplýva, že surová voda zodpovedala kategórii A1 a v dvoch prípadoch v ukazovateli chemická spotreba kyslíka manganistanom a zákal kategórii A2 vyhlášky MŽP SR č. 636/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných vodovodoch (ďalej len vyhl. MŽP SR č. 636/2004 Z.z.). Upravená voda zodpovedala požiadavkám stanoveným vyhláškou NV SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a

kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. Okrem toho bolo odobratých 8 vzoriek vôd z prítokov do VN Starina - Cirocha, Stružnica, Berezovec a z hladiny pri priehradnom múre. U týchto prítokov boli vyšetrované NEL, CHSK_{Mn}, reakcia vody, vodivosť a zákal. Všetky ukazovatele zodpovedali kategórii A1 a v ukazovateli chemická spotreba kyslíka manganistanom, resp. zákal kategórii A2 vyhl. MŽP SR č. 636/2004 Z.z.

V rámci plnenia úlohy bola zabezpečená aj kontrola režimu hospodárenia v PHO VN Starina. Kontrola bola vykonávaná v rámci kontrolných dní zvolávaných orgánom štátnej vodnej správy.

V tabuľke je uvedený prehľad o odobratých vzorkách a ich kvalite

Odberové miesto	Počet vzoriek	Počet závadných vzoriek							
		Fyzikálno-chemicky		Mikrobiologicky		Biologicky		Spolu	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ÚV Stakčín – upravená voda	6	0	0	0	0	0	0	0	0

V tabuľke je uvedený prehľad o kvalite surovej vody a jej zaradenie do kategórií

Odberové miesto	Počet vzoriek	Kategórie úpravy					
		A1		A2		A3	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%
ÚV Stakčín – surová voda	6	4	66,67	2	33,33	0	0
Prítoky VN Starina	8	5	62,50	3	37,50	0	0
Spolu	14	9	64,29	5	35,71	0	0

2.2 Sledovanie kvality predmetov a plôch z prostredia zariadení pedikúr, manikúr, kozmetík a tetovacích salónov so zameraním na výskyt bakteriálnych a mykotických infekcií

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v prevádzkach pedikúr, manikúr, kozmetík a tetovacích salónov boli v týchto zariadeniach odoberané stery z pracovných plôch, zariadení predmetov a pracovných nástrojov a pomôcok so zameraním na mikrobiologický monitoring. V prvom polroku 2013 bolo odobratých a vyšetrených 125 sterov v 24-och zariadeniach. Stery boli vyšetrované v mikrobiologickom laboratóriu RÚVZ so sídlom v Prešove. Nález patogénnych, resp. podmienene patogénnych mikroorganizmov bol zistený v jednom prípade (*Staphylococcus aureus*) a táto skutočnosť bola prejednaná s prevádzkovateľom s cieľom prijatia okamžitých opatrení na zabránenie ich výskytu. Prevádzkovateľovi bola zároveň uložená bloková pokuta. Súčasne bol v 34-och zariadeniach vykonaný štátny zdravotný dozor, pričom v 3-och prípadoch bola uložená prevádzkovateľovi bloková pokuta za nedostatky v prevádzkovej hygiene.

V prvom polroku 2013 bola v 4-och zariadeniach vykonaná kontrola účinnosti sterilizačného prístroja, pričom laboratórne výsledky vyšetrení preukázali v 3-och prípadoch dobrú účinnosť

sterilizačných prístrojov. V jednom prípade, keď bola zistená nedostatočná účinnosť sterilizačného prístroja, bola po nastavení nových parametrov vykonaná opakovaná kontrola účinnosti. Laboratórne výsledky opakovanej kontroly preukázali dobrú účinnosť sterilizačného prístroja.

2.3 Ochrana zdravia seniorov zlepšovaním hygienických podmienok v zariadeniach sociálnej starostlivosti

V spádovej oblasti v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Humennom evidujeme zariadenia pre seniorov, domovy sociálnych služieb, domovy pre občanov s telesným alebo mentálnym postihnutím a denné stacionáre. ŠZD je zameraný na zásobovanie pitnou vodou, odkanalizovanie, zneškodňovanie tuhých odpadov, údržbu objektov, dodržiavanie prevádzkových poriadkov a poskytovanie starostlivosti s dôrazom na dodržiavanie celkovej hygienickej úrovne zariadení. V I. polroku 2013 bolo vykonaných osem kontrol a odobratých 30 sterov. Stery boli prevažne odoberané zo sociálno-hygienických zariadení, na izbách, v práčovniach a z denných miestností. Vo vyšetrených nálezoch boli najčastejšie kultivované *Staphylococcus species*, *Micrococcus*, plesne, kvasinky, aeróbne sporulanty. Pri masívnejších nálezoch boli prevádzkovatelia upozornení na vykonávanie efektívnejšej sanitácie priestorov. Odobraté vzorky vôd v dvoch zariadeniach, ktoré sú zásobované vodou z individuálnych studní, vyhovovali limitom ustanoveným v prílohe č. 1 NV SR č. 354/2006 Z.z..

2. Odbor preventívneho pracovného lekárstva

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľ:

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej len ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch .

Zvyšovanie kvality odborných poradenských služieb pre zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci a problematika činnosti pracovnej zdravotnej služby.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V prvom polroku 2013 sme viedli evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Rizikové práce boli k 30.06.2013 prehodnotené nasledovne: z evidencie bola vyradená riziková práca v dvoch organizáciách. Zaradenie do evidencie rizikových prác bolo v 9 organizáciách na 21 pracoviskách. Z toho do kategórie

rizika 3 bolo zaradených 17 pracovísk a do kategórie rizika 4 na 4 pracoviskách pre rizikové faktory hluk, vibrácie, pevné aerosóly, biologický faktor – TBC, a chemický faktor. V rámci ŠZD sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 39 previerok. V rámci výkonu ŠZD sme sledovali výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

V prvom polroku 2013 sme uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., harmonizovanej s právom Európskych spoločností, pri výkone ŠZD. Cielene sme kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Bolo vykonaných 7 previerok. Zabezpečovali sme poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Pri previerkach sme upozorňovali na skladovanie a likvidáciu obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi jedovatých látok a jedovatých látok a prípravkov a ďalej sledovali ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V roku 2013 doposiaľ nevidujeme vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Nezaznamenali sme žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V prvom polroku 2013 sme naďalej uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločností, pri výkone ŠZD. Pokračovali sme vo vyhľadávaní pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Vykonali sme previerky u 2 zamestnávateľov. Pokračovali sme vo vedení evidencie organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. V regióne evidujeme 5 takýchto organizácií (VVS Humenné – ČOV, Jagerglass Humenné, Nemocnica A. Leňa Humenné, RMR Humenné, p. Fečík, Snina), v roku 2013 sme pritom nevydali súhlasné rozhodnutia na prácu s karcinogénmi a mutagénmi.

Boli vydané 2 súhlasné rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a vykonávatelia týchto prác nám doručili 77 oznámení o likvidácii azbestu zo stavieb. Boli vykonané 4 previerky na pracoviskách pri odstraňovaní azbestu a materiálov s obsahom azbestu a tri konzultácie k uvedenej problematike. Zabezpečili sme vyplnenie 28 kontrolných listov informovanosti zamestnancov. Riešili sme dva podnety na neoprávnené odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

Zameriavali sme sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1278/2008/EHs v

rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém. Vykonali sme previerky u 2 zamestnávateľov. Vedeckú databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. V regióne evidujeme 3 takéto organizácie, v roku 2013 sme pritom nevydali súhlasné rozhodnutia na prácu s karcinogénnymi a mutagénmi.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Pri výkone ŠZD sme kontrolovali uplatňovanie legislatívnej úpravy – vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. V prvom polroku 2013 sme nezaraďovali do kategórií pre riziko psychickej záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

V prvom polroku 2013 sme konštatovali pokles počtu prešetrovaní podozrení na chorobu z povolania. Pri šetrení podozrení na chorobu z povolania sme sa zameriavali na širší a podrobnejší postup činností a zabezpečovali sme fotodokumentáciu a videozáznamy z vykonávaných prešetrovaných činností. Vykonávali sme hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ). Evidencia prešetrení podozrení na chorobu z povolania sú zasielané aj na ÚVZ SR.

V prvom polroku 2013 sme prešetrovali 3 choroby z povolania pre DNJZ. Pri prešetrovaní chorôb z povolania sa jednalo o dvoch zamestnancov CHEMES a.s. Humenné pracujúcich ako pracovník obsluhy odstruskovania a ako pracovník údržby, jednu zamestnankyňu v MOPS PRESS s.r.o. Snina ako apretárka, a jednu zamestnankyňu v spoločnosti VSK s.r.o. Humenné ako šička. V porovnaní s rokom 2012 došlo v prvom polroku 2013 k poklesu počtu prešetrovaných chorôb z povolania pre expozičný faktor DNJZ o 8 prípadov. O prešetrovaní chorôb z povolania je na oddelení vedená evidencia.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Cieľom tejto úlohy je prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia a propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy (napr. „Zdravé pracoviská“). Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

V rámci intervencie na podporu zdravia pri práci sme v spolupráci s OPZ a OHVBPakV realizovali spoločnú aktivitu zameranú na pracovníkov VVS a.s. Humenné. Pri tejto aktivite mali títo pracovníci možnosť nechať si urobiť základné vyšetrenia zamestnancami OPZ, zisťovali sa ich stravovacie zvyklosti zamestnancami OHVBPakV a zamestnanci OPPL informovali týchto pracovníkov o vplyve expozičných faktorov pracovného prostredia na ich zdravotný stav. Zamestnancami boli vyplnené dotazníky informovanosti pri ručnej manipulácii s bremenami (20 dotazníkov), pri práci so zobrazovacími jednotkami (10 dotazníkov) a pri práci s chemickými látkami (5 dotazníkov). Pri tejto aktivite bolo vyšetrených 25 pracovníkov VVS. Základným výstupom takýchto aktivít by malo byť

zabezpečenie informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie.

2.4 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom a pracovnom prostredí

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľom projektu je sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kofeínu v biologickom materiáli (moč). Riešiteľskými orgánmi budú ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ.

RÚVZ so sídlom v Humennom doposiaľ nie je medzi určenými riešiteľskými organizáciami. Prvá etapa riešenia bude prebiehať v roku 2013 a jej úlohou bude vypracovanie pilotného projektu pre HBM (vytvorenie riadiacej jednotky pre koordinovanie pilotného projektu, špecifikovanie populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP, výber profesií, príprava a tlač pracovných protokolov – pre prácu v teréne, odber vzoriek, tlač dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií na analytickú časť projektu). Samotná realizácia projektu bude prebiehať v ďalších rokoch.

Po spresnení našej prípadnej účasti na projekte bude tento rozpracovaný na podmienky nášho úradu. V rámci projektu teda v prvom polroku 2013 neboli realizované žiadne aktivity.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§55 zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme v prvom polroku 2013 vykonali kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na 3 pracoviskách, a to v: MIA Exclusive Humenné, Obchod s romantikou Humenné a Zákazkové krajčírstvo Humenné.

Následne do 30.09.2013 zamestnanci oddelenia PPL vykonajú, resp. doplnia štátny zdravotný dozor najmenej v piatich chránených dielniach alebo na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa zistia údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; použijú sa prípadne aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov. Do 15.10.2013 budú výsledky ŠZD zaslané na RÚVZ v sídle kraja.

2.6 Aktuálne problémové situácie riešené v jednotlivých regiónoch

2.6.5 Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

Cieľom projektu je vykonanie prieskumu úrovne výskytu vybraných faktorov pracovného prostredia, zameraných na kvalitu ovzdušia na pracovisku. V rámci projektu je potrebné zabezpečiť identifikáciu faktorov pracovného prostredia, ktoré môžu ovplyvniť pracovný komfort zamestnancov. V prípade potreby budú nariadené nápravné opatrenia. Projekt je realizovaný dotazníkovou formou. V termíne do 15.06.2013 sme zabezpečili vo vybranom obchodnom reťazci nášho regiónu (Tesco Humenné) výkon ŠZD. V rámci tohto výkonu bol vyplnený dotazník zamestnávateľa, zameraný na kvalitu ovzdušia v budove hypermarketu. Zisťoval sa najmä spôsob regulácie klimatických podmienok vo všetkých priestoroch, pričom išlo o objektívne posúdenie mikroklimatických podmienok. Následne boli odovzdané dotazníky pre zamestnancov, v ktorých sa mali k mikroklimatickým podmienkam vyjadriť najmä zo subjektívneho hľadiska. Z celkového počtu 74 zamestnancov sa nám vrátilo späť 66 dotazníkov, čo predstavuje 89,19 %.

Získané údaje budú spracované v tabuľkovej podobe a do 15.09.2013 budú odoslané RÚVZ so sídlom v Prešove na konečné spracovanie.

Projekty vyplývajúce z aktuálnych potrieb regiónu

1. Znižovanie rizika chorôb podmienených prácou v prevádzkach drevovýrob

Cieľ: Zvýšenou kontrolou prevádzok drevovýrob a presadzovaním potrebných opatrení znížiť riziko chorôb podmienených prácou. Pozornosť zamerať hlavne na dodržiavanie požiadaviek ustanovených NV SR č. 115/2006 Z.z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku a požiadaviek ustanovených v NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci.

V prvom polroku 2013 v dozorovanom regióne evidujeme 93 prevádzok drevovýrob s rizikom ohrozenia zdravia expozíciou hluku. Z uvedeného počtu cca. 25 prevádzok spracováva aj tvrdé drevo, kde pretrváva riziko poškodenia zdravia karcinogénnym faktorom – prach z tvrdého bukového a dubového dreva. V rámci plnenia projektu sme vykonali 31 previerok. Boli vydané 2 rozhodnutia s 5 uloženými pokynmi na odstránenie zistených nedostatkov. Pri ŠZD sme pozornosť zamerali na konzultácie a besedy o možnom riziku a poškodení zdravia zamestnancov. Na drevovýrobe sme neprešetrovali žiadnu chorobu z povolenia ani ohrozenie. Boli spracované dotazníky informovanosti zamestnancov v počte 91 kusov, z toho 47 pre riziko prachu a 49 pre hluk.

Na prehodnotenie rizikovej práce bolo vydané 1 rozhodnutie v kategórii rizika 3 na 2 pracoviskách pre rizikový faktor hluk. V dvoch drevovýrobách boli vydané rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizika 3 pre rizikové faktory hluk a prach. V jednej drevovýrobe boli pracovné činnosti vyradené z evidencie rizikových prác pre rizikové faktory hluk a prach.

2. Prehodnotenie práce z pohľadu expozície JNDZ na vybraných pracoviskách s cieľom zabezpečiť posudzovanie rizík pri JNDZ

Sústavnou kontrolnou činnosťou sa snažíme dosiahnuť na vybraných pracoviskách zabezpečenie posúdenia rizika pri JNDZ. Hlavný dôraz venujeme vypracovaniu opatreniam,

ktoré vylúčia alebo znížia na najnižšiu možnú a dosiahnuteľnú mieru zvýšenú fyzickú záťaž pri práci v zmysle vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a NV SR č. 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami.

Na Slovensku pribúdajú choroby z povolania z JNDZ, ktoré vznikajú v súvislosti s prácou na pracoviskách s vynúteným pracovným tempom. Práca na týchto pracoviskách je jednostranná, vynútená, s nadmernou záťažou a už aj dlhodobá. Zamestnávateľia, keďže navonok ide o ľahkú prácu jej nevenujú dostatočnú pozornosť – často chýba základné posúdenie rizika. Z tohto dôvodu je potrebné zvážiť a prehodnotiť prácu na takýchto pracoviskách a na základe výsledkov určiť zamestnávateľom také povinnosti, aby sa zamedzilo zvyšovaniu počtu chorôb z povolania z JNDZ ručnej manipulácie s bremenami. Je potrebné sústrediť sa aj na súbežné pôsobenie viacerých expozičných faktorov (hluk, mikroklimatické podmienky a pod.). V súčasnosti je podiel ochorení vznikajúcich pri pôsobení expozičného faktora JNDZ a manipulácie s bremenami na celkovom počte prešetrovaných a priznaných chorôb z povolania vysoký a má stúpajúcu tendenciu.

V priebehu prvého polroka 2013 sme vykonali 8 previerok v prevádzkach drevovýrob s cieľom preveriť zabezpečenie posúdenia možných rizík z pohľadu expozície JNDZ a ručnej manipulácie s bremenami. Skonštatovali sme, že v preverovaných subjektoch nebolo posúdené riziko pre JNDZ a manipuláciu s bremenami. V súčasnej dobe je vysoký podiel mechanizácie základných pracovných činností v stredných a veľkých drevovýrobách a relatívne znižujúci sa podiel hrubej manuálnej práce. Zamestnanci hlavne vo výrobných s výrobnými linkami sa špecializujú na jeden druh vykonávaných činností, ktorá má charakter klasickej pásovej výroby s vysokou špecializáciou vykonávaných pracovných úkonov. V nasledujúcom roku bude potrebné v týchto výrobných organizáciách vykonať následné previerky s cieľom vysvetliť význam posúdenia možných rizík a ich vplyv na možné ochorenie zamestnancov v súvislosti s JNDZ a manipuláciou s bremenami.

3. Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie

Cieľ:

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeléj populácie (so zameraním na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Plnenie: Priebežne pokračuje zber údajov z monitoringu jednotlivých vekových skupín dospeléj populácie. Doposiaľ bolo monitorovaných 58 respondentov. Každý respondent vyplnil jednodňový jedálny lístok, dotazník o životospráve a pohybovej aktivite. Vyplnené jedálne lístky budú počítačovo spracované v programe ALIMENTA verzia 4.3E, ktorý poskytuje informácie o energetickom príjme, príjme základných živín, vitamínov, minerálov, hrubej vlákniny, cholesterolu, spotreby NaCl, príjme tekutín a kyseliny listovej. V poradni zdravia RÚVZ z kapilárnej krvi sa každému klientovi vyšetrili parametre lipoproteínového metabolizmu a glukózy na prístroji Reflotron. Súčasne bol vyplnený klinicko – biochemický dotazník. V úlohe sa bude pokračovať v II. polroku 2013.

Vyhodnotenie: Správa bude spracovaná do 31.12.2013.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Cieľ:

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečenia kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Plnenie: Na monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli (vrátane morskej soli) bolo odobratých 12 vzoriek na laboratorne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃. Plnenie úlohy pokračuje podľa harmonogramu, odoberajú sa 2 vzorky za mesiac.

Vyhodnotenie: Z vyšetrených vzoriek všetky vzorky vyhovovali chemickým ukazovateľom určeným v PK SR. Správu vypracujeme k 31.12.2013.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Cieľ:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Plnenie: Táto úloha bude realizovaná v II. polroku 2013.

Vyhodnotenie: Správa bude spracovaná do 31.12.2013.

4. Odbor hygieny detí a mládeže

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

4.2 „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí a mládeže SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“

Cieľom tohto projektu je zhodnotenie stravovacích zvyklostí vybraných vekových skupín detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín bude vytvorená databáza so zohľadnením veku a regiónov SR.

Takto vzniknutá databáza vytvorí reálny základ pre ovplyvňovanie stravovacích zvyklostí v populačných skupinách detí na báze poradne zdravia a v rámci výkonu ŠZD v zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže.

Základom pre vytvorenie databázy je dotazník pre rodičov detí a pedagógov. Časť údajov sa získa laboratórnym rozborom vzoriek stravy a stanovením živín a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Ďalšie údaje sa získavajú aj metódou 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy. Táto metóda dovoľuje kvantifikovať zastúpenie jednotlivých potravinových komodít vo výžive a identifikovať hlavné potravinové zdroje jednotlivých živín.

Pre rok 2013 je určené sledovanie stravovacích zvyklostí u stredoškóľakov. V priebehu I. polroka 2013 bol zamestnancami odd. HDM monitoring vykonaný vo vekovej kategórii 15 –

18 ročných v zariadeniach: Cirkevná spojená škola (Cirkevné gymnázium sv. Cyrila a Metóda) Duchnovičova č. 24, Humenné a Stredná odborná škola Sládkovičova č. 2723/120, Snina. Do prieskumu bolo zapojených 120 študentov.

Dotazníkový prieskum o stravovacích návykoch a frekvenčný dotazník bol realizovaný v čase od 18.03.2013 – 31.05.2013. Odber desiatich vzoriek varenej stravy (obedov) bol realizovaný v 17. kal. týždni, rozsah požadovaných vyšetrení bol: energetická hodnota, bielkoviny, tuky, cukry, chlorid sodný, dusičnany. Údaje z dotazníkov budú spracované v programe Excel - mustra a Alimenta verzia 4.3 v termíne do 30.09.2013 a budú zaslané na RÚVZ Rimavská Sobota, ktorý je gestorom projektu.

4.3 „Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí“

Cieľom uvedeného projektu je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy chceme získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín. Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení.

V priebehu I. polroka 2013 bol zamestnancami odd. HDM monitoring vykonaný u detí vo veku 9 rokov. Do projektu bolo zapojených 20 detí zo ZŠ Pugačovova č.7, Humenné. Dotazníkový prieskum bol realizovaný v čase od 15.04.2013 – 31.05.2013. Zozbierané dotazníky sa vložili do masiek v programe Excel a v termíne do 01.11.2013 a elektronicky zašlú na Úrad verejného zdravotníctva SR v Bratislave.

Projekty vyplývajúce z aktuálnych potrieb regiónu

I. Výkon ŠZD a ÚKP

1. Bola vykonaná kontrola navrhnutých opatrení, ktoré vyplynuli z výkonov externých auditov v zariadeniach školského stravovania v mestách Humenné, Snina a Medzilaborce. V 1. polroku 2013 bolo skontrolovaných 13 zariadení školského stravovania – ŠJ pri: ZŠ Komenského Snina, ZŠ Študentská Snina, SPŠ Partizánska Snina, SOŠ Sládkovičova Snina, CSŠ Duchnovičova Humenné, ZŠ Kudlovska Humenné, ZŠ Dargovských hrdinov Humenné, ZŠ Pugačovova Humenné, ZŠ SNP Humenné, MŠ Osloboditeľov Humenné, MŠ Mierová Humenné, ZŠ s MŠ Kamenica nad Cirochou a ZŠ s MŠ Dlhé nad Cirochou.

2. Bol vykonaný odber 8-mich vzoriek pitnej vody z IVZ v zariadeniach pre deti a mládež, predovšetkým v tých, kde v roku 2012 neboli dodržané stanovené limity pre pitnú vodu.

Šesť vzoriek vody vo vyšetrených ukazovateľoch spĺňali limity ustanovené nariadením vlády SR č. 354/2006 Z. z. a dve vzorky nevyhovovali v ukazovateli železo.

3. Bol vykonaný odber dvoch päťíc vzoriek varenej stravy na mikrobiologickú bezpečnosť a štyri vzorky varenej stravy na chemické laboratórne vyšetrenie zo zariadení školského stravovania pre deti a mládež. Všetky vzorky varenej stravy zodpovedali Potravinovému kódexu SR.

4. Bol vykonaný odber 10-tich vzoriek piesku z pieskovísk pri MŠ v okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce. Odobraté vzorky vyhovovali vyhláške MZ SR č. 521/2007 Z. z.

5. Bol vykonaný odber 2 x 5 vzoriek riedenej mliečnej výživy (1 x DO Humenné, 1x DO Snina). Výsledok: mikrobiologicky v norme, vo všetkých vyšetrených vzorkách.

6. Podľa potreby zabezpečujeme sledovanie obsahu dusičnanov v pitnej vode v IVZ, ako prevenciu pred vznikom doječenskej dusičnavej methemoglobínémie. V priebehu 1. polroka 2013 bolo celkom odobratých a vyšetrených 13 vzoriek vody z IVZ. Z uvedeného množstva 7 vzoriek nezodpovedalo parametrom pre používanie pre dojčatá, preto bolo odporúčané používať doječenskú vodu zo spotrebnej siete.

II. Poradenská a zdravotno-výchovná činnosť

1. Pri každom výkone ŠZD zabezpečujeme zdravotno-výchovné aktivity v rámci ochrany zdravia detí a mládeže. Bolo vykonaných 99 kontrol.

2. V priebehu 1. polroka 2013 boli poskytované konzultačné, poradenské služby fyzickým a právnickým osobám pri zámeroch na úpravu, zriadenie, prevádzkovanie zariadení pre deti a mládež alebo určenie podmienok pre zdravý vývoj tejto vekovej kategórie ľudí. Celkom bolo uskutočnených 18 konzultácií.

3. Vedúca oddelenia ako krajská odborníčka pre HDM Prešovského kraja aj v priebehu 1. polroka 2013 zabezpečila 17 konzultácií a 2 pracovné porady pre odd. HDM RÚVZ.

6. Odbor epidemiológie

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

6.1 Národný imunizačný program SR

Rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, odstraňovanie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti). Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy). Výchova a poradenstvo.

Plnenie imunizačného programu je realizované v spolupráci s detskými, dorastovými a praktickými lekármi. Jednou zo základných úloh imunizačného programu je udržanie stavu zaočkovanosti.

V mesiaci september bude vykonaná kontrola očkovania v okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce za obdobie od 1.9.2012 do 31.8.2013.

Na základe výsledkov kontroly očkovania v roku 2012 boli prijaté opatrenia na udržanie zaočkovanosti v regióne na úrovni predchádzajúcich rokov, kedy sa percento zaočkovanosti pohybovalo od 98 % do 100 % pri jednotlivých druhov očkovania a v jednotlivých okresoch.

V roku 2013 očakávame podobnú zaočkovanosť. V priebehu 1. polroka 2013 neboli hlásené závažné problémy pri výkone očkovania. Nezaznamenali sme odmietnutie očkovania. Riešili sme iba 2 pohovory s rodičmi, ktorí však neodmietali očkovanie z presvedčenia, ale z obavy o zdravie svojich detí.

V okrese Humenné bol v roku 2006 zriadený záchytný tábor, očkovanie spadá do kompetencie MV SR. Očkovanie v záchytnom tábore sa nevykonáva, deti ktoré sú umiestnené v zariadení s rodičmi odchádzajú do tretích krajín, kde sú doočkované podľa platnej legislatívy danej krajiny.

V 1. polroku sme nemali hlásené reakcie po očkovaní. Mimoriadne očkovanie v 1. polroku 2013 nebolo nariadené pre priaznivú epidemiologickú situáciu.

V januári bol doručený na všetky očkujúce strediska očkovací kalendár na rok 2013. V priebehu 1. polroka boli lekári pravidelne informovaní o zmenách v očkovaní. Pravidelne mesačne sme informovali lekárov o aktuálnej epidemiologickej situácii ako i o výskyte ochorení preventabilných očkovaním.

V 1. polroku 2013 sme zaznamenali opäť nárast hláseného počtu ochorení na pertussis. Ochorenia boli hlásené u očkovaných jedincov, u ktorých v anamnéze dominoval hlavne dlhodobý dráždivý kašeľ bez teploty. Ochorenia boli sérologicky potvrdené.

Pripravili sme leták o očkovaní pre verejnosť, hlavne so zameraním na rómske etnikum, ktorý sme distribuovali do jednotlivých osád. Leták obsahoval informácie o povinnom očkovaní a o význame očkovania.

V čase zvýšeného výskytu respiračných ochorení sme informovali verejnosť prostredníctvom médií o možnosti očkovania proti chrípke.

Pravidelne každý rok pripravujeme seminár pre lekárov a sestry, ktorý sa bude konať v novembri 2013.

Zabezpečenie Európskeho imunizačného týždňa:

- informácie pre detských a praktických lekárov - spracovali sme informačný materiál a leták, ktorý lekári umiestnili na nástenných tabuliach pred ambulanciami vo všetkých troch okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce,
- na informačnej tabuli RÚVZ Humenné,
- v 5 rómskych osadách a 2 zoskupeniach rómskeho etnika v meste Snina a v Medzilaborciach sme distribuovali vlastný leták o očkovaní a očkovací kalendár. V Humenskej televízii bol zverejnený na teletexte informačný materiál o význame očkovania, zároveň bol tento materiál zverejnený na webovej stránke RÚVZ Humenné a bol poskytnutý dvom regionálnym denníkom - Podvihorlatské noviny a Pod Vihorlatom.
- na oddelení epidemiológie je zriadená poradňa očkovania pre verejnosť ako aj zdravotníckych pracovníkov - informácie poskytujeme denne. V poradni očkovania sme riešili hlavne očkovanie do zahraničia.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

Znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení, a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života. Skvalitnenie surveillance prenosných ochorení. Edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Hlásením a protiepidemickými opatreniami znižujeme riziko prenosu infekčných ochorení. Pravidelne týždenne sledujeme výskyt osýpok, detskej obrny, meningitíd a hlavne akútnych chabých paréz.

Podľa stanoveného harmonogramu zabezpečujeme odber odpadových vôd z ČOV na poliovírusy a enterálne vírusy. V 1. polroku 2013 sme odobrali 4 vzorky vody z ČOV s negatívnym nálezom.

Nadalej pretrváva problém hlásnej služby z jednotlivých obvodov, hlavne z okresu Medzilaborce. Najväčší počet hlásených ochorení je z infekčných ambulancií. Hlásenie respiračných ochorení sa pohybuje od 80 – 100 %.

Pravidelne jednotlivé ambulancie ako aj zdravotnícke zariadenia informujeme o výskyte inf. ochorení, nariadeniach a odborných usmerneniach. Celkove sme navštívili zdravotnícke zariadenia za účelom poskytnutia informácií 10 x 78 zariadení. Analýzu epidemiologickej situácie robíme denne, týždenne, mesačne a štvrtročne do spravodaja, ktorý pripravuje RÚVZ „Cesta k zdraviu“, ktorý zasielame všetkým zdravotníckym pracovníkom, obciam, školám.

V rámci edukácie obyvateľstva sa zameriavame hlavne na poradenstvo v rodinách chorých, ako aj v zdravotníckych zariadeniach pri VHA, VHB.

V 1. polroku 2013 bolo hlásených na RÚVZ so sídlom v Humennom 438 ochorení, z toho do EPIS-u bolo hlásených 417, 21 ochorení nebolo hlásených do EPIS-u – zmeny dg.

Počet hlásených ochorení: okres Humenné 238 z toho 17-tich prípadoch boli nahlásené zmeny dg., okres Snina 161 z toho v 3-och prípadoch boli dg. zmenené, okres Medzilaborce 39 z toho v 1 prípade došlo k zmene diagnózy. V okrese Humenné bolo navštívených za účelom protiepidemických opatrení 95 ohnisk, v okrese Snina 50 ohnisk a v okrese Medzilaborce 28 ohnisk. Opatrenie v OHN - zdravotná výchova bola vykonaná v 421 prípadoch. V 1. polroku 2013 naďalej pretrvávala veľmi priaznivá situácia vo výskyte VHA vo všetkých troch okresoch – ochorenie nebolo hlásené. Túto veľmi priaznivú situáciu môžeme pripísať edukácií obyvateľstva a očkovaníu proti VHA. Nárast hláseného počtu ochorení na VHB a VHC je ovplyvnený výskytom pozitivity u azylantov záchytného tábora v Humennom.

Situácia vo výskyte infekčných ochorení je ovplyvnená nielen hlásnou službou, ale aj laboratórnymi vyšetreniami. Lekári iba sporadicky odoberajú materiál, či už na mikrobiologické vyšetrenie, sérologické vyšetrenie a veľmi zriedka na virologické vyšetrenie.

V 1. polroku 2013 sme poskytli 10 informácií pre tlač a televíziu.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení. Začlenenie surveillance infekčných ochorení do siete EÚ.

Do systému EPIS pravidelne denne vkladáme údaje o výskyte infekčných ochorení, hlásených z jednotlivých obvodov, infekčných ambulancií a laboratória. Týždenne vkladáme údaje o výskyte chrípky a ARO ochorení. Hlásna služba sa pohybuje od 80% do 100%. V 1. polroku 2013 bolo do systému nahlásených 417 ochorení, počet spracovaných ohnisk 173, zvýšený lekársky dohľad bol nariadený u 72 osôb, zdravotná výchova ako aj dezinfekcia bola nariadená v 421 prípadoch. V 31 prípadoch diagnóza nebola potvrdená, ale opatrenia v rodinách boli vykonané. Išlo hlavne o pohryznutia a podozrenia na VHA - nepotvrdené. V prípade, že zviera bolo vakcinované a vyšetrené veterinárnym lekárom, pacient nebol vakcinovaný, do hlásenia sme ho nedávali. Do systému EPIS vkladáme len prípady, u ktorých bola zahájená vakcinácia a prípady s potvrdenou diagnózou.

Situáciu vo výskyte infekčných ochorení môžeme hodnotiť ako veľmi priaznivú, hlavne vo výskyte VHA.

Systém EPIS je prínosom pre poskytovanie informácií, ako aj získavania informácií o výskyte infekčných ochorení v jednotlivých regiónoch.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach

Pri plnení tohto projektu sme sa zamerali na:

- zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach v okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce,
- priebežný monitoring mikrobiálnej kontaminácie prostredia zdravotníckych zariadení, sterilných zdravotníckych materiálov a dezinfekčných roztokov,

- na vykonávanie kontrol funkčnosti sterilizačnej techniky na oddeleniach nemocníc a neštátnych ambulanciách.

Pravidelne každý rok vykonávame analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz na jednotlivých oddeleniach v rámci zasadania nozokomiálnej komisie zriadenej pri nemocniciach. Pretrváva stále problém s hlásením NN. V 1. polroku 2013 sa konalo zasadnutie nozokomiálnej komisie v nemocnici v Humennom, kde boli vyhodnotené stery z prostredia, kontrola účinnosti sterilizačnej techniky a kontrola účinnosti dezinfekčných roztokov. Počet hlásených nozokomiálnych nákaz nezodpovedá skutočnému výskytu NN. V rámci prevencie nozokomiálnych nákaz, všetky zdravotnícke zariadenia majú vypracovaný ako dodatok k prevádzkovému poriadku i hygienicko – epidemiologický režim.

Pri kontrolách dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu v 1. polroku 2013 sme vo všetkých troch okresoch vykonali 133 previerok zdravotníckych zariadení, odobrali sme 60 vzoriek zo sterilného materiálu a 310 vzoriek sterov z prostredia. Odobrali sme 18 roztokov na kontrolu účinnosti.

Bolo otestovaných 51 sterilizačných prístrojov. V 2-och prípadoch bola vykonaná opakovaná kontrola sterilizačného prístroja pre pozitívny výsledok. Opakované testovanie sa vykonalo po oprave sterilizačných prístrojov.

K 5. ročníku kampane „Umývaj si ruky, zachrániš život“ sme pripravili materiál, ktorý sme poskytli zdravotníckym zariadeniam. Aktívnou účasťou s 1 prezentáciou sme vystúpili na konferencii stomatológov z okresu Humenné, Snina, Medzilaborce. Epidemický výskyt nozokomiálnych nákaz sme nemali hlásený.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Na oddelení epidemiológie využívame program EPIS – Systém rýchleho varovania. Údaje sú vkladané do systému denne.

Mimoriadne situácie a ich riešenia sú rozpracované v Havarijnom pláne RÚVZ a Pandemickom pláne v prípade pandémie chrípky. Tieto materiály sú pravidelne aktualizované. V 1. polroku 2013 sme nemali hlásenú mimoriadnu epidemiologickú situáciu.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V 1. polroku 2013 sme odobrali 4 vzorky odpadovej vody z ČOV Humenné s negatívnymi výsledkami.

Výskyt akútnych paréz sledujeme týždenne. V 1. polroku 2013 sme nemali hlásené ani jedno ochorenie ani podozrenie na ochorenie poliomyelitídou.

6.7 Prevencia HIV/AIDS – plní podpora zdravia

Ochorenie na AIDS ani pozitívitu HIV sme v 1. polroku 2013 nemali hlásené.

6.8 Poradne očkovania

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochorení. Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných ochorení. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce sme zatiaľ riešili v poradni očkovania iba 2 prípady odmietania očkovania u mamičiek, ktoré sa báli dať zaočkovať svoje deti. Po konzultácií v poradni boli deti

zaočkované. V poradni očkovania poskytujeme informácie hlavne o očkovaní proti VHA a VHB ako o očkovaní pri cestách do zahraničia.

6.9 Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaní, trend vývoja a následná cielená intervencia.

V mesiaci jún bol dotazníkovou formou vykonaný prieskum na školách a detských ambulanciách. Celkovo bolo vyplnených 55 dotazníkov, ktoré boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

9. Podpora zdravia

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

9.1 Národný program podpory zdravia

Medziodborová úloha – plnia odbor podpory zdravia, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor hygieny výživy.

V rámci plnenia aktualizovaného Národného programu podpory zdravia realizujeme preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických ochorení. Aktivity sú zamerané na prevenciu chronických a infekčných ochorení.

1. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení sú rozdelené do týchto oblastí:

A) Výživa a stravovacie zvyklosti – zamestnanci oddelenia edukujú obyvateľov v zásadách správnej výživy, vzdelávajú všetky vekové skupiny s cieľom zlepšiť stravovacie návyky obyvateľov (44 aktivít; 22. marec – Sv. deň vody; 7. apríl – Sv. deň zdravia; médiá; PCOAPZ).

B) Fyzická inaktivita – edukácia obyvateľstva o benefitoch zdraviu prospešnej pohybovej aktivity (10 aktivít; 10. máj – Svetový deň Pohybom ku zdraviu; kampaň Vyzvi srdce k pohybu; médiá; PCOAPZ).

C) Tabak, alkohol, drogy – realizácia prevent. opatrení, ktoré znižujú možnosť vzniku závislosti so zameraním najmä na deti a mládež (54 aktivít; 31. máj – Sv. deň bez tabaku; médiá).

2. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení:

- realizovanie zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu HIV/AIDS a sexuálne prenosných ochorení (12 besied).

V rámci plnenia úloh NPPZ realizujeme aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou:

Svetový deň boja proti rakovine – 4. február, článok uverejnený v spravodaji Cesta k zdraviu, ktorý štvrt'ročne vydáva RÚVZ, na internetovej stránke úradu a v regionálnych médiách (Humenské topky).

Týždeň mozgu – 11. – 17. marec – aktivity k Týždňu mozgu sme vykonávali pre deti materských škôl, žiakov základných škôl a študentov stredných škôl. Pre deti v materských školách boli pripravené pracovné listy o činnosti mozgu. Žiaci a študenti si vypočuli základné

informácie o mozgu a jeho fungovaní a následne riešili logické úlohy. Celkovo bolo edukovaných 157 detí, žiakov a študentov. V spolupráci so VŠZP sme vykonali meranie hladiny celkov. cholesterolu v kapilárnej krvi u pedagógov v MŠ Třebíčskej a na SZŠ v Humennom, zúčastnených bolo spolu 38 osôb.

Článok o Týždni mozgu bol uverejnený v regionálnych médiách. V priestoroch úradu a na internetovej stránke úradu bol uverejnený leták s danou tematikou, ktorý bol taktiež e-mailom rozposlaný na všetky školy v našej spádovej oblasti

Svetový deň vody - 22. marec – k danému dňu sme realizovali prednášky o význame vody pre ľudský organizmus na štyroch školách pre 101 žiakov a študentov.

Svetový deň zdravia - 7. apríl – pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme usporiadali „Deň otvorených dverí“ pre občanov nášho regiónu. Tejto akcie sa celkovo zúčastnilo 18 občanov, ktorým bol vyšetrený celkový cholesterol v kapilárnej krvi, množstvo telesného tuku a krvný tlak a 37 študentov z Gymnázia J. Zlatoústeho v Humennom, ktorým sme merali krvný tlak a množstvo telesného tuku.

Zdravotno-výchovná akcia s názvom „Prečo Francúzi nedržia diétu“ spojená s meraním krvného tlaku a telesného tuku pre ženy, ktoré sú organizované v združení Ženy a tradície sa uskutočnila 10. apríla v priestoroch RÚVZ so sídlom v Humennom. Prítomných bolo 30 žien, ktoré si vypočuli informácie z oblasti zdravého životného štýlu, podali sme im informácie o kampani Vyzvi srdce k pohybu a o činnosti Poradne zdravia. K dispozícii mali letáky – Hypertenzia, Metabolický syndróm, Hypercholesterolémia, vytvorené pracovníčkou oddelenia podpory zdravia.

V rámci Svetového dňa zdravia sme realizovali komplexné vyšetrenie TZS u pedagógov zo ZŠ Hrnčiarskej v Humennom. Vyšetrení sa zúčastnilo 36 klientov.

Informácia o Svetovom dni zdravia bola zverejnená na internetovej stránke úradu a v regionálnych médiách a e-mailom rozposlaná inštitúciám v našej spádovej oblasti.

Svetový deň – Pohybom ku zdraviu – 10. máj – pri príležitosti tohto svetového dňa bol uverejnený článok na internetovej stránke úradu. Článok o pozitívnych účinkoch pohybovej aktivity boli e-mailom zaslaný na všetky školy a obecné úrady v našej spádovej oblasti. Prostredníctvom e-mailu sme školám zaslali výzvu k otvoreniu športovísk pre verejnosť. Na našu výzvu reagovali 2 školy v Humennom. Realizovali sme pohybové hry s deťmi z materských škôl. Na ZŠ Laboreckej a ZŠ SNP v Humennom sme výjazdovou poradňou zdravia vyšetřili 36 pedagogických zamestnancov.

Svetový deň bez tabaku – 31. máj – v tento deň prebiehala celoslovenská kampaň „Exfajčiari sú nezastaviteľní“. Informácia o kampani bola zverejnená v regionálnych médiách a na internetovej stránke úradu. Kampaň prebiehala na námestí v Humennom. Fajčiari mali možnosť zistiť množstvo CO vo vydychovanom vzduchu. Túto možnosť využilo 13 osôb a 11 respondentov vyplnilo Fagestromov dotazník závislosti na nikotíne. Pre 112 žiakov základných škôl sme pripravili prednášky o negatívnych dôsledkoch fajčenia.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s nimi – 26. jún – ÚVZ SR v spolupráci so Slovenským združením výrobcov piva a sladu organizuje v rámci Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi 2.júla zdravotno-výchovnú kampaň s názvom **DEŇ ZODPOVEDNOSTI**. Cieľom zdravotno-výchovnej kampane je zvýšiť celoslovenské povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov. Pracovníčky oddelenia podpory zdravia budú informovať širokú verejnosť o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu a o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. Aktivity budú spojené s vyšetrením jedného z pečňových testov a meraním tlaku krvi.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva SR a zdravotného uvedomenia

Cieľ: Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

V mesiacoch máj – jún 2013 sme realizovali dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR“. Dotazníky nám boli zaslané z ÚVZ SR a následne sme zabezpečili vyplnenie 104 dotazníkov. V mesiacoch júl – august vyplnené dotazníky zadáme do programu EpiData a zašleme na ÚVZ SR, kde budú vyhodnotené.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Zamestnanci oddelenia realizujú na školách prednášky a besedy z oblasti zdravej výživy a prevencie obezity, o dostatočnom pitnom režime a význame pohybovej aktivity. V 1. polroku bolo realizovaných 34 prednášok a besied v Humennom, Snine a Medzilaborciach.

V spolupráci s pedagógmi na ZŠ Budovateľskej v Snine sme pripravili pre žiakov preventívnu akciu zameranú na zdravý životný štýl. Žiaci pracovali v skupinách – tvorili plagáty s témou zdravého životného štýlu a riešili kvíz o zdravej výžive. Taktiež sme im merali množstvo telesného tuku. Tejto akcie sa zúčastnilo 18 žiakov.

Poradenské centrum ochrany a podpory zdravia realizovalo merania krvného tlaku, telesného tuku a obvodu pása u žiakov CZŠ v Belej n/C. Spolu bolo vyšetrených 52 žiakov.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Zamestnanci PCOAPZ propagovali kampaň, distribuovali letáky a účastnícke listy a poskytovali poradenstvo v optimalizácii pohybovej aktivity v našej spádovej oblasti – základné, materské a stredné školy, úrady, lekárne, denné centrá (kluby dôchodcov), sociálna poisťovňa a ďalšie inštitúcie. Zároveň informácie o kampani poskytli na stretnutí členov Klubu diabetikov Humenné, zamestnancom RÚVZ a klientom poradne zdravia. Oznam o kampani bol zverejnený v regionálnych médiách (noviny, televízia, internet). Leták a účastnícky list bol zaslaný e-mailom na obecné úrady, základné a stredné školy, do knižníc, MsKS a MsÚ v našej spádovej oblasti (spolu na 191 adries).

9.3 Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014

Zamestnanci oddelenia vykonávali aktivity v prevencii fajčenia na základných a stredných školách v našej spádovej oblasti. Spolu bolo realizovaných 25 aktivít metódou zážitkového učenia. Pre študentov stredných školách sme využívali DVD „Kým stúpa dym“.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku (31. máj) bola realizovaná kampaň s cieľom odpory nefajčenia a zanechania fajčenia, súčasťou kampane bolo meranie oxidu uhoľnatého v dychu.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Súťaž „Prestaň a vyhraj“ sa bude realizovať v roku 2014.

9.4 Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009 – 2015

V 1. polroku 2013 sa Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku nerealizoval.

9.5 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v SR

Cieľ: Vytvorenie nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom. Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

V rámci Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi sa 2. júla bude realizovať zdravotno-výchovná kampaň s názvom **DEŇ ZODPOVEDNOSTI**. Cieľom zdravotno-výchovnej kampane je zvýšiť celoslovenské povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov a prevencia nadmerného užívania alkoholu.

9.6 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

Cieľom úlohy je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Výchovno-vzdelávacie aktivity, ktoré prispievajú k zlepšovaniu úrovne zdravotného uvedomenia seniorov sme realizovali v Denných centrách v Novej Sedlici, Stakčinskej Roztoke a na Obecnom úrade v Černine. Seniorov sme edukovali o rizikových faktoroch kardiovaskulárnych ochorení a zároveň sme záujemcom merali krvný tlak a hladinu celkového cholesterolu v krvi. Aktivít sa spolu zúčastnilo 61 seniorov.

V máji sme boli prizvaní na Okresnú radu Okresnej organizácie JDS v Humennom. Zúčastnení mali možnosť nechať si zmerať krvný tlak, učinilo tak 20 záujemcov z päťdesiatich zúčastnených a vypočuli si krátku intervenciu z oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na seniorov.

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

Plnenie úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast realizujeme prostredníctvom edukačných aktivít prednostne v prostredí škôl. Témy súvisiace so zdravým životným štýlom (zdravá výživa, pitný režim, pohybová aktivita) sme prezentovali na základných a stredných školách. Spolu odznelo 34 prednášok. V prevencii drogových závislostí sme vykonávali edukačné aktivity formou zážitkového učenia, využívali sme aj DVD – Kým stúpa dym. Realizovaných bolo 45 aktivít. V prevencii porúch príjmu potravy bola realizovaná jedna beseda. V oblasti výchovy k zdravým vzťahom a sexuálneho zdravia sme uskutočnili 21 edukačných aktivít. Ďalšie témy, ku ktorým sa vykonávajú edukačné aktivity – Následky nedostatočného obliekania (6 besied), Riziká piercingu a tetovania (12), Psí tulák (9),

Hygienické návyky (5), Imunita (3), Dopravná výchova (9), Riziká nadmerného slnenia, Stres a Anaboliká (5). Spolu bolo realizovaných na základných a stredných školách 149 edukačných aktivít.

9.7.1 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

Tento projekt realizuje RÚVZ Bratislava.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygienu

Cieľ:

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Na riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, využiť širokú a systematickú prevenciu zubných ochorení. Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou.

Danú úlohu sme vykonávali v materských školách prostredníctvom šiestich stretnutí, počas ktorých sa deti učia správny postup pri čistení zubov. Pôsobenie sme rozšírili do 1. a 2. ročníkov základných škôl. Jednorazové prednášky s praktickým nácvikom správnej techniky čistenia zubov realizujeme aj u žiakov 2. stupňa základných škôl. V 1. polroku sme uskutočnili 25 stretnutí v siedmich materských školách v našej spádovej oblasti.

9.8 CINDI program SR

Program CINDI je zameraný na skrining zdravotného stavu metódou prierezovej štúdie zdravotného stavu spojený s vyšetrovaním základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

V 1. polroku 2013 bol celkový počet klientov vyšetrených v Základnej poradni 270 (70 mužov a 200 žien), z toho 159 prvovyšetrených a 111 klientov bolo opakovane vyšetrených. Poradňu zdravia najčastejšie navštívili klienti vo vekovej skupine 45 – 54 rokov a so stredoškolským vzdelaním. Z celkového počtu klientov bolo 51 fajčiarov (13 mužov a 38 žien). Komplexné vyšetrenie Testu zdravé srdce sme vykonávali aj počas výjazdov poradne zdravia. Spolu sme v 1. polroku realizovali 4 výjazdy a vyšetrených bolo 88 klientov (z celkového počtu vyšetrených klientov).

V spolupráci s oddelením preventívneho pracovného lekárstva a oddelením hygieny výživy sme realizovali vyšetrenia pracovníkov VVS, a.s. Humenné prostredníctvom výjazdu PCOAPZ. Spolu bolo vyšetrených 24 klientov. Výjazd bol spojený s odborným poradenstvom v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci. Cieľom bolo poukázať na spolupôsobenie rizikových faktorov pracovného prostredia a životného štýlu a ich negatívneho dopadu na zdravie.

V rámci spolupráce pri plnení projektu Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie sme zabezpečili pre odd. hygieny výživy kompletné vyšetrenia.

9.9 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Projekt EHES bol ukončený v roku 2012 a boli realizované obe fázy projektu.

Projekty a úlohy riešené na regionálnej úrovni

1. „Zdravé prsia“

Študentky stredných škôl a ženy v produktívnom veku sme zapojili do projektu prevencie rakoviny prsníka s názvom „Zdravé prsia“. Základnou myšlienkou projektu je odtabuizovanie pojmu „rakovina“, oboznámenie sa s rizikovými faktormi rakoviny prsníka a vysvetlenie významu prevencie. Hlavnou časťou projektu je nácvik samovyšetovania prsníkov pomocou didaktického modelu. Na projekte sa v 1. polroku zúčastnilo 16 žiačok deviatego ročníka zo ZŠ Kudlovskej v Humennom, 71 študentiek z dvoch stredných škôl v Humennom a 16 žien v produktívnom veku.

2. Prieskumná činnosť – zistenie a porovnanie výskytu obezity podľa vybraných indexov

Prostredníctvom Poradne zdravia sme realizovali prieskumnú činnosť zameranú na zistenie a porovnanie výskytu obezity podľa vybraných indexov u študentov stredných škôl. Študentom sme odmerali výšku, váhu, obvod pásu a bokov. Na základe nameraných údajov sme stanovili hodnoty indexov – BMI (index telesnej hmotnosti), WHR (pomer obvodu pásu a bokov) a WHtR (pomer obvodu pásu a výšky). Do prieskumu bolo zapojených 1310 študentov z 12-tich stredných škôl v našej spádovej oblasti. V ďalšej časti prieskumu porovnáme tieto indexy a výsledky prieskumu uverejníme v spravodaji Cesta k zdraviu a v prípade záujmu dáme k dispozícii aj školám zapojeným do prieskumu.

3. Spravodaj – Cesta k zdraviu

RÚVZ má vlastnú edičnú činnosť – spravodaj Cesta k zdraviu (vytvorený 4x ročne). Tento spravodaj je e-mailom distribuovaný MŠ, ZŠ, SŠ, obecným úradom, zdravotníckym aj nezdravotníckym zariadeniam.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Komárne**

ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Č.1. 1 Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV)

- V rámci zlepšenia zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom enviromentálnych determinantov zdravia, redukcie ochorení súvisiacich s kvalitou pitnej a rekreačnej vody, ochorení súvisiacich s nadmerným hlukom v životnom prostredí, ÚV žiarením sa situácia sleduje v regióne Komárna pri výkone štátneho zdravotného dozoru. V rámci preventívnej a kontrolnej činnosti sa venuje pozornosť aj podmienkam zdravého bývania, rekreácie a športu.
- Monitoruje sa kvalita pitnej vody a vody určenej na kúpanie. Celkom bolo odobratých z verejných vodovodov 231 vzoriek pitnej vody, z toho v rámci kontrolného monitoringu 97 vzoriek, v rámci preverovacieho monitoringu 10 vzoriek, pri výkone štátneho zdravotného dozoru 123 vzoriek a na základe objednávky 1 vzorka pitnej vody. Z celkového počtu vzoriek bola mikrobiologická závadnosť zistená u 11 vzoriek čo predstavuje 4,76 % z odobratých vzoriek pitnej vody.
K 30.06.2013 bolo odobratých spolu 63 vzoriek vody určenej na kúpanie, z toho 5 z prírodných kúpalísk.
- V súvislosti s aktivitami na podporu nefajčenia sa priebežne sledovalo dodržiavanie ustanovení zák. č. 465/2005 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov pri každom výkone štátneho zdravotného dozoru . Celkom bolo vykonaných 129 kontrol zameraných na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

Č.2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. – Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce).

Evidencia rizikových prác je spracovaná v programe ASTR_2011. Údaje do systému boli priebežne zadávané. K 30.6.2013 v kat. rizika č. 3 evidujeme celkom 925 zamestnancov a v kat. rizika č. 4. evidujeme 15 zamestnancov.

Na základe výsledkov merania a zhodnotenia rizikových faktorov práce a pracovného prostredia boli v roku 2013 vydané 4 rozhodnutia, z toho 3 určenia a 1 zrušenie rizikovej práce z titulu hlučnosti. Určili sme 6 nových rizikových prác, ktoré vykonáva 39 zamestnancov.

Plnenie opatrení nariadených na pracoviskách s rizikovými prácami ako aj na pracoviskách, na ktorých nie sú evidované rizikové práce bolo vykonávané v rámci štátneho zdravotného dozoru. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v počte 137, pri ktorých sa dôsledne sledovalo aj zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby (PZS) a ochrana nefajčiarov.

Všetky organizácie, u ktorých sú evidované rizikové práce v kategórii rizika 3 a 4 majú uzatvorenú zmluvu so spoločnosťami zabezpečujúcimi PZS.

Za nedodržanie ochrany zdravia na pracovisku, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce, bola v zmysle § 57 zák. č. 355/2007 Z.z. uložená 1 pokuta za správny delikt zamestnávateľovi EUROOBUV s.r.o., Komárno v celkovej výške 1 859 €.

2.1.2. – Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s výskytom chemických látok bol vykonaný v počte 18, z uvedeného počtu 1 bolo vykonané pri maloobchodnom predaji agrochemikálií, 7 v poľnohospodárskych organizáciách v súvislosti so skladovaním a manipuláciou s agrochemikáliami, pričom u týchto subjektov nebola zistená manipulácia s veľmi toxickými látkami a prípravkami.

Bolo vydaných 15 rozhodnutí na schválenie prevádzkového poriadku, z toho 12 aj s uvedením priestorov do prevádzky.

Formou kontrolných listov bolo u 7 zamestnávateľov vykonané overenie informovanosti zamestnancov.

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

2.1.3. – *Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu.*

Riešili sme 8 ohlásení na búracie práce s odstraňovaním materiálu obsahujúceho azbest, kde bol zároveň vykonaný štátny zdravotný dozor. V 1 prípade sa riešil podnet, v ktorom obyvateľ obce Kava udával na pozemku suseda vo zvyškoch stavebného materiálu zlomky strešnej krytiny s pravdepodobným obsahom azbestu. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bola odobratá vzorka z odpadu, ktorá bola následne zaslaná na laboratórne vyšetrenie, ktorým sa prítomnosť azbestových vlákien vo vzorke potvrdila. Majiteľovi pozemku bol nariadený odvoz a likvidácia zvyškov stavebného materiálu s obsahom azbestu a o celej záležitosti bolo informované Mesto Komárno a Obec Kava.

2.1.4. – *Znižovanie psychickej pracovnej záťaže .*

Táto problematika nebola riešená.

2.1.5. - *Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.*

Nebolo hlásené podozrenie na ochorenie z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

2.1.6. - *Prevenca ochorení chrbtice súvisiacich prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia práce so zameraním na ochorenia chrbtice.*

Nebolo hlásené podozrenie na ochorenie chrbtice.

Č.2.2. Intervencie na podporu zdravia pri práci

Počas výkonu ŠZD sú pracovníci dozorovaných prevádzok oboznamovaní s platnou legislatívou, vykonáva sa objektivizácia pracovného prostredia, kontroluje sa dodržanie vykonávanie preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a používanie OOP.

Č.2.5. Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Vydaných bolo 12 vyjadrení k zriadeniu chráneného pracoviska alebo chránenej dielne. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali na kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov a ich prispôsobenia zdravotnému postihnutiu zamestnancov.

Č.2.6.3 Aktuálne problémové situácie riešené v jednotlivých regiónoch – „Zdravotné riziká pri používaní agrochemikálií“

V 7 poľnohospodárskych organizáciách bol zisťovaný rozsah, množstvo a spôsob používaných agrochemikálií a posúdená miera expozície pracovníkov pri práci s agrochemikáliami, úroveň ochrany zdravia, technológia aplikácie prípravkov, spôsob skladovania chemických látok a prípravkov, zdravotný dohľad, odborná spôsobilosť. Zistené údaje boli spracované podľa vzorovej zápisnice a zo strany poľnohospodárskych subjektov boli odovzdané všetky karty bezpečnostných údajov použitých agrochemikálií a prehľad o spotrebe agrochemikálií za roky 2010, 2011 a 2012.

Pomocou kontrolných listov bola v 7 organizáciách zisťovaná informovanosť zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci.

ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č.3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

RÚVZ so sídlom v Komárne sa podieľa na plnení celoslovenského projektu: „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“, v rámci ktorého bolo ku dňu 30.6.2013 poskytnuté poradenstvo a vykonané laboratórne vyšetrenia 18 respondentom.

Termín ukončenia je 31.12.2013.

Č.3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V rámci monitoringu jodidácie kuchynskej soli sa priebežne odoberajú vzorky soli z dovozu v počte 2 vzoriek mesačne. Ku dňu 30.6.2013 bolo odobratých 12 vzoriek soli.

Termín ukončenia je 31.12.2013.

Č.3.3. Bezpečnosť PET fliaš

Odber vzoriek predmetov určených na styk s potravinami je vykonávaný na základe usmernenia ÚVZ SR na rok 2013, v rámci ktorého okres Komárno neplánuje odber.

Č.3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Odber vzoriek výrobkov určených pre deti je vykonávaný na základe usmernenia ÚVZ SR na rok 2013, v rámci ktorého okres Komárno v roku 2013 neplánuje odber.

Č.3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Odber vzoriek papierových a kartónových materiálov je vykonávaný na základe ÚVZ SR na rok 2013, v rámci ktorého je v mesiaci august plánovaný odber jednej vzorky.

Č.3.6. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

RÚVZ so sídlom v Komárne sa podieľa na plnení celoslovenskej úlohy – monitoringu spotreby vybraných prídavných látok v potravinách, v rámci ktorého sa vykonalo poradenstvo a monitoring predpokladaného množstva skonzumovaných aditív u 18 respondentov. Plánovaný celkový počet respondentov je 20.

Na monitoring obsahu vybraných prídavných látok v potravinách bola odobratá 1 vzorka potraviny na Kumarín, 1 vzorka na Mentofurán a 1 vzorka na Alluru červenú. Plánovaný je aj odber 1 vzorky potraviny na farbivo - Chinolínová žltá.

Termín ukončenia je 31.12.2013

Č.3.7. Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Odber vzoriek predmetov určených na styk s potravinami je vykonávaný na základe usmernenia ÚVZ SR na rok 2013, v rámci ktorého okres Komárno neplánuje odber.

Č.7.3. Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch

RÚVZ so sídlom v Komárne v mesiaci august plánuje odber 1 vzorky veľkoobjemovo balenej vody určenej na dávkovanie a v mesiaci november 2 vzorky balenej vody určenej pre dojčatá.

Č.7.4. Radiačne ošetrované potraviny

Podľa viacročného plánu úradnej kontroly potravín v roku 2013 v okrese Komárno nie je plánovaný odber.

Č.7.6. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Podľa viacročného plánu úradnej kontroly potravín v roku 2013 v okrese Komárno nie je plánovaný odber.

Č.7.7. Glutén v diétnych potravinách

Odber vzoriek potravín určených pre bezlepkovú diétu je vykonávaný na základe viacročného plánu úradnej kontroly potravín, v rámci ktorého bola odobratá 1 vzorka potraviny na stanovenie obsahu gluténu.

ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. 4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Praktické riešenie projektu v terénnych podmienkach okresu Komárno bolo vykonané v roku 2011, v súčasnosti sa realizuje vyhodnocovacia fáza projektu, ktorú vykonáva ÚVZ SR a Ústav hygieny LFÚK Bratislava - prof. Ševčíková.

Gestor úlohy: ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava
Riešiteľské pracoviská :RÚVZ v SR a pediatri
Termín ukončenia: 2020

Č. 4.2 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Dlhodobým cieľom projektu je zhodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín.

Základom pre vytvorenie databázy sú informácie získavané dotazníkovou metódou o problematike stravovacích návykoch detí, časť je získaná laboratórnym rozborom stravy, antropometrickými meraniami študentov stredných škôl.

V prvom polroku 2013 sme vykonali antropometrické meranie 15 – 18 ročných žiakov podľa vytypovaných stredných škôl / výška, váha, obvod pása, obvod bokov, meranie krvného tlaku/ a distribúciu a zber 5 druhov dotazníkov, ktoré zahŕňali oblasť stravovania. V Gymnáziu L.Jaroslava Šuleka, Pohraničná č.10 v Komárne bolo bolo respondovaných 30 chlapcov a 30 dievčat - 60 študentov, v Strednej priemyselnej škole stavebnej, Konkolyho č.8 v Hurbanove taktiež, spolu bolo respondovaných **120 študentov**. V rámci uvedeného projektu bola odobratá celodenná strava z týchto 2 stredných škôl počas jedného týždňa - spolu 10 vzoriek stravy /obed/ v zmysle pokynov gestora projektu. Získané údaje o stravovacích návykoch, o fyzickej aktivite, 24 hodinového jedálneho lístka frekvenčného dotazníka a výživových preferencií zadávame a spracovávame v počítačovom programe Alimenta a Mustra.

Projekt je rozpracovaný na roky 2008 až 2013, podľa jednotlivých stupňov školských zariadení.

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, UVZ SR,
Riešiteľské pracoviská : RUVZ v SR vrátane odd. HDM RÚVZ Komárno
Termín ukončenia: rok 2014

Č. 4.3 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí:

Cieľom projektu bolo získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok prijatých potravou u detí školského veku a porovnať prijatý denný príjem so stanoveným denným príjmom /ADI/.

Projekt bol realizovaný v I. polroku 2013 u žiakov Základnej školy na Ul.Komenského č.3 v Komárne dotazníkovou formou u vzorky **20 žiakov** vo veku 15 rokov. Priebežne získané údaje spracovávame v počítačovom programe a budú zaslané gestorovi úlohy – ÚVZ SR Bratislava.

Gestor úlohy: ÚVZ SR
Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR
Termín ukončenia: 2013

Č. 4.4 Zhodnotenie príjmu jódu u obyvateľov SR

Zavedenie celoplošného dlhodobého monitorovania jódu ako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom jódom v organizme dieťaťa má dlhodobý význam. Deficit jódu v organizme človeka môže spôsobiť vážne zdravotné problémy, zvlášť rizikový je v tomto ohľade vyvíjajúci sa detský organizmus, kde jód je dôležitým stopovým prvkom pre rozvoj mentálnych schopností detí.

Doteraz neboli poskytnuté bližšie údaje, k realizácii projektu budú vybrané RÚVZ v SR.

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ v Rimavskej Sobote, RÚVZ v Košiciach

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Termín ukončenia: 2016

Č. 4.5 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl: využitie hodín TV

Projekt bude riešiť úroveň pohybovej aktivity detí a mládeže, ktorú v súčasnosti možno považovať za nedostatočnú.

Predpokladáme, že projekt prispeje k legislatívnej úprave pohybovej aktivity všetkých žiakov minimálne 30 minút denne, vytváraniu intervenčných programov na školách zameraných na rozvoj fyzickej aktivity a vyškoleniu skupín na pôsobenie medzi deťmi a mládežou.

Z uvedených dôvodov sme navrhli projekt prijať na riešenie pre oddelenia HDM RÚVZ v SR.

V dňoch 02.04. až 22.04.2013 pracovníci odd. HDM vykonali mimoriadne ciele ŠZD v telovýchovných zariadeniach pri jednotlivých stupňoch škôl, ako podklad k uvedenému projektu v 31 telocvičniach a na 15 telovýchovných plochách v Komárne a v okrese Komárno.

Gestor úlohy: RÚVZ v Banskej Bystrici, RÚVZ vo Zvolene

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Termín ukončenia: 2016

Č. 4.6 Objektivizácia expozície a hodnotenie styrenu vo vnútornom prostredí vybraných materských škôl v súvislosti s použitím polystyrénových a polyesterových materiálov.

Cieľom je prevencia akútnych a chronických ochorení a alergií u detí predškolského veku prostredníctvom zistenia úrovne environmentálnych faktorov ako východiská pre zlepšovanie kvality prostredia.

Detská populácia je vnímavejšia na environmentálne faktory prostredia ako dospelá populácia. Pri výstavbe predškolských zariadení sa používajú rôzne druhy polystyrénových a polyesterových materiálov ako súčasť izolácie podláh a pri zatepľovaní objektov. Tieto materiály sú vystavené vplyvom meniacich sa klimatických ako aj mikroklimatických podmienok, čím dochádza k uvoľňovaniu styrenu do ovzdušia. Vzhľadom na rozšírený výskyt využívania týchto materiálov, nedostatok informácií o výskyte styrenu vo vnútornom ovzduší je cieľom projektu zobjektivizovať hodnoty meraním a porovnanie s limitnými hodnotami pre vnútorné prostredie citovanými vo Vyhláske MZ SR č.259/2008 Z.z.

Doteraz neboli poskytnuté bližšie údaje, k realizácii projektu budú vybrané RÚVZ v SR.

Gestor úlohy: RÚVZ Bratislava

Riešiteľské pracoviská: Odbor HDM v spolupráci s OOFŽP

Termín ukončenia: 31.12.2013

ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. 6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Realizácia vlastného očkovania:

Očkovanie je v okrese Komárno zabezpečované v súlade s platnou legislatívou. Pravidelné očkovanie bolo v roku 2013 naďalej vykonávané všeobecnými lekármi pre deti a dorast a všeobecnými lekármi pre dospelých, ktorým bol zaslaný aktuálny očkovací kalendár. Zamestnanci oddelenia epidemiológie poskytovali konzultačnú činnosť zdravotníckym pracovníkom vykonávajúcim očkovanie ako aj širokej verejnosti. Zamestnanci oddelenia epidemiológie v 1. polroku 2013 prejednali 7 priestupkov pre odmietnutie očkovania a uložili sankciu vo výške 430 €.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2013:

- zabezpečenie Národného imunizačného programu SR: oddelenie epidemiológie naďalej vykonávalo aktivity na podporu očkovania, zabezpečovalo metodické poradenstvo pre očkujúcich lekárov, činnosť poradne očkovania a prejednávalo priestupky pre odmietnutie očkovania
- príprava imunologických prehľadov – návrh stratégie určiť vybrané ochorenia preventabilné očkovaním do imunologických prehľadov – nie je v kompetencii RÚVZ
- zabezpečenie očkovacieho kalendára pre rok 2013 nebolo v kompetencii RÚVZ. Schválený očkovací kalendár pre rok 2013 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom.
- zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie – očkovanie prebiehalo podľa platnej legislatívy a z nej vyplývajúceho očkovacieho kalendára pre rok 2013
- udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania - v okrese naďalej pretrvávala vysoká úroveň zaočkovanosti v rámci povinného očkovania. Na propagácii očkovania sa oddelenie aktívne podieľa cestou médií, školení, činnosťou poradne očkovania.
- príprava registra očkovaných osôb – nie je v náplni RÚVZ so sídlom v Komárne
- aktívna činnosť „Poradni očkovania“ – v rámci poradne očkovania bolo realizovaných 7 konzultácií.
- Surveillance a kontrola ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním v súlade s odporúčaniami WHO a ECDC:
RÚVZ vykonáva dôslednú surveillance ochorení preventabilných očkovaním v spolupráci s ošetrojúcimi lekármi a laboratóriami a vykonáva aktivity na zabezpečenie vysokej zaočkovanosti v regióne.

Viacúčelové imunologické prehľady v SR

Zatiaľ nerealizované. Finančné zabezpečenie nie je v kompetencii RÚVZ. V prípade realizácie úlohy je RÚVZ pripravené sa aktívne zapojiť do realizácie imunologického prehľadu v okrese.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

V priebehu roka 2013 zamestnanci oddelenia epidemiológie intenzívne vykonávali surveillance prenosných ochorení preventabilných očkovaním. Lekárom prvého kontaktu

poskytovali odborné poradenstvo a vykonávali metodickú činnosť v otázkach očkovania aj pre laickú verejnosť.

Oddelenie epidemiológie sa v apríli 2013 aktívne zapojilo do každoročnej kampane Európskeho imunizačného týždňa. Pozornosť bola venovaná propagácii očkovania medzi laickou verejnosťou a odvrátenie narastajúcich antivakcinačných aktivít.

Manažment očkovania:

Zamestnanci oddelenia epidemiológie naďalej metodicky usmerňovali lekárov vykonávajúcich očkovanie. Priebežne bola poskytovaná poradenská činnosť v oblasti očkovania osôb vystavených riziku nákazy na základe rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva. Zabezpečená bola informovanosť verejnosti o dobrovoľnom očkovaní a očkovaní pred cestou do zahraničia. V júni 2013 sa 1 zamestnankyňa oddelenia epidemiológie zúčastnila vzdelávacej aktivity „Škola vakcinológie“.

Kontrola očkovania v SR:

Kontrola očkovania je plánovaná v 2. polroku 2013.

Č.6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

RUVZ naďalej úzko spolupracovalo s Oddelením mikrobiológie životného prostredia pri RÚVZ so sídlom v Nitre, regionálnym mikrobiologickým laboratóriom (HPL s.r.o.), národnými referenčnými centrami. Spolupráca s laboratóriami bola zameraná na dôslednú diagnostiku a diferenciálnu diagnostiku ochorení, včasné hlásenie pozitívnych výsledkov zo strany laboratórií za účelom možnosti realizácie včasných opatrení na zabránenie šíreniu nákazy.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Naďalej podstatnú časť hlásených ochorení tvoria ochorenia hlásené cestou mikrobiologických laboratórií. Regionálnym mikrobiologickým laboratóriom HPL s.r.o., boli ochorenia hlásené priebežne priamo do informačného systému EPIS. Ďalšie laboratóriá pôsobiace v našom regióne nevyužívajú možnosť online hlásenia, boli však vyzvané na včasné a dôsledné hlásenie. Ošetrovujúcim lekárom bola opakovane zdôrazňovaná povinnosť dôsledného hlásenia prenosných ochorení, všeobecným lekárom aj týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení. Oddelenie epidemiológie úzko spolupracovalo aj s regionálnou infektologickou ambulanciou a spádovou Infekčnou klinikou v Nitre. Nadviazaná bola spolupráca s Mikrobiologickým laboratóriom vo Zvolene zabezpečujúcim vyšetrenie pacientov hospitalizovaných a ošetrovaných lôžkovou zariadením Forlife n.o. Všeobecná nemocnica Komárno.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

Pri analýze hrozby a výskytu infekčných ochorení bol intenzívne využívaný informačný systém EPIS, ktorého súčasťou je aj systém rýchleho varovania (SRV). Vykonané boli analýzy, na základe ktorých sa prijímali a nariaďovali príslušné opatrenia. Pracovníci oddelenia sa za účelom získavania nových informácií naďalej pravidelne vzdelávali jednak formou samoštúdia, ako aj účasťou na vzdelávacích aktivitách. 1 zamestnankyňa sa zúčastňuje Európskeho systému vzdelávania v intervenčnej epidemiológii EPIS, ktorého súčasťou je aj systém surveillance prenosných ochorení.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov:

V okrese Komárno nie sú zriadené utečenecké tábory a strediská.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Odd. epidemiológie naďalej pravidelne informovalo verejnosť o aktuálnej problematike v oblasti prenosných ochorení a ich prevencii cestou médií, informačných letákov, webovej stránky RÚVZ. V súvislosti s povodňami v júni 2013 a následným vyhlásením mimoriadnej situácie spolupracovalo na zabezpečení informovanosti obyvateľstva o opatreniach v súvislosti s predchádzaním prenosným ochoreniam. V súvislosti s chrípkovou sezónou začiatkom kalendárneho roka bolo poskytované odborné poradenstvo laickej verejnosti. Priebežná informovanosť je zabezpečená aj zverejňovaním informácií na web stránke RÚVZ.

Č. 6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

Naďalej bola propagovaná možnosť on-line hlásenia prenosných ochorení do informačného systému EPIS. Napriek tomu je táto možnosť zo strany lekárov využívaná minimálne, aktuálne je registrovaný 1 lekár. Regionálne mikrobiologické laboratórium HPL s.r.o. už túto možnosť pravidelne využíva.

Kontrola kvality údajov v EPISe :

Kontrola kvality údajov zadávaných do systému EPIS bola vykonávaná priebežne pri každodennej činnosti oddelenia, ako aj pri mesačnej analýze prenosných ochorení cestou exportu údajov.

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ:

Nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne

Manažment epidémií:

Oddelenie epidemiológie manažovalo epidémie regionálneho rozsahu. V roku 2013 bolo riešených 5 rozsiahlejších epidémií. Konkrétne sa jednalo o:

- Epidémiu chrípkou typu A (bližšie nešpecifikovaný) v Zariadení sociálnych služieb Magnólia Hurbanovo
- epidémiu akútnych gastroenteritíd bližšie neurčenej etiológie v Základnej škole na Ul. Pohraničnej v Komárne
- epidémia akútnych gastroenteritíd bližšie neurčenej etiológie v Materskej škole na Ul. Eötvösa v Komárne
- svrabu v DD v Kolárove
- V Materskej škole na Ul. lodnej – epidémia respiračných nákaz.

Manažment kontaktov a ohnísk:

Boli vykonané epidemiologické vyšetrenia v 264 ohniskách nákaz, v ktorých boli prijaté príslušné protiepidemické opatrenia. Rozhodnutím bolo vydaných 28 opatrení na zabránenie šíreniu nákazy. Všetky druhy opatrení pre pacienta, kontakty a ohniská boli evidované a dokumentované aj v informačnom systéme EPIS. Pri svojej činnosti úzko spolupracujeme

s ošetrojúcimi lekármi pacientov a kontaktov, infektológom, spádovou infekčnou klinikou a pracovníkmi mikrobiologického laboratória.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Hlásenie do TESSY nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

Č. 6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC(HELICS).

- RÚVZ so sídlom v Komárne je zapojené do programu HELICS. V roku 2013 bude výskum realizovaný v 2. polroku.
- **Vykonanie bodovej prevalenčnej štúdie nemocničných nákaz podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC**
-
- RÚVZ so sídlom v Komárne sa zúčastnilo projektu bodovej prevalenčnej štúdie nozokomiálnych nákaz podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC, kde bolo sledovaných 165 pacientov v roku 2012. V roku 2013 prebieha spracovanie výsledkov a príprava publikácie na národnej a medzinárodnej úrovni.

Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

Pracovníci oddelenia epidemiológie sa naďalej pravidelne vzdelávali a zúčastňovali vzdelávacích aktivít v oblasti nozokomiálnych nákaz. Získané poznatky sa ďalej odovzdávali zdravotníckym pracovníkom so snahou o ich aplikáciu v praxi.

Č. 6.5. SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Realizácia projektov v rámci programu CINDI a EHES

V rámci RÚVZ sa touto problematikou prednostne zaoberá oddelenie podpory zdravia, s ktorým oddelenie epidemiológie v danej problematike spolupracuje. Oddelenie sa aktívne podieľalo najmä na realizácii projektu EHES.

Č. 6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Oddelenie epidemiológie má vypracovaný krízový plán a podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky pre okres Komárno, ktorý bol v roku 2013 aktualizovaný. Pre zamestnancov RÚVZ sú zabezpečené OOPP v potrebnom množstve na výkon činnosti v ohnisku nákazy a mimoriadnych udalostiach. Od regionálnej nemocnice bol vzhľadom na reorganizačné zmeny vyžiadaný aktualizovaný plán reprofilizácie lôžok pre prípad pandémie.

V roku 2013 sme v súvislosti s povodňami a vyhlásením mimoriadnej udalosti zabezpečovali informovanosť obyvateľov o opatreniach na ochranu zdravia a poskytovali konzultačnú a metodickú činnosť.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Implementovanie Medzinárodných zdravotných predpisov (2005) do legislatívy SR nebolo v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

Č. 6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Podľa pokynov ÚVZ SR boli vykonávané pravidelné odbery odpadových vôd v meste Komárno. V roku 2013 boli realizované 3 odbery, výsledky boli vyhovujúce.

C. 6.8. Prevencia HIV/AIDS

RÚVZ so sídlom v Komárne je riešiteľom projektu „Hrou proti AIDS“. V roku 2013 je realizácia projektu pripravovaná v 2.polroku.

Č 6.9 PORADNE OČKOVANIA

Zamestnanci odd. epidemiológie propagovali činnosť zriadenej poradne očkovania cestou očkujúcich lekárov aj médií. V roku 2013 bolo realizovaných 7 konzultácií.

OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (NRC pre Vibrionaceae)

Č 7.23 Monitoring baktérii z čeľade Vibrionaceae vo vodnom prostredí s cieľom ochrany verejného zdravia

Cieľ:

Ambíciou predkladaného projektu je širšie koncipované štúdium baktérii z čeľade Vibrionaceae – Vibrio, Aeromonas, Plesiomonas vyskytujúcich sa v rôznych typoch akvatických biotopov, ktoré môžu ovplyvňovať zdravie ľudskej populácie.

Overenie mikrobiologických vyšetrených metód tzv. cholerovej techniky a ich vhodnosť na selektívnu kultiváciu .

Plnenie úloh :

V rámci projektu sme k 30.6.2013 vyšetřili 54 vzoriek povrchových vôd, z toho 24 vzoriek tečúcich povrchových vôd / Dunaj, Váh / a 30 vzoriek vôd štrkoviskových jazier /Apáli, Kava, Bohatá /. Z uvedených vzoriek bolo izolovaných 107 kmeňov baktérii z čeľade Vibrionaceae - 53 kmeňov Vibrio cholerae non O1, 36 kmeňov Aeromonas sp. a 10 kmeňov Plesiomonas shigelloides. Izolované kmene Vibrio cholerae non O1 sú zaradené do zbierky NRC a budú poskytnuté spoluriešiteľským pracoviskám za účelom vykonania genotypovej analýzy využitím molekulárno – biologických metód systému PCR.

Na základe požiadavky RÚVZ Nové Zámky v júni 2013 sme vyšetřili 16 vzoriek vôd TK v Podhájskej, s cieľom prešetřiť epidemickú súvislosť návštevníčky uvedených kúpeľov z Prahy, kde bol v SZU izolovaný kmeň Vibrio cholerae non O1 non O139 z výteru defektu na dolnej končatine .Na mikrobiologické vyšetřenie bolo zaslaných 16 vzoriek vôd TK

v Podhájskej, ktoré boli odoberané na prítoku a odtoku jednotlivých bazénov. Selektívnymi mikrobiologickými vyšetrovacími metódami sme v dvoch vzorkách termálnej vody sedacieho bazéna a kľudového bazéna potvrdili izoláciu *Vibrio cholerae* non O1 non O139 so zaslaním výsledkov zadávateľovi skúšok RÚVZ Nové Zámky a podľa listu HH SR aj vedúcemu odboru epidemiológie, ÚVZ SR.

PODPORA ZDRAVIA

Č. 9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Od začiatku roka 2013 Oddelenie podpory zdravia (OPZ) Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne (RÚVZ v Komárne) realizuje pravidelné cvičenia (približne 1x týždenne) na podporu a rozvoj zdravia pod vedením vedúceho OPZ v Centre voľného času v Komárne. Cviky sú zamerané predovšetkým na precvičovanie svalov chrbtice, vhodné sú pre všetky vekové kategórie. Súčasťou cvičenia je aj nácvik relaxačných techník. Realizovaných bolo 20 cvičení celkovo pre 148 účastníkov.

S cieľom podpory pohybovej aktivity RÚVZ v Komárne organizoval I. ročník zdravotno-výchovnej (ZV) akcie s názvom „Prechádzka na podporu a rozvoj zdravia“ dňa 18. 5. 2013. Cieľom akcie bolo upriamiť pozornosť na význam pohybu z hľadiska telesného a duševného zdravia (vrátane zvládania stresu), dôležitosť pobytu na čerstvom vzduchu a na jednoduchosť, finančnú nenáročnosť a „nezávislosť“ od počasia pri vykonávaní zdravia podporujúcej a rozvíjajúcej aktivity. Dĺžka trasy bola približne 7,8 km v okolí mesta Komárno (pre deti bola určená skrátená trasa), pre účastníkov boli pripravené ceny v rôznych kategóriách. Účastníci pred štartom obdržali malé občerstvenie – sušené ovocie, cereálie, olejnaté semená, minerálnu vodu. Akcie sa zúčastnilo 97 ľudí (28 detí, 63 dospelých do 65 rokov a 6 ľudí nad 65 rokov). Podujatie – okrem RÚVZ v Komárne - podporili jedna zdravotná poisťovňa a jedna nadácia.

Od roku 2005 OPZ realizuje vlastný projekt s názvom „Zdravý životný štýl“, ktorého cieľom je poskytnúť možnosť obyvateľstvu okresu Komárno oboznámiť sa so zásadami zdravého životného štýlu. Projekt pozostáva z prednášok, jednotlivé prednášky pozostávajú z 3 častí. V prvej časti sa realizuje ľahké telesné cvičenie, po cvičení nasleduje prednáška o zdravom životnom štýle, na záver prednášky je ochutnávka zdravých jedál (nátierky a zeleninový šalát). Projekt finančne podporuje Mesto Komárno. V prvom polroku 2013 bolo realizovaných 5 prednášok pre 60 záujemcov (rodičia navštevujúci Klub Matiek v Komárne, členky Spolku žien reformovanej cirkvi, zamestnanci Univerzity Selyeho v Komárne verejnoscť).

OPZ v súvislosti s povodňovou aktivitou zabezpečilo distribúciu brožúry s názvom „Povodne a zásady ochrany zdravia pri povodniach“ do všetkých miest a obcí okresu Komárno

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Sledovanie a hodnotenie zdravotného uvedomenia obyvateľstva SR a zdravotného uvedomenia je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii. Pri periodickom opakovaní umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch a návykoch v našej populácii. V mesiacoch máj - jún 2013 bolo distribuovaných 104 dotazníkov pre respondentov z vybraných vekových kategórií obyvateľstva. Aktuálne ukončujeme zber dotazníkov a

realizujeme zadávanie údajov do počítača v programe EpiData. Po ukončení zadávania údajov program bude zaslaný na ÚVZ SR.

Č. 9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Vid'. projekt „Zdravý životný štýl“ v bode č. 9.1.

Pracovníci OPZ v rámci svojich prednášok o zdravom životnom štýle, o stomatohygiene, o prevencii cukrovky sa pravidelne venujú problematike optimálnej hmotnosti. Realizovaných bolo 7 prednášok celkovo pre 187 záujemcov.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONARODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

OPZ v súvislosti s kampaňou „Vyzvi srdce k pohybu“ realizovalo / zabezpečilo:

1. Informovanie obyvateľstva cestou:

- webovej stránky RÚVZ so sídlom v Komárne
- regionálnej TV

2. Propagáciu Kampane cestou ZV akcie s názvom „Prechádzka na podporu a rozvoj zdravia“ (slovná informácia, distribúcia účastníckych listov, distribúcia odznakov s logom kampane) - vid'. bod č. 9.1.

3. Distribúciu plagátov do vybraných školských zariadení, úradov, firiem, obchodných centier, na všetky oddelenia Všeobecnej Nemocnice Forlife n. o. Komárno a ďalšie vybrané verejne prístupné miesta.

Č. 9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2014

Pracovníci OPZ v rámci Svetového dňa bez tabaku zabezpečili:

- článok s názvom „Svetový deň bez tabaku“ na webovú stránku RÚVZ v Komárne
- realizovali:
- deň otvorených dverí v Poradenskom centre ochrany a podpory zdravia (PCOaPZ)
- výjazd do Komárno Shopping center spojený s
- vyplňovaním krátkeho dotazníka o fajčení
- rozdávaním reklamných predmetov (kampaň „Exfajčiari sú nezastaviteľní“)
- cvičenie na podporu (zanechania fajčenia) a rozvoj zdravia

OPZ cestou projektu „Zdravý životný štýl“ a prednášok o zdravom životnom štýle propagovalo abstinenciu od nikotínu.

9.3.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV „QUIT AND WIN“ – „PRESTAN A VYHRAJ“

OPZ cestou projektu „Zdravý životný štýl“ a prednášok o zdravom životnom štýle propagovalo uvedenú súťaž.

Č. 9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V Poradni podpory duševného zdravia bola realizovaná intervencia u 5 klientov v otázkach abstinencie od alkoholu.

Pracovníci OPZ v rámci projektu „Zdravý životný štýl“ a prednášok o zdravom životnom štýle sa venovali problematike užívania alkoholu, resp. abstinencii od alkoholu.

Vedúci OPZ na celoslovenskej porade oddelení podpory zdravia v júni 2013 navrhol propagáciu abstinencie od alkoholu.

Č. 9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

V termíne od 11. – 13. 3. 2013 v rámci Týždňa mozgu pracovníci OPZ realizovali „Deň otvorených dverí so zameraním na duševné poruchy a možnosti ich prevencie“ a „Cvičenie na podporu a rozvoj duševného (aj telesného) zdravia“ v priestoroch PCOaPZ. Realizované boli aj 3 prednášky pre 126 ľudí – v spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou - o ochoreniach mozgu a možnostiach ich prevencie pre 126 ľudí (obyvatelia 3 domovov sociálnych služieb (DSS), personál DSS, verejnosť).

Od začiatku roka 2013 OPZ realizuje cvičenia na podporu a rozvoj zdravia. Cvičenie sa prevažne zúčastňujú účastníci v dôchodkovom veku (ostatné vid' bod. č. 9.1)

Č. 9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

V apríli 2013 OPZ požiadalo o spoluprácu všetky základné školy a špeciálne ZŠ okresu Komárno pri realizovaní 7. ročníka súťaže výtvarných prác na tému „Zdravý životný štýl očami detí“. V rámci súťaže bolo vytvorených 456 výtvarných prác v 5 ZŠ, v 3 špec. ZŠ a v 1 spojenej škole (špec. ZŠ a MŠ). Aktuálne ešte nie sú vyhodnotené práce. Okrem výhercov plánujeme oceniť aj pedagógov, ktorí zabezpečili najviac výtvarných prác do súťaže. V mesiaci september 2013 budú práce prezentované verejnosti vo forme výstavy v Knihnici Józsefa Szinnyeiho v Komárne.

V spolupráci s Regionálnym osvetovým strediskom v Komárne, s Katedrou telesnej výchovy Univerzity J. Selyeho v Komárne v mesiaci máj 2013 bola realizovaná - už v poradí piata - zdravotno-výchovná akcia s názvom „Pohybom ku zdraviu“ na podporu pohybovej aktivity detí MŠ. Akciu tvorili pohybové hry a pohyb s hudbou. Pohybové hry s deťmi realizovali študenti a pedagógovia menovanej univerzity. Akcie sa zúčastnilo 92 detí zo 6 MŠ.

OPZ zabezpečilo prezentáciu projektu „Zdravý životný štýl“ v Klube matiek v Komárno Shopping Center pre 10 mamičiek (bližšie vid' bod č. 9.1.).

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Problematika ústnej hygieny bola prezentovaná v jednej ZŠ pre 40 detí.

Č. 9.8 CINDI PROGRAM SR

Pracovníci Základnej poradne PCOaPZ v prvom polroku 2013 vyšetrili 56 klientov, boli realizované 4 výjazdy na vybrané miesta (zamestnanci 2 ZŠ a 1 SŠ) v okrese Komárno.

Poradňu podpory duševného zdravia vyhľadalo 45 klientov (celkovo 59 návštev), poradenstvo v oblasti zdravého stravovania absolvoval 1 klient, v poradni na odvykanie od fajčenia nie je evidovaný klient.

Pracovníci PCOaPZ spolupracovali aj s hygienou výživy pri plnení projektu „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR“.

Dňa 26.apríla 2013 pracovníci PCOaPZ v rámci 22. Komárňanských dní v centre mesta Komárno merali tlak krvi a vyšetrili hladinu cholesterolu - podľa potreby poskytli aj individuálne poradenstvo - 100 záujemcom.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Košiciach**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.)

Zamestnanci odboru HŽP, oddelenia pitných vôd, vykonávajú pravidelný monitoring kvality pitnej vody a štátny zdravotný dozor nad kvalitou pitnej vody určenej na hromadné zásobovanie obyvateľstva. V prvom polroku 2013, v rámci monitoringu kvality pitnej vody, odobrali 161 vzoriek vody a v rámci ŠZD 44 vzoriek pitných vôd. V súvislosti so zvýšenou zrážkovou činnosťou sme zaznamenali zhoršenú kvalitu pitnej vody v dvoch obciach v okrese Košice - okolie a to Čakanovce a Vyšná Kamenica. Na základe laboratórnych nálezov, ktoré preukázali významné mikrobiologické znečistenie pitnej vody, boli vydané predbežné opatrenia a to zákaz využívania vody na pitné účely a zabezpečenie zásobovania obyvateľstva náhradným spôsobom. V hodnotenom období neboli v dôsledku nevyhovujúcej kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch riešené žiadne infekčné alebo neinfekčné ochorenia u spotrebiteľov.

Pracovníci oddelenia hygieny zložiek životného prostredia v dvojtýždňových intervaloch monitorujú kvalitu vody na kúpanie v dvoch vodných nádržiach určených na kúpanie a to Ružín a Pod Bukovcom. V prípade potreby preskúmajú znečistenie vody určenej na kúpanie a prijímajú primerané opatrenia riadenia v oblasti vôd určených na kúpanie (napr. zákaz kúpania, trvalé odporúčanie nekúpať sa). Ďalej vykonávajú štátny zdravotný dozor a pravidelne kontrolujú kvalitu vody na kúpanie (v rámci platenej služby, resp. ŠZD) v prírodnom kúpalisku „Plážové kúpalisko Nad Jazerom“. Zároveň sporadicky kontrolujú kvalitu vody na kúpanie aj v prírodných nádržiach, ktoré sa nachádzajú v blízkosti Košíc a využíva ich menší počet kúpajúcich sa. Pri uskutočňovaných kontrolách dôsledne dbajú na dodržiavanie zásad schválených prevádzkových poriadkov a na vykonávanie prevádzkovej kontroly kvality vody.

V I. polroku 2013 bolo z prírodných vodných nádrží celkovo odobratých 14 vzoriek vôd, z toho počtu 12 v rámci monitoringu vôd určených na kúpanie a 2 z prírodného kúpaliska Nad Jazerom. Na základe doteraz vyhotovených protokolov, kvalita vody vo všetkých prípadoch vyhovovala na kúpanie.

Štátny zdravotný dozor a kontrolu kvality vody vykonávame aj na umelých kúpaliskách s celoročnou i sezónnou prevádzkou, v nemocničných bazénoch, v relaxačných zariadeniach a v bazénoch umiestnených v hotelových komplexoch. V I. polroku 2013 bolo celkovo odobratých 129 vzoriek vôd v rámci platenej služby alebo štátneho zdravotného dozoru. Z toho počtu bolo odobratých 85 vzoriek z bazénov s celoročnou prevádzkou, 13 zo sezónnych bazénov a 21 z nemocničných bazénov. Z uvedeného počtu vzoriek 40 nevyhovelo požiadavkám vyhlášky vo všetkých skúšaných ukazovateľoch. Prekročenie medznej hodnoty ukazovateľa kvality vody bolo zistené 11x v ukazovateli pH, 9x viazaný chlór, 12x CHSK_{Mn}, 8x kultivovateľné mikroorganizmy pri 36°C ± 1°C, a 2x *Pseudomonas aeruginosa*. Posledne menovaný ukazovateľ bol prekročený v dvoch hydromasážnych bazénoch, v oboch prípadoch prevádzkovateľ zariadenia okamžite vykonal opatrenia – t. z. zabezpečil výmenu vody, vyčistenie a dezinfekciu bazénového telesa. Opakované rozborov pozitívne nálezy nepotvrdili.

Problematike znižovania vplyvu hluku z dopravy na obytné územie je venovaná pozornosť pri spracovávaní a posudzovaní územno - plánovacej dokumentácie, v etape zámeru ak výstavba podlieha posudzovaniu podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a dokumentácie pre územné konanie stavieb vyžadujúcich ochranu pred hlukom.

V prvom polroku 2013 bolo riešených spolu 5 podnetov na obťažovanie hlukom, v rámci riešenia ktorých vykonali odborní pracovníci tunajšieho úradu dvakrát meranie hluku –

z prevádzky závodnej kuchyne a z prevádzky stanice televízneho a rozhlasového káblového distribučného systému.

Za správny delikt v súvislosti s nesplnením povinností vyplývajúcich z ustanovení § 27 zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. boli uložené dve pokuty a dvoma pokynmi boli nariadené opatrenia na vykonanie zníženia hlučnosti. Konkrétne protihlukové opatrenia spočívali v zrušení strojového čistenia zemiakov počas víkendov, v zmene príchodu dodávateľov, v zakúpení nového kuchynského robota a odhlučnení stropu prevádzky v jednom prípade a stavebných úpravách namontovaním klimatizačného zariadenia v druhom prípade.

Mikrobiologická a biologická analýza vzoriek pitných vôd

V rámci ŠZD a monitoringu kvality pitnej vody sa podľa platnej legislatívy za I. polrok 2013 analyzovalo odborom mikrobiológie životného prostredia 650 vzoriek pitných vôd, z toho 312 vzoriek pitných vôd pre RÚVZ Košice, RÚVZ Michalovce 106, RÚVZ Rožňava 133 a RÚVZ Trebišov 99 vzoriek. Z celkového počtu analyzovaných vzoriek pitných vôd bolo po mikrobiologickej stránke pozitívnych 32 vzoriek vôd z vodovodov, 32 zo studní, 3 vzorky z prameňov, spolu je to 67 pozitívnych vzoriek, čo predstavuje 10,3%.

Biologickým požiadavkám na kvalitu pitnej vody nevyhovelo 8 vzoriek a to v ukazovateli abiosestón a železité baktérie.

Mikrobiologická a biologická analýza piesku

Odborom mikrobiológie životného prostredia sa za I. polrok 2013 analyzovalo 16 vzoriek piesku, z toho pre odbor HDaM RÚVZ Košice 11 vzoriek, pre RÚVZ Trebišov 5 vzoriek, podľa ukazovateľov uvedených vo Vyhláske MZ SR č.521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská.

Všetky vzorky piesku vyhoveli limitom pre mikrobiologické a biologické ukazovatele.

1.2 Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS)

Informačné systémy o vode určenej na ľudskú spotrebu a o vode na kúpanie predstavujú prostredie pre podporu procesu evidencie, kontroly a hodnotenia reportovacích povinností súvisiacich s kvalitou pitnej vody a vody na kúpanie. V prvom polroku 2013 bola vykonaná kontrola a následná aktualizácia zadaných údajov o vodovodoch, spotrebiskách a jednotlivých prevádzkovateľoch. Laboratórne výsledky v rámci sledovania kvality pitnej vody z verejných vodovodov (monitoring a ŠZD) sú priebežne zadávané do príslušného informačného systému.

Informačný systém „Voda na kúpanie“ bol aktualizovaný po zmene legislatívy na úseku vody na kúpanie v októbri 2012. V I. polroku boli v spolupráci s pracovníkmi úradu verejného zdravotníctva odstraňované problémy vyskytujúce sa pri vkladaní údajov o kvalite vody. V súčasnosti pracuje informačný systém bez problémov.

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia.

Do konca roku 2013 bude gestorom úlohy vytvorená riadiaca jednotka pre koordinovanie pilotného projektu, budú špecifikované populačné skupiny, urobí sa výber respondentov v životnom a pracovnom prostredí, budú pripravené a vytlačené pracovné protokoly – pre prácu v teréne a odber vzoriek, budú zaškolení pracovníci pre prácu v teréne a príprava laboratórií na analytickú časť projektu.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Do konca roku 2013 bude gestorom úlohy vytvorená riadiaca jednotka pre koordinovanie projektu, budú vybrané lokality pre realizáciu projektu, budú vytipované a kontaktované školy, pripraví sa a budú vytlačené pracovné protokoly pre prácu v teréne a v laboratóriu, pre komunikáciu s rodičmi žiakov (pozvánka, informovaný súhlas), budú zaškolení pracovníci pre prácu v teréne. Ďalej sa vykoná príprava laboratórií na analytickú časť projektu.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

V rámci plnenia úlohy z hľadiska pôsobnosti verejného zdravotníctva boli prijaté opatrenia na objektivizáciu aktuálneho stavu výskytu predpokladaných reziduí pesticídnych látok vo vodárenských zdrojoch. V súčasnosti prebieha vytypovanie významných zdrojov pitnej vody, ktoré sa nachádzajú v poľnohospodársky intenzívne využívaných územiach. V I. polroku 2013 sa v spolupráci s hlavným odborníkom SR pre chemické analýzy riešil problém možnosti vykonávania laboratórnych skúšok na prítomnosť týchto látok vo vodách (prístrojové vybavenie) v rámci RÚVZ v SR. Na základe doterajších pracovných rokovaní bolo dohodnuté, že za každý kraj v SR budú vytypované 2 vodárenské lokality pre ktoré sa získajú údaje prostredníctvom Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho (ÚKSÚP) o použitých druhoch pesticídnych látok.

V nasledujúcom období sa bude v úlohe pokračovať v nadväznosti na laboratórne možnosti a vývoj príslušnej laboratórnej metodiky pre objektivizáciu reziduálnych pesticídnych látok v pitnej vode vo vytypovaných vodárenských zdrojoch.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V I. polroku 2013 bol štátny zdravotný dozor zameraný hlavne na dodržiavanie predpisov na pracoviskách s rizikovými prácami. Vydaných bolo 28 rozhodnutí na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác, a to:

a) Na základe prehodnotenia zdravotných rizík bolo vydaných 19 rozhodnutí s tým, že staré rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác stratili účinnosť právoplatnosťou vydaných nových rozhodnutí.

b) Na základe návrhov na zaradenie prác do rizikových kategórií zamestnávateľom bolo vydaných 9 nových rozhodnutí. Podkladom bola objektivizácia pracovného prostredia, hodnotenie zdravotného rizika pri práci.

Zrušených bolo celkom 21 rozhodnutí na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác, a to z dôvodu prehodnotenia zdravotných rizík, výkonu organizačných zmien a zániku prevádzok.

V sledovanom období bolo na rizikových pracoviskách vykonaných 86 kontrol. V rámci toho boli rozdané zamestnancom na vyplnenie kontrolnej listy informovanosti v počte 134 (typ H – 64, C – 60, V – 10).

Evidencia rizikových prác bola v tomto období priebežne doplňovaná v programe ASTR_2011.

Údaje v tabuľke porovnávajú počty vydaných rozhodnutí a ŠZD v rovnakom období za prvý polrok rokov 2012 a 2013

polrok	2012	2013	trend
Nové rozhodnutia RP	08	09	+ 01
Prehodnotenú rozhodnutia RP	29	19	- 10
Vydané rozhodnutia spolu	37	28	- 9
Zrušené rozhodnutia RP	32	21	- 11
ŠZD – previerky RP	92	86	- 06

Prehľad počtu exponovaných zamestnancov rizikovým faktorom a subjektov s RP za roky 2012 a 2013

Okres	Za 1 polrok 2013			Za rok 2012		
	Počet subjektov	Počet zamestnancov v riziku		Počet subjektov	Počet zamestnancov v riziku	
		celkom	z toho ženy		celkom	z toho ženy
Košice I, II, III, IV a Košice – okolie	108	12 406	1 115	102	12 386	1 069

Prehľad počtu exponovaných zamestnancov rizikovým faktorom za obdobie rokov 2009 - 2013

Počet exponovaných rizikovým faktorom									
Za 1. polrok 2013		2012		2011		2010		2009	
Spolu	ženy	spolu	ženy	Spolu	ženy	Spolu	ženy	spolu	ženy
12 406	1 115	12 386	1 069	12 076	1 043	12 274	1 024	13 263	1 150

Z prehľadov je zrejmé, že v priebehu I. polroka 2013 došlo oproti minulému roku k zvýšeniu zamestnancov zaradených do kategórie rizikových prác o 20, a to najmä v dôsledku prehodnotenia pracovných činností zaradených do kategórie rizikových prác v existujúcich prevádzkach a zaradenia zamestnancov do kategórie rizikových prác v nových prevádzkach (Pekáreň COTTBUS, s. r. o., Premac, spol. s r. o., Howe Slovensko, s. r. o., ISS Facility

Services spol. s. o., ROSENBERG – SLOVAKIA spol. s r.o., Stavebno-obchodná firma Žabecký, s. r. o.).

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V prvom polroku boli vykonané 4 kontroly zamerané na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Dve z týchto kontrol boli vykonané v spoločnosti U. S. Steel Košice s.r.o., na DZ Energetika a DZ Zušľacht'ovne a obalová vetva. V areáli U. S. Steel Košice bola vykonaná aj kontrola na DZ Refrako spoločnosti RMS, a.s. Košice, v ktorej sa pri výrobe žiaruvzdorných šamotových a magnéziových výrobkov používa prípravok klasifikovaný ako toxický. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný aj v prevádzke spoločnosti Digital F a F s.r.o., v ktorej sa toxický prípravok používa pri výrobe fotografií.

Porušenie predpisov na ochranu verejného zdravia bolo nebolo zaznamenané ani v jednom prípade.

Súhlas na používanie veľmi toxických látok a prípravkov v priebehu polroka nebol vydaný.

V sledovanom období bolo vydaných 31 osvedčení, z toho 30 na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami (ďalej VTLaZ a TLaZ) a 1 osvedčenie na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie, pričom všetky uvedené osvedčenia boli vydané na základe overenia dĺžky odbornej praxe.

Mimoriadna situácia, resp. havária v súvislosti s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami nebola zaznamenaná.

	Počet
Previerky	4
Osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s VTLaZ a TLaZ	30

Chemické faktory:

Pevný aerosól

ODBER	POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
osobný	73	104	149
stacionárny	5	7	16
spolu	78	111	165

Stanovenie koncentrácie pevných aerosólov bolo odborom chemických analýz vykonávané za účelom objektivizácie pracovného prostredia v košickom kraji v okresoch Košice a Košice – okolie.

Prekročenie najvyšších prípustných expozičných limitov (NPEL) bolo zistené na prevádzke **Gubek – Moldavský automatický mlyn** - prekročenie v troch prípadoch viac ako dvojnásobné. Na ostatných prevádzkach, napr. Pekáreň Barca, Steelcon Slovakia – výroba komínov, boli namerané hodnoty v limite.

Chemické faktory v ovzduší

ODBER	POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>osobný</i>	12	16	66
<i>stacionárny</i>	123	127	281
<i>spolu</i>	135	143	347

Stanovenie koncentrácie chemických faktorov bolo vykonané pre okresy Košice, Sp. N. Ves. Z chemických faktorov to bol formaldehyd, ktorý bol objektivizovaný pre Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, meranie bolo vykonané v Pitevni v Košiciach, kde boli vykonané úpravy a oproti predchádzajúcemu meraniu neboli zistené prekročenia limitných hodnôt.

V okrese SP. N. Vsi bolo vykonané meranie oxidu hlinitého vo firme Panasonic. Ďalšie sledované faktory boli oxid uhoľnatý a uhličitý, oxidy dusíka a ozón pri zváraní.

V rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané merania formaldehydu a amoniaku na Daňovom úrade v Košiciach.

Na prevádzke Labortest U. S. Steel Košice bolo vykonané opakované meranie benzénu u 1 pracovníka a bolo zistené prekročenie limitnej hodnoty menej ako dvojnásobné.

Biologické expozičné testy

CHEMICKÝ FAKTOR	POČET VZORIEK			POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
	dodaných	odobraných	analyzovaných		
<i>ALA a Pb v moči</i>	19	-	19	38	146
<i>ALA v moči</i>	1	-	1	2	8
<i>Spolu</i>	20	-	20	40	154

Zo Železničného zdravotníctva Košice boli analyzované vzorky moča na stanovenie kyseliny delta-aminolevulovej, olova v moči a vzorky krvi na stanovenie olova v krvi. Súčasťou analýzy biologického materiálu je aj stanovenie kreatinínu v moči z dôvodu prepočtu koncentrácie kyseliny delta-aminolevulovej a olova v moči na kreatinín.

Z dodaných vzoriek bol prekročený limit len v 1 vzorke na stanovenie kyseliny delta-aminolevulovej.

Počet vzoriek 1-hydroxypyrenu v moči je uvedený v úlohe 7.9

Počet vzoriek olova v krvi je uvedený v úlohe 7.10

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Na sledovanom území evidujeme 69 subjektov, v ktorých sa používajú chemické karcinogény a mutagény, resp. v ktorých dochádza k expozícii zamestnancov chemických karcinogénom a mutagénom.

V riziku chemickej karcinogenity evidujeme celkom 902 zamestnancov, z toho 234 žien (686 v kategórii 3. a 216 v kategórii 4). Z uvedeného počtu je v riziku cytostatík 151 zamestnancov, z toho 142 žien.

V prvom polroku 2013 boli vydané 3 súhlasné rozhodnutia na činnosti spojené s používaním, manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov. V súvislosti so zánikom spoločnosti Refrako s. r. o. a jej zlúčením so spoločnosťou RMS, a.

s. Košice bol vydaný súhlas na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov a boli schválené prevádzkové poriadky pre DZ Refrako predmetnej spoločnosti.

Nakoľko zamestnanci spoločnosti RYBA Košice spol. s r. o. v profesii laborant manipulujú pri príprave a riedení roztokov, príprave a spracovaní vzoriek a analýz potravín s chemickými karcinogénmi, boli rozhodnutím schválené činnosti spojené s používaním, manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov a zároveň bol schválený prevádzkový poriadok pre prácu v expozícii chemickým faktorom na predmetnom pracovisku.

V súvislosti s uvedením priestorov laboratória chemických analýz na Katedre environmentalistiky, Strojníckej fakulty Technickej univerzity v Košiciach, bol vydaný súhlas na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov a zároveň bol schválený prevádzkový poriadok pre prácu v expozícii chemickým faktorom. Vyčlenená učebňa č. 4 bude v čase výučby kontrolovaným pásmom.

Spolu bolo vykonaných 24 previerok zameraných na používanie chemických karcinogénov a mutagénov, z toho 7 previerok bolo vykonaných na DZ Koksovňa spoločnosti U.S.Steel Košice, s.r.o.

V sledovanom období bolo vydaných 11 súhlasných rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou s materiálmi obsahujúcimi azbest, pričom v jednom prípade sa jednalo o výmeny azbestocementových kanalizačných potrubí. Práce s odstraňovaním azbestu v exteriéri (strechy a opláštenie) boli posudzované v 5-tich prípadoch. Rovnaký počet návrhov (5) bol predložený na odstraňovanie azbestu vo vnútorných priestoroch.

Na základe žiadosti Inšpektorátu práce Košice bol vykonaný štátny zdravotný dozor na stavbe domu na Masarykovej 21 v Košiciach, kde bola vykonávaná demontáž azbestocementovej strešnej krytiny spoločnosťou DILMUN SYSTEM s. r. o., Pri Šajbách 1, Bratislava. V čase výkonu štátneho zdravotného dozoru nebolo zistené porušenie plánu práce, ktorý bol schválený rozhodnutím RÚVZ KE a neboli zistené iné nedostatky, resp. porušenia ustanovení súčasne platných predpisov

Sankčné opatrenia súvisiace s chemických karcinogénmi a mutagénmi neboli v uplynulom polroku uplatnené.

Nakoľko bola predmetná úloha rozšírená o novú problematiku znižovania zdravotných rizík z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém, činnosť v 1. polroku bola zameraná na prehlbovanie poznatkov v oblasti novej chemickej legislatívy. V tejto súvislosti bol po naštudovaní problematiky realizovaný seminár pre zamestnancov na odbore PPL a zároveň boli predmetné vedomosti poskytnuté zamestnancom PPL všetkých RÚVZ Košického aj Prešovského kraja na porade s krajskou odborníčkou.

S cieľom vyhľadávať látky a zmesi poškodzujúce reprodukciu a narušajúce endokrinný systém bolo preverených celkom 60 kariet bezpečnostných údajov, pričom boli nájdené prvé látky a zmesi, a to:

Prípravok BAKELITE PF 8550 FL obsahujúci dibutyl-ftalát, ktorý je klasifikovaný podľa nariadenia (ES) č.1272/2008 ako Repr. 1B: H360Df - môže poškodiť plod v tele matky. Používa sa v spoločnosti RMS, a.s.

Koksárenský plyn, označený vetou R61 - môže spôsobiť poškodenie nenarodeného dieťaťa, používaný v spoločnosti RMS, a.s. a U.S.Steel Košice, s.r.o.

Thermocarbon HP 140 s R vetou R: 45-46-60-61, pričom R60: môže poškodiť reprodukčnú schopnosť a poškodiť plod v tele matky. Používa sa v spoločnosti RMS, a.s.

Phenolphthalein H361f - Podozrenie z poškodzovania plodnosti, používaný ako laboratórne činidlo. Často je látka v prípravku obsiahnutý v objeme 1%, ale používa sa aj v 10% koncentrácii. Preverované bolo jeho používanie v spoločnostiach RMS, a.s. a Ryba Košice spol. s r. o.

Azbest

ODBER stacionárny	POČET VZORIEK odobratých	POČET VZORIEK analyzovaných	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
Pracovné ovzdušie	-	-	-	-
Vnútorne ovzdušie	6	6	-	-
Voľné ovzdušie	-	-	-	-
Materiál	-	-	-	-
Spolu	6	6	-	-

Odborom chemických analýz boli tri vzorky vnútorného ovzdušia na stanovenie azbestu odobraté v Prešovskom kraji a ďalšie tri pre PZS ProCare v Elektrárnach Vojany. Všetky odobraté vzorky boli zaslané na analýzu do NRC v Nitre.

Počet vzoriek benzo(a)pyrénu a PAU je uvedený v úlohe 7.9

Oddelením genetickej toxikológie boli v prvom polroku 2013 monitorované nasledovné pracoviská s vyhláseným rizikom karcinogenity, respektíve prevádzky s mutagénnym rizikom v pracovnom prostredí a chemické látky s možným, mutagénnym vplyvom :

- U.S.Steel, s.r.o., Košice, prevádzka DZ Koksovňa - VKB1 (32 pracovníkov)
- EBSTER SK, s.r.o., Michalovce (8 pracovníkov)
- EBSTER CZ, s.r.o., V. Bíteš (6 pracovníkov)

Expedované výsledky cytogenetickej analýzy ľudských periférnych lymfocytov v prvom polroku 2013 :

- 6 pracovníkov EBSTER CZ, s.r.o., Velká Bíteš
- 90 vzoriek krvi z DZ Koksovňa -VKB1, VKB3, Chémia - U. S. Steel, s.r.o. Košice (vzorky boli odobraté v roku 2012)

Vzorky periférnej krvi od 8 pracovníkov Ebster SK, s.r.o, Michalovce a od 32 pracovníkov DZ Koksovňa - VKB1, U. S. Steel s.r.o., Košice budú postupne analyzované v priebehu roku 2013.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V sledovanom období boli v súvislosti s riešením podnetu Odborového zväzu justície (ďalej OZJ) v SR na zamestnávateľov Krajský súd v Košiciach (ďalej KS KE), Okresné sudy Košice I, II a Košice, okolie vyžiadané posudky o riziku psychickej záťaž u zamestnancov pracujúcich so zobrazovacími jednotkami. Predložené posudky boli zaslané na ÚVZ SR na pripomienkovanie.

V súčasnosti evidujeme rizikové práce z titulu psychickej záťaž len u 2 zamestnávateľov, a to Mesto Košice, kde je zaradených 158 zamestnancov, z toho 21 žien pracujúcich v profesii policajt v priamom výkone služby a U. S. Steel Košice, s.r.o. kde je evidovaných 5 zamestnancov pracujúcich v profesii pilot, resp. v oblasti riadenia leteckej prevádzky.

V súvislosti s poverením HH SR bol pripomienkovaný a prerokovaný v rámci pracovnej skupiny návrh novelizácie vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Za týmto účelom sa konalo aj pracovné stretnutie pracovnej skupiny, a to na RÚVZ Nitra.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V prvom polroku 2013 bolo prešetrených celkom 18 prípadov pre podozrenia na chorobu z povolania z DNJZ, pričom v 7 prípadoch bola konštatovaná možná priama súvislosť s výkonom práce.

Šetrenie bolo vykonané celkom v 17 spoločnostiach u 14 rôznych profesií. Vyskytli sa aj opakované šetrenia u niektorých profesií avšak sporadicky. V štyroch prípadoch to bolo u profesie zámočník, resp. zámočník – zvärač, v dvoch prípadoch u profesie žeriavnik a v dvoch prípadoch u profesie vodič.

Všetky ochorenia boli lokalizované na horných končatinách, okrem jedného, kde bolo u šičky prešetrované poškodenie tak HK ako aj DK.

Vo väčšine šetrených prípadov neboli práce zaradené do rizika a nebolo predložené hodnotenie zdravotných rizík z DNJZ. Predmetné nedostatky boli so zamestnávateľmi prekonzultované a v odôvodnených prípadoch boli stanovené termíny na ich odstránenie.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

V prvom polroku bolo poskytované na niektorých pracoviskách poradenstvo účelovo zamerané na kvalitu vnútorného ovzdušia budov. Uvedené vyplynulo z podnetov a zistení v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. Zamerali sme sa na tri pracoviská, na ktorých bol vykonaný najprv štátny zdravotný dozor a následne na základe výsledkov bolo vyvolané jednanie, na ktorom bolo dohodnuté, že za účelom analýzy kvality vnútorného ovzdušia bude použitý štandardizovaný švédsky dotazník INDOOR CLIMATE určený pre zamestnancov.

V prvom polroku boli získané dotazníky v úhrne od 448 respondentov, ktoré budú predmetom spracovania v 2. polroku. V prípade jedného zamestnávateľa bola ukončená analýza už v tomto polroku, na základe čoho bolo poskytnuté poradenstvo. Jednalo sa o Finančnú správu Košice, kde sa vychádzalo z analýzy dotazníkov od 280 respondentov. V úhrne bolo spracovaných cca 2800 dát. V rámci toho bola vykonaná aj objektivizácia vybraných chemických mikroklimatických podmienok a mikrobiologických faktorov.

U prevádzkovateľa HM Tesco Košice bola v rámci tejto úlohy po predchádzajúcej konzultácii vykonaná podrobná ohliadka priestorov so zameraním na zabezpečenie vetrania a odobraté boli dotazníky od 114 zamestnancov.

V prevádzke Hornbach Košice boli na základe opakovaných podnetov vykonané kontroly, nariadené boli opatrenia na odstránenie nedostatkov a na základe jednaní bolo odobratých 54 dotazníkov.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“

V rámci spolupráce s IP sa uskutočnili 2 stretnutia s cieľom navzájom sa informovať o plnení spoločných úloh, usmerniť ďalšie postupy ako aj naplánovať ďalšie spoločné aktivity a ich koordináciu.

Európska informačná kampaň BOZP sa v tomto roku zameriava na spoluprácu pri prevencii rizík, pričom sa tak ako každoročne plánujú v súlade s projektom aj na našom úrade aktivity v rámci týždňa BOZP v mesiaci október.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Regionálne výsledky predmetnej úlohy boli čiastočne spracované a prezentované dňa 17. 04. 2013 na seminári Zdravé pracoviská usporiadanom Inšpektorátom práce pri príležitosti kampane EU-OSHA: Spolupráca pri prevencii rizík. Súčasne boli čiastkové výsledky, ako aj informácia o realizácii celého projektu, prezentovaná na VŠ seminári pre zamestnancov Košického kraja.

2.3 Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

2.3.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP)

Túto úlohu neplníme.

2.3.2 Pilotná štúdia rakoviny močového mechúra

Túto úlohu neplníme.

2.4 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia.

V roku 2013 je riešiteľským pracoviskom úlohy ÚVZ SR.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V 1. polroku 2013 bolo v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Košiciach vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru 7 kontrol pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk, a to:

➤ V práčovni na Žriedlovej 11 v Košiciach, kde pracuje 5 občanov so ZP, z toho 1 žena v dvojzmennej prevádzke. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Košiciach pod č. 2011/03715-02-241/PPL/Vo zo dňa 14. 07. 2011. Pre účely chránenej dielne je vyčlenená plocha o výmere 60 m². Činnosť je zameraná na zber a pranie bielizne z hotelov, reštaurácií, wellness prevádzok a domácností. Zamestnanci používajú pri práci osobné ochranné pracovné prostriedky. Pracovné činnosti nie sú zaradené do kategórie rizikových prác.

➤ Vo výrobe betónových výrobkov na Kovaľskej 1 v Košiciach – Poľove, kde pracuje 8 občanov so ZP v jednozmennej prevádzke, z toho šiesti zamestnanci vo výrobe a dvaja v administratíve, z toho 1 žena. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Košiciach pod č. 2012/02556-04/PPL/Lu zo dňa 16. 07. 2012. Činnosť výrobných zamestnancov spočíva v páskovaní, fóliovaní, asistencii pri čistení výrobných haly, vydávaní tovaru, ručnej výrobe ľahkých sadrových výrobkov a vo výrobe betónových výrobkov na vibračnom stole. Pracovné činnosti nie sú zaradené do kategórie rizikových prác.

➤ V pneuservise na Zoborskej 1 v Košiciach, kde pracuje 1 občan so ZP, ktorý je zamestnávateľom a zamestnancom súčasne. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Košiciach pod č. 2011/00515-04/241/PPL zo dňa 24. 02. 2011. Pracovisko so samostatným vstupom je situované v bývalých priestoroch garáže na 1. NP dvojpodlažného rodinného domu rodičov prevádzkovateľa. Činnosť je zameraná na

prezúvanie, vyvažovanie pneumatík a opravu defektov. Pracovné činnosti nie sú zaradené do kategórie rizikových prác.

➤ V stolárskej dielni na Poľskej 28 v Košiciach, kde pracujú 2 zamestnanci, z toho 1 občan so ZP ako zamestnávateľ a prevádzkovateľ stolárskej dielne. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Košiciach pod č. 2009/01968-02-241/PPL-Hi zo dňa 10. 02. 2009. Činnosť je zameraná na výrobu nábytku a interiérov z mäkkého, tvrdého dreva a drevotriesty. Pracovné činnosti nie sú zaradené do kategórie rizikových prác.

➤ V chránenej prevádzke U. S. Steel Services s.r.o. vo Vstupnom areáli U. S. Steel Košice, kde pracuje 54 občanov so ZP, z toho 7 žien. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Košiciach pod č. 2007/07176-02-241/PPL-Vo zo dňa 25. 10. 2007 a rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Košiciach pod č. 2011/00263-02-241/PPL-Vo zo dňa 10. 02. 2011 bol schválený prevádzkový poriadok pre prácu v expozícii chemickým faktorom. Činnosť je zameraná na triedenie odpadu z elektrických káblov, papiera, plastov, prístrojov a farebných kovov, opravu pracovných odevov, šitie filtračných vriec, kontrolu a skladovanie prostriedkov osobného zabezpečenia, kontrolu suchých predlôh na kyslík a acetylén a výdaj osobných ochranných pracovných prostriedkov. Zamestnancom sú poskytované certifikované OOPP s prihliadnutím na špecifické podmienky jednotlivých pracovísk. Pracovné činnosti nie sú zaradené do kategórie rizikových prác.

➤ V ateliéri na Komenského 41 v Košiciach, kde pracuje 5 občanov so ZP, z toho 1 žena. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Košiciach pod č. 2009/05755-02-241/PPL/Pe zo dňa 25. 08. 2009, ktorým bol súčasne schválený prevádzkový poriadok pre prácu v expozícii chemickým faktorom. Činnosť je zameraná na výkon administratívnych, výstavníckych, reštaurátorských a čalúnnických prác spojených s natieraním, čistením, morením drevených predmetov a historických zbierok. Pracovné činnosti nie sú zaradené do kategórie rizikových prác.

➤ V Krajskom stredisku Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska na ul. Park Obrancov mieru 1 v Košiciach, kde pracuje 5 občanov so ZP, z toho 4 ženy. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Košiciach pod č. 2008/07738-02-241/PPL/Pe zo dňa 17. 12. 2008. Činnosť je zameraná na poskytovanie sociálneho poradenstva pre nevidiacich a slabozrakých občanov, nácvik komunikačných zručností, sebaobsluhy, priestorovej orientácie a krátkodobé ubytovacie služby. Pracovné činnosti nie sú zaradené do kategórie rizikových prác.

Pri týchto cielených kontrolách bolo zistené, že na všetkých pracoviskách sú zamestnávané osoby zdravotne spôsobilé. Nebolo zaznamenané vykonávanie činností, na ktoré mali tieto osoby zdravotné obmedzenie.

Ani na jednom pracovisku nebolo zistené porušenie ustanovení zákona č. 355/2007 Z. z., všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie a iných všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich ochranu verejného zdravia. Na základe toho neboli prevádzkovateľom nariadené žiadne opatrenia.

Vzhľadom na skutočnosť, že pracovné činnosti vykonávané na kontrolovaných pracoviskách nie sú zaradené do kategórie rizikových prác, neboli použité kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

2.6 Aktuálne problémové situácie riešené v jednotlivých regiónoch

2.6.5 Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

V priebehu 1. polroka sa uskutočnil prieskum pracovných podmienok v HM Tesco Košice a Hornbach Košice. V oboch OC bol vykonaný podrobný prieskum pracovných

podmienok, zameraný najmä na spôsob zabezpečenia vetrania, vykurovania, osvetlenia a pôsobenie hluku na zamestnancov týchto prevádzok. V rámci hodnotenia pracovných podmienok budú využité aj dotazníkové údaje zamerané na kvalitu vnútorného ovzdušia. Na základe toho bolo v sledovanom období za týmto účelom získaných 168 dotazníkov (HM Tesco 114 a Hornbach Košice 54).

Nakoľko sa táto úloha plní aj v rámci Košického a Prešovského kraja, boli v prvom polroku vypracované osnovy a usmernenia pre jednotlivé RÚVZ na zabezpečenie jednotného postupu kontroly na týchto pracoviskách a pri zbere údajov. Osnovy boli prezentované na porade Košického a Prešovského kraja a následne zaslané v elektronickej podobe všetkým participujúcim RÚVZ.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Spôsob riešenia: Plnenie projektu bolo realizované podľa aktuálnej osnovy. Projektom boli sledovaní klienti v 2 vekových kategóriách mužov a žien,

- a) pracujúce ženy, veková kategória 19-35 rokov – 22
- b) pracujúce ženy, veková kategória 36-54 rokov – 36
- c) pracujúci muži, veková kategória 19-35 rokov – 7
- d) pracujúci muži, veková kategória 36-54 rokov – 5

Zhodnotenie plnenia v I. polroku 2013

Spolu bolo vyšetrených celkom 70 klientov, z toho hodnotených bolo 52. Každý klient uviedol jednodňovú retrospektívnu spotrebu potravín podľa predtlaču, vyplnil klinicko-somato-metrický dotazník a dotazník o životospráve a pohybovej aktivite. Zároveň u každého klienta bolo vykonané somato-metrické a biochemické vyšetrenie. Každý vyšetrený klient bol bezprostredne oboznámený s výsledkami somato-metrických a biochemických vyšetrení. Získané údaje z dotazníkov jednotlivých klientov boli priebežne vkladané do databázy na spracovanie, ktoré záverom roka bude zrealizované koncom roka.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

Pred začiatkom plnenia úlohy bol rozpracovaný plán plnenia úlohy na odber vzoriek kuchynskej soli z distribučnej siete okresu Košice a Košice - okolie. Výroba, resp. baliareň kuchynskej soli sa na dozorovanom území nenachádza. Podľa vypracovaného plánu bol stanovený odber vzoriek na jednotlivé mesiace počas celého roka á 2 vzorky vrátane morskej soli.

Za hodnotené obdobie bolo celkom odobratých **6 vzoriek kuchynskej soli z toho 2 vzorky soli morskej**, s cieľom stanovenia jodidu resp. jodičnanu draselného.

Obsah jodidu draselného bol vo všetkých vzorkách posúdený podľa požiadavky Potravinového kódexu SR (15 – 35 mg/kg) a zároveň podľa označenia obsahu jódu na obale výrobku.

Všetky vyšetrené vzorky kuchynskej soli, v obsahu jodidu **vyhoveli** požiadavke Potravinového kódexu SR a vyhoveli aj v označení výrobku.

V plnení úlohy sa bude pokračovať aj v druhom polroku.

V rámci plnenia tejto úlohy bolo koncom r. 2012 získaných **103 vzoriek** ranného moču (stredný prúd) od zamestnancov RÚVZ z jednotlivých okresov Košického kraja (Spišská Nová Ves 28 vz., Michalovce 25 vz., Trebišov 25 vz., Rožňava 25 vz.). Vzorky získaného moču boli uchovávané v chemickom laboratóriu tunajšieho úradu a časť z nich - **40 vzoriek** bolo vyšetrených na obsah jodidov v ňom. Zároveň klienti vyplnili dotazník, v ktorom odpovedali na otázky týkajúce sa konzumácie potravín obsahujúcich jód a výskytu ochorenia štítnej žľazy v rodine.

Zo 40 vyšetrených vzoriek moču v 1 vzorke bola nameraná hodnota jodidov 62,4 µg/l, čo predstavuje ľahký stupeň jódového deficitu. V 39-tich vyšetrených vzorkách boli hodnoty vyššie (rozpätie 117 – 2108 µg/l jodidov). Hodnoty nad 100 µg/l jodidov sa považujú za dostatočné zásobenie organizmu jódom, čo zodpovedá odporúčanej dennej dávke pre prísunu jódu **150 µg**.

Do ukončenia úlohy budú vyšetrené vzorky moču (63 – nevyšetrené z technických príčin) budú v priebehu II. polroka vyšetrené a budú zhodnotené do celoročného záveru správy.

V hodnotenom období bolo odborom chemických analýz vyšetrených 39 vzoriek soli, v ktorých sa sledovalo 108 ukazovateľov a bolo uskutočnených 216 analýz. Konkrétne boli analyzované ukazovatele - KI, KIO₃ a feroxyanidy. Z uvedených vzoriek bolo dodaných 6 vzoriek z okresov KE, po 12 vzoriek z okresov MI a RV a 9 vzoriek z okresu TV. Obsah všetkých ukazovateľov bol v súlade s požiadavkami.

V rámci monitorovania jódu v organizme bolo koncom roka 2012 dodaných 103 vzoriek moča z jednotlivých okresov Košického kraja. V 1. polroku 2013 bolo zanalyzovaných a expedovaných 40 vzoriek. V súvislosti z technickými problémami budú ostatné vzorky analyzované v 2. polroku 2013.

3.3 Bezpečnosť PET fliaš

RÚVZ so sídlom v Košiciach sa na tejto úlohe nepodieľa.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

RÚVZ so sídlom v Košiciach sa na tejto úlohe nepodieľa.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

RÚVZ so sídlom v Košiciach sa na tejto úlohe nepodieľa.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

Na plnenie úlohy bol gestorským pracoviskom vypracovaný metodický pokyn podľa ktorého v prvom polroku boli odobraté vzorky potravín na stanovenie obsahu, resp. prítomnosti aróm **kumarínu a mentofuránu**.

Realizácia v hodnotenom období:

Plnenie úlohy sa vykonávalo podľa určenej metodiky, v stanovenom termíne. Na monitoringu sa zúčastnilo **20 klientov v 2 vekových kategóriách mužov a žien**, ktorí vykonávajú ľahkú prácu (zaradení podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR - Vestník MZ SR čiastka 7-8/1997, číslo SOZO - 1586/1997-08), a to v každej kategórii **po 5 klientov** nasledovne:

- a) ľahko pracujúce ženy, veková kategória 19-35 rokov
- b) ľahko pracujúce ženy, veková kategória 36-54 rokov
- c) ľahko pracujúci muži, veková kategória 19-35 rokov

d) ľahko pracujúci muži, veková kategória 36-54 rokov

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 2 prídavných látok a 2 aróm:

Z prídavných látok to boli tieto azofarbivá:

- E 129 Allura červená AC
- E 104 Chinolínová žltá

Vzorky na stanovenie obsahu 2 sledovaných vybraných potravinových farbív t.č. neboli odobraté z dôvodu náročnosti výberu komodít s ich obsahom vhodných na laboratórne skúšky (poruchy prístrojov pri zle rozpustných vzorkách potravín, mliečnych zložkách v nich a pod.), taktiež výrobcovia potravín, zmenili zloženie potravín (prechod na prírodné farbivá), ktoré v minulom roku obsahovali sledované potravinové farbivá).

Arómy

- **Mentofurán**

Na stanovenie obsahu mentofuránu boli odobraté **2 vzorky** a to: PFEFFER MINZ – Horká čokoláda plnená krémovou náplňou s mäťovou príchuťou a Bronhi ICE – mentol a eukaliptus karamelka, výsledky laboratórneho vyšetrenia do t. č. nie sú k dispozícii.

- **Kumarín**

Z distribučnej siete mesta Košice boli odobraté na stanovenie kumarínu **2 vzorky** a to: Nestlé CINI Minis – raňajkové cereálie so škorickou a Škoricový cukor. Vzorky boli laboratórne skúšané na ÚVZ SR a **vyhoveli** nariadeniu komisie a rady (ES) č. 1334/2008 o arómach a určitých zložkách potravín s aromatickými vlastnosťami na použitie v potravinách a o zmene a doplnení nariadenia Rady (EHS) č. 1601/91, nariadení (ES) č. 2232/96 a (ES) č. 110/2008 a smernice 2000/13/ES.

Spotreba týchto prídavných látok z potravín bola monitorovaná dotazníkovou metódou a laboratórnym vyšetrením vytypovaných potravín s ich predpokladaným obsahom.

Na zber dát (dotazníkovou metódou) boli použité 2 druhy dotazníkov:

1. 24-hodinové retrospektívne dotazníky spotreby potravín/pokrmov/nápojov, z toho: 1 pracovný deň a 1 deň pracovného pokoja (sobota alebo nedeľa príp. sviatok, príloha 1),
2. týždenný dotazník frekvencie spotreby vybraných potravín (príloha 2).

1. **24-hodinové dotazníky o spotrebe** boli spísané respondentmi retrospektívne. Na jeden jedálny lístok vypísal každý respondent druh potraviny (presný obchodný názov), presný názov pokrmu, nápoja, ktorý skonzumoval v pracovný deň a na druhý jedálny lístok v deň pracovného voľna v merných jednotkách. Údaje z jedálnych lístkov slúžili na zistenie najčastejšie konzumovaných potravín s obsahom sledovaných prídavných látok a aróm. Na základe údajov získaných z 24-hodinových retrospektívnych dotazníkov spotreby (z najfrekventovanejšie konzumovaných potravín, ktoré obsahujú aspoň 1 sledovanú prídavnú látku alebo 1 sledovanú arómu), boli vytypované vzorky potravín za účelom ich odberu na laboratórne skúšky (stanovenie obsahu uvedených prídavných látok a aróm).

2. **Týždenný dotazník** (dotazník o životospráve) monitoroval frekvenciu konzumácie vybraných, najvýznamnejších druhov potravín z hľadiska obsahu aspoň jedného zo sledovaných prídavných látok a aróm.

Spracovanie údajov z dotazníkov

Získané údaje z dotazníkov boli vložené do určených tabuliek vo formáte excel. Po realizácii laboratórných skúšok, budú výsledky spracované do určených tabuliek a následne v zaslané

ÚVZ SR pre ďalšie spracovanie - porovnanie získaných výsledkov s aktuálnymi hodnotami ADI.

3.7 Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

Na plnenie úlohy bol gestorským pracoviskom ÚVZ SR vypracovaný metodický pokyn k výkonu úradných kontrol nad materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami, ktorý je prílohou viacročného národného plánu úradnej kontroly vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva s harmonogramom odberu vzoriek pre SR.

V 1. polroku bola odobratá **1 vzorka plastovej fľaše na dojčenskú výživu** a to: ZIFRO pre deti s cumľom, výrobca: NOVATEX GERMANY.

Predmetný výrobok bol zaslaný na laboratórne skúšky RÚVZ so sídlom v Poprade NRC pre PBU a obaly.

Výsledky laboratórných rozborov do t. č. nie sú k dispozícii.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Cieľom projektu je získanie podkladov pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Realizácia úlohy v sledovanom období:

V roku 2012 a v ďalších rokoch gestor úlohy získané údaje spracováva a zovšeobecňuje získané poznatky o trendoch vývinu slovenských detí a mládeže. Získané údaje budú využívané pri ochrane zdravia a podpore telesného vývinu detí a mládeže v SR.

4.2 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Projekt je navrhovaný ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR v pomernom zastúpení pohlaví.

Cieľom projektu je zhodnotenie stravovacích zvyklostí u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu, a na základe výsledkov monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvorenie databázy spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie budú využívané aj v rámci poradenských aktivít.

Realizácia projektu v sledovanom období:

V roku 2013 sa uskutočnila V. etapa prieskumu vo vekovej skupine 15-18 ročných detí. Do prieskumu boli zapojení študenti 2 stredných škôl, a to 1 v meste a 1 na vidieku (Súkromná SŠ Polárna Košice a SOŠ Moldava nad Bodvou). Študenti vyplnili dotazníky týkajúce sa stravovania, fyzickej aktivity a výživových preferencií. Priamo na školách sme vykonali

antropometrické merania a odobrala sa celotýždenná strava zo školskej jedálne na vyšetrenie energetickej a nutričnej hodnoty.

Na požiadanie gestora projektu boli v databáze spracovaného projektu pre predškolský vek, mladší a starší školský vek skontrolované údaje o množstve prijatého jódu (úloha č.4.4). V prípade, že hodnota sa výrazne líšila od limitu, prepočítaval sa jedálny lístok dieťaťa za 24 hod. a získané údaje sa porovnali s pôvodnými.

Opravené a doplnené databázy boli v termíne zaslané gestorovi projektu.

Odboru chemických analýz bolo dodaných celkovo 40 vzoriek (z jednotlivých okresov Košice, Michalovce, Rožňava a Trebišov po 10 vzoriek), v ktorých je požadované stanovenie energetickej hodnoty, sušiny, tuku, sacharidov, NaCl a dusičnanov. V 1. polroku bolo spracovaných 20 vzoriek, v ktorých sa stanovilo 120 ukazovateľov a bolo vykonaných 144 analýz.

4.3 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Cieľom projektu bolo monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Realizácia projektu v danom období:

V júni 2013 sa uskutočnil u 20 detí vo veku 8 rokov zber údajov formou dotazníkov. Nakoľko vyplnenie dotazníkov je dosť náročné pre rodičov, do projektu sme zapojili až 4 školy a rozdali o 50% dotazníkov viac s tým, že sme počítali so slabou návratnosťou.

Získané údaje sa budú v nasledujúcich mesiacoch spracúvať a budú zaslané gestorovi projektu.

4.4 Monitorovanie jódúrie u detí predškolského veku

Cieľom projektu je zavedenie celoplošného dlhodobého monitorovania jódúrie u detí, ako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom – v organizme dieťaťa, s cieľom zistiť aktuálny stav ale aj trendy v dlhodobom sledovaní tejto problematiky a následne navrhnúť opatrenia preventívneho charakteru.

Realizácia projektu v sledovanom období:

V rámci príprav realizácie projektu sme sa zúčastnili dvoch pracovných stretnutí usporiadaných ÚVZ SR, ako aj X. konferencie ku Dni jódu usporiadanej gestormi tejto problematiky v ČR v Českých Budějoviciach na Jihočeskej univerzite.

V hodnotenom období bola realizovaná (RÚVZ Rimavská Sobota) prvá časť projektu – Monitoring dietárnej expozície jódu u detí v SR. Údaje boli získané v rámci riešenia projektu č. 4.2 (viď. vyššie). Aktuálne sa vykonala analýza súboru 4000 detí predškolského veku v SR s vyhodnotením príjmu jódu z 24-hodinového jedálneho lístka, ktorý bol spracovaný softvérom ALIMENTA. Získané údaje sa hodnotili vo vzťahu k Odporúčaným výživovým dávkam pre obyvateľstvo SR. Výsledky sa porovnali tiež s maximálne tolerovaným denným príjmom jódu PMTDI podľa JECFA/FAO/WHO a so stanoveným najnižším prahovým príjmom jódu. V závere predloženej správy boli navrhnuté opatrenia, ktoré sú v ďalších etapách projektu plánované.

4.5 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

Cieľom projektu bolo zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu.

Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia

Realizácia projektu v danom období:

Listom zo dňa 8.03.2013 požiadal ÚVZ SR v súvislosti s realizáciou tohto projektu (a to aj v rámci plnenia Národného programu prevencie obezity) o zmonitorovanie hygienického stavu priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, ako aj z hľadiska dodržania požiadaviek príslušných právnych predpisov.

Na základe uvedenej požiadavky bolo pracovníkmi odboru HDM RÚVZ Košice vykonaných **50 kontrol** v telovýchovných zariadeniach ZŠ a SŠ na území mesta Košice a Košice-okolie.

Kontroly boli vykonané v čase od 2. 04. – 22. 04. 2013 a boli zamerané na:

1. dodržiavanie požiadaviek na tepelno-vlhkostnú mikroklimu (možnosti merania teploty vnútorných priestorov, možnosti a spôsob vetrania),
2. dodržiavanie požiadaviek na priestorové usporiadanie a funkčné členenie priestorov na výučbu telesnej výchovy (dodržiavanie plochy priestorov a plochy šatne (v zmysle § 3 ods. 5 vyhl. č. 527/2007 Z. z.), osvetlenie - osvetľovacie telesá, kryty na svietidlách, ochranné mriežky, podlahová krytina, steny - povrchová úprava, obklad stien (v zmysle §2 a § 4 Vyhlášky MZ SR č.525/2007 Z. z.),
3. dodržiavanie požiadaviek na vybavenie priestorov na výučbu telesnej výchovy (v zmysle §5 ods. 7 vyhl. č. 527/2007 Z. z.),
4. zabezpečenie prívodu studenej pitnej vody a teplej vody,
5. využívanie priestorov na výučbu telesnej výchovy (žiakmi, resp. verejnosťou),
6. vonkajšie telovýchovné plochy sú alebo nie sú vyčlenené, oplotené na nezastavanom pozemku školy, čím sú vybavené (aké ihriská, pieskoviská a pod.),
7. využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport žiakmi školy (Mestské kúpele, športová hala a pod.) v rámci výučby,
8. dodržiavanie schváleného prevádzkového poriadku.

Na základe vykonaných kontrol boli zistené niektoré nedostatky, ktoré sa týkali hlavne nedostatočného vetrania telocviční, a tiež niektoré menšie stavebno-technické nedostatky, ktoré sťažujú udržiavať hygienicko-epidemický režim v týchto prevádzkach. V ojedinelých prípadoch bolo tiež zistené nesprávne zaradovanie hodín telesnej výchovy v rámci rozvrhu hodín (nulté hodiny, resp. v čase do tretej vyučovacej hodiny). Zistené nedostatky sú podkladom pre uloženie nápravných opatrení zo strany orgánu verejného zdravotníctva.

Výsledky kontrol boli sumarizované v záverečnej správe , ktorá bola zaslaná na ÚVZ SR.

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 Zhodnotenie zdravotného rizika z prírodnej rádioaktivity v balených vodách dodávaných do distribučnej siete v rámci SR

Plnenie úlohy

Podľa harmonogramu boli v dňoch 3. – 18. apríla 2013 priamo z plničiek na území Košického a Prešovského kraja odobraté vzorky fľaškových stolových, minerálnych a liečivých vôd:

1. závod Cígeľka – Cígeľská prírodná liečivá voda (značky Cígeľka a Evina sa už nevyrábajú)
2. závod Sulín - Sulínka - prírodná minerálna voda

3. závod Sulín - Tatra Quelle - pramenitá voda - nesýtená
4. závod Nová Lubovňa - Lubovnianska - magnéziová - perlivá
5. závod Lipovce - Salvator - prírodná minerálna voda - jemne sýtená
6. závod Lipovce - Drobček - doječenská voda - nesýtená (značka Savior sa už nevyrába)
7. závod Široké - Zlatá Studňa - pramenitá voda - nesýtená
8. závod Baldovce - Baldovská - jemne perlivá.

Na pracovisku RÚVZ Košice z kapacitných dôvodov a z dôvodu nespĺnenia požadovaných kritérií na presnosť a citlivosť stanovení rádiologických ukazovateľov v súvislosti so zastaraným proporcionálnym detektorom nebudú vykonávané merania. Z toho dôvodu stanovenia jednotlivých rádiologických ukazovateľov sa z časti budú vykonávať na RÚVZ v Banskej Bystrici a z časti na ÚVZ SR v Bratislave. Vzorky vôd boli odoberané tak, aby bolo 9 litrov vzorky pre RÚVZ v Banskej Bystrici a 9 litrov vzorky pre ÚVZ SR v Bratislave. Na RÚVZ v Banskej Bystrici boli vzorky vôd doručené 25. 04. 2013, na ÚVZ SR v Bratislave boli doručené 27. 05. 2013.

Odbery zahraničných vôd (okrem českých) z obchodnej siete, ktoré má zabezpečiť RÚVZ v Košiciach, je naplánované na koniec roka 2013.

Na porade 28. 05. 2013 v Bratislave bolo dohodnuté vytvorenie online databázy pre priebežné dopĺňanie údajov o odberoch, analýzach a výsledkoch rádiologických vyšetrení v balených vodách dodávaných do distribučnej siete v rámci SR. Boli vznesené základné požiadavky na formát databázy (databáza typu Microsoft Excel) a platformu (Google Cloud, Google Disk, SQL databáza), v ktorej bude umiestnená. Vypracovaním databázy a jej ďalším spresňovaním na základe pripomienok riešiteľských pracovísk bol poverený RÚVZ Košice (RNDr. Viktor Vrábek, PhD.).

V súčasnosti bola vytvorená prvá verzia databázy (formát Excel), bola umiestnená do platformy Google Disk a boli vytvorené prístupové práva do databázy a jej polí. Ďalšie úpravy a dopĺňanie databázy sa budú robiť na základe pripomienok kompetentných osôb (Ing. Alžbeta Ďurecová – RÚVZ Banská Bystrica a Ing. Martina Dubníčková – ÚVZ SR Bratislava) tak, aby aj so zaškolením bola databáza uvedená do používania do 30. 08. 2013.

5.2 Radičná ochrana na dočasných defektoskopických pracoviskách v SR

Plnenie úlohy

Prvá etapa riešenia úlohy sa zamerala na skompletizovanie údajov o pracoviskách, odbornej spôsobilosti a kvalifikácii pracovníkov, ktorí vykonávajú defektoskopické práce v rámci Košického a Prešovského kraja. Sumarizovali sa aj hlásenia prevádzkovateľov defektoskopických zdrojov žiarenia o zriadení dočasných pracovísk orgánom dozoru.

V I. polroku 2013 bola vykonaná obhliadka na defektoskopickom pracovisku s technickým röntgenovým prístrojom – ZASTROVA, a.s., SNP 86, 061 01 Spišská Stará Ves. Zodpovední pracovníci boli upozorení na nutnosť vopred informovať príslušné regionálne úrady verejného zdravotníctva o zriaďovaní dočasných pracovísk.

Za sledované obdobie bolo zriadených 25 prechodných pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v rámci Košického a Prešovského kraja.

Pri preprave zdrojov ionizujúceho žiarenia musia byť dôsledne dodržiavané základné podmienky bezpečnosti prepravy vecí, ktoré počas prepravy môžu rôznymi nebezpečnými vlastnosťami ohroziť život a zdravie ľudí a zvierat a poškodiť životné prostredie – podľa dohody ADR. Na prepravu uzavretých zdrojov ionizujúceho žiarenia je vypracovaný havarijný plán s odôvodnením prepravy a opisom technického vybavenia na zabezpečenie prepravy. V roku 2013 bolo podaných 23 informácií o preprave uzavretých zdrojov ionizujúceho žiarenia.

Dňa 27. 06. 2013 sa uskutočnilo na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici pracovné stretnutie riešiteľov tohto projektu. Na pracovnom stretnutí bola vyhodnotená doterajšia činnosť a navrhnutá bola koncepcia ďalšieho riešenia projektu.

5.3 Sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov z lekárskeho ožiarenia *Plnenie úlohy*

V roku 2012 bolo ťažisko riešenia úlohy zamerané na zber údajov o aplikácii rádiofarmák pacientom pri diagnostických vyšetreniach v nukleárnej medicíne, ktoré sú potrebné pre výpočet efektívnej dávky pacientov. Spracovávali sa údaje získané z pracovísk nukleárnej medicíny v rámci Košického a Prešovského kraja. Získané výsledky boli zaslané na Úrad verejného zdravotníctva SR v Bratislave a budú slúžiť ako podklad pre stanovenie veľkosti efektívnych dávok pacientov pri vyšetreniach v nukleárnej medicíne.

Dňa 24. 06. 2013 sa na Úrade verejného zdravotníctva SR v Bratislave konala celoslovenská porada riešiteľov úlohy. Nakoľko nie je možné pre chýbajúce prístrojové vybavenie v nasledujúcom období pokračovať v sledovaní a hodnotení veľkosti ožiarenia pacientov v klasickej diagnostickej rádiológii, vedúci pracovník skupiny RNDr. Karol Böhm. PhD., po predchádzajúcej dohode s členmi pracovnej skupiny, pripravil metodiku pre zber a spracovanie údajov potrebných pre stanovenie veľkosti ožiarenia pacientov pri vyšetreniach metódami počítačovej tomografie a prezentoval ju na porade. Metodika stanovenia efektívnej dávky pacientov pri CT vyšetreniach bola spracovaná podľa odporúčania ICRP a Smernice EUR 16262 a vychádza pri výpočte efektívnej dávky z údajov objemového indexu počítačovej tomografie a súčinu dávky a dĺžky, ktoré zaznamenávajú jednotlivé CT zariadenia ako aj zo štandardných konverzných koeficientov pre výpočet. Pripravené boli formuláre pre zaznamenávanie údajov o vyšetrovaných pacientoch a technických parametroch CT prístrojov použitých pri vyšetreniach. Jednotlivé regionálne úrady verejného zdravotníctva zabezpečia distribúciu formulárov na všetky CT pracoviská v rámci svojej územnej pôsobnosti. Zároveň budú pracovníci na jednotlivých pracoviskách poučení o spôsobe ich vyplňania.

5.4 Monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí pre účely plnenia požiadaviek odporúčania Európskej komisie a zabezpečovanie činnosti komunikačného informačného systému medzi ÚVZ SR a Európskou komisiou *Plnenie úlohy*

Rádioaktivita stavebných materiálov

Na obsah prírodných rádionuklidov sa vyšetrilo 8 vzoriek stavebných materiálov a surovín. V odobratých vzorkách sa stanovovala aktivita nasledujúcich rádionuklidov: ^{226}Ra , ^{232}Th , ^{40}K a index hmotnostnej aktivity - I. Prekročenie úrovne 120 Bq.kg^{-1} pre ^{226}Ra nebolo zistené v žiadnej vzorke. Maximálna hodnota aktivity ^{226}Ra - $66,37 \pm 0,47 \text{ Bq.kg}^{-1}$ – bola zistená vo vzorke: Keramický obklad, LASSELSBERGER, Plzeň. Minimálna hodnota ^{226}Ra – $12,30 \pm 0,16 \text{ Bq.kg}^{-1}$ – vo vzorke: Prírodné kamenivo, PREFA ORLOV, s.r.o., Prešov.

Rádioaktivita pitných vôd

Z 83 odberových miest bolo odobratých 255 vzoriek pitných vôd a vykonalo sa v nich 255 vyšetrení.

V ukazovateli celková objemová aktivita alfa smerná hodnota $0,20 \text{ Bq.l}^{-1}$ bola prekročená vo vzorke vody odobratej z verejného vodovodu v MŠ (kuchyňa) v Trstenom pri Hornáde - $a_{v,\alpha} = 0,28 \pm 0,06 \text{ Bq.l}^{-1}$.

V ukazovateli celková objemová aktivita beta namerané hodnoty neprekročili smernú hodnotu $0,50 \text{ Bq.l}^{-1}$. Maximálna hodnota bola zistená vo vzorke vody odobratej z verejného vodovodu v kuchynke na OcÚ v Haniske pri Košiciach (okres Košice-okolie) – $a_{v,\beta} = 0,41 \pm 0,05 \text{ Bq.l}^{-1}$.

V ukazovateli objemová aktivita ^{222}Rn nebola smerná hodnota 100 Bq.l^{-1} prekročená v žiadnej vzorke vody. Maximálna hodnota bola stanovená vo vzorke vody z verejného vodovodu v kuchyni v MŠ v Rudníku (okres Košice-okolie) – $a_{V,^{222}\text{Rn}} = 30,6 \pm 6,8 \text{ Bq.l}^{-1}$.

Rádioaktivita minerálnych vôd

Vo vzorkách minerálnych vôd sa oproti pitným vodám zaznamenávajú vyššie hodnoty rádioaktivity. Rádioaktivita minerálnych a termálnych vôd je určovaná predovšetkým vlastnosťami geologického podložja lokalít, v ktorých sa vrty nachádzajú.

Z 25 lokalít bolo odobratých 75 vzoriek minerálnych vôd. Vykonalo sa v nich 75 vyšetrení. Vzorky pre stanovenie ukazovateľov celková objemová aktivita alfa a celková objemová aktivita beta z dôvodu nedostatočnej kapacity meracieho zariadenia neboli odoberané.

V stanovovaných ukazovateľoch sa rádioaktivita minerálnych vôd pohybovala na úrovni dlhodobých priemerných hodnôt charakteristických pre daný zdroj vody. Maximálna hodnota objemovej aktivity radónu-222 bola zaznamenaná vo vzorke vody z prameňa Sv. Ondreja na Sivej Brade (okres Levoča) – $a_{V,^{222}\text{Rn}} = 210,3 \pm 45,5 \text{ Bq.l}^{-1}$. Maximálna hodnota objemovej aktivity rádia-226 – $a_{V,^{226}\text{Ra}} = 1,086 \pm 0,037 \text{ Bq.l}^{-1}$ a maximálna hodnota koncentrácie prírodného uránu – $c_{U_{\text{nat}}} = 0,633 \pm 0,040 \text{ mg.l}^{-1}$ bola stanovená vo vode z 3. vrtu (bazán) na Sivej Brade.

Rádioaktivita termálnych vôd

Rádioaktivita termálnych vôd je určovaná vlastnosťami geologického podložja lokalít, v ktorých sa vrty nachádzajú.

Zo 5 lokalít bolo odobratých 25 vzoriek termálnych vôd. Celkovo sa v nich vykoná 25 vyšetrení. Ukazovatele celková objemová aktivita alfa a celková objemová aktivita beta budú v týchto vodách stanovené až po uvoľnení kapacity meracieho zariadenia.

V doteraz stanovovaných ukazovateľoch nebolo zaznamenané významné zvýšenie rádioaktivity nad dlhodobý priemer charakteristický pre daný zdroj vody. Maximálna hodnota v ukazovateli objemová aktivita radónu-222 bola zaznamenaná vo vode z vrtu Kráter vo Vyšných Ružbachoch (okr. Stará Ľubovňa): $a_{V,^{222}\text{Rn}} = 29,4 \pm 6,6 \text{ Bq.l}^{-1}$. Maximálne hodnoty rádioaktivity v ukazovateľoch objemová aktivita rádia-226 a koncentrácia prírodného uránu U_{nat} boli stanovené vo vode z vrtu 2 vo Vrbove (okr. Kežmarok): $a_{V,^{226}\text{Ra}} = 2,198 \pm 0,052 \text{ Bq.l}^{-1}$ a $c_{U_{\text{nat}}} = 0,456 \pm 0,011 \text{ mg.l}^{-1}$.

Rádioaktivita povrchových vôd a ich sedimentov

Vzorky povrchových vôd boli odoberané v lokalite Krásna nad Hornádom v mesačných intervaloch a v lokalite Viničky (okres Trebišov) v kvartálnych intervaloch. Bolo odobratých 24 vzoriek povrchových vôd a uskutočnilo sa v nich 24 vyšetrení rádioaktivity. V meraných vzorkách povrchových vôd neboli zaznamenané zvýšené hodnoty rádioaktivity. Maximálna hodnota v ukazovateli celková objemová aktivita alfa bola zistená vo vzorke odobratej 22.1.2013 v Krásnej nad Hornádom – $a_{V,\alpha} = 0,11 \pm 0,04 \text{ Bq.l}^{-1}$, v ukazovateli celková objemová aktivita beta maximálna hodnota bola zistená vo vzorke odobratej 28.2.2013 v Krásnej nad Hornádom – $a_{V,\beta} = 0,17 \pm 0,02 \text{ Bq.l}^{-1}$.

Spolu so vzorkami povrchových vôd sa z odberových miest odoberajú aj vzorky riečnych sedimentov. Tieto sa v súčasnosti premeriavajú.

Rádioaktivita zrážkových vôd

Dňa 21. februára 2013 boli na Ipeľskej 1 v Košiciach odobraté 3 vzorky snehu. Tieto sa v súčasnosti premeriavajú.

Kontinuálne meranie príkonu dávkového ekvivalentu – RÚVZ Košice

Merania príkonu dávkového ekvivalentu (PDE) sa uskutočňovali sondou FHZ 621 G-L2 na streche budovy RÚVZ, Ipeľská č. 1, Košice. Celodenné meranie pozostáva z kontinuálneho merania PDE v hodinových intervaloch. Priemerný mesačný PDE sa stanovuje z priemerných denných PDE. Zistené hodnoty sa zasielajú do Ústredia radiačnej monitorovacej siete SR (RMS SR) na ÚVZ SR v Bratislave.

V I. polroku 2013 bolo vykonaných 179 celodenných meraní. Významné zvýšenie hodnôt PDE nad dlhodobý priemer nebolo zaznamenané. Priemerný denný PDE bol $99,4 \text{ nSv.h}^{-1}$ s maximálnou hodnotou $141,1 \text{ nSv.h}^{-1}$ nameranou 04. 06. 2013 a minimálnou hodnotou $88,2 \text{ nSv.h}^{-1}$ nameranou 22. 04. 2013. Dlhodobý priemer PDE pre dané odberové miesto je $110,7 \text{ nSv.h}^{-1}$.

Plošné integrálne a jednorazové meranie príkonu dávkového ekvivalentu

Na 18-tich pevných stanovištiach v Košickom a Prešovskom kraji boli od roku 1989 rozmiestnené termoluminiscenčné dozimetre (TLD), ktorých pravidelná výmena sa uskutočňovala v kvartálnych intervaloch. Pretože činnosť monitorovacej siete v SR v súčasnosti dostáva nový rozmer v centre Slovenského ústredia radiačnej monitorovacej siete na ÚVZ Bratislava došlo k prehodnoteniu priorít a kapacitných možností monitorovania územia SR.

V I. kvartáli 2013 boli TLD rozmiestnené v pôvodných 18-tich stanovištiach v dňoch 14. – 24. januára. Ich výmena sa uskutočnila v II. kvartáli 2013 v dňoch 3. – 10. apríla. Pretože RÚVZ Košice nevlastní zariadenie na vyhodnocovanie dozimetrov tieto sú po výmene zasielané do centra Slovenského ústredia radiačnej monitorovacej siete, ktoré ich vyhodnotí a výsledky spätne zašle na RÚVZ Košice.

Hodnoty PDE za I. kvartál boli vyhodnotených iba z troch TLD (lokality Košice, Prešov a Kamenica nad Cirochou) dosahovali vyššie úrovne ako dlhodobé priemery charakteristické pre dané lokality (Košice PDE = $138,04 \text{ nSv.h}^{-1}$ a priemer PDE = 93 nSv.h^{-1} , Prešov PDE = $128,83 \text{ nSv.h}^{-1}$ a priemer PDE = 99 nSv.h^{-1} a Kamenica nad Cirochou PDE = $119,10 \text{ nSv.h}^{-1}$ a priemer PDE = 93 nSv.h^{-1}), avšak pohybovali sa v intervale dosahovaných hodnôt v danej lokalite. Hodnoty PDE za I. kvartál z ďalších lokalít v rámci Košického a Prešovského kraja na pracovisku UVZ v Bratislave neboli vyhodnotených. Výmena TLD, exponovaných v teréne v II. kvartáli 2013, je naplánovaná na júl 2013. Výsledky PDE nám budú zaslané po vyhodnotení TLD na ÚVZ SR v Bratislave.

Pri odberoch vzoriek v teréne sa meria aj aktuálny príkon dávkového ekvivalentu (PDE) v danom odberovom mieste. Za I. polrok 2013 bol PDE zmeraný jednorazovými meraniami prenosným meračom DC-3-E v 108 odberových miestach. Nebolo zaznamenané významné zvýšenie hodnôt PDE oproti dlhodobým priemerom. Hodnoty PDE sa pohybovali na úrovniach charakteristických pre dané lokality. Maximálne hodnoty PDE boli namerané v odberových miestach: inkrustové pole pri 3. vrte (bazén) na Sivej Brada (okres Levoča), odber 04. 04. 2013, PDE = $195 \pm 4 \text{ nSv.h}^{-1}$ a pri vrte Kráter vo Vyšných Ružbachoch (okres Stará Ľubovňa), odber 12. 06. 2013, PDE = $148 \pm 3 \text{ nSv.h}^{-1}$. V ostatných odberových miestach sa hodnoty PDE nachádzali pod úrovňou 140 nSv.h^{-1} . Minimálna hodnota bola nameraná v odberovom mieste: fy TAMAS, Krásna nad Hornádom, odber 22. 03. 2013, hodnota PDE = $74 \pm 4 \text{ nSv.h}^{-1}$.

Rádioaktivita prašného spadu

Odberové miesto pre vzorky mesačného spadu sa nachádza na streche budovy RÚVZ, Ipeľská č. 1, Košice. Meranie vzoriek sa uskutočňuje na gamaspektrometri (^{137}Cs a ^7Be) a nízkopozad'ovom alfa-beta merači. Za uplynulé obdobie bolo odobraných 6 vzoriek spadu. Vzorky sa v súčasnosti premeriavajú.

Rádioaktivita aerosolov v ovzduší

Jedno zo stanovišť merania aerosolov v ovzduší sa nachádza v priestoroch Slovenského hydrometeorologického ústavu v Stropkove - Tisinci, kde ich pracovníci odoberajú kontinuálne počas jedného týždňa v každom mesiaci. Filtre zasielajú na vyhodnotenie na RÚVZ v Košiciach.

Za 1. polrok 2013 bolo odobratých 6 filtrov. Vyhodnocovanie filtrov sa vykonáva gamaspektrometrickou analýzou. Výsledky meraní aktivity ^{137}Cs ani v jednom prípade nezaznamenali zvýšené hodnoty od dlhodobého priemeru.

Meranie vzoriek potravinového reťazca

Pri monitorovaní sa berie zreteľ na sledovanie tých druhov potravín, ktoré predstavujú rozhodujúci zdroj príjmu rádionuklidov obyvateľstvom.

V 1. polroku 2013 v rámci monitorovania rádioaktivity boli sezónne odobraté vzorky. V sledovaných lokalitách sa stanovovali hodnoty ^{137}Cs - jačmeň sladovnícky (1), sladový kvet (1) a slad svetlý(1)) a v hubách - 10 vzoriek. Zároveň sa odobrali aj vzorky medu (7) a liečivých bylín (5). Gamaspektrometricky bola vyhodnotená aj vzorka kávy určená na redukciu váhy. U plodín sú hmotnostné aktivity na takej nízkej úrovni, že sa vytvárajú zmesné vzorky a pomocou špeciálnej metodiky sa ^{137}Cs koncentruje. Merania sa vykonávali na RÚVZ Košice gamaspektrometrickou analýzou. Odobraté vzorky sú v súčasnosti v štádiu merania.

V rámci monitorovania rádioaktivity v životnom prostredí boli v sledovanom období odoberané vzorky kravského (8) a ovčieho (4) mlieka. Kravské mlieko sa odoberalo v mliekárni Kežmarok a na troch poľnohospodárskych družstvách (Jarovnice, Perín a Turnianska Nová Ves) a ovčie mlieko sa vzorkovalo na PD Kluknava-Slatvina, PD Hermanovce a PD Uzovské Pekľany. Hodnoty aktivity sa stanovovali v mesačných zlievaných vzorkách (100 ml/deň). Objemová aktivita ^{137}Cs bola stanovená vo vzorkách kravského mlieka pod detekčným limitom.

V súvislosti s požiadavkou Európskej únie sa od roku 2005 odberajú vzorky celodennej stravy bez diétnych obmedzení na pracoviskách Fakultnej nemocnice L. Pasteura. Z odobratých vzoriek sa vytvára zmesná vzorka, ktorá sa po spracovaní gamaspektrometricky vyhodnocuje. Obsah ^{137}Cs vo vzorkách celodennej stravy bol pod detekčným limitom.

Meranie vzoriek pôd a porastov

V súvislosti so vstupom do Európskej únie za účelom sledovania migrácie ^{137}Cs v hĺbkovom profile vrstvenom na 0 – 5 cm, 5 – 15 cm a 15 – 30 cm sa v lokalite Krásna nad Hornádom, v povodí rieky Hornád a v lokalite Borša, v povodí rieky Bodrog, raz kvartálne odberajú vzorky pôd. Spolu so vzorkami pôd sa v uvedených lokalitách odoberali aj vzorky porastov.

V 1. polroku 2013 bolo odobraných 26 vzoriek pôd a 10 vzoriek porastu. Najvyššia hodnota aktivity ^{137}Cs bola stanovená vo vzorke pôdy z lokality Jahodná odobratej 14. 05. 2013 a dosiahla hodnotu $25,89 \pm 0,59 \text{ Bq.kg}^{-1}$.

Jahodná – okolie prieskumných vrtov a príľahlé lokality

V súvislosti s pokračujúcou geologicko-prieskumnou činnosťou lokality Jahodná, vo vzťahu k ťažbe uránu, boli v II. kvartáli 2013 uskutočnené merania a odbery vzoriek v lokalitách Jahodná, Košická Belá, Alpinka a Myslava.

V odberových miestach (10 miest) bolo vykonaných 50 meraní príkonu dávkového ekvivalentu (PDE). Príkon dávkového ekvivalentu sa v týchto miestach pohyboval v intervale $\text{PDE} = 76 \pm 4 \text{ nSv.h}^{-1}$ (Alpinka, Čermel'ský potok, pri moste) až $\text{PDE} = 201 \pm 5 \text{ nSv.h}^{-1}$ - Jahodná v mieste s najvyššou koncentráciou uránovej rudy)).

Povrchové vody a ich sedimenty boli odoberané zo štyroch lokalít. Bolo odobratých 24 vzoriek povrchových vôd a 4 vzorky ich sedimentov. V povrchových vodách v stanovovaných ukazovateľoch (celková objemová aktivita alfa, celková objemová aktivita beta, objemová aktivita ^{222}Rn , objemová aktivita ^{226}Ra , koncentrácia prírodného uránu c_{Unat} , gamaspektrometrické vyšetrenie) nebolo oproti hodnotám z roku 2007 zaznamenané zvýšenie hodnôt týchto ukazovateľov. Vo vzorkách sedimentov neboli zaznamenané zvýšené hodnoty obsahu rádionuklidov.

Pitné vody (36 vzoriek) boli odobraté zo šiestich príľahlých lokalít. V stanovovaných ukazovateľoch (celková objemová aktivita alfa, celková objemová aktivita beta, objemová aktivita ^{222}Rn , objemová aktivita ^{226}Ra , koncentrácia prírodného uránu c_{Unat} , gamaspektrometrické vyšetrenie) nebolo zistené prekročenie smerných hodnôt platných pre pitnú vodu. Maximálne hodnoty celkovej objemovej aktivity alfa boli stanovené vo vzorkách

vôd: vlastný vodný zdroj, reštaurácia Alpinka, výčap - $a_{V,\alpha} = 0,09 \pm 0,05 \text{ Bq.l}^{-1}$ a vlastný vodný zdroj, hotel DAM, kuchyňa - $a_{V,\alpha} = 0,09 \pm 0,02 \text{ Bq.l}^{-1}$. Maximálne hodnoty celkovej objemovej aktivity beta sa pohybovali pod úrovňou $0,08 \text{ Bq.l}^{-1}$. Maximálna hodnota objemovej aktivity radónu-222 $a_{V,222\text{Rn}} = 33,9 \pm 7,6 \text{ Bq.l}^{-1}$ a maximálna hodnota objemovej aktivity rádia-226 $a_{V,226\text{Ra}} = 0,023 \pm 0,005 \text{ Bq.l}^{-1}$ bola stanovená vo vzorke vody: vlastný vodný zdroj, chata Jahodná, kuchyňa. Maximálna hodnota koncentrácie prírodného uránu $c_{U\text{nat}} = 0,012 \pm 0,001 \text{ mg.l}^{-1}$ bola stanovená vo vodách: vodovod verejný, OcÚ-kuchyňa a vlastný vodný zdroj, hotel DAM-kuchyňa v Košickej Belej.

V rámci monitorovania lokality Jahodná-Kuríšková s možnosťou ťažby uránu boli odobrané aj ďalšie vzorky zložiek životného prostredia, t. j. 15 vzoriek pôd, 8 vzoriek porastov, 4 vzorky húb. Odobraté vzorky sa gamaspektrometricky vyhodnocujú.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Plnenie: Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2013

Prípisom ÚVZ SR HH SR č. OE/9106/2012, RZ-25533/2012 zo dňa 17.12.2012 bol aktualizovaný očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2013. Na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam je určená 13-valentná konjugovaná vakcína alebo 10-valentná konjugovaná vakcína. Všetky dávky základného očkovania sa majú vykonať rovnakou očkovačou látkou. Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonáva kombinovanou očkovačou látkou každých 15 rokov, prvé preočkovanie dospelých sa odporúča vo veku 30 rokov a ďalej každých 15 rokov. Aktualizované očkovacie kalendáre boli uverejnené na web stránke RÚVZ.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním, manažment očkovania

Priebežne je vykonávaný monitoring ochorení preventabilných očkovaním, vrátane sledovania laboratórnej diagnostiky. Výskyt ochorení, proti ktorým sa vykonáva pravidelné povinné očkovanie je nulový s výnimkou ochorení na **pertussis**, ktorých sme zaznamenali spolu 6 ochorení: okr. Košice I – 2, Košice IV – 2, Košice okolie – 2. Dňa 28.01.2013 pod č. OE/196/2013 bolo vydané Odborné usmernenie MZ SR na zabezpečenie surveillance pertussis v SR. Na Odbore lekárskej mikrobiológie bolo vyšetrených 74 biologických materiálov na susp. osýpky (I. Q 47, II. Q 27). Ani v jednom prípade sa nejednalo o akútne ochorenie na osýpky.

V súlade s listom ÚVZ SR č. OE/1699/2013 zo dňa 02.04.2013 boli dňa 23.05.2013 vyhodnotené aktivity *Európskeho imunizačného týždňa* 2013, ktoré boli realizované pracovníkmi odboru v týždni od 22. - 27.04.2013. Tohtoročná kampaň EIW vyhlásená SZO bola pod sloganom „Chráňte svoj svet – dajte sa zaočkovať“. Cieľom bol nárast zaočkovanosti, eliminácia tzv. vakcinačných dier, zlepšenie informovanosti o očkovaní proti nákazám, ktorým sa dá vďaka očkovaní úspešne predchádzať ako odpoveď na antivakcinačné aktivity, ktoré sú problémom všetkých krajín európskeho regiónu SZO. V rámci EIW boli realizované aktivity pre laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov s využitím printových médií (KORZÁR), webovej stránky úradu, letákov, informačných panelov... Spolu bolo zrealizovaných 28 aktivít, z toho určených pre laickú verejnosť 10 a 18 pre zdravotníckych pracovníkov. Leták bol distribuovaný na ambulancie a vybrané lôžkové zdravotnícke zariadenia. Aktivity na zvýšenie povedomia o dôležitosti očkovania sú realizované v priebehu celého roka pre laickú verejnosť v rámci Poradne očkovania, pre zdravotníckych pracovníkov organizovaním seminárov, aktuálnymi informáciami na webovej stránke úradu.

Na organizácii každoročného *Východoslovenského vakcinačného dňa*, ktorý sa konal 4.6.2013, sa podieľalo 7 zamestnancov odboru epidemiológie, z toho 1 lekár aktívne s odbornou prednáškou.

Kontrola očkovania

Kontrola povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek sa vykoná v zmysle Odborného usmernenia ÚVZ SR č.OE/5403/2013,RZ-13188/2013 zo dňa 24.06.2013, ktoré obdržia všetci pediatri v okr. Košice I-IV a Košice okolie. Následne kontrola očkovania na jednotlivých ambulanciách podľa usmernenia sa vykoná v mesiacoch august – október.

Na požiadanie pediatrov boli schválené u 35 detí návrhy schém na dodatočné doočkovanie v rámci povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek.

6.2 Surveillace infekčných chorôb

Plnenie: V zmysle pokynov z ÚVZ SR boli spracované podklady a vypracovali sa *výročné správy* za rok 2012 za okr. Košice I-IV, Košice okolie a Košický kraj v termíne a požadovanej kvalite a rozsahu. Pravidelne a podľa potreby sa vypracovávali analýzy aktuálnej *epidemiologickej situácie* v spádovom území RUVZ.

Cielene podľa aktuálnej epidemiologickej situácie sa sledoval stav *zaočkovanosťi u nákaz* zaradených do NIP. V sledovanom období nebolo hlásené ochorenie na osýpky, rubeolu a mumps. Pretrváva výskyt ochorení na pertussis. V okr. Košice I-IV boli hlásené 4 ohorenia a v okr. Košice okolie 2 ochorenia na pertussis.

Dňa 22.02.2013 č. OE/2460/2013, RZ-4181/2013 Posilnenie hlásenia ochorení a úmrtí na SARI v SR – z čoho vyplynulo aj pravidelné hlásenie 2x do týždňa (utorok a piatok) o počte hlásených prípadov.

Následne 07.05.2013 bolo prípisom č. OE/2460/2013, RZ-9842/2013 nariadené pokračovať v sledovaní ochorení a úmrtí na SARI.

Pravidelne na webových stránkach RUVZ sa uverejňovali aktuálne informácie o rizikách infekčných ochorení vrátane ARO a chrípky.

Vyhodnotenie chrípkovej sezóny 2012/2013

Aktivitu chrípky v chrípkovej sezóne 2012/2013 v okr. Košice I-IV a Košice okolie možno charakterizovať zvýšeným výskytom ochorení na ARO a chrípku oproti minulému roku a závažným výskytom SARI.

Priebeh sezóny v okresoch Košice I-IV

Hlásených bolo 67 473 ARO chorobnosť 55 352,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 3 716 ochorení, chorobnosť 3 074,4. Z celkového počtu hlásených ARO tvorila chrípka 5,5%. Spolu bolo hlásených 816 komplikácií (1,2%).

Zvýšený výskyt ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení bol zaznamenaný od 4. - 7. KT (spolu 4 kalendárne týždne).

V 4. KT stúpol celkový počet ARO z 2 556 chorobnosť 2 065,5 hlásených v 3. KT na 3 434 ochorení chorobnosť 2512,9 hlásených v 4. KT, t.j. o 34%. Z toho počet ochorení hlásených ako chrípka stúpol zo 178 v 3. KT na 350 v 4. KT t.j. o 97 %. Nárast ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení bol zaznamenaný vo všetkých vekových skupinách.

Tab 1 Počet ochorení a chorobnosť v čase epidémie podľa vekových skupín v okresoch Košice I-IV

Vek sk.	0 - 5		6 - 14		15 – 19		20 – 59		60 +		Spolu	
	Abs.	Chor.	Abs.	Chor.	Abs.	Chor.	Abs.	Chor.	Abs.	Chor.	Abs.	Chor.
4.	605	7154,6	525	3808,3	454	4421,6	1552	1836,0	168	783,1	3434	2512,9
5.	935	10544,8	1395	9650,4	618	5739,9	2157	2519,3	233	1072,2	5338	3856,6

6.	961	10513,4	1172	7864,8	723	6514,0	1949	2570,4	162	841,8	4967	4052,2
7.	601	8733,90	888	7915,6	578	6917,5	1838	2323,9	152	757,2	4057	3173,1

Spolu počas epidémie bolo zo zdravotníckych zariadení na území okr. Košice I-IV hlásených 17 796 ARO, z toho ako chrípka 1 566 ochorení a 212 komplikácií. Najvyšší výskyt ochorení bol zaznamenaný v 5. KT, kedy bolo hlásených 5 338 ARO, chorobnosť 3856,6, z toho ako chrípka 409 ochorení, chorobnosť 295,5 a 110 komplikácií, čo tvorí 2,1% z celkového počtu hlásených ochorení v tomto KT.

Najvyššia vekovošpecifická chorobnosť bola vo vekovej skupine 0-5 ročných. Pohybovala sa od 7 154,6 pri počte 605 ochorení v 4. KT do 10 544,9 pri počte 935 ochorení v 5. KT. K poklesu chorobnosti došlo v 8. KT a to o 32,7% u ARO a o 27,3% u chrípky. Hlásených bolo 2 727 ochorení, chorobnosť 1 987,1.

Priebeh sezóny v okrese Košice okolie

Hlásených bolo 21 852 všetkých ARO, chorobnosť 57 024,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 1 119 ochorení, chorobnosť 2 920,1, čo je 5,1% z celkového počtu hlásených ARO. Spolu bolo hlásených 61 komplikácií. Zvýšený výskyt ochorení na ARO a chrípku a chrípke podobné ochorenia bol od 3. - 7. KT (spolu 5 kalendárnych týždňov). V 3. KT stúpol celkový počet ARO zo 708 chorobnosť 1 565,1 hlásených v 2. KT na 1 372 chorobnosť 2 491,4 hlásených v 3. KT, t.j. o 93,7%. Z toho počet ochorení hlásených ako chrípka stúpol z 31 v 2. KT na 86 v 3. KT t.j. o 177,4%. Počet komplikácií - 6 bol rovnaký v oboch týždňoch. Nárast ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení bol zaznamenaný vo všetkých vekových skupinách okrem vekovej skupiny 60+, kde sme zaznamenali mierny pokles ochorení (z 98 v 2. KT na 77 v 3. KT, t.j. o 21,4%).

Tab 2 Počet ochorení a chorobnosť v čase epidémie podľa vekových skupín v okrese Košice okolie

Vek sk.	0 - 5		6 - 14		15 - 19		20 - 59		60 +		Spolu	
	Abs.	Chor.	Abs.	Chor.	Abs.	Chor.	Abs.	Chor.	Abs.	Chor.	Abs.	Chor.
3.	274	5331,5	402	5441,1	232	5444,0	387	1383,7	77	1015,3	1372	2491,4
4.	286	5962,4	491	7120,4	255	6411,1	570	1655,9	113	1210,6	1715	2906,6
5.	306	5954,1	553	7484,8	344	8072,2	475	1577,0	142	1738,7	1820	3190,9
6.	204	4961,8	437	7393,5	240	7039,7	414	1749,4	73	1137,6	1368	3024,2
7.	170	4961,8	326	6618,6	163	5737,3	288	1673,3	77	1649,9	1024	2892,5

Spolu počas epidémie bolo zo zdravotníckych zariadení hlásených 7 299 ARO, z toho ako chrípka 476 ochorení. Počet komplikácií 22. Najvyšší výskyt ochorení bol zaznamenaný v 5. KT 1 820 ARO, chorobnosť 3 190,9, z toho 132 ochorení ako chrípka, chorobnosť 231,4. Najviac komplikácií - 7 bolo hlásených v 4. KT, čo je 0,4% z celkového počtu hlásených ochorení v tomto KT.

Najvyššia vekovošpecifická chorobnosť bola vo vekovej skupine 15-19 ročných. Pohybovala sa od 5 444,0 pri 232 ochoreniach v 3. KT do 8 072,2 pri 344 ochoreniach v 5. KT. Vo vek. skupine 0-5 ročných sa chorobnosť pohybovala od 5 331,5 pri počte 274 ochorení v 3. KT do 5 962,4 pri počte 286 ochorení v 4. KT. K poklesu ochorení došlo v 8. KT o 29,5% u ARO a o 29,5% u chrípky. Hlásených bolo 721 ochorení, chorobnosť 1 833,0.

tejto chrípkovej sezóne 1x zasadala **Regionálna protiepidemická komisia** pri RÚVZ v Košiciach dňa 05.02.2013, ktorá prijala príslušné protiepidemické opatrenia.

1. Zákaz návštev v lôžkových zdravotníckych zariadeniach na území okr. Košice I-IV.
2. Izolovať chorých na chrípku od ostatných pacientov, zabezpečiť bariérovú ošetrovateľskú

techniku a vylúčiť chorý zdravotnícky personál z pracovných činností.

3. Sledovať výskyt ARO a chrípke podobných ochorení na oddeleniach lôžkových zariadení.

Vzniknuté nozokomiálne nákazy, príp. úmrtia hlásiť na RÚVZ Košice.

4. Obmedziť činnosť detských poradní a preventívnych prehliadok u detí aj dospelých.

5. Prerušiť výchovno-vzdelávací proces v školských zariadeniach na vyššie uvedenom území, ak absencia žiakov dosiahne viac ako 30%.

6. Obmedziť konanie hromadných školských akcií.

7. Zákaz návštev v zariadeniach sociálnych služieb s pobytovou formou.

V okresoch Košice I-IV bolo z dôvodu viac ako 30% absencie žiakov prerušené vyučovanie v 52 MŠ, 23 ZŠ a 9 SŠ a v okrese Košice okolie v 32 MŠ a 26 ZŠ.

Laboratórne vyšetrenia

Metódou Real time - PCR bol potvrdený vírus chrípky

– 6x A (H1N1) California v okresoch Košice I 2x, Košice II 3x a Košice III 1x, ochoreli deti vo veku 2 a 7 rokov a dospelé osoby vo veku 23, 25, 45 a 56 rokov

– 3x A/Victoria (H3N2)

– 3x vírus chrípky A bez bližšieho určenia

– 14x B/Wisconsin

– 1x vírus chrípky B bez ďalšieho určenia.

Zaznamenaných bolo 11 prípadov ťažkého akútneho respiračného ochorenia (**SARI**) s pneumóniou, z ktorých 1 ochorenie 30 ročnej ženy z okr. Košice III končilo úmrtím. Ostatné prípady sa vyskytli u detí vo veku 1 mesiac 2x, 8 mesiacov 2x a 7 rokov. U dospelých sa ochorenia vyskytli vo veku 30, 46, 54, 61, 72 a 83 rokov a boli hlásené z okresov Košice I 1x, Košice II 2x, Košice III 2x, Košice IV 2x a Košice okolie 4x.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Plnenie: Nadalej priebežne pri metodických návštevách lekárov prvého kontaktu a v rámci odborných seminárov boli informovaní zdravotnícki pracovníci o možnosti *využívania systému EPIS* v lekárskej praxi – on-line hlásenia infekčných ochorení. Dosiaľ túto možnosť využívajú 7 praktickí lekári, z toho 2 z okr. Košice okolie. On-line hlásenia do EPIS podáva mikrobiologické laboratórium HPL a NRC. Kontrola kvality údajov v EPISe sa vykonáva priebežne a 1x mesačne na základe zaslaných výstupov z RÚVZ B. Bystrica. Pre zabezpečenie rozšírených údajov v programe EPIS a posúdenie objemu práce v ohnisku nákaz sa komplexne spracovávali ohniska nákaz vírusových hepatítid, meningokokovej meningitídy a pertussis.

V I. polroku 2013 bolo spracovaných a do systému EPIS:

- vložených a potvrdených prípadov: 2 005

- počet hlásení do SRV: 42

- počet epidémií: 10, z toho 1 s počtom 196 ochorení (A05)

V rámci epidemiologického vyšetřovania a prijatých opatrení bolo vydaných 27 rozhodnutí (17 v okr. Košice I-IV a 10 v okr. Košice okolie). Úplnosť a správnosť povinných údajov a premenných zadávaných do EPISu je pravidelne kontrolovaná vedúcimi pracovníkmi.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS- IPSE

Plnenie úlohy bolo zamerané na kontrolu evidencie a hlásenia nozokomiálnych nákaz (ďalej NN), na dodržiavania bariérovej ošetrovacej techniky a hygienicko- epidemiologického režimu na vybraných oddeleniach. Cieľom úlohy je znížiť riziko vzniku a šírenia NN,

navrhovať účinné opatrenia a tým zvýšiť bezpečnosť pacienta počas hospitalizácie. Do programu HELICS v súčasnej dobe nie je zapojené žiadne lôžkové zdravotnícke zariadenie.

Evidencia a analýza hlásených nozokomiálnych nákaz

V pravidelných mesačných intervaloch je vykonávaná analýza a evidencia hlásených NN. Surveillance vybraných NN je predovšetkým zameraná na analýzu septických infekcií v lôžkových zdravotníckych zariadeniach vyvolaných polyrezistentnými mikroorganizmami. Spolu bolo hlásených **205** nozokomiálnych nákaz, z toho boli **36x sepsy** (v r. 2012 bolo 215 NN, z toho 52x sepsy). Na hlásení sa v prevažnej miere podieľali Klinika hematológie a onkohematológie UN LP Košice, Odd. detskej onkológie a Klinika neonatológie DFN Košice.

UN LP Košice hlásila 99 NN (r. 2012 – 134 NN), DFN Košice 74 NN (r. 2012 – 51 NN), Nemocnica Košice - Šaca, a.s., 1.súkromná nemocnica 19 NN (r. 2012 – 9 NN), Vysokošpecializovaný odborný ústav geriatrický n.o. sv. Lukáša 6 NN (r. 2012 – 2 NN), VÚSCH a.s. Košice 4 NN (r. 2012 - 0), Letecká vojenská nemocnica a.s. 3 NN (r. 2012 - 0). Nebolo zaznamenaný ani jeden prípad úmrtia v príčinnej súvislosti s NN.

Analýza polyrezistencie pôvodcov nozokomiálnych nákaz

Za uvedené obdobie nebol v zdravotníckych zariadeniach zaznamenaný epidemický výskyt septických infekcií spôsobených meticilín – rezistentným mikrobiálnym kmeňom. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky. Účinnými nariadenými opatreniami (včasná izolácia chorého, dodržiavanie bariérovej ošetrovacej techniky) sa predišlo ďalšiemu šíreniu ochorenia medzi pacientmi a na ďalšie pracoviská. V prostredí uvedené mikroorganizmy neboli izolované.

1. Z lôžkových zdravotníckych zariadení z celkového počtu 36 bolo hlásených 14 septických infekcií t.j. 39% vyvolaných polyrezistentnými mikrobiálnymi kmeňmi:

- DFN Košice

Klinika neonatológie: 3 prípady sepsy, z hemokultúr izolovaný Staphylococcus epidermidis MRSE 2x, Staphylococcus aureus MRSA 1x.

I. Klinika detí a dorastu: 1 prípad sepsy, z hemokultúry izolovaná Kl. pneumoniae ESBL pozit.

III. Klinika pediatrickej anestéziológie a intenzívnej medicíny: 1 prípad sepsy vyvolanú Staphylococcus epidermidis MRSE.

Oddelenie detskej onkológie a onkohematológie: 1 prípad sepsy z hemokultúry izolovaný Achromobacter sp.

- UN L. Pasteura Košice

I. KAIM 3 prípady sepsy, izolovaný Acinetobacter calcoaceticus 2x, Ps. aeruginosa 1x.

Klinika hematológie a onkohematológie 2 prípady sepsy, z hemokultúry izolovaný 1x Staphylococcus hominis, 1x Corynebacterium sp.

Gynekologicko-pôrodnická klinika 1 prípad sepsy, kde z hemokultúry izolovaný Acinetobacter calcoaceticus.

- Nemocnica Košice – Šaca, a.s. 1. súkromná nemocnica

Klinika popálenín a rekonštrukčnej chirurgie a Odd. dlhodobo chorých 2x 1 prípad sepsy vyvolané Staphylococcus aureus MRSA

2. Zo skupiny respiračných infekcií z 84 hlásených ochorení bolo 20 vyvolaných polyrezistentnými mikrobiálnymi kmeňmi.

- DFN Košice

III. Klinika pediatrickej anestéziológie a intenzívnej medicíny 2x Klebsiella pneumoniae, 1x Ps. aeruginosa, 1x Staphylococcus aureus MRSA, 1x Staphylococcus haemolyticus MRSH.

Klinika neonatológie 1x Staphylococcus epidermidis MRSE.

- UN L. Pasteura Košice

I. KAIM 1x izolovaný Acinetobacter calcoaceticus a 1x Klebsiella sp.

Klinika hematológie a onkohematológie 1x Pseudomonas aeruginosa, 2x Klebsiella sp.

Neurochirurgická klinika 1x Klebsiella pneumoniae.

OAIM 3x Klebsiella sp., 2x Pseudomonas aeruginosa, 1x Acinetobacter calcoaceticus, 1x Enterococcus faecium.

3. Zo skupiny **iných nozokomiálnych nákaz** bolo hlásených 5 ochorení vyvolaných polyrezistentnými mikrobiálnymi kmeňmi.

- DFN Košice

I. Klinika detí a dorastu hlásila meningitídu (G003) vyvolanú Staphylococcus epidermidis MRSE.

- UN L. Pasteura Košice

Neurochirurgická klinika hlásila u 2 ochorení (G003, G008), z likvoru izoláciu Staphylococcus haemolyticus MRSH a Pseudomonas aeruginosa.

Klinika hematológie a onkohematológie izolovala u pacienta (L03) Pseudomonas aeruginosa.

- Nemocnica Košice – Šaca a.s., 1.súkromná nemocnica

Oddelenie dlhodobo chorých pyothorax (J86) s etiologickým agensom Staphylococcus aureus MRSA.

4. Zo skupiny **infekcií v mieste chirurgického výkonu** z celkového počtu 18 hlásených ochorení bolo 7 vyvolaných polyrezistentnými mikrobiálnymi kmeňmi.

- DFN Košice

Klinika anesteziológie a intenzívnej medicíny 2 prípady vyvolané 1x Pseudomonas aeruginosa a 1x Klebsiella pneumoniae ESBL pozit.

- UN L. Pasteura Košice

Klinika ortopédie a traumatológie pohybového ústrojenstva 2 prípady vyvolané Staphylococcus epidermidis MRSE.

Urologické oddelenie 1 prípad infekcie Staphylococcus aureus MRSA.

I. Chirurgická klinika 1 prípad infekcie Staphylococcus aureus MRSA.

- Nemocnica Košice – Šaca a.s., 1.súkromná nemocnica

Oddelenie ortopédie 1 prípad infekcie Staphylococcus epidermidis MRSE.

5. Zo skupiny **urogenitálnych infekcií** z celkového počtu 11 hlásených ochorení boli 4 vyvolaných polyrezistentnými mikrobiálnymi kmeňmi.

- DFN Košice

I. Klinika detí a dorastu 1 prípad uroinfekcie s etiologickým agensom Enterococcus faecium.

- UN L. Pasteura Košice

Urologické oddelenie 2 prípady, z moču bol izolovaný Enterococcus faecium a Proteus mirabilis.

Neurologické oddelenie 1 prípad uroinfekcie vyvolaný E. coli.

V rámci monitoringu hygienicko-epidemiologického režimu ako prevencie vzniku nozokomiálnych nákaz bolo odborom mikrobiológie životného prostredia analyzovaných 2288 vzoriek čo predstavuje 3026 ukazovateľov a 11 886 analýz. Súčasťou vykonaných kontrol v zdravotníckych zariadeniach bolo skúšanie účinnosti vzoriek dezinfekčných roztokov, celkovo bolo vyšetrených 5 vzoriek. Na kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky bolo vyšetrených 389 sterilizačných prístrojov. V zdravotníckych zariadeniach bola sledovaná účinnosť sanitácie a dekontaminácie povrchov plôch - 1416 vzoriek, ovzdušia - 10 vzoriek a 468 vzoriek sterilných predmetov.

Dňa 05.05.2013 sa uskutočnil 5. ročník **kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky - zachrániš život“)**, ktorý je súčasťou programu WHO „First Global Patient Safety Challenge - Clean Care is Safer Care“. Podobne ako v r. 2012 bola kampaň zameraná na pomoc zdravotníckym zariadeniam pri ich registrácii do siete nemocníc, ktorú buduje WHO, zároveň aj na informovanie zdravotníckych pracovníkov v ambulancijnej starostlivosti o dôležitosti dodržiavania hygieny rúk. Počas kampane, ale aj počas celého mesiaca majú pracovníci Odboru epidemiológie vykonávali pre zdravotnícke zariadenia aktivity zamerané na zefektívnenie dezinfekcie rúk zdravotníckych pracovníkov aj v ambulancijnej starostlivosti.

Na podporu kampane bola na webovej stránke úradu zverejnená edukačná prezentácia o hygiene rúk a letáky na ukážku piatich momentov hygieny rúk pre ambulancie a dialyzačné pracoviská. Písomne sme kontaktovali lôžkové zdravotnícke zariadenia a prostredníctvom sprievodného listu sme ich oboznámili o zameraní kampane, usmernili a vyzvali k spolupráci v informačno-propagačnej oblasti a k vytvoreniu si vlastného akčného plánu na zlepšenie hygieny rúk. Aktivity v zdravotníckych zariadeniach boli zamerané predovšetkým na edukáciu zdravotníckych pracovníkov v oblasti hygieny rúk vo forme odborných seminárov. Zdravotnícke zariadenia nás informovali o interných kontrolách dodržiavania postupov bariérovej ošetrovacej techniky v zmysle vyhl. č. 553/2007 Z. z.. Osobné návštevy v ambulanciách v odbore všeobecné lekárstvo a stomatológia boli spojené s informovaním pracovníkov o ciele kampane a s rozdávaním propagačných letákov. Zároveň boli lekárom v ambulanciách a na dialyzačných pracoviskách rozposielané edukačné materiály a vedomostné dotazníky, ktoré boli následne vyhodnotené.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

V rámci plnenia úlohy sa priebežne sledovali odozvy správy v SRV s využitím filtra „vlastné hlásenie“.

Pre posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení sa využíval (denne a týždenne) systém rýchleho varovania SR. Do SRV v I. polroku 2013 bolo daných 42 hlásení. Informácie z ÚVZ SR ako kontaktného bodu o výskyte infekčných ochorení sú okamžite zavesené na webovú stránku úradu resp. sú postúpené ďalej lekárom resp. zdravotníckym zariadeniam.

Z dôvodu mimoriadnej epidemiologickej situácie vo výskyte akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení zasadala dňa 05.02.2013 Regionálna protiepidemická komisia RÚVZ Košice, ktorá odporučila príslušné protiepidemické opatrenia.

Dňa 25.06.2013 sa uskutočnilo pracovné rokovanie Pandemického strediska pri Krízovom štábe Obvodného úradu Košice, na ktorom sa riešila otázka aktuálnej epidemiologickej situácie, nálezovej situácie a pripravenosti jednotlivých rezortov v prípade vzniku pandémie chrípky.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Aktívna účasť v programe na udržanie stavu bez poliomyelitídy v Slovenskej republike a na úlohách SZO v rámci celosvetového programu eradikácie poliomyelitídy.

Plnenie: V januári bol Odborom lekárskej mikrobiológie RÚVZ Košice vypracovaný harmonogram odberov odpadových vôd z ČOV pre Východoslovenský región pre sledovanie cirkulácie poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí.

Pracovníci Odboru epidemiológie spolu odobrali 4 vzorky odpadových vôd v lokalitách spádového územia určeného pre RÚVZ Košice: ČOV Kokšov-Bakša a ČOV Moldava nad Bodvou v zmysle vypracovaného harmonogramu. Výsledky vyšetrení boli v jednom prípade pozitívne na izoláciu enterálnych vírusov: vo vzorke odobratej dňa 06.03.2013 v ČOV

Moldava Nad Bodvou bol izolovaný ECHO vírus 6. Ostatné 3 vzorky odpadových vôd boli negatívne. Každý týždeň je z DFN Košice hlásený výskyt hospitalizácie detí do 15 rokov tzv polio like ochorením s akútnou chabou obrnou. V sledovanom období nebol hlásený ani jeden prípad ochorenia. V okresoch Košice I-IV a Košice okolie bolo zaznamenaných 8 ochorení s dg. Paréza nervu facialis (G51).

Ochorenie na polyradikuloneuritídu sme v sledovanom období nezaznamenali.

Cieľom úlohy a participácie Odboru lekárskej mikrobiológie: Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses), vyšetrenie stolíc a iného biologického materiálu od pacientov s diagnózou akútna chabá obrna (ACHO), vyšetrenie klinického materiálu na prítomnosť enterovírusov pomocou kultivačných a sérologických metód.

Dosiahnuté výsledky: Systém práce pri riešení tejto úlohy spočíva v dodržiavaní vypracovaného časového harmonogramu odberu odpadových vôd, ich zaslanie do virologického laboratória RÚVZ Košice (v týždenných intervaloch z dvoch okresov), následné spracovanie a laboratórne vyšetrenie na výskyt poliovírusov a iných enterálnych vírusov.

V 1. polroku 2013 bolo vyšetrených 41 vzoriek odpadových vôd. U 1 vzorky vyšetrenie ešte nie je ukončené, 1 vzorka bola pozitívna na prítomnosť vírusu ECHO 6 (ČOV Moldava n. Bodvou), ostatné sú negatívne.

V hodnotenom období sme vyšetrili 2 stolice a 2 liquory od 1 pacienta s diagnózou suspektná akútna chabá obrna (ACHO) s negatívnym výsledkom.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie: Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy na udržanie stavu bez poliomyelitídy, predovšetkým v rýchlej detekcii zavlečených divokých vírusov a v detekcii cirkulácie vírusov derivovaných z vakcíny. Významnou aktivitou je vyšetrenie odpadových vôd, preto bol pre obdobie rokov 2013/14 vypracovaný a Regionálnym úradom verejného zdravotníctva Košického a Prešovského kraja zaslaný časový harmonogram odberu odpadových vôd na obdobie marec 2013 – február 2014.

Návrh na ďalší postup: Vzhľadom na výskyt VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses) v odpadových vodách Západoslovenského regiónu v minulých rokoch je nevyhnutné naďalej pokračovať v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd a stolíc od pacientov s diagnózou akútna chabá obrna.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Najohrozenejšou skupinou pre vznik a šírenie pohlavných ochorení vrátane HIV/AIDS u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam vrátane AIDS než dospelí.

V rámci plnenia úlohy sa realizuje projekt „Hrou proti AIDS“. Jeho cieľom je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9. ročníka základných a stredných škôl, účasťou na tomto projekte a netradičným spôsobom (hrou), získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí.

Dosiahnuté výsledky: V rámci projektu boli vykonané edukačné aktivity na 4 školách, t. j. 3 stretnutia so žiakmi základných škôl a 1 stretnutie so študentmi stredných škôl, na ktorých sa

zúčastnilo 162 študentov. Na jeho praktickej realizácii sa podieľajú pracovníci Odboru epidemiológie, Odboru podpory zdravia, Odboru lekárskej mikrobiológie a Odboru hygieny deti a mládeže.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie obyvateľstva: Interaktívny projekt „Hrou proti AIDS“ vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a jeho predlohou bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

Plnenie projektu prebieha na jednotlivých RÚVZ v rámci SR hlavne v mesiacoch marec – máj a v jesenných mesiacoch október – december. V rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, na ktorých získajú potrebné vedomosti a informácie z danej problematiky netradičnými metódami. V rámci projektu je formou dotazníka vykonávané hodnotenie vedomostnej úrovne a zmien v postojoch študentov pred a po samotnej realizácii projektu – edukácii. V prvom polroku 2013 to vykonávali, napr. RÚVZ Svidník a RÚVZ Žilina, ktorým boli zaslané dotazníky. Celoslovenské vyhodnotenie projektu je až na konci roku.

6.8 Poradne očkovania

Plnenie: Priebežne sa realizuje vzdelávanie zdravotníckeho personálu i rodičov o význame očkovania vzhľadom na opakované antivakcinačné aktivity a zabezpečení dôslednej dokumentácie o odmietnutí očkovania.

Od 21.09.2012 je súčasťou Poradenského centra ochrany a podpory zdravia na úrade Poradňa očkovania, ktorú v období I. polroka 2013 navštívilo 62 osôb. Za sledované obdobie sa riešilo 50 prípadov odmietnutia povinného pravidelného očkovania detí ktoré dosiahli určený vek zo strany rodičov. Po ústnom prejednaní priestupku na Odbore epidemiológie bolo 15 prípadov postúpených k priestupkovému konaniu, v jednom prípade odstúpené príslušnému RÚVZ a v dvoch prípadoch bola do zdravotnej dokumentácii a aj na RÚVZ písomne doložená kontraindikácia od odborného lekára. Každoročne sa zúčastňujeme tréningu komunikačných zručností pri pohovoroch s rodičmi odmietajúcimi očkovanie svojich detí, ktoré s psychológom organizuje SZU Bratislava a odborného seminára Škola vakcinológie.

6.9 Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu

Plnenie: V termíne od 10. - 21.06.2013 sme sa zúčastnili na realizácii projektu „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“ dotazníkovou metódou v dvoch cieľových skupinách – budúci rodičia (študentky stredných škôl) a súčasní rodičia (na pediatrických ambulanciách). Boli realizované tieto úlohy:

- z registra pediatrických obvodov bolo náhodným výberom vybratých 14 ambulancií podľa okresov (Tab 1),
- lekári dotknutých ambulancií boli listom informovaní o projekte a požiadaní o súhlas s realizáciou výskumu v čakárni svojej ambulancie
- v čakárňach vybraných ambulancií bola zabezpečená distribúcia a zber dotazníkov od matiek, vybraných bolo prvých 5 matiek, ktoré navštívili ambulanciu v daný deň.
- gestorom výskumu vo vopred vybraných 7 stredných školách podľa veľkosti okresov bol na každej škole realizovaný náhodný výber 10 študentiek nad 18 rokov, ktoré vyplnili dotazník (Tab 2). V rámci projektu bolo na vopred vybraných stredných školách a náhodne vybraných pediatrických ambulanciách vyplnených 140 dotazníkov, ktoré boli následne zaslané za účelom vyhodnotenia na RÚVZ so sídlom v Komárne.

Tab1

Okres	Počet ambulancií	Ambulancia pre detí a dorast	Počet detí ošetrených v deň prieskumu
Košice I	3	MUDr.Slávková	7
		MUDr.Bednárová	10
		MUDr.Igodnová	8
Košice II	3	MUDr.Kočiková	7
		MUDr.Snopková	9
		MUDr.Lišková	6
Košice III	1	MUDr. Demečová	7
Košice IV	2	MUDr.Fričová	8
		MUDr.Džunková	7
Košice okolie	5	MUDr.Kováčsová	7
		MUDr.Vavreková	5
		MUDr.Pirická	5
		MUDr.Šeňová	6
		MUDr. Harichová	7

Tab 2

Okres	Počet škôl	Názov škôl	Počet študentov v triede	Počet dievčat
Košice I	1	Stredná odborná školaKošice-Staré MestoGrešákova 1	25	12
Košice II	2	Súkr.str.umel.škola filKošice-Západ, Petzvalova 2,	18	11
		Súkromné gymnázium Košice-Sídlisko KVP, Čordákova 50	28	13
Košice III	1	KonzervatóriumKošiceExnárova 8	20	13
Košice IV	1	Katolícka str.pedag.šk.Košice-JuhJužná trieda 48	24	24
Košice okolie	2	Stredná odborná škola Moldava nad Bodvou, Hlavná 54	20	12
		Gymnázium s VJM Moldava nad Bodvou ČSA 15	18	10

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 Cyanobaktérie

Pri plnení úlohy v I. polroku 2013 bolo odborom mikrobiológie životného prostredia analyzovaných 30 vzoriek vôd z rekreačných nádrží, 15 vzoriek z RÚVZ Košice z vodných nádrží: Bukovec, Ružín, Košice Jazero a 15 vzoriek z RÚVZ Michalovce z vodných nádrží: Zemplínska Širava a Vinianske jazero . Všetky vyšetrené vzorky v ukazovateli cyanobaktérie vyhoveli limitom Vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z.z. a č. 309/2012 Z.z.

Okrem cyanobaktérií sa vo vodách z rekreačných nádrží sledovali aj mikrobiologické a ďalšie biologické ukazovatele, ktoré vyhoveli daným limitom.

Za I. polrok 2013 sa analyzovalo aj 223 bazénových vôd. Z toho pre RÚVZ Košice 179, RÚVZ Michalovce 31, RÚVZ Roňava 2 vzorky a RÚVZ Trebišov 11 vzoriek. Limitom pre mikrobiologické ukazovatele nevyhovelo 29 vzoriek bazénových vôd čo predstavuje 13%.

Prekročené boli limity pre kultivovateľné mikroorganizmy pri 36°C a *Pseudomonas aeruginosa*.

7.3 Minerálne a pramenité balené vody vo watercooleroch *Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky*

V rámci plnenia úlohy bola v I. polroku 2013 odborom hygieny výživy odobratá a laboratórne skúšaná **1 vzorka pramenitej vody LUCKA klasik s obsahom CO₂**, – pramenitá voda sytená, ktorá vyhovuje podmienkam na prípravu stravy a nápojov pre dojčatá a deti a na trvalé priame požívanie deťmi. Vzorka bola vyšetrená v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Košiciach v senzorických znakoch, mikrobiologických a biologicko – chemických ukazovateľoch. Vyšetrená vzorka vyhovela požiadavkám prílohy č. 1 k dvadsiatej ôsmej hlave tretej časti PK SR.

V plnení úlohy sa bude pokračovať aj v druhom polroku.

Podľa platnej legislatívy sa za I. polrok 2013 odborom mikrobiológie životného prostredia analyzovali 3 vzorky vôd z watercoolerov. V 2 vzorkách boli prekročené limity pre kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C a pri 37 °C . Ďalej sa vyšetřilo 11 vzoriek minerálnych a pramenitých vôd, z toho pre RÚVZ Košice 3 vzorky, RÚVZ Michalovce 3 a RÚVZ Trebišov 5 vzoriek. Všetky vzorky vyhoveli limitom pre mikrobiologické ukazovatele.

Odborom chemických analýz bola dodaná 1 vzorka z okresu TV, v ktorej bolo stanovených 13 ukazovateľov a vykonaných 26 analýz. Vzorka vyhovovala limitom požadovaným pre pitnú vodu.

7.4 Radične ošetrené potraviny

Úloha bude plnená v druhom polroku.

7.6 Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu *Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky*

V rámci plnenia tejto úlohy bola odborom hygieny výživy v prvom polroku odobratá z distribučnej siete mesta Košice **1 vzorka potraviny pre dojčatá a malé deti na báze mlieka: NUTRICIA – Nutrilon 2 Good Night- následná mliečna dojčenská výživa**, ktorá bola zaslaná na laboratórne skúšky stanovenie rezíduí pesticídov ÚVZ SR.

Výsledky laboratórneho vyšetřenia do t. č. nie sú k dispozícii.

7.7 Glutén v diétnych potravinách

Úloha bude plnená v druhom polroku.

7.9 Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyreínu v moči u pracovníkov vybraných profesií

Výsledky v rámci plnenia úlohy odborom chemických analýz:

Benzo(a)pyrény

ODBER	POČET VZORIEK odobratých	POČET VZORIEK analyzovaných	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>Pracovné ovzdušie</i>	6	-	-	-

Vzorky benzo(a)pyrénu boli odobraté na DZ Koksovňa U. S. Steel. Odbery ešte neboli ukončené a preto ani výsledky ešte neboli zaslané.

Biologické expozičné testy: 1-hydroxypyren

CHEMICKÝ FAKTOR	POČET VZORIEK			POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
	dodaných		analyzovaných		
	2012	2013	2013		
<i>1-hydroxypyren</i>	337	159	337	674	1422

Vzorky 1-hydroxypyrénu odobrali pracovníci PZS Šaca v DZ Koksovňa U. S. Steel. U 58 pracovníkov z r. 2012 boli hodnoty prekročené, z toho v 36 prípadoch viac ako dvojnásobne. Vzorky dodané v tomto roku sa priebežne spracovávajú.

7.10 Stanovenie olova v krvi exponovaných zamestnancov

Dosiahnuté výsledky

V hodnotenom období prostredníctvom odboru chemických analýz bolo analyzovaných a expedovaných 19 vzoriek krvi exponovaných pracovníkov, spadajúcich pod PZS Železničného zdravotníctva v Košiciach. Vykonaných bolo spolu 38 analýz. Ani v jednej vzorke nebol prekročený povolený limit ($100 \mu\text{g.l}^{-1}$ pre ženy do 45 rokov a $400 \mu\text{g.l}^{-1}$ pre mužov a ženy nad 45 rokov veku).

7.15 Peľová informačná služba (PIS) – monitoring biologických alergénov v ovzduší

Plnenie

Sledovanie koncentrácie peľových zŕn a spór plesní v ovzduší

V rámci peľového monitoringu bolo odborom mikrobiológie životného prostredia analyzovaných 111 vzoriek ovzdušia. Priebežné výsledky výskytu peľových zŕn a spór plesní sú týždenne uvádzané na webovej stránke nášho úradu. V priebehu polroka boli stredné až veľmi vysoké koncentrácie peľových zŕn rastlín nasledovné: v jarných mesiacoch to boli hlavne peľové zrna liesky, tisu, javora, topoľa, duba, brezy a čeľade borovicovitých, v letných mesiacoch bola vysoká až veľmi vysoká koncentrácia peľových zŕn tráv a čeľade žihľavovitých. Stredná až veľmi vysoká koncentrácia spór plesní bola dosahovaná v priebehu mesiacov máj a jún u rodu *Cladosporium*.

7.20 Monitoring obsahu dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania

Dosiahnuté výsledky

V súvislosti s plnením tejto úlohy bolo odborom chemických analýz dodaných 56 vzoriek, v ktorých bolo analyzovaných 112 ukazovateľov. Z tohto počtu bolo nevyhovujúcich 15 vzoriek v ukazovateli NO_3^- . Uvedené vzorky boli odobraté v rámci ŠZD ako preventívne vyšetrenie individuálneho zdroja na požiadanie lekára (gynekológ, pediater), z ktorého by sa mala pripravovať strava pre dojčatá, resp. za účelom expertízy a epidemiologického rizika. V rámci „Svetového dňa vody“ bolo prevzatých 409 vzoriek od občanov, v ktorých sa analyzovali NO_2^- a NO_3^- (818 ukazovateľov). Z analýz sa zistilo, že nadlimitné hodnoty NO_3^- boli v 49,6 % z celkového množstva vzoriek a nadlimitné hodnoty NO_2^- boli v 11,1 % z celkového množstva vzoriek. Všetky nadlimitné vzorky pochádzali z okresu Košice-okolie.

7.21 Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách **Dosiahnuté výsledky**

V 1. polroku 2013 bola odborom chemických analýz analyzovaná len 1 vzorka vody na predmetný ukazovateľ v dôsledku poruchy prístroja. Vzorka vyhovovala požadovanému limitu. Ďalšie vzorky budú analyzované v priebehu roka 2013.

7.22 Epidemiologická prevencia rizika karcinogenity v populácii **Dosiahnuté výsledky**

V prvom polroku 2013 oddelenie genetickej toxikológie začalo s riešením tejto úlohy:

- Bola oslovená generálna riaditeľka VOU (Východoslovenský onkologický ústav) a požiadaná o spoluprácu pri zabezpečení možnosti získavania údajov pre anamnestické analýzy od pacientov, ktorí majú histologicky potvrdené rakovinové ochorenie. S regionálnou hygieničkou RÚVZ so sídlom v Košiciach sa dohodol odborný postup v prípade súhlasu VOÚ. Uvedená dohoda vyžaduje po odsúhlasení regionálnej hygieničky RÚVZ Košice aj súhlas etickej komisie a následný súhlas generálnej riaditeľky Východoslovenského onkologického ústavu, a.s. v Košiciach.
- Anamnestické údaje sa priebežne získavajú aj od zdravých ľudí, ktorí majú určité rizikové mutagénne faktory v životospráve.

8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.2 Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení

Aktívna účasť pri plnení úloh vyplývajúcich z členstva v EISN – European Influenza Surveillance Network.

Spolupráca: NRC pre chrípku ÚVZ SR, OLM RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, oddelenia epidemiológie RÚVZ Prešovského a Košického kraja a sentineloví lekári Prešovského a Košického kraja.

Cieľ: Úlohou projektu je zabezpečiť rýchlu výmenu informácií o aktivite chrípky, hodnotiť epidemiologické a virologické údaje, identifikovať vírusy kolujúce v populácii s cieľom porovnať ich so zložením očkovacej látky.

Diagnostika respiračných ochorení vírusového pôvodu pomocou kultivačných, sérologických a molekulárno – biologických metód.

Dosiahnuté výsledky

Priamy dôkaz: pokus o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach. V 1. polroku 2013 bolo vyšetrených 672 materiálov od pacientov s ochorením horných ciest dýchacích. Z toho bolo 44 pitevných materiálov od 9 pacientov. S diagnózou SARI bolo vyšetrených 17 materiálov.

U pacientov s diagnózou SARI bol dokázaný 2x vírus chrípky (vírus chrípky typu B/Wisconsin/1/2010-like a vírus chrípky A bez bližšej identifikácie). V pitevnom materiáli nebol dokázaný vírus chrípky.

V 76 materiáloch, ktoré boli za účelom bližšej identifikácie zaslané do NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave bol dokázaný vírus chrípky:

- typu A /California/7/2009(H1N1)pdm-like – 13-krát
- typu A/Victoria/361/2007(H3N2) – like - 7-krát
- typu B/Wisconsin/1/2010-like - 45-krát
- typu A bez bližšej identifikácie - 5-krát
- typu B bez bližšej identifikácie - 5-krát

V jednom materiáli nebol potvrdený vírus chrípky.

Rýchlotestom bolo vyšetrených na chrípku A a B 112 materiálov, z nich bolo 10 pozitívnych na chrípku A a 6 pozitívnych na chrípku B.

Nepriamy dôkaz: dôkaz protilátok.

V 1. polroku 2013 bolo na respiračné vírusy vykonaných 4205 sérologických vyšetrení. Štandardná sada vyšetrení obsahuje 5 antigénov: vírusy chrípky A a B, adenovírusy, RS-vírus a Mykoplazma pneumoniae, z čoho na každé etiologické agens pripadá 841 vyšetrení. Chrípka A bola potvrdená v 40 prípadoch, chrípka B v 14 prípadoch, RS-vírus v 4 prípadoch, Mykoplazma pneumoniae bola diagnostikovaná v 4 prípadoch, adenovírusy v 3 prípadoch.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie: Materiál na vyšetrenie od pacientov s akútnym respiračným ochorením odoberajú ošetrojúci lekári v spolupráci s pracovníkmi odborov epidemiológie jednotlivých RÚVZ Košického a Prešovského kraja. Hlásenie o výsledkoch sa posiela v týždenných intervaloch do NRC pre chrípku.

Návrh na ďalší postup: Neustále sa snažiť o vylepšovanie laboratórnej diagnostiky chrípky a chrípke podobných ochorení.

8.6 Diagnostika exantémových ochorení

Aktívna účasť pri plnení úloh vyplývajúcich z procesu eliminácie osýpok v Slovenskej republike a vo svete.

Spolupráca: NRC pre morbilli, rubeolu a parotitídu, oddelenia epidemiológie RÚVZ a ošetrojúci lekári Prešovského a Košického kraja.

Cieľ: Diagnostika exantémových ochorení spôsobených vírusmi moríl, rubeoly a parotitídy.

Dosiahnuté výsledky: Laboratórium vykonáva vyšetrenie protilátok triedy IgM a IgG u vzoriek sér dodaných od ošetrojúcich lekárov Košického a Prešovského kraja. V mesačných intervaloch k 20.dňu bežného mesiaca spracováva hlásenie v tabuľkovej forme o počte vyšetrených materiálov v stanovených vekových skupinách a zasiela elektronickou formou do NRC pre MMR ÚVZ SR.

V 1.polroku 2013 bolo vyšetrených 74 vzoriek sér na prítomnosť protilátok triedy IgM a IgG u osýpok, celkovo 148 vyšetrení s negatívnym výsledkom.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie obyvateľstva: Osýpky (morbilli) je infekčné ochorenie, ktoré spôsobuje epidémie najmä v detskom veku. Očkovaním sa výskyt tohto ochorenia znížil na minimum, ale v porovnaní s ostatnými vakcinovanými nákazami sa osýpky sporadicky stále v modifikovanej forme vyskytujú. Je potrebné sledovať výskyt tohto ochorenia vyšetrením protilátok triedy IgM a tým zabrániť vzniku lokálnych epidémií v detskej populácii.

Návrh na ďalší postup: Pokračovať v spolupráci s lekármi Košického a Prešovského kraja, s pracovníkmi jednotlivých oddelení epidemiológie RÚVZ a s NRC na zabezpečenie stavu eliminácie osýpok v Slovenskej republike.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Medziodborová úloha – plnia odbor podpory zdravia, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného kekárstva a odbor hygieny výživy.

Plnenie aktualizovaného Národného programu podpory zdravia v SR z roku 2011 (ďalej len *NPPZ*) realizujeme činnosťou vzt'ahujúcou sa k obom vymedzeným oblastiam.

Oblasť č. 1: *Preventívne opatrenia zamerané na zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení*

S cieľom podieľať sa na znižovaní výskytu rizikových faktorov, ktoré súvisia so životným štýlom jednotlivca či skupín obyvateľstva, súčasne participujeme na plnení ďalších

programov, t. j. *Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev* (2010) v gescii MZ SR, *Národného programu prevencie obezity* (2008) v gescii ÚVZ SR, *Národného programu duševného zdravia* (2004), *Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 – 2015*, *Národného programu prevencie HIV/AIDS*, *Národnej protidrogovej stratégie na obdobie 2009 – 2012*, *Národného programu kontroly tabaku* (spolu s *Národným akčným plánom na kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014*), *Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020*, t. č. v schvaľovacom procese a v neposlednom rade na *Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2007 – 2015* (realizovanom v pôsobnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR).

V praxi, prevenciu vybraných chronických ochorení realizujeme ovplyvňovaním informovanosti a zdravotného uvedomenia obyvateľov v zmysle zásad zdravého spôsobu života, a to najmä prostredníctvom zdravotno-výchovnej edukácie a činnosti Poradne zdravia (stabilnej a mobilnej zložky). V poradni sú klienti, resp. záujemcovia vyšetrení v zmysle štandardnej metodiky za účelom identifikovania rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení (metabolického syndrómu). Na základe zistených údajov, nadväzujúce odborné poradenstvo je zamerané na zlepšenie nameraných hodnôt.

V hodnotenom období sme okrem individuálneho poradenstva (včítane telefonických konzultácií) v stabilnej Poradni zdravia, zorganizovali a uskutočnili akcie výjazdovou formou pre pracovné kolektívy, seniorov a ostatnú verejnosť, pri ktorých sa spolupracovalo s rôznymi inštitúciami (bližšia informácia je uvedená v **bodoch 9.2, 9.8**).

Výchovno-vzdelávacie aktivity sme orientovali predovšetkým na mladú generáciu, objektom nášho záujmu sú však aj ostatné vekové kategórie. Konkrétne realizačné výstupy sa týkajú všetkých priorit tejto oblasti NPPZ – t. j. bodov A) – D):

A) Výživa a stravovacie zvyklosti

Rizikové faktory výživy obyvateľstva sledujeme hlavne cez analýzy anamnestických dát od klientov Poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len PCOPZ), vkladanych do Testu zdravé srdce. Edukáciou a propagáciou v oblasti zásad správnej výživy sa snažíme zvyšovať celkové uvedomenie obyvateľstva, zlepšiť stravovacie návyky u všetkých jeho vekových skupín.

Téma ozdravenia výživy je v súlade s celoeurópskymi princípmi zahrnutými v dokumente „Zdravie 21. storočia“ a na národnej úrovni s aktualizáciou Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR z roku 2008. V nadväznosti na to sme sa v spolupráci s Odborom hygieny výživy podieľali na plnení úlohy pod názvom „*Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie*“ (viac v **bodoch 3.1, 9.2**) prostredníctvom vybraných aktivít PCOPZ, a to Poradne zdravia (stabilnej aj mobilnej zložky) a Poradne správnej výživy. Uvedená úloha si kladie za cieľ vplývať na zlepšenie stravovacích návykov vo vybraných populačných skupinách (so zameraním na ľahkú prácu), realizovať monitoring a intervencie a tiež zisťovať ich výživový stav.

Ďalším príkladom činnosti je dvojročný projekt Európskej komisie „*Viac chuti*“, nad ktorým prevzali odbornú záštitu Kancelária WHO na Slovensku a RÚVZ so sídlom v Košiciach. Projekt je súčasťou Stratégie riešenia zdravotných problémov súvisiacich s výživou, nadváhou a obezitou, ktorú Európska komisia prijala v roku 2007. Je zameraný na zdravé stravovanie, podporu konzumácie čerstvého ovocia a zeleniny formou vzdelávania v oblasti výživy. Projekt prebieha v dvoch mestách na Slovensku, v Poprade a Košiciach. Jeho cieľom je zvýšiť motiváciu a spotrebu ovocia a zeleniny najmä u detí, tehotných žien a seniorov. V každom z miest sú do projektu zapojené vybrané centrá voľného času, materské centrá, denné centrá seniorov, resp. krízové centrá. V partnerských centrách sa od októbra 2012 realizujú v mesačných intervaloch praktické hodiny varenia a nadväzujúce prednášky.

V I. polroku 2013 sme v rámci doplnkovej participácie na projekte – v edukačnej oblasti, ponúkli spoluprácu Dennému centru seniorov pri MČ Košice-Juh na ul. Milosrdenstva č. 4. Pripravili sme časový a obsahový harmonogram vzdelávacích seminárov pre seniorov vyššie zmieneného centra (päť stretnutí v období január – máj 2013), na organizácii ktorých sa aktívne podieľali Oddelenie kultúry, mládeže a športu pri Miestnom úrade MČ Košice-Juh (ako spoluorganizátor) a RÚVZ Košice – odborný garant (pozri **bod 9.6**).

Edukačný charakter má z našej strany i podpora Národnej stratégie SR pre program „*Ovocie a zelenina do škôl*“, ktorej ciele majú napomôcť zvýšiť konzumáciu ovocia a zeleniny u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. Z hľadiska sumárneho prehľadu, sme v I. polroku 2013 v spádovom území realizovali skupinové edukačné aktivity so zameraním na racionálnu výživu a zdravý spôsob života na 3 základných školách (I. a II. stupeň). Intervenovaných bolo spolu 113 žiakov. Pre propagačné účely – ako doplnok edukácie – sme využili tri letáky z našej edície (na témy: *Správna výživa, Cholesterol a jeho vplyv na zdravie, Leto a strava*).

B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity (odporúčanej, primeranej) vo vzťahu k obyvateľstvu (školskej mládeži, dospeljej populácii, seniorom) využívame najmä edukáciu, poradenstvo, výstupy cez médiá.

Uvedená priorita NPPZ o. i. úzko súvisí s úlohou pod názvom "*Vyzvi srdce k pohybu*", ktorá sa realizuje bez časového obmedzenia, každé dva roky zväčša v jarnom období. V roku 2013 sme sa zapojili do 5. ročníka tejto celoštátnej a medzinárodne koordinovanej kampane zameranej na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie. Cieľom predmetnej akcie je upriamiť pozornosť verejnosti na význam pohybu vo voľnom čase, ako dôležitého faktora v podpore zdravia a v prevencii civilizačných ochorení. Gestorom kampane na národnej úrovni je RÚVZ v Banskej Bystrici v rámci CINDI programu SR. Naša účasť na danej kampani zahŕňala propagačné a intervenčné aktivity rôzneho cieľového určenia, realizované aj v spolupráci s inými regionálnymi inštitúciami a médiami (viac v úlohe č. **9.2.1**).

Pre zamestnancov RÚVZ Košice sme zorganizovali *Športový deň* (18. 6. 2013), ktorého hlavným zámerom bolo poukázať na význam pohybovej aktivity, jej priaznivý vplyv na zdravie, ak je pravidelnou súčasťou spôsobu života. Ťažiskom Športového dňa bola pešia turistika. Účastníci mali na výber spôsob dostavenia sa do cieľa túry – Horný Bankov (pešo z Čermeľského údolia, resp. zo sídliska KVP; v prípade zdravotných dôvodov, autobusom MHD, autom). V cieľi každý z účastníkov mal možnosť dať si odmerať tlak krvi, pulzovú frekvenciu a realizovať vybrané voľné športové disciplíny (kolektívneho charakteru, ako volejbal, futbal, bedminton), resp. priniesť si vlastné športové potreby. Zároveň bol v cieľi aktivity (v exteriéri miestneho bistra) podávaný guláš s nealkoholickým nápojom. Podujatia sa celkovo zúčastnilo 110 zamestnancov (z toho bolo 10 mužov).

V súvislosti s významným termínom *10. máj – Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“* a plnením Národného programu prevencie nadváhy a obezity, boli realizované tri formy aktivít:

- Edukácia žiakov (teoretický výklad doplnený o besedu) na tému *Zdravý životný štýl*, s konaním na ZŠ Hroncova ul. č. 23 v Košiciach, dňa 26. 4. 2013;
- Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia na 5 miestach:
  - *GETRAG FORD Transmissions Slovakia, s. s. r. o., Perínska cesta 282, Kechnec* – dňa 25. 4. 2013 (aktivita v spolupráci s Ergomed Poliklinikou v Košiciach) – *vybrané vyšetrenia a poradenstvo*¹, cieľová skupina: zamestnanci spoločnosti;
  - *Turistická akcia Onkokardioturistika (26. ročník – jarná časť), Horný Bankov, Košice* – dňa 28. 4. 2013 (organizátori akcie: Klub turistov Medicína Košice, Liga proti rakovine, pobočka Košice, RÚVZ Košice, Klub turistov mesta Košice, ZO SOZ –

Východoslovenský onkologický ústav, a. s. Košice) – *vybrané vyšetrenia a poradenstvo*¹, cieľová skupina: onkologickí pacienti, príbuzní, turisti;

- *Knižnica pre mládež mesta Košice, Tajovského ul. č. 9, Košice* – dňa 2. 5. 2013 (aktivita v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice) – *štandardné kompletne vyšetrenie klientov vrátane poradenstva*², cieľová skupina: zamestnanci centrálnej požičovne a šiestich pobočiek knižnice;

- *Základná škola, Krosnianska ul. č. 4, Košice* – dňa 15. 5. 2013 (aktivita v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice) – *štandardné kompletne vyšetrenie klientov vrátane poradenstva*², cieľová skupina: zamestnanci školy;

- *Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s., krajská pobočka Košice, Senný trh č. 1, Košice* – dňa 16. 5. 2013 – *štandardné kompletne vyšetrenie klientov vrátane poradenstva*², cieľová skupina: zamestnanci poisťovne.

¹*Vybrané vyšetrenia a poradenstvo* zahŕňali vyšetrenie jedného biochemického parametra – celkového cholesterolu z kapilárnej krvi a ostatné položky z nižšie uvedenej štandardnej ponuky.

²*Štandardné kompletne vyšetrenie vrátane poradenstva* zahŕňalo vyšetrenie biochemických parametrov z kapilárnej krvi, ako celkový cholesterol, HDL, triglyceridy, glukóza; meranie vybraných antropometrických parametrov (výška, hmotnosť, obvod pása, bokov), výpočet indexu telesnej hmotnosti (BMI) a indexu centrálnej obezity (WHR); stanovenie percenta telesného tuku; meranie tlaku krvi, pulzu; u fajčiarov stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života vrátane podpory pohybovej aktivity (vyplnenie anamnestických dotazníkov a rozhovor), distribúcia tlačených zdravotno-výchovných materiálov a i.

– Oslovenie vybraných inštitúcií (písomnou cestou) ohľadom spolupráce pri propagácii svetového dňa. Adresátom, ako školy rôzneho stupňa, samospráva, denné centrá seniorov, vybrané zdravotnícke zariadenia a športové útvary v meste Košice a okrese Košice-okolie. Bol distribuovaný metodický list a zdravotno-výchovné materiály (2 tituly – letáky produkcie RÚVZ Košice: Pohyb, to je zdravie, Cvičenia pre chrbticu; 2 tituly produkcie ÚVZ SR: Aktívne starnutie pohybovou aktivitou – leták a Aktívne starnutie – brožúra).

Informácia o svetovom dni a význame voľnočasovej pohybovej aktivity bola uverejnená na webovej stránke RÚVZ Košice, na viacerých stránkach miestnych samospráv, v denníku Košický Korzár (Rozhýbte si srdce, dňa 4. 4. 2013).

V súvislosti s prieskumom zdravotného uvedomenia obyvateľstva realizovaným na všetkých RÚVZ v Slovenskej republike v roku 2013 sa získajú vstupné údaje o stravovacích zvyklostiach, o rozsahu, intenzite pohybovej aktivity a o ďalších zložkách spôsobu života opýtaných (pozri **bod 9.1.1**).

C) Tabak, alkohol, drogy

Zvýšenú pozornosť v rámci primárnej prevencie drogových závislostí venujeme vybraným skupinám obyvateľstva, ktoré sú vystavené riziku poškodenia zdravia v dôsledku užívania návykových látok, prioritne deťom a mládeži, ženám v reprodukčnom veku a sociálne znevýhodneným skupinám obyvateľstva.

Často využívanými formami sú:

- výchovno-vzdelávacia a poradenská činnosť (napr. výkon Poradne na odvykanie od fajčenia);

- propagačná a edičná činnosť – tvorba a distribúcia informačných materiálov pre školskú mládež, kontaktné dospelé osoby (učitelia, rodičia a i.) a iné cieľové skupiny;

- účasť na informačných kampaniach (napr. Prestaň a vyhraj!);
- participácia na preventívnych programoch, projektoch, úlohách zameraných na škodlivosť návykových látok a na zmysluplné využívanie voľného času (vrátane prípravy, koordinácie, realizácie, vyhodnocovania) v spolupráci s inými subjektmi;
- pôsobenie cez mienkotvorné médiá v oblasti propagácie aktivít a spôsobu života bez drog.

Edukačná činnosť vo vzťahu k školám je zameraná všeobecne na prevenciu drogových závislostí ako aj na oblasť prevencie tabakizmu. Za hodnotené obdobie sme uskutočnili vzdelávacie akcie na 6 základných a 6 stredných školách (na viacerých opakovane) a v Detskom domove Štós, s celkovou účasťou 753 žiakov. Z didaktického hľadiska, podujatia pozostávali zväčša z teoretického výkladu, individuálnej i skupinovej práce. Rešpektujúc vekové kritérium, žiakom boli v rámci intervencií premietnuté videofilmy a distribuované zdravotno-výchovné materiály. Na prvom stupni ZŠ sa z hľadiska edukačných cieľov volila hravá forma oboznamovania sa s danou problematikou (využívanie prostriedkov, ako mimická bábka Adamko, maľovanky a i.). U žiakov druhého stupňa ZŠ a na SŠ sa zisťovali, napr. prostredníctvom dotazníkovej metódy, názory, postoje a poznatková úroveň z problematiky drog, drogových závislostí a špeciálne tabakizmu. Študenti – fajčiari (na báze dobrovoľnosti) mali možnosť si otestovať na prístroji Smokerlyzer percentuálne množstvo alveolárneho CO vo vydychovanom vzduchu.

K informačno-propagačným a edukačným aktivitám, realizovaným na regionálnej a lokálnej úrovni *v spolupráci s inými subjektmi*, môžeme zaradiť napríklad viacročnú spoluprácu – v oblasti prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti – s Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v Košiciach, menovite s kpt. Mgr. D. Šemegdovou, z Oddelenia komunikácie a prevencie a s mjr. Ing. L. Koribským, vyšetrovateľom, z Oddelenia všeobecnej kriminality Odboru kriminálnej polície. V minulosti sme spoločne zorganizovali a uskutočnili edukačné podujatia s protidrogovou tematikou pod názvom „Svoj život si riadiš Ty!“ s určením najmä pre študentov stredných škôl. Program týchto podujatí pozostával zo vzdelávacích blokov, kde na skladbe prednášok sa podieľali lektori z rôznych inštitúcií, a ich súčasťou boli aj ukážky činnosti služobnej kynológie pri vyhľadávaní drog.

V tomto roku sme opätovne participovali na nadnárodnom preventívnom projekte „*Tvoja správna voľba*“ (schválenom v rámci programu Európskej komisie „Predchádzanie a boj proti trestnej činnosti“), v gescii Prezídia Policajného zboru SR, Odboru komunikácie a prevencie. Projekt je zameraný na prevenciu závislostí od tabaku, alkoholu a marihuany – formou putovnej výstavy – skupinovej vzdelávacej aktivity – interaktívnej tvorivej dielne (tri tematické panely: tabak, alkohol, marihuana; pracovný stôl a koberec s hracím plánom). Je určený pre deti vo veku 9 – 10 rokov (t. j. žiakov 3. ročníka ZŠ). Cieľom projektu je prispieť k eliminácii trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok, zvýšiť informovanosť o škodlivosti návykových látok a v nadväznosti na to zvýšiť právne povedomie u detí. Inovatívne prístupy (zážitkové učenie) poskytujú deťom dostatočný priestor na vyjadrenie vlastných názorov a postojov k danej problematike. Program je flexibilný, zahŕňa, napr. prácu v skupinách, panelovú diskusiu, výcvik zručností orientovaných na predchádzanie nežiaducim javom a identifikovanie prejavov správania ľudí pod vplyvom návykových látok.

Do prvej realizácie projektu v časovom období 2009 – 2011 bolo zapojených 40 miest v rámci Slovenska a 20 miest Moravskosliezského a Olomouckého kraja v Českej republike. V Košiciach v roku 2010 bola predmetná výstava inštalovaná v priestoroch Východoslovenskej galérie na Hlavnej ul. 27. Na jej prezentácii sa podieľali animátori z Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach, Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach, Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice-okolie a RÚVZ Košice. Podľa vyhodnotenia návštevnosti výstavy, intervenovaných bolo spolu 29 ZŠ s celkovou účasťou 899 žiakov I. stupňa.

Na základe plánu pokračovať v uvedenom projekte sa jeho 2. ročník v Košiciach uskutočnil v čase od 5. 4. do 30. 4. 2013 v priestoroch Centra voľného času na Orgovánovej ul. č. 5. Edukácia žiakov bola, tak ako v minulosti, organizovaná podľa zostaveného harmonogramu návštevnosti škôl, ktoré boli o akcii vopred oboznámené a svoju účasť potvrdili. Projekt prebiehal pod odborným vedením lektorov – pracovníkov z KR PZ v Košiciach, OR PZ v Košiciach a Košice-okolie, z ÚEaPS, vysunuté pracovisko Košice a RÚVZ Košice. Projektu sa zúčastnilo celkovo 1654 žiakov z 20 ZŠ (z toho 1497 žiakov zo 17 ZŠ v Košiciach a 157 žiakov z 3 ZŠ v okrese Košice-okolie). Reportáž zo zahájenia v poradí 2. ročníka projektu v Košiciach bola uverejnená v TV REGION, s. s r. o., televízii východného Slovenska (Správy zo dňa 5. 4. 2013). Počas projektu, zúčastnení žiaci mali možnosť svoje názory na aktivitu písomne vyjadriť, tie potom v záverečný deň (30. 4. 2013) sa stali predmetom žrebovania – 10 žiakov bolo odmenených vecnými cenami.

Pri príležitosti významného termínu *31. máj – Svetový deň bez tabaku*, sme v týždni od 27. 5. do 31. 5. 2013, na podporu kampane Európskej komisie „*Exfajčiari sú nezastaviteľní*“, zorganizovali nasledovné aktivity zamerané na prevenciu a zanechanie fajčenia:

- *pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Košiciach, detašované pracovisko, Senný trh č. 4* – ponuku služieb základnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia, doplnenú o ďalšie vyšetrenia a poradenstvo (s využitím analyzátoru tela, pleti a i.), ponúkané tímom odborníkov mimo RÚVZ, ako kožný lekár, stomatológ, odborník na biomedicínu. Aktivita bola realizovaná v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach v dňoch 27. 5. a 29. 5. 2013;

- *pre učiteľov na ZŠ Fábryho Košice, dňa 30. 5. 2013 a ZŠ Užhorodská, dňa 31. 5. 2013* – ponuku služieb základnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia;

- *pre študentov Športového gymnázia, Trieda SNP 104, Košice, dňa 30. 5. 2013* – prednášku na tému „*Drogy a fajčenie*“, spojenú s premietnutím DVD filmu „*Kým stúpa dym*“ a poradenstvom na prevenciu fajčenia (s účasťou 78 študentov);

- *pre verejnosť na Autobusovej stanici v Košiciach, Staničné námestie, dňa 31. 5. 2013* – edukačno-poradenskú akciu mobilnej Poradne na odvykanie od fajčenia,

V rámci vyššie uvedených akcií sa u fajčiarov realizovala intervenčná činnosť zahrňujúca stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života (vyplnenie anamnestických dotazníkov a rozhovor), distribúciu tlačených zdravotno-výchovných materiálov a i.

Z hľadiska masmediálneho pôsobenia, sme daný významný termín, problematiku prevencie fajčenia a informácie o nami organizovaných aktivitách prezentovali cez webovú stránku RÚVZ Košice a regionálne médiá – rozhlas a televíziu, ako TV REGION, s. s r. o., televíziu východného Slovenska; Rádio Regina – štúdio Košice, Slovenský rozhlas 2; Rádio Lumen.

V Poradni na odvykanie od fajčenia sme v hodnotenom období poskytli poradenstvo individuálnou formou (vrátane telefonických konzultácií) pre 243 klientov (100 mužov, 143 žien). Výrazne dominoval produktívny vek a záujem o jednorazovú intervenciu. V rámci edukačnej činnosti skupinové poradenstvo využilo celkovo 730 žiakov (zo ZŠ a SŠ). Ďalší prehľad realizovaných aktivít uvádzame v bodoch 9.3, 9.5, 9.7.

V I. polroku 2013 sme sa zúčastnili (pasívne) *vzdelávacej aktivity* – tematického kurzu (č. 3-3022) – *Základy adiktológie vo verejnom zdravotníctve* (SZU v Bratislave, v dňoch 10. 1. – 11. 1. 2013). Organizátorom školiacej akcie bola SZU v Bratislave, Fakulta verejného zdravotníctva v spolupráci s ÚVZ SR.

V súvislosti s celoslovenskou a regionálnou pôsobnosťou, sme sa ako náhradníci zúčastnili zasadnutia pracovnej skupiny „*Prevencia fajčenia*“ (ÚVZ SR, dňa 29. 4. 2013). Organizátorom bol Odbor podpory zdravia.

V rámci publikačnej činnosti, v hodnotenom období boli uverejnené nasledovné príspevky:

SCHNITZEROVÁ, Eva. Účasť verejného zdravotníctva a sociálnej práce na prevencii drogových závislostí. In Rovný, Ivan – Ochaba, Róbert (eds.). *Duševné zdravie ako predpoklad celkového zdravia. Zborník príspevkov z vedeckej konferencie 37. dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu konanej 16. – 17. 10. 2012 v Novom Smokovci vo Vysokých Tatrách*. Bratislava : ÚVZ SR, 2012, s. 234-239. ISBN 978-80-7159-214-3;

SCHNITZEROVÁ, Eva. Etika v sociálnej práci s užívateľmi drog. In Lubelcová, Gabriela – Džambazovič, Roman (eds.). *Sociálna patológia optikou sociologického skúmania (slovensko-české sociologické dni). Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie FF UK v Bratislave konanej 3. – 5. 10. 2012 v Modre – Harmónii* [CD-ROM]. Bratislava : Stimul, 2013, s. 306-321. ISBN 978-80-8127-077-2.

Z ostatnej činnosti (poradensko-konzultačnej) sme, napr. zaslali odpoveď na žiadosť o poskytnutie informácií pre účely vypracovania diplomovej práce v študijnom odbore Verejné zdravotníctvo na Univerzite Komenského v Bratislave, Jesseniova lekárska fakulta v Martine, na tému „Podpora nefajčenia v rámci primárnej zdravotnej starostlivosti a poradenskej činnosti orgánov na ochranu zdravia na Slovensku“.

Odbor hygieny detí a mládeže participoval na prieskume *Global Youth Tobacco Survey (ďalej len GYTS) a Global School personnel Survey (ďalej len GSPS)*.

GSPS (prieskum fajčiarskych návykov a faktorov s ním spojených u pedagógov základných škôl) nadväzuje na prieskum z roka 2011 (GYTS – žiaci) a vykonal sa v mesiacoch máj a jún na tých istých školách ako pred 2 rokmi. Do prieskumu boli podľa rozdeľovníka zaradené 2 školy v meste a 2 na vidieku. Spolu sa zúčastnilo a dotazníky vyplnilo **125 pedagogických zamestnancov**. Po skompletizovaní materiálov boli tieto podľa inštrukcií osobne odovzdané gestorovi projektu.

D) Vytváranie zdravých pracovných a životných podmienok

V rámci podpory zdravého životného štýlu na pracoviskách sme participovali ako spoluorganizátori na akciách, ako Deň zdravia, resp. Športový deň, s určením pre vybrané profesijné skupiny, pozri body **9.1 – B), 9.2, 9.8**.

Oblasť č. 2: Preventívne opatrenia vedúce k zníženiu výskytu infekčných ochorení

V súvislosti s danou oblasťou, nami uskutočnené zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané hlavne na zvyšovanie informovanosti mladej generácie ohľadom prevencie sexuálne prenosných nákaz a infekcie HIV/AIDS (pozri body 6.7 a 9.7).

V rámci plnenia medziodborovej úlohy č. **6.7 Prevencia HIV/AIDS** – na projekte „Hrou proti AIDS“ sa podieľali pracovníci odboru epidemiológie, odboru podpory zdravia, odboru hygieny detí a mládeže a odboru lekárskej mikrobiológie. Z hľadiska prehľadu, v I. polroku 2013 boli v spádovom území realizované edukačné aktivity na 3 základných školách a 1 strednej škole. Edukovaných bolo celkovo 162 žiakov.

Ďalšou problematikou bola špecifická prevencia infekcií dýchacích ciest a chrípky, v rámci ktorej pôsobíme najmä v edukačnej a informačno-propagačnej rovine, využívajúc, napr. plagát: „Predchádzajte akútnym respiračným ochoreniam“ z edície RÚVZ Košice, leták "Ako predísť chrípke", z edície ÚVZ SR a SZO, s určením pre širokú verejnosť.

V súvislosti s *Európskym imunizačným týždňom (22. – 27. apríl)* – 7. ročníkom kampane WHO pre zvýšenie povedomia o dôležitosti očkovania, s heslom „Predchádzaj – Chráň – Imunizuj“ / „Chráňte svoj svet – dajte sa zaočkovať“, sme v spolupráci s Odborom epidemiológie zostavili dva informačné materiály, t. j. rovnomennú prezentáciu (umiestnenú na webovej stránke RÚVZ Košice) a leták „Očkovanie = ochrana pred nákazami“ s informáciami o špecializovanej Poradni očkovania.

Pre účely vzdelávania sme sa zúčastnili XVI. východoslovenského vakcinačného dňa Louisa Pasteura (LF UPJŠ Košice, dňa 4. 6. 2013). Podujatie zorganizovali: Univerzitná nemocnica L. Pasteura, Košice, Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Košiciach, Slovenská pediatričná spoločnosť SLS, Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť SLS.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

V hodnotenom období sme sa v zmysle metodického pokynu ÚVZ SR zapojili do dotazníkového prieskumu Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR, ktorý sa realizuje periodicky (v päťročných intervaloch, posledne v roku 2004). Prieskum je zameraný na najzávažnejšie rizikové faktory spôsobu života a ich výskyt v populácii. Umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré sa týkajú hodnotenia vlastného zdravia, názorov, postojov a návykov slovenskej populácie. Výber respondentov sa realizoval podľa vopred stanovených kritérií (veková štruktúra, pohlavie, bydlisko – mesto, vidiek). Použitou metódou bol anonymný dotazník obsahujúci 93 položiek, ktorý na báze dobrovoľnosti vyplnilo 104 respondentov (52 mužov a 52 žien). Zber dát bol uskutočnený v mesiacoch máj až jún 2013. Následne boli údaje z dotazníkov zadané do programu EpiData (do formy elektronického dotazníka), t. č. prebieha kontrola databázy. Kompletná databáza bude v najbližšom období zaslaná na ÚVZ SR k štatistickému vyhodnoteniu (v programe SpSS). Výsledky prieskumu budú súčasťou správy o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky, ktorá sa zostavuje každé tri roky.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity

Činnosť v súvislosti s plnením Národného programu prevencie obezity je možné charakterizovať z viacerých hľadísk. Formou individuálneho a skupinového poradenstva (včítane telefonických konzultácií) sa podieľame na aktivitách PCOPZ, ktoré zahŕňajú organizovanie a uskutočňovanie akcií pre verejnosť, pracovné kolektívy, seniorov združujúcich sa v denných centrách (predtým kluboch dôchodcov) a i.

V rámci prevencie chronických ochorení a realizácie individuálneho poradenstva bolo v I. polroku 2013 v Poradni zdravia vyšetrených spolu 778 osôb, z toho 204 mužov a 574 žien. Práca bola zameraná najmä na monitoring zdravotného stavu klientov, ktorí poradňu navštívili. U všetkých bola odobratá kapilárna krv na vyšetrenie parametrov, sledovaných pri metabolickom syndróme (glukóza, celkový cholesterol, HDL, triglyceridy) prístrojom Reflotron, uskutočnené boli antropometrické merania surčením percenta tuku v tele a meranie krvného tlaku. Klienti zároveň vyplnili dotazník, týkajúci sa životného štýlu. Na základe nameraných hodnôt sa individuálne hodnotili výsledky a hľadali sa možnosti pozitívneho ovplyvnenia zníženia rizika metabolického syndrómu (ďalej len *MS*).

Analýza výsledkov vyšetrení všetkých klientov poradne sa nachádza v nižšie uvedenej tabuľke.

Rizikový faktor	počet dotazovaných	spolu	muži	ženy
I. polrok 2013				
	počet dotazovaných	778	204	574
	z toho fajčiarov	243	100	143
fajčenie	percent. vyjadrenie	31,23	49,02	24,91

BMI	počet vyšetrených	787	222	565
	nadváha – BMI □□ 25, <30	231	91	140
	percentuálne vyjadrenie	29,35	40,99	24,78
	obezita – BMI □□ 30	132	34	98
	percent. vyjadrenie	16,77	15,32	17,35
krvný tlak	počet vyšetrených	755	202	553
	z toho TK □□ 140/90 mmHg	69	27	42
	percent. vyjadrenie	9,14	13,37	7,59
cholesterol celkový	počet vyšetrených	771	201	570
	z toho chol □□ 5,2 mmol/l	310	59	251
	percent. vyjadrenie	40,21	29,35	44,04
glukóza	počet vyšetrených	381	58	323
	z toho glukóza □□ 6,0 mmol/l	32	5	27
	percent. vyjadrenie	8,4	8,62	8,36
konzumácia alkoholu	počet dotazovaných	329	55	274
	vôbec	82	8	74
	príležitostná	242	44	198
	pravidelná	5	3	2
fyzická aktivita	počet dotazovaných	329	55	274
	žiadna	20	2	18
	rekreačná	232	36	196
	pravidelná	77	17	60
príjem ovocia a zeleniny	počet dotazovaných	329	55	274
	do 2 porcií/deň	159	29	130
	3 – 5 porcií/deň	155	24	131
	> 5 porcií/deň	15	2	13

V spolupráci s rôznymi inštitúciami v regióne sme realizovali akcie s ponukou služieb základnej Poradne zdravia (t. j. vyšetrenie celkového cholesterolu, resp. ďalších biochemických parametrov z kapilárnej krvi, meranie vybraných antropometrických ukazovateľov, tlaku krvi, pulzu s následným individuálnym poradenstvom) a Poradne na odvykanie od fajčenia (t. j. stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo výdychu fajčiara prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód s následným individuálnym poradenstvom).

Spoluúčasťou na projektovej úlohe **3.1 „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“**, sme pre Oddelenie fyziológie výživy zabezpečili štandardné kompletné vyšetrenia klientov v Poradni zdravia a stanovili u nich riziko výskytu MS. V rámci tejto úlohy – okrem klientov v stabilnej poradni – boli vyšetrené a vyhodnotené profesijné skupiny v troch nasledovných inštitúciách:

- Obvodné oddelenie Policajného zboru Košice-Západ, Považská ul. č. 38, Košice (dňa 14. 3. 2013) – 11 zamestnancov (7 mužov, 4 ženy);
- Základná škola Staničná 13 v Košiciach (v dňoch 28. 5. a 27. 6. 2013) – 25 zamestnancov (0 mužov, 25 žien);
- RÚVZ Košice, ústredné pracovisko na Ipeľskej ul. č. 1 v Košiciach (údaje sa štatisticky sumarizujú), pozri nižšie.

Z hľadiska prehľadu sme poradenské služby pre rôzne cieľové skupiny klientov prezentovali

na týchto ďalších akciách:

V spolupráci s *Ligou proti rakovine – pobočkou Košice*, pracoviskom Klinikkej onkológie a rádioterapie pri UN L. Pasteura v Košiciach, Klubom turistov „Medicína“ Košice, Klubom turistov mesta Košice, ZO SOZ – Východoslovenským onkologickým ústavom, a. s. Košice sme sa tohto roku podieľali na usporiadaní dvoch turisticko-osvetových akcií s určením pre onkologických pacientov, príbuzných, turistov. Prvou bol zimný pochod na Hrešnú – 50. zimný zraz turistov mesta Košice a okolia v Kavečanoch (dňa 16. 1. 2013). O ponúkané služby mobilnej Poradne zdravia (individuálne konzultácie, stanovenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku, pulzu, výpočet BMI, WHR) prejavilo záujem celkovo 29 účastníkov podujatia, z toho 1 žena aj o protifajčiarske poradenstvo. V poradí druhou akciou bola Onkokardioturistika (26. ročník – jarná časť) na Hornom Bankove dňa 28. 4. 2013, kde poradenstvo a vyšetrenia absolvovalo 59 účastníkov, z toho 7 osôb využilo aj protifajčiarske poradenstvo.

Ďalším príkladom spolupráce s *Ligou proti rakovine – pobočkou Košice*, pracoviskom Klinikkej onkológie a rádioterapie pri UN L. Pasteura v Košiciach, Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice a Univerzitou P. J. Šafárika Košice bol 2. ročník športovo-osvetovej akcie „Radosť zo života víťazí nad chorobou“ usporiadaný pre onkologických pacientov, ich rodinných príslušníkov a priateľov. Akcia sa konala v priestoroch Botanickej záhrady v Košiciach dňa 26. 5. 2013. Služby mobilnej Poradne zdravia (vybrané vyšetrenia) boli poskytnuté 78 účastníkom akcie.

V zmysle usmernenia ÚVZ SR sme sa zapojili do jarnej kampane projektu MOST „Dni srdca“ (15. 3. a 16. 3. 2013), ktorá bola zameraná na informovanie občanov o závažných rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení. Hlavnými organizátormi kampane boli Slovenská nadácia srdca, Slovenská kardiologická spoločnosť a RÚVZ v SR. Na meracom mieste v Košiciach – OC Optima sme dňa 16. 3. 2013 verejnosti poskytovali vyšetrenie tlaku krvi, pulzu, celkového cholesterolu, výpočet BMI a ďalšie parametre s následným poradenstvom v otázkach zdravého spôsobu života. Intervenovaných bolo spolu 90 klientov (45 mužov a 45 žien), z toho 14 fajčiarov (5 mužov a 9 žien).

V spolupráci so *Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach* sme realizovali 8 akcií (s ponukou individuálnej konzultácie, merania celkového cholesterolu, prípadne ostatných biochemických parametrov, tlaku krvi, výpočtu BMI, WHR, percenta telesného tuku a poradenstva na odvykanie od fajčenia). Akcie boli určené:

- zamestnancom Miestneho úradu MČ Košice-Juh, Smetanova ul. č. 4, dňa 9. 4. 2013; štandardné kompletne vyšetrenie s poradenstvom absolvovalo 19 osôb (z toho 4 muži, 15 žien), problematiku prevencie fajčenia konzultovala 1 žena;
- seniorom z Denného centra MČ Košice-Západ, Laborecká ul. č. 2, dňa 11. 4. 2013; o štandardné kompletne vyšetrenie s poradenstvom prejavilo záujem 21 osôb;
- zamestnancom centrálnej požičovne a šiestich pobočiek Knižnice pre mládež mesta Košice, Tajovského ul. č. 9, dňa 2. 5. 2013; štandardné kompletne vyšetrenie s poradenstvom absolvovalo 18 žien;
- zamestnancom Základnej školy Krosnianska 4 v Košiciach dňa 15. 5. 2013; štandardné kompletne vyšetrenie s poradenstvom bolo poskytnuté pre 28 osôb, z toho 2 ženy využili služby na odvykanie od fajčenia;
- zamestnancom Všeobecnej zdravotnej poisťovne, a. s., krajskej pobočke Košice, Senný trh 1, dňa 16. 5. 2013; štandardné kompletne vyšetrenie s poradenstvom podstúpilo 35 osôb (z toho 1 muž, 34 žien) a vybrané vyšetrenie vrátane poradenstva 19 osôb (z toho 3 muži, 16 žien);
- zamestnancom Hasičského a záchranného zboru Košice, v rámci Športového dňa 24. 5. 2013 s konaním v areáli Akademického športového centra Technickej univerzity v Košiciach, na Watsonovej ul. 4a; vyšetrenia vybraných parametrov sa zúčastnilo 22 osôb a

problematiku odvykania od fajčenia konzultovali 3 osoby (2 muži, 1 žena);

– zamesnancom Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach – na ústrednom pracovisku na Ipeľskej ul. č. 1 (v dňoch 12. 6. a 13. 6. 2013) a na oboch detašovaných pracoviskách, t. j. Rooseveltova ul. č. 8 (v dňoch 5. 6. a 6. 6. 2013) a Senný trh č. 4 (v dňoch 27. 5. a 29. 5. 2013). Vyšetrenia na detekciu rizika metabolického syndrómu s následným poradenstvom zameraným na optimalizáciu zložiek spôsobu života v zmysle prevencie rizikových faktorov metabolického syndrómu (súčasť štúdie „**Prevalencia metabolického syndrómu u zamestnancov RÚVZ so sídlom v Košiciach**“) sa zúčastnilo 112 osôb (z toho 7 mužov, 105 žien). V uvedených dňoch boli záujemcom ponúkané služby základnej Poradne zdravia, Poradne na odvykanie od fajčenia a Poradne správnej výživy, doplnené o ďalšie vyšetrenia a poradenstvo realizované externým tímom odborníkov (z oblasti biomedicíny, kožného lekárstva, zubného lekárstva);

– zamestnancom Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, v rámci Športového dňa 14. 6. 2013 s konaním v areáli Botanickej záhrady, Mánesova 23; vyšetrenie vybraných parametrov s konzultáciou absolvovalo 53 účastníkov akcie a protifajčiarske poradenstvo 7 osôb (1 muž, 6 žien).

Na základe dohody s *Ergomed Poliklinikou, s. r. o. v Košiciach* boli počas akcie „Deň zdravia“ 25. 4. 2013 s určením pre zamestnancov spoločnosti Getrag Ford Transmissions Slovakia, s. s. r. o., Perínska cesta 282, Kechnec, realizované vyšetrenia na vybrané fyzikálne, antropometrické parametre a hladinu celkového cholesterolu ako aj ponúknuté poradenstvo na odvykanie od fajčenia. Akcie sa zúčastnilo celkovo 93 osôb, z toho 27 využilo služby Poradne na odvykanie od fajčenia. Pre internú potrebu vedenia predmetnej spoločnosti boli vypracované analýzy výsledkov vyšetrenia všetkých klientov (na skupinovej úrovni).

V spolupráci so *Slovenskou asociáciou verejného zdravia, občianskym združením (SAVEZ)* a Spolkom košických študentov farmácie, občianskym združením sme sa organizačne podieľali na priebehu Dňa zdravia (8. 4. 2013) v priestoroch Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, Komenského ul. č. 73. Tohtoročnou témou bola „Hypertenzia“ a náplňou dňa boli aktivity športovo-osvetového charakteru spojené hlavne s prevenciou vysokého krvného tlaku. Na podujatí sme prezentovali mobilnú Poradňu zdravia, ktorej služby (meranie vybraných parametrov vrátane konzultácie) využilo 43 klientov (10 mužov a 33 žien) a Poradňu na odvykanie od fajčenia, ktorú navštívilo 10 fajčiarov (2 muži, 8 žien).

Na základe dopytu *zo strany škôl*, poradenské služby s realizáciou štandardného kompletného vyšetrenia vrátane konzultácie boli poskytnuté na:

– Základnej škole Krosnianska 4 v Košiciach (dňa 15. 5. 2013) – pre 28 zamestnancov, z toho 2 ženy využili služby na odvykanie od fajčenia;

– Základnej škole Staničná 13 v Košiciach (v dňoch 28. 5. a 27. 6. 2013) – pre 25 zamestnancov (všetko ženy);

– Základnej škole na Fábryho ul. č. 44, Košice (dňa 30. 5. 2013) – pre 15 zamestnancov (2 muži, 13 žien).

V oblasti zdravotno-edukačných aktivít sa nadviazala spolupráca s Detským domovom v Štóse č. 125. Poradenské služby s vyšetrením všetkých základných parametrov absolvovalo (dňa 17. 6. 2013) 8 zamestnancov (z toho 1 muž, 7 žien).

V hodnotenom období sme navštívili štyri denné centrá seniorov (tri v Košiciach, t. j. pri MČ Košice-Juh, na ul. Milosrdenstva č. 4; MČ Košice-Západ, na Laboreckej ul. č. 2; MČ Košice-Šaca, na Železiarenskej ul. č. 7, a jedno v Moldave nad Bodvou na Hlavnej ul. č. 81), kde sme poskytli poradenstvo celkovo 74 záujemcom (pre 6 mužov, 68 žien). V troch centrách boli u klientov uskutočnené štandardné kompletné vyšetrenia vrátane poradenstva so zhodnotením rizika výskytu MS.

Z hľadiska masmediálneho pôsobenia v oblasti prevencie chronických ochorení, zvýšenia kvality života a poradenskej činnosti, mali sme publikovaných 9 príspevkov (z toho 2 v

denníku Košický Korzár, 1 v TV Naša, prvej košickej lokálnej televízii, 2 v Rádiu Regina – štúdio Košice, Slovenský rozhlas, 1 v Rádiu Košice a 3 na webovej stránke RÚVZ Košice). Pre účely ďalšieho vzdelávania v danej problematike sme sa zúčastnili školiacej akcie na SZU v Bratislave – Fakulte verejného zdravotníctva, Limbová ul. č. 12 – (č. 3-3007) Diskusného sústredu v epidemiológii a poradenstve chronických chorôb s konaním dňa 23. 1. 2013. So zámerom prezentovať odbornú činnosť, aktívne sme sa zúčastnili seminára pre MTP pracovníkov (RÚVZ Košice, dňa 9. 4. 2013) s príspevkom: Zajacová, A. Vplyv konzumácie ovocia a zeleniny na výskyt metabolického syndrómu u klientov poradne zdravia. Výchovno-vzdelávaciu činnosť uplatňujeme najmä vo vzťahu k deťom a mládeži s cieľom zvyšovať ich zdravotné uvedomenie zvlášť v problematike zdravého životného štýlu s akcentom na správnu výživu a podporu pohybovej aktivity, čo patrí k často preferovaným zdravotno-výchovným témam, pozri body 9.1, 9.7, 9.8.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Na základe organizačných pokynov celoslovenského gestora – RÚVZ Banská Bystrica sme sa v roku 2013 zapojili do 5. ročníka celoštátnej a medzinárodne koordinovanej kampane na podporu fyzickej aktivity dospeléj populácie Slovenska. Kampaň sa ako intervenčný projekt realizuje v rámci SZO – CINDI programu SR a pod záštitou ÚVZ SR a Kancelárie WHO na Slovensku.

Cieľom kampane bolo povzbudiť čo najviac ľudí, aby začali zdravšie žiť a zaradili do svojho voľného času pohybovú aktivitu akéhokolvek druhu. Jej súčasťou bola súťaž, ktorá trvala od 8. 4. do 30. 6. 2013 (s určením pre osoby nad 18 rokov, s možnosťou zapojenia detských podporovateľov vo veku 7 – 18 rokov).

V spádovom území RÚVZ Košice sa na organizačnom zabezpečení kampane podieľal Odbor podpory zdravia. Aktivity mali informačno-propagačný a poradensko-edukačný charakter a boli určené rôznym cieľovým skupinám (deťom a mládeži, pedagógom, vybraným profesijným, resp. záujmovým skupinám ako aj širokej verejnosti).

Z hľadiska prehľadu, v úvode intervenčnej fázy sme oslovili a požiadali o spoluprácu v oblasti propagácie viaceré inštitúcie. *Sprievodný list s metodickým usmernením doložený propozíciami súťaže (2 plagáty) a účastníckym listom (prihláškou) sme v Košiciach a okolí zaslali školám rôzneho stupňa (ZŠ, SŠ, VŠ), študentským domovom, vybraným samosprávam (Úradu Košického samosprávneho kraja, Magistrátu mesta Košice, miestnym úradom MČ v Košiciach a vybraným obecným a mestským úradom v okrese Košice-okolie), mestským kultúrnym strediskám v Medzeve a Moldave nad Bodvou, vybraným športovým útvarom v regióne Košíc, denným centráram seniorov, materským centráram a i.*

S cieľom prezentovať kampaň *širokej verejnosti*, sme v regióne písomnou cestou – zaslaním oznamu kontaktovali 7 médií (denník Košický Korzár, Rádio Regina – štúdio Košice, Slovenský rozhlas 2, Rádio Košice, Rádio Šport, Rádio Lumen, lokálnu TV Naša, miestnu káblovú TV v Moldave nad Bodvou).

Naviac sme informáciu o kampani spolu s prihláškou a plagátmi „Vyzvi srdce k pohybu“ a „Pomôž dospelým členom svojej rodiny k zdraviu“ umiestnili na internetovú stránku RÚVZ Košice (do položky Aktuality). Prostredníctvom e-mailovej distribučnej služby, sme súťaž dali do pozornosti aj všetkým zamestnancom RÚVZ v Košiciach. Kampaň na webových stránkach spropagovali, napr. aj MČ Košice-Staré Mesto, MČ Košice-Pereš.

Propagáciu a poradenstvo k súťaži sme vykonávali tiež priebežne *v rámci aktivít mobilnej Poradne zdravia*.

Po skončení súťaže obdržané účastnícke listy budú zaslané gestorovi kampane – RÚVZ Banská Bystrica za účelom centrálného vyhodnotenia.

9.3 Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014

V hodnotenom období sme sa na plnení Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 podieľali preventívnymi aktivitami rôzneho druhu, napr. edukačnou činnosťou vo vzťahu k školskej populácii, resp. iným cieľovým skupinám; poradenstvom v rámci Poradne na odvykanie od fajčenia; informačno-propagačnou činnosťou v rámci významných termínov a kampaní venovaných súvisiacej problematike (napr. pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku – 31. máj). Podrobnejší popis činnosti uvádzame v **bode 9.1 – C**.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Uvedená úloha sa zo strany RÚVZ v SR rieši bez časového obmedzenia. Uskutočňuje sa v 2-ročných intervaloch, najbližšie v roku 2014.

9.4 Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015

V I. polroku 2013, tak ako v uplynulom roku, sa „*Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015*“ v zmysle dokumentu Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR (t. j. predchádzajúcej i aktuálnej verzie) na celom Slovensku neplnil z finančných dôvodov.

V regióne Košíc do roku 2011 (počnúc rokom 2007) sa program realizoval najmä prostredníctvom činnosti troch komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (ďalej len *KPZV*). Ich pôsobenie sa videlo hlavne v systematicky vykonávanej elementárnej zdravotnej výchove, a to primeranou formou vo vzťahu k vzdelanostnej úrovni cieľovej skupiny. Tou boli obyvatelia vybraných segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít v spádovom území RÚVZ Košice. Intervenčná činnosť, toho času pozastavená, spočívala v spolupráci medzi RÚVZ, školami, miestnou samosprávou, lekármi I. kontaktu a *KPZV*.

Z iných aktivít, súvisiacich s marginalizovanými skupinami, na ktorých sme participovali, môžeme menovať tieto:

- účasť na prezenčnom vzdelávaní – module 11 – Postupy v oblasti podpory zdravia (Program podpory zdravia znevýhodnených komunít – I. etapa), realizovanom v rámci projektu ÚVZ SR „Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR“, z prostriedkov EÚ a ŠR SR, s miestom konania v hoteli Centrum – Dom techniky ZSVTS KE, s. s. r. o., Južná trieda 2A, Košice, dňa 10. 1. 2013;
- účasť na Open space konferencii *Inkluzívna spoločnosť. Vieme, kam smerujeme?* (organizátor: Nadácia Milana Šimečku) s miestom konania v hoteli Dália, Löfflerova ul. č. 1, Košice, dňa 28. 2. 2013;
- účasť na Open space konferencii *Rozmanitá spoločnosť. Vieme, kam smerujeme?* (organizátor: Nadácia Milana Šimečku s finančnou podporou Úradu vlády SR v rámci dotačného programu Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd) s miestom konania v hoteli Barónka, Mudrochova 2, Bratislava, dňa 19. 3. 2013;
- účasť na Podujatí na vysokej úrovni o príspevku štrukturálnych fondov Európskej únie k integrácii Rómov na Slovensku (organizátor: Nadácia Milana Šimečku z prostriedkov Európskej komisie a Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity), s miestom konania v hoteli Yasmin, Tyršovo nábrežie 1, Košice, dňa 23. 5. 2013;
- v rámci edukačných aktivít sa dlhoročne spolupracuje so školami s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, príkladom toho sú aktivity na

Špeciálnej základnej škole, Inžinierska ulica č. 24 v Košiciach, resp. ZŠ v Jasove, kde boli žiaci opakovane intervenovaní, napr. v otázkach, ako zdravý spôsob života a hygiena životného prostredia, stomatohygiena, prvá pomoc a prevencia úrazov, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu. Spolupráca v tomto smere sa nadviazala s Detským domovom v Štóse č. 125 vo veci realizácie zdravotno-edukačných aktivít pre deti a mládež ako aj zamestnancov zariadenia.

9.5 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

V preventívnom pôsobení sa sústreďujeme najmä na nižšie vekové kategórie, resp. špecifické sociálne skupiny obyvateľstva – nachádzajúce sa vo zvýšenom riziku vzniku závislostí. Výchovno-vzdelávacie prístupy z tematického hľadiska zameriavame na predchádzanie problémom súvisiacim s alkoholom a inými návykovými látkami, na podporu abstinentského spôsobu života, resp. situačnej abstinencie vo vzťahu k alkoholu, na podporu zdravého životného štýlu.

V oblasti primárnej prevencie závislostí a prevencie užívania alkoholu aktuálne dominuje edukačno-poradenská a informačno-propagačná činnosť, pri ktorej spolupracujeme s regionálnou štátnou správou, samosprávou, školami a inými inštitúciami, organizáciami. Edukačnú činnosť orientujeme na *skupinové intervenčné metódy* (teoretický výklad spojený s besedou doplnený o aktivizačné prvky, ako práca v skupinách, panelová diskusia, premietnutie videofilmu, tvorba a distribúcia propagačno-náučných materiálov a i.).

Z informačno-propagačnej činnosti môžeme spomenúť účasť na *edukačnom programe BECEP* (využívajúci formu edukačnej kampane a výchovných opatrení). Realizuje sa na základe Národného plánu SR pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2011 – 2020 a Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015, t. j. znenia úlohy č. 6.3.7 Podporiť programy zamerané proti negatívnym javom (agresivita, suicidálne činy, užívanie návykových látok, šikanovanie atď.) na zlepšenie mentálneho zdravia detskej populácie a dorastu. Aktivity v rámci programu BECEP sú zamerané na prevenciu rizika požitia alkoholu, omamných látok, liečiv počas vedenia vozidla, na používanie reflexných a ochranných prvkov, cyklistických prilieb a na prevenciu dopravných úrazov prioritne u detí a mládeže.

Opätovne sme sa zapojili do nadnárodného preventívneho projektu *Tvoja správna voľba* (schváleného v rámci programu Európskej komisie „Predchádzanie a boj proti trestnej činnosti“), ktorý je v gescii Prezídia Policajného zboru SR, Odboru komunikácie a prevencie – MV SR. Hlavným zámerom projektu je snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a zvýšenie právneho povedomia v danej oblasti u cieľovej skupiny detí vo veku 9 – 10 rokov. Dôraz sa kladie na prevenciu závislostí od tabaku, alkoholu a marihuany uplatnením zážitkového učenia – putovnej výstavy ako interaktívnej tvorivej dielne. Spolupracujúcimi subjektmi aj v tomto ročníku boli KR PZ v Košiciach, OR PZ v Košiciach a OR PZ Košice-okolie. Viac informácií v bode 9.1 – C.

9.6 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

Na podporu stratégie aktívneho starnutia sme zdravotno-výchovnú činnosť (poradenskú spojenú s edukáciou) vo vzťahu k seniorom v denných centrách (ďalej len *DC*), resp. ostatných zariadeniach upriamili najmä na oblasť zdravého životného štýlu.

Propagačnou formou sme podporili *informačnú kampaň „Týždeň mozgu – Brain Awareness Week“ (11. 3. – 17. 3. 2013)*, ktorá sa celosvetovo organizuje od roku 1996 a Slovensko sa v tomto roku do nej zapojilo po šiestykrát. Iniciátormi na národnej úrovni boli Slovenská

Alzheimerova spoločnosť, Nadácia MEMORY, Centrum MEMORY a Neuroimunologický ústav SAV. Záštitu nad kampanou prevzal ÚVZ SR. Jej hlavným zámerom bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových ochorení a o tréning pamäťových a kognitívnych schopností človeka. V rámci našej účasti sme akciu verejnosti pripomenuli viacerými druhmi aktivít:

– Pre seniorov sme zorganizovali *prednášky* na tému „Žijeme život prosperujúci mozgu?“ s ukázkou tréningu pamäti v troch DC, konkrétne v MČ Košice-Juh, ul. Milosrdenstva č. 4, dňa 12. 3. 2013 (s počtom účastníkov 12); v MČ Košice-Sever, ul. Obrancov mieru č. 2, dňa 21. 3. 2013 (s počtom účastníkov 19); v DC na ul. Hlavná 81, v Moldave nad Bodvou, dňa 14. 3. 2013 (s počtom účastníkov 9) – posledne menovaná akcia bola spojená s *ponukou služieb mobilnej Poradne zdravia*.

– Deťom a mládeži boli venované *edukačné aktivity* v dvoch knižniciach. *Mládeži* (v počte 24) bola prezentovaná téma „Žijeme život prosperujúci mozgu?“ s ukázkami tréningu pamäti, v Knižnici pre mládež mesta Košice, ul. Tajovského č. 9, dňa 15. 3. 2013; *deťom a školákom* (v počte 46) bola venovaná beseda na tému „Mozog náš každodenný“ v Mestskej knižnici na Školskej ul. č. 5 v Moldave nad Bodvou, dňa 14. 3. 2013.

– Širokú verejnosť sme oslovili *cestou masmédií* (cez viaceré webové stránky, napr. RÚVZ Košice, Obecného úradu Kysak, MČ Košice-Staré Mesto, Knižnice pre mládež mesta Košice, Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, the Dana Foundation; zaslaním tlačovej správy s popisom akcií regionálnym médiám v počte 6 – denníku Košický Korzár, Rádiu Regina – štúdiu Košice, Slovenský rozhlas, Rádiu Lumen, Rádiu Šport, Rádiu Košice, Mestskej televízii Moldava nad Bodvou).

– Za účelom intervencie a spolupráce v propagácii boli oslovené (písomne – e-mailovou cestou) inštitúcie v spádovom území RÚVZ Košice (t. j. v meste Košice a okrese Košice-okolie). Kontaktované boli všetky denné centrá seniorov (spolu 27) prostredníctvom miestnej samosprávy (miestnych, obecných resp. mestských úradov), ďalej základné školy (spolu 117), stredné školy (spolu 53), centrá voľného času (4), materské centrá (9) a vybrané zdravotnícke zariadenia (celkom 6), Územné spolky Slovenského Červeného kríža – Košice-mesto a Košice-okolie (celkom 2), Knižnice pre deti a mládež v Košiciach a Moldave nad Bodvou (celkom 2). Uvedeným adresátom sme zaslali list a tri prílohy: leták „Alzheimerova choroba“ (produkcie RÚVZ Košice), leták¹ „Týždeň mozgu – Nedovoľ svojmu mozgu zostarnúť!“ a Dotazník porúch pamäti² (^{1,2}edícia Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, Nadácie Memory, Centra Memory a spoločnosti Lundbeck Slovensko, s. r. o.).

O aktivity tohto zamerania je záujem, preto v informovaní verejnosti pokračujeme i mimo kampane.

Uvedenú problematiku sme prezentovali na seminári pre pracovníkov s VŠ vzdelaním (RÚVZ Košice, dňa 20. 6. 2013) formou prednášky: Schnitzerová, E., Gregová, S., Fabianová, M.: Týždeň mozgu – charakteristika celonárodnej kampane a participácie RÚVZ Košice.

V hodnotenom období sme uskutočnili návštevu v štyroch denných centrách seniorov, náplňou ktorej bolo poskytnutie služieb mobilnej Poradne zdravia a ponuka tlačených zdravotno-výchovných informácií. Navštívili sme tri DC v Košiciach, t. j. pri MČ Košice-Juh, na ul. Milosrdenstva č. 4; MČ Košice-Západ, na Laboreckej ul. č. 2; MČ Košice-Šaca, na Železiarenskej ul. č. 7, a jedno v Moldave nad Bodvou na Hlavnej ul. č. 81. Poradenstvo sme poskytli celkovo 74 záujemcom (z toho 6 mužov, 68 žien). V troch centrách boli u klientov uskutočnené štandardné kompletne vyšetrenia vrátane poradenstva so zhodnotením rizika výskytu MS.

Nadväzujúc na cyklické vzdelávanie seniorov z DC pri Miestnom úrade MČ Košice-Sever a DC pri Miestnom úrade MČ Košice-Staré Mesto v rokoch 2011 – 2012, a na dobrú odozvu z ich strany, v obdobnej činnosti pokračujeme. Projekt EK „Viac chuti“, do ktorého je zainteresované DC pri MČ Košice-Juh na ul. Milosrdenstva 4 v Košiciach, a na ktorom

participuje aj RÚVZ Košice, sa stal stimulom pre ďalšiu spoluprácu. Začali sme organizovať vzdelávacie semináre pre seniorov z menovaného centra, ako odborní garanti. Spolupracujúcou inštitúciou v tomto smere bol Miestny úrad MČ Košice-Juh. V zmysle nami zostaveného obsahovo-časového harmonogramu, sa stretnutia realizovali s mesačnou periodicitou počnúc januárom 2013. Tematické bloky boli zamerané, napr. na prezentáciu služieb Poradne zdravia, „Vybrané zdravotné problémy u seniorov“, „Aktívne využívanie voľného času“, „Správnu výživu a pitný režim seniorov“, Metabolický syndróm“ a i. Z hľadiska celoslovenského a regionálneho pôsobenia, zúčastnili sme sa ako členovia, zasadnutia pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov, ktorej organizátorom bol ÚVZ SR, Odbor podpory zdravia. Stretnutie sa konalo v Centre Memory, n. o., na Mlynarovičovej ul. č. 21 v Bratislave, dňa 6. 2. 2013.

Na požiadanie sme poskytli písomnú konzultáciu v oblasti podpory zdravia seniorov, k zameraniu doktorandskej práce študentky externej formy štúdia na SZU v Bratislave, FOaZOŠ.

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

V rámci edukačného pôsobenia na školách v spádovom území sme realizovali aj zdravotno-výchovné aktivity uvedené v bode 9.1.

Dominovali *skupinové intervenčné metódy* – prednášková činnosť doplnená o aktivizačné metódy, uskutočnená k 8 hlavným témam (prevencia drogových závislostí vrátane fajčenia, zdravý životný štýl a výživa, hygiena životného prostredia, prvá pomoc a prevencia úrazov, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, prevencia pohlavných ochorení a infekcie HIV/AIDS, stomatohygiena, prevencia infekčných ochorení – chrípky, vírusovej hepatitídy typu A). Kvôli zvýšeniu účinnosti nášho vplyvu tvoríme a distribuujeme propagačno-náučný materiál najmä letáky a plagáty, využívame videoprojekciu, uplatňujeme rôzne formy skupinovej práce, spätnej väzby a pod.

Tradičné skupinové edukačné aktivity boli vykonané na 10 základných školách (I. a II. stupeň) a 7 stredných školách – gymnáziách, SZŠ, SOŠ a i. (na niektorých opakovane). Intervenovaných v rámci vyššie uvedených tém a navštívených škôl bolo spolu 1514 žiakov a študentov.

Projekt „Hrou proti AIDS“ (interaktívna panelová diskusia) – hromadná vzdelávacia aktivita, bola prezentovaná na 3 základných školách a 1 strednej škole, s celkovou účasťou 162 žiakov. Poradensko-konzultačnú činnosť v oblasti zdravotno-výchovnej metodiky, práce s informačno-propagačným materiálom (letáky, plagáty, brožúry) a v oblasti výpožičky videofilmov z našej filmotéky, poskytujeme na požiadanie, resp. podľa aktuálnosti.

V rámci informačno-propagačnej činnosti sme distribuovali materiál „*Ponuka na spoluprácu pri realizácii zdravotno-edukačných aktivít*“ rôznym inštitúciám v územných obvodoch Košice-mesto a Košice-okolie).

Zúčastnili sme sa regionálnych konzultácií k Stratégii štátnej politiky Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 -2020 „Dva milióny budúcností“ (organizátorom podujatia bola IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, Bratislava) s konaním v Košiciach dňa 14. 6. 2013.

9.7.1 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

Uvedenú úlohu gestoruje a rieši RÚVZ so sídlom v Bratislave.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Pilotná časť projektovej úlohy (pod názvom „*Stomatohygiena u detí predškolského veku – zdravotno-výchovné pôsobenie a monitorovanie stavu orálneho zdravia*“), so začiatkom realizácie na regionálnej úrovni v roku 2008, sa stala komponentom celoslovensky riešeného projektu od roku 2009. Obsahový rámec pilotnej časti nadväzuje na pôvodný celoslovenský projekt z roku 2005, je však z hľadiska stratégie a metodického postupu doplnený a rozpracovaný na podmienky územných obvodov Košice-mesto a Košice-okolie. Hlavnými riešiteľmi a odbornými garantmi na regionálnej úrovni sú dve pracoviská: Odbor podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Košiciach a Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie Lekárskej fakulty Univerzity P. J. Šafárika a Univerzitnej nemocnice L. Pasteura v Košiciach. Na základe požiadavky ÚVZ SR, sme začiatkom roka aktualizovali anotáciu predmetnej úlohy č. 9.7.2 (predtým 9.3.2) „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“, ktorá je súčasťou dokumentu Programy a projekty ÚVZ v SR na rok 2013 a ďalšie roky (kapitoly 9 Podpora zdravia). Zároveň bola zaslaná charakteristika plnenia tejto úlohy (odpočet ku dňu 31. 12. 2012).

Spoluriešiteľmi sú vybrané materské školy (ďalej len MŠ) z Košíc a okolia (v celkovom počte 19, t. j. 9 mestských a 10 vidieckych, z toho 3 MŠ s deťmi zo sociálne znevýhodneného prostredia), ďalej *príslušná samospráva* podľa miestne spadajúcich MŠ (11 samosprávnych orgánov – zriaďovateľov škôl) a *iné oslovené subjekty (partneri a donori)* v celkovom počte 14, menovite Union zdravotná poisťovňa, a. s.; Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s.; Interpharm Slovakia, a. s.; EuDent, s. s r. o.; MČ Košice – Staré Mesto; KK Dent, s. s r. o. Prešov; Listerine®; Zdravé zuby – franšízová predajňa spoločnosti Profimed International, s. s r. o. Košice; Anežka centrum, s. s r. o.; Magistrát mesta Košice; Mesto Medzev a od roku 2010 aj PROFIMED International, s. s r. o.; GC EUROPE N.V. Slovakia a stomatológ MUDr. Milan Tomka.

Projekt zahŕňa edukačné pôsobenie, dotazníkový prieskum (realizované cez RÚVZ Košice) a monitorovanie stavu orálneho zdravia (zabezpečené stomatológmi spolupracujúcimi na úlohe). Podľa metodického plánu, hlavnou cieľovou skupinou sú deti vo veku 3 – 6 rokov, ďalšou cieľovou skupinou sú rodičia a učiteľky MŠ. Vytvorené sú dve intervenčné skupiny škôl s odlišne načasovanou intervenčnou etapou vzhľadom ku vstupnej a výstupnej kontrole stavu chrupu. *Cieľom tejto klinickej časti projektu* je zhodnotiť súčasný stav v kazovosti chrupu detí a posúdiť efektívnosť intervenčno-edukačného pôsobenia (s odstupom dvoch rokov). *Cieľom dotazníkového prieskumu*, ktorého respondentmi sú rodičia detí a učiteľky MŠ, je získať informácie o úrovni starostlivosti o chrup a skladbe stravy, z hľadiska jej relevantnosti pre ústne zdravie. Získané údaje sa využijú pre konkretizáciu prospektívneho zdravotno-edukačného pôsobenia.

Vyhodnocovanie projektu je prolongované z dôvodu rozšírenia skúmaného súboru o sociálne znevýhodnenú časť detskej populácie, ktorá pre komparatívne účely sa nachádza vo vekovej skupine 4, 6 a 12 rokov.

Retrospektívne môžeme činnosť v rámci úlohy charakterizovať takto:

Obe *prieskumno-výskumné aktivity* sa súbežne na všetkých MŠ vykonali cca po dvoch rokoch. Vstupnú *prehliadku chrupu* v roku 2008 absolvovalo 471 detí (z toho 68 bolo rómskych) vo veku v priemere 4 rokov. Výstupnej *prehliadky* sa v rokoch 2010-2011 zúčastnilo 441 detí (z toho 68 rómskych) vo veku cca 6 rokov. Na základe vybraných zistení je možné konštatovať, že v priemere 50,74 % 4-ročných detí má intaktný chrup. (u nerómskych detí je to 54,84 % a u rómskych 26,47 %). Sanovanosť chrupu je na nízkej úrovni, v priemere 5,44 % (u rómskych detí takmer nulová). S odstupom dvoch rokov sa intaktný mliečny chrup vyskytol u 30,84 % 6-ročných detí (u majoritnej skupiny s podielom 32,98 % a u rómskych detí 19,12

%). Z hľadiska porovnania, bol skúmaný súbor detí rozšírený aj o vekovú skupinu 12-ročných detí (neintervenované).

Dotazníkového šetrenia sa vo vstupnej fáze zúčastnilo 443 respondentov – rodičov detí a 118 učiteliek, vo výstupnej fáze (v roku 2010) to bolo 369 rodičov a 95 pedagógov. Distribuované boli tri druhy dotazníkov, zostavené a modifikované podľa predlohy ÚVZ SR.

Preventívne aktivity vzdelávacieho charakteru zahájené v roku 2008 boli určené trom cieľovým skupinám – deťom, učiteľkám a rodičom.

Z hľadiska sumárneho prehľadu, v priebehu dvoch rokov (t. j. 2008 – 2010) sa **v rámci prvej intervenčnej skupiny** (9 MŠ), medzi vstupnou a výstupnou prehliadkou chrupu a ústnej dutiny, uskutočnilo u detí spolu 65 stretnutí (opakovaná edukácia). Intervencie *vo vzťahu k učiteľkám a rodičom* sa vykonali zväčša jednorazovo.

U druhej intervenčnej skupiny (10 MŠ) sa zdravotno-edukačné pôsobenie ukončilo v I. polroku 2011. Edukácia detí sa začala realizovať po výstupnej prehliadke chrupu v roku 2010. Na všetkých 10 MŠ sa realizovalo spolu 34 edukačných hodín s určením pre deti, 11 intervencií pre pedagógov a 6 pre rodičov.

Z hľadiska metodického prístupu, bol preferovaný interaktívny a hravý spôsob (zahrňujúci výklad, besedu) s využitím rôznych výučbových pomôcok, ako magnetická tabuľa Flipchart s použitím symbolov a piktogramov (znázorňujúcich zdravé a pokazené zuby, ovocie, zeleninu, sladkosti), DVD, maľovanky, detské zubné pasty, kefky, modely chrupu, ústne zrkadielka, tablety na detekciu zubného povlaku a i.

O výsledkoch a záveroch pilotného projektu bude prostredníctvom publikačných výstupov oboznámená odborná i laická verejnosť vrátane participujúcich subjektov.

Ďalšie informácie k plneniu projektovej úlohy:

V územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, o osvetu v oblasti ústneho zdravia prejavujú záujem okrem materských škôl aj základné školy, podľa možností na ich požiadavky reflektujeme. V I. polroku 2013 sme intervenovali 2 základné školy (s účasťou 93 žiakov) a Detský domov v Štôse (s účasťou 9 detí). Navyše bola problematika stomatohygieny prezentovaná aj v Dennom centre seniorov MČ Košice-Juh.

9.8 CINDI program SR

Pre aktuálne šírenie hovoreného, písaného slova i obrazovej formy sprostredkovania informácií, slúžia iniciatívy rozmanitého charakteru (vo vzťahu k inštitúciám, pri verejne dostupných hromadných akciách i v prístupe k jednotlivcom) ako aj prostriedky masmediálnej prezentácie (denná tlač, rozhlasové a televízne vysielanie) a internetovej komunikácie.

Plnenie cieľa na regionálnej úrovni predstavujú najmä intervenčné aktivity vo vzťahu k úlohám pod č. **9.1** „Národný program podpory zdravia“, **9.2** „Národný program prevencie nadváhy a obezity“, v zmysle individuálnej i populačnej stratégie.

Medzi vybrané skupiny adresného pôsobenia, so zámerom vytvárania odborného potenciálu pre ďalšie rozširovanie informácií, patrili pedagógovia, dobrovoľníci z radov matiek, seniorov, rómski aktivisti, ale i poslucháči vysokoškolského štúdia, odboru Verejné zdravotníctvo na Lekárskej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, u ktorých sa spája záujem o danú problematiku s potrebou prispieť k riešeniu celospoločensky naliehavých úloh. Prostredníctvom poradenstva vykonávaného na individuálnej i skupinovej úrovni, zameraného na znižovanie hypertenzie nefarmakologickou cestou, resp. ovplyvňovanie zložiek životného štýlu jedincov, sa podieľame na aktivitách základnej mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia.

Rozsiahla je prednášková činnosť, orientovaná prioritne na školskú mládež, v rámci ktorej sú najviac preferované témy zdravý životný štýl a prevencia závislostí.

Dlhoročne spolupracujeme s občianskymi iniciatívami, ktoré združujú ľudí v poproduktívnom veku, ako sú denné centrá (predtým kluby dôchodcov). Podobne je tomu v prípade mladých mamičiek s deťmi, ktoré sa zapájajú do činnosti v materských centrách.

So všeobecne kladnou odozvou sa stretávajú naše intervencie pre pracovné kolektívy, napr. u zamestnancov samosprávy, škôl, kde majú pomerne pravidelnú periodicitu.

Zámerom aktivít iniciovaných a organizovaných v rámci kalendára významných dní je informovať verejnosť (laickú či odbornú) o prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočívala vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti. Napríklad pri príležitosti významného termínu SZO – *Svetový deň zdravia* (7. apríl), tohto roku zameraného na zvýšený tlak krvi, hypertenziu, sme zorganizovali 4 akcie. Konkrétne: Deň otvorených dverí v stabilnej Poradni zdravia s určením pre verejnosť (5. 4. 2013). Služby mobilnej Poradne zdravia sme prezentovali na dvoch akciách, jedna s určením pre zamestnancov Miestneho úradu MČ Košice-Juh, Smetanova ul. č. 4, dňa 9. 4. 2013; druhá pre seniorov Denného centra MČ Košice-Západ, Laborecká ul. č. 2, dňa 11. 4. 2013 (obe realizované v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach). Náplňou vyššie uvedených aktivít bola ponuka štandardného kompletného vyšetrenia vrátane poradenstva a zhodnotenie rizika MS. Súbežne boli poskytované konzultácie k odvykaniu od fajčenia. Celkovo bolo intervenovaných 66 klientov. Edukačný charakter mala akcia pre seniorov (prednáška na tému Metabolický syndróm) v Dennom centre MČ Košice-Juh, ul. Milosrdenstva č. 4, dňa 9. 4. 2013 (s účasťou 15 seniorov). Téma svetového dňa a plán našich aktivít boli medializované.

Pre potreby odborného-metodického usmernenia sa konala celoslovenská porada vedúcich odborov/oddelení podpory zdravia RÚVZ v SR (Vyšné Ružbachy, v dňoch 26. 6. – 27. 6. 2013). Organizátorom bol ÚVZ SR, Odbor podpory zdravia. Uvedenému podujatiu predchádzala krajská porada vedúcich odborov/oddelení podpory zdravia RÚVZ v Košickom kraji (RÚVZ Košice, 20. 6. 2013), organizovaná Odborom podpory zdravia.

V rámci projektu ÚVZ SR „Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR“ sa počnúc 2. štvrťrokom 2012 doteraz zúčastňujeme vzdelávania (prezenčnou a e-learningovou formou) v odbore Verejného zdravotníctva. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.

9.9 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Vzhľadom k skutočnosti, že v roku 2011 zo stanoveného zoznamu 70 respondentov (z Registra obyvateľov Slovenska) sa na vyšetrenie dostavilo len 13 osôb, a v zmysle metodiky bolo potrebné vyšetriť minimálne 55 osôb z každého regiónu, v januári 2012 sme poštou distribuovali v poradí tretie oslovenie pre 44 adresátov. Na základe mena a korešpondenčnej adresy respondenta boli z verejne dostupných zdrojov o účastníckych staniách pevných liniek a od mobilných operátorov zistené telefonické kontakty na 32 respondentov. Títo boli telefonicky opakovane intervenovaní dňa 5. 1. 2012. Krátko na to gestor projektu (RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici) zaslal dodatkový súbor – 42 ďalších vybraných osôb z REGOB SR, ktorým boli odoslané pozývacie listy. Na základe veľmi nízkej účasti vybraných respondentov v rámci projektu na celom Slovensku, gestor úlohy súhlasil s doplnením počtu vyšetrených respondentov o náhradníkov pri dodržaní podmienok – zhoda v pohlaví a vekovej skupine.

V roku 2012 bolo vyšetrených 55 respondentov, z toho 31 (56 %) boli klienti určení z REGOB SR a 24 (44 %) boli náhradníci. Po naplnení počtu vyšetrených, boli údaje z dotazníka (46 otázok), výsledky antropometrických vyšetrení a hodnoty priemerného tlaku krvi vložené v 2 verziách do elektronického formulára. Vzorky venóznej krvi boli odobraté, spracované, uskladnené, a podľa usmernení gestora úlohy, aj pripravené na transport

Odborom lekárskej mikrobiológie RÚVZ Košice. Po doručení výsledkov biochemického vyšetrenia krvi v referenčnom laboratóriu, boli tieto zapísané do záznamov o meraniach a do určenej muštry a boli elektronicky zaslané na ÚVZ SR na spracovanie. Výsledky s vyhodnotením a s individuálnym odporúčaním boli zaslané všetkým respondentom.

Nami spracované výsledky za región boli prezentované na dvoch odborných seminároch realizovaných na RÚVZ Košice. Následne formou prednášky na vedeckej konferencii „Surveillance chronických ochorení“ (Staré Hory, v dňoch 28. 11. - 29. 11. 2012). Organizátormi uvedeného podujatia boli: Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť SLS, Kancelária WHO na Slovensku, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ÚVZ SR. Spracovaný abstrakt prednášky (Kožárová, M.: Rozdiel medzi udanými a nameranými hodnotami výšky a hmotnosti u klientov štúdie EHES v regióne Košice I.) bol publikovaný v zborníku z danej konferencie (CD-ROM).

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Leviciach**

1 Oddelenie hygieny životného prostredia

Úloha 1.1. Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.)

Cieľom tejto úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia: redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Oddelenie HŽP zabezpečovalo monitoring pitnej vody z verejných vodovodov v okrese Levice (pričom mnohé odberné miesta sú v základných a materských školách), v 1. polroku 2013 bolo vyšetrených 111 vzoriek pitných vôd z obcí v okrese Levice zásobovaných prostredníctvom verejných vodovodov. Na základe požiadavky boli bezplatne vyšetrené 2kojenecké vody.

Monitorovanie kvality vôd na kúpanie je zabezpečené oddelením HŽP ako aj prevádzkovateľov jednotlivých lokalít v celoročných aj v sezónnych zariadeniach. V rámci ŠZD bolo odobratých 22 vzoriek vôd na kúpanie zamestnancami oddelenia HŽP z kúpalísk Wellness Santovka, RZ Margita – Ilona a z prírodnej rekreačnej lokality Lipovina v Bátovciach s neorganizovanou rekreáciou. V rámci ŠZD bolo vykonaných 10 kontrol zásobovania obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov, v rekreačných zariadeniach 12 kontrol.

Počas uvedeného obdobia sa spolupracovalo so samosprávami a prevádzkovateľmi vodovodov pri riešení problémov ohľadne zásobovania obyvateľov pitnou vodou, zvyšovala sa informovanosť obyvateľov o potrebe konzumácie zdravotne nezávadnej pitnej vody a o rizikách.

Pri posudzovaní projektových dokumentácií sa venuje zvýšená pozornosť dodržiavaniu požiadaviek na vnútorné prostredie budov určených na dlhodobý pobyt ľudí podľa vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia.

Pri umiestňovaní športovísk a hracích plôch pre deti sú vyžadované zariadenia, ktoré zabezpečia prevenciu nehôd a úrazov detí.

Na prevenciu ochrany zdravia detí bolo v 1. polroku 2013 odobratých oddelením HDM 22 vzoriek piesku z pieskovísk v meste Levice.

Oddelením HŽP bolo počas tohto obdobia vykonaných 115 kontrol zameraných na ochranu zdravia nefajčiarov.

Úloha 1.3. Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS)

Cieľom toho projektu je zaviesť trvalo udržateľný informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej úrovni aj regionálnej úrovni.

Na regionálnej úrovni je zabezpečované uverejňovanie informácií na internetovej stránke RÚVZ Levice a v regionálnej tlači. V 1. polroku 2013 boli na internetovej stránke uverejnené výsledky monitoringu pitných vôd z verejných vodovodov v okrese Levice priebežne aktualizované počas celého roka, článok pri príležitosti Svetového dňa vody 2013 uverejnený aj v regionálnej tlači, články o ochrane zdravia pri záplavách a pri opaľovaní v soláriách. Údaje z monitoringu vody na kúpanie sú celoročne zhromažďované a vyhodnocované v Informačnom systéme o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie, údaje z monitoringu pitnej

vody v Informačnom systéme o pitnej vode. Obidva tieto systémy slúžia aj na poskytovanie informácií pre verejnosť.

Úloha 1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Cieľom tejto úlohy je získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách na Slovensku. V prvej etape boli vytypované vo vodách na území SR nasledovné reziduá pesticídov: atrazín, simazin, terbutylazin, chlórтолuron, izoproturón. Je potrebné vytypovať lokality, ktoré by mohli byť sledované v jednotlivých krajoch. V okrese Levice je väčšina obcí zásobovaných diaľkovodom z Gabčíkova. Na sledovanie pesticídnych látok je možné navrhnúť vodný zdroj v Čajkove, z ktorého je zásobovaných 5 obcí v okrese Levice.

2 Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vedie podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaraďovanie prác do kategórií.

Ku dňu 30.6.2013 za okres evidujeme 64 subjektov, v ktorých sú určené práce z hľadiska zdravotných rizík. Počty exponovaných zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do tretej a štvrtej kategórie sa vedú v programe ASTR_2011. V prvom polroku 2013 boli v 2 organizáciách určené práce z hľadiska zdravotných rizík, v 5 organizáciách boli práce z hľadiska zdravotných rizík prehodnotené. K 30.6.2013 v okrese evidujeme 3706 zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do tretej a štvrtej kategórie z hľadiska zdravotných rizík, z toho 702 žien. V okrese došlo oproti roku 2012 k zníženiu počtu pracovníkov, ktorí vykonávajú rizikové práce o 249 a u žien o 103. Toto zníženie je dôsledkom znižovania počtu zamestnancov v niektorých organizáciách a tým aj na jestvujúcich rizikových pracoviskách. Na niektorých pracoviskách došlo k zmene technológie a následne bola na týchto pracoviskách vykonaná objektivizácia pracovného prostredia.

V organizáciách, v ktorých sú už určené práce z hľadiska zdravotných rizík, a v ktorých došlo k zmene výroby a strojnotechnologického vybavenia bolo vykonané prehodnotenie vplyvu faktorov pracovného prostredia.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Ochrana zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci sa uskutočňuje podľa Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci.

V prvom polroku 2013 bolo zamestnancami oddelenia preventívneho pracovného lekárstva v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaných 13 previerok so zameraním na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami.

Pri štátnom zdravotnom dozore bola zistená informovanosť zamestnancov formou kontrolných listov v počte 9.

Pre prevádzky s expozíciou faktora chemických škodlivín bolo schválených 6 prevádzkových poriadkov.

V prvom polroku 2013 sme neevidovali žiadnu mimoriadnu situáciu.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

V prvom polroku 2013 evidujeme v okrese 12 zamestnancov, z toho 3 ženy, ktorí vykonávajú rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v kategórii rizika 3.

V Nemocniciach s poliklinikami, n.o. Nitra, prevádzka ZZ Levice v ambulancii klinickej onkológie sú karcinogénnemu a mutagénnemu faktoru v kategórii rizika 3 exponovaní jeden lekár a dve zdravotné sestry.

V stavebno - montážnej firme Ing. Jozef Horniak - VIALLE, Levice, ktorej činnosť je zameraná na opravu miestnych komunikácií sú karcinogénnemu a mutagénnemu faktoru v kategórii rizika 3 exponovaní 9 muži v profesii asfaltér.

V prvom polroku 2013 bolo v okrese Levice schválených 13 plánov práce na likvidáciu azbestu. Najčastejšie dochádza k odstraňovaniu azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo striech budov a azbestových rúr z bytových jadier. V okrese evidujeme 7 subjektov, ktoré majú oprávnenie od Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, Bratislava na odstraňovanie azbestového materiálu zo stavieb.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V okrese evidujeme len štyri pracoviská s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž, zaradené do tretej kategórie rizikových prác, a to v spoločnosti Slovenské elektrárne a.s., závod Atómové elektrárne Mochovce, v Slovenských energetických strojárňach a.s., Tlmače a v Transpetrole a.s. Bratislava, PS 4 Tupá.

Na pracovisku Blokovej dozorne 1 a 2, Atómové elektrárne Mochovce boli určené práce z hľadiska zdravotných rizík - zmenový inžinier, vedúci reaktorového bloku, operátor primárneho okruhu, operátor sekundárneho okruhu a manipulant el. velína II – rozvodný a na pracovisku Spoločnej dozorne bola určená práca z hľadiska zdravotných rizík - operátor spoločnej dozorne.

V Slovenských energetických strojárňach Tlmače na pracovisku „Uvádžanie do prevádzky I 5000“ boli určené práce z hľadiska zdravotných rizík - skúšobný technik, skúšobný technik senior, skúšobný technik junior, skúšobný technik chemik.

Na pracovisku Prečerpávacej stanice 4 Tupá, Transpetrol a.s. boli určené práce z hľadiska zdravotných rizík – obsluha technologických a elektrických zariadení.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia.

Na pracoviskách je pomerne málo profesií, kde by mohol byť zvýšený výskyt chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia a následne aj nepatrné hlásenie podozrení na choroby z povolania.

Za posledné roky je celkovo nízky počet hlásení podozrení na chorobu z povolania.

V prvom polroku 2013 nebolo hlásené a prešetrené ani jedno podozrenie na chorobu z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a pracovného prostredia boli pre právnické a fyzické osoby poskytované priebežne informácie na dosiahnutie optimálneho pracovného prostredia. Konzultovali sme prípravnú realizáciu nových prevádzok s predpokladanými negatívnymi vplyvmi, vyplývajúcich z navrhovanej výroby a technológie. Prioritou je umiestnenie novej výroby vo vzťahu k najbližšiemu okoliu, hlavne bytovú zástavbu, rekreačné zariadenia a podobne, nakoľko následné náhradné opatrenia sú zdĺhavé a nie vždy účinné. Následne sa potom rieši problematika navrhovania, usmerňovania a zlepšovania pracovného prostredia a zdravotného stavu pracovníkov. V poslednom období sa do nových prevádzok inštalujú automatické a poloautomatické procesy výroby, kde nie sú pracovníci vystavení rizikovým faktorom. V mnohých prípadoch sa jedná už o použitú technológiu. Poskytovanie informácií sa týka hlavne azbestu a pracovnej zdravotnej služby. V rámci programu Zdravé pracoviská sa realizovala analýza rizík práce a pracovného prostredia spolu s objektivizáciou rizikových faktorov v pracovnom prostredí (najmä chemické faktory, hluk, pevné aerosóly, mikroklimatické podmienky). Pozornosť bola zameraná aj na hodnotenie úrovne a účinnosti opatrení vykonávaných zamestnávateľom na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou a na ich obmedzenie, vypracovanie prevádzkových poriadkov, zabezpečenie zdravotného dohľadu nad pracovnými podmienkami a zabezpečenie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci pracovnou zdravotnou službou a na monitorovanie úrovne expozície zamestnancov rizikovým faktorom. Zároveň sa sledoval a hodnotil zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií pomocou objektívnych vyšetrení rizikových faktorov životného štýlu a pomocou dotazníkov.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Aktivitu „Zdravé pracoviská – hodnotenie rizík“ už šiesty rok riešime v drevárskom podniku NEFAB Packaging Slovakia, s.r.o., Industrial Park Geňa 5361/59, Levice. Hlavným výrobným programom firmy je výroba drevených obalov rôznych veľkostí a tvarov a výroba paliet. Celkový počet pracovníkov v uvedenej organizácii je 144, z toho 41 žien a z toho vo výrobe pracuje 108 pracovníkov, z toho 30 žien. Na rizikovom pracovisku výroby drevených kontajnerov s rizikovým faktorom hluk v kategórii rizika 3 je exponovaných 94 pracovníkov, z toho 21 žien. Informovanosť zamestnancov o rizikovom faktore na pracovisku výroby drevených kontajnerov bola zistená formou kontrolných listov.

Zamestnanci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ aj v prvom polroku 2013 poskytovali fyzickým a právnickým osobám konzultácie pred zahájením činnosti nových výrobných prevádzok, ako aj konzultácie pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Pri tejto konzultačnej činnosti boli použité zdravotno-výchovné materiály o pracovných rizikách a príčinných súvislostiach k chorobám z povolania a poškodeniam zdravia z práce.

Odborné poradenstvo a konzultácie pre fyzické aj právnické osoby sa týkali najmä:

- ustanovení legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci a ich zavádzanie do praxe
- zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby
- vykonávania lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci
- zriadenia chránených pracovísk
- vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku
- zabezpečenia zdravých pracovných podmienok
- ochrany zdravia zamestnancov pri expozícii faktorom práce a pracovného prostredia
- použitia účinných osobných ochranných pracovných prostriedkov
- chorôb z povolania

- problematiky fajčenia na pracovisku

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“

Pre zamestnávateľov a zamestnancov sa priebežne poskytujú informácie zamerané na prevenciu rizík pri práci. V 43 kalendárnom týždni bude v rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na stránkach Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Leviciach zverejnená – EURÓPSKA KAMPAŇ „ZDRAVÉ PRACOVISKÁ – HODNOTENIE RIZÍK“.

V rámci spoločných dozorných aktivít Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Leviciach vykoná v spolupráci s Inšpektorátom práce Nitraspoločnú previerku v mesiaci september 2013 vo firme NEFAB Packaging Slovakia s.r.o., Levice. Zo strany RÚVZ bude zameraná na vyhlásené rizikové pracoviská a činnosť pracovnej zdravotnej služby na týchto pracoviskách.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Leviciach nebol zaradený do projektu - Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Problematiku chránených pracovísk a chránených dielní, na ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím riešime v súlade so zákonom NR SR č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. S Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Levice sme mali jednanie na základe ktorého sme vykonali spoločné kontroly v troch chránených dielňach. Celkom bol štátny zdravotný dozor vykonaný v 56 subjektoch. Po účinnosti zákona NR SR č. 96/2013 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony bolo s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Levice uskutočnené ďalšie jednanie, pri ktorom bol dohodnutý ďalší postup pri priznávaní postavenia chránenej dielne alebo chráneného pracoviska.

Ďalšie etapy riešenia sú:

do 30.9.2013 – výkon ŠZD v chránených dielňach alebo na chránených pracoviskách

do 15.10.2013 –RÚVZ so sídlom v Leviciach zašle výsledky ŠZD na RÚVZ so sídlom v Nitre

do 15.11.2013 – RÚVZ so sídlom v Nitre zašle informáciu ÚVZSR

do 15.12.2013 – ÚVZSR pripraví informáciu pre médiá

2.6 Aktuálne problémové situácie riešené v jednotlivých rgiónoch

2.6.3 Zdravotné riziká pri používaní agrochemikálií

Cieľom úlohy je zistiť množstvo a spôsob používania agrochemikálií a posúdiť mieru expozície pracovníkov pri práci s agrochemikáliami.

Od Regionálnej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Levice sme získali zoznam prvovýrobcov v poľnohospodárskej výrobe. V ňom je uvedená forma podnikania, výmera

poľnohospodárskej pôdy, adresa sídla a meno kontaktnej osoby. Kontrola subjektov na rastlinnú výrobu, a tých ktorí vykonávajú aplikáciu agrochemikálií sme prioritne začali u tých, čo hospodária na najväčších výmerách poľnohospodárskej pôdy. Záznam zo štátneho zdravotného dozoru je spísaný podľa vzoru, ktorý bol spracovaný za nitriansky kraj. Jeho súčasťou sú tabuľky o spotrebe agrochemikálií za roky 2010,2011 a 2012. V nich je uvedený názov prípravku, účinná látka, ošetrovaná plodina, klasifikácia podľa zák. č. 67/2010 Z.z., celková spotreba za príslušný rok a dodávateľ prípravku. Súčasťou záznamu je vyplnený Dotazník informovanosti zamestnancov.

3 Oddelenie hygieny výživy

V tomto kalendárnom roku zabezpečujeme plnenie úloh vyplývajúcich zo 7 projektov.

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeljej populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Uvedená úloha je plnená v spolupráci s oddelením podpory zdravia. Počas prvej polovice roku 2013 bolo vyšetrených v rámci tohto projektu 61 respondentov. Z celkového počtu bolo 10 respondentov muži 19- 34rokov, 9 mužov 35 – 59 rokov, 20 žien vo veku 19 – 34 rokov a 20 žien vo veku 35 – 54 rokov. Respondenti vyplnili dotazník, na základe ktorého sú získavané informácie o ich životospráve a pohybovej aktivite. Okrem toho vyplňajú 24 hodinový jedálny lístok, z ktorého sa získavajú informácie o energetickom prísune a nutričnom zložení stravy. Tieto údaje sú porovnávané s odporúčanými dennými výživovými dávkami. Súčasne je respondentom odobratá kapilárna krv na stanovenie celkového cholesterolu, TG, HDL, LDL, Glykémie a atergénneho indexu. Z klinicko - somatického dotazníka sú zistené informácie o váhe, výške, BMI, WHR, TK systolického, a TK diastolického.

3.2 Kontrola jodidácie kuchynskej soli

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

K 30.06.2013 bolo odobratých 12 vzoriek jedlej soli k laboratórnemu rozboru. Vo všetkých prípadoch sa jednalo o soľ z dovozu. V 1 prípade bol obsah jodičnanudraselného pod limitnú hodnotu (9,09 mg/kg).

3.3 Bezpečnosť PET fliaš

Táto úloha nebola zadaná pre RÚVZ Levice.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Táto úloha nebola zadaná pre RÚVZ Levice.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Cieľ

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Táto úloha bude plnená v mesiaci august 2013.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

V zmysle viacročného plánu úradnej kontroly pre rok 2013 bude táto úloha plnená v priebehu druhého polroku 2013.

3.7 Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Táto úloha nebola zadaná pre RÚVZ Levice.

Okrem uvedeného, oddelenie HV pracuje aj na ďalších úlohách:

7.3 Minerálne a pramenité balené vody vo watercooleroch

Cieľ

Overenie kvality balenej vody a vody vo watercooleroch vo verejných priestoroch a v zdravotníckych zariadeniach.

V rámci plnenia tejto úlohy boli odobraté dve vzorky vôd k laboratórnemu vyšetreniu. Jedna vzorka bola odobratá v Hypermarkete Tesco (v časti stravovania pracovníkov) a jedna vo výrobnom podniku. Obe vyšetrené vzorky vyhovovali mikrobiologickým požiadavkám platnej legislatívy. Výsledky chemického vyšetrenia k dnešnému dňu neboli doručené .

7.4 Radiačne ošetrené potraviny

Cieľ

- monitoring radiačne ošetrených potravín s obsahom tuku v obchodnej sieti,
- monitoring radiačne ošetrených potravín rastlinného pôvodu v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrených potravín dovážaných z tretích krajín,
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrených potravín vyrábaných v SR zo surovín dovážaných z tretích krajín,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou označovania použitia technológie ožiarenia potravín.

V rámci plnenia tejto úlohy bola odobratá v mesiaci apríl k laboratórnemu vyšetreniu 1 vzorka potraviny obsahujúcej tuk. K dnešnému dňu výsledky laboratórneho rozboru neboli doručené.

7.7 Glutén v diétnych potravinách

Cieľ

kontrola potravín určených na bezlepkovú diétu v obchodnej sieti,
ochrana pacientov chorých na celiakiu pred použitím nevhodných potravín.

Odobratá bola 1 vzorka potravín v mesiaci apríl. K dnešnému dňu výsledky laboratórneho rozboru neboli doručené.

4 *Oddelenie hygieny detí a mládeže*

4.2. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Cieľom projektu je zhodnotenie stravovacích zvyklostí vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Strava, ktorá svojim množstvom a zložením nezodpovedá pohybovej aktivite detí a mládeže môže byť príčinou vzniku obezity a zvyšuje riziko poškodenia zdravia. Projekt je riešený ako prierezová štúdia pre 4. vekové kategórie detí je rozdelený do šiestich etáp. V I. polroku 2013 bola realizovaná V. etapa projektu vekovej skupiny detí 15 – 18 rokov.

Do projektu boli zaradené nasledované školy: Pedagogická a sociálna akadémia Levice (za mesto), Stredná odborná škola strojárská Tlmače (za vidiek). Podľa metodického pokynu bolo vybraných z každej školy 60 respondentov, celkom 120 žiakov (60 chlapcov a 60 dievčat).

Projekt je riešený dotazníkovou metódou:

- Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa
- Frekvenčný dotazník
- Dotazník -24 hodinový jedálničiek dieťaťa
- Dotazník -Všetky činnosti dieťaťa za 24 hodín
- Dotazník – Výživové preferencie

V 17. kalendárnom týždni bol vykonaný odber vzoriek obedov zo ŠJ vybraných škôl počas 5 pracovných dní, spolu bolo 10 odobratých vzoriek. Rozsah požadovaných vyšetrení pre stravu bol: energetická hodnota, B, T, C, NaCl, dusičnany.

Výsledky laboratórných rozborov vzoriek stravy, ako aj údaje z vyplnených dotazníkov budú v II. polroku 2013 zadávané do PC v programe Excel a Alimenta a následne zaslané gestorovi projektu – RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote k ďalšiemu spracovaniu.

4.3. Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok so potravín u detí

Projekt rieši monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách s cieľom získať poznatky o spotrebe vybraných prídavných látok a zhodnotiť zdravotné riziko a mieru záťaže exponovanej detskej populácie daným rizikovým faktorom.

Projekt bol realizovaný dotazníkovou metódou:

- Dotazník o prehľade potravín, skonsumovaných priebehu 24 hodín,
- Dotazník o frekvencii spotreby potravín

V okrese Levice bola do projektu zapojená Základná škola Levice, Školská č.14. Počet respondentov: 20 detí vo veku 8 rokov. Zber údajov bol vykonaný v mesiaci máj 2013. V II. polroku 2013 budú údaje zadávané do PC v programe Excel a následne zaslané na spracovanie na ÚVZ SR.

4.6. Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV

V nadväznosti na plánovanú realizáciu projektu „Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV“, pracovníčky RÚVZ so sídlom v Leviciach odd. hygieny detí a mládeže vykonali v termíne 2.4.- 22.4.2013 v priestoroch určených na výučbu telesnej výchovy v okrese Levice 15 kontrol v nasledovných telovýchovných zariadeniach: ZŠ Želiezovce, Mierová 67, ZŠ Tlmače Školská 9, ZŠ J. Kráľa Šahy, Mládežnícka 22, KŠŠ Fegyvernekého, Šahy SNP 4, ZŠ Kozárovce, ZŠ s MŠ Jur nad Hronom, ZŠ Šahy E.B.Lukáča 6, ZŠ A. Kmeťa Levice M.R.Štefánika 34, ZŠ Hronské Kľačany, ZŠ Kalná n/Hr. Školská 11, ZŠ Veľký Ďur, ZŠ Starý Tekov, ZŠ VJM Ipeľský Sokolec, ZŠ Dolný Pial, Hlavná 60, ZŠ s MŠ Rybník Školská 10 so zameraním na dodržiavanie ustanovení vyhl. MZ SR č. 527/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež.

Vykonanými kontrolami boli zistené uvedené nedostatky:

- nefunkčné umyvárne -porucha prívodu teplej vody
- nevyužívanie umyvární žiakmi školy z časových dôvodov
- nedostatočná teplota vnútorných priestorov
- zle tesniace okná
- opotrebované parkety v telocvični, s veľkými spárkami
- havarijný stav telocvične v dôsledku poškodenia, intenzívne zatekanie strechy a podmoknutie stien šatní
- PVC podlahová krytina opotrebovaná
- chýbajúce ihriská, chýbajúce šatne
- nezriadené umyvárne, nezriadené WC
- chýbajúca miestnosť pre upratovačku
- poškodená maľovka stien telocvične
- chýbajúce teplomery na meranie teploty v telocvični
- technické problémy s vykurovaním telocvične
- poškodená jaxexová podlaha
- prašnosť v telocvični

Výsledky cielených kontrol boli zaslané v stanovenom termíne na RÚVZ v sídle kraja.

6 *Oddelenie epidemiológie*

6.1 Národný imunizačný program

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa pravidelne v mesačných intervaloch zabezpečuje z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu, na oddelenie epidemiológie RÚVZ elektronickou (diskety) alebo písomnou formou – **úloha sa plní**, v pravidelných mesačných intervaloch príslušní lekári podávajú písomnú alebo elektronickú správu o zahájení očkovania vo svojom obvode – 6 mesiacov. Kontrola očkovania sa vykonáva každoročne v priebehu mesiaca september, kontrolované bude obdobie od 1.9.2012 – 31.8.2013.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam - **odporúčanie**

o vykonaní 3 odberov TR na kultiváciu – 19 prípadov kontaktov s hnačkovým ochorením u osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam - **rozhodnutie**

o lekárskom dohl'ade– 34 osôb – 27x kontakt so Shigelou, 6x kontakt s VHA a 1x poranenie zdravotníckych pracovníkov pri manipulácii s injekčnou ihlou

o vykonaní očkovania – nebolo potrebné zahájiť

o podávaní protilátok – nebolo potrebné zahájiť

o podávaní profylaktickej antibiotickej liečby – nebolo potrebné zahájiť

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonaných **šetrenie v ohniskách nákaz – 230 epidemiologických šetrení v ohniskách nákaz prenosných ochorení**

6.3 Informačný systém prenosných ochorení - EPIS

prenosné ochorenia i nozokomiálne nákazy – pravidelným denným vkladáním informácií, následným spracovaním a zasielaním v pravidelných týždenných intervaloch - od 1.1.2012 = 802 prípadov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz

6.4. Nozokomiálne nákazy

V rámci výkonu ŠZD v lôžkových i ambulantných zdravotníckych zariadeniach je zabezpečený výkon kontroly hlásenia nozokomiálnych nákaz a zabezpečenia preventívnych opatrení pri výskyte ochorenia. Za obdobie od 1.1. – 30.6.2012 bolo v okrese Levice hlásených **80 prípadov nozokomiálnych nákaz.**

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Elektronickou formou (e-mail) sa v pravidelných týždenných intervaloch zasiela informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre (aj v prípade negatívnych výsledkov). Táto správa obsahuje údaje o: **akútnych respiračných ochoreniach a chrípke - pravidelne v týždenných intervaloch - 26 týždňov**

epidémiách tzv. systém rýchleho varovania (SRV) – jedná sa o systém okamžitého zadávania údajov po výkone šetrenia v ohnisku nákazy –

2x výskyt SARI a 3x výskyt hnačkových ochorení v epidemiologickej súvislosti

menigitídy (len bakteriálne), sepsy – 0 prípadov

akútne chabé obrny – 0 prípadov

osýpky, rubeola, parotitídy - 0 prípadov

vírusové hepatitídy – 0 prípad (zadávajú sa len akútne prípady a nie chronické)

iné informácie - neboli zadávané

6.6 Enviromentálnasurveillancepoliomyelitídy a sledovanie VDPV

Oddelenie epidemiológie sa podieľa na celoplošnom vyšetrení odpadových vôd v SR na prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí v určených termínoch.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 23.1.2012 č. OLM/596/1515/2012 bola dňa 6.2.2013 odobratá a do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave zaslaná **1 vzorka** odpadovej vody.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 9.1.2013 č. OLM/240/410/2013 boli v dňoch 10.4. a 29.5.2013 odobraté a do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave zaslané **2 vzorky** odpadovej vody.

6.7 Prevenca HIV/AIDS

Ambulancie na výkon prevencie HIV/AIDS sa nachádzajú na RÚVZ v sídlach krajov. V prípade výskytu pozitívneho prípadu HIV zisťujeme všetky údaje potrebné k vyplneniu podrobnej správy, s následným zasielaním správy na RÚVZ so sídlom v Bratislave. Vedúca oddelenia zabezpečuje na požiadanie škôl prednášky pre študentov stredných škôl v okrese Levice. Za obdobie od 1.1. – 30.6.2012 boli **odprednášané 2 prednášky** s tematikou zameranou na prevenciu AIDS.

6.8 Poradňa očkovania

Dňom 1.1.2012 zahájila na oddelení epidemiológie činnosť Poradňa v očkovaní. V rámci poradne, ktorú vedie vedúca oddelenia epidemiológie MUDr. Czigányiová, MPH, sa uskutočňujú osobné konzultácie z oblasti povinného pravidelného očkovania osôb dosiahnutých stanovený vek. Konzultačná činnosť, ktorú si klienti dohodnú na základe telefonátu, sa poskytuje 1x mesačne v 1. štvrtok v mesiaci v poobedňajších hodinách, pričom v prípade potreby sa konzultácie poskytujú aj v iných termínoch. V termíne od 1.1. – 30.6.2013 Poradňa bola pre klientov k dispozícii 6x, záujem o osobnú konzultáciu, i napriek telefonickému ponúknutiu, neprejavil ani jeden klient. Okrem osobných konzultácií, vedúca oddelenia ako aj odborní zamestnanci, ohľadom výkonu očkovania poskytujú aj telefonické informácie, ktorých bolo poskytnutých 24. Najčastejšie otázky sa týkali výkonu očkovania pred odchodom do zahraničia, posunutia očkovacieho termínu z dôvodu dočasnej kontraindikácie a iné druhy nepovinného očkovania.

6.9 Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu

V dňoch 10.6. – 21.6.2013 bol odbornými zamestnankyňami oddelenia epidemiológie realizovaný projekt s názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“. V rámci projektu boli rodičia – matky a budúci rodičia – študentky stredných odborných škôl, ktoré dosiahli vek 18 rokov, vyzvaní na vyplnenie dotazníkov. V rámci dotazníkov boli uvedené otázky týkajúce sa povinného pravidelného očkovania, pričom otázky boli zamerané na zisťovanie názorov a postojov opýtaných. Odborné zamestnankyne navštívili 5 čakární všeobecných lekárov pre deti a dorast a zabezpečili vyplnenie 25 ks dotazníkov a 2 stredné školy, kde sa zabezpečilo vyplnenie 20 ks dotazníkov.

9 Oddelenie podpory zdravia

9.1 Národný program podpory zdravia

Priority NPPZ pre činnosť OPZ sú zameriavané na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľov. V rámci preventívnych aktivít sme vykonali nasledovné aktivity:

Výživa a stravovacie zvyklosti

7 prednášok o zdravej výžive pre študentov ZŠ, SŠ. Odborné špecializované poradenstvo v PSV pre 93 klientov. Poradenstvo v oblasti výživy pre 443 klientov PZ.

Pohybová aktivita

Obyvatelia okresu Levice boli informovaní o dôležitosti správneho aktívneho pohybu pre zlepšenie svojho zdravia. Svetový deň pohybom ku zdraviu – bol spropagovaný na verejných priestranstvách mesta, na web stránke RÚVZ, regionálnej tlači a TV bol poskytnutý materiál k uverejneniu. V PZ bol aktívny pohyb doporučený 126 klientom cielene.

Kampaň Vyzvi srdce k pohybu - Klientom v PZ bol navrhnutý správny aktívny pohyb k udržaniu a zlepšeniu pohybovej aktivity.

Tabak alkohol drogy

V rámci preventívnych opatrení v RÚVZ Levice boli 2 témy spracované a uverejnené na web RÚVZ Levice. Na verejných priestranstvách mesta bolo zhotovených 6 panelov. Bol realizovaná kampaň na odvykanie od fajčenia: EXFAJČIARI SÚ NEZASTAVITELNÍ – na Železničnej stanici Levice prebiehalo vyšetrovanie Smokerlyzerom, vykonávané poradenstvo a distribúcia zdravotno-výchovného materiálu z ÚVZ SR pre 31 obyvateľov. Prebehla príprava druhej kampane - Deň zodpovednosti, zameranej na znižovanie spotreby alkoholu, hlavne príležitostného a nestriedneho pitia počas jedného posedenia tzv. nárazové pitie.

9.1.1. Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Projekt je zameraný na najzávažnejšie rizikové faktory a ich výskyt v populácii. Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov vypovedá o ich vzťahu k vlastnému zdraviu a o osobnej zodpovednosti. Do úlohy bolo zozbieraných 104 dotazníkov, ako určuje úloha. Ich spracovanie v programe EpiInfo bude vykonané v mesiacoch júl, august a konečné spracovanie bude prebiehať v ÚVZ SR.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity

V poradenskom centre zdravia – v poradni zdravia základnej je klientom priebežne poskytované individuálne poradenstvo zamerané na zdravú výživu, s cieľom zníženia počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou. V prvom polroku v Poradni správnej výživy bolo 93 klientom poskytnuté poradenstvo a v Poradni zdravia 126 klientom poradenstvo o zdravej výžive. V rámci prevencie obezity na ZŠ a SŠ bolo vykonaných 7 prednášok.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

V rámci zvýšenia pohybovej aktivity, ako významného rizikového faktora chronických neinfekčných ochorení bolo zrealizované: V regionálnych médiách, na web RÚVZ

a verejných priestranstvách bola uverejnená výzva k zapojeniu sa do kampane, o kampani boli upovedomené všetky obce a školy okresu. K zapojeniu sa do kampane boli vyzvaní aj klienti poradenského centra zdravia.

9.3 Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012-2014

V rámci prevencie fajčenia na ZŠ, SŠ, zdravotníckych a stravovacích zariadeniach, ale aj iných organizáciách bolo v rámci RÚVZ so sídlom v Leviciach vykonaných 488 kontrol fajčenia. V rámci edukácie na ZŠ a SŠ boli vykonané 2 prednášky o škodlivosti fajčenia. V Poradenskom centre zdravia bolo fajčiacim 62 klientom podané individuálne odborné poradenstvo v odvykaní od fajčenia.

9.5 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

V rámci preventívnych aktivít boli v ZŠ a SŠ vykonané 2 prednášky spojené s besedou o škodlivosti alkoholu a opodstatnenosti znižovania jeho spotreby v dospelosti.

V mesiaci jún prebehla príprava akcie Deň zodpovednosti zameranej na znižovanie spotreby alkoholu v dospelom veku.

9.6. Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

V mesiaci marec sa konali aktivity zamerané na prevenciu Alzheimerovej choroby. V zariadení sociálnych služieb Jeseň života a v Tekovskej knižnici v Leviciach pracovníčky oddelenia vykonali akciu pre seniorov – prednášku spojenú s besedou pod názvom „V centre záujmu mozog“, poradenstvo v zdravom spôsobe života spolu s meraním TK, WHR a BMI. Regionálnym médiám bol poskytnutý rozhovor a článok. Téma bola spropagovaná na verejných priestranstvách a na web RÚVZ Levice. Vedúca oddelenia je členkou aktívne pracujúcej pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov.

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

Oddelenie aktívne spolupracuje s MŠ, ZŠ a SŠ v okrese formou prednášok a besied, poskytovaním zdravotno-výchovného materiálu a informácií. V prvom polroku bolo odprednášaných 12 prednášok.

9.8 CINDI program SR

Cieľom programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie, predovšetkým úmrtnosť na choroby srdcovo-cievne a nádorové vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení.

V základnej poradni zdravia bolo v roku v prvom polroku 2013 vyšetrených 312 obyvateľov okresu za štandardných podmienok.

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Oddelenie PZ sa spolupodieľa na dlhodobej projektovej úlohe. V rámci riešenia problematiky ozdravenia výživy obyvateľov bola riešená projektová úloha, v rámci ktorej bolo zozbieraných v prvom polroku 61 dotazníkov, ktoré boli spracované v programe ALIMENTA.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Oddelenie PZ sa spolupodieľa na úlohe. V prvom polroku v danej úlohe prebiehal zber dotazníkov.

4.2. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Oddelenie sa spolupodieľalo na projektovej úlohe formou vyšetovania žiakov SŠ, vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení bolo vykonané u 36 študentov 18 ročných. Oddelenie sa podieľa aj na spracovaní jedálnych lístkov v programe ALIMENTA.

Médiá:

Prednášky: 33

Články – 21 x

Televízia – 8 x

Mestský rozhlas – 1 x

Web RÚVZ Levice – 8x

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Liptovskom Mikuláši**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.7. MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Ide o novú úlohu vybraných RÚVZ v SR, gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Žiline.

Hlavným cieľom projektu je overenie vplyvu sezónnosti na kvalitu vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách, vyhodnotenie kvality ukazovateľov mikroklimatických podmienok vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách.

V rámci Slovenskej republiky je uvádzaných do prevádzky čoraz viac veľkých bazénových hál s celoročným využitím, ktorých súčasťou tvoria veľké bazénové plochy a plochy s bazénovými atrakciami s teplou či už termálnou alebo teplou pitnou bazénovou vodou.

Ide o moderné bazénové haly, v ktorých budú mikroklimatické podmienky ovplyvňované nielen zvýšenou prirodzenou vlhkosťou z bazénových plôch a vodných atrakcií, ale aj z množstva živej zelene, ktorá tvorí bohatú dekoráciu vo vnútorných priestoroch okolo bazénových plôch. Vplyv na mikroklimatické podmienky budú mať aj veľké presklené plochy týchto hál a konštrukcie striech z rôznych novodobých fóliových materiálov, kde je možné odôvodnene predpokladať vytváranie skleníkových efektov.

Je žiadúce overiť ako navrhnuté vzduchotechnické systémy dokážu zabezpečiť dodržanie prípustných mikroklimatických podmienok v navrhnutých zariadeniach. V rámci projektu bude potrebné spoločnou metodikou zabezpečiť meranie a hodnotenie vybraných fyzikálnych, chemických a biologických faktorov prostredia a vyhodnotiť vplyv sledovaných faktorov na kvalitu ovzdušia a vnútorného prostredia v bazénových halách.

Etapy riešenia predpokladajú postupné meranie a hodnotenie vybraných fyzikálnych, chemických a biologických faktorov prostredia a vyhodnotenie vplyvu sledovaných faktorov na kvalitu ovzdušia a vnútorného prostredia v bazénových halách po upresnení metodiky, stanovení rozsahu meraných ukazovateľov.

Výstupy úlohy bude tvoriť zber údajov o faktoroch vnútorného prostredia bazénových hál, vykonanie určených meraní mikroklimatických parametrov. Analýza získaných údajov, formulácia záverov a odporúčaní, prezentácia výsledkov. Zistenie súboru indikátorov, ktoré môžu slúžiť pre kvalifikované rozhodovanie v oblasti životného prostredia a verejného zdravia. Návrh na monitorovanie vybraných ukazovateľov a návrh na prípadné doplnenie legislatívy o aktualizáciu nových ukazovateľov.

Začatie plnenia úlohy sa predpokladá v mesiaci december 2013, ukončenie úlohy do 31.12.2015.

RÚVZ so sídlom v Lipt. Mikuláši bol iniciátorom uvedenej úlohy a je jedným z vybraných riešiteľských pracovísk na jej plnenie.

Vyhodnotenie plnenia programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR oddelením PPL k 30.6.2013

Úloha č. 2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Úloha bola plnená v nasledovnom rozsahu:

- **Štátny zdravotný dozor** – počet kontrol **175** (ŠZD na základe písomného podnetu, žiadostí o uvedenie priestorov do prevádzky, kolaudácií a kontrola rizikových prác)
- posudzované prevádzkové poriadky a posudky o riziku – **počet schválených prevádzkových poriadkov 51**
- počet nariadených opatrení rozhodnutím: **184 opatrení** (prerušené konania rozhodnutia o uvedenie priestorov do prevádzky, pokyny, vyhlásenie rizikových prác, opatrenia ukladané v rámci výkonov štátneho zdravotného dozoru)
- konzultácie a usmernenia – **počet 198**

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce):

Evidencia rizikových prác je vykonávaná v programe ASTR. Štátny zdravotný dozor bol zameraný na kontrolu úrovne pracovných podmienok, kontrolu stavu aktuálneho hodnotenia rizík a dodržiavanie zdravotného dohľadu podľa príslušných NV, taktiež usmerňovanie zamestnávateľov k možnostiam zníženia rizík. Mnohí zamestnávatelia si objednávajú výkon prác (vrátane rizikových) aj prostredníctvom SZČO, u ktorých hodnotenie rizika z hľadiska neznalosti problematiky je nedostatočné.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí:

RÚVZ na tomto úseku cielene sleduje používanie nebezpečných chemických faktorov na pracoviskách a expozíciu zamestnancov pri každom výkone ŠZD a taktiež pri uvádzaní priestorov do prevádzky. Posudzovanie chemických látok a chemických zmesí sa riadi nariadením Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS a NV SR č. 355/2006. Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení n.p. Možno konštatovať, že používanie veľmi toxických látok a zmesí a toxických látok a zmesí sa v praxi u zamestnávateľov redukuje. Z posudzovaných a schválených prevádzkových poriadkov bolo 24 prevádzkových poriadkov, týkajúcich sa používania alebo expozícií chemickým faktorom pri práci. Konzultácie k problematike sú priebežne poskytované.

V rámci štátneho zdravotného dozoru a uvedenia priestorov do prevádzky bola riešená problematika predaja elektronických cigariet, pri ktorom sú v sortimente predávaného tovaru: základné balíčky obsahujúce batériu, filtre, USB nabíjačku a príslušenstvo – Liqid (tekutiny k plneniu elektronických cigariet), ku ktorým boli predložené karty bezpečnostných údajov. Na základe predložených kariet bezpečnostných údajov bolo zistené, že niektoré z liqidov boli klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. V tejto súvislosti RÚVZ upozornil predajcu na povinnosť predávať nebezpečné chemické látky a nebezpečné chemické zmesi v obaloch a s označením podľa § 46 a § 47 zákona č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon).

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu:

V rámci tejto úlohy bolo posúdených **16 žiadostí** na manipuláciu s azbestom pri odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb – práce zabezpečovali oprávnené organizácie a bolo vydaných **16 súhlasných rozhodnutí**.

V prvom polroku bol vykonaný štátny zdravotný dozor na základe podnetu členov rady SVB, bytový dom v Liptovskom Mikuláši, k problematike odstraňovania azbestových materiálov zo stavby bytového domu. Podnet bol napísaný na RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši, k jednotlivým otázkam boli podané osobne zástupcom SVB informácie regionálnou hygieničkou. Následne bol vykonaný štátny zdravotný dozor priamo na pracovisku, kde prebiehali práce demontáže azbestocementového materiálu. Počas kontroly bolo zistené, že vykonávateľom prác bola spoločnosť, ktorá je oprávnená a odborne spôsobilá odstraňovať AZC materiály, k odstraňovaniu materiálov z predmetnej stavby bolo vydané rozhodnutie orgánu verejného zdravotníctva, práce boli vykonávané podľa schváleného plánu práce demontáže AZC krytiny na objekte bytového domu, v súlade s platnou legislatívou, preto bol podnet hodnotený ako neopodstatnený. O výsledkoch štátneho zdravotného dozoru boli informovaní aj členovia rady SVB, bytového domu.

Register zamestnávateľov, u ktorých sa používajú karcinogénne a mutagénne faktory je vedený. Tento bude doplnený o register zamestnávateľov, u ktorých sú používané reprotoxické látky z dostupných podkladov o hodnotení rizík pri práci s chemickými faktormi.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž:

Rizikové práce vyhlásené pre faktor psychická pracovná záťaž sú v okresoch Liptovský Mikuláš, Ružomberok evidované väčšinou v zariadeniach sociálnej starostlivosti a sociálnych služieb. K prehodnoteniu psychickej pracovnej záťaž k 1. polroku 2013 nedošlo.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia:

Bol prešetrovaný **1 prípad** podozrenia na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania a celkovo boli priznané 2 prípady chorôb z povolania v tejto položke, oba prípady boli šetrené v roku 2012.

Úloha č. 2.2. Intervencie na podporu zdravia pri práci

Cielené intervencie zamerané na znižovanie zdravotných rizík pri práci boli vykonané nadväzne na vyhodnocovanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov, pracujúcich v riziku fyzickej záťaž a zobrazovacie jednotky. Podľa výsledkov dotazníkového prieskumu u zamestnancov boli so zamestnávateľmi prerokované opatrenia na ochranu a podporu zdravia pri práci (Slovtan Contract Tannery, s.r.o., L. Mikuláš – fyzická záťaž, Tomirtech s.r.o., L. Mikuláš – fyzická záťaž, Union zdravotná poisťovňa a.s., Ružomberok, Komunálna poisťovňa a.s., L. Mikuláš a Mestská polícia L. Mikuláš – zobrazovacie jednotky).

Otázky súvisiace s hodnotením rizík pri práci a prevencie chorôb z povolania boli prerokované u zamestnávateľa, u ktorého sú opakované hlásené choroby z povolania vplyvom faktorov DNJZ (Swedwood Slovakia, Liptovský Mikuláš).

Intervencie zamerané na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu zamestnancov boli zabezpečené u zamestnávateľov – Hotelová akadémia, Čsl. Brigády Liptovský Mikuláš,

Stredná odborná škola elektrotechnická, Celiny Liptovský Hrádok, Deltech a.s., Priemyselná 1, L. Mikuláš. Zamestnancom uvedených pracovísk bola vyšetrená krv a poskytnuté poradenstvo zamerané na zníženie rizík vzniku a rozvoja chronických ochorení.

Úloha č. 2.5. Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané kontroly pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov v dvoch chránených dielňach.

Zároveň boli použité kontrolné listy informovanosti zamestnancov a v druhej dielni dotazník subjektívneho hodnotenia záťaže a zdravotných ťažkostí pohybového aparátu pri práci.

Na základe žiadostí v rámci uvedenia priestorov do prevádzky, príp. zriadenia chráneného pracoviska, alebo chránenej dielne už v posúdených priestoroch bolo vydaných 31 rozhodnutí/stanovísk.

Úloha č.2.6. Aktuálne problémové situácie riešené v jednotlivých regiónoch

Žilinský región

2.6.2 Prieskum psychickej pracovnej záťaže učiteľov základných a stredných škôl.

K plneniu danej úlohy v rámci spoločnej aktivity Trnavského a Žilinského regiónu sa konala pracovná porada jednotlivých RÚVZ Trnavského a Žilinského kraja za účelom prerokovania postupu a metodiky riešenia problematiky psychickej pracovnej záťaže učiteľov základných a stredných škôl a určenia termínov previerok v jednotlivých základných a stredných školách na RÚVZ so sídlom v Trnave. Previerky zamerané na prieskum psychickej pracovnej záťaže budú realizované v období od septembra 2013 do konca novembra 2013. RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši zabezpečí posúdenie psychickej pracovnej záťaže učiteľov ZŠ s MŠ Demänovská ulica 408/4A, Liptovský Mikuláš.

Na realizáciu úlohy bude uplatňovaná metodika podľa vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci – dotazník na hodnotenie psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík subjektívnej odozvy zamestnancov na záťaž podľa Meistera a hodnotenie psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík práce a pracovného prostredia z hľadiska úrovne pracovných podmienok.

Informovanosť jednotlivých zamestnancov o psychickej pracovnej záťaži bude overovaná novovytvoreným dotazníkom.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú	Názov úlohy	Gestor úlohy
3.1.	<p>Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie Projekt bude ukončený v II.polroku 2013. V rámci plnenia projektu bude vyšetrených spolu 80 osôb, ľahko pracujúcich, rozdelených do 4 skupín podľa pohlavia a veku (na skupiny 19 – 34 ročných a 35 – 54 ročných). Sledované budú somatometrické a biochemické ukazovatele, klasickými antropometrickými vyšetreniami a prístrojom Reflotron. Formou štandardizovaného dotazníka budú zisťované údaje o životospráve a pohybovej aktivite. Zisťovaný bude jednodňový jedálny lístok, vyhodnocovaný programom Alimenta. Všetky údaje budú spracované do tabuliek.</p>	<p>ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici</p>
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	15.január 2014 a ďalšie roky
3.2.	<p>Monitoring jodidácie kuchynskej soli - plán odberu vzoriek na rok 2013 – 24 vzoriek, odobratých bolo v I.polroku 2013 - 12 vzoriek z distribučnej siete, vzorky vyhoveli, monitorovacia úloha</p>	<p>ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom Košiciach</p>
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	15.január 2014 a ďalšie roky
3.3.	<p>Bezpečnosť PET fliaš - Plán odberu vzoriek obalových materiálov na rok 2013 v rámci SR – vody balené v transparentných a farebných PET fľašiach – úloha plnená výlučne Košickým a Prešovským krajom.</p>	<p>ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade</p>
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	30.marec 2014
3.4.	<p>Bezpečnosť výrobkov určených pre deti Kontrola dodržiavania bezpečnosti plastových a sklenených výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – formaldehydu, melamínu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, senzorické hodnotenie, Cd, Pb. V rámci „Harmonogramu odberov vzoriek v rámci výkonu úradnej kontroly potravín orgánmi verejného zdravotníctva podľa jednotlivých vybraných komodít RÚVZ Žilinského kraja na rok 2013“, nie je úloha plnená OHV RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.</p>	<p>ÚVZ SR 30.marec 2014</p>
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši, RÚVZ so sídlom v Poprade	

3.5.	<p>Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov</p> <p>V rámci „Harmonogramu odberov vzoriek v rámci výkonu úradnej kontroly potravín orgánmi verejného zdravotníctva podľa jednotlivých vybraných komodít RÚVZ Žilinského kraja na rok 2013“, bol plán odberu – 4 vzorky obalových materiálov – potravín balených v papierových a kartónových obalových materiáloch. Odber vzoriek bol realizovaný v mesiaci jún, vzorky boli odobraté v distribučnej sieti. Výsledky laboratórneho vyšetrenia ešte nie sú k dispozícii.</p>	<p>ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade 30.marec 2014</p>
RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši, RÚVZ so sídlom v Poprade		
3.6.	<p>Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách</p> <p>- v rámci monitoringu bude sledovaná spotreba vybraných 4 prídavných látok (E 104 chinolínová žltá, E 129 allura červená AC, E 124 košenilová červená A, E 102 tartrazín) na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín u 80 respondentov. Tabuľky budú spracované programom EXCEL a výsledky v programe WORD a budú zaslané na ÚVZ SR v samostatnom vyhodnotení projektu v termíne do 31.decembra 2013.</p>	<p>ÚVZ SR</p>
RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši		<p>31.december 2013 a ďalšie roky</p>
3.7.	<p>Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami</p> <p>Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.</p>	<p>ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade 30.marec 2014</p>
RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši		
3.8.	<p>Výživa a nutričný stav seniorov v domovoch dôchodcov</p> <p>Úloha plnená výlučne RÚVZ so sídlom v Poprade.</p>	<p>RÚVZ so sídlom v Poprade 30.máj 2014</p>
RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši		
3.9.	<p>Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch.</p> <p>Úloha plnená výlučne RÚVZ so sídlom v Trenčíne.</p>	<p>RÚVZ so sídlom v Trenčíne 15.január 2014</p>
RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši		

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2013 a na ďalšie roky – vyhodnotenie plnenia za 1. polrok 2013

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Na plnení tohto projektu sme sa v 1. polroku 2013 nepodieľali, nakoľko antropometrický prieskum bol vykonaný v roku 2011, t.č. prebieha štatistické spracovanie získaných údajov – realizuje ÚVZ SR.

4.2. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V rámci plnenia tohto projektu sme v mesiacoch apríl až jún 2013 realizovali dotazníkový prieskum vo vekovej kategórii 15 – 18 ročných detí (študenti stredných škôl). Dotazníky boli zamerané na: monitoring stravovacích zvyklostí detí (3 dotazníky – dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, stravovací frekvenčný dotazník a dotazník o výživových preferenciách), monitoring 24-hodinovej spotreby potravín a monitoring 24-hodinovej fyzickej aktivity.

Celkovo sme do projektu zapojili 120 študentov vo veku 15-18 rokov, a to:

- 60 študentov zo Strednej odbornej školy elektrotechnickej, Celiny, Liptovský Hrádok a
- 60 študentov z Hotelovej akadémie, Čs. brigády, Liptovský Mikuláš.

V 17. K.T. roku 2013 (od 22.04. do 26.04.2013) sme vykonávali merania všetkých študentov zapojených do projektu - zisťovaná bola ich hmotnosť, výška, obvod pásu, obvod bokov a tlak krvi. U študentov, ktorí už dovŕšili vek 18 rokov, bol pracovníkmi oddelenia podpory zdravia vykonávaný odber kapilárnej krvi na vyšetrenie celkového cholesterolu, triglyceridov, HDL cholesterolu a glykémie. Uvedené vyšetrenia boli vykonané u 21 študentov.

Súčasne sme počas celého týždňa vykonávali odbery vzoriek obedov a pitného režimu zo školských jedální, ktoré prevádzkujú vyššie uvedené stredné školy. Celkovo sme odobrali 10 vzoriek obedov a 10 vzoriek pitného režimu.

Údaje získané z dotazníkov, ako aj údaje z laboratórnej analýzy vzoriek, budeme spracovávať v 2. polroku 2013 (v mesiacoch júl až september 2013) do stanovených tabuliek. Údaje z dotazníka o 24-hodinovej spotrebe potravín budú spracované v programe ALIMENTA. Po spracovaní budú údaje v stanovenom termíne do 30.9.2013 zaslané gestorovi projektu – Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote.

4.3. Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Tento projekt sme realizovali dotazníkovou metódou u detí vo veku 14 rokov. Do realizácie sme zapojili 20 žiakov zo Základnej školy s materskou školou, Demänovská ulica 408/4A, Liptovský Mikuláš. Žiaci vyplňali dva dotazníky: dotazník o frekvencii spotreby potravín a dotazník o prehľade potravín, skonsumovaných v priebehu 24 hodín. Dotazníkový prieskum sme uskutočnili v mesiaci jún 2013.

Získané údaje budú v stanovenom termíne do 31.10.2013 spracované do zaslaných tabuliek v programe Excel a odoslané gestorovi projektu – ÚVZ SR.

4.4. Zhodnotenie príjmu jódu u obyvateľov SR – monitorovanie jodúrie u detí predškolského veku

Na plnení tohto projektu sme sa v 1. polroku 2013 nepodieľali, do realizácie budú zapojené vybrané RÚVZ v SR. V roku 2013 prebieha príprava laboratórnej metodiky skúšania jódu v biologickom materiáli a príprava pilotnej štúdie.

4.5. Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV

V rámci realizácie tohto projektu sme v 1. polroku 2013 vykonali monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržiavania požiadaviek príslušnej legislatívy. Cieľový štátny zdravotný dozor bol zameraný na kontrolu priestorových podmienok, členenia a vybavenia telovýchovných zariadení, dodržiavanie teplotno-vlhkostnej mikroklímy, vykurovanie a vetranie zariadení, vypracovanie a dodržiavanie prevádzkového poriadku, kontrolu udržiavania priestorov a úrovne prevádzkovej hygieny.

Monitoring sme vykonávali v termíne od 02.04.2013 do 22.04.2013, celkovo v 18 telovýchovných zariadeniach pri vybraných základných a stredných školách. Vydané boli 2 pokyny na vykonanie opatrení v šatniach a umyvárňach pri telocvičniach tak, aby tieto vyhovovali požiadavkám podľa § 5 ods. 6 vyhlášky MZ SR č. 525/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na telovýchovno-športové zariadenia a § 5 ods. 7 vyhlášky MZ SR č. 527/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež.

4.6. Objektivizácia expozície a hodnotenie styrenu vo vnútornom prostredí vybraných materských škôl v súvislosti s použitím polystyrénových a polyesterových materiálov

Na plnení tohto projektu sme sa v 1. polroku 2013 nepodieľali. Projekt realizuje RÚVZ hl.m. Bratislava so sídlom v Bratislave, odbor HDM v spolupráci s OOFŽP.

ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č.ú. 6.1. Národný imunizačný program SR

Realizácia vlastného očkovania :

Bola realizovaná podľa platnej schémy- očkovacieho kalendára schváleného pre rok 2013

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním :

V rámci hlásneho systému EPIS monitorujeme každé hlásené ochorenie, ktoré je preventabilné očkovaním . Takéto ochorenie podrobne prešetrujeme, hlavne s dôrazom na jeho laborátorne potvrdzujúcu diagnostiku. V priebehu uplynulého polroka sme prešetrovali 4 hlásené podozrenia na pertussis, zabezpečovali vyšetrenie materiálu od pacientov a jeho zasielanie do NRC pre pertussis na konečné potvrdenie, alebo vyvrátenie diagnózy. Za prvý polrok 2013 sme vykázali jedno potvrdené ochorenie na pertussis. Nadviazali sme intenzívnu spoluprácu s jednou imuno-alergologickou ambulanciou v L.Mikuláši, kde pani doktorka (imunoalergológ) sama prejavila záujem diferencovať vleklé kašle u svojich pacientov a tak cestou nášho RÚVZ posielame vzorky krvi aj výterov zo zadnej steny nasopharyngu na vyšetrenie do NRC pre pertussis v B.Bystrici.

Manažment očkovania :

V rámci kvalitne vykonávanej kontroly a riadenia očkovania pracovníkmi odd. epidemiológie RÚVZ zabezpečujeme pre terénnych pediatrov pravidelné semináre a školenia s problematikou očkovania. Očkujúci lekári sú ďalej tiež odborne usmerňovaní mesačne zasielaním mesačných výkazov o infekčných ochoreniach. V mesačných intervaloch (vždy nasledujúci týždeň po skončení mesiaca) nám očkujúci pediatri zasielajú zoznamy očkovacích výkonov. Tieto zoznamy sú však zväčša v písomnej podobe, bez výstupov z počítačov, čím sú neprehľadné a následne sa tieto údaje zatiaľ nijak nevyužívajú. Počítačové prepojenie na fungujúci EPIS nie je urobené a ani pediatri nemajú očkovací program, ktorý by bol kompatibilný s našim.

Register očkovaných v rámci okresov neexistuje, rovnako tak nie je register celoslovenský.

Kontrola očkovania v SR :

Kontrola očkovania je vykonávaná každoročne v mesiaci september a október podľa predloženej anotácie. Pribežne je vykonávaná kontrola námatkova a hlavne pri zisťovaní očkovania u ochorení, ktoré je preventabilné očkovaním. V priebehu polroka 2013 sme vykonávali kontrolu očkovania v tých ambulanciách, ktoré nám signalizovali odmietavov očkovania a v zdravotných kartách sme verifikovali tieto odmietnutia.

Č.ú 6.2. Surveillance infekčných chorôb

- zlepšenie laboratórnej spolupráce

u každého ochorenia, u ktorého je možné vykonať laboratórny dôkaz vyžadujeme, aby toto vyšetrenie bolo vykonané. Je k tomu potrebná dobrá spolupráca s niekoľkými laboratóriami v okrese – štátnymi aj súkromnými , ale tiež dobrá spolupráca s nadregionálnymi laboratóriami, ktoré vykonávajú špecifickú diagnostiku : virologické laboratória a laboratória NRC. Roky vykazujeme veľmi zlú spoluprácu s NRC pre pomalé vírusové ochorenia, ktoré nám nehlási výsledky vyšetrení a to ani tých, ktoré zabezpečuje odd. epidemiológie RÚVZ u rodinných príslušníkov.

- zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

Naša spolupráca s lekármi primárneho kontaktu, ako aj s lekármi styčných odborností je veľmi intenzívna, nemáme problémy z ich strany s včasným hlásením infekčných ochorení. Lekári prvého kontaktu, ako aj laboratória nie sú zatiaľ naklonení elektronickému spôsobu hlásenia. Na našu písomnú výzvu zareagovali a hlásia týmto spôsobom len dve lekárky v okrese.

Podľa počtu hlásených ochorení za prvý polrok je vidieť evidentný nárast počtu hlásených ochorení

- analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení :

V rámci nového programu EPIS sme sa zapracovali do systému rýchleho varovania, ktorý pri takýchto ochoreniach budeme využívať a momentálne ho využívame na hlásenie všetkých mimoriadnych udalostí.

- zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

V rámci edukácie širokej laickej aj odbornej verejnosti o prenosných ochoreniach vystupujem s aktívnymi prednáškami na edukácii lekárov prvého kontaktu Žilinského kraja, ale aj v rámci Slovenska. V rámci Európskeho imunizačného týždňa v mesiaci apríl, som napísala do regionálneho týždenníka odborný článok pre laickú verejnosť, propagujúci očkovanie a zrealizovala seminár pre pediatrov okresu Ružomberok.

Č.ú 6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Intenzívne využívame nový informačný systém prenosných ochorení, v ktorom monitorujeme hlásené infekčné ochorenia, nozokomiálne nákazy, chrípku a chrípke podobné ochorenia, využívame systém rýchleho varovania a sami si vyrábame potrebné výstupy pre zasielanie hlásiacim spolupracujúcim subjektom. Z hlásiacich subjektov však využívajú tento systém na hlásenie prenosných ochorení len dve terénne lekárky.

Č.ú: 6.4. Nozokomiálne nákazy :

Naša jediná dozorujúca nemocnica v okrese L.Mikuláš neparticipuje na programe HELICS, vie však o tomto programe. Nemocnica má svojho lekára, ktorý vedie nozokomiálnu komisiu v rámci nemocnice a tiež jednu nozokomiálnu sestru so vzdelaním Mgr., ktorá sa stará o problémy nemocničnej hygieny a nozokomiálnych nákaz v tejto nemocnici. Celkom nám hlásila v prvom polroku 2013 7 NN.

Nemocnica si tiež sama vykonáva kontroly stermi z prostredia oddelení a s výsledkami nás pravidelne oboznamuje. V rámci celosvetovej kampane „Hygiena a dezinfekcia rúk“, sme zrealizovali odborný seminár pre všetkých zamestnancov tejto nemocnice a pomohli sme jej s registráciou do siete nemocníc participujúcich v hygiene rúk, ktorú organizuje WHO.

Č.ú. 6.5. Mimoriadne epidemiologické situácie

Pre prípad mimoriadnej epidemiologickej situácie máme vypracovaný krízový plán a tiež podľa štatútu zriadenú protiepidemickú komisiu, ktorej členovia sú pravidelne- najmenej raz ročne - aktualizovaní. V rámci EPISU funguje hlásenie mimoriadnej epidemiologickej situácie, kde sú hlásené predpísané infekčné ochorenia (ich výskyt poprípade úmrtie na tieto sledované ochorenia). V prvom polroku sme takto do SRV (Systému rýchleho varovania v Epise) hlásili celkom 10 prípadov mimoriadnej epidemiologickej situácie. Jedenkrát nám bol hlásený výskyt bieleho neznámeho prášku, kedy sme participovali na opatreniach v nahlásenom ohnisku, ktoré sa nakoniec do 24 hodín ukázalo ako neopodstatnené.

Č.ú. 6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV.

Celkom 3x v priebehu polroka sme brali odpadnú vodu na vyšetrenie poliovírusov a podľa harmonogramu sme ju doručili do virologického laboratória v Banskej Bystrici. Všetky odbery boli negatívne.

Č.ú. 6.7 Prevencia HIV/AIDS

Pravidelne denne funguje poradňa HIV/AIDS, v ktorej ráno do 9,00 hod. vykonávame odbery krvi na anonymné, alebo neanonymné vyšetrenie. Vyšetrenie následne

zabezpečuje laboratórium RÚVZ B.Bystrica. V rámci poradne každý pacient vyplňuje dotazník, kde zisťujeme jeho epidemiologickú anamnézu a následne poučíme pacienta o možných rizikách akvirácie nákazy. V prvom polroku 2013 sme takto zabezpečili vyšetrenie 3 osôb.

Č.ú. 6.8 Poradne očkovania

V rámci oddelenia epidemiológie bola zriadená poradňa očkovania, ktorej fungovanie sme spropagovali na našej internetovej stránke úradu.

Skúsenosť zatiaľ je taká, že samí od seba ľudia do poradni nechodia, dostávajú sa na pozvanie rodičia detí odmietajúci očkovanie, kde s nimi lekárka- epidemiologička vedie rozhovor o prospešnosti očkovania a dostávajú aj edukačné materiály pojednávajúce o význame očkovania.

Celkom sme za prvý polrok pozvali do poradne očkovania 20 rodičov odmietajúcich očkovanie, dostavilo sa ich 14, nikto z rodičov však po tejto návšteve nezmenil svoj negatívny postoj k očkovaniu.

Č.ú. 6.9 Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu

V rámci anotácie sme sa zapojili do vykonania dotazníkovej akcie na školách a v čakárňach pediatrov. Celkom sme zabezpečili vyplnenie 45 dotazníkov a to 20 na školách a 25 medzi rodičmi v pediatrických ambulanciách. Dotazníky budú centrálné analyzované na RÚVZ so sídlom v Komárne, kde boli vyplnené a v časovom termíne v mesiaci jún zaslané.

PODPORA ZDRAVIA

9.1 „Národný program podpory zdravia“

Počty zdravotno-výchovných aktivít v nasledovných prioritných oblastiach NPPZ:

- **Výživa a stravovacie zvyklosti:** 34 besied,
- **Fyzická inaktivita:** 10 zdravotno-výchovných aktivít (besedy, demonštrácia cvičení)
- **Tabak:** 33 zdravotno-výchovných aktivít (besedy, merania CO vo vydýchnutom vzduchu, distribúcia DVD nahrávok),
- **Alkohol:** 19 zdravotno-výchovných aktivít (besedy, distribúcia DVD nahrávok).

Úroveň zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu bola monitorovaná dotazníkovou metódou v oblasti výživy (44 dotazníkov).

Do procesu podpory zdravia bolo zainteresovaných 42 spolupracujúcich zložiek spoločnosti nasledovne: orgány štátnej správy a samosprávy – 3, materské školy – 2, základné školy – 8, stredné školy – 9, vysoké školy – 3, zariadenia pre seniorov – 6, zdravotnícke zariadenia – 1, iné – 10.

9.1.1 „Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia“

K 30.6.2013 bola úloha v zmysle pokynov ukončená, dotazník vyplnilo 104 obyvateľov regiónu Liptova (vo vybraných vekových skupinách, podľa pohlavia a miesta bydliska)

Do prieskumu sa zapojili obyvatelia regiónu Liptova nižšie uvedených zariadení:

- ANIMA - Centrum sociálnych služieb, Jefremovská, Liptovský Mikuláš,
- TROJLÍSTOK - Centrum sociálnych služieb, Riadok, Ružomberok,
- NÁDEJ - Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb, Likavka,
- Mesto Liptovský Mikuláš, Mestský úrad
- Stredná odborná škola polytechnická, Sládkovičova, Ružomberok
- Stredná odborná škola zdravotnícka, Vrbická, Liptovský Mikuláš
- Liptovská vodárenská spoločnosť, a.s., Liptovský Mikuláš
- RÚVZ Liptovský Mikuláš .

9.2 „Národný program prevencie nadváhy a obezity“

Intervenčná aktivita: Jednodňová zdravotno-výchovná akcia.

Počet zúčastnených: 20 študentov a 1 pedagóg (Obchodná akadémia, S. Viatora, Ružomberok).

Činnosti: meranie telesných parametrov prístrojom OMRON, t.j. percento telesného tuku, percento kostrového svalstva, hodnota bazálneho metabolizmu, hodnota viscerálneho tuku, BMI, antropometria a poskytnutie odborného poradenstva zmeny spôsobu života.

Súčasťou aktivity bola aj beseda na tému: „Zdravá výživa“.

Výchova a vzdelávanie v cieľovej skupine deti a mládež:

Zvyšovanie zdravotného uvedomenia v oblasti ozdravenia stravovacích zvyklostí bolo realizované prednáškovou činnosťou na školách:

- Základná škola, Čsl. Brigády, Liptovský Mikuláš
- Školský internát, Námestie A. Hlinku 76, Ružomberok
- Spojená škola, S. Viatora 8, Ružomberok
- Základná škola, Demänovská cesta, Liptovský Mikuláš
- Základná škola, Nábrežie Dr. A. Stodolu, Liptovský Mikuláš
- Obchodná akadémia, S. Viatora, Ružomberok
- Katolícka univerzita, Fakulta zdravotníctva.

Vzdelávanie v oblasti potreby optimalizácie pohybovej aktivity bolo realizované formou prednášok na školách:

- Katolícka univerzita, Fakulta zdravotníctva
- Stredná odborná škola elektrotechnická, Liptovský Hrádok
- Stredná odborná škola stavebná, J. Janošku, Liptovský Mikuláš
- Obchodná akadémia, S. Viatora, Ružomberok.

9.2.1 „Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie“

Celonárodnej kampane „Vyzvi srdce k pohybu 2013“ sa celkovo zapojilo 50 obyvateľov regiónu Liptova.. Kampaň bola propagovaná v regionálnych novinách MY Liptov, na webových stránkach RÚVZ a na nástenke vo vestibule RÚVZ. Informácie o súťaži a účastnícke listy boli distribuované v okresoch Liptovský Mikuláš Ružomberok (zdravotné zariadenia, úrady a školy).

V Strednej odbornej škole elektrotechnickej v Liptovskom Hrádku a v Strednej odbornej škole stavebnej, ul. J. Janošku v Liptovskom Mikuláši uskutočnili 2 besedy pre študentov na tému: „Pohyb v prevencii chronických ochorení“.

K termínu ukončenia súťaže (30.6.2013) bolo zozbieraných 50 ks účastníckych listov, ktoré budú následne zaslané realizátorovi kampane (RÚVZ Banská Bystrica).

9.3 „Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014“

Plnenie úloh v oblasti edukácie a poradenstva:

Besedy a iné aktivity v oblasti prevencie fajčenia :

Počet : 33 aktivít (26 besied , 6 skupinových meraní CO vo vydychovanom vzduchu , 1 distribúcia DVD „Kým stúpa dym“).

Merania CO vo vydychovanom vzduchu sa aktívne zúčastnilo 61 študentov Strednej odbornej školy elektrotechnickej v Liptovskom Hrádku.

Poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia absolvovalo 13 klientov.

9.3.1 „Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Quit and Win“ – „Prestaň a vyhraj“

V roku 2013 predmetnú úlohu realizuje ÚVZ SR.

9.4 „Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunít na roky 2009 – 2015“

Riešiteľskými pracoviskami predmetnej úlohy sú len vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši tento projekt nerealizuje.

9.5 „Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike (NAPPA)“

Zvyšovanie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu bolo realizované formou intervencií : 16 besied.

Počet edukovaných: 237 jedincov.

Cieľová skupina: žiaci a študenti v regióne Liptova.

Odprednášané témy: „Vplyv alkoholu na mozog“, „Závislosť na alkohole“, „Riziká závislosti“, „Poškodenie telesných orgánov vplyvom alkoholu“, „Duševné ochorenia a alkohol“ a „Alkohol – legálna droga“.

V rámci edukačných aktivít bolo použité aj DVD s predmetnou tematikou.

9.6 „Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí“

Zlepšenie životného štýlu a zdravotného uvedomenia starších ľudí bolo vykonávané formou skupinových intervencií: 25 besied.

Cieľová skupina: 6 zariadení pre seniorov.

Odprednášané témy: „Spôsob života v prevencii srdcovo-cievnych ochorení“, „Srdcovo-cievne ochorenia – ateroskleróza, infarkt myokardu, náhla cievna mozgová príhoda a hypertenzia“, „Zdravá výživa v prevencii kardiovaskulárnych ochorení“, „Prevencia chrípky“, „Spôsob života v prevencii osteoporózy“, „Prevencia osteoporózy správnou výživou“, „Prevencia osteoporózy vhodnou pohybovou aktivitou“, „Aditívne látky v potravinách“, „Prírodné toxické a antinutričné látky v potravinách“, „Diabetes mellitus – vznik, príznaky, prevencia“, „Výživa v prevencii cukrovky“.

9.7 „Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast“

Edukačné aktivity

Prednášková zdravotno-výchovná činnosť realizovaná v priestoroch školských zariadení bola zameraná na oblasti priority projektu:

- zdravý životný štýl: 2 besedy,
- prevencia chronických ochorení: 22 besied,
- podpora pohybových aktivít: 4 besedy,
- zdravá výživa: 23 besied,
- výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie: 8 besied,
- prevencia závislostí:
  - alkohol: 16 besied,
  - fajčenie: 26 besied.

Spolu besied v skupine detí a mládeže: 101 besied.

Predmetných vzdelávacích aktivít sa zúčastnilo 2 114 jedincov a 85 pedagógov.

9.7.1 „Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji“

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je RÚVZ Bratislava. RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši tento projekt nerealizuje.

9.7.2 „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

Na zlepšovaní ústneho zdravia detskej populácie sa oddelenie podpory zdravia podieľalo zdravotno-edukačným pôsobením v dvoch materských školách :

Materská škola, Hrabovská cesta 2, Ružomberok

Materská škola, Š. Moyzesa, Ružomberok.

Počet akcií: 2 („Deň veselých zúbkov“).

Intervencie v priebehu akcie: besedy (2), nácvik správnej techniky čistenia chrupu (2), distribúcia odborného letáku s témou stomatohygiena (1).

Cieľová skupina: deti, rodičia a pedagogickí pracovníci materských škôl.

9.8 „CINDI program SR“

Zrealizované intervencie: individuálne aj skupinové v oblasti prevencie chronických ochorení.

Individuálne aktivity:

V základnej poradni zdravia bolo vyšetrených 86 klientov, z čoho bolo 57 prvých vyšetrení a 29 kontrolných vyšetrení .

Poradenstvo v oblasti zmeny spôsobu života bolo poskytované klientom v základnej Poradni zdravia a v špecializovaných poradniach – Poradňa zdravej výživy, Poradňa optimalizácie pohybovej aktivity, Poradňa odvykania od fajčenia a Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania tlaku krvi.

Počet klientov v špecializovaných poradniach: 146 klientov.

Skupinové zdravotno-výchovné aktivity boli realizované pre **cieľové** skupiny:

1. deti a študenti základných a stredných škôl – 116 aktivít (101 besied a 15 skupinových aktivít).
2. zmiešaná skupina – seniori, produktívny vek, verejnosť – 4 aktivity (besedy),

3. pre obyvateľov poproduktívneho veku – 29 aktivít (28 besied a 1 skupinová aktivita).

Počet edukovaných: 2 856 jedincov

Z toho v prioritných témach: ozdravovanie výživy – 839, zvýšenie pohybovej aktivity – 243, podpora nefajčenia 504, podpora abstinencie – 237, prevencia pohlavných ochorení, HIV, AIDS – 169 , iné (prevencia chronických ochorení, stomatohygiena, spôsob života) – 864.

Mediálne vstupy propagujúce zdravotno-výchovné aktivity:

Mediálny vstup pre L-Rádio – téma: „Výsledky vyšetrení rizikových parametrov srdcovo-cievnych ochorení u klientov Poradne zdravia RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši“.

Prostredníctvom regionálnych novín „My Liptov“ boli zverejnené informácie k priebehu kampaní v Liptovskom Mikuláši:

- "Kontroluj svoj tlak krvi"(Deň otvorených dverí v Poradni zdravia),
- kampaň "Exfajčiari sú nezastaviteľní" pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku,
- kampaň "Vyzvi srdce k pohybu",
- "Deň zodpovednosti" v meste Liptovský Mikuláš .

9.9 „EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)“

RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši túto úlohu v roku 2013 nerealizuje.

Programy a projekty, ktoré nie sú súčasťou dokumentu „Programy a projekty“ vyhláseného HH SR

„Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou“

11. – 17. marec 2013 – Týždeň mozgu

V rámci zapojenia sa do medzinárodnej akcie v spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou boli v rámci tohto týždňa realizované nasledovné aktivity:

- zaslanie informácie (plánované aktivity) o zapojení sa RÚVZ Liptovský Mikuláš do medzinárodnej akcie (ÚVZ SR) ,
- zaslanie dotazníka o realizovaných aktivitách po ich skončení do Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti,
- zaslanie odpočtu realizovaných aktivít na ÚVZ SR,
- uskutočnilo sa 7 besied na témy: „Škodlivý vplyv tabaku na funkcie mozgu“, „Vplyv výživy na vývoj a funkcie mozgu“, „Poškodenie tkanív mozgu vplyvom alkoholu“ a „Anatómia a funkcie mozgu“ pre 157 žiakov a študentov stredných škôl v regióne Liptova: Základná škola, ul. Čsl. brigády, Liptovský Mikuláš (3 besedy), Základná škola, ul. Nábrežie Dr. A. Stodolu, Liptovský Mikuláš (1 beseda), Stredná odborná škola polytechnická, ul. Sládkovičova, Ružomberok (3 besedy),
- v Centre sociálnych služieb ANIMA, ul. Jefremovská, Liptovský Mikuláš. sa uskutočnili prednášky na 2 témy „Anatómia mozgu a funkcie mozgu“, „Pamäť – jej druhy a funkcie pamäti“ , prednášky boli spojené s vedomostne kognitívnymi aktivitami formou pracovných listov a vedomostného kvízu - pre 30 seniorov a 4 zdravotníckych pracovníkov .

15. marec 2013 – Deň srdca

V Nákupnom centre LIPTOV(Kamenné pole v Liptovskom Mikuláši) sa uskutočnili nasledovné aktivity: meranie hladiny celkového cholesterolu, meranie tlaku krvi a pulzu,

získavanie anamnestických a antropometrických údajov súvisiacich s výskytom kardiovaskulárnych ochorení, poradenstvo v oblasti zdravého spôsobu života a prevencie kardiovaskulárnych ochorení. Vyššie uvedených aktivít sa zúčastnilo 16 klientov.

Mediálny vstup (téma: rizikové faktory srdcovo-cievnych ochorení), bol zabezpečený prostredníctvom regionálneho rádia (L-Rádio). Informácie na tému: „Výsledky vyšetrení u klientov poradne zdravia“ boli uverejnené na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši.

7. apríl 2013 – Svetový deň zdravia (World Health Day)

V rámci kampane: „Kontroluj svoj tlak krvi“ sa uskutočnila akcia „Deň otvorených dverí v Poradni zdravia“. Zúčastnili sa bezplatne poskytované: meranie tlaku krvi, analýza stavby tela analyzátorom OMRON, individuálne poradenstvo (faktory spôsobu života) a telefonické poradenstvo. Uvedených aktivít sa zúčastnilo spolu 16 klientov.

Vo vestibule RÚVZ vyhotovená nástenka na tému „Prevencia hypertenzie“, v regionálnych novinách MY Liptov a webových stránkach RÚVZ bola uverejnená informácia propagujúca predmetnú aktivitu.

10. máj 2013 – Svetový deň pohybu

Pre študentov stredných škôl v okrese Liptovský Mikuláš a Ružomberok (Stredná odborná škola elektrotechnická, Liptovský Hrádok; Stredná odborná škola stavebná, J. Janošku, Liptovský Mikuláš a Obchodná akadémia, S. Viatora, Ružomberok) sa uskutočnili 3 besedy zamerané na význam pohybovej aktivity v prevencii chronických ochorení.

U 41 študentov Obchodnej akadémie na ulici S. Viatora v Ružomberku bolo realizované aj posúdenie držania tela spojenou s individuálnou inštruktážou a odborným poradenstvom.

Vo vestibule RÚVZ bola vyhotovená nástenka na predmetnú tému a o uvedených aktivitách bola zaslaná informácia na ÚVZ SR.

31. máj 2013 – Svetový deň bez tabaku

V okrese Liptovský Mikuláš sa uskutočnilo spolu 7 besied pre študentov Strednej odbornej školy elektrotechnickej a Strednej odbornej školy drevárskej v Liptovskom Hrádku, na tému: „Vplyv fajčenia na ľudský organizmus“. Súčasťou besied bola aj demonštrácia merania CO vo vydýchnutom vzduchu prístrojom Smokerlyzer. Spolu sa zdravotno-výchovných aktivít zúčastnilo 127 študentov.

V rámci celoslovenskej kampane „Exfajčiari sú nezastaviteľní“ zameranej na prevenciu a zanechanie fajčenia boli realizované aktivity v spolupráci so Železnicami SR na vlakovom nástupišti v Liptovskom Mikuláši (v čase od 7,30 do 11,30 hod):

- meranie hodnôt CO vo vydýchnutom vzduchu prístrojom Smokerlyzer u 3 účastníkov – fajčiarov a
- meranie hodnôt tlaku krvi u 14 návštevníkov,
- odborného poradenstvo v súvislosti s meranými hodnotami-17 návštevníkov,
- distribúcia informačných letákov, obrázkov a propagačných predmetov kampane „Exfajčiari sú nezastaviteľní“. Súčasne prebiehala aj propagácia aktivít Poradne na odvykanie od fajčenia.

V regionálnych novinách MY Liptov a webových stránkach RÚVZ uverejnená informácia pre záujemcov, ktorá propagovala predmetnú aktivitu. V spolupráci s pracovníkmi Železníc SR

boli zabezpečené priestory pre priebeh kampane a plagát s informáciami pre verejnosť podľa pokynov ÚVZ SR.

Prieskum „Global School Personnel Survey“ (GSPS)

Prieskum bol realizovaný u pedagogických pracovníkov Evanjelického gymnázia J. Tranovského, ul. Komenského v Liptovskom Mikuláši a Základnej školy, ul. Sládkovičova v Ružomberku. K 30.6.2013 bola úloha v zmysle pokynov ukončená a vyplnené odpovedové hárky v počte 43 ks budú osobne doručené koordinátorovi projektu (Ústav verejného zdravotníctva, Jesseniova lekárska fakulta UK, Martin).

„Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“

V spolupráci s Oddelením hygieny detí a mládeže sa v Strednej odbornej škole elektrotechnickej v Liptovskom Hrádku a Hotelovej akadémii, Čsl. Brigády v Liptovskom Mikuláši uskutočnilo vyšetrenie krvi prístrojom Reflotron (TCHOL, GLU, TG, HDL), meranie TK a P, antropometrických parametrov a poradenstvo spolu u 21 študentov vo veku 18 rokov.

„Sledovanie výživového stavu vybraných skupín obyvateľov SR“

V podniku Delteh Liptovský Mikuláš bolo v rámci projektu vyšetrených 17 klientov s následným poskytnutím poradenstva pri úprave rizikových faktorov spôsobu života.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Lučenci**

1. Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

1.5. ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR.

Gestor: RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre pitnú vodu

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Plnenie

V Banskobystrickom kraji v územnom obvode RÚVZ so sídlom v Lučenci (v okrese Lučenec a Poltár) neboli k 30. 6. 2013 vytypované vodárenské lokality na zmapovanie pesticídnych látok, ktorých prítomnosť vo vode možno predpokladať.

2. Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

OPPLaT RÚVZ so sídlom v Lučenci vedie register rizikových prác pre okresy Lučenec a Poltár. V 1. polroku 2013 vykonávalo rizikové práce v tomto spádovom území 1282 zamestnancov, z toho 293 žien.

V riziku 3. kategórie evidujeme 1235 zamestnancov, z toho 286 žien, práce zaradené do 4. kategórie rizika vykonáva 47 zamestnancov, z toho 7 žien.

Najviac zamestnancov je exponovaných hluku – 1181, chemickým látkam a zmesiam - 145, fyzickej záťaži – 68, s nižším počtom zamestnancov nasleduje riziko vibrácií – 36, biologické faktory - 28, záťaž teplom a chladom – 9.

Podľa prevažujúcej činnosti je najviac pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom v priemysle.

Kontroly, ktoré sme priebežne vykonávali, boli zamerané na plnenie opatrení, ktoré vyplývajú zamestnávateľom z rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác. Hodnotili sme dodržiavanie schválených prevádzkových poriadkov, plnenie plánovaných opatrení na zníženie rizík, prevádzkové podmienky a zabezpečenie zdravotného dohľadu.

K 30.6.2013 sme vydali 6 rozhodnutí, ktorými boli pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác. Rozhodnutia boli vydané opakovane pre už existujúce spoločnosti napr. z dôvodu prehodnotenia rizík v dôsledku vykonaných zmien (Žiaromat a.s. Kalinovo) alebo naopak boli opakovane vyhlásené rizikové práce 4. kategórie v prevádzkach, kde sa nepodarilo vykonať tak účinné opatrenia, aby sa riziko znížilo (LESY SR š.p.- manipulačno expedičný sklad Lučenec, PRP PLUS s.r.o. Veľký Krtíš – píla Horná Slatinka, PK DOPRASTAV a.s. Žilina, EUROBASALT a.s. – ťažba kameňa Veľké Dravce). Pred

vydaním rozhodnutia bol objektivizovaný skutkový stav miestnym šetrením, podmienky zaradenia prác do kategórie rizika boli so zamestnávateľmi prekonzultované a zároveň boli zamestnávatelia upozornení na dodržiavanie povinností vyplývajúcich z vydaných rozhodnutí. Pre 4 prevádzky sme na návrh zamestnávateľa vydali rozhodnutia, ktorými boli rizikové práce zrušené.

K dnešnému dňu neboli v rámci výkonu ŠZD vykonané žiadne meranie za účelom objektivizácie pracovného prostredia, prevádzkovatelia využívali služby najmä týchto subjektov: Inžinierske služby spol. s r.o., Martin, MIKROLAB s.r.o., Rimavská Sobota, ProCare a.s. Bratislava.

Všetky rizikové práce boli vyhlásené na základe návrhu zamestnávateľa, možnosť vyhlásiť rizikové práce z vlastného podnetu nebol dôvod využiť. Zamestnávatelia spracovali návrhy na zaradenie prác do tretej a štvrtej kategórie podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Zamestnávateľom neboli uložené žiadne sankcie za neplnenie povinností v oblasti ochrany zdravia zamestnancov. Podľa aktuálnych výstupov z ASTR vidieť mierny pokles v počte pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

V hodnotenom období sme schválili 7 prevádzkových poriadkov na ochranu zamestnancov pred rizikami s expozíciou nebezpečným chemickým faktorom pri práci, z toho 6 bolo schválených súčasne s uvedením priestorov do prevádzky a jeden spolu so zrušením rozhodnutia o vyhlásení rizikových prác. V žiadnom zo schvaľovaných prevádzkových poriadkov sa nevyskytovali toxické alebo veľmi toxické látky.

Oddeleniu hygieny životného prostredia sme poskytli 2 konzultačné stanoviská, ktoré boli podkladom pre schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi (1x verejná lekáreň, 1x záložňa), oddeleniu epidemiológie 1 konzultačné stanovisko k schváleniu prevádzkového poriadku (biochemické laboratórium).

K 30.6.2013 sme obdržali 15 oznámení o vykonaní prác v oblasti regulácie živočíšnych škodcov, ktorú vykonalo 9 oprávnených subjektov. Ani v jednom prípade neboli pri týchto činnostiach používané látky klasifikované ako toxické alebo veľmi toxické.

Mimoriadne situácie a havárie sa v sledovanom období nevyskytli.

2.1.3. *Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém*

Spoločnosti, v ktorých sú pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác :

Firma	Počet pracovníkov	Riziko	Kategória
Perosa s.r.o. Lučenec	6/0	prach – tvrdé drevo	3
Mäspoma s.r.o. Zvolen – výroba štiepky Rovňany	2/0	prach – tvrdé drevo	3
KOLEK – Ing. Mrva, Lučenec	7/0	liaty asfalt	3

V kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa NV SR č. 356/2006 Z.z. v znení NV SR č. 301/2007 Z.z. Osobitnú pozornosť venujeme hodnoteniu zdravotných rizík

na pracoviskách a prevádzkach, na ktorých prichádza do úvahy riziko chemických karcinogénov a mutagénov.

PEROSA s. r. o. Lučenec – uložené opatrenia boli splnené, na pracovisku sa manipuluje s tvrdým drevom a rizikové práce – výrobu kefordrievok vykonávajú 4 zamestnanci. Keďže pracovná činnosť obsluha preklapnej píly spĺňa kritériá pre zaradenie do 4. kategórie s faktorom práce prach z tvrdého dreva, spoločnosť každoročne predkladá regionálnemu hygienikovi posúdenie rizika s návrhom na vydanie nového rozhodnutia .

V laboratórnych podmienkach firiem – THORMA Výroba k.s. Fiľakovo, Veolia – vodárenská spoločnosť Lučenec, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou – súdno-lekárske pracovisko Lučenec evidujeme používanie a skladovanie karcinogénnych látok, ale pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru rizika – 2 kategória.

Používanie a skladovanie karcinogénov evidujeme v technologickom procese vo výrobných podnikoch THORMA Výroba k.s., Fiľakovo – v technologickom procese galvanizácie používajú Proseal XZ – 120 s obsahom síranu kobaltnatého (karcinogén 2. kateg., mutagén kat. 3., repr. kat. 2), TPA s.r.o. Bratislava (laboratórium Kalinovo) – trichlóretylén – karcinogén kateg. 2, K-Kart s.r.o., Lučenec – galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - karcinogén kateg. 2, EL.ZET. s.r.o., Lučenec - galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - karcinogén kateg. 2

V sledovanom období sme vydali 1 rozhodnutie k návrhu na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest miestnej oprávnenej firme. Stavebné bytové družstvo Lučenec vykonáva odstraňovanie AZC potrubí v jadrách bytových domov, ktoré spravuje len na základe oznámenia o činnosti, rozhodnutie bolo vydané v roku 2010. K dnešnému dňu predložili 13 oznámení, ŠZD bol vykonaný v jednom prípade.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Rizikové práce s rizikom psychickej pracovnej záťaže nemáme vyhlásené, ani neboli od zamestnávateľov požiadavky na hodnotenie tejto záťaže. V ojedinelých prípadoch sa PZS zaoberali hodnotením psychickej pracovnej záťaže, hodnotené profesie však boli zaradené zväčša do 2. kategórie rizika a neboli predmetom posudzovania, vyskytli sa len ako súčasť návrhu u väčších zamestnávateľov popri iných profesiách a rizikách.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

Rizikové práce s rizikovým faktorom DNJZ sú dlhodobo vyhlásené v spoločnosti Žiaromat a.s., Kalinovo, vykonáva ich 44 zamestnancov, z toho 13 zamestnancov na pracovisku prípravňa – obsluha súpravy – odoberač (prepúšťár), rizikový faktor fyzická záťaž – DNJZ, 16 zamestnancov na pracovisku pece, rizikový faktor fyzická záťaž – bremená v profesii kladár a 15 zamestnancov v profesii vynášač. Od roku 2012 sú v Úrade pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou – súdno-lekárske a anatomicke- patologické pracovisko v Lučenci vyhlásené práce za rizikové pre profesiu sanitár, rizikový faktor fyzická záťaž – bremená. Práce vykonávajú 3 zamestnanci. Evidujeme aj 21 zamestnancov vykonávajúcich práce s rizikovým faktorom fyzická záťaž – zvýšený tlak na laktový nerv. Ide o brusičov sklárskych výrobkov.

V 1. polroku 2013 bolo šetrených 16 podozrení na chorobu z povolania v pol.č. 29 v rôznych profesiách. Priznaná bola jedna choroba z povolania pre profesiu kuchárky (DNJZ).

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľom tejto úlohy je napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci. V priestoroch RÚVZ je vytvorené vývesná tabuľa s informáciami o Európskej kampani „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“, informačné materiály týkajúce sa kampane rozdáваме príležitostne aj SZČO pri výkone ŠZD, väčších zamestnávateľov upozorňujeme na existenciu takejto kampane a na internetové stránky, z ktorých možno čerpať informácie. Najviac „ohrozenou“ skupinou sú samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré vo väčšine prípadov podceňujú potrebu získavanie informácií o spôsobe a miere rizika, ktorému sú vystavovaní pri výkone svojej práce a často krát sa aj preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci zúčastňujú len veľmi nepravidelne.

Pracovníci poradne zdravia vykonali v prevádzkach ŽIAROMAT a.s. Kalinovo a v závode JOHNSON CONTROLS Lučenec s.r.o. cieľnú návštevu, kde zamestnancom urobili vyšetrenie základných parametrov (glykémia, cholesterol, krvný tlak, telesné tuky, spirometria). Zároveň bolo zamestnancom poskytované poradenstvo a bola propagovaná kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“. Spolu bolo vyšetrených 111 zamestnancov (47 +64).

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Pri riešení tejto úlohy sme hodnotili úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách, zhodnotili sme pracovné prostredie a spôsob výkonu práce vo vzťahu k zdravotným obmedzeniam zamestnancov. Neposudzovali sme pracovné zaradenie z hľadiska individuálnych diagnóz, ale zamerali sme sa na plnenie povinnosti zamestnávateľa zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom; zohľadňovať pritom meniace sa skutočné a predvídateľné okolnosti; zabezpečiť na pracoviskách podmienky v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce.

Vykonali sme ŠZD na 3 chránených pracoviskách.

SAVETA s.r.o., Tomášovce – Kartonáž: pracovnú činnosť lepenia a balenia obalov z vlnitej lepenky vykonáva 1 žena s postihnutím pohybového aparátu. Výška pracovnej plochy bola prispôbena potrebám zamestnanca, možnosť striedania práce v stoji a sede podľa vlastného uváženia. Štatút chráneného pracoviska bol priznaný v roku 2010, teda je v prevádzke aj po uplynutí minimálnej doby 2 roky.

L-LÚČ o.z., Lučenec – Výroba darčkových premetov: muž s poškodením sluchu vykonáva práce na 3D laserovej tlačiarne. Pracovisko bolo vybavené svetelnou signalizáciou. Štatút chráneného pracoviska bol priznaný v roku 2011, po uplynutí dvojročnej lehoty v mesiaci júl 2013 prevádzkovateľ požiada o zrušenie postavenia chráneného pracoviska.

EXX s.r.o., Lučenec - Manipulačný a distribučný sklad: charakter práce a rozsah pracovnej činnosti je zameraný na príjem, triedenie a oceňovanie doručeného tovaru, príprava a výdaj tovaru na distribúciu, administratívne spracovanie reklamácií tovarov. V sklade sa manipuluje s textilným tovarom – dámske a pánske oblečenie podľa sezóny (kabáty, nohavice, obleky, pulóvre, košele, saká, sukne, blúzky, trička a pod.), prácu vykonáva jedna žena s poškodením pohybového aparátu. Pracovisko je vybavené ergonomickou stoličkou a podložkou pod dolné končatiny. Striedanie pracovných polôh, pracovné tempo a prestávky v práci si určuje sama pracovníčka podľa vlastných potrieb.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.4 Zdravotné riziká pri výrobe energie z alternatívnych zdrojov (bioplyn, splyňovanie štiepok) .

K 30.6.2013 sme vydali 2 záväzné stanoviská k územnému konaniu pre umiestnenie stavieb na výrobu energie z alternatívnych zdrojov. Kobra Energo s.r.o. veľký Krtíš plánuje výstavbu Biometánovej stanice v k.ú. Lučenec a SYNGAS s.r.o. Bratislava plánuje výstavbu Elektrárne na biomasu v areáli bývalého závodu Kovosmalt v k.ú. Fiľakovo.

V predchádzajúcom roku sme vydali 8 záväzných stanovísk pre umiestnenie stavieb bioplynových staníc v našom spádovom území, žiadna z týchto však zatiaľ nie je v prevádzke (v priebehu tohto roku boli vydané stavebné povolenia).

V prevádzke je viacero fotovoltaiických elektrární, ktoré sú však bez obslužné a preto nebol dôvod na uvádzanie pracovných priestorov do prevádzky a nevykonávame ani ŠZD v týchto prevádzkach.

Kolaudačné konanie prebehlo na stavbu „Bioplynová stanica 1 MW“ na hospodárskom dvore v obci Boľkovce, prevádzkovateľ Družstvo AGROSPOL Boľkovce. ŠZD je naplánovaný na jeseň 2013 kedy by mala byť bioplynová stanica v plnej prevádzke a predpokladá sa aj zvýšená miera navážania spracovávaných poľnohospodárskych plodín.

3. Oddelenie hygieny výživy

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Lučenec

Termín ukončenia : 15.január 2014 a ďalšie roky

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplyvať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie so zameraním na ľahkú prácu . Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách .

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Lučenci sa každoročne zapája do riešenia projektu Sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospelaj populácie. Projekt bol realizovaný v spolupráci s oddelením poradne zdravia na RÚVZ Lučenec. Za 1. polrok 2013 bolo vyšetrených **38 respondentov** dospelaj populácie so zameraním na ľahkú prácu , z toho zastúpených **12 mužov dvoch vekových kategórií** / 19-34, 35-59 roční / a **26 žien tiež dvoch vekových kategórií** / 19-34, 35-54 ročné / ľahko pracujúcich v okrese Lučenec a Poltár . Každý účastník vyplňoval dotazník, ktorý tvoril 1 – denný jedálny lístok so zoznamom jedál a nápojov ktoré respondent skonzumoval v priebehu ľubovoľného dňa , dotazník o stravovacích zvyklostiach a pohybovej aktivite, údaje – meno, vek, výška, hmotnosť, obvod pásu a bokov. Súčasťou projektu je vyšetrenie každého účastníka, ktoré pozostáva z merania krvného tlaku, pulzu a odberu kapilárnej krvi prístrojom Reflotron na stanovenie parametrov lipoproteínového metabolizmu – cholesterol, HDL, LDL, triglyceridy, glukóza. Následne získané údaje budú spracovávané v programe ALIMENTA verzia 4.3e , z výsledkov jednotlivých respondentov bude následne vyhodnotený % plnenie

odporúčaných denných dávok živín pre dané vekové skupiny. Údaje z dotazníkov a vyšetrení bodú zaznamenávané a v správe za rok 2013 vyhodnotené tabuľkovou formou v štyroch výstupných súboroch / Somat, Faktory, Pohyb, Spotreba / za celé sledované obdobie. Projekt bude zaslaný na ďalšie spracovanie a celoslovenské vyhodnotenie na RÚVZ Banská Bystrica a Poprad.

Realizačným výstupom úlohy je monitorovanie a vývoj výživového stavu jednotlivých vybraných vekových skupín dospeljej populácie, monitorovanie regionálnych odlišností v stravovacích zvyklostiach a štruktúre stravy, sledovanie a porovnanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách, sledovanie príjmu vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej prostredníctvom stravovacích zvyklostí v sledovaných populačných skupinách ako aj sledovanie spotreby potravín podľa druhov v sledovaných populačných skupinách. Úlohou je aj vytvorenie relevantných podkladov pre regulovanie regionálnej a celoštátnej výživovej politiky u obyvateľov SR. Nakoľko v Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení bol prijatý Program ozdravenia výživy obyvateľov SR, ktorý bol aktualizovaný v roku 2008. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu Zdravie 21. storočia.

I. II. etapa- riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi(február-november 2013)

III. etapa- správa a výstupy úlohy (15.január 2014)

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Lučenec

Termín ukončenia : 15.január 2014 a ďalšie roky

Cieľ: Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečenia kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

V rámci plnenia tejto úlohy boli pracovníkmi oddelenia hygieny výživy odoberané vzorky kuchynskej soli v maloobchodných predajniach potravín, v lahôdkárskej výrobni spojené s predajom LV a v ZSS v lokalitách okresu Lučenec a Poltár na laboratórne vyšetrenie stanovenia jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného. Spolu bolo odobratých **16 vzoriek kuchynskej soli** pričom všetky vzorky vyhovelí. Úloha bude spracovaná v tabuľkovej verzii formou vyhodnotenia sledovania ukazovateľov chemického vyšetrenia - stanovenia KJ a KJO_3 a ferokyanidu draselného.

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk Hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50-tych rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Sledovanie príjmu jódu z vybraných druhov potravín poukáže nepriamo na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2010-2014 a bude vyhodnotená v rámci aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

etapa – odber vzoriek kuchynskej soli / vrátane morskej soli / a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, $KJ O_3$.

počet vzoriek : 2 vzorky

časové obdobie: január – december 2013

II. etapa – kontrola príjme jódu z iných potravín a monitorovanie jódu v organizme
- časové obdobie: január - december 2013

3.3. Bezpečnosť PET fliaš

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ v SR – odber vzoriek

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, vyhodnotenie

Termín ukončenia : 31. december 2013

Cieľ: Kontrola bezpečnosti PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady (ES) č.1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti – migrácia určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetylénteraftalátu (acetaldehyd, monoetylénglykol, dietylénglykol, Sb, estery kyseliny ftalovej a.t) a senzorické hodnotenie modelových potravinových simulátorov prípadne balených vôd v závislosti od rôznych podmienok skladovania.

Výroba PET fliaš je ustanovená nariadením Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a

predmetoch určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je sledovanie možných zmien v kvalite modelových potravinových simulátorov a balených vôd počas celej doby spotreby za rôznych extrémnych podmienok skladovania (vplyv vysokých a nízkych teplôt skladovania a vplyv priameho slnečného žiarenia), najmä s ohľadom na možné uvoľňovanie zdravotne rizikových faktorov.

I. etapa – január 2012- december 2013 zber vzoriek a analýzy vzoriek

II. etapa – 30. marec 2014 - záverečná správa

RUVZ Lučenec sa na plnení úlohy tohto monitoringu v roku 2013 nepodieľa.

3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Gestor úlohy : ÚVZ SR, : RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, vyhodnotenie

RUVZ v SR – odber vzoriek

Termín ukončenia : 31. december 2013

Cieľ: Cieľom úlohy je kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu a resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Kontrola označovania a dokumentácie v súlade s PK SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanier, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanier, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov –migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb, resp.

iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinou

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

RUVZ Lučenec sa na plnení úlohy tohto monitoringu v roku 2013 nepodieľa.

3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ Poprad

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Poprad - laboratórne vyšetrenie, vyhodnotenie
RUVZ v SR – odber vzoriek

Termín ukončenia : 30. marec 2014

Cieľ: Cieľom úlohy je kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

Na základe uvedeného sa vykonal odber 1 vzorky obalového materiálu – Krehké trvanlivé pečivo v papierovom obale, ktorý bude laboratórne spracovaný v roku 2013.

I. etapa: január 2012 – december 2013 – zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 – záverečná správa

3.6. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Gestor úlohy : ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ v Lučenci

Termín ukončenia : 31. december 2013

Cieľ: Cieľom úlohy je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospelaj populácie s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom / ADI /.

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Projekt bude realizovaný aj v spolupráci s oddelením poradne zdravia na RÚVZ Lučenec. V I. polroku 2013 sa zatiaľ nevykonával monitoring tejto úlohy.

I. etapa: január 2013 - október 2013: odborné - metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek

II. etapa: december 2013 – vyhodnotenie monitoringu - záverečná správa

3.7. Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ Poprad

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Poprad - laboratórne vyšetrenie, vyhodnotenie
RUVZ v SR – odber vzoriek

Termín ukončenia : 31. december 2013

Cieľ: 1. Kontrola dodržania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu.

2. Monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Aj keď je bisfenol A schválený ako monomér na výrobu polykarbonátu jeho špecifický migračný

limit bol na základe toxikologických štúdií podstatne znížený (z 3 mg/kg potravín na 0,6 mg/kg

potravín) a zároveň bolo jeho používanie obmedzené pre výrobky určené pre deti do 1 roka života. V roku 2011 sa objavili informácie o úplnom zákaze používania bisfenolu A na výrobu

materiálov a predmetov určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu a zároveň monitoring výskytu bisfenolu A v materiáloch a výrobkoch dostupných na našom trhu.

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

RUVZ Lučenec sa na plnení úlohy monitoringu bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami v roku 2013 nepodieľa.

3.8. Výživa a nutričný stav dôchodcov v domovoch dôchodcov

Gestor: RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ so sídlom v Poprade

Termín ukončenia : 30. jún 2014 - správa

Cieľ : Zisťovanie výživového stavu seniorov v Domovoch dôchodcov

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. Správna výživa má spomaliť biologický proces starnutia a dodať organizmu starých ľudí živiny potrebné na udržanie fyzickej a mentálnej činnosti a telesnej aktivity. Neracionálne stravovanie urýchľuje rytmus starnutia a umožňuje výskyt niektorých chronických ochorení, ako napr. aterosklerózy, hypertenzie, degeneratívnych zmien

oporného a pohybového aparátu, diabetu, obezity, ktoré predstavujú hlavné príčiny chorobnosti a úmrtnosti starých ľudí u nás.

I. etapa: leto (jún, júl) 2013

II. etapa: zima (február, marec) 2014

RUVZ Lučenec sa na plnení úlohy tohto monitoringu v roku 2013 nepodieľa.

3.9. Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Gestor : RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Termín ukončenia : 30. december 2013

Správa 15.január 2014

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Cieľom je zistenie rodového zastúpenia probiotík, kontrola deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Priaznivé účinky probiotík na ľudský organizmus, zvlášť ich potenciálna schopnosť imunomodulácie je dokázaná v rade štúdií. Vzhľadom na širokú ponuku týchto výrobkov s rôznymi druhmi a obsahmi mikroorganizmov je potrebné preveriť mikrobiálnu bezpečnosť a životaschopnosť mikroorganizmov patriacich k probiotikám stanoveným jednotným postupom.

I. etapa: monitoring priebežne počas r. 2013

II. etapa: vyhodnotenie, záverečná správa – december 2013

RUVZ Lučenec sa na plnení úlohy tohto monitoringu v roku 2013 nepodieľa.

4. Oddelenie hygieny detí a mládeže

Úloha: 4.1. Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Gestor: ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava

Riešiteľské pracovisko : ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Termín ukončenia : rok 2020

Na riešení danej úlohy sme sa v 1. polroku 2013 nepodieľali.

Úloha: 4.2. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Gestor : RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: všetky RÚVZ v SR

Trvanie projektu : 2014

V roku 2013 prebieha piata etapa riešenia tejto úlohy. V prvom polroku sme realizovali dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí a 24-hodinovej spotreby potravín, pohybových aktivít detí vekovej skupiny 15 – 18 ročných. Dotazníkový prieskum sme vykonali v Gymnáziu B.S.Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec, Pedagogickej a sociálnej akadémii, Komenského 12, Lučenec a Strednej priemyselnej školy stavebnej Oskara Winklera, Boženy Němcovej 1, Lučenec v počte 120 respondentov (60 študentov žijúcich v meste a 60 študentov žijúcich na vidieku). Údaje do dotazníkov zadávali študenti v spolupráci s odbornými pracovníkmi oddelenia hygieny detí a mládeže počas školského vyučovania.. Okrem dotazníkového prieskumu sme vykonali aj antropometrické merania študentov (hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov a merania krvného tlaku).

V 17. kalendárnom týždni sme odobrali 10 vzoriek stravy (5 vzoriek zo ŠJ pri SOŠ, Fándlyho č.3, Lučenec – zabezpečujúca stravovanie študentov gymnázia s strednej priemyselnej školy stavebnej a 5 vzoriek zo ŠJ pri PaSA, Komenského 12, Lučenec) na zistenie energetickej hodnoty, bielkovín, tukov, cukrov, NaCl, dusičnanov, Cd, Pb, Hg.

Úloha: 4.3 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Termín ukončenia: rok 2013

V mesiaci máj sme vykonali prieskum monitoringu spotreby vybraných aditívnych látok do potravín dotazníkovou metódou u detí vo veku 12 rokov. Do prieskumu sa zapojilo 20 detí zo Základnej školy M.R.Štefánika, Haličská cesta 8, Lučenec. Pri realizácii projektu sme oslovili rodičov detí, ktorí nám vyplnili dotazník o prehľade potravín skonzumovaných v priebehu 24 hodín a dotazník o frekvencii spotreby potravín. Toho času prebieha nahrávanie získaných údajov z dotazníkov do masiek v programe EXCEL.

Úloha: 4.4 Kvalita vnútorného ovzdušia v materských a základných školách; prevencia a redukcia výskytu respiračných ochorení

Gestor: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ v Banskobystrickom kraji

Termín:

Na riešení danej úlohy sme sa v sledovanom období nepodieľali.

Úloha: 4.5 Zhodnotenie príjmu jódu u obyvateľov SR

Gestor: RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, RÚVZ so sídlom v Košiciach a ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ v SR

Termín: priebežne

Na riešení danej úlohy sme sa v sledovanom období nepodieľali.

Úloha: 4.6 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

Gestor: RÚVZ so sídlom vo Zvolene, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ v SR

Termín: rok 2016

V období 2.4. – 22.4.2013 sme v rámci plnenia tejto úlohy vykonali 24 kontrol telovýchovných zariadení pri základných a stredných školách. Kontroly boli zamerané na monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržiavania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržiavanie kapacity, mikroklíma a pod.), využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení. Dňa 26.04.2013 bola na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici zaslaná správa z výkonu cielenej kontroly so zhodnotením telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl.

6. Oddelenie epidemiológie

6.1. Národný imunizačný program SR

6.2. Surveillance infekčných chorôb

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

6.4. Nozokomiálne nákazy

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

6.9. „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoje rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“

E. Politika kontroly tabaku a prevencie fajčenia

6.1. Národný imunizačný program SR (NIP SR)

IMUNIZÁCIA
KONTROLA OČKOVANIA

Dôsledným plnením Imunizačného programu (NIP SR) sa naďalej udržal priaznivý trend výskytu tých prenosných ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním.

Metodické vedenie - imunizácia

Spolu: 416

Január:

Aktuálna situácia vo výskyte chrípky - Lc: 37x, Pt: 15x

Apríl:

Registrácia vakcíny Nimenrix – Lc: 37x Pt: 15x

OU Pertussis - zoznam povinných údajov hlásených do EPIS – Lc: 37x, Pt:15x

Informácia o výskyte nového vírusu chrípky A(H7N9) v Číne – Lc: 37x, Pt:15x

EIW 2013 - Lc: 37x, Pt: 15x

Centrá na očkovanie detí s kontraindikáciami očkovania - Lc: 37x, Pt:15x

Vyhodnotenie administratívnej KO - porovnanie okresov Lc a Pt s SR – Lc: 37x, Pt: 15x

Máj:

Nový portál ECDC o očkovacích kalendároch krajín Európskej únie - Informácia – Lc:37x, Pt: 15x

Lc: 296

Pt: 120

SPOLU: 416

Odmietnutie očkovania detí:

(edukácia cieľovej skupiny, racionálne argumenty, zvýšenie povedomia o očkovaní)

Počet **kompletných** odmietnutí povinného pravidelného očkovania evidovaných na RÚVZ prvý polrok 2013: 1

Počet **čiasťočných** odmietnutí povinného pravidelného očkovania evidovaných na RÚVZ prvý polrok 2013: 5

Písomné predvolanie na *osobný pohovor* do **Poradne očkovania**: poučenie zákonných zástupcov dieťaťa o význame, povinnosti a právnej platnej legislatíve očkovania v SR (legislatíva NIP SR) a o možných následkoch týkajúcich sa ohrozenia zdravia dieťaťa ako aj verejného zdravia v prípade nezabezpečenia povinného očkovania u svojho dieťaťa: 6 prvý polrok 2013: 6

Vecná stránka - poradenstvo v oblasti očkovania vykonané odborným radcom:

Komunikácia o význame očkovania, vakcínach a ich aplikácii

Práca s rodičmi o úžitku z očkovania, možných nežiadúcich reakciách

Otvorená komunikácia o známych i neznámych rizikách, výhodách ich evidencie

Manažment rodičov detí, dôvera v prospešnosť očkovania

Prezentácia výsledkov imunizačného programu

Komunikácia o prenosných ochoreniach preventabilných očkovaním

Dôvody odmietnutia očkovania zo strany rodičov:

negatívne skúsenosti v rodine pasívne získané

negatívne skúsenosti vlastné

riziká z očkovania

antivakcinačne zamerané aktivistické skupiny

nadmerné emócie verejnosti

Na RÚVZ so sídlom v Lučenci nemáme právnik, preto **právna stránka** nebola naplnená.

Predmetné priestupky budú objasnené a prejednané za prítomnosti právnik.

Odborný radca objasnil **vecnú stránku** o problematike vakcinológie, poskytol edukačné materiály, vlastné presvedčenie o prospešnosti očkovania.

Údaj o počte a výške udelených **sankcií** za obdobie prvého polroka 2013: 0

Počet vykonaných aktivít EIW: 91

Komunikácia s médiami:

Médiá:

TV: 0

Rozhlas

Tlač

Internet: 5

Články do novín: I. polrok 2013: 0 článkov do regionálnej tlače.

e-mail: MESTSKENOVINY@LUCENEC.SK, WEB: WWW.LUCENEC.SK

TEL.: 047/4513123, 047/4513121

Názov: Európsky imunizačný týždeň - téma 2013: **Slogan EIW 2013** je „Protect your world - get vaccinated“, čo znamená „Chráňte svoj svet - dajte sa zaočkovať“. **Témou** tohto ročníka EIW je spomienka na ľudí, ktorí sú postihnutí ochoreniami, ktorým sa dá predchádzať očkovaním. Je to dôkaz **pretrvávajúcej hrozby** týchto ochorení vplyvom neočkovania.

Umývaj si ruky - zachrániš život, článok odoslaný elektronicky na uverejnenie dňa 4.4.2013.

Kampaň - **Hygiena a dezinfekcia rúk ako prevencia nozokomiálnych nákaz**. Téma 2013: **Pomoc nemocniciam pri registrácii do siete nemocníc, ktorú buduje WHO**

Hygiena a dezinfekcia rúk - dodržiavanie**5 momentov v dezinfekcii rúk**

Propagácia dodržiavania **správnej hygieny a dezinfekcie rúk ako prevencie šírenia nozokomiálnych infekcií a šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká**.

Aktivity zamerané na: zdravotníckych pracovníkov 91.

Očkovanie pred cestou do zahraničia: 6 osobných a telefonických konzultácií

Vydávanie medzinárodných očkovacích preukazov (certifikátov) (MOP): 0**Vydávanie medzinárodných certifikátov o negativite protilátok HIV (anti HIV 1,2/AIDS agent antibodies): 0**

6.2. Surveillance infekčných chorôb

V rámci projektu PHARE pre odbory epidemiológie sme zapojení do posilnenia epidemiologickej a laboratórnej surveillance infekčných ochorení.

Mesačné analýzy prenosných ochorení za I. polrok 2013 sa vykonávajú podľa platnej legislatívy.

Epidemiologické vyšetrowanie v ohniskách nákaz sa vykonávalo priebežne v závislosti na epidemiol. situácii vo výskyte prenosných ochorení.

Protiepidemické opatrenia sa zabezpečujú v plnom rozsahu.

Mikrobiologické monitorovanie prostredia pri preventívnych previerkach HER sa vykonáva.

Mikrobiologickú diagnostiku nám zabezpečuje neštátne oddelenie klinickej mikrobiológie K-M-lab., spol s r.o. vo VŠNsP, n.o. Lučenec. Dobrú spoluprácu máme pri dg VHA, VHB, VHC v neštátnom klinickom laboratóriu klinickej biochémie S - K - lab., spol s r.o.

Program EPIS slúži na zabezpečenie komunikácie so sieťami EÚ a SZO pre surveillance infekčných ochorení. SR spolupracuje s ECDC v rámci programu FWD. FWD je program pre alimentárne infekcie a zoonózy, zbiera a analyzuje údaje o výskyte ochorení.

Systém EPIS poskytuje tabelárne a grafické spracovanie údajov o výskyte prenosných ochorení vrátane chrípky a umožňuje ich analýzu. Údaje o výskyte epidémií vkladajú epidemiológovia RÚVZ v SR do systému EPIS. V rámci surveillance chrípky a ARO sa v chrípkovej sezóne vykonáva diferencovaný zber údajov o chorobnosti populácie od vybraných lekárov prvého kontaktu. Hlásenie chrípky a chrípke podobných ochorení je na dobrej úrovni. V spádovom území RÚVZ hlásenie ARO zabezpečuje pravidelne 6 sentinelových lekárov, oddelenie vnútorného lekárstva VŠNsP, Lučenec, n.o..

BSN (Basic Surveillance network) hlásenie prenosných ochorení do európskej siete podľa špecifikácie a požiadaviek EÚ CDC. V priebehu roku 2005 sa zaviedlo hlásenie všetkých 49 druhov ochorení podľa požadovanej štruktúry, v čom sa pokračuje.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

IS EPIS - Epidemiologický informačný systém verejného zdravotníctva

Projekt PHARE EÚ

Spolu: počet vložených hlásení: **305**

Spolu: počet ohnisk: **34**

HODNOTENIE za I. polrok 2013 **okres Lučenec:**

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov: **252**

Z toho potvrdených **43**

Možných **207**

Pravdepodobných **1**

Nepotvrdených **0**

Nosič - potvrdený prípad: **1**

Počet spracovaných ohnisk: **25**

Okres Lučenec: počet chránených kontaktov očkovaním: **0**

Inak: **0**

Okres Lučenec: opatrenia prijaté - rozhodnutím: (lekársky dohľad, ZZD): **0**

Pokynom na mieste: **75**

Zoznam epidémií: **okres Lučenec:** alimentárne epidémie **0**

okres Poltár: **0**

Počet lekárov, ktorí využili hlásenie cez internet (aj negatívne hlásenie): jeden

HODNOTENIE za I. polrok 2013 **okres Poltár:**

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov: **53**

Z toho potvrdených **14**

Možných **39**

Pravdepodobných **0**

Nepotvrdených **0**

Nosič **0**

Počet spracovaných ohnisk: **9**

Počet chránených kontaktov očkovaním: **0**

Inak: **0**

Opatrenia prijaté rozhodnutím (lekársky dohľad, ZZD): **0**

Pokynom na mieste: **27**

Zoznam epidémií: **0**

Počet lekárov, ktorí využili hlásenie cez internet (aj negatívne hlásenie): **0**

6.4. Nozokomiálne nákazy

Zdravotnícke zariadenia v spádových okresoch neboli zapojené do programu HELICS na surveillance vybraných NN. VŠNsP, Lučenec, n.o. má vlastné oddelenie prevencie NN - oddelenie hygieny a dezinfekcie (marketingové oddelenie) s hlavnou hygieničkou a námestníčkou pre ošetrovateľstvo, ktoré pracuje v kontrolnej činnosti nezávisle od oddelenia epidemiológie. V zariadení majú informačný systém NN cez program MEDEA,

ktorý je inštalovaný na lôžkových oddeleniach. V zariadení sa robí vlastný monitoring sterov z prostredia podľa aktuálnosti na jednotlivých oddeleniach-v spolupráci s mikrobiológiou K-M lab. neštátne ZZ.

Priebežné monitorovanie závažných NN sa vykonáva.

V regióne sa nachádza jedno ústavné ZZ - VŠNsP, n.o., Lučenec.

Jedná sa o neziskovú organizáciu od r.2005.

V areáli nemocnice sa prevádzkuje viac budov (5 budov: 4 pavilóny a 1 budova Polikliniky).

V okrese Lučenec sú 3 neštátne polikliniky, v okrese Poltár 1 neštátna poliklinika od novembra 2011 uzatvorená.

Výkon štátneho zdravotného dozoru: Úlohy v rámci ŠZD sú evidované v administratívnom systéme úradu. Každá žiadosť je evidovaná pod číslom a priradená k spisu, vrátane rozhodnutia a kontroly plnenia termínov vybavenia.

Počet odberov vzoriek: **208** (stery + ČOV)

Kontrola nápravných opatrení: 0

Mikrobiálny monitoring: Lc - počet odobratých vzoriek MM: **205** (stery)

Celkový počet ŠZD kontrol: **37**

Počet konzultácií: **757**

Počet vydaných rozhodnutí: **11** (z toho § 12 - 20)

Počet podaní: **192**

Počet všetkých kontrolovaných prevádzok: **261**

Rozhodnutia k návrhu na uvedenie priestorov do prevádzky a na schválenie prevádzkového poriadku: podľa § 13 ods. 4: 11

Opatrenia v ohniskách podľa § 12 ods. 2: 0

Záväzné stanoviská: 0

Prerušené konania: **1**

Iné stanoviská: **30**

Výzva: **2**

Štúdie projektov: 8, počet výkonov 1248

Podnety: 0

Epidémia, alebo zvýšený výskyt klinicky sa manifestujúcich NN zaznamenané neboli, podobne ani úmrtie v súvislosti s NN.

NN za I. polrok 2013 mali charakter sporadický.

Hlásených boli 0 NN zo VŠNsP, Lučenec, n.o. spolu (v roku 2012 - 4 NN).

NN podľa diagnóz a etiologického agens:

0 x Dg. T81.4: Infekcia po výkone nezatriedená inde

Klinická forma: ranová 0 x

Lokalizácia: infekcia chirurgickej rany 0x

Vírusové črevné NN neboli hlásené.

NN boli vyliečené.

Na úseku prevencie nozokomiálnych nákaz je dobrá spolupráca s jednotlivými oddeleniami. Hlásna služba NN sa mierne zlepšila, jedná sa o pasívny zber údajov. Pri závažných NN sú sledované jednotlivé etiologické agensy a rezistencia na antibiotiká.

V I. polroku 2013 bolo odobratých v rámci ŠZD **205** odberov vzoriek zo zdravotníckych zariadení. Kontrola funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov bioindikátormi bola dokladovaná protokolom v 35 prípadoch (aj opakované kontroly). V rámci prevencie NN oddelenie epidemiológie RÚVZ úzko spolupracuje s oddelením hygieny a dezinfekcie VŠNsP, n.o. Lučenec. Zamestnanci RÚVZ usmerňujú zodpovedných pracovníkov VŠNsP, Lc, n.o. v rámci ŠZD alebo represívnymi opatreniami.

Počet vykonaných aktivít na **Hygienu a dezinfekciu rúk: 91**

Práca na osobitných štúdiách a programoch:

Štúdie: 8, počet výkonov: 1248

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky).

Rýchla a koordinovaná reakcia na zdravotné hrozby:

Za I. polrok 2013 v spádovom území RÚVZ nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

V prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej udalosti alebo situácie sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania, ktoré bolo za I. polrok 2013 uskutočnené v 4 **prípadoch**.

SRV zoznam: 4 x

Zoznam epidémií: 0 x

Pandemická pripravenosť, havarijná pripravenosť

Boli aktualizované **Havarijné plány pri výskyte mimoriadnej epidemiologickej situácie** pre okres Lučenec a Poltár osobitne s konkrétnymi úlohami a kontaktnými osobami.

Bol aktualizovaný samostatný plán pre prípad výskytu pandémie ľudskej chrípky a výskytu vtáčej chrípky (**pandemický plán**). Všetci zamestnanci oddelenia epidemiológie sú členmi výjazdovej skupiny pre prípad výskytu vtáčej chrípky a sú kompletne vybavení OOPP a materiálom vybavením pre potreby dezinfekcie.

Je zabezpečená vzájomná pružná informovanosť so všeobecnými lekármi a zamestnancami RVaPS - spolupráca pri vyšetrovaní niektorých zoonóz.

Dôsledne sa plnili príписы a listy ÚVZ SR v Bratislave.

Kapacity na zvládnutie pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb

Za I. polrok 2013 boli aktualizované údaje kontaktných osôb pracovných skupín na ÚVZ SR v prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie.

Surveillance chrípky.

Hlásenie výskytu ochorení na chrípku a chrípke podobné ochorenia je na dobrej úrovni, vkladanie dát v programe EPIS sa uskutočňuje každý pracovný týždeň počas celého roka.

V spádovom území RÚVZ Lučenec hlásenie ARO zabezpečuje pravidelne **6** sentinelových lekárov (3 pediatri a 3 všeobecní lekári pre dospelých) a **2 iné PLDD** a aj hlásenie ostatných lekárov prvého kontaktu je na dobrej úrovni. V chrípkovej sezóne, alebo pri podozrení na chrípkové ochorenie aj mimo sezóny, sentineloví lekári odoberajú biologický materiál na verifikáciu Chrípky metódou RT-PCR. Počet odberov: 9x (4x Chrípka B pozitívny výsledok) 1x SARI - pravdepodobný prípad.

Aktualizované zloženie výjazdových skupín:

Zloženie troch pracovných skupín na likvidáciu možných ohnísk vtáčej chrípky za RÚVZ so sídlom v Lučenci:

1. MUDr. Simona Fančiová, odborný radca, vedúca oddelenia epidemiológie - vedúci zásahovej skupiny-mobil: 0918 601 924

Členovia: MVDr. Mária Martišová, Valéria Lörinčíková, Alexander Kolenkáš

2. MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH, regionálny hygienik - vedúci zásahovej skupiny-mobil: 0905 536 551

Členovia: Mgr. Alžbeta Nagyová, Tatiana Abelovská, DAHE, Janka Sabóová

3. Ing. Edita Krekáčová, vedúca OPPL a toxikológie - vedúci zásahovej skupiny, mobil: 0915 803 730

Členovia: Mgr. Ildikó Fungáčová, Mgr. Eva Hanesová, Július Svoreň

Aktualizácia Podrobného plánu opatrení pre prípad pandémie chrípky za rok 2013.

Členovia výjazdovej skupiny RÚVZ Lučenec pre územný obvod okresov Lučenec a Poltár.
Aktuálne platné kontaktné údaje za RÚVZ Lučenec.

MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH, regionálna hygienička:

Telefónne číslo: 047/43 225 67

Fax: 047/43 225 67

Služobný mobil: 0905 536 551

e-mail: lc.lehotayova@uvzs.sk

MUDr. Simona Fančiová, vedúca oddelenia epidemiológie:

Telefónne číslo: 047/43 235 72

Služobný mobil: 0918 601 924

e-mail: lc.fanciova@uvzs.sk

Členovia výjazdovej skupiny pri výskyte mimoriadnej epidemiologickej situácie (hrozby a naliehavé situácie), t.z. úmyselné vypustenie biologických a chemických látok)

MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH - regionálny hygienik

Ing. Edita Krekáčová- vedúca OPPL a toxikológie - za poľnohospodárske pracovné priestory

MVDr. Mária Martišová - pri ohrození potravín - OHV

MUDr. Simona Fančiová - pri mimoriadnej epidemiologickej situácii (MES) - OEPI

Janka Sabóová - pri ohrození ovzdušia a vôd – OHŽPaZ

6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Sledujeme výskyt ACHO, serózných meningitíd a encefalitíd s dôrazom na odber materiálu na diagnostiku.

V okrese Lučenec je jedno odberné miesto odpadovej vody kanalizačný zberač ČOV v meste Lučenec.

Za 1. polrok 2013, sme vykonali 3 **odbery** na monitorovanie cirkulácie enterovírusov v odpadových vodách podľa pokynov referenčného laboratória pre poliovírusy, neboli izolované VDPV. Výsledky odberov odpadových vôd na virologické vyšetrenia boli negatívne v počte 3.

V okrese Poltár je ČOV, **neboli** nariadené odbery odpadovej vody.

Týždenné spracovanie chrípky a chrípke podobných ochorení: 26 2x

EPIDEMIOLOGICKÉ VYŠETROVANIE V OHNISKÁCH NÁKAZY (okrem NN):

Prvá návšteva v ohnisku: okres Lučenec - 25, okres Poltár - 9

Opakované návštevy v ohnisku: okres Lučenec - 0, okres Poltár - 0

Počet vyšetrených osôb: okres Lučenec 1, okres Poltár 1

Zvýšený zdravotný dozor: okres Lučenec - 1, okres Poltár - 1

Lekársky dohľad: okres Lučenec - 0, okres Poltár - 0

Iné protiepidemické opatrenia: okres Lučenec - 1, okres Poltár - 0

ODBER VZORIEK NA MIKROBIOLOGICKÉ VYŠETRENIE (okrem NN):

Vzorky materiálu z vonkajšieho prostredia: 0

Potraviny: okres Lučenec - 0, okres Poltár - 0

VÝPISY POTREBNÝCH ÚDAJOV K SPRACOVANIU NÁKAZ, ev. ANALÝZ:

Z chorobopisov: okres Lučenec - 14, okres Poltár - 2

Zo zdravotných záznamov: okres Lučenec - 14, okres Poltár - 1
Iné: okres Lučenec - 252, okres Poltár - 53

ANALÝZA EPIDEMIOLOGICKEJ SITUÁCIE:

Denná: IS EPIS: okres Lučenec - 105, okres Poltár - 45
Týždenná: zvodka: okres Lučenec - 26, okres Poltár - 26
Mesačná: mesačník: okres Lučenec - 6, okres Poltár - 6
Ročná: okres Lučenec - 1, okres Poltár - 1
Príprava podkladov: zvodka: okres Lučenec - 44, okres Poltár: 44

NN-ŠZD-KONTROLA HER a BOT + Mikrobiálny monitoring + kontrola nápravných opatrení:

Kontroly pracoviska okres Lučenec - 23
Okres Poltár - 0

Opakované návštevy okres Lučenec - 0, okres Pt: 0
Odber vzoriek zo sterilných materiálov Lučenec - 35
Odber vzoriek z prostredia Lučenec - 120
Odber vzoriek z ovzdušia Lučenec - 48
Odber iných vzoriek Lučenec - 2

OKRES LUČENEC:

Celkový počet HVS: 68
Z toho kontrolovaných: 24
Celkový počet AUT: 27
Z toho kontrolovaných: 8
Celkový počet FS: 1
Z toho kontrolovaných: 1

OKRES POLTÁR:

Celkový počet HVS: 11
Z toho kontrolovaných: 2
Celkový počet AUT: 3
Z toho kontrolovaných: 0
Celkový počet FS: 0

6.9. „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“

- Miesto, čas konania: Lučenec, Poltár od 10.06.2013 do 21.06.2013
budúci rodičia (študentky stredných škôl)
súčasní rodičia (oslovení na pediatrických ambulanciách)

Distribúcia a zber dotazníkov:

MUDr. Simona Fančiová
Bc. Valéria Lörinčíková
Tatiana Abelovská, DAHE

- Krátke zhodnotenie projektu, pripomienky, námety, rôzne:
Téma projektu bola aktuálna.
Dotazníková forma vyhovovala. Vyhradený čas bol dostatočný, projekt splnil svoj účel.
Projekt objasnil problémy v očkovaní lepšie.

ČASOVÝ HARMONOGRAM:

- Pilotný projekt: máj 2013
- Výskumná časť hlavného projektu: 10. jún 2013 - 21. jún 2013

Gestor projektu:

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

RÚVZ so sídlom v Komárne

Menovateľové údaje:

Súkromné gymnázium Lučenec, Gemerská cesta 1:

trieda sexta : počet študentov 20 - z toho je 10 dievčat
a trieda septima - počet študentov 16 - z toho je 7 dievčat.

Spojená škola - SOŠ Poltár, Železničná 5:

Počet študentov v triede: 19,

z toho počet dievčat: 11

okres Lučenec: VLDD: celkový počet detí ošetrovaných v daný deň prieskumu:

MUDr. Marta Hricová

18.06.2013 bolo vyšetrených **28 detí**

MUDr. Jana Stehlíková

počet detí: **36**

MUDr. Katarína Tóthová

počet detí: **27**

okres Poltár:

MUDr. Jana Beľová

počet detí: **29**

E. Politika kontroly tabaku a prevencie fajčenia

Úloha č. 1: *Sledovať a hodnotiť výkon kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií v ZZ.*

Počet vykonaných kontrol o zákaze fajčenia.

Spolu: 14 kontrol.

Absolvované školenia štátnych zamestnancov OEPI: 27 vrátane vnútroústavnych školení

MUDr. Simona Fančiová: 8

Tatiana Abelovská, DAHE: 7

Mgr. Ildikó Fungáčová: 8

Bc. Valéria Lörinčíková: 4

9. Podpora zdravia

9.1 „NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA“

V územnom celku RÚVZ so sídlom v Lučenci – okres Lučenec, Poltár – sme úlohu realizovali formou rôznych aktivít – prednášková činnosť, besedy, mobilná poradňa. V oblasti prevencie a zdravotno – výchovného pôsobenia sme sa orientovali na všetky vekové skupiny (deti a mládež, produktívny vek, poproduktívny vek). Cieľom edukačných aktivít je presadzovanie zásad zdravého životného štýlu, motivácia, utváranie postojov, rozvíjanie úrovne zdravia širokej verejnosti. Konkrétne realizované aktivity sú rozpísané v bodoch 9.2, 9.3, 9.4, 9.5, 9.7, 9.8, 9.9 a 9.10.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

V prvom polroku (máj – jún) 2013 sa realizoval dotazníkový prieskum zdravotného uvedomenia – kopírovanie dotazníkov, vyhľadávanie a oslovenie vhodných respondentov do prieskumu. Vkladanie údajov z dotazníka do elektronickej podoby sa realizuje v priebehu júl – august 2013.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

Nadváha a obezita je spolu s fajčením najčastejšou príčinou predčasnej smrti , sú rizikovými faktormi srdcovo – cievnych a niektorých nádorových ochorení.

Úlohu plníme prostredníctvom poradne zdravia. V I. polroku 2013 sme v základnej poradni vyšetrili 196 klientov. U klientov bola následne urobená intervencia v oblasti životného štýlu a poradenstvo v oblasti faktorov spôsobu života ovplyvňujúcich hmotnosť.

Cieľovými skupinami boli aj zamestnanci RÚVZ v Lučenci (antropometrické , biochemické vyšetrenie, štandardné meranie krvného tlaku, meranie telesných tukov v %, BMI) , členovia klubu Liga proti reumatizme , zamestnanci závodu Žiaromat Kalinovo a Jonsons Controls v Lučenci, zamestnanci Mestského úradu v Lučenci a široká verejnosť. Ponúkali sme rôzne prednášky na tému Úprava životného štýlu, srdcovo - cievne ochorenia.

Program озdravenia výživy obyvateľov SR

Oddelenie podpory zdravia zabezpečuje úlohy v oblasti озdravenia výživy, zdravého spôsobu života, fyzickej- pohybovej aktivity a prevencie nadmernej hmotnosti a obezity rôznymi strategickými zámermi :

- formou monitoringu zameraného na preventívne vyšetrenie klientov v poradni zdravia, kde sa okrem anamnestických údajov, antropometrických vyšetrení, meria TK, pulz, BMI, telesný tuk a zisťujú sa v krvi základné biochemické parametre – cholesterol, glukóza, triglyceridy. Ide o vyšetrenie nových klientov a klientov dispenzarizovaných, ako aj klientov zaradených do úlohy OHV -výživový stav obyvateľstva
- formou monitoringu zameraného na preventívne vyšetrenie klientov počas výjazdu pracovníkov OPZ k cieľovým skupinám rôznych vekových kategórii, s rôznym vzdelaním a povoláním
- podľa zistených výsledkov vyšetrenia sa realizuje poradenstvo zamerané na oblasť výživy, zdravého spôsobu života a životného štýlu, zvýšenia pohybovej aktivity, využitia správnej výživy ako významného faktoru prevencie metabolických, onkologických, kardiovaskulárnych ochorení a pre redukciu nadhmotnosti a obezity
- odporúčame znížiť príjem tukov, najmä celkový príjem nasýtených tukov, konzumovať potraviny ktoré zabezpečia všetky potrebné živiny najmä zvýšiť príjem ovocia a zeleniny, vlákniny, zvýšiť celkový príjem polysacharidov, znížiť príjem cukrov a alkoholu, udržať telesnú hmotnosť správnym pomerom medzi energetickým príjmom a aktívnym pohybom.
- zvyšujeme záujem o poradňu nielen pre klientov strednej a staršej vekovej kategórie, ale aj pri nižšie vekové skupiny obyvateľov, ako aj klientov s nižším vzdelaním a zo slabšej sociálnej oblasti. Informácie o poradni zdravia ako aj akciách ktoré realizujeme, sa majú možnosť klienti dozvedieť z tlače, mestského rozhlasu, internetu.

V prednáškach sa zameriavame na všeobecnú prevenciu tá sa týka celej populácie realizuje sa najmä v školách a u špeciálnych skupín obyvateľstva /seniori, kardiaci, ľudia s metabolickým syndrómom./

V poradni používame metódy individuálnej prevencie u konkrétnych osôb trpiacich nadváhou a obezitou. Selektívna prevencia sa týka najrizikovejších skupín produktívneho veku, ale tu je naše snaženie najmenej efektívne. Veľmi dôležité je zamerať sa na prevenciu u detskej populácie.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Pomocou elektronickej pošty boli rozposlané na všetky obecné úrady v okrese Lučenec a Poltár informácie týkajúce sa súťaže Vyzvi srdce k pohybu a účastnícke listy. Informácie pre zamestnancov RÚVZ a následné zapojenie do súťaže, pohybová aktivita pre seniorov a distribúcia účastníckych listov. Súťaž sme propagovali v rámci dňa zdravia v závodoch ako ŽIAROMAT KALINOVO, JONSONS CONTROLS Lučenec , Klub dôchodcov Lučenec, v rámci svetového dňa zdravia , pohybom ku zdraviu a na ďalších preventívnych aktivitách pre širokú verejnosť. Účastnícke listy priebežne zbierame a budú odoslané na RÚVZ Banská Bystrica.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2008 – 2009. Obsahuje úlohy v oblasti edukácie, kontroly a poradenstva. Cieľovými skupinami sú deti a mládež (ZŠ, SŠ – besedy, prednášky), produktívny vek a seniori – formou individuálneho poradenstva.

Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

V súvislosti s prijatím zákona č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, Oddelenie zdravotnej výchovy na základe listu HH SR značka CKT / 3046 / 2008 mesačne podáva informácie za RÚVZ Lučenec o počte vykonaných kontrol zameraných na dodržiavanie uvedeného zákona. Za sledované obdobie (I. polrok 2013) bolo vykonaných **257 kontrol fajčenia** v zariadeniach v ktorých sa vykonáva štátny dozor.

Kontroly sa vykonávali v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru, pričom **blokové pokuty uložené neboli.**

Hygiena detí a mládeže :	42
Hygiena výživy :	129
Hygiena životného prostredia:	24
Epidemiológia :	62

31.máj – svetový deň bez tabaku

Kampaň „Exfajčiari sú nezastaviteľní“ akcia propagovaná klientom pri poradenských a ZV aktivitách - odborné poradenstvo, meranie krvného tlaku, telesného tuku , vyšetrenie obsahu CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer (65) vyplnenie krátkeho dotazníka a distribúcia propagačných materiálov na verejnom priestranstve pred budovou RÚVZ Lučenec .

Ďalšie realizované aktivity : - informácie v médiách - noviny, rozhlas, webová stránka RÚVZ
- informácie na nástenkách v priestoroch RÚVZ

- propagačné materiály do škôl a verejné priestory
- prednášky a premietanie DVD filmu Kým stúpa dym na ZŠ a SŠ a meranie obsahu CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer počas celého týždňa 27.5.- 31.5.2013
poradňa zdravia pracovala s dôrazom na prebiehajúcu kampaň.

Prieskum GSPS (Global School Personnel Survey)

GSPS je prieskum fajčiarskeho návyku a faktorov s ním spojených u pedagógov základných škôl. Vykonáva sa v tých istých školách ako GYTS – u všetkých pedagogických pracovníkov. Dotazníkový prieskum sme realizovali na ZŠ Haličská 8. v Lučenci .

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Riešiteľskými pracoviskami tohto projektu sú vybrané RÚVZ v SR, medzi ktoré RÚVZ so sídlom v Lučenci nepatrí, preto tento projekt nerealizujeme.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Osvetovo – vzdelávacie pôsobenie vo forme besied , premietanie DVD filmu s názvom „Alkohol, skrytý nepriateľ“ a distribúcia zdravotne – výchovného materiálu na ZŠ v okrese Lučenec a Poltár.

Prípravná fáza zdravotno – výchovnej kampane „Deň zodpovednosti“ – 02.07.2013.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Charakteristika projektu : zvýšenie kvality zdravia ľudí a zdravotného uvedomenia starších ľudí, ktorí dosiahli a presiahli vek 65 rokov. Cieľová skupina: obyvatelia SR vo veku nad 65 rokov. Hlavný cieľ: vzbudiť záujem starších ľudí o svoje vlastné zdravie, zvýšiť kvalitu života, zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí. Plnenie úlohy má veľmi dobrú odozvu zo strany seniorov. V priebehu I. polroka 2013 sme realizovali v skupinách seniorov nasledovné edukačné aktivity :

➤ Domov dôchodcov a sociálnych služieb Sušany

odborná prednáška pre klientov DDaSS na témy :

„Staroba a starnutie, duševné zdravie, chrípka sezónna, pandemická a očkovanie“- 26.02.2013 – 41 klientov

„Duševné zdravie, tréning mozgu“ – 12.03.2013 – 41 klientov

„Sezónne ochorenia prenášané komármi, kliešťami a peľová alergia“ – 28.05.2013 – 26 klientov. Všetky prednášky boli spojené s diskusiou k danej problematike a odborným poradenstvom , meraním krvného tlaku a distribúciou zdravotno – výchovného materiálu .

➤ Liga proti reumatizme v Lučenci

➤ Klub dôchodcov v Lučenci

➤ Spoločnosť psoriatickov v Lučenci

11 –17. marec - Týždeň uvedomenia si mozgu – medzinárodná akcia – propagovaná v rámci projektu Mám 65+ a teší ma že žijem zdravo. Jej hlavným zámerom bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových pamäťových schopností človeka.

18.marec – prednášková činnosť, tréning mozgu - logické hádanky pre seniorov , matematické úlohy, meranie krvného tlaku, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 43 klientov.

Okrem skupinových aktivít sme poskytovali individuálne poradenstvo v poradni zdravia v oblasti znižovania hladiny cholesterolu a pohybovej aktivity u seniorov.

10.máj – svetový deň - pohybom ku zdraviu – informácie pre klientov poradne zdravia – meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI , individuálne poradenstvo a distribúcia edukačného materiálu. Svetový deň pohybu sme dali do povedomia našim občanom prostredníctvom mestského rozhlasu a webovej stránky RÚVZ Lučenec.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Edukáciou matiek ovplyvňujeme a meníme životný štýl celej rodiny. Vzdelaná mama ďalej vzdeláva svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. Vzdelaná a zdravá rodina je základom pre prosperujúcu spoločnosť.

O ponuke našich aktivít sú materské centrá informované, podľa tematického okruhu poskytujeme aj písomný informačný materiál k jednotlivým témam..

V spolupráci s gynekológmi sa pokračovalo, ale oproti predchádzajúcemu obdobiu len sporadicky, s programom pohybová rehabilitácia tehotných žien (vedie kvalifikovaná inštruktorka) spojená s besedami o správnej výžive v tehotenstve, o priebehu pôrodu, o starostlivosti o novorodenca (gynekológ, pediater).

Program „Ovocie a zelenina do škôl“

V rámci programu v I. polroku 2013 sme realizovali v školských zariadeniach intervenciu zameranú na oblasť výživových zvyklostí – besedy a prednášky na tému „Význam ovocia a zeleniny v strave“, „Zdravý životný štýl“, „Zdravá výživa“ pre žiakov a rodičov ŠZŠ v Lučenci. Prednáška na tému „Vitamíny hravo zdravo“ bola určená pre deti navštevujúce predškolské zariadenia.

Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 -2015

V rámci programu na všetky základné ,stredné a odborné školy v okrese Lučenec a Poltár sme distribuovali výchovne – edukačné materiály : príručku „Ako zabrániť násiliu páchanému na deťoch a dospelých“, DVD film „Intervencie pracovníkov pomáhajúcich profesií pri riešení problémov a porúch detí v správaní“, plagáty a rôzne letáky týkajúce sa domáceho násillia, týrania detí, stresu a obezity . Na ZŠ a v MŠ sme realizovali besedy na tému „Bezpečnosť cestnej premávky“ a premietanie filmu Becepáčik.

11.- 17. marec 2013 - Týždeň mozgu (Brain Awareness Week) – akcia propagovaná na webovej stránke RÚVZ Lučenec, príprava edukačného materiálu – tréning mozgu (matematické úlohy, logické hádanky). Realizované prednášky pre deti v MŠ –a distribúcia edukačného materiálu

10.máj – svetový deň - pohybom ku zdraviu – informácie prostredníctvom prednášok na ZŠ a MŠ v rámci zdravého životného štýlu a distribúcia edukačného materiálu.

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu je potrebné robiť už v útlom veku. Predškolský vek je optimálny aj z vývinovo – psychologického hľadiska, kedy si dieťa relatívne ľahko osvojuje nové návyky a spôsoby správania. Intervenčné, zdravotno – edukačné pôsobenie u detí v materských školách spojené s nácvikom správnej techniky umývania zubov má pozitívnu odozvu zo strany detí, učiteliek MŠ a rodičov.

V rámci edukačnej činnosti v materských školách a prvý stupeň ZŠ sme premietali DVD filmy „O maškrtnej veveričke, Čo sa stalo medvedíkovi a Lakomý syseľ“ a po premietaní sme realizovali besedu s deťmi na tému – zdravé a čisté zúbky, ovocie zelenina – sladkosti.

06.03.2013 - **MŠ Opatová Lučenec** - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 32 detí

15.03.2013 - **MŠ Rúbanisko Lučenec** – prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 35 detí

13.03.2013 – **MŠ Partizánska Lučenec** - edukačná aktivita - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 28 detí

9.8 CINDI PROGRAM SR

Našu činnosť v rámci plnenia programu CINDI charakterizujeme nasledovne : individuálne a skupinové poradenstvo a základná mobilná Poradne zdravia. Rozsiahla je prednášková činnosť orientovaná prioritne na školskú mládež a seniorov - kluby dôchodcov (Lučenec, Vidiná), zariadenia sociálnych služieb pre seniorov (Sušany, AMBRA, LIBERTAS), Liga proti reumatizmu, Klub psoriatickov. Najviac sú preferované témy zdravý životný štýl a zdravé stravovanie, prevencia kardiovaskulárnych ochorení, chronických neinfekčných ochorení. Angažujeme sa v celoslovensky prebiehajúcich akciách, kampaniach.

V rámci poradne zdravia v I. polroku 2013 bolo celkovo vyšetrených 194 klientov .

Poradňa zdravia pôsobila aj na výjazdoch kde sa robili vyšetrenia za štandardných podmienok. Počas výjazdov bolo vyšetrených 169 klientov (cholesterol, glukóza, štandardné meranie krvného tlaku, % telesného tuku ,BMI, spirometria, obsah CO vo vydychovanom vzduchu a v niektorých prípadoch aj celkové biochemické vyšetrenie). Výjazdové aktivity poradne zdravia do obcí, na pracoviská, úrady (Žiaromat Kalinovo, Jonsons Controls Lučenec, VŠZP, VEOLIA), hromadných podujatiach (Exfajčiari sú nezastaviteľní a pod.“).

V spolupráci s oddelením hygieny výživy realizujeme plnenie projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“ -antropometrické a biochemické vyšetrenie, vyplnenie dotazníkov, odborné poradenstvo po získaní výsledkov a individuálna intervencia /40 respondentov /.

7. apríl – svetový deň zdravia - deň otvorených dverí na oddelení podpory zdravia , Deň zdravia v závode Žiaromat Kalinovo (47), Jonsons Controls Lučenec (64) - meranie základných biochemických ukazovateľov (Chol, Gl , Tg), meranie tlaku krvi, telesného

tuku, BMI , individuálne poradenstvo, distribúcia zdravotno-výchovného materiálu a propagácia súťaže Vyzvi srdce k pohybu.

10.máj – svetový deň - pohybom ku zdraviu – informácie pre klientov poradne zdravia – meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI , individuálne poradenstvo a distribúcia edukačného materiálu. Svetový deň pohybu sme dali do povedomia našim občanom prostredníctvom mestského rozhlasu a webovej stránke RÚVZ Lučenec.

9.9 EHES - EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospelaj populácie v Európe. EHES sumarizuje údaje prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a analýzy vzoriek krvi. Úlohy vyplývajúce z uvedeného projektu sme realizovali v 2. polroku 2011 a skriningové vyšetrenia pokračovali aj v priebehu januára a februára 2012. Z celkového počtu 70 respondentov bolo vyšetrených 55 respondentov. Informácie o realizácii projektu boli uverejnené na webovej stránke RÚVZ Lučenec. Nadstavbové vyhodnotenie sa uskutoční v roku 2013 -2014.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Martine**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV).

Ciel: zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Plnenie úlohy: oddelenie HŽPaZ sa podieľa na plnení súčasného Akčného plánu – NEHAP IV. v rozsahu kompetencií a náplne práce odboru hygiena životného prostredia a zdravia so zameraním na znižovanie negatívneho vplyvu zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí:

- systematickým monitorovaním kvality pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou (spolu bolo k dátumu 30.06.2012 odobratých 62 vzoriek v rozsahu minimálneho rozboru a 7 vzoriek v rozsahu úplného rozboru podľa NV SR č.354/2006 Z.z.) pričom 1 vzorka nevyhovela limitom ukazovateľov kvality pitnej vody v mikrobiologických ukazovateľoch (Escherichia coli, Koliformné baktérie). Prevádzkovateľovi verejných vodovodov boli uložené nápravné opatrenia už pri prvom nevyhovujúcom výsledku. Pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine vykonali opakovaný odber vzorky pitnej vody, ktorý vyhovoval limitom kvality pitnej vody v mikrobiologických ukazovateľoch.
- zvyšovaním povedomia ľudí v otázkach dôležitosti pitnej vody formou informovania verejnosti s využitím webovej stránky, ako aj individuálnymi konzultáciami poskytovanými občanom.
- priebežne v rámci posudzovania návrhov na územné konanie umiestňovania stavieb s vylúčením negatívnych vplyvov na životné prostredie, na obytnú a rekreačnú funkciu objektov, a to vyžadovaním objektívizácie možných negatívnych dopadov okolia na stavbu, resp. stavby na obytnú zástavbu a rekreačné územia, čo má viesť o.i. aj k zníženiu rizika ochorení. Vyžadujeme podľa situácie hlukové štúdie, resp. objektívizáciu hluku pri kolaudácii a uvedení priestorov do prevádzky. Podľa navrhutej činnosti v objektoch žiadame v odôvodnených prípadoch rozptylové štúdie, resp. v rámci skúšobnej prevádzky kvalitatívne a kvantitatívne zhodnotenie emisií.

1.2. Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS.

Ciel: cieľom tohto projektu je zaviesť trvalo udržateľný informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni s uplatnením medzinárodných metodík spracovania pre možnosť porovnateľnosti údajov v medzinárodnom kontexte s reflektovaním aktuálnych problémov a výziev.

Plnenie úlohy : Úloha sa t.č. spracováva a plní na celoštátnej a medzirezortnej úrovni.

1.3. Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí.

Cieľ: je sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kofeínu v biologickom materiáli (moč).

Plnenie úlohy: RÚVZ so sídlom v Martine toho času nie je zapojený do projektu, oddelenie HŽPaZ sa zapojí na požiadanie ÚVZ SR podľa pokynov gestora úlohy.

1.4. Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska.

Cieľ: cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Plnenie úlohy: V terajšom štádiu plnenia odd. HŽPaZ nie je zapojené do projektu.

1.5. Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách.

Cieľ: získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR.

Plnenie úlohy: Úloha sa t.č. spracováva a plní na celoštátnej a medzirezortnej úrovni.

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

Cieľ: hlavným cieľom projektu je poskytnúť informácie, praktické nástroje a zdroje na podporu prijatia, implementácie a monitorovania príkladov dobrej praxe v oblasti prevencie úrazov detí a mládeže v Európe.

Plnenie úlohy: Do plnenia úlohy nie je odd. HŽPaZ zapojené.

1.7 Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách

Cieľ: hlavným cieľom projektu je overenie vplyvu sezónnosti na kvalitu vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách, vyhodnotenie kvality ukazovateľov mikroklimatických podmienok vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách.

Plnenie úlohy: gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Žiline, do plnenia úlohy nie je odd. HŽPaZ zapojené.

Vlastné programy a projekty odd. HŽPaZ nerieši.

Zahraničné programy a projekty odd. HŽPaZ nerieši.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Rizikové práce predstavujú pre zamestnancov/pracovníkov zvýšené riziko poškodenia zdravia pri práci a ich vyhlásenie do 3. a 4. kategórie je pre zamestnávateľa/právny subjekt spojené s povinnosťami na úseku ochrany a podpory zdravia pri práci, medzi ktoré patrí najmä vykonávanie preventívnych opatrení (technických, technologických, organizačných, individuálnej ochrany pracovníkov formou OOPP...) na zníženie, alebo odstránenie rizika poškodenia zdravia pri práci a zabezpečenie cieľných lekárskeho preventívnych prehliadok zamestnancov/pracovníkov, ktoré vykonávajú lekári pracovnej zdravotnej služby.

V roku 2011 sa na oddeleniach PPLaT v Slovenskej republike zaviedol nový štatisticko-informačný PC program ASTR_2011, ktorý nahradil pôvodný PC program ASTR, zameraný na evidenciu pracovísk, vykonávaných prác/profesií a faktorov práce a pracovného prostredia pre 3. a 4. kategóriu rizikových prác, 1. a 2. kategóriu prác, obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci, perspektívne umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Podľa pripomienok a poznatkov, vyplývajúcich z praktického využívania programu ASTR_2011, sa tento priebežne inovuje a vylepšuje, do 30.06.2013 bola distribuovaná verzia aktualizácie 4_5 programu.

K 30.06.2013 bolo v okresoch Martin a Turčianske Teplice vyhlásených v 3. a 4. kategórii rizikových prác **3395** zamestnancov/pracovníkov, z toho **1621** žien. Jedná sa o **165** právnych subjektov.

Najviac rizikových prác je evidovaných v priemyselnej výrobe, zdravotníctve a poľnohospodárstve.

Najväčší pokles pracovníkov, vyhlásených v 3. a 4. kategórii rizika sme zaznamenali v rezorte priemyselná výroba (pokles o 156 pracovníkov).

Počet pracovníkov zaradených do rizikových prác podľa faktorov:

Hluk: 1734 osôb, z toho 294 žien, v 4. kategórii je zaradených 89 osôb, z toho 24 žien;

Chemické látky a zmesi: 952 osôb, z toho 437 žien; v 4. kategórii sú zaradené 2 osoby, z toho 0 žien; z tohto počtu:

- Karcinogénne a mutagénne faktory: 363 osôb, z toho 219 žien;
- Pevný aerosól: 299 osôb, z toho 37 žien, v 4. kategórii sú zaradené 2 osoby, z toho 0 žien;
- Faktory spôsobujúce vznik profesionálnych kožných ochorení/dermatotropné látky: 47 osoby, z toho 26 žien;

Psychická pracovná záťaž: 770 osôb, z toho 673 žien;

Fyzická záťaž: 818 osôb, z toho žien 563, z toho v 4. kategórii rizika je vyhlásených 58 pracovníkov, z toho 54 žien;

Biologické faktory: 229 osôb, z toho 203 žien;

Ionizujúce žiarenie: 274 osôb, z toho 186 žien;

Vibrácie: 289 osôb, z toho 13 žien, z toho v 4. kategórii rizika sú vyhlásení 4 pracovníci,
z toho 0 žien;

Záťaž teplom a chladom: 374 osôb, z toho 155 žien;

Optické žiarenie: 21 osôb, z toho 6 žien;

V takmer všetkých právnych subjektoch sa vyskytuje kombinácia 2 a viac faktorov, pričom stále častejšie sa stretávame s kombináciou 5 a viac rizikových faktorov.

Ako najčastejšie sa vyskytujúci škodlivý rizikový faktor v pracovnom prostredí stále dominuje hluk – najvyšší počet exponovaných pracovníkov je najmä v priemyselnej výrobe, čo vzhľadom ku charakteru výrobných činností neprekvapuje – strojárstvo, drevárstvo, hutníctvo....

Veľký počet pracovníkov, najmä žien, je vyhlásených v riziku psychická pracovná záťaž, fyzická záťaž, biologické faktory a chemické faktory, vrátane karcinogénov a mutagénov. Sú to prevažne pracovníci, ktorí svoju činnosť vykonávajú v zdravotníckych zariadeniach, domovoch sociálnych služieb, detských domovoch a školách.

V 1. polroku 2013 bolo vydaných **11** rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác, z toho **3** na dobu určitú (4. kategória rizika). V porovnaní s rokom 2012 klesol počet pracovníkov, ktorí sú vyhlásení v kategórii zdravotného rizika z titulu fyzickej záťaže (z 828 osôb na 818), záťaže teplom a chladom (z 428 na 374), v prípade rizikového faktora hluk došlo k zníženiu (z 1849 osôb na 1734) počtu pracovníkov vyhlásených v riziku.

V regióne Turiec majú uzatvorenú zmluvu o vykonávaní PZS všetky firmy s vyhlásenými rizikovými prácami. Zhodnotenie prínosu pre konkrétne podniky, resp. kvalitu vykonávania práce jednotlivými PZS možno hodnotiť ako veľmi premenlivú z hľadiska poskytovanej kvality služieb. 1 právnická osoba má vlastnú PZS, ostatné si ju zabezpečujú dodávateľským spôsobom.

V 1. polroku 2013 bol pracovníkmi odd. PPLaT vykonaný cieľový ŠZD vo firmách, kde sú vyhlásené rizikové práce so zameraním na činnosť PZS v jednotlivých subjektoch, posúdenie rizík zamestnávateľom, aktuálnosť vyhlásených RP rozhodnutím, vypracované posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnych činností u jednotlivých pracovníkov, kontrola posielania hodnotiacich správ za predchádzajúci rok.

Bolo vykonaných **22** kontrol na pracoviskách, kde sú vyhlásené RP.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že veľká časť prevádzkovateľov má minimálnu snahu znižovať riziká, vyskytujúce sa v pracovnom procese (až na pár výnimiek) a ich pozornosť sa v lepšom prípade zameriava iba na splnenie legislatívnych povinností tak, aby bola splnená litera zákona, teda nie na to, aby sa expozícia rizikovým faktorom práce a pracovného prostredia na pracoviskách znižovala.

Právne subjekty, kde sú vyhlásené RP, zasielajú hodnotiace správy (k 31. 12. každoročne) podľa platnej legislatívy, ktorých kvalita a obsahová stránka je na veľmi nízkej úrovni. Všetky hodnotiace správy boli zhodnotené v záznamoch z výkonu ŠZD, resp. v záznamoch z ústneho prejednávania uskutočneného na RÚVZ so sídlom v Martine.

Veľkým problémom, tak ako v minulých rokoch, u viacerých právnych subjektov je nedostatočné vypracovanie posudkov o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti, obsahová náplň nezodpovedá identifikovaným zdravotným rizikám, závery sú veľmi všeobecné, bez výpovednej hodnoty.

Zlepšila sa situácia v individuálnej ochrane pracovníkov – prevádzkovatelia im poskytujú OOPP a pracovníci pridelené ochranné prostriedky používajú.

Pri výkone ŠZD boli použité kontrolné listy – dotazníky informovanosti zamestnancov k viacerým rizikovým faktorom, vyskytujúcim sa na pracoviskách: chemické faktory, hluk, fyzická záťaž, - celkom 84 kusov v 3 právnych subjektoch.

V rámci výkonu ŠZD pracovníci oddelenia PPLaT sa zameriavali na posudzovanie pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce, sú sledované výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

Počet vyhlásených rizikových prác k 30.06.2013

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Martin a Turčianske Teplice za 1. polrok 2013 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň)

Prevažujúca činnosť		Počet exponovaných pracovníkov					
kód	Názov	spolu		3.kategória		4.kategória	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	168	9	163	6	5	3
B	Ťažba a dobývanie	30	0	26	0	4	0
C	Priemyselná výroba	1647	4	153	381	84	21
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	51	0	49	0	2	0
E	Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	18	0	18	0	0	0
F	Stavebníctvo	52	0	52	0	0	0
G	Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov	8	8	8	8	0	0
H	Doprava a skladovanie	24	0	24	0	0	0
N	Administratívne a podporné služby	2	0	2	0	0	0
O	Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	18	13	18	13	0	0
P	Vzdelávanie	82	71	82	71	0	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1293	1	123	106	58	54
S	Ostatné činnosti	2	1	2	1	0	0
Spolu		3395	1	324	1543	153	78

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Martin a Turčianske Teplice za 1. polrok 2013 podľa druhu a kategórie rizikového faktora (1. stupeň)

Rizikový faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	Spolu		3. kategória		4. kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
Biologické faktory	229	203	229	203	0	0
Elektromagnetické polia	10	0	10	0	0	0
Fyzická záťaž	818	563	760	509	58	54
Hluk	1734	294	1645	270	89	24
Chemické látky a zmesi	952	437	950	437	2	0
Ionizujúce žiarenie	274	186	274	186	0	0
Optické žiarenie	21	6	21	6	0	0
Psychická pracovná záťaž	770	673	770	673	0	0
Vibrácie	289	13	285	13	4	0
Záťaž teplom a chladom	374	155	374	155	0	0

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Všetky organizácie, kde sú prítomné chemické faktory majú uzavretú zmluvu s niektorou PZS – najčastejšie je to PZS – UNM Martin, zdravotka – PZS s.r.o., NZZ Praktik s.r.o., SP Glob_Med, s.r.o., Martin.

Ďalšie PZS, ktoré pôsobia v regióne Turiec sú napríklad: Team Prevent s.r.o. Bratislava, Fakultná nemocnica L. Pasteura Košice, Pro Care a.s. Bratislava, Pro Benefit s.r.o. Púchov, Žilpo Žilina, Krankas Žilina, PYROBOSS Banská Bystrica....

V poľnohospodárskych družstvách a organizáciách sú vyhlásené rizikové práce v oblasti chemickej ochrany rastlín – rizikový chemický faktor – agrochemikálie/pesticídy.

Na základe vykonaných ŠZD v rokoch 2012 a 2013 v poľnohospodárskych družstvách, zameraných na kontrolu životných a pracovných podmienok v priestoroch hospodárskych dvorov, činnosť PZS v jednotlivých subjektoch, posúdenie všetkých zdravotných rizík zamestnávateľom, aktuálnosť vyhlásených RP rozhodnutím, vypracované posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnych činností u jednotlivých pracovníkov, kontrolu zasielaných hodnotiacich správ za predchádzajúci rok sa uskutočnili ústne prejednávania na RÚVZ so sídlom v Martine, na oddelení PPLaT, zamerané na riešenie zistených nedostatkov. Jednotlivé družstvá priebežne zasielajú plánované postreky s obsahom a množstvom používaných pesticídov: obchodný názov / účinná látka / lokalita / dátum a čas aplikácie.

Na RÚVZ so sídlom v Martine boli doručené správy o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce, kde majú byť uvedené výsledky PLP – zdravotná spôsobilosť na výkon konkrétnej činnosti. Kontroluje sa, či zodpovední zamestnanci majú platné osvedčenia o odbornej spôsobilosti, resp. overenie odbornej spôsobilosti. Hodnotiace správy neboli doručené v požadovanej kvalite.

Najčastejšie nedostatky v predkladaných správach právnych subjektov s vyhlásenými rizikovými prácami - informáciách o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a opatreniach vykonaných na

ich zníženie alebo odstránenie na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce:

- nekompletné podklady týkajúce sa posúdenia jednotlivých zdravotných rizík;
- chýbajúce výsledky vykonaných objektivizácií rizikových faktorov pracovného prostredia a práce;
- chýbajúce výsledky hodnotenia zdravotného stavu zamestnancov, vrátane výsledkov genotoxikologických vyšetrení;
- nedostatočne vypracované posudky zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na výkon jednotlivých pracovných činností;

Ako nedostatočné/nevyhovujúce boli hodnotené podklady, ktoré sa týkali najmä výsledkov hodnotenia zdravotného stavu pracovníkov, či reálne uskutočnených preventívnych lekárskech prehliadok u pracovníkov vo vzťahu k vykonávanej práci a konkrétnym rizikovým faktorom práce a pracovného prostredia.

Opakovane sa konštatuje :

- zameranie preventívnych lekárskech prehliadok nekorešponduje s vyhlásenými rizikovými prácami, ani rizikovými faktormi na jednotlivých pracoviskách,
- frekvenciu preventívnych lekárskech prehliadok si spravidla evidujú aj bezpečnostní technici (tí upozorňujú v niektorých prípadoch PZS), avšak pokiaľ absolvovanie preventívnych lekárskech prehliadok pracovníkov / zamestnancov koordinujú pracovníci BOZP, neriadia sa legislatívou na ochranu zdravia pri práci v oblasti verejného zdravotníctva,
- posudok o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti pracovníka/ zamestnanca nespĺňa požadované náležitosti (záver „posudku“ často chýba, resp. pravidlom je výmenný lístok s uvedením mena pracovníka/zamestnanca a zhodnotením jeho zdravotného stavu jednoslovnou „schopný“ - nie je uvedené v akej profesii, na akú prácu, v akom zdravotnom riziku...);

Vo veľa firmách funguje systém preventívnych lekárskech prehliadok v 2. kategórii úplne bezproblémovo – na základe posúdenia rizika boli určené nápravné opatrenia, vrátane PLP s konkrétnou náplňou, vykonávané napr. každé 3 roky. Dokonca PZS posielajú správy o takto vykonaných PLP, tak ako pri 3. a 4. kategórii.

Na RÚVZ so sídlom v Martine bolo zaslaných 223 oznámení o vykonaní činností DDD v rôznych organizáciách, ktorú realizovali napr. CSS - Slovakia, a.s.; Anton FEDOR - FEDOREX, stredisko DDD; CHEMEKO, spol. s.r.o. Svit; DE-AQUA s.r.o. Martin, z toho 81 oznámení o chemických postrekoch rastlín vykonaných poľnohospodárskymi družstvami.

Poľnohospodárske subjekty nahlásili postreky – používanie prípravkov na ochranu rastlín, najmä herbicídov, fungicídov a insekticídov. Všetky postreky boli pozemné. Používajú sa len také prípravky na chemickú ochranu rastlín, ktoré sa nachádzajú v platnom zozname povolených prípravkov na daný kalendárny rok, v každom sklade sa vedie evidencia pesticídov.

Pre organizácie, kde sa používajú chemické látky a zmesi :

- bolo vydaných 13 rozhodnutí k uvedeniu priestorov do prevádzky;
- bolo vydaných 6 rozhodnutí na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky;
- boli vydané 2 zastavenia konania;
- 6 x bolo prerušené konanie;
- v 4 prípadoch bolo vydané záväzné stanovisko k zmene účelu užívania stavby;

- v 9 prípadoch bolo vydané záväzné stanovisko ku kolaudácii stavby;
- v 1 prípade bolo oznámené začatie správneho konania vo veci uloženia výkonu rozhodnutia;
- boli riešené 2 podnety;
- 2 právnym subjektom bol rozhodnutím vydaný pokyn na odstránenie nedostatkov;
- 1 rozhodnutie bolo vydané na nakladanie s nebezpečnými odpadmi;
- k predloženým projektovým dokumentáciami bolo vydaných 15 odborných stanovísk;
- v rámci spolupráce s inými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Martine bola vydaná 1 písomnosť;
- bolo prešetrované 1 podozrenie na profesionálne ochorenie aj z profesionálnej expozície chemickým látkam a zmesiam (ZWL Slovakia – Výroba ozubených kolies Sučany, s.r.o.);

Napriek enormnej snahe pracovníkov oddelenia PPLaT stále nie sú všetky práce zaradené do adekvátnych kategórií rizika. Prevádzkovatelia zneužívajú fakt, že terénnych pracovníkov, vykonávajúcich štátny zdravotný dozor je nedostatok. Spoliehajú sa, že keď bude v ich prevádzke vykonaný ŠZD, tak problém „vybavia“, alebo v horšom prípade zaplatia relatívne zanedbateľnú pokutu. Finančná strata bude niekoľkonásobne nižšia, ako keď by mali riešiť všetky povinnosti vo vzťahu k posúdeným rizikám, objektivizáciám, zaradením do príslušných kategórií, vykonávaním preventívnych lekárskeho prehliadok, platením rizikových príplatkov, povinného pripoistenia v doplnkovej dôchodkovej poisťovni...

Je namieste si položiť otázku, ako ďalej s riešením povinností prevádzkovateľov vo vzťahu k ochrane zdravia, či už svojho alebo svojich zamestnancov.

Je nevyhnutné evidovať aj 2. kategóriu prác, pretože rozdiel, resp. deliaca čiara medzi 2. a 3. kategóriou je niekedy taká tenká, že jej presná identifikácia je nemožná. Z hľadiska evidovania stavu pracovných podmienok je to jediná cesta, ako by sa dal aspoň čiastočne opísať stav pracovných podmienok na Slovensku. Evidenčný program ASTR_2011 takúto formu evidovania umožňuje. Keď budú k dispozícii informácie o stave pracovného prostredia aj v 2. kategórii, bude možné z pohľadu pracovného lekárstva reálnejšie navrhovať a následne riešiť projekty, ktoré budú mať konkrétny cieľ a uplatnenie v znižovaní reálnych zdravotných rizík, vyskytujúcich sa v praxi, s dopadom na zdravie pracujúcej populácie.

Osobitným problémom, hodným zreteľa je riešenie SZČO, v terminológii zákona 355/2007 fyzických osôb – podnikateľov, ktorí vykonávajú najrizikovejšie a najhoršie práce bez akejkoľvek ochrany svojho zdravia, nielen z neznalosti, ale aj z nedostatku finančných prostriedkov. Vykonávajú tú istú prácu ako predtým zamestnanci, ale bez adekvátnych OOPP, preventívnych lekárskeho prehliadok... Je nevyhnutné dohodnúť rovnaké pravidlá pre celú Slovenskú republiku, teda začať riešiť piliarov, pracovníkov v stavebníctve..., alebo deklarovať, že podmienky, ktoré stanovuje zákon 355/2007 pre fyzické osoby podnikateľov dodržiavať a kontrolovať ich zo strany príslušných orgánov verejného zdravotníctva nie je potrebné.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V spoločnosti ELASTORSA SLOVAKIA s.r.o. bol na základe žiadosti spoločnosti zaradený rizikový faktor – Chemické látky a zmesi, dokázaný karcinogén – sadze, do 3. kategórie rizikových prác. Po vykonaných technických opatreniach (realizácia komplexnej nútenej výmeny vzduchu – prívod a odvod vzduchu s účinným lokálnym odsávaním), následnými

objektívizáciami a prehodnotením zdravotného rizika bol rizikový faktor Chemické látky a zmesi – sadze priradený do 2. kategórie rizika.

- počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika:

rizikový faktor: cytostatiká – 55 osôb, z toho 48 žien, kategória 3;
                  olovo a jeho zlúčeniny – 2 muži, kategória 3;
                  trichlóretylén – 2 muži, kategória 3;
                  benzén – 44 osôb, z toho 37 žien, kategória 3;
                  benzo(a)pyrén – 10 mužov, kategória 3;
                  formaldehyd – 107 osôb, z toho 92 žien, kategória 3;
                  inhalačné anestetiká – 172 osôb, z toho 104 žien, kategória 3;
                  hormonálne prípravky – 19 osôb, z toho 15 žien, kategória 3;
                  prach z tvrdého dreva dub, buk – 43 osôb, z toho 8 ženy, kategória 3;

Celkový počet zamestnancov vykonávajúcich práce s rizikovým karcinogénnym a mutagénnym faktorom je 363 osôb, z toho 219 žien. Najviac zamestnancov zaradených do rizikového faktora karcinogén a mutagén pracuje v UN Martin a Jesseniova lekárska fakulta UK v Martine.

V prvom polroku 2013 boli vydané 4 rozhodnutia k nakladaniu s azbestom, resp. azbestovými materiálmi pre spoločnosti A.A.Service, spol. s r.o., AMELLA, s.r.o., FEROMETAL, s.r.o., KANAT MT, s.r.o..

1x bol ŠZD vykonaný na základe podnetu doručeného na RÚVZ so sídlom v Martine na voľne uložené azbestové dosky a ohrozovanie zdravia pracovníkov v jednom z objektov bývalých štátnych majetkov Martin – Záturčie.

Odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine vždy vykonávajú ŠZD so zdokumentovaním deklarovaných pracovných postupov. Počas pokračujúcich prác sa vykonáva námatkový, priebežný výkon ŠZD.

V rozhodnutí na manipuláciu s azbestocementovým materiálom má každý právny subjekt uvedenú povinnosť dodržiavať postup likvidácie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb uvedený v príslušnom oprávnení, vydanom Úradom verejného zdravotníctva SR, dodržať podmienky, uvedené v § 8 NV SR č. 253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci a najneskôr do 15 dní po ukončení prác, spojených s manipuláciou s azbestocementovým materiálom, preukázateľne doručiť na RÚVZ so sídlom v Martine správu o vykonaných prácach a spôsobe zabezpečenia podmienok na ochranu zdravia, vyplývajúcich z platnej legislatívy a tohto rozhodnutia.

Sledovanie CHF klasifikovaných ako toxické, veľmi toxické, karcinogénne, mutagénne chemické látky a prípravky sa navzájom prelína a je veľmi ťažké ich rozlíšiť, resp. oddeliť, nakoľko mnohé karcinogény sú zároveň klasifikované ako toxické, resp. veľmi toxické, alebo škodlivé.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Oddelenie PPLaT eviduje určené rizikové práce (profesie) s rizikom psychickej pracovnej záťaž :

- k 30.06.2013 je evidovaných v riziku psychickej pracovnej záťaž
  - v kategórii 3

- celkom 770 zamestnancov, z toho žien 673;

Je zaznamenaný pokles v počte exponovaných pracovníkov rizikovému faktoru – psychická pracovná záťaž oproti roku 2012 z pôvodne 803 osôb na 770 osôb, pokles je aj u žien z pôvodne 686 na 673 žien.

Najviac osôb z dôvodu psychickej pracovnej záťaže je vyhlásených v zdravotníctve, školstve a zariadeniach sociálnych služieb. Požiadavky spoločnosti na poskytovanie sociálnych služieb a zdravotníckej starostlivosti stúpajú, napriek neadekvátnemu personálnemu a materiálno-technickému vybaveniu.

Okrem toho sú to oblasti, ktoré sú na okraji záujmu kompetentných v spoločnosti, a tak aj tie zariadenia vyzerajú – nevhodné stavebnotechnické a dispozičné riešenie priestorov, nedostatočná vybavenosť pracovnými prostriedkami a pomôckami na uľahčenie práce, nie dobré celkové pracovné podmienky a úroveň ochrany zdravia pracovníkov, nedostatočné personálne obsadenie na pracoviskách (jedným z dôvodov je aj finančné a spoločenské nedocenenie), spolupôsobenie ďalších rizikových faktorov – hluk, mikroklíma, nadmerná fyzická záťaž, zmienosť v nepretržitých prevádzkach...

Odd. PPLaT RÚVZ Martin pri prehodnocovaní psychickej pracovnej záťaže za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže a prehodnocovaní podkladových materiálov k návrhom zamestnávateľov na určenie rizikových prác s rizikom psychickej pracovnej záťaže v plnej miere využíva metodiky odporúčané v legislatíve SR s použitím dotazníkových metód. Je veľmi dôležité zachovať pre posudzovanie psychickej pracovnej záťaže aj hodnotenie subjektívnej odozvy pracovníkov na pracovné podmienky – v súčasnosti hodnotené dotazníkom Meister. Pokiaľ nebude pre hodnotenie psychickej záťaže (ako interindividuálne rozdielne vnímanej) zachované aj hodnotenie psychickej pracovnej záťaže z pohľadu pracovníkov (pri zachovaní, resp. stanovení podmienok napr. minimálny počet respondentov...), tak sa aj pri hodnotení psychickej záťaže dostaneme na technokratickolimitovú hodnotu. Keď takáto hodnota nebude presahovať „limit“ stupňa C, alebo D, môže byť „na hrane“, teda pri jej nedosiahnutí nebude objektívne existovať možnosť, ako účinne presvedčiť prevádzkovateľa riešiť existujúce pracovné podmienky a nevhodný, zaťažujúci spôsob vykonávanej práce. Súčasne platná legislatíva žiaľ rieši iné opatrenia pre rizikové práce v 3. a 4. kategórii a iné opatrenia v 2. kategórii prác.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V databáze rizikových prác je evidovaný počet zamestnancov vykonávajúcich práce v regióne Turiec s rizikom

Fyzická záťaž celkom 818, z toho 563 žien

- kat.3 celkom 760, z toho žien 509
- kat.4 celkom 58, z toho žien 54

Fyzická záťaž - DNJZ celkom 306, z toho 135 žien

- kat.3 celkom 306, z toho žien 135
- kat.4 celkom 0, z toho žien 0

Pokiaľ hodnotíme počty pracovníkov, evidovaných v 3. a 4. kategórii rizika v regióne Turiec, tak

oproti roku 2012 možno konštatovať ustálený stav, resp. mierny pokles absolútnych počtov pracovníkov celkom, vrátane žien. Keď však hodnotíme nadmernú fyzickú záťaž, tak v celkových hodnotách, ako aj v zložkách DNJZ a ostatnej fyzickej záťaže okrem DNJZ je jasný vzostupný trend, ktorý je najmarkantnejší práve v dlhodobej, nadmernej a jednostrannej záťaži.

Posúdenie dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia nie je realizované vo všetkých prevádzkach, kde sa fyzická záťaž vyskytuje a dá sa reálne predpokladať jej zaradenie minimálne do 3. kategórie, pretože problematika posudzovania je náročná a zložitá. Z uvedeného dôvodu, veľa pracovných činností, kde sa nadmerná fyzická záťaž, prípadne DNJZ vyskytuje, nie je vyhlásených ako rizikových, pričom práve DNJZ/fyzická záťaž je jedna z najčastejšie sa vyskytujúcich položiek pri prešetrovaných podozreniach na profesionálne ochorenia. Okrem toho je vo významnej miere preventabilné, samozrejme pri včasnom rozpoznaní príznakov začínajúceho ochorenia z DNJZ a vyradení pracovníka z rizika.

Samotné zvyšovanie počtov pracovníkov v riziku nadmernej fyzickej záťaže možno odôvodniť najmä zodpovednou prácou jednotlivých pracovníkov oddelenia pri posudzovaní jednotlivých prevádzok, posudzovaní predložených materiálov, vrátane posúdení zdravotných rizík, prevádzkových poriadkov a v neposlednom rade aj samotným monitorovaním fyzickej záťaže s jej následným vyhodnocovaním – či už v prípade šetrených podozrení na profesionálne ochorenia, resp. v prípade predloženia neadekvátnych podkladov so zaradením pracovníkov do neprislúchajúcej kategórie rizika, resp. práce.

V prvom polroku 2013 bolo doručených na RÚVZ so sídlom v Martine 12 žiadostí na prešetrenie podozrenia na profesionálne ochorenie, pričom v 7 prípadoch to boli podozrenia na ochorenie z DNJZ. V prvom polroku 2013 boli priznané 4 choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania.

2.2. Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

Trim Leader a.s. Košťany nad Turcom

Hlavnou výrobnou činnosťou subjektu je šitie autopotaľov pre automobilový priemysel. V organizácii je zamestnaných cca 1006 pracovníkov, prevažne žien na pracovnej pozícii šička autopotaľov.

V podniku sa vyskytuje dlhodobo zvýšené množstvo profesionálnych poškodení zdravia z titulu DNJZ. Zamestnávateľ doručil na RÚVZ so sídlom v Martine výsledky objektivizácií lokálnych svalových síl, ako aj celkovej fyzickej záťaže, pričom pracovná zdravotná služba hodnotí výsledky ako podlimitné. Z hľadiska vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. možno tieto výsledky označiť za limitné, resp. hraničné. V ďalšom budú od právneho subjektu vyžiadané doplnujúce údaje k doručeným výsledkom objektivizácií tak, aby bolo možné tieto objektívne posúdiť. Druhou problematickou noxou, vyskytujúcou sa pri práci šičky sú vibrácie. Tieto boli taktiež objektivizované, výsledky objektivizácií, podľa podmienok uvedených v protokole neprekračujú povolené hodnoty.

Opatrenia zo strany orgánu verejného zdravotníctva na zníženie zdravotných rizík sú dlhodobé a komplexné. Vyhlásenie rizikových prác by v tomto prípade problém nevyriešilo, pretože preventívne opatrenia dlhodobo zabezpečené sú – posudzovanie zdravotnej spôsobilosti zabezpečuje len pracovný lekár PZS – vstupné, periodické, pri každej zmene pracovného miesta,

resp. pracovného zaradenia a obsahová náplň PLP zodpovedá požiadavkám z titulu predpokladaného/vyskytujúceho sa rizikového faktora v pracovnom prostredí tak, ako keby bola profesia zaradená do 3. kategórie rizikového faktora vibrácie a DNJZ. Frekvencia periodických PLP u ďalších rizikových faktorov zaradených do 2. kategórie, je 1 x za 2 roky. Pracovníčky majú počas pracovnej zmeny zaradené povinné strečingové cvičenia. PZS navrhla ďalšie opatrenia na zníženie rizikových faktorov v pracovnom prostredí, ktoré je zamestnávateľ povinný realizovať.

Problematika karpálneho tunela ako profesionálneho ochorenia vystupuje čoraz viac do popredia, ukazuje sa, že v podobných prevádzkach, kde nie sú k dispozícii výsledky objektivizácií, ktoré by prekračovali povolené limity, nie je dostatok reálnych nástrojov, ktoré má k dispozícii orgán verejného zdravotníctva, aby donútil zamestnávateľa napríklad reálne skrátiť expozíciu, nepovolil nadčasovú prácu, nepovolil predĺžené pracovné zmeny. Okrem toho zdravotný stav slovenskej populácie nie je optimálny (aspoň tej, ktorá je ochotná pracovať ako šič/šička v podniku na šitie autopočahov).

Ďalšie subjekty, v ktorých sa realizujú aktivity spojené s podporou zdravia pri práci sú vlastne všetky dozorované subjekty. Aktivity, spojené s riešením pracovnolekárskej problematiky v pracovnom prostredí boli a ďalej budú riešené napr. v Psychiatrickej liečebni Sučany, EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o., UNM, resp. v ďalších subjektoch, kde to bude potrebné.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

- celoročná úloha

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC)

„Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

- celoročná úloha

2.3. Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

2.3.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia

Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia je v súčasnosti v riešiteľskom tíme oddelenia epidemiológie.

2.3.2. Pilotná štúdia rakoviny močového mechúra

Oddelenie PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine Pilotnú štúdiu rakoviny močového mechúra nerieši.

2.4 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom a pracovnom prostredí

Oddelenie PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine t. č. nerieši, máme záujem sa podieľať na plnení tohto programu.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Chránené pracoviská

V prvom polroku 2013 oddelenie PPLaT vydalo 14 rozhodnutí pre chránené pracoviská a chránené dielne v novo zriaďovaných prevádzkových priestoroch a 9 stanovísk pre chránené pracoviská a chránené dielne v zariadeniach/prevádzkach už fungujúcich na trhu práce v predchádzajúcom období. Tu možno spomenúť nevyhnutnosť posudzovania priestorov aj inými oddeleniami v súlade s platnou legislatívou (v posudzovaných prevádzkach často chýbajú napr. denné miestnosti, sprchy naväzujúce na šatne, ...) v prípadoch, kedy posudkovú činnosť pre vydanie rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky vykonávajú odborní pracovníci iných oddelení RÚVZ so sídlom v Martine a oddelenie PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine posudzovalo následne, resp. súbežne chránené pracovisko.

Bolo by nanajvýš vhodné doriešiť podmienky komplexného posudzovania chránených pracovísk na území SR do prevádzky, resp. podmienky vydávania odborných stanovísk v prípade existencie právoplatného rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva na uvedenie priestorov do prevádzky. Okrem toho by bolo vhodné dohodnúť rozsah posudzovania činností a dokladov ku zriaďovaniu chráneného pracoviska, pretože pre posúdenie vhodnosti prijatia vhodnej osoby na chránené pracovisko je nutné dosiahnuť súlad medzi konkrétnym zdravotným postihnutím osoby a zdravotnými rizikami, ktoré sú, resp. budú prítomné na pracovisku. Pre pracovné zdravotné služby sú takéto činnosti (posudzovanie zdravotných rizík, vykonanie preventívnej lekárskej prehliadky) väčšinou nelukratívne, resp. pre žiadateľov sú takéto služby príliš drahé a tak orgán verejného zdravotníctva zostáva jediným, kto dokáže vhodnosť zriadenia pracoviska a umiestnenia osoby so zdravotným postihnutím posúdiť.

Pre spoločnosť LY-agri PLUS, s.r.o., Kuzmányho č. 516/18, IČO: 44 991 665, 036 01 Martin vydal RÚVZ so sídlom v Martine rozhodnutie na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky a následne odborné stanovisko k chránenému pracovisku pre 8 pracovníkov v profesii „pomocný robotník pri spracovaní zeleniny a zemiakov“. V rozhodnutí na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky a rovnako aj vo vydanom odbornom stanovisku k chránenému pracovisku, boli právnenému subjektu uložené povinnosti zamerané na ochranu zdravia zamestnancov, ktoré bol prevádzkovateľ povinný nevyhnutne splniť pre vydanie súhlasného rozhodnutia na uvedenie priestorov bez časového obmedzenia.

Opakovaným výkonom ŠZD v prevádzke právneho subjektu LY-agri PLUS, s.r.o. bolo zistené, že pracovné podmienky zostali nezmenené, právny subjekt nesplnil uložené povinnosti a nezabezpečil priestory prevádzky v súlade s platnou legislatívou na úseku ochrany, podpory a rozvoja verejného zdravia, verejného zdravotníctva a ochrany zdravia pri práci, preto orgán verejného zdravotníctva / RÚVZ so sídlom v Martine ďalej pokračuje v riešení zistených nedostatkov v predmetnej prevádzke v súlade s platnou legislatívou.

2.6 Aktuálne problémové situácie riešené v jednotlivých regiónoch

Trnavský región

Žilinský región

2.6.2 Prieskum psychickej pracovnej záťaž aže učiteľov základných a stredných škôl.

Realizácia v 2. polroku 2013.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie

Úloha je rozdelená do 3 častí:

Prvá časť zahŕňa :

Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie SR - výber cieľovej skupiny – 2 vekové kategórie mužov a žien pre ľahkú prácu v zmysle OVD SR (Vestník MZ SR čiastka 7-8/1977, číslo SOZO – 1586/1997-08 zo dňa 3. marca 1997).

- a) ľahko pracujúce ženy – vek. kat 19 až 34 r. v počte 5
- b) ľahko pracujúce ženy – vek. kat.35 až 54 r. v počte 12
- c) ľahko pracujúci muži – vek. kat. 19 až 34 r. v počte 10
- d) ľahko pracujúci muži – vek. kat. 35 až 59 r. v počte 19

Každý klient obdržal 1- dňový jedálny lístok, pre zhodnotenie bolo použité počítačové spracovanie v programe ALIMENTA – nadstavbová verzia, ktorý poskytol údaje o energetickom príjme, príjme základných živín – T, S, B, vitamínov, minerálnych látok, hrubej vlákniny, cholesterolu zo stravy, NaCl, príjmu tekutín v porovnaní s OVD SR.

Dotazník o životospráve

A/ spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti

B/ pohybová aktivita a vplyv stresu na organizmus

Dotazník poskytuje informácie o stravovacích zvyklostiach, o spotrebe pokrmov, pohybovej aktivite v zime a v lete a vplyve stresu na organizmus.

II. časť zahŕňa vyplnenie klinicko – somatického dotazníka klientom - poskytuje informácie o: hmotnosti, výške, BMI, WHR, Tks, Tkd

III. časť zahŕňa vyplnenie záznamového listu na základe biochemického vyšetrenia

Táto časť sa je plnená v spoluprácu s oddelením VkJ, pričom každému klientovi bola odobratá kapilárna krv na stanovenie lipoproteínového metabolizmu (Cchol, TGL, HDL, LDL, Glyk.). Vyšetrenie bolo uskutočnené na prístroji REFLOTRON.

V rámci možných výstupov z programu ALIMENTA sa pracovníci oddelenia hygieny výživy zamerali na vyhodnotenie plnenia nutričnej hodnoty stravy k platným OVD (odporúčané výživové dávky pre obyvateľstvo v Slovenskej republike uvedené vo Vestníku MZ SR č. SOZO – 1586/1997-08) v zariadeniach sociálnych služieb pre dospelých.

V 1. polroku boli získané jedálne lístky v dvoch zariadeniach a to:

1. Domov sociálnych služieb pre seniorov, Sučany
2. Stredisko evanjelickej diakonie – diakonické centrum, Sučany.

Cieľom úlohy je zber, vyhodnotenie, porovnanie jedálnych lístkov za obdobie 1 mesiaca a dosiahnutie požadovaného výsledného nutričného zloženia a energetickej hodnoty stravy.

O plnení nutričnej hodnoty sú jednotlivé zariadenia informované a na základe výsledkov sú im odporúčané zmeny v skladbe pokrmov. Vyhodnotenie plnenia nutričnej hodnoty v daných zariadeniach bude k 31.12.2013.

3.2 Monitorin jodidácie kuchynskej soli

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v rámci prvej etapy bolo v 1. polroku roku 2013 odobratých na laboratórne vyšetrenie 12 vzoriek kuchynskej soli.

Obsah jodidu, resp. jodičnanu draselného, bol posúdený podľa požiadavky Potravinového kódexu SR (dvadsiataštvrtá hlava - Pochutiny) aj napriek skutočnosti, že požiadavka (15 - 35 mg/kg KI) sa na vzorky vyrobené, resp. na trh uvedené v niektorých z členských štátov EU nevzťahuje. Vzhľadom nato, že pôvod soli na trhu v SR je rôzny a častokrát označený len „vyrobené v EU“ (aj v Slovenskej republike je balená jedlá soľ rôzneho pôvodu), bol v roku 2010 upravený počítačový program na vyhodnotenie monitoringu jodidácie, kde sa jedlé soli nerozdeľujú na soľ z dovozu a tuzemskej produkcie.

Z výsledkov stanovenia obsahu KI a KIO₃ vo vyšetrených vzorkách jedlej soli vyplýva:

- z celkového počtu 12 analyzovaných vzoriek požiadavke stanovenej Potravinovým kódexom SR na minimálny obsah KI (15 mg/kg soli) nevyhovela 1 vzorka
- vyšší obsah KI ako stanovuje Potravinový kódex SR (35 mg/kg) bol zistený v 1 vzorke
- požiadavke Potravinového kódexu SR (15-35 mg/kg) vyhovelo celkom 10 vzoriek.

Z odobratých 12 vzoriek jedlej soli bol obsah feroxynidu draselného vyšetrený v 12 vzorkách, pričom všetky vyšetrené vzorky vyhoveli požiadavke Potravinového kódexu SR (najvyššie prípustné množstvo 20 mg/kg).

Druhá etapa danej úlohy nie je RÚVZ so sídlom v Martine realizovaná, nakoľko nie sú vytvorené podmienky pre monitorovanie jódu v organizme

3.3 Bezpečnosť PET fliaš

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, ktorý vykonáva laboratórne vyšetrenie a hodnotenie bezpečnosti PET fliaš. Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR vykonávajú odber vzoriek v zmysle stanoveného harmonogramu uvedeného vo viacročnom pláne úradnej kontroly potravín vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva na príslušný rok.

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom prvá etapa, v ktorej má prebiehať zber a analýza vzoriek má byť riešená v období od 1.1.2012 do 31.12.2013. V druhej etape bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy, ktorú spracuje RÚVZ so sídlom v Poprade.

Na rok 2013 nebol pre RÚVZ so sídlom v Martine stanovený v rámci harmonogramu odberu vzoriek, ani v rámci špeciálnej kampane odber predmetných vzoriek, t.j. **RÚVZ so sídlom v Martine sa pri plnení danej úlohy v roku 2013 nebude podieľať.**

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, ktorý vykonáva laboratórne vyšetrenie a hodnotenie bezpečnosti výrobkov určených pre deti. Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR vykonávajú odber vzoriek v zmysle stanoveného

harmonogramu uvedeného vo viacročnom pláne úradnej kontroly potravín vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva na príslušný rok.

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom prvá etapa, v ktorej má prebiehať zber a analýza vzoriek má byť riešená v období od 1.1.2012 do 31.12.2013. V druhej etape bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy, ktorú spracuje RÚVZ so sídlom v Poprade.

Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanieri, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanieri, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti je zamerané na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb, resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň je kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

V okrese Martin a Turčianske Teplice sa nenachádzajú výrobcovia keramických a plastových výrobkov určených pre deti, preto sa bezpečnosť takýchto výrobkov overuje v distribučnej sieti.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín v oblasti materiálov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami na rok 2013 bola v 1. polroku roku 2013 - v mesiaci jún, odobratá v distribučnej sieti jedna vzorka „plastová detská fľaštička do 3 rokov veku dieťaťa (nie dojčenská fľaša do 1. roka)“ na laboratórne vyšetrenie chemických ukazovateľov – bisfenol A. Zároveň boli odobraté v distribučnej sieti dve vzorky „farebné papierové obrúsky (s detským motívom)“ na laboratórne vyšetrenie chemických ukazovateľov – primárne aromatické amíny. Výsledky laboratórnych vyšetrení nie sú t. č. k dispozícii. Označovanie výrobkov bolo v súlade s platnou legislatívou, predloženie dokumentácie (prehlásenie o zhode) sa v tejto fáze obchodu nevyžaduje.

Iné výrobky v roku 2013 nebude RÚVZ so sídlom v Martine v rámci danej úlohy odoberať.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, ktorý vykonáva laboratórne vyšetrenie a hodnotenie bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoinicíatorov. Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR vykonávajú odber vzoriek v zmysle stanoveného harmonogramu uvedeného vo viacročnom pláne úradnej kontroly potravín vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva na príslušný rok.

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom prvá etapa, v ktorej má prebiehať zber a analýza vzoriek má byť riešená v období od 1.1.2012 do 31.12.2013. V druhej etape (30. marec 2014) bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy, ktorú spracuje RÚVZ so sídlom v Poprade.

Na rok 2013 nebol pre RÚVZ so sídlom v Martine stanovený v rámci harmonogramu odberu vzoriek, ani v rámci špeciálnej kampane odber predmetných vzoriek, t.j. ***RÚVZ so sídlom v Martine sa pri plnení danej úlohy v roku 2013 nebude podieľať.***

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape – od januára do októbra 2013 má prebiehať zber a analýza vzoriek a v druhej etape – december 2013 bude ÚVZ SR vypracovaná záverečná správa. Výstupy monitoringu spotreby vybraných prídavných látok v potravinách hodnotí Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a budú základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období a ako preventívne opatrenie umožnia bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení.

V rámci danej úlohy bolo v 1. polroku roku 2013 vyšetrených 20 respondentov, rozdelených na 2 vekové kategórie mužov a žien pre ľahkú, resp. strednú prácu podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR. V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba dvoch vybraných prídavných látok – E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu.

Analýzou 24-hodinového dotazníka spotreby potravín/pokrmov/nápojov, ktorý zahŕňal konzumáciu počas jedného pracovného dňa a jedného víkendového dňa a analýzou týždenného dotazníka frekvencie spotreby potravín sa získali údaje o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky resp. arómy u dospeljej populácie, ktoré budú porovnané s jej stanoviteľným denným príjmom (ADI).

Okrem vyplnenia dotazníka bola v prvom polroku roku 2013 v distribučnej sieti odobratá jedna vzorka potravín na stanovenie hodnoty Mentofuránu, jedna vzorka potravín na stanovenie hodnoty Kumarínu (laboratórnou analýzou stanovená hodnota 1,020 mg/kg) a u výrobcu zmrzlín bola odobratá jedna vzorka porciovej zmrzlín na prítomnosť farbiva - E 129 Allura červená AC. Výsledky laboratórnych vyšetrení Mentofuránu a predmetného farbiva nie sú t. č. k dispozícii.

3.7 Monitoring Bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, ktorý vykonáva laboratórne vyšetrenie a hodnotenie dodržiavania špecifického migračného limitu bisfenolu A a zároveň monitoring výskytu bisfenolu A v materiáloch a výrobkoch dostupných na našom trhu. Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR vykonávajú odber vzoriek v zmysle stanoveného harmonogramu uvedeného vo viacročnom pláne úradnej kontroly potravín vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva na príslušný rok.

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom prvá etapa, v ktorej má prebiehať zber a analýza vzoriek má byť riešená v období od 1.1.2012 do 31.12.2013. V druhej etape bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy, ktorú spracuje RÚVZ so sídlom v Poprade.

Na rok 2013 nebol pre RÚVZ so sídlom v Martine stanovený v rámci harmonogramu odberu vzoriek, ani v rámci špeciálnej kampane odber predmetných vzoriek, t.j. ***RÚVZ so sídlom v Martine sa pri plnení danej úlohy v roku 2013 nebude podieľať.***

3.8 Výživa a nutričný stav dôchodcov v domovoch dôchodcov

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, ktorý vykonáva analýzu nutričnej a biologickej hodnoty celodennej stravy – porovnanie s OVD pre vekové kategórie „nepracujúce ženy a muži vo vekovej kategórii 65 – 75 rokov a viac“ v 2

zariadeniach domovoch dôchodcov a posúdenie pestrosti podávanej stravy a pitného režimu, energetickej hodnoty tukov, bielkovín, sacharidov, vitamínov skupiny A, B, C, minerálov a stopových prvkov.

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom prvá etapa má byť riešená v období mesiacov jún, júl 2013, druhá etapa sa bude realizovať v mesiacoch február a marec 2014. **RÚVZ so sídlom v Martine sa pri plnení danej úlohy v roku 2013 nebude podieľať.**

3.9 Výživa a nutričný stav dôchodcov v domovoch dôchodcov

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne, ktorý prostredníctvom monitoringu zisťuje prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Cieľom je zistenie rodového zastúpenia probiotík, kontrola deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom prvá etapa – monitoring má byť riešená priebežne počas roku 2013, druhá etapa – vyhodnotenie a vypracovanie záverečnej správy sa bude realizovať v decembri 2013. **RÚVZ so sídlom v Martine sa pri plnení danej úlohy v roku 2013 nebude podieľať.**

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Cieľ

Získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 6 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Gestor : ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri

Termín ukončenia : rok 2020

Úloha nadväzuje na úlohu PVV na roky 2012 – 2016 na úseku verejného zdravotníctva. V roku 2013 projekt na jednotlivých riešiteľských pracoviskách nebol realizovaný.

4.2 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Cieľ :

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach

zdravia pre deti a mládež. Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Gestor:

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, UVZ SR

Spolupracuje:

LF UK Bratislava, VUP Bratislava

Riešiteľské pracoviská:

RUVZ v SR

Úloha sa realizuje na základe metodického usmernenia UVZ SR a je realizovaná od roku 2009 v štyroch etapách. Štvrtá etapa realizovaná v roku 2013 je rozdelená do dvoch častí. V prvom polroku 2013 sme uskutočnili zber údajov a v druhom polroku 2013 zabezpečíme spracovanie a analýzu získaných údajov. Projektu sa zúčastnilo spolu 120 respondentov (veková skupina 15 -18 ročných) z dvoch vybraných stredných škôl (1 mestská škola : Stredná odborná škola obchodu a služieb Martin, Stavbárska 11, Martin a 1 vidiecka škola : Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany).

Zber údajov bol zameraný na :

- dotazníkový prieskum (dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa a jeho výživové preferencie, frekvenčný dotazník, 24-hodinová stravovacia anamnéza, 24-hod. pohybový režim)
- meranie vybraných antropometrických ukazovateľov (hmotnosť, výška, obvod pásu, obvod bokov)
- meranie krvného tlaku (systolického, diastolického).

V 17. kalendárnom týždni bola odobratá celotýždňová strava zo stravovacích zariadení pri stredných školách zúčastnených na projekte. Celkovo bolo odobratých 10 vzoriek hotových jedál na laboratórnu analýzu stanovenia energetickej hodnoty, B, T, C, NaCl, dusičnanov a ďalších ukazovateľov, ktoré boli dohodnuté v rámci realizovaného projektu s akreditovaným laboratóriom RÚVZ so sídlom v Žiline. Súčasťou odberu vzoriek stravy bol aj odber podávaných nápojov žiakom v priebehu dňa. V súčasnej dobe prebieha spracovanie vzoriek.

V termíne do 30.09.2013 bude realizované spracovanie a analýza údajov, ktoré budú zaslané na sumárne spracovanie na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Informácie získané v rámci celoslovenského projektu využité pri navrhovaní opatrení a podporných programov pre bezpečné stravovanie detí a mládeže a na prípravu manuálov činnosti Podpory zdravia pre deti a mládež.

4.3 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do u detí

Cieľ

Získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok do potravín u detí prebieha na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte. Úloha bola rozdelená do dvoch etáp. II. etapa bola realizovaná v mesiacoch január – jún 2013 a zabezpečila odborne – metodickú prípravu monitoringu a zber údajov dotazníkovou metódou u detí školského veku v náhodne vybranej Základnej škole (ZŠ, Ul. jahodnícka č. 1, Martin). Do projektu bolo zapojených 20 respondentov vekovej skupiny 11 ročných detí. V II. polroku roku 2013 budú zozbierané údaje spracované a zaslané na vyhodnotenie monitoringu na ÚVZ SR.

4.4 Monitorovanie jódúrie u detí predškolského veku

Cieľ

Zavedenie celoplošného dlhodobého monitorovania jódúrie u detí, ako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom - v organizme dieťaťa, s cieľom zistiť aktuálny stav ale aj trendy v dlhodobom sledovaní tejto problematiky. Navrhnuť opatrenia preventívneho charakteru v rámci ktorých by príp. bolo možné určiť ďalšie potravinové komodity, ktoré by v budúcnosti mohli byť fortifikované jódom.

Gestor : RÚVZ so sídlom v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : vybrané RÚVZ v SR

Realizácia projektu prebieha v rámci projektu „Ozdravenie výživy obyvateľov SR“, kde jednou z priorit je znižovanie spotreby kuchynskej soli v stravovacom režime obyvateľstva SR. Úloha bola rozdelená do troch etáp. V roku 2013 sa uskutočňuje I.etapa - sumarizácia poznatkov o význame jódu pre detský organizmus, zber a analýza dostupných údajov z doteraz získaných poznatkov v danej problematike, príprava laboratórnej metodiky skúšania jódu v biologickom materiáli a príprava pilotnej štúdie.

RÚVZ so sídlom v Martine nie je zapojený ako riešiteľské pracovisko.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

Cieľ

Zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Gestor : RÚVZ so sídlom vo Zvolene, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Spoluriešiteľ : MŠVVaŠ SR

Úloha je rozdelená do troch etáp. V roku 2013 v termíne od 02.04.2013 do 22.04.2013 sa realizovala I.etapa, ktorá bola vykonaná na základe usmernenia ÚVZ SR „Vykonanie mimoriadnej cielenej kontroly zameranej na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek, týkajúcich sa priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách

v Slovenskej republike“, ktorá bude nadväzovať na plánovanú realizáciu projektu „Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV“, ktorý vyplýva z plnenia Národného programu prevencie obezity a bolo potrebné okrem získania údajov dotazníkovým prieskumom, zmonitorovať hygienický stav priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržiavania požiadaviek príslušnej legislatívy, ustanovení vyhlášky MZ SR č. 527/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež. Odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Martine vykonali v okresoch Martin a Turčianske Teplice 17 kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) vykonaného v súlade so zákonom NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“).

Počet skontrolovaných priestorov na výučbu telesnej výchovy : 73 priestorov na výučbu telesnej výchovy z toho :

- 31 vnútorných priestorov na výučbu telesnej výchovy,
- 42 vonkajších priestorov na výučbu telesnej výchovy.

Najčastejšie zisťované nedostatky – podľa bodu 1 – 8 uvedených v liste :

1. dodržiavanie požiadaviek na tepelno – vlhkosťnú mikroklimu (možnosti merania teploty vnútorných priestorov, možnosti a spôsob vetrania) – zistené porušenie v 3 zariadeniach bola zistená nedostatočná výmena vzduchu, v priestore telocvične sa nedalo pravidelne a intenzívne vetrať (priestor telocvične bez núteného vetrania, okná bez možnosti ich otvárania priamo z podlahy a nefunkčné okná bez možnosti otvárania – staré, poškodené, opotrebované).

2. dodržiavanie požiadaviek na priestorové usporiadanie a funkčné členenie priestorov na výučbu telesnej výchovy :

- dodržiavanie plochy priestorov a plochy šatne (v zmysle § 3 odst. 5 vyhl.č. 527/2007 Z.z.) – nezistené porušenie,
- osvetlenie – osvetľovacie telesá, kryty na svietidlách (v zmysle § 2 a § 4 vyhl.č. 525/2007 Z.z.) – zistené porušenie v 3 zariadeniach vetracie krídla okien neboli ovládateľné z podlahy a nebolo riešené priečne vetranie priestoru,
- ochranné mriežky – nezistené porušenie,
- podlahová krytina – zistené porušenie v 6 zariadeniach - podlahová krytina v telocvični poškodená, z toho v 3 zariadeniach je potrebné zabezpečiť opravu resp. výmenu podlahovej krytiny v priestore telocvične a v 3 zariadeniach je potrebné zabezpečiť obnovu povrchového náteru podlahy,
- steny – povrchová úprava, obklad stien (v zmysle § 2 a § 4 vyhl.č. 525/2007 Z.z.) – zistené porušenie v 4 zariadeniach poškodená, opadaná omietka stien a stropov z toho v 1 zariadení so známami plesne na stenách (v 2 zariadeniach – príčina spôsobená v dôsledku poškodenia strechy na objekte a v 2 zariadeniach – dôvodom znečistenia stien a stropov nepravidłné maľovanie prevádzkových priestorov).

3. dodržanie požiadaviek na vybavenie priestorov na výučbu telesnej výchovy (v zmysle § 5 odst. 7 vyhl.č. 527/2007 Z.z.) :

- šatne pre cvičencov – zistené porušenie v 2 zariadeniach (ZŠ s MŠ, Priehradná, Martin, ZŠ Kláštor pod Znievom) - pri telocvični je zriadená len 1 šatňa
- umývárne pre cvičencov prístupné zo šatne – nezistené porušenie
- sprchy pre cvičencov – nezistené porušenie
- umývadlá pre cvičencov – nezistené porušenie

4. zabezpečenie prívodu studenej vody a teplej vody – nezistené porušenie

5. využívanie priestorov na výučbu telesnej výchovy (žiakmi, resp. verejnosťou) :
- 3 zariadenia využívajú priestory len pre vlastnú výučbu TV,
  - 14 zariadení poskytuje svoje priestory iným školám, žiakom a verejnosti.
6. vonkajšie telovýchovné plochy :
- sú alebo nie sú vyčlenené – 14 zariadení má vyčlenené vonkajšie telovýchovné plochy využívané na TV, 3 zariadenia nemajú,
  - oplotené - 17 zariadení,
  - na nezastavanom pozemku školy - 14 zariadení na nezastavanom pozemku školy, 2 zariadenia využívajú priestory ihrísk v správe obcí (ZŠ Košťany nad Turcom, ZŠ Horná Štubňa), 1 zariadenie využíva vonkajší areál základnej školy (Pedagogická a sociálna akadémia, Turčianske Teplice)
  - vybavenie vonkajšieho areálu (ihriská, pieskoviská, atď.) – v 14 zariadeniach bolo prekontrolovaných 42 vonkajších priestorov na výučbu telesnej výchovy, z toho :
    - 21 ihrísk (11 multifunkčných, 6 basketbalových, 1 plážové volejbalové, 2 trávnaté, 1 hokejbalové),
    - 3 tenisové kurty,
    - 10 doskočísk pre skok do diaľky,
    - 4 atletické trate,
    - 4 pieskoviská.
7. využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport žiakmi školy (Mestské kúpele, športová hala, a pod.) v rámci výučby :
- Mestská krytá plaváreň, Martin a Krytá plaváreň Dolný Kubín – plavecké kurzy organizované jednotlivými školami,
  - Zimná športová hala Martin – ZŠ s MŠ, Gorkého, Martin – využívaná v rámci športovej prípravy pre žiakov hokejových športových tried v ZŠ a prípravky žiakov MŠ,
  - Futbalové ihrisko, Žabokreky - ZŠ s MŠ, Hurbanova, Martin – využívaná v rámci športovej prípravy pre žiakov futbalových športových tried,
  - Lyžiarske stredisko Valčianska dolina, Lyžiarske stredisko Jasenská dolina, Lyžiarske stredisko Martinské hole – lyžiarske kurzy organizované jednotlivými školami.
8. dodržiavanie schváleného prevádzkového poriadku – nezistené porušenie

Počet uložených opatrení – uviesť presne aké : vo 8 zariadeniach uložených 19 opatrení

- zabezpečiť účinné vetranie v priestore telocvične (3 zariadenia),
- zabezpečiť výmenu okien v objekte telocvične (3 zariadenia),
- zabezpečiť opravu, resp. výmenu poškodenej podlahovej krytiny v telocvični (3 zariadenia)
- zabezpečiť obnovu povrchového náteru podlahy (3 zariadenia),
- zabezpečiť opravu poškodenej strechy (2 zariadenia),
- zabezpečiť opravu poškodených, opadaných, znečistených povrchov stien a stropov (4 zariadenia),
- odstrániť plieseň na stenách a stropoch (1 zariadenie).

Počet uložených blokových pokút/ celková suma : 0 blokových pokút

Zoznam zariadení so zistenými nedostatkami:

Názov, adresa školy	Zistené nedostatky	Opatrenia	Návrh sankcií
Bilingválne			

gymnázium M.Hodžu, Komenského 215, Sučany	Nezistené nedostatky	-	-
Obchodná akadémia, Bernolákova 2, Martin	Nezistené nedostatky	-	-
Pedagogická a sociálna akadémia, SNP 509/116, Turčianske Teplice	Nezistené nedostatky	-	-
Spojená škola, Gymnázium M.Galandu, Horné Rakovce, Turčianske Teplice	- v priestoroch telocvične – chýba nútená výmena vzduchu a vetracie krídla okien nie sú ovládateľné z podlahy	- zabezpečiť účinné vetranie v priestore telocvične	-
Základná škola Jahodnícka 1, Martin	Nezistené nedostatky	-	-
Základná škola A.Stodolu 60, Martin	Nezistené nedostatky	-	-
Základná škola s materskou školou Hurbanova 27, Martin	-poškodená podlaha v telocvični (vyduté parkety, špáry medzi parketami)	- zabezpečiť opravu, resp. výmenu poškodenej podlahy v telocvični	-
Základná škola Horná Štubňa 494 Martin	- poškodený povrchový náter podlahy v priestoroch telocvične	- zabezpečiť obnovu povrchového náteru podlahy v telocvični	-
Základná škola s materskou školou Školská 447/2, Turčianske Teplice	Nezistené nedostatky	-	-
Základná škola Komenského 10, Turany	Nezistené nedostatky	-	-
Základná škola SNP Partizánska 13, Sučany	Nezistené nedostatky	-	-
Základná škola s materskou školou Gorkého 33, Martin	-poškodený povrchový náter podlahy v priestoroch malej telocvične -poškodená strecha na objekte veľkej telocvične, čo má za následok zatekanie do budovy -poškodená opadaná omietka stien a stropov v telocvični, v šatniach a umyvárňach,	-zabezpečiť obnovu povrchového náteru podlahy v telocvični -vykonať komplexnú opravu strechy na objekte veľkej telocvične -vykonať opravu a vymalovanie stien a stropov v objekte	-

	-poškodená podlaha vo veľkej telocvični	- zabezpečiť opravu, resp. výmenu poškodenej podlahy v telocvični	
Základná škola s materskou školou Priehradná 11, Martin	-poškodený povrchový náter podlahy v priestoroch malej telocvične - poškodená, opadaná a znečistená omietka stien a stropov v telocvični, v šatniach a umyvárňach	-zabezpečiť obnovu povrchového náteru podlahy v telocvični -vykonať opravu a vymaľovanie stien a stropov v telocvični, v šatniach a umyvárňach	-
Základná škola s materskou školou J.V.Dolinského, Martin	-poškodená, opadaná a znečistená omietka stien a stropov v telocvični č. 1, v šatniach a umyvárňach -poškodená podlaha vo veľkej telocvični č.1 -okná v objekte telocvične sú poškodené, opotrebované niektoré sa nedajú otvárať, nedostatočná výmena vzduchu – chýba nútená výmena vzduchu a vetracie krídla okien nie sú ovládateľné z podlahy	-vykonať opravu a vymaľovanie stien a stropov v telocvični č. 1, v šatniach a umyvárňach - zabezpečiť opravu, resp. výmenu poškodenej podlahy v telocvični č.1 -zabezpečiť výmenu okien v objekte - zabezpečiť účinné vetranie v priestore telocvične	-
Základná škola Benice 96	-okná v objekte telocvične sú poškodené, opotrebované niektoré sa nedajú otvárať, nedostatočná výmena vzduchu – chýba nútená výmena vzduchu a vetracie krídla okien nie sú ovládateľné z podlahy	-zabezpečiť výmenu okien v objekte -zabezpečiť účinné vetranie v priestore telocvične	-
Základná škola Ostrovná 1, Koš'any nad Turcom	Nezistené nedostatky	-	-
Základná škola Františka Hrušovského Gymnaziálna 197 Kláštor pod Znievom	-poškodená strecha na objekte telocvične - zatekanie -poškodená, opadaná omietka stien a stropov v telocvični, v šatniach	-vykonať komplexnú opravu strechy na objekte telocvične -vykonať opravu a vymaľovanie stien a stropov - odstrániť plesneň na	-

	a umyvárnach, so známami plesne)	stenách a strope	
--	----------------------------------	------------------	--

Stručné zhodnotenie situácie na úseku telocviční :

Na základe zistení z výkonu ŠZD môžeme konštatovať, že prevádzkové priestory určené na výučbu telesnej výchovy pri školách sú udržiavané podľa finančných možností. Prevádzkovateľ, resp. zriaďovateľ zariadenia sa snaží v rámci svojich možností udržiavať prevádzkové priestory určené na výučbu telesnej výchovy na požadovanej hygienickej úrovni, tak aby boli vytvorené vyhovujúce podmienky pre cvičencov. V súčasnej dobe v školských prevádzkach pribúdajú fitness centrá, ktoré prinášajú nové možnosti pre žiakov, učiteľov a školu samotnú. Každoročne prevádzkovatelia zabezpečujú revíziu telocvičného náradia a náčinia.

V zariadeniach, kde sa vyskytli vážnejšie problémy bolo riešenie nasledovné :

- ZŠ s MŠ Gorkého, Martin - zatekanie do objektu z dôvodu poškodenej strešnej krytiny, prevádzkovateľ zariadenia uzatvoril dňa 01.03.2013 telocvičňu, telesná výchova žiakov sa vykonáva v priestoroch malej telocvične, vo vonkajšom areáli, v zimnej športovej hale a futbalovom ihrisku. Prevádzkovateľ zistené nedostatky prejednal so zriaďovateľom „Mesto Martin“, rekonštrukcia objektu sa bude realizovať v čase letných prázdnin 2013.

- ZŠ Františka Hrušovského, Gymnaziálna 197, Kláštor pod Znievom - problematika zatekania do objektu cez poškodenú strešnú krytinu sa rieši už od roku 2009 a prevádzkovateľ zariadenia vykonáva na objekte podľa svojich finančných možností len nevyhnutné opravy. Na základe zistenia z výkonu ŠZD zriaďovateľ a prevádzkovateľ predmetného zariadenia boli predvolaní na RÚVZ so sídlom v Martine na prejednanie nedostatkov. Na základe jednania bol dohodnutý ďalší postup riešenia vzniknutej situácie so stanovením termínu na odstránenie nedostatkov do 01.09.2013.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR (NIP SR)SR

V rámci plnenia toho programu sa vychádzalo z jeho anotácie a postupovali sme v súlade s navrhnutými etapami riešenia.

Ad Realizácia vlastného očkovania:

- v rámci tejto etapy odborní pracovníci odd. epidemiológie:
  - o usmerňovali lekárov prvého kontaktu pre deti i dospelých v problematike pravidelného povinného i odporúčaného očkovanie v rámci NIP,
  - o informovali o očkovačom kalendári na rok 2013 a vysvetľovali jeho význam, odborne zdôvodňovali a rozširovali informácie medzi zdravotníckymi pracovníkmi i laickou verejnosťou,
  - o aktuálne informovali o novej kategorizácii vakcín pre očkujúcich lekárov prvého kontaktu,

- poskytovali konzultácie v rámci okresu týkajúce sa špecifických problémov v súvislosti s očkovaním, očkovaním pred cestou do zahraničia - počet konzultácií ... (.. osobne, .. telefonicky),
- poskytovali konzultácie na regionálnej a národnej úrovni – problematika očkovacích látok, kategorizácie vakcín, odborné stanoviská,
- aktívna účasť na úprave a zmenách Národného imunizačného programu SR (Pracovná skupina pre imunizáciu), kategorizáciu vakcín (v Kategorizačnej komisii MZ SR a Pracovnej skupine J07 pre kategorizáciu vakcín),
- realizovali kontroly očkovania proti chrípke a pneumokokom v zariadeniach sociálnej starostlivosti, KI a reakcie po očkovaní danými vakcínami,

Ad Zabezpečenie prioritných úloh prel. pol rok 2013:

- metodická a konzultačná pomoc pri návrhu a príprave zmien v očkovačom kalendári SR platnom od 1.1.2013,
- metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom pri odporúčaných očkovaniach proti:
  - rotavírusovým infekciám u dojčiat
  - varicelle
  - sezónnej chrípke a pneumokokom
  - meningokokom
  - kliešťovej encefalitíde

Ad Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

- v rámci tejto surveillance odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:
  - epidemiologické vyšetrenie všetkých pravdepodobných ochorení preventabilných očkovaním, odbery vzoriek a zabezpečenie laboratórnych vyšetrení v rámci diferenciálnej diagnostiky:
    - počet odobratých vzoriek a laboratórnych vyšetrení
  - u ochorení preventabilných očkovaním :0
  - u ochorení na sezónnu chrípku : 32
  - informovanosť lekárov prvého kontaktu o výskyte týchto ochorení a príslušných opatreniach v ohniskách nákazy,
  - priebežné konzultácie lekárov a laickej verejnosti v problematike ochorení preventabilných očkovaním,
  - odborné prednášky v problematike očkovania proti ochoreniam preventabilným očkovaním, proti sezónnej a pandemickej chrípke na:
    - medzinárodnej úrovni: 2x
    - celoslovenskej úrovni: 12 x
    - na regionálnej a lokálnej úrovni: 1x

Ad Manažment očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
  - včasnú a dostatočnú informovanosť zdravotníckych pracovníkov, ktorí vykonávajú očkovanie, o zmenách a novinkách v oblasti vakcinológie,
  - kontrola chladového reťazca vakcín na pediatrických ambulanciách okresov Martin, Turčianske Teplice v počte 26,

- kontrolu dodržiavania štandardných postupov pri manipulácii, skladovaní a aplikácii vakcín v počte 26,
- podklady a podnety pre zasadania Pracovnej skupiny pre imunizáciu ÚVZ SR (prof. Hudečková – podpredseda PSPI)
- podklady pre zasadanie Pracovnej skupiny J07 pre kategorizáciu vakcín (predseda prof. Hudečková)
- podklady pre kategorizáciu vakcín, zmeny indikačných a preskripčných obmedzení vakcín (HPV vakcíny - Silgard, Cervarix, Prevenar 13 pre dospelých, Hexacima 6-valentná kombinovaná vakcína),
- účasť na zasadaní PSPI ÚVZ SR – 1x (prof.Hudečková)
- účasť na zasadaní Kategroizačnej komisie - 2x (prof.Hudečková).

Ad Kontrola očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
  - priebežnú kontrola zaočkovanosti v okresoch Martin a Turčianske Teplice,
  - kontrolu evidencie o očkovaní.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie vykonali:

- pravidelne mesačné analýzy v regióne Turiec (okresy Martin a Turčianske Teplice),
- analýzy epidemických výskytov v rámci mesačných analýz,
- analýzy chrípky a chrípke podobných ochorení.

Pri realizácii surveillance infekčných ochorení pracovníci oddelenia epidemiológie spolupracovali s:

- lekármi primárneho kontaktu pre deti a pre dospelých (spolupráca s pediatriami je už tradične na vyššej úrovni)
- Klinikou infektológie a cestovnej medicíny UNM – u hospitalizovaných pacientov s infekčnými ochoreniami pacientov ambulantne vyšetrených a ošetrovaných,
- Klinikou biochémieu s.r.o, mikrobiológiou Martin
- Oddelením mikrobiológie a NRC - RÚVZ Banská Bystrica,
- vedením ZŠ a SŠ v čase zvýšeného výskytu chrípky a chrípke podobných ochorení (denné hlásenie z jednotlivých škôl v okr. Martin a Turčianske Teplice),
- Neurologickou klinikou, Klinikou detí a dorastu, Klinikou anesteziológie a intenzívnej medicíny UNM a Klinikou infektológie a cestovnej medicíny – pri surveillance akútnych chabých obn,
- jednotlivými lôžkovými oddeleniami v rámci epidemiologického vyšetovania pri vzniku a hlásení nozokomiálnych nákaz.

V rámci edukácie obyvateľstva regiónu Turiec v problematike prenosných nákaz sme spolupracovali s televíziou TURIEC a televíziou Martin TV, regionálnym týždenníkom „. My - turčianske noviny “.

Iné aktivity:

- konzultácie k povinnému, odporúčanému a individuálnemu očkovaníu (celkový počet 68),
- informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii v regióne Turiec (celkový počet 9),
- odborné prednášky o očkovaní pre odbornú verejnosť – celkom 25x,
- Európsky týždeň imunizácie 2013.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- plynulú prevádzku programu EPIS,
- jeho využívanie pre sporadické prípady prenosných ochorení ako aj pre epidemické výskyty,
- v programe EPIS sa plne využíval systém rýchleho varovania, najmä v súvislosti s vyšším výskytom akútnych respiračných ochorení a chrípky,
- kontrola údajov zadaných do databázy EPIS na celoslovenskej úrovni - časť ochorenia preventabilné očkovaním (prof. Hudečková zabezpečuje),
- od 1.1.2013 do 30.6.2013 – bolo hlásených a zaznamenaných do EPISu celkovo 544 prípadov prenosných ochorení hlásených za okres Martin 524 a 22 prípadov za okres Turčianske Teplice.

6.4. Nozokomiálne nákazy

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- manažment a koordinovaný postup pri sledovaní a riešení závažných nozokomiálnych nákaz v UN Martin v spolupráci s pracovníkmi príslušných oddelení,
- kvalitnú surveillance nozokomiálnych nákaz,
- pravidelné kontroly HER a BOT v rámci zdravotníckych zariadení (UNM Martin, neštátne zdravotnícke zariadenia),
- pokračovanie európskeho projektu IPSE (Improving Patient Safety in Europe), konkrétne pracovného balíka HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control and Surveillance):
  - o incidenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz - zber údajov je vykonávaný na základe dobrovoľnej spolupráce s lekármi KAIM UNM Martin s následným spracovaním dotazníkov v programe HELICS. Od roku 2011 sa projekt HELICS rozšíril o sledovanie NN na Chirurgickej klinike UNM:
    - sledovanie NN na JIS UNM Martin,
    - sledovanie infekcií v mieste chirurgického zákroku,
- za obdobie od 1.1.2013 do 30.6.2013 bolo v EPISe evidovaných celkom 165 prípadov NN hlásených z UNM v Martine.

6.5. Surveillance chronických ochorení

- v zmysle anotácie jednotlivé etapy tohto projektu sú realizované v okr. Martin a Turčianske Teplice poradňou zdravia RÚVZ Martin.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

Pracovníci oddelenia epidemiológie pravidelne informovali o priebehu epidémie chrípky zdravotníckych pracovníkov a členov Protiepidemickej komisie RÚVZ Martin, ako aj ďalších zainteresovaných (školstvo, veterinári, atď.).

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- sledovanie a hlásenie SARI do systému rýchleho varovania EPIS,
- sledovanie ARO a chrípky,
- zabezpečenie epidemických výskytov alimentárnych nákaz.

Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii boli pravidelne zasielané lekárom primárneho kontaktu, riaditeľovi UNM Martin, riaditeľom ústavov sociálnej starostlivosti v spádovom území.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- odber vzoriek odpadových vôd na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy podľa pokynov hlavného hygienika
- výsledky v roku 2013:
  - negatívne na záchyt divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy - počet odobratých vzoriek odpadových vôd – 3x
- surveillance akútnych chabých paréz: 75 x negat. hlásenie v UNM
  - aktívne na surveillance spolupracovali tieto pracoviská UNM: Klinika deti a dorastu, Neurologická klinika, Klinika infektológie a cestovnej medicíny, Klinika anesteziológie a intenzívnej medicíny,
  - k 30.6. 2013 neboli hlásene prípady ACHP

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Oddelenie epidemiológie RÚVZ Martin poskytuje individuálne poradenstvo v problematike AIDS a HIV positivity osobám, ktoré o to požiadajú. Problematika HIV/AIDS je súčasťou výchovných prednášok pre deti a dorast (realizované najčastejšie pracovníkmi Poradne zdravia).

- konzultácie: telefonicky 3x.

6.9 Prednášková činnosť – od 1.1.2013 do 30.6.2013:

1. Národný imunizačný program – najúspešnejší preventívny program na Slovensku. Krištúfková Z., **Hudečková H.**, IV. SLOVENSKÝ VAKCINOLOGICKÝ KONGRES, 17. - 19. január 2013, Hotel PATRIA, Štrbské Pleso
2. Surveillance invazívnych pneumokokových nákaz na Slovensku - poster. **Hudečková H.**, Klement C, Maňarová L., IV. SLOVENSKÝ VAKCINOLOGICKÝ KONGRES, 17. - 19. január 2013, Hotel PATRIA, Štrbské Pleso
3. Ukazovatele zaočkovanosti detí proti vzdušným nákazám na Slovensku. **Hudečková H.**, Mikas J, IV. SLOVENSKÝ VAKCINOLOGICKÝ KONGRES, 17. - 19. január 2013, Hotel PATRIA, Štrbské Pleso
4. Účinky ortuti a hliníka na ľudský organizmus. Buchancová J., **Hudečková H.**, Švihrová V., Buchanec J., Valachová J., IV. SLOVENSKÝ VAKCINOLOGICKÝ KONGRES, 17. - 19. január 2013, Hotel PATRIA, Štrbské Pleso
5. Dostáva sa profesionálna TBC po rokoch do úzadia ? Buchancová, J., Švihrová, V., **Hudečková, H.**, Rozborilová, E., Záborský, T., Legáth, Ľ., Bátora, I., Osina, O., Zibolenová, J., VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin

6. Vplyv očkovania na výskyt invazívnych hemofilových a pneumokokových ochorení v detskej populácii na Slovensku , **Hudečková, H.**, VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin
7. Surveillance nozokomiálnych infekcií v mieste chirurgického výkonu. Rošková , D., Malobická, E., **Hudečková, H.**, VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin
8. Výskyt varicely a herpes zoster na Slovensku – skutočnosť a matematický model Zibolenová, J., **Hudečková, H.**, VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin
9. Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz v Univerzitetnej nemocnici Martin a v Slovenskej republike za roky 2002 – 2012 . Malobická, E., Rošková, D., **Hudečková, H.**, Červeňová, T., VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin
10. Invazívne pneumokokové ochorenia a monitoring zámeny kauzálnych sérotypov Streptococcus pneumoniae
11. Čamajová, J., Bottková, J., Klement, C., Maďarová, L., Hupková, H., Avdičová, M., **Hudečková, H.**, VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin
12. Európska sieť pre dohľad a kontrolu rakoviny kŕčka maternice v nových členských štátoch Európskej únie
13. Baška, T., Švihrová, V., **Hudečková, H.**, Danko, J., Lamošová, K., VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin
14. Úspechy očkovania, Henrieta. Hudečková, Vzdelávacie podujatie na tému“Očkovanie dospelých“, Kaskády 15.-16. 3. 2013.
15. Pertussis – staronový problém, Krištúfková, Z., **Hudečková, H.**, Vzdelávacie podujatie na tému“Očkovanie dospelých“, Kaskády 15.-16. 3. 2013
16. Nozokomiálne nákazy. **Hudečková, H.**, JLF UK Martin, UNM Martin, 18.4.2013
17. K historickým míľnikom vývoja človeka. Buchanec, J., Buchancová, J., **Hudečková, H.**, XII. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, 22. – 24. apríla 2013, TÁLE okres Brezno
18. Eliminácia osýpok a ružienky v EURO regióne WHO – dosiahnutie cieľov. **Hudečková, H.**, Mikas, J., XII. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, 22. – 24. apríla 2013, TÁLE okres Brezno
19. Analýza zmien rizika vzniku profesionálnej TBC na Slovensku. Buchancová, J., Švihrová, V., Záborský, T., **Hudečková, H.**, Legáth, Ľ., Bátora, I., Rozborilová, E., XII. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, 22. – 24. apríla 2013, TÁLE okres Brezno

20. Surveillance invazívnych pneumokokových ochorení v rámci činnosti Národného referenčného centra pre pneumokokové nákazy. Čamajová, J., Klement, C. , Bottková, E. , Maďarová, L. , Hupková, H., Avdičová, M., Námešná, J., **Hudečková, H.**, Nikš, M., XII. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, 22. – 24. apríla 2013, TÁLE okres Brezno
21. Surveillance nozokomiálnych nákaz v Univerzitnej nemocnici Martin prostredníctvom bodovej prevalenčnej štúdie. Malobická, E., Rošková, D., **Hudečková, H.**, XII. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, 22. – 24. apríla 2013, TÁLE okres Brezno
22. Surveillance nozokomiálnych infekcií v mieste chirurgického výkonu. Rošková, D., Malobická, E., **Hudečková, H.**, XII. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, 22. – 24. apríla 2013, TÁLE okres Brezno
23. Hygienicko-epidemiologický režim v ambulantnej praxi. **Hudečková, H.**, Odborné podujatie určené pre zdravotné sestry v rámci kampane „Umývaj si ruky – zachrániš život“, - súčasť programu WHO „First Global Patient Safety Challenge – Clean Care is Safer care“ 13.5.2013, RÚVZ Martin
24. Hygienicko-epidemiologický režim v ambulantnej praxi. **Hudečková, H.**, Odborné podujatie určené pre zdravotné sestry v rámci kampane „Umývaj si ruky – zachrániš život“, - súčasť programu WHO „First Global Patient Safety Challenge – Clean Care is Safer care“ 13.5.2013, JLF UK Martin
25. Ukazovatele zaočkovanosti na Slovensku. **Hudečková, H.**, GLOBÁLNI PROBLÉMY VEŘEJNÉHO ZDRAVOTNICTVÍ 2013, 15.5. – 16. 5. 2013, Ostrava
26. CHANGES IN PERTUSSIS OCCURRENCE IN SLOVAKIA DURING YEARS 2006 – 2012, Krištúfková Z., Gajdošíková A., Avdičová M. , Štefkovičová M. , **Hudečková H.**, ESPID, jún 2013, Milano
27. (NOVÉ) MOŽNOSTI PREVENCIE VHA. **Hudečková, H.**, Žilina, 5.6.2012
28. DOSPELÁ POPULÁCIA A OČKOVANIE. **Hudečková, H.** Škola vakcinológie III, 10. 6. 2013, Horský hotel REMATA, Ráztočno

6.10 Publikačná činnosť – od 1.1.2013 do 30.6.2013:

1. ADN - Vedecké práce v domácich časopisoch registrovaných v databázach Web of Science alebo SCOPUS
Zdravotná bezpečnosť potravín z pohľadu verejného zdravotníctva v regióne Turiec za obdobie rokov 2001-2010 / T. Červeňová... [et al.]
Lekársky obzor, Roč. 62, č. 1 (2013), s. 24-29
2. AED - Vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách
Výskyt varicelly a herpes zoster na Slovensku - skutočnosť a model / J. Zibolenová, H. Hudečková

- Aktuálne problémy verejného zdravotníctva vo výskume a praxi [elektronický zdroj], Martin : JLF UK, 2013 S. 363-369 [CD-ROM]
3. AFH - Abstrakty príspevkov z domácich vedeckých konferencií
Ukazovatele zaočkovania nákaz - zmeny epidemiologickej situácie / H. Hudečková, J. Mikas
Pediatrics, Roč. 8, S1 (2013), s. 13-14
  4. AFH - Abstrakty príspevkov z domácich vedeckých konferencií
Účinky ortuti a hliníka na ľudský organizmus / J. Buchancová... [et al.]
Pediatrics, Roč. 8, S1 (2013), s. 21
  5. BFB - Abstrakty odborných prác z domácich podujatí (konferencie...)
Surveillance nozokomiálnych nákaz Univerzitetnej nemocnice Martin prostredníctvom bodovej prevalenčnej štúdie / E. Malobická, D. Rošková, H. Hudečková
12. Červenkové dni preventívnej medicíny [elektronický zdroj], Bratislava : SLS, 2013 [S. 32] [CD-ROM]
  6. AED - Vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách
Surveillance nozokomiálnych infekcií v mieste chirurgického výkonu / D. Rošková... [et al.]
Aktuálne problémy verejného zdravotníctva vo výskume a praxi [elektronický zdroj], Martin : JLF UK, 2013 S. 269-274 [CD-ROM]
  7. ADF - Vedecké práce v ostatných domácich časopisoch
Prieskum o názoroch ľudí k očkovaniu v uliciach mesta Martin za roky 2010-2012 / E. Malobická...[et al.]
Pediatrics, Roč. 8, č. 2 (2013), s. 93-97
  8. AED - Vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách
Prehľad profesionálnych intoxikácií a s nimi spojených rizikových prác na Slovensku. Neobvyklé kazuistiky / J. Buchancová... [et al.]
Aktuálne problémy verejného zdravotníctva vo výskume a praxi [elektronický zdroj], Martin : JLF UK, 2013 S. 40-46 [CD-ROM]
  9. ACB - Vysokoškolské učebnice vydané v domácich vydavateľstvách
Očkovanie / H. Hudečková, V. Švihrová
Martin : Osveta, 2013
  10. ADC - Vedecké práce v zahraničných karentovaných časopisoch
Occupational viral hepatitis in the Slovak and Czech Republic / J. Buchancová... [et al.]
Central European Journal of Public Health, Roč. 21, č. 2 (2013), s. 92-97
  11. AFH - Abstrakty príspevkov z domácich vedeckých konferencií
Národný imunizačný program - najúspešnejší preventívny program na Slovensku /

Z. Krištúfková, H. Hudečková

Pediatrica, Roč. 8, S1 (2013), s. 9

12. AED - Vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách
Karinóm krčka maternice: epidemiologický vývoj na Slovensku / V. Szabóová... [et al.]
Aktuálne problémy verejného zdravotníctva vo výskume a praxi [elektronický zdroj], Martin : JLF UK, 2013 S. 282-286 [CD-ROM]
13. BFB - Abstrakty odborných prác z domácich podujatí (konferencie...)
K historickým míľnikom vývoja človeka / J. Buchanec... [et al.]
12. Červenkove dni preventívnej medicíny [elektronický zdroj], Bratislava : SLS, 2013 [S. 40] [CD-ROM]
14. AED - Vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách
Invázne pneumokokové ochorenia a monitoring zámény kauzálnych sérotypov streptococcus pneumoniae / J. Čamajová... [et al.]
Aktuálne problémy verejného zdravotníctva vo výskume a praxi [elektronický zdroj], Martin : JLF UK, 2013 S. 51-55 [CD-ROM]
15. BFB - Abstrakty odborných prác z domácich podujatí (konferencie...)
Eliminácia osýpok a ružienky v EURO regióne WHO - dosiahnutie cieľov / H. Hudečková, J. Mikas
12. Červenkove dni preventívnej medicíny [elektronický zdroj], Bratislava : SLS, 2013 [S. 51] [CD-ROM]
16. AED - Vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách
Dostáva sa profesionálna TBC po rokoch do úzadia? / J. Buchancová... [et al.]
Aktuálne problémy verejného zdravotníctva vo výskume a praxi [elektronický zdroj], Martin : JLF UK, 2013 S. 33-39 [CD-ROM]
17. BFB - Abstrakty odborných prác z domácich podujatí (konferencie...)
Analýza zmien rizika vzniku profesionálnej TBC na Slovensku / J. Buchancová... [et al.]
12. Červenkove dni preventívnej medicíny [elektronický zdroj], Bratislava : SLS, 2013 [S. 27] [CD-ROM]
18. AED - Vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách
Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz v Univerzitnej nemocnici Martin a v Slovenskej republike za roky 2002-2012 / E. Malobická... [et al.]
Aktuálne problémy verejného zdravotníctva vo výskume a praxi [elektronický zdroj], Martin : JLF UK, 2013 S. 171-177 [CD-ROM]

6.1 Účast' na vedeckých a odborných podujatiach – od 1.1.2013 do 30.6.2013:

Aktívna účasť:

1. IV. SLOVENSKÝ VAKCINOLOGICKÝ KONGRES, 17. - 19. január 2013, Hotel PATRIA, Štrbské Pleso – 1x
2. VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin – 1x
3. XII. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, 22. – 24. apríla 2013, TÁLE okres Brezno -2x
4. GLOBÁLNÍ PROBLÉMY VEŘEJNÉHO ZDRAVOTNICTVÍ 2013, 15.5. – 16. 5. 2013, Ostrava – 1x
5. ESPID, jún 2013, Milano – 1x
6. Škola vakcinológie III, 10. 6. 2013, Horský hotel REMATA, Ráztočno -1x.

Pasívna účasť:

1. VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin – 3x
2. Projekt: Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR. – 45x
3. Tréning psychologických zručností pri pohovoroch s rodičmi odmietajúcimi očkovanie – 5x.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. „Národný program podpory zdravia“

- riešiteľ ÚVZ SR

PCZ a VkZ RÚVZ so sídlom v Martine plní úlohy vyplývajúce z Národného programu podpory zdravia v jeho prioritných oblastiach. Oddelenie PCZ a VkZ sa vo svojej hlavnej činnosti venuje ovplyvňovaniu zložiek životného štýlu jednotlivca, komunity a verejnosti s cieľom vytvárania podmienok na zlepšenie spôsobu života a zvýšenie kvality života, ale aj učením sa preberať zodpovednosť za vlastné zdravie. Základnými aktivitami sú: zvyšovanie informovanosti obyvateľov, monitorovanie vybraných determinantov zdravia. V rámci poradenstva sa venujeme výchove obyvateľov k zdravej výžive, zvyšujeme informovanosť o zdraví prospešných potravinách. Ďalšou prioritou ktorej sa venujeme je prevencia užívania návykových látok, a to formou prednášok, besied, ale aj školením odborných zdravotníckych pracovníkov a kampaní s cieľom obrátiť pozornosť širokej verejnosti na tento problém. Ďalšou prioritou NPPZ ktorej sa venujeme je zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení a ich následkov v rámci programu CINDI.

5. apríla 2013 RÚVZ so sídlom v Martine v spolupráci s Kanceláriou Zdravé mesto Martin, Centrom pomoci Ligy proti rakovine, Spolkom medikov Martin zorganizoval „Deň zdravia“ v OC Tulip. Pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine merali celkový cholesterol a krvný tlak a poskytovali odborné poradenstvo v zdravom životnom štýle. Akcie sa zúčastnil masér, ktorý poskytoval masáž krčnej chrbtice. Odborné poradkyne Mary Kay poskytovali zadarmo čistenie pleti, líčenie tváre a poradenstvo v starostlivosti o pleť. Poskytovalo sa odborné poradenstvo

v dermatologickej oblasti a reštaurácia Dobrý dúšok poskytovala ochutnávku racionálnych jedál. Celkovo bolo vyšetrených 55 klientov.

16. marca 2013 sme sa zúčastnili projektu MOST s Nadáciou srdca v OD Max Žilina. Klientom sme poskytli vyšetrenie celkového cholesterolu, krvného tlaku, BMI a odborné poradenstvo v prevencii srdcovo – cievnych ochorení. Celkovo bolo vyšetrených 100 klientov.

9.1.1 „Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia“

Oddelenie PCZ a VkZ sa podieľa na realizácii projektu (dotazníkového prieskumu) „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR“. Sledovanie zdravotného uvedomenia je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii. Umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch a návykoch našej populácie. Všetkých respondentov sme poučili o význame prieskumu, spôsobe vyplňania dotazníka, ale aj o jeho dobrovoľnosti a anonymite. K 30. júnu 2013 sme uskutočnili zber dát vo vekových kategóriách tak, aby bol naplnený počet respondentov 104. V mesiacoch júl a august 2013 bude prebiehať vkladanie dát na štatistické spracovanie s využitím programu SPSS a tým vytvoreniu databázy.

9.2 „Národný program prevencie nadváhy a obezity“

V rámci projektu CINDI, projektu MOST, zdravotno – výchovných kampaní a v rámci svetových dní WHO sme každému návštevníkovi poradne zdravia určili hodnotu BMI a WHR indexu s odborným poradenstvom o zdravom životnom štýle. Každému klientovi sa vyhodnotili rizikové faktory metabolického syndrómu s intervenciou pre konkrétny rizikový faktor, ale aj súčinnosti rizikových faktorov navzájom. Pri neštandardných a štandardných výjazdoch sme u 204 klientov určili percento tuku v tele a BMI u 365 klientov.

V rámci spolupráce so zdravotnými poisťovňami a inými organizáciami sme vyšetřili aspoň jeden rizikový faktor srdcovo – cievnych ochorení u 398 klientov. Každému klientovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravej výživy. 162 klientom sme v rámci základnej poradne merali BMI a WHR index. Percento podkožného tuku 107 klientom.

9.2.1 „Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie“

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ realizuje PCZ a VkZ RÚVZ so sídlom v Martine každý druhý rok. V roku 2013 prebieha súťaž od 8. apríla do 30. júna 2013. Do kampane sa môže zapojiť každý nad 18 rokov a musí sa venovať pohybovej aktivite minimálne 4 po sebe nasledujúce týždne. Kampaň bola spropagovaná na internetových stránkach nášho regionálneho úradu verejného zdravotníctva, mesta Martin, mesta Vrútky, na vývesných mestských plochách mesta Vrútky, v autobusoch MHD Martin, v Martinskom klube medikov a TV Turiec, ale aj dvojtýždenníku Novinky. Prihlášky sme tiež distribuovali do športových zariadení mesta Martin, Klubu dôchodcov a Centra pomoci Ligy proti rakovine v Martine. K 30. júnu 2013 sme na RÚVZ Martin obdržali 15 prihlášok. Klienti môžu zaslať prihlášky aj samostatne na RÚVZ Banská Bystrica. Skutočný počet prihlásených za okres Martin a Turčianske Teplice bude známy až po skompletizovaní na RÚVZ Banská Bystrica.

9.3 „Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014“

Vo februári 2013 sme sa zúčastnili zdravotno – výchovnej kampane „Smoke day free“, ktorá má nabádať mladých ľudí odvykať od fajčenia a podporovať nefajčiarov a zdravý životný štýl. Kampaň organizoval Martinský klub medikov JLF UK Martin. Počas tejto kampane sme vyšetřili 56 klientov, z toho 29 klientom bol zmeraný CO vo vydychovanom vzduchu, 21 klientom bol zmeraný celkový cholesterol z kapilárnej krvi, krvný tlak a 7 klientom sme zmerali percento podkožného tuku.

V 1. polroku 2013 sme sa zúčastnili zasadnutia pracovnej skupiny prevencie fajčenia na ÚVZ SR. Predmetom stretnutia bolo zabezpečenie realizácie kampane EÚ „Exfajčiari sú nezastaviteľní“ a príprava aktivít k svetovému dňu bez tabaku a návrh novely zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov.

Zdravotno – výchovná kampaň 31. mája 2013 na Železničnej stanici VRÚTKY, v čase od 8.00 - 12.00 hod. Hlavnými organizátormi boli:

1. Exfajčiari sú nezastaviteľní
2. Liga proti rakovine
3. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine
4. JLF UK a MKM Martin
5. Klinika PaF UNM a JLF UKMUDr. Kavcová, Klinika PaF Univerzitetnej nemocnice a Jesseniovej lekárskej fakulty Univerzity Komenského poskytovala odborné poradenstvo odvykania od fajčenia a škodlivých účinkov fajčenia na organizmus. Klientom, ktorí prejavili záujem poskytla onkologické poradenstvo v súvislosti s nikotínovou závislosťou, keďže fajčenie cigariet je hlavným prediktorom vzniku rakoviny pľúc, chronických zápalov pľúc, chronickej obštrukčnej choroby pľúc, ale aj rakoviny tráviaceho a močovo-pohlavného traktu.

Centrum pomoci LIGY PROTI RAKOVINE Martin ktoré je svojimi aktivitami určené pre onkologických pacientov a ich rodinných príslušníkov zabezpečilo a poskytovalo odborné informačno – edukačné materiály. Študenti JLF UK Martin z Martinského klubu medikov prezentovali následky fajčenia na modely pľúc a poukazovali na rozdiely v anatómii pľúc fajčiara a nefajčiara. V spolupráci s Regionálnym úradom verejného zdravotníctva Martin sme merali CO a COHb vo vydychovanom vzduchu u fajčiarov a tiež krvný tlak.

Každému klientovi ŽSR, ktorý sa zúčastnil vyšetřenia a poradenstva sme poskytli z neziskovej organizácie „EXFAJČIARI SÚ NEZASTAVITEĽNÍ“ propagačný materiál – „antistresové“ loptičky, fľaše na vodu, šatky prezentujúce kampaň. K spoluorganizátorom a šíriteľom myšlienky života bez cigarety sa pridali i Železnice Slovenskej republiky umožnením konania informačno-edukačnej kampane v ich priestoroch. V rámci tejto kampane bol už piatykrát vypravený vlak na trase Bratislava – Vrútky s odchodom 7.53 hod. z Bratislavy a príchodom 10.55 hod. do Vrútok.

Kampane sa zúčastnilo 50 klientov, 21 klientom sme zmerali krvný tlak, 14 klientom sme zistili hladinu CO vo vydychovanom vzduchu a 18 klientom sme zistili výšku BMI a percenta podkožného tuku. Každému klientovi, ktorý sa zúčastnil kampane sme poskytli odborné poradenstvo o zdravom životnom štýle.

9.3.1 „Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Quit and Win“ – „Prestaň a vyhraj““

Súťaž sa bude realizovať v roku 2014.

9.4 „Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunít“

Tento program RÚVZ so sídlom v Martine nerealizuje.

9.5 „Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike“

V 1. polroku 2013 PCZ a VkZ pripravilo kampaň v rámci Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi „Deň zodpovednosti“, ktorá bude prebiehať 2. júla v čase od 12.00 do 16.00 hod v priestoroch OD Prior. Na kampani s nami participuje mesto Martin, Mestská polícia, ktorá bude za pomoci špeciálnych okuliarov navodzujúcich 1,5 promile poukazovať na zmeny vnímania sústredenosti a pohotovosti pri požití alkoholu, najmä u vodičov. Študenti verejného zdravotníctva JLF UK budú vyplňať s klientmi dotazníky a rozdávať letáky podporujúce kampaň.

9.6 „Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí“

PCZ a VkZ sa zúčastnilo vo februári 2013 zasadnutia pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov v centre MEMORY v Bratislave, ktoré funguje ako denný stacionár pre ľudí s poruchami pamäti. Stretnutia sa zúčastnili aj zástupcovia Jednoty dôchodcov a špeciálny psychológ, ktorý sa venuje včasnej diagnostike demencií. Zapojili sme sa do Týždňa mozgu, v rámci ktorého sme uskutočnili prednášku v Centre pomoci Ligy proti rakovine. Na prednáške spolupracovali aj študenti Martinského klubu medikov, ktorí sa venovali anatómii a fyziológii mozgu a oddelenie PCZ a VkZ pamäti, jej tréningu. Účastníci prednášky vyplňali pracovné listy na podporu pamäti. Zúčastnených bolo 20 klientov. Prednáška sa uskutočnila aj pre pracovníkov RÚVZ Martin. V rámci plnenia tohto národného programu sme sa zúčastnili zdravotno – výchovnej akcie v Univerzite 3. veku, kde sme účastníkom tohto projektu poskytli prednášku o zdravej výžive a merali krvný tlak, pulz a percento podkožného tuku. Vyšetrenia sa zúčastnilo 23 klientov.

9.7 „Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast“

DVD „Lakomý sysel“ bol umiestnený na www.ruvzmartin.sk a jeho obsah si môžu klienti stiahnuť a prehrať na PC. V prípade, že sa u klienta jedná o stolový DVD prehrávač je možnosť kontaktovať PCZ a VkZ RÚVZ so sídlom v Martine a po prinesení čistého DVD nosiča, bude nahrané vo formáte zodpovedajúcom konkrétnemu prehrávaču. V roku 2013 sme realizovali projekt v ZŠ A. Stodolu a MŠ Blatnica. Projektu sa zúčastnilo 98 detí.

RÚVZ so sídlom v Martine realizuje regionálny projekt „Vieme si správne umývať ruky?“ Projekt je zameraný na cieľovú skupinu detí predškolského veku a 1. a 2. ročníka základných škôl. Intervenčné zdravotno-výchovné pôsobenie pre deti je zamerané na negatívne následky šírenia nákaz „špinavých rúk“ vysvetlenie a demonštráciu správnej techniky umývania rúk.

Na záver sa realizuje krátky test vo forme skladačky na kontrolu zapamätania správneho postupu pri umývaní rúk /.

V spolupráci s Mestskou políciou Martin sme realizovali projekt AL-FA, ktorého cieľom je prevencia fajčenia u detí 14-15 ročných na základných školách. V rámci projektu sa uskutočnila

zdravotno – výchovná prednáška, beseda, krátky test a meranie CO vo vydychovanom vzduchu. Projektu sa zúčastnilo 114 detí.

V rámci podpory mentálneho zdravia u detí sme sa zúčastnili odborného seminára vo Vysokých Tatrách „Zvyšovanie informovanosti v oblasti mentálneho zdravia detí a mládeže“
Materiály, ktoré sme obdržali k tejto problematike, boli postúpené mestskej polícii a policajnému zboru SR, ktoré sa venujú vo svojich edukačných aktivitách šikanovaniu a poruchám správania detí.

9.7.1 „Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji“.

Realizuje RÚVZ so sídlom v Bratislave

9.7.2 Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Realizuje RÚVZ so sídlom v Košiciach. (RÚVZ Martin realizuje aktivity v oblasti starostlivosti o chrup, uvedené v časti 9.7)

9.8 „CINDI program SR“

Za obdobie od 01.01.2013 do 30.06.2013 sme uskutočnili 14 štandardných výjazdov do rôznych firiem, organizácií a inštitúcií, ktorých úlohou bolo vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení v rámci prevencie chronických neinfekčných ochorení a poskytnutie krátko- poradenstva o zdravom životnom štýle. 5 výjazdov bolo neštandardných, t.z. nebolo poskytnuté komplexné vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo – cievných ochorení, ale len čiastkové vyšetrenie. V rámci štandardných výjazdov bolo vyšetrených 146 klientov. V rámci neštandardných výjazdov bolo vyšetrených 286 klientov.

V spolupráci s Mestskou políciou Martin a Vrútky sme distribuovali propagačné materiály do základných škôl: „Vidíš ma“, „Pripútaj sa“, „Zodpovedný cyklista – bezpečný bicykel“, „Zodpovedný rodič – zodpovedné dieťa“, „Alkohol zabíja“, „Ako zabrániť násiliu páchanému na deťoch a dospievajúcich a CD „Intervencie pracovníkov pomáhajúcich profesií pri riešení problémov a porúch detí v správaní“.

„Sledovanie výživového stavu obyvateľstva“ spolupráca s oddelením HV

Poradenské centrum zdravia v spolupráci s oddelením hygieny výživy organizuje výjazdové akcie do rôznych firiem a podnikov, v ktorých vybrané skupiny participujú na projekte formou analýzy životosprávy. Do 30. júna 2013 bolo vyšetrených 36 klientov a spracovaných 36 dotazníkov.

„Liga proti rakovine“ spolupráca s Centrom pomoci ligy proti rakovine

RÚVZ so sídlom v Martine v spolupráci s Centrom pomoci ligy proti rakovine, ktoré pôsobí v okrese Martin poskytujeme klientom každú prvú stredu v mesiaci vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo – cievných ochorení a odborné poradenstvo v oblasti zdravej životosprávy. V prvom polroku 2013 sme vyšetřili 30 klientov.

V rámci spolupráce medzi RÚVZ Martin a Jesseniovou lekárskou fakultou Martin sme v priebehu prvého polroka 2013 zabezpečili výuku absolventov odboru verejného zdravotníctva JLF UK v Martine. Súčasťou výuky boli aj preventívne vyšetrenia v PCZ, ktoré pozostávali z merania TK, percenta tuku, BMI, odberu kapilárnej krvi, z ktorej sa vyšetrovali: glukóza, celkový cholesterol, TG, HDL cholesterol. 17 absolventov bolo oboznámených s prácou v poradni zdravia a ZV. PCZ a VkZ zabezpečuje aj letnú prax študentov 2. roč. verejného zdravotníctva JLF UK Martin. V mesiaci jún sa praxe zúčastnilo 23 študentov.

V prvom polroku 2013 sme vytvorili 7 propagačných materiálov na rôzne aktuálne témy: Umývanie rúk – prevencia šírenia nákaz, Prevencia chrípky, Týždeň uvedomenia si mozgu, 31. máj Svetový deň bez tabaku, Vyzvi srdce k pohybu, Aktívne starnutie – pohybová aktivita, Deň zodpovednosti.

Aktuálne informácie o konaní zdravotno – výchovných kampaní sú pravidelne uverejňované na internetovej stránke RÚVZ Martin.

V období od 1. januára do 30. júna 2013 sme pripravili 1 príspevok do TV Turiec a 1 príspevok do novín.

9.9 „EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)“

Projekt sa v prvom polroku 2013 nerealizoval.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Michalovciach**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Úloha 1.1. Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP) IV.

Cieľ: Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia, redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Úloha bude plnená na základe usmernenia ÚVZ SR.

Úloha 1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Cieľ: získať prehľad o výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR

V rámci tejto úlohy boli na RÚVZ Košice, nahlásené vodárenské zdroje (Lastomír) a ich lokalizácia, v ktorých budú na základe využívaných pesticídnych látok pri poľnohospodárskej činnosti, v nasledujúcom období vykonávané ciele sledovania výskytu reziduálnych pesticídnych látok.

Úloha 7.1. Cyanobaktérie

Cieľ:

- monitorovanie výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na vodohospodárskych nádržiach a prírodných kúpaliskách
- zisťovanie toxicity a prítomnosti cyanotoxínov vo vodných kvetoch a vo vode
- zisťovanie korelácií medzi výskytom vodných kvetov a znečistením vody
- včasné varovanie obyvateľstva pred možnými zdravotnými rizikami

Monitoring výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na prírodných kúpaliskách Zemplínska Šírava (ZŠ) a Vinianske jazero (VJ) sa začal vykonávať v II. Q 2013 (v mesiaci jún). Za účelom laboratórneho vyšetrenia cynobaktérií bolo odobratých 15 vzoriek vôd, z toho 11 zo ZŠ a 4 z VJ, v ktorých nebolo potvrdené prekročenie MH ukazovateľa cynobaktérií. Zároveň bolo vykonávané vizuálne pozorovanie vôd prírodných kúpalísk, pri ktorom nebola zistená na hladine viditeľná kaša vodného kvetu.

Úloha 7.13. Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie

Cieľ:

- monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie, v prírodných a umelých kúpaliskách
- overenie a zavedenie diagnostiky enterovírusov použitím metód molekulárnej biológie
- sledovanie mikrobiologického a biologického oživenia monitorovaných vôd

Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie, v prírodných kúpaliskách ZŠ a VJ bude vykonávaný v III. Q 2013.

Úloha 7.21. **Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách**

Ciel: Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách podľa vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z.z.

Úloha sa bude plniť v 2. polroku 2013.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A BEZPEČNOSTI POTRAVÍN

Názov úlohy:

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelých populácie.

- úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva. Vyšetrených by malo byť 80 klientov, polovica mužov, vo vekovej skupine 19 - 34 a 19- 54 ročných (59 ročných mužov) ľahko pracujúci. Úloha bude plnená v priebehu roka 2013.

Termín ukončenia: 15. január 2014
a ďalšie roky

Názov úlohy:

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

- úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva.

Za sledované obdobie bolo odobratých **12 vzoriek jedlej soli.**

V týchto vzorkách bol stanovený obsah KI, KIO₃ a ferokyanid draselný.

Všetky vzorky boli vyšetrené v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Košiciach metódami doporučenými hlavným odborníkom SR pre chemické analýzy – odmernou analýzou.

Všetky odobraté vzorky soli boli v čase laboratórneho vyšetrenia vo výrobcovi doporučenej spotrebnej lehote. Všetky vzorky boli posúdené ako **vyhovujúce** platnej legislatíve.

V čase odberu vzoriek neboli zistené hygienické nedostatky v ich skladovaní a uchovávaní.

Termín ukončenia: 15. január 2014
a ďalšie roky

Názov úlohy:

3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

- v rámci plnenia tejto úlohy bola odobratá vzorka potraviny balenej v kartónovom obale „Clever zapekané musli s ovocím“, ktorá bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Poprade na laboratórne vyšetrenie. Výsledky nám zatiaľ neboli zaslané.

Termín ukončenia: 30. marec 2014

Názov úlohy:

3.6. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

- úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva.

Úloha bude plnená v priebehu roka 2013 v rámci úlohy „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelých populácie“.

Termín ukončenia: 31. december 2013
a ďalšie roky

Názov úlohy:

7.3. Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch

- plnenie tejto úlohy bude vykonávané podľa plánu ÚKP a ŠZD na rok 2013.

Termín ukončenia: 2013
a ďalšie roky

Názov úlohy:

7.4. Radiačne ošetrované potraviny

- plnenie tejto úlohy bude vykonávané podľa plánu ÚKP a ŠZD na rok 2013.

Termín ukončenia: 2013
a ďalšie roky

Názov úlohy:

7.6. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

- v rámci plnenia tejto úlohy bola odobratá vzorka potraviny pre následnú výživu dojčiat od ukončeného 6. mesiaca „Sunarka – Dobrú noc“ ryžová s banánmi a zaslaná na laboratórne vyšetrenie na ÚVZ SR. Výsledky nám zatiaľ neboli zaslané.

Termín ukončenia: 2013
a ďalšie roky

Názov úlohy:

7.7. Glutén v diétnych potravinách

- plnenie tejto úlohy bude vykonávané podľa plánu ÚKP a ŠZD na rok 2013.

Termín ukončenia: 2013
a ďalšie roky

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Gestor: ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2012-2016 na úseku verejného zdravotníctva.

Riešenie projektu a výstupy:

Odd. HDM podľa požiadaviek gestora vykonalo prieskum telesného vývoja u detí a mládeže od 7 – 14 rokov. V roku 2012 boli získané údaje zadávané do masky v programe excel a zaslané na celoslovenské vyhodnotenie.

Realizácia projektu odd. HDM:

- v tomto roku prebieha jeho vyhodnocovanie na ÚVZ SR.

Termín ukončenia: rok 2020

4.2 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ Rimavská Sobota

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál v jednej z citlivých skupín populácie, a to populácie detí SR.

V r. 2012 prebieha IV. etapa do ktorej sú zapojení žiaci stredných škôl (15 - 18 roč.) z mesta a vidieka, projektu sa zúčastní 120 žiakov (60 chlapcov a 60 dievčat) zo Strednej zdravotníckej školy v Michalovciach a Gymnázia P. Horova v Michalovciach.

Realizácia projektu odd. HDM:

- zber údajov formou dotazníkového prieskumu od zúčastnených respondentov – dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, stravovací frekvenčný dotazník, výživové preferencie, 24 hod. jedálny lístok, 24 hod. fyzická aktivita
- vykonanie antropometrických meraní a tlaku krvi u respondentov
- v 17. týždni bolo odobratých 10 vzoriek stravy - obedov pripravovaných a podávaných v ŠJ pri obidvoch školách na zistenie energetickej hodnoty, bielkovín, tukov, cukrov, NaCl, Pb, Cd, Cr, Ag, Ni
- údaje získané z dotazníkov boli zadávané do mustry a celá databáza projektu a na celkové vyhodnotenie

Termín ukončenia: 30.9.2013 – V. etapa

4.3 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Úloha nadväzuje na Viacročný plán pre úradnú kontrolu a štátny zdravotný dozor.

Riešenie projektu a výstupy:

- v I. polroku sa realizoval dotazníkový prieskum do ktorého boli zapojení 11 roč. žiaci zo Základnej školy T.J. Moussona v Michalovciach. Údaje z dotazníkov budú zadávané do mustry a zaslané gestorovi projektu na celkové vyhodnotenie.

Termín ukončenia: r. 2013

4.4 Monitorovanie jodúrie u detí predškolského veku.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ Rimavská Sobota, RÚVZ Košice

Riešiteľské pracoviská: vybrané RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je zavedenie celoplošného dlhodobého monitorovania jodúrie u detí, ako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom – v organizme dieťaťa, s cieľom zistiť aktuálny stav ale aj trendy v dlhodobom sledovaní tejto problematiky.

Realizácia projektu odd. HDM:

- v roku 2013 gestor projektu sumarizuje poznatky o význame jódu pre detský organizmus, pripravuje laboratórnu metodiku skúšania jódu v biologickom materiáli a pilotnú štúdiu.
- v tejto etape RÚVZ Michalovce nie je zapojený do riešenia projektu.

Termín ukončenia: priebežne podľa požiadaviek gestora

4.5 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Zvolen

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR
spoluriešiteľ MŠVVaŠ SR

Úloha podporuje plnenie Národného programu prevencie obezity.

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu.

Realizácia projektu odd. HDM:

- vykonávali sme monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržiavania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržiavanie kapacity, mikroklíma a pod.), využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity a dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení. Výsledky z kontroly telovýchovných zariadení pri stredných a základných školách boli zaslané v záverečnej správe na ÚVZ SR.

Termín ukončenia: r. 2016

4.6 Objektivizácia exozície a hodnotenie styrénu vo vnútornom prostredí vybraných materských škôlok v súvislosti s použitím polystyrénových a polyesterových materiálov.

Gestor: RÚVZ Bratislava

Riešiteľské pracoviská: Odbor HDM v spolupráci s OOFŽP

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je prevencia akútnych a chronických ochorení a alergií u detí predškolského veku prostredníctvom zistenia úrovne environmentálnych faktorov ako východiská pre zlepšovanie kvality prostredia.

Realizácia projektu odd. HDM:

- RÚVZ Michalovce nie je do projektu zapojený.

Termín ukončenia: 31.12.2013

Ďalšie úlohy vyplývajúce z Programov a projektov RÚVZ

„Program ozdravenia výživy obyvateľov v SR“ a „Národný program prevencie obezity“

Riešenie projektov a výstupy:

Vykonáva sa poradenská a kontrolná činnosť v ZSS zameraná na podporu rozvoja školského stravovania, presadzovanie racionálnej výživy, energeticky a biologicky hodnotnej stravy pre jednotlivé vekové skupiny detí a mládeže, dodržiavanie zásad na zostavovanie jedálnych lístkov, dodržiavanie pitného režimu s obmedzením nápojov s obsahom kofeínu, chinínu a nápojov s vysokým obsahom cukru (v školských bufetoch), podporu školského mliečneho programu a programu „Školské ovocie“. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme presadzovali vytváranie zodpovedajúcich podmienok pre telesnú výchovu na školách (telocvične, ihriská, základná telesná výchova, telovýchovné aktivity mimo vyučovania). Z našich zistení vyplýva, že zostavovanie jedálnych lístkov a dodržiavanie pitného režimu je na dobrej úrovni. Pestrosť podávanej stravy je zabezpečená, zvýšilo sa aj zastúpenie zeleniny a ovocia. V školských bufetoch nebol zistený predaj sortimentu nevhodného pre deti a mládež. K rozvoju pohybovej aktivity prispieva aj konanie športových podujatí na školách a zotavovacích podujatí.

Termín plnenia: rok 2013

LOKÁLNY PROJEKT „ČAKÁME NA BOCIANA“

Gestor: RÚVZ Michalovce

Riešenie projektu a výstupy:

- Konanie kurzov o zdravom tehotenstve a materstve za účasti odborníkov, v rámci ktorých boli poskytované budúcim mamičkám a oteckom potrebné informácie o priebehu tehotenstva, pôrodu a prvého roka života dieťaťa. Každý kurz pozostával zo 4 tematicky rozdielne zameraných stretnutí, pričom prvé stretnutie bolo zamerané na tehotenstvo, druhé na pôrod, tretie na šestonedelie (výživa matky a dojčenie, očkovanie, starostlivosť o dieťa v prvom roku života), tretie na praktické ukážky starostlivosti o dieťa, prezentácia výrobkov pre kojencov, film. Na každom stretnutí sa cvičilo (posilnenie panvového dna, dýchacie techniky pri pôrode, ukážky cvikov po pôrode, relaxačné techniky).

Realizácia projektu:

V I. polroku sa konal jeden kurz „Čakáme na bociana“, ktorého sa zúčastnilo 5 mamičiek.

Termín: Pokiaľ možno stály – mesačne, okrem letných prázdninových mesiacov a decembra.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

Úloha č. 2.1. – Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce, ktorá pozostáva z týchto bodov:

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z DNJZ

Úloha č. 2.2 – Intervencie na podporu zdravia pri práci, ktorá pozostáva z týchto bodov:

2.2.1. Zdravé pracoviská.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“.

Úloha č. 2.4 – Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom, v životnom a pracovnom prostredí (stanovenie kadmia a kofeínu v BM) – pilotná štúdia, ktorú bude plniť ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ, odd. HŽP a PPL u rodičov a detí a u zamestnancov. V roku 2013 bude vypracovaný pilotný projekt – riadiaca skupina, výber respondentov, budú vybrané riešiteľské RÚVZ a pod..

Úloha č. 2.5. - Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách.

Úloha 2.6. - Aktuálne problémové situácie riešené v jednotlivých regiónoch – Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách .

Plnenie úlohy č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Bod č. 2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce:

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme k 30.6.2013 vykonávanie rizikových prác v 37 organizáciách okresov Michalovce a Sobrance, s celkovým počtom 1434 exponovaných zamestnancov, z toho je 346 žien. Z uvedeného počtu v 3 kategórii rizikových prác evidujeme 1320 zamestnancov (346 žien) a v 4 kategórii 114 zamestnancov, len muži. V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme zamestnancov exponovaných týmto rizikovým faktorom: biologický faktor (TBC), elektromagnetické polia, fyzická záťaž, hluk, chemické látky a zmesi, ionizujúce žiarenie, psychická pracovná záťaž, vibrácie, záťaž teplom. K 30.6.2013 boli vydané 4 rozhodnutia na vyhlásenie rizikových prác, pričom v 2 prípadoch išlo o nové organizácie (TSR Slovakia, s.r.o. Bratislava – Šrotovisko, Priemyselná 720, Strážske, pre rizikový faktor hluk a železo a jeho zliatiny v 3 kategórii v profesiách majster a palič, Transpetrol, a.s. – Prečerpávacía stanica Budkovce pre rizikový faktor psychická záťaž v 3 kategórii v profesii obsluha technologických a elektrických zariadení) a v 2 prípadoch išlo o prehodnotenie rizikových práce (PD Choňkovce, SSM, a.s. Strážske – nová organizačná štruktúra). Návrhy boli dokladované posudkami o riziku, výsledkami objektivizácie faktorov v pracovnom prostredí a hodnotením zdravotného stavu zamestnancov z daných pracovísk. Akceptačným listom boli zamestnanci vyradení z rizika chemických látok (prach) v 1 organizácii, z evidencie rizikových prác boli vyradení zamestnanci spoločností Eurolux, s.r.o. Košice – prevádzka Pozdišovce a ARJ Servis, s.r.o. Michalovce a zamestnanci NsP Michalovce, a.s. – oddelenie patologicko- anatomické, nakoľko toto oddelenie bolo zrušené.

V rámci ŠZD na pracoviskách s rizikovými prácami bolo vykonaných k 30.6.2013 celkom 68 previerok, na odstránenie zistených nedostatkov bol vydaný 1 pokyn, pracovné podmienky boli prekonzultované v rámci pracovných stretnutí so zástupcami spoločností Fiberstruct, s.r.o. Strážske a Ebster SK, s.r.o. Michalovce. K prevádzkovým poriadkom pre prácu s chemickými látkami, s expozíciou hluku a s expozíciou EMG žiarenia bolo vydaných celkom 8 rozhodnutí. V tomto počte nie sú zahrnuté rozhodnutia na uvedenie do prevádzky, ktorými súčasne boli schválené aj prevádzkové poriadky. K 30.6.2013 boli prešetrovaných 12 podozrení na choroby z povolania, pričom v 8 prípadoch išlo o ochorenie z DNJZ, v 2 prípadoch DNJZ + Iné poškodenie zdravia, v 1 prípade o DNJZ + ochorenie z vibrácií a v 1 prípade DNJZ + poškodenie sluchu z hluku. T. č. je vo vybavovaní 1 podozrenie na CHzP. Možná súvislosť s vykonávanou prácou bola vyslovená v 11 prípadoch, 3x bolo odporučené prekonzultovanie na RKD a v 1 prípade nebola vyslovená súvislosť s vykonávanou prácou (súvis vyslovený pre každú položku aj v rámci jedného šetrenia). K 30.6.2013 sme obdržali 12 hlásení o priznaní CHzP, z toho bolo 6 CHzP prešetrovaných v roku 2013, 5 v roku 2012 a 1 v roku 2010. Bolo vyplnených 85 dotazníkov informovanosti.

Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod č. 2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a látok a zmesí.

K 30.6.2013 predaj chemických látok a zmesí bol kontrolovaný celkom v 11 predajniach. Pri uvedených previerkach neboli zistené nedostatky, prípravky na chemickú ochranu rastlín sú predávané buď pultovým spôsobom predaja, alebo sú uzamknuté v skrinkách a zákazníkom sú vydané na požiadanie. V uvedených predajniach nebolo zistené predávanie hračiek a poživatín, prevádzkovatelia sú držiteľmi osvedčení o odbornej spôsobilosti pre prácu s jedovatými látkami. Previerky boli vykonané tiež v 10 strediskách na ochranu rastlín. Pri previerkach bolo zistené, že spoločnosti používajú toxické látky na chemickú ochranu rastlín len v malých množstvách, nakupujú len potrebné množstvá chem. prípravkov a preto tieto ani neskladujú, ale rovno aplikujú. Organizácie a firmy, ktoré pri práci používajú chemické látky predkladajú aj v roku 2013 na schválenie prevádzkové poriadky pre prácu s nebezpečnými chemickými látkami a prípravkami, celkom 5. Používanie VTL a TL bolo preverované celkom v 22 prípadoch v rámci výkonu ŠZD. K 30.6.2013 neevidujeme žiadnu mimoriadnu, či havarijnú situáciu v oblasti nakladania s toxickými látkami. V roku 2013 je vedúca oddelenia naďalej členkou komisie na overenie a preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a jedovatými látkami a prípravkami pri RÚVZ Košice. V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme celkom 17 organizácií na pracoviskách ktorých zamestnanci pri práci používajú toxické a veľmi toxické látky a zmesi. Vykonávanie DDD činnosti bolo hlásené v 14 prípadoch. V rámci kontroly uplatňovania REACH boli kontrolované karty bezpečnostných údajov a označovanie chemických látok – kontrola balenia a etikiet – 59. Na web. stránke RÚVZ Michalovce sú uverejnené informácie o podmienkach pre získanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a prípravkami a toxickými látkami a prípravkami. Taktiež tu boli uverejnené vzory jednotlivých tlačív a informácia o spôsobe podania žiadosti na získanie osvedčenia.

Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod č. 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém.

okrese Michalovce evidujeme prácu s chemickými karcinogénmi celkom v 10 organizáciách, v okrese Sobrance neevidujeme tieto práce. K 3.6.2013 v riziku chemickej karcinogenity evidujeme celkom 48 zamestnancov (z toho je 37 žien) a to: zamestnanci NsP Š. Kuku

Michalovce, a.s. – oddelenie onkologické 40 zamestnancov (37 žien), ktorí sú exponovaní cytostatikám, zamestnanci spoločnosti Ebster, s.r.o. Michalovce - 8 (muži), ktorí sú exponovaní etylénoxidu. V prvom polroku 2013 bolo vyradených z rizika chemickej karcinogenity (IV mocný chróm), po prehodnotení a posúdení rizika, 6 zamestnancov (laborantky) spoločnosti Chemko a.s. Slovakia, Strážske. Okrem uvedeného počtu evidujeme ďalších 44 zamestnancov (z toho je 17 žien), ktorí prichádzajú do kontaktu s chemickými karcinogénmi, pričom však na základe posúdenia rizík sú zaradení do 2 kategórie prác.

V rámci previerok na pracoviskách, kde sú zamestnanci exponovaní chemickým karcinogénom sú zástupcovia firiem upozorňovaní na povinnosti, ktoré pre nich vyplývajú zo zákona č. 355/2007 Z. z., NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov a NV SR č. 356/2006 Z. z. v znení NV SR č. 301/2007 Z. z., tiež na ustanovenie REACH a zák. č. 67/2010 Z. z. V I. polroku 2013 na pracoviskách, kde sú používané chemické karcinogény bolo vykonaných 5 previerok. Pokiaľ ide o práce spojené s azbestom, k 30.6.2013 boli vydané 2 rozhodnutia na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu, boli vykonané 3 previerky – 1 x odstraňovanie azbestocementových rúr v bytovej jednotke, 2x odstraňovanie strešnej krytiny. V rámci previerok sú kontrolované CMT látky a KBÚ.

Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod č. 2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže – V prvom polroku 2013 bol spoločnosťou Transpetrol, a.s. Bratislava predložený návrh na určenie rizikových prác v 3 kategórii pre rizikový faktor psychická záťaž na Prečerpávacej stanici Budkovce, pre profesiu obsluha technologických a elektrických zariadení. Návrh bol doložený posudkom o riziku vypracovaným PZS. Celkový počet exponovaných zamestnancov - 4 (muži).

Bod 2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z DNJZ

Táto úloha je zameraná na hodnotenie pracovného prostredia a spôsobu práce vo vzťahu k výskytu ochorení z DNJZ, ale súčasne sú hodnotené pracovné podmienky aj pri šetrení podozrení na choroby z povolania u ostatných diagnóz. Pri plnení tejto úlohy vychádzame z odborného usmernenia MZ SR - HH č. HH SR - 4802/2002-HŽPP/PPL zo dňa 21. 11. 2002 na zabezpečenie jednotného postupu štátnych zdravotných ústavov v SR pri prešetrovaní a hodnotení pracovných podmienok pri podozrení na profesionálne ochorenie z DNJZ. V I. polroku 2013 sme v okresoch Michalovce a Sobrance prešetrovali 12 podozrení na choroby z povolania, pričom v 8 prípadoch išlo o ochorenie z DNJZ, v 2 prípadoch DNJZ + Iné poškodenie zdravia, v 1 prípade o DNJZ + ochorenie z vibrácií a v 1 prípade DNJZ + poškodenie sluchu z hluku. T. č. je vo vybavovaní 1 podozrenie na CHzP. Možná súvislosť s vykonávanou prácou bola vyslovená v 11 prípadoch, 3x bolo odporučené prekonzultovanie na RKD a v 1 prípade nebola vyslovená súvislosť s vykonávanou prácou. Oznámenia o prešetrení podozrení na choroby z povolania sú zasielané na KPL Košice, a ÚVZ SR - odbor PPL. K šetreniu podozrení na choroby z povolania z DNJZ sú pozývaní aj zástupcovia zamestnávateľa, zamestnancov, prešetrovaní pracovníci a tiež zástupcovia príslušnej PZS. Súčasťou prešetrení je aj zobrazenie vykonávanej pracovnej činnosti pomocou videokamery. Vo firme Zekon, a.s. Michalovce evidujeme práce v profesii šička ako rizikové v 3 kategórii rizikových prác s celkovým počtom 60 exponovaných zamestnancov. Rizikové práce pre fyzickú záťaž evidujeme taktiež v spoločnosti Unomedical, s.r.o. Michalovce a to u žien vo veku nad 50 rokov na pracoviskách jednotlivých výrobných centier, celkom 80 a v zariadení Lidwina DSS Strážske u pracovníčok, ktoré pracujú s ležiacimi klientmi, celkom 19. V súčasnosti, na základe zistení pri výkone ŠZD, bude zamestnávateľom prehodnotená fyzická záťaž zamestnancov v spoločnosti Fiberstruct, s.r.o. Strážske.

Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Úloha č. 2.2 – Intervencie na podporu zdravia pri práci:

2.2.1. Zdravé pracoviská – riešia vybrané RÚVZ v SR. V okresoch Michalovce a Sobrance podniky nie sú zapojené do intervenčných programov.

V oblasti chemickej legislatívy boli pracovníkmi odd. PPLaT spracované informačné materiály so zameraním na REACH a balenie a značenie chemických látok a prípravkov:

- „Sú chemické látky bezpečné?“,
- „REACH – Nová chemická legislatíva.“

Uvedené materiály sú poskytované zamestnávateľom pri výkone ŠZD (59), taktiež sú uverejnené na [www. stránke RÚVZ Michalovce](http://www.ruvzmi.sk) a na jednotlivých nástenkách v budove RÚVZ.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizik“ - v rámci ŠZD sú zamestnávateľia informovaní o uvedenej kampani, tiež sú im poskytované edukačné materiály, s ktorými sú následne zamestnanci oboznámení v rámci prebiehajúcich školení. Materiály sú taktiež uverejnené na stránke www.ruvzmi.sk a na nástenkách. Tiež bola spracovaná informácia o opatreniach na ochranu zdravia pred nadmernou záťažou teplom,

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizik pri práci“ - v roku 2013 prebieha spracovanie národných výsledkov kampane, ktorá prebehla v roku 2012 v 3 rezortoch (služby, zdravotníctvo, doprava). Po ich spracovaní budú zamestnávateľia oboznámení s výsledkami. Spracovanie a vyhodnotenie realizuje ÚVZ SR.

Úloha č. 2.5. - Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách.

Podľa anotácie k tejto úlohe, je potrebné vykonať do 30.9.2013 najmenej v 5 chránených dielňach ŠZD a výsledky následne zaslať na RÚVZ v sídle kraja. Súčasťou ŠZD je aj vyplňovanie dotazníkov informovanosti zamestnancami pracujúcimi v chránených dielňach. V prvom polroku 2013 bolo vykonaných v rámci ŠZD celkom 18 previerok v chránených dielňach, pri ktorých bolo zistené, že vo väčšine prípadov ide o pracoviská, kde je zamestnaný 1, resp. 2 pracovníci. K pracoviskám s väčším počtom zamestnancov so zmenou pracovnou schopnosťou a so štatútom chránenej dielne patrí napr. spoločnosť Abalstav, s.r.o. Michalovce, kde v dvoch dielňach pracuje do 30 zamestnancov, spoločnosť, JMG Group, s.r.o. Michalovce. Na pracoviskách týchto spoločností bol vykonaný podrobný prieskum so zameraním na hodnotenie fyzickej záťaže zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou a na ergonómiu pracovísk. Zamestnancami boli taktiež vyplnené dotazníky informovanosti – celkom 20. Nebolo zistené porušenie ustanovení zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. a predpisov vydaných na jeho vykonanie. Taktiež nebolo zistené porušenie NV SR č. 391/2006 Z. z.. Pracovná doba je prispôbená pracovným schopnostiam zamestnancov (skrátaná pracovná doba), počas zmeny sú zaraďované 2 až 3 prestávky, pracovné miesta sú prispôbené zdravotnému stavu zamestnancov (možnosť opretia predlaktí, dodržané dosahové vzdialenosti, pracovné roviny sú v rovine predpaženia, podložky pod chodidlá).

K 30.6.2013 orgán verejného zdravotníctva vydal celkom 18 rozhodnutí k uvedeniu chránených pracovísk do prevádzky, ktorým predchádzali obhliadky a 2 stanoviska k zmene užívania priestorov, ktoré budú slúžiť ako chránené pracoviská. Okrem toho, bolo vydaných 5

stanovísk pre žiadateľov, ako doklad pre miestne príslušný Úrad práce, ktorý pri akejkoľvek zmene na pracovisku požaduje od zamestnávateľa, resp. zriaďovateľa chráneného pracoviska nové rozhodnutie orgánu verejného zdravotníctva.

Úloha 2.6. - Aktuálne problémové situácie riešené v jednotlivých regiónoch – Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách.

Na základe záverov z krajskej porady RÚVZ – odd. PPLaT Košického a Prešovského kraja, ktorá sa konala dňa 16.4.2013 je vykonávaný prieskum v obchodnom reťazci Tesco, v Michalovskom okrese je to Hypermarket Tesco, Sobranecká cesta, Michalovce. Cieľom tejto úlohy je zhodnotiť pracovné prostredie v obchodných reťazcoch. Plnenie úlohy pozostáva z dvoch krokov a to vo vykonaní previerky a následne vyplnenie dotazníkov zamestnancami. Podklady pre plnenie tejto úlohy sme obdržali na porade (návrh záznamu, dotazníky, databázu na spracovanie dotazníkov).

Dňa 14.5.2013 bola vykonaná zamestnankyňami RÚVZ Michalovce – odd. PPLaT previerka v rámci ŠZD v Hypermarkete Tesco Michalovce, za prítomnosti poverených zástupcov spoločnosti. Previerka bola vykonaná podľa zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. a NV SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko, so zameraním na spôsob vetrania priestorov a údržbu klimatizácie a vzduchotechnického zariadenia. Pri previerke boli súčasne zástupcovia spoločnosti oboznámení s cieľom ŠZD. Taktiež bol dohodnutý spôsob vyplňovania dotazníkov zamestnancami. Dotazníky sú zamerané na hodnotenie vnútorného prostredia. V dňoch 4.6. a 13.6.2013 boli vyplňované dotazníky – individuálne s každým zamestnancom. Celkom bolo vyplnených 38 dotazníkov. V súčasnosti prebieha zadávanie údajov z dotazníkov do databázy a po ich zadaní bude databáza odoslaná na RÚVZ Košice.

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program

V súvislosti s plnením tejto úlohy bolo zabezpečené metodické usmerňovanie príslušných pediatrických NZZ a NZZ pre dospelých v okresoch Michalovce a Sobrance.

V období od 1.1.- 30.6.2013 bola odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie priebežne poskytovaná poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení. **Spolu: 13 x**

Previerky očkovania: 61

- kontrola dodržiavania očkovacieho kalendára pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých : **31**
- kontrola zaočkovanosti detí v NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance, zameraná na očkovanie detí nar. v r. 2006 proti DiTePer, Poliomyelitída, 1999 proti DT a poliomyelitíde, 2001 proti morbilám, mumpsu, ružienke : **30**

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali v okrese Michalovce 1 ochorenie na chronickú VHB u 4-ročného dieťaťa, bytom Michalovce. Dieťa bolo sledované v gastroenterologickej ambulancii DFNSP Bratislava s Dg.: stav po transplantácii pečene. Dieťa do transplantácie pečene očkované 2 dávkami očk. látky Infanrix hexa a 2 dávkami očkovacej látky (infanrix hexa a Engerix B) po transplantácii pečene. Ochorenie potvrdené serologicky.

V súvislosti s realizáciou kampane euroregiónu SZO, s názvom Európsky imunizačný týždeň, ktorá prebiehala v dňoch 22.4. – 27.4.2013, odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce vykonali tieto aktivity v rámci predmetnej kampane:

A. Spolupráca so samosprávou

1. V čase od 22.4. – 27.4. 2013 – odovysielanie informácie o prebiehajúcej kampani v rámci vysielania mestských rozhlasových relácií v mestách: Michalovce, Veľké Kapušany, Strážske (prostredníctvom Mestských kultúrnych stredísk)
2. Elektronickou poštou zaslaný odborný materiál o Európskom imunizačnom týždni 2013 a odborný článok „Je očkovanie prínosom, alebo hrozbou pre ľudský organizmus?“ starostom obcí v okrese Michalovce a Sobrance. Spolu bolo oslovených 89 Obecných úradov v okrese Michalovce a Sobrance.
3. Elektronickou poštou zaslaná odborná prezentácia „Aktivity európskeho imunizačného týždňa v r. 2013“, „Povinné očkovanie detí v SR“ a odborný článok „Je očkovanie prínosom, alebo hrozbou pre ľudský organizmus?“ riaditeľom všetkých školských a predškolských zariadení v okrese Michalovce a Sobrance. Spolu bolo oslovených 28 MŠ, 58 ZŠ a 14 SŠ v okrese Michalovce a Sobrance.

B. Médiá

1. Odborný článok „Je očkovanie prínosom, alebo hrozbou pre ľudský organizmus?“ bol uverejnený v regionálnej tlači a web stránkach obcí (Noviny Zemplína, denník Korzár, periodikum Michalovčan, web stránka mesta Michalovce a Sobrance, Palín, Laškovce, Markovce, Stetava, Šamudovce, Žbince))
2. Regionálne televízie (TV Mistral) – odovysielanie informácie o konaní EIT v infotexte TV Mistral

C. Školy

1. zdravotno-výchovné aktivity, besedy o význame a nutnosti očkovania, vyhotovenie nástenných panelov o aktivitách v rámci EIT, distribúcia informačných letákov s tematikou prevencie pred infekčnými ochoreniami, vrátane imunizácie – ZŠ v obciach s početným rómskym obyvateľstvom (Vrbnica, Markovce, Kapušianske Kľačany, Pavlovce n/Uhom, Iňačovce, Drahňov, Úbrež) - 7x
2. odborný materiál „Európsky imunizačný týždeň 2013“ uverejnený na web stránkach ZŠ - 6

D. Široká verejnosť

1. propagácia vlastných edukačných materiálov – polikliniky, NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. (čakárne v priestoroch detského a infekčného oddelenia), čakárne NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance – 35x
2. propagácia vlastných edukačných materiálov, aktivity zamerané na zvýšenie povedomia a dôležitosti očkovania, vyzdvihnutie dôležitosti očkovania v rámci povinného pravidelného očkovania, možnosti očkovania proti ľudskému papilomavírusu, chrípke, rotavírusovým infekciám – edukácia sociálne neprispôsobivých skupín populácie pracovníkmi epidemiológie v spolupráci so zamestnancami Obecných úradov v obciach s početným rómskym obyvateľstvom – 9x (Vrbnica, Markovce, Kapušianske Kľačany, Pavlovce n/Uhom, Iňačovce, Drahňov, Úbrež) + Michalovce a Sobrance (Angi mlyn Michalovce, Ul. Michalovská, Sobrance)
3. Prednáška na tému pravidelné povinné očkovanie detí v SR v rámci projektu RÚVZ „Čakáme na bociana „
4. poradenstvo v oblasti očkovania:

telefonicky: 4

osobne: v rámci projektu pre nastávajúce mamičky „Čakáme na bociana“: 5

E. Areál budovy RÚVZ Michalovce

1. Nástenka a informačný panel v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce - vlastný informačný materiál týkajúci sa propagácie a zvýšenia povedomia o dôležitosti očkovania .
2. Informácia o EIT – uverejnená na webovej stránke RÚVZ Michalovce
3. Oznamy o prebiehajúcej kampani SZO s názvom „Európsky imunizačný týždeň“ vyvesené na informačnej tabuli na budove RÚVZ Michalovce

F. Zdravotnícke zariadenia

- a. poradenstvo v oblasti očkovania (pravidelné povinné očkovanie, odmietanie a odklad očkovania) – zdravotnícki pracovníci: 4
- b. distribúcia zdravotno-výchovného materiálu s tematikou prevencie pred infekčnými ochoreniami v priestoroch štátnych zdravotníckych zariadení v okr. Michalovce a Sobrance :3

6.2. Surveillance infekčných ochorení

Surveillance prenosných infekčných ochorení vykonáva oddelenie epidemiológie RÚVZ Michalovce v spolupráci s primárnou zdravotníckou starostlivosťou, nemocničnou starostlivosťou, rôznymi sociálnymi a inými službami mimo zdravotnícky systém.

Epidemiologické vyšetrenie v ohniskách nákaz sa vykonávalo priebežne v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení. V období od 1.1.2013 do 30.6.2013 bolo v okrese Michalovce a Sobrance spracovaných 71 ohnisk /počet opatrení – 221/. Súčasne sa vykonávala v rámci prevencie prenosných ochorení aj edukačná činnosť v rodinách chorých a tiež v školských a predškolských zariadeniach, kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

Do informačného systému EPIS bolo vložených za uvedené obdobie 478 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance. Okrem toho prebiehalo pravidelné týždenné spracovanie hlásení o výskyte chrípky a ostatných ARO, ako aj mimoriadnych epidemiologických situáciách. V rámci SRV bolo vložené do inf. systému 1 hlásenie.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali v okrese Michalovce 1 ochorenie na chronickú VHB u 4-ročného dieťaťa, bytom Michalovce. Dieťa bolo sledované v gastroenterologickej ambulancii DFNSP Bratislava s Dg.: stav po transplantácii pečene. Dieťa do transplantácii pečene očkované 2 dávkami očk. látky Infanrix hexa a 2 dávkami očkovacej látky (infanrix hexa a Engerix B) po transplantácii pečene. Ochorenie potvrdené serologicky.

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2013 do 30.6.2013 boli odobraté 3 vzorky odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov s negatívnym výsledkom.

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období nebolo zaznamenané žiadne ochorenie. Očkovanie polio: priebežne sa očkuje v priebehu roka inaktívanou vakcínou proti poliomyelitíde.

V súvislosti s osobitným sledovaním a individuálnym hlásením SARI bol v okrese Michalovce a Sobrance zaznamenaný nulový výskyt.

Na Slovensku bol podľa odporúčaní Európskej siete pre surveillance chrípky EISS zavedený sentinelový spôsob sledovania vírusov chrípky cirkulujúcich v populácii. Je založený na systematickom odbere vzoriek biologického materiálu tzv. sentinelovými lekármi, ktorí v priebehu celého roka odoberajú od chorých na suspektnú chrípku vzorky na virologické vyšetrenie.

Sentinelový spôsob monitorovania chrípky a chrípke podobných ochorení je zabezpečovaný v okrese Michalovce a Sobrance 3 lekármi (2 lekári pre detskú populáciu a 1 lekár pre dospelých), resp. infekčným oddelením a oddelením pneumológie a ftizeológie NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. Za uvedené obdobie bolo v okrese Michalovce odobratých 33 vzoriek biologického materiálu (H+N), z toho v 2 prípadoch bol izolovaný NRC pre chrípku pri ÚVZ SR v Bratislave vírus chrípky A a v 4 prípadoch vírus chrípky B (2x /Wisconsin/1/2010 like, 2x vírus chrípky B bez identifikácie)

V súvislosti so zvýšeným počtom chrípky, ARO a CHPO v chrípkovej sezóne 2012/2013 bolo prerušené vyučovanie:

Okres Michalovce – 11 MŠ, 16 ZŠ, 2 SŠ, 1 CVČ

Okres Sobrance - 2 MŠ, 7 ZŠ, 2 SŠ

V rámci plnenia tejto úlohy bola zabezpečovaná edukácia širokej verejnosti v problematike prenosných ochorení prostredníctvom bezplatnej konzultačnej činnosti, web stránky RÚVZ Michalovce, informačných paneloch v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce a v ohniskách nákaz.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Pracovníci oddelenia epidemiológie sú zodpovední za zber údajov o prenosných ochoreniach na okresnej úrovni, vykonávanie týždenných, mesačných a ročných analýz. V rámci mesačných analýz sa vykonáva analýza mesačného hodnotenia epidemiologickej situácie v okrese Michalovce a Sobrance, vrátane popisu mimoriadnych a závažných výskytov a epidémií. Uvedené analýzy za jednotlivé mesiace sú pravidelne uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Michalovce www.ruvzmi.sk.

V období od 1.1.2013 do 30.6.2013 bolo do informačného systému EPIS vložených 478 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance

V okrese Michalovce a Sobrance bolo spracovaných 71 ohnisk /počet opatrení – 221/.

V uvedenom období sme zaznamenali v okrese Michalovce 2 importované ochorenia / Ukrajina – B18.2, Maďarsko – A54.0/. Úmrtie na prenosné ochorenie nebolo zaznamenané.

Výskyt ochorení: sporadický, rodinný, epidemický (A02, B01)

V rámci protiepidemických opatrení v ohniskách vírusových hepatitíd boli vydané rozhodnutím 3 opatrenia. V súčasnosti EPIS umožňuje po zaregistrovaní vkladať hlásenia priamo poskytovateľom zdravotníckej starostlivosti. V okrese Michalovce a Sobrance sú zaregistrovaní 3 poskytovatelia zdrav. starostlivosti /MUDr. Fučko L., MUDr. Paľová M., MUDr. Žužo J./, ktorí sú oprávnení týždenne hlásiť údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a z nich chrípke podobných ochorení.

Súčasťou EPIS-u je aj systém rýchlej výstrahy. Dôvodom na hlásenie môže byť výmena informácií, podozrenie na výskyt, jeho potvrdenie, návrh opatrení, prijatie a koordinácia opatrení. Informácie vkladané do systému v priebehu celého týždňa sa každý piatok sumarizujú do materiálu Týždenná informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách.

V období od 1.1.2013 – 30.6.2013 oddelenie epidemiológie vložilo do systému rýchlej výstrahy za okres Michalovce a Sobrance 1 hlásenie.

6.4.Nozokomiálne nákazy

Surveillance nemocničných nákaz sa vykonáva najmä v lôžkových zdravotníckych zariadeniach:

NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. /569 lôžok na 20 lôžkových oddeleniach/

PN Michalovce, n.o. /260 lôžok na 3 lôžkových oddeleniach/

Regionálna nemocnica Sobrance, n.o /58 lôžok na 3 lôžkových oddeleniach/

Za obdobie od 1.1.2013 do 30.6.2013 bolo hlásených 7 NN /viď analýza výskytu NN/

- NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. NN - 7
- PN Michalovce, n.o. - 0
- RN Sobrance, n.o. – 0

Metodické usmernenia - lôžkové ZZ: 12 (posilnenie hlásenia ochorení a úmrtí na SARI, usmernenie na prevenciu a kontrolu výskytu meticilín- rezistentných kmeňov Staphylococcus aureus, informácia o novom type koronavírusu MERS-CoV)

Dňa 5 . mája 2013 prebiehal v okrese Michalovce a Sobrance 5. ročník kampane na zvýšenie compliance hygieny a dezinfekcie rúk v zdravotníctve pod heslom „Save Lives: Clean Your hands“. Vyhodnotenie aktivít regionálnej kampane, vrátane zdravotno-výchovného materiálu a fotodokumentácie boli zaslané poštou a E-mailom 13.5.2013 na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Kontrola funkčnosti sterilizačných prístrojov: 173 kontrol

- v uvedenom období bolo podľa harmonogramu výkonov ŠZD vykonaných:
  - NsP Š.Kukuru Michalovce (89 kontrol), a.s. - 19 kontrol funkčnosti autoklávov, 70 kontrol funkčnosti HS , kontroly FS - 0
  - PN Michalovce, n.o. – 1 HS
  - Regionálna nemocnica Sobrance, n.o – 0 HS
  - iné štátne zdrav. zariadenia v okrese Michalovce: 1 HS
  - NZZ v okrese Michalovce: 38 HS, 21 AUT, 3 DAC
  - NZZ v okrese Sobrance: 9 HS, 4 AUT, 1 DAC
  - zariadenia osobných služieb: 2 HS, 1 AUT
  - platená služba: 3

Odbery sterov v rámci ŠZD na jednotlivých oddeleniach v lôžkových zariadeniach:

- v NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. bolo na 8 oddeleniach odobratých 103 vzoriek zo sterilných predmetov /z toho 0 s pozit. výsledkom/, 160 vzoriek z vonkajšieho prostredia /z toho s pozit. výsledkom 11,88 %/.
- PN Michalovce, n.o. – 3 oddelenia – 37 vzoriek z vonkajšieho prostredia (8,11 % s pozitívnymi výsledkami)
- v RN Sobrance, n.o. bolo na 2 oddeleniach odobratých 24 vzoriek z vonkajšieho prostredia, všetko s negatívnymi výsledkami
- Poliklinika Veľké Kapušany n.o. – 0
- ciele kontroly: 0

Odbery sterov v rámci ŠZD v NZZ:

- spolu bolo odobratých v 18 NZZ v okr. Michalovce 151 vzoriek z vonkajšieho prostredia / z toho 6,62 % s pozitívnymi výsledkami/, 54 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami.

- spolu bolo odobratých v 5 NZZ v okr. Sobrance 43 vzoriek z vonkajšieho prostredia / z toho 16,28 % s pozitívnymi výsledkami/, 20 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami.

Kontrola účinnosti dezinfekčných prostriedkov: 0

Kontrola čistoty ovzdušia: 0

Celkový počet odobratých sterov v okresoch Michalovce a Sobrance

P.č.	Stery	Sterilný materiál			prostredie		
		testov	z toho pozit.		sterov	z toho nevyhovujúcich	
		abs.	abs.	%	abs.	abs.	%
1.	NsP Š.K. Michalovce	103	0	-	160	19	11,88
2.	PN, n.o. Michalovce	-	-	-	37	3	8,11
3.	RN Sobrance, n.o.	-	-	-	24	0	-
4.	Poliklinika V.Kapušany, n.o.	-	-	-	-	-	-
5.	Cielené kontroly	-	-	-	-	-	-
6.	Platená služba	-	-	-	-	-	-
7.	NZZ Mi + SO	74	0	-	194	17	8,76
SPOLU :		177	0	-	415	39	9,40

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v NZZ: 78

- v uvedenom období bolo vykonaných 14 obhliadok pred uvedením priestorov NZZ do prevádzky, 62 kontrol v rámci výkonu ŠZD

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v ŠZZ: 16

- v uvedenom období bolo vykonaných 16 kontrol v rámci výkonu ŠZD

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres MICHALOVCE /vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2013 – 30.6.2013/

Druh oddelenia	Lokalizácia infekcie																		Spolu abs.		
	črevná		HDC		DDC		urogenitálna		gynekologická		kože a slizníc		rany a popáleniny		sepsy		infekcia chirurg. rany			iné	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		abs.	%
NsP Š. Kukuru Michalovce, a.s.																					
OAAIM					2	100,0															2
Detské																					
Infekčné																					
Geriatrické																					
Interné																					
Chirurgické																	3	75,0	1	25,0	4
Pôrodnice																					
Neurologické																					
Traumatolog.												1	100,0								1
Urologické																					
TARCH																					
SPOLU					2	28,6							1	14,3			3	42,8	1	14,3	7
PN Michalovce, n.o.																					
Akútne psychiat. odd. II.																					
SPOLU																					

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres S O B R A N C E /vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2013 – 30.6.2013/

<i>Druh oddelenia</i>	<i>Lokalizácie infekcie</i>															
	črevné		respiračná		urogenitálna		kože a slizníc		rany a popáleniny		sepsy		ostatné		SPOLU	
	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>
Interné oddelenie																
ODCH - VONS																
Spolu																

6.5. Mimoriadne epidemiologické situácie

➤ V súvislosti so zvýšeným počtom chrípky, ARO a CHPO v chrípkovej sezóne 2012/2013 bolo prerušené vyučovanie:

Okres Michalovce – 11 MŠ, 16 ZŠ, 2 SŠ, 1 CVČ

Okres Sobrance - 2 MŠ, 7 ZŠ, 2 SŠ

V uvedenom období bola na RÚVZ so sídlom v Michalovciach nahlásená (21.3.2013) podozrivá zásielka (Sobrance, Ul. Tyršova). Zásielka bola doručená do laboratórií RÚVZ so sídlom v Košiciach a vo vyšetrovanej vzorke nebola dokázaná prítomnosť antigénov *Bacillus anthracis*.

Epidemický výskyt – Dg. A02 – FAST FOOD JAMATO, Michalovce

Od 17.6.2013 do 21.6.2013 bolo hlásených 10 prípadov ochorení na salmonelózu po konzumácii žemľovky v zariadení spoločného stravovania Fast Food Jamato, Nám. osloboditeľov 73, Michalovce. V 9 prípadoch sa jednalo o *Salm. enteritidis*, v 1 prípade bolo ochorenie potvrdené klinicky a epidemiologicky, z toho v 2 prípadoch sa jednalo o vylučovanie *Salmonelly* u zamestnancov predmetného zariadenia (prevádzkovateľ a 1 zamestnanec- manželka). V 1 prípade si zdravotný stav vyžiadala hospitalizáciu na infekčnom oddelení NsP Š. Kukurú Michalovce, a.s. Žemľovka s penou (mlieko, čerstvé vajcia, jablká, tvaroh, sendvič) bola podávaná na obed dňa 13.6.2013. Spolu bolo vyrobených 32 porcií, z toho bolo skonzumovaných 21 priamo v zariadení, 7 vyvezených do rôznych prevádzok v okrese Michalovce, 4 zlikvidované v rámci kuchynského odpadu. V zariadení bola vykonaná dňa 18.3.2013 hygienická kontrola, boli odobraté stery z prostredia, odber vzoriek stravy, nariadené protiepidemické opatrenia, vrátane dezinfekcie, personálu bolo nariadené preukázať zdravotnú spôsobilosť. Dňa 24.6.2013 bol vydaný na mieste zákaz prevádzky Fast Food Jamato Michalovce. Laboratórne výsledky vzoriek stravy boli vo všetkých odobratých vzorkách (3 vzorky) negatívne. V steroch z vonkajšieho prostredia (15 vzoriek) boli v 8 prípadoch izolované podmienené patogénne mikroorganizmy (*Enterobacter* sp., aglomerans).

6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2013 do 30.6.2013 boli odobraté 3 vzorky odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov s negatívnym výsledkom.

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období nebolo hlásené žiadne ochorenie na akútnu chabú obrnu.

6.8. Poradenstvo v očkovaní

V súvislosti s plnením tejto úlohy boli poskytované odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín, či nežiadúcich reakciách. Informácie boli poskytované priebežne lekárom neštátnych a štátnych zdravotníckych zariadení na základe písomnej alebo telefonickej žiadosti, laickej verejnosti v rámci projektu RÚVZ Michalovce „Čakáme na bociana“ a v rámci EIT. Spolu bola poskytnutá poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení 13x.

6.9 Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu

V dňoch 10.6.2013 – 21.6.2013 bola vykonaná oddelením epidemiológie RÚVZ so sídlom v Michalovciach výskumná časť projektu „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“. Dotazníkový prieskum sa uskutočnil v 3 stredných školách a 5 neštátnych zdravotníckych zariadeniach pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance. Spolu bolo vyplnených 30 dotazníkov na stredných školách a 25 dotazníkov vo vybraných pediatrických ambulanciách v okrese Michalovce a Sobrance.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Prednášky o zdravom životnom štýle detí a dospelých v materských centrách „Margarétka“ pri rímsko – katolíckej farnosti Saleziáni a materskom centre „Drobec“ pri VII. ZŠ na ulici Krymskej prebiehajú podľa stanoveného programu, tak ako v minulom období. Aktivity prebiehajú podľa stanoveného harmonogramu, obvykle 1 prednáška v mesiaci na aktuálnu zdravotno- výchovnú tému. Taktiež pokračuje distribúcia edukačného materiálu do centier podľa svetových dní, alebo podľa mimoriadnych udalostí z pohľadu verejného zdravia.

V mesiaci január bol vypracovaný harmonogram na rok 2013. V prvom kvartáli prebehli 2 prednášky na tému: „Stomatohygiena u predškolských detí“, ktorá kladie dôraz na potrebu starostlivosti o detský chrup a zdravú výživu. V mesiaci marec boli centráram poskytnuté informácie o Svetovom dni vody /22. marec/ a Svetovom dni zdravia / 7. apríl/, ktorý vyhlasuje každoročne Svetová zdravotnícka organizácia. Ústrednou témou tohtoročného Svetového dňa zdravia je „Vysoký krvný tlak“. Vzhľadom na fakt, že v súčasnom období čoraz viac mladých ľudí trpí na hypertenziu a taktiež často sa uvedený problém môže vyskytnúť aj v priebehu tehotenstva ženy, táto tematika je výsostne aktuálna aj pre členky Materských centier.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Cieľ: Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia. V roku 2013 sa bude podľa pokynov realizovať dotazníkový prieskum zdravotného uvedomenia a pripraví sa hodnotiaci správa o zdravotnom uvedomení v roku 2014.

Projekt sme začali prakticky realizovať ako súčasť úloh NPPZ podľa metodického pokynu hlavného hygienika, pričom sledovanie je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory a ich výskyt v našej populácii. Časový harmonogram zberu dát je naledovný: v mesiacoch máj a jún sme zrealizovali vyplnenie dotazníkov respondentmi. V mesiacoch júl a august budú dáta vkladané do počítača. Celkovo ide o 104 dotazníkov rozdelených podľa pohlavia a vekovej štruktúry. Výsledky uskutočneného prieskumu roku 2013 budú súčasťou hodnotiacej správy a následne správy o zdravotnom stave obyvateľstva SR, ktorá sa predkladá každé 3 roky.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity

V prvej etape roku 2013 pri realizácii projektu sme sa venovali propagácii Poradne zdravia formou letákov distribuovaných do všetkých ambulancií praktických lekárov pre dospelých a ambulancií lekárov špecialistov.

Informácie o poradni zahŕňajú jej štruktúru a činnosti poradne. Zdôrazňujeme potrebu prevencie, osobitne venovanú zdravej výžive a obezite.

Klientom poradne sa individuálne venujeme poradenstvom k problematike nadváhy, obezity a správnej výživy. V prvom polroku 2013 absolvovalo poradenstvo 65 klientov s nadváhou z toho 16 klienti opakovane.

V rámci edukácie bolo k problematike prevencie srdcovocievnych ochorení zrealizovaných 5 prednášok na stredných školách okresu Michalovce.

9. 2.1 Vyzvi srdce k pohybu : Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie s cieľom zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších RF – pohybovej inaktivity. V mesiaci marec sme obdržali obrazový a informačný materiál a účastnícky list pre záujemcov. Súťaž štartuje začiatkom apríla 2013.

Podľa usmernení týkajúcich sa prípravy, propagácie a organizovania súťaže sme zrealizovali viacero aktivít. Informácie o konaní celonárodnej súťaže, jej podmienkach, pravidlách a podrobnostiach vrátane účastníckeho listu budú umiestnené na webovej stránke nášho RÚVZ, webovej stránke mesta Michalovce, mesta Sobrance, v infotexte mestskej a regionálnej televízie Mistrál, v lokálnych periodikách.

Propagačný materiál- leták a prihlášky a účastnícke listy do súťaže boli rozdistribuované do regionálnych škôl, firiem, veľkých obchodných reťazcov a do siete odborných lekárskech ambulancií s cieľom osloviť čo najviac potenciálnych záujemcov. Záujemcovia sa mohli prihlásiť do súťaže do 30.6.2013 , následne prebehnú analýzy prihlášok a žrebovanie výhercov.

9.3 Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012 - 2014

Návrh Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2008 – 2009. V podmienkach Poradenského centra ochrany a podpory zdravia sa aktivity sústreďujú prednášky a besedy o prevencii fajčenia na základných a stredných školách , poradenstvo na odvykanie od fajčenia / nadstavbová poradňa / a výskumu efektívnosti preventívnych opatrení a intervenčných aktivít.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „ Qwit and win“- „ Prestaň a vyhraj“

V roku 2013 sa súťaž neorganizuje.

9.4 Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015

1.polrok 2013 - program sa prakticky nerealizuje

9.5 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Aktuálne je národný akčný plán v štádiu rozpracovania.

9.6 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

Cieľ

- zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

V I. štvrtroku sme pripravili harmonogram aktivít a ponuku prednášok pre seniorov v 7 kluboch dôchodcov v okrese Michalovce, Sobrance a Strážske. Prednáškové tematické okruhy sú zamerané na prevenciu infekčných ochorení v staršom veku, problematiku všetkých druhov demencií / s dôrazom na Alzheimerovu demenciu / a možnosti ich pozitívneho ovplyvňovania a princípy prevencie srdcovocievnych ochorení u seniorov, ich rizikové faktory a pravidlá zdravého životného štýlu. Dôraz kladieme aj na princípy prevencie onkologických ochorení a chronických neinfekčných ochorení, osobitne diabetu a hypertenzii vo vyššom veku.

V mesiaci marec v rámci „Týždňa uvedomovania si mozgu“ / 11. až 15. marec 2013 / prebehla aktivita pre členov Jednoty dôchodcov Michalovce. Pozostávala z prezentácie o fungovaní ľudského mozgu, o chorobách CNS s dôrazom na preventívne opatrenia a taktiež z praktickej časti s využitím techniky tréningu pamäti a koncentrácie. Aktivita sa medzi seniormi stretla s vysokým záujmom a zaznamenali sme veľmi pozitívne ohlasy, takže v aktivitách pre seniorov budeme v budúcnosti pokračovať. Aktivity sa zúčastnilo 62 seniorov.

V apríli 2013 prebehlo pre seniorov v rámci „Svetového dňa zdravia edukačné pásmo o vysokom tlaku krvi. Prebehlo v dvoch fázach – teoretickej – prednáška na tému „Kontroluj svoj tlak krvi“ a z praktického merania tlaku krvi a celkového cholesterolu formou mobilnej poradne zdravia.

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

Projekt „Čakáme na bociana“:

V mesiacoch február 2013 sme sa venovali príprave (organizačne i personálne) a propagácií projektu na regionálnej úrovni. Prvý kurz prebehne v mesiaci apríli. Je zabezpečený materiálne zo sponzorských príspevkov, i obsahovo vďaka lektorom – lekárom špecialistom (gynekológ, anesteziológ), odbornými pracovníkmi RÚVZ a farmaceutickým reprezentantom.

V mesiaci apríl prebehol kurz „Čakáme na bociana“. Harmonogram aktivít pre budúce mamičky je tradičný ako po minulé obdobia. Kurz úspešne absolvovalo 5 mamičiek. Ďalší kurz je plánovaný na mesiac júl 2013.

12. marec – Akcia „Týždeň uvedomovania si mozgu“ pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby. V spolupráci s GPH v Michalovciach prebehla beseda so študentami na tému „Alzheimerova choroba“ a najmladšia veková skupina / v spolupráci s IX. MŠ Michalovce / sa zapojila do akcie formou „tvorivej dielne“ o tom, vďaka čomu vieme premýšľať, učiť sa, hovoriť a pod. Spolu sme oslovili 160 účastníkov projektu.

7.apríl – Svetový deň zdravia, tohtoročné heslo: „Kontroluj svoj tlak krvi“- bol zrealizovaný 5.apríla ako „Deň otvorených dverí“ na RÚVZ a to podľa nariadenia ÚVZ SR. Verejnosti sme priblížili naše aktivity s cieľom zamerať sa na rizikové faktory srdcovocievnych ochorení, ako sú krvný tlak, cholesterol a index telesnej hmotnosti.

9.7.1 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

Program je plnený v Bratislavskom samosprávnom kraji

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygienu

Cieľ

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Na riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, využiť širokú a systematickú prevenciu zubných ochorení. Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou.

V januári 2013 boli zaslané ponuky prednášok pre všetky ZŠ a MŠ v okrese, nakoľko sme boli požiadaní na základe dobrej spolupráce pokračovať v edukácii detí predškolského a mladšieho školského veku aj naďalej.

I. štvrtrok bol venovaný príprave projektu, bol vypracovaný definitívny harmonogram prednášok na dotknutú tému a bol rozposlaný na všetky MŠ a ZŠ v okresoch Michalovce a Sobrance. V mesiaci marec boli zrealizované 2 prednášky v MŠ.

V 1.polroku sa zrealizovalo celkovo 10 prednášok venovaných tejto problematike.

9.8 CINDI program SR

V rámci CINDI programu ako programu prevencie srdcovo-cievnych a onkologických ochorení sme v 1. kvartáli vytvorili plán prednášok na rok 2013.

Prevencia SCO a ozdravenie životného štýlu je pracovníkmi oddelenia podpory zdravia zakomponovaná do všetkých ZV aktivít pre verejnosť i do individuálnych aktivít aj poradenstva. Súčasťou prevencie kardiovaskulárnych ochorení na regionálnej úrovni je aj náš lokálny projekt „**Prevencia KVCH a tichej ischémie myokardu**“. Cieľom projektu je aktívny skrining zameraný na odhaľovanie a stanovovanie miery kardiovaskulárneho rizika u vybraných klientov s využitím EKG prístroja a „kondičnej ergometrie“. Projekt prebieha a pokračuje aj v roku 2013. V 1.polroku sa projektu zúčastnilo 75 klientov.

Základnú i nadstavbovú poradne zdravia navštívilo a poradensko-skriningové vyšetrenia sme v 1.polroku poskytli celkovo **346 klientom**, v 20 prípadoch išlo o kontrolné vyšetrenie.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Cieľ projektu: Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-ekonomických podmienok a veku.

Stručný opis projektu: EHES sumarizuje údaje prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a analýzy vzoriek krvi.

Dotazník obsahuje základné údaje ako je vek, pohlavie, sociálno-ekonomický stav respondentov, správanie v súvislosti so zdravím a otázky o zdravotnom stave. Čiastočne budú

použité otázky z dotazníka EHIS (European Health Interview Survey) a pre zachovanie kontinuity a porovnateľnosti aj z dotazníka používaného v štúdiách v rámci CINDI programu (otázky o stravovaní a fyzickej aktivite).

Fyzikálne vyšetrenie zahŕňa vyšetrenie výšky, váhy, obvodu pása a meranie krvného tlaku.

Vzorka krvi sa vyšetruje na celkový, HDL cholesterol, triacylglycerol a glukózu.

Každá krajina môže obohatiť tieto vyšetrenia podľa potreby o test fyzickej zdatnosti, vyšetrenie chrupu, denzitu kostí, mentálne zdravie, ďalšie vyšetrenia vzorky krvi a rozšíriť aj otázky v dotazníku.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nitre**

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY IV (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH – NEHAP IV.)

1. V rámci tejto úlohy bude prebiehať plnenie regionálneho prioritného cieľa č. 3, ktorý je zameraný na prevenciu a zníženie respiračných ochorení spôsobených znečisteným ovzduším s osobitným dôrazom na detskú populáciu (1.4).

2. Realizovať opatrenia na predchádzanie ochoreniam súvisiacim s užívaním pitnej vody
V rámci tejto úlohy je v štádiu riešenia obec Host'ovce a Martin n/Žitavou, ktorý vykazuje kolísavú kvalitu vody v ukazovateli dusičnany.

Súčasťou tejto úlohy je aj monitorovanie kvality vody z verejných vodných zdrojov – pramene, artézske studne v okresoch Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa s dôrazom na prítomnosť ťažkých kovov vo vode. V I. polroku boli odobraté vzorky vôd na overenie kvality vody – tieto zdroje vykazujú kolísavú kvalitu vody, hlavne po stránke mikrobiologickej (hlavne pramene v meste Nitra), artézska studňa v Šali na Hlavnej ul. zvýšené hodnoty ortuti.

1.3. ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

V I. etape (rok 2013) bude gestorom vypracovaný pilotný projekt pre HBM (vytvorenie riadiacej jednotky pre koordinovanie pilotného projektu, špecifikovanie populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP, príprava a tlač pracovných protokolov – pre prácu v teréne, odber vzoriek, tlač dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií na analytickú časť projektu. V roku 2013 bude prebiehať zaškolenie pracovníkov, príprava laboratórií; v roku 2014 bude prebiehať realizácia projektu – odbery vzoriek biologického materiálu, vyplňanie dotazníkov, realizácia laboratórnych analýz. V roku 2015 bude realizované vyhodnotenie výsledkov a ich publikovanie.

1.4. SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

V I. etape (rok 2013) bude gestorom vypracovaný pilotný projekt zameraný na sledovanie kvality ovzdušia v slovenských školách (vytvorenie riadiacej jednotky pre koordinovanie projektu, výber lokalít pre realizáciu projektu, resp. zapojených RUVZ, vytipovanie a kontaktovanie škôl, príprava a tlač pracovných protokolov pre prácu v teréne a v laboratóriu, príprava dokumentov pre komunikáciu s rodičmi žiakov, príprava a tlač dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií na analytickú časť projektu, vytipovanie tried).

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.2. LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V rámci plnenia projektu budú vykonané odbery na letných a termálnych kúpaliskách počas LTS 2013 a vo vybraných nebytových budovách (bazénové haly a nákupné centrá)..

2 PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO

Oddelenie PPL RÚVZ so sídlom v Nitre v období od 1.1.2013 do 30.6.2013 v rámci plnenia Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR realizovalo 397 výkonov zameraných na riešenie prioritných problémov v ochrane zdravia pri práci.

Úloha č.2.1.: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce .

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný predovšetkým na plnenie povinností ktoré pre zamestnávateľov vyplývajú z legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskeho spoločenstva.

Pri výkone dozoru boli používané kontrolné listy na overenie informovanosti zamestnancov o otázkach súvisiacich s ochranou zdravia pri práci. V 120 prípadoch boli použité kontrolné listy zamerané na práce v prostredí s rizikovým faktorom hluk, chemické faktory, zobrazovacie jednotky, karcinogénne a mutagénne faktory a biologické faktory.

Zamestnávatelia predkladali na schválenie prevádzkové poriadky samostatne alebo v rámci vydávania rozhodnutí o uvedení pracovných priestorov do prevádzky. V 33 prípadoch boli prevádzkové poriadky schválené spolu s uvedením priestorov do prevádzky, na základe samostatných žiadostí o posúdenie prevádzkových poriadkov bolo vydaných 19 rozhodnutí. Súčasťou týchto dokumentov bol zároveň aj posudok o riziku. Zo strany zamestnávateľov bolo celkovo predložených 14 návrhov na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác, z toho 4 návrhy na zrušenie rizikových prác.

V prípadoch, kedy zamestnávatelia nemajú zabezpečený dohľad nad pracovnými podmienkami a dohľad nad zdravím zamestnancov prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby, zdravotné riziká pri práci sú hodnotené často bezpečnostnými technikmi, prípadne inými osobami bez zdravotníckeho vzdelania. V týchto prípadoch je prístup k hodnoteniu zdravotných rizík často nedostatočný a lekárske preventívne prehliadky zamestnancov sa nevykonávajú vo vzťahu k práci. Z uvedených dôvodov bol štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu plnenia povinnosti zamestnávateľov vyplývajúcich z § 21 zák. č. 124/2006 Z.z. v znení neskorších predpisov – zriaďovať pracovnú zdravotnú službu alebo ju zabezpečovať dodávateľským spôsobom. Do 30.6.2013 bol pracovníkmi oddelenia PPL RÚVZ Nitra vykonaný štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu zabezpečenia dohľadu nad pracovnými podmienkami a dohľadu nad zdravím zamestnancov prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby v 93 subjektoch. Môžeme konštatovať, že subjekty s vyhlásenými rizikovými prácami vo väčšine prípadov majú zabezpečenú PZS, v 2 prípadoch bolo zabezpečenie PZS v takýchto subjektoch v štádiu riešenia. Čoraz častejšie sú prípady zamestnávateľov, ktorým v zmysle platnej legislatívy nevyplýva povinnosť mať zabezpečený zdravotný dohľad oprávnenou PZS, ale vzhľadom na výskyt rizikových faktorov v pracovnom prostredí a väčší počet zamestnancov majú uzatvorenú zmluvu s PZS.

Úloha č. 2.1.1. Rizikové práce

Dozorná činnosť vychádzala z priorit a bola osobitne zameraná na:

- práce pri ktorých sú pracovné činnosti zaradené do 3. alebo 4. kategórie rizika a na pracovné činnosti pri ktorých sa používajú toxické, veľmi toxické látky, karcinogény, chemické látky zakázané, či s obmedzeným použitím.
- prehodnotenie pracovných podmienok v súvislosti s výskytom profesionálnych ochorení.

Údaje o rizikových prácach v dozorovanom území sa spracovávajú v programe ASTR 2011. V priebehu roka sa aktualizujú počty zamestnancov v riziku práce priebežne na základe údajov získaných pri štátnom zdravotnom dozore a na základe údajov zaslaných zamestnávateľmi na RÚVZ. Týmto spôsobom sa vytvorila databáza závodov, pracovísk, počtov exponovaných osôb podľa jednotlivých rizikových faktorov a podľa prevládajúcich činností. Závery z protokolov o meraní a analýz škodlivých faktorov v pracovnom prostredí, ktoré sú vykonané laboratórnym pracoviskom RÚVZ v Nitre sú použité pre hodnotenie zdravotných rizík v rozhodovacom konaní RÚVZ. Do 30.6.2013 bolo vydaných 14 nových rozhodnutí na zaradenie prác do kategórií (z toho počtu vyhlásenie RP: 10, zrušenie RP: 4).

Z celkového počtu 4386 dozorovaných organizácií v územnej pôsobnosti RÚVZ Nitra je 195 organizácií s vyhlásenými rizikovými prácami s celkovým počtom zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce 4432 osôb, z toho 1033 žien.

V období do 30.6.2013 bolo vykonaných 64 kontrol rizikových pracovísk s výskytom zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali najmä na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, najmä z ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov.

V podnikoch, kde už boli rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva v minulosti vyhlásené rizikové práce, sme sa zamerali na prehodnotenie pracovných podmienok, úroveň expozície zamestnancov jednotlivým rizikovým faktorom a na plnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v súlade so schválenými prevádzkovými poriadkami. Pri posudzovaní návrhov na určenie rizikových prác na nových pracoviskách resp. pri nových pracovných činnostiach bola pozornosť zameraná na dôsledné hodnotenie posudkov o riziku, zaradovanie zamestnancov na rizikové práce na základe zdravotnej spôsobilosti na výkon práce a úroveň ochranných opatrení na zníženie rizík na pracovisku.

V dozorovanom území bolo do 30.6.2013 novozaradených na rizikové práce celkom 88 zamestnancov (z toho 40 žien). Z uvedeného počtu v 3. kategórii 80 zamestnancov (40 žien), v 4.kategórii 8 zamestnancov (0 žien).

Zvýšenie odbornej úrovne hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zisťujeme u zamestnávateľov, ktorí majú zabezpečené pracovné zdravotné služby. Problémom aj naďalej sú zamestnávatelia s malým počtom zamestnancov.

Ďalší vývoj rizikových prác v dozorovanom území sa bude odvíjať i od skvalitnenia doterajšieho spôsobu ich posudzovania zamestnávateľmi - od zabezpečovania hodnotenia zdravotných rizík pre zamestnávateľov odbornými zdravotníckymi pracovníkmi tímov PZS, ale i od ďalšieho rozvoja alebo útlmu najmä priemyselnej výroby v regióne. V priemyselných parkoch situovaných najmä v okrajových častiach Nitry, Vrábeľ a Zlatých Moraviec sú závody zamerané najmä na doplnkovú výrobu pre automobilový priemysel a elektroniku (výroba televízorov FOXCON, čipové karty Muehlbauer Technologies, platobné a bankové karty Giesecke & Devrient Slovakia, súčasti pre automobilový priemysel Konsberg Slovakia Vrábľa,...). Najvýznamnejším podnikom na území dozorovanom RÚVZ so sídlom v Nitre je však spoločnosť Duslo, a. s. Šaľa. Je dôležitý z hľadiska počtu zamestnancov a z hľadiska výskytu rizikových faktorov a ich kombinácií. Podnik je zameraný na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, prípravkov na ochranu rastlín, disperzných lepidiel typu Duvilax, výrobkov horčíkovej chémie a pod. Na všetkých pracoviskách s rizikom chemických faktorov a hluku boli zamestnávateľom vypracované prevádzkové poriadky a posudky o riziku so zaradením do príslušnej kategórie. Podnik v 1.polroku 2013 predložil na schválenie 25 aktualizovaných prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku pri práci s chemickými faktormi v súvislosti s novou klasifikáciou chemických látok a chemických

zmesí podľa zákona č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon).

Úloha č. 2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

Dozorná činnosť bola zameraná na:

- Uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády č. 355/2006 Z. z. v praxi a následne nariadenia vlády č. 471/2011 Z. z. V sledovanom období bolo vykonaných celkom 43 kontrol na pracoviskách s výskytom chemických faktorov. Previerky boli zamerané na dodržiavanie povinností zamestnávateľov pri ochrane zdravia zamestnancov pri výrobe, predaji, skladovaní a inom zaobchádzaní s toxickými a veľmi toxickými látkami a prípravkami. Prevádzkovatelia predkladali na schválenie prevádzkové poriadky a posudky o riziku pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi. Celkovo bolo schválených 40 prevádzkových poriadkov pre práce spojené s vystavením zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom, ktoré obsahovali posudok o riziku so zaradením pracovných činností do príslušnej kategórie rizika.
- Výkon spoločných dozorných aktivít /IP, IŽP/: v súlade s harmonogramom a plánom spoločných previerok na rok 2013 sme vykonali 2 spoločné previerky s IŽP zamerané na prevenciu priemyselných havárií a to v Dusle a.s. Šaľa, prevádzka SBÚ anorganika, výrobná jednotka hnojív, prevádzka Horčíkova chémia a Mlynica dolomitu a v spoločnosti MESSER TATRAGAS, spol. s r.o., Chalúpkova 9, Bratislava, výrobné – obchodné stredisko v areáli Duslo, a.s. Šaľa. Pri previerkach neboli zistené porušenia zákona č. 261/2002 Z. z. v oblasti nakladania s nebezpečnými chemickými látkami.
- Vydaných bolo 8 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami a 1 osvedčenie o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie.
- Evidovali sa hlásenia o použití chemických prípravkov na ochranu rastlín a pri DDD činnosti. Do 30.6.2013 bolo evidovaných 29 hlásení o použití chemických prípravkov pri výkone DDD činnosti. Vo všetkých prípadoch sa používali povolené prípravky a zodpovedné osoby mali doklad o odbornej spôsobilosti na výkon uvedených činností.
- Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že práce s veľmi toxickými a toxickými chemickými faktormi riadia odborne spôsobilé osoby.

Úloha č. 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

- Dozorná činnosť bola zameraná na uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. a následne nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. v praxi. Na území ktoré dozoruje RÚVZ so sídlom v Nitre sa používajú veľmi toxické látky a toxické látky v obmedzených množstvách v priemyselnej výrobe (najviac v Duslo, a.s. Šaľa), v chemických laboratóriách pri výučbe (SPÚ Nitra, UKF Nitra), v diagnosticko-analytických biochemických zdravotníckych (Medirex a.s., Pezinok, laboratóriá v Nitre) a veterinárnych (Ústav štátnej kontroly veterinárnych biopreparátov a liečiv Nitra, Plemenárske služby SR, š.p. Bratislava, pracovisko Nitra - Lužianky) pracoviskách a v laboratórnych zariadeniach výskumných pracovísk (Ústav ekológie lesa SR, Zvolen, pobočka biológie drevín Nitra). V období do 30.6.2013 bolo vykonaných 5 kontrol zameraných na používanie chemických karcinogénov a to v podnikoch : Duslo a.s. Šaľa, Secop s.r.o., Továrenská 49, Zlaté Moravce,

SLUŽBA Nitra, s.r.o., Pražská 33, 949 01 Nitra, Kongsberg Automotive, a.s., Vráble a ÚŠKVBL, Biovetská 34, Nitra. Kontrolná činnosť bola zameraná hlavne na zabezpečovanie zdravotného dohľadu na pracoviskách vrátane preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci a dodržiavanie opatrení na minimalizáciu expozície zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom.

➤ Bolo vydaných 23 posudkov na odstraňovanie stavebného materiálu obsahujúceho azbestocement zo stavieb. Kontroly zabezpečenia búracích prác na stavbách s použitými materiálmi z azbestocementu boli vykonané v spolupráci s Národným referenčným centrom pre zdravotnú problematiku vlákňitých prachov RÚVZ v Nitre.

➤ Prehodnocovali sa prevádzkové poriadky a hodnotenie zdravotných rizík zamestnancov pri práci s chemickými karcinogénmi v existujúcich zariadeniach (Duslo, a.s., Šaľa, Špecializovaná nemocnica Sv. Svorada, Nitra, MUDr. Gremeň, onkologická ambulancia Šaľa, Ústav ekológie lesa, Nitra, Secop, s.r.o., Továrenská 49, Zlaté Moravce a SLUŽBA Nitra, s.r.o., Pražská 33, 949 01 Nitra) ako aj výskyt chemických karcinogénov a mutagénov v novozriadených prevádzkach (Kongsberg Automotive, a.s., Vráble a ÚŠKVBL, Biovetská 34, Nitra).

➤ Pri posudzovaní projektovej dokumentácie boli stavebníci upozorňovaní na povinnosti, ktoré sú povinní plniť pri likvidácii stavebných materiálov s obsahom azbestu.

➤ ŠZD bol tiež zameraný na používanie chemických látok, ktoré sú zakázané alebo ich používanie je obmedzené. Pri dozornej činnosti nebolo zistené porušenie týchto povinností.

Úloha č. 2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Prešetrovanie hlásenia podozrenia na profesionálne ochorenie podľa z položky 29 - ochorenia kostí, kĺbov, šliach a nervov končatín z DNJZ bolo v období do 30.6.2013 vykonané v 2 prípadoch.

V 1. prípade bolo hlásené podozrenie na chorobu z povolania – dg. Sy canalis carpi bilat. v zariadení Ministerstva obrany SR - VÚHE u profesie technik opravár čaty, v 2. prípade bol prešetrovaný prípad výskytu dg. Sy canalis carpi bilat. Prof. u zamestnankyne Penziónu Dolné Lefantovce, ktorá pracovala ako pomocná sila v kuchyni.

V oboch subjektoch bolo podozrenie na výskyt choroby z povolania hlásené a prešetrovaný prvý krát.

Zo záverov šetrenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a charakteru vykonávaných pracovných činností bolo v oboch prípadoch konštatované, že vykonávanú prácu nie je možné dať do súvisu so vznikom choroby z povolania.

Úloha č. 2.2 Intervencie na podporu zdravia:

2.2.1 Zdravé pracoviská

Projekt „Zdravé pracoviská“ sa realizuje v spoločnosti DUSLO a.s., Šaľa zameranej na chemickú výrobu.

Závod Duslo, a.s. Šaľa patrí k najvýznamnejším spoločnostiam chemického priemyslu na Slovensku. Výrobný program je zameraný na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, polyvinylacetátových a polyakrylátových lepidiel, disperzií, rôznych špeciálnych produktov organickej a anorganickej chémie a produktov horčikovej chémie. Od roku 2005 je súčasťou medzinárodného holdingu AGROFERT Holding, a.s., globálne pôsobiaceho v chemickom priemysle, poľnohospodárstve a potravinárstve. Súčasťou Dusla a.s. je od r. 2006 závod Istrochem, a.s. Bratislava. Celkový počet zamestnancov je 2248/435, z toho v Šali -

1995/387. Zdravotný dohľad na pracoviskách zabezpečuje zamestnávateľ vlastnou pracovnou zdravotnou službou od r. 2006, na základe oprávnenia – rozhodnutia ÚVZ SR č. OPPL-5589/2006-Oj zo dňa 19.9.2006.

Z hľadiska charakteristiky pracovných podmienok na jednotlivých pracoviskách sú najčastejšími rizikovými faktormi hluk - s počtom exponovaných 336/8, chemické faktory spôsobujúce vznik kožných ochorení - 273/13, chemické faktory - 223/5, pevný aerosol - 113/14, ionizujúce žiarenie - 24/0, laserové žiarenie 23/3. Celkový počet zamestnancov zaradených do 3. kategórie zdravotného rizika z expozície škodlivým faktorom v pracovnom prostredí je 644/28.

Pri závode Duslo a.s. Šaľa je zriadené Centrum zdravotnej starostlivosti, ktoré sa zameriava na vyšetrenia rizikových faktorov - TK, triglyceridy, celkový cholesterol, cukor. V rámci spolupráce sú osoby s nepriaznivými vyšetrenými parametrami odporúčané do Poradne ochrany zdravia pri práci RÚVZ so sídlom v Nitre na poskytnutie poradenstva resp. na zaradenie do intervenčného programu zameraného na ochranu a podporu zdravia zamestnancov.

V rámci plnenia programu „Zdravé pracoviská“ bola v Dusle a.s. Šaľa pozornosť zameraná na:

- analýzu zdravotného rizika na pracoviskách :
  - s kombinovaným účinkom nebezpečných chemických faktorov
  - na pracoviskách ktoré používajú v technologických procesoch NCHF klasifikované ako karcinogény kat. 1A, 1B, 2.
- v odôvodnených prípadoch hodnotiť expozíciu zamestnancov NCHF na základe osobných odberov a analýz vzoriek ovzdušia.
- analýzu zdravotného stavu zamestnancov vo vzťahu k profesionálnym rizikám na základe posudkových záverov z LPP
- v spolupráci s PZS Duslo, a.s. pokračovať v realizácii intervenčných aktivít zameraných na zlepšenie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov, ochranu a podporu zdravia zamestnancov v závode Duslo, a.s. Šaľa

Za účelom zhodnotenia zdravotného rizika zamestnancov na pracoviskách na ktorých sa používajú v technologických procesoch NCHF klasifikované ako karcinogény kat. 2 bol uskutočnený výber týchto pracovísk a pracovných činností spojených s vystavením zamestnancov týmto NCHF, na ktorých sa plánuje prehodnotenie doterajšieho zaradenia do kategórie zdravotného rizika na základe osobných odberov a analýz vzoriek ovzdušia:

1. Výrobná jednotka disperzií a lepidiel:

- Prevádzka Duvilaxov

chemický faktor – vinylacetát,

počet profesií – 6,

- Prevádzka finalizácie, expedície a skladov

chemický faktor – vinylacetát

počet profesií – 4,

2. Výrobná jednotka Prísady:

- Prevádzka DFA:

chemický faktor – anilín

počet profesií – 6

chemický faktor formaldehyd

počet profesií – 5,

- Prevádzka finalizácie, expedície a skladov – prečerpávanie surovín

chemický faktor – anilín
počet profesií – 2

V spolupráci s PZS Duslo, a.s. sa realizovali niektoré intervenčné aktivity zamerané na zlepšenie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov, ochranu a podporu zdravia zamestnancov v závode Duslo, a.s. Šaľa

Na základe výsledkov meraní pevného aerosolu na prevádzke FEaS, ktoré preukázali prekročenie NPELc, bol realizovaný štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie opatrení na ochranu zdravia s termínom plnenia v r. 2012 a naplánované na rok 2013:

- Zvýšiť cyklus vysávania skladov surovín a hotových výrobkov (doteraz sa vysávalo 2x za mesiac teraz budeme vysávať 4x za mesiac a hneď po každom plnení katalyzátora)

Splnené, v trvalej platnosti

- Vykonať generálnu opravu na depaletizačnom zariadení plnenia katalyzátorov AST

Splnené

- Vykonať opravu prepravných kontajnerov na prepravu surovín –značne opotrebované používajú sa od nábehu výroby Antioxidantu (netesné gumy na vyprázdňovacích dvierkách)

Splnené, v trvalej platnosti

- Nákup nových – postupná výmena poškodených prepravných kontajnerov na suroviny

Zaradené v I.P. na rok 2013 z finančných dôvodov

- Zmeniť logistiku balenia dodávaných surovín a vyprázdňovania-spracovania surovín na prevádzkach (zníži sa manipulácia so surovinami)

Priebežne sa plní

- Opraviť podlahy v skladoch surovín a hotových výrobkoch- protiprašný náter alebo liata podlaha odolná voči pohybu vozíkov

Splnené čiastočne, pokračovanie v roku 2013

- Nákup umývacieho stroja

Splnené

Lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k zdravotným rizikám u zamestnancov Duslo a.s. Šaľa sa realizujú podľa vypracovaného harmonogramu v CZS Duslo Šaľa. Lekárske posudky sú dokumentované na predpísaných tlačivách v zmysle legislatívy a sú archivované. Na základe posudkových záverov z LPP sa vykoná k 31.12.2013 analýza zdravotného stavu zamestnancov vo vzťahu k profesionálnym rizikám. V 1. polroku 2013 nebol zaznamenaný prípad podozrenia na chorobu z povolania.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

> V rámci informačných aktivít zameraných na aktuálnu tému kampane „Spolupráca pri prevencii rizík“, ktorú vyhlásila Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (OSHA Bilbao) na roky 2012 a 2013, sme sa aktívne zúčastnili na seminári organizovaného NIP Košice s názvom „Spolupráca pri prevencii rizík“.

Seminár určený pre malé a stredné podniky Nitrianskeho kraja sa konal dňa 20.6.2013 v hoteli MIKADO, Hollého 11 v Nitre.

Prednáška s názvom „Hodnotenie rizík – základ účinnej prevencie v ochrane zdravia pri práci“, ktorú prezentovala vedúca oddelenia PPL RÚVZ v Nitre ako zástupca orgánu na ochranu verejného zdravotníctva bola zameraná na aktívnu úlohu zamestnávateľov pri zlepšovaní ochrany zdravia a pohody pri práci, zapojenie zamestnancov do tohto procesu a

zohľadnenie ich potrieb a názorov v súvislosti s organizáciou práce a vytvárania zdravého pracovného prostredia.

> Spoločné dozorné aktivity orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce vyplývajú z Dohody o spolupráci a koordinácii činností uzatvorenej medzi ÚVZ SR Bratislava a NIP Košice dňa 15.3.2011. Dňa 28.6.2013 oddelenie PPL RÚVZ Nitra uskutočnilo spoločné pracovné stretnutie vedúcich oddelení PPL RÚVZ v Nitrianskom kraji a zástupcov IP Nitra, na ktorom boli vybrané konkrétne podniky a určený dátum vykonania previerok zameraných na nebezpečné chemické faktory. V roku 2013 budú vykonané 2 spoločné preverky orgánov verejného zdravotníctva (1 previerka RÚVZ Topoľčany a 1 previerka RÚVZ Levice) a orgánov inšpekcie práce zamerané na nebezpečné chemické faktory pri práci a na pracoviská, na ktorých sú vyhlásené rizikové práce alebo na ktorých je vysoký počet závažných pracovných úrazov.

> Okrem spoločných previerok spolupracujeme s inšpektormi práce pri výkone štátneho zdravotného dozoru pri kolaudačných konaniach, pri konaniach o zmene účelu užívania stavieb alebo pri šetrení podnetov a sťažností zo strany zamestnancov poukazujúcich na porušovanie povinností zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci.

Koordinácia spoločných dozorných aktivít, vzájomné poskytovanie informácií a výmena skúseností pri riešení problémov je predmetom pracovných stretnutí zástupcov orgánov verejného zdravotníctva a inšpektorov práce uskutočňovaných v rámci Nitrianskeho kraja v štvrtročných intervaloch. Do 30.6.2013 sa konali 2 pracovné stretnutia za účasti pracovníkov oddelenia PPL RÚVZ v NR kraji a Inšpektorov práce Nitra, na ktorých bola skonštatovaná dobrá spolupráca oboch inštitúcií.

2.2.3. Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Po vyhodnotení národných výsledkov Európskej kampane SLIC „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“ a ich zaslaní na jednotlivé RÚVZ v SR zúčastnené na kampani, sa spracúvajú regionálne a podnikové výsledky. Po ich vyhodnotení budú výsledky využité v rámci Európskeho týždňa BOZP (43.týždeň) na prezentáciu verejnosti, médiám a zamestnávateľom. Podnikom zapojeným do kampane budú poskytnuté informácie o výsledkoch - spätná väzba.

Úloha č.2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Kontroly boli zamerané na zhodnotenie pracovného prostredia a spôsobu výkonu práce vo vzťahu k zdravotným obmedzeniam tam pracujúcich zamestnancov, zhodnotenie prispôbenie práce zamestnancov v zmysle § 52 ods.1 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. a v zmysle § 6 ods.1 písm. b) zákona č. 124/2006 Z.z.

Do 30.6.2013 zamestnanci oddelenia PPL RÚVZ so sídlom v Nitre vykonali preverky v 4 spoločnostiach, pre ktoré boli orgánom na ochranu zdravia vydané rozhodnutia na uvedenie priestorov pracovísk do prevádzky a na uvedených pracoviskách pracovné činnosti vykonávali zamestnanci so zdravotným obmedzením. Boli to nasledovné subjekty:

- DeLUX ZPS, a.s. Vráble, ktorej predmetom činnosti je výroba, balenie, skladovanie a distribúcia OOPP s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 23 z toho 16 žien.
- MAJÁK, o. z., Zlaté Moravce s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 6, ktorí vykonávajú rôzne manuálne činnosti podľa typu zákazky (viazanie, strihanie, meranie, skladanie medzifázovej izolácie, triedenie komponentov a optická kontrola káblových prevodoviek, meranie, strihanie, balenie a kontrola bužírky, ručná výroba darčekových predmetov, a i...).

- Fi Molnár, Zlaté Moravce, ktorý zamestnáva 1 zamestnanca so zdravotným postihnutím na šitie výrobkov a ich balenie.
- MLZ PLUS, s.r.o., Ivanka pri Nitre, zameranej na šitie a predaj pracovných odevov, spoločnosť zamestnáva 3 zamestnancov - ženy so zdravotným postihnutím.

Kontrolovalo sa najmä uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko vo vzťahu k zdravotnému obmedzeniu, dodržiavaniu pracovných podmienok a pracovného režimu zamestnancov so zdravotným postihnutím určených v rozhodnutí orgánu verejného zdravotníctva o uvedení priestorov ako chráneného pracoviska resp. chránenej dielne do prevádzky, zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov so zdravotným postihnutím na pracoviskách v súvislosti s osobitným režimom práce (skrátene pracovný čas, nočná práca, práca na zmeny,...) a zabezpečovanie zdravotného dohľadu na chránených pracoviskách vrátane preventívnych lekárskeho prehliadok vo vzťahu k práci.

V rámci kontrol neboli zistené zásadné nedostatky v oblasti dodržiavania predpisov na ochranu zdravia ľudí ako ani podstatné zmeny podmienok na pracoviskách oproti skutočnostiam uvedeným v rozhodnutiach na uvedenie priestorov do prevádzky. Zmeny sa týkali väčšinou zníženia počtu zamestnancov so zdravotným postihnutím na daných pracoviskách. V prípade prijatia nových zamestnancov na tieto pracoviská s iným zdravotným postihnutím zamestnávateľa požiadali orgán na ochranu verejného zdravotníctva o vydanie stanoviska k rozšíreniu počtu zamestnancov so zdravotným postihnutím na existujúcej prevádzke. Zamestnanci so zdravotným postihnutím mali preukázanú zdravotnú spôsobilosť na výkon konkrétnych pracovných činností, potvrdenia o zdravotnej spôsobilosti pre týchto zamestnancov v prevažnej miere boli vystavené územne príslušnými všeobecnými lekármi.

Pri zriaďovaní chránených pracovísk resp. chránených dielní zamestnanci oddelenia PPL poskytovali zamestnávateľom aj budúcim zamestnancom poradenstvo a konzultácie týkajúce sa postupu pri podávaní žiadostí, vytváraní špecifických pracovných podmienok a požiadaviek na priestorové usporiadanie pracovísk.

Úloha č.2.6 Zdravotné riziká pri používaní agrochemikálií

V súčasnom období v rámci plnenia úlohy prebieha zber informácií a podkladov potrebných k vyhodnoteniu výsledkov úlohy. Analýza výsledkov a závery budú prezentované v mesiaci november 2013.

Do 30.6.2013 pracovníci oddelenia PPL RÚVZ so sídlom v Nitre vykonali kontroly v 35 subjektoch zameraných na rastlinnú výrobu a subjektoch vykonávajúcich aplikáciu agrochemikálií. Kontroly boli zamerané na dodržiavanie požiadaviek uvedených v nariadení vlády č. 355/2006 Z. z. v praxi a následne nariadenia vlády č. 471/2011 Z. z.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa pozornosť zameriavala aj na zistenie :

- rozsahu, množstva a spôsobu používania agrochemikálií, klasifikáciu účinných látok najčastejšie používaných agrochemikálií podľa zák. č. 67/2010 Z.z. a ich účinkov na zdravie
- posúdenie miery expozície pracovníkov pri práci s agrochemikáliami a úroveň ochrany ich zdravia pri práci s agrochemikáliami
- vypracovanie prevádzkových poriadkov a ich dodržiavanie v praxi, posudkov o riziku pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi a zaradenie pracovných činností s nebezpečnými chemickými faktormi do príslušných kategórií prác.

Pri kontrolách boli použité kontrolné listy za účelom zistenia informovanosti zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci s agrochemikáliami.

3. HYGIENA VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V rámci projektu „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva u vybraných vekových skupín dospeljej populácie“ sa pokračovalo v monitorovaní odlišností v stravovacích zvyklostiach a štruktúre stravy, v sledovaní a porovnaní vývoja výživového stavu, spotreby potravín podľa druhov, v sledovaní príjmu vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej v jednotlivých vybraných vekových skupinách dospeljej populácie so zameraním na ľahkú prácu. Vybraná vzorka populácie v roku 2013 pozostáva z rovnakého počtu ľahko pracujúcich žien (40) a mužov (40) v dvoch vekových kategóriách a to od 19 - 34 rokov a od 35 do 54 rokov. V hodnotenom období – k 30.6.2013 sa formou dotazníkov získali informácie o spotrebe potravín a pokrmov – stravovacích zvyklostiach, o životospráve, pohybových aktivitách u **32 žien** (12 od 19 - 34 rokov a 20 od 35 do 54 rokov) a **5 mužov** (2 od 19 - 34 rokov a 3 od 35 do 54 rokov), zamestnancov Obvodného úradu v Nitre a zamestnancov spoločnosti InsData spol.s.r.o., Palárikova 3, Nitra. Boli vykonané antropometrické merania, somatické vyšetrenie (meranie TK) a biochemické vyšetrenia z kapilárnej krvi prístrojom Reflotron na stanovenie lipoproteínového metabolizmu - cholesterol HDL, LDL, TGL, a glykémiu. Výsledky o množstve skonzumovaných potravín sa spracovávajú v systéme ALIMENTA a poskytujú údaje o celkovom energetickom príjme základných živín (bielkoviny, tuky, sacharidy), minerálov, vlákniny, cholesterolu, ďalej o spotrebe soli v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami.

Zo základných antropometrických ukazovateľov – telesnej výšky a hmotnosti v nadväznosti na vek sa vypočítal BMI index, WHR (pomer pás, boky) pričom sa zhodnotila primeranosť telesnej hmotnosti, respektíve výskyt a stupeň obezity. Zmeraním TK sa sledovala prevalencia hypertenzie.

Výsledky sa spracovávajú a budú v decembri odoslané gestorovi projektu RÚVZ so sídlom v Poprade, ktorý výsledky projektu vyhodnotí.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci úlohy na rok 2013 – zabezpečiť odber 24 vzoriek kuchynskej soli za účelom monitorovania obsahu jódu, bolo v 1. polroku odobratých **16 vzoriek jedlej soli, z ktorých do 30.6.2013 bolo laboratórne vyšetrených 14 vzoriek.** Vo všetkých odobratých a laboratórne vyšetrených vzorkách jedlej soli bol zistený obsah KI v rozmedzí legislatívou stanovenej hodnoty 15-35 mg/kg KI. Vzorky boli odobraté zo zariadení spoločného stravovania.

3.3 - BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

V roku 2013 oddelenie hygieny výživy RÚVZ so sídlom v Nitre nie je zapojené do plnenia tejto úlohy.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Úloha je plnená v súlade s časovým harmonogramom určeným ÚVZ SR. V rámci tejto úlohy v **mesiaci august odoberieme 1 vzorku** – plastovú fľašu pre deti do troch rokov za účelom stanovenia bezpečnosti výrobku - bisfenolu. Zároveň bude vykonaná aj kontrola

označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami. Vzorka bude odoslaná na laboratórne vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Poprade

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Úloha je plnená v súlade s časovým harmonogramom určeným ÚVZ SR. **V mesiaci august bude odobratá 1 vzorka potravy balenej v papierových kartónových obalových materiáloch** (musli, cereálie, sušienky, kaše, čaj), za účelom zabezpečenia kontroly dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov. Odber bude vykonaný v distribučnej sieti, resp. priamo u výrobcov. Laboratórne skúšky vykoná RÚVZ so sídlom v Poprade

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 2 prídavných látok - syntetických farbív : allura červená E129, a chinolínovej žltej (E 104) na základe dotazníkovej metódy. Projekt bude v roku 2013 realizovaný na vzorke 20 respondentov , pričom vybraná vzorka populácie bude zložená z rovnakého počtu ľahko pracujúcich žien (10) a mužov (10) v dvoch vekových kategóriách. **V hodnotenom období** sa formou dotazníkov získali informácie - 24 hodinová spotreba potravín, osobitne v pracovný deň, osobitne jeden deň víkendu, a frekvencia spotreby potravín počas jedného týždňa u **9 žien** (4 ženy od 19 - 34 rokov a 5 žien od 35 do 54 rokov) a **4 mužov** (2 muži v oboch vekových kategóriách). Pozornosť bola venovaná potravinám s obsahom sledovaných syntetických farbív. Dotazníky sa po získaní údajov pod všetkých respondentov spracujú na oddelení HV . V rámci úlohy určený odber 2 vzoriek potravín s obsahom sledovaných farbív bude vykonaný v mesiaci júl.

3.7 MONITORING BISFENOLU V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Úloha bude plnená v rámci úlohy 3.4. **BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI-** v mesiaci august odoberieme 1 vzorku – plastovú fľašu pre deti do troch rokov za účelom stanovenia bezpečnosti výrobku - bisfenolu

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV DÔCHODCOV V DOMOVOCH DÔCHODCOV
Oddelenie hygieny výživy RÚVZ so sídlom v Nitre nie je zapojené do plnenia tejto úlohy.

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH
Oddelenie hygieny výživy RÚVZ so sídlom v Nitre nie je zapojené do plnenia tejto úlohy.

4. HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

V roku 2013 boli parciálne výsledky projektu zas RÚVZ Nitra spracované, vyhodnotené a publikované na konferencii na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre XXX. Zoborský deň a XI. Západoslovenský deň o osteoporóze v článku autorov: Gregušová Alena, Fatrcová-Šramková Katarína, Pešeková Katarína s názvom Vybrané exogénne faktory a ich vplyv na telesný rast a vývoj detí (Selected Exogenous Factors and the Impact on Physical Growth and Development of Children).

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V súlade s plánovanými etapami výskumu bol zrealizovaný dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí, výživových preferencií, 24-hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít stredoškolských študentov. Do projektu boli zapojení študenti Hotelovej akadémie pri Spojenej škole na Slančíkovej 2, Nitra a študenti Strednej odbornej školy, Levická, Nitra. Zber dotazníkových údajov, meranie vybraných antropometrických ukazovateľov a krvného tlaku s použitím štandardných metodík sme na oboch školách zrealizovali v 17. kalendárnom týždni. Do projektu bolo zapojených celkovo 120 študentov vo veku 15,00 – 18,99 rokov, pri rešpektovaní pomerného zastúpenia chlapcov a dievčat, ako aj študentov žijúcich v meste a na vidieku. Pre naplnenie požadovanej veľkosti základného súboru bolo potrebné zvýšiť počet oslovených respondentov o 5 %. Pred realizáciou zberu údajov boli od zákonných zástupcov študentov vyžiadané informované súhlasy.

Rovnako v 17. kalendárnom týždni sa uskutočnil odber 10 vzoriek stravy – obedov v jednotlivých zariadeniach školského stravovania pri vybraných školách. Vzorky boli v deň odberu doručené na centrálny príjem OLC pri RÚVZ v Nitre.

Po zbere údajov zabezpečujeme priebežnú tvorbu databázy, po ukončení zadávania údajov budú tieto zaslané gestorovi projektu. Na spracovanie údajov z laboratórnych rozborov stravy sa využíva softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3. Na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí používame MS Excel a EPI INFO.

V mesiaci jún zabezpečili zamestnankyne odd. HDM v súvislosti s týmto projektom kontroly databáz v MS Excel aj ALIMENTA detí predškolského, mladšieho a staršieho veku v súvislosti s prekročenými hodnotami jódu. Pri kontrole bolo skontrolovaných všetkých 360 dotazníkov - 24-hodinových nutričných protokolov, ďalej všetky parametre v programe ALIMENTA. Pri kontrole tohto programu bolo identifikovaných viac ako 50 potravinových komodít, pri ktorých neboli zadané žiadne hodnoty pre ukazovateľ jódu. Aj táto skutočnosť mohla zásadným spôsobom ovplyvniť výrazne podlimitné hodnoty tohto ukazovateľa u sledovaných detí.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTKOK DO POTRAVIN U DETÍ

Zamestnankyne oddelenia HDM RÚVZ Nitra uskutočnili zber dotazníkových údajov u 20 detí školského veku na ZŠ, Ul. Fatranská v meste Nitra podľa požiadaviek gestora, následne budú údaje spracované do databázy a zaslané ÚVZ SR.

4.4 ZHODNOTENIE PRIÍJMU JÓDU U OBYVATEĽOV SR

V roku 2013 sa uskutočňuje len prípravná fáza projektu, na ktorej zamestnankyne oddelenia HDM v Nitre neparticipujú.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Zamestnankyne oddelenia HDM zabezpečili v mesiaci apríl 2013 vykonanie mimoriadnych cielených kontrol zameraných na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek vonkajších a vnútorných priestorov určených na výučbu telesnej výchovy. Zamestnankyne oddelenia HDM vykonali celkovo 50 kontrol a bolo preverených 139 vnútorných a vonkajších priestorov na výučbu TV: 65 telocviční, 14 posilňovní, 1 atletická hala, 1 stolnotenisová hala, 7 priestorov určených pre fitnes, aerobik, stolný tenis, tanec, gymnastiku, 1 nafukovacia multifunkčná hala, 3 kryté bazény, 1 sauna, 46 vonkajších športových plôch pri školách.

Vo vnútorných priestoroch určených na výučbu TV bolo zisťované dodržiavanie požiadaviek na tepelno-vlhkostnú mikroklímu. Ďalej bolo v školách zisťované dodržiavanie požiadaviek na priestorové usporiadanie a funkčné členenie priestorov na TV. V sledovaných ZŠ a SŠ boli dodržiavané požiadavky podľa § 3 ods. 5 vyhl. č. 527/2007 Z.z. ohľadom plošných výmer vnútorných priestorov na výučbu TV. Nedostatky boli zisťované pri zaraďovaní TV do rozvrhu vyučovacích hodín.

Ďalej len ojedinele boli zisťované nedostatky týkajúce sa nedostatočnej intenzity umelého osvetlenia podľa § 2 vyhl. č. 525/2007 Z.z. pre chýbajúce, príp. nefunkčné žiarivky. V súlade s ods. 4 vyhl. č. 525/2007 Z.z. bolo denné osvetlenie zabezpečené oknami po bočných stranách, ktoré zároveň umožňovali priečne vetranie. Podľa ods. 6 Vyhl. č. 525/2007 Z.z. bolo osvetľovacie telesá a okná chránené pred rozbitím ochrannými mriežkami, vetracie krídla okien ovládateľné z podlahy. Podľa § 4 vyhl. č. 525/2007 Z.z. bolo preverené, či podlahy v telocvičniach majú pružný, ľahko čistiteľný a neklzavý, či sú steny hladké, bez výstupkov, do výšky najmenej 2 m s povrchovou úpravou alebo obkladom, a či sú povrchy športoviska lesklé. Nedostatky sa vyskytovali najmä v súvislosti s opotrebovanými podlahami športovísk. V školách bolo preverené vybavenie TV priestorov podľa § 5 ods. 7 Vyhl. č. 527/2007 Z.z., t.j. priestory určené na výučbu TV v škole musia byť vybavené tak, aby boli šatne pre prichádzajúcu a odchádzajúcu skupinu žiakov a umyvárne prístupné zo šatní. Najčastejšie sa vyskytovali nedostatky v stavebno-technickom stave – poškodené keramické obklady stien a podláh, nedostatky v poškodenej sanite. Vo všetkých sledovaných školách bolo zabezpečené zásobovanie zdravotne bezpečnou pitnou vodou s vyhovujúcou kvalitou.

V prevažnej väčšine sledovaných škôl sú priestory určené na výučbu TV využívané aj verejnosťou, príp. žiakmi iných škôl.

Školy mali vonkajšie športoviská vyčlenené, oplotené, na nezastavanom pozemku. Mali k dispozícii širokú škálu najrôznejších vonkajších športovísk. V mnohých obciach boli vybudované multifunkčné ihriská.

V jednotlivých školách boli ukladané opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov v zápisnici z výkonu štátneho zdravotného dozoru. V prípade finančne náročných nedostatkov, školy oznámili termíny ich odstránenia postupne, po prerokovaní so zriaďovateľom zariadeniam. Sankcie neboli uložené.

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKOLOK V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV.

V roku 2013 sa bude realizovať len odborná príprava tohto projektu, na ktorej RÚVZ Nitra neparticipuje.

HÚ odboru Podpory zdravia

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Zamestnankyne RÚVZ Nitra sa venujú v rámci edukačných aktivít aj podpore projektu

ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE.

V rámci projektu zabezpečujeme pokračovanie vo vzdelávacích a zdravotno-výchovných aktivitách. Aktivity sú cieleň predovšetkým na vykonávanie edukácie za účelom dosiahnutia zdravšieho spôsobu života všetkých, ktorí v škole pracujú, učia alebo s ňou prichádzajú do styku.

1. Aktivity realizované v školách a škôlkach boli zameriavané na podporu zdravej výživy, a to zvyšovaním konzumácie ovocia a zeleniny, nahrádzaním sladkých jedál ovocím a zeleninou, ochutnávkami zdravých jedál pre rodičov, podporou pitného režimu, prístupnosť poznatkov o zdravej výžive deťom i rodičom.

2. V rámci výkonu ŠZD v školských jedálňach pri školách všetkých typov sledujeme zostavovanie jedálnych lístkov so zameraním na správne zloženie podávanej stravy v zmysle zásad racionálnej výživy a v súlade so zásadami na zostavovanie vzorových jedálnych lístkov, presadzujeme pravidelné zaraďovanie menej atraktívnych a obľúbených jedál (ryba, čerstvé ovocie, zelenina, strukoviny), a tým podporujeme aj edukatívnu funkciu školského stravovania a podporu zabezpečenia zdravého vývoja detí a mládeže.

3. Na školách sledujeme zabezpečenie pitného režimu deťom a najmä podávanie zdravotne vhodných nápojov hygienicky vyhovujúcim spôsobom.

4. Výkonom ŠZD na školách sledujeme a podporujeme konzumáciu mlieka a mliečnych výrobkov v rámci zariadení školského stravovania. Priebežne sledujeme počet škôl zapojených do školského mliečného programu.

5. Ďalšie aktivity boli cieleň na zlepšovanie telesného, duševného a sociálneho zdravia detí: ranné rozcvičky, plavecké výcviky, branné vychádzky a podpora pohybu na čerstvom vzduchu, školy v prírode, športové krúžky, aktívnejšie využívanie hodín telesnej výchovy, protidrogová, prosociálna a environmentálna výchovy, výchova k prevencii úrazov. Pri požiadaní poskytujeme jednotlivým školám prednášky na vybrané témy.

6. Ďalej informuje pedagógov o výsledkoch projektov hygieny detí a mládeže a podpory zdravia – TAD, ESPAD, Správne držanie tela detí, Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR.

Školy, ktoré sa aktívne zapájajú do aktivít, uvádzajú nasledovné dosiahnuté výsledky: zlepšenie dochádzky a zníženie chorobnosti u detí, hlavne predškolského veku, zvýšenie telesnej zdatnosti, zvýšený záujem o pohybové aktivity aj vyššia úspešnosť v športových aktivitách, zlepšenie stravovacích návykov, slušnosť a ohľaduplnosť v správaní detí voči sebe navzájom i voči dospelým, negatívny postoj a odmietavý postoj k drogám, zlepšenie vzťahu detí k prírode a záujem o jej ochranu, pocit zodpovednosti za vlastné zdravie a snaha viesť zdravý spôsob života.

5. OCHRANA ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Pracovná skupina pre ochranu zdravia pred žiarením bola v hodnotenom období zapojená do plnenia nasledovných 4 úloh:

Úloha č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

Hlavným cieľom úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

V 1. polroku 2013 bolo vykonaných spolu 48 previerok podmienok používania zdrojov ionizujúceho a laserového žiarenia. Z toho bolo aj na problematiku rizikových prác zameraných 33 previerok. V súvislosti s predloženými návrhmi na prehodnotenie zaradenia prác v prostredí ionizujúceho žiarenia do príslušnej kategórie zdravotného rizika, uplatnenými na podnet RÚVZ Nitra, boli vydané 3 rozhodnutia, ktorými sa zrušili práce dovtedy zaradené do kategórie 3. Konkrétne išlo o zrušenie rizikovej práce týmto subjektom:

- Mestská nemocnica prof. MUDr. Rudolfa Korca, DrSc. Zlaté Moravce, Bernoláková 4, 953 34 Zlaté Moravce u pracovníkov profesií lekár – rádiológ na Rádiodiagnostickom oddelení a lekár - operatér Chirurgického oddelenia.
- Fakultná nemocnica Nitra, Špitálska 6, 950 01 Nitra u profesií lekár – radiačný onkológ, klinický fyzik a rádiologický technik, všetko pracovníkov Oddelenia rádioterapie a klinickej onkológie.
- Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, n.o., Kláštorská 134, 949 88 Nitra u pracovníka profesie lekár Rádiologického oddelenia.

Na základe uvedeného je možné konštatovať, že RÚVZ Nitra v súčasnosti neeviduje subjekt, ktorý by nemal prehodnotené zaradenie prác v prostredí ionizujúceho žiarenia do príslušnej kategórie zdravotného rizika na v súčasnosti platné legislatívne kritéria. V štádiu súčasného riešenia je iba jeden prípad týkajúci sa návrhu na zaradenie pracovníkov pracujúcich s laserovými prístrojmi v Špecializovanom dermatologickom laserovom centre Nitra, ktorého prevádzkovateľom je spoločnosť BTW, s.r.o., Bratislava.

V troch prípadoch boli podané odborné pripomienky ku konceptom dokumentácií požadovaných v rámci prípravy návrhov na posúdenie rizikovosti prác a poskytnutých bolo celkom 51 konzultácií k otázkam súvisiacim s rizikovými prácami.

V súčasnosti sa evidujú iba 3 subjekty s vyhlásenou rizikovou prácou z titulu rizikového faktora ionizujúce žiarenie (29 pracovníkov, z toho 14 žien), 16 subjektov v riziku laserového žiarenia (41 pracovníkov, z toho 24 žien). Vo všetkých prípadoch ide o 3. kategóriu rizika. Znížený počet pracovníkov v riziku ionizujúce žiarenie je daný zrušením zaradenia prác do kategórie 3 zdravotného rizika v prípade vyššie uvedených subjektov, u prevádzkovateľov laserových zariadení je stav oproti r. 2012 nezmenený.

Na pracovisku sa priebežne aktualizuje databáza ASTR_2011 vytvorená v programe Access, v ktorej sa evidujú údaje o počtoch pracovníkov v riziku, ako aj ďalšie údaje súvisiace s vyhlásenými rizikovými prácami.

Úloha č. 5.2: Radiačná ochrana na dočasných defektoskopických pracoviskách v SR

Cieľom úlohy je zhodnotiť celkovú úroveň radiačnej ochrany pri vykonávaní defektoskopických prác a vypracovať odborné usmernenie pre zriaďovanie dočasných pracovísk pre nedeštruktívnu defektoskopiou s použitím zdrojov ionizujúceho žiarenia

(uzavretých rádioaktívnych žiaričov a technických röntgenových prístrojov) a pre oznamovanie prepravy rádioaktívnych žiaričov.

Riešenie projektu vychádza z požiadaviek Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu vo Viedni uverejnených v Specific Safety Guide No. SSG11 Radiation Safety in Industrial Radiography (Radiačná ochrana v priemyselnej rádiografii).

V mesiaci jún 2013 nastala zmena v gestorstve úlohy, keď sa odchodom RNDr. Ragana, PhD. z ÚVZ SR stal novým gestorom RÚVZ Banská Bystrica a činnosti bude viesť Ing. Auxtová. Na celoslovenskej porade konanej dňa 12.6.2013 na ÚVZ SR boli za každé pracovisko OZPŽ stanovení pracovníci zodpovední za riešenie predmetnej úlohy.

Dňa 27.6.2013 sa k úlohe uskutočnila na RÚVZ Banská Bystrica pracovná porada všetkých riešiteľských úradov verejného zdravotníctva, na ktorej boli prediskutované položky jednotného záznamu z previerok defektoskopických pracovísk. RÚVZ Nitra pilotne vykonával tieto previerky ešte v 2. polroku 2012, ostatné riešiteľské úrady ich budú realizovať v priebehu 2. polroku 2013. Zástupca RÚVZ Nitra informoval o skúsenostiach z previerok a najčastejšie sa vyskytujúcich nedostatkoch, ktoré sa týkali napr. nezabezpečenia pravidelného monitorovania pracovného prostredia, nepravidelného vykonávania skúšok dlhodobej stability technických rtg prístrojov, evidencie o kontrolách skladov žiaričov zodpovednou osobou a v tej súvislosti aj podrobnej evidencie údajov o tom, komu a kedy bol zdroj žiarenia vydaný a kedy a kým bol tento zdroj do skladu vrátený, nevedenia údajov o vysokoaktívnych žiaričoch podľa predpísaného tlačiva (HASS), niektorých nesúlador súčasného stavu s existujúcim povolením na používanie zdrojov žiarenia, nenahlasovanie prác na dočasných pracoviskách príslušnému orgánu dozoru a pod. V dvoch prípadoch išlo aj o nedostatky vážnejšieho charakteru, spočívajúce v zistenom prežarovaní do bezprostredného okolia prežarovní stálych defektoskopických pracovísk pri prežarovaní s rádioaktívnym žiaričom bez kolimátora a bez toho, aby bol žiarič umiestnený vo vnútri prežarovného výrobku, čo sa však vykonáva iba sporadicky. V jednom prípade bolo zistené, že pôvodný subjekt s povolením na používanie technických röntgenov - Slovenské lodenice Komárno, a.s. Bratislava, prevádzka Komárno, bol odkúpený spoločnosťou Stroje a mechanizmy, a.s. Bratislava, pričom táto zmena nebola oznámená ani RÚVZ Nitra a ani do centrálného registra zdrojov ionizujúceho žiarenia vedeného Úradom verejného zdravotníctva SR Bratislava. Všetky zistené nedostatky boli riešené osobitne s určením termínov, do ktorých musia byť jednotlivými subjektmi odstránené. Z výsledku previerok celkovo vyplynulo (podrobnejšie pozri jednotlivé záznamy z previerok), že subjekty vykonávajúce nedeštruktívnu röntgenovú a gama defektoskopiю v Nitrianskom kraji ju v zásade zabezpečujú v súlade s požiadavkami kladenými na takýto druh činnosti.

Z predmetnej porady vyplynula úloha pre riešiteľské pracoviská zaslať gestorovi úlohy prehľad o defektoskopických subjektoch vo svojej územnej pôsobnosti a o aktuálnom stave druhu a počte žiaričov, rtg prístrojov a defektoskopických krytov, ako aj prehľad oznámení o vykonávaní prac na dočasných pracoviskách a oznámení o prepravách žiaričov v súvislosti s výkonom defektoskopických prác. Ďalej vyplynula z porady úloha vykonávania cielených kontrol na dočasných defektoskopických pracoviskách, čo je však problematické najmä z toho dôvodu, že tieto práce sú spravidla uskutočňované vo večerných a nočných hodinách (potreba vykonávať previerky mimo pracovnej doby so zabezpečením prístupu na pracovisko, služobného vozidla a práce nadčas). Predmetné previerky budú podľa možností vykonávané v priebehu 2. polroku 2013. Problematické skutočnosti, ktoré nie sú legislatívou jednoznačne stanovené alebo v nej nie sú riešené vôbec, budú predmetom odborného usmernenia pre zriaďovanie dočasných pracovísk pre nedeštruktívnu defektoskopiю s použitím zdrojov ionizujúceho žiarenia a pre oznamovanie prepravy žiaričov, čo je cieľom predmetnej úlohy.

Úloha č. 5.3: Sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov z lekárskeho ožiarenia

Úloha má za cieľ zhodnotiť veľkosť individuálnych dávok aplikovaných pacientom pri jednotlivých typoch rádiologických výkonov, stanoviť veľkosť kolektívnych dávok obyvateľov z jednotlivých typov rádiologických vyšetrení a zhodnotiť celkovú kolektívnu dávku populácie Slovenskej republiky z lekárskeho ožiarenia. Na základe výsledkov úlohy budú navrhnuté nové národné diagnostické referenčné úrovne pre vybrané typy rádiologických vyšetrení.

Na riešenie úlohy bola zriadená pracovná skupina zo zástupcov pracovísk ochrany zdravia pred žiarením ÚVZ SR, RÚVZ hl. mesta Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Košice a RÚVZ Nitra.

Úloha je rozdelená na oblasť nukleárnej medicíny a oblasť klasickej rádiodiagnostiky.

V problematike nukleárnej medicíny bol na stanovenie veľkosti ožiarenia pacientov určený rozsah údajov, ktoré je potrebné evidovať pri každom rádiologickom vyšetrení. Na základe príslušného usmernenia evidovala spoločnosť IZOTOPCENTRUM, s.r.o., Nitra, ako jediné pracovisko nukleárnej medicíny v Nitrianskom kraji, požadované údaje prostredníctvom softvéru vypracovaného Ústavom radiačnej ochrany, s.r.o., Trenčín a získané dáta boli poskytnuté ÚVZ SR na celoslovenské spracovanie výsledkov o radiačnej záťaži pacientov vyšetovaných metódami nukleárnej medicíny, ktoré zabezpečí ÚVZ SR v priebehu roka 2013.

V oblasti klasickej rádiodiagnostiky bolo na pracovnej porade zástupcov riešiteľských pracovísk uskutočnenej dňa 24.6.2013 na ÚVZ SR dohodnuté riešenie úlohy v 1. fáze na pracoviskách počítačovej tomografie, nakoľko CT vyšetrenia veľkou mierou prispievajú k celkovej kolektívnej dávke obyvateľstva z lekárskeho ožiarenia. Boli spracované formuláre vychádzajúce z metodiky podľa odporúčania ICRP a smernice EUR16262, ktoré jednotlivé riešiteľské úrady do konca augusta 2013 distribuujú na všetky CT pracoviská vo svojej územnej pôsobnosti a usmernia personál o rozsahu dát, ktoré je potrebné evidovať pre každé CT vyšetrenie. Zber údajov v elektronickej forme sa bude uskutočňovať od 1.9.2013 po dobu 3 mesiacov. V rámci Nitrianskeho kraja ide o 10 diagnostických CT pracovísk (3 v okrese Nitra, 2 v okrese Topoľčany, 3 v okrese Levice, 1 v okrese Nové Zámky a 1 v okrese Komárno).

Vzhľadom na nedostatočné prístrojové vybavenie jednotlivých pracovísk dozoru v radiačnej ochrane nie je v súčasnosti možné vykonávať potrebné dozimetrické merania na štandardných rádiodiagnostických pracoviskách a pokračovať v riešení predmetnej úlohy v oblasti klasickej diagnostickej rádiológie a intervenčnej rádiológie (pozri záznam z vyššie uvedenej porady konanej dňa 24.6.2013). Riešenie úlohy v ďalších etapách je podmienené vybavením riešiteľských pracovísk potrebnými prístrojmi a príslušenstvom na hodnotenie veľkosti lekárskeho ožiarenia, resp. zabezpečením získania potrebných údajov z protokolov o periodických skúškach dlhodobej stability zdrojov žiarenia vykonávaných oprávnenými organizáciami, pričom by bolo nutné napr. formou odborného usmernenia ÚVZ SR stanoviť pre tieto skúšky nový rozsah meraní. Z výsledku predmetnej porady tiež vyplynula úloha pre riešiteľské pracoviská zaslať na ÚVZ SR aktuálny prehľad prístrojovej techniky, ktorú majú k dispozícii na dozimetrické merania radiačných parametrov rtg prístrojov potrebných pre stanovenie veľkosti ožiarenia pacientov a zoznam prístrojov, pomôcok a príslušenstva, ktoré je potrebné doplniť.

Úloha č. 5.1: Zhodnotenie zdravotného rizika z prírodnej rádioaktivity v balených vodách dodávaných do distribučnej siete v rámci SR

Na RÚVZ Nitra nie je zriadená laboratórna zložka pre vyhodnocovanie rádiologických ukazovateľov vo vodách. V prípade potreby a vyžiadania gestora úlohy, ktorým je RÚVZ Banská Bystrica, sa pracovná skupina pre ochranu zdravia pred žiarením v zmysle usmernenia bude spolupodieľať na:

1. skríningu vybratých, spolu cca 80 balených vôd, ktoré budú zakúpené priamo z distribučnej siete a budú zahŕňať ako domácich, tak aj zahraničných dodávateľov,
2. prehľadnení voľne prístupných zdrojov minerálnych vôd v Nitrianskom kraji, ktoré sú vo významnej miere konzumované obyvateľstvom a v prípade vyžiadania vykonaní odberu vzoriek týchto vôd na ich vyhodnotenie v stanovenom laboratóriu.

V prvom polroku 2013 nebol RÚVZ Nitra požiadaný o konkrétne zapojenie sa do plnenia predmetnej úlohy.

6. EPIDEMIOLOGIA

Zabezpečovanie realizácie IP patrí medzi prioritné úlohy v oblasti surveillance a kontroly prenosných ochorení, čo je jeden zo základných cieľov Programového vyhlásenia vlády na úseku verejného zdravotníctva.

6.1 Národný imunizačný program

V rámci plnenia programového vyhlásenia vlády v oblasti surveillance a kontroly prenosných ochorení sme v 1. polroku 2013 zabezpečovali:

- sledovanie a dispenzarizáciu osôb vylučujúcich choroboplodné zárodky (najmä brušného týfu, nosičov HBsAg, anti HCV pozit. osôb)
- epidemiologické vyšetovanie v ohniskách nákaz, vrátane zabezpečovania protiepidemických opatrení,
- spracovanie výskytu prenosných ochorení do informačného systému EPIS na okresnej úrovni a regionálnej úrovni,
- využívame SRV na zabezpečenie výmeny informácií medzi odborníkmi v oblasti verejného zdravotníctva,
- surveillance nemocničných nákaz, vrátane kontrol HER,
- výchovu obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení.

Monitoring nákaz preventabilných očkovaním

Priebežne počas 1. polroka 2013 sa monitoroval výskyt nákaz preventabilných očkovaním, t.j. detská obrna, záškrt, tetanus, divý kašeľ, žltáčka typu A a typu B, hemofilové invazívne nákazy, pneumokokové invazívne ochorenia, mumps, ružienka, osýpky a tuberkulóza. V hodnotenom období sa v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce nevyskytlo ochorenie na VHB u detí do 15. roku života. Zaznamenali sme 9 prípadov ochorenia na TBC u dospelých osôb, 33 ochorení na pertussis a 1 ochorenie na mumps. Z ostatných nákaz preventabilných očkovaním sa vyskytlo 1 ochorenie na VHA.

Kontrola plnenia imunizačného programu

Plnenie IP a priebeh imunizácie detí sa kontroloval viacerými spôsobmi:

V 1. polroku 2013 bolo na základe hlásenia odmietnutia povinného očkovania praktickým lekárom pre deti a dorast prejednávanych 14 prípadov v priestupkovom konaní a v 79 prípadoch boli zákonní zástupcovia písomne upozornení na porušovanie zákona. V priebehu

sledovaného obdobia boli priebežne poskytované telefonické konzultácie ako aj písomné vyjadrenia pre pediatrov týkajúcich sa očkovania.

PZS boli pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení ako aj aktuálne informácie na úseku VZ.

Pre širokú verejnosť sme priebežne poskytovali informácie a rady osobne alebo telefonicky o možnosti očkovania rôznych druhov očkování, ktoré nie je hrazené zo základného zdravotného poistenia a jednak o možnosti očkovania osôb pred cestou do zahraničia.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

V rámci prevencie ostatných prenosných ochorení pracovníci odboru epidemiológie nariaďovali opatrenia na zabránenie vzniku ďalších ochorení v 1277 ohniskách nákaz. Súčasne v rodinách chorých bolo vykonané poradenstvo a podávanie informácií (646-krát) , ako aj v školských, predškolských a ostatných kolektívnych zariadeniach (spolu 93- krát), kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

Spolupracujeme s klinikou lekárskej mikrobiológie vo FN v Nitre a s ďalšími subjektmi na regionálnej, národnej úrovni (NRC v BB, BA, LF UK, SAV, HPL Bratislava, MIKRO-K Galanta, Levice, Komárno, ALPHA MEDICAL Bratislava), ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností.

Spolupracujeme s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu a pohlavne prenosné ochorenia.

U kontaktov novozistených nosičov HBs Ag (4 prípady) a v ohniskách nákazy pri vírusových hepatitídach (5 prípadov) boli vykonané protiepidemické opatrenia s odberom materiálu na sérologické vyšetrenia. Pri negatívnych výsledkoch bolo zahájené očkovanie u 12- tich osôb. V ohniskách hepatitíd boli vydávané rozhodnutia RH o lekárskom dohľade a zvýšenom zdravotnom dozore. Pozornosť sa venuje aj predchádzaniu profesionálnym nálezom v zdravotníctve sústavným sledovaním poranení ihlou a ostrými krvou kontaminovanými predmetmi (zaznamenali sme 11 poranení). Evidujeme 19 novodiagnostikovaných anti HCV pozitívnych osôb.

Kontinuálne sme sledovali a v týždenných intervaloch analyzovali výskyt chrípky a ARO v pôsobnosti RÚVZ Nitra ako aj v Nitrianskom kraji. V sledovanom období sme zabezpečili 16 odberov biologického materiálu na vyšetrenie do NRC pre chrípku.

6.3 Epidemiologický informačný systém

Využívame všetky možnosti, ktoré poskytuje - centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnu databázu prípadov chrípky, CHPO, ARO hlásených hromadne, systém rýchleho varovania.

- vložených 1806 hlásení o prenosných ochoreniach
- týždenné spracovanie o výskyte chrípky a ARO (16 odberov – 11 izolátov)
- týždenné spracovanie hlásení o MES na regionálnej a krajskej úrovni.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V rámci vykonávania surveillance nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce pokračovali previerky hygienicko-epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach RÚVZ so sídlom v Nitre . Z a 1. polrok 2013 sme vykonali 195 previerok s odberom materiálu na mikrobiologické vyšetrenia. Súčasne boli poskytované konzultácie k projektovej dokumentácii, k hygienicko-epidemiologickému

režimu, poradenstvo pri výskyte multirezistentných bakteriálnych kmeňov. Komisia pre riešenie problematiky nozokomiálnych nákaz pri lôžkových zdravotníckych zariadeniach zasadala 2-krát (v Psychiatrickej nemocnici Veľké Zálužie a v Mestskej nemocnici prof. MUDr. R. Korca Zlaté Moravce).

V rámci prevencie NN sme vykonávali kontrolu sterilizačnej techniky jednak na lôžkových oddeleniach nemocníc, centrálnych sterilizáciách, operačných sálach, ako aj na ambulanciách s rôznym zameraním. Skontrolovaných bolo 307 sterilizačných prístrojov a vykonalo sa 485 odberov. Formou rozhodnutia RH boli schválené priestory a prevádzkové poriadky troch ambulancií.

6.5 Surveillance chronických ochorení

Neoddeliteľnou súčasťou surveillance prenosných ochorení je výchova obyvateľov v prevencii prenosných ochorení, ktorá je rutinnou súčasťou práce v ohnisku nákazy a je teda určená jednotlivcom a kolektívom, v prostredí ktorého sa prenosné ochorenie vyskytlo. Okrem toho sa vykonávala výchova obyvateľstva k zdravému spôsobu života prostredníctvom všetkých dostupných mediálnych foriem.

V oblasti prevencie neinfekčných ochorení pracovníci odd. epidemiológie sa podieľali aj na činnosti poradni zdravia pri akciách individuálnych aj hromadných zameraných na prevenciu ochorení a to meraním TK, BMI, cholesterolu, glukózy, telesného tuku a poradenstva.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Uplatňujeme opatrenia proti vzniku a šíreniu prenosných ochorení, vrátane mimoriadnych opatrení pri hromadnom výskyte prenosných ochorení.

- V 1. polroku 2013 sme vykazovali 8 epidémií: A02 (1x), A08 (1x), B86 (4x), A09 (1x), a J10 (1x). Z toho 3 epidémie mali nozokomiálny pôvod.

- Dňa 25.3.2013 o 13,15 hod. pracovník IZS nahlási na RÚVZ výskyt prášku v obálke v budove VÚSAPL Nitra na Novozámockej ulici. Pracovníci RÚVZ vykonali okamžite po prevzatí hlásenia štátny zdravotný dozor s ďalším zistením:

Podľa vyjadrenia sekretárky a riaditeľa došlo k otvoreniu obálky, v ktorej bolo igelitové vrečko s bielym práškom. Toto vrečko poškodené nebolo a nedošlo k úniku látky do vonkajšieho prostredia. Pracovníci hasičského záchranného zboru podozrivý materiál previezli do KCHL na expertízu.

Manipuláciu s obálkou potvrdili 3 ľudia. Vzhľadom k tomu, že nedošlo k úniku materiálu do vonkajšieho prostredia, z hľadiska expozície dýchacími cestami, bolo možné vylúčiť akékoľvek riziko.

Telefonicke cca 14,15 hod. - jedná o látku s 95 % matrix – krieda. Neskôr pravdepodobne vykazovanie prítomnosti pridaných látok, ktoré by sa mohli dávať do kriedy pre ničenie mravcov ako súčasť insekticídneho prostriedku. Látka bola ďalej analyzovaná so záverom, že sa jedná o prípravok - kriedu proti hmyzu, biocídny prípravok s obsahom kontaktného jedu na báze insekticídov s obsahom účinnej látky deltametrínu.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy

Po eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike sa aj naďalej pokračuje v plnení úloh vo všetkých doteraz vykonávaných surveillance. Pozornosť sa venovala výskytu akútnych chabých paréz, serózných meningitíd a encefalitíd s dôrazom na odber materiálu na laboratórnu diagnostiku. V rámci plnenia úloh environmentálnej surveillance polio-like sme vykonali 6 odberov odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov

a enterovírusov vo vonkajšom prostredí a to z ČOV v Nitre a v Zlatých Moravciach. Virologické vyšetrenie odobratých vzoriek odpadových vôd bolo na prítomnosť poliovírusov a enterovírusov vo vonkajšom prostredí negatívne.

6.8. Prevencia HIV/AIDS - testovanie, poradenstvo, sledovanie

Laboratórna diagnostika HIV

V spolupráci s Ústavom klinickej mikrobiológie FN v Nitre v rámci nariadenia zvýšeného zdravotného dozoru zameraného na zamedzenie prenosu HIV/AIDS v zdravotníckych zariadeniach okresu Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce bolo vykonané vyšetrenie anti-HIV1, anti-HIV2 a vyšetrenie antigénu 11 krát pri zistení poranenia zdravotníckych pracovníkov, študentov Katedry ošetrovateľstva UKF Nitra a pracovníkov upratovacej čaty.

Špecializovaná poradňa HIV / AIDS

Za účelom prevencie výskytu HIV/AIDS poskytovala svoje služby poradňa pre prevenciu HIV/AIDS zriadená pri RÚVZ so sídlom v Nitre. Jej činnosť bola vykonávaná plynule počas celého polroka 2013 na základe požiadaviek klientov. Poradňa poskytla odborné poradenstvo 9 klientom. Poradenstvo bolo predodberové aj poodberové. Bolo vykonaných 20 návštev a 18 výkonov. Na vyšetrenie HIV protilátok a antigénu bolo odobratých 9 sér a v dvoch prípadoch bol vydaný certifikát do zahraničia. Poradňu navštívilo 7 mužov a 2 ženy. Bolo vykonaných 7 anonymných vyšetrení. Odborné poradenstvo sa týkalo konkrétnych opatrení na ochranu zdravia.

6.9. Poradne očkovania

Na RÚVZ so sídlom v Nitre bola v priebehu roka zriadená poradňa očkovania, ktorej základným cieľom je konzultačná činnosť v oblasti ochorení preventabilných očkovaním. Na web stránke je zverejnená jej obsahová náplň ako aj termín jej činnosti. Vzhľadom k tomu, že doteraz nebolo potrebné po zažiadaní konzultácie uskutočniť osobné stretnutie v uvedenom čase, konzultácie boli vybavované okamžite a priebežne počas celého roka.

Podľa obsahovej stránky to boli konzultácie pred cestou do zahraničia (8 krát), konzultácie k problematike povinného pravidelného očkovania (11 krát), v problematike odporúčaného očkovania (10 krát).

V nadväznosti na plánovanú realizáciu úlohy č. 6.9. Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2013 a ďalšie roky s názvom "**Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu**" bol realizovaný v dňoch 10.6.2013 do 21.6.2013 dotazníkový prieskum. Vyplnené a skontrolované dotazníky týkajúce sa celonárodného prieskumu boli doručené gestorovi projektu - RÚVZ so sídlom v Komárne.

Dotazníky pre rodičov:

Nitra - 6 pediatrických ambulancií po 5 respondentov

Šaľa - 2 pediatrické ambulancie po 5 respondentov

Zlaté Moravce- 2 pediatrické ambulancie po 5 respondentov

Dotazníky pre študentky nad 18 rokov:

Nitra - 3 Stredná odborná škola Nitra Cintorínska 4 (10 respondentiek)

Gymnázium Nitra Golianova 68 (10 respondentiek)

SOŠ polytechnická Nitra Novozámocká 220 (10 respondentiek)

Šaľa - 1 Stredná odborná škola Šaľa Štúrova 74 (10 respondentiek)

Zlaté Moravce-1 Stredná odborná škola Zlaté Moravce Ul. SNP 2 (10 respondentiek)

9.10 Organizácia zdravotno-výchovných akcií pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

- V rámci programu „CLEAN CARE IS SAFER CARE“ (5.5.2013 sa uskutočnil 5. ročník) vyhláseného WHO, ktorý bol v tomto roku zameraný na pomoc nemocniciam pri registrácii do siete nemocníc boli vykonané tieto aktivity:
  - Informácie o konaní kampane boli uverejnené na webovej stránke RÚVZ.
  - Elektronickou poštou boli rozposlané materiály o správnej hygiene a dezinfekcii rúk (prednáška a letáky) vedeniu nemocníc a vrchným sestram nitrianskeho okresu (Fakultná nemocnica v Nitre, Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, n.o. Nitra a Psychiatrická nemocnica Veľké Zálužie), Mestskej nemocnici prof. MUDr. R. Korca Zlaté Moravce, štyrom dialyzačným centráram (dvom v Nitre, Zlatých Moravciach a v Šali), Kardiocentru a.s. v Nitre, Hospic sv. Bernadety v Nitre, Avelane clinic s.r.o., medicínske centrum Pro Care s.r.o. a MKP Centrum s.r.o. Nitra. Prednáška bola prednesená aj študentkám SZŠ a poslucháčom ošetrovateľstva na UKF v Nitre.
  - Edukácia zdravotníckych pracovníkov o správnej technike umývania a dezinfekcie rúk bola realizovaná prostredníctvom vrchných sestier na seminároch jednotlivých oddelení. Seminárov sa zúčastnilo 59 zdravotníckych pracovníkov.
  - Pri kontrole ŠZD sme vykonali edukáciu o správnej dezinfekcii rúk v 44 ambulanciách všeobecných lekárov, 91 stomatologických a 74 odborných ambulanciách okresov Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa.

V súvislosti s kampanou „**Európsky imunizačný týždeň**“, ktorá sa uskutočnila v dňoch 22.4.2013 - 27.4.2013 sme realizovali nasledovné aktivity:

1. Na internetovej stránke RÚVZ bola zverejnená informácia o prebiehajúcom EIW pre laickú verejnosť. Elektronickou poštou boli zaslané články pre zdravotníckych pracovníkov v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce, pre študentov SZŠ v Nitre a UKF v Nitre, články o očkovaní všeobecne - „Má očkovanie proti infekčným ochoreniam význam aj v súčasnosti?“, o význame očkovania pri cestách do zahraničia- „Cestovateľská medicína“.
2. Printovým, internetovým a televíznym médiám bola zaslaná informácia o prebiehajúcom EIW v SR.
3. V spolupráci s oddelením zdravotnej výchovy RÚVZ v Nitre bola na RÚVZ vytvorená nástenná tabuľa s materiálom k danej veci a pred úradom bol inštalovaný informačný panel o očkovaní- „Chráň svoj svet - daj sa očkovať“.
4. Počas EIW v rámci vakcinačnej poradne prostredníctvom odborných pracovníkov odboru epidemiológie boli pre verejnosť telefonicky poskytované konzultácie o očkovaní do zahraničia a individuálne poradenstvo u osôb s rizikovým správaním (homosexuáli). Pre PZS bolo poskytnuté odborné poradenstvo všeobecne o povinnom a odporúčanom očkovaní.
5. V spolupráci s oddelením Hygieny detí a mládeže RÚVZ v Nitre bola zabezpečená distribúcia edukačného materiálu pre materské a základné školy v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce o povinnom očkovaní : " „História a súčasnosť očkovania na Slovensku.“
6. Pre študentov Strednej zdravotníckej školy v Nitre , odbory zdravotnícky asistent a diplomovaná sestra, bola realizovaná prednáška o očkovaní proti VHB u zdravotníckych pracovníkov pre cieľovú skupinu 100 študentov.
7. Prednáška o očkovaní proti rotavírusom, kliešťovej encefalitíde a vírusovej hepatitíde typu A bola prednesená študentom katedry Agrobiológie a potravinových zdrojov Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre s počtom študentov cca 80.

- Činnosť odboru epidemiológie za 1. polrok 2013

Epidemiologické vyšetrenie v ohnisku nákazy bolo vykonané 1277 krát, bolo uskutočnených 917 odberov vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, 1817 výpisov potrebných údajov k spracovaniu nákaz ev. analýz, 1412 krát bola vykonaná analýza epidemiologickej situácie, v 1034 prípadoch poradenské aktivity, kontrola HER bola vykonaná v 195 prípadoch, spracovanie chrípky a CHPO 75 – krát.

Odbor/oddelenie epidemiológie - 1. polrok 2013			Počet
1.	Epidemiologické vyšetovanie v ohniskách nákazy (okrem NN)	prvá. návšteva v ohnisku opakované návštevy v ohnisku počet vyšetrených osôb zvýšený zdravotný dozor lekársky dohľad iné protiepidemické ochorenia spolu:	1277 327 127 12 38 101 1882
2.	Odber vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie (okrem NN):	vzorky biologického materiálu celkom vzorky materiálu z vonkajšieho prostredia: voda potraviny iné spolu:	84 6 19 12 121
3.	Doplňovanie epidemiologických údajov k spracovaniu nákaz, ev. analýz	z chorobopisov zo zdravotných záznamov z laboratórnych protokolov iné spolu:	794 428 573 22 1817
4.	Imunizačný program	metodické návštevy lekárov kontrola očkovania (počet očkovaných) kontrola skladovania očkovacích látok prejednanie neúčasti na očkovaní priestupkové konanie iné spolu:	4 0 2 0 14 79 99
5.	Práca v EPIS-e	preberanie hlásení zadávanie prípadov kontrola a uzatváranie prípadov spracovanie dotazníkov k epidémii SRV chrípka spolu:	386 1806 1806 5 36 104 4143
6.	Analýza epidemiologickej situácie (uviest' počet)	denná týždenná mesačná ročná na požiadanie príprava podkladov spolu:	124 26 6 1 0 1277 1434
7.	poradenstvo a podávanie informácií	v zdravotníctve v ohniskách rodinných v ohniskách kolektívnych pre verejnosť	180 646 93 28

		v médiách	55
		iné	32
		spolu:	1034
8.	Odborné analýzy (okrem uvedených v bode 6.)	správa	8
		rozbor	0
		podklad	0
		stanovisko	19
		spolu:	27
9.	Prednášková činnosť	prednášky pre verejnosť	1
		prednášky pre ZP	1
		spolu:	2
10.	Publikácie pre verejnosť (uviest' miesto a názov v prílohe)	1. autor	1
		spoluautor	0
		spolu:	1
11.	Publikačná činnosť v odborných a vedeckých časopisoch (uviest' názov a miesto v prílohe)	1. autor	0
		spoluautor	0
		spolu:	0
12.	Účasť na konferenciách (uviest' miesto a názov v prílohe)	aktívna	1
		pasívna	3
		spolu:	4
13.	Práca na osobitných štúdiách a programoch (Bodová prevalenčná štúdia NN)	príprava zadania	3
		zber podkladov	15
		sumarizácia	0
		analýza	0
		iné (príprava)	0
		spolu:	18
14.	Vydané certifikáty (AIDS), medzinárodný očkovací preukaz, osvedčenie o odbornej spôsobilosti		2

Odbor/oddelenie epidemiológie			
15.	Plánovaný ŠZD v ZZ - kontrola HER a BOT	kontroly pracoviska	185
		opakované návštevy	10
		odber vzoriek zo sterilných materiálov	151
		odber vzoriek z prostredia	279
		odber vzoriek z ovzdušia	9
		odber vzoriek dezinfekčných prostriedkov	41
		odber iných vzoriek	5
		počet testovaných HVS	164
		počet testovaných AUT	131
		počet testovaných EO	0
		počet testovaných FS	5
		iná sterilizačná technika	7
		spolu:	987
		16.	NN – cieleá kontrola HER a BOT v súvislosti s výskytom NN
opakované návštevy	0		

		odber vzoriek zo sterilných materiálov	0
		odber vzoriek z prostredia	0
		odber vzoriek z ovzdušia	0
		odber vzoriek dezinfekčných prostriedkov	0
		odber iných vzoriek	0
		počet testovaných HVS	0
		počet testovaných AUT	0
		počet testovaných EO	0
		počet testovaných FS	0
		iná sterilizačná technika	0
		spolu:	0
17.	Epidemiologické vyšetrenie v súvislosti s chorobou z povolania	počet osôb počet vzoriek odobratého materiálu počet vyžiadaných potvrdení	0 0 0
18.	Posudková činnosť	štúdie projektov konzultácie spracovanie kolaudácia vydanie posudkov spolu:	0 34 3 0 0 37
19.	Podnety a sťažnosti	počet	5
20.	Sankcie	počet	14
21.	Rozhodnutia	počet	70
22.	Odvolania	počet	3

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF).

Oddelenie chemických analýz:

Vychádzajúc z plánu „Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2013 a na ďalšie roky“ OLC svojimi špecializovanými oddeleniami sa zúčastňuje plnenia plánovaných úloh. Počet vykonaných analýz a formy účasti sú nasledovné:

1.3 - Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí.

- Pripravila sa metóda analýzy biologického materiálu na obsah Cd. Laboratória sú pripravené na analýzy odobratého biologického materiálu pre obsah kadmia.

1.4 - Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska.

- Laboratória majú pripravené metódy analýzy odobratých vzoriek škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl. V hodnotenom období žiadna vzorka nebola odobratá.

2.1 - Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

- Vykonala sa objektivizácia fyzikálnych faktorov (hluk, vibrácie, mikroklimatické podmienky) na pracovných miestach v 14 závodoch, 262 vzoriek so 798 ukazovateľmi.

- Na oddelení chemických a fyzikálnych analýz sa analyzovalo 56 vzoriek ovzdušia (prašnosť a chemické škodliviny), čo je 97 ukazovateľov.
- V rámci NRC pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov sa analyzovali vzorky ovzdušia (75) i stavebného materiálu (37 vzoriek).

2.4 - Ľudský biomonitoring - sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom a pracovnom prostredí.

- Pripravila sa metóda analýzy biologického materiálu na obsah Cd. Laboratória sú pripravené na analýzy odobratého biologického materiálu pre obsah kadmia.

3.2 - Monitoring jodidácie kuchynskej soli.

- Za hodnotené obdobie sa vykonala analýza 65 vzoriek s 195 ukazovateľmi. Vo vzorkách soli sa sledoval obsah jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného.

3.6 - Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách.

- V dodaných vzorkách OLČ zabezpečil analýzu 177 vzoriek v 1177 ukazovateľoch.

4.2 - Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

- Pre účely riešenia projektu sa v laboratóriách OLČ analyzovalo 61 vzoriek s 491 ukazovateľmi. Vo vzorkách boli analyzované: vitamín C, chlorid sodný, bielkoviny, hmotnosť, sušina, popol, tuky, sacharidy, energetická hodnota a vápnik.

4.3 - Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí.

- Pre účely riešenia projektu sa v laboratóriách OLČ analyzovalo 61 vzoriek s 61 ukazovateľmi.

7.3 - Minerálne a pramenité balené vody.

- Pokračovalo sa v analýzach dodaných vzoriek a analyzovalo sa 5 vzoriek s 73 ukazovateľmi.

7.12 - Stanovenie metabolitov toluénu v moči exponovaných zamestnancov.

- Laboratória sú pripravené na analýzy odobratého biologického materiálu, v hodnotenom období nebola odobraná vzorka na analýzy.

7.19 - Vplyv organického znečistenia bazénových vôd na zdravie kúpajúcich.

- RÚVZ so sídlom v Nitre ako gestorské pracovisko v hodnotenom období zabezpečoval prípravu projektu po stránke technickej a metodickej. V spolupráci s UVZ SR sa pripravuje analytická metóda stanovenia trichlóramínu v ovzduší nad vodnou hladinou.

7.20 - Monitoring obsahu dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania.

- RÚVZ so sídlom v Nitre ako gestorské pracovisko eviduje za prvý polrok 2013 pre účely riešenia projektu spolu analýzu 626 vzoriek a 1252 ukazovateľov. Na OLČ RÚVZ so sídlom v Nitre sa analyzovalo a hodnotilo 417 vzoriek individuálnych zdrojov pitnej vody v 834 ukazovateľoch za kraj Nitra a 209 vzoriek v 418 ukazovateľoch za ÚVZ SR. Sledoval sa obsah dusitanov a dusičnanov.

Oddelenie Mikrobiológie životného prostredia:

7.2 Legionelly a améby v zdravotníckych zariadeniach, v nebytových budovách a oddychových zónach

Analyzovaných bolo 10 vzoriek vody na prítomnosť *Legionella* sp. podľa normy STN ISO 11731 s negatívnym výsledkom. Čo predstavuje 10 ukazovateľov a 60 analýz. Išlo o vzorky z bazénov s vodnými atrakciami. Na vyšetrenia zo zdravotníckych zariadení nebola požiadavka.

7.3 Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch

Vyšetřili sme celkovo 9 minerálnych vôd, čo predstavuje 63 ukazovateľov a 63 analýz, z tohto počtu 3 vzorky boli nevyhovujúce. Balených vôd vo watercooleroch bolo vyšetřených 10, čo predstavuje 70 ukazovateľov a 70 analýz, z tohto počtu v ukazovateli kultivovateľné mikroorganizmy 7 vzoriek prekročilo stanovené limity podľa Nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z.z. z 10. mája 2006. Pri vyšetřovaní prírodných minerálnych vôd, pramenitých vôd a vôd vo watercooleroch postupujeme v súlade s Výnosom MP SR a MZ SR z 15.10.2010 č.18794/2010 – OL a s ním súvisiacimi prílohami č.1 – tabuľka č.1: Mikrobiologické a biologické požiadavky na kvalitu minerálnej vody a pramenitej vody.

7.15 Peľová informačná služba (PIS) – Monitoring biologických alergénov v ovzduší

Aerobiologický monitoring biologických častíc v ovzduší bol spustený v 10. týždni v mesiaci marec 2013. V rámci monitorovania biologických častíc bolo zhotovených 112 vzoriek trvalých preparátov peľových zrn a spór plesní, určených bolo 263 taxónov, čo predstavuje 375 ukazovateľov a 391 analýz za sledované obdobie od 4.3.2013 – 30.6.2013. Priebežné výsledky monitorovania sa medializovali na webových stránkach www.alergia.sk, www.pelovespravy.sk a www.ruvznr.sk.

9.PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

V 1. polroku 2013 oddelenie podpory zdravia zrealizovalo intervenčné a zdravotno – edukačné aktivity, ktoré vychádzali z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR, NPPZ s cieľom zvýšiť informovanosť o aktívnej podpore zdravia, zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania individuálnym a skupinovým poradenstvom. Jeho priority boli zamerané na pohybovú aktivitu, správnu výživu, prevenciu obezity s dôrazom na mladú generáciu, eliminovanie nesprávnych stravovacích návykov, prevenciu látkových a nelátkových závislostí s dôrazom na mladú generáciu.

Pri plánovaní a uskutočňovaní zdravotno – výchovných podujatí sme spolupracovali so samosprávami, školami, zdravotníckymi zariadeniami a ďalšími organizáciami. Komunikovali sme s masmédiami a pripravovali odborné informácie pre novinárov do regionálnych denníkov a priame vstupy do regionálnych televíznych vysielačích staníc. Do médií sme poskytli celkovo 33 príspevkov.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Úlohy vyplývajúce z tohto projektu v 1. polroku 2013 zatiaľ neboli realizované.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity

Úlohy vyplývajúce z plnenia Národného programu prevencie obezity sme realizovali formou individuálneho poradenstva (vrátane telefonických konzultácií), aktivít Poradne zdravia a Poradne zdravej výživy.

Zdravotno – výchovné aktivity zamerané na prevenciu a elimináciu obezity spolu s vysvetľovaním jej rizík a dôsledkov boli zamerané na deti predškolského veku, žiakov základných a stredných škôl, pre pedagogických pracovníkov, rodičov a pre seniorov. Všetky aktivity boli zamerané na zvýšenie povedomia obyvateľstva v oblasti zdravého životného štýlu, zdravej výživy a následkoch nedostatočnej pohybovej aktivity.

V 1. polroku 2013 sme uskutočnili 12 prednášok venovaných problematike ozdravenia výživy, zmenám v stravovacích návykoch, pitnom režime. Edukovaných bolo 174 osôb. Okrem prednášok sme priebežne zabezpečovali distribúciu edukačných materiálov – letáky z produkcie ÚVZ SR a videokazety

Pre členov Jednoty dôchodcov Slovenska v Nitre sme zorganizovali 4 prednášky spojené s besedami zamerané na dôležitosť pohybu v ich veku, zdravú výživu, dodržiavanie pitného režimu, správnu životosprávu a elimináciu vysokého cholesterolu. Zároveň im boli vykonané vyšetrenia – tlak krvi, pulz, BMI, WHR, hladiny cholesterolu v krvi.

V mesiaci máj 2013 pri príležitosti svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ sme informovali rôzne vekové skupiny populácie o potrebe voľno - časovej pohybovej aktivity pre zdravie a zabezpečili sme zapožičanie videofilmov „Starostlivosť o chrbticu detí a dospelých“.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

V zmysle usmernenia gestora súťaže RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sme sa v roku 2013 zapojili do 6. ročníka Celonárodnej medzinárodne koordinovanej kampani na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie „Vyzvi srdce k pohybu“. Cieľom kampane bolo zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov SR – zníženie chorobnosti a úmrtnosti na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity. V rámci realizácie tejto súťaže boli poskytnuté informačné správy o prospešnosti a význame kampane i o možnostiach, ako sa do kampane zapojiť na web stránke RÚVZ Nitra a v regionálnych týždenníkoch (Nitrianske noviny MY, Nitrianske ECHO, Pardon, rádio MAX, rádio Lumen, Tekovské noviny). K predmetnej kampani sme vyhotovili informačné panely v priestoroch RÚVZ Nitra, Mestského úradu v Nitre a v centre mesta. Prostredníctvom Nitrianskeho samosprávneho kraja, Mestského úradu v Nitre sme oslovili všetky základné a stredné školy a vysoké školy (Slovenskú poľnohospodársku univerzitu a Univerzitu Konštantína filozofa). Informácie o súťaži boli poskytnuté do zdravotníckych zariadení (FN Nitra, polikliniky Chrenová, Klokočina), do zariadení sociálnych služieb do Domovov pre dôchodcov a Denných centier pre seniorov.

Propagáciu a poradenstvo k súťaži sme vykonávali priebežne v rámci aktivít mobilnej Poradne zdravia počas výjazdov.

Po skončení súťaže sme zozbierané a vyplnené účastnícke listy zaslali gestorovi kampane – RÚVZ Banská Bystrica za účelom ich vyhodnotenia a zlosovania.

9.3 Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014

V tejto oblasti sme uskutočnili edukáciu žiakov ZŠ a SŠ (14 aktivít), z toho boli 3 aktivity podľa kalendára SZO. V rámci týchto podujatí sme premietli žiakom film „Kým stúpa dym“, názornú prednášku o zdravotných rizikách fajčenia formou prezentácia a nakoniec sme

uskutočnil vedomostný kvíz o fajčení. Výhercovia boli odmenení vecnými cenami od EX SMOKERS.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre sa v súvislosti s realizáciou prieskumu Global Youth Tobacco Survey (GYTS) A Global School Personnel Survey (GSPS) sa zúčastnil dňa 25.4.2013 v Martine pracovného stretnutia ohľadom realizácie štúdie GSPS. OPZ uskutočnilo dotazníkový prieskum u pedagogických zamestnancov vo vybraných školách (ZŠ Veľké Zálužie, ZŠ Zlaté Moravce, Robotnícka ul., ZŠ s MŠ Novozámocká ul. v Nitre a Gymnázium v Zlatých Moravciach. Zber údajov prebiehal v mesiacoch apríl – máj 2013).

9. 3. 1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky – každý páry rok, naposledy prebiehala v roku 2012. Rok po súťaži (to je r. 2013) sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich nefajčiarskej abstinencie. V zmysle záverov porady vedúcich odborov podpory zdravia, ktorá sa konala v mesiaci jún 2013 vyplynulo, že hodnotenie efektívnosti súťaže „Prestaň a vyhraj“ dotazníkovou formou sa v roku 2013 nebude realizovať.

V rámci poradenstva v predstihu informujeme klientov poradne a počas výjazdov mobilnej poradne o pripravovanej súťaži „Prestaň a vyhraj“ a motivujeme fajčiarov, aby sa do tejto súťaže zapojili a aby sa im podarilo skončiť s týmto zlozvykom.

9. 6 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

Aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí mali priaznivú odozvu zo strany seniorov. V priebehu hodnotiaceho obdobia sme zabezpečovali v denných centrách pre seniorov zdravotno – výchovné aktivity v oblasti zdravého životného štýlu sme vykonávali poradenskú činnosť. Týmto zariadeniam boli poskytované služby mobilnej poradne zdravia a distribúcia zdravotno – výchovných materiálov. Jednalo sa o distribúciu propagačných materiálov k celoštátnej a medzinárodne koordinovanej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu“ a materiálov z edície Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, Nadácie Memory, Centra Memory .

V rámci „Týždňa uvedomenia si mozgu“ boli odprezentované prednášky pre návštevníkov **Centra seniorov v Zlatých Moravciach** na Mojmirovej ul., a v **Centre pre seniorov v Šali na Hornej ul.** na tému: „Ako si udržať mozog v dobrej kondícii a zdravú myseľ“ a „Prevencia a príčiny Alzheimerovej choroby“, ktorých cieľom bolo poskytnutie informácií o možnostiach ako si zachovať dobré fungovanie mozgu do vysokého veku. Seniori mali možnosť vyplniť dotazníky, ktoré boli vypracované ako pomôcka pre členov rodiny na posúdenie ich obáv z poruchy pamäti u osoby, o ktorú sa starajú. Zároveň im bola ponúknutá možnosť vyplňania pracovných listov, testov, koncentračných cvičení, ktoré poskytla Slovenská Alzheimerova spoločnosť a nadácia Centrum Memory,n.o.. Počas prednášok boli realizované merania krvného tlaku, pulzu, BMI, WHR, a poskytovalo sa odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu.

V priestoroch OPZ pri RÚVZ sme zrealizovali pre seniorov štyri prednášky na tému: „Žijeme život prospievajúci mozgu?“ „Príčiny a prevencia Alzheimerovej choroby“, „Spánková hygiena“, „Ako si udržať mozog v dobrej kondícii a zdravú myseľ“.

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

Na základe Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 – 2015 boli ponúkané edukačné materiály zamerané na bezpečnosť cestnej premávky – BECEP. Edukačný materiál v 1. polroku 2013 bol distribuovaný do 8 materských škôl v Nitrianskom okrese. Distribuovali sme letáky a zapožičavali sme DVD kazety s videofilmom „Dopravné nehody a prvá pomoc“, výchovno - vzdelávacie spoty: Chodci v cestnej premávke, Zodpovední cyklisti, Nepozornosť za volantom, Rýchlosť a agresivita na ceste, Alkohol a drogy za volantom.

V oblasti primárnej prevencie drogových závislostí sme edukačne pôsobili formou prednášok a besied na štyroch ZŠ (ZŠ Nitra – Novozámocká, ZŠ – Veľké Zálužie, ZŠ Zlaté Moravce – Robotnícka ul. – 2 x. Súčasťou prednášok bolo premietanie DVD filmov a distribúcia zdravotno - výchovných materiálov a letákov.

9.8 CINDI program SR

Program CINDI sa realizoval okrem skriningových vyšetrení hlavne prostredníctvom Poradne zdravia, formou vyhľadávania rizikových faktorov srdcovo-cievnych chorôb, metabolických, onkologických u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia a bez evidentných klinických príznakov. Návštevníci Poradne zdravia boli vyšetrovaní s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V prípade potreby, ak bola zistená závažná porucha, boli odoslaní do starostlivosti praktických lekárov.

V 1. polroku 2013 bolo v rámci poradne zdravia a výjazdov mobilnej poradne vyšetrených celkovo 316 osôb, z toho bolo 215 žien a 101 mužov.

Klientmi Poradne zdravia boli aj pracovníci určených profesií – respondenti dotazníkových prieskumov projektu „Sledovanie výživového stavu u vybraných skupín obyvateľstva“, ktorým sa robilo kompletné vyšetrenie (celkovo 37 dát).

V záujme dostupnosti preventívneho vyšetrenia sa realizovali komplexné vyšetrenia a poradenstvo priamo na pracoviskách v rámci výjazdov mobilnej poradne zdravia.

Na realizácii cieľov programu CINDI sa podieľali aj špecializované poradne (poradňa zdravej výživy, poradňa na odvykanie od fajčenia, poradňa pre deti a mládež).

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nových Zámkoch**

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia:

1.1 Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami. Gestorom aktualizácie je ÚVZ SR Bratislava.

Plnenie Akčného plánu za I. polrok 2013, problematika pitnej vody:

V rámci výkonu monitoringu kvality pitnej vody, odberové miesta, pokiaľ to dovoľuje odberová sieť, sú stanovené tak, aby čo v najväčšej miere zahŕňali predškolské a školské zariadenia v okrese. V I. polroku 2013 z celkového počtu 128 odberových miest bolo 53 odberových miest v predškolských a v školských zariadeniach a 5 v zariadeniach sociálnej starostlivosti. Vzhľadom k tomu, že všetky predškolské a školské zariadenia sú napojené na obecné vodovody, v tomto smere nie sú problémy s kvalitou pitnej vody. V priebehu I. polroka 2013 neboli zaznamenané v okrese Nové Zámky epidémie vodou prenosných ochorení, nebol zaznamenaný prípad dusičnanovej alimentárnej methemoglobinémie. V rámci okresu Nové Zámky (62 sídelných útvarov) okrem jednej obce (Pavlová, počet obyvateľov cca 270) majú všetky obce a mestá vybudovaný obecný vodovod.

Výsledky monitoringu kvality pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou a orientačného sledovania kvality vody v artézskych studniach v meste Nové Zámky sú pravidelne aktualizované na internetovej stránke úradu. Údaje o kvalite pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou sú k dispozícii aj v rámci informačného systému (IS) Pitná voda.

Orientačné výsledky sledovania kvality vody vo verejných vodovodoch:

- kontrolný monitoring: 103 vzoriek

- preverovací monitoring: 20 vzoriek

Z celkového počtu 123 rozborov vzoriek vody, odobratých v rámci monitoringu, vyhovovalo 111 vzoriek, nevyhovovalo 12 vzoriek (9,8 %).

Z celkového počtu 12 nevyhovujúcich vzoriek vody:

- 1 vzorka nevyhovovala po stránke mikrobiologickej

- 11 vzoriek po stránke fyzikálno-chemickej

Najčastejšie prekračovaná ukazovatele kvality sú železo a farba.

Odbery v rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané v prípade nevyhovujúcej vzorky vody, odobratej v rámci monitoringu (ukazovatele MH, NMH).

Počet takto odobratých vzoriek: 2

Počet nevyhovujúcich vzoriek: 0

Na základe žiadosti prevádzkovateľa vodovodu (Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s Nitra Nábřežie za hydrocentrálou č.4), ktorá spĺňala požiadavky právnych predpisov, ktoré sa vzťahujú na kvalitu pitnej vody, RÚVZ Nové Zámky dňa 6.6.2011 rozhodnutím č.2349/2/2011 súhlasil s použitím vody vodovodu Sikenička, ktorá nespĺňa limit kvality pitnej vody v ukazovateli dusičnany podľa požiadaviek nariadenia vlády SR č.496/2010 Z.z. do maximálnej hodnoty 75 mg/l na dobu troch rokov.

Uvedená hodnota nebola v I. polroku 2013 prekročená.

Problematika vody na kúpanie:

Umelé kúpaliská:

Pred začatím letnej turistickej sezóny jednotliví prevádzkovatelia kúpalísk dokladovali kvalitu vody v zdrojoch termálnej vody, chladiacej a pitnej vody na kúpaliskách.

V prípadoch, kedy orgán na ochranu zdravia ľudí vydal posudok k uvedeniu priestorov kúpalísk do prevádzky v letnej turistickej sezóne 2013, kvalita ich vody vyhovovala požiadavkám Vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č.308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku.

Orientačné výsledky sledovania kvality vody na umelých kúpaliskách za I. polrok 2013:

Kúpaliská s celoročnou prevádzkou:

- TK I Štúrovo (v prípade nepriaznivého počasia, v celoročnej prevádzke sú bazény krytej haly – sedací, detský, oddychový): odobratých 42 vzoriek vody, 4 vzorky nevyhovovali – všetko fyzikálno-chemické ukazovatele

- TK Podhájska (v celoročnej prevádzke bazény sedací, detský, ochladzovací): odobratých 56 vzoriek vody, 42 vzoriek nevyhovovalo – 3 vzorky mikrobiologické ukazovatele, 39 vzoriek fyzikálno-chemické ukazovatele (hlavne chemická spotreba kyslíka manganistanom).

Ostatné prevádzky a bazény s celoročnou prevádzkou:

- Wellness centrum Aquamarin Podhájska: odobratých 85 vzoriek vody, 36 vzoriek nevyhovovalo – všetko fyzikálno-chemické ukazovatele (hlavne chemická spotreba kyslíka manganistanom).

- Relax komplex krytá plaváreň Nové Zámky: odobratých 11 vzoriek vody, 2 vzorky nevyhovovali (1 vzorka v mikrobiologických ukazovateľoch, 1 vzorka fyzikálno-chemické ukazovatele).

- Penzión Energy I Podhájska: odobratých 11 vzoriek vody, 9 vzoriek nevyhovovalo – 1 vzorka mikrobiologické ukazovatele, ostatné vzorky - fyzikálno-chemické ukazovatele spôsobené vlastnosťami termálnej vody.

- Hotel Guest Centre Štúrovo: odobratých 5 vzoriek vody, všetky vyhovovali

- SOŠ Dvory nad Žitavou: odobraté 3 vzorky vody, všetky vyhovovali.

- Plavecké jasličky „Žabka“ Nové Zámky: odobratých 7 vzoriek vody, 3 vzorky nevyhovovali – 1 vzorka v mikrobiologických ukazovateľoch, 2 vzorky vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch.

Kúpaliská so sezónnou prevádzkou:

- TK Nové Zámky: odobratých 5 vzoriek vody, 2 vzorky nevyhovovali – jedna vzorka nevyhovovala v mikrobiologických ukazovateľoch, 1 vzorka vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch.

- TK II Štúrovo: odobratá 1 vzorka vody - vyhovovala.

- TK Tvrdošovce: prevádzka zahájená v II. polroku 2013.

- Penzión Lagán Radava: odobratá 1 vzorka vody, vyhovovala.

Závadnosť vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch kvality vody na kúpanie bola zistená hlavne v ukazovateli „teplota voda“ na termálnych kúpaliskách, kde sa bazény naplňajú termálnou vodou (TK I Vadaš Štúrovo, TK Podhájska, TK Tvrdošovce) resp. bola spôsobená prirodzenými vlastnosťami termálnej vody (napr. vysoký obsah amónnych iónov minerálneho pôvodu na TK Podhájska spôsobuje aj prekročovanie ukazovateľa „chemická spotreba kyslíka manganistanom“).

Analýza bola vykonaná z laboratórnych rozbor vzoriek vody na kúpanie, dostupných ku dňu 30.6.2013

Prírodné kúpacie oblasti:

Štrkoviska Tona Šurany – vzhľadom k tomu, že od roku 2009 nie je uvedená vodná plocha na zozname vôd určených na kúpanie, počas letnej kúpacej sezóny budú v roku 2013 zo štrkoviska realizované 3 odbery vzoriek vody v rámci orientačného sledovania kvality vody.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch vykonal pred začatím kúpacej sezóny a počas jej trvania (23.5.2013, 2.7.2013) kontrolu označenia vodnej plochy varovnými tabuľami s textom „voda nie je vhodná na kúpanie zo zdravotných dôvodov“ (na základe výsledkov sledovania kvality vody v roku 2012). Označenie vodnej plochy je zabezpečené mestom Šurany, v katastrálnom území ktorého sa štrkovisko nachádza.

Orientačné výsledky sledovania kvality vody:

Výsledky sledovania:

I. odber dňa 12.6.2013 - všetky tri vzorky vyhovovali.

Výsledky sledovania kvality vody na kúpanie na umelých kúpaliskách a jednej prírodnej kúpacej oblasti sú pravidelne aktualizované aj v rámci IS Voda na kúpanie.

1.2 Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS).

V sledovanom období sme sa na plní úlohy nepodielali.

1.3 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí.

V sledovanom období sme sa na plní úlohy nepodielali.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska.

V sledovanom období sme sa na plní úlohy nepodielali.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách.

V sledovanom období sme sa na plní úlohy nepodielali.

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety).

V sledovanom období sme sa na plní úlohy nepodielali.

1.7 Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách.

V sledovanom období sme sa na plní úlohy nepodielali.

Oddelenie hygieny detí a mládeže:

4.2. - Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. V okrese Nové Zámky v roku 2013 sa zber údajov vykonal vo vekovej skupine 15-18 ročných a to na Gymnáziu, Ul. M. R. Štefánika č. 16, Nové Zámky (u 60 respondentov) a na Strednej odbornej škole, Nitrianska cesta č.61, Nové Zámky (u 60 respondentov).

Dotazníkový prieskum pozostával z piatich dotazníkov: „Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa“, „Frekvenčný dotazník“, „Výživové preferencie“, „24-hod. stravovacia anamnéza“ a „24-hod. pohybový režim“. V rámci projektu sa vykonal odber vzoriek stráv (obedov). Jednalo sa o celotýždňovú stravu vrátane podávaných nápojov v priebehu dňa.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Gestorom projektu je RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR, spolupracujú: LF UK Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica, VUP Bratislava

Riešiteľskými pracoviskami sú všetky RÚVZ v SR.

Termín zberu údajov RÚVZ: do 30.6.2013

Termín zaslania údajov na spracovanie: do 30.09.2013

4.3. - Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok v potravinách

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Projekt "Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok v potravinách" nadväzuje na úlohy Programového vyhlásenia vlády SR na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva. V okrese Nové Zámky sa v I.polroku 2013 zber údajov vykonal v Základnej škole, Ulica J. Stampayho 928/76, Gbelce vo vybranej skupine 13 ročných detí dotazníkovou formou (20 respondentov).

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Spracovanie údajov zabezpečí ÚVZ SR Bratislava.

Termín zberu údajov RÚVZ: do júna 2013

Termín zaslania údajov na spracovanie : do 01.11.2013

Plnenie úloh, vyplývajúcich zo Špecializácie odborných činností ÚVZ SR

Oddelenie hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Nových Zámkach v súčasnosti neparticipuje na plnení žiadnych úloh, ktoré vyplývajú zo Špecializácie odborných činností ÚVZ SR.

Oddelenie hygieny výživy:

Úloha 3.1.Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie SR.

V súlade s obdržanou osnovou na spracovanie hlavnej úlohy bolo do úlohy v 1.polroku 2013 zapojených 35 respondentov (stredne ťažko pracujúcich v podnikoch okresu Nové Zámky a klienti základnej poradne zdravia RÚVZ Nové Zámky) bola odobratá krv na vyšetrenie a pomocou prístroja „Reflotron“ boli vykonané biochemické vyšetrenia na glykémiu, C. cholesterol, HDL – chol., LDL- chol., TGL a ďalej boli vykonané somatometrické a

anamnestické vyšetrenia (výška, váha, BMI, obvod pásu, obvod bokov, WHR (pás/boky), TK – systolický, TK – diastolický jednotlivých respondentov).

Zistené údaje spolu s údajmi o spôsobe stravovania respondentov - 24 hodinové jedálne lístky a dotazníky budú vyhodnotené v počítači pomocou programu „ALIMENTA“. Výsledky spracované vo forme tabuliek boli zaslané na ústredné spracovanie na RÚVZ Nitra a potom následne na RÚVZ Poprad.

Úloha 3.2. Kontrola jodidácie kuchynskej soli

Bolo vyšetrených 12 vzoriek soli. Vzorky vyhovovali požiadavkám zdravotnej nezávadnosti.

Úloha 3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

RÚVZ v Nových Zámkoch túto úlohu bude plniť až v auguste 2013.

Úloha 3.6. monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Bolo rozdaných 10 dotazníkov ktoré po vrátení budú následne vyhodnotené a spracované.

Plnenie úloh, vyplývajúcich zo špecializácie odborných činností ÚVZ SR

Oddelenie hygieny výživy RÚVZ v Nových Zámkoch v súčasnosti neparticipuje na plnení žiadnych úloh, ktoré vyplývajú zo špecializácie odborných činností ÚVZ SR.

Oddelenie sa podieľa na odbere vzoriek pre špecializované laboratórne činnosti akreditovaných laboratórií v rámci vyššie uvedených programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR (Glutén v diétnych potravinách, Sledovanie reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti).

Oddelenie epidemiológie:

6/1 Úloha - Národný imunizačný program SR - pravidelné povinné očkovanie je vykonávané proti desiatim prenosných ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, pneumokokovým invazívnym ochoreniam, osýpkam, ružienke a mumpsu, v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2012 realizuje v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými programami a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015. Okrem zaočkovanosti sa kontroluje aj evidencia a dokumentácia očkovania, postvackinačné reakcie, kontraindikácie očkovania a dodržiavanie chladového reťazca pri manipulácii s vakcínami. Zo záverov previerky očkovania vykonanej k 31.08.2012 vyplynuli nasledovné výsledky:

Základné očkovanie detí ročníku narodenia 2010 proti DTaP-VHB-Hib-IPV bolo vykonané na 99,2%. Preočkovanie proti DTaP-IPV v šiestom roku života (ročník narodenia 2005) bolo vykonané na 99,3%. Preočkovanie detí proti DiTe-IPV v 13. roku života (ročník narodenia 1998) bolo realizované na 99,7%. Základné očkovanie novorodencov proti TBC bolo

vykonané na 95,6%. Základné očkovanie detí proti MMR bolo v ročníkoch 2009 a 2010 vykonané na 99,3% a 98,9%. Následné preočkovanie detí v 11. roku života proti MMR bolo vykonané v ročníku narodenia 2000 na 99,8%. Očkovanie zdravotníckych pracovníkov je naďalej na dobrej úrovni, percento zaočkovania sa pohybuje od 90% - 100%. Taktiež 100% zaočkovanosť je u novorodencov HBsAg pozitívnych matiek a hemodialyzovaných pacientov. Očkovanie proti VHB u vybraných skupín osôb vystavených zvýšenému riziku nákazy VHB, bolo kompletne vykonané u 9 kontaktov chorých na VHB, 9 kontaktov nosičov HBsAg, u 279 chovancov zariadení pre mentálne postihnutých a u 4 detí v resocializačných strediskách pre drogovu závislé osoby. Očkovanie proti chrípke a invazívnym pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb, bolo vykonané proti chrípke u 714 obyvateľov a zaočkovanosť dosiahla 90,4%, proti invazívnym pneumokokovým nákazám u 40 obyvateľov a zaočkovanosť dosiahla 5,1%. U odporúčaného očkovania, alebo očkovania na žiadosť rodičov u detí do 15 rokov života bolo očkovanie vykonané celkovo u 1189 detí, z toho 307x proti Kliešťovej encefalitíde, 313x proti Chrípke, 190x proti VHA, 5x proti VHA+VHB, 8x proti Meningokokovej meningitíde a 2x proti infekciám vyvolaným Streptococcus pneumoniae, 209x proti Rotavírusovým infekciám, 51x proti Ovčím kiahňam a 104x proti rakovine krčka maternice.

6/2 Úloha - surveillance infekčných chorôb - bola vykonávaná v súlade s Akčným programom Spoločenstva (2011–2013) v oblasti verejného zdravia a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR. Aktívnym výkonom surveillance je zabezpečená vysoká úroveň ochrany obyvateľov pred infekčnými ochoreniami s dodržaním etických hodnôt a kódexov správania. Je zabezpečená aktívna spolupráca s laboratórnymi zložkami v rámci okresu, krajskými pracoviskami a s jednotlivými NRC. K zlepšeniu hlásenia infekčných ochorení praktickými lekármi jednotlivými oddeleniami FNŠP i laboratórnymi zložkami sú vykonávané pravidelné kroky. Cestou systému rýchleho varovania sú prezentované i prijímané dôležité informácie o epidemiologickej situácii v rámci SR, ako i o mimoriadnych situáciách prezentovaných cestou ECDC a WHO. K zlepšeniu informovanosti a edukácie verejnosti je aktívne dávaný do povedomia informačný systém EPIS, ďalšie dôležité informácie sú prezentované na internetovej stránke RÚVZ a pravidelne uverejňované v okresných i krajských médiách.

6/3 Úloha - Informačný systém prenosných ochorení - systém posilnenia surveillance a kontroly infekčných ochorení je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, ktorý bol v súlade s požiadavkami EÚ inovovaný. Bol prepracovaný na základe podkladov z terénnych epidemiologických pracovísk jednotlivých vybraných RÚVZ v SR. Poskytuje možnosti centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne. Taktiež centrálnej databázy prípadov akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení hlásených hromadne. Ďalej je tu vedená centrálna databáza vykonaných vyšetrení v NRC v rámci projektu systému rýchleho varovania. Cestou novelizovaného informačného systému EPIS je zabezpečovaný systematický zber, sumarizácia a analýza informácií o infekčných ochoreniach, a o monitorovaní zdravia obyvateľov. Na základe podrobných databáz údajov sú spracované kvalitné výstupy a podrobné správy - informácie o epidemiologickej situácii na Slovensku. Tieto, ako i ďalšie odborné informácie sú voľne prístupné občanom na internetovej stránke portálu Epidemiologického informačného systému. Hlásenie infekčných ochorení cestou systému EPIS v priebehu I. polroka 2013 realizovali dvaja lekári (1 praktický lekár pre deti a dorast a 1 praktický lekár pre dospelých), ktorí aktívne využívajú možnosti elektronického hlásneho systému.

6/4 Úloha - Nozokomiálne nákazy - bola realizovaná s cieľom posilnenia prevencie, kontroly a znižovania výskytu prenosných ochorení – nemocničných nákaz súvisiacich s pobytom osôb v zdravotníckych zariadeniach. Redukciou príčin vzniku nemocničných nákaz, rezistencie bakteriálnych kmeňov na antimikrobiálne látky. Realizujú sa previerky štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadení, ktoré sú zamerané na kontrolu dodržiavania vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia. V rámci realizácie programu HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance) bolo prešetrených 125 nozokomiálnych infekcií na jednotkách intenzívnej starostlivosti. Aktívne sa realizujú stretnutia lekárov poverených sledovaním a analýzou NN v rámci „nozokomiálnych komisií“. V priebehu I. polroka 2013 sa zasadnutie komisie uskutočnilo dňa 28.05.2013. Operatívne sa riešila realizácia represívnych opatrení pri nedostatkoch zisťovaných v rámci FNsP s vedením nemocnice. Úroveň sledovania a hlásenia NN jednotlivými oddeleniami hodnotíme v priebehu I. polroka 2013 ako dobrú. Dňa 5.05.2013 bol zrealizovaný s lôžkovými oddeleniami FNsP v Nových Zámkoch, všeobecnými ambulanciami, stomatologickými ambulanciami a hemodialyzačnými pracoviskami 5. ročník národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky – zachrániš život“), ako súčasť programu WHO s názvom „Hygiena a dezinfekcia rúk a pomoc nemocniciam pri registrácii do siete nemocníc“.

6/5 Úloha - mimoriadne epidemiologické situácie - je založená na rýchlej koordinovanej reakcii na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie. Rozvíjajú sa stratégie a postupy pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na okresnej a miestnej úrovni. Tieto môžu vzniknúť v súvislosti s napr. očakávanou pandémiou chrípky, alebo nečakanými bioteroristickými aktivitami, prípadne rozšírením staronových ochorení. Prioritnú úlohu na úrovni okresnej zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, ktorá sa opiera o vypracované krízové plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. Na úrovni okresu sú spracované aktualizované materiály „Okresný havarijný plán“ a „Okresný plán pre prípad pandémie chrípky“. V roku 2009 bola zriadená regionálna protiepidemická komisia pri RÚVZ v Nových Zámkoch. Zároveň bol vypracovaný i jej štatút a rokovací poriadok. Vedúci oddelenia epidemiológie je členom Krízového štábu obvodného úradu Nové Zámky. Všetci pracovníci oddelenia epidemiológie boli podrobne oboznámení s materiálom „Podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR“. Ich súčasťou je i problematika aktuálnej informovanosti obyvateľov. Dôležitú úlohu zohráva kvalitný monitoring so zabezpečením systému rýchleho varovania, ktorý je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, v spolupráci s ECDC a WHO. V súvislosti s povodňovou situáciou v okrese bol opakovane vykonaný monitoring výskytu komárov na povodiach riek Dunaj, Váh a Hron a Ipeľ.

6/6 Úloha - enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDP - po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v SR je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V I. polroku 2013 sa vyšetřovanie uskutočnilo v ČOV Nové Zámky a ČOV Štúrovo. Boli odobraté vzorky odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV. Vykonaných bolo šesť odberov vzoriek odpadových vôd (3x ČOV Nové Zámky, 3x ČOV Štúrovo) na vyšetřenie prítomnosti enterálnych vírusov. Poliovírusy v odobratých vzorkách dokázané neboli, bol dokázaný 1x Echovirus 6.

6/7 Úloha - prevencia HIV/AIDS - najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí. Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí. Cielené aktivity vo vybranom kolektíve študentov budú vykonané v II. polroku 2013.

6/8 Úloha - poradne očkovania - očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosťi populácie. Pracovníci poradne očkovania poskytovali priebežne fyzickým osobám i zdravotníckym pracovníkom informácie o ochoreniach preventabilných očkovaním, o jednotlivých druhoch očkovania, očkovacích látkach a ich zložení, ako i o možných nežiadúcich reakciách po očkovaní. Oddelenie epidemiológie RÚVZ vykonávalo v priebehu I. polroka 2013 poradenskú činnosť ohľadom očkovania pred cestou do zahraničia, konzultácie pre praktických lekárov v problematike povinného pravidelného očkovania, poradenskú činnosť pre rodičov v prípade odmietania očkovania a prejednanie zistených nedostatkov, ako i konzultácie pre FNsP v prípade odporúčaného očkovania a pri poranení biologicky kontaminovanými predmetmi u zdravotníckych pracovníkov.

6/9 Úloha - Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu - očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrešujúcich a nepravdivých informácií a sponchybnovanie významu a bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Prieskum bol od 10.06.2013 do 14.06.2013 realizovaný formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny: budúcich rodičov - žiačok vybraných stredných škôl (Gymnázium Nové Zámky, Gymnázium Štúrovo, Obchodná akadémia Šurany) a skupinu rodičov malých detí - v šiestich vybraných pediatrických ambulanciách okresu. Následne boli dotazníky odoslané gestorovi úlohy RÚVZ Komárno.

7/ Špecializácia odborných činností je založená na surveillance infekčných a chronických ochorení, identifikácii príčin, príprave preventívnych a represívnych opatrení, konzultačnej a metodologickej činnosti i doškolovania. Oddelenie epidemiológie vykonáva špecializované činnosti v spolupráci ÚVZ SR v Bratislave a ostatnými NRC v SR v nasledovných oblastiach:

- imunizačný program
- surveillance poliomyelitídy
- surveillance osýpok, rubeoly a parotitídy

- surveillance pertussis
- surveillance chrípky
- surveillance meningokokových invazívnych ochorení
- surveillance HIV/AIDS
- surveillance alimentárnych infekcií
- surveillance vírusových hepatítid
- problematika bioterorizmu a emergentných situácií
- problematika chronických ochorení, vrátane CINDI, EHES
- surveillance vybraných zoonóz, kliešťovej meningoencefalitídy a hemoragických horúčok
- nozokomiálne nákazy
- sterilizácia, DDD a regulácia živočíšnych škodcov
- surveillance hemofilových a pneumokokových invazívnych infekcií

8/ Výskumná úloha:

V priebehu I. polroka 2013 MUDr. Benko a RNDr. Matušková pokračovali v spolupráci s fi. GlaxoSmithKline z Belgicka a 9 obvodnými lekármi pre deti a dorast okresu Nové Zámky v realizácii fázy B štúdie 104106 OKAH 179 EXT181 s očkovacou látkou (Varilrix).

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva:

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce

Na oddelení preventívneho pracovného lekárstva vedieme evidenciu rizikových prác v celoslovenskom programe ASTR, ktorý sa pravidelne aktualizuje v priebehu roka 2011 prebehla inštalácia nového celoslovenského programu. V okrese Nové Zámky v roku 2013 sú evidované rizikové práce vo výrobných závodoch a v súkromných firmách s celkovým počtom pracovníkov 1 204, z tohto počtu vykonáva rizikové práce 330 žien. V priebehu I. polroka 2013 nastal pokles počtu vyhlásených rizikových prác z toho dôvodu, že zanikli niektoré výrobné prevádzky, pracoviská, alebo zamestnávateľia vytvorili také pracovné podmienky, že sa zrušili rizikové pracoviská vyhlásené v tretej kategórii rizika. Rizikové práce v 3. a 4. kategórii rizika podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií boli vyhlásené v 2 prípadoch, zrušenie rizikových prác rozhodnutím nebolo vykonané ani v jednom prípade. Evidencia rizikových prác v druhej kategórii rizika je vedená v 3 prípadoch.

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru na rizikových pracoviskách sa kládol dôraz na zaradovanie pracovníkov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskech prehliadok, ďalej sme sledovali intervaly preventívnych lekárskech prehliadok, poskytovanie, používanie a údržbu osobných ochranných pracovných prostriedkov, pravidelnú objektivizáciu faktorov pracovného prostredia a vypracovanie aktuálnych prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce bol vykonaný v 8 prípadoch a bol medzi inými zameraný aj na dodržiavanie povinnosti zamestnávateľov o zabezpečení pracovnej zdravotnej služby vyplývajúcej zo zákona č. 470/2011 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a

doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov.

Sankcie za neplnenie povinnosti zamestnávateľov za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce neboli uložené.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sme sa zameriavali na uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, v znení Nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z. a Nariadenia vlády SR č. 471/2011, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev.

V okrese Nové Zámky sa veľmi toxické, alebo toxické látky a zmesi nevyrábajú. Pri zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami sme vykonali štátny zdravotný dozor v 4 prípadoch. Používanie veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa jednotlivých druhov a skupín (hlavne pri leteckej aplikácii) sa vykonáva podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín, vydaného na príslušný rok. Rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami pri výkone dezinfekcie a deratizácie sme nevydali.

Pri došlých hláseniach o dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov preverujeme u fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb dodržiavanie uvedených právnych predpisov. Mimoriadne situácie, ani havárie sa v okrese Nové Zámky nevyskytli.

Odbornú prednášku pre pracovníkov v poľnohospodárstve na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami pracovníci RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch nevykonali.

Od 1.9.2007 – od platnosti Zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov nie je na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch zriadená komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami podľa Nariadenia Vlády SR č. 360/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu požadovaných vedomostí pre skúšky odbornej spôsobilosti, o zriaďovaní a činnosti skúšobných komisií a o obsahu osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

Na základe odborného usmernenia Úradu verejného zdravotníctva SR, čísla OHŽP-5195 zo dňa 11.6.2013 v súvislosti s povodňami sa na území okresu Nové Zámky v priebehu mesiaca jún začalo pozemné vykonávanie postrekových prác proti výskytu komárov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa taktiež zameriavali na vyhľadávanie pracovísk s výskytom karcinogénnych a mutagénnych faktorov a na dodržiavanie ustanovení Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnych a mutagénnych faktorov, v znení NV SR č. 301/2007 Z.z.

V okrese Nové Zámky sa vyskytujú dve ambulancie klinickej onkológie a vnútorného lekárstva (na ul. SNP 42/A v Nových Zámkoch a vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou na Slovenskej 11 v Nových Zámkoch), ktoré slúžia aj na podávanie cytostatík.

Búracie práce (odstránenie strešnej krytiny zo stavieb), ďalej odstránenia azbestocementových dosák z balkónov bytových domov a kanalizačných rúr v bytových domoch, kde sa vyskytuje v stavebnom materiáli azbest, boli vykonané v 6 prípadoch. Túto prácu vykonalo päť

pracovních skupín, oprávnených vykonávať túto činnosť a to : Emtrade NR s.r.o. Vašinova 14 Nitra, Enerbyt s.r.o. Lipová 1/939 Štúrovo, OK – plus s.r.o. Trenčianska ul. Č. 57, 825 10 Bratislava a BTB, s.r.o. J.Simora 5/7940 Nové Zámky) a

- 11 -

Ohrádka IRS s.r.o. Ul.Jána Stila č. 301, 059 86 Nová Lesná. Uvedené firmy predložili kladné rozhodnutie na vykonávanie týchto prác od Úradu verejného zdravotníctva SR, Trnavská cesta, 52 Bratislava.

V okrese Nové Zámky od roku je 2011 zriadená vo firme BTB, s.r.o. J.Simora 5/7 940 Nové Zámky pracovná skupina, na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. Firma získala oprávnenie od Úradu verejného zdravotníctva SR rozhodnutím čísla OPPL/3671/2011-Fe zo dňa 13.5.2011.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V okrese Nové Zámky v prvom polroku 2013 neboli vyhlásené rizikové práce s výskytom z nadmernej psychickej záťaže. V jednom prípade a to u pracovníkov Hypermarketu Tesco na Nitrianskej ceste 111/A v Nových Zámkoch, evidujeme práce z titulu psychickej záťaže v druhej kategórii rizika.

V priebehu roka 2012 sa RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch zúčastnil na riešení Európskej kampane SLIC – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci, v spolupráci s orgánom Inšpekcie práce v Nitre v stravovacej prevádzke firmy Eurest s.r.o. Miletičova ul. č. 40, 821 09 Bratislava, prevádzka Osram, a.s. Komárňanská cesta č. 7, 940 01 Nové Zámky, dňa 12.6.2012, 7 dotazníkov vyplnili zamestnanci 1 dotazník zamestnávateľ, ďalej za sociálne služby domov dôchodcov Domov Jesienka, Matunáková ul. č. 2, Šurany, dňa 10.5.2012 7 dotazníkov vyplnili zamestnanci a 1 dotazník zamestnávateľ a za dopravné služby Pekáreň Nela, Kornélia Dimičová, Vinohrady č. 927/3D, Nové Zámky, dňa 26.6.2012, 15 dotazníkov vyplnili zamestnanci – vodiči a 1 dotazník zamestnávateľ. Hodnotenie vykonáva v priebehu roka 2013 Úrad verejného zdravotníctva SR v Bratislave, o čom sme boli aj v priebehu polroka 2013 písomne informovaní.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

V priebehu I. polroka 2013 sa nevyskytlo podozrenie na chorobu z povolania, na dlhodobé jednostranné nadmerné zaťaženie. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v priebehu roka sme sa zamerali na vyhľadávanie pracovných činností, kde sa môžu vyskytnúť podozrenia na chorobu z povolania na dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie. Ďalej vo firme Roffelsen Plastics Slovakia, s.r.o. Novozámocká 104 Nitra, pracovisko Nitrianska 59, Šurany, ktorá sa zaoberá výrobou prádelných šnúr vykonávame pravidelne štátny zdravotný dozor, nakoľko je tu predpoklad, že u pracovníkov môže vzniknúť podozrenie na chorobu z povolania z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiaca s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V okrese Nové Zámky sa v priebehu I. polroka 2013 ani v minulých rokoch nevyskytlo podozrenie na chorobu z povolania na ochorenie chrbtice. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné činnosti, kde sa môžu vyskytnúť podozrenia na chorobu z povolania na ochorenie chrbtice najmä na tých pracoviskách, kde sa pracuje s bremenami. Cieľom je na dodržiavanie požiadaviek NV SR č. 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných

a zdravotných požiadavkách na prácu s bremenami požadujeme od firiem, kde sa pracuje s bremenami vypracovať prevádzkový poriadok a posudok o riziku na prácu s bremenami.

2.2. Intervencie na podporu zdravia pri práci

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva sa v mesiaci október aktívne zapoja do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na RÚVZ v Nových

Zámkoch sa uskutoční deň otvorených dverí v spolupráci s oddelením výchovy ku zdraviu. Ďalej pracovníci oddelenia, podľa záujmu zamestnávateľov a širokej verejnosti poskytujú poradenstvo všetkým zamestnávateľom a samostatne zárobkovo činným osobám.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V prvom polroku 2013 sme sa v 22 prípadoch vyjadrovali formou rozhodnutia, alebo písomným vyjadrením (v prípade, že sa jednalo o preobsadenie pracovného miesta novým pracovníkom, s tou istou diagnózou ochorenia). Tieto pracovné miesta boli zriadené v prevažnej miere u drobných súkromných podnikateľov, ktorí zamestnávali do 10 pracovníkov. Pomerne dosť často sa striedajú pracovníci na týchto pracovných miestach a z toho dôvodu žiadajú súkromní podnikatelia orgán verejného zdravotníctva o písomné stanovisko k preobsadeniu pracovného miesta. Pred vydaním rozhodnutia, na uvedenie priestorov do prevádzky pre pracovníkov s poškodením zdravia, pracovníci na pracovisku vykonajú štatny zdravotný dozor, podľa metodického postupu, doplní sa údaj o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok.

2.6. Aktuálne problémové situácie riešené v jednotlivých regiónoch

2.6.1 Prieskum úrovne ochrany zdravia zamestnancov, ktorých agentúry dočasného zamestnávania zamestnávajú na pracoviskách zmluvných zamestnávateľov a ktorí vykonávajú rizikové práce.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v prvom polroku 2013 nebola zistená na pracoviskách práca zamestnancami agentúr dočasného zamestnania u zmluvných zamestnávateľov, ktorí majú vyhlásené rizikové práce.

Nitriansky región

2.6.3 Zdravotné riziká pri používaní agrochemikálií

V rámci tejto úlohy pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva vykonali na 4 poľnohospodárskych prevádzkach štátny zdravotný dozor pri aplikácii agrochemikálií a súčasne sa zistil rozsah, množstvo a spôsob ich používania.

Oddelenie podpory zdravia:

F. OBLASŤ PODPORY ZDRAVIA

CHARAKTERISTIKA

Podpora zdravia je významnou súčasťou verejného zdravotníctva, je to proces umožňujúci jednotlivcovi a spoločnosti prevziať zodpovednosť za vlastné zdravie, jeho kontrolu

a rozvoj. Poslaním podpory zdravia je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov a zároveň zvýšenie kvality života ľudí pozitívnym ovplyvnením spôsobu života. Podpora zdravia zahŕňa komplexný proces systémov vo vzťahu k posudzovaniu zdravotného stavu od jednotlivca k spoločnosti. Z toho vyplýva nutnosť pôsobenia na viacerých úrovniach - na obecnej, regionálnej, národnej aj medzinárodnej úrovni a taktiež na úrovni rezortov vlády SR, jednotlivých organizácií a ďalších zložiek spoločnosti, ktoré sa navzájom dopĺňajú.

Ad 1: Iniciovat' a organizovat' zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané WHO.

Cieľ: Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie, prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia, mobilizovať obyvateľov k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

- Zorganizovali sme zdravotno-výchovné intervencie s využitím všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného zdravotno-výchovného pôsobenia pre vybrané skupiny obyvateľov okresu s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou; prednášky: „Zdravá životospráva“ 4x
- v miestnych masmédiách sme uverejnili šoty, reprodukované prednášky a využili sme možnosť vysielania zdravotno-výchovných videofilmov z tvorby odborníkov NCPZ; uverejnenie článkov a spropagovanie „Svetového dňa darcov krvi“ 3x; naďalej sme pokračovali v zdravotno-výchovných aktivitách Svetových dní zdravia

Ad 2: rozvíjať poradensko-konzultačnú činnosť na úseku ochrany a podpory zdravia v Poradenských centrách zdravotnej výchovy a podpory zdravia (PCZVPZ) za účelom vedenia obyvateľstva k zdravému životnému štýlu.

Cieľ: Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania sa klientov formou individuálneho a skupinového poradenstva zameraného na prevenciu zdravotných problémov minimalizovaním rizikových faktorov zdravia.

- Pokračovali sme v poradenskej činnosti podľa koncepcií PCZVPZ s využitím rozšírenej spolupráce s ostatnými odbormi RÚVZ;
- naďalej sme spolupracovali so štátnymi a neštátnymi odborníkmi a všeobecnými obvodnými lekármi okresu v rámci monitorovania negatívnych rizikových faktorov životného štýlu obyvateľstva;
- priebežne sme vykonávali v PCZVPZ, somatické a antropometrické vyšetrenia: počet vyšetrených 15 osôb, vyšetrenie TK: 620, 630 vyšetrení % celkového tuku tukomerom, 630 stanovení BMI na základe telesnej výšky a váhy. Pre ciele poradenstvo-konzultačné intervencie a ciele intervenciu pri prevencii civilizačných ochorení; počet individuálnych konzultácií: 17x a 130 vyšetrení hladiny cholesterolu v spolupráci s NTS Nové Zámky v rámci Svetového dňa darcov krvi a v spolupráci s poisťovňou UNION ku „Dňu zdravia“.
- Počas nezmenených ordinačných hodín sme naďalej poskytovali širokej verejnosti služby v Poradni zdravia, t.j. /utorok a štvrtok, od 8.00 hod. - 10,00 hod./

V Poradni pre tehotné matky - Klub matiek:

- naďalej sme pokračovali v spolupráci s Klubom matiek a neonatologickou ošetrovateľkou Mgr. Maďarovou z neonatologickej kliniky FNŠP Nové Zámky na úrovni informovania mamičiek o mieste a čase konania klubu, zapožičiavania ZV videofilmov s tematikou gravidity a pôrodu v počte: 7 ks a poskytovania zdravotno-výchovných materiálov s dôrazom na výživový, imunologický a psychologický význam dojčenia pre dieťa; v počte : 7ks;

- psychoprofylaktická príprava gravidných žien na pôrod a dojčenie - pokračovali sme v spolupráci s neštátnou psychologickou poradňou PhDr. Verešovej; počet odporučených mamičiek : 3.

V rámci ostatných poradní zdravia:

- vypracovali sme letáky, propagačné materiály so zameraním na témy WHO i aktuálnu zdravotno-výchovnú problematiku
- cielene sme spolupracovali so zdravotníckymi i nezdravotníckymi organizáciami

Ad 3 :Využívať vhodné formy a spôsoby informovania obyvateľov okresu o výsledkoch činnosti RÚVZ a problémoch životného štýlu pôsobiacich na ich zdravie, monitorovať zdravotné uvedomenie a správanie sa jednotlivých skupín obyvateľstva v záujme zisťovania aktuálnych potrieb, foriem a rozsahu ZV intervencií.

Ciel': Zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány, organizácie i dobrovoľné združenia na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva, získať spätné informácie o stave uvedomenia a záujme.

- zapojili sme sa do projektu „Vyzvi srdce k pohybu“, „Deň nefajčiarov“, projekt GYTS, zdravotno-výchovnej kampane „Deň zodpovednosti“ a projektu „EHES“;
- spolupodielali sme sa na sledovaní výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie ako súčasť spolupráce s oddelením HVÝŽ; počet vyšetrených: 24 ľudí
- uskutočnili sme 50 vyšetrení cholesterolu, kyseliny močovej a meranie tlaku krvi a odborné poradenstvo zamestnancom Kappa Štúrovo v rámci Svetového dňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci
- zúčastnili sme sa akcie MOST 2013 „Dni srdca“, kde sme uskutočnili odbery cholesterolu a meranie tlaku krvi pre 60 ľudí, zároveň boli poskytnuté informácie do Slovenského rozhlasu
- podľa výsledkov ukazovateľov sme vypracovali aktuálne a vhodné formy a spôsoby účinnej zdravotno-výchovnej intervencie s cieľom zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva okresu so získaním spätnej väzby a prehľadu o zdravotnej uvedomelosti a postojoch k zdraviu;
- v záujme informovania obyvateľov o výsledkoch činnosti RÚVZ v účinnej ochrane a podpore zdravia a problémov životného štýlu sme informovali miestne a okresné masmédiá
- masmédiá sme využili aj na podnietenie aktívnej zainteresovanosti štátnych orgánov a organizácií na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva;
- zúčastnili sme sa v spolupráci s NTS Nové Zámky na odberoch v rámci „ Svetového dňa darcov krvi“ Nové Zámky, (počet vyšetrených 130)
- v spolupráci s poisťovňou UNION sme vyšetřili u 420 klientov hladinu cholesterolu v krvi, BMI, hladinu tuku tukomerom a tlak krvi.

Ad 4 :Zdravotno-výchovne podporovať dané priority aktualizovaného NPPZ a NEHAP a realizovať úlohy vyplývajúce z harmonogramu NPPZ.

Ciel': Vyššia efektivita celospoločenských zdravotníckych, zdravotno-výchovných aktivít primárnej prevencie aktualizovaného NPPZ, ktorej predpokladom je riešenie aktuálnych problémov na úrovni regiónov.

- Oddelenie podpory zdravia sa spolupodieľalo na aktívnej podpore zdravia s hlavným zameraním na priority NPPZ a projekty WHO. Naše úsilie bolo zamerané hlavne na projekty Zdravé školy, Zdravé mestá, Zdravie podporujúce pracoviská a projekt GymF!T;
- OPZ a PCZVPZ sa v spolupráci so všetkými oddeleniami RÚVZ podieľalo na výchove a vzdelávaní v podpore zdravia a na zvyšovaní zdravotnej uvedomenosti obyvateľov okresu na všetkých úrovniach populácie v rámci projektov ochrany zdravia obyvateľstva.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Poprade**

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Pre spádovú oblasť RÚVZ t.j. okresy Poprad, Kežmarok a Levoča sa vedie evidencia rizikových prác v programe ASTR. Databáza obsahuje 151 subjektov, v ktorých je zahrnutých 278 pracovísk a 480 profesií kde boli rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce. Oproti roku 2012 sa počty exponovaných pracovníkov nezmenili, v programe je evidovaných 3438 exponovaných pracovníkov z nich 27,5% tvoria ženy. 93 % exponovaných pracovníkov je zaradených do 3 kategórie a 7% exponovaných pracovníkov je zaradených v 4.kategórii. Najviac rizikových prác je v priemyselnej výrobe – 80,2 %, nasleduje zdravotníctvo a sociálna pomoc – 13,3 %, poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov – 2,5 %.

V prvom polroku roku 2013 boli vydané 4 rozhodnutia o zaradení zamestnancov do kategórie rizikových prác (1 rozhodnutie pre okres Poprad, 3 rozhodnutia pre okres Kežmarok), 2 rozhodnutia o zrušení rizika.

Stanoviska o preradení zamestnancov do 2. kategórie v prvom polroku neboli vydané.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

Veľmi jedovaté látky a prípravky – veľmi toxické látky a zmesi v regióne používajú spravidla deratizačné skupiny pri výkone deratizačných akcií – ničenie hlodavcov, hmyzu. V prvom polroku 2013 neboli vydané rozhodnutia na používanie veľmi jedovatých látok a prípravkov s označením T+ a T.

V rámci znižovania zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí bol pri schvaľovaní prevádzkových poriadkov zvýšený dôraz kladený na špecifikácie týkajúce sa expozičných scenárov a stanovených DNEL a DMEL, ktoré majú byť súčasťou KBÚ. Stanovené ukazovatele DNEL a DMEL v schvaľovaných prevádzkových poriadkov neboli uvádzané.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V zmysle nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci bolo v prvom polroku 2013 vydaných 13 rozhodnutí.

V znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu výkon ŠZD bol v prvom polroku 2013 zameraný na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v interiéroch budov. Pracovníci oddelenia vykonali 4 kontroly. Pozornosť bola venovaná odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie a to hlavne vo firmách EKOMA TATRY, L. Svobodu 2499/64 Poprad, SPOLBYT POPRAD s.r.o., Tomašikova 2940/2 Poprad, PROSERVIS Strážske s.r.o., Mierova 101, Strážske, MEDUX s.r.o., Hranična 4, 058 01 POPRAD. Informovanosť zamestnancov o rizikách sa vykonala formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

V rámci výkonu ŠZD v oblasti znižovania rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov bola vykonaná 1 previerka na poliklinickom oddelení klinickej onkológie Poprad, kde v spolupráci s oddelením epidemiológie sa vykonala previerka hygienicko-epidemiologického režimu spojená s odberom vzoriek sterilných materiálov, vzoriek z prostredia oddelenia, kontroly kvality ovzdušia, testovanie sterilizačného prístroja a kontrola dodržiavania správnej manipulácie a likvidácií cytostatík. Nedostatky zistené neboli.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V priebehu prvého polroka 2013 neboli žiadne návrhy zamestnávateľov za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia.

Klinikou pracovného lekárstva a toxikológie Košice bola daná požiadavka o prešetrenie 12 prípadov choroby z povolania. V položke zoznamu 29 bolo prešetrovaných 5 prípadov. Z prešetrovaných prípadov v prvom polroku 2013 boli 3 prípady priznané ako choroba z povolania. Jednalo sa o profesie: 1x - biológ č. 2131001 SK ISCO – 08, 1x – mäsiar - SK ISCO 7511002), 1x rádiologický asistent SK ISCO-083211000

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci intervencie na podporu zdravia pri práci zamestnanci oddelenia vyvíjajú zdravotno-výchovné aktivity formou individuálneho poradenstva pre fyzické osoby a menšie spoločnosti. Neoddeliteľnou súčasťou práce všetkých zamestnancov oddelenia v rámci výkonu ŠZD je informovanie verejnosti, zamestnávateľov, zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce a pracovného prostredia a faktorov životného štýlu ako aj identifikácia nebezpečenstiev hlavne z fyzikálnych, chemických, biologických faktorov práce a pracovného prostredia a sledovanie expozície jednotlivých zamestnancov z hľadiska intenzity, dĺžky a frekvencie pôsobenia týchto faktorov na zamestnancov. Intervenčné aktivity v oblasti podpory zdravia pri práci vyvíjali aj pracovníci oddelenia Podpory zdravia, ktorý v rámci projektu „Zdravé pracoviská“ pre zapojené podniky Whirlpool Slovakia spol. s r.o. a Chemosvit Svit a.s. pripravili 12 článkov pre podnikové noviny.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Oddelenie podpory zdravia pravidelne realizuje informačné a intervenčné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných rizík pri práci formou článkov do podnikových novín, v prvom polroku roku 2013 bolo pripravených 12 článkov. RÚVZ sa každoročne zapája do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, kde v prípade potreby spolupracuje s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizuje spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

RÚVZ so sídlom v Poprade odoslalo vyplnené dotazníky k národnému spracovaniu výsledkov kampane zameranej na posúdenie psychosociálnych rizík pri práci, ktorá bola realizovaná v spolupráci s orgánmi inšpekcie práce podľa jednotného metodologického protokolu v 99 podnikoch v SR v troch odvetviach: zdravotníctvo a sociálne služby, služby – hotely a reštaurácie, podniková preprava tovarov.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený.

2.3.2 Pilotná štúdia rakoviny močového mechúra

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Oddelenie PPL vykonalo v prvom polroku 2013 17 previerok na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa používal metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; používali sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov – dotazníky.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

Prešovský región

2.6.5

Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

V prvom polroku 2013 sa ŠZD realizoval v dohodnutých halových predajniach obchodného reťazca TESCO. V rámci tejto úlohy RÚVZ so sídlom v Poprade, koordinátorka úlohy MUDr. Šťastnej, PPL RÚVZ so sídlom v Košiciach odoslal databázu dotazníkov – „Vnútorne prostredie budov“, v počte 100 od zamestnancov HM TESCO POPRAD, Teplická cesta 3, Poprad ako aj okruh zistení zo ŠZD zameraného na zisťovanie kvality vnútorného ovzdušia na pracovisku.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE OBYVATEĽOV SR

Cieľ:

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelých populácie (so zameraním na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Gestor:

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Sledovanie výživového stavu:

Projekt pokračuje na základe schválenej metodiky v programe ALIMENTA 2, dokonca roku spolu bude vyšetrených 80 klientov ľahkej práce v 2 vekových kategóriách mužov a žien:

- a) ľahká práca ženy – veková kategória 19-34 r. v počte 20
- b) ľahká práca ženy – veková kategória 35-54 r. v počte 20
- c) ľahká práca muži – veková kategória 19-34 r. v počte 20
- d) ľahká práca muži – veková kategória 19-59 r. v počte 20

V I. polroku 2013 bolo vyšetrených 42 klientov, 31 žien a 11 mužov, Poradňu zdravej výživy navštívilo 29 klientov 21 žien a 8 mužov, v plnení úlohy sa pokračuje.

3.2. MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli na laboratórne vyšetrenie KJ, KJO₃, Ferokyanid draselný. Za prvý polrok bolo odobratých 9 vzoriek (6 z domácej produkcie a 3 zahraničnej produkcie), všetky vyhoveli pre obsah KJ, KJO₃, ferokyanid draselný. V plnení úlohy sa pokračuje.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

V I. polroku bolo odobratých 52 vzoriek potravín na laboratórne vyšetrenie na prídavné látky. V I. etape bolo do monitoringu zaradených 20 klientov vo vekovej kategórii 19- 34 ročné ženy a muži a 35-59 ročné ženy a muži. V úlohe sa pokračuje.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľ

1. Kontrola dodržania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu.
2. Monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie
RÚVZ v SR – odber vzoriek

V I. polroku boli odobraté 2 vzorky, vzorky budú analyzované na konci r. 2013 (po doručení vzoriek zo všetkých RÚVZ v SR).

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR

Ide o celoštátny prieskum telesného vývoja detí do 18 rokov veku. Ide o prieskum v desaťročných intervaloch. Táto úloha bola naposledy vykonaná v jeseni r. 2011. Meranie zabezpečujú RÚVZ v SR vo vekovej kategórii populácie 7 – 18 rokov. Výber respondentov a druhy meraní sú zabezpečované v zmysle metodického pokynu ÚVZ SR. Získané údaje sú zaznamenávané do predpísaných hárkov a po zosumarizovaní zaslané gestorovi úlohy – ÚVZ SR Bratislava.

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V prvom polroku 2013 monitoring stravovacích zvyklostí bol realizovaný pre vekovú skupinu 15-18 ročných. V 17. kalendárnom týždni (pondelok až piatok) sa zabezpečil odber hotových pokrmov a nápojov zo školských jedální (Spojená škola, Dominika Tatarku 4666/7 Poprad, SPŠ Mnoheľova 828 Poprad) na laboratórne vyšetrenie energetickej hodnoty, základných živín, dusičnanov, NaCl, a vybraných ťažkých kovov. Zloženie súboru, podobne ako v nižších vekových skupinách, bolo rovnaké (120 študentov, z toho 60 chlapcov, 60 dievčat). Od každého študenta boli skontrolované vyplnené dotazníky (5) týkajúce sa stravovacích zvyklostí a výživových preferencií.

Zadávanie údajov z vyplnených dotazníkov bude pokračovať počas prázdnin tak, aby do 30.9.2013 boli údaje zaslané gestorovi úlohy.

4. 3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľom projektu je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok prijatých potravou u detí školského a školského veku, zistiť mieru záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom, porovnať s prijateľným denným príjmom, umožniť vytvoriť databázu. Monitorovanie spotreby prídavných látok u detí prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy.

V r. 2013 bola riešená II. etapa – zber údajov u detí školského veku. Rozdelenie vekových kategórií a počty žiakov podľa krajov určil ÚVZ SR. V mesiaci máj 2013 bol vykonaný zber údajov (dotazník o životospráve a stravovacie zvyklosti zamerané na vybrané potraviny, nápoje a 24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov) vo vekovej kategórii 12 ročných žiakov ZŠ Vikartovce (20), čím bola splnená podmienka zabezpečenia zberu údajov do 30.6.2013.

Počas prázdnin budú údaje vkladané do programu excel a zaslané gestorovi ÚVZ SR. Termín zaslania spracovaných údajov je 1.11.2013.

4. 4 ZHODNOTENIE PRÍJMU JÓDU U OBYVATEĽOV SR

Cieľom celoplošného monitorovania jodúrie u detí je snaha zistiť aktuálny stav. Jód je dôležitým stopovým prvkom pre rozvoj mentálnych schopností detí. V súčasnosti je v SR jedinou potravinou kuchynská soľ fortifikovaná jódom. V rámci znižovania spotreby kuchynskej soli v stravovacom režime obyvateľstva tento problém môže nadobudnúť iný rozmer.

V priebehu r. 2013 sa zabezpečuje sumarizácia poznatkov v danej problematike a príprava pilotnej štúdie.

Realizácia projektu má byť v r. 2014 a r. 2015.

4. 5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Primeraná a vyvážená fyzická aktivita je podmienkou zdravého telesného a duševného vývinu detí a mládeže. Je účinná v prevencii predovšetkým chronických neinfekčných a kardiovaskulárnych chorôb.

V prvom polroku 2013 bol monitoring zameraný na zistenie hygienického stavu telovýchovných zariadení, ich technického zabezpečenia, využívania priestorov telocviční a školských ihrísk aj na mimoškolské aktivity.

Cieleným výkonom štátneho zdravotného dozoru v týchto prevádzkach bolo vykonaných 33 kontrol v stanovenom období (2.4.2013-24.4.2013). Porovnaním s celkovým počtom účelových prevádzok určených pre telesnú výchovu v našom regióne to predstavuje 50,7% skontrolovaných prevádzok. V jednej prevádzke (SOŠ Garbiarska 1 Kežmarok) boli zistené rozsiahle nedostatky, ktoré boli vyhodnotené ako havarijný stav a bol podľa § 12 zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. vydaný zákaz prevádzky.

Súhrnná správa bola zaslaná na ÚVZ SR.

V nasledujúcom roku 2014 má projekt pokračovať sledovaním využitia hodín TV, zisťovania názorov učiteľov a rodičov na danú problematiku s cieľom zlepšenia fyzickej aktivity a plnenia cieľov Národného programu prevencie obezity.

4. 6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKÔL V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRENOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV

Polyesterové a polystyrénové materiály ako súčasť podláh a pri zateplovaní objektov sa používajú pri výstavbe predškolských zariadení.

Pri meniacich sa klimatických a mikroklimatických podmienkach dochádza k uvoľňovaniu styrénu do ovzdušia.

Cieľom je objektivizácia styrénu vo vnútornom ovzduší predškolských zariadení a porovnanie s limitnými hodnotami pre vnútorné prostredie.

V r. 2013 bude projekt pilotne plniť RÚVZ hl. mesta Bratislava. A v nasledujúcom období aj iné RÚVZ v SR.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Realizácia imunizačného programu prebiehala v roku 2013 v pôsobnosti RÚVZ Poprad podľa plánu. Imunizačný program sa realizoval podľa vydaného očkovacieho kalendára platného od 1.1.2013 zaslaného v čase vydania očkujúcim lekárom a zdravotníckym zariadeniam. Išlo o povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Na internetovej stránke nášho úradu, mailovou a klasickou poštou sme priebežne informovali o zmenách týkajúcich sa očkovania a výskytu ochorení preventabilných očkovaním (očkovací kalendár, kategorizácia vakcín, indikačné obmedzenia). Realizáciu imunizácie vykonávali ošetrojúci lekári.

V rámci surveillance ochorení preventabilných očkovaním bolo v regióne hlásených 16 ochorení na pertussis (5 prípadov u detí, 6 prípadov u adolescentov a 5 u dospelých osôb), 1 prípad pneumokokového invazívneho ochorenia, 1 ochorenie na akútnu hepatitídu B a 28 prípadov novoizistených nosičstiev vírusu hepatitídy B.

Kontrola očkovania bude podľa usmernenia ÚVZ SR vykonaná k 31.8.2013.

Väčšina očkujúcich pediatrov nám zasiela mesačné písomné hlásenia o vykonaných očkovacích výkonoch.

V apríli sme sa zúčastnili aktivít Európskeho imunizačného týždňa – 2x rozhovor pre televíziu Poprad, 5 článkov v regionálnej tlači, články a leták umiestnené na webovej stránke, prednáška pre zdravotné sestry Kežmarku o ochoreniach preventabilných očkovaním, prezentácia v rámci ČDPM, besedy a prednášky v rómskych komunitách, nástenka v priestoroch RÚVZ.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Surveillance infekčných ochorení sa realizovala v zmysle platnej legislatívy (zák. č. 355/2007 Z.z.) a štandardných definícií prenosných ochorení.

Hlásenie infekčných ochorení podľa skupín A, B, C, D sa prevažne dodržiava. Každý mesiac bola vypracovaná analýza výskytu prenosných ochorení v našom regióne, ktorá bola zaslaná ošetrojúcim lekárom a ústavným zdravotníckym zariadeniam a v januári bola vykonaná analýza výskytu prenosných ochorení za rok 2012.

Informovali sme verejnosť o výskyte prenosných ochorení formou mesačných hlásení o výskyte prenosných ochorení a týždenných hlásení o výskyte ARO a CHPO na internetovej stránke nášho úradu.

Osobitná pozornosť bola venovaná ochoreniam preventabilných očkovaním, najmä pokiaľ ide o laboratórnu dg. týchto chorôb.

Oddelenie epidemiológie sa aktívne snaží udržiavať dobrú spoluprácu so zdravotníckymi zariadeniami v regióne, hlavne s oddeleniami klinickej mikrobiológie v oblasti surveillance infekčných ochorení.

Zvýšená pozornosť v tomto roku bola venovaná ochoreniam na tuberkulózu u rómskych detí, ktorých sme v tomto polroku zaznamenali 13 prípadov.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Pokračovali sme v surveillance a kontrole infekčných ochorení používaním epidemiologického informačného systému EPIS a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC, systému rýchleho varovania, manažmentu epidémií a manažmentu kontaktov a ohnisk.

Za 1. polrok 2013 bolo hlásených a v informačnom systéme spracovaných 1534 prípadov infekčných ochorení, z nich 295 bolo NN. ARO a chrípka sa hlásili telefonicky. Hlásenia zadávali do informačného systému pracovníci oddelenia epidemiológie. Zabezpečoval sa aj systém rýchleho varovania, kde bolo zadaných 14 hlásení. Nedostatočné je hlásenie prípadov do systému od samotných ošetrojúcich lekárov.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz sa naďalej vykonáva aj v rámci hlásenia v EPISe. Hlásených bolo 295 nozokomiálnych nákaz. Naďalej sa prešetroval každý pozitívny výsledok hemokultúry hlásený OKM Nemocnice Poprad, a.s. Nedostatky v hlásení NN pretrvávali a to hlavne u infekcií rán a močových infekcií. Zaznamenaný bol epidemický výskyt rotavírusových gastroenteritíd na novorodeneckom odd. Nemocnice Poprad. V roku

2013 sme sa už po tretí krát zapojili do programu HELICS – sledovania NN na jednotke intenzívnej starostlivosti – na OAIM Nemocnice Poprad a.s.

V mesiacoch máj, jún bola opakovane vykonaná bodová prevalenčná štúdia nozokomiálnych nákaz v Nemocnici Poprad a.s. vykonaná podľa štandardov ECDC. Zhodnotenie oboch sledovaní bude vykonané v druhom polroku 2013.

V rámci ŠZD bolo vykonaných 67 kontrol aj so zameraním na kontrolu dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovateľskej techniky, pri ktorých bolo odobraných 310 vzoriek z prostredia, 33 vzoriek na sterilitu, 7 vzoriek dezinfekčných roztokov a 21 vzoriek ovzdušia. Súčasťou kontroly bolo aj testovanie funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov a to u 66 horúcovzduchových a 46 parných sterilizačných prístrojov.

6.5. SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Vedúca oddelenia epidemiológie – lekárka sa podieľala na plnení programu CINDI. Aktívne pracovala v základnej poradni zdravia na RÚVZ v Poprade pri poskytovaní poradenstva. Gestorstvo nad poradňou zdravia a projektami súvisiacimi so surveillance chronických ochorení má oddelenie podpory zdravia.

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V roku 2013 sa priebežne aktualizovali plány opatrení pre prípad pandémie chrípky a havarijný plán hlavne so zameraním na počty reprofilizovaných lôžok v jednotlivých zariadeniach.

6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V rámci tejto surveillance hlásenie ACHO v týždenných intervaloch zainteresovanými oddeleniami je nedostatočné. Hlásia sa len hospitalizované prípady, nie negatívny stav. Tieto informácie sa získavajú aktívne epidemiológom. V pravidelných intervaloch podľa plánu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach sa vykonávali odbery odpadových vôd na čističke odpadových vôd vo Veľkej Lomnici na sledovanie VDPV. V priebehu roka 2013 boli odobraté 2 vzorky odpadových vôd podľa harmonogramu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach s negatívnym výsledkom.

6.9. PORADNE OČKOVANIA

V novembri 2011 bola na oddelení epidemiológie zriadená Poradňa očkovania, o čom bola verejnosť oboznámená v miestnej tlači a na internetovej stránke úradu.

V 1. polroku 2013 bolo do poradne pozvaných 20 rodičov, ktorí odmietajú očkovanie svojich detí. V dvoch prípadoch bol tento pohovor úspešný a rodičia svoje deti dali zaočkovať.

V 1. polroku 2013 poradňu navštívilo 11 cestovateľov, ktorí sa prišli poradiť o očkovaní pri cestách do zahraničia a následne boli vystavené 4 medzinárodné očkovacie preukazy.

7. ŠPECIALIZOVANÉ LABORATÓRIUM 2 MIKROBIOLOGICKÝCH ANALÝZ

7.3. MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

RÚVZ so sídlom v Poprade vyšetrilo za prvý polrok r.2013 **12** vzoriek spadajúcich do tohto projektu.

7 vzoriek vôd bolo odobratých z watercoolerov a **5** vzoriek bolo minerálnych a pramenitých balených vôd. Vyšetrenia sa riadili 28 hlavou PK SR a požiadavkami tohto projektu.

Mikrobiologické stanovenie:

Watercoolery:

7 vzoriek

4 vzorky nevyhovovali v ukazovateľoch KM 21° a 37° C

3 vzorky nevyhovovali v ukazovateli KM 21°C

Pri odbere týchto vzoriek boli odobraté súčasne aj po 3 stery z jednotlivých vypustí (21 sterov)

U 4 vzoriek vôd aspoň jeden zo sterov bol pozitívny už v primokultivácií (3x kvasinky, 1x mikromycéty)

V ostatných steroch boli zachytené saprofytické stafylokoky, aeróbne sporulanty - z nich v jednom prípade *Bacillus cereus*

Z pomnoženia boli ďalej vykultivované mikrokoky, *Pantoea* sp., *Acinetobacter* sp.

Prírodné minerálne vody:

3 vzorky

1 vzorka nevyhovovala v ukazovateľoch KM 21° a 37° C

1 vzorka nevyhovovala v ukazovateľoch KM 37° C

1 vzorka vyhovovala vo všetkých ukazovateľoch

Pramenité vody v obaloch:

2 vzorky

1 vzorka nevyhovovala v ukazovateľoch KM 21° a 37° C

1 vzorka vyhovovala vo všetkých ukazovateľoch

Všetky vzorky (12) vyhovovali vo všetkých skúšaných **biologických ukazovateľoch**.

Špecializované laboratórium chemických analýz analyzovalo v **7 vzorkách watercoolerov** obsah ťažkých kovov ako arzén, kadmium, olovo a ortuť. **V žiadnej zo vzoriek nebol prekročený hygienický limit.**

7.5. MATERSKÉ MLIEKO

RÚVZ so sídlom v Poprade – Špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz vyšetrilo za prvý polrok r.2013 **86** materských mliek.

Mikrobiologické vyšetrenia boli zamerané na sledovanie účinnosti pasterizácie materského mlieka porovnávaním mikrobiologickej kvality mlieka pred a po jeho pasterizácii.

Zisťovala sa prítomnosť patogénnych mikroorganizmov v nepasterizovanom a pasterizovanom mlieku a prítomnosť stafylokokového enterotoxínu v pasterizovanom mlieku, ako prevencia proti ohrozeniu zdravia novorodencov podávaním kontaminovaného mlieka.

Bolo vyšetrených **41** vzoriek materského mlieka **pred pasterizáciou:**

V týchto vzorkách bolo identifikovaných:

4	<i>Staphylococcus aureus</i>
1	<i>Pseudomonas aeruginosa</i>
8	enterokoky
26	saprofytické stafylokoky
13	<i>Acinetobacter</i> sp.
2	<i>Klebsiella pneumoniae</i>
6	<i>Klebsiella oxytoca</i>
6	<i>E. coli</i>
4	<i>Pantoea</i> sp.
7	<i>Enterobacter</i> sp.
1	<i>Bacillus cereus</i>
1	aeróbne ssporulanty
1	<i>Streptococcus</i> sp.

V 4 vzorkách neboli identifikované žiadne MO pred ani po pasterizácii

Bolo vyšetrených **45** vzoriek materského mlieka **po pasterizácii:**

V týchto vzorkách sme identifikovali:

1	<i>Staphylococcus aureus</i>
1	<i>Pseudomonas aeruginosa</i>
8	enterokoky
11	saprofytické stafylokoky
5	<i>Acinetobacter</i> sp.
1	<i>Klebsiella pneumoniae</i>
2	<i>Klebsiella oxytoca</i>
3	<i>Pantoea</i> sp.
1	<i>Enterobacter</i> sp.
1	<i>Streptococcus</i> sp.
2	<i>Citrobacter</i> sp.

V 21 prípadoch bola pasterizácia účinná a neboli tam zistené žiadne MO

NRC PRE MATERIÁLY PRICHÁDZAJÚCE DO STYKU S POTRAVINAMI

3.4. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,
2. kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia: Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanieri, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanieri, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2014 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2013

Záverečná správa

30. marec 2014

Stav k I. polroku 2013

Odber 8 vzoriek (PP dojčenské fľaše, keramické hrnčeky, melamínové tanieri) na laboratórne vyšetrenie. Jedna vzorka – keramický hrnček nevyhovela legislatívnym požiadavkám v ukazovateli – obsah Cd, Pb.

3.5. BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Cieľ

1. kontrola bezpečnosti PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady (ES) č. 1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti – migrácia určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetylénteraftalátu (acetadehyd, monoetylénglykol, dietylénglykol, Sb, estery kys. ftalovej atď.) a senzorické hodnotenie modelových potravinových simulátorov prípadne balených vôd v závislosti od rôznych podmienok skladovania.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia: V súčasnej dobe sa šíria rôzne nepotvrdené informácie o nebezpečných PET fľašiach, z ktorých sa môžu uvoľňovať nebezpečné látky. Výroba PET fliaš je ustanovená nariadením Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je sledovanie možných zmien v kvalite modelových potravinových simulátorov a balených vôd počas celej doby spotreby za rôznych extrémnych podmienok skladovania (vplyv vysokých a nízkych teplôt skladovania a vplyv priameho slnečného žiarenia).

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2014 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2013

Záverečná správa

30. marec 2014

Stav k I. polroku 2013

Odber 1 balenia balených vôd (po 6 kusov) v transparentnej modrej fľaši.

Prebieha simulácia skladovania za extrémnych podmienok. Po ukončení skladovania budú vzorky laboratórne vyšetrené.

3.6. MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľ

1. kontrola dodržania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu
2. monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia: Aj keď je bisfenol A schválený ako monomér na výrobu polykarbonátu jeho špecifický migračný limit bol na základe toxikologických štúdií podstatne znížený (z 3 mg/kg potravín na 0,6 mg/kg potravín) a zároveň bolo jeho používanie obmedzené pre deti do 1 roka života. V roku 2011 sa objavili informácie o úplnom zákaze používania bisfenolu A na výrobu materiálov a predmetov určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu a zároveň monitoring výskytu bisfenolu A v materiáloch a výrobkoch dostupných na našom trhu.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2014 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2013

Záverečná správa

30. marec 2014

Stav k I. polroku 2013

16 vyšetrených rôznych vzoriek obalových materiálov (kašírované obalové fólie, korunkové uzávery, tuby, papierové podušky atď.) Obsah bisfenolu A bol nedetekovateľný.

3.7. BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľ

1. kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia: Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov :

- 4-hydroxybenzofenón (4-HBP)
- benzofenón (BP)
- 2-hydroxybenzofenón (2-HBP)
- 4-metylbenzofenón (4-MBP)
- 4-benzoylbifenyl (PBZ)
- 2-izopropyltioantón (ITX)
- quantcure (QTC – EHDAB – 2-etyl(hexyl-4-dimethylaminobenzoát)

ktoré môžu migrovať z tlačiarskych farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2014 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2013

Záverečná správa

30. marec 2014

Stav k I. polroku 2013

Analyzovaných bolo 34 vzoriek obalových materiálov a zároveň potravín v nich balených. Fotoiniciátory boli detekované u jednej vzorky potraviny a u 11 vzorkách obalových materiálov. Zároveň sa odobralo 17 vzoriek potravín balených v papierových alebo kartónových obalových materiálov, ktoré budú analyzované koncom roku 2013.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Na základe plnenia úloh NPPZ sa realizoval v priebehu mája – júna dotazníkový prieskum. Respondenti boli rozdelení podľa vekových skupín a to 15 – 24 r., 25 – 64 r., 65 a viac rokov, ďalej podľa pohlavia a miesta bydliska (mesto, vidiek). Dotazníky v programe EpiData boli zaslané na spracovanie a štatistické vyhodnotenie na ÚVZ SR.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity

Plneniu Národného programu obezity sa venuje veľká pozornosť prostredníctvom ovplyvňovania klientov, ktorí navštevujú základnú poradňu zdravia. Okrem všeobecných zásad zdravej výživy, ktoré obdržia v základnej poradni bolo v priebehu 1. polroka 2013 odporúčaných navštíviť poradňu pre zdravú výživu 29 klientov, z toho 21 žien a 8 mužov. Problematika obezity sa rieši aj pri návšteve poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity, ktorú v prvom polroku navštívilo 48 klientov, ktorým bolo vykonané aj spirometrické vyšetrenie.

V spolupráci s HDM sa tejto problematike venuje pozornosť v rámci zvyšovania zdravotného uvedomenia u detí v základných a materských školách, kde sú pripravované pri príležitosti významných dní akcie týkajúce sa propagácie správnej výživy.

9.2.1 „Vyzvi srdce k pohybu“ : Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Súťaž organizujú RÚVZ v SR, gestorom je RÚVZ v Banskej Bystrici. Je zameraná na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie. Tento rok prebehol v čase od 8. 4. do 30. 6. 2013 5. ročník kampane. O súťaži bola informovaná široká verejnosť prostredníctvom médií, do ktorých sme distribuovali príspevky, taktiež do školských zariadení v okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča, mestských úradov, lekární, čakárni ambulantných zariadení.

9.3.1.1 Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014

Kontrolu fajčenia podľa zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov vykonávajú pracovníci RÚVZ. Evidenciu a mesačné hlásenie o počte vykonaných kontrol a výške sankcií posielame na ÚVZ SR.

V spolupráci s HDM sa problematike fajčenia venujeme v školských zariadeniach a domovoch mládeže, kde vykonávame prednášky a besedy. Na vybraných školách sa uskutočňuje každoročne prieskum o tabaku, alkohole a drogách.

Poradňu na odvykanie od fajčenia navštívilo 8 klientov.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Súťaž „Prestaň a Vyhraj“ prebieha každý druhý rok a podáva pomocnú ruku fajčiarom pri ich rozhodnutí zanechať fajčenie. Organizuje ju Národný úrad verejného zdravotníctva vo Fínsku v spolupráci so svetovou zdravotníckou organizáciou. Prebehne v roku 2014.

9.4. Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunít na roky 2009 – 2015

V roku 2012 bol projekt pozastavený.

9.5 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Kampaň „Deň zodpovednosti“ sa uskutočnila 2.7.2013 v OC MAX Poprad v čase od 12,00 – 16,00 hod. Pracovníčky Poradenského centra RÚVZ informovali verejnosť o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov a zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu.

60 klientom bolo stanovené množstvo gama glutamyltransferázy z kapilárnej krvi a zmeraný krvný tlak.

9.6. Regionálne aktivity v oblasti plnenie úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

V rámci tejto úlohy sa realizovalo 10 prednášok v kluboch dôchodcov a domovoch dôchodcov na rôzne témy, ako sú prevencia kardiovaskulárnych ochorení, hypertenzia, zdravá výživa, obezita, význam pohybovej aktivity, diabetes mellitus, osteoporóza, artritída. Dôchodcov sme zapojili do dotazníkového prieskumu sledovania zdravotného uvedomenia a správania sa obyvateľov SR. V klube dôchodcov Xenón sme uskutočnili výjazdové vyšetrenie, kde sme 23 záujemcom odmerali hladinu cholesterolu v kapilárnej krvi, zmerali BMI, percento telesného tuku a hodnotu krvného tlaku.

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

Na plnení tejto úlohy sme sa podieľali v spolupráci s HDM, vyhodnotenie je uvedené v časti HDM. Do predškolských a školských zariadení sú pravidelne distribuované propagačné letáky pri príležitosti svetových dní. Prednášky na témy ako sú zdravá výživa, fajčenie, alkohol, drogy, chrípka, hepatitída sa uskutočňujú v týchto zariadeniach, ale i v Centre voľného času.

9.8 CINDI program SR

Dlhodobým a konečným cieľom programu je znižovanie celkovej úmrtnosti populácie na chronické neinfekčné ochorenia, predovšetkým na choroby srdcovo – cievne a nádorové a v konečnom dôsledku znížiť celkovú úmrtnosť populácie a predĺžiť tak strednú dĺžku života.

Tento program je realizovaný formou poradenskej činnosti v základnej poradni zdravia RÚVZ, v poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity, (32 klientov), v poradni zdravej výživy a v poradni na odvykanie od fajčenia (8 klientov).

V základnej poradni zdravia bolo v prvom polroku 2013 vyšetrených 157 klientov, z toho 108 žien a 49 mužov. Okrem toho sa uskutočnili výjazdové vyšetrenia a to pri príležitosti Týždňa zdravia v Consumer Finance Holding Poprad, Svetového dňa zdravia, Svetového dňa bez tabaku, Dňa srdca a Dňa zodpovednosti. Vyšetrených bolo spolu 270 klientov, 15 klientom bolo urobené spirometrické vyšetrenie.

Pozornosť sme venovali zabezpečeniu pravidelných informácií obyvateľstva zameraných na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva. Pri plnení tejto úlohy sme využívali podávanie informácií prostredníctvom webovej stránky RÚVZ, ktorá bola pravidelne doplňovaná najmä v závislosti na významné dni vyhlasované WHO v problematike ochrany a podpory zdravia a zdravotného stavu vôbec. Využívali sme možnosti podávania pravidelných informácií prostredníctvom regionálnych masmédií (Chemosvit noviny, noviny Whirpool, Podtatranské noviny, noviny Poprad, denník Korzár, noviny Kežmarok a TV Poprad).

Aktuálne informácie sú pre verejnosť dávané aj prostredníctvom nástenky na RÚVZ a v čakárni poradne zdravia.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Považskej Bystrici**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Sledovanie obsahu dusičnanov v individuálnych vodných zdrojoch, z ktorých sú zásobované domácnosti s dojčat'om v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici a prevencia dojčenskej methemoglobínémie

Sledovanie prášneho spádu v obci Beluša

V prvom polroku 2013 pracovníci oddelenia HŽPaZ zabezpečili odber 19 vzoriek pitnej vody z domácnosti, v ktorej sa pripravuje strava pre dojča a následne aj transport do laboratória RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Po získaní výsledkov sú matky informované o kvalite pitnej vody a v prípade potreby sú poučené o rizikách vzniku dojčenskej methemoglobínémie. Pracovníci oddelenia HŽPaZ spolupracujú s detskými lekármi a gynekológmi za účelom šírenia osvedy – predchádzanie výskytu dojčenskej methemoglobínémie pri používaní pitnej vody na prípravu stravy pre dojčatá.

V prvom polroku 2013 sme zabezpečili odber a analýzu vzoriek vôd z 28 verejných vodovodov: v rámci kontrolného monitoringu - 98, preverovacieho monitoringu - 19, v rámci ŠZD -23, spolu 140 vzoriek.

Na základe objednávky Obce Beluša a súhlasu s analýzou vzoriek laboratória RÚVZ so sídlom v Trenčíne sme zabezpečili dňa 30.04.2013 (na mesiac máj) nastavenie vzorkovník prášneho spádu na 3 stanovištiach (Belušské Slatiny - Čerencové pri č.d. 55, Hloža pri č.d. 1333 a v Podhorí pri kaplnke). Odber, transport vzoriek do laboratória v Trenčíne a vyhodnotenie výsledkov sa vykonáva v mesačných intervaloch.

Na plnení ďalších častí projektu sa zapojíme, až po vyžiadaní potrebných údajov z ÚVZ SR Bratislava.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Úloha sa neplní, nakoľko ÚVZ SR Bratislava má v roku 2013 vypracovať pilotný projekt zaškolenie pracovníkov, príprava laboratórií. V roku 2014 je plánovaná realizácia projektu - odbery vzoriek biologického materiálu, vyplňanie dotazníkov a zber potrebných údajov, realizácia laboratórných analýz)

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKOK V PITNÝCH VODÁCH

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici sa zapoja do projektu v II. polroku 2013 po dohode s RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Úloha sa neplní, nakoľko podľa záverov z Celoslovenskej porady vedúcich odborov a oddelení HŽPaZ v Bratislave v dňoch 27.-28.5.2013 vyplynulo, že tento projekt sa bude plniť len v akvaparkoch, ktoré sa v regióne nášho úradu nenachádzajú. Gestorom je RÚVZ so sídlom v Žiline a riešiteľmi budú vybrané RÚVZ, ktoré vykonávajú ŠZD v akvaparkoch.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici získava údaje a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Púchov, Považská Bystrica a Ilava v programe ASTR, ktorého aktualizácia je pravidelne vykonávaná podľa požiadaviek ÚVZ SR. Podľa štandardných výstupov programu bolo k 30.06. 2013 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici evidovaných celkom 2487 exponovaných zamestnancov, z toho 437 žien. Počet zamestnávateľských subjektov, u ktorých evidujeme rizikové práce je 102. Podľa evidencie ASTR najviac rizikových prác evidujeme v rezorte priemyselnej výroby - 2116 zamestnancov. 113 pracovníkov vykonáva rizikové práce v oblasti zdravotníctva a sociálnej pomoci. V poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove evidujeme 62 zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. Rizikové práce v oblasti dodávky vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpadov a služieb odstraňovania odpadov vykonáva 37 pracovníkov. V stavebníctve vykonáva rizikové práce 14 pracovníkov a v oblasti skladovania a dopravy 50 pracovníkov.

Z jednotlivých rizík sú pracovníci pri výkone rizikových prác na pracovisku najviac exponovaní rizikovému faktoru hluk (1868 exponovaných pracovníkov, z toho 1824 v 3. kat. a 44 v 4. kat.) Chemickým látkam je exponovaných 1010 pracovníkov (z toho 881 v 3. kategórii a 129 v 4. kategórii), z toho pevnému aerosólu je exponovaných 801 pracovníkov (z toho 693 v 3. kat. a 108 v 4. kat.). Nešpecifickému faktoru - mikroklimatické podmienky je exponovaných 165 pracovníkov (záťaž teplom - 119 pracovníkov a 46 pracovníkov - záťaž chladom). Vibráciám je exponovaných 71 pracovníkov, nadmernej fyzickej záťaži - DNJZ je exponovaných 119 pracovníkov, všetci v 3. kat., zvýšenému tlaku na laktový nerv 21 exponovaných pracovníkov, všetci v 3.kategórii. Biologickým faktorom je exponovaných spolu 20 pracovníkov v 3. kat., optickému žiareniu sú vystavení 2 pracovníci v 3. kategórii.

V porovnaní s údajmi získanými k 31.12.2012 nedošlo k výraznejším zmenám vo vykonávaní rizikových prác a menšie odchýlky v porovnaní s predošlými výstupmi boli spôsobené nasledovným:

- nové rizikové práce boli rozhodnutím určené rozhodnutím spoločnosti GIMAX ADZ, s.r.o., Púchov vykonávané na pracoviskách užívateľského zamestnávateľa CONTINENTAL MATADOR RUBBER, s.r.o., Púchov. Tiež boli nové rizikové práce určené trom SZČO vykonávajúcim pracovnú činnosť v prevádzke drevovýroby Jozef Šulek Kalište, Košeca.

- prehodnotenie zaradenia pracovných činností do kategórie RP na základe výsledkov nových meraní faktorov pracovného prostredia a hodnotenia zdravotných rizík v spoločnosti Považská cementáreň, a.s., Ladce (zrušenie zaradenia pracovných činností na pracovisku lom - ťažba suroviny a preradenie pracovnej činnosti pri mletí suroviny zo 4. do 3. kategórie - RF - pevný aerosól.

- prehodnotenie zaradenia pracovných činností do kategórie RP na základe výsledkov nových meraní faktorov pracovného prostredia a hodnotenia zdravotných rizík v spoločnosti ZTS - LR NaJus, a.s., Dubnica nad Váhom na pracovisku zvarovňa - zvarač - RF pevný aerosól, hluk (neprekročenie NPEL a hornej akčnej hodnoty expozície hluku). Tiež bolo zrušené zaradenie pracovnej činnosti pieskovanie do kategórie rizikových prác z dôvodu výkonu týchto činností samostatne zárobkovo- činnými osobami, ktoré boli poučené o povinnosti predložiť návrh na zaradenie pracovnej činnosti do kategórie RP. V roku 2012 došlo k zmene názvu spoločnosti na HF NaJus, a.s. Dubnica nad Váhom.

- rekonštrukciou odsávania v hale na výrobu náterových látok spoločnosti SLOVLAK, a.s. Košeca sa podarilo znížiť expozíciu pracovníkov chemickým faktorom (neprekročenie NPEL pre jednotlivé chemické látky a dodržanie hodnoty aditívneho účinku chem. látok - toluén, xylén, n-butylacetát....).

- prehodnotenie zaradenia pracovných činností do kategórie RP na základe výsledkov nových meraní faktorov pracovného prostredia a hodnotenia zdravotných rizík v spoločnosti VS MONT, s.r.o., Lazy pod Makytou na pracovisku lakovňa - lakovač - chemické faktory - xylén (neprekročenie NPEL) a ich preradenie z 3. do 2. kategórie.

- nové rizikové práce na pracovisku BRAZING - pájkovanie, zváranie účastníka konania HALLA CLIMATE CONTROL SLOVAKIA, s.r.o., Ilava. Zároveň došlo k zmene názvu spoločnosti na Halla Visteon Slovakia, s.r.o., Ilava.

- nové rizikové práce na pracoviskách užívateľského zamestnávateľa Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov (Lisovňa - otryskávacia kabína a recyklačná linka (Hurikán)) vykonávané zamestnancami GIMAX servis, s.r.o., Púchov.

- zrušenie zaradenia pracovnej činnosti ostrenie náradia na pracovisku brúsiareň účastníka konania Sauer-Danfoss, a.s., Považská Bystrica - prevádzka Dubnica nad Váhom z dôvodu zabezpečenia výkonu tejto činnosti dodávateľským spôsobom mimo priestorov spoločnosti.

- zrušenie rizikových prác účastníkovi konania Radoslav Prokop GIMAX, Púchov, nakoľko účastník konania túto činnosť t.č. nevykonáva a nezamestnáva žiadnych zamestnancov.

- prehodnotenie zaradenia pracovných činností do kategórie RP na základe výsledkov nových meraní faktorov pracovného prostredia a hodnotenia zdravotných rizík vykonaných z dôvodu zmeny v usporiadaní pracovísk v spoločnosti ZVS ENCO, a.s., Dubnica nad Váhom.

- opatreniami zo strany zamestnávateľa sa nepodarilo za obdobie jedného roka znížiť mieru rizika a pracovné činnosti naďalej spĺňali kritéria pre zaradenie do štvrtej kategórie rizikových prác. Z dôvodu straty platnosti rozhodnutia boli vydané do 30.06. 2013 nové rozhodnutia pre nasledovných účastníkov konania: Matador Industries a.s., Púchovský mäsový priemysel a.s., Etop Trading, a.s., Púchov, Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov.

Celkovo bolo k 30.06.2013 vydaných 17 rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. m) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 355/2007 Z.z.).

Z dôvodu opomenutia povinnosti na zabezpečenie hodnotenia zdravotných rizík, kvalitatívneho a kvantitatívneho zisťovania zdraviu škodlivých faktorov pracovného prostredia bola uložená pokuta spoločnosti GLASGOLD, s.r.o., Dolná Breznica a LEDROV, spol. s r.o., Lednické Rovne.

Za účelom znižovania miery zdravotných rizík zamestnancov bol vykonávaný ŠZD podľa odborného usmernenia ÚVZ SR zameraný na dodržiavanie ustanovení jednotlivých nariadení vlády. Súčasťou štátneho zdravotného dozoru bolo overenie informovanosti zamestnancov o rizikách vyplývajúcich z expozície jednotlivým faktorom pracovného prostredia:

Hluk - 2 subjekty -spolu 25 dotazníkov "H"

Chemické látky - 2 subjekty - spolu 12 dotazníkov "C" a 10 dotazníkov "K"

Bremená - 2 subjekty - 38 dotazníkov "R"

Okrem toho je expozícia pracovníkov jednotlivým faktorom pracovného prostredia posudzovaná aj pri výkone ŠZD v rámci posudkovej činnosti pri uvádzaní priestorov do prevádzky a následne pri posudzovaní výsledkov hodnotenia zdravotných rizík ako splnenia opatrení uložených pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Tiež bola expozícia pracovníkov (výsledky meraní, údaje z kariet bezpečnostných údajov ...) hodnotená aj v rámci posudkovej činnosti pri prehodnocovaní zaradenia pracovných činností do kategórií rizikových prác.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Pri výkone ŠZD sa kontroluje zabezpečenie ochrany zdravia pri skladovaní, predaji veľmi toxických a toxických chemických látok a zmesí, spôsob evidencie množstiev používaných látok a manipulácií s nimi v súlade s vypracovanými prevádzkovými poriadkami. V 1 polroku 2013 bol ŠZD podľa NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (ďalej len NV SR č.355/2006 Z.z.) zameraný na dodržiavanie ustanovení § 8 uvedeného nariadenia vlády vykonaný v dvoch prevádzkach (RONA, a.s., Lednické Rovne, Galvanika s.r.o., Dolná Breznica). Boli sledované podmienky skladovania, príjmu a výdaja toxických a veľmi toxických látok a zmesí, ako aj samotná manipulácia s týmito látkami. Zároveň bolo pri výkone ŠZD kontrolované splnenie povinnosti na zabezpečenie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami a tiež bola dotazníkmi overená informovanosť pracovníkov (spolu 10 dotazníkov).

K 30.06.2013 nebol podaný na posúdenie návrh na skladovanie, manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici neoveruje a nevydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Žiadatelia sú odporúčaní na RÚVZ v sídle kraja (RÚVZ Trenčín).

Fyzické osoby - podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť sú povinné oznámiť začiatok každej takejto činnosti RÚVZ písomne, najneskôr 48 hodín pred jej začiatkom. Túto povinnosť si v prvom polroku 2013 splnilo 166 organizácií.

Mimoriadne a havarijné situácie týkajúce sa priamo manipulácie s toxickými a veľmi toxickými látkami neboli zaznamenané.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

K 30.6.2013 evidujeme v programe ASTR celkom 139 zamestnancov z toho 15 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. a 4. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Do tohto počtu sú zaradení pracovníci spoločností Continental Matador Rubber, s.r.o. a Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov, agentúry dočasného zamestnávania GIMAX ADZ, Púchov, ktorí sú exponovaní sadziam (spolu 71 mužov), ktoré však podľa posledných zistení nie sú klasifikované ako karcinogénne.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje práce s rizikom chemickej karcinogenity pri práci s cytostatikami na ambulancii klinickej onkológie. Počet použitých ampuliek sa eviduje. Na uvedenej ambulancii sa zabezpečuje poskytovanie ambulantnej liečebno-preventívnej starostlivosti v odbore klinická onkológia.

Okrem toho evidujeme pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác, pri ktorých sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym látkam (pevný aerosól z tvrdého dreva) v podniku na výrobu drevených schodísk - INTERMONEX, s.r.o., Dubnica nad Váhom a v spoločnosti GALVANIKA, s.r.o., Dolná Breznica, kde sú zamestnanci exponovaní zlúčeninám šesťmocného chrómu pri povrchovej úprave kovov. Okrem spoločností, kde sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi bola expozícia zamestnancov týmto látkam hodnotená aj v rámci posudzovania prevádzkových poriadkov. Jednalo sa však o pracoviská, kde sa manipuluje a skladujú sa chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. lekárne, laboratória) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika – 2. kategória podľa zaradenia prác do kategórií.

ŠZD za účelom hodnotenia expozície karcinogénnym faktorom bol vykonaný v spoločnosti Galvanika, s.r.o., Dolná Breznica (expozícia šesťmocnému chrómu) a v NsP Ilava - oddelenie patológie (expozícia formaldehydu). Pri výkone ŠZD bolo NsP Ilava uložené opatrenie na zabezpečenie hodnotenia zdravotných rizík a meraní formaldehydu a ďalších chem. látok používaných pri expedovaní v pracovnom prostredí, nakoľko došlo k zmene podmienok vo výkone prác, pri ktorých pracovníci prichádzajú do kontaktu s karcinogénnymi látkami - presťahovanie pracoviska do nových priestorov. V rámci štátneho zdravotného dozoru na pracovisku výroby zmesí Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov bola zistená prítomnosť látky klasifikovanej ako dokázaný karcinogén a toxické pre reprodukciu (olej Triumpf) s obsahom extraktov (ropných), z ťažkých parafínových destilátov, ktorý sa pridáva do kaučukov. Zamestnávateľ bol upozornený na povinnosť predložiť na posúdenie návrh na manipuláciu s karcinogénnymi látkami a zabezpečiť hodnotenie zdravotných rizík a vypracovanie prevádzkového poriadku aj pre ďalšie prípadné karcinogénne látky, ktoré sa používajú vo výrobe. V rámci konzultačnej činnosti bol konzultovaný prevádzkový poriadok pre prácu s chemickými

faktormi na laboratórných pracoviskách Fakulty priemyselných technológií, Púchov, kde pracovníci manipulujú v malých množstvách aj s látkami klasifikovanými ako toxické a karcinogénne. Po doplnení chýbajúcich náležitostí, bude prevádzkový poriadok predložený na schválenie.

Pracovníkmi OPPLaT RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici bolo k 30.06.2013 posúdených **7 návrhov na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb** podľa § 13 ods.4 písm. k) zákona č.355/2007 Z.z.:

- 2 rozhodnutia na demontáž strešnej krytiny z budov určených na demoláciu
- 5 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z odpadových a kanalizačných rúr v bytových jadrách

Odstraňovanie azbestového materiálu vykonávali spoločnosti Jančo Dušan, Trenčín, SD Gelnica, (2 návrhy), KOVOMAT Slovakia, s.r.o., Žilina (3 návrhy) a Stavebné bytové družstvo Ružomberok, ktoré vlastní oprávnenie ÚVZ SR na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

K 30.06.2013 nebol na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici podaný návrh na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž.

- V pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici neevidujeme v evidencii ASTR vykonávanie rizikových prác s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Na základe žiadosti klinických pracovných lekárov resp. kliník pracovného lekárstva bolo k 30.06.2013 pracovníkmi OPPLaT prešetrených 8 podozrení na chorobu z povolania s diagnózou "susp. ochorenie z DNJZ". V dvoch prípadoch išlo o kombináciu ochorenia sy. canalis carpi. + epicondylitis, v ostatných prípadoch išlo o sy canalis carpi. Prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania sa vykonalo u nasledovných profesií: vodič, operátorka vo výrobe, sklár, pekárka, konštruktér strihov, šička - predák a naposledy mzdová účtovníčka, mzdová účtovníčka a robotníčka v sklárskej výrobe - umývanie skla, utieranie pohárkov.

Vzhľadom na opakovaný výskyt chorôb z povolania u prezeračiek skla v spoločnosti RONA a.s., Lednické Rovne a vzhľadom na informácie o zdravotnom stave získané od ostatných pracovníčok pri prezeraní skla bolo zamestnávateľovi uložené opatrenie na vykonanie mimoriadnych lekárskeho preventívnych prehliadok vrátane neurologického vyšetrenia (EMG) u najdlhšie exponovaných pracovníčok. Na základe výsledkov vyšetrení bude vydaný lekárom pracovnej zdravotnej služby posudok o zdravotnej spôsobilosti na prácu a tiež budú tieto výsledky zohľadnené v posudku o riziku.

Za účelom prevencie poškodenia podporno- pohybového aparátu bol vykonaný štátny zdravotný dozor podľa NV SR č. 281/2006 Z.z. a Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. v spoločnosti C.S. CARGO Slovakia Logistics, Púchov, kde vykonávajú pracovníci expedovanie autoplášťov do kamiónov a kontajnerov, pričom ručne manipulujú s bremenami o hmotnosti od 8 - 14 kg. Zamestnávateľovi bolo uložené opatrenie na zabezpečenie hodnotenia rizika pri ručnej

manipulácii s bremenami a predložiť posudok o riziku. Súčasťou výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo overenie informovanosti pracovníkov dotazníkmi informovanosti "R". Zároveň boli zamestnancami vyplnené dotazníky (NORDIC QUESTIONNAIRE) na získanie informácií o prípadných zdravotných ťažkostiach, ktoré by mohli súvisieť s ručnou manipuláciou s bremenami. Následný štátny zdravotný dozor bol tiež vykonaný v spoločnosti Gold-Pack, s.r.o., Beluša.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje vykonávanie rizikových prác s rizikovým faktorom fyzická záťaž - DNJZ u pracovníkov v sklárskom priemysle - sklári a brusiči skla (spolu 140), ktoré boli zaradené do 3. kategórie rizikových prác z dôvodu častého výskytu zmien zdravotného stavu v súvislosti s prácou.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Od schválenia definitívnej verzie programov a projektov úradov verejného zdravotníctva na rok 2013 a ďalšie roky (doručenej v mesiaci apríl 2013) boli vytipovávané spoločnosti pre výkon intervenčných aktivít s prvotným zámerom vyšetriť a poskytnúť poradenstvo pracovníkom vykonávajúcich práce s expozíciou azbestu pri búracích prácach zamerané najmä na odvykanie od fajčenia ako potenciujúceho faktoru vzniku poškodenia pľúc. Do poradne zdravia pri RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici boli pozvaní 4 pracovníci, ktorí sa však v dohodnutý termín nedostavili. Ďalšie aktivity budú realizované v druhom polroku 2013.

V rámci podpory zdravia pri práci odborní pracovníci OPPLaT vykonávali edukačnú činnosť zamestnávateľov a zamestnancov počas výkonu štátneho zdravotného dozoru priamo na pracoviskách. Ďalšie informácie a usmerňovania boli poskytované telefonickou formou, v menšej miere elektronickou formou, písomnou formou alebo priamou komunikáciou účastníka konania na RÚVZ. Najčastejšie konzultovanou témou boli požiadavky pri uvádzaní priestorov do prevádzky, náležitosti žiadostí, výsledky hodnotenia zdravotných rizík a postup pri zaraďovaní pracovných činností do kategórie rizikových prác.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Na plnení programu bude OPPLaT participovať v druhom polroku 2013 v rámci európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci ako aj v ďalších aktivitách podľa požiadaviek ÚVZ SR a RÚVZ v sídle kraja, ktoré dohodne spoluprácu podľa aktuálnej témy s IP Trenčín.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Do plnenia programu sa OPPLaT zapojilo v roku 2012 podľa požiadaviek a usmernení ÚVZ SR a po spracovaní národných výsledkov kampane a ich obdržaní bude daná spätná väzba zamestnávateľom zapojených do kampane a poskytnuté informácie verejnosti podľa pokynov ÚVZ SR.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

K 30.06.2013 bolo vydaných 25 rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky za účelom priznania postavenia chráneného pracoviska alebo dielne. Vydaniu rozhodnutia predchádzal výkon štátneho zdravotného dozoru so zohľadnením splnenia požiadaviek na pracovisko podľa NV SR č. 391/2006 Z.z. a charakteru zdravotného postihnutia pracovníka, ktorý bude vykonávať činnosť v posudzovaných priestoroch. V rámci posudkovej činnosti však neboli posudzované priestory pre pracovníkov s ťažkým postihnutím podporno-pohybového aparátu s obmedzenou pohybovou schopnosťou vyžadujúce špeciálne stavebné úpravy - upravená šírka dverí, bezbariérový prístup, bezbariérové WC...

Ľudia so zníženou pracovnou schopnosťou nachádzali uplatnenie najčastejšie pri výkone kancelárskych prác (16 rozhodnutí), pri predaji rôznych výrobkov (5 rozhodnutí), v sklade (1 rozhodnutie), pri výrobe kartónových obalov (1 rozhodnutie) a v krajčírskej dielni pri šití padákov (2 rozhodnutia).

Následný štátny zdravotný dozor bol vykonaný v dvoch chránených dielňach, kde zamestnanci so zníženou pracovnou schopnosťou dvoch zamestnávateľov vykonávajú činnosť v spoločných priestoroch, nakoľko úzko spolupracujú. V rámci posudkovej činnosti každý z účastníkov konania predložil nájomnú zmluvu na pomernú časť priestorov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že došlo zmene v prevádzkovaní (pôvodne uvedený priestor prevádzkovali 3 subjekty), z toho dôvodu bol predložený na posúdenie nový návrh na uvedenie priestorov do prevádzky. Hlavnou činnosťou zamestnancov v týchto priestoroch sú administratívne práce súvisiace s ekonomickým, podnikateľským a organizačným poradenstvom, práca s PC, komunikácia s klientom, organizácia vzdelávacích aktivít a s tým spojených činností, zabezpečovanie chodu kancelárie - nákup kancelárskych potrieb, vypisovanie a príprava prezenčných listín a ďalších podkladov pre školenia, príprava občerstvenia. Každý z pracovníkov má k dispozícii pracovný stôl so zobrazovacou jednotkou, pracovné sedadlo, zariadenie pre osobnú hygienu v rámci spoločných priestorov a priestor pre odpočinok.

Ďalšie následné kontroly budú vykonané v druhom polroku 2013.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.1 Prieskum úrovne ochrany zdravia zamestnancov, ktorých agentúry dočasného zamestnávania zamestnávajú na pracoviskách zmluvných zamestnávateľov a ktorí vykonávajú rizikové práce.

K 30.06.2013 bol posúdený návrh na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác účastníka konania GIMAX ADZ, Púchov ako agentúry dočasného zamestnávania, ktorého zamestnanci vykonávajú pracovné činnosti na pracoviskách užívateľského zamestnávateľa CONTINENTAL MATADOR RUBBER, s.r.o., Púchov a CONTINENTAL MATADOR TRUCK TIRES, s.r.o., Púchov. Pracovné činnosti boli zaradené do kategórie rizikových prác na základe výsledkov hodnotenia zdravotných rizík a výsledkov merania faktorov pracovného prostredia, pričom v prípade zhodnej expozície so zamestnancami užívateľského zamestnávateľa boli použité výsledky merania užívateľského zamestnávateľa.

Výkon rizikových prác zamestnancami agentúr dočasného zamestnávania bude naďalej priebežne kontrolovaný pri výkone štátneho zdravotného dozoru v spoločnostiach, v ktorých sú rozhodnutím zaradené pracovné činnosti do kategórie rizikových prác.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Táto úloha je plnená priebežne v spolupráci s oddelením podpory zdravia, kde sa vykonáva plnenie projektu sledovanie výživového stavu obyvateľstva vybraných vekových skupín dospelaj populácie (19-35 a 36-54 rokov) zameraných na stredne ťažkú prácu. K 30.06.2013 bolo vyšetrených 48 respondentov, z toho 40 žien a 8 mužov.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

V I. polroku 2013 bolo odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici – oddelenia hygieny výživy a PBP odobratých na území spadajúcom do našej kompetencie - okres Púchov, Ilava a Považská Bystrica celkom 12 vzoriek jedlej soli zo zahraničnej produkcie. Všetky vzorky boli vyšetrené na KJ a zároveň na KJO3 i na ferrokyanid draselný.

Pri vyhodnotení výsledkov bolo zistené, že z celkového počtu 12 vzoriek jedlej soli v žiadnej vzorke nebol zistený obsah KJ (KJ a KJO3 ako KJ) menej ako je minimálna hodnota – 15 mg/kg. Všetky vzorky jedlej soli zodpovedali rozsahu povoleného obsahu KJ (KJ a KJO3 ako KJ) – 15 - 35 mg/kg. Analýza vzoriek jedlej soli v stanovených chemických ukazovateľoch bola vykonaná v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne, oddelenie chemických analýz. Na základe protokolov laboratórnych vyšetrení nebolo u vyšetrených vzoriek zistené porušenie požiadaviek výnosu MP a MZ SR č.2089/2005-100 zo 6. apríla 2005, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca pochutiny.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici podľa časového harmonogramu odberu vzoriek nebol v I. polroku 2013 do plnenia tejto úlohy zapojený.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Podľa časového harmonogramu odberov vzoriek budú v mesiaci júl odobraté vzorky výrobkov určených pre deti.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Podľa časového harmonogramu odberov vzoriek bude v mesiaci júl odobratá 1 vzorka papierových a kartónových obalových výrobkov, ktorá bude analyzovaná v Národnom referenčnom centre pre predmety bežného používania a obalové materiály RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Táto úloha je plnená súbežne s plnením úlohy č.3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie. V I. polroku 2013 bol vykonaný monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách u dospelaj populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 2 prídavných látok – E129 Allura červená AC, E 950 Aspartam a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín. Štúdia sa vykonala formou dotazníkovej metódy. Získané údaje budú tabuľkovo spracované a zaslané na ďalšie spracovanie na Úrad verejného zdravotníctva SR, Bratislava.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Podľa časového harmonogramu odberov vzoriek bude v mesiaci júl odobratá vzorka výrobku určeného pre deti, ktorá bude analyzovaná v Národnom referenčnom centre pre predmety bežného používania a obalové materiály RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Plnenie úlohy nebolo do tohto času realizované. Podľa pokynov gestora tejto úlohy sa bude zúčastňovať RÚVZ Považská Bystrica na jej plnení.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Ide o štvrtú etapu projektu zameranú na študentov stredných škôl. V rámci projektu bol v 17. kalendárnom týždni vykonaný odber vzoriek stráv - obed vo vybranom vidieckom zariadení (SOŠ Pruské) a v mestskom zariadení (SOŠ, Slov. partizánov, Považská Bystrica). Vzorka zahŕňala celotýždňovú stravu, spolu 10 vzoriek stráv. Do vzorky boli zahrnuté aj podávané nápoje počas obeda a rozsah požadovaných vyšetrení bol - energetická hodnota, B, T, C, NaCl, Pb, Cd, Hg, dusičnany. Výsledky budú spracované v programe Microsoft Excell a na analýzu údajov bude využitý program Alimenta ver.4.3.E. Cieľom projektu je zhodnotiť dotazníkovým prieskumom stravovacie zvyklosti, 24- hodinovú spotrebu potravín a pohybové aktivity žiakov stredných škôl. Dotazník zahŕňal hlavné potravinové komodity, v ktorých sa zisťovala frekvencia, ako často vyšetrovaná osoba danú potravinu konzumuje spolu s priemernou veľkosťou jednej porcie. Zaznamenávali sa podrobnosti o druhu konzumovaných potravín relevantné pre hodnotenie príjmu živín. Ďalšie údaje o výžive sa získavali metódou 24- hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy. Touto metódou sa získavali aj informácie o fyzickej aktivite žiakov po dobu 24 hod. fyzickej aktivity a vyváženosť energetického príjmu a výdaja. Pri

získavaní ďalších údajov ako meranie krvného tlaku, výšky, obvodu pása, bokov a celkovej hmotnosti u žiakov stredných škôl potrebných k projektu sme spolupracovali s vedením školy, kde merania prebiehali. Do projektu bolo vybratých 60 chlapcov a 60 dievčat vo veku od 15-18 rokov.

Získané údaje z dotazníkov sa priebežne do 30. septembra 2013 budú zadávať do databázy, ktorá bude zaslaná na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Projekt sa realizoval dotazníkovou metódou u detí **vo veku 9 rokov** v ZŠ Papradno. Podľa metodického usmernenia RÚVZ so sídl. v Považskej Bystrici zaradilo do projektu 20 detí z uvedenej školy. Pre riešenie projektu boli použité nasledovné dotazníky:

1. Dotazník o prehľade potravín, skonsumovaných v priebehu 24 hodín, spolu s návodom na vyplnenie dotazníka. Na základe 24 hodinového dotazníka sa údaje budú následne zadávať do masky v exceli jednotlivo za každé dieťa
2. Dotazník o frekvencii spotreby potravín na zapísanie frekvencie konzumácie množstva potravín v g. Následne sa údaje (kódy) zadávajú do masky v exceli, zameraná na zhodnotenie príjmu vybraných aditívnych látok.

Zber údajov sa uskutočnil **v termíne apríl, máj 2013**. Zozbierané dotazníky sa budú priebežne vkladať do pripravených masiek v programe excel a zašlú sa na spracovanie na ÚVZ SR v termíne do 1.11.2013.

4.4 MONITOROVANIE JODÚRIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

RÚVZ so sídl. v Považskej Bystrici bol v súvislosti s pripravovaným projektom „**Zhodnotenie príjmu jódu u obyvateľov SR**“ vyzvaný gestorom projektu k skontrolovaniu údajov o množstve prijatého jódu „J“ v mustrách „24 hod.recall“ pre jednotlivé vekové kategórie a to v prípadoch, ak zadaná hodnota bola vyššia ako je uvedené:

1. Pre predškolský vek – 0,07 až 0,1mg
2. Pre mladší školský vek – 0,12 mg
3. Pre starší školský vek - od 0,13 do 0,17mg ,

Ide o skontrolovanie údajov získaných z alimenty v rámci projektu *Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál* - za roky 2009, 2010, 2012. Bolo potrebné zistiť či nahratý údaj do databázy v mustre sa zhoduje s údajom získaným z alimenty, ak áno a hodnota bola vyššia ako bolo uvedené alebo bola výrazne nižšia, musel byť skontrolovaný celý jedálny lístok za 24 hodín, či nedošlo k omylu v dávkach alebo zadaných pokrmoch. Zároveň boli opravené chybné zadania množstva jódu v programe alimenta podľa pokynov gestora. Zistené rozdiely boli vyznačené a opravené databázy boli zaslané v požadovanom termíne na RUVZ Rimavská Sobota(databázu predškolského veku do 10.6.2013 a ďalšie dve databázy do 28.6.2013).

Údaje boli potrebné pre UVZ SR.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

V nadväznosti na plánovanú realizáciu projektu „Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV“, je potrebné okrem získania údajov dotazníkovým prieskumom, zmonitorovať hygienický stav priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy.

Na základe uvedeného boli vykonané cielené kontroly priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na vybraných základných a stredných školách v našom regióne, zamerané na dodržiavanie ustanovení vyhlášky MZ SR č. 527/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež. Celkovo bol v termíne od 4.4.2013 do 22.4.2013 skontrolovaných 15 zariadení.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ:

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégie a opatrení pre NIP SR, aplikácia očkovacích látok a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie v problematike imunizácie

Riešenie :

- realizácie vlastného očkovania- vlastné očkovanie si vyžaduje funkčný zdravotnícky systém, výkon je daný očkovacou schémou a trendom sú kombinované vakcíny

Časové obdobie : priebežne

- surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním- monitoring, hodnotenie a laboratórna diagnostika ochorení preventabilných očkovaním

Časové obdobie : priebežne

- manažment očkovania - stanovenie štandardných postupov pre manažment v očkovaní, dobrá evidencia o očkovaní, chladovom reťazci a hospodárení s vakcínami, ako aj register očkovaných

Časové obdobie : priebežne

- kontrola očkovania v SR- vlastná administratívna kontrola očkovania v SR

Realizačné výstupy :

o pravidelne usmerňujeme a informujeme všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých - telefonicky, písomne a osobne o problémoch súvisiacich s očkovaním, poskytujeme odborné poradenstvo pri očkovaní osôb cestujúcich do zahraničia.

- pravidelne usmerňujeme a písomne informujeme všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých o všetkých zmenách týkajúcich sa plánovania, organizácie a realizácie imunizačného programu.
- v rámci mesačného hlásenia výskytu prenosných ochorení sme usmerňovali lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých o zmenách v oblasti očkovania.
- informovanie laickej verejnosti o význame očkovania prostredníctvom regionálnej tlače (MY OBZOR, Považskobystrické novinky, Ilavský mesačník) a prostredníctvom regionálnej TV (ITV Považská Bystrica).
- propagácia očkovania a edukácia obyvateľstva prebiehala formou vytvorenia a obnovovania web stránky RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.
- v rámci EIW sme informovali prostredníctvom regionálnej tlače a médií (MY OBZOR, Považskobystrické novinky) o kampani, vytvorili sme článok na web stránku úradu so zameraním na dôležitosť očkovania a taktiež sme vytvorili informačný panel na RÚVZ o dôležitosti očkovania.
- kontrola očkovania v SR -vyhodnotenie administratívnej kontroly očkovania k 31.8.2012 v okrese Považská Bystrica, Púchov a Ilava

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ:

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Riešenie :

- zlepšenie hlásenia prenosných ochorení aktívnou spoluprácou s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých a deti, infektológmi, mikrobiológmi a pod..

Časové obdobie : priebežne

- analýza rizika hrozby nových alebo "staronových" infekčných ochorení

Časové obdobie : priebežne

- zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Časové obdobie : priebežne

Realizačné výstupy :

- analýza prenosných ochorení

- skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení

- zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení formou článkov, rozhovorov s médiami, konzultácií, besedami

○ zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení prostredníctvom regionálnej tlače (MY OBZOR, Považskobystrické novinky, Ilavský mesačník) a prostredníctvom regionálnej TV (ITV Považská Bystrica).

○ zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení prebieha aj formou informácií z web stránky RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillancie infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Riešenie:

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí:

Manažment epidémií

Manažment kontaktov a ohnisk

Realizačné výstupy

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:

Zbieranie údajov o výskyte prenosných ochorení je vykonávané cestou lekárov prvého kontaktu, pediatrov, odborných lekárov a mikrobiologických laboratórií

K 30.06.2013 sme spracovali a vložili do epidemiologického informačného systému :

- **976** prípadov prenosných ochorení.

Z toho :

609 možných,

71 pravdepodobných

295 potvrdených

1 nosič

-do SRV bolo vložených **8** hlásení.

Spracovali sme **278** ohnisk, **3** kontaktov bolo chránených očkovaním, **90** opatrení bolo prijatých rozhodnutím, **175** opatrením na mieste.

Spracovali sme 1 epidemický výskyt :

1. Epidem. I. – Belušké Slatiny (okre Púchov) – rekreačné zariadenie Poštár : Dg. A09 – 28 prípadov
2. Rodinné epidémie : 3
3. **Aktualizácia údajov zverejňovaných na informačnom portáli:**
  1. pre verejnosť - 4
  2. pre iných odborníkov - 19
  3. pre užívateľov – 4

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. organizácia prevalenčnej štúdie NN na vybraných oddeleniach podľa metodiky a pokynov

ECDC.

Riešenie:

Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľským lekárom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými poly rezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Podobná situácia vzniká aj v zariadeniach pre starších obyvateľov (USS, DD, apod.) a je ju potrebné riešiť.

Realizačné výstupy

- na základe pravidelného harmonogramu vykonávame mikrobiálny monitoring v lôžkovej časti zdravotníckych zariadení, kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky, pravidelne kontroly dodržiavania hygienicko epidemiologického režimu ako v lôžkových zdravotníckych zariadeniach tak v ambulatnom sektore .

Kontrolou dodržiavania HER tak prispievame k eliminácii výskytu nozokomiálnych infekcií.

Oddelením epidemiológie boli v hodnotenom období vykonané v tejto úlohe nasledovné aktivity :

1. 8 previerok hygienicko – epidemiologického režimu s dôrazom na uvedené rizikové pracoviská a nariadením nápravných opatrení.

2. analyzovaných 30 prípadov nozokomiálnych nákaz. **Z toho 29 v N s P Považská Bystrica a 1 v N s P Ilava n.o.**

3. V rámci ŠZD sme odobrali 372 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie nemocničného prostredia. Vzorky boli odobraté z materiálu deklarovaného ako sterilný a z prostredia po jeho dekontaminácii. Súčasťou prevencie šírenia NN bolo aj sledovanie funkčnosti sterilizačnej techniky v NsP.

1. v rámci prevencie nozokomiálnych nákaz boli realizované prednášky a semináre pre zdravotníckych pracovníkov v N s P Považská Bystrica.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;

2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;

3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;

4. skvalitniť pripravenosť na pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb; rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Riešenie :

- stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémie, bioterorizmus)

Realizačné výstupy

- o aktualizovanie spracovaného pandemického plánu a krízového plánu na regionálnej úrovni so zapracovaním aktuálnych kontaktných adries, telefónnych čísiel všetkých zložiek, ktoré sa bezprostredne podieľajú pri zvládnutí mimoriadnej epidemiologickej situácie.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Realizačné výstupy

- o na základe stanoveného harmonogramu odberov v pravidelných intervaloch sa vykonáva odber vzoriek odpadovej vody pred jej vyústením do čističky odpadovej vody, v čističke odpadových vôd Považská Bystrica .
- o kontrola očkovania proti poliomyelitíde

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

V Slovenskej republike sú najohrozenejšou skupinou mladí ľudia, ktorí v súčasnosti dospievajú skôr, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie a sú náchyľnejší k akvizovaniu pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS, ako dospelí ľudia.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, predovšetkým žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj zisťovanie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí, ktoré sa uskutoční formou dotazníkov.

Etapy riešenia

Projekt sa uskutočňuje v rokoch 2012 – 2016 (5 rokov)

Každoročne sa zabezpečí:

- marec - november vlastná realizácia projektu na všetkých RÚVZ v Slovenskej republike;

Výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

- realizácia projektu „Hrou proti AIDS je plánovaná v mesiaci október a november na vybraných ZŠ v okrese Považská Bystrica, Ilava a Púchov pre 9. ročníky.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach,
- zníženie odmietaní očkovania,
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ - informácia o zriadenej poradni očkovania je prístupná na www stránke RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cieleňá intervencia.

Anotácia

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrašujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovania

závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Prieskum bude realizovaný formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny: budúcich rodičov - žiakov náhodne vybraných stredných resp. vysokých škôl a skupinu rodičov malých detí - oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Zistenia z prieskumu budú slúžiť na realizáciu cieľených intervencií so zámerom znížiť počet odmietnutí očkovania.

Etapy riešenia

1. máj – jún 2013: realizácia výskumnej časti I.

Realizačné výstupy

Rok 2013

V mesiaci máj – jún 2013 realizovalo oddelenie epidemiológie výskumnú časť 1. etapy projektu na vybraných stredných školách a v ambulanciách praktických lekárov pre deti a doras v okrese Považská Bystrica, Ilava a Púchov.

Okres Považská Bystrica – (počet študentov/ počet dievčat v triede)

SZŠ Považská Bystrica – 30/27

MUDr. Balaburová - 37 detí ošetrených v deň prieskumu a 5 vyplnených dotazníkov

MUDr. Válková – 46 detí ošetrených v deň prieskumu a 5 vyplnených dotazníkov

MUDr. Žikavská 33 detí ošetrených v deň prieskumu a 5 vyplnených dotazníkov

Okres Púchov :

SOŠ sklárske Lednické Rovne – 22/10

MUDr. Dekanová - 32 detí ošetrených v deň prieskumu a 5 vyplnených dotazníkov

MUDr. Cígerová – 21 detí ošetrených v deň prieskumu a 5 vyplnených dotazníkov

Okres Ilava:

SŠ sv. J, Bosca – Gymnázium Nová Dubnica –14/9 , 17/8

MUDr. Kadlubiak – 33 detí ošetrených v deň prieskumu a 5 vyplnených dotazníkov

MUDr. Sudorová 26 detí ošetrených v deň prieskumu a 5 vyplnených dotazníkov

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Aktivity na plnenie tejto úlohy boli nasmerované na riešenie plnenia cieľa NPPZ č. 1 – preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení. Konkrétne realizačné výstupy riešili plnenie programov, projektov, kampaní a súťaží týkajúcich sa ozdravenia výživy, fyzickej inaktivity, tabaku, alkoholu, drog, zdravých pracovných a životných podmienok. Pri ich uskutočňovaní spolupracujeme s úradmi, školami, médiami, Centrami voľného času, Materskými centrami a ďalšími organizáciami v našom regióne.

Rok 2013 bol vyhlásený za "**Európsky rok občanov**" a táto téma bola podkladom pre realizáciu z. v. propagácie v NsP PB a RÚVZ PB a web. stránky spolu s "**Významnými dňami roku**".

V mesiaci apríli 2013 bol pre širokú verejnosť distribuovaný z. v. materiál ÚVZ SR pod titulom "**Pre vaše zdravie pre vás**" a "**ÚVZ SR jeho činnosti a aktivity**". Materiál bol distribuovaný do: Mestský úrad PB, Okresný úrad PB, Mestský úrad Ilava, Okresná prokuratúra PB. Formou názornej propagácie bol pre širokú verejnosť inštalovaný v RÚVZ a NsP PB.

Počas mesiacov január, február, marec bol pri z. v. aktivitách v teréne distribuovaný plagát: **"Ako predísť chrípke"** do zariadení MŠ Záriečie, MŠ Dolný Lieskov, MŠ Stupné, MŠ Dolná Breznica, MŠ Lazy pod Makytou, MŠ Nová Dubnica, MŠ Horovce, MŠ Brvnište, MŠ Udiča, MŠ Hatné, MŠ Horný Lieskov, MŠ Klobošice a MŠ Dubnica nad Váhom, ZŠ Papradno, ZŠ Jasenica, ZŠ Domaniža, ZŠ Brvnište, ZŠ Rozkvet PB, Mestský úrad PB. Táto problematika bola aj v NsP PB a RÚVZ na názornej propagácii.

4. február - Svetový deň proti rakovine

V regionálnych médiách /Ilavský mesačník a Považskobystrické novinky/ boli uverejnené z.v. príspevky **"4. február - Svetový deň proti rakovine"**.

"11. - 17. marec Týždeň uvedomenia si mozgu"

- medializácia - 3x
- názorná propagácia - 3x

ÚVZ SR prevzal záštitu nad medzinárodnou aktivitou **„Týždeň mozgu“**, ktorú organizovali SAS, nadácia MEMORY, centrum MEMORY a Neuroimunologický ústav SAV. V rámci "Týždňa mozgu" sme uskutočnili intervenčné a zdravotno-edukačné aktivity - 3x - **"Význam životného štýlu pre činnosť mozgu"**- 12. 3. 2013 v ZŠ Papradno - pre žiakov a pedagógov I. st., 13. 3. 2013 v ZŠ Pružina pre žiakov a pedagógov I. st. a 14. 3. 2013 v MŠ Plevník - Drienove pre deti a pedagógov. Aktivít sa zúčastnilo spolu 70 žiakov a 4 pedagógovia.

Pre Slovenskú Alzheimerovu spoločnosť a ÚVZ SR odoslaný vyplnený dotazník k "Týždňu mozgu 2013".

24. marec - Svetový deň tuberkulózy

Pri príležitosti svet. dňa boli vypracované z. v. propagácie v RÚVZ a NsP **"Skoncuje s TBC dnes"** - 2 ks.

31. máj - Svetový deň bez tabaku

- medializácia - 2x
- názorná propagácia - 3x

31. 5. 2013 realizácia kampane **"Ex fajčiari sú nezastaviteľní"** pri príležitosti "Svetového dňa bez tabaku" v spolupráci so Železnicami SR na Železničnej stanici v Považskej Bystrici, kde cestujúci si mali možnosť dať odmerať množstvo CO vo výdychu, TK, pulz, % tuku a získať aktuálny z. v. materiál. Túto možnosť využilo 38 cestujúcich.

28. 5. 2013 - MŠ Plevník - Drienove - realizácia z. v. aktivity v rámci kampane "Ex fajčiari sú nezastaviteľní" - meranie CO vo výdychu u pedagógov, beseda, prinesený akt. z. v. materiál, premietnutie DVD - "Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo" - 17 detí

29. 5. 2013 - SOŠ Pov. Bystrica - realizácia z. v. aktivity v rámci kampane "Ex fajčiari sú nezastaviteľní" - meranie CO vo výdychu, beseda, prinesený akt. z. v. materiál - aktivity sa zúčastnilo 35 študentov

30. 5. 2013 - ZŠ Pružina - realizácia z. v. aktivity v rámci kampane "Ex fajčiari sú nezastaviteľní" - beseda, prinesený akt. z.v. materiál - 32 žiakov

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami

- medializácia - 2x
- názorná propagácia - 2x

V spolupráci s Mestským úradom v Považskej Bystrici bola pripravená intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita pre širokú verejnosť - "**Deň zodpovednosti**", ktorá bude uskutočnená 2.7. 2013 pred Mestským úradom v Považskej Bystrici.

V mesiaci jún bola vypracovaná z. v. propagácia 2x - "**Prevenia kliešťovej encefalitídy**" v RÚVZ PB a NsP PB.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

V mesiaci máj - jún boli pripravené dotazníky a zrealizovaný dotazníkový prieskum "**Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR**" v počte 104 respondentov. V priebehu mesiaca júl, august bude projekt dokončený.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

Problematike nadváhy a obezity sa venujeme v rámci z. v. aktivít týkajúcich sa "**Životného štýlu**". Vo februári 2013 v ZŠ Papradno a ZŠ Jasenica boli realizované z. v. aktivity pre žiakov I. a II. stupňa + pedagógovia. Aktivít sa zúčastnilo cca **65 žiakov**.

V mesiaci februári boli vypracované 2 ks z. v. propagácie pre NsP PB a RÚVZ - "**Konzumácia ovocia a zeleniny u detí**" a z. v. príspevky uverejnené v médiách regiónu.

8. 4., 9. 4. a 10. 4. 2013 boli zrealizované z. v. aktivity pre žiakov II. stupňa v ZŠ Domaníža, ZŠ Brvnište, ZŠ Rozkvet PB - na tému: "**Význam pohybu pre zdravie**" a distribuovaná bola aj kampaň "VSKP". Spolu sa zúčastnilo aktivít **82 žiakov**.

V súvislosti s plnením "NPPPO a Svetového dňa pohybu ku zdraviu" bola realizovaná 13. 5. 2013 v spolupráci s **Mestským úradom PB** z. v. aktivita spojená s výjazdovou poradňou. Zamestnanci mali možnosť okrem vyšetrení a poradenstva získať informácie o kampani "Vyzvi srdce k pohybu" a odniesť si akt. z. v. materiál. K problematike pohybu boli zrealizované v NsP PB a RÚVZ 2 ks z. v. propagácie, uverejnené príspevky v reg. médiách a na web. stránke.

7. apríl – Svetový deň zdravia

- medializácia - 4x
- názorná propagácia - 2x

5. 4. 2013 - "Deň otvorených dverí" - "Kontroluj svoj TK" sa konal na RÚVZ v poradni zdravia pri príležitosti "Svetového dňa zdravia" zameraného na prevenciu hypertenzie. V rámci tohto dňa bolo poskytnuté širokej verejnosti meranie TK, meranie % telesného tuku, BMI a odborné poradenstvo. Dňa otvorených dverí sa zúčastnilo 22 ľudí, ktorí mali možnosť získať aj informácie o zapojení sa do kampane "Vyzvi srdce k pohybu". Deň otvorených dverí bol zmedializovaný v regionálnych novinách, na web. stránke aj s vyhodnotením a realizáciou názornej propagácie v NsP a RÚVZ.

10. máj - Svetový deň Pohybom ku zdraviu

- medializácia - 2x
- názorná propagácia - 2x

8. 4. 2013 - ZŠ Domaniža - realizácia z. v. aktivity pre žiakov 5. roč. - "Význam zdravého životného štýlu" a VSkP - 27 žiakov

9. 4. 2013 - ZŠ Brvnište - realizácia z. v. aktivity "Význam zdravého životného štýlu" a VSkP pre žiakov 6. roč. - 24 žiakov

10. 4. 2013 - Rozkvet PB - realizácia z. v. aktivity "Význam pohybu pre zdravie a VSkP" pre žiakov 5. roč. - 31 žiakov

Svetový deň pohybom ku zdraviu bol zmedializovaný aj na webovej stránke.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Rozsiahla zdravotno - výchovná kampaň "**VSkP**" bola zmedializovaná vo všetkých médiách regiónu, na webovej stránke a formou zdravotno výchovnej propagácie v NsP a RÚVZ - 2 ks. Plagáty a prihlášky do kampane boli distribuované do: **Materských centier:** Dubáčík Ilava, Včielka PB, Drobček Púchov, CVČ Včielka Púchov, **Materské školy:** Plevník - Drienove, Papradno, **Základné školy:** Rozkvet PB, SNP PB, Slovanská PB, Domaniža, Brvnište, Nemocničná PB, Bolešov, sv. Dominika Savia PB, Pov. Teplá, Plevník - Drienove, Papradno, Pružina, Slov. partizánov PB, **Stredné školy:** SOŠ DnV, SPŠ DnV, Gymnázium DnV, SOŠ Pruské, Gymnázium Púchov, SOŠ Púchov, SPŠ PB, Gymnázium PB, OA PB, SOŠ Slov. part. PB, Súkromná škola PB a **Mestské úrady a ďalšie organizácie:** MÚ PB, MÚ Púchov, Obvodný úrad PB, TIK PB, ÚPSVaR PB, Lekáreň PURUS Ilava, PX Centrum PB, Správa katastra PB a v pri realizácia ostatných aktivít. Aktivita bola spropagovaná aj počas "**Dňa otvorených dverí - 5. 4. 2013**".

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

31. 5. 2013 realizácia kampane "**Ex fajčiari sú nezastaviteľní**" pri príležitosti "Svetového dňa bez tabaku" na Železničnej stanici v Považskej Bystrici, kde cestujúci si mali možnosť dať odmerať množstvo CO vo výdychu, TK, pulz, % tuku a získať aktuálny z. v. materiál. Túto možnosť využilo 38 cestujúcich.

28. 5. 2013 - MŠ Plevník - Drienove - realizácia z. v. aktivity v rámci kampane "Ex fajčiari sú nezastaviteľní" - meranie CO vo výdychu u pedag., beseda, prinesený akt. z. v. materiál, premietnutie DVD - "Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo". Aktivity sa zúčastnilo - **17 detí**.

29. 5. 2013 - SOŠ Pov. Bystrica - realizácia z. v. aktivity v rámci kampane "Ex fajčiari sú nezastaviteľní" - meranie CO vo výdychu, beseda, prinesený akt. z. v. materiál. Počet **štvrtov** - **35**.

30. 5. 2013 - ZŠ Pružina - realizácia z. v. aktivity v rámci kampane "Ex fajčiari sú nezastaviteľní" - beseda, prinesený akt. z. v. materiál. **Počet žiakov 32**.

Kampaň bola zmedializovaná v novinách regiónu, na webovej stránke a vyhotovené boli 3 ks názornej propagácie pre terén, RÚVZ a NsP PB.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Realizovať sa bude v roku 2014.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V súvislosti s realizáciou aktivít k "Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi" a kampaňou "**Deň zodpovednosti**" bol v mesiaci júni vypracovaný a uverejnený príspevok v regionálnych médiách /Púchovské noviny a vypracovaná názorná propagácia "**Škodlivé účinky alkoholu na zdravie**" pre RÚVZ PB a NsP PB. Bola pripravená realizácia kampane v spolupráci s Mestským úradom v Považskej Bystrici. Kampaň bola zmedializovaná aj na webovej stránke úradu.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

V rámci spolupráce s Jednotou dôchodcov na Slovensku v priebehu prvého polroku 2013 sme distribuovali aktuálny z. v. materiál "**Aktívne starnutie**" a "**Aktívne starnutie pohybovou aktivitou**" do okresov PB, PU, IL a na Mestské úrady.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

BECEP - na základe Národného plánu SR pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2011 - 2020 a Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 - 2015 sme sa podieľali na plnení v rámci našich aktivít a edukačné materiály poskytnuté Ministerstvom dopravy - doplnkové učebné "**DVD Becepáčik**", "**Dopravná výchova pre deti MŠ a I. stupeň ZŠ**", leták "**Vidiš ma?**", "**Alkohol zabíja**" a "**BECEP radí cyklistom, korčuliarom a chodcom**" boli poskytnuté do: Materské centrum Včielka PB, MC Drobec Púchov, CVČ ABC Púchov, MŠ Záriečie, MŠ Dolný Lieskov, MŠ Stupné, MŠ Dolná Breznica, MŠ Lazy pod Makytou, MŠ Nová Dubnica, MŠ Horovce, MŠ Brvnište, MŠ Udiča, MŠ Hatné, MŠ Horný Lieskov, MŠ Klobušice a MŠ Dubnica nad Váhom, ZŠ Papradno, ZŠ Jasenica.

"**Vyzvi srdce k pohybu**" kampaň bola distribuovaná aj do: **Materských centier:** Dubáček Ilava, Včielka PB, Drobček Púchov, CVČ Včielka Púchov, **Materské školy:** Plevník - Drienove, Papradno, **Základné školy:** Rozkvet PB, SNP PB, Slovanská PB, Domaniža, Brvnište, Nemocničná PB, Bolešov, sv. Dominika Savia PB, Pov. Teplá, Plevník - Drienove, Papradno, Pružina, Slov. partizánov PB, **Stredné školy:** SOŠ DnV, SPŠ DnV, Gymnázium DnV, SOŠ Pruské, Gymnázium Púchov, SOŠ Púchov, SPŠ PB, Gymnázium PB, Obchodná akadémia PB, SOŠ Slov. part. PB, Súkromná škola PB.

8. 2. 2013 a 20. 2. 2013 v ZŠ Papradno a ZŠ Jasenica sa uskutočnila z. v. aktivita pre žiakov I. a II. stupňa + pedagógovia - "**Zdravý životný štýl**". Aktivít sa zúčastnilo cca **65 žiakov**.

V mesiaci februári boli vypracované 2 ks z. v. propagácie pre NsP PB a RÚVZ - "**Konzumácia ovocia a zeleniny u detí**" a z. v. príspevky uverejnené v médiách regiónu.

8. 4., 9. 4. a 10. 4. 2013 boli zrealizované z. v. aktivity pre žiakov II. stupňa v ZŠ Domaníža, ZŠ Brvnište, ZŠ Rozkvet PB - na tému: "**Význam pohybu pre zdravie**" a distribuovaná bola aj kampaň "VSKP". Spolu sa zúčastnilo aktivít **82 žiakov**.

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

V I. polroku 2013 boli realizované v MŠ Záriečie, MŠ Dolný Lieskov, MŠ Stupné, MŠ Dolná Breznica, MŠ Lazy pod Makytou, MŠ Nová Dubnica, MŠ Horovce, MŠ Brvnište, MŠ Udiča, MŠ Hatné, MŠ Horný Lieskov, MŠ Klobošice a MŠ Dubnica nad Váhom inštruktáže, prednášky, odovzdanie metodiky pedagógom spolu s aktuálnym zv. materiálom, prehratie a zapožičanie DVD nosičov (Lakomý syseľ, O maškrtnej veveričke, Čo sa stalo medvedíkovi, Prečo vlk šušlal, Ako líštička stratila krásu), modelu zubov a zubnej kefky. Aktivít sa zúčastnilo **267 detí a ich pedagógov**.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Celkovo bolo vyšetrených v **základnej PZ** v I. polroku roku 2013 - 152 klientov, z toho podľa pohlavia bolo 64 vyšetrení u mužov a 88 vyšetrení u žien. Počet štandardných vyšetrení u klientov, ktorým sa vyšetrovalo riziko na kardiovaskulárne ochorenia bolo uskutočnených 60, z toho podľa pohlavia bolo 13 vyšetrení u mužov a 47 vyšetrení u žien.

Nadstavbová poradňa: poradňa na odvykanie od fajčenia - v I. polroku 2013 - lekár PN.

V **teréne** sme zrealizovali tieto vyšetrenia:

16. 4. 2013 a 26. 4. 2013 - **COOP Jednota PB** - Vyšetrovanie zamestnancov v rámci TZS a projektu "Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR" a "Monitoring prídavných látok" v spolupráci s odd. hygieny výživy - **24 zamestnancov**.

13. 5. 2013 - Mestský úrad v Považskej Bystrici - Vyšetrovanie zamestnancov v rámci TZS a projektu "Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR" a monitoring prídavných látok" v spolupráci s odd. hygieny výživy - **15 zamestnancov**.

31. 5. 2013 - **Železničná stanica v Považskej Bystrici** realizácia kampane "**Ex fajčiari sú nezastaviteľní**" pri príležitosti "Svetového dňa bez tabaku" na, kde cestujúci si mali možnosť dať odmerať množstvo CO vo výdychu, TK, pulz, % tuku a získať individuálne poradenstvo a aktuálny z. v. materiál. Túto možnosť využilo **38 cestujúcich**.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

V prvom polroku 2013 sa nerealizoval.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Prešove**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Anotácia

Od roku 1997 prebiehajú v Slovenskej republike aktivity zamerané na zlepšenie zdravotných ukazovateľov populácie poukazujúce na negatívny vplyv zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí. SR je zapojená do celoeurópskeho procesu v rámci ktorého sa vyvíja veľké úsilie na redukciu resp. predchádzanie ochoreniam, ktoré priamo alebo nepriamo súvisia s podmienkami života populácie. Na 5. ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Parme v marci 2010 bolo konštatované, že napriek tomu že sa v oblasti environmentálneho zdravia dosiahli pozitívne výsledky, neustále sa objavujú nové hrozby zo životného prostredia, ktorým je európska populácia vystavovaná (nanotechnológie, klimatické zmeny, chemické disruptory a pod.). Na základe nových vedeckých dôkazov sú identifikované nové oblasti ktorým je potrebné venovať pozornosť zo strany odborných inštitúcií a odborníkov verejného zdravotníctva. Identifikácia a prioritizácia takýchto hrozieb pre populáciu v SR na národnej úrovni (SR) je predmetom aktualizácie súčasného Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.).

Ľtapy riešenia

predkladať na rokovanie vlády národnú správu o stave implementácie NEHAP IV v SR, plniť úlohy v pôsobnosti svojich rezortov, ktoré sú im uložené v prílohe NEHAP IV podľa termínov NEHAP IV.

Termín ukončenia

31.12.2016

Stav plnenia k 30. 06. 2013:

Na celoslovenskej porade vedúcich odborov a oddelení HŽPaZ, konanej v dňoch 27. – 28. 5. 2013 v Bratislave, ÚVZ SR usmernil účastníkov, že v prípade potreby požiada jednotlivé RÚVZ o predloženie doplňujúcich informácií k plneniu jednotlivých úloh. RÚVZ so sídlom v Prešove v I. polroku 2013 nebol požiadaný o spoluprácu pri plnení uvedeného programu.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ:

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Gestor: ÚVZ SR

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3, 2.1.4, 2.1.5)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

Riešiteľské pracoviská:

RÚVZ v SR

Etapy riešenia : rok 2013 a ďalšie roky

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia :

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Dopracovať a uplatňovať nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom systéme.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu ASTR,
- počte nových rizikových prác v danom roku,

- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce,
Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Budovať centrálny register údajov a regionálne registre o :

- individuálnych meraniach expozícií na tvorbu databáz údajov o miere expozície rizikovým faktorom a na tvorbu reálnych profilov profesií,
- podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov chorobou z povolania .

Zosúladiť registrované údaje s požiadavkami národných a medzinárodných inštitúcií.

Preskúmať možnosti prepojenia registra s ďalšími registrami na analýzy zdravotných rizík a využitie údajov k stanoveniu priorít vo výkone ŠZD a v usmerňovaní tvorby zdravých pracovných podmienok .

Stav plnenia :

Úloha sa plní počas celého roka. Organizácie, v ktorých sú vyhlásené rozhodnutím RÚVZ rizikové práce, sú kontrolované v rámci štátneho zdravotného dozoru. Zamierujeme sa na úroveň pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov. Na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce, sledujeme výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

K 30. 06. 2013 evidujeme v okrese Prešov a Sabinov 1732 pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce, z toho je 446 žien.

Najčastejšie sa vyskytujúcim rizikovým faktorom v pracovnom prostredí s najväčším počtom exponovaných zamestnancov je naďalej hluk. Ďalšími významnými faktormi práce a pracovného prostredia podľa počtu exponovaných zamestnancov sú chemické látky a zmesi, záťaž teplom a chladom, vibrácie a biologické faktory.

K 30.06. 2013 evidujeme 83 rozhodnutí o vyhlásených rizikových prácach, 5 rozhodnutí bolo vydaných pre nové právne subjekty, 4 rozhodnutia boli vydané na základe návrhov firiem po prehodnotení rizík a z evidencie rizikových prác bolo vyradených 5 spoločností. Prehodnotenie rizík a vyradenie prác z evidencie rizikových prác bolo spôsobené zrušením prevádzok z dôvodu neefektívnosti.

Evidencia rizikových prác je vedená v programe ASTR v ktorom sa začína viesť evidencia aj prác zaradených do 2. kategórie a evidencia chorôb z povolania.

Sankcie uložené za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli udelené.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 471/2011 Z. z. harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa

aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o:

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami,
- klasifikácii látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, o oboznámení sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov(KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe),
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie,
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Stav plnenia :

Štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie úlohy je vykonávaný v poľnohospodárskych organizáciách a organizáciách, kde zamestnanci prichádzajú do kontaktu s chemickými látkami. V poľnohospodárskych organizáciách je to hlavne v období výkonu postrekových prác (marec, apríl, september, október). V okrese Prešov a Sabinov evidujeme 7 poľnohospodárskych organizácií a 2 súkromne hospodáriacich roľníkov u ktorých je štátny zdravotný dozor zameraný na odbornú a zdravotnú spôsobilosť, zabezpečenie OOPP, zdravotný dohľad, prevádzkové poriadky, KBÚ, podmienky skladovania a evidenciu látok deklarovaných ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Prípravky na ochranu rastlín sú sezónnym tovarom, ktorý sa nakupuje na priamu spotrebu.

Menšie poľnohospodárske družstvá a súkromne hospodáriaci roľníci často zabezpečujú výkon chemickej ochrany rastlín dodávateľským spôsobom, čím sa znížila expozícia zamestnancov týmto látkam. Pri chemickej ochrane rastlín sa čoraz viac používajú prípravky, ktoré nie sú klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi.

V prevádzkach, kde zamestnanci sú priamo exponovaní chemickým látkam sa zameriavame hlavne na kontroly kariet bezpečnostných údajov a informovanosť zamestnancov.

K 30. 06. 2013 bolo vydaných 6 osvedčení na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami ma jedno osvedčenie na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie. Osvedčenia boli vydané na základe overenia dĺžky praxe.

Mimoriadne a havarijné situácie sme neriešili. Informovanosť zamestnancov sa zisťovala dotazníkmi (11 kontrolných listov informovanosti zamestnancov).

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym

faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1278/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektívizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje:

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR,

- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi,

- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity.

Doplniť údaje o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Stav plnenia :

Úloha je plnená celoročne. V rámci ŠZD sa zameriavame na udržiavanie zodpovedajúcej úrovne, alebo primeraného vylepšenia pracovných podmienok v organizáciách používajúcich karcinogénne a mutagénne látky.

Evidujeme 14 organizácií kde sa používajú karcinogény, respektíve sa jedná o pracovný proces s rizikom chemickej karcinogenity, v 5 organizáciách je to prach z tvrdého dreva. Zlúčeniny Cr⁶⁺ sa používajú najmä na povrchovú úpravu výrobkov, formaldehyd v zdravotníctve a pri výrobe plastových výrobkov, cytostatiká v zdravotníctve. Na týchto pracoviskách každoročne je vykonávaná objektívizácia chemických faktorov v pracovnom ovzduší oddelením OLC pri RÚVZ a vyšetrenia biologického materiálu.

K 30. 06. 2013 bolo vydaných 14 rozhodnutí k sanačným prácam, súvisiacim s likvidáciou azbestu. Jedná sa o stabilné spoločnosti pôsobiace v okrese Prešov a Sabinov. Každá z týchto spoločností žiadajúca o vydanie rozhodnutia k sanácii azbestu predkladá

prevádzkové poriadky a hodnotenie rizík. Informovanosť zamestnancov sa overuje dotazníkmi – kontrolnými listami informovanosti zamestnancov.

Od začiatku roka je cieľom našich zisťovaní prítomnosť látok poškodzujúcich reprodukciu a látok narúšajúcich endokrinný systém.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Anotácia

Uplatňovať legislatívnu úpravu – vyhlášku MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, pri výkone ŠZD, pripraviť jej novelizované znenie.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž na návrh zamestnávateľa za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže u vybraných profesií, v prípade potreby vyžiadať stanovisko ÚVZ SR.

Realizačné výstupy

- Údaje o prehodnocovaní podkladových materiálov k návrhom zamestnávateľov na určenie kategórie prác vo faktore psychická pracovná záťaž (zamestnávateľ, hodnotené profesie, výsledné kategórie práce, hodnotiteľ, PZS).
- Evidovať určené rizikové práce (profesie) s rizikom psychickej pracovnej záťaže aj podľa prevažujúcej činnosti.
- Sledovať trendy vývoja a zmien psychického zdravia populácie SR v produktívnom veku na základe štatistických údajov vybraných ukazovateľov psychického zdravia (ÚVZ SR) a usmerňovať v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení.
- Spracovať novelizované znenie vyhlášky v záujme zlepšenia hodnotenia záťaže v praxi.

Stav plnenia :

RÚVZ so sídlom v Prešove neeviduje organizáciu s rizikovou prácou – psychická pracovná záťaž, žiadna organizácia nepožiadala RÚVZ o vyhlásenie rizikových prác pre faktor - psychická pracovná záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

Realizačné výstupy

Zber celoslovenských údajov:

- a) rizikové práce - faktor DNJZ
- b) podozrenia na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania (zdroj

Národné centrum zdravotníckych informácií – ďalej NCZI)

c) prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29

d) priznané choroby z povolania v položke 29 (zdroj NCZI)

- Sledovať vývoj zmien (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- Evidovať profesie, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania .
- Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ zasielať na ÚVZ SR.

Stav plnenia :

RÚVZ so sídlom v Prešove neeviduje organizáciu s rizikovou prácou – DNJZ. V prvom polroku 2013 sme mali hlásených 6 podozrení na profesionálne poškodenie zdravia v položke 29 v profesiách – zvárač, automechanik, robotníčka v mliekarenskom priemysle, obkladač, operátor výroby, murár.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

rok 2013 a ďalšie roky

2.2.1 Zdravé pracoviská

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

Realizačné výstupy

Zvýšenie informovanosti o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.

Údaje o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, počty podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci.

Údaje o regionálnych aktivitách zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi.

Meranie účinnosti programov meraním prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie.

Stav plnenia :

V rámci projektu Zdravé pracoviská poskytujeme klientom a širokej verejnosti informácie formou konzultácií, besied, dňa otvorených dverí. Prostredníctvom regionálnej tlače, internetu informujeme verejnosť, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, riziku znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie, o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Anotácia

Realizovať informačné a intervenčné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných rizík pri práci. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Realizačné výstupy

Údaje o realizovaných intervenčných a informačných aktivitách zameraných na aktuálnu tému kampane, informácie o aktivitách v rámci Európskeho týždňa BOZP.

Informácia o spolupráci s orgánmi inšpekcie práce a NIP.

Stav plnenia :

Raz za štvrt'rok sú organizované spoločné porady regionálnej hygieničky a hlavného inšpektora práce. Okruh riešených otázok – choroby z povolania, spoločné previerky pri výkone prác spojených s likvidáciou materiálov obsahujúcich azbest, rizikové práce.

Každý rok sa vykonáva spoločná previerka s inšpektormi práce, tento rok sa jedná o pracoviská kde sú vyhlásené rizikové práce a kde stúpol počet šetrení na profesionálne poškodenie zdravia u zamestnancov.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Anotácia

Spracovať národné výsledky kampane zameranej na posúdenie psychosociálnych rizík pri práci, ktorá bola realizovaná v spolupráci s orgánmi inšpekcie práce podľa jednotného metodologického protokolu v 99 podnikoch v SR v troch odvetviach: zdravotníctvo a sociálne služby, služby – hotely a reštaurácie, podniková preprava tovarov.

Realizačné výstupy

Vyhodnotiť dotazníky zamerané na zisťovanie psychosociálnych faktorov na hodnotených pracoviskách. Porovnať výsledky zamestnávateľov s výsledkami zamestnancov. Vypracovať zostavy výsledkov - spätnú väzbu pre zamestnávateľov zapojených do kampane. Porovnať slovenské výsledky kampane s dostupnými európskymi výsledkami. Navrhnuť preventívne opatrenia. O výsledkoch informovať širokú verejnosť prostredníctvom tlačovej besedy a spoluprácou s médiami; odbornú verejnosť informovať na vedecko-odborných podujatiach a prostredníctvom národnej stránky kampane na internetovej stránke ÚVZ SR.

Stav plnenia :

V minulom roku sme spolu s inšpektormi práce vykonali šetrenie v 4 subjektoch – 3 logistické spoločnosti a jedno zdravotnícke zariadenie - Detský domov Prešov.

Úlohy sa zúčastnilo 54 respondentov. Dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR .

Cieľom úlohy bolo pomocou posúdenia psychosociálnych rizík pri práci upozorniť zamestnávateľov, zamestnancov a odborníkov (napr. pracovná zdravotná služba, bezpečnostno-technická služba) na nevyhnutnosť venovať pravidelnú pozornosť posudzovaniu a eliminácii psychosociálnych záťaží pri práci a zabezpečovať tak pohodu pri práci, zdravé pracovné podmienky, spokojnosť zamestnancov, efektívnu kooperáciu, komunikáciu a pracovný výkon.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kofeínu v biologickom materiáli (moč).

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ

Anotácia

Biologické monitorovanie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie. Biologické monitorovanie v rámci tejto úlohy bude zamerané na monitorovanie expozície, teda stanovenie chemického faktora (v danom prípade kadmia) alebo jeho metabolitu (v danom prípade kotinínu) v biologickom materiáli (moči). Kotinín, ktorý vzniká v tele človeka z nikotínu je najvhodnejší ukazovateľ expozície človeka tabakovému dymu. Hlavný prínos biologického monitorovania populácie, ktorú bude reprezentovať matka, otec a ich dieťa za všeobecnú populáciu a zamestnanci vybraných profesií za oblasť pracovného prostredia je, že sumuje všetky cesty vstupu chemických faktorov do organizmu - inhalačnú, dermálnu, tráviacim traktom a ich kombinácie.

Vo všeobecnosti pri biologickom monitoringu je dôležité poznať vlastnosti sledovaného chemického faktora, metabolizmus, priebeh vylučovania a taktiež zvoliť vhodnú dobu odberu biologického materiálu. V rámci tejto úlohy bude výber markerov pre HBM, použitá metodika pre výber populačných skupín, vyškolenie pracovníkov pre odber vzoriek biologického materiálu, dotazníkový prieskum, laboratórne vyšetrenia, zhromaždenie a vyhodnotenie výsledkov založený na poznatkoch získaných v rámci európskeho projektu DEMOCOPHES. Participácia ÚVZ SR a RÚVZ v Banskej Bystrici na tomto projekte vytvorila dobrý základ pre implementáciu metodiky HBM validovanej na európskej úrovni v Slovenskej republike a získanie kvalitných údajov o reálnej záťaži obyvateľstva určitým škodlivinám z prostredia.

Etapy riešenia

Rok 2013 – vypracovanie pilotného projektu pre HBM (vytvorenie riadiacej jednotky pre koordinovanie pilotného projektu, špecifikovanie populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP, výber profesií, príprava a tlač pracovných protokolov – pre prácu v teréne, odber vzoriek, tlač dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií na analytickú časť projektu)

Rok 2014 – realizácia pilotného projektu pre HBM (odber vzoriek biologického materiálu, vyplňanie dotazníkov a zber potrebných údajov, realizácia laboratórnych analýz)

Rok 2015 – vyhodnotenie výsledkov, spracovanie údajov z dotazníkov, vypracovanie záverečnej správy k projektu, komunikácia výsledkov pilotného projektu, publikovanie výsledkov

Realizačné výstupy

Záverečná správa, informácie o výsledkoch verejnosti, TK, národný workshop

Termín ukončenia

30.11.2015

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V rámci štátneho zdravotného dozoru vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Každý RUVZ vykoná štátny zdravotný dozor najmenej v piatich chránených dielnach alebo na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa použije metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; použijú sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

Etapy riešenia

do 30.09.2013 – výkon ŠZD v chránených dielnach alebo na chránených pracoviskách

do 15.10.2013 – RÚVZ zašlú výsledky ŠZD na RÚVZ v sídle kraja

do 15.11.2013 - RÚVZ v sídle kraja zašlú informáciu ÚVZ SR

do 15.12.2013 – ÚVZ SR pripraví informáciu pre médiá (TASR, SITA)

Realizačné výstupy

Zistenia uplatniť pri usmernení zamestnávateľa na prijatie preventívnych, ochranných opatrení.

Ukladanie nápravných opatrení.

Informovanie o výsledkoch – verejnosť, médiá.

Stav plnenia :

K 30. 6. 2013 sme vykonali štátny zdravotný dozor na troch pracoviskách ktoré majú Úradom práce sociálnych vecí a rodiny v zmysle § 55 ods. 1 zák. NR SR č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti pridelený štatút chráneného pracoviska. Jedná sa o prevádzky ktorým bolo orgánom verejného zdravotníctva vydané súhlasné rozhodnutie s doporučením priznania postavenia chránenej dielne – masážny salón, súkromná bezpečnostná služba, výroba pracovných odevov a obuvi. U kontrolovaných subjektov nedošlo oproti vydaným rozhodnutiam k zmenám. Priestory sú pôvodné, priestorové usporiadanie a vybavenie je to isté – súčasný stav korešponduje s vydanými rozhodnutiami. Zamestnanci majú možnosť dodržania osobnej hygieny, možnosť stravovania prípadne možnosť oddychu v prípade

vynútenej pracovnej polohy. Zmeny sú v počtoch zamestnancov. Evidujeme narastajúci trend. Nebolo nutné uložiť nápravné opatrenia v kontrolovaných subjektoch.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

Košický región

Prešovský región

2.6.5

Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

Cieľ

Prieskum úrovne výskytu vybraných faktorov pracovného prostredia, zameraných na kvalitu ovzdušia na pracovisku.

Realizácia

Identifikovať faktory pracovného prostredia, ktoré môžu ovplyvniť pracovný komfort zamestnancov. Nariadiť nápravné opatrenia, ak je to potrebné.

Gestor

RÚVZ Košice, RÚVZ Prešov

Riešenie

rok 2013 a ďalšie roky

Stav plnenia :

Úloha je po dohode s vedením spoločnosti TESCO plánovaná na 3. Q. 2013.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Prešove – OHVBPKV – 2 pracovníčky
poradňa zdravia – 2 pracovníčky

Termín ukončenia 15. január 2014 a ďalšie roky

Etapy riešenia

I. a II. etapa - riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – november 2013).

III. etapa – správa a výstupy úlohy (15. január 2014)

Vyhodnotenie výsledkov k 30. 06. 2013

K uvedenému termínu bolo vyšetrených spolu 29 klientov v poradni zdravia RÚVZ so sídlom v Prešove podľa stanovených vekových kategórií.

Súčasťou projektu sú

- klientmi vyplnené jednodenné jedálne lístky podľa formulára,
- dotazník o životospráve,
- klinicko-somatický dotazník – BMI, WHR, TK systolický, TK diastolický,
- biochemické vyšetrenie – odber krvi na prístroji reflotron pre vyhodnotenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu – celkový cholesterol, triglyceridy, HDL, LDL, glukóza.

Všetky údaje sa spracovávajú v programe ALIMENTA.

3.2. MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Prešove - OHVBPKV – 7 pracovníčiek
pracovníčky laboratória

Termín ukončenia 15. január 2014 a ďalšie roky

Etapy riešenia

I. etapa - odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃

- počet vzoriek: 2 vzorky mesačne

- časové obdobie: január – december 2013

II. etapa - kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme

- časové obdobie: január – december 2013

Vyhodnotenie výsledkov k 30. 06. 2013

K uvedenému termínu bolo odobratých 11 vzoriek kuchynskej soli vrátane morskej soli, všetky vzorky obsahom jodičnanu draselného prepočítaného na KJ vyhovel požiadavkám.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľ

1. Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia.

2. Kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ so sídlom v Prešove

Etapy riešenia

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

Vyhodnotenie výsledkov k 30. 06. 2013

Podľa plánu úradnej kontroly boli v sledovanom období odobraté 2 vzorky plastových výrobkov pre deti (melamínový tanier a melamínová miska). Laboratórnym vyšetrením na RÚVZ so sídlom v Poprade bolo zistené, že obidve vzorky sú v súlade s požiadavkami platnej legiskatívy.

3.6. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospelaj populácie s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI)

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Prešove – OHVBP KV – 3 pracovníčky

Termín ukončenia: 31. december 2013 a ďalšie roky

Etapy riešenia

I. etapa: január 2013 – október 2013: odborne - metodická príprava monitoringu, zber údajov a analýzy vzoriek

II. etapa: december 2013 – vyhodnotenie monitoringu – záverečná správa

Vyhodnotenie výsledkov k 30. 06. 2012

V rámci monitoringu je sledovaná spotreba vybraných dvoch prídavných látok – E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

V 1. polroku roku 2013 boli spracované údaje 14 respondentov podľa určených vekových kategórií – 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov a týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Úlohy

1. Podporovať zabezpečovanie zodpovedajúcej výživy a správneho zloženia výživy detí a mládeže s cieľom zlepšenia súčasného štandardu v zmysle zásad racionálnej výživy, ktorý zaznamenal v poslednom období negatívny trend – v zmysle uznesenia vlády SR č. 837/2002 zo dňa 7. 8. 2002 k návrhu Národného akčného plánu pre deti.

V rámci tejto úlohy sa realizuje „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“, cieľom ktorého je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využívať v rámci poradenských aktivít zameraných na

podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a dorast aj mimo nich. Monitorovanie stravovacích zvyklostí je rozdelené na 4 roky /2009-2012/. V roku 2013 je monitorovaná veková skupina 15 - 18 ročných študentov. Do prieskumu boli zaradené dve stredné školy - gymnázia - mestské: Gymnázium T. Ševčenka s vyučovacím jazykom ukrajinským, Prešov a vidiecke: Gymnázium A. Prídavka, Komenského 40, Sabinov. V každom gymnázium bolo z príslušnej vekovej skupiny vybraných 30 chlapcov a 30 dievčat, dokopy je monitorovaných 120 študentov. Na zber údajov sa používa spracovaný a overený frekvenčný dotazník, ktorý umožní zhodnotenie príjmu základných potravinových komodít a vybraných živín ako aj expozíciu cudzorodým látkam. Ďalšie údaje o výžive boli nadobudnuté frekvenčným dotazníkom (metódou 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy vyšetrovaných detí). Dotazníkovou metódou sa zisťoval i spôsob výživy rodičov vyšetrovaných detí s cieľom zhodnotiť vplyv rodiny na stravovacie návyky. Zároveň sa v 17. kalendárnom týždni (22.4. - 26.4. 2013) odoberali vzorky stráv obedov zo školských jedální vybraných gymnázií. V dobe od 29.04. - 30.06.2013 boli vykonané merania telesnej hmotnosti, výšky, krvného tlaku u monitorovaných študentov. Vyplnené dotazníky boli zozbierané v júni 2013 a údaje z nich sa budú vkladať do masky v programe EXCEL a databázy budú zaslané na RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v termíne do 30.09.2013.

2. Podporovať rozvoj školského stravovania tak, aby vyhovovalo zásadám zdravej výživy

V rámci výkonu ŠZD bolo pracovníčkami oddelenia HDaM RUVZ Prešov v I. polroku 2013 vykonaných 37 previerok stravovacích zariadení a odobratých 10 vzoriek stravy. Okrem toho bolo vykonaných 14 previerok v školských bufetoch v rámci RASFF so zameraním na výrobky z Poľska vyrobených zo sušeného mlieka. Výsledok bol negatívny. V rámci podpory a rozvoja školského stravovania začala aj aktualizácia programu ozdravenia výživy. Základnou ambíciou je zníženie počtu detí s nadhmotnosťou, resp. obezitou, zvýšenie spotreby ovocia a zeleniny, pozitívna zmena stravovacích návykov detí a mladých ľudí a ich edukácia v tejto oblasti.

3. Podporovať konzumáciu mlieka a mliečnych výrobkov v rámci školského stravovania

Mliečny program s cieľom presadzovať konzumáciu mlieka a mliečnych výrobkov formou mliečnych desiat na školách z dôvodu zvyšovania prísunu vápnika do organizmu detí, plní v okrese Prešov a Sabinov 28 materských škôl, 33 základných škôl. Do mliečneho programu bolo zapojených 13406 detí v rámci školských stravovacích zariadení i formou mliečnych automatov Firmy RAJO. Pri plnení tejto úlohy sme spolupracovali s metodičkami pre spoločné stravovanie Krajského školského úradu Prešov a Mestského úradu Prešov. Údaje sme získavali aj monitorovaním v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v stravovacích zariadeniach pre deti a dorast. Podávanie mliečnych desiat zabezpečujú zamestnanci školských stravovacích zariadení, ktorí sú odborne a zdravotne spôsobilí. Na skladovanie mlieka a mliečnych výrobkov sa využívajú chladiace zariadenia v stravovacích prevádzkach, pri ich uchovávaní neboli zistené závažnejšie hygienické nedostatky.

4. Podporovať pitný režim s preferovaním zdravotne vyhovujúcich nápojov

Výkon ŠZD bol zameraný na sledovanie pitného režimu v základných a stredných školách s cieľom zvýšiť informovanosť detí a mládeže o potrebe konzumácie zdravotne bezchybnej vody a preferovať zdravotne vyhovujúce nápoje. V I. polroku roku 2013 bolo odobratých 22

vzoriek pitných vôd na laboratórne vyšetrenie. Pitný režim na školách je zabezpečený hygienicky vyhovujúcim spôsobom (pitná voda z vodovodu , ktorej kvalita spĺňa kritéria Nariadenia vlády SR č. 354/2006). V prípade nevyhovujúceho zásobovania, zriaďovateľ predškolských a školských zariadení do doby zabezpečenia vyhovujúcej kvality pitnej vody, rieši pitný režim formou minerálok v originálnom balení alebo prostredníctvom dávkovačov veľkoobjemovo balených vôd tzv. watercoolerov).

V rámci preferencie konzumácie zdravotne vyhovujúcich nápojov sa výkon ŠZD zameriava na sledovanie vhodnosti sortimentu tovaru v bufetoch umiestnených v školských zariadeniach. V I. polroku 2013 bolo vykonaných 14 previerok školských bufetov. Ponúkaný sortiment nápojov zodpovedal zásadám zdravej výživy a neobsahoval alkoholické nápoje, ani nápoje s obsahom kofeínu a chinínu.

5. Vykonávať realizáciu celoslovenských a celoeurópskych epidemiologických prieskumov zameraných na zistenie situácie ohľadom zneužívania návykových látok u žiakov a študentov, ako aj učiteľov základných, stredných a vysokých škôl s cieľom zmapovania trendov v tejto oblasti

Táto úloha sa realizuje podľa požiadaviek gestora (Úrad vlády SR - odbor koordinácie protidrogovej stratégie, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie). V I. polroku 2013 sa nerealizovala.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ:

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a dorast.

Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál v jednej z citlivých skupín populácie, a to populácie detí SR.

Gestor:

UVZ v Rimavskej Sobote, UVZ SR,

Spolupracuje:

LF UK Bratislava, RUVZ Banská Bystrica, VUP Bratislava

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RUVZ v SR

Súbor projektu:

Projekt je navrhovaný ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR v pomernom zastúpení pohlaví. V roku 2013 je monitorovaná veková skupina 15 - 18 ročných študentov. Do prieskumu boli zaradené dve stredné školy - gymnázia -mestské: Gymnázium T. Ševčenka s vyučovacím jazykom ukrajinským, Prešov a vidiecke: Gymnázium A. Prídavka, Komenského 40, Sabinov. V každom gymnázium bolo z príslušnej vekovej skupiny vybraných 30 chlapcov a 30

dievčat, dokopy je monitorovaných 120 študentov. Na zber údajov sa používa spracovaný a overený frekvenčný dotazník, ktorý umožní zhodnotenie príjmu základných potravinových komodít a vybraných živín ako aj expozíciu cudzorodým látkam. Ďalšie údaje o výžive boli nadobudnuté frekvenčným dotazníkom (metódou 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy vyšetrovaných detí). Dotazníkovou metódou sa zisťoval i spôsob výživy rodičov vyšetrovaných detí s cieľom zhodnotiť vplyv rodiny na stravovacie návyky. Zároveň sa v 17. kalendárnom týždni (22.4. - 26.4. 2013) odoberali vzorky obedov zo školských jedální vybraných gymnázií. V dobe od 29.4. - 30.6.2013 boli vykonané merania telesnej hmotnosti, výšky, krvného tlaku u monitorovaných študentov. Vyplnené dotazníky boli zozbierané v júni 2013 a údaje z nich budú zadávané v II. polroku 2013 do masky v programe EXCEL a databázy budú zaslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v termíne do 30.09.2013.

4.3. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľ:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Monitorovanie spotreby prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom období. Monitorovanie spotreby, ako aj preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Gestor:

UVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RUVZ v SR

Anotácia

V zmysle spracovanej jednotnej metodiky zrealizovať projekt dotazníkovou metódou u žiakov vo veku 15 rokov cestou školského zariadenia. Projektu sa zúčastnilo 20 žiakov. Pre riešenie projektu boli vypracované dva dotazníky. Dotazník o prehľade potravín, skonsumovaných v priebehu 24 hodín. Dotazník o frekvencii spotreby potravín na zapísanie frekvencie množstva potravín v gramoch a príjmu vybraných aditívnych látok.

Termín ukončenia

Rok 2013

Pre realizáciu projektu bola vybratá Základná škola pri Evanjelickej spojenej škole Nám. legionárov 3, Prešov. Do projektu sa zapojilo 20 žiakov vo veku 15 rokov. Prieskum sa uskutočnil v termíne od 15.3. do 30.6.2013. Údaje z vyplnených dotazníkov sa budú vkladať do pripravených masiek v programe Excel a v termíne do 01.11.2013 budú zaslané na spracovanie ÚVZ SR Bratislava.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti)
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“
9. príprava registra očkovaných osôb

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam, a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2013, vypracovaného v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním a tým zlepšenie kvality života, pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2013 bude realizovať v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými programami a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

Realizačné výstupy

- zabezpečenie včasnosti a plynulosti pravidelného povinného očkovania
- zosúladenie pravidelného povinného očkovania s očkovaním v krajinách EÚ
- spracovanie výsledkov kontroly očkovania a analýza ochorení preventabilných očkovaním za rok 2013
- porovnanie trendu ochorení preventabilných očkovaním so získanými výsledkami administratívnej kontroly očkovania

- odstránenie rozdielov v zaočkovanosti na všetkých úrovniach, ktoré zabezpečí udržanie vysokej zaočkovanosti slovenskej populácie
- zaslanie výsledkov do WHO a ECDC
- publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti.

Realizácia k 30. 6. 2013

Od 01. 01. 2013 nadobudol platnosť nový očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Očkovací kalendár platný od januára 2013 zahŕňa povinné pravidelné očkovanie detí proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, pneumokokovým infekciám, osýpkam, ružienke, mumpsu a povinné preočkovanie dospelých proti diftérii a tetanu.

V platnosti je nový očkovací kalendár, ktorý sa od pôvodného líši tým, že bližšie špecifikuje očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam. Určuje, že na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam je určená 13-valentná konjugovaná vakcína alebo 10-valentná konjugovaná vakcína a všetky dávky základného očkovania sa majú podať rovnakou očkovacou látkou. Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonáva kombinovanou očkovacou látkou každých 15 rokov.

Všetci očkujúci lekári, t. j. praktickí lekári pre deti a dorast, spolu 49 a taktiež praktickí lekári pre dospelých, spolu 93 boli oboznámení so všetkými zmenami v očkovacom kalendári.

Aj v roku 2013 je venovaná zvýšená pozornosť ochoreniam preventabilných očkovaním. U týchto ochorení sa zisťuje hlavne predchádzajúce očkovanie.

V druhom polroku 2013 bude realizovaná kontrola očkovania v okrese Prešov a Sabinov, ako aj v Prešovskom kraji v zmysle odborného usmernenia ÚVZ SR v Bratislave. Výsledky kontroly budú spracované a zaslané na ÚVZ v Bratislave.

Oddelenie epidemiológie vykonáva pravidelné poradenstvo v oblasti očkovania a očkovania na cestu do zahraničia. Pracovníci oddelenia sa v danej oblasti vzdelávajú a v rámci toho sa zúčastnili na rôznych seminároch a odborných podujatiach: Školy vakcinológie a Vakcinologického kongresu.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007 - 2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2013 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň

ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“, patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Realizačné výstupy

- analýza prenosných ochorení za rok **2012**
- porovnanie výskytu prenosných ochorení v roku **2012** s výskytom v roku **2011** a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy
- skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení zabezpečením:
  - včasnosti a vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
  - včasnosti a vysokej kvality hlásenia prenosných ochorení na všetkých úrovniach
  - vysokej kvality monitorovania a kontroly prenosných ochorení
  - monitorovania rezistencie mikroorganizmov na ATB
  - hlásenie vybraných prenosných ochorení do medzinárodných sietí podľa požiadaviek ECDC a WHO
- zvýšením informovanosti zlepšiť a skvalitniť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti prenosných ochorení a tým zvýšiť ich schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami

Realizácia k 30. 6. 2013

V roku 2013 bola vykonávaná surveillancie prenosných ochorení v okresoch Prešov a Sabinov na základe hlásení od ošetrovujúcich lekárov a mikrobiologických laboratórií.

Následne bola vykonávaná analýza ochorení za jednotlivé mesiace za okresy Prešov a Sabinov. Výsledky analýz a informácie pre ošetrovujúcich lekárov sú pravidelne uverejňované na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Prešove.

Analýza výskytu prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov za rok 2012 bola spracovaná vo VS v termíne do 18. 02. 2013. Analýza výskytu prenosných ochorení v Prešovskom kraji za rok 2012 bola spracovaná na základe výstupov z Epidemiologického informačného systému a na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja v termíne do 11. 03. 2013.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení a epidemiologickom vyšetrovaní jednotlivých prípadov ochorení zároveň prebiehala individuálna edukácia obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillancie infekčných ochorení v SR do siete EÚ
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie

4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje – centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007 – 2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

Realizačné výstupy

- aktualizácia údajov zverejňovaných na informačnom portáli:
  1. pre verejnosť
  2. pre iných odborníkov
  3. pre užívateľov
- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:
  1. prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne
  2. prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne
  3. vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu
  4. systému rýchleho varovania
- využívanie manažérskeho informačného systému na rýchle a neštandardné analýzy údajov, zaškolenie dostatočného počtu pracovníkov zo všetkých odborov epidemiológie RÚVZ v SR
- deskriptívne, analytické a komparatívne výstupy z databáz
- skvalitňovanie informovanosti laickej i odbornej verejnosti o výskyte prenosných ochorení a možnostiach ich predchádzania
- uplatňovanie výstupov z analýz pri tvorbe odporúčaní a legislatívy uplatňovanej v prevencii a kontrole prenosných ochorení

Realizácia k 30. 6. 2013

Všetky prenosné ochorenia hlásené za okres Prešov a Sabinov sú zadávané do epidemiologického informačného systému EPIS. V prvom polroku 2013 to predstavovalo spolu 1 429 prenosných ochorení (okres Prešov 900, okres Sabinov 529).

V súvislosti so surveillance ARO a CHPO sú na základe hlásení od praktických lekárov týždenne spracovávané analýzy výskytu ARO a CHPO v okrese Prešov a Sabinov a následne na základe hlásení z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja aj v Prešovskom kraji.

V systéme rýchleho varovania (SRV) sú spracovávané týždenné hlásenia a to v 6 kategóriách (akútne chabé obrny; epidémie; meningitídy/sepsy; osýpky, rubeola, parotitída; vírusové hepatitídy a iné informácie). Hlásenia sú spracovávané za okresy Prešov a Sabinov a Prešovský kraj. Informácie sú pravidelne hlásené v systéme EPIS do celoslovenského centra na ÚVZ v Bratislave.

Výstupy z informačného systému, mesačné analýzy slúžia na porovnávanie chorobnosti prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov v jednotlivých mesiacoch roka a ako informácia o epidemiologickej situácii pre zdravotníkov ako aj pre verejnosť.

Špeciálne analýzy, ktoré je možné vytvoriť v rámci informačného systému EPIS alebo MIS informačného systému EPIS boli na požiadanie poskytnuté pre potreby študentov rôznych stredných a vysokých škôl a primárom niektorých oddelení FNŠP J. A. Reimana Prešov.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EÚ s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc
5. organizácia prevalenčnej štúdie NN na vybraných oddeleniach vybraných ZZ každý rok tak, aby bola štúdia raz za 5 rokov vykonaná na každom lôžkovom ZZ

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), vykonávanie prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s

Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007 - 2013) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

Realizačné výstupy

- analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2013
- porovnanie výskytu nozokomiálnych nákaz v roku 2013 s výskytom v roku 2012 a za ostatných 5 rokov
- skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením:
  - vykonaním incidenčných a prevalenčných štúdií výskytu nemocničných nákaz, analýzou najrizikovejších faktorov ich vzniku, publikáciou ich výsledkov pre odbornú zdravotnícku verejnosť
  - vytvorením štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach
  - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
  - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz

Realizácia k 30. 6. 2013

V roku 2013 boli pravidelne hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení pôsobiacich v okresoch Prešov a Sabinov. Všetky hlásené nozokomiálne nákazy sú zadávané v informačnom systéme EPIS a na základe ich závažnosti sú vykonávané protiepidemické opatrenia. V okrese Prešov a Sabinov sa v zdravotníckych zariadeniach vykonáva kontrola HER v zmysle platných právnych predpisov priebežne, ako aj pri výskyte nozokomiálnych nákaz. Vzhľadom na najväčšie riziko vzniku nozokomiálnych nákaz sa zvýšená pozornosť venuje kontrole HER na JIS a operačných sálach jednotlivých oddelení FNŠP J. A. Reimana v Prešove.

Analýza výskytu NN za rok 2012 v okrese Prešov a Sabinov a v Prešovskom kraji bola spracovaná vo výročnej správe za rok 2012.

V okrese Prešov v roku 2012 boli nozokomiálne nákazy hlásené len FNŠP J. A. Reimana Prešov. Hlásených bolo spolu 297 nozokomiálnych nákaz, čo predstavuje pokles v porovnaní s predchádzajúcim rokom (r. 2011 – 298 NN). Pri počte 48 021 hospitalizovaných pacientov je proporcia hlásených NN 0,62 %. V okrese Sabinov nebol zaznamenaný výskyt NN.

V Prešovskom kraji bolo v roku 2012 hlásených spolu 818 nozokomiálnych nákaz (NN), čo predstavuje nárast v porovnaní s predchádzajúcim rokom (rok 2011 – 758 NN) – index 1,08. Pri počte 178 494 hospitalizovaných pacientov je proporcia hlásených NN 0,46 %. Nozokomiálne nákazy hlásili len lôžkové zdravotnícke zariadenia Prešovského kraja.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb,
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Nielen na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

Realizačné výstupy

- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie
- príprava stratégie krízovej komunikácie
- príprava koordinovaného postupu v prípade mimoriadnej epidemiologickej situácie
- priebežná aktualizácia členov v protiepidemických komisiách

Realizácia k 30. 6. 2013

Od 10. 08. 2010, kedy bola generálnou riaditeľkou ukončená pandémia chrípky A (H1N1)2009 sa až do súčasnosti nachádzame v post-pandemickej fáze. Neustále však prebieha monitorovanie výskytu prípadov SARI a ich hlásenie v epidemiologickom informačnom systéme a v SRV epidemiologického informačného systému. V roku 2013 v okrese Sabinov bol zaznamenaný 1 prípad SARI, v okrese Prešov neboli hlásené prípady SARI.

6.6. ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Enviromentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Realizačné výstupy

1. udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR
2. vyhlásenie globálnej eradikácie
3. eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovania

Realizácia k 30. 6. 2013

V roku 2013 sa realizovali odbery vzoriek odpadovej vody, ktoré boli zaslané na virologické vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odbery vzoriek vôd boli vykonávané v termínoch, ktoré vypracovalo virologické laboratórium RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odobrané boli 2 vzorky odpadovej vody, všetky s negatívnym výsledkom.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v sídlach krajov a všetky RÚVZ Košického kraja

Cieľ

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým a okoliu.

Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS.

Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach – Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj formou dotazníkov zistenie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí.

Potrebu realizovať tento projekt v čo najširšom meradle potvrdzujú aj najnovšie prieskumy Eurobarometru, v ktorom Slováci patria k národom s najslabšími informáciami v tejto problematike.

Realizačné výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Realizácia k 30. 6. 2013

V rámci edukačných programov pre mládež sa vykonáva Projekt „Hrou proti AIDS“.

V prvom polroku 2013 projekt „Hrou proti AIDS“ nebol realizovaný.

V rámci prevencie HIV/AIDS je na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde sa okrem poradenstva vykonávajú aj anonymné odbery biologického materiálu na vyšetrenie HIV protilátok. Odbery vykonáva V prvom polroku 2013 bolo v rámci Poradne prevencie HIV/AIDS vykonaných 10 odberov (7 mužov a 3 ženy) biologického materiálu na virologické vyšetrenie. Najväčší záujem o odbery materiálu na virologické vyšetrenie a poradenstvo bol zaznamenaný vo vekovej skupine 20 - 50-ročných. Najčastejším dôvodom prečo vyhľadali Poradňu prevencie HIV/AIDS bola prítomnosť rizikovej situácie – najčastejšie nechránený pohlavný styk.

Súčasne s činnosťou Poradne prevencie HIV/AIDS je v prevádzke telefonická linka prevencie HIV/AIDS. Telefonicky nás kontaktovalo 5 klientov, e-mailom 1 klient. Najčastejšími dotazmi boli možnosti vyšetrenia HIV protilátok, prenosu infekcie HIV a možnosti prevencie.

6.8. Poradne očkovania

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava- hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaokovanosti populácie.

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach,
- zníženie odmietaní očkovania
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ (gynekolog.- pôrod. oddelenia, čakárne gynekolog. ambulancií a čakárne všeobecných lekárov).

Realizácia k 30. 6. 2013

Na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove je zriadená poradňa okovania, ktorá poskytuje pre verejnosť poradenstvo a konzultácie v oblasti ochorení preventabilných očkovaním. Poradenstvo je zamerané na:

- problematiku povinného pravidelného očkovania osôb, ktoré dosiahli určený vek
- očkovania pred cestou do zahraničia
- problematiku odporúčaného očkovania
- očkovania detí s kontraindikáciami
- poradenstvo týkajúce sa očkovacieho kalendára, odstupov medzi jednotlivými očkovaniami

V prvom polroku 2013 bolo telefonicky poskytnutých 10 informácií týkajúcich sa povinného očkovania, odporúčaného očkovania, očkovania do zahraničia.

6.9. Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR, SZU Bratislava- FVZ

Cieľ

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cielená intervencia

Anotácia

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často

ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrašujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Prieskum bude realizovaný formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny: budúcich rodičov- žiakov náhodne vybraných stredných resp. vysokých škôl a skupinu rodičov malých detí- oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Zistenia z prieskumu budú slúžiť na realizáciu cielených intervencií so zámerom znížiť počet odmietnutí očkovania.

Realizačné výstupy

Rok 2013

Záverečná správa obsahujúca údaje o najčastejšie sa vyskytujúcich faktoroch ovplyvňujúcich postoje mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Návrh intervencií.

Rok 2014

Zhodnotenie účinností intervencií, ich modifikácia

Realizácia k 30. 6.2013

V mesiaci jún sa realizoval výskumný projekt „**Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu**“. Hlavným cieľom je identifikácia kľúčových faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov k očkovaniu, za účelom prijatia cielených intervencií. Výskum bol realizovaný formou dotazníka v dvoch cieľových skupinách- budúci rodičia (študentky stredných škôl) a súčasní rodičia (oslovení na pediatrických ambulanciách). V okrese Prešov sa projekt realizoval v 7 pediatrických ambulanciách a v 3 vybraných Stredných školách (Gymnázium, ul. Konštantínova, Gymnázium a ZŠ sv. Mikuláš, ul. Duklianska a Súkromná SOŠ pôšt a telekomunikácií, ul. Masarykova v Prešove). Oslovených bolo 35 mamičiek v pediatrických ambulanciách a 30 študentiek vo veku 18 rokov vo vybraných stredných školách.

V okrese Sabinov sa projekt realizoval v 2 pediatrických ambulanciách s počtom 10 mamičiek. Projekt prebiehal aj na Strednej odbornej škole, ul. SNP Sabinov, kde bolo oslovených 10 študentiek.

Dotazníky v školách boli rozdávané cestou pedagógov, v ambulanciách cestou pracovníkov oddelení epidemiológie príslušného RÚVZ, kde pracovník čakal na vyplnenie dotazníka a zozbieral ich na mieste. Lekári vybraných ambulancií boli informovaní a požiadaní o súhlas s realizáciou výskumu v čakárni svojej ambulancie listom. Následne boli dotazníky zaslané na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne na ich ďalšiu realizáciu.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 Cyanobaktérie

Monitorovanie kvality vody na kúpanie z rekreačnej nádrže Veľká Domaša zabezpečujú RÚVZ so sídlom vo Svidníku a Vranove nad Topľou. V prvom polroku 2013 bolo na stanovenie cyanobaktérií vyšetrených 12 vzoriek z rekreačnej nádrže Domaša. Limit pre cyanobaktérie podľa prílohy č.1 k vyhláske č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody na prírodnom a umelom kúpalisku, nebol ani v jednej vzorke prekročený.

RÚVZ Humenné doručilo na vyšetrenie 3 vzorky z odberových miest: Chlmec, Slovenská Volová a Laborec, vo všetkých vzorkách bol limit pre cyanobaktérie dodržaný.

7.2 Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach

V priebehu prvého polroka 2013 nebolo stanovenie améb požadované.

Legionely boli stanovené v 13 vzorkách, pričom 3 vzorky nevyhoveli určenému kritériu, podľa prílohy č. 2 k vyhláške č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody na prírodnom a umelom kúpalisku.

7.3 Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch

Pre sledovanie kvality minerálnej a pramenitej vody boli stanovované chemické, biologické a mikrobiologické ukazovatele podľa prílohy č.1 k dvadsiatej ôsmej hlave tretej časti potravinového kódexu. V prvom polroku bolo vyšetrených 36 vzoriek, z tohto počtu bolo v 21 vzorkách stanovených 490 chemických ukazovateľov, pričom v jednej vzorke nebol dodržaný limit pre horčík a v jednej vzorke pre ukazovateľ pH. V 36 vzorkách bolo stanovených 288 mikrobiologických a 144 biologických ukazovateľov. V 14 vzorkách bol prekročený limit pre celkový počet mikroorganizmov kultivovaných pri $t = 20^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}\text{C}$ a v 5 vzorkách bol prekročený limit pre celkový počet mikroorganizmov kultivovaných pri $t = 37^{\circ}\text{C} \pm 1^{\circ}\text{C}$.

7.5 Materské mlieko

Pre banku materského mlieka novorodeneckého oddelenia FNŠP J. A. Reimana v Prešove bola sledovaná nutričná kvalita a mikrobiologické ukazovatele v materskom mlieku. V 10 vzorkách materského mlieka bolo stanovených 70 chemických ukazovateľov. Na sledovanie mikrobiologickej kvality materského mlieka bolo vyšetrených 12 vzoriek nepasterizovaného a 64 vzoriek pasterizovaného mlieka, v ktorých bolo spolu stanovených 304 ukazovateľov. V žiadnej vzorke nebola zistená prítomnosť patogénnych mikroorganizmov ani prítomnosť stafylokokového enterotoxínu.

7.19 Vplyv organického znečistenie bazénových vôd na zdravie kúpajúcich

Po dezinfekcii bazénov chlórom dochádza k reakcii chlóru s amónnymi iónmi za vzniku mono, di a trichlóramínov. Mono a dichlóramíny sú rozpustné vo vode, trichlóramíny sú malo rozpustné a uvoľňujú sa z vody do ovzdušia bazénových hál. V rámci projektu sa sledovala kvalita vody v bazénoch na obsah voľného, viazaného chlóru a chemickej spotreby kyslíka. So sledovaním trichlóramínov v ovzduší sa začne po usmernení gestora projektu. Spolu bolo vyšetrených 53 vzoriek, z toho 6 nevyhovelo v ukazovateli voľný chlór, 24 v ukazovateli viazaný chlór a 19 v ukazovateli chemická spotreba kyslíka podľa prílohy č. 2 k vyhláške č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody na prírodnom a umelom kúpalisku.

7.20 Monitoring obsahu dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania

Obsah dusitanov bol v prvom polroku stanovený v 112 vzorkách vodných zdrojov individuálneho zásobovania. Limit určený NV č. 354/2006 Z.z. v znení NV č. 496/2010 nebol prekročený v žiadnej vzorke. Obsah dusičnanov bol v prvom polroku stanovený v 114 vzorkách vodných zdrojov individuálneho zásobovania. Limit určený NV č. 354/2006 Z.z. v znení NV č. 496/2010 bol prekročený v 13 vzorkách.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Cieľ:

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

NPPZ bol prijatý vládou SR v roku 2012 na nasledujúcich päť rokov. Pracovná skupina, v ktorej má zastúpenie aj RÚVZ Prešov, vyšpecifikovala úlohy, ktoré sa v nasledujúcom období majú plniť. Ide o aktivity v oblastiach:

- výživa a stravovacie zvyklosti,
- fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity,
- tabak, alkohol, drogy,
- zdravé pracovné a životné podmienky.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Cieľ:

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Zber dát v dotazníkovom prieskume „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov v SR“ sa začal v máji 2013. Prieskum je zameraný na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii a umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia. Do programu EpiData budú zadané údaje zo 104 dotazníkov. Výber respondentov sme uskutočnili podľa zadaných kritérií.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

Cieľ:

Zámerom národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Keďže nadváha a obezita patria medzi rizikové faktory kardiovaskulárnych ochorení tejto problematike venujeme pozornosť v základnej poradni zdravia vo forme individuálnych intervencií klientov poradne a taktiež formou skupinových intervencií (besedy na témy- výživa a zdravie, racionálne stravovanie, význam pohybovej aktivity) v materských škôlkach, základných a stredných školách. V prvom polroku 2013 sme uskutočnili 12 takýchto aktivít.

V ZŠ Tulčik sme sa zúčastnili Dňa zdravia spojeného s besedami, prezentáciami aj ochutnávkou zdravých jedál pripravených žiakmi. Besied sa zúčastnili žiaci I. aj II. stupňa v počte 120 detí.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia 7. apríla sme pripravili v Poradni zdravia Deň otvorených dverí pre širokú verejnosť, akciu sme spropagovali v printových a elektronických médiách.

Spolupracovali sme aj na projekte Gym- F!T, ktorý je zameraný na zvyšovanie telesnej zdatnosti formou spontánnej pohybovej aktivity. Projektu sme sa zúčastnili na Gymnastickom dni v ZŠ Komenského v Lipanoch, kde sme deťom materskej školy a žiakom I. stupňa ZŠ (110 detí) priblížili význam pohybu a celkovo životného štýlu na zdravie.

Pri príležitosti Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“- 10. mája, sme realizovali edukácie v školách a internátoch zamerané na propagáciu zdravého životného štýlu s dôrazom na dôležitosť pohybu pre zdravie. Na webovej stránke RÚVZ sme uverejnili článok venovaný tomuto svetovému dňu.

Besedu o význame pohybovej aktivity vo vyššom veku ako významného faktora v prevencii civilizačných ochorení sme zrealizovali v Dennom centre pre seniorov v Prešove. Besedy sa zúčastnilo 15 seniorov.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie.

Cieľ:

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov pohybovej inaktivity.

Túto celonárodnú kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie sme spropagovali na webe, nástenke RÚVZ a v printovom médiu. Oslovili sme aj klientov poradne zdravia a žiakov, ktorí sa zúčastnili exkurzie na oddelení podpory zdravia. Účastnícke listy s plagátmi sme distribuovali do základných škôl, stredných škôl, gymnázií, do zdravotníckeho zariadenia a na úrady.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014.

Cieľ:

Zlepšiť podmienky v oblasti:

- prevencie fajčenia na základných, stredných a vysokých školách, v zdravotníckych zariadeniach a v zariadeniach sociálnych služieb,
- kontroly fajčenia,
- poradenstva na odvykanie od fajčenia,
- edukácie na školách,
- výskumu o efektívnosti preventívnych opatrení.

V rámci kampane Európskej únie „Exfajčiari sú nezastaviteľní“ sme edukovali na ZŠ a SŠ a podieľali sme sa na realizácii projektu Tvoja správna voľba s Policajným zborom Prešov, súčasťou ktorého je aj problematika fajčenia.

O svetovom dni bez tabaku sme informovali na webe a nástenke RÚVZ, v printovom a elektronickom médiu a samotnú kampaň sme realizovali na vlakovej stanici v Prešove. Záujemcom sme poskytli propagačné letáky, poradenstvo a možnosť merania oxidu uhoľnatého v dychu. Kampane sa zúčastnilo 52 ľudí.

Priebežne uskutočňujeme besedy so žiakmi ZŠ a študentmi SŠ zameranými na podporu nefajčenia, vplyv pasívneho fajčenia na zdravie a odvykanie od fajčenia (6 besied).

Zúčastnili sme sa pracovného stretnutia k realizácii prieskumu GSPS na Slovensku. Tento prieskum fajčiarskeho návyku a faktorov s ním spojených u pedagógov sme uskutočnili v 4 určených základných školách.

Problematike fajčenia venujeme pozornosť aj v poradni zdravia. V poradni na odvykanie od fajčenia sme poskytli odborné poradenstvo 24 klientom.

9.3.1. *Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“*

Cieľ:

Motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Táto medzinárodná súťaž sa v roku 2013 nerealizuje.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE.

Cieľ:

Vytvorenie nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom.

Pripravuje sa realizácia zdravotno-výchovnej kampane „Deň zodpovednosti“ v priestoroch obchodného centra MAX v Prešove.

Na tému alkoholovej závislosti sme uskutočnili 2 besedy so žiakmi ZŠ Sibírska v Prešove. V spolupráci s OZ Trojlístok sme sa zúčastnili akcií „Ženy a alkohol“ a „Zdravá žena - zdravá generácia“.

Zorganizovali sme 25 besied v základných a stredných školách o problematike drogovej závislosti.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ.

Cieľ:

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Na zasadnutí pracovnej skupiny pre podporu zdravia seniorov, v ktorej má zastúpenie aj RÚVZ Prešov sa v spolupráci s Jednotou dôchodcov a Alzheimerovou spoločnosťou dohodli aktivity pri príležitosti medzinárodnej akcie „Týždňa mozgu“.

V Týždni mozgu sme uskutočnili v Dennom centre pre seniorov v Prešove besedu s pamäťovými cvičeniami, na ktorej sa zúčastnilo 15 seniorov a žiakom na I. aj II. stupni ZŠ v Ľuboticiach (40 žiakov) sme priblížili činnosť mozgu s radami na udržiavanie jeho výkonnosti pomocou vedomostných kvízov a logických hier. Pamäťové funkcie sme hravou a zábavnou formou precvičili aj so žiakmi ZŠ v Tulčíku (50 detí) na tzv. Dni zdravia. Pri propagovaní aktívneho starnutia sme použili aj edukačný materiál poskytnutý Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou. O aktivitách sme informovali na webe a nástenke RÚVZ a v elektronickom médiu.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST.

Ciel':

Koordinácia aktivít RÚVZ v SR smerom k zabezpečeniu cieľa Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 – 2015.

Uskutočnili sme besedy v základných aj v stredných školách (ZŠ Mukačevská, ZŠ Sibírska, ZŠ Lesnícka, SOŠ Elektrotechnická, Stredná umelecká škola, ZŠ Tulčík, ZŠ Ľubotice, ZŠ Májové námestie, ZŠ Lipany, Stredná odborná škola podnikania, Stredné odborné učilište internátne) zamerané na:

- formovanie návykov súvisiacich so zdravým životným štýlom,
- prevenciu ochorení,
- význam pohybu pre zdravie,
- prevenciu závislostí.

9.7.1 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v BSK.

Ciel': Hlavným cieľom preventívneho projektu je skríning vybraných rizikových faktorov kardiometabolických ochorení u stredoškolskej mládeže.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku- stomatohygienu.

Ciel': Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

K riešeniu nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu sme prispeli nácvikom správnej techniky čistenia chrupu, podporovaním návyku celodenného udržiavania ústnej hygieny a formovaním postojov detí k správnej výžive, zubným priehliadkam a zubnému ošetrovaniu (v MŠ Ražňany a v MŠ Májové námestie, Prešov v počte 150 detí).

9.8 CINDI PROGRAM SR.

Ciel':

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy programu.

V Poradni zdravia bolo v prvom polroku 2013 vyšetrených 205 klientov, z toho 51 mužov a 154 žien. Najviac prvovyšetrených klientov bolo vo vekovej kategórii od 15-19 rokov. Opakovane vyšetrených bolo 41 klientov, z toho 16 mužov a 25 žien.

Stravovacie zvyklosti klientov poradne sú charakteristické vysokým energetickým príjmom v kombinácii s nedostatočnou telesnou aktivitou. Častá je konzumácia tzv. rizikových potravín ako sú sladené nápoje, sladkosti, masné mäso, tukové pečivo a plnotučné potraviny. V strave majú malé zastúpenie strukoviny, kyslomliečne produkty, ryby a celozrnné obilniny. Podceňovaný je aj význam pitného režimu.

Pri výjazdových poradniach sme spolupracujeme so školami a so Slovenskou nadáciou srdca. Participujeme pri plnení programu „Sledovanie výživového stavu vybranej skupiny obyvateľstva“ v spolupráci s Oddelením hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Prievidzi**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

V rámci plnenia tejto úlohy bol vykonaný dozor nad dodržiavaním zákona o ochrane nefajčiarov v zariadeniach to v obchodných reťazcoch, kultúrnych domoch, v kinách a pri poskytovaní služieb. Bolo vykonaných 156 previerok a nebolo zistené porušenie zákona. Na internetovej stránke úradu sú zverejnené telefónne čísla na nahlasovanie porušovania zákona.

V rámci plnenia tejto úlohy boli vykonané odbery vzoriek rekreačných vôd z kúpalísk a krytých bazénov s celoročnou prevádzkou a odber vzoriek zo sezónnych kúpalísk pred uvedením do prevádzky. Kvalita vôd po chemickej stránke vyhovovala hygienickým požiadavkám. Sezónne kúpaliská, ktoré požiadali o uvedenie do prevádzky na LTS 2013 boli uvedené do prevádzky po vykonaní kontrol.

Správa o pripravenosti ako aj kvalite vôd sezónnych rekreačných zariadení LTS 2013 a zariadení s celoročnou prevádzkou bola v požadovanom termíne a rozsahu a odoslané cez informačný systém .

Kvalita pitnej vody verejných vodovodov a plynulosť dodávky je priebežne sledovaná v rámci monitoringu, k závažným poruchám v dodávke a nedostatkom v kvalite vody v sledovanom období nedošlo.

1.2. Národný informačný systém životného prostredia a zdravia

Cieľom tohoto projektu je zavedenie trvalo udržateľného informačného systému založeného na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch životného prostredia ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni. RÚVZ Prievidza zatiaľ nebol zaradený do plnenia projektu.

1.3. Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Cieľom je sledovanie vybraných skupín obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez sledovanie kadmia a kotinínu (metabolitu nikotínu) v biologickom materiále (moč). V roku 2013 bude vypracovaný pilotný projekt (špecifikácia populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP, príprava a tlač pracovných protokolov, dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií pre analytickú časť projektu). RÚVZ sa zatiaľ do prípravy nezapojil.

1.5. Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách .

Úlohou projektu je získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách verejných vodovodov v SR a to jednak zo starých záťaží (DDT, Heptachlór, lindan a pod.) ako aj novej generácie pomerne ľahko odbúrateľných pesticídnych látok typu (atrazín, simazín, terbutylazín, chlórtofurón, izoproturón). V I. polroku sa RÚVZ do projektu nezapojil.

1.7. Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách

Cieľom projektu je overenie vplyvu sezónnosti na kvalitu vnútorného prostredia a vyhodnotenie kvality ukazovateľov mikroklimatických podmienok vnútorného prostredia vo veľkých bazénových halách. RÚVZ Prievidza nebol zaradený do riešenia tohoto projektu.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ má zavedenú evidenciu rizikovej práce v programe ASTR. Údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce sú pravidelne aktualizované na základe návrhov zamestnávateľov, alebo z vlastného podnetu na základe výsledkov štátneho zdravotného dozoru, objektivizácie faktorov pracovného prostredia a následného posúdenia rizika.

Podľa štandardných výstupov programu ASTR bolo v prvom polroku 2013 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v spádovom území RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach evidovaných celkom 4684 exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, z toho 528 žien v 148 subjektoch.

Počet exponovaných zamestnancov zaradených do rizikových prác podľa jednotlivých okresov:

- v okrese Prievidza 4179 zamestnancov, z toho 359 žien, v 107 subjektoch,
- v okrese Partizánske 505 zamestnancov, z toho 169 žien, v 41 subjektoch.

Najviac rizikových prác evidujeme v priemyselnej výrobe – 2305 zamestnancov a v ťažbe nerastných surovín - 1974 zamestnancov.

V tabuľke 1 sú uvedené počty exponovaných zamestnancov podľa druhu rizikových faktorov.

Tabuľka 1

Rizikový faktor	Počet exponovaných zamestnancov	
	celkom	žien
biologické faktory	55	41
elektromagnetické polia	17	0
fyzická záťaž	1270	6
hluk	3446	314
chemické faktory	698	143
ionizujúce žiarenie	1	0
optické žiarenie	75	19
pevný aerosól	1933	62
vibrácie	220	0
záťaž teplom a chladom	84	12

V prvom polroku 2012 bolo rozhodnutím regionálneho hygienika vydaných 21 rozhodnutí o zaradení prác do kategórií v okresoch Prievidza a Partizánske. 3.kategória rizika bola vyhlásená na 76 pracoviskách, 4. kategória rizika bola vyhlásená na 16 pracoviskách. Celkovo boli vyhlásené rizikové práce v 18 podnikoch regiónu. V 3 prípadoch boli rizikové práce zrušené.

V sledovanom období sme zaznamenali pokles počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v kategórii 3. a 4. oproti predchádzajúcemu hodnotenému obdobiu (k 31.12.2012) o 85 zamestnancov (1,8%).

V prvom polroku 2013 boli priebežne vykonávané kontroly (60) plnenia opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o zaradení prác do kategórií. Kontroly boli zamerané na znižovanie zdravotných rizík, zosúladienie prevádzkových podmienok a opatrení na znižovanie rizík s údajmi uvedenými v prevádzkových poriadkoch, poskytovania OOPP, používanie OOPP zamestnancami, informovanosti zamestnancov o rizikách a kontrolu výkonu cielených lekárskech preventívnych prehliadok (LPP) v súvislosti s prácou.

Za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli v sledovanom období uložené sankčné opatrenia.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V rámci štátneho zdravotného dozoru sa pri výkone štátneho zdravotného dozoru zameriavame na uplatňovanie nariadenia vlády SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V priemysle bola kontrola vykonaná u nasledovných subjektov:

- VEGUM, a.s., Dolné Vestenice,
  - Slovenské elektrárne, a.s., Bratislava, Elektrárne Nováky, závod, Zemianske Kostolany.
- Pri kontrole sme sa zamerali na spôsob práce s toxickými látkami, ich uskladnenie, ich evidencia a odbornú spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Pri kontrolách neboli zistené žiadne nedostatky.
- F.L.U. spol. s r.o., Herlianska 25, 821 02 Bratislava, IČO: 31 325 343, prevádzka Prievidza, kontrola expozície zamestnancov chemickým faktorom - tetrachlóretylénu v pracovnom prostredí

V sledovanom období nebolo vydané žiadne rozhodnutie na manipuláciu a skladovanie veľmi toxických látok podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č.355/2007 Z.z.

V sledovanom období sme obdržali 13 oznámení o výkone dezinfekcie, deratizácie a dezinfekcie a 1 oznámenie o výkone postrekov pri pestovaní ovocia.

Mimoriadne situácie a havárie v sledovanom období neboli hlásené.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Uplatňovanie nariadenia vlády SR č.356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č.301/2007 Z.z. sme realizovali v nasledovných organizáciách: FORTISCHEM, a.s., Nováky (NCHZ), VEGUM, a.s., Dolné Vestenice, SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., Bratislava, závod Nováky.

V prvom polroku 2013 pracovalo v riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov 318 zamestnancov, z toho 83 žien a to nasledovne: vinylchlorid – 77, z toho 1 žena; 1,2-dichlóretán – 11; etylénoxid spoločne s propylénoxidom – 7, z toho 4 ženy; vinylchlorid spoločne s 1,2-dichlóretánom – 25; etylénoxid spoločne s vinylchloridom a propylénoxidom – 8; etylénoxid spoločne s vinylchloridom, propylénoxidom a 1,2-dichlóretánom - 9; vinylchlorid spoločne s etylénoxidom a polyaromatickými uhl'ovodíkami - 9; polyaromatické uhl'ovodíky pri výrobe karbidu – 71; dichlómetán - 4; cytostatiká – 12, z toho 11 žien; formaldehyd - 12, z toho 9 žien; tetrachlóretylén – 8; technický benzín – 59, z toho 58 žien a sadze - 7.

V riziku reprodukčnotoxických látok v prvom polroku 2013 pracovalo 93 zamestnancov, z toho 21 žien a to nasledovne: toluén - 25, z toho 10 žien; cytostatiká - 12, z toho 11 žien; ortuť - 43 a oxid uhoľnatý -13.

Boli vydané dve rozhodnutia na manipuláciu a skladovanie karcinogénnych a mutagénnych látok podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č.355/2007 Z.z. Jednalo sa o subjekty:

- VEGUM a.s., Dolné Vestenice, kde sa manipuluje a skladuje karcinogénna látka olej Triumf. Zároveň bol schválený aj prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s expozíciou karcinogénnym faktorom.
- FORTISCHEM, a.s., Nováky, kde sa manipuluje a skladujú karcinogénne látky - vinylchlorid, etylénoxid, propylénoxid, 1,2-dichlóretán, trichlóretylén, hydrazín, epichlórhýdrín, elektródová hmota s obsahom aromatických uhl'ovodíkov (benzo-a-pyrén). Pre subjekt bolo schválených samostatným rozhodnutím 9 prevádzkových poriadkov pre pracovné činnosti s expozíciou karcinogénnym faktorom.

V prvom polroku 2013 sme v rámci aktivít Slovenskej inšpekcie životného prostredia vykonali tri kontroly v rámci ŠZD podľa zákona č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií v nasledovných subjektoch:

- SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., Bratislava, závod Nováky
- VEGUM, a.s., Dolné Vestenice,
- Slovenské elektrárne, a.s., Bratislava, Elektrárne Nováky, závod Zemianske Kostol'any.

Vo všetkých troch spoločnostiach sú medzi vybrané nebezpečné látky zaradené i karcinogénne látky, na ktoré sme sa pri kontrole zamerali. Všetky spoločnosti majú vydané rozhodnutia na manipuláciu s karcinogénnymi látkami, majú vypracované prevádzkové poriadky a majú vymedzené kontrolované pásma. Vo všetkých troch spoločnostiach je manipulácia s karcinogénnymi látkami zabezpečená prednostne v uzavretom systéme. Pri kontrolách neboli prijaté opatrenia.

Pri ŠZD v spoločnosti VEGUM, a.s. bola na základe prijatého opatrenia látka dibutylftalát, ktorá je reprodukčno-toxická, nahradená menej škodlivou látkou.

V prvom polroku 2013 bolo na RÚVZ vydaných 11 rozhodnutí s návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. pre nasledovné subjekty:

- A JE TO - SNV s.r.o., Spišská Nová Ves - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest v interiéroch budov, v uzatvorených priestoroch do 10 m³, v územnej pôsobnosti Regionálneho úradu verejného zdravotníctva Prievidza so sídlom v Bojniciach, v okresoch Prievidza a Partizánske,
- KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina - na odstraňovanie stupačiek obsahujúcich azbest v bytovom dome v Prievidzi, Energetikov 35/10,
- KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina – odstraňovanie AZC balkónových výplní na bytovom dome v Handlovej, Morovnianska cesta 21,
- Peter Dobrovodský, Trnava - na odstraňovanie stupačiek obsahujúcich azbest v obytnom dome v Dolných Vesteniciach, Obrancov mieru 324,
- ADEST a.s., 956 36 Rybany 2 – na odstraňovanie AZC strešnej krytiny na kultúrnom dome vo Veľkých Bieliciach,
- LM Construction s.r.o., Mozartova 9, 917 08 Trnava – odstraňovanie AZC balkónových výplní na bytovom dome v Bošanoch, Komenského 666/9, 10, 11, 12,
- LM Construction s.r.o., Mozartova 9, 917 08 Trnava – odstraňovanie AZC balkónových výplní na bytovom dome Bošanoch, Komenského 667,
- Milan Marčan COBRA, Zvolenská 22, 949 01 Nitra – odstraňovanie strešnej krytiny na objekte Zámok a okolie v Bojniciach a odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest na bytovom dome v Handlovej,
- Milan Marčan COBRA, Zvolenská 22, Nitra – odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny na objekte rodinného domu, Cintorínska 12, Sebedražie,
- ADEST, a.s., Rybany 2 - odstránenie azbestocementovej krytiny zo strechy objektu „Maštal' bez súpisného čísla, na p. č. 87/21, 87/22 v k.ú. Brodzany“ v rámci odstránenia predmetnej stavby,

- RONAR s.r.o., Kmeťova 24, 040 01 Košice, IČO: 36 579 254, vyhotovenie 18 kruhových otvorov do azbestocementových priečok o priemere 70 – 90 mm.

V sledovanom období boli vykonané 2 kontroly, pri ktorých bolo vyplnených 5 dotazníkov informovanosti zamestnancov.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Rizikové práce s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž v dozorovaných okresoch neevidujeme.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

V prvom polroku 2013 sme zaevidovali 28 nových žiadostí na prešetrenie pracovnej anamnézy pri podozrení na chorobu z DNJZ z celkového počtu 44. Medzi žiadosťami je najviac zamestnancov Hornonitrianskych baní Prievidza, a.s. – 8 (28,6 %), čo oproti prvému polroku 2012 znamená pokles o 46,7%.

Prešetrili sme 29 žiadostí z predchádzajúceho obdobia, z toho 10 so súhlasným stanoviskom. Najviac prešetrených žiadostí bolo u zamestnancov Hornonitrianskych baní Prievidza, a.s. – 3, SaarGummi, s.r.o., Dolné Vestenice – 2 a VEGUM a.s., Dolné Vestenice - 2 . Ďalej sme vypracovali 2 doplnky pracovných anamnéz k už existujúcim správam.

Počas tohto obdobia bolo hlásených 7 priznaní choroby z DNJZ. Jednalo sa o profesie: šička obuvi (2); baník - razič, (1); baník - rubač (1); baník tunelár (1); gumár - obsluha lisu (1); stavebný robotník (1).

2.2. Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1. Zdravé pracoviská

V rámci projektu sme v súčinnosti s pracovníkmi poradne zdravia vyšetrili celkovo 19 administratívnych pracovníkov podniku Honeywell Safety Products Slovakia s.r.o., Partizánske. Na základe výsledkov biochemických a somatometrických vyšetrení bolo vyšetrovaným poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu životného štýlu vrátane odbúrania nadmerného psychického stresu.

2.2.3. Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Po obdržaní výsledkov kampane v II. polroku 2013 budú s nimi oboznámené tie podniky, ktoré boli do kampane zapojené.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V prvom polroku 2013 bolo uvedených do prevádzky 36 chránených pracovísk resp. dielní. Na úlohe sa naďalej pracuje, vyhodnotená bude v II. polroku 2013.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Úloha sa priebežne plní. Klinicko - somatické vyšetrenia boli vykonané a dotazníky na socio-ekonomické a stravovacie návyky boli získané od 31 respondentov z úlohou požadovaných 80 respondentov v určenom vekovom zastúpení ľahko pracujúcich mužov a žien.

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Úloha je splnená. Odobraté a laboratórne vyšetrené na množstvo KJ, KJO₃ boli 2 vzorky kuchynskej soli. Všetky vzorky vyhovelí požiadavkám v sledovaných ukazovateľoch.

3.3. Bezpečnosť PET fliaš

RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach nie je zapojený do riešenia úlohy, pretože v regióne dozorovanom RÚVZ Prievidza sa nenachádza výrobná PET fliaš ani plniarne balených vôd.

3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Úloha sa plní. Podľa harmonogramu.

3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Úloha sa priebežne plní. Odber vzoriek potravín balených v papierových a kartónových obaloch na laboratórnu analýzu je naplánovaný na júl 2013.

3.6. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Úloha sa priebežne plní. Vykonáva sa zber údajov o spotrebe vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie. Doposiaľ boli získané údaje formou dotazníkov od 31 respondentov.

3.7. Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Úloha je plnená podľa harmonogramu a v stanovenom rozsahu.

3.8. Výživa a nutričný stav dôchodcov v domovoch dôchodcov

I. etapa riešenia úlohy je naplánovaná na leto (jún, júl) 2013.

3.9. Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Úloha je plnená podľa harmonogramu a v stanovenom rozsahu.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

HDM:

Cieľom projektu je zhodnotenie stravovacích zvyklostí vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

V roku 2013 je realizovaná V. etapa projektu a celoplošná realizácia dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 15 - 18 ročných. V okrese Prievidza a Partizánske boli náhodne vybrané 2 školy (Gymnázium V.B. Nedožerského, Prievidza a SOŠ Lipová 8, Handlová). Z príslušnej vekovej skupiny z každej školy bolo vybraných 30 chlapcov a 30 dievčat, spolu bolo vyšetrených 120 detí. Dáta budú spracované do 30.9.2013 a zaslané na RÚVZ Rimavská Sobota MUDr. Bérešovej.

PZ:

Riešiteľské pracoviská

PZ, Oddelenie hygieny detí a mládeže, Gymnázium V.B.Nedožerského Prievidza, Stredná odborná škola Handlová

Riešenie

Realizácia projektu umožní poskytnúť reprezentatívne údaje do Európskej databázy o konzumácii potravín, ktorú vytvára EFSA so zámerom jej využitia pre hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí, umožní hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí SR.

Vyšetrenie vzoriek stráv a vybraných potravinových komodít, ako aj dotazníkový prieskum realizuje odd. HDM, meranie krvného tlaku a somatometrických parametrov realizovali pracovníčky odd. podpory zdravia. V rámci projektu bolo na vybraných školách celkovo vyšetrených 96 detí vo veku 15 – 19 rokov.

Realizácia

apríl - máj

4.3. Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Cieľom projektu je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

V I. polroku 2013 sa uskutočnil prieskum v Spojenej škole, Grundschule mit Kindergarten, Školská 370/19, Nitrianske Pravno u 20 detí vo veku 11 rokov. Prieskum bol realizovaný prostredníctvom 2 dotazníkov, týkajúcich sa stravovacích zvyklostí detí. Dotazníky boli vyplnené rodičmi. Dáta budú spracované do 1.11.2013 a zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

4.4. Zdravé deti v zdravých rodinách

PZ:

Riešiteľské pracoviská

PZ, pediatri spádového územia

Riešenie

Monitorovanie hypercholesterolémie a hypocholesterolémie u detí na základe spolupráce s pediatrickými ambulanciami, monitorovanie lipidového spektra u rodičov a súrodencov týchto detí. Odborné poradenstvo pre deti, mládež a rodičov. Vyšetrený 1 klient.

Realizácia

priebežne

4.5. Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín tv

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

V termíne od 2.4. do 22.4. 2013 bola vykonaná mimoriadna cieľená kontrola zameraná na monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržanie kapacity, mikroklíma a pod.), využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení v 10 ZŠ a v 5 SŠ v okrese Prievidza a Partizánske.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2012 bola vypracovaná analýza plnenia imunizačného programu. Zabezpečili sme pravidelné informovanie očkujúcich lekárov o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára a samotných vakcín prostredníctvom mesačného hlásenia.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa v dňoch 22.4.2013 do 27.4.2013 sme zabezpečili:

- publikovanie 3 článkov s tematikou očkovania v lokálnych médiách MY Hornonitrianske noviny v okrese Prievidza a Tempo v okrese Partizánske
- vyhotovenie nástenky - informačného panelu
- poradenstvo v oblasti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov aj pre laickú verejnosť

Problematike očkovania sme venovali aj materiál zverejnený na webovej stránke RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach.

V rámci surveillance a kontroly ochorení preventabilných povinným očkovaním sme v prvom polroku 2013 prešetrili 2 prípady ochorení na VHB, 2 nosičstvá HBsAg, 9 prípadov čierneho kašľa a 1 invazívne pneumokokové ochorenie.

U ostatných preventabilných ochorení alebo u iných vybraných ochorení (VHA, besnota, meningokoky, KE, chrípka) kontrolujeme očkovanie priebežne.

V prvom polroku 2013 bolo VLPDD hlásených 58 odmietnutí povinného očkovania.

Všeobecní lekári boli včas a priebežne informovaní o platnom očkovacom kalendári pre rok 2013.

V januári 2013 SEVS a SLS usporiadali IV. Vakcinologický kongres na Štrbskom Plese, na ktorom vedúca odboru aktívne prispela dvomi prednáškami.

V júni 2013 sa vedúca odboru zúčastnila odborného seminára „Škola vakcinológie II.“ na Remate pri Handlovej usporiadaného SEVS.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

K 31.1.2013 sme vypracovali výročnú správu odboru epidemiológie (odd. infekčnej epidemiológie a odd. NN, dezinfekcie a sterilizácie) za okresy Prievidza a Partizánske za rok 2012.

Vypracovali sme týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, súčasťou mesačných analýz sú aj informácie pre lekárov o očkovaní, o aktuálnej epidemiologickej situácii u nás a vo svete a informácie o protiepidemických opatreniach.

Počas chrípkovej sezóny 2012 - 2013 sme zabezpečili pravidelný sentinelový zber (2 lekári z okresu Prievidza a 2 lekári z okresu Partizánske) biologického materiálu od chorých a pri požiadaní sme zabezpečili jeho transport do NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave. Od začiatku roka 2013 bolo odobratých 31 nasofaryngeálnych výterov, z toho boli izolované 7x vírus chrípky typu A H1N1, 1 x bližšie neurčený vírus chrípky typu A, 4 x bližšie neurčený vírus chrípky typu B, 1x vírus chrípky typu B Wisconsin, 2x vírus chrípky typu A H1 pandem09, 1x vírus chrípky typu AH3 a 15x bolo vyšetrenie negatívne. V rámci epidemického výskytu chrípky a CHPO bolo v okrese Prievidza zatvorených 1x Spojená škola internátna, 1x Spojená škola, 2x Špeciálna ZŠ, 2x ZŠ, 4x ZŠ s MŠ a v okrese Partizánske 1x Špeciálna ZŠ, 1x ZŠ a 2x ZŠ s MŠ. Rozhodnutia boli vydané oddelením HDM. V roku 2013 boli vydané opatrenia pri epidémii pre všetky tri nemocnice regiónu.

Od začiatku roka 2013 bolo na nahlásených 22 ochorení na SARI – 21 ochorení z okresu Prievidza a 1 ochorenie z okresu Partizánske. V 7 prípadoch bol potvrdený vírus chrípky A H1N1, 1x vírus chrípky typ B, 1x vírus typ A H3, 1x vírus typ AH1 pand.09 a v 11 prípadoch bolo vyšetrenie negatívne. V okrese Partizánske bolo vyšetrenie negatívne.

Vykázali sme 3 úmrtia na SARI, 2x v okrese Prievidza (1x potvrdený vírus chrípky AH1N1, 1x negat.) a 1x v okrese Partizánske (vírus chrípky nepotvrdený).

Za rok 2013 boli hlásené 2 podozrenia na VHA - nepotvrdené, 2 ochorenia na VHB, nebolo hlásené žiadne ochorenie na VHC, zaznamenané boli 4 bezpríznakové nosičstvá VHC a 2 bezpríznakové nosičstvá VHB. Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované. V súvislosti s diagnózou vírusová hepatitída bolo vydaných 9 rozhodnutí. V súvislosti s epidemickým výskytom varicelly bola zatvorená 1 ZŠ. Rozhodnutie bolo vydané oddelením HDM.

Zaznamenali sme 1 epidémiu hnačiek a gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu u účastníkov Školy v prírode spojenej s plaveckým výcvikom v Penzióne Kalinka Malé Bielice - Partizánske, kedy zo 43 exponovaných detí a 5 pedagogických pracovníkov ochorelo 12 detí. Výtery z rekta boli u detí negatívne, stolicu na virologické vyšetrenie sa nepodarilo odobrať.

Ďalej sme zaznamenali jednu rodinnú epidémiu spôsobenú rotavírusmi, kde ochoreli 2 deti zo 4 exponovaných.

Protiepidemické opatrenia boli vykonané v plnom rozsahu.

Bolo vydaných 5 rozhodnutí pre osoby vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť chorých alebo v kontakte s chorými na hnačkové ochorenie, 2 rozhodnutia pri podozrení na pohlavnú chorobu a 1 rozhodnutie pri poranení zdravotníckeho pracovníka ihlou. Prešetrili sme 38 nahlásených pozitívnych hemokultúr, z ktorých 20 bolo uzatvorených ako sepsa.

Prispeli sme aktívne prednáškou pre Slovenskú lekársku spoločnosť, Spolok lekárov v Prievidzi ambulantných lekárov o problematike spolupráce medzi RÚVZ a ambulanciami.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Ochorenia, ktoré podliehajú povinnému hláseniu sú pravidelne zadávané do informačného systému EPIS. Výskyt chrípky a akútnych respiračných ochorení je pravidelne hlásený 1x týždenne. Závažné ochorenia a epidémie sú hlásené a aktualizované v SRV.

Do elektronického hlásenia prenosných ochorení EPIS aktívne hlásia chrípku 12 obvodní lekári - 7 pre dospelých (5x okres PD a 2x okres PE) a 5 pediatri z okresu Prievidza a aktívne hlásia prenosné ochorenia 6 obvodní lekári (2 pre dospelých – 1x PE, 1x PD a 4 pediatri z okresu Prievidza) a 1 infektológ z okresu Prievidza.

Zabezpečili sme informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Prievidza.

6.4. Nozokomiálne nákazy

Za rok 2013 bolo nahlásených z nemocničných zariadení regiónu 53 nozokomiálnych nákaz, z toho 4 sepsy.

Kontrola hygienicko - epidemiologického režimu bola vykonaná v 61 zdravotníckych zariadeniach, z toho 17x na lôžkovom oddelení, 42x v ambulancii a 2x DOS. Boli vydané dve rozhodnutie na zákaz činnosti, 1x rozhodnutie o vyhovení námietkam účastníka konania a 2 začaté konania, ktoré boli zastavené podľa § 30 ods. 1 písm. h).

Fyzikálno - biologické testovanie bolo realizované v 74 sterilizačných prístrojoch zdravotníckych zariadení.

V roku 2013 sme prešetrili 30 multirezistentných kmeňov baktérií a 54 kmeňov metilín-rezistentných SA.

V rámci posudkovej činnosti sme vydali 21 rozhodnutí na uvedenie zdravotníckych zariadení do prevádzky a schválení prevádzkových poriadkov zdravotníckych zariadení a 1 záväzné stanovisko k umiestneniu stavby

Zúčastnili sme sa aktivít regionálnej kampane zameranej na hygienu a dezinfekciu rúk v rámci projektu „CLEAN CARE IS SAFER CARE“ s témou pre rok 2013: Hygiena a dezinfekcia rúk – „Hygiena rúk v ambulantnej starostlivosti“. Edukačný materiál sme uverejnili na našej webovej stránke. V hemodialyzačnom stredisku v okrese Prievidza sme 6.5. 2012 odobrali stery z rúk 8 zdravotníckym pracovníkom, hemodialyzačnom stredisku v okrese Partizánske sme 7.5.2013 odobrali stery z rúk 10 zdravotníckym pracovníkom. V ambulanciách všeobecných lekárov bolo odobratých 13 sterov z rúk zdravotníckych pracovníkov a v zubných ambulanciách 11 sterov z rúk zdravotníckych pracovníkov. Celkom bolo odobratých 42 sterov z rúk: 12 sterov od lekárov, 22 sterov od zdravotných sestier a 4 stery od sanitárov.

6.5. Mimoriadne epidemiologické situácie

Pandemická pripravenosť:

V auguste 2010 bola ukončená pandémia chrípky a zrušené súvisiace opatrenia. Aj v chrípkovej sezóne 2012/2013 ostali v platnosti opatrenia pri výskyte SARI, pri odbere materiálu, došetrovania prípadu a vykonania opatrení u takejto diagnózy, o čom sme informovali všetky nemocnice a zabezpečovali sme odber biologického materiálu a jeho zasielanie do NRC.

Priebežne sa vykonáva aktualizácia členov v protiepidemických komisiách.

V prvom polroku 2013 v spádových regiónoch nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu.

Denne využívame hlásenie v systéme rýchleho varovania.

6.6. Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V prvom polroku 2013 sme zabezpečili 3x odber odpadovej vody podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu s negatívnymi výsledkami.

V roku 2013 nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu. Vykonali sme analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn vo výročnej správe za rok 2012.

6.7. Prevencia HIV/AIDS

OE:

- aktivity sú realizované a vyhodnocované oddelením zdravotnej výchovy

PZ:

Riešiteľské pracoviská

PZ, Odbor epidemiológie, Gymnázium V. B. Nedožerského Prievidza, Obchodná akadémia Prievidza

Riešenie

- Projekt „Hrou proti AIDS“

- oslovené gymnáziá, stredné školy a stredné odborné školy regiónu
- Gymnázium V.B. Nedožerského Prievidza – zúčastnených 185 študentov 7 tried 1. a 2. ročníka
- Obchodná akadémia Prievidza - zúčastnených 225 študentov 10 tried 1. - 3. ročníka

Realizácia

február

6.8. Poradne očkovania

V roku 2012 bola zriadená poradňa pre očkovanie, o čom bola verejnosť informovaná prostredníctvom miestnych médií a webovej stránky úradu. V prvom polroku 2013 bola formou konzultácie poskytnutá informácia o povinnom alebo odporúčanom očkovaní v 49 prípadoch a v 15-tich bol vykonaný pohovor s rodičmi odmietajúcimi očkovanie u detí.

6.9. Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní

V rámci projektu sme zabezpečili:

- zaslanie informačného listu vybraným školám a lekárom pre deti a dorast
- distribúciu dotazníkov do 4 stredných škôl (3x okres Prievidza, 1x okres Partizánske) a 7 lekárom pre deti a dorast (5x okres Prievidza, 2x okres Partizánske)
- celkovo sme zozbierali 76 vyplnených dotazníkov
- vyplnené a skompletizované dotazníky sme zaslali gestorovi projektu
- od vybraných škôl a lekárov pre deti a dorast sme zabezpečili údaje potrebné k štatistickému spracovaniu a komplexnému zhodnoteniu výberu

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1. Cyanobaktérie – monitorovanie výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na vodárenských nádržiach a prírodných kúpaliskách

Na prírodných kúpaliskách sa celoročne sleduje výskyt vodného kvetu. V prípade jeho výskytu, sa kvet odoberie aj s príslušnými vzorkami podľa dohodnutých pokynov a pošle sa na ďalšiu analýzu do NRC pre ekotoxikológiu na ÚVZ SR v Bratislave. K 30.6. 2013 boli vyšetrené 4 vzorky. Vo všetkých prípadoch sme nezachytili žiadny výskyt vodného kvetu

na sledovaných lokalitách Nitrianske Rudno, Kanianka - priehrada, SAD 600 ročnice mesta Prievidza.

7.2. Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a oddychových zónach

NRC pre TTA sa na úlohe podieľa vyšetrovaním améb vo vodovodných sieťach a bližšou identifikáciou améb zasielaných z iných RÚVZ podieľajúcich sa na úlohe. Vyšetrených bolo 12 vzoriek. Améby kultivovateľné pri 36 °C a 44°C boli prítomné v dvoch vzorkách. V oboch prípadoch sa jednalo o nepatogénnu saprofitickú skupinu améb. Obe pozitívne vzorky pochádzali z verejných vodovodov teplej vody.

7.3. Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch

HVBPKV:

Úloha je splnená podľa harmonogramu a v stanovenom rozsahu. Odobraté boli 4 vzorky vody z waterkoolerov na mikrobiologické a chemické vyšetrenie. Výsledky laboratórnej analýzy ešte nie sú k dispozícii.

7.4. Radiačne ošetrené potraviny

Úloha je splnená. Na kontrolu prítomnosti radiačne ošetrených potravín bola odobratá 1 vzorka potravín. Nálezy boli negatívne.

7.6. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Úloha je plnená podľa harmonogramu a v stanovenom rozsahu. V obchodnej sieti bola na monitoring podľa časového harmonogramu odobratá 1 vzorka dojčenskej a detskej výživy. Výsledky analýzy vzorky boli vyhovujúce.

7.7. Glutén v diétnych potravinách

Na analýzu potravín určených na bezlepkovú diétu boli v obchodnej sieti odobraté 2 vzorky na obsah gluténu podľa plánovaného časového harmonogramu. Výsledky boli vyhovujúce.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Riešiteľské pracoviská

OPZ

Riešenie

▪ aktivity pri príležitosti Svetového dňa zdravia

- 5. apríl – Deň otvorených dverí v poradni zdravia – počas dňa bolo vyšetrených 45 záujemcov, ktorým sa stanovovala hladina celkového cholesterolu v krvi a hodnota krvného tlaku
- 9. apríl - Svetový deň zdravia pre obyvateľov mesta Partizánske – akcia sa konala v Klube spoločenských organizácii v Partizánskom a 28 záujemcom bol vyšetrený celkový cholesterol v krvi a zmeraný krvný tlak
- propagácia Dňa otvorených dverí – internetová stránka úradu, MY Prieboj Hornonitrianske noviny, RTV Prievidza, Prievidzsko, SME, regiony
- propagácia SDZ v Partizánskom – týždenník TEMPO Partizánske

Realizácia

marec – apríl

▪ **aktivity pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku**

- Železničná stanica Partizánske – zdravotno-výchovná akcia, počas ktorej boli realizované nasledujúce vyšetrenia:

- vyšetrenie vydychovaného vzduchu smokerlyzerom – 31 vyšetrení
- vyšetrenie FEV1 a veku pľúc – 19 vyšetrení
- meranie krvného tlaku – 24 vyšetrení
- propagácia akcie: týždenník TEMPO Partizánske, internetová stránka úradu

- aktivity v školách – vid'. 9.7.

- príspevky na internetovej stránke úradu venované svetovému dňu a kampani „Exfajčiari sú nezastaviteľní“

Realizácia:

máj

9.1.1. SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Riešiteľské pracoviská

OPZ

Riešenie

- príprava na realizáciu dotazníkového prieskumu, samotná realizácia na základe metodického usmernenia s výberom respondentov, kompletizácia dotazníkov a zadanie databázy do programu EpiData

- archivácia tlačených dotazníkov

Realizácia

máj – jún

9.2. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Riešiteľské pracoviská

OPZ, SOŠ Partizánske, ICM Partizánske, školské úrady, ZŠ a SŠ regiónu

Riešenie

1. prednáška „Zdravá strava, zdravý životný štýl“ – realizovaná 2-krát pre celkovo 30 študentov SOŠ Partizánske v spolupráci s ICM Partizánske

2. výzva pre školy regiónu so žiadosťou o otvorenie svojich športovísk širokej verejnosti počas tohto dňa

3. príspevok na internetovej stránke úradu a v týždenníku TEMPO Partizánske

Realizácia

apríl - máj

9.2.1. VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých populácie

Propagácia súťaže - informácie o pravidlách súťaže a účastnícke listy, zoznam cien, ako i ďalšie pokyny boli zverejnené prostredníctvom **internetovej stránky úradu** .

- **názorná propagácia**

- **panely, nástenky** – vestibul úradu, Nemocnica Bojnice
- **vývesky** – v zdravotníckych zariadeniach (Nemocnica Bojnice, Uniklinika Prievidza, Poliklinika Nováky, ZS Zemianske Kostolany, ZS Nitrianske Rudno, Nemocnica Handlová, Poliklinika a ZS Partizánske - 3x)

Celkom bolo na propagáciu použitých 35 kusov plagátov.

- **regionálne printové a elektronické média**

- **článok „Vyzvi srdce k pohybu 2013“** – **Tempo** - týždenník občanov okresov Partizánske a Bánovce nad Bebravou - č. 13 z 2. apríla 2013, str. 9
- **oznam v regionálnom spektre RTV Prievidza** (vysielaný od 14. týždňa cca 47 krát/24 hodín)

V rámci kampane bolo oslovených 11 regionálnych médií na poskytnutie priestoru pre propagáciu kampane, zatiaľ vyhovel len dve.

- **distribúcia** účastníckych listov, plagátov, letákov, informačných a propagačných materiálov

- **vestibul úradu**
- **zdravotnícke zariadenia** (Nemocnica Bojnice - 2x, Uniklinika Prievidza - 2x, Poliklinika Nováky, ZS Zemianske Kostolany, ZS Nitrianske Rudno, Nemocnica Handlová, Poliklinika a ZS Partizánske - 3x)
- **ZŠ Valaská Belá**
- **Firma Honeywell Partizánske**
- **individuálne** pri vybavovaní stránok

Vo vestibule úradu bola inštalovaná schránka určená na zber účastníckych listov.

Realizácia

apríl - jún

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Riešiteľské pracoviská

OPZ, Klub dôchodcov Bojnice, JDS Bojnice, Univerzita tretieho veku Žilinskej univerzity, pobočka Prievidza

Riešenie

1. účasť na prezentácii semestrálnych prác študentov UTV ŽU
2. Plánovanie a príprava prednášky pre členov KD, distribúcia zdravotno-výchovných materiálov podľa požiadaviek
3. individuálne poskytnutie odborných podkladov za účelom prípravy článku venovaného zdravému životnému štýlu

Realizácia

január, marec, máj

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Riešiteľské pracoviská

OPZ, ZŠ Mariánska, Prievidza; ZŠ Malinovského, Partizánske; ZŠ Zemianske Kostolany,

1. *prednáška „Nelátkové závislosti“* pre žiakov 6. ročníka ZŠ Mariánska – edukovaných 19 žiakov

Realizácia

február

2. *prednášky „Škodlivosť fajčenia pre ľudské telo“* spojená s testom na overenie získaných vedomostí a oceňovaním najúspešnejších cenami z kampane „Exfajčiari sú nezastaviteľní“ - v 5. a 6. ročníku edukovaných celkovo 43 žiakov

Realizácia

máj

3. *projekcia filmu „Kým stúpa dym“* spojená s besedou pre žiakov 9. ročníka ZŠ Mariánska – edukovaných 24 detí

Realizácia

máj

4. *projekcia filmu „Kým stúpa dym“* spojená s besedou pre žiakov 8. a 9. ročníka ZŠ Zemianske Kostolany – edukovaných 34 detí

Realizácia

jún

5. *prednášky „Tehotenstvo v mladom veku“* – pre študentky 1. a 2. ročníka SOŠ Partizánske – počas 2 prednášok bolo edukovaných 47 dievčat

Realizácia

jún

9.8. CINDI PROGRAM SR

Riešiteľské pracoviská

Poradňa zdravia

Riešenie

Činnosť poradne zdravia zameraná na stanovenie individuálneho rizika srdcovo-cievnych ochorení u klientov a následné poradenstvo s poskytnutím zdravotno-výchovných materiálov. V Poradni zdravia Prievidza bolo zrealizovaných celkovo 128 vyšetrení, z toho 110 na základnej poradni, 15 v poradni zdravej výživy, 1 v poradni pre deti a mládež a 2 v poradni pre závislosti. V Poradni zdravia v Partizánskom sme zrealizovali celkovo 59 vyšetrení. Činnosť poradne bola propagovaná v príspevku Mestskej televízie Partizánske.

Realizácia

priebežne

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rimavskej Sobote**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- podľa pokynov ÚVZ SR podieľať sa na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na regionálnej úrovni.

Odpočet plnenia:

ÚVZ SR do tohto času nepožiadala o žiadne údaje pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na regionálnej úrovni.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING - SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha - plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V ROZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha - plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- poskytnutie informácií o výskyte pesticídov v pitných vodách podľa usmernenia ÚVZ SR
- v prípade zaradenia niektorého vodárenského zdroja alebo verejného vodovodu ÚVZ SR, vykonávanie monitoringu odberom vzoriek na laboratórne vyšetrenie.

Odpočet plnenia:

ÚVZ SR pri plnení danej úlohy nevydal zatiaľ žiadne usmernenie.

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- získanie údajov o počte nových rizikových prác v danom roku
- získanie údajov o počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce
- sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- zber údajov individuálnych meraniach expozícií v jednotlivých profesiách
- zber údajov o podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania.

Odpočet plnenia:

K 30.6.2013 evidujeme spolu 41 firiem, u ktorých sú vyhlásené rizikové práce (26 v okrese Rimavská Sobota a 15 v okrese Revúca). Počet exponovaných pracovníkov je 1 243 (465 v okrese Rimavská Sobota a 778 v okrese Revúca). Prehľad firiem a počtu zamestnancov s vyhlásenými rizikovými prácami ku dňu 30.6.2013 je uvedený v nasledovnej tabuľke. Evidencia rizikových pracovísk sa vykonáva v novom programovom systéme triedenia rizík ASTR.

Evidencia v ASTR k 30.6.2013

p.č.	Okres Rimavská Sobota	počet *
1	AVIMED, s.r.o., Rimavská Sobota	4
2	BB-tools s.r.o., Rimavská Sobota	3
3	Calmit, spol s.r.o., Bratislava, závod Tisovec	43
4	CON - TRAND s.r.o. Rimavská Sobota	1
5	CSM, Tisovec a.s., Tisovec	113
6	Gemernákup, a.s., Rimavská Sobota	9
7	Genes, a.s., Hnúšťa	19
8	Gravplast, s.r.o., Rimavská Sobota	1
9	H.M.H. DREVOVÝROBA, s.r.o., Kociha	12
10	INTOCAST Slovakia, a.s., Košice, prevádzka Hnúšťa-Háčava	54
11	KSR - Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen, prevádzka Husiná	10
12	Mestské lesy Tisovec, s.r.o., Tisovec	2

13	Mikromex, a.s., Rimavská Sobota	3
14	MILKO, s.r.o. Stredné Plachtince, prevádzka Mlyn Rimavská Sobota	3
15	Nemocnice a polikliniky, n.o., Bratislava, Všeobecná nemocnica Rim. Sobota	25
16	Parobek Ján, Klenovec	6
17	PÍLA-PALI Hruška Ivan, Klenovec	13
18	Prega ,spol. s.r.o., Klenovec	1
19	Retech, spol s.r.o, Zvolen, prevádzka Rimavská Sobota	2
20	Reisner & Wolff Slovensko s.r.o., B. Štiavnica, prevádzka Hnúšťa	17
21	SAS , s.r.o. Rimavská Sobota	2
22	Talos, s.r.o., Rimavská Sobota	10
23	TAURIS, a.s., Rimavská Sobota	101
24	Technické služby mesta Hnúšťa	5
25	Trnavský Dušan, Kraskovo, prevádzka Hnúšťa	4
26	Ústav na výkon odňatia slobody Želiezovce, otvorené oddelenie Sabová	2
	Okres Revúca	
1	Aries 2, s.r.o., Tornaľa	65
2	Drevoxholding s.r.o. Revúca	8
3	Drevex Revúca s.r.o. Revúca	6
4	Gemstav, s.r.o., Revúca	4
5	Hacsi Alexander, Tornaľa	1
6	I.P.A. - Kovovýroba, s.r.o., Rimavská Sobota, prevádzka Tornaľa	22
7	Jozef Hutka – JAAS Revúca a Jozef Hutka Revúca	2
8	Kováč Ján KOVACWOOD, Tornaľa	2
9	Oralex - Oravcová Alena, Mokrú Lúka, prevádzka Revúca	4
10	Revúcke koberce syntetické, s.r.o., Revúca	28
11	Nemocnica s poliklinikou, n.o., Revúca	7
12	SLOVMAG, a.s., Lubeník	186
13	SMZ, a.s., Jelšava	414
14	Unicorn - ESK, s.r.o., Tornaľa	23
15	Východoslovenská energetika, a.s., Košice, prevádzka Lubeník	6

* počet pracovníkov zaradených do rizika

Rozhodnutie o zaradení činností do rizikových prác „nové rizikové práce“ bolo k 30.6.2013 vydané pre jeden subjekt v okrese Revúca: Drevex Revúca s.r.o. Revúca - jedná sa o novú prevádzku porezu dreva a výroby paliet

K 30.6.2013 boli vyradené z evidencie ASTR 3 subjekty - 1 v okrese Rimavská Sobota a 2 v okrese Revúca. Jedná sa o nasledovné subjekty:

- Interstil Slovakia, k.s., Levice, prevádzka Tisovec - firma sa pretransformovala na spoločnosť, ktorá t.č. obchoduje so strojárskymi výrobkami
- Muránska píla, s.r.o. Muráň - spoločnosť oznámila zrušenie prevádzky v Muráni
- Sklotex Revúca, s.r.o. Revúca - spoločnosť je v konkurze a neprevádzkuje žiadne pracovisko.

Subjektom s vyhlásenými rizikovými prácami sankcie neboli uložené.

V prvom polroku 2013 neboli z vlastného podnetu vyhlásené rizikové práce.

V porovnaní stavu zamestnancov na rizikových pracoviskách a počtu subjektov, u ktorých boli rizikové práce vyhlásené k 31.12.2012, možno konštatovať, že k 30.6.2013 došlo celkom k zníženiu počtu evidovaných subjektov o 2 a poklesu počtu zamestnancov o 10.

Tabuľka trendov

rok	Počet pracovníkov v okrese Rimavská Sobota	Počet pracovníkov v okrese Revúca	Počet pracovníkov v okresoch spolu
2003			2 751
2004			2 694
2005			2 239
2006			2 077
2007	608	1 260	1 868
2008	799	1 256	2 055
2009	650	864	1 514
2010	554	823	1 377
2011	522	821	1 343
2012	467	786	1 253
2013	465	778	1 243

Na oddelenie PPL a T boli predložené výsledky objektivizácie vykonanej v prvom polroku 2013 u nasledovných subjektov:

ARIES2, s.r.o. Tornaľa

Faktor hluk:

- pracovisko: Hala č. 7 - profesia operátor zváracích robotov
- pracovisko: Hala č. 12 - profesie operátor-pilčik a operátor-zvárač

SLOVMAG, a.s. Lubeník

Faktor prach: Sintrová prevádzka - profesia obsluha Amerthermov

V roku 2013 boli ešte predložené protokoly z meraní, ktoré boli vykonané ešte v rokoch 2011 a 2012 v spoločnosti SLOVMAG a.s. Lubeník

Faktor prach:

- Oprávarenské dielne Tehlovej prevádzky - profesia prevádzkový zámočník
- Elektrodienne Tehlovej prevádzky - profesia prevádzkový elektrikár
- Sintrová prevádzka - profesia pomocný palič ŠP a expedient
- Tehlová prevádzka - profesia obsluha drviča

Faktor hluk:

- Oprávarenské dielne Tehlovej prevádzky - profesia prevádzkový zámočník
- Elektrodienne Tehlovej prevádzky - profesia prevádzkový elektrikár
- Elektrodienne PSaS, Trafostanica - profesia prevádzkový elektrikár
- Oprávarenské dielne Sintrovej prevádzky- profesia prevádzkový zámočník
- Elektrodienne banskej prevádzky - profesia prevádzkový elektrikár
- Elektrodienne banskej prevádzky - profesia banksý elektrikár
- Banská prevádzka -- profesia banksý elektrikár GS, baník GS, banksý tesár

DREVEX Revúca s.r.o., Revúca

Faktor hluk:

Porez dreva a výroba paliet - profesie obsluha kmeňovej píly KP100, pomocník obsluhy KP 100, obsluha skracovacej píly, pomocník obsluhy skracovacej píly, obsluha pneumatickej pištole BEA

Faktor prach:

Porez dreva a výroba paliet - profesia obsluha kmeňovej píly KP100.

Pracovné podmienky a zaradenie pracovníkov, u ktorých bolo vyslovené podozrenie na chorobu z povolania, sú vždy uvedené v zázname pri prešetrovaní návrhov na choroby z povolania. Prehľad šetrených a priznaných chorôb podľa zaradenia do príslušnej kategórie rizík je uvedený v nasledovných tabuľkách.

V prvom polroku 2013 bolo prešetrených 14 prípadov, u ktorých bolo vyslovené podozrenie na chorobu z povolania.

Profesie	Prešetrovaná položka	Zaradenie do rizika
Lamač, hlavný narážač, vyhybkár	28,29	28 – kat. 4 29 – kat. 4
Lamač, pomocný lamač- Ťažba a BD	28,29	28 – kat. 4 29 – kat. 4
Robotník na vykládke, skladník MTZ, obsluha vrtnej súpravy	38	38 – kat. 4
Murár ohňovzdorného muriva, šamotár	28,29	-
Kurič, strojník prevádzkový zámočník v kotolni	28,29,38	38 – kat. 3 a 4
Hlavný narážač	28,29	-
Skladník v sklade výbušnín, obsluha čerpadiel	29	od roku 1996 – nie je (do r. 1996 kat.4)
Pomocný lamač	28,29	-
Predavačka	29,	-
Prevádzkový zámočník ÚŤS	28,29	meranie vibrácií bolo vyžiadané
Upratovačka	29	-
Pomocný pracovník v bani, lamač pri ťažbe nerudných surovín	28,29	28 – kat. 4
inštalatér	28	-
Referent HCCP	29	-
Prevádzkový zámočník, údržbár	28,29	-

V prvom polroku 2013 bolo priznaných 5 chorôb z povolania.

Priznané choroby	Priznaná položka ChzP	Vyhlásené riziko
SKLOTEX Revúca, s.r.o. RA / tkáčka, snovačka	29	nie
SLOVMAG a.s. Lubeník / triedička suroviny	29	v tom čase RP – kat. 3 JNDZ
Maroš Balážik – BAMAR , Revúca /	28	nie

inštalatér		
SMZ a.s. Jelšava / lamač pri ťažbe ner. surovín	28	kat. 4
Lesy SR š.p. Revúca / ošetrovateľ koní	26	nie

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- vykonanie previerok zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami
- klasifikáciu látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, oboznámenie sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ
- kontrolu vydaných osvedčeníach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe)
- kontrolu vydaných osvedčeníach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie
- kontrolu mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch
- kontrolu zvyšovania miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam
- používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov v rámci výkonu ŠZD.

Odpočet plnenia:

K 30.06.2013 evidujeme 50 prevádzok a 2 subjekty vykonávajúce DDD činnosť, v ktorých sa manipuluje s veľmi toxickými látkami a zmesami alebo toxickými látkami a zmesami, čo znamená, že v počte evidovaných prevádzok došlo k navýšeniu počtu prevádzok o 4 v porovnaní so stavom k 31.12.2012. Z celkového počtu 50 prevádzok sa 36 nachádza v okrese Rimavská Sobota a 14 v okrese Revúca. V prevažnej miere sa jedná o pracoviská lekární (32) a laboratórií (12), ďalej o pracoviská s využitím toxických látok a zmesí alebo veľmi toxických látok a zmesí v technologickom procese (3), 1 zdravotnícke zariadenia, 1 sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín a 1 prevádzka skladov výbušnín v podzemí. Subjekty (2) vykonávajúce DDD činnosť sa nachádzajú v okrese Rimavská Sobota.

V porovnaní so stavom k 31.12.2012 došlo v 1. polroku 2013 k nasledovným zmenám: v okrese Rimavská Sobota došlo v 1 prípade prevádzky lekárne k zmene právnej formy prevádzkovateľa a v okrese Revúca evidujeme vznik 2 lekární a do evidencie prevádzok používajúcich toxické a veľmi toxické látky a zmesi pribudla 1 prevádzka skladov výbušnín v podzemí (okres Revúca) a 1 pracovisko laboratória (okres Rimavská Sobota).

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vydal k 30.06.2013 nasledovné rozhodnutia podľa § 13 ods.4 písm.i) zákona č. 355/2007 Z.z.:

- pre pracovisko skladov výbušnín v podzemí za súčasného schválenia prevádzkového poriadku - 1x (v okrese Revúca)

V spolupráci s oddelením epidemiológie rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami (terminológia podľa zákona č. 355/2007 Z.z.):

- pre pracoviská lekární za súčasného schválenia prevádzkového poriadku - 3x (1 v okrese Rimavská Sobota, 2 v okrese Revúca).

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru zameraného na dodržanie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami vyplynulo nasledovné:

Na všetkých pracoviskách sa vedie prísna evidencia príjmu, výdaja a spotreby veľmi toxických a toxických látok a zmesí. V 1 prípade laboratória (Detox s.r.o., prevádzka Rimavská Sobota) bolo zistené, že evidencia je vedená v PC, preto bol prevádzkovateľ zaviazaný zabezpečiť vedenie evidencie takým spôsobom, ktorý zaručí, aby nebolo možné meniť údaje príp. iným spôsobom zasahovať do evidencie. V predmetnom laboratóriu je potrebné zabezpečiť výkonnejšie odsávanie, nakoľko sú v ňom umiestnené 2 digestory s málo účinnou ventiláciou.

V priebehu tohto roka sme sa zamerali na zmapovanie pracovných podmienok zamestnancov pri práci s výbušnami. RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vykonáva štátny zdravotný dozor u niekoľkých spoločností zameraných na ťažbu nerudných surovín na podzemných pracoviskách a povrchových lomoch. V rámci výkonu ŠZD bolo zistené, že zamestnanci používajú trhavyiny klasifikované ako veľmi toxické z dôvodu, že obsahujú nitroglykol a nitroglycerín a toxické - obsahujú trinitrotoluén.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v prevádzke Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava v Jelšave bolo zistené, že v skladoch výbušnín v podzemí sa uskladňuje výbušnina, ktorá je klasifikovaná ako veľmi toxická. Vedúci zamestnanci vlastnia osvedčenie o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Prevádzkovateľovi bolo vydané rozhodnutie na uvedenie priestorov skladov výbušnín v podzemí do prevádzky a rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami za súčasného schválenia prevádzkového poriadku.

V prevádzke SLOVMAG a.s. Lubeník bolo zistené, že sa pri trhacích prácach v podzemí a na Sintrovej prevádzke – pracovisko šachtové pece používajú trhavyiny, z ktorých niektoré sú klasifikované ako toxické a veľmi toxické. S uvedenými trhavinami manipuluje 33 zamestnancov. Vedúci zamestnanec vlastní osvedčenie o odbornej spôsobilosti. V rámci konzultačnej činnosti bol prevádzkovateľovi daný na prepracovanie návrh prevádzkového poriadku. Prevádzka bude zaradená do evidencie prevádzok používajúcich toxické a veľmi toxické látky a zmesi po vydaní rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a schválení prevádzkového poriadku, čo bude predmetom riešenia v II. polroku 2013.

V prevádzke Calmit, spol s.r.o., Bratislava, závod Tisovec bolo zistené, že sa pri trhacích prácach taktiež používajú trhavyiny, z ktorých niektoré sú klasifikované ako toxické a veľmi toxické. S uvedenými trhavinami manipuluje 3 zamestnanci. Vedúci zamestnanec vlastní osvedčenie o odbornej spôsobilosti. Prevádzkovateľovi bolo vydané rozhodnutie na schválenie prevádzkového poriadku. Prevádzka bude zaradená do evidencie prevádzok používajúcich toxické a veľmi toxické látky a zmesi po vydaní rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami, ktoré bude predmetom riešenia v II. polroku 2013.

V mesiaci február 2013 bola v prevádzke Výrobne výbušnín (nejedná sa o pracovisko, na ktorom sa používajú toxické alebo veľmi toxické látky a zmesi) spoločnosti MATRIX SLOVAKIA, s.r.o., Spišská Nová Ves nachádzajúcej sa v areáli spoločnosti Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava v Jelšave vykonaná kontrola v zmysle zákona č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že spoločnosť prevádzkuje aj sklad výbušnín v Jedlovci, kde sa skladujú trhavyiny, z ktorých jedna trhavina bola klasifikovaná veľmi toxická. Spoločnosť bola zaviazaná na plnenie si povinností

vyplývajúcej zo zákona č. 355/2007 Z.z. a jeho vykonávacích predpisov avšak medzičasom došlo k ukončeniu prevádzkovania prevádzok skladu výbušnín a výroby výbušnín. Toho času evidujeme žiadosť iného prevádzkovateľa, ktorý zastreší výrobu trhavín pre potreby dobývania magnezitu.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný aj v spoločnosti Slovenské pramene a žriedla, a.s., Budiš, Dubové, na pracovisku laboratória prevádzky v Tornali. Prevádzkovateľovi bolo vydané rozhodnutie na schválenie zmeny prevádzkového poriadku, nakoľko si zmena podmienok práce týkajúca sa rozšírenia používaných nebezpečných chemických látok a zmesí, vrátane toxických vyžiadala nové posúdenie rizík a prepracovanie prevádzkového poriadku.

V spoločnosti CALMIT spol. s.r.o. Bratislava, závod Tisovec bolo zistené používanie toxickéj látky v laboratóriu počas laboratórných analýz. Zamestnankyňa je odborne spôsobilá na prácu.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru zameraného na manipuláciu a skladovanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí v lekárnach bolo zistené, že tieto sa používajú iba v minimálnych množstvách a že sa v prevažnej miere nepoužívajú, len sa preskladňujú. Skladovanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí bolo v súlade s ustanoveniami uvedenými v NV SR č. 355/2006 Z.z.. V 2 prípadoch lekární bolo zistené, že napriek vydaným rozhodnutiam v roku 2012 z dôvodu zmeny prevádzkovateľov lekární tieto sú naďalej prevádzkované pôvodným prevádzkovateľom, preto ostávajú vedené v evidencii prevádzok používajúcich toxické a veľmi toxické látky a zmesi pod názvom spoločnosti pôvodného prevádzkovateľa.

Z celkového počtu 52 evidovaných prevádzok (vrátane prevádzkovateľov DDD) bol k 30.06.2013 vykonaný štátny zdravotný dozor v 13 prevádzkach, čo predstavuje 25%.

V rámci evidovaných 32 lekární sú naďalej vedené 3 prevádzky lekární (2 v okrese Rimavská Sobota, 1 v okrese Revúca), ktoré vylúčili z používania toxické a veľmi toxické látky, nakoľko vlastnia rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a ich použitie nemôžeme vylúčiť.

V okrese Rimavská Sobota evidujeme 3 pracoviská, na ktorých sa používajú toxické látky v technologickom procese ako chladiace médium a zamestnanci týmto látkam nie sú exponovaní, pretože neprichádzajú s nimi do priameho kontaktu.

Prevádzkovatelia maloobchodných predajní a poľnohospodári sa vyhýbajú používaniu toxických a veľmi toxických látok a zmesí (evidujeme 1 sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín).

Do evidencie prevádzkovateľov vykonávajúcich DDD činnosť pribudol 1 subjekt (okres Rimavská Sobota), ktorý pri v rámci výkonu DDD činnosti nepoužíva prípravky klasifikované ako toxické alebo veľmi toxické. K 30.06.2013 evidujeme 7 prevádzkovateľov vykonávajúcich DDD činnosť (5 v okrese Rimavská Sobota, 2 v okrese Revúca). Z uvedeného počtu 2 prevádzkovatelia sú v evidencii prevádzok, v ktorých sa používajú veľmi toxické a/alebo toxické látky a zmesi.

U všetkých kontrolovaných subjektov boli v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru predložené zmluvy s organizáciami oprávnenými na likvidáciu nebezpečného odpadu. Nebezpečný odpad, ako sú chemické látky po expirácii a prázdne obaly sú do času ich likvidácie oprávnenou organizáciou uskladnené na vyhradenom mieste, riadne označené a zabezpečené proti odcudzeniu.

Po aktualizovaní počtu zamestnancov exponovaných pri práci toxickým a veľmi toxickým látkam a zmesiam vedieme v evidencii celkom 145 osôb, čo predstavuje navýšenie počtu exponovaných osôb o 40 v porovnaní s rokom 2012.

Výkonom ŠZD bolo zistené, že zamestnanci sú v rámci školení informovaní o nebezpečných chemických látkach a zmesiach, s ktorými prichádzajú do kontaktu pri výkone svojej činnosti, resp. ktorým sú exponovaní. Uvedené informácie sa týkajú aj obsahu KBÚ. Zamestnanci majú prístup ku KBÚ, tieto sú buď vyvesené na viditeľnom mieste na danom pracovisku, alebo sú k dispozícii u vedúceho pracoviska.

Z prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, ktoré boli predložené na schválenie, môžeme konštatovať, že pri hodnotení nebezpečných vlastností používaných nebezpečných chemických látok a zmesi sa vychádzalo z KBÚ spracovaných v zmysle zákona č. 67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon) a podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS (týkalo sa klasifikácie účinných látok a/alebo zmesí v súlade s CLP). V predmetných KBÚ neboli informácie týkajúce sa expozičných scenárov a o stanovených DNEL a DMEL.

Pre zamestnancov v územnom obvode RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bolo vydaných 16 osvedčení o odbornej spôsobilosti, z toho boli vydané 3 osvedčenia pre zamestnancov prevádzok v okrese Rimavská Sobota a 13 osvedčení pre zamestnancov prevádzok v okrese Revúca.

Pre zamestnancov v územnom obvode RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote neevidujeme v 1. polroku 2013 vydané osvedčenie o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie.

V súvislosti s výkonom deratizácie v rámci územného obvodu RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bolo podaných 12 oznámení podľa § 52 ods.4 písm.c) zákona č. 355/2007 Z.z.. Použité prípravky na reguláciu živočíšnych škodcov neboli klasifikované ako toxické, resp. veľmi toxické.

Hlásenie o mimoriadnych situáciách a haváriách v okrese Rimavská Sobota a Revúca k 30.06.2013 nebolo zaznamenané.

Poradenstvo a konzultácie boli poskytované v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a priebežne na oddelení preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie.

Kontrolné listy počas výkonu štátneho zdravotného dozoru neboli distribuované.

K 30.06.2013 neevidujeme používanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí v súvislosti s výkonom chemickej ochrany rastlín, nakoľko sa poľnohospodári vyhýbajú ich používaniu. Väčšina organizácií nakupuje prípravky na chemickú ochranu rastlín tesne pred ich aplikáciou a v množstve nevyhnutne potrebnom na vykonanie postrekov.

Napriek tomu, že poľnohospodárom nevyplýva zo zákona č. 355/2007 Z.z. povinnosť hlásenia leteckých postrekov, naďalej ich hlásia, aj keď tieto hlásenia sú skôr sporadické.

V chemickej ochrane rastlín sa používali len prípravky uvedené v zozname povolených prípravkov vydaného pre príslušný rok.

Prehľad pracovísk, na ktorých sa používajú veľmi toxické látky a prípravky a toxické látky a prípravky uvádzajú nasledovné tabuľky:

Laboratóriá + laboratória výrobných prevádzok

S u b j e k t	Prevádzka	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expón. zamest	ŠZD k 30.06.2013
		T+ č. spisu dátum	PP + PoR (legisl.)			
Okres Rimavská Sobota						
MIKROLAB s.r.o. Kirejevská 1678 R.Sobota	laboratórium	2006/004321 20.12.2006	355/2006 Z.z.	2 zamestnanci 23.07.2014	2	nie
GEMERNÁKUP, a.s. Košická cesta R.Sobota	laboratórium	2006/002907-PPL 15.8.2006	355/2006 Z.z.	10.12.2013	3	nie
VEOLIA VODA *SVPS, a.s. B. Bystrica	Závod 08 - Úpravňa vody Klenovec	2007/001737 10.5.2007	355/2006 Z.z.	neurčito	2	nie
SELAB s.r.o. Klokočova 732 Hnúšťa	laboratórium	2009/003134 24.8.2009	355/2006 Z.z.	16.03.2014	2	nie
DETOX s.r.o. Zvolenská cesta Banská Bystrica	R. Sobota - laboratórium	04/1506 6.5.2004	355/2006 Z.z.	10.11.2014	2	nie
SLZ CHÉMIA, a.s. Hlavná 133 Hnúšťa	odd. technickej kontroly (labor)	2009/001624 9.4.2009	355/2006 Z.z.	28.1.2014	2	nie
VINDEVIE, s.r.o. Potravinárska 10, R.Sobota	laboratórium	2010/A/02739 27.10.2010	355/2006 Z.z.	neurčito	1	nie
Tauris, a.s., Potravinárska 6 Rimavská Sobota	laboratórium	nepoužívajú sa	355/2006 Z.z.	neurčito	3	nie
Calmit, spol s.r.o., Gaštanová 15, Bratislava	prevádzka Tisovec - laboratórium	nepoužívajú sa	355/2006 Z.z.	neurčito	1	áno
Okres Revúca						
SLOVMAG a.s. Lubeník, Námestie slobody 1, Revúca	chemické laboratórium	2005/2563-PPL 27.7.2005	355/2006 Z.z.	neurčito	4	nie

Slovenské pramene a žriedla, a.s. Budiš Dubové	prev. Tornaľa – laboratórium	A/2011/00078 28.01.2011	355/2006 Z.z.	24.09.2013	1	áno
Revúcke koberce syntetické, spol. s r.o. Priemyselná 1, Revúca	laboratórium	2008/001668 20.5.2008	355/2006 Z.z.	neurčito	3	nie

* SVPS - Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť

Zdravotnícke zariadenia

Okres Rimavská Sobota						
Subjekt	Pracovisko	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. zamest	ŠZD k 30.06.2013
		T+ č. spisu dátum	PP + PoR (legisl.)			
Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica R. Sobota	OCS	nepoužívajú sa	355/2006 Z.z.	24.3.2015	5	nie
	odd.klinickej biochémie	A/2011/00300 16.2.2011	355/2006 Z.z.		9	nie
	odd.klinickej mikrobiológie		355/2006 Z.z.		13	nie
	hematologicko-transfúzne odd.		355/2006 Z.z.		15	nie

INÉ – okres Rimavská Sobota

Subjekt	Prevádzka	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. zamest	ŠZD k 30.06.2013
		T+ č. spisu dátum	PP +PoR (legisl.)			
CHEMSTAR SLOVAKIA a.s., Novosvetská 18, Bratislava	prev. R.Sobota – sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín	A/2011/00377 31.1.2011	355/2006 Z.z.	26.4.2015	1	nie

INÉ – okres Revúca

Subjekt	Prevádzka	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. zamest	ŠZD k 30.06.2013
		T+ č. spisu dátum	PP +PoR (legisl.)			
Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava	Sklad výbušnín v podzemí	A/2013/01080 26.6.2013	355/2006 Z.z.	12 zamestnancov neurčito	30	áno

Teplá voda 671 Jelšava	Jelšava					
---------------------------	---------	--	--	--	--	--

LEKÁRNE – okres Rimavská Sobota						
Subjekt	Prevádzka	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. zamest.	ŠZD k 30.06.2013
		T+ č. spisu dátum	PP + PoR (legisl.)			
REN-MED, spol. s r.o. P.Hostinského 1717/24 R.Sobota	Lekáreň Jazmín Železničná 23 R.Sobota	2005/4334- PPL 12.12.2005	355/2006 Z.z.	21.04.2015	2	áno
Lekáreň URTICA Družstevná 354 Veľký Blh	Lekáreň URTICA Družstevná 354 Veľký Blh	2005/3483- PPL 7.11.2005	355/2006 Z.z.	7.8.2013	1	nie
PHARMSTAR s.r.o. Moldavská 8/A Košice	Lekáreň v OC Kaufland Nám. Š.M.Daxnera R.Sobota	2005/4253- PPL 30.12.2005	355/2006 Z.z.	8.10.2013	1	áno
SALVATOR lekáreň s.r.o. Povstania 13, R.Sobota	Lekáreň SALVÁTOR SNP 13 R.Sobota	2007/004640 10.12.2007	355/2006 Z.z.	2 zamestnanci neurčito	4	nie
Lekáreň MÉDIA Mgr. Katarína Kalinová B. Bartóka 1 R.Sobota	Lekáreň MÉDIA B. Bartóka 1 R.Sobota	2005/2733/2- PPL 14.11.2005	355/2006 Z.z.	4.9.2013	1	nie
Lekáreň AESCULAP Mgr. Petr Niklíček Mieru 246, Jesenské	Lekáreň AESCULAP Mieru 246, Jesenské	2005/2103/3- PPL 24.11.2005	355/2006 Z.z.	4.9.2013	1	nie
VERAPHARM, s.r.o. Hlavná 2, Hnúšťa	Lekáreň VERAPHARM Hlavná 2 Hnúšťa	A/2013/00952 07.06.2013	355/2006 Z.z.	neurčito	1	áno
FINLY, s.r.o. Moldavská 8/A Košice	Lekáreň Dr. MAX Fábryho 3, R.Sobota	2006/003983 21.11.2006	355/2006 Z.z.	8.10.2013	1	áno
PhMr. Zuzana	Lekáreň	2006/1178	355/2006	neurčito	1	nie

Krahulíková V. Clementisa 195 Hnúšťa	KLENOVEC Nám. Salvu 61, Klenovec	31.3.2006	Z.z.			
REDMOON s.r.o. Moldavská 8/A Košice	Lekárneň Dr. MAX Hlavná 372 Hnúšťa	2006/004476 18.12.2006	355/2006 Z.z.	8.9.2013	1	nie
* Mgr. Jana Stachá Rožňavská 5/17 R.Sobota	Lekárneň ISIS Rimavská Seč	2006/325- PPL 9.1.2006	355/2006 Z.z.	18.9.2013	0	áno
Mg. Zlata Sucháčová Cukrovarská 22 Rimavská Sobota	Lekárneň U Leva Hl. námestie 4 Rimavská Sobota	2006/326- PPL 9.1.2006	355/2006 Z.z.	neurčito	2	nie
PharmDr. Jana Strinková Š. Maliaka 591/3 Revúca	Lekárneň TISOVEC Daxnerova 792 Tisovec	2007/003823 25.10.2007	355/2006 Z.z.	20.8.2014	1	áno
Lekárneň RIMAVA s.r.o. Dobšinského 192/30 R.Sobota	Lekárneň RIMAVA s.r.o. Dobšinského 192/30 R.Sobota	2007/001051 8.3.2007	355/2006 Z.z.	17.12.2013	3	nie
PharmDr. Viera Albertová Jesenské 415	Lekárneň POLIANKA Mieru 663 Jesenské	2008/001748 16.5.2008	355/2006 Z.z.	neurčito	1	nie
PHARMINVEST spol. s r.o. Odbojárrov 340/29 Topoľčany	Lekárneň KAMILKA Hostinského 1883 R.Sobota	2008/002924 15.8.2008	355/2006 Z.z.	neurčito	1	nie
Mgr. Štefan Szepessy Hajnáčka 48	Lekárneň MYRTUS Hajnáčka 462	2009/003679 5.10.2009	355/2006 Z.z.	5.8.2013	1	nie
PharmDr. Jozef Baliga Gorkého 7 R.Sobota	Lekárneň ARNICA Ožďany	2009/004105 2.11.2009	355/2006 Z.z.	29.7.2013	1	nie
MAGMED, s.r.o. J.Jesenského 652 Jesenské	Lekárneň MARFARM Hostice	2008/003883 4.12.2008	355/2006 Z.z.	2.2.2014	1	nie
Mgr. Zuzana Kalinová Dostojevského 5 R.Sobota	Lekárneň ZÁPAD V.Clementisa 4754	2009/001420 1.4.2009	355/2006 Z.z.	4.9.2013	1	nie

	R.Sobota					
Mgr. Michaela Vaľková, Mlynská 804/13, Tornaľa	Lekárneň Lenártovce, Lenártovce	2010/002711 23.07.2010	355/2006 Z.z.	22.4.2015	1	nie
NEW-SECOND s.r.o. Moldavská cesta 8/A Košice	Dr.Max v hypermarkete TESCO Cukrovarská 4983 Rimavská Sobota	A/2012/00526 28.03.2012	355/2006 Z.z	29.10.2013	1	nie

LEKÁRNE – okres Revúca						
Subjekt	Prevádzka	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expo- n. zame- st.	ŠZD k 30.06.20 13
		T+ č. spisu dátum	PP + PoR (legisl.)			
MIRAKL, a.s. Moldavská cesta 8/A Košice	Dr. Max M.R. Štefánika Revúca	A/2012/008 71 15.05.2012	355/2006 Z.z.	9.3.2015	1	nie
* PHARMACY-JL spol. s r.o. Čapajevova 23 Prešov	Lekárneň JELŠAVA Tomašíkova 481 Jelšava	2006/196- PPL	355/2006 Z.z.	26.11.201 4	0	nie
MEDIPHARMA s.r.o. Moldavská 8/A Košice	Lekárneň Dr. MAX, Mierová 52 Tornaľa	2006/00414 3 22.11.2006	355/2006 Z.z.	27.8.2013	1	nie
Mgr. Zoltán Antal Pri Majeri 31 Tornaľa	Lekárneň AZAELA Škultétyho 1 Tornaľa	2010/00030 5 5.2.2010	355/2006 Z.z.	neurčito	1	nie
Lekárneň INTAL PharmDr. Janka Nemcová Tomášikova 6, Revúca	Lekárneň INTAL Tomášikova 6 Revúca	2006/263/2 -PPL 27.3.2006	355/2006 Z.z.	2.11.2014 2 zamestna- nci	2	áno
LIANELA, s.r.o. Muránska 1335/12 Revúca	Lekárneň LIANELA Muránska	2009/00127 1 3.8.2009	355/2006 Z.z.	neurčito	5	nie

	1335/12 Revúca					
MIRAKL, a.s. Moldavská cesta 8/A Košice	Lekárneň Dr. Max Sládkovičova 1 Tornaľa	A/2011/020 07 30.8.2011	355/2006 Z.z.	27.8.2013	1	nie
Ochrana zdravia s.r.o. Sládkovičova 1 Tornaľa	Lekárneň Poštová 11 Tornaľa	2008/00127 1 26.3.2008	355/2006 Z.z.	neurčito	2	nie
CANNABIS, s.r.o. M.R.Štefánika 1250, Revúca	Lekárneň Cannabis M.R.Štefánika 1250, Revúca	2010/00128 5 13.4.2010	355/2006 Z.z.	18.3.2015	2	áno
Bluepharm s.r.o. Revúca Dobšinského 843/11 Revúca	Verejná lekárneň Lubeník 152	A/2013/001 58 15.01.2013	355/2006 Z.z.	9.3.2015	1	áno
CAMELIE F&F s.r.o. Námestie republiky 495 Jelšava	Verejná lekárneň v hypermarkete Tesco Revúca	A/2013/008 44 3.5.2013	355/2006 Z.z.	neurčito	3	áno

Pracoviská s využitím toxických látok v technologickom procese ako chladiace médium:

- Technické služby mesta Rimavská Sobota
- Gemermilk rs, s.r.o., Rimavská Sobota
- Tauris, a.s., Rimavská Sobota

Pracoviská s využitím toxických látok alebo veľmi toxických látok a zmesí pri DDD činnosti:

- MVDr. Tomáš Éli, Jesenské
- Miroslav Ľalík - RATUS, Rimavská Sobota

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- získanie údajov o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách a okresoch. Získavanie údajov o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- získavanie údajov o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity
- priebežné dopĺňanie údajov o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém a to v databáze údajov, pri výkone ŠZD, prijímaní opatrení a v rámci prevádzkových poriadkov
- dosahovanie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane

azbestu ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém

- zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie

- kontrolu používania kontrolných listov informovanosti zamestnancov v rámci výkonu ŠZD.

Odpočet plnenia:

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě eviduje 54 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. Jedná sa o nasledovné druhy karcinogénov:

- chemický karcinogén formaldehyd
- práca s cytostatikami
- práca s tvrdým drevom
- šesťmocný chróm používaný pri výrobe prostriedkov individuálnej ochrany
- PAU obsiahnuté v ťažkom vykurovacom oleji, v ropných produktoch, v dieslových exhalátoch a naftě
- chemický karcinogén azbest
- látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte lekární
- v rámci laboratórnych chemikálií dvojchróman draselný, síran kobaltantý, oxid chrómový, bromičnan draselný - titrisol, fenolftaleín, hydrazínium sulfát-síran hydrazínia, chlorid kobaltantý, chróman draselný, kadmium, silikagel modrý, tetrachlórmetán, tioacetamid, thimerosal, kyselina chrómsírová, chloroform, dichlórmetán, tetrachlóretylén, trichlóretylén.

V porovnaní s rokom 2012 došlo k zmene počtu prevádzok, nárast o 3. Do evidencie pribudli 3 spoločnosti na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb (Lórinč Alexander-RENOSTAV, ARGUSS, s.r.o. Bratislava – Staré Mesto, A.A. Servise, spol. s r.o. Bratislava), 2 novovzniknuté lekárne v okrese Revúca (Bluepharm s.r.o. Revúca, CAMELIE F&F s.r.o. Jelšava). Z evidencie bola vyradená spoločnosť zameraná na výrobu drevených garníží (Interstil Slovakia, k.s. Levice, prevádzka Tisovec) a spoločnosť LESOPEST, s.r.o. Hnúšťa z dôvodu nepoužívania tvrdého dreva.

Na pracoviskách evidujeme celkom 371 zamestnancov vystavených karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, čo predstavuje nárast v porovnaní s minulým rokom celkom o 16 zamestnancov. Rozdiel zamestnancov súvisí so vznikom nových prevádzok, zrušením niektorých prevádzok a zmenou počtu zamestnancov v niektorých prevádzkach evidovaných v roku 2012.

V okrese Rimavská Sobota spolu evidujeme 34 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. V okrese nedošlo k zmenám v počte prevádzok oproti roku 2012 (2 novovzniknuté firmy manipulujúce s azbestom, zrušenie 2 drevovýrob).

V okrese Revúca evidujeme 20 prevádzok čo predstavuje v porovnaní s minulým rokom nárast o 3 (2 nové lekárne a spoločnosť zaoberajúca sa odstraňovaním azbestocementového materiálu). V spoločnosti SMZ, a.s. Jelšava na pracovisku olejové hospodárstvo ostáva situácia nezmenená, profesia robotník pri výrobe tepla bola zrušená. Zamestnanci boli presunutí na úsek energoúdržby. Pracovisko naďalej ostáva v evidencii, pretože v prípade prečerpávania ťažkého vykurovacieho oleja túto činnosť budú zabezpečovať bývalí

zamestnanci olejového hospodárstva – zmenila sa expozícia na nepravidelnú. Spoločnosť MATRIX SLOVAKIA, s.r.o. Spišská Nová Ves oznámila zrušenie prevádzky k 31.05.2013 (v štádiu riešenia je nový subjekt v priestoroch výroby výbušnín). Zmeny v pracovnom prostredí v ostatných prevádzkach neboli zaznamenané.

Z celkového počtu evidovaných subjektov sú rizikové pracoviská (karcinogénny faktor uvedený v tabuľke) vyhlásené v organizáciách a spoločnostiach:

- Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote
- AVIMED, s.r.o. Rim. Sobota – onkologická ambulancia
- Hacs Alexander, Tornaľa - drevovýroba
- Gemstav, spol. s r.o. Revúca - drevovýroba
- ORALEX – Oravcová Revúca - drevovýroba

V priebehu roka 2013 bol vykonaný štátny zdravotný dozor zameraný na látky poškodzujúce reprodukciu a látky narúšajúce endokrinný systém. Evidujeme 5 prevádzok (Mikrolab, s.r.o. Rimavská Sobota, Slovenské pramene a žriedla, a.s. Budiš, Dubové – prevádzka Tornaľa, Revúcke koberce syntetické, spol. s r.o. Revúca, Vindevie, s.r.o. Rimavská Sobota, Detox, spol. s r.o., prevádzka Rimavská Sobota) ktoré používajú uvedené látky pri rôznych laboratórnych analýzach. Jednalo sa o látky n-hexán, kadmium, dusičnan olovnatý, fenoftaleín, Fischerovo činidlo B.

Do evidencii oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie pribudli ďalšie prevádzky (SMZ, a.s. Jelšava, MATRIX SLOVAKIA, s.r.o. Spišská Nová Ves, prevádzka Jelšava, Calmit, spol. s r.o. Bratislava, závod Tisovec, SLOVMAG, a.s. Lubeník), ktoré počas pracovnej činnosti manipulujú s látkami poškodzujúce reprodukciu a to pri trhacích prácach. Jedná sa o látky – elektrická rozbuška (DEM-S, PENTRIT, HEXOGÉN, DEP-S), sypká banská skalná trhavina DAP-K a neelektrický roznetný systém PRIMADET /RIONEL/.

Evidujeme 30 lekární kde uvedené látky sú obsiahnuté v reagenčnom aparáte, ktoré sa používali na vstupnú analýzu, t. č. sú len preskladňované (oxid olovičitý, dusičnan olovnatý, tiomočovina roztok). Výkon štátneho zdravotného dozoru v lekárnach bol vykonaný k 30.06.2013 v 10 prípadoch.

Počas kontroly boli zamestnávateľia upovedomení o zdravotných rizikách vyplývajúcich z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu.

Databáza organizácií vykonávajúcich práce s karcinogénnymi alebo mutagénnymi faktormi a výkon štátneho zdravotného dozoru je uvedená v nasledovnej tabuľke:

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem. mutagén, proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia / kateg. * podľa NV SR č. 356/2006 Z. z.	Počet exponovaných celkom / ženy		Výkon ŠZD k 30.06.2013
OKRES RIMAVSKÁ SOBOTA					
Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota					
operačné sály	formaldehyd	1.- dokázaný karcinogén podľa IARC	chirurgia 17	7	nie
			gynekológia 15	7	nie

			Očné, ORL 9	8	
odd. centrálnej sterilizácie			5	4	nie
odd. radiačnej onkológie	práca s cytostatikami	proces s r.ch.k 2	20	17	
odd. klinickej biochémie	formaldehyd	1.- dokázaný karcinogén podľa IARC	11	11	nie
odd.klinickej mikrobiológie	dvojchróman draselný	2.	13	11	nie
AVIMED, s.r.o. R. Sobota	práca s cytostatikami	proces s r.ch.k 2	4	3	nie
SLZ Chémia, a.s. Hnúšťa					
prev. PROINDO výroba prostriedkov individuálnej ochrany, filtrov	sorbent - Cr ⁶	proces s r.ch.k 2	mimo prevádzky		
	v zlúčeninách CrO ₃				
laboratórium	dvojchróman draselný	2.	2	2	nie
	síran kobaltnatý				
	oxid chrómový				
výroba sorbentu	sorbent - Cr ⁶	proces s r.ch.k 2	mimo prevádzky		
OSBD R. Sobota					
výmena kanaliz. potrubí – 116 bytov	azbest	1.	9	0	nie
Lórinč Alexander- RENOSTAV Gemerská Ves	azbest	1.	3	0	áno
ARGUSS, s.r.o. Bratislava-Staré Mesto	azbest	1.	10	0	nie
Detox, spol. s r.o., prevádzka R. Sobota, spracovanie a likvidácia odpadu	azbest	1.	11	0	áno
	PAU (ropné produkty)	2.			
	dvojchróman draselný	2.			
	bromičnan draselný				
	formaldehyd	1.- dokázaný karcinogén podľa IARC			
dichlórmetán	skupina 2B podľa IARC				

	fenoftaleín	2.			
	chloroform	skupina 2B podľa IARC			
	tetrachlóretylén	skupina 2A podľa IARC			
	tetrachlórmétán	3.			
	trichlóretylén	skupina 2A podľa IARC			
Mikrolab s.r.o. R.Sobota					
laboratórium	Bromičnan draselný – titrisol	2.	2	2	nie
	dvojchróman draselný				
	fenolftaleín				
	hydrazínium sulfát-síran hydrazínia				
	chlorid kobaltnatý				
	chróman draselný				
	kadmium				
	silikagel modrý				
	n-hexán				
	tioacetamid				
	thimerosal				
formaldehyd					
Machyniak Hrachovo, drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1.	1	0	nie
Rimadrev, spol. s r.o. Rimavská Baňa, drevovýroba		1.	16	3	nie
BB-Tools, s.r.o., R.Sobota, stolárska dielňa		1.	3	0	nie
Prega, spol. s.r.o. Klenovec, drevovýroba		1.	5	0	áno
CON-TRAND, s.r.o. R. Sobota, výroba palivového dreva		1.	4	0	nie
Vindevie, s.r.o., R. Sobota, výrobná vlna					
laboratórium	dvojchróman draselný	2.	1	1	nie
	fenolftaleín				
OKRES REVÚCA					
SMZ, a.s. Jelšava,					

olejové hospodárstvo + DON	PAU (ťažký vykurovací olej)	2.	0	0	nie
baňa	PAU (dieselové exhaláty)	2.	138	0	
MATRIX SLOVAKIA s.r.o. Spišská Nová Ves, prevádzka Jelšava, výroba výbušnín	nafta	2.	4	0	áno
ORALEX-Oravcová, Revúca, drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1.	3	1	áno
GEMSTAV, spol. s r.o., Revúca, výroba laminátových podláh		1.	4	2	nie
Hacsi Alexander, Tornaľa		1.	1	0	áno
Drevoxholding s.r.o. Revúca, drevovýroba		1.	6	0	áno
Tomáš Ráčko, Tornaľa, výroba palivového dreva		1.	2	0	nie
Slovenské pramene a žriedla a.s. Budiš, Dubové – prevádzka Tornaľa					
laboratórium	fenolftaleín	2.	1	1	áno
REVÚCKE KOBERCE SYNTETICKÉ, spol. s.r.o., Revúca výroba podlahových krytín					
Chemická úpravňa vody centrálnej kotolne a laboratórium plynovej kotolne	dvojchróman draselný	2.	3	2	nie
	fenolftaleín				
	chloroform	skupina 2 B podľa IARC			
A.A.Service, spol. s.r.o. Bratislava	azbest	1	6	0	nie

* kat. 1 - dokázaný karcinogén pre ľudí
kat. 2. - pravdepodobný karcinogén
proces s r.ch.k - proces s rizikom chemickej karcinogenity
** N - objektivizácia nevykonaná, resp. spotreba neudaná
DON Denné olejové nádrže

Organizácia	Chemický karcinogén	Počet exponovaných celkom	Výkon ŠZD k 30.12.2012
-------------	---------------------	---------------------------	------------------------

Lekárne v počte 30	okres R. Sobota 20	látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte	42	10
--------------------	-----------------------	---	----	----

Z celkového počtu 54 evidovaných prevádzok vykonávajúcich práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v okrese Rimavská Sobota a Revúca bol ŠZD vykonaný v 18 prevádzkach vrátane lekární, čo predstavuje cca 33% skontrolovaných prevádzok z celkového počtu prevádzok.

Spoločnosť OSBD Rimavská Sobota zabezpečila v mesiaci december 2012 vykonanie objektivizáciu azbestu v bytovom dome pri výmene kanalizačných potrubí. Výsledky objektivizácie boli predložené regionálnemu úradu verejného zdravotníctva v mesiaci marec 2013 pod číslom protokolu 9797/2012. Z vykonanej objektivizácie vyplynulo, že posudzovaná hodnota obsahu azbestových vlákien v 1 m³ neprekračuje limitnú hodnotu azbestových vlákien vo vnútornom ovzduší bodov. Pre spoločnosť OSBD Rimavská Sobota boli vydané 2 rozhodnutia. Uvedená spoločnosť vykonáva opakovane výmenu kanalizačných potrubí v bytových domoch. Jedno rozhodnutie bolo vydané pre firmu Alexander Lórinč – RENOSTAV Gemerská Ves, ktorý zabezpečil výmenu krytiny na evanjelickom kostole v Levkuške. Firma ARGUSS, s.r.o. Bratislava - Staré Mesto zabezpečila odstránenie azbestocementových materiálov z budovy skladu hydroxidu sodného v areáli bývalého pivovaru Heineken, a.s. v Rimavskej Sobote a spoločnosť A.A.Servise, spol. s r.o. Bratislava opravy na budov obchodu a služieb v Tornali.

Odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb spoločnosťou OSBD Rimavská Sobota bolo vykonané v 116 bytoch, kedy sa jednalo o výkon prác súvisiacich s odstraňovaním azbestocementových kanalizačných potrubí v bytových domoch.

V jednom prípade bol vykonaný štátny zdravotný dozor pri odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest v spoločnosti Alexander Lórinč – RENOSTAV Gemerská Ves. Likvidácia strešnej krytiny s obsahom azbestu bola vykonaná na evanjelickom kostole v Levkuške. Zároveň boli rozdane kontrolné listy informovanosti Boli rozdane 3 dotazníky pre zamestnancov manipulujúcimi s azbestom.

V roku 2013 bolo vydaných 5 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

Zvýšenie miery uvedomenia zdravotných rizík v súvislosti s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom sa dosahuje prostredníctvom konzultácií resp. poradenstva v rámci výkonu ŠZD v jednotlivých subjektoch, alebo na oddelení PPLaT RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Hodnotenie podkladových materiálov k návrhom zamestnávateľov na určenie kategórie prác vo faktore psychická pracovná záťaž (zamestnávateľ, hodnotené profesie, výsledné kategórie práce, hodnotiteľ, PZS).

Odpočet plnenia:

Na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nebol daný návrh zamestnávateľa na určenie kategórie prác vo faktore psychická pracovná záťaž Rovnako neevidujeme rizikovú prácu s uvedeným faktorom.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- vyhlasovanie rizikových prác - faktor DNJZ, evidencia v programe ASTR
- prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania
- sledovanie trendu výskytu priznaných chorôb z povolania v položke 29 v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- vedenie evidencie profesií, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania
- zasielanie kópií prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ na ÚVZ SR
- prijímanie opatrení v záujme prevencie vzniku ďalších ochorení s položkou 29

Odpočet plnenia:

V prvom polroku 2013 bolo prešetrených 14 suspektných chorôb z povolania s položkou 29, z toho v okrese Revúca bolo prešetrených 13 a v okrese Rimavská Sobota 1 suspektné ochorenie. Jednalo sa o nasledovné profesie:

Okres Revúca:

v závode SLOVMAG, a.s. Lubeník:

- lamač, hlavný narážáč, výhybkár
- lamač a pomocný lamač – ťažba a banská doprava
- kurič, strojník, prevádzkový zámočník - kotolňa
- hlavný narážáč

v závode SMZ, a.s. Jelšava:

- murár ohňovzdorného muriva, šamotár
- skladník v sklade výbušnín, obsluha čerpadiel (predtým baník, ktorý naplnil NPE v podzemí)
- pomocný lamač
- prevádzkový zámočník ÚŤS
- pomocný pracovník v bani
- prevádzkový zámočník - údržbár

v spoločnosti MILK-AGRO, s.r.o. Prešov - predajňa v Jelšave

- predavačka

v Základnej škole J. A. Komenského Revúca v Revúcej

- upratovačka

vo firme Maroš Balážik - BAMAR, Revúca

- inštalatér – doplnenie prešetrenia z roku 2012

Okres Rimavská Sobota:

TAURIS, a.s. Rimavská Sobota

- referent HCCP

Pri prešetrovaní suspektných ochorení z JNDZ sa postupuje v súlade s Vyhláškou MZ SR č. 542/2007 Z.z..

Evidencia prešetrených profesií a priznaných chorôb z povolania v položke 29 sa vedie v zošite na oddelení PPLaT.

V roku 2013 neevidujeme firmu s rizikovými prácami – faktor DNJZ.

V prvom polroku 2012 evidujeme 2 hlásené choroby z povolania s položkou 29, ktoré boli

prešetrené v roku 2012 v okrese Revúca. Jedná sa o nasledovné profesie:

SLOVMAG, a.s. Lubeník: triedička suroviny

SKLOTEX REVÚCA, s.r.o. Revúca: tkáčka-snovačka

V závodoch zameraných na ťažbu nerudných surovín sa vyskytujú profesionálne ochorenia u tých istých profesií opakovane, tieto profesie sú evidované. Jedná sa o profesie: lisiar, triedič tehál, lisiar – ručný formár, triedička suroviny, brusič tehál, lamač, pomocný lamač a obsluha vrtných súprav – t. j. práce sú spojené s fyzickou a polohovou záťažou, ktorá sa preukázateľne podieľa na zmene zdravotného stavu (najmä poškodenie podporno-pohybovej sústavy a periférnych nervov v dôsledku dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia), Okrem toho v profesiách lisiar, lisiar-údržbár, robotník vo výrobe bázických stavív a brusič a triedič tehál sa jedná o činnosti spojené s premiestňovaním bremien, vo vynútenej pracovnej polohe a tempe určenom strojom. V prípade profesií lisiar – ručný formár, lamač a pomocný lamač je práca spojená s pôsobením nadmerných vibrácií prenášaných na horné končatiny obsluhy z pneumatických vrtacích kladív.

V poslednom období stúpa počet prešetrení v profesiách súvisiacich s výkonom údržby zariadení najmä v závode SMZ, a.s. Jelšava.

Sledovanie trendu výskytu priznaných chorôb z povolania v položke 29 v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi:

Prehľad počtu prešetrených prípadov za obdobie posledných 10 rokov uvádza nasledovná tabuľka:

	rok									
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013 1. polrok
Počet prešetrených prípadov	9	14	13	50	37	39	34	20	23	14

Porovnanie počtu priznaných profesionálnych ochorení za posledných 17 rokov uvádza nasledovná tabuľka:

rok	Počet priznaných chorôb z povolania		rok	Počet priznaných chorôb z povolania	
	okres Rimavská Sobota	okres Revúca		okres Rimavská Sobota	okres Revúca
1996			2006	1	10
1997		9	2007		7
1998		1	2008		15
1999		16	2009		11
2000	1	9	2010	2	9
2001		11	2011	1	6
2002		7	2012	1	4
2003		9	2013 1.polrok		2
2004		5			
2005		3			

Najčastejšie priznávané sú profesionálne ochorenia u zamestnancov v podzemí a v nadväzujúcich povrchových pracoviskách závodov zameraných na ťažbu a spracovanie nerudných surovín - magnezitu. V ostatných profesiách sú profesionálne ochorenia skôr sporadicky priznávané.

Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ sa zasielajú na vedomie ÚVZ SR.

Neboli prijaté žiadne opatrenia.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- zvyšovanie informovanosti zamestnávateľov a zamestnancov o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu - poradenstvo a prednášková činnosť
- zber údajov o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, o počtoch podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci
- zvyšovanie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi - poradenstvo a prednášková činnosť
- meranie prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie, v spolupráci s poradňou zdravia realizovať vyšetrenia zamestnancov

Odpočet plnenia:

Zamestnanci RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote realizovali .....konzultácií pre zamestnávateľov. Okrem individuálneho poradenstva bolo realizované skupinové poradenstvo a prednášky pre zamestnancov v chemickej ochrane rastlín a pre zamestnancov pracujúcich v oblasti bezpečnosti práce na banských prevádzkach:

Dátum	Aktivita/názov	Miesto konania	Počet edukovaných
20.2.2013	Školenie zamestnancov vykonávajúcich chemickú ochranu rastlín v spolupráci s Gemerskou poľnohospodárskou a potravinárskou komorou	Rim. Janovce	57
18.3.2013	Školenie zamestnancov vykonávajúcich chemickú ochranu rastlín	Teplý Vrch	33
16.-17.5.2013	Odborný seminár – banské a súvisiace predpisy	Smižany-Čingov	60

K 30.6.2013 neevidujeme podnik, ktorý by sa podieľal na plnení intervenčných programov. Meranie prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie bolo uskutočnené v spolupráci s Poradňou zdravia pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote. Dňa 27.5.2013 bolo vyšetrených 19 zamestnancov SMZ a.s. Jelšava v nasledovnom rozsahu:

- antropometrické parametre (výška, váha, obvod pásu a bokov, percento tuku v tele)
- krvný tlak, spirometrické vyšetrenie, vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer (len u fajčiarov)

– biochemické vyšetrenie kapilárnej krvi - celkový cholesterol, triacylglyceroly, HDL-cholesterol, LDL-cholesterol a glykémia.

Po sumarizácii výsledkov a zistených údajov ohľadom osobnej a rodinnej anamnézy bolo zamestnancom poskytnuté individuálne poradenstvo zamerané na úpravu životosprávy a tým zníženie kardiovaskulárneho rizika, resp. v odôvodnených prípadoch bola odporučená návšteva u praktického lekára pre uskutočnenie ďalších doplnujúcich vyšetrení.

Výskyt patologických hodnôt u zamestnancov:

- zvýšený celkový cholesterol (Chol > 4,99 mmol/l) – 42,1%
- zvýšený LDL cholesterol (LDL > 2,99 mmol/l) – 15,38%
- znížený HDL cholesterol (muži HDL < 1,0 mmol/l, ženy HDL < 1,2) – 7,7%
- zvýšené triacylglyceroly (TAG > 1,69 mmol/l) – 46,2%
- zvýšená glykémia (Glu > 5,99 mmol/l) – 6,3%
- zvýšená hodnota krvného tlaku (TKS >139 mmHg a/alebo TKD > 89 mmHg) – 57,9%
- abdominálna obezita (muži obvod pásu >93 cm, ženy obvod pásu >79 cm) – 57,9%
- nadváha (muži BMI > 24,9 a BMI < 30, ženy BMI > 23,9 a BMI < 29) – 57,9%
- obezita (muži BMI > 29,9, ženy BMI > 28,9) – 5,3%
- zvýšené percento tuku v tele (muži % tukov > 19,9, ženy % tukov > 29,9) – 52,6%.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- zapojenie sa do Európskeho týždňa BOZP - realizácia aktivít
- realizovať spoločné previerky s orgánmi inšpekcie práce a NIP podľa aktuálnej témy kampane a usmernení ÚVZ SR (RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici).

Odpočet plnenia:

Úloha sa v I. polroku nerealizovala.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- postupovať podľa pokynov UVZ SR

Odpočet plnenia:

Úloha sa v I. polroku nerealizovala.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

2.3.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.3.2 Pilotná štúdia rakoviny močového mechúra

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING - SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha - plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- ŠZD na najmenej 5 chránených pracoviskách
- vyhodnotenie úloh v nasledovnom poradí: do 30.9.2013 - výkon ŠZD v chránených dielňach alebo na chránených pracoviskách, do 15.10.2013 - RÚVZ zašlú výsledky ŠZD na RÚVZ v sídle kraja

Odpočet plnenia:

V prvom polroku 2013 bol vykonaný štátny zdravotný dozor na 5 chránených pracoviskách.

1. Bc.Andrea Gombaská – krajčírka dielňa, Revúca - 2 pracovníci

V priestoroch krajčírkej dielne sa vykonávajú krajčírke práce na objednávku. Pri práci sa používajú – elektrický šijací stroj PROFF, vyšívacia, overlock a pletací stroj.

2. RISO - R. s.r.o., Rimavská Sobota – manipulačné práce s výrobkami potravinárskeho charakteru v Rimavskej Sobote - 4 pracovníci, ktorým sú zabezpečení aj 4 asistenti

Činnosť zamestnancov pozostáva z jednoduchej práce pri ručnom etiketovaní a balení výrobkov a z jednoduchej manuálnej práce v sklade (preliepanie pások etikiet, skladanie papierových krabíc). Pracovníci nebudú vykonávať prácu s bremenami.

Od 1. 3.2013 došlo k doplneniu činností vykonávaných pracovnými asistentmi, ktoré nemôžu vykonávať samotní zamestnanci so zdravotným postihnutím, vzhľadom na dvíhanie bremien a prenášanie paliet vysokozdvížným vozíkom, na ktoré títo zamestnanci nemajú oprávnenie. Pracovnou náplňou asistentov je okrem iného aj ukladanie pohárov na stôl, kde tieto ručne etiketujú zamestnanci so zdravotným postihnutím, pretože ide o netradičné samolepiace etikety. Následne ich uložia do kartónov po 10 ks a tieto asistenti prekladajú a ukladajú predpísaným spôsobom na palety a pomocou vysokozdvížného vozíka prenášajú egalizované palety o váhe cca 740 kg na fóliovací stroj, kde sa zafóliujú do zmršťovacej fólie a následne odvezú do skladu.

Tieto činnosti sú nevyhnutné pre začatie, priebeh a ukončenie ručného balenia hotových výrobkov, ktoré vykonávajú zamestnanci so zdravotným postihnutím.

3. Norbert Ruszó - Bán, Rimavská Sobota - predaj fariieb-lakov a záhradníckych pomôcok v Bátke a Rimavskej Sobote - 2 pracovníci

Pracovná činnosť pozostáva z predaja tovaru v maloobchodnej samoobslužnej predajni priamo zákazníkom.

4. Taxonconsulting s.r.o. Rimavská Sobota - účtovnícke práce v Rimavskej Sobote - 3 pracovníci

Pracovná činnosť pozostáva z práce na PC zostave s príslušenstvom a z administratívnych prác.

5. RNDr.Paulekoná Radoslava - RADMAT - centrum vzdelávania a zdravia v Rimavskej Sobote - administratívne práce v Rimavskej Sobote - 3 pracovníci

Pracovná činnosť pozostáva z práce na PC zostave s príslušenstvom a z administratívnych prác.

V týchto kontrolovaných prevádzkach pracovné podmienky a pracovná náplň bola prispôsobená zdravotnému stavu pracovníkov.

Na pracoviskách neboli potrebné stavebné úpravy pracovných podmienok vzhľadom ku zdravotnému postihnutiu pracovníkov.

Posudzované priestory spĺňali požiadavky na ochranu verejného zdravia ustanovené v zákone č. 355/2007 Z.z. a vyhovujú požiadavkám uvedeným v nariadení vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko a pre prevádzky boli vydané rozhodnutia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote, ktoré boli podkladom pre konanie správneho orgánu (ÚPSVaR v Rimavskej Sobote a Revúcej) vo veci priznania postavenia chráneného pracoviska.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.1 Prieskum úrovne ochrany zdravia zamestnancov, ktorých agentúry dočasného zamestnávania zamestnávajú na pracoviskách zmluvných zamestnávateľov a ktorí vykonávajú rizikové práce

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.6.2 Prieskum psychickej pracovnej záťaže učiteľov základných a stredných škôl

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.6.3 Zdravotné riziká pri používaní agrochemikálií

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.6.4 Zdravotné riziká zamestnancov pri výrobe energie z alternatívnych zdrojov (bioplyn, splynovanie štiepok)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- prieskum pracovných podmienok pri výrobe energie z alternatívnych zdrojov – ŠZD na 3 najmenej vybraných pracoviskách

Odpočet plnenia:

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote posudzoval v minulom roku a tomto roku niekoľko stavieb bioplynových staníc a to v rámci územného konania. Z nich u štyroch k 30.6.2013 prebehlo kolaudačné konanie. Jedná sa o: BPS Ožďany, BPS Štrkovec, BPS Jelšava, BPS Nižná Kaloša

V rámci kolaudačného konania boli prevádzkovatelia upozornení, že sú povinní požiadať o uvedenie priestorov do prevádzky. V súvislosti s pracovnými podmienkami zamestnancov

bolo doteraz zistené, že jednotlivé BPS sa stavebne odlišujú. U niektorých sú kogeneračné jednotky umiestnené v murovanej budove, v ktorej sa nachádza aj velín, resp. ovládací panel. V tomto prípade je v miestnosti, z ktorej sa technológia ovláda, či už z ovládacieho panela alebo prostredníctvom PC, obsluha vystavená pomerne vysokým hladinám hluku. U niektorých BPS je kogeneračná jednotka umiestnená v kontajneri a velín v ďalšom kontajneri. V tomto prípade hladina hluku závisí od vzdialenosti kontajnerov. Hladina hluku je ďalej závislá od veľkosti kogeneračnej jednotky. Z uvedeného vyplýva, že u prevádzky BPS je potrebné postupovať individuálne a v rámci skúšobnej prevádzky zaviazat' prevádzkovateľov k vykonaniu objektivizácie hluku.

Z alternatívnych zdrojov energie boli k dnešnému dňu skolaudované dve vodné elektrárne a to Malá vodná elektráreň Abovce a Riečka, ktorých priestory boli uvedené do skúšobnej prevádzky. Obe sa nachádzajú na vodnom toku Slaná.

Malá vodná elektráreň spravidla pozostáva z objektov: vtokový objekt, strojovňa MVE, odpadové koryto, obtokový biokoridor (umožňuje migráciu rýb), vaková hať.

Vaková hať vzdúva vodu, ktorá prúdi cez vtokový objekt do turbín. Energeticky využitá voda prúdi cez odpadové koryto späť do rieky. Počas prevádzky MVE vznikajú odpady - zhrabky (odpadové živočíšne a rastlinné tkanivá, zmesový komunálny odpad). V rámci strojovne sa jedná spravidla o viacpodlažný objekt, kde sú na podlažiach umiestnených aj pod hladinou vody umiestnené vstup, elektrorozvodňa - trafostanica, velín, strojovňa, sklad náhradných dielov, samotná technológia - turbíny s príslušným technologickým zariadením.

Prevádzka spravidla vyžaduje nepravidelnú obsluhu - v rôznych časových intervaloch. Technológia je zdrojom hluku vo vzťahu k obsluhu. Obsluha sa pohybuje jednak v budove strojovne a jednak vo vonkajších priestoroch elektrárne a v oboch prípadoch je exponovaná hluku. Napriek tomu, že objektivizácia hluku bude ešte len vykonaná, je možné už subjektívne predpokladať vysokú hladinu hluku najmä v blízkosti turbín a čerpadiel. Normalizovaná hladina hluku bude závisieť od trvania expozície hluku, ktoré je rôzna, nepravidelná. Výsledky objektivizácie by mali byť predložené po uplynutí termínu skúšobnej prevádzky dňa 30.9.2013.

2.6.5 Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

80 ľahko pracujúcich respondentov oboch pohlaví v rovnakom počte v 2 kategóriách (mladší muži a ženy od 19 -34 rokov a starší muži a staršie ženy od 35 do 54 rokov), ktorí vyplnia 1-dňový jedálny lístok, dotazník o spotrebe potravín, dotazník o životospráve, klinicko-somatický dotazník a v Poradni zdravia budú vyšetrení na biochemické ukazovatele (celkový cholesterol, HDL a LDL, triglyceridy, glukóza) a bude im stanovený BMI a WHR.

Odpočet plnenia:

V rámci zabezpečenia plnenia tejto úlohy boli rozdane respondentom dotazníky a boli pozvaní do Poradne zdravia. V kategórii mladšie ženy 4, staršie ženy 11, mladší muži 1 a starší muži 1. V plnení úlohy sa pokračuje do konca roka. Vyhodnotenie bude zaslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI**RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:**

Odber 24 vzoriek kuchynskej soli, vrátane morskej soli a monitorovanie príjmu jódu z potravín (zistovanie druhu používanej soli u výrobcov).

Odpočet plnenia:

V rámci zabezpečenia plnenia tejto úlohy bolo odobratých 12 vzoriek soli na stanovenie obsahu KJ a KJO₃. V plnení úlohy sa pokračuje do konca roka, bude v tabuľkovej forme spracovaná celoročná správa, ktorá bude zaslaná na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV**RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:**

Odber potravín balených v papierových a kartónových obalových materiáloch (mäsi, cereálie, sušienky, kaše, čaj, káva atď.) a výkon kontroly.

Odpočet plnenia:

V rámci zabezpečenia plnenia tejto úlohy boli odobraté 2 vzorky materiálov určených na styk s potravinami:

- kartónový obal určený na priamy styk s potravinou - Granko, 250 g, nápoj v prášku
- servítky 3-vrstvové.

Vzorky boli zaslané na laboratórnu analýzu na RÚVZ so sídlom v Poprade, výsledky analýzy zatiaľ doručené neboli.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH**RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:**

V rámci monitoringu bude sledovaná spotreba vybraných 2 prídavných látok - E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín s nasledovnými požiadavkami:

- respondenti: veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko/stredne pracujúci (10 žien a 10 mužov - z toho 5 mladší a 5 starší /každé RÚVZ podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR; pozn.: možnosť výberu, napr. zo zamestnancov úradu)
- 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov (2x): jeden deň pracovný + jeden deň sobota alebo nedeľa (príloha 1) - každý respondent
- týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín (príloha 2) - každý respondent
- výsledky o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky z 24 hodinového dotazníka (bod 2) (excel tabuľka 1a) b) c) a d)) - jednotlivo za každého respondenta
- sumár výsledkov respondentov týždenného dotazníka frekvencie spotreby potravín (bod 3) (excel príloha č. 2) za všetkých respondentov
- odber vzoriek potravín s predpokladaným obsahom sledovaných prídavných látok (v počte 1 - 2 vzorky pre každú prídavnú látku/každé RÚVZ v SR) z cukrární, zo ZSS, bufetov, stánkov rýchleho občerstvenia, DM drogérií.
- výsledky z laboratórneho vyšetrenia spracovať do tabuľky 2 a) b) c) d).

Odpočet plnenia:

V rámci zabezpečenia plnenia tejto úlohy bolo rozdáných respondentom 20 dotazníkov. Údaje z dotazníkov sa spracujú do tabuliek. Okrem toho bola odobratá vzorka potraviny „Cukrová vata s príchuťou na chinolínovú žltú a „Liehoviny 40% Premium Jahoda“ na stanovenie farbiva allura červená a vzorka potraviny „Dropsy s mentolovou príchuťou“ na stanovenie obsahu mentofuránu.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV DÔCHODCOV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote od roku 2013 nie je riešiteľským pracoviskom

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- vykoná výber súboru tak, aby súbor tvorilo 120 detí vo vekovom zložení 15-18 rokov a primeranom zastúpení bydliska „mesto-vidiek“. Ak bude potrebné, môžu byť do výberu zahrnuté aj 3 školy. Ak v pôsobnosti RUVZ je stredná škola na vidieku, tak ostáva pôvodný výber mesto - vidiek.

- Dotazníkový prieskum „Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa“ a „Frekvenčný dotazník“ bude realizovaný v jednotnom čase a to od 18.3. do 30. 6. 2013. Vypĺňanie vo vekovej skupine adolescentov sa odporúča vykonať v škole priamo deťmi po vysvetlení spôsobu vyplňania s použitím spracovaných pomôcok a len v prípade potreby je potrebné zabezpečiť vyplnenie v súčinnosti so zákonným zástupcom dieťaťa, súhlas zákonného zástupcu je potrebné vyžiadať vopred.

- 24 hodinová stravovacia anamnéza a 24 hod. pohybový režim sa vykoná v 16. a 17. kalendárnom týždni (15.4.-26.4.2013). Pre vyplňanie dotazníkov sa použijú pomôcky z roku 2012.

- Odber vzoriek stráv (obedov) sa uskutoční v 17. kalendárnom týždni v 2 vybratých školách - celotýždňová vzorka spolu 10 vzoriek stráv obedov. Rozsah požadovaných vyšetrení pre stravu bude - energetická hodnota, B,T,C, NaCl, dusičnany, prípadne po dohode s HL je možné aj iné. Po vykonanej analýze príslušného laboratória sa do pripravenej mustry na vzorky stravy nahrajú všetky údaje v prepočte na hmotnosť celej stravy.

- Vykonajú sa merania vybraných antropometrických ukazovateľov a TK u detí.

- Zváži sa možnosť, po dohode s odborom podpory zdravia vykonať u detí, ktoré dovŕšili 18 rokov veku odber kapilárnej krvi (vždy na lačno) na vyšetrenie celkového cholesterolu, triglyceridov, HDL cholesterolu a glykémie.

V rámci gestorstva projektu zabezpečí spracovanie a analýzu údajov z monitoringu vykonaného v roku 2012 a zašle záverečnú správu všetkým riešiteľom projektu a UVZ SR v termíne do 30.6.2013

Odpočet plnenia:

V stanovenom termíne sa uskutočnil zber údajov vo vybranom 120 členom súbore 15-18 roč. detí z OA a Gymnázia v Rim. Sobote pomocou určených dotazníkov zameraných na stravovacie zvyklosti v rodine, stravovacie zvyklosti detí, 24 hodinový príjem potravy, 24 hodinový pohybový režim. Uskutočnili sa vybrané antropometrické merania detí – výška, hmotnosť, obvod pásu a bokov a merania krvného tlaku. Vo vybraných zariadeniach spoločného stravovania sa vykonal odber vzoriek obedov počas 5 pracovných dní na energetickú, biologickú hodnotu stravy a obsah soli a dusičnanov. Získané údaje sa postupne zadávajú do pripravenej mustry na spracovanie údajov.

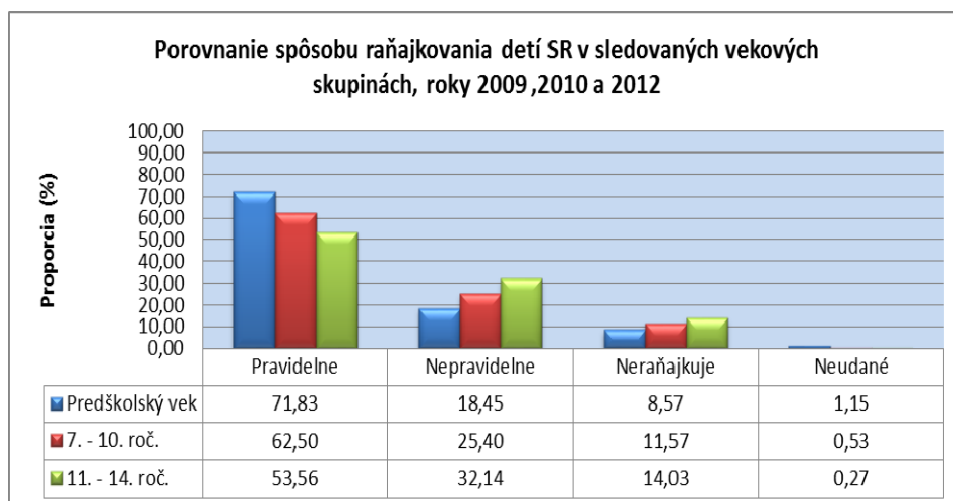
V rámci gestorstva sa zabezpečila analýza a vyhodnotenie údajov z plnenia tretej etapy projektu v súbore detí staršieho školského veku. Spracované údaje sa zaslali na UVZ SR a všetky riešiteľské RUVZ v SR vrátane záverečných kľúčových zistení z doteraz vykonaných etáp riešeného projektu :

Analýza stravovacích zvyklostí troch súborov detí s ich stúpajúcim vekom z 2 - 6 ročných, 7 - 10 ročných na 11 - 14 ročných a prechodom z predškolského zariadenia do zariadenia pre deti mladšieho a staršieho školského veku ukázala, že stravovacie návyky sa menia, nie však

vždy želaným smerom. Dynamika zmien so stúpajúcim vekom je vždy uvádzané v závere jednotlivých kapitol.

Hodnotením výsledkov monitoringu stravovacích zvyklostí sa zistilo, že:

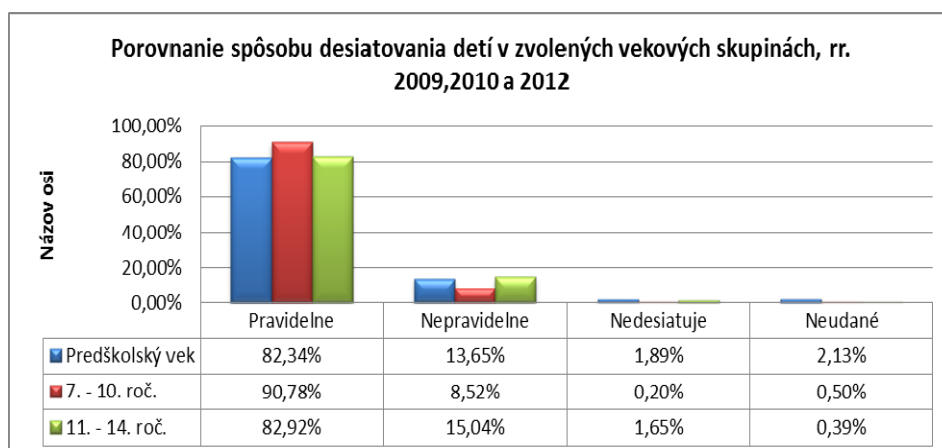
- podiel detí udávajúcich pravidelné denné raňajkovanie sa so stúpajúcim vekom signifikantne znižuje - z takmer 72% detí predškolského veku na 63% detí mladšieho školského veku po 54% detí staršieho školského veku,

- signifikantne so stúpajúcim vekom sa mení aj proporcia detí, ktoré udávajú, že vôbec neraňajkujú alebo na raňajky vypijú len nápoj (z 8,6% v predškolskom veku, cez 11,6% v mladšom školskom veku po 14% v staršom školskom veku), pokles je daný vyšším zastúpením neraňajkujúcich dievčat a detí žijúcich na vidieku, kým v súbore detí predškolského veku bol tento podiel vyšší u detí z mesta,

- najčastejšie udávané dôvody neraňajkovania deťmi boli nechutenstvo, nepocit'ovanie hladu, bolesti brucha alebo pravidelné užívanie liekov a nedostatok času,

- so stúpajúcim vekom sa mení situácia v udávanej pravidelnosti desiatovania detí tak, ako je

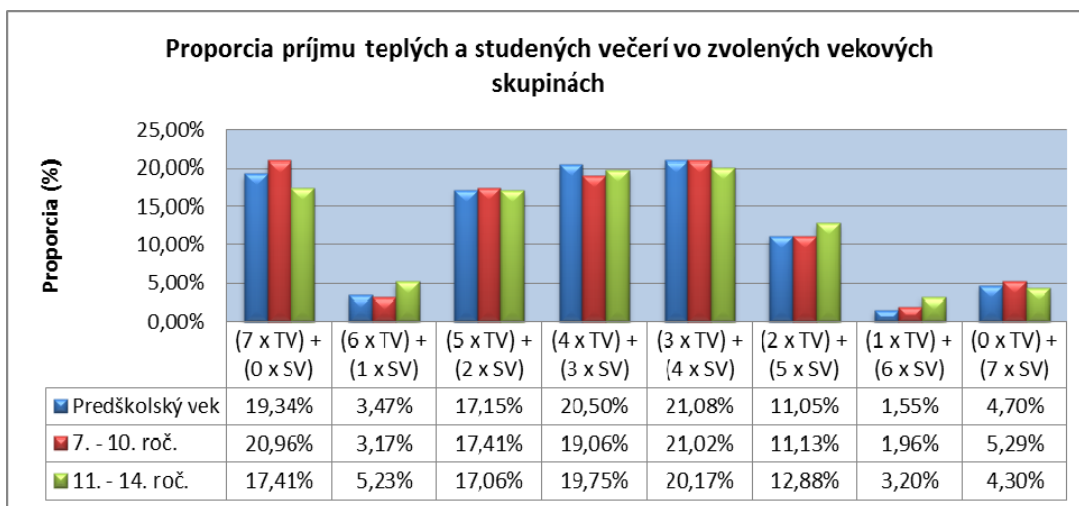

znázornené na grafickom zobrazení, pravidelne viac desiatujú dievčatá a deti žijúce v meste,

- pri hodnotení skladby desiat bol však zaznamenaný posun k nepriaznivejším návykom, a to kým u detí predškolského veku po chlebe a rožkoch nasledovali mliečne výrobky a ovocie

a zelenina, v súbore 7-10 ročných detí a 11-14 ročných detí to bola za chlebom a pečivom šunka a saláma a až tak ovocie a zelenina. Významne viac detí mladšieho školského veku udávalo v skladbe desiat sladkosti a sladké pečivo,

- významne stúpila proporcia detí, ktoré si samé kupujú desiate a to z 1,8% detí súboru mladšieho školského veku na 5,71% v súbore staršieho školského veku, viac chlapci ako dievčatá a viac detí z vidieka ako z mesta,
- za veľmi priaznivé je možné považovať zistenie, že pretrváva vysoká proporcia detí pravidelne denne konzumujúcich obed, aj keď so stúpajúcim vekom detí súborov sa významne zvyšuje podiel detí obedujúcich nepravidelne,
- nepriaznivým zistením je výrazný pokles proporcie detí, ktoré pravidelne obedujú v školskej jedálni, kým v predškolskom veku to bolo takmer 95% detí súboru, v mladšom školskom veku 74% a v staršom školskom veku len necelých 52% detí súboru,
- nepriaznivé zistenie je aj signifikantný pokles percenta detí udávajúcich pravidelné olovantovanie a to z takmer 84% v súbore detí predškolského veku na 54% detí v súbore mladšieho školského veku a len 33% detí staršieho školského veku, bez rozdielu pohlavia ale v závislosti na type bydliska, významne menej pravidelne olovantujú deti z vidieka. A naopak, nárast počtu detí nejedávajúcich olovrant z 0,5% v predškolskom veku na takmer 4% v mladšom školskom veku až takmer na 16% v súbore detí staršieho školského veku, nárast je štatisticky vysoko významný ($P < 0,001$),
- zistený udávaný spôsob pravidelnej konzumácie večere naznačuje kompenzáciu znížených dávok denných jedál a podiel detí staršieho školského veku, ktoré konzumujú večeru pravidelne stúpol na takmer 85%, všetko bez významného rozdielu medzi pohlavím a typom bydliska,
- proporcia zastúpenia konzumácie teplých a studených večerí je vo všetkých sledovaných súboroch detí znázornená graficky s rôznym pomerným zastúpením,

- pravidelnú konzumáciu druhej večere udávalo takmer 10% detí súboru školského veku, čo je takmer o 1,5% viac ako u detí súboru predškolského veku (nárast je štatisticky vysoko významný $P=0,00000$). Druhú večeru viac konzumujú chlapci ako dievčatá a so stúpajúcim vekom aj významne viac detí z vidieka,
- negatívnym zistením je signifikantné zníženie počtu detí pravidelne jeden a viackrát denne konzumujúcich mlieko a to z 55,35% u detí predškolského veku na 49,84% u detí mladšieho

školského veku až na 31,68% u detí staršieho školského veku, pričom sa znižuje aj porcia dennej dávky z takmer 380 ml u predškolákov na 250 ml u detí staršieho školského veku,

- pretrváva veľmi nízka proporcia detí všetkých sledovaných súborov, ktoré pravidelne týždenne konzumujú ryby (18,3%),

- že s vekom stúpa percento detí ktoré udávali, že jedlo si takmer zakaždým dosáľa a to z 1,76% v predškolskom veku, cez 2,82% v mladšom školskom veku po 9,72% v staršom školskom veku, nárast je štatisticky vysoko významný ($P < 0,001$), viac si dosáľajú chlapci a deti z vidieka,

- s vekom sa zlepšuje pitný režim, klesá podiel detí, ktoré denne vypijú menej ako 1 l tekutín (z 28,2% predškolský vek, cez 16,3% mladší školský vek po 8,6% starší školský vek) a naopak pribúda detí, ktoré denne vypijú viac ako 1,5 l tekutín – od 10,4% 2-6 ročné, cez 16,6% 7-10 ročné po 44,3% 11-14 ročné), nárast je signifikantný ($P < 0,001$)

- denná konzumácia ovocia je udávaná u viac ako polovice detí súboru, so stúpajúcim vekom sa konzumácia významne nemení (deti 2-6ročné denne konzumujú ovocie v 60,3%, 7-10 ročné 55,1% a 11-14 ročné 56,4%), významne viac konzumujú denne ovocie dievčatá a deti žijúce na vidieku. Veľkosť dennej porcie ani v jednej vekovej skupine nezodpovedá odporúčaniam a pohybuje sa v lete od 114g v predškolskom veku po 198g v staršom školskom veku a v zime od 120g do 165g,

- udávaná denná konzumácia zeleniny sa s vekom znižuje z takmer 50 % v predškolskom veku, cez 31% v mladšom školskom veku po 41% v staršom školskom veku, významne viac konzumujú denne zeleninu dievčatá vo všetkých sledovaných vekových kategóriách a významne viac deti žijúce v meste ako na vidieku. Veľkosť porcie je však nedostatočná, dosahuje len 135g v zime a v lete 169g,

- bol zaznamenaný signifikantný pokles počtu detí denne konzumujúcich celozrnné výrobky (cca o 2%) medzi predškolským (21% detí súboru) a mladším školským vekom (19% detí súboru) a nárast dennej konzumácie celozrnných výrobkov v súbore detí staršieho školského veku takmer na 26%, rozdiel medzi pohlavím nebol zistený, významne viac konzumujú tieto výrobky deti žijúce v meste,

- podiel detí udávajúcich dennú konzumáciu doplnkov výživy, typu multivitamínových prípravkov, minerálov a pod. sa v školskom veku ustálil- v mladšom školskom veku udávalo 9,0% detí a v staršom školskom veku 9,4% detí sledovaného súboru, oproti 13,13% udávaných u detí predškolského čo je pokles na hladine štatistickej významnosti ($P < 0,001$). Nezmenila sa závislosť požívania na type bydliska dieťaťa, významne viac doplnky výživy konzumujú deti z mesta, rozdiely medzi pohlavím neboli zistené.

Hodnotením energetického príjmu inventórnou metódou vo vzťahu k odporúčaným výživovým dávkam bolo zistené:

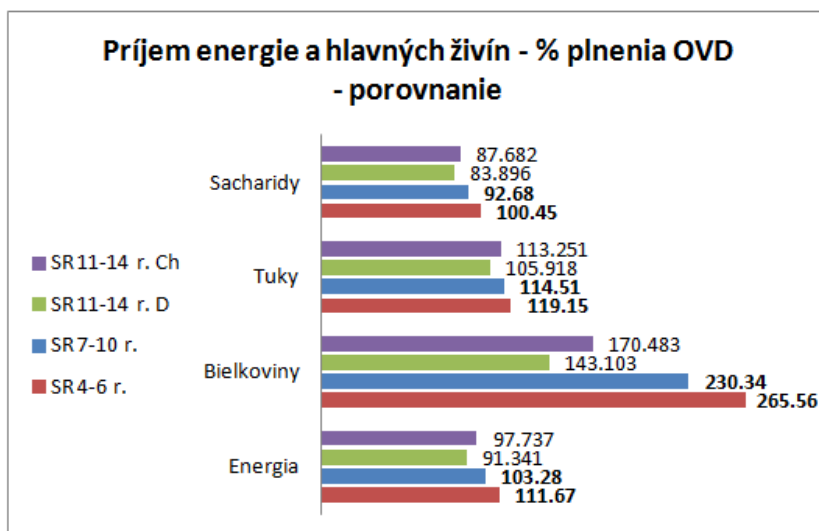
- deti mladšieho aj staršieho školského veku na rozdiel od detí predškolského veku mali v porovnaní s OVD optimálny priemerný príjem energie,

- vo všetkých sledovaných vekových skupinách bol priemerný príjem bielkovín výrazne vyšší ako odporúčaný,

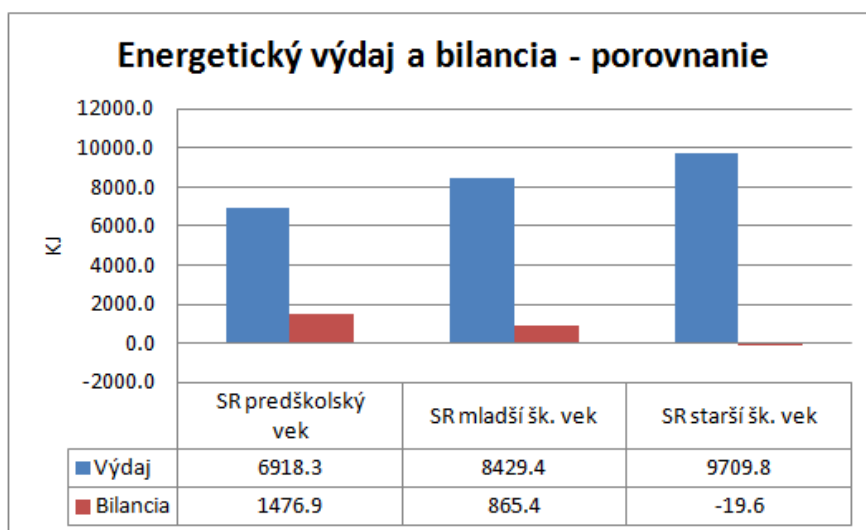
- priemerný príjem tukov okrem dievčat v skupine detí staršieho školského veku bol nadmerný,

- priemerný príjem sacharidov bol optimálny u detí predškolského aj mladšieho školského veku a nedostatočný u detí staršieho školského veku,

- konkrétne prehľady sú uvedené v nasledujúcom grafe

- najvyšší priemerný 24 hodinový energetický výdaj bol u detí staršieho školského veku. Vekom sa postupne znižuje rozdiel medzi energetickým príjmom a výdajom a u detí staršieho školského veku je už prítomná negatívna energetická bilancia (so štatisticky významným rozdielom medzi súbormi $p < 0,05$).

- priemerný energetický koeficient má postupne klesajúcu tendenciu v závislosti od pribúdajúceho veku, to znamená, že deti staršieho školského veku boli najmenej pohybovo aktívny (so štatisticky významným rozdielom medzi súbormi $p < 0,05$).

- s pribúdajúcim vekom u detí sa postupne skracuje priemerná doba spánku a trvanie stredne ťažkých a ťažkých pohybových aktivít a predlžuje sa trvanie sedavých aktivít. (so štatisticky významným rozdielom medzi súbormi $p < 0,05$ vo všetkých kategóriách).

Hodnotením energetického a nutričného príjmu analytickou laboratórnou metódou vo vzťahu k odporúčaným výživovým dávkam bolo zistené:

- znížila sa energetická hodnota pripravovanej stravy deťom staršieho školského veku, v priemere za SR nedosahovala hodnoty odporúčaných výživových dávok o viac ako 10%, čo sme v súbore detí mladšieho školského a predškolského veku nezaznamenali,
- vo všetkých troch porovnávaných súboroch detí bolo zistené vysoké prekročenie odporúčanej dávky bielkovín aj po prepočte navýšenia odporúčanej dávky o 40%. Išlo o navýšenie od 60% po viac ako 100% s rôznymi krajoými odlišnosťami,
- zvýšený príjem bielkovín sa výrazným spôsobom podieľal aj na nedodržaní požadovaného podielu hlavných živín na energetickej hodnote potravy vo všetkých troch sledovaných súboroch detí,
- analýzy laboratórných výsledkov energetickej a biologickej hodnoty vzoriek stráv vo vzťahu k bydlisku detí, resp. mestského a vidieckeho zariadenia spoločného stravovania, naznačujú, že lepšie výsledky sú dosahované u stráv pripravovaných v mestských zariadeniach. No štatistická významnosť to potvrdila len pri energetickej hodnote stravy ($P=0,0025$) a cukroch ($P=0,0097$) v strave súboru 7-10 ročných detí,
- obsah soli vo vzorke stráv v súbore detí všetkých sledovaných vekových kategórií viac násobne prevyšoval jestvujúce odporúčania. Ak vezmeme do úvahy aj udávané stravovacie návyky detí, kde významne stúpol podiel detí staršieho školského veku, ktoré udávali, že si zakaždým jedlo dosávajú – až 9,72% oproti 1,8% sledovaného súboru detí predškolského veku a 2,8% detí mladšieho školského veku, je možné príjem soli do detského organizmu považovať za alarmujúci,
- analýzou zistené priemerné hodnoty dusičnanov vo všetkých sledovaných súboroch detí boli viac násobne nižšie ako povoľuje príslušná legislatíva. Iná je situácia pri posudzovaní ADI, hlavne u detí s nízkou priemernou hmotnosťou a stanovených mediánových hodnôt dusičnanov, kde plnenie ADI za SR bolo 31% (s rozpätím od 46% v Prešovskom kraji po 10% v kraji Žilinskom) a maximálnych hodnôt dusičnanov, kde plnenie ADI predstavuje za SR 452% v rozpätí od 50% v Trenčianskom kraji po 452 % v Košickom kraji.

Hodnotením pohybového režimu, energetickeho výdaja a energetickej bilancie zistenia ukázali:

- v sledovaných súboroch detí SR pozorujeme so stúpajúcim vekom vzrastajúci podiel detí, ktoré pravidelne počas týždňa navštevujú športový krúžok alebo pravidelne trénujú zo 16,4 % v predškolskom veku na takmer 50 % v mladšom školskom veku až po 58% v staršom školskom veku, súčasne sa predlžuje aj dĺžka trvania aktívneho športovania z 22,61 minút/osoba/deň cez 31,20 minút/osoba/deň až po 46,32 minút/osoba/deň a tiež sa súčasne mení proporcia podľa pohlavia, významne viac aktívne športujú chlapci než dievčatá,
- pri rekreačnom športovaní sme zaznamenali tiež signifikantný nárast počtu detí udávajúcich rekreačné športovanie (od 73,6% v predškolskom veku, cez 88,6% v mladšom školskom veku po 89,3% v staršom školskom veku), ale aj štatisticky významný pokles počtu detí mladšieho školského veku, ktoré do rekreačného športu nie sú zapojené (z 21,41% detí predškolského veku na 10,12% detí 7-10 ročných a 9,8% detí 11-14 ročných), pričom čas trvania rekreačnej športovej aktivity v porovnávaných súboroch sa významne nezmenil,
- porovnaním športových aktivít v závislosti na type bydliska sa zistilo, že aktívne významne viac športujú deti žijúce v mestách, kým rekreačne v mladších vekových skupinách od 2 do 10 rokov športovali viac detí tiež z mesta, v prípade detí mladšieho školského veku bol tento rozdiel na hladine štatistickej významnosti, kým staršie deti 11-14 ročné rekreačne významne viac športujú na vidieku,
- hodnotenie sedavých činností typu denného pozerania televízie ukázalo, že u detí staršieho školského veku sa podiel detí pozerajúcich televíziu významne nezmenil (97%), kým u detí

mladšieho školského veku v porovnaní s predškolským vekom signifikantne vzrástol (mladší školský vek 98% detí, predškolský vek 96% detí), čas strávený pozeraním televízie sa s pribúdajúcim vekom predlžuje od 100,43minút na osobu a deň v predškolskom veku, cez 111,11 minút v mladšom školskom veku po 147,96 minút v staršom školskom veku,

- signifikantne sa zvýšil aj podiel detí 11-14 ročných pracujúcich s PC (oproti deťom v predškolskom veku o 56,5% a oproti deťom mladšieho školského veku o 19%) a predĺžil sa aj denný čas práce s PC o viac ako 63 minút (na 132,20 min/osobu/deň u detí 11-14 ročných zo 69,13min/osobu u detí 7-10 ročných a z 57,48 min/osobu/deň u detí 2 až 6 ročných),

- významne viac ($P < 0,001$) pracujú na počítači, resp. hrajú sa deti žijúce v meste než na vidieku, percentá detí s vekom stúpali v meste zo 42,7% predškolský vek - 78,6% mladší školský vek - 95,0% starší školský vek, kým u detí žijúcich na vidieku to bolo 33,3% predškolský vek - 73,04% mladší školský vek - 93,1% starší školský vek, štatisticky vysoko významný rozdiel medzi pohlavím bol zaznamenaný v predškolskom a mladšom školskom veku kedy viac využívali PC chlapci, kým v staršom školskom veku sa rozdiel medzi pohlavím nezistil,

- s pribúdajúcim vekom stúpa proporcia detí, ktoré sa denne učia od 17,8% detí predškolského veku cez 98% 7-10 ročných detí po 97,5% detí staršieho školského veku s udávanou dĺžkou doby prípravy u detí školského veku od 80,7minút (mladší školský vek) po 121minút (starší školský vek),

- sumácia sedavých aktivít (pozeranie TV, práca - hranie sa na PC a príprava na vyučovanie) detí jednotlivých vekových kategórií je zvyšujúca sa s vekom a to od 3 hod.30 minút v predškolskom veku, cez 4 hod. 35 minút v mladšom školskom veku po 7 hod. 8 minút v staršom školskom veku, čo vysoko prekračuje denné odporúčania sedavých aktivít pre jednotlivé vekové kategórie, pričom maximum sedavých aktivít zaberá deťom sledovaných súborov pozeranie TV.

Analýza ostatných doplňujúcich zistení z monitoringu stravovacích zvyklostí v časti dotýkajúcej sa rodinného zázemia, antropometrických meraní a hľadani vzájomných závislostí ukázala:

- s pribúdajúcim vekom detí sa znižuje počet detí žijúcich v úplných rodinách a naopak vzrastá proporcia detí žijúcich v neúplných rodinách:

vek	% detí žijúcich v úplných rodinách	% detí v neúplných rodinách
2-6 ročné	90,42	8,11
7-10 ročné	87,78	11,84
11-14 ročné	84,20	15,60

- pretrvávajú výrazné krajové rozdiely, mení sa však poradie krajov s deťmi žijúcimi v úplnej aj neúplnej rodine,

- vo vzťahu k typu bydliska je situácia vo všetkých 3-och sledovaných súboroch detí porovnateľná, signifikantne viac detí žije v úplnej rodine na vidieku ($P < 0,001$),

- vo všetkých sledovaných súboroch detí pretrváva najvyššia proporcia detí s jedným súrodencom (súbor detí predškolského veku 53,21%, súbor detí mladšieho školského veku 52,22% a súbor detí staršieho školského veku 50,33%) aj keď je naznačený klesajúci trend. Zaznamenávame signifikantný pokles rodín s jedným dieťaťom - v súbore detí predškolského veku 28%, súbor detí mladšieho školského veku 20,74%, a súbor detí staršieho školského veku 14,18% ($P < 0,001$) a štatisticky významne vyšší podiel rodín detí s dvoma súrodencami (súbor detí predškolského veku 13,67%, súbor detí mladšieho školského veku 17,74%, súbor detí staršieho školského veku 21,98%, $P < 0,001$),

- krajoové odlišnosti sú mierne, vo všetkých sledovaných súboroch detí sú najpočetnejšie rodiny v Prešovskom a Košickom kraji,
  - sledovaná a hodnotená vzdelanostná úroveň rodičov detí sledovaných súborov sa významne nemení, je prevaha rodičov so SŠ vzdelaním s maturitou, významne viac VŠ vzdelaných rodičov je žijúcich v mestách a na vidieku významne prevažuje vzdelanie rodičov SŠ bez maturity,
  - hodnotenie hmotností súboru detí staršieho školského veku a porovnania so súbormi predškolského a mladšieho školského veku podľa percentilov BMI ukázalo zhodu v distribúcii detí súborov do hmotnostných kategórií. Zhodne vo všetkých troch porovnávaných súboroch malo cca 80% detí normálnu hmotnosť, približne 3% detí vykazovalo nadmernú chudosť a 7% detí bolo zaradených ako chudých, ďalších 7% detí bolo zaradených do kategórie nadhmotnostnej a necelé 3% patrili medzi deti obézne.
- Uvedené zrejme neodráža reálnu distribúciu hmotnostných kategórií detí o čom svedčia rozdielne údaje o proporcii problémových detí pri analýzach podľa stanovených národných štandardov, podľa ktorých hmotnostne problémových detí so stúpajúcim vekom mierne pribúda – v súbore detí mladšieho školského veku bolo percento detí s nadhmotnosťou a obezitou 13,9% a v súbore detí 11-14 ročných 18,2%.
- Pri hodnotení podľa CAP 1991, ktoré zodpovedá v prípade nadhmotnosti kritériám IOTF, normálnu hmotnosť vykazovalo len 70% - 75% chlapcov a u dievčat vekom frekvencia normálnej hmotnosti narastala zo 74% na 80%.
- Na základe uvedeného je potrebné zvážiť používanie metodík pre hodnotenie obezity v detskej populácii,
- porovnanie hmotnostných kategórií v závislosti na pohlaví detí ukázalo, že vo všetkých troch sledovaných súboroch je prevaha obéznych dievčat, no signifikantný rozdiel nebol potvrdený ani v jednej vekovej skupine detí. Podobné zistenia sú aj v prípade nadhmotnosti detí, kde v mladších vekových skupinách tiež prevažujú dievčatá, no v skupine detí staršieho školského veku začínajú prevažovať chlapci, ale tiež všetko bez významnosti rozdielu, s výnimkou 12 ročných.. Štatisticky významné rozdiely boli pozorované v prípade veľmi chudých a chudých dievčat mladšieho školského veku ($P < 0,05$),
  - porovnanie hmotnostných kategórií detí všetkých troch sledovaných súborov v závislosti na type bydliska ukázalo, že štatisticky významne viac detí sledovaných súborov s nadhmotnosťou je z vidieka ($P < 0,001$). V ďalších hmotnostných kategóriách zhoda zistená nebola, ale významne viac obéznych detí v súbore predškolského a staršieho školského veku je z mesta ($P < 0,001$). V súbore detí mladšieho školského veku signifikantne viac veľmi chudých detí pochádza z mesta, kým v súbore detí staršieho školského veku je to z vidieka a v súbore detí predškolského veku je zase signifikantne viac chudých detí z vidieka,
  - vo všetkých troch porovnávaných súboroch detí bola zaznamenaná vysoká proporcia detí obidvoch pohlaví vykazujúcich prehypertenziu a hypertenziu aj s naznačenou tendencie zvyšujúceho sa jej podielu s narastajúcim vekom, v niektorých vekových kategóriách aj na hladine štatistickej významnosti,
  - signifikantný vzťah bol zistený medzi hodnotami krvného tlaku a indexom BMI v obidvoch porovnávaných súboroch detí.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Zber údajov v súlade s metodickým usmernením, t.j. od 20 detí vo veku 14 rokov zo ZŠ Družstevná v termíne od apríla do 15.6.2013 zozbiera od každého vybraného respondenta 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov: jeden deň pracovný, týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín. Výsledky o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky z 24 hodinového dotazníka sa nahrajú do excel tabuľky č. 1 pripravenej gestorom, jednotlivo za každého respondenta a sumár výsledkov respondentov týždenného dotazníka frekvencie spotreby potravín do excel prílohy č. 2) za všetkých respondentov v termíne do 15.10.2013.

Spracované údaje sa zašlú na UVZ SR v termíne do 1.1.2014.

Odpočet plnenia:

V súlade s metodikou sa vykonal v stanovených termínoch zber údajov pomocou dotazníkov od 20 detí vo veku 14 rokov. Získané údaje sa priebežne nahrávajú do pripravených tabuliek.

4.4 MONITOROVANIE JODÚRIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- spracuje rešerché k významu jódu pre detský organizmus,
- vykoná analýzu doterajších dostupných údajov o príjme jódu z potravy u detí získané z projektu „Monitoring stravovacích zvyklostí detí SR“,
- pripraví metodický postup pre realizáciu pilotnej štúdií po dohode s RUVZ Košice.

Odpočet plnenia:

V rámci prvej etapy riešenia projektu v roku 2013 sa vykonáva zber a sumarizácia dostupných údajov o problematike zásobovania detského organizmu jódom a možností hodnotenia jódúrie.

Vykonáva sa analýza údajov získaných z realizovaného 24 hodinového monitoringu dietárnej expozície jódu v súboroch detí SR sledovaných štyroch vekových kategórií (2 – 6 ročných, 7 – 10 ročných, 11 – 14 ročných a 15 až 18 ročných) z rokov 2009, 2010, 2012 a 2013.

Aktuálne sa vykonala analýza súboru 4000 detí SR predškolského veku s vyhodnotením príjmu jódu z 24 hodinového jedálneho lístka, ktorý bol spracovaný nutričným softvérom ALIMENTA (ide o produkt Výskumného ústavu potravinárskeho Bratislava).

Pre možnosť porovnania s hodnotami príjmu podľa Odporúčaných výživových dávok pre obyvateľstvo SR bol súbor detí rozdelený na vekovú kategóriu 2 – 3 ročných (n= 246), kde podľa OVD je odporúčaný denný príjem jódu 70µg a 4-6 ročných (n = 3754) s odporúčaným denným príjmom 100µg. Zistené údaje boli ďalej analyzované aj v závislosti na pohlaví, type bydliska detí a podľa krajov SR.

Hodnotil sa aj maximálny tolerovaný denný príjem jódu PMTDI podľa JECFA/FAO/WHO, ktorý je stanovený na 0,017 mg/kg hmotnosti/deň (poznámka: hodnota je bez započítaného denného príjmu zo soli) a porovnanie na najnižší prahový príjem Lowest Threshold Intake(LTI), ktorý je stanovený na 70 µg/osobu 60 kg/deň.

Výsledky:

Analýza ukázala, že vo vybranom **súbore detí SR 2-3 ročných**, ktoré navštevujú predškolské zariadenia a v týchto zariadeniach prijímali aj 60 % dennej dávky hodnotených jedál, je

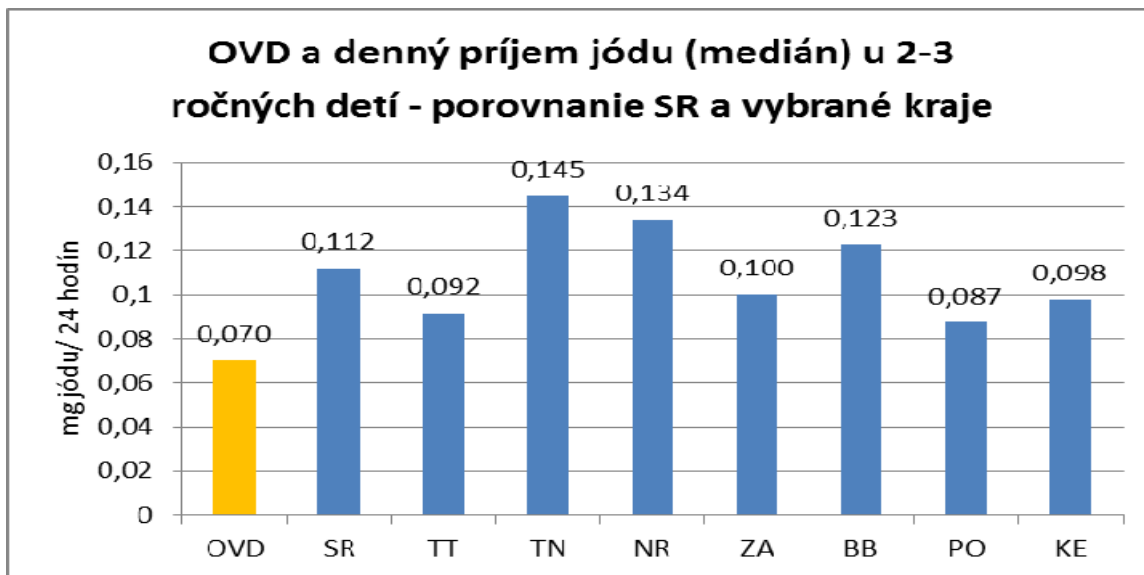
medián denného príjmu jódu 112 µg, (čo predstavuje plnenie OVD na 160%), u dievčat 109 µg (155,7% plnenia OVD) a chlapcov 116 µg (165,7% plnenia OVD). Vyšší denný príjem je u detí žijúcich v meste (116 µg) ako na vidieku (107 µg), (Tabuľka 1).

Rozdiely v dennom príjme jódu v rámci krajov SR sa pohybovali od 87 µg v PO kraji po 145 µg v Trenčianskom kraji. Všetky zistené hodnoty denného príjmu vysoko prekračujú OVD pre túto vekovú skupinu. Najpriaznivejšie údaje sú u detí z Prešovského kraja, kde navýšenie denného príjmu oproti OVD sa pohybuje nad povolenou toleranciou o 4,29%. V iných krajoch SR je plnenie OVD vysoko prekročené a to od 131,4% v Trnavskom kraji po 207,14% v Trenčianskom kraji, (Graf 1).

Uvedené je v súlade so stravovacím režimom detí tejto vekovej kategórie (hlavne detí do 10 rokov veku), kde hrozí riziko zvýšeného príjmu jódu, nakoľko na obvyklom príjme jódu potravou sa najviac podieľajú mlieko a mliečne výrobky, vajcia, kuracie mäso ale aj ryby.

Tabuľka 1 Medián denného príjmu jódu (v mg) v súbore detí SR 2-3 ročných, podľa pohlavia a miesta bydliska, rok 2009

2-3 ročné	Priemer	Medián	Modus	Smer. od.	Minimum	Maximum	Počet detí
Slovensko	0,143	0,112	0,129	0,112	0,003	1,192	246
Chlapci	0,143	0,116	0,090	0,083	0,019	0,477	113
Dievčatá	0,142	0,109	0,122	0,132	0,003	1,192	133
Mesto	0,141	0,116	0,093	0,118	0,019	1,192	116
Vidiek	0,144	0,107	0,092	0,107	0,003	0,680	130
Chlapci mesto	0,138	0,124	0,090	0,068	0,019	0,320	57
Chlapci vidiek	0,148	0,108	0,079	0,097	0,047	0,477	56
Dievčatá mesto	0,144	0,109	0,093	0,152	0,022	1,192	59
Dievčatá vidiek	0,140	0,107	0,129	0,114	0,003	0,680	74
2 ročné	0,117	0,091	-	0,066	0,050	0,322	18
2 roční chlapci	0,128	0,089	-	0,092	0,062	0,322	8
2 ročné dievčatá	0,108	0,100	-	0,040	0,050	0,186	10
3 ročné	0,145	0,114	0,129	0,115	0,003	1,192	228
3 roční chlapci	0,144	0,120	0,079	0,083	0,019	0,477	105
3 ročné dievčatá	0,145	0,109	0,093	0,136	0,003	1,192	123

Graf 1 OVD a denný príjem jódu (v mg) v súbore 2-3 ročných detí SR podľa krajov a OVD, rok 2009

Pri priemerných hodnotách hmotnosti detí 2-3 ročných -17,22kg (dievčatá 17,18kg, chlapci 17,27kg a detí z mesta 16,89 a vidiek 17,52 sa príjem jódu aj so započítanou hodnotou z príjmu soli na kilogram hmotnosti a deň pohyboval:

2-3 ročné deti spolu	0,006504	mg/kg/deň
Chlapci	0,0067168	mg/kg/deň
Dievčatá	0,0063445	mg/kg/deň
Mesto	0,0068679	mg/kg/deň
Vidiak	0,0061073	mg/kg/deň

čo sú hodnoty, ktoré sa pohybujú nad hladinou LTI a pod úrovňou limitnej expozície PMTDI. **Priemerná expozičná dávka provizórneho maximálneho tolerovaného denného príjvodu dosiahla v súbore 2 – 3 ročných detí SR 38,26%.**

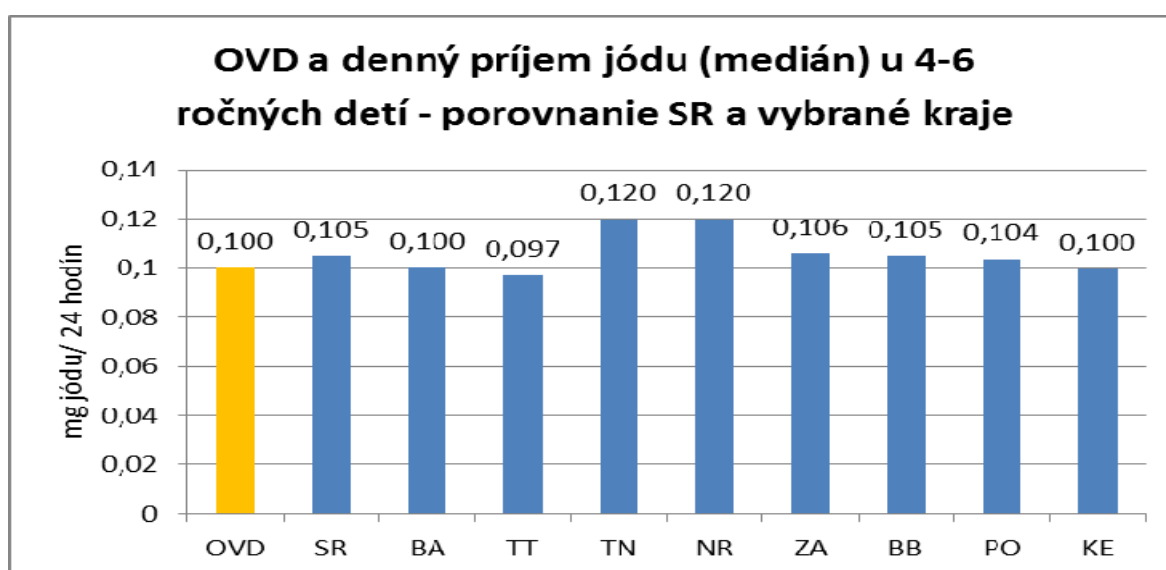
V súbore 4 – 6 ročných detí navštevujúcich predškolské zariadenia v SR bolo na základe 24 hodinového jedálneho lístku zistené, že denný príjem jódu z potravy vyjadrený mediánovou hodnotou je 105 µg, čo je v súlade s OVD pri akceptácii povolenej tolerancie v rozsahu ± 10 až 20% podľa vyhlášky MZ SR č. 533/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia spoločného stravovania.

Bol zistený rozdiel v prijme jódu v závislosti na pohlaví, u chlapcov bol zistený príjem 109 µg (109% OVD), u dievčat nižší, ale všetko v zhode s OVD 100 µg. Podobné boli zistenia aj v závislosti na type bydliska detí, deti z mesta mali príjem 106 µg a deti z vidieka 104 µg (Tabuľka 2).

Tabuľka 2 Medián denného príjmu jódu (v mg) v súbore detí SR 4-6 ročných, podľa pohlavia a miesta bydliska, rok 2009

4-6 ročné	Priemer	Medián	Modus	Smer. od.	Minimum	Maximum	Počet detí
Slovensko	0,134	0,105	0,100	0,115	0,000	1,830	3754
Chlapci	0,140	0,109	0,100	0,122	0,001	1,789	1910
Dievčatá	0,127	0,100	0,100	0,108	0,000	1,830	1844
Mesto	0,132	0,106	0,100	0,111	0,007	1,830	1758
Vidiek	0,136	0,104	0,100	0,119	0,000	1,789	1996
Chlapci mesto	0,137	0,111	0,110	0,110	0,007	1,001	902
Chlapci vidiek	0,143	0,106	0,100	0,132	0,001	1,789	1008
Dievčatá mesto	0,126	0,100	0,100	0,113	0,009	1,830	856
Dievčatá vidiek	0,128	0,100	0,100	0,103	0,000	1,037	988
4 ročné	0,133	0,104	0,100	0,120	0,000	1,789	1109
4 roční chlapci	0,141	0,109	0,100	0,135	0,005	1,789	555
4 ročné dievčatá	0,125	0,100	0,100	0,101	0,000	1,037	554
5 ročné	0,133	0,104	0,100	0,111	0,001	1,830	1602
5 roční chlapci	0,138	0,109	0,110	0,109	0,007	0,900	800
5 ročné dievčatá	0,129	0,100	0,080	0,112	0,001	1,830	802
6 ročné	0,135	0,108	0,100	0,118	0,001	1,108	1043
6 roční chlapci	0,141	0,109	0,100	0,126	0,001	1,040	555
6 ročné dievčatá	0,128	0,105	0,090	0,108	0,004	1,108	488

Rozdiely v príjme jódu potravou v rámci jednotlivých krajov SR sa pohybovali v rozpätí od 100 µg v Bratislavskom a Košickom kraji, po 120 µg v Trenčianskom a Nitrianskom kraji, ale hodnoty vo všetkých krajoch SR boli v rámci povolenej tolerancie OVD (Graf 2).

Graf 2 OVD a denný príjem jódu (v mg) v súbore 4-6 ročných detí SR podľa krajov a OVD, rok2009

Pri prepočte denného príjmu jódu potravou na hmotnosť detí súboru 4-6 ročných, kde priemerná hmotnosť detí bola 21,46kg, chlapci 21,67kg, dievčatá 21,24kg, deti žijúce v meste 21,45kg a na vidieku 21,51kg bol príjem jódu stanovený :

4 – 6 ročné deti	spolu	0,0048928 mg/kg hmotnosti/deň
	Chlapci	0,0050299 mg/kg hmotnosti/deň
	Dievčatá	0,004708 mg/kg hmotnosti/deň
	Mesto	0,0049417 mg/kg hmotnosti/deň
	Vidiek	0,0048349 mg/kg hmotnosti/deň

Čo sú hodnoty, ktoré sa pohybujú podobne ako v súbore detí 2-3 ročných, nad hladinou LTI a pod úrovňou limitnej expozície PMTDI.

Priemerná expozičná dávka provizórneho maximálneho tolerovaného denného príjmu dosiahla v súbore 4 – 6 ročných detí SR 28,78%.

Záver:

1. Nakoľko pre hodnotenie príjmu jódu WHO uznáva dosiahnuté hodnoty jódu a stanovenie TSH u novorodencov na hladine $>5\text{mU/l}$, je potrebné vykonať v sledovaných súboroch detí stanovenie jódu a sledovať aj dosiahnuté hladiny TSH u novorodencov.
2. Zriadiť pracovnú skupinu na koordináciu a zjednotenie postupov hodnotenia dietárnej expozície
3. Zriadiť mezirezortnú „jódu“komisiu
4. Plánovať primerané edukačné aktivity pre obyvateľstvo SR

Za hodnotené časové obdobie sa 2 zamestnanci oddelenia zúčastnili na medzinárodnej konferencii zameranej na riešenie danej problematiky v ČR.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Pri plnení projektu bude postupovať podľa usmernenie gestora. V roku 2013 vykoná v rámci ŠZD zhodnotenie podmienok hygienického stavu telovýchovných zariadení pri ZŠ a SŠ v termíne do 31.12.2013.

Odpočet plnenia:

V mesiaci apríl 2013 sa vypracoval vzor jednotného záznamu pre cieľový výkon ŠZD v telovýchovných zariadeniach, ako východisko pre jednotné zhodnotenie podmienok v rámci SR.

Podľa vzorového záznamu sa skontrolovalo doteraz 33telovýchovných zariadení (27 pri ZŠ a 6 pri SŠ)

v oboch okresoch nášho regiónu, čo predstavuje 77% zo všetkých zariadení. Pri vyhodnotení a ďalšom

postupe sa bude pokračovať podľa usmernenia gestora.

Z doterajšieho cieľového ŠZD vyplynulo, že najčastejšie zisťované nedostatky boli technického charakteru a to hlavne, nemonitorovanie teplôt – chýbanie teplomerov, nevyužívanie spfch žiakmi ale ich využívanie na iný účel, nedostatočné alebo nevhodné odvetranie priestorov, poškodené obklady stien, stropov - nevykonávanie maľovania

v niektorých zariadeniach dlhšie ako 10 rokov, v jednom prípade viac ako 40 rokov, chýbanie ochranných krytov a sietí a pod.

Z prevádzkových nedostatkov bolo zisťované hlavne zaraďovanie TV do rozvrhu do tretej vyučovacej hodiny v 31 zariadeniach (z toho v ZŠ 25x, SŠ6x), zdvojené hodiny TV celkom 7x (v ZŠ 6,SŠ1), nulté hodiny 1 zariadenie pri SŠ. Len v dvoch zariadeniach sa realizuje liečebná telesná výchova.

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKOLOK V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 ZHODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO RIZIKA Z PRÍRODNEJ RÁDIOAKTIVITY V BALENÝCH VODÁCH DODÁVANÝCH DO DISTRIBUČNEJ SIETE V RÁMCI SR

5.2 RADIČNÁ OCHRANA NA DOČASNÝCH DEFEKTOSKOPICKÝCH PRACOVISKÁCH V SR

5.3 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

5.4 MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá vytvorené pracovisko

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- spoluprácu pri zabezpečovaní včasnosti a plynulosti pravidelného povinného očkovania
- informovanosť zdravotníckej verejnosti vykonávajúcej vakcináciu o aktuálnom očkovačom kalendári a prípadných zmenách v očkovaní
- spracovanie výsledkov kontroly očkovania k 31.8.2013
- analýzu ochorení preventabilných očkovaním za rok 2013
- publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti

- poradenskú činnosť v oblasti imunizácie aj prostredníctvom „vákinačnej poradne“.

Odpočet plnenia:

V I. polroku roku 2013 sa pri vykonávaní a kontrole očkovania postupovalo v súlade s očkovacím kalendárom na rok 2013 pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určený vek platný od 1.1.2013, ktorý bol vypracovaný ÚVZ SR v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z.z. a § 5 až § 6 vyhlášky MZ SR č. 585/2008, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky č. 544/2011 Z.z.. V súlade s novelizáciou predmetnej vyhlášky bolo od 1.1.2012 zrušené povinné pravidelné očkovanie novorodencov proti tuberkulóze.

Kontrola povinného očkovania detskej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca sa uskutoční v mesiaci september 2013 za obdobie od 1.9.2012 do 31.8.2013.

Výskyt ochorení v populácii, ktoré podliehajú povinnému očkovaniu

V I. polroku 2013 sme zaznamenali 5 prípadov nosičstva VH B pod č. dg. Z 22.5 (4 prípady v okrese Rimavská Sobota a 1 prípad v okrese Revúca). Laboratórne potvrdené ochorenia na pertussis a tuberkulózu hlásené neboli.

V rámci aktivít Európskeho imunizačného týždňa

Na základe listu ÚVZ SR č. OE/1699/2013, RZ - 9439/2013 zo dňa 2.5.2013 sa uskutočnili aktivity Európskeho imunizačného týždňa za Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote. V dňoch 22.4. – 27.4.2013 odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie nášho RÚVZ vykonali nasledovné aktivity:

1. Článok o efektívnosti očkovania uverejnený pre laickú verejnosť v 2 regionálnych slovenských týždenníkoch v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.
2. Článok o efektívnosti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov a laickú verejnosť uverejnený na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a 2 regionálnych informačných serveroch. Dotazník o očkovaní pre žiakov 9.ročníkov ZŠ v okresoch Rimavská Sobota (290 detí) a Revúca (176 detí).
3. Poskytnutie informácií o rôznych druhoch očkovania formou letákov pre laickú verejnosť, zdravotníckych pracovníkov a rómske komunity: (očkovanie proti chrípke, vírusovej hepatitíde typu A, B, kliešťovej encefalitíde, ľudskému papilomavírusu, očkovanie pred cestou do zahraničia, povinné očkovanie v SR).
4. Prednáška pre zdravotníckych pracovníkov s aktuálnou tematikou zameranou aj na význam očkovania.
5. Nástenka s témami: očkovanie proti chrípke, vírusovej hepatitíde typu A, B a kliešťovej encefalitíde umiestnená na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.
6. V rámci vákinačnej poradne poskytnutie informácie zdravotníckym pracovníkom (20x) a laickej verejnosti (25x) v súvislosti s povinným očkovaním v SR a o možnostiach vákcinácie pred cestou do zahraničia.

V rámci vákinačnej poradne sa poskytovali informácie v roku 2013: zdravotníckym pracovníkom aj laickej verejnosti.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- analýzu prenosných ochorení hlásených zo spádovej oblasti za rok 2012 formou výročnej správy s porovnaním výskytu prenosných ochorení v roku 2011 a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy

- kvalitnú surveillance prenosných ochorení v roku 2013 v súlade s diagnostickými možnosťami v oblasti patogénnych mikroorganizmov v okresoch Rimavská Sobota a Revúca
- hlásenie vybraných prenosných ochorení v roku 2013 cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie
- informovanosť zameranú na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca v oblasti prenosných ochorení.

Odpočet plnenia:

Dlhodobé trendy výskytu hlásených prenosných ochorení podľa jednotlivých diagnóz sa spracúvajú formou výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Prenosné ochorenia, ktoré podliehajú hláseniu v zmysle platnej legislatívy v SR boli monitorované priebežne cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS s mesačnou analýzou, v súlade s diagnostickými možnosťami v oblasti patogénnych mikroorganizmov v okresoch Rimavská Sobota a Revúca. V prvej polovici roku 2013 bolo celkovo hlásených 188 prenosných ochorení z okresu Rimavská Sobota a 175 z okresu Revúca.

Importované nákazy prostredníctvom prísťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako ani ochorenia vyvolané novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami v sledovanom polročnom období neboli hlásené.

Informovanosť zameraná na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca v oblasti prenosných ochorení je zabezpečená prostredníctvom odborných zamestnancov oddelenia epidemiológie pri vyšetrowaní jednotlivých prípadov v ohnisku nákazy telefonicky alebo priamo v teréne.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:
  1. prípadov infekčných ochorení, hlásených individuálne lekármi zo spádovej oblasti
  2. prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne všeobecnými lekármi pre deti, dorast a dospelých z okresov Rimavská Sobota a Revúca
  3. vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu
  4. systému rýchleho varovania
- informovanosť laickej i odbornej verejnosti o výskyte prenosných ochorení a možnostiach ich predchádzania.

Odpočet plnenia:

Od 1.10.2006 je celoplošne zavedený nový epidemiologický informačný portál zameraný na monitorovanie výskytu prenosných ochorení podliehajúcich hláseniu - EPIS (od júla do 30.9.2006 prebiehala skúšobná prevádzka na vybraných RÚVZ v SR, ktorej sa zúčastnil aj náš RÚVZ v Rimavskej Sobote). Od začiatku roku 2007 sa monitoruje výskyt všetkých prenosných ochorení, vrátane pravidelného týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení, nozokomiálnych nákaz ako aj mimoriadne epidemiologické situácie len prostredníctvom uvedeného nového informačného programu.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okrese Rimavská Sobota a Revúca za rok 2012 formou výročnej správy s porovnaním výskytu v roku 2011 a za posledných 5 rokov
- účasť na incidenčnej štúdii HELICS SSI za rok 2012 zameranej na sledovanie nozokomiálnych nákaz v mieste chirurgického výkonu po cholecystektómii na chirurgickom oddelení vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote
- vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz
- sledovanie kolonizácie/infekcie pacientov rezistentnými kmeňmi MRSA, navrhovanie a kontrolovanie protiepidemických opatrení na zamedzenie ich šírenia v zdravotníckych zariadeniach a následného prenosu do komunitného prostredia.

Odpočet plnenia:

Hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení v okrese Rimavská Sobota a Revúca evidujeme prostredníctvom epidemiologického informačného portálu EPIS. Trendy výskytu hlásených nozokomiálnych nákaz sa spracúvajú formou výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Do programu EÚ HELICS - SSI bola za náš RÚVZ zaradená Všeobecná nemocnica v Rimavskej Sobote, chirurgické oddelenie, kde sa podľa predloženého manuálu a dotazníka vyhodnotili zo zdravotnej dokumentácie cholecystektómie vykonané v uvedenom zdravotníckom zariadení za obdobie január, február a marec roku 2012 rovnako ako v roku 2011 so zameraním sa na sledovanie vzniku nozokomiálnych nákaz v mieste chirurgického výkonu po cholecystektómii. Za uvedené trojmesačné obdobie bolo na chirurgickom oddelení Všeobecnej Nemocnice v Rimavskej Sobote vykonaných 60 takýchto operačných zákrokov, kde bola zistená jedna nozokomiálna nákaza po cholecystektómii s dg. T 81.4 Infekcia po výkone nezatriedená inde. Údaje boli spracované prostredníctvom programu HELICS SSI. V programe budeme pokračovať aj v budúcom roku.

V rámci výkonu kontroly štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach okresov Rimavská Sobota a Revúca odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie sú zdravotnícki pracovníci priebežne „individuálne“ vzdelávaní v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz. Odborné informácie s uvedenom problematikou sú súčasťou aj každoročnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky – zachrániš život“), ktorá je na Slovensku vyhlasovaná v súlade s programom WHO „First Global Patient Safety Challenge - Clean Care Is Safer Care“. RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa na uvedenej kampani podieľa 5 rokov uverejňovaním článkov na regionálne webové stránky a ďalšími podpornými aktivitami zameranými na šírenie informácií v tejto oblasti do všetkých zdravotníckych zariadení v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.

V rámci sledovania kolonizácie nemocníc polyrezistentnými kmeňmi sme v NsP, n.o. Revúca v polročnom období roku 2013 zaznamenali: na chirurgickom oddelení 3 prípady laboratórne potvrdenej MRSA zo steru z rany u dospelých diabetikov dlhodobo ambulantne dispenzarizovaných pre diagnózu diabetickej nohy (ochorenia hlásené do EPISU pod dg. L 02.4 Kožný absces, furunkul a karbunkul končatiny) a z detského oddelenia 1 prípad kultivačne potvrdeného etiologického agens MRSA u 2 ročného pacienta, kde v rámci diferenciálnej diagnostiky bol odobratý výter z nosa pri príjmovej diagnóze J 04 Akútny zápal hrtana a priedušnice.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Všeobecnú pripravenosť a koordinovaný postup v prípade pandémie chrípky alebo inej mimoriadnej epidemiologickej situácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.

Odpočet plnenia:

V prvej polovici roku 2013 nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

V prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej udalosti sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania v informačnom programe EPIS, kde k 30.6.2013 boli zaznamenané 2 mimoriadne situácie:

V súvislosti s dg. J 10.7 SARI boli hlásené 2 prípady z okresu Revúca, kde jedno ochorenie sme zaznamenali u 43 ročného zamestnaného muža, ktorý vyzdravel ale druhé ochorenie polymorbidného dôchodcu skončilo úmrtím (pitva: bezprostredná príčina smrti - kardiorespiračné zlyhanie pri susp. zápale pľúc nejasnej etiológie a abscedujúcej pyelonefritíde). Pacienti neboli v predchorobí očkovaní proti chrípke v sezóne 2012/2013. Virologické vyšetrenie u obidvoch osôb nepotvrdilo prítomnosť vírusu chrípky A,B A(H1N1)pdm09 v odobratom biologickom materiáli.

Akútne respiračné a chrípke podobné ochorenia boli hlásené pravidelne za každý kalendárny týždeň v priebehu celého sledovaného polročného obdobia. Zvýšený výskyt akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení sme zaznamenali v okrese Rimavská Sobota a Revúca v mesiacoch február a marec (hlavne u detí školského a predškolského veku). Keďže úroveň chorobnosti nedosahovala epidemický charakter, protiepidemická komisia nezasadala.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber vzoriek odpadových vôd v čistiarni odpadových vôd v meste Rimavská Sobota podľa harmonogramu odberov, spracovaného RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ich odvoz.

Odpočet plnenia:

Za sledované polročné obdobie boli odobrané vzorky odpadových vôd v rámci sledovania cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov 3x (12.2., 26.3., 28.5.). Výsledky boli negatívne, rovnako ako v predchádzajúcich 5 rokoch. Sledovanie sa zabezpečuje odberom vzoriek na ČOV Rimavská Sobota v spolupráci s odbornými zamestnancami oddelenia hygieny životného prostredia nášho RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Ďalšie odbery v II. polroku sú plánované na 23.7., 1.10. a 26.11.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- vlastnú realizáciu projektu v spádovej oblasti prostredníctvom odborných zamestnancov RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote
- vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov zapojených do projektu
- spracovanie výsledkov a zaslanie záverečnej správy na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Odpočet plnenia:

V rámci projektu úradov verejného zdravotníctva v SR „Hrou proti AIDS“ organizovaného pre študentov základných a stredných škôl sa podujatie v I. polroku nekonalo. Výchovnú akciu plánujeme vykonať v II. polroku 2013.

6.8 PORADNE OČKOVANIA**RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:**

- poradenskú činnosť v spádovej oblasti pri ochoreniach preventabilných očkovaním a v oblasti imunizácie
- vzdelávanie osôb a predovšetkým rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Odpočet plnenia:

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania s ordinačnými hodinami v roku 2013 - každý štvrtok od 10,00 do 14,30 hod.

V rámci Poradne očkovania sa poskytovali informácie: zdravotníckym pracovníkom (55x) aj laickej verejnosti (75x). Zdravotnícki pracovníci konzultovali predovšetkým problémy súvisiace so zabezpečovaním dodržiavania termínu povinného očkovania detskej a dospeljej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, kontraindikácie vakcinácie a nežiaduce reakcie po očkovaní. Laická verejnosť sa zaujímala predovšetkým o očkovanie pred cestou do zahraničia.

V roku 2013 sme zaznamenali aj odmietnutia povinného očkovania: 14 v okrese Rimavská Sobota a 7 v okrese Revúca. Zákonným zástupcom boli poštou doručené pozvánky na ústny pohovor do Poradne očkovania. V 2 prípadoch odmietnutia v okrese Rimavská Sobota sa podarilo rodičov presvedčiť a deti boli doočkované v súlade s platnou legislatívou na území SR. Ďalšie prípady sú v štádiu riešenia.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU**RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:**

- zaslanie podkladov gestorom k pilotnej štúdii vo forme vyplnených dotazníkov zameraných na vybrané cieľové skupiny rodičov a budúcich rodičov

Odpočet plnenia:

Na základe listu ÚVZ SR č. OE/4795/2013, RZ 11549/2013 zo dňa 29.5.2013 sa aj odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie podieľali na výskumnej časti projektu „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“ v súlade s plánovanou realizáciou novej úlohy v Programoch a projektoch úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2013 a ďalšie roky. Výskum bol realizovaný v termíne od 10.6.2013 do 21.6.2013 formou dotazníkov, ktoré vyplnilo 30 študentiek nad 18 rokov vybraných náhodným výberom podľa postupu gestora projektu z určených škôl v okresoch Rimavská Sobota (Spojená škola, Okružná 61 Rimavská Sobota a Stredná odborná škola, Jesenského 903, Tisovec) a Revúca (Gymnázium, Hurbanova 34, Tornaľa), a tiež 25 mamičiek vybraných náhodným výberom z 5 ambulancií všeobecných lekárov pre deti a dorast z uvedených okresov (Rimavská Sobota – 3, Revúca – 2). Celkovo vyplnených 55 dotazníkov bolo zaslaných ako podklad gestorovi projektu do RÚVZ so sídlom v Komárne.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Podľa usmernenia RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sa budeme podieľať na odbere vzoriek z vodárenskej nádrže Klenovec a z VN Teplý Vrch a hodnotení kvality vody.

Odpočet plnenia:

Oddelenie HŽPZ zatiaľ úlohu neplní, nebolo dané usmernenie na jej plnenie.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber 2 vzoriek balených vôd v množstve 3 l (resp. 1 balenie).

Odpočet plnenia:

Termín plnenia úlohy - október 2013.

7.4 RADIAČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V mesiaci september 2x100 g potravín rastlinného alebo živočíšneho pôvodu obsahujúce tuk ako sú orechy, mäso, syry a pod.; potraviny rastlinného pôvodu neobsahujúce tuk, (prípadne stopové množstvo tuku): bylinné koreniny (z dovozu).

Odpočet plnenia:

Termín plnenia úlohy - september 2013.

7.5 MATERSKÉ MLIEKO

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber 1 vzorky na báze mlieka - potraviny na počiatočnú výživu dojčiat, potraviny na následnú výživu dojčiat, následné výživové prípravky na báze obilia pre dojčatá a malé deti a ostatné potraviny na výživu dojčiat a malých detí.

Odpočet plnenia:

V rámci zabezpečenia plnenia tejto úlohy bola odobratá vzorka detskej počiatočnej mliečnej sušenej výživy „Sunar“, ktorá bola zaslaná na laboratórnu analýzu na ÚVZ SR. Výsledky laboratórneho rozboru zatiaľ neboli doručené.

7.7 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.8 IDENTIFIKÁCIA A TYPIZÁCIA PATOGÉNNYCH MIKROORGANIZMOV METÓDAMI MOLEKULÁRNEJ BIOLÓGIE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.9 STANOVENIE PAU V OVZDUŠÍ A HYDROXYPYRÉNU V MOČI U PRACOVNÍKOV VYBRANÝCH PROFESIÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.10 STANOVENIE OLOVA V KRVI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.11 OBJEKTIVIZÁCIA ÚČINKOV ZDROJOV OPTICKÉHO ŽIARENIA V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.12 STANOVENIE METABOLITOV TOLUÉNU V MOČI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.13 MONITORING VÝSKYTU ENTEROVÍRUSOV VO VODÁCH URČENÝCH NA KÚPANIE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.14 VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKCIE A KVALITA PITNEJ VODY

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V prípade výberu verejného vodovodu z okresu Rimavská Sobota, alebo Revúca ÚVZ SR odber vzoriek a prípravu podkladov pre spracovanie úlohy podľa usmernenia.

Odpočet plnenia:

Oddelenie HŽPZ zatiaľ túto úlohu neplní, pretože ÚVZ SR nevydal odborné usmernenie.

7.15 PEEOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA (PIS) - MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.16 MONITORING ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.17 PREŽÍVANIE TERMOTOLERANTNÝCH KAMPYLOBAKTEROV

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.18 MONITORING EXPOZÍCIE ZAMESTNANCOV OPERAČNÝCH SÁL NARKOTIZAČNÝMI PLYNMI

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.19 VPLYV ORGANICKÉHO ZNEČISTENIA BAZÉNOVÝCH VÔD NA ZDRAVIE KÚPAJÚCICH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.20 MONITORING OBSAHU DUSIČNANOV VO VODNÝCH ZDROJOCH INDIVIDUÁLNEHO ZÁSOBOVANIA

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.21 MONITORING CELKOVÉHO ORGANICKÉHO UHLÍKA V PRÍRODNÝCH A UMELÝCH KÚPALISKÁCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.22 EPIDEMIOLOGICKÁ PREVENCIA RIZIKA KARCINOGENITY V POPULÁCIÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.23 MONITORING BAKTÉRIÍ Z ČELADE VIBRIONACEAE VO VODNOM PROSTREDÍ S CIEĽOM OCHRANY VEREJNÉHO ZDRAVIA

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.1 ANTIBAKTERIÁLNA REZISTENCIA KLINICKÝCH IZOLÁTOV SALMONEL

8.2 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

8.3 SURVEILLANCE INVAZÍVNYCH PNEUMOKOKOVÝCH OCHORENÍ

8.4 EPIDEMIOLOGIA MEŇAVKOVÝCH INFEKCIÍ NA SLOVENSKU

8.5 SURVEILLANCE *BORDETELLA PERTUSSIS*

8.6 DIAGNOSTIKA EXANTÉMOVÝCH OCHORENÍ

8.7 DIAGNOSTIKA ARBOVÍRUSOVÝCH A HEMORAGICKÝCH OCHORENÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá vytvorené pracovisko

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Medziodborová úloha - plnia odbor podpory zdravia, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor hygieny výživy

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Realizáciu aktivít zameraných na splnenie vedľajších cieľov NPPZ a aktivít vedúcich k zlepšeniu súčasného stavu v jednotlivých oblastiach vymedzených v aktualizovanom NPPZ, najmä:

- edukáciu a motiváciu obyvateľstva v oblasti zdravého životného štýlu, zameranú najmä na problematiku správnej výživy, optimalizovania pohybovej aktivity a prevencie závislostí
- informovanie obyvateľstva o dôležitosti pravidelných preventívnych prehliadok
- zisťovanie rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení v poradenských centrách ochrany a podpory zdravia a intervenciu podľa stratifikácie klienta v závislosti od výsledkov vyšetrení – od poučenia o ozdravení životného štýlu s kontrolou efektivity pri dodržiavaní odporúčaných zásad až po odoslanie do kuratívy na ďalšiu diagnostiku a liečbu
- v spolupráci s oddelením PPL a T organizáciu „Dňa zdravia“ na vybraných pracoviskách
- v spolupráci s oddelením epidemiológie realizáciu zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu sexuálne prenosných ochorení a HIV/AIDS.

Odpočet plnenia:

správnej výživy, optimalizovania pohybovej aktivity a prevencie závislostí bolo realizovaných 10 prednášok. V rámci akcie „Svetový deň zdravia“ bol na RÚVZ realizovaný Deň otvorených dverí, v rámci ktorého bolo vyšetrených 32 záujemcov s dôrazom na poradenstvo nemedikamentózneho ovplyvňovania krvného tlaku. Z príležitosti Svetového dňa – Pohybom ku zdraviu sme uskutočnili výjazd poradne zdravia určený pre zamestnancov sociálnej poisťovne spojený s ukázkami cvičení na chrbticu pre ľudí vykonávajúcich sedavé zamestnanie. V lokálnych internetových portáloch a na webovej stránke RÚVZ boli uverejnené 4 príspevky a v 3 prípadoch bola zabezpečená názorná propagácia v priestoroch RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Individuálne poradenstvo založené na vedeckých dôkazoch v poradni zdravia bolo poskytnuté 106 klientom v základnej poradni zdravia a 54

klientom v poradni pre HBsAg pozitívne rodiny. V spolupráci s oddelením PPLaT sme zorganizovali „Deň zdravia“ pre baníkov pracujúcich v Slovenských magnezitových závodoch a.s. Jelšava. Počet výkonov: 179.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V roku 2013 realizovať dotazníkový prieskum zdravotného uvedomenia podľa požiadaviek a usmernení gestora, naďalej sledovať vývoj zdravotného stavu obyvateľstva v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.

Odpočet plnenia:

Na základe gestorom projektu zaslaných pokynov na praktickú realizáciu prieskumu bolo v priebehu mesiacov máj a jún zabezpečené vyplnenie dotazníkov s názvom „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR“ v určených vekových skupinách obyvateľov okresu Rimavská Sobota v celkovom počte 104. Priebežne je zabezpečené sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva v okresoch Rimavská Sobota a Revúca. Počet výkonov: 110.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Individuálne poradenstvo pre klientov poradne zdravia s nadváhou a obezitou ohľadom zmeny životného štýlu. Sledovanie dynamiky výskytu nadváhy a obezity u klientov poradne zdravia pomocou Testu zdravého srdca. Zabezpečenie zdravotno-edukačných aktivít pre žiakov základných a stredných škôl ohľadom racionálnej výživy a pohybovej aktivity. Zameranie sa na rozvoj spolupráce praktických lekárov s poradenskými centrami ochrany a podpory zdravia v pôsobnosti Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote.

Odpočet plnenia:

V priebehu sledovaného obdobia bolo v poradni zdravia poskytnuté individuálne poradenstvo ohľadom optimalizácie životného štýlu pre 47 klientov s nadváhou a 16 klientov s obezitou. Pomocou testu zdravého srdca sa priebežne sleduje dynamika výskytu nadváhy a obezity u klientov poradne zdravia. Počas sledovaného obdobia sa uskutočnili 4 prednášky pre žiakov základných a stredných škôl na tému „Racionálna výživa“. Prednášok sa zúčastnilo 125 žiakov. Počet výkonov: 69.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Zabezpečenie informovanosti verejnosti o kampani „Vyzvi srdce k pohybu“ a dôležitosti pohybovej aktivity prostredníctvom regionálnych médií, Poradne zdravia a so zapojením základných a stredných škôl v pôsobnosti RÚVZ. Poskytovanie poradenstva v optimalizácii pohybovej aktivity záujemcom v poradni zdravia. Distribúcia a následný zber vyplnených účastníckych listov v regióne a zabezpečenie ich zaslania gestorovi súťaže.

Odpočet plnenia:

Pred zahájením kampane sme cez regionálne internetové médiá a internetový portál RÚVZ informovali verejnosť o kampani „Vyzvi srdce k pohybu“ aj s uverejnením prihlášky do súťaže. Vo verejne prístupných priestoroch RÚVZ sme pripravili nástenku s informáciami o kampani, záujemcovia si mohli taktiež zobrať prihlášku do súťaže. Pre koordinátorov zdravotno-výchovných aktivít na základných a stredných školách v okrese Rimavská Sobota sme v spolupráci s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Rimavskej Sobote zorganizovali metodicko-odborné stretnutie zamerané na prevenciu obezity u detí, kde koordinátori boli informovaní o kampani „Vyzvi srdce k pohybu“ a možnosti detí zapojiť sa do kampane ako detský podporovateľ. Na celoústavnom odbornom seminári RÚVZ v rámci prednášky „Monitoring pohybových aktivít detí SR za roky 2009, 2010 a 2012“ zamestnanci RÚVZ boli motivovaní k účasti v kampani. V rámci výjazdov Poradne zdravia bola akcia spropagovaná v okresoch Rimavská Sobota aj Revúca. Všetkých klientov, ktorí v priebehu kampane navštívili Poradňu zdravia sme sa snažili motivovať k aktívnemu zapojeniu sa do súťaže. Nakoľko kampaň bola ukončená 30.6.2013, konečný počet účastníkov v rámci pôsobenia RÚVZ nie je zatiaľ známy. Počet výkonov: 82.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 - 2014**RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:**

Výkon poradenstva na odvykanie od fajčenia cestou poradne na odvykanie od fajčenia, realizácia edukačných aktivít na školách zameraných na prevenciu fajčenia. Kontrolu dodržiavania zákazu fajčenia na verejných miestach (v súlade so zákonom č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov) prostredníctvom jednotlivých odborných oddelení RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. Jednotlivé oddelenia zabezpečia hlásenie počtu vykonaných kontrol a nápravných opatrení v mesačných intervaloch oddeleniu podpory zdravia. Zistené porušenia zákona č. 377/2004 Z.z. hlási oddelenie podpory zdravia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky.

Odpočet plnenia:

Za sledované obdobie v poradni zdravia bolo poskytnuté individuálne poradenstvo na odvykanie od fajčenia pre 30 klientov. Edukačné DVD „Kým stúpa dym“ bolo premietnuté 80 žiakom dvoch stredných škôl v Rimavskej Sobote. Z príležitosti „Svetového dňa bez tabaku“ bol uskutočnený výjazd poradne zdravia, počas ktorého sme vyšetrili 19 zamestnancov Slovenských magnezitových závodov a.s. Jelšava, uskutočnili sme vyšetrenie spirometrom aj smokerlyzerom a fajčiarom bolo poskytnuté poradenstvo ohľadom odvykania od fajčenia. Kontrolu dodržiavania zákazu fajčenia na verejných miestach vykonávajú systematicky jednotlivé oddelenia RÚVZ v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a zabezpečujú hlásenie počtu vykonaných kontrol a nápravných opatrení v mesačných intervaloch oddeleniu podpory zdravia. V prvom polroku 2013 bolo jednotlivými oddeleniami RÚVZ vykonaných 309 kontrol. Porušenia zákona č. 377/2004 Z.Z. počas sledovaného obdobia neboli zistené. Počet výkonov: 57.

Tabuľka: Prehľad vykonaných kontrol dodržania zákazu fajčenia ustanoveného v zákone č. 377/2004 Z.z podľa mesiacov a jednotlivých oddelení RÚVZ, rok 2013

Mesiac	Oddelenie					Spolu
	EPID	HDM	HV	HŽP	PPL	
Január	5	17	0	4	7	33
Február	5	37	2	9	15	68
Marec	4	47	3	7	14	75
Apríl	5	0	23	10	10	48
Máj	7	19	5	4	8	43
Jún	10	9	3	6	14	42
Júl						
August						
September						
Október						
November						
December						
Spolu	36	129	36	40	68	309

9.3.1 *Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ - „Prestaň a vyhraj“*

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Súťaž „Prestaň a vyhraj“ sa bude realizovať v roku 2014.

Odpočet plnenia:

Za hodnotené časové obdobie sa projekt nerealizoval.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 - 2015

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V projekte sa bude pokračovať v súlade s metodickým usmernením gestora.

Odpočet plnenia:

Za hodnotené časové obdobie sa projekt nerealizoval.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Pri plnení projektu postupovať v súlade s metodickým usmernením gestora.

Odpočet plnenia:

V rámci činnosti poradne pre HbSAg pozitívne rodiny (činnosť poradne pre HBsAg pozitívne rodiny bola zahájená v roku 1996, zmyslom zriadenia bolo vyšetrenie kontaktov HBsAg pozitívnych pacientov, toho času poradňu navštevujú väčšinou len náhodní klienti, kontakty HBsAg pozitívnych sa vyšetrujú u príslušného praktického lekára) klientom sa vyšetrujú hodnoty bilirubínu, ALT, AST a GMT. Pri elevovaných hodnotách týchto pečeňových parametrov klientom sa poskytuje poradenstvo aj o škodlivom vplyve alkoholu na pečeň a v prípade potreby je klient informovaný o možnostiach protialkoholického liečby. V priebehu sledovaného obdobia v poradni pre HbSAg pozitívne rodiny sa vyšetřilo 54 klientov, z toho 15 na dennom psychiatrickom stacionári pre pacientov po protialkoholického liečbe. Počet výkonov: 54.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ**Cieľ****RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:**

Výchovno-vzdelávacie aktivity pre obyvateľstvo ohľadom zdravého starnutia (so zameraním na zdravý životný štýl a duševné zdravie) v priebehu celého roka, ale hlavne počas „Týždňa mozgu“, „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“, „Medzinárodného dňa starších“ a „Mesiaca úcty k starším“. Prostredníctvom Operačného programu Vzdelávanie, v rámci modulu č. 11 Postupy v oblasti podpory zdravia sa budú pracovníci oddelenia podpory zdravia RÚVZ vzdelávať o problematike v podpore zdravia vrátane súčasných odborných poznatkov a aktuálnych vývojových trendoch v danej oblasti. Následne budú ako lektori a aj využitím masovokomunikačných prostriedkov motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia.

Odpočet plnenia:

Zamestnanci oddelenia podpory zdravia v sledovanom období absolvovali v rámci modulu č. 11 „Postupy v oblasti podpory zdravia“ prezenčného vzdelávania prednášky Seniori v rodine, Seniori v spoločnosti, Starnutie populácie - výzva pre spoločnosť, Tajomstvá fungovania pamäťi, Alzheimerova choroba - problém 21. storočia. Počet výkonov: 5.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST**RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:**

Projekt sa bude realizovať v súlade s metodickým usmernením gestora, v priebehu roka sa budú realizovať zdravotno-výchovné aktivity na vybraných základných a stredných školách regiónu so zameraním na vybrané tematické oblasti uvedené v anotácii projektu.

Odpočet plnenia:

Na vybraných základných a stredných školách boli realizované prednášky spojené s besedami na tému „Racionálna výživa“, na ktorom sa zúčastnilo 125 žiakov. V priebehu Týždňa uvedomenia si mozgu boli na Gymnáziu I. Kraska v Rimavskej Sobote realizované prednášky s názvom „Ľudský mozog“, na ktorom sa zúčastnilo 50 žiakov. V rámci prevencie fajčenia u žiakov bolo na vybraných stredných školách premietnuté DVD „Kým stúpa dym“ (80 žiakov). Počet Výkonov: 8.

9.7.1 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - STOMATOHYGIENA

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Pri plnení úlohy postupovať podľa usmernenia gestora. Projekt naďalej realizovať v troch vybraných materských školách v okrese Rimavská Sobota (MŠ ul. Hatvániho Rimavská Sobota, MŠ Jesenské a MŠ Ožďany) pod metodickým vedením pracovníkov oddelenia podpory zdravia.

Odpočet plnenia:

Projekt sa naďalej realizuje v troch vybraných materských školách v okrese Rimavská Sobota (MŠ ul. Hatvániho Rimavská Sobota, MŠ Jesenské a MŠ Ožďany) pod metodickým vedením pracovníkov oddelenia PZ.

9.8 CINDI PROGRAM SR

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Realizovanie skupinových intervenčných aktivít a súťaží v spolupráci s regionálnymi médiami zameraných na prevenciu chronických (tzv. civilizačných) ochorení. Zabezpečenie individuálnych intervenčných aktivít cestou poradne zdravia (vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve, vyšetrenie, identifikácia individuálneho rizika a poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta).

Odpočet plnenia:

V rámci skupinových intervenčných aktivít a súťaží v sledovanom období bola realizovaná kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie (viac o realizácii je popísané v časti 9.2.1.). V poradni zdravia a v rámci troch výjazdov poradne bolo komplexne vyšetrených 106 klientov a na základe zistených výsledkov im bolo poskytnuté individuálne poradenstvo zamerané na úpravu životného štýlu s cieľom znížiť kardiovaskulárne riziko, v prípade potreby boli vysokorizikovní klienti odoslaní k ich obvodnému lekárovi na ďalšie riešenie. Počet Výkonov: 106.

9.9 EHES - EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Štúdiu na národnej úrovni, ktorá prebiehala na prelome rokov 2011 a 2012, sa zúčastnilo aj RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. V projekte sa bude pokračovať v súlade s metodickým usmernením gestora.

Odpočet plnenia:

Za hodnotené časové obdobie sa projekt nerealizoval.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rožňave**

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Prioritné oblasti

- Akčný plán pre životné prostredie a zdravie detí – 4 regionálne prioritné ciele
- Ľudský biomonitring
- Klimatické zmeny a zdravie

AKČNÝ PLÁN PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE DETÍ

Regionálny prioritný cieľ I.

- Sledovať a iniciovať aktivity na zvyšovanie podielu obyvateľov okresu zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov.

V rámci výkonu ŠZD boli orgány samosprávy a vedúci pracovníci jednotlivých organizácií výrobného aj nevýrobného charakteru priebežne informovaní o pozitívnom vplyve vodárensky upravenej pitnej vody na zdravie obyvateľov na rozdiel od konzumácie pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov – studní neznámej kvality. Rovnaké informácie boli poskytované v rámci individuálnych konzultácií a pri účasti na komisionálnych jednaniach.

- Sledovať dopady na zdravie u detskej populácie z poklesu spotreby pitnej vody u obyvateľov okresu sledovaním chorobnosti na infekčné ochorenia (dopad zvyšovania ceny pitnej vody).

Chorobnosť na infekčné, resp. iné ochorenia u detskej populácie, ktoré by bolo možné dať do súvisu s nedostatkom pitnej vody, nebola zistená.

- Vykonávať monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku a štátny zdravotný dozor nad hromadným zásobovaním obyvateľstva pitnou vodou z verejných vodovodov a verejných studní, určených pre hromadné zásobovanie.

V prvom polroku 2013 bolo odobratých 134 vzoriek pitných vôd, z toho z verejných vodovodov 92 vzoriek, z prameňov hromadného zásobovania 5 vzoriek a z individuálnych vodovodov 37 vzoriek.

Z 32-och vyšetrených vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov odobratých v rámci ŠZD bolo zistené prekročenie NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010 Z.z.

stanovených limitných hodnôt v 4-och vzorkách, z toho v 2-och vzorkách to bolo v chemických ukazovateľoch a v 2-och vzorkách v mikrobiologických ukazovateľoch.

V rámci kontrolného a preverovacieho monitoringu pitnej vody bolo odobratých 50 vzoriek pitnej vody v 29-ich obciach podľa schváleného harmonogramu, z čoho v rámci preverovacieho monitoringu bolo odobratých 10 vzoriek pitnej vody, výsledky preverovacieho monitoringu 2-och vzoriek nie sú k dispozícii, nakoľko sa jedná o multifaktoriálne vyšetrenie.

U 8-ich vzoriek odobratých v rámci monitoringu bol zistený nesúlad s limitnými hodnotami ustanovenými NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010 Z.z., z toho v 3-och vzorkách to bolo v chemických ukazovateľoch, v 3-och vzorkách v mikrobiologických ukazovateľoch a v 2-och vzorkách v chemických a mikrobiologických ukazovateľoch súčasne.

Na základe nevyhovujúcej kvality pitnej vody bolo opakovane odobratých 11 kontrolných vzoriek z verejných vodovodov (kontrolné odbery + súvzťažné vzorky). U 4-och kontrolných vzoriek (3 kontrolné odbery + 1 súvzťažná vzorka) bol zistený nesúlad s limitnými hodnotami ustanovenými NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010 Z.z., z toho v 1-jej vzorke to bolo v chemických ukazovateľoch a v 3-och vzorkách v mikrobiologických ukazovateľoch. Prevádzkovatelia verejných vodovodov, v ktorých bola opakovane preukázaná nevyhovujúca kvalita pitnej vody, boli bezodkladne o uvedenej skutočnosti upovedomení pracovníkmi oddelenia HŽPaZ, vyzvaní k prijatiu nápravných opatrení, vykonaniu kontroly kvality vody po realizácii opatrení a predložení jej výsledkov tunajšiemu úradu.

V sledovanom období bolo odobratých 5 vzoriek vody z prameňov voľne prístupných obyvateľom. Vo všetkých vyšetrených vzorkách bolo zistené prekročenie limitných hodnôt ustanovených NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010 Z.z., z toho v 2-och vzorkách to bolo v chemických ukazovateľoch, v 2-och vzorkách v mikrobiologických ukazovateľoch a v 1-jej vzorke v chemických i mikrobiologických ukazovateľoch súčasne. V 3-och odobratých vzorkách bola laboratórnym vyšetrením stanovená nižšia hodnota pH, ako je medzná hodnota ustanovená NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010 Z.z.. V 3-och prípadoch bolo prevádzkovateľom zápisnične nariadené opatrenie – ozačenie nápisom „ Nepitná voda “, následnou kontrolou bolo zistené, že vo všetkých prípadoch bolo uvedené zrealizované.

- Monitorovať výskyt ťažkých kovov a dusíkatých látok v pitných vodách so zameraním na zníženie rizika ochorenia a poškodenia zdravia.

Monitorovanie ťažkých kovov je realizované v rámci výkonu preverovacieho monitoringu. Nadlimitná hodnota nebola zistená ani v jednom prípade z 8-ich odobratých a analyzovaných vzoriek. Dusíkaté látky sú sledované v rámci kontrolného a preverovacieho monitoringu pitných vôd a v rámci ŠZD. U vzoriek odobratých z verejných a z individuálnych vodovodov nebolo zistené prekročenie NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010 Z.z. stanovených limitných hodnôt dusitanov a dusičnanov. Tunajšiemu úradu nebolo hlásené ani jedno ochorenie, ktoré by bolo možné dať do súvislosti s nevyhovujúcou kvalitou pitnej vody dodávanej prostredníctvom verejných vodovodov.

- Sledovať kvalitu vôd na kúpanie na území okresu Rožňava.

V sledovanom období nebola v rámci ŠZD odobratá ani jedna vzorka vody na kúpanie. V mesiaci jún boli uvedené do prevádzky 2 kúpaliská (v Rožňave a v Gemerskej Hôrke) a 1 neplavecký bazén pri rekreačnom zariadení vo Vyšnej Slanej na základe predložených protokolov o vyhovujúcej kvalite vody v kúpalisku, predložených prevádzkovateľmi.

- Spolupracovať pri zdravotnej výchove detí a mládeže zameranej na zvyšovanie informovanosti o potrebe konzumácie zdravotne bezpečnej pitnej vody a o rizikách pochádzajúcich z vody.

Oddeleniu hygieny detí a mládeže boli ihneď po prijatí z laboratórií RÚVZ so sídlom v Košiciach, ktoré zabezpečujú laboratórne činnosti pre RÚVZ so sídlom v Rožňave, odovzdané výsledky analýz vzoriek pitných vôd odobratých zo školských a predškolských zariadení podľa schváleného harmonogramu a poskytované konzultácie k problematike pitnej vody priebežne podľa požiadaviek.

- Zabezpečiť zvyšovanie informovanosti verejnosti v oblasti pitnej vody a jej významu pre zdravie človeka.

Pri príležitosti Svetového dňa vody 2013 odborní zamestnanci oddelenia HŽPaZ poskytovali záujemcom z radov občanov konzultácie a odborné poradenstvo v oblasti zdravotnej bezpečnosti pitnej vody, kvality vody z verejných vodovodov, individuálnych studní a ďalších problémov týkajúcich sa pitnej vody a jej významu pre zdravie človeka. Uskutočnených bolo celkom 13 konzultácií. Odbornou zamestnankyňou odd. HŽPaZ bol vypracovaný článok „22. marec 2013 – Svetový deň vody“, ktorý bol zaslaný mestským a obecným úradom v okrese, základným a stredným školám v okrese a zaslaný na zverejnenie v regionálnom denníku Korzár.

- Poskytovať verejnosti aktuálne informácie o výsledkoch kontroly kvality pitnej vody vo verejných a individuálnych vodovodoch na území okresu Rožňava, vykonávané v rámci monitoringu a štátneho zdravotného dozoru, na webovej stránke úradu.

Aktuálne informácie o kvalite pitnej vody na území okresu boli v týždenných intervaloch verejnosti poskytované na webovom sídle úradu.

Regionálny prioritný cieľ II.

- Propagovať význam pohybovej aktivity pre zdravie detí, mládeže a dospelého obyvateľstva.

Význam pohybovej aktivity pre dospelé obyvateľstvo je pracovníkmi oddelenia HŽPaZ propagovaný v rámci výkonu ŠZD v jednotlivých obciach a v spolupráci s Poradenským centrom ochrany a podpory zdravia pri RÚVZ.

- Minimalizovať negatívne vplyvy súvisiace s výstavbou dopravnej infraštruktúry na životné prostredie a zdravie obyvateľov.

V hodnotenom období daná problematika nebola riešená v rámci posudkovej činnosti ani v jednom prípade.

Regionálny prioritný cieľ III.

- Zvyšovať uvedomenie obyvateľstva o významnosti a dôležitosti zdravého prostredia budov.

Informácie o vplyve prostredia v budovách na zdravie boli poskytované pri výkone ŠZD v jednotlivých výrobných aj nevýrobných prevádzkach, v zariadeniach slúžiacich na hromadné podujatia, zariadeniach osobných služieb, ako aj pri individuálnych konzultáciách s projektantmi alebo samotnými prevádzkovateľmi.

- V rámci ŠZD dôsledne požadovať elimináciu alebo redukciu na minimum tých zložiek prostredia obytných budov, ktoré sú známe ako ohrozujúce zdravie človeka.

V ubytovacích zariadeniach bolo celkovo realizovaných 21 kontrol. V 5-ich prípadoch boli zápisnične nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. Termíny na realizáciu opatrení plynú. V jednom prípade bol šetrený podnet vo veci prevádzkovania ubytovacieho zariadenia v nevyhovujúcich podmienkach rozostavanej stavby. Vykonanou kontrolou bolo zistené, že podnet je neopodstatnený.

- Zabezpečiť v rámci ŠZD „tvorbu zdravých budov“, ktoré redukujú príležitosť vzniku ochorení súvisiacich s pobytom v budove, alergických reakcií, astmatických atakov zapríčinených chemickými látkami, peľmi, plesňami, prachom a inými škodlivinami.

V I. polroku 2013 bolo v rámci ŠZD vykonaných 42 kontrol, z toho 21 v ubytovacích zariadeniach, 14 v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, 1 v telovýchovnom zariadení, 1 v prevádzke kúpaliska, 1 v zariadení občianskej vybavenosti, 2 v zariadení sociálnych služieb, 2 v pohrebných službách a v dome smútku. V 6 prípadoch boli zápisnične nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. Termíny na realizáciu opatrení plynú.

- V rámci posudzovania nových investičných projektov venovať prioritnú pozornosť možnosti negatívneho dopadu na zdravie obyvateľstva s dôrazom na faktory podmieňujúce znečistenie vonkajšieho i vnútorného ovzdušia.

Úloha bola plnená priebežne pri posudzovaní predložených návrhov na umiestnenie stavieb v rámci územného konania a návrhov na uvedenie stavieb, príp. ich častí, do užívania, ako aj pri vydávaní stanovísk k predloženým projektom pre stavebné konanie navrhovaných stavieb, resp. stavebné povolenie pre rekonštrukciu jestvujúcich stavieb.

- V rámci ŠZD kontrolovať dodržiavanie ustanovení zákona o ochrane nefajčiarov.

Zamestnancami oddelenia HŽPaZ bolo vykonaných 92 kontrol. Ani v jednom prípade nebolo zistené porušenie ustanovení zákona č. 377/2004 Z.z.. O výsledkoch ŠZD bola mesačne podávaná správa.

Regionálny prioritný cieľ IV.

- Zdravotno-výchovnú činnosť zamerať i na šírenie informácií o škodlivých účinkoch slnečného UV žiarenia, najmä so zameraním na mladú generáciu.

Bol spracovaný a na RÚVZ prednesený seminár na tému „ ÚV žiarenie a jeho vplyv na ľudský organizmus “. V rámci ŠZD na kúpaliskách sú distribuované letáky.

- Poskytovanie odborného poradenstva fyzickým osobám – podnikateľom, právnickým osobám a samosprávam pri riešení problematiky hluku vo vonkajšom prostredí.

Odborné poradenstvo pri riešení problematiky hluku vo vonkajšom prostredí bolo poskytované priebežne, v rámci individuálnych konzultácií, jednaní a riešení podnetov občanov (podnet vo veci rušenia pohody bývania hlukom z prevádzky útulku pre psov a opustené zvieratá v meste Rožňava, rušenie pohody bývania hlukom pri zásobovaní predajne potravín a prevádzke klimatizačnej jednotky v obci Hrhov).

- V rámci posudzovania nových investičných projektov a zámerov venovať prioritnú pozornosť hluku v životnom prostredí a jeho dopadu na zdravie človeka.

Z hľadiska ochrany zdravia obyvateľstva pred možnými negatívnymi účinkami hluku boli posudzované 4 návrhy (1 návrh na uvedenie priestorov útulku pre psov a opustené zvieratá do prevádzky – nesúhlasné rozhodnutie, 1 územnoplánovacia dokumentácia – zmeny a doplnky a 2 návrhy na umiestnenie stavieb – rozvody ústredného vykurovania, modernizácia energetických technológií pre budovu DSS). V rámci spolupráce s odd. PPLaT sa odd. HŽPaZ podieľalo na posudzovaní návrhu na umiestnenie automatizovanej betonárky v meste Rožňava a návrhu na kolaudáciu stavby „ Skladové prístrešky a sušiarne reziva“ v k.ú. Štítnik.

KLIMATICKÉ ZMENY A ZDRAVIE

- Zabezpečiť zvyšovanie povedomia verejnosti v oblasti klimatických zmien a ich dopadov na ľudské zdravie.

Plnenie v II. polroku.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

- Zabezpečovať aktualizáciu Informačného systému o pitnej vode.

Informačný systém o pitnej vode bol v prvom polroku 2013 priebežne aktualizovaný, dopĺňané boli výsledky analýz odobratých vzoriek pitných vôd.

- Zabezpečovať aktualizáciu Informačného systému o kvalite vody na kúpanie.

Na začiatku LTS 2013 bola spracovaná a odoslaná správa o pripravenosti umelých kúpalísk na LTS. Odborní zamestnanci odd. HŽPaZ vykonávali týždennú aktualizáciu údajov o kvalite vody v umelých kúpaliskách a výsledkoch ŠZD na kúpaliskách v LTS 2013 prostredníctvom Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie.

- Zabezpečovať zber údajov o stave indikátorov životného prostredia a zdravia na úrovni regiónu podľa pokynov ÚVZ SR.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave v súvislosti s plnením úlohy neobdržal od ÚVZ SR žiadne pokyny ani usmernenie.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

- Zabezpečovať zber údajov pre vypracovanie pilotného projektu pre biologické monitorovanie obyvateľstva v životnom prostredí - všeobecnej populácie (rodičia a deti) podľa pokynov ÚVZ SR.
- Zabezpečiť zaškolenie pracovníkov oddelenia HŽPaZ pre prácu v teréne (odbery vzoriek biologického materiálu, dotazníkový prieskum) podľa pokynov ÚVZ SR.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave v súvislosti s plnením úlohy 1.3 neobdržal od ÚVZ SR žiadne pokyny ani usmernenie.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V ROZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

- Zabezpečovať zber údajov pre vypracovanie pilotného projektu zameraného na sledovanie kvality ovzdušia vo vybraných školách na území okresu Rožňava v spolupráci s oddelením HDaM podľa pokynov ÚVZ SR.
- Zabezpečiť zaškolenie pracovníkov oddelenia HŽPaZ pre prácu v teréne podľa pokynov ÚVZ SR.
- Zber údajov prostredníctvom dotazníkov a vykonávanie ďalších činností v rámci terénnej časti projektu v spolupráci s oddelením HDaM podľa pokynov ÚVZ SR.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave v súvislosti s plnením úlohy 1.4 neobdržal od ÚVZ SR žiadne pokyny ani usmernenie.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR.

- Zabezpečiť zber informácií o aplikácii vybraných registrovaných pesticídnych látkach v blízkosti vytypovaných vodárenských zdrojov na území okresu Rožňava podľa pokynov gestora (NRC pre pitnú vodu).

Na pracovnom stretnutí vedúcich oddelení HŽPaZ RÚVZ v Košickom kraji dňa 20.06.2013 boli vybrané 2 lokality v Košickom kraji – 1 v okr. Košice a 1 v okr. Michalovce na sledovanie rezíduí pesticídnych látok v zdrojoch pitnej vody a ich okolitých ochranných pásmach. RÚVZ so sídlom v Rožňave sa nebude podieľať na plnení úlohy 1.5.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Komentár: V prvom polroku 2013 boli priebežne doplňované databázy evidencie prác súvisiacich s expozíciou chemickým karcinogénom, mutagénom, toxickým a veľmi toxickým látkam a zmesiam, údaje o počtoch zamestnancov a PZS v kontrolovaných subjektoch. V rámci ŠZD boli podľa možnosti prizývaní zástupcovia odborových organizácií a zástupcovia zamestnancov. Spolupráca s PZS sa realizuje najmä v súvislosti s prešetrovaním podozrení na chorobu z povolania a metodickým usmerňovaní pri hodnotení zdravotných rizík pri práci. V rámci spolupráce s Inšpekciou životného prostredia v Košiciach boli riešené 3 stanoviská k IPKZ. Pre ÚPSVaR v Rožňave bolo vydané stanovisko k chráneným pracoviskám v 13 prípadoch. Pre OUŽP v Rožňave bolo vydané stanovisko k možnému používaniu produktu UHK TVP, Umelé kamenivo z vysokopecnej trosky ako základového materiálu na zakladanie vyrúbaných priestorov pri ťažbe sádrovca a anhydritu v dobývacom priestore bane Fortuna v Gemerskej Hôrke.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce

Komentár:

Priebežne sa aktualizuje databáza programu ASTR 2011. V prvom polroku 2013 boli realizované 3 aktualizácie programu. Bola doplnená databáza chorôb z povolania. Vedúci odd. PPLaT je členom pracovnej skupiny pre prípravu nového dizajnu a prostredia pre automatizovaný systém triedenia rizík.

V okrese Rožňava v 1. polroku 2013 evidujeme. :

Tab.č.2.1

	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2013 / polrok	1131	81	1077	81	54	0

**Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v 1. polroku 2013
podľa faktorov a kategórie rizikového faktoru
(1. a 2. stupeň)**

Tab.č.2.2

Rizikový faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kat		4. kat.		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
tuberkulóza	16	16	0	0	16	16
infekcie prenosné zo zvierat na ľudí						
inde nezaradené						
Biologické faktory spolu:	16	16	0	0	16	16
Elektromagnetické polia spolu:						
dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie						
dynamická záťaž						
statická záťaž						
pracovná poloha						
zvýšený tlak na lakt'ový nerv						
práca s bremenami						
Fyzická záťaž spolu:						
ultrazvuk						
infrazvuk						
premenný	467	28	26	0	493	28
impulzový						
ustálený	452	20	27	0	479	20
Hluk spolu:	919	48	53	0	972	48
pevné aerosóly	276	5	1	0	277	5
alergén	32	8	0	0	32	8
chem. karcinogén/mutagén	50	14	1	0	51	14
látky poškodzujúce reprodukciu	38	14	0	0	38	14
dermatotropný	106	0	0	0	106	0
dráždivé	152	6	0	0	152	6
žieravé	4	0	0	0	4	0

jedovaté - toxické	80	8	0	0	80	8
veľmi jedovaté – veľmi toxické	32	8	0	0	32	8
Chemické látky a zmesi spolu:	418	19	1	0	419	19
v zdravotníctve						
v priemysle						
vo veterinárnej medicíne						
Ionizujúce žiarenie spolu:						
záťaž teplom	34	0	0	0	34	0
záťaž chladom						
Mikroklimatické faktory spolu:	34	0	0	0	34	0
laser						
infračervené						
ultrafialové						
viditeľné						
Optické žiarenie spolu:						
Psychická pracovná záťaž spolu:						
zvýšený tlak vzduchu						
Tlak vzduchu spolu:						
prenášané na ruky	34	0	17	0	51	0
prenášané na celé telo	2	0	1	0	3	0
miestne						
Vibrácie spolu:	36	0	18	0	54	0

**Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v 1. polroku 2013
podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktoru
(1.stupeň)**

Tab.č.2.3

prevládajúca činnosť		počet exponovaných pracovníkov					
		3.kategória		4.kategória		spolu	
kód	názov	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	poľnohosp., lesníctvo a rybolov	9	0	3	0	12	0
B	ťažba a dobývanie	31	0	16	0	47	0
C	priemyselná výroba	894	45	16	0	910	45
D	dodávka elektr.,plynu, pary, stud. vzduchu	85	3	19	0	104	3
E	dodávka vody						
F	stavebníctvo	17	0	0	0	17	0
G	VO a MO, motorové vozidká						
H	doprava,skladovanie,spoje						
I	ubytovanie a stravovanie						
J	informácie a komunikácia						

K	finančné a poisťovacie služby						
L	činnosti v oblasti nehnuteľností						
M	odborné, vedecké a technické činnosti						
N	administrat. a podporné služby	8	0	0	0	8	0
O	verejná správa, soc. zabezp.						
P	vzdelávanie						
Q	zdravotníctvo a sociálna pomoc	33	33	0	0	33	33
R	Umenie zábava, rekreácia						
S	Ostatné činnosti						
S p o l u		1077	81	54	0	1131	81

- Počet prehodnotených rozhodnutí o rizikových prácach : **2**
- Počet vydaných nových rozhodnutí o rizikových prácach : **5**
- Počet zrušených rozhodnutí o rizikovej práci: **1**
- Počet kontrol / ŠZD / zameraných na posudky rizika a prevádzkové poriadky: **34**
- Počet konzultácií pri metodickom usmerňovaní zamestnávateľov v problematike: **76**
- Počet aktivít v rámci posudzovania nových investičných projektov pri hodnotení zdravotných rizík pri práci v súvislosti s posudzovanou technológiou: **4**
- Počet schválených prevádzkových poriadkov pre činnosti súvisiace s expozíciou škodlivým faktorom pri práci: **10**

V rámci metodického usmerňovania zamestnávateľov bola venovaná pozornosť najmä problematike zdravotnej spôsobilosti pracovníkov na výkon práce aj v spojitosti s vykonávaním prác, ktoré nie sú zaradené do rizikových kategórií 3. a 4..

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

Komentár:

- Počet rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a zmesami: **0**
- Počet kontrol v rámci ŠZD vykonaných v poľnohospodárskych zariadeniach: **9**
- Účasť v komisii na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s JL , VJL : **1**
- Počet hlásených DDD činností v zariadeniach v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rožňave: **20**
- Počet kontrol realizácie DDD činnosti v konkrétnom zariadení: **1**

Kontrolná činnosť bola zameraná na aktualizáciu činnosti jednotlivých poľnohospodárskych subjektov a plnenie povinností zamestnávateľa pri ochrane zdravia vo vzťahu k práci. V roku 2013 je venovaná v rámci ŠZD pozornosť subjektom vykonávajúcim činnosť v rastlinnej výrobe v návaznosti na chemickú ochranu rastlín ako aj na plnenie oznamovacej povinnosti spoločností vykonávajúcich služby v oblasti DDD činností. Pozornosť bola v rámci ŠZD venovaná skladovaniu a manipulácii s veľmi toxickými látkami a zmesami, problematike manipulácie s nebezpečným odpadom ako aj metodickému usmerňovaniu subjektov v okrese

Rožňava pri uplatňovaní platných právnych úprav pri uvádzaní chemických látok na trh a pri praktickom presadzovaní nariadenia REACH.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

Komentár:

- Počet vydaných rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním karcinogénov na pracovisku: 0
- Počet vydaných rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest: 0

V rámci problematiky odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest je vedená evidencia oznámení o vykonávanej činnosti subjektov, ktorým bolo príslušným orgánom verejného zdravotníctva vydané rozhodnutie na uvedenú činnosť.

V rámci kontrolnej činnosti je venovaná aj pozornosť klasifikácii používaných chemických látok a zmesí so zameraním na karcinogénne a mutagénne riziko. Bola vytvorená databáza subjektov, kde na pracoviskách sú používané chemické karcinogény. V prvom polroku bol riešený 1 podnet v súvislosti s odstraňovaním azbestocementovej strešnej krytiny.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Komentár:

Práca bola zameraná najmä na vyhodnotenie dotazníkov na subjektívne hodnotenie práce podľa Meistera vyplnených v rámci plnenia projektu SLIC 2012 – Kampaň o psychosociálnych rizikách.. Bolo vyhodnotených 64 kontrolných listov informovanosti zamestnancov. V rámci ŠZD bola problematika psychickej záťaž riešená u zamestnancov Prima banky v Rožňave. Vedúci odd.PPLaT je členom pracovnej skupiny pre novelizáciu Vyhlášky MZSR č. 542/2007 Z. z.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Komentár:

- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania: **5**
- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania v položke 28 zoznamu chorôb z povolania v súvislosti s DNJZ: **4**
- Počet hlásených chorôb z povolania z titulu DNJZ: **0**
- Účasť na Regionálnych konzultačných dňoch chorôb z povolania na KLPaKT v Košiciach : **4**

Prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania z titulu DNJZ bolo realizované u nasledovných profesií: stolár – tesár, operátor výroby - šička, vodohospodársky robotník, stavebný robotník – murár, bača, traktorista, prevádzkový zámočník, pilčík, stajník

Aktívne prebieha spolupráca v uvedenej problematike s KPLaKT Košice.

Predmetom riešenia sú ergonomické požiadavky pri práci v súvislosti s balením hotových výrobkov a manipuláciou so surovinami v SCA Gemerská Hôrka. Metodicky bolo

usmerňované riešenie problematiky DNJZ u triedičiek suroviny na pracovisku VSK Mining v Gemerskej Polome. Pozornosť je venovaná aj možnému poškodeniu chrbtice v súvislosti s DNJZ a s dvíhaním a prenosom bremien.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci.

Komentár:

Práca bola zameraná na usmerňovanie realizácie intervenčných programov, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci.

2.2.1 Zdravé pracoviská.

Komentár:

V prvom polroku 2013 bolo ukončené vyhodnotenie časti projektu „Pracovné prostredie a pracovné podmienky“. Celkove sa riešenia projektu zúčastnilo 214 respondentov, z toho 51% mužov a 49% žien. Súbor respondentov bol v spolupráci so zamestnávateľom rozdelený do profesijných skupín. Cieľom rozdelenia bolo umožniť analýzu subjektívneho hodnotenia aj s uvážením výkonu rôznych pracovných činností. Výsledky analýzy problematiky pracovných podmienok a faktorov pracovného prostredia boli prejednané s manažmentom závodu v mesiaci máj. Bolo dohodnuté, že riešenie najvýznamnejších subjektívne vnímaných skutočností bude predmetom podrobnej analýzy. Ďalej bolo dohodnuté, že v súlade so závermi hodnotenia problematiky fyzickej záťaže pri práci pri manipulácii so surovinami a s výrobkami bude predmetom intervenčných aktivít optimalizácia ergonomických podmienok.

V rámci firemného projektu Health and Lifestyle PCE bola navrhnutá intervenčná aktivita – Projekt „Spoločne za zdravím“. Bolo vytvorených 5 súťažiacich skupín, v ktorých ľudia prijali konkrétne ciele pre ozdravenie životného štýlu. Boli vykonané vstupné vyšetrenia zamerané na cieľové ukazovatele / kondícia, zloženie tela atď. /. Pripravila sa metodika hodnotenia dosiahnutých výsledkov a spôsob usmerňovania celého procesu. V prvom polroku 2013 bolo uskutočnené 1 kontrolné vyhodnotenie.

V rámci aktívnej propagácie projektu bola spracovaná prezentácia výsledkov časti projektu „Pracovné prostredie a pracovné podmienky“. Prednáška Roda, Molnárová: Projekt zdravé pracoviská bola prezentovaná v rámci seminára VŠ pracovníkov Košického a Prešovského kraja.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP / OSHA Bilbao / „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“.

Komentár:

V rámci svetového dňa BOZP bol uverejnený článok Roda: Ochrana zdravia pri práci v regionálnych novinách a na infotextovej stránke Rožňavskej televízie. V spolupráci s NIP

Košice bol vybraný subjekt spoločnej kontroly so zameraním na prácu s chemickými karcinogénmi ako aj na kontrolu plnenia ustanovení chemickej legislatívy.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce / SLIC / „ Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“.

Komentár:

Obdržali sme z ÚVZSR BA spoločné vyhodnotenie za Košický kraj, zatiaľ bez vyhodnotenia jednotlivých zúčastnených subjektov. V rámci kampane bolo rozdáných 64 kontrolných listov pre zamestnancov, ktoré boli v prvom polroku vyhodnotené.

2.3 Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl.

RÚVZ so sídlom v Rožňave, odd.PPLaT neplní uvedenú úlohu.

2.4 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom a pracovnom prostredí.

V prvom polroku odd. PPLaT nebolo vyzvané na spoluprácu pri plnení úlohy. Po rozpracovaní úlohy na regionálne podmienky budú vybrané RÚVZ zaradené do riešiteľského tímu.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Komentár:

Bola vytvorená databáza subjektov, v ktorých sú zriadené chránené pracoviská a chránené dielne. Databáza bola predmetom porovnania s databázou príslušného odboru ÚPSVaR Rožňava. V rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané kontroly pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov 7 chránených dielní a chránených pracovísk. Zistenia z výkonu ŠZD neboli v rozpore s podmienkami uvedenia priestorov kontrolovaných chránených pracovísk a dielní do prevádzky. Prevádzkovatelia uvedených pracovísk hlásia všetky zmeny v počte a preobsadení pracovných miest na chránených pracoviskách a chránených dielniach a preukazujú zdravotnú spôsobilosť na prácu u zamestnancov.

2.6 Aktuálne problémové situácie riešené v jednotlivých regiónoch.

Košický kraj:

2.6.5 Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

V mesiaci máj bola vykonaná komplexná previerka Tesco HM Rožňava v súlade s metodikou vypracovanou RÚVZ so sídlom v Košiciach. Výkon štátneho zdravotného dozoru zameraný na prieskum úrovne výskytu vybraných faktorov pracovného prostredia súvisiacich s kvalitou ovzdušia na pracovisku Tesco HM Rožňava spojený so zisťovaním subjektívneho názoru zamestnancov dotazníkovým šetrením. Riadeným pohovorom bolo vyplnených 77

dotazníkov, z ktorých údaje boli vložené do databázy. Podklady boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Košiciach v mesiaci jún.

Komentár:

Pripravené boli podklady pre vypracovanie plánu odberu vôd na prvý polrok 2013. Priebežne sú vyhodnocované výsledky kontrolného monitoringu vykonávaného v rámci ŠZD. Bolo vykonaných 11 kontrol v rámci ŠZD zameraných na zabezpečovanie zásobovania pracovísk zdravotne bezpečnou vodou z individuálnych vodných zdrojov.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A PBP

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeljej populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Úloha sa plní priebežne. Vyšetrených bolo 75 klientov, u ktorých boli sledované vybrané parametre a vyhodnotených bolo 75 jednodňových jedálnych lístkov.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Cieľ: Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

- podľa plánu vykonať odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a ich laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃

Odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) vykonávali zamestnanci oddelenia hygieny výživy a PBP RÚVZ so sídlom v Rožňave podľa plánu odberu vzoriek potravín v rámci výkonu úradnej kontroly potravín v roku 2013. Z distribučnej siete okresu Rožňava bolo celkovo odobratých a laboratórne vyšetrených: 12 vzoriek z dovozu - na množstvo **KJ, KJO₃ a ferokyanidu draselného, senzoricky**. Všetky laboratórne vyšetrené vzorky jedlej soli boli v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

- kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme

Kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme budú v rámci pilotného programu riešené RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.3 Bezpečnosť PET fliaš

Cieľ: Kontrola bezpečnosti PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady (ES) č. 1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti – migrácia určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetylénteraftalátu (acetaldehyd, monoetylénglykol, dietylénglykol, Sb, estery kys. ftalovej atď.) a senzorické hodnotenie modelových potravinových simulátorov prípadne balených vôd v závislosti od rôznych podmienok skladovania.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2013 v súlade s Metodickým pokynom k odberom vzoriek k Viacročnému plánu pre úradnú kontrolu potravín „Materiály a predmety určené na styk s potravinami“ RÚVZ so sídlom v Rožňave úlohu neplní.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Cieľ : 1. Kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov - migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia.
2. Kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2013 v súlade s Metodickým pokynom k odberom vzoriek k Viacročnému plánu pre úradnú kontrolu potravín „Materiály a predmety určené na styk s potravinami“ bola odobratá jedna vzorka - Jedálenská sada Breakfast set/3 Cars Disney E 051629 na laboratórne vyšetrenie. Laboratórne vyšetrená vzorka spĺňa požiadavky piatej hlavy druhej časti PK SR.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Cieľ: Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Na základe plánu úradnej kontroly potravín na rok 2013 v súlade s Metodickým pokynom k odberom vzoriek k Viacročnému plánu pre úradnú kontrolu potravín „Materiály a predmety určené na styk s potravinami“ bola odobratá jedna vzorka obalu potraviny Vitana Krupicová kaša bez varenia na laboratórne vyšetrenie. K 30.6.2013 RÚVZ so sídlom v Rožňave neobdržal laboratórne výsledky predmetnej vzorky obalu potraviny.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Cieľ: Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).
Úloha sa plní priebežne. Vyhodnotenie úlohy bude k 31.12.2013.

3.7 Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Cieľ: 1. Kontrola dodržania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu.
2. Monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2013 v súlade s Metodickým pokynom

k odberom vzoriek k Viacročnému plánu pre úradnú kontrolu potravín „Materiály a predmety určené na styk s potravinami“ RÚVZ so sídlom v Rožňave úlohu neplní.

7.6 Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Cieľ: - monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2013 bola odobratá jedna vzorka Sunar® Complex počiatočná sušená mliečna výživa na laboratórne vyšetrenie. K 30.6.2013 RÚVZ so sídlom v Rožňave neobdržal laboratórne výsledky predmetnej vzorky obalu potraviny.

7.7 Glutén v diétnych potravinách

Cieľ: - kontrola potravín určených na bezlepkovú diétu v obchodnej sieti,
- ochrana pacientov chorých na celiakiu pred použitím nevhodných potravín.

Odber jednej vzorky potraviny je plánovaný v mesiaci september 2013.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Cieľ: Získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende mladej populácie.

V dňoch od 26.9.2011 do 4.11.2011 bol pracovníkmi oddelenia HDM realizovaný prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR. Gestorom projektu boli na realizáciu celoslovenského prieskumu vybraté 4 školy v okrese Rožňava – ZŠ Rožňava, ZŠ Gemerská Poloma, ZŠ Plešivec, ZŠ Dobšiná – 320 žiakov vo veku 7-14 a 192 študentov vo veku 15-18 rokov z Gymnázia a dvoch stredných odborných škôl v Rožňave.

Na základe materiálov a metodického usmernenia k projektu zaslaného na RÚVZ Rožňava, boli merania vykonané podľa jednotnej metodiky na realizáciu prieskumu telesného vývoja detí a mládeže na Slovensku v roku 2011.

Vzorka detí bola vybraná systematickým výberom z vopred zaslaných zoznamov žiakov vybraných škôl. V rámci merania boli zisťované a zaznamenávané ďalšie údaje súvisiace s vykonávanou metodikou. Zisťovali a zaznamenávali sme dátum merania, dátum narodenia, vek, ktorý sa vypočítava podľa priloženej tabuľky presne k dátumu merania, telesnú hmotnosť, ktorú sme zisťovali na osobnej váhe. Chlapci sa vážili bosí a vyzlečení do spodnej bielizne, dievčatá taktiež bosé a vyzlečené do spodnej bielizne a ľahkého trička, s presnosťou

na 0,1 kg. Telesnú výšku sme merali pri kolmej stene, na ktorej bolo upevnené meradlo tak, aby nulová hodnota súhlasila s úrovňou dlážky. Meraný bol bosý, stál s chodidlami vedľa seba, päty, lýtka, sedacia časť a lopatky sa dotýkali steny. Pomocou pravouhlého trojuholníka sme odčítali príslušnú výšku na meradle s presnosťou na desatinu cm. Obvod hlavy, obvod hrudníka, obvod bokov a obvod ľavého ramena sme merali dodaným krajčírskym centimetrom s presnosťou na 0,1 cm.

Typ žiaka sme hodnotili podľa vlastného úsudku. Toto hodnotenie bude slúžiť pri posudzovaní extrémnych jedincov a prípadných chýb v zápise. Údaje o návšteve predškolských zariadení sme zaznamenávali podľa dĺžky trvania tejto starostlivosti. Okrem týchto údajov sme zaznamenávali údaje o nástupe prvej menštruácie u dievčat a veku nástupu mutácie u chlapcov. Od respondentov sme získavali údaje o rodičoch, ktorí uvádzali v dotazníkoch výšku, váhu, dosiahnuté vzdelanie a zamestnanie. Takto vyplnené dotazníky si vybratí žiaci priniesli na vopred dohodnuté miesto merania. Zozbierané údaje boli zadané do príslušnej masky a boli odoslané v elektronickej aj papierovej podobe na ÚVZ SR. V súčasnosti prebieha vyhodnotenie zozbieraných údajov gestorom projektu.

4.2. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Základom pre vytvorenie databázy je dotazníkové šetrenie, údaje sú čerpané z vyplnených dotazníkov rodičov, detí a pedagógov. Časť údajov je získaná laboratórnym rozborom stravy a stanovením nutričov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Na spracovanie údajov sa využije softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3E.

V roku 2013 prebieha V. etapa projektu. Dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí bol vykonaný vo vekovej skupine 15 - 18 rokov u 120 detí na 2 stredných školách (SOŠ obchodu a služieb Rožňava Baňa, SZŠ v Rožňave). Odobratých a vyšetrených bolo 10 vzoriek stravy. Získané údaje budú v mesiacoch júl – august zadané do pripravenej masky a zaslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotke na ďalšie spracovanie podľa pokynov gestora projektu.

4.3. Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok v potravinách u detí

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

V rámci realizácie projektu bolo oslovené školské zariadenie (ZŠ ul. Zlatá v Rožňave) so žiadosťou o spoluprácu. Dotazníkové šetrenie bolo vykonané u 20 detí. Dotazníky a jedálne lístky vyplňali žiaci vo veku 13 rokov. Zozbierané údaje budú v letných mesiacoch zadané do pripravených masiek a odoslané gestorovi projektu.

4.5 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Na základe prípisu Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky značky: HDM2851/5390/2013/ zo dňa 8.3.2013, ktorý obdržal Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave, sme vykonali cieľenú kontrolu v zariadeniach určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách v okrese Rožňava v termíne od 2.4. do 22.4.2013. Cieľené kontroly boli vykonané v 25 zariadeniach určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách. Celkový počet vykonaných kontrol bol 25 a počet skontrolovaných priestorov na výučbu telesnej výchovy 42. Uložených bolo 8 pokynov teda opatrení na odstránenie nedostatkov. Záverečnú správu s vyžiadanými údajmi sme zaslali v stanovenom termíne gestorovi projektu.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

Program sme plnili v zmysle plánu oddelenia epidemiológie a v súlade s odporúčaniami ÚVZ SR a SZO.

Na očkujúce pracoviská

- bol zaslaný očkovací kalendár pravidelného povinného očkovania detí a dospelých na rok 2013. Očkovací kalendár vypracoval ÚVZ SR v súlade so zákonom NR SR 355/2007 Z.z., vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z.z., novelizovanou vyhláškou MZ SR č. 273/2010 Z.z.. Uverejnený je na internetovej stránke RÚVZ Rožňava.
- zaslaná informácia o portáli ECDC, ktorý ponúka možnosť prezerania a porovnávania očkovacích kalendárov krajín Európskej únie. Pre verejnosť sme informáciu zverejnili na našej webovej stránke.
- zaslaná informácia lekárom prvého kontaktu o neaktuálnych príbalových informáciách vakcíny RotaTeq, kde bol nesprávne uvedený vek do ktorého mali byť podané všetky tri dávky.

V hodnotenom období zaslal jeden pediater žiadosť o spoluprácu pri zabezpečení povinného očkovania u dieťaťa r. nar. 2012 (zákl. očkovanie). Matka sa na opakované výzvy pediatra s dieťaťom na očkovanie nedostavila. Po návšteve epidemiológa v rodine, po poučení matky, dieťa bolo následne zaočkované.

Priebežne boli kontrolované výkazy (32) mesačných výkonov o očkovaní, ktoré posielajú lekári po skončení kal. mesiaca na disketách resp. v písomnej forme na RÚVZ. Závažné

nedostatky vo včasnosti podania resp. dodržiavania intervalov medzi jednotlivými dávkami očkovacích látok neboli zistené.

Zabezpečili sme realizáciu Európskeho imunizačného týždňa (EIW) v termíne od 22.4. do 27.4.2013. Cieľom bolo zvýšiť informovanosť verejnosti o infekčných ochoreniach preventabilných očkovaním a ich nožnej špecifickej ochrane.

Do spolupráce boli listami vyzvaní praktickí lekári pre deti a dorast, mestské a obecné úrady, predškolské a školské zariadenia. Poskytli sme edukačný materiál.

Laickú verejnosť sme informovali o EIW na webovej stránke RÚVZ RV a mesta Rožňava, článkom v Infotexte regionálneho televízneho vysielania, distribúciou letákov do čakární praktických lekárov.

Vyhodnotenie aktivít bolo v termíne zaslané ÚVZ SR. V okrese spolu realizovaných 147 aktivít.

Na webovej stránke RÚVZ RV je okrem vyššie uvedených informácií zavesená situácia vo výskyte osýpok v Európe, Národný imunizačný program, Sprievodca očkovaním, EIW.

Ochorenia ani podozrenia z ochorení preventabilných očkovaním neboli hlásené.

Záver: Úlohu priebežne plníme.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

V prvom polroku sme pokračovali v priebežnom monitorovaní výskytu infekčných ochorení a realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje boli vkladané, analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému.

Priebežne sme vykonávali epidemiologické vyšetrovanie v ohniskách nákaz, v ktorých boli vykonané protiepidemické opatrenia.

V celku epidemiologickú situáciu vo výskyte prenosných ochorení možno hodnotiť ako priaznivú, až na zvýšený výskyt detských kiahní. V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roku bol zaznamenaný v EPISe pokles o 292 hlásených prenosných ochorení (hlásených 281).

Veľmi dobrá bola epidemiologická situácia u ochorení preventabilných povinným očkovaním, nebolo hlásené ochorenie resp. podozrenie.

U hnačkových ochorení bol v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka pokles ochorení bakteriálneho, vírusového pôvodu, ako aj ostatných hnačiek. Ochorenia sporadického charakteru.

Zo skupiny VH nehlásené akútne ochorenia.

V skupine vzdušných nákaz sme zaznamenali v porovnaní s rovnakým obdobím r. 2012 pokles hlásených ochorení. Boli prevažne sporadického charakteru. Ojedinele boli hlásené epidemické a rodinné výskyty pri varicelle.

Z krvných nákaz nebolo zaznamenané ochorenie na vírusovú hepatitídu typ B ani ochorenie na kliešťovú meningoencefalitídu rovnako ako v minulom roku.

Vo výskyte neuroinfekcií v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka došlo k poklesu hlásených ochorení.

Zaznamenali sme 2 meningitídy. Bakteriálnu meningoencefalitídu potvrdenú na základe klinického priebehu a zápalových parametrov, ktoré odpovedali bakteriálnej infekcii hlásili u 9-mesačného dieťaťa a streptokokovú u 4-mesačného dieťaťa potvrdenú klinicky a kultiváciou *Streptococcus* sk. B – *Agalactiae* z likvoru.

Realizácia surveillancie infekčných ochorení sa vykonávala priebežne a umožnila hodnotiť aktuálnu epidemiologickú situáciu, o ktorej po uplynutí kal. mesiaca bola prekladaná analytická správa RÚVZ Košice, RPaVS Rožňava, lekárovi vojenského útvaru Rožňava, riaditeľom zdrav. zariadení na území okresu, všetkým praktickým lekárom pre deti, dospelých a dospelých. Pre verejnosť je pravidelne uverejňovaná na našej web stránke.

Priebežne z odd. klinickej mikrobiológie boli hlásené pozitívne nálezy vrátane rezistencie na ATB.

Importovaná nákaza nebola zistená.

V súvislosti s hnačkovým ochorením RÚVZ – RH vydal jedno rozhodnutie na zákaz epidemiologicky závažnej činnosti. Epidemiologické vyšetrenie po poranení použitou injekčnou ihlou bolo vykonané u 4 osôb.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečené prostredníctvom web stránky RÚVZ, kde sú zavesené informácie : „Aktuálna mesačná analýza infekčných chorôb v okrese Rožňava“, „Žltáčka typu A“, „Osýpky“, „Ružienka“, „Prevenencia ARO a CHPO“, „Leto a črevné ochorenia“, „Nástrahy leta“, „Meningokokové infekcie“, „Výskyt osýpok v Európe“.

Záver: Úlohu priebežne plníme.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ (EPIS)

Práca v aplikácii EPIS je súčasťou našej každodennej práce na odd., s ktorou zabezpečujeme systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach v okrese. Dokumentujeme v ňom všetky druhy protiepidemických opatrení vykonaných v ohnisku nákazy.

V hodnotenom období bolo do systému zadaných 281 ochorení. Pre kvalitné analýzy a výstupy sa do individuálnych prípadov opakovane vraciame, dopĺňame potrebné údaje, čo je časovo a personálne veľmi náročné.

Do centrálnej databázy hlásime individuálne prípady prenosných ochorení, hromadné hlásenia chrípky a akútnych respiračných ochorení a mimoriadne udalosti uvádzame v systéme rýchleho varovania (SRV). V SRV v hodnotenom období bol urobený 1 záznam – podozrenie na akútnu chabú obrnu, ktoré sa následne nepotvrdilo.

Na webovej stránke RÚVZ je pre občanov naďalej vyvesená adresa na informačný portál programu EPIS, kde sa občania môžu informovať o infekčných chorobách.

Možnosti hlásenia on-line napriek opakovaným výzvam terénni lekári nevyužívajú, až na hlásenie ARO a CHPO 1 pediatrom.

Záver: Úlohu priebežne plníme.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Do realizácie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS okres Rožňava nie je zapojený.

V prvom polroku zo zdravotníckych zariadení v okrese Rožňava bolo hlásených 6 nozokomiálnych nákaz, čo je o 9 menej ako v rovnakom období minulého roka. Päť z NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. a jedna z PL S. Bluma Plešivec.

Hlásené 4 črevné infekcie, 1 infekcia dýchacích ciest a 1 parenterálna infekcia.

Štátny zdravotný dozor zameraný na hygienicko-epidemiologický režim sme vykonávali podľa harmonogramu. V prvom polroku spolu vykoných 42 kontrol – 11 v lôžkových, 23 v ambulatných zariadeniach a 8 v spol. vyšet. zložkách.

Vo vybraných zdravotníckych zariadeniach bola vykonaná aj objektívna kontrola - odobratých 257 vzoriek, z toho 133 vzoriek zo sterilných predmetov a 124 vzoriek z prostredia a z predmetov po dezinfekcii. V porovnaní s prvým polrokom 2012 bolo percento pozitívnych vzoriek temer rovnaké.

V rámci ŠZD sme preverovali aj výsledky biologicko-funkčných skúšok 25 sterilizačných prístrojov. Biologicko-funkčné skúšky sterilizačných prístrojov boli vykonané akreditovanými pracoviskami. Sterilizačné prístroje vyhovovali.

Záver: Úlohu priebežne plníme.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Pokračovalo sa v hlásení a monitorovaní akútnych respiračných ochorení vrátane všetkých prípadov ťažkej vírusovej pneumónie, úmrtí na akútne respiračné ochorenia ako aj lokálneho nahromadenia ARO vrátane chrípky. Údaje sme vkladali a spracovávali v týždňových intervaloch. V súvislosti s požiadavkou hlavného hygienika SR od 22.2.2013 bolo hlásené SARI aj každý utorok a súčasne aj s hlásením ARO.

V 1. polroku 2013 bolo odobratých 7 nasopharyngeálnych výterov, v 2 prípadoch sa identifikoval vírus chrípky typ B/Wisconsin/1/2010/like.

Hlásených 27 lokálnych epidémií v predškolských a školských zariadeniach okresu Rožňava.

Informačný leták „Ako predísť chrípke“ bol zaslaný zdravotníckym, sociálnym, školským zariadeniam a obciam v okrese Rožňava.

NsP sv. Barbory, a.s. Rožňava, praktickým lekárom pre dospelých a praktickým lekárom pre deti a dorast bol zaslaný list hlavného hygienika SR so žiadosťou o dôsledné vykonávanie monitorovania a hlásenia chrípky.

NsP sv. Barbory, a.s. Rožňava, PL S. Bluma Plešivec, praktickým lekárom pre dospelých a praktickým lekárom pre deti a dorast bola emailom zaslaná informácia o novom type koronavírusu – MERS – CoV.

Epidemiológ sa zúčastnil odborného metodického zhromaždenia k pandémie chrípky organizovaného SOKRZ Košický kraj.

Záver: Úlohu priebežne plníme.

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Priebežne sme zabezpečovali plnenie úloh vyplývajúcich z Akčného plánu na udržanie stavu bez poliomyelitídy v SR.

Vykonávala sa surveillance akútnych chabých obrn (ACHO) u detí do 15 rokov veku. Z detského, neurologického odd. a z ambulancie prenosných chorôb sme pravidelne týždenne dostávali hlásenie o ochorení resp. podozrení na ACHO. V sledovanom období sme obdržali len negatívne hlásenia.

V hodnotenom období hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu, ktoré sa následne nepotvrdilo.

V zmysle harmonogramu RÚVZ Košice sme zabezpečili odber vzoriek z vonkajšieho prostredia – odpadové vody za účelom zisťovania cirkulácie poliovírusov. Boli odobraté 3 vzorky. Prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov nebola zistená.

Záver: Úlohu priebežne plníme.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „Hrou proti AIDS“ sme v prvom polroku nerealizovali.

Pre laickú verejnosť je k dispozícii linka pomoci AIDS (058/7323257,58 klapka 146), ktorú v hodnotenom období nevyužil žiaden klient. Rovnako nevyhľadal ani poradňu AIDS.

V hodnotenom období nebolo hlásené ochorenie ani nosičstvo.

Záver: Nerealizovaná.

6.8 PORADENSTVO V OČKOVANÍ

Poradenstvo v očkovaní bolo poskytnuté 13 osobám, z toho 7x laikom (5x cesta do zahraničia, 2x očkovanie proti VHB) a 6x zdravotníckym pracovníkom.

Záver: Priebežné plnenie

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIA.

V zmysle usmernenia ÚVZ SR – hlavného hygienika SR č. OE/4795/2013, RZ/11549/2013 k projektu „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní“ bol realizovaný prieskum na Strednej odbornej škole Rožňava, Hviezdoslavova 5, ktorú vybral gestor projektu a na troch pediatrických ambulanciách, ktoré náhodným výberom vybral RÚVZ Rožňava.

Vyplnených bolo 10 dotazníkov študentkami nad 18 rokov a 15 dotazníkov matkami.

Dotazníky a požadované údaje boli v termíne odoslané gestorovi programu RÚVZ Komárno na spracovanie.

Záver: Priebežné plnenie

Ďalšie epidemiologické štúdie a projekty

V zmysle prípisu ÚVZ SR – hlavného hygienika sme sa zapojili do programu WHO „**First Global Patient Safety Challenge – Clean Care Is Safer Care**“ („Umývajte si ruky - zachrániť život“).

Do kampane, ktorá prebiehala v mesiaci máj sme zapojili lôžkové zdravotnícke zariadenia na území okresu, dialyzačné služby, stomatologické ambulancie, ambulancie všeobecných lekárov.

Zdravotnícki pracovníci lôžkových zariadení boli oboznámení s edukačným materiálom, ktorý poskytol RÚVZ Trenčín.

V nemocnici prebehli semináre na oddeleniach zamerané na problematiku hygieny rúk a NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. sa zaoberala možnou registráciou do siete nemocníc, založili koordináčny výbor projektu. Prejednané boli výsledky sterov z rúk. Kontrolovali sme 9 pracovníkov.

V Psychiatrickej liečebni Plešivec bol odborný seminár, na ktorom mal aktívnu účasť epidemiológ.

Zdravotnícki pracovníci ambulantných zariadení sa do kampane zapojili samovzdelávaním z poskytnutých materiálov.

Podrobná správa o kampani, vyhodnotených aktivitách, vyplnený dotazník boli zaslané RÚVZ so sídlom v Trenčíne - koordinátorovi programu.

Z „**Programového vyhlásenia vlády SR**“ za úsek verejné zdravotníctvo na rok 2013 vyplývajú úlohy súvisiace s ochranou a podporou zdravia

- **prevencia, surveillance a analýza infekčných ochorení** vyhodnotené v úlohe č. 6.1 a 6.2
- **monitoring zdravotného uvedomenia** v súvislosti so zisťovaním postojov rodičov k očkovaniu detí realizovaný v úlohe č. 6.9
- **kontrola fajčenia** v rámci štátneho zdravotného dozoru v I. polroku vykonali sme v zdravotníckych zariadeniach 26 kontrol dodržiavania zákona č. 377 / 2004 o ochrane nefajčiarov v znení neskorších predpisov. Porušenie zákona nebolo zistené.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Aktualizovaný Národný program podpory zdravia je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti.

Oddelenie podpory zdravia sa podieľalo na plnení úloh vyplývajúcich zo stanovených cieľov v týchto oblastiach:

1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení.

Zdravotno-výchovné aktivity sa zamerali na edukáciu obyvateľstva o rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení, nádorových ochorení, cukrovky a duševných ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii. Realizácia úlohy sa zabezpečuje aj podľa vypracovaného plánu zdravotno-výchovných aktivít pri príležitosti významných dní SZO. K 30.06. 2013 boli realizované aktivity pre príležitosť 7 významných dní a pri iných príležitostiach (Svetový deň vody, Svetový deň zdravia, Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi). Pri realizácii úlohy sa uplatňovali všetky dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava, články v regionálnych novinách, informácie v infotexte káblovej televízie, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese, využitie zdravotno-výchovných videokaziet a nástieniek umiestnených vo vstupnej hale RÚVZ Rožňava, edukačné materiály dodané z ÚVZ SR a aj vlastnej edície a realizácia národných kampaní.

U klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, obezita, hypertenzia. Jednalo sa o 190 obyvateľov okresu.

Odborní pracovníci OPZ v teréne poskytovali služby všeobecného PCOPZ počas 12 výjazdov v 9 zariadeniach okresu a vyšetrených bolo 166 klientov.

Rožňava	- ZŠ Z.Fábryho	- 2 výjazdy	- 18 pedag. pracovníkov
Brzotín	- Klub dôchodcov	- 1 výjazd	- 13 seniorov
Vlachovo	- Klub dôchodcov	- 1 výjazd	- 24 seniorov
Markuška	- ZŠ	- 1 výjazd	- 14 pedag. pracovníkov
Štítnik	- ZŠ	- 2 výjazdy	- 27 pedag. pracovníkov
Rožňava	- OA	- 1 výjazd	- 14 pedag. pracovníkov
Plešivec	- ZŠ slov.	- 2 výjazdy	- 28 pedag. pracovníkov
Rožňava	- MŠ	- 1 výjazd	- 16 pedag. pracovníkov
Rožňava	- Úrad práce	- 1 výjazd	- 12 pracovníkov

A) Výživa a stravovacie zvyklosti:

Výchova a edukácia obyvateľov bola zameraná na zlepšenie stravovacích návykov a na zdraviu prospešné potraviny s využitím všetkých foriem a prostriedkov zdravotno-výchovného pôsobenia (besedy, prednášky, letáky, nástienky, články v novinách, atď.). V rámci vykonávania činnosti vo všeobecnom PCOPZ bola u každého klienta vykonaná intervencia o zdravej výžive.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa v spolupráci s oddelením hygieny výživy a PBP realizoval projekt „**Sledovanie výživového stavu obyvateľstva**“. U 75 klientov sa monitorovali okrem antropometrických a biochemických parametrov aj hodnoty krvného tlaku a obsah tuku v tele. Respondenti vyplňovali dotazník o stravovacích návykoch a jednoduchý jedálny lístok. Všetkým klientom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo.

B) Fyzická inaktivita:

Na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle bol oddelením podpory zdravia uskutočnené aktivity, pri ktorých sa využili individuálne, skupinové a hromadné metódy zdravotno-výchovného pôsobenia a všetky dostupné formy a prostriedky – články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, prednášky a besedy pre všetky cieľové skupiny obyvateľstva, ako aj letáky vlastnej edície a tiež letáky dodané z ÚVZ SR, nástenky, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese Rožňava a pod. Naďalej sa vykonávalo individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu, v hodnotenom období sa poradenstvo poskytlo 190 klientom. V rámci činnosti vo všeobecnom PCOPZ boli u klientov doplnené údaje o vybraných determinantoch zdravia (údaje o stravovacích návykoch, pohybovej aktivite boli zadané do databázy TZS v.2009).

Naďalej sa vykonávali skupinové aktivity na zvyšovanie pohybovej aktivity obyvateľstva. Dva razy týždenne od 16⁰⁰–17⁰⁰ hod. sa realizovali aktivity v priestoroch RÚVZ. Pohybové aktivity sa uskutočnili 49-krát a priemerne sa na jednom cvičení zúčastnilo 11 klientov z radov dospelých a zabezpečoval ich externý cvičiteľ. Fitness centrum na RÚVZ využili 2 pracovníci 22-krát.

Pracovníci oddelenia podpory zdravia v spolupráci s mestom Rožňava, so strediskom Domka v Rožňave, so Strednou zdravotníckou školou v Rožňave, s Územným spolkom Slovenského červeného kríža v Rožňave, s OR PZ v Rožňave, s DPO SR v Rožňave, s Centrom voľného času v Rožňave, s Východoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a.s. Košice, závod Rožňava a v Rožňave a s Hypermarketom Tesco v Rožňave 29.05.2013 pri príležitosti Svetového dňa pohybom ku zdraviu usporiadali na sídlisku Juh v Rožňave súťažné športové podujatie s názvom „Čo sa hýbe, to je živé III“. Akcia bola prioritne zameraná na žiakov 5. a 6. ročníkov základných škôl a prímých gymnázií v okrese Rožňava ale aj na mládež a dospelú populáciu. V rámci tohoto podujatia si zmerali medzi sebou sily jednotlivé triedy, ktoré súťažili na pripravených 14 stanovištiach (1. Basketbalový kôš, 2. Futbalová bránka, 3. Florbalová bránka, 4. Fúrik, 5. Prenášanie, 6. Beh, 7. Drepy, 8. Kliky, 9. Bicykle a kolobežky, 10. Granáty, 11. Hasičská štafeta, 12. Vedomostná súťaž, 13. KPR, 14. Ošetrovanie zranenia). Technické podmienky a činnosť na jednotlivých stanovištiach zabezpečovali organizátori a animátori zo všetkých stredných škôl v Rožňave (spolu 27 osôb - organizátorov a 36 animátorov). Podľa súčtu získaných bodov z jednotlivých disciplín si triedne kolektívy vybrali ceny, ktoré im venovali sponzori podujatia: M-fly, s.r.o., Liptovský Mikuláš, Vyteza s.r.o., Košice, Zoologická záhrada Košice, Technické služby mesta Rožňava, TIC Rožňava, **Mgr. Miloš Kočtúch - MIKO Športové potreby Rožňava**, MBK Región Rožňava, Košická detská historická železnica, UPJŠ v Košiciach - Botanická záhrada, **BOWLING CLUB CÉDER** v Rožňave, TENIS KLUB BETLIAR s.r.o., Bedminton Kgb 2010 Rožňava a SMZ - Služby, a.s. Jelšava. Všetky ceny súvisia s vykonávaním pohybovej aktivity a poradie im pripísali až samotní súťažiaci podľa atraktivity pre jednotlivé triedne kolektívy.

Počas podujatia prebiehali na sídlisku Juh sprievodné aktivity Zóny M, Bedmintonového klubu KGB 2010 a bola možnosť vyskúšať si lezeckú stenu. Pitný režim pre všetkých účastníkov podujatia zabezpečovala Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., závod Rožňava.

Z prihlásených 14 tried z 9 škôl sa podujatia zúčastnilo 11 tried zo 7 škôl v okrese Rožňava.

Na podujatí bolo 205 žiakov 5. a 6. ročníkov.

22. júna 2013 sa v Rožňave uskutočnilo športové podujatie s názvom Deň plný bežcov s Adriánom, na ktorom v priebehu 10 hodín po vytýčených trasách v Rožňave a v okolí mesta

behal vytrvalostný bežec, ku ktorému sa pripájali ďalší obyvatelia mesta. Podujatie organizovalo CVČ v Rožňave a v rámci sprievodných podujatí poskytovali svoje služby aj pracovníci oddelenia podpory zdravia prostredníctvom všeobecného PCOPZ pri RÚVZ v Rožňave.

C) Tabak, alkohol, drogy:

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané aj na zníženie škôd spôsobených alkoholom, drogami a tabakovými výrobkami. Prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód sa v oblasti prevencie, nebezpečenstva a škodlivého vplyvu návykových látok na človeka a tiež v oblasti prevencie nelátkových závislostí pôsobilo na obyvateľstvo, prioritne na deti a mládež (interaktívne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia, články, informácie, letáky, nástenky, využitie DVD Kým stúpa dym).

U 52 klientov – fajčiarov bol vykonaný dotazníkový prieskum zameraný na zistenie závislosti na nikotíne. Vyhodnotením FAGERSTROMOVHO dotazníka sa zistilo, že 11 (21,15%) fajčiarov nie je závislý na nikotíne, 13 (25%) vykazuje strednú závislosť, 23 (44,2%) fajčiarov je silne závislý na nikotíne a veľmi silne závislý bolo 5 (9,6%) klientov. Vo všeobecnom PCOPZ sa vykonávalo individuálne poradenstvo o rizikách nadmerného užívania alkoholu a tabaku u klientov a u ich rodinných príslušníkov.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa bez tabaku sa v priestoroch autobusovej stanice v Rožňave uskutočnila zdravotno-výchovná kampaň, pri ktorej bolo oslovených 24 fajčiarov. Počas kampane sa vykonávalo meranie oxidu uhoľnatého prístrojom Smokerlyzer a poskytovalo sa odborné poradenstvo zamerané na prevenciu a zanechanie fajčenia.

Medziodborová úloha – odbor preventívneho pracovného lekárstva

Úroveň informovanosti obyvateľstva o zdravom spôsobe života zvyšovali odborní pracovníci oddelenia PPL aj formou prednáškovej činnosti, publikačnej činnosti a odborným poradenstvom v rámci špecializovaného poradenského centra ochrany a podpory zdravia pri práci (36 klientov). Zároveň činnosti zamerané na ochranu, zachovanie alebo prinavrátenie zdravia boli realizované aj prostredníctvom konzultačnej činnosti (261 klientov). Realizoval sa projekt Zdravé pracoviská – Časť pracovné prostredie a pracovné podmienky v SCA HP Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka za účasti 214 respondentov. Na pracoviskách bolo vykonaných 102 kontrol fajčenia. V súvislosti so zavádzaním systémov riadenia ochrany a podpory zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci, vrátane edukácie v tejto oblasti bolo vyplnených 64 kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

V rámci zlepšovania podmienok pre zamestnancov z hľadiska prevencie chorôb z povolania a nadmernej psychickej pracovnej záťaže v odvetviach s významnými rizikovými faktormi práce a pracovného prostredia sa aktívne spolupracuje s UNLP KE Klinika pracovného lekárstva a klinickej toxikológie a s nešťátnymi zdravotníckymi zariadeniami vykonávajúcimi závodné zdravotné služby v problematike ochorení podmienených prácou. V prvom polroku bolo prešetrených 16 podozrení na chorobu z povolania. V poradenskom centre ochrany a podpory zdravia je využívaný informačný materiál o problematikách PPL v súvislosti s výrobnými technológiami ako aj s možnými negatívnymi účinkami faktorov pracovného prostredia.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Podľa usmernenia gestora sa v mesiaci máj a jún 2013 realizoval dotazníkový prieskum, ktorý bol zameraný na sledovanie zdravotného uvedomenia a výskyt najzávažnejších rizikových faktorov v populácii SR. Prieskum sa v okrese Rožňava realizoval u 104 respondentov, rozdelených podľa pohlavia a vekových skupín. V súčasnosti prebieha vkladanie získaných údajov do databázy, ktorá bude následne odoslaná na ÚVZ SR v Bratislave.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

V prvom polroku 2013 sa zdravotno-výchovné aktivity zamerali na zvýšenie povedomia obyvateľstva v oblasti životného štýlu a zdravej výživy.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci prevencie obezity sa zamerali aj na edukáciu obyvateľstva o rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení a nádorových ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii – distribúcia edukačných materiálov vyhotovených odbornými pracovníkmi oddelenia podpory zdravia, názorná propagácia – formou nástenky umiestnenej vo vstupnej hale RÚVZ.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, obezita, hypertenzia u klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ. Jednalo sa o 190 obyvateľov okresu, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály zo zameraním na udržanie optimálnej telesnej hmotnosti, zdravú výživu a pohybovú aktivitu. Klientom s nadhmotnosťou a s obezitou bola doporučená návšteva špecializovaného poradenského centra správnej výživy a úpravy hmotnosti.

Realizovali sa zdravotno-výchovné akcie zamerané na zdravú výživu, rozvoj a propagáciu pohybovej aktivity obyvateľstva, ktoré sú opísané v časti 9.1 Národný program podpory zdravia.

V rámci projektu zdravé pracoviská v SCA HP Gemerská Hôrka je realizovaný projekt Health and Lifestyle PCE.- súťaž dobrovoľných 5 členných skupín zamestnancov s cieľom dosiahnutia kladnej odozvy organizmu zmenou životného štýlu. Hlavnými cieľmi zamestnancov je túto zmenu dosiahnuť zvýšením pohybovej aktivity a zdravou výživou. V prvom polroku 2013 bola vypracovaná metodika vyhodnotenia súťaže a bola vykonaná 1 kontrola v spolupráci s odd.pre ľudské zdroje. V 1. polroku 2013 bolo v rámci činnosti PCOPZP realizované individuálne poradenstvo v 36 prípadoch.

Odborní pracovníci oddelenia PPL v rámci ŠZD v prvom polroku 2013 realizovali 50 kontrol. Zistené nedostatky boli riešené v rámci jednaní so zamestnávateľmi, kde boli prijaté opatrenia na odstránenie nedostatkov. Rozsah realizácie uvedených opatrení touto formou sa ukázal ako dostatočný a efektívny prostriedok a nebolo potrebné pristupovať k sankčným opatreniam. V rámci metodického vedenia zamestnávateľov v oblasti ochrany a podpory zdravia zamestnancov pri práci boli prioritne usmerňované spoločnosti, kde je vykonávaná riziková práca. V prvom polroku 2013 bolo realizovaných na rizikových pracoviskách 15 kontrol. V rámci posudkovej činnosti bolo vykonaných 78 ohliadok novovúádzaných priestorov do prevádzky. V závode SCA HP SLOVAKIA s.r.o. Gemerská Hôrka pokračuje spoločný postup riešenia projektu Zdravé pracoviská.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU

8.apríla 2013 sa začal 5. ročník celonárodnej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie s názvom „Vyzvi srdce k pohybu“. Cieľom kampane bolo formou súťaže povzbudiť čo najviac ľudí, aby zaradili do svojho voľného času každodenne aspoň 30 minút pohybových aktivít a tak si upevnili alebo zlepšili svoje telesné a duševné zdravie.

Úloha sa realizovala podľa usmernenia gestora. Pri realizácii úlohy sa uplatnili všetky dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava, článok v regionálnych novinách, informácia v infotexte káblovej televízie, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese. Prihlášky do súťaže a aj zdravotno-výchovný materiál bol distribuovaný na miesta s najvyššou návštevnosťou obyvateľstva (zdravotnícke zariadenia, mestské a obecné úrady, obvodný úrad, nákupné strediská a pod.). V súčasnosti prebieha zber účastníckych listov a následne ich zaslanie na RÚVZ v Banskej Bystrici.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2014

V súvislosti s touto úlohou sa realizovali zdravotno-výchovné aktivity zamerané na prevenciu fajčenia a poradenstvo na odvykanie od fajčenia, ktoré sú opísané v časti 9.1 Národný program podpory zdravia.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT

Úloha sa v 1. polroku 2013 nerealizovala.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Úloha sa v 1. polroku 2013 nerealizovala

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

V prvom polroku 2013 sa uskutočnili 2 výjazdy všeobecného PCOPZ do seniorských organizácií. V Klube dôchodcov v Brzotíne bolo vyšetrených 13 seniorov a v Klube dôchodcov vo Vlachove 24 seniorov. V týchto dvoch kluboch sa realizovali aj aktivity v súvislosti s Týždňom mozgu 2013. Zároveň boli pri príležitosti Týždňa mozgu 2013 elektronicky odoslané zdravotno-výchovné materiály do všetkých základných a stredných škôl v okrese Rožňava, do všetkých miest a obcí v okrese Rožňava, do regionálneho denníka a do infotextu káblovej televízie v Rožňave. U seniorov sa realizujú aj kurzy samomerania krvného tlaku. Absolvovalo ich 11 seniorov.

V Zariadení pre seniorov Juraja Schoppera v Rožňave a v Domove dôchodcov Subsidium v Rožňave boli vykonané dve zdravotno-výchovné aktivity so zameraním na zdravý životný štýl seniorov a chronické neinfekčné ochorenia.

Prostredníctvom predsedu OO JDS v Rožňave bol distribuovaný zdravotno-výchovný materiál zameraný na zdravý životný štýl, vysoký krvný tlak, cukrovku, fajčenie, duševné zdravie a Alzheimerovu chorobu do jednotlivých základných organizácii v okrese.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Na výchovu a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu sa využíva najmä zdravotno-výchovný materiál – letáky vlastnej réžie, ktoré sa distribuujú na oddelenie gynekologicko-pôrodnice, do gynekologických resp. prenatálnych poradní, do čakárni APL pre deti a dorast, do materských škôl, do súkromných jasí a do predajne Detský svet v Rožňave.

V rámci tejto úlohy sa realizuje regionálny Projekt Zajko, do ktorého sa zapojilo 22 materských škôl z okresu Rožňava. Hlavnou cieľovou skupinou tohto projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3- až 5-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Ďalšími cieľovými skupinami, ku ktorým smerujú opatrenia na prevenciu ústnych ochorení, sú rodičia a učitelia materských škôl. Projekt Zajko sa realizuje v 6 etapách. V III. etape bol u rodičov vykonaný monitoring vedomostí o stomatohygiene formou dotazníka. V priebehu IV. a V. etapy boli podľa harmonogramu vykonávané edukačné aktivity priamo v materských školách za pomoci dvoch putovných edukačných balíkov (obsah balíka: model chrupu, model zuba, zubná kefka, plyšový zajac, DVD s rozprávkami). V. etapa projektu Zajko bola ukončená v júni 2013.

V rámci formovania návykov súvisiacich so zdravým životným štýlom, s podporou a ochranou zdravia a prevenciou chronických neinfekčných ochorení sa v prvom polroku 2013 pre deti a mládež realizovali zdravotno-výchovné aktivity, pri ktorých sa využívali všetky formy a prostriedky zdravotno-výchovného pôsobenia. Prednostne sa využívali interaktívne a zážitkové metódy, pri ktorých dochádza k rýchlejšim a trvalejším zmenám postojov v oblasti zdravej výživy, pohybovej aktivity, bezpečnosti, prevencie látkových a nelátkových závislostí, duševného zdravia, zdravých vzťahov a sexuálneho zdravia.

Podrobnejší opis jednotlivých aktivít súvisiacich s mládežou je uvedený pri odpočte úlohy 9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA.

9.8 CINDI PROGRAM SR

V rámci CINDI programu SR boli vykonávané aktivity zamerané na znižovanie rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov a bola zabezpečená spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe prostredníctvom zaistenia plynulej prevádzky všeobecného poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len PCOPZ) ako aj špecializovaných PCOPZ - správnej výživy a úpravy hmotnosti, prevencie a odvykania od fajčenia a ochrany a podpory zdravia pri práci. V prvom polroku 2013 boli poskytnuté služby všeobecným PCOPZ a špecializovaným PCOPZ 312 klientom (všeobecné 190 z toho 41 (21,6%) mužov a 149 (78,4%) žien, špecializované 127 z toho 46 (36,2%) mužov a 81 (63,8%) žien). Zabezpečilo sa individuálne a skupinové poradenstvo aj na pracoviskách a komunitách žijúcich na vidieku výjazdmi všeobecného PCOPZ. V hodnotenom období bolo uskutočnených 12 výjazdov do 9 zariadení s počtom vyšetrených klientov 166. Kurzy samomerania tlaku krvi sa realizovali prostredníctvom všeobecného PCOPZ odbornou pracovníčkou oddelenia podpory zdravia. Absolvovalo ho 29 klientov.

Úlohy a ciele CINDI programu sa propagovali v masovo-komunikačných prostriedkoch, na webovej stránke RÚVZ, elektronickou poštou boli odoslané do 50 miest a obcí v okrese, do 37 základných škôl a do 6 stredných škôl a taktiež prostredníctvom distribúcie zdravotno-výchovného materiálu.

9.9 EHES

V prvom polroku 2013 sa úloha nerealizovala.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Senici**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
1.1	PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky
1.2	NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky
1.3	ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ	ÚVZ SR
	medziodborová úloha (odbory HŽP, PPL a OFŽP) ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ	Roky 2013 - 2015
1.4	SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKO VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DEŤÍ V ROZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA	ÚVZ SR
	medziodborová úloha (odbory HŽP, HDM a OFŽP) ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ	Roky 2013 - 2015
1.5	ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKO V PITNÝCH VODÁCH	RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre pitnú vodu
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky
1.6	TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	Rok 2013, 2014
1.7	Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách	RÚVZ so sídlom v Žiline
	Vybrané RÚVZ v SR	Roky 2013 - 2015

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

- plní sa v súlade s požiadavkami gestora

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

- plní sa v súlade s požiadavkami gestora

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

- RÚVZ Senica sa nepodieľa na riešení

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V ROZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

- RÚVZ sa nepodieľa na riešení

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

- riešenie spočíva v zisťovaní predpokladaných pesticídnych látok v blízkosti významných vodárenských lokalít.

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

- RÚVZ Senica sa nepodieľa

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

- RÚVZ Senica nerieši

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
2.1	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky
2.2	Intervencie na podporu zdravia pri práci	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky
2.3	Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici	Rok 2013
2.4	Ľudský biomonitring - sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom a pracovnom prostredí	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	medziodborová úloha (odbory HŽP, PPL a OFŽP) RÚVZ v sídle kraja a ďalšie vybrané RÚVZ	Rok 2013 a ďalšie roky
2.5	Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky
2.6	Aktuálne problémové situácie riešené v jednotlivých regiónoch	RÚVZ v sídle kraja
	RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

V rámci plnenia stanovenej úlohy bolo do 30.06.2013 vydaných 10 rozhodnutí o rizikových prácach, v 5 organizáciách boli rizikové práce prehodnotené, novo vyhlásené rizikové práce boli v 4 organizáciách. V jednej organizácii boli určené rizikové práce zrušené. V rámci výkonu ŠZD bolo v priebehu 1. polroka 2013 vykonaných 14 previerok zameraných na rizikové práce ukončených záznamom.

V súčasnej dobe evidujeme v okresoch v pôsobnosti RÚVZ Senica 3107 zamestnancov v riziku, z toho 564 žien. Prevládajúcim faktorom je hluk s počtom exponovaných zamestnancov 2 930, z toho 450 žien. V rámci tejto úlohy bolo vyplnených 49 dotazníkov H o informovanosti zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V rámci plnenia tejto úlohy sa zameriavame na uplatňovanie Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci a jeho legislatívnych úprav NV SR č. 300/2007 Z.z. a NV SR č. 471/2011 Z.z.

V období do 30.06.2013 sme v rámci výkonu ŠZD vykonali 12 previerok ukončených záznamom, schválené boli 4 prevádzkové poriadky pre prácu s expozíciou chemickým faktorom. V rámci tejto úlohy boli vyplnené 3 dotazníky C o informovanosti zamestnancov.

V 1. polroku roku 2013 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu spôsobenú nesprávnym použitím toxických látok.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

Uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z, ktorým sa mení nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci a Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci realizujeme prostredníctvom výkonu ŠZD. V okrese Skalica sú určené rizikové práce – práca s cytostatikami vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Skalica, a.s. a to v profesii lekár (2/1) a zdravotná sestra (4/4).

Evidujeme jednu organizáciu Euroframe, a.s. Skalica, ktorá má oprávnenie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

V 1. polroku 2013 boli vydané 2 rozhodnutia na odstraňovanie stavebných materiálov s obsahom azbestu pre firmy Peter Dobrovodský Trnava a Emtrade NR, s.r.o. Nitra.

V okresoch Senica a Skalica evidujeme menšie firmy, ktoré spracovávajú tvrdé drevo.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V okrese Skalica naďalej evidujeme jednu organizáciu, v ktorej sú určené rizikové práce z titulu psychickej pracovnej záťaže – Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb pre dospelých Holíč.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

V okresoch Senica a Skalica evidujeme jednu organizáciu, v ktorej sú určené rizikové práce z titulu DNJZ a to Baňa Čáry a.s. v profesii baník – mechanizované razenie a baník na stenovom porube.

V priebehu 1. polroku 2013 sme prešetrovali 1 podozrenie na chorobu z povolania položka č. 29 zoznamu chorôb z povolania. V 1. polroku 2013 nebola priznaná žiadna choroba z povolania v položke č.29.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Tejto problematike sa venujeme priebežne, poradenstvo poskytujeme v rámci výkonu ŠZD a konzultácií.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

V rámci činností oddelenia sa zameriavame na prevenciu rizík pri práci. V mesiaci október sa budeme podieľať na kampani Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci „European Week for Safety and Health at Work“.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V rámci tejto úlohy sme v 1. polroku 2013 vykonali štátny zdravotný dozor v 8 chránených dielňach a 8 chránených pracoviskách. Bola sledovaná vhodnosť úprav pracovných podmienok zamestnancov so ZPS, ich zaradenie v pracovnom procese a individuálna úprava pracovného miesta. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli vyplnené 3 kontrolné listy Z informovanosti zamestnancov.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

Trnavský región

2.6.2

Pri pracovnom stretnutí RÚVZ Trnavského a Žilinského kraja dňa 29.04.2013 boli pre plnenie úlohy „Prieskum psychickej pracovnej záťaže učiteľov základných a stredných škôl“ zvolené v Trnavskom kraji stredné školy – gymnáziá. Po dohovore so štatutárnym zástupcom Gymnázia Ladislava Novomeského v Senici dňa 21.06.2013 bude zhodnotenie pracovnej záťaže a úroveň pracovných podmienok vykonané na prelome mesiacov august - september 2013. Prieskum bude realizovaný formou dotazníkov. Respondentmi budú pedagogickí zamestnanci školy. Hodnotenie úroveň pracovných podmienok z hľadiska psychickej pracovnej záťaže bude realizované za prítomnosti zodpovedného zamestnanca formou riadeného dotazníka.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
3.1	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	15. január 2014 a ďalšie roky
3.2	Monitoring jodidácie kuchynskej soli <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	15. január 2014 a ďalšie roky
3.3	Bezpečnosť PET fliaš	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2014
3.4	Bezpečnosť výrobkov určených pre deti	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2014
3.5	Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2014
3.6	Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	31. december 2013 a ďalšie roky
3.7	Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2014
3.8	Výživa a nutričný stav seniorov v domovoch dôchodcov	RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ so sídlom v Poprade	30.5.2014
3.9	Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch	RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	RÚVZ so sídlom v Trenčíne	15. január 2014

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úloha je riešená priebežne. V 1. polroku 2013 bolo do projektu zatiaľ zapojených 41 respondentov v požadovaných vekových kategóriách nasledovne: mladšie ženy – 11, staršie ženy – 20, mladší muži – 4, starší muži – 6.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Úloha je riešená priebežne podľa rozpracovaného plánu a to odberom 2 vzoriek soli mesačne. V 1. polroku 2013 bol zrealizovaný odber 8 vzoriek kuchynskej soli na zisťovanie obsahu KJ/KJO3 a feroxyanidu draselného, pôvod solí bol najmä z krajín EÚ. Na základe výsledkov laboratórnych analýz odobraté vzorky vyhovovali v sledovaných ukazovateľoch požiadavkám PK SR.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

RÚVZ so sídlom v Senici úlohu nerealizuje.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Úloha bude realizovaná v rámci odberu 1 vzorky plastového výrobku určeného pre deti do 3 rokov veku. Odber vzorky je naplánovaný na mesiac september 2013.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Úloha bude realizovaná v rámci odberu 1 vzorky papierového a kartónového obalu. Odber vzorky je naplánovaný na mesiac september 2013.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Úloha je riešená priebežne, počas 1. polroka 2013 sa realizoval zber údajov, ktoré boli spracúvané a vkladané do tabuliek. V rámci monitoringu boli odobraté 2 vzorky na kumarín a mentofurán a odoslané na laboratórne vyšetrenie do laboratórií ÚVZ SR v Bratislave.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Úloha bude realizovaná v rámci odberu 1 vzorky plastového výrobku na stanovenie bisfenolu A. Odber vzorky je naplánovaný na 2. polrok 2013.

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV DÔCHODCOV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

RÚVZ so sídlom v Senici úlohu nerealizuje.

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

RÚVZ so sídlom v Senici úlohu nerealizuje.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
4.1	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2012-2016 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri	Rok 2020
4.2	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál	RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2014
4.3	Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí <i>Úloha nadväzuje na Viacročný plán pre úradnú kontrolu a štátny zdravotný dozor</i>	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	Rok 2013
4.4	Zhodnotenie príjmu jódu u obyvateľov SR	RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote RÚVZ so sídlom v Košiciach ÚVZ SR
	vybrané RÚVZ v SR	Priebežne
4.5	Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV <i>Úloha podporuje plnenie Národného programu prevencie obezity</i>	RÚVZ so sídlom vo Zvolene RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2016
4.6	Objektivizácia expozície a hodnotenie styrenu vo vnútornom prostredí vybraných materských škôl v súvislosti s použitím polystyrénových a polyesterových materiálov	RÚVZ hl. mesto Bratislava so sídlom v Bratislave
	RÚVZ hl. m. Bratislava so sídlom v Bratislave	Rok 2013

4.2 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Projekt sa plní priebežne. Do projektu sú zapojení študenti stredných škôl. Bol vykonaný dotazníkový prieskum, antropometrické vyšetrenia študentov a odbery vzoriek stravy vo vybraných školách (120 študentov – 60 zo SOŠ Senica, 60 z Gymnázia Ladislava Novomeského Senica). Prebieha spracovanie dát do elektronickej podoby.

4.3 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok v potravinách

Projekt sa plní priebežne. Bol vykonaný dotazníkový prieskum, do ktorého bolo zapojených 20 detí vo veku 12 rokov. Prebieha spracovanie dát do elektronickej podoby.

4.5 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

Projekt sa plní priebežne. Boli vykonané mimoriadne ciele kontroly v 9 školách (7 ZŠ, 2 stredné školy), v ktorých bolo skontrolovaných 21 priestorov na výučbu telesnej výchovy. Najčastejšie zisťovanými nedostatkami boli neúplné prevádzkové poriadky a nedostatky stavebno-technického charakteru (poškodené povrchy stien, podláh v telocvičniach, šatniach a umyvárkach, nefunkčné zariadenia na osobnú hygienu). Správa z kontroly bola poslaná ÚVZ SR Bratislava.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
6.1	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	Národný imunizačný program SR <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.2	Surveillance infekčných chorôb	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.3	Informačný systém prenosných ochorení	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.4	Nozokomiálne nákazy	RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.5	Mimoriadne epidemiologické situácie	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.6	Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV	ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu
	RÚVZ v SR	priebežne
6.7	Prevenca HIV/AIDS	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	december 2016
6.8	Poradne očkovania	RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave
	RÚVZ v SR	priebežne
6.9	Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Komárne
	RÚVZ v SR, SZU Bratislava - FVZ	do konca roku 2014

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Očkujúci lekári boli písomne (e-mailami) informovaní o vykonávaní očkovania na základe zaslaného Očkovacieho kalendára na rok 2013.

Priebežne boli vykonávané telefonické konzultácie ohľadom očkovania detskej i dospeljej populácie vrátane konzultácii pred cestou do zahraničia.

Kontrola očkovania bude realizovaná v zmysle Odborného usmernenia MZ SR Hlavného hygienika SR v II. polroku 2013.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Úloha sa vykonáva priebežne v spolupráci s lekármi prvého kontaktu a odbornými lekármi. Zlepšilo sa hlásenie infekčných ochorení, chrípky a chrípke podobných ochorení.

V zdravotníckych zariadeniach okresov Senica a Skalica bolo vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru 43 kontrol.

V okrese Senica a Skalica bola vykonaná kontrola funkčnej schopnosti 26 sterilizačných prístrojov a bolo odobratých 60 vzoriek na kontrolu dezinfekcie a sterility.

Na oddelení bolo celkovo vydaných 18 rozhodnutí vrátane uvedenia do prevádzky priestorov zdravotníckych zariadení a schválenia prevádzkového poriadku. V rámci vykonávania jarnej deratizácie v okresoch Senica a Skalica bolo vydaných 104 odborných usmernení na vykonávanie celoplošnej jarnej deratizácie v mestách a obciach okresov Senica a Skalica.

V prevencii prenosných ochorení vykonávame edukačnú činnosť najmä prostredníctvom uverejňovania článkov na web stránke nášho úradu a v lokálnych médiách.

V súvislosti Európskeho imunizačného týždňa 2013 (22. - 27. apríl 2013) European Immunization Week- EIW 2013 v regionálnej tlači a na webových stránkach miest Senica, Skalica a Holíč, ako aj na stránkach RUVZ Senica boli prezentované články o význame imunity a očkovania a nových očkovacích látkach. V oblasti prenosných ochorení a problematiky očkovania bolo poskytnutých 203 konzultácií.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Do informačného systému EPIS sú vkladané údaje o prenosných ochoreniach priebežne počas celého roka. V sledovanom období bolo za okres Senica vložených do systému 211 údajov a 132 epidemiologických šetrení. Za okres Skalica bolo vložených do systému 223 údajov a vykonaných 107 epidemiologických šetrení v ohnisku. Systém rýchleho varovania sa plne využíval počas uplynutého obdobia.

Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz. Spätne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD a odborná zdravotnícka verejnosť.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

RÚVZ Senica pokračuje v zapojení sa do projektu HELICS EU aj v roku 2013. Spracúvajú sa sledované zdravotné dokumentácie pacientov hospitalizovaných vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Skalica na oddeleniach OAIM a na chirurgickom za obdobie roku 2012.

K sledovanému termínu boli na oddelení epidemiológie evidované 4 nozokomiálne nákazy z dvoch oddelení FNsp Skalica.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

K sledovanému termínu nebola zaznamenaná žiadna mimoriadna epidemiologická situácia. Bolo vykonané aktualizovanie spracovaného pandemického plánu a krízového plánu na regionálnej úrovni so zapracovaním aktuálnych kontaktných adries, telefónnych čísiel všetkých zložiek, ktoré sa bezprostredne podieľajú pri zvládnutí mimoriadnej epidemiologickej situácie.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V spádovom území RÚVZ Senica sa v roku 2013 odoberali vzorky odpadovej vody podľa plánu odberov ÚVZ SR paralelne z dvoch odberových miest čističiek odpadových vôd v Skalici (4 vzorky) a v Senici (4 vzorky). Z odobratého počtu vyšetrených vzoriek odpadových vôd vzorkách boli negatívne výsledky. V sledovanom období neboli hlásené žiadne akútne chabé parézy

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Interaktívny projekt sa bude realizovať v 2.polroku 2013.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

V roku 2013 zriadená poradňa očkovania poskytovala informácie 1x do mesiaca o povinnom, odporúčanom očkovaní, ochoreniach preventabilných očkovaním, kontraindikáciách a nežiadúcich účinkoch očkovania, taktiež informácie pred cestou do zahraničia. Informácie využívali najmä zdravotnícki pracovníci. Väčšinou sa jednalo o otázky ohľadom kontraindikácií očkovania a doočkovania detí jednotlivými očkovacími látkami pri prekročení doporučenej schémy očkovania. Záujem zo strany laickej verejnosti bol minimálny a zväčša sa týkal zaočkovaniu pred cestou do zahraničia.

6.9. IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVNÚJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

V nadväznosti na realizáciu úlohy bola vykonaná výskumná časť projektu. Gestormi sú RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a RÚVZ so sídlom v Komárne. Výskum sa realizoval v termíne od 10.6.2013 do 21.6.2013, formou dotazníkov v dvoch cieľových skupinách – budúci rodičia (absolventky vybraných stredných škôl) a rodičia (mamičky vo vybraných pediatrických ambulanciách) .

Za okres Senica boli vybrané Gymnázium Ladislava Novomeského Senica (10 respondentov) a 2 pediatrické ambulancie v Senici (10 respondentov).

V okrese Skalica boli vybrané – Súkromná stredná odborná škola VIA HUMANA Skalica (10 respondentov) a 2 pediatrické ambulancie v Skalici (10 respondentov).

Uvedené dotazníky boli zaslané na spracovanie gestorovi projektu.

9 PODPORA ZDRAVIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
9.1	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	Národný program podpory zdravia	ÚVZ SR
9.1.1	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
	Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.2	Národný program prevencie nadváhy a obezity	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.2.1	Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie	RÚVZ BB
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.3	Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012-2014	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, ministerstvá	
9.3.1	Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win” – „Prestaň a vyhraj“	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.4	Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunit na roky 2009 - 2015	ÚVZ SR
	Vybrané RÚVZ v SR	
9.5	Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike	ÚVZ SR
	Medzirezortná pracovná skupina, ÚVZ SR a všetky RÚVZ v SR	
9.6	Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenská Alzheimerova spoločnosť	
9.7	Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, spolupracujúce mimovládne organizácie, orgány samosprávy a štátnej správy	
9.7.1		RÚVZ v Bratislave

9.7.2	Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji.	
	RÚVZ v Bratislave	
	Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena	RÚVZ Košice
	RÚVZ Košice	
9.8	CINDI program SR	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.9	EHES - European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	Všetky RÚVZ v SR (len II. fáza projektu)	

9.1. „Národný program podpory zdravia“

Plní sa priebežne. V rámci NPPZ sa realizujú všetky nižšie uvedené aktivity.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Plní sa priebežne. Bol vykonaný dotazníkový prieskum u 107 respondentov od 15 rokov vyššie podľa požiadaviek gestora. Prebieha spracovanie dát do elektronickej podoby.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Projekt sa realizuje priebežne prostredníctvom CPZ. Klientom sú poskytované informácie o zdravom životnom štýle. V podnikoch (TESCO – 20 ľudí, SWEEDWOD – 60 ľudí, INA Skalica – 40 ľudí) boli zrealizované vyšetrenia a prednášky o výžive, pohybovej aktivite, obezite a jej komplikáciách. Pri príležitosti Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ sme sa zúčastnili športového podujatia „Jablonická desiatka“, ktoré prebiehalo pod záštitou Kancelárie WHO na Slovensku. Počas podujatia sme účastníkom behu a ostatným záujemcom merali krvný tlak a poskytli zdravotno-výchovné poradenstvo (213 účastníkov). Vyzvali sme školy na otvorenie športových areálov pre verejnosť a spolupodielali sme sa na realizácii akcie „Míľa pre mamu“ v Senici (1300 ľudí) a Skalici (269 ľudí).

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Projekt sa realizuje priebežne. Projekt sme spropagovali v regionálnej televízii TV Sen, na webovej stránke RÚVZ Senica a zabezpečili sme distribúciu účastníckych listov. Vyplnené účastnícke listy boli odoslané gestorovi projektu.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Projekt sa realizuje priebežne. K Svetovému dňu bez tabaku bola zrealizovaná kampaň „Exfajčiari sú nezastaviteľní“. V priestoroch Mestského úradu v Senici sme záujemcom vyšetrili hodnotu CO vo vydychovanom vzduchu, tlak krvi, poskytli poradenstvo a edukačné materiály. Celkovo bolo vyšetrených 36 ľudí.

312 kontrol vykonali zamestnanci RÚVZ so sídlom v Senici podľa zákona NR SR č. 377/2004 o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Pravidelne podľa záujmu škôl, resp. iných subjektov boli realizované besedy o zdravom životnom štýle, ktorých súčasťou je aj problematika užívania alkoholu a prevencia alkoholizmu.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Plní sa priebežne. V rámci Týždňa mozgu boli uskutočnené tvorivé dielne zamerané na prevenciu ochorení mozgu. Zúčastnilo sa ich 41 seniorov. Ďalej bol poskytnutý edukačný materiál SČK, Zväzu invalidov, Klubu dôchodcov v Senici (Typy pre lepšiu pamäť, Obezita, Stres, Žijeme zdravo, Pyramída zdravej výživy, Alzheimerova choroba, Vysoký tlak).

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Projekt sa realizuje priebežne. V spolupráci s Komisiou pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri mestskom zastupiteľstve Senica sme zrealizovali projekt „**Na prázdniny bezpečne**“, ktorého sa zúčastnili žiaci prvých ročníkov ZŠ v Senica. Cieľom projektu bola podpora zdravia, prevencia úrazov počas prázdnin, informovanie účastníkov o rizikových situáciách a následkoch protispoločenského a kriminálneho správania, realizácia voľnočasových aktivít a zníženie kriminality detí a mládeže na území mesta Senica a priľahlých lokalitách. Zrealizované boli besedy zamerané na prevenciu zubného kazu a premietnuté zdravotno-výchovné rozprávky z DVD s využitím „Prečo zvieratka bolia zúbky“. Edukovaných bolo 170 detí.

Projekt „**Kto nás chráni**“ bol taktiež zrealizovaný v spolupráci s Komisiou pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri mestskom zastupiteľstve Senica. Bola uskutočnená výtvarná súťaž pre žiakov základných, špeciálnych a základných umeleckých škôl zameraná na prevenciu kriminality a drogových závislostí a následne výstava víťazných prác.

9.8. CINDI program SR

Projekt sa plní priebežne. V Centre podpory zdravia pri RÚVZ Senica v základnej poradni bolo vyšetrených 34 klientov, v špecializovaných poradniach 4 klienti (2 klientky v poradni zdravej výživy a 2 klienti v poradni na odvykanie od fajčenia). Počas výjazdových aktivít bolo vyšetrených 60 klientov v podniku SWEEDWOD, TESCO Senica 20 klientov, INA Skalica 40.

Všetkým bolo poskytnuté poradenstvo. K Svetovému dňu zdravia bola uskutočnená kampaň "Kontroluj svoj krvný tlak". V rámci kampane sme zorganizovali Deň otvorených dverí v Centre podpory zdravia pri RÚVZ Senica. Klientom bol vyšetrený krvný tlak a poskytnuté poradenstvo zamerané na prevenciu hypertenzie. Kampaň bola spropagovaná v regionálnej televízii TV Sen.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Spišskej Novej Vsi**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Cieľom plánu je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho a vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR. V priebehu 1. polroka 2013 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.2 Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS)

Cieľ

Cieľom projektu je zaviesť trvalo udržateľný informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni s uplatnením medzinárodných metodík spracovania pre možnosť porovnateľnosti údajov v medzinárodnom kontexte s reflektovaním aktuálnych problémov a výziev.

V spolupráci s relevantnými rezortmi je v súčasnosti vytváraný súbor dostupných indikátorov spracovaných metodikou ENHIS, tzv. factsheets, ktoré sú zverejnené na stránke www.uvzsr.sk. Pripravuje sa nový zoznam indikátorov, ktorý bude prezentovaný na 6. Ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví.

V priebehu 1. polroka 2013 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbory hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kofeínu v biologickom materiáli (moč).

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, spoluriešiteľmi bude 8 RÚVZ v sídle kraja.

V priebehu 1. polroka 2013 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbory hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Výstupom riešenia úlohy bude databáza údajov prehodnotenie kvality vnútorného ovzdušia v školách a respiračného zdravia detí v rôznych regiónoch Slovenska.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, v priebehu 1. polroka 2013 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR. nejedná sa o rutinné analýzy vzoriek pitnej vody, ale o cieleňé stanovovania zamerané na tie pesticídne látky, ktoré sa môžu v konkrétnom vodárenskom zdroji vyskytovať.

Gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre pitnú vodu, riešiteľským pracoviskami je ÚVZ a RÚVZ v SR.

V rámci plnenia úlohy budú v termíne do 30.7.2013 krajskými odborníkmi vytipované lokality za účelom zmapovania aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách.

1.6 TACTICS (Tools to Adress Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytnúť informácie, praktické nástroje a zdroje na podporu prijatia, implementácie a monitorovania príkladov dobrej praxe v oblasti prevencie úrazov detí a mládeže v Európe.

Gestorom a riešiteľom úlohy je ÚVZ SR, v priebehu 1. polroka 2013 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je overenie vplyvu sezónnosti na kvalitu vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách, vyhodnotenie kvality ukazovateľov mikroklimatických podmienok vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách.

Gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Žiline, riešiteľskými pracoviskami sú vybrané RÚVZ v SR, ktoré vykonávajú ŠZD v akvaparkoch.

V priebehu 1. polroka 2013 neboli dané požiadavky na plnenie predmetnej úlohy.

Úlohy vyplývajúce z problematiky územného obvodu

Sledovanie kvality vody v prameňoch na území Národného parku Slovenský raj

V 1. polroku 2013 bolo odobratých 15 vzoriek vôd z 15 prameňov nachádzajúcich sa v blízkosti najnavštevovanejších turistických trás na území Národného parku Slovenský raj, a to

Podlesok – vrt oproti reštaurácii Koliba, Čingov - Sokolský prameň, Košiarny briežok - Grófska studňa, Košiarny briežok - Skromná studnička, Rybníky – prameň pod lanovkou, Novoveská Huta - Kráľov prameň, prameň Klauzy, prameň Suchá Belá, Kláštorská pila, Geravy - prameň Zejmarská roklna, prameň Breznovica (Prielom Hornádu), Čierna dolina – prameň Sokol, prameň pri potoku Lesnica (pod tiesninou).

Výsledky kvality vody budú oznámené Správe Národného parku Slovenský raj, obecným úradom a hlavným prevádzkovateľom ubytovacích a stravovacích zariadení s požiadavkou na zabezpečenie príslušného oznámenia pre návštevníkov na informačných tabuliach.

Odborne spolupracovať s obecnými úradmi pri riešení problematiky v zásobovaní rómskych osád pitnou vodou

Pri štátnom zdravotnom dozore sú zisťované nedostatky v udržiavaní a funkčnosti verejných studní. Odstraňovanie týchto nedostatkov je veľmi zdĺhavé a v rómskych osadách často neefektívne. Negatívne je potrebné hodnotiť opakované ničenie uzatvárania na studni a zásahy do prevádzky chlórovacího zariadenia. Okolie studní je znečisťované, nie je možné vytvorenie ochranného pásma. Pretrváva aj ničenie stavebnej úpravy studní a čerpacích zariadení.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác v programovom vybavení ASTR sa priebežne aktualizuje. V prvom polroku 2013 bolo prehodnotených 12 firiem s predpokladaným výskytom rizikových prác. Vypracovaných bolo 10 rozhodnutí o zaradení prác do rizikových kategórií, z toho 3 rozhodnutia boli vydané pre nové podnikateľské subjekty. Zrušenie resp. preradenie z 3. kategórie rizika práce do 2. kategórie rizika práce bolo realizované v 1 spoločnosti. Tri spoločnosti oznámili zrušenie prevádzky (EURO 3B s.r.o. Spišská Nová Ves, Kotrady KOLUM Smižany a Obecné Lesy Smolnícka Huta – prevádzka „Píla“). Priebežne sa vykonáva hodnotenie protokolov z objektivizácie faktorov pracovného prostredia a navrhuje sa zaradenie prác do rizika. Za prvý polrok bolo predložených 8 protokolov z objektivizácie faktorov v pracovnom prostredí.

Pri výkone ŠZD sa kontroluje vykonávanie preventívnych lekárskeho prehliadok, vypracovanie a schválenie prevádzkových poriadkov a zisťuje sa informovanosť zamestnancov o rizikách. Preventívna lekárska starostlivosť je vykonávaná prostredníctvom PZS a tiež zmluvnými lekármi PZS ProCare. V prípade zaradenia prác do 1. a 2. kategórie rizika sú preventívne lekárske prehliadky vykonávané praktickými lekármi. V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves (okres Spišská Nová Ves a Gelnica) podľa zistených podkladov vykonávajú činnosť PZS v rozhodujúcich firmách 2 spoločnosti a to spoločnosť ProCare, a.s. Bratislava Stredisko Košice a Medison, s.r.o. Košice. Pracovná zdravotná služba ProCare a.s. má v Spišskej Novej Vsi ambulanciu na vykonávanie preventívnych lekárskeho prehliadok (MUDr. Peter Jankech). Pracovné zdravotné služby zabezpečujú

objektívizáciu faktorov pracovného prostredia, posúdenie rizika, vypracovanie prevádzkových poriadkov. Kvalita predkladaných protokolov je rôzna, v niektorých prípadoch je potrebné protokol vrátiť na dopracovanie. Prevažne sú zisťované chyby v dokumentovaní skutočnej expozície zamestnanca rizikovému faktoru a s tým súvisiaci prepočet.

Počet pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom je v územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves evidovaných 2 293 pracovníkov v riziku práce, z toho je 322 žien. Oproti minulému roku sa počet exponovaných pracovníkov zvýšil o 54, pričom počet exponovaných žien sa znížil o 68. Podľa rizikových faktorov je stále najviac pracovníkov exponovaných nadmernému hluku 2 227 pracovníkov, z toho je 294 žien, vibráciám 280 pracovníkov (z toho 2 ženy) a chemickým látkam a zmesiam vrátane prachu 309 pracovníkov (z toho 17 žien). Ostatným faktorom je spolu exponovaných 46 pracovníkov (z toho 20 žien).

Hygienická problematika rizikových prác, nutnosť preventívnej lekárskej starostlivosti, používanie OOPP a zariadení na osobnú hygienu, ako aj osvetová a poradenská činnosť v oblasti preventívneho pracovného lekárstva je vykonávané pri štátnom zdravotnom dozore, pri predkladaní a prejednávaní projektových dokumentácií. Konzultácie sú podávané najmä v súvislosti s výkonom ŠZD pri uvádzaní pracovných priestorov do prevádzky.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

Pri výkone ŠZD v poľnohospodárskych spoločnostiach sa zisťuje len ojedinelá aplikácia chemických prípravkov klasifikovaných ako jedovaté látky a prípravky. Veľmi jedovaté látky a prípravky sa nepoužívajú.

Veľmi jedovaté látky a prípravky sa používajú v spoločnosti SEZ, a.s. Krompachy v prevádzke povrchovej úpravy kovov (galvanizovňa) a pri laboratórnej činnosti Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra (ďalej „ŠGÚDŠ“), Regionálne centrum Spišská Nová Ves. Rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami, pre spoločnosť SEZ, a.s. Krompachy bolo vydané v minulom roku (január 2012). V prvom polroku 2013 bolo pre ŠGÚDŠ, Regionálne centrum Spišská Nová Ves vydané 1 rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami, ktoré sa používajú pri chemických analýzach.

V regióne profesionálne využíva prípravky na ničenie škodcov 8 firiem. Za sledované obdobie bolo hlásených 27 akcií na reguláciu živočíšnych škodcov a to prevažne v obchodných centrách, skladoch, predajných priestoroch a vonkajších plochách (napr. v predajnej sieti TESCO, HYPERNOVA, LIDL, BILLA, ČS OMW, ČSOB, JYSK, Pivovar TOPVAR a iné). Okrem uvedeného bolo RÚVZ Spišská Nová Ves oznámené ničenie burín Slovenským vodohospodárskym podnikom, š.p., OZ Košice na brehoch regulovaných vodných tokov bez použitia veľmi toxických a toxických látok (Hornád v Krompachoch, v Richnave, v Spišskej Novej Vsi, Zimný potok v Rudňanoch, Rudňanský potok v Rudňanoch, Slovinský potok v Krompachoch).

Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi bolo v sledovanom období na schválenie predložených 5 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi a 11 prevádzkových poriadkov k nakladaniu s nebezpečnými odpadmi (nakladanie s nebezpečnými odpadmi bolo posudzované v 9 prípadoch spolu s uvedením do prevádzky a 2 boli schválené samostatnými rozhodnutiami).

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Pri výkone ŠZD na pracoviskách s výskytom chemických látok je zisťovaná prítomnosť látok zaradených medzi karcinogénne a mutagénne faktory. Azbestové materiály sú zisťované najmä na objektoch určených na prestavbu a rekonštrukciu resp. pri odstraňovaní stavieb.

V súčasnom období sa vykonáva pracovná činnosť pri demolačných prácach (odstraňovanie strešných krytín a obvodových plášťoch s obsahom azbestocementového materiálu) a tiež pracovná činnosť pri výmene kanalizačných potrubí v jadrách bytových domov, ktoré sú z materiálov obsahujúcich azbest. Pracovnú činnosť v spádovom území RÚVZ Spišská Nová Ves vykonáva 8 firiem s oprávnením ÚVZ SR a so schváleným plánom práce. Činnosť je vykonávaná pracovníkmi Bytového družstva Spišská Nová Ves, Správy domov Gelnica, spoločností RONAR s.r.o. Košice, SAMP s.r.o. Bardejov, Jozef Hanák – A JE TO, Spišská Nová Ves, Proservis s.r.o. Strážske a STZ Strojárne s.r.o., Smižany, ČOPA, s.r.o. Drienov. Odpad je likvidovaný špecializovanými spoločnosťami na skládke nebezpečných odpadov v Žakovciach resp. na skládke v Košiciach.

Karcinogénne a mutagénne látky sú zisťované pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Evidujú sa v Nemocnici s poliklinikou Spišská Nová Ves a.s., Spišská Nová Ves, na oddelení POKO, v spoločnosti Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves pri povrchovej úprave komponentov Mn fosfatáciou a pri spracovaní bukového a dubového dreva v dvoch drevoprevádzkach (Tomifa s.r.o. Iľiašovce a Ján Urban, URBAN Art INTARS PARKETT, Spišská Nová Ves), kde predmetná činnosť tvorí asi 5% spracovaného materiálu.

V prvom polroku bolo vydané 1 rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami a na schválenie prevádzkového poriadku pre prácu s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami pre ŠGÚDŠ, Regionálne centrum Spišská Nová Ves.

2.1.4. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Počet požiadaviek na prešetrenie podozrení na chorobu z povolania z DJNZ v roku 2013 je doposiaľ 27 prípadov, čo je oproti predchádzajúcim rokom nárast o 30 % (v roku 2012 to bolo 19 prípadov). V prvom polroku bolo prešetrených 21 podozrení na choroby z povolania, z toho bolo 17 podozrení na DJNZ a vibrácie. Prešetrujú sa prevažne podozrenia v profesii pílič s reťazovou motorovou pílou (SZČO), stavebný robotník, vrtný robotník, operátor pri montáži, razič tunelov, pieskovač, brúsič, sanitárka, bagrista, robotníčka pri recyklácii plastov, vodič NA, lakýrnik a iné. V profesii tunelár ide väčšinou o starú záťaž – lámač z bývalých Železorných baní Spišská Nová Ves. V profesii pílič ide o pôvodného zamestnanca v š.p. Lesy SR.

Jednotlivé profesie boli posudzované v súlade s vyhláškou č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

Za sledované obdobie bola priznaná 1 choroba z povolania s diagnózou ochorenia z JNDZ a 7 chorôb z povolania s diagnózou choroba z vibrácií – ochorenie kostí, kĺbov, svalov, ciev a nervov končatín spôsobené vibráciou. Kópie prešetrení chorôb z povolania sú zasielané na ÚVZ SR.

2.2.1 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci výkonu ŠZD sú konzultácie zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne sa poskytuje poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizácia regionálnych aktivít zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi sa z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti

pracovníčok oddelenia PPL v období od januára do mája 2013 v prvom polroku neuskutočnila, termín plnenia bol presunutý na druhý polrok 2013.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Realizácia informačných a intervenčných aktivít pre zamestnávateľov a zamestnancov, zameraných na prevenciu zdravotných rizík pri práci. Aj v roku 2013 sa plánujeme aktívne zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby budeme spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti pracovníčok oddelenia PPL v období od januára do mája 2013 bolo plnenie úloh presunutých do druhej polovice roku 2013.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

V roku 2012 RÚVZ Spišská Nová Ves nebolo riešiteľským pracoviskom projektu, v roku 2013 sa očakáva usmernenie a pokyny ÚVZ SR Bratislava.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

RÚVZ Spišská Nová Ves nie je riešiteľským pracoviskom projektu.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

RÚVZ Spišská Nová Ves nie je riešiteľským pracoviskom projektu.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V prvom polroku 2013 bolo v posudkovej činnosti vypracovaných 17 rozhodnutí na uvedenie priestorov týkajúcich sa chránených pracovísk do prevádzky, súčasne bolo vydaných 11 vyjadrení k zriadeniu chráneného pracoviska a 5 akceptačných listov. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru boli v prvom polroku vykonané 3 kontroly pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách. U kontrolovaných subjektov neboli pri výkone ŠZD zistené nedostatky.

V plnení úlohy sa pokračuje podľa harmonogramu v termíne do 30.9.2013 plánujeme vykonať ŠZD ešte minimálne v troch chránených dielnach alebo chránených pracoviskách. V termíne do 15.10.2013 budú zaslané výsledky kontroly RÚVZ so sídlom v Košiciach.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.5 Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

Úloha je určená pre Košický región a Prešovský región. Jej cieľom je prieskum úrovne výskytu vybraných faktorov pracovného prostredia, zameraných na kvalitu ovzdušia na pracovisku. Za región Spišská Nová Ves a Gelnica bol pre ciele úlohu zvolený Hypermarket TESCO Extra v Spišskej Novej Vsi. Pracovníkom hypermarketu boli rozdane dotazníky, z celkového počtu zamestnancov na sledovanom pracovisku (70 zamestnancov) dotazník vyplnilo 60 zamestnancov, čo predstavuje 85,7 %. Súčasne bola vykonaná kontrola pracovných podmienok pracoviska a bola spracovaná zápisnica z výkonu ŠZD. V súčasnosti sú údaje zo zozbieraných dotazníkov spracovávané a podklady budú v stanovenom termíne (do 30.09.2013) zaslané RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Etapy riešenia:

- I. a II. etapa – riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – november 2013)
- III. etapa – správa a výstupy úlohy (15. január 2014)

V roku 2013 bola v 1. polroku úloha plnená v spolupráci s Poradenským centrom RÚVZ v Spišskej Novej Vsi. Sledovanie sa uskutočňuje u vybraných populačných skupín obyvateľstva u mužov a žien pre ľahkú prácu v celkovom počte klientov 80. Pre sledovanie výživových faktorov je použitý 1 - dňový jedálny lístok, na spracovanie dát je použitý software – Alimenta v nadstavbovej verzii.

Úloha je v 1. polroku plnená podľa prijatého harmonogramu.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Etapy riešenia:

- I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃
  - počet vzoriek: 2 vzorky / mesiac
  - časové obdobie: január - december 2013
- II. etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme
  - časové obdobie: január - december 2013

V 1. polroku 2013 bol vykonaný odber a vyšetrenie 12 vzoriek kuchynskej soli.

Úlohy II. Etapy a III. Etapy sa realizujú podľa pokynov gestorského pracoviska.

Úloha je v 1. polroku plnená podľa prijatého harmonogramu.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Anotácia: Výroba PET fliaš je ustanovená nariadením Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je sledovanie možných zmien v kvalite modelových potravinových simulátorov a balených vôd počas celej doby spotreby za rôznych extrémnych podmienok skladovania (vplyv vysokých a nízkych teplôt skladovania a vplyv priameho slnečného žiarenia), najmä s ohľadom na možné uvoľňovanie zdravotne rizikových faktorov.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi vykonal odber vzoriek už v roku 2012 (vody balené v transparentných a farebných PET fľašiach) podľa vtedy prijatého plánu. Testovanie vzoriek prebiehalo v roku 2012 aj naďalej prebieha aj v roku 2013.

Úloha bola splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.4. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Anotácia: Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanier, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanier, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb, resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi plnil príslušnú časť úlohy v roku 2012, v roku 2013 nebol určený na plnenie tejto úlohy v časti podľa prijatého harmonogramu „plastové detské fľaštičky do 3 rokov“ (úlohu v roku 2013 plní RÚVZ Košice).

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Anotácia: Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

Podľa prijatého harmonogramu bol v mesiaci marec 2013 vykonaný odber 1 vzorky potravinu balenej v papierových a kartónových obalových materiáloch.
Úloha bola v 1. polroku splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Anotácia: Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2013 - október 2013: odborne - metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek.

II. etapa: december 2013 – vyhodnotenie monitoringu - záverečná správa

Harmonogram: 15. 2. – 30. 11. 2013 – monitoring spotreby prídavných látok - vybrané vekové skupiny dospelých populácie.

Vybrané PL: chinolínová žltá (E 104), allura červená (E 129)

Odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie: Počet vzoriek: ... 2 vzorky

Úloha je v 1. polroku plnená podľa prijatého harmonogramu, odber vzoriek je plánovaný v mesiaci august 2013.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Anotácia: Aj keď je bisfenol A schválený ako monomér na výrobu polykarbonátu jeho špecifický migračný limit bol na základe toxikologických štúdií podstatne znížený (z 3 mg/kg potravín na 0,6 mg/kg potravín) a zároveň bolo jeho používanie obmedzené pre výrobky určené pre deti do 1 roka života. V roku 2011 sa objavili informácie o úplnom zákaze používania bisfenolu A na výrobu materiálov a predmetov určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu a zároveň monitoring výskytu bisfenolu A v materiáloch a výrobkoch dostupných na našom trhu.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2013 nebol určený na plnenie tejto úlohy v časti ... plastové detské fľaštičky do 3 rokov (úlohu v roku 2013 plní RÚVZ Košice).

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV DÔCHODCOV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

Cieľ: Zisťovanie výživového stavu seniorov v Domovoch dôchodcov

Gestor: RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2013 túto úlohu neplní.

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Cieľom je zistenie rodového zastúpenia probiotík, kontrola deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Gestor: RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Trenčíne

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2013 túto úlohu neplní.

V ROKU 2013 SA ODD. HV A PBU PODIEĽA NA PLNENÍ ÚLOH, ALEBO PLNÍ NASLEDOVNÉ ÚLOHY

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA /BŽP, MŽP, CHA, FF/

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

Anotácia: Kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd určených pre používanie verejnosti v nebytových budovách, v nemocniciach a lekárňach.

Druhy vôd: Minerálne a pramenité balené vody tuzemské a z dovozu, perlivé aj neperlivé, ohrievané aj chladené vo watercooleroch, pitné vody.

Etapy riešenia:

1. monitoring mikrobiologickej kvality balených vôd vo verejných budovách, v nemocniciach a v lekárňach - 2013 a ďalšie roky.

2. monitoring chemických ukazovateľov (kadmium, olovo, arzén, ortuť) v balených vodách vo verejných budovách, v nemocniciach a v lekárňach - 2013 a ďalšie roky

3. vyhodnotenie – január 2014 a ďalšie roky

Podľa prijatého harmonogramu bol vykonaný odber 2 vzoriek balenej (objem 18,9l) vody určenej na dávkovanie prostredníctvom dávkovačov vody tzv. watercoolerov v mesiaci máj 2013.

Úloha je v 1. polroku plnená podľa prijatého harmonogramu.

7.4 RADIČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Anotácia: Zapojenie do monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti potravinového dozoru nad radiačne ošetrovanými potravinami v spotrebiteľskej sieti dovážané z tretích krajín a výrobky vyrobené v SR z dovezených surovín

Druhy potravín: Rôzne druhy nebalených orechov, hydínové mäso z dovozu z 3.krajín, morské živočíchy, syry z dovozu, koreniny a byliny, sušená zelenina, rôzne druhy čajov.

Etapy riešenia:

1. zber vzoriek radiačne ošetrovaných potravín s obsahom tuku z obchodnej siete: apríl-september 2013, analýza vzoriek apríl-december 2013

2. zber vzoriek radiačne ošetrovaných potravín rastlinného pôvodu bez obsahu tuku: september 2013, analýza vzoriek september-december 2013

3. vyhodnotenie výsledkov monitoringu: december 2013

Plnenie úlohy je podľa prijatého harmonogramu stanovené v II. polroku 2013.

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Anotácia: Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti kontroly prítomnosti a obsahu rezíduí pesticídov v detskej a dojčenskej výžive a potravinový dozor nad kvalitou dojčenskej a detskej výživy z hľadiska obsahu rezíduí pesticídov v rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny, mäsa a cereálií.

Etapy riešenia: ... etapa: Zber a analýzy 40 vzoriek potravín pre dojčenskú a detskú výživu z obchodnej siete prostredníctvom RÚVZ, marec – august 2013

- etapa: Zavedenie, overenie a validácia metód na stanovenie 18 nových druhov pesticídov vyžadovaných monitoringom EÚ podľa Nariadenia Komisie č. 788/2012 z 31.8.2012 : priebežne počas roka 2013

- etapa: Zmeranie obsahu 216 analytov, čo zodpovedá 171 rezíduí pesticídov tak ako sú definované v Nariadení Komisie č. 788/2012 z 31.8.2012 v 10 vzorkách určených pre monitoring Európskej únie: priebežne počas roka 2013.

3. vyhodnotenie – január 2014 a ďalšie roky

Podľa prijatého harmonogramu bol vykonaný odber 1 vzorky potravín pre dojčatá a malé deti na báze ovocia a zeleniny v mesiaci jún 2013.

Úloha je v 1. polroku plnená podľa prijatého harmonogramu.

7.7 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Anotácia: Kontrola zdravotnej bezpečnosti potravín určených pre bezlepkovú diétu pre pacientov s intoleranciou na glutén.

Druhy potravín: Rôzne druhy potravín na báze cereálií a pseudocereálií určených pre bezlepkovú diétu.

Etapy riešenia

1. zber vzoriek v obchodnej sieti: január – december 2013

2. analýzy vzoriek pre bezlepkovú diétu z obchodnej siete: február – december 2013

3. vyhodnotenie: december 2013

Plnenie úlohy je podľa prijatého harmonogramu stanovené v II. polroku 2013.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľom prieskumu je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Plnenie: projekt je riešený ÚVZ SR

Termín ukončenia: rok 2020

4.2. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľom tohto projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Plnenie:

V roku 2013 prebehla V. Etapa riešenia projektu - dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí, vekovej skupiny 15 – 18 ročných, spojená s odberom a vyšetrením vzoriek stravy, vykonaním antropometrických meraní. U respondentov, ktorí dovŕšili 18 rokov veku, s vykonaním odberu kapilárnej krvi (na lačno) na vyšetrenie celkového cholesterolu a glykémie v spolupráci s odborným zamestnancom oddelenia podpory zdravia. V 14. kalendárnom týždni bol vykonaný výber škôl pre plnenie projektu, príprava informačných materiálov a usmernenia, osobný kontakt s odovzdaním informácie riaditeľom vybraných škôl a nadviazaním spolupráce pri príprave projektu (informovaný súhlas, výber respondentov, informovanosť ved. školských stravovacích zariadení). Výber stredných škôl bol vykonaný podľa usmernenia gestora tak, aby súbor 120 detí bol vo vekovom zložení 15 -18 rokov a v primeranom zastúpení bydliska - mesta a vidieka. Projekt bo realizovaný v dvoch mestských školách Gymnázium, Javorová 7, Sp. Nová Ves a Stredná odborná škola drevárska Filinského 7, Sp. Nová Ves.

V rámci jednotlivých etáp projektu bol v 16. kalendárnom týždni realizovaný dotazníkový prieskum „24. hodinová stravovacia anamnéza“ a „24. hodinový pohybový režim“. Odber vzoriek obedov, vrátane nápojov, zo školských stravovacích zariadení – celkom 10 vzoriek, bol vykonaný v 17. kalendárnom týždni. Zber údajov formou dotazníkov – „Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa“, dotazník „Výživové preferencie“ a „Frekvenčný dotazník“ bol realizovaný v období od 19.03. do 30.06. 2012.

Získané údaje sú zadávané do masiek v programe Excel, okrem údajov z dotazníka „24 hodinová stravovacia anamnéza“ – ktoré budú spracovávané v programe Alimenta 3.3 a následné výstupy zadávané do masiek. Spracované databázy budú zaslané do 30.09.2013 gestorovi úlohy – RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

4.3. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľom je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

Plnenie:

Vykonaný bol výber 2 základných škôl pre realizáciu projektu – Základná škola, Levočská 11, Sp. Nová Ves a Základná škola, Hutnícka 16, Sp. Nová Ves, s kontaktovaním vedenia školy o plánovanej realizácii uvedeného projektu. Projekt bol realizovaný podľa usmernenia gestora, dotazníkovou metódou u detí vo veku 12 rokov – dotazník o prehľade potravín skonzumovaných v priebehu 24 hodín a dotazník o životospráve - v rámci vybraných zariadení bolo vyšetrených 20 detí. Dotazníky vyplňali rodičia. V termíne od 15.03. do 30. 06.

2013 bola vykonaná distribúcia a samotný zber údajov z jednotlivých zariadení. Údaje z vyplnených dotazníkov sú priebežne vkladané do pripravených masiek. Odoslanie na spracovanie na ÚVZ SR bude realizované podľa usmernenia elektronicky v stanovenom termíne do 01.11.2013.

4.4 MONITOROVANIE JODÚRIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom je zavedenie celoplošného dlhodobého monitorovania jódúrie u detí, ako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom, v organizme dieťaťa a zistenie aktuálny stav, ale aj trendy v dlhodobom sledovaní tejto problematiky.

Navrhnuť opatrenia preventívneho charakteru v rámci ktorých by príp. bolo možné určiť ďalšie potravinové komodity, ktoré by v budúcnosti mohli byť fortifikované jódom.

Etapy riešenia

r. 2013:

- sumarizácia poznatkov o význame jódu pre detský organizmus, zber a analýza dostupných údajov z doteraz získaných poznatkov v danej problematike, príprava laboratórnej metodiky skúšania jódu v biologickom materiáli a príprava pilotnej štúdie

r. 2014 a 2015:

- realizácia pilotnej štúdie:

- zhodnotenie stravovacích zvyklostí detí vzhľadom ku konzumácii potravín obsahujúcich prirodzený zdroj jódu, prípadne strumigénnych faktorov

- monitoring a analýza saturácie jódom vybranej detskej populácie (stanovenie jódúrie), podľa veku detí, sezónnosti, vybraných lokalít, mestskej a vidieckej populácie, stravovacích zvyklostí a pod.

r. 2015, 2016

- návrh intervenčných opatrení s dôrazom na fortifikáciu jódom ďalších potravinových komodít

Priebežne:

- priebežné sledovanie saturácie jódom u detí (jodúria) – 1x za päť rokov

Plnenie:

V roku 2013 na základe usmernenia gestora (21. kal. týždeň) v súvislosti s plnením projektu č. 4.4 „Zhodnotenie príjmu jódu u obyvateľov SR“ o vykonanie kontroly údajov z plnenia projektu „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“ za roky 2009, 2010 a 2012 – kontrola údajov o hodnote jódu v mustrách a vo výstupoch z jedálnych lístkov za 24 hodín. Kontrola údajov u detí predškolského veku (120 dotazníkov) bola vykonaná podľa požiadaviek gestora od termínu do 23.05.2013 do 10.06.2013, ostatné údaje boli prekontrolované do 28.06.2013 (240 dotazníkov). Zistené boli rozdiely spôsobené nesprávnym zadaním hodnoty jódu v nutričnom zastúpení u jednej z potravín, (autorská chyba programu Alimenta 3.3), ktoré boli podľa usmernenia opravené a následne opravené hodnoty z výstupov programu aj mustrách. Opravené mustry boli zaslané v termínoch podľa požiadaviek gestorovi projektu – RÚVZ v Rimavskej Sobote.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu.

Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Etapy riešenia:

rok 2013

- nadviazanie spolupráce s MŠVVaŠ SR, príprava podkladov k cieľnému výkonu ŠZD telovýchovných zariadení, výber škôl, príprava dotazníkov na doplnkové zisťovanie,
- monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržanie kapacity, mikroklíma a pod.), využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení.

Plnenie: V nadväznosti na plánovanú realizáciu projektu, ktorý vyplýva z plnenia Národného programu prevencie obezity, boli na základe požiadaviek ÚVZ SR vykonané mimoriadne cieľné kontroly telovýchovných zariadení na základných a stredných školách v regióne.

Kontroly boli zamerané na dodržiavanie požiadaviek na tepelno-vlhkostnú mikroklímu, dodržiavanie požiadaviek na priestorové usporiadanie, funkčné členenie a vybavenie priestorov na výučbu telesnej výchovy, zabezpečenie prívodu studenej pitnej a teplej vody, využívanie priestorov na výučbu telesnej výchovy. Kontroly boli vykonávané v termíne od 02.04.2013 do 22.04.2013, sumárna správa z vykonaných kontrol bola zaslaná v požadovanom termíne do 10.05.2013 na ÚVZ SR.

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKOLOK V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV.

Cieľom je prevencia akútnych a chronických ochorení a alergií u detí predškolského veku prostredníctvom zistenia úrovne environmentálnych faktorov ako východiská pre zlepšovanie kvality prostredia.

Termín ukončenia: 31.12.2013

Projekt plní: RÚVZ hl. m. Bratislava so sídlom v Bratislave

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

V rámci metodického usmerňovania v imunizačnom programe, oddelenie epidemiológie RÚVZ v Spišskej Novej Vsi informovalo lekárov prvého kontaktu o výskyte osýpok na Ukrajine a upozornili sme lekárov prvého kontaktu, vzhľadom na možnosť importu tohto závažného prenosného ochorenia aj na Slovensko, aby venovali zvýšenú pozornosť efektívnej surveillance

- informovali sme lekárov prvého kontaktu o prebiehajúcom EIW v roku 2013, o jeho zameraní a cieľoch, ktoré by mohli v rámci svojej preventívnej činnosti využiť na propagáciu očkovania medzi svojimi pacientmi a na zlepšenie ich informovanosti o možnostiach očkovania

- v rámci Európskeho imunizačného týždňa boli vykonávané nasledovné aktivity. Najväčší dôraz sme kládli na propagáciu povinného pravidelného očkovania detí u laickej verejnosti
  - v priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves a Polikliniky pri Hornáde v Spišskej Novej Vsi bol pripravený informačný panel a nástenka o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni, informácie o histórii očkovania, o histórii epidémií infekčných ochorení a ochoreniach podliehajúcich povinnému očkovaniu
  - na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi boli zverejnené informácie o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni a bola uverejnená pozvánka na prednášku o očkovaní v Materskom centre „DIETKA“ v Spišskej Novej Vsi, ktorá sa uskutočnila 9. mája 2013
  - informácia o uskutočnení prednášky o očkovaní v Materskom centre „DIETKA“ v Spišskej Novej Vsi bola uverejnená v regionálnom mesačníku „Informátor“ a na webovej stránke Materského centra „DIETKA“
  - praktickí lekári pre deti a dorast, praktickí lekári pre dospelých boli oboznámení o webovej stránke ECDC, na ktorej môžu získať informácie o očkovačom kalendári jednotlivých krajín Európskej únie. Možnosť prezrieť si očkovacie kalendáre jednotlivých krajín EÚ a porovnávať ich medzi sebou
  - taktiež aj laická verejnosť bola oboznámená o webovej stránke ECDC, na ktorej môžu získať informácie o očkovačom kalendári jednotlivých krajín Európskej únie. Možnosť pozrieť si očkovacie kalendáre jednotlivých krajín EÚ a porovnávať ich medzi sebou
  - v Materskom centre „Dietka“ so sídlom v Spišskej Novej Vsi bola realizovaná dňa 9.5.2013 prednáška o povinnom očkovaní detí, o ochoreniach podliehajúcich povinnému očkovaniu, o histórii očkovania a o prioritách WHO regiónu v oblasti imunizácie.
- V dňoch 10.6. – 11.6. 2012 sme sa zúčastnili Školy vakcinológie III v Ráztočne.

Z ochorení ovplyvniteľných očkovaním bolo hlásených:

- 8 podozrení na pertussis, epidemiologickým šetrením v spolupráci s ošetrojúcimi lekármi a na základe opakovanej a rozšírenej diagnostiky bolo 6 ochorení potvrdených.
- Priebežne vykonávame aj kontrolu očkovania detí, narodených HBsAg pozitívnym matkám. V prvom polroku 2013 evidujeme narodenie 8 detí, ktoré sa narodili HBsAg pozitívnym matkám.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení, dosiahnutie zlepšenie kvality života jednotlivca aj spoločnosti je cieľ, ku ktorému smeruje celé obsahové zameranie práce na oddelení epidemiológie.

Dôsledné a podrobné vykonávanie opatrení na likvidáciu ohnisk prenosných chorôb, doplnené opakovanou edukáciou obyvateľstva zameranou na dodržiavanie prísnych zásad osobnej hygieny osôb podozrivých z nákazy, ako významnej súčasti opatrení na likvidáciu možných ciest prenosu pôvodcu nákazy, zdôrazňovanie konkrétnych rizikových faktorov, ktoré umožňujú prenos pôvodcu infekcie, veľmi intenzívna a každodenná spolupráca s mikrobiológmi, úzke pracovné vzťahy medzi epidemiológmi, trvalý kontakt s praktickými lekármi, odborné vzdelávanie a štúdium nových poznatkov, je súbor činností, ktorý postupne prispeje ku skvalitneniu a vysokej úrovni surveillance prenosných ochorení.

Písomne sú lekári primárneho kontaktu a zdravotnícke zariadenia pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení za každý mesiac v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica.

- telefonicky boli upozornení poskytovatelia zdravotnej starostlivosti o povinnosti zdravotníckych pracovníkov podľa § 52 ods. 5 písm. a/ zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane,

podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov hlásiť výskyt prenosného ochorenia, podozrenie na prenosné ochorenie a nosičstvo choroboplodných zárodkov, hlásiť všetky akútne respiračné ochorenia, vrátane chrípky v každom kalendárnom týždni

- poskytovatelia zdravotnej starostlivosti boli informovaní o výskyte nového typu vírusu chrípky A(H7N9) u ľudí v Číne

V prvom polroku 2013 bolo na RÚVZ Spišská Nová Ves hlásených spolu 1324 prenosných chorôb, z nich v okrese Spišská Nová Ves 1224 chorôb a v okrese Gelnica 100 chorôb, spracovaných bolo 168 ohnísk. Aktívne bolo vyhladaných 761 kontaktov chorých, lekársky dohľad bol nariadený 49 osobám, zvýšený zdravotný dozor bol nariadený 3 osobám, antibiotická profylaxia bola nariadená 41 osobám a aktívna imunizácia bola nariadená 175 kontaktom.

V prvom polroku 2013 sme zaznamenali 14 odberov biologického materiálu na chrípku od sentinelových lekárov, z toho bolo **6 laboratórne potvrdených prípadov chrípky** (z toho 2x chrípka B Wisconsin/1/2010-like, 1x chrípka B bez bližšej identifikácie, 1x chrípka A nesubtypizovateľná, 1x chrípka A H1N1, 1x chrípka A/Victoria/361/2011/H3N2/). Hlásených bolo 5 podozrení na SARI, z toho v **jednom prípade bola potvrdená chrípka AH1N1.**

Tabuľka: Rozdelenie podľa jednotlivých skupín diagnóz:

ochorenia		Okres: SNV	Okres: GL	spolu
Črevné a parazitárne ochorenia	Salmonelózy	32	2	34
	Dyzentérie	2	0	2
	Kampylobakteriové enteritídy	71	16	87
	Vírusové enteritídy	100	5	105
	Ostatné	14	5	19
	Črevné parazity	6	1	7
Hepatitídy	Vírusová hepatitída A	0	0	0
	Vírusová hepatitída B	5	0	5
	Vírusová hepatitída C	2	0	2
	Nosiči HBsAg	20	0	20
Respiračné nákazy	Varicella	760	21	781
	Herpes zoster	47	9	56
	Tuberkulóza	11	1	12
	Pertussis	8	0	8
	Parapertussis	1	0	1
	Ostatné	19	3	22
Neuroinfekcie	Meningokokové meningitída	1	1	2
	CJCH choroba	1	0	1
	Ostatné neuroinfekcie	1	1	2
nezariedené ochorenia	Toxoplazmóza	6	0	6
	Lymeská choroba	3	1	4
	Listériová septikémia	0	1	1

	Ohrozenie besnotou	23	19	42
	Erysipelas	3	4	7
	Svrab	52	4	56
	Ostatné chorenia	14	0	14
STD	Syfilis	5	0	5
	Gonokokové infekcie	0	0	0
	Anogenitálne infekcie herpetickými vírusmi	0	1	1
	Anogenitálne bradavice	1	0	1
chrípka SARI	Chrípka	5	0	5
	Chrípka A H1N1	1	0	1
	SARI	3	1	4
spolu		1217	96	1313

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Realizácia úloh vyplývajúca zo zavedenia nového programu EPIS bezprostredne nadväzuje na úlohu 6.2. Čo možno najpodrobnejšie údaje získané pri vykonávaní opatrení v ohnisku prenosného ochorenia sú podkladom pre využitie informačného systému na zhromažďovanie údajov, ich spracovanie a analýzu, s cieľom monitorovať zdravie obyvateľstva a informovať o jeho kvalite.

Úspešné zvládnutie nového informačného systému znamená získať pre program EPIS, pri vykonávaní opatrení zameraných na likvidáciu ohnísk prenosných chorôb, čo najviac konkrétnych údajov o pôvodcoch nákazy a cestách prenosu s cieľom postupne znižovať počet neznámych a neobjasnených údajov a informácií. Našou snahou je pracovať s programom EPIS tak dôkladne, aby bolo potrebné vykonať čo najmenej opravných zmien.

Poskytovateľov zdravotnej starostlivosti sme informovali o prístupe o možnosti hlásiť prípady prenosných ochorení a chrípku on-line na informačnom portáli EPIS.

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrojúcich lekárov, v prvom polroku 2013 bolo do informačného systému zadaných:

- 1324 hlásených prenosných ochorení
- 23 epidémii (z toho 18 rodinných epidémii)
- 11 hlásení do SRV

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

Máme vytvorenú databázu nosičov HBsAg, ktorú neustále aktualizujeme a dopĺňame, čím sme získali prehľadný register s možnosťou jednoduchého vyhľadávania na základe rôznych výberových kritérií. V prvom polroku 2013 pribudlo 20 nových nosičov HBsAg v okrese Spišská Nová Ves.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V rámci štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach bolo realizovaných 63 kontrol dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky. Odobratých bolo spolu 493 sterov z prostredia, u 9,73% sterov bola zistená bakteriálna kontaminácia. S výsledkami kontrol boli oboznámení zástupcovia jednotlivých oddelení, v prípadoch zistenia bakteriálnej kontaminácie boli výsledky s nimi prejednané

osobne, písomne boli upozornení na dodržiavanie vykonávania účinnej a dôkladnej dekontaminácie podľa platných právnych predpisov pre zdravotnícke zariadenia.

Na kontrolu sterility predmetov bolo odobratých 62 vzoriek sterilného materiálu z ktorých nebola zistená bakteriálna kontaminácia. Účinnosť dezinfekčných roztokov bola kontrolovaná zo 14 vzoriek odobratých dezinfekčných prostriedkov, pričom v 1 prípade sa zistila neúčinnosť dezinfekčného roztoku na jeden testovací kmeň (*Pseudomonas aeruginosa*). Kontrola sterilizačnej techniky bola vykonaná v 41 prípadoch, z toho bolo otestovaných 31 horúcovzdušných sterilizátorov, kde výsledky potvrdili účinnosť prebiehajúcej sterilizácie a 10 parných, kde výsledky taktiež potvrdili účinnosť prebiehajúcej sterilizácie.

V rámci sledovania výskytu nozokomiálnych nákaz bolo hlásených 54 nozokomiálnych nákaz, z toho 1 na Chirurgickom oddelení, 1 na ODCH, 3 na Neurologickom oddelení, 2 na Detskom oddelení, 21 na Jednotke intenzívnej starostlivosti o novorodencov, 14 na Novorodeneckom oddelení, 3 na OAIM oddelení a 1 na gynekologicko – pôrodnickom oddelení v NsP Spišská Nová Ves, v Nemocnici Krompachy s.r.o. hlásené 1 na gynekologickom – pôrodnickom oddelení, 6 na Internom oddelení a takisto 1 na OAIM oddelení.

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – SSI

Uvedenú úlohu sme začali plniť zapojením Nemocnice s poliklinikou v Spišskej Novej Vsi do tohto projektu (chirurgické oddelenie). Surveillance je zameraný na chirurgické rany po cholecystektómiách. Je určený kontaktný lekár oddelenia, s ktorým oddelenie epidemiológie spolupracuje pri vyplňovaní dotazníkov a pri zadávaní údajov do programu.

V sledovanom období október – december 2012 na Chirurgickom oddelení NsP Spišská Nová Ves a.s. bolo realizovaných 33 cholecystektómií, pričom nebola zistená žiadna infekcia v mieste chirurgického výkonu.

Rozdelenie podľa typu operácii a pohlavia

typ operácie	celkový počet		muži		ženy	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	13	39,39	1	14,29	7	26,92
klasicky	20	60,61	6	85,71	19	73,08
spolu	33	100,00	7	100,00	26	100,00

Rozdelenie podľa operácii a vekovej skupiny

vek >	15 - 24		25 - 44		45 - 65		65<		spolu	
typ operácie >	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	0	0,00	9	45,00	10	50,00	1	5,00	20	60,61
klasicky	0	0,00	1	7,69	9	69,23	3	23,08	13	39,39
spolu	0	0,00	10	30,30	19	57,58	4	12,12	33	100,00

Rozdelenie podľa ASA skóre a podávania antibiotík

ASA skóre >	ASA 1		ASA 2		ASA 3		ASA 4-5		spolu	
ATB >	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ATB áno	3	30,00	7	70,00	0	0,00	0	0,00	10	30,30
ATB nie	7	30,43	14	60,87	2	8,70	0	0,00	23	69,70
spolu	10	30,30	21	63,64	2	6,06	0	0,00	33	100,00

Rozdelenie podľa dĺžky ochorenia

dĺžka operácie >	1 hod >		1 – 2 hod		2 hod <		spolu	
typ operácie >	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	10	50,00	10	50,00	0	0,00	20	60,61

klasicky	1	7,69	11	84,62	1	7,69	13	39,39
spolu	11	33,33	21	63,64	1	3,03	33	100,00

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE VRÁTANE BIOTERORIZMU

V prvom polroku 2013 neboli žiadne mimoriadne epidemiologické situácie vrátane bioterorizmu.

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY

Odpadové vody z mesta Spišská Nová Ves sú vyšetrované podľa harmonogramu RÚVZ Košice na prítomnosť poliovírusov a iných enterovírusov. Z odobratých vzoriek odpadovej vody z ČOV v Spišskej Novej Vsi všetky výsledky vyšetrení vzoriek boli negatívne.

Za hodnotené obdobie nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu u dieťaťa do 15 rokov.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cielené preventívne programy realizuje oddelenie podpory zdravia. Na odd. epidemiológie sa vykonávajú opatrenia proti šíreniu ochorenia v ohnisku hlásených HIV/AIDS prípadov. V prvom polroku 2013 nebolo hlásené ani jedno ochorenie ani podozrenie na ochorenie HIV/AIDS.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

V roku 2012 bola na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi zriadená poradňa očkovania, v rámci ktorej poskytujeme lekárom a aj širokej laickej verejnosti informácie a konzultácie týkajúce sa problematiky povinného pravidelného očkovania detí a dospelých, odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia, o očkovaní osôb, ktoré sú profesionálne vystavené zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz, očkovaní detí s kontraindikáciami a poradenstvo vo všetkých ďalších problémoch spojených s očkovaním. Informácie sú poskytované prevažne telefonicky.

6.9. IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

V rámci projektu identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní sme zozbierali 58 dotazníkov, z toho u 33 študentiek a 25 rodičov. V rámci vyhodnotenia dotazníka sme uviedli niektoré otázky z dotazníka.

Otázka č. 10: Kde by ste uvítali viac odborných informácií o očkovaní detí?

odpovede	a/	b/	c/	d/	e/
študentky	29	11	14	8	0
rodičia	21	5	7	2	1
spolu	50	16	21	10	1

*a/ priamo v detskej ambulancii,

b/ v časopisoch,

c/ v televízii a v rozhlase,

d/ na internete, e/ inde

Otázka č.11: Stretli ste sa aj s názormi, ktoré popierajú účinnosť očkovania a dokonca ho považujú za škodlivé

odpovede	áno		nie		neuvedené		spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
študentky	25	75,76	8	24,24	0	0,00	33	100,00
rodičia	21	84,00	3	12,00	1	4,00	25	100,00
spolu	46	79,31	11	18,97	1	1,72	58	100,00

Otázka č.11a: Ak áno, uveďte kde a akým spôsobom

odpovede	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
študentky	15	14	9	2	1	9	0
rodičia	9	12	7	0	0	12	2
spolu	24	26	16	2	1	21	2

* 1. Na internete

2. V televízii, rozhlase

3. V časopisoch (Mama a ja, Dieťa, Mamina, iné)

4. Na prednáškach zameraných na škodlivosť očkovania,

5. Od ošetrojúceho lekára alebo iných zdravotníckych pracovníkov

6. Pri stretnutiach s osobami, ktoré považujú očkovanie za škodlivé (iní rodičia, aktivisti, iní,

7. inde:

Otázka č.12: Váš postoj k očkovaniu:

odpovede	a/		b/		c/		d/		spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
študentky	10	30,30	22	66,67	0	0,00	1	3,03	33	100,00
rodičia	13	52,00	11	44,00	1	4,00	0	0,00	25	100,00
spolu	23	39,66	33	56,90	1	1,72	1	1,72	58	100,00

* a/ som za zachovanie povinného očkovania v takom rozsahu ako je teraz

b/ som za zachovanie povinného očkovania a prijal/a by som jeho rozšírenie o niektoré choroby napr. rakovina krčka maternice, iné

c/ som za zrušenie povinného očkovania proti niektorým chorobám, akým?

d/ som za zrušenie očkovania všeobecne

Respondentka, ktorá označila v otázke č. 12 možnosť, že je za zrušenie povinného očkovania proti niektorým chorobám v otázke 12a/ uviedla ako dôvod, že očkovanie je zbytočné, nakoľko ochorenia sa nevyskytujú a očkovanie by nemalo byť povinné, ale osobným rozhodnutím rodiča.

Respondentka, ktorá označila v otázke č. 12 možnosť som za zrušenie očkovania všeobecne, v otázke 12a/ uviedla ako dôvod, že očkovanie by nemalo byť povinné, ale osobným rozhodnutím rodiča.

Otázka č. 13 Ak by sa zmenilo povinné očkovanie detí na nepovinné dali by ste svoje dieťa (budúce dieťa) očkovať?

odpovede	áno		nie		neviem		spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
študentky	23	69,70	1	3,03	9	27,27	33	100,00
rodičia	19	76,00	1	4,00	5	20,00	25	100,00
spolu	42	72,41	2	3,45	14	24,14	58	100,00

Otázka č. 16 Dávate svoje dieťa (deti) očkovať?

odpovede	a/		b/		c/		d/		e/		f/		spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
rodičia	12	48,00	14	56,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00

* a/áno, všetky povinné očkovania v stanovenom termíne a aj niektoré odporúčané

b/ áno, ale iba všetky povinné očkovania v stanovenom termíne

c/ z povinných očkovaní sme odmietli očkovanie proti

d/ z povinných očkovaní sme odložili očkovanie proti

e/ odmietli sme akékoľvek očkovanie

f/ moje dieťa nemôže byť očkované z iných zdravotných dôvodov

Respondentky, ktoré označili v otázke č. 16 možnosť a/ uviedli, že svoje dieťa (deti) dali zaočkovať proti týmto ochoreniam: vírusová hepatitída A, rotavírusové enteritídy, kliešťová encefalitída, pneumokokové invazívne ochorenia, ovčie kiahne, chrípka. Z celkového počtu 12 respondentiek, 4 respondentky neuviedli proti akým ochoreniam dali svoje dieťa (deti) zaočkovať.

10.2 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

V priebehu prvého polroku 2013 bolo odbornými pracovníkmi oddelenia epidemiológie vykonaných 31 kontrol v zariadeniach, podliehajúcich ŠZD oddelenia epidemiológie. Neboli zistené žiadne porušenia zákona o ochrane nefajčiarov.

9. PODPORA ZDRAVIA

ÚLOHA č. 3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úlohu realizujeme prostredníctvom základnej a terénnej Poradne zdravia ako aj Poradne zdravej výživy v spolupráci s oddelením Hygieny výživy a predmetov bežného užívania. Vhodným klientom do tejto úlohy vyšetrujeme biochemické a antropometrické ukazovatele, meriame krvný tlak a obsah tuku a zároveň im poskytujeme odborné poradenstvo a konzultácie k rizikovým faktorom životného štýlu. Súčasťou konzultácií v Poradni zdravej výživy je u týchto klientov aj vyplňanie dotazníkov obsahovo zameraných na sledovanie výživového stavu a konzumácie jedál a nápojov.

Za prvý polrok 2013 sme podľa metodiky z celkového počtu 80 plánovaných osôb zaradených do plnenia úlohy zmonitorovali všetkých 80 klientov u oboch pohlaví v dvoch vekových kategóriách od 19 –34 rokov a 35 – 54 rokov. Vyplnené dotazníky a výsledky meraní boli odovzdané oddeleniu Hygieny výživy na ďalšie spracovanie.

Niektorí klienti na základe našich zistení a odporúčaní navštívili Poradňu zdravia pri RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi aj opakovane. Časť z nich absolvovala aj záťažové ergometrické a spirometrické testy v rámci Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity, kde sme im odporúčali vhodnú pohybovú aktivitu.

ÚLOHA č. 3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Úloha je realizovaná v spolupráci s oddelením Hygieny výživy a predmetov bežného užívania s využitím potenciálu základnej a terénnej Poradne zdravia ako aj Poradne zdravej výživy.

Za sledované obdobie bolo monitorovaných 20 klientov. Vyplnené dotazníky boli odovzdané oddeleniu Hygieny výživy a predmetov bežného užívania na spracovanie a pokračovanie v plnení úlohy v časti odberu a analýzy vzoriek záujmových druhov potravín.

ÚLOHA č. 4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Plnenie úlohy bolo realizované v spolupráci s oddelením Hygieny detí a mládeže. Súčasťou monitorovania stravovacích zvyklostí, výživových preferencií a pohybových aktivít vybranej populácie detí SR formou dotazníkov boli aj merania antropometrických ukazovateľov

a odber kapilárnej krvi na stanovenie ukazovateľov lipidového a glycidového metabolizmu u 20 študentov vybraných stredných škôl. Dotazníky boli spracované oddelením Hygieny detí a mládeže a údaje následne odoslané gestorovi tejto úlohy v rámci SR.

ÚLOHA č. 6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Túto úlohu budeme realizovať v spolupráci s oddelením Epidemiológie v druhom polroku 2013 a staršími skúsenými peer - aktivistami, ktorí sú organizovaní v Centre voľného času Spišská Nová Ves v rámci peer klubu a ich činnosť je zameraná na primárnu prevenciu vrátane problematiky HIV/AIDS. Pri plnení úlohy aktívne využijeme panely v rámci projektu „Hrou proti AIDS“. Podľa harmonogramu v mesiacoch október – november 2013 vykonáme v spolupráci s mestskými školami intervenčné aktivity pre cca 300 žiakov a študentov zo 6 škôl. Besedy a diskusné fóra v oblasti prevencie infekcie HIV a ochorenia AIDS realizujeme aj bez používania panelov v rámci rovesníckych, tzv. peer aktivít určených pre žiakov základných a študentov stredných škôl, v rámci regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“.

ÚLOHA č. 9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Úloha bola realizovaná v prvom polroku 2013 formou viacerých aktivít (napr. prednášky, besedy, semináre, konzultácie, dotazníky, ankety, kurzy, panely, články, interviu) pre cieľové skupiny detí, mládeže, dospelé populácie a seniorov.

Plnenie tejto úlohy obsahovo dopĺňa a nadväzuje na plnenie ďalších úloh v rámci činnosti oddelenia Podpory zdravia (úlohy 9.2, 9.3, 9.5, 9.7, 9.8 a 9.9), kde uvádzame jednotlivé aktivity v kontexte s Národným programom podpory zdravia s dôrazom na zdravú výživu a pitný režim, zvýšenie pohybovej aktivity, podporu nefajčenia a prevenciu alkoholovej a drogovej závislosti, výchovu k partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, prevenciu HIV/AIDS a iných sexuálne prenosných chorôb, podporu duševného zdravia a zvládanie stresu.

ÚLOHA č. 9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Úlohu sme realizovali v súlade z celoslovenským prieskumom a sledovaním zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľstva Slovenskej republiky.

Do prieskumu formou rozsiahleho dotazníka systémom náhodného výberu bolo zapojených celkom 104 respondentov, z toho 52 mužov a 52 žien. Respondenti boli rozdelení podľa metodiky do 3 vekových kategórií – 15 až 24 rokov, 25 – 64 rokov a 65 rokov a viac. Z najmladšej a najstaršej kategórie bolo po 8 mužov a 8 žien z mesta a vidieka, strednú kategóriu tvorilo 10 mužov a 10 žien žijúcich v meste a na vidieku. Dotazníky boli po absolvovaní prieskumu založené do mustry a odoslané na ÚVZ SR Bratislava podľa metodických pokynov gestora celonárodnej úlohy.

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky budú nasmerované aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a k zvýšeniu zdravotného povedomia. Prieskum sa bude opakovať po piatich rokoch a následne budú porovnávané ukazovatele, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch a návykoch v našej populácii.

ÚLOHA č. 9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Realizácia Národného programu prevencie obezity spočívala v zdravotno – výchovných aktivitách určených pre deti, mládež, dospelú populáciu a seniorov formou prednášok, besied a diskusií obsahovo zameraných na zdravú výživu a pohybovú aktivitu.

Pre deti 5. a 8. ročníkov základných škôl sme tieto aktivity realizovali v rámci „Dňa prevencie a zdravia“ pod názvom „POZDRAVY“, kde sme jedno zo 4 stanovišť zamerali na pohybovú aktivitu a význam pohybu pre fyzické a psychické zdravie.

V rámci činnosti Poradne zdravia, Poradne zdravej výživy a Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity (úloha č. 9.8 CINDI program SR) boli tieto aktivity zamerané pre jednotlivých klientov, u ktorých boli zrealizované rôzne merania a vyšetrenia a poskytnuté individuálne konzultácie a odborné poradenstvo s dôrazom na zdravú výživu, pitný režim a vhodnú pohybovú aktivitu s cieľom predísť nadváhe a obezite, prípadne nadmernú hmotnosť redukovať a znížiť zdravotné riziká s ňou spojené.

Činnosť Poradenského centra ochrany a podpory zdravia sme opakovane propagovali prostredníctvom regionálnych médií. Nadviazali sme spoluprácu s odbornými lekármi z odboru interná medicína a funkčná diagnostika, s ktorými sme konzultovali pri výskyte rizikových biochemických a antropometrických hodnôt aj možnosť ďalších vyšetrení aj mimo Poradne zdravia.

Pre deti z 2. - 4. ročníkov základných škôl na Levočskej a Kožuchovej ul. ako aj pre deti z 3 MŠ sme sa počas akcie „GIM – FIT“ vykonali poradenskú a edukačnú činnosť pre asi 300 detí formou vedomostného kvízu "Čo vieš o pohybovej aktivite" ako aj krátkej besedy o význame pohybu ako jedného z dôležitých preventabilných faktorov životného štýlu. Deti boli za aktivitu odmenené a každá skupinka dostala skladačku vo forme letáku s názvom "Vieš, že pohyb a telesné cvičenie prináša človeku ...". Na oboch školách sme poskytli pedagógom sprevádzajúcich skupinky detí edukačné materiály k zdravej výžive, pitnému režimu, pohybovej aktivite, prevencii úrazov a prvej pomoci pri úrazoch. Naše aktivity sa stretli u detí s pozitívnym ohlasom a deti prejavili veľký záujem o kvíz ako aj informácie o zdravom spôsobe života s dôrazom na pravidelnú a veku primeranú pohybovú aktivitu, ktorá sa výraznou mierou podieľa na prevencii nadváhy a obezity.

K Svetovému dňu pohybu sme spoluzorganizovali v spolupráci s peer klubom pri Centre voľného času pre študentov stredných škôl 6. ročník florbalového turnaja o putovný pohár primátora mesta. Pohybové aktivity boli súčasťou projektu „Mladí ľudia a život“. Účastníkom sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity v prevencii nadváhy, obezity ako aj srdcovo – cievnych a metabolických ochorení. Záujemcom sme poskytli možnosť testovania telesnej zdatnosti a konzultácie k optimálnej pohybovej aktivite v pohybovej poradni.

V spolupráci s CVČ a Mestským úradom sme sa zúčastnili na športových akciách „Deň pohybu v meste“ a „Večerný beh mestom“, kde sme poskytovali odborné konzultácie organizátorom a účastníkom akcií k optimalizácii pohybovej aktivity.

V rámci zdravotno-výchovných aktivít boli zrealizované v prvom polroku 2013 pre 4 skupiny seniorov skupinové diskusie o význame pohybu a zdravej výživy v prevencii nadváhy a obezity.

Vo firme Embraco sme pre zamestnancov uskutočnili v rámci celozávodného „Dňa zdravia“ odborný seminár na tému „Rizikové faktory životného štýlu a prevencia“. Účastníkom sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity a zdravej výživy ako preventabilných faktorov civilizačných chorôb. V prezentáciách boli názorne demonštrované aj možné ochorenia vrátane nadváhy, obezity, hypertenzie, hypercholesterolémie a diabetu, ktoré vznikajú v súvislosti s nesprávnou životosprávnou – pohybovou inaktivitou, kalorickou a nevhodne zloženou stravou s nedostatkom vitamínov, minerálov a vlákniny ako aj fajčením

a nadmernou konzumáciou alkoholu. Počas „Dňa zdravia“ sme záujemcom vykonali aj skriningové merania celkového a ochranného cholesterolu, krvného tlaku, obsahu tuku v tele a základných antropometrických ukazovateľov vrátane výpočtu BMI a WHR indexov.

ÚLOHA č. 9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

Celonárodnú medzinárodne koordinovanú kampaň zameranú na zvýšenie pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu“ sme realizovali podľa metodických pokynov gestora úlohy RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v prvom polroku 2013.

Súťaž prebehla na regionálnej a celoštátnej úrovni v mesiacoch apríl – jún 2013. Kampaň so zameraním na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie bola spropagovaná prostredníctvom regionálnych médií, prostredníctvom našej webovej stránky, panelu na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi ako aj distribúciou účastníckych listov formou osobných návštev a konzultácií na mestských základných a stredných školách, vybraných organizáciách a firmách v meste Spišská Nová Ves v celkovom počte 42. Pre záujemcov bolo distribuovaných viac ako 150 účastníckych listov vrátane klientov Poradne zdravia na RÚVZ a v teréne ako aj Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity. Niektorí klienti zapojení do kampane absolvovali vyšetrenie a testovanie telesnej zdatnosti v pohybovej poradni. K téme „Pohyb a zdravie“ v súvislosti s kampaňou bol zrealizovaný odborný seminár pre zamestnancov nášho RÚVZ ako aj séria prednášok a besied pre mládež základných a stredných škôl.

Na oddelenie Podpory zdravia bolo doručených celkom 35 účastníckych listov, z toho 1 účastnícky list bol od podporovateľa (dieťaťa) kampane. Ostatní účastníci kampane zasielali prihlášky priamo gestorovi kampane.

ÚLOHA č. 9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

V súvislosti s prevenciou fajčenia ako aj pomocou pre fajčiarov, ktorí chcú prestať fajčiť, sme v spolupráci s Mestom Spišská Nová Ves a Gymnáziom na Javorovej ulici zrealizovali počas Svetového dňa nefajčenia pre študentov stredných škôl seminár k problematike fajčenia a odvykania a pre širokú verejnosť akciu „Prestaň fajčiť, daj si jablko“. Súčasťou akcie bola aj realizácia ankety u dobrovoľníkov – fajčiarov, ktorí boli ochotní zhasiť cigaretu a vymeniť ju za ponúknuté jablká. Celkom bolo oslovených viac než 60 fajčiarov v uliciach mesta, ktorým boli poskytnuté letáky s výhodami nefajčenia ako aj radami ako sa stať nefajčiarom. K akcii boli poskytnuté interviu pre Spišský Korzár, TV Reduta, Slovenskú televíziu – regionálne vysielanie a informácie boli zverejnené aj v regionálnej tlači. V rámci tohto dňa sme zrealizovali v priestoroch železničnej stanice pre záujemcov aj meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer a meranie dychových parametrov prístrojom Spirometer. Pre fajčiarov sme poskytovali odborné poradenstvo k odvykaniu od fajčenia.

Pre deti základných škôl sme realizovali prednášky a besedy na tému „Fajčenie, prevencia a závislosť“ v rámci aktivít pod názvom „POZDRAVY“ spolu s ostatnými preventabilnými faktormi životného štýlu.

ÚLOHA č. 9.3.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV „QWIT AND WIN“ – „PRESTAŇ A VYHRAJ“

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

V roku 2013 sa súťaž na medzinárodnej, celoslovenskej a regionálnej úrovni podľa harmonogramu kampaní konať nebude. Najbližšia súťaž by mala prebehnúť v roku 2014.

Z tohto dôvodu naše oddelenie Podpory zdravia v Spišskej Novej Vsi úlohu nerealizovalo.

ÚLOHA č. 9.4 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA ROKY 2009 - 2015

Úloha sa plní v rámci Programu podpory zdravia pre znevýhodnené komunity žijúce v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach, ktorú realizuje náš RÚVZ od marca 2007 prostredníctvom 3 komunitných asistentiek zdravotnej výchovy.

V prvom polroku 2013 nebol uvedený program z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov z MZ naďalej realizovaný. Jeho pokračovanie ako aj reskríning antropometrických a biochemických hodnôt vrátane merania krvného tlaku a monitorovania životného štýlu prostredníctvom dotazníka u 200 klientov zo znevýhodnených komunit je plánované v druhom polroku 2013.

ÚLOHA č. 9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V prvom polroku 2013 sme zrealizovali pre deti vybraných mestských základných škôl besedy a prednášky zamerané na prevenciu alkoholizmu a závislosti na alkohole v rámci aktivít pod názvom „POZDRAVY“. Žiaci 5. a 8. ročníkov dostali informácie o škodlivosti alkoholu so zameraním na zdravotnú a sociálnu oblasť. V rámci týchto aktivít mali deti možnosť formou zážitkových hier vyjadriť aj svoje názory a postoje k pitiu alkoholických nápojov ako aj vlastné skúsenosti s konzumáciou alkoholu.

Problematiku alkoholizmu a nadmerného pitia sme prezentovali spoločne aj zo zástupcom Polície SR pre pedagógov a žiakov základných škôl v Jaklovciach a Veľkom Folkmári. Diskusie boli zamerané na problémy vznikajúce v súvislosti s nekontrolovaným pitím a nelegálnym predajom alkoholu pre deti a mládež do 18 rokov. Deti sa dozvedeli aj právne aspekty a možné trestné postihy pri nelegálnej a nadmernej konzumácii alkoholických nápojov. Dôraz sme kládli na prevenciu a pri skúsenostiach s alkoholom od 18 rokov na zásadové a kontrolované pitie.

Pre širokú verejnosť sme realizovali zdravotno-výchovnú kampaň „Deň zodpovednosti“.

Počas kampane sme vykonali meranie krvného tlaku, gama glutamyltransferázy (GGT), celkového chlesterolu v kapilárnej krvi, antropometrických ukazovateľov a obsahu tuku, vyplnenie dotazníka o konzumácii alkoholických nápojov, informovanie monitorovaných klientov o zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu, prevencii nadmerného užívania alkoholických nápojov ako aj o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov a orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. Záujemcom sme poskytli odborné konzultácie k rizikovým faktorom životného štýlu a leták "Každý deň môžeme mať Deň zodpovednosti". Pri akcii sme spolupracovali s Políciou SR - dopravnou hliadkou, ktorá vykonávala kontrolu vodičov v blízkosti nášho stanovišťa so zameraním na dodržiavanie

rýchlosti a vedenie motorového vozidla pod vplyvom alkoholických nápojov. Počet vyšetrených a odkonzultovaných klientov bolo počas „Dňa zodpovednosti“ celkom 45.

Akcia sa stretla u ľudí s veľkým záujmom. Vyšetrenie GGT a krvného tlaku sme doplnili u záujemcov v rámci tejto aktivity aj vyšetrením celkového cholesterolu, hmotnosti, výšky, BMI a WHR ako aj obsahu tuku a v rámci konzultácií sme klientom poskytovali okrem iného aj poradenstvo k ozdraveniu životného štýlu so zameraním na srdcovo-cievne, metabolické a nádorové ochorenia.

ÚLOHA č. 9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Pokračovali sme v aktivitách pre cieľovú skupinu seniorov z predchádzajúceho roka 2012, aktivity boli zamerané na prednáškovú činnosť, besedy ako aj kurzy cvičenia na prevenciu osteoporózy. Seniorom sme sa venovali aj počas „Týždňa mozgu“.

V prvom polroku 2013 sme zrealizovali prednášky a besedy na témy: Zdravá výživa a stravovanie v seniorskom veku, Pitný režim, Zdravý životný štýl a psychohygiena, Stomatohygiena, Kvasinkové infekcie a Myslenie a vzťahy v seniorskom veku. Celkom sme zrealizovali 9 prednášok a 9 besied a 1 workshop.

Aktivity boli určené pre seniorov a členov Domova dôchodcov a Jednoty dôchodcov v Spišskej Novej Vsi, seniorov Domova dôchodcov v Nálepke, členov Klubu dôchodcov Smižany a Zväzu zdravotne postihnutých ako aj klientov DOS v Spišskej Novej Vsi.

V rámci týchto aktivít spolupracujeme aj s niektorými vyškolenými dôchodcami, ktorí okrem iného realizujú pre členov aj pohybové aktivity formou turistických vychádzok do prírody.

Počas mesiacov február – apríl 2013 sa na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi realizovali 3 kurzy cvičenia pre seniorky zamerané na prevenciu osteoporózy, správne dýchanie a držanie tela. Niektoré z nich využili aj služby Poradne zdravia.

V rámci týždňa mozgu a Svetového dňa Alzheimerovej choroby sme edukovali 84 seniorov a záujemcov v produktívnom veku. Aktivity boli zamerané na duševné zdravie a jeho posilňovanie, funkcie mozgu a škodlivé vplyvy na jeho činnosť, využívanie pamäte a jej tréningu vo vyššom veku ako aj na riziká vzniku degeneratívnych, cievnych a nádorových chorôb mozgu a nervovej sústavy vrátane prevencie. Určené boli seniorom v Domove dôchodcov v Spišskej Novej Vsi a Nálepke, pracovníkom Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Spišskej Novej Vsi a pre širokú verejnosť v Centre voľného času v Spišskej Novej Vsi. O pripravovaných podujatiach sme informovali prostredníctvom regionálnej tlače, teletextu mestskej TV Reduta, ako aj našej webovej stránky.

ÚLOHA č. 9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

V rámci plnenia Národného programu starostlivosti o deti a dorast sme vykonali pre žiakov materských, základných a stredných škôl v prvom polroku 2013 v súlade s projektom „Školy podporujúce zdravie“ ako aj témami súvisiacimi so zdravím detí a mládeže v školskom prostredí viac ako 50 besied a prednášok. Témy boli zamerané na zdravú výživu a pitný režim, stomatohygienu, prevenciu nikotinizmu, alkoholizmu a drogových závislostí, nelátkové závislosti, prevenciu nadváhy a obezity, pohybovú aktivitu, duševné zdravie, zvládanie stresu ako aj partnerstvo, rodičovstvo a medziľudské vzťahy.

Pre žiakov 5. ročníkov základných škôl sme pokračovali v realizácii intervenčných aktivít pod názvom „PoZdraVy – pohyb, zdravie a výživa“ formou práce so skupinami v štyroch

stanovištiach s využitím rôznych zážitkových metód a hier. Základné témy sa dotýkali oblasti zdravej výživy a pitného režimu, pohybovej aktivity, obezity, srdcovo-cievnych chorôb a metabolických chorôb, fajčenia, alkoholu a závislostí.

Počas prvého polroka 2013 sme tieto aktivity zrealizovali v priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves pre 3 základné školy. Celkom sa týchto aktivít zúčastnilo asi 120 detí, ktoré boli rozdelené do 10 – 15 členných skupín. V týchto aktivitách budeme pokračovať aj v druhom polroku 2013 pre žiakov mestských základných škôl.

Pre žiakov 8. ročníkov sme zrealizovali 2. časť aktivít pod názvom „PoZdraVy II“, kde sme sa zamerali na témy – drogové závislosti, duševné zdravie a stres, nelátkové závislosti a medziľudské vzťahy. Tieto absolvovali žiaci z 3 základných škôl v celkovom počte asi 120 detí.

Aktivity pre žiakov 5. a 8. ročníkov mali medzi deťmi aj pedagógmi veľmi dobrú odozvu a vysoko pozitívnu spätnú väzbu, čo je dôkazom toho, že sa nám uvedený spôsob primárnej prevencie osvedčil a je potrebné v ňom aj naďalej pokračovať.

Na stredných školách úzko spolupracujeme s vyškolenými peer aktivistami z peer klubu pri CVČ Spišská Nová Ves. Za obdobie prvého polroka 2013 sme spoluorganizovali a odborne viedli 2 odborné výcviky pre novú skupinu peer aktivistov, ktorí sa aktívne zúčastnili posledného 10. ročníka workshopu „Mladí ľudia a život“ v novembri 2012.

Peer aktivisti samostatne zrealizovali 45 besied na témy „Životný štýl mladých ľudí“, „Sexualita, láska a antikoncepcia“, „Fajčenie, alkohol a prevencia“, „Drogy - primárna prevencia a prvá pomoc“, HIV/AIDS a sexuálne prenosné ochorenia“ ako aj „Duševné zdravie a stres“. Besedy boli určené prevažne študentom 1. a 2. ročníkov stredných škôl v Spišskej Novej Vsi, Krompachoch a Gelnici.

Besedy mali u cieľovej skupiny pozitívny ohlas a stretli sa s veľkou podporou riaditeľov a koordinátorov primárnej prevencie základných a stredných škôl. Počas týchto aktivít bolo vykonaných viac ako 30 konzultácií zameraných na termíny a obsah besied.

K Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog sme zrealizovali s peer aktivistami na 3 stredných školách v rovesníckom prostredí v rámci nášho regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“ 12 besied na tému „Nikotín, alkohol a iné drogové závislosti“ s využitím rôznych zážitkových metód. K tomuto dňu sme zorganizovali a odborne viedli 2 semináre pre žiakov 8. ročníkov základnej školy v Smižanoch na tému „Vyber si zdravý štýl a nie drogy“ s aktívnym zapojením žiakov pri riešení modelových situácií rôznych životných príbehov mladých ľudí.

Pre žiakov základných a stredných škôl sme vykonali 12 besied a prednášok na témy „Prevencia drogových závislostí – fajčenie, alkohol a drogy“ a „Duševné zdravie. Na RÚVZ je k dispozícii pre verejnosť panel „Závislosti“ s obrazovou a textovou časťou k jednotlivým druhom drog, vrátane príznakov pri užívaní a predávkovaní drogami. Panel obsahuje aj návod ako postupovať pri riešení problému konzumácie drog a vzniku drogovej závislosti.

V rámci Svetového dňa vody sme v spolupráci s oddelením Hygieny životného prostredia zrealizovali pre deti z 1. – 9. ročníkov ZŠ Sv. Cyrila a Metoda v Spišskej Novej Vsi prednášky a besedy na tému „Voda a jej význam pre zdravie“. Dôraz sme kládli na dostatočný pitný režim a obmedzovanie pitia sladených a iných nevhodných nápojov. Zvýšenú pozornosť sme venovali energetickým nápojom a alkoholovým drinkom.

Zdraviu detí a mládeže sme sa venovali aj v rámci regionálneho projektu - HBSC štúdie, ktorá prebehla na celoslovenskej úrovni ešte v roku 2010. V prvom polroku 2013 sme pokračovali realizáciou prieskumu na regionálnej úrovni. Na vzorke cca 150 žiakov 8. ročníkov vybraných mestských základných škôl sme zisťovali formou dotazníka rodinné, školské prostredie, trávenie voľného času, oblasť látkových a nelátkových závislostí a vplyv

rovesníkov na životný štýl mladých ľudí. Vzorka bude doplnená v druhom polroku ďalšími respondentmi a prieskum bude počítačovo spracovaný a štatisticky vyhodnotený.

Pre týchto žiakov boli po skupinkách vykonané v rámci návštevy RÚVZ prednášky a besedy so zameraním na zdravú výživu, vhodný pitný režim a pravidelnú, dostatočne intenzívnu a časovo odporúčanú pohybovú aktivitu v prevencii nadváhy a obezity ako aj srdcovo – cievnych a metabolických chorôb. Taktiež sme sa venovali prevencii fajčenia, alkoholizmu a drogových závislostí, oblasti duševného zdravia a stresu, výchove k manželstvu a rodičovstvu, vzťahom v rodinnom a školskom prostredí ako aj aktívnemu využívaniu voľného času a pozitívnemu vnímaniu života.

ÚLOHA Č. 9.7.1 EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKÔL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Túto úlohu naše oddelenie Podpory zdravia v Spišskej Novej Vsi nerealizovalo.

ÚLOHA Č. 9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

V rámci realizácie tejto úlohy sa pokračovalo v zdravotno – výchovných aktivitách na 3 materských školách, celkom v 7 triedach na MŠ v Spišskej Novej Vsi. Aktivity sa realizovali formou besied a premietania video filmov pre deti s problematikou hygieny ústnej dutiny, správneho čistenia zubkov a zdravej výživy, ktorá veľmi intenzívne ovplyvňuje tvorbu zubného kazu.

Na materských školách sme efektívne využívali pre deti model zubkov, na ktorom sme názorne demonštrovali celý postup správneho čistenia zubkov. Aktivity sa stretli u detí a pedagógov s veľkým záujmom a podporou aj do nového školského roka.

S pedagogickými pracovníčkami boli vykonané konzultácie k problematike stomatohygieny a kontroly správnosti zubných kefiek a pást u detí predškolského veku ako aj zdravej výživy a pitného režimu.

ÚLOHA Č. 9.8 CINDI PROGRAM SR

Túto úlohu plníme v rámci aktivít Poradenského centra zdravotnej výchovy a podpory zdravia. Pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v Spišskej Novej Vsi máme zriadenú základnú poradňu zdravia a poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity. Na základe konzultácií a odporúčaní zo základnej poradne poskytujeme klientom aj poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia v poradni pre odvykanie od fajčenia. Od januára 2010 sme zriadili ďalšiu nadstavbovú poradňu – Poradňu zdravej výživy, kde poskytujeme klientom po absolvovaní vyšetrení a konzultácie v základnej poradni odborné poradenstvo v oblasti zdravej výživy a pitného režimu.

V základnej poradni zdravia vykonávame antropometrické merania (hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov, výpočet BMI a WHR indexov), meranie krvného tlaku a percentuálneho obsahu tuku v tele ako aj biochemické vyšetrenia celkového a ochranného cholesterolu, triglyceridov a glykémie na prístroji Reflotron. V terénnych podmienkach realizujeme vyšetrenia krvných parametrov prístrojmi Reflotron a Accutrend. Podľa indikácii realizujeme u klientov nadstavbových poradní vyšetrenia spirometrom (respiračné ukazovatele), smokerlyzerom (obsah CO vo vydychovanom vzduchu a HbCO v krvi), váhomerom a tukomerom OMRON (obsahu celkového a viscerálneho tuku, podiel kostrovej svaloviny,

percento aktívnej hmoty, obsah vody v organizme, bazálny metabolizmus), ergometrom (záťažové testy na stanovenie stupňa telesnej zdatnosti a aeróbnej kapacity).

Údaje získané v základnej poradni sú spracované v Teste zdravého srdca. Klientom poskytujeme poradenstvo k zmene životného štýlu a k pozitívnemu ovplyvneniu rizikových faktorov s dôrazom na srdcovo – cievne ochorenia, metabolické a onkologické ochorenia, nadváhu, obezitu a nefarmakologické ovplyvnenie krvného tlaku.

Za obdobie od 1.1. – 30.6.2013 navštívilo základnú poradňu zdravia celkom 132 klientov, z toho 82 žien a 50 mužov. Prvé vyšetrenie absolvovalo 107 klientov, z toho 72 žien a 35 mužov a kontrolne vyšetrených bolo v prvom polroku 25 klientov, z toho 10 žien a 15 mužov. Merania a konzultácie vykonávame podľa dohody aj v rámci spolupráce s rôznymi firmami a inštitúciami pre uzavreté skupiny klientov v terénnych podmienkach ako aj pri príležitosti Svetového dňa zdravia, kde sú tieto merania s obmedzeným rozsahom určené pre širokú verejnosť.

V rámci týchto výjazdov sme vyšetřili spolu 123 záujemcov, z toho 5 pracovníkov Mestskej knižnice, 8 zamestnancov Obvodného úradu, 6 opatrovateľov z Domova dôchodcov v Nálepko, 33 záujemcov pri príležitosti Svetového dňa zdravia, 12 študentov zo Strednej školy drevárskej a 8 študentov z Gymnázia na Javorovej ulici, 13 zamestnancov Katastrálneho úradu v Spišskej Novej Vsi, 23 bohoslovcov zo Spišskej Kapitule a 15 pedagógov zo ZŠ Hutnícka v Spišskej Novej Vsi. Skrining sme vykonali aj u pracovníkov firmy Embraco.

Vyšetřenia v Poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity na základe odporúčaní zo základnej poradne zdravia absolvovalo v prvom polroku 6 záujemcov, z toho 1 žena a 5 mužov. Klientom sme vykonali antropometrické merania, merania krvného tlaku a zloženia tela ako aj spirometrický a ergometrický záťažový test. Všetci boli zaradení aj do kampane „Vyzvi srdce k pohybu“. Výsledky meraní a testov boli vyhodnotené a počítačovo spracované. Testovaným boli poskytnuté individuálne konzultácie k optimalizácii pohybovej aktivity v súvislosti so zdravou výživou a pitným režimom.

Poradňu zdravej výživy navštívilo celkom 87 klientov, z toho 44 mužov a 43 žien. 69 z nich bolo v Poradni prvý krát, 18 klientov využilo tieto služby opakovane.

V rámci plnenia úlohy č. 3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie sme s 80 klientmi, ktorí absolvovali vyšetřenia v Poradni zdravia, vyplnili formou riadeného rozhovoru výživové dotazníky. K dotazníkom sme priradili hodnoty biochemických a antropometrických meraní, hodnoty krvného tlaku a obsahu tuku u vyšetřovaných osôb.

V poradni pre odvykanie od fajčenia sme poskytli v prvom polroku individuálne konzultácie 24 záujemcom, ktorým sme vykonali vstupné vyšetřenia Smokerlyzerom a niektorým aj Spirometrom. Všetkým sme odporúčali najvhodnejší spôsob zvládnutia nikotínovej závislosti ako aj metódy prevencie relapsu a recidívy fajčenia. 21 fajčiarov sme oslovili prvý krát, 3 klienti využili poradenstvo a merania opakovane. Niektorých fajčiarov sme vyšetřovali a poskytovali im odborné poradenstvo aj počas Svetového dňa bez fajčenia.

Úloha č. 9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV)

Úloha sa plnila ešte v roku 2012 podľa cieľa a jednotlivých etáp projektu. V rámci národnej štúdie zdravia Európanov sme zrealizovali náhodným výberom skrining na reprezentatívnej vzorke vo vekovej kategórii 18 – 64 ročných v počte 55 respondentov, ktorý pozostával z antropometrického a biochemického vyšetřenia základných ukazovateľov lipidového a glycidového metabolizmu ako aj merania krvného tlaku a vyplňania dotazníkov so zameraním na životosprávu. Krvné vzorky boli získané venóznym odberom a analyzované

v biochemickom laboratóriu v Banskej Bystrici. Získané údaje od respondentov a krvné hodnoty boli vložené do programu EPI INFO a odoslané gestorovi úlohy - RÚVZ Banská Bystrica, ktorý vyhodnocoval celú národnú štúdiu.

V roku 2013 prezentovali pracovníci RÚVZ Banská Bystrica výsledky EHES štúdie v správe o plnení Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev ako aj v správe o zdravotnom stave obyvateľstva v Slovenskej republike.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Starej Ľubovni**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Za hodnotené obdobie boli realizované aktivity na zlepšenie zdravotných ukazovateľov obyvateľstva a na predchádzanie ochoreniam súvisiacich s pitnou vodou a vodou na kúpanie. Mimoriadna pozornosť bola venovaná výkonu ŠZD nad hromadným zásobovaním obyvateľstva okresu Stará Ľubovňa pitnou vodou. Kvalita vody pre hromadné zásobovanie obyvateľstva z verejných vodovodov bola monitorovaná podľa stanoveného rozsahu a frekvencií laboratórnych rozborov v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a NV SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v znení NV SR č. 496/2010 Z. z..

Údaje o kvalite pitnej vody sa priebežne zadávali do Informačného systému o pitnej vode.

V súvislosti s pitnou vodou u individuálneho zásobovania boli realizované aktivity pri príležitosti Svetového dňa vody (odborné poradenstvo v oblasti otázok zdravotnej bezpečnosti pitnej vody z individuálnych zdrojov pitnej vody, úprava pitnej vody, ochrana vodných zdrojov, zdravotné riziká z pitnej vody, význam vody pre zdravie človeka a pod.). Akcia sa stretla s veľkým ohlasom verejnosti, ktorá prejavila záujem o problematiku pitnej vody.

V rámci ŠZD bola veľká pozornosť venovaná aj vode na kúpanie v bazénoch s celoročnou prevádzkou a pripravenosti letného Termálneho kúpaliska Izabela vo Vyšných Ružbachoch na LTS 2013. Aktuálne údaje o kvalite vody na kúpanie sú evidované v IS o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie.

V súvislosti s pitnou vodou a vodou na kúpanie neboli za hodnotené obdobie zaznamenané žiadne hromadné ochorenia.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni priebežne zabezpečoval informovanie obyvateľov o kvalite prostredia, najmä o kvalite pitnej vody a vody na kúpanie, prostredníctvom príslušných informačných systémov. Výsledky boli k dispozícii verejnosti na webovom sídle úradu. O aktuálnej situácii a prípadných problémoch sa poskytovali obyvateľstvu telefonické informácie.

V 1. polroku 2013 nebola gestorom úlohy požadovaná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľom úlohy je získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách verejných vodovodov. Na základe oslovenia krajského odborníka pre HŽPaZ budú v 2. polroku v okrese Stará Ľubovňa vytipované vodárenské lokality, v ktorých sa môžu pesticídne látky vo vodárenskom zdroji vyskytovať podľa pokynov gestora úlohy – RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre pitnú vodu. Úloha nebola plnená v 1. polroku 2013.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľom úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov, uplatňovanie pri výkone štátneho zdravotného dozoru legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci, overovanie pomocou kontrolných listov informovanosť zamestnancov a poskytovať informácie zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci, zisťovanie rizikových faktorov práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku, ako i zvyšovanie úrovne údajov o rizikových prácach a zabezpečovanie ich efektívneho využitia v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Oddelenie PPL v prvom polroku 2013 dozorovalo 538 právnych subjektov, kde bolo vykonaných 312 kontrol v rámci ŠZD.

Uvedenie priestorov do prevádzky bolo realizované v 83 prípadoch, schválených bolo 34 prevádzkových poriadkov, 8 krát sme prerušili konanie, v jednom prípade sme zastavili konanie, výzvy boli zaslané 4 právnym subjektom.

Overovanie informovanosti zamestnancov pomocou kontrolných listov bolo riešené, a to dotazníkom P u 7 zamestnancov a dotazníkom Z u 40 zamestnancov fi Panasonic industrial devices Slovakia s.r.o., prevádzka Stará Ľubovňa.

V sledovanom období sme neuložili žiadne sankčné opatrenia. Na odstránenie zistených nedostatkov bol vydaný pokyn na prevádzke TOP CAR s.r.o., Stará Ľubovňa.

Prešetrovali sme jedno podozrenie na chorobu z povolania u pracovníka v poľnohospodárskom podniku SPOLAGRO s.r.o., Šarišské Jastrabie.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Zamestnanci oddelenia v sledovanom období prehodnotili vydané rozhodnutia o určení rizikových prác podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií po vykonaní novej objektivizácie pracovných priestorov vo fi SOFER s.r.o., Stará Ľubovňa a vo fi Leitech s.r.o., prevádzka Stará Ľubovňa. Nové rizikové práce boli vyhlásené na pracovisku Píly – Rybovič v Jakubanoch.

V rámci ŠZD v 6 podnikoch sme sa zamerali na sledovanie pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov, na výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou, ako i na pridelenie a používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Pri kontrolách neboli zistené závažné nedostatky.

Evidencia rizikových prác sa v programe ASTR vykonáva priebežne a sleduje sa vývoj zmien v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

V 25 podnikoch evidujeme 340 osôb (zamestnanci a živnostníci - SZČO) exponovaných rizikovým faktorom /v r. 2012 – 347/. K zmene počtu exponovaných pracovníkov došlo v dôsledku prehodnotenia rizikových prác vo fi SOFER s.r.o., Stará Ľubovňa a vo fi Leitech s.r.o., prevádzka Stará Ľubovňa. Najviac pracovníkov je exponovaných vo výrobe kovových konštrukcii 155 v kategórii rizika 3 a 49 v kategórii 4 (spolu je exponovaných 204). V hluku je exponovaných 335 zamestnancov z toho 44 v 4 kategórii, chemickým látkam a zmesiam je exponovaných 164 zamestnancov, z toho 5 v 4. kategórii a vibráciám 66 zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Vo vykonávaní štátneho zdravotného dozoru boli uplatňované legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 471/2011 Z. z., harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Kontrolna činnosť bola zameraná na zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a na kontrolu osvedčení o odbornej spôsobilosti na vyššie uvedenú činnosť. Celkovo bolo vykonaných 6 kontrol v poľnohospodárskych podnikoch. Neboli zistené závažné hygienické nedostatky. Pri chemickej ochrane rastlín poľnohospodárske podniky nepoužívajú veľmi toxické látky a zmesi a tiež v malej miere toxické látky podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Posúdených bolo 28 (v r. 2012 – 21) prevádzkových poriadkov.

V rámci zdravotnej výchovy a prevencie bolo vykonaných 28 konzultácií týkajúcich sa podmienok pre získanie osvedčenia pre odbornú spôsobilosť na prácu s jedmi, predaja agrochemikálii, skladovania a manipulácie s nimi, vypracovania prevádzkového poriadku a pod..

V priebehu sledovaného obdobia neboli hlásené priemyslové otravy, ani podozrenia na choroby z povolania v súvislosti s prácou s jedmi. Neboli hlásené žiadne havarijné situácie.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Od r. 2006 sú vyhlásené rizikové profesie lekár a zdravotná sestra na Onkologickej ambulancii v Ľubovnianskej nemocnici s rizikovým faktorom chemické karcinogény – cytostatiká v kategórii 3. Oproti posudzovanému stavu nenastali podstatné zmeny. Práce sú vykonávané v súlade so schváleným prevádzkovým poriadkom a hodnotením rizika. Pracuje tu jeden lekár a 2 zdravotné sestry, ktorí majú k dispozícii dostatočné množstvo OOPP – ochranný odev, obuv, rúško a jednorázové rukavice.

Pre fi Ronar s.r.o., Košice, Kmeťova 24, 040 01 Košice bolo opakovane vydané rozhodnutie na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest v objekte Elektrickej stanice Stará Ľubovňa na Popradskej ul. č. 36 v Starej Ľubovni. Práce boli následne zrealizované a v priebehu realizačných prác bola vykonaná v rámci ŠZD kontrola pracovných priestorov pri ktorej bolo zistené, že sanačné práce sa vykonávajú v zmysle predloženého Všeobecného technologického postupu (plánu práce) pri odstraňovaní azbestových materiálov v interiéroch budov s použitím podtlakového systému vrátane zabezpečenia opláštenia fasády budov slúžiacich na pobyt ľudí.

Pre sanačné práce bolo vytvorené ochranné pásmo, ktoré bolo označené výstražnými tabuľami. Hermeticky boli uzatvorené a uzamknuté všetky prístupové cesty do

kontrolovaného pásma (KP). Vstup do KP, ktorý tvorí trojkomorový systém vstupu a výstupu je možný len cez špinavú časť hygienickej slučky. O priebehu prác a o osobách vstupujúcich do KP sa vedie evidencia. Štyria zamestnanci, ktorí vykonávajú tieto práce majú odbornú i zdravotnú spôsobilosť a majú k dispozícii príslušné OOPP (celotvárovú masku, polomasku 3M Séria 6000, 7500, respirátor SERGE P3, ochrannú kombinézu na krátkodobé použitie TYVEK, ochranné rukavice pogumované, šiltovku z antistatického materiálu, návleky na obuv, ochrannú prilbu). Kontrolované pásmo je počas sanačných prác pod tlakom a nepretržite odsávané odsávacím zariadením EKOVENT HEPAFIL. Vytvorená je čistá a špinavá šatňa. V čistej šatni sa zamestnanci prezlečú z civilných odevov do pracovných odevov a presunú sa do špinavej časti hygienickej slučky, ktorá je prepojená na hermeticky uzatvorený pracovný priestor. Po vykonanej práci prejdú do pásma určeného na dekontamináciu (povysávanie pracovného odevu) vyzlečenie, uloženie do pripravených PE vriec s následným uzatvorením špagátom a lepiacou páskou s označením. Azbestocementový odpad stabilizovaný prípravkom A-penetraction power sa zabalí do pevnejších vriec a označí nálepkou „Pozor AZBEST, nebezpečný odpad, neotvárať“. Po prechode do čistej šatne si zamestnanci dôkladne umyjú ruky a ostatné časti tela, ktoré by mohli prísť do styku s azbestom. Po vykonaní sanačných prác a vyčistení vzduchu boli realizované merania koncentrácie azbestocementového materiálu v sanovanom prostredí a konečná správa nám bola písomne doručená.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Úloha sa realizuje priebežne v rámci štátneho zdravotného dozoru. Doposiaľ nebola prehodnocovaná psychická pracovná záťaž. Žiadne práce v okrese Stará Ľubovňa nie sú zaradené do kategórie rizika z hľadiska nadmernej psychickej záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

Zamestnanci v sledovanom období neprešetrovali žiadne podozrenie na profesionálne ochorenie z DNJZ. Vedúci oddelenia sa zúčastňoval RKD v Košiciach zvolávanej v mesačnej frekvencii.

2.2.1 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľom je napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Pri 301 konzultáciách sme sa okrem iného zameriavali na zabezpečovanie vhodných pracovných podmienok, pracovnej pohody, správnu manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami, na prevenciu pred vznikom chorôb z povolania, na bezpečnú prácu so zobrazovacími jednotkami, lasermi, pyrotechnikou, odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a na spracovanie prevádzkových poriadkov.

V Poradni na ochranu a podporu zdravia pri práci bolo realizované poradenstvo v oblasti problematiky práce s chemickými a toxickými látkami, chorôb z povolania, nárokov na OOPP, správnych pracovných návykov, telovýchovných aktivít v rámci pracovnej zmeny, zlepšenia podmienok práce na pracovisku a ochrany pracovníkov so zníženou pracovnou schopnosťou.

O novej legislatíve, plánovaných a ponúkaných aktivitách sme širokú verejnosť informovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Zároveň boli distribuované materiály vlastnej edície pri príležitosti svetových dní a kampani do podnikateľských subjektov v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Od roku 2007 oddelenie PPL v spolupráci s oddelením podpory zdravia, PCZ realizujú regionálny projekt „Zdravé pracovisko“ vo firme MKEM v Starej Ľubovni. Aktívne spolupracujeme s vedením firmy MKEM s.r.o. Stará Ľubovňa pri riešení ochrany zdravia zamestnancov pri práci.

V priebehu roka 2011 sme zaradili v rámci regiónu do realizácie aj PL-PROFY v Orlove. V rámci realizácie aktivít v priebehu 1. polroka 2013 sme vypracovali a zaslali vlastné edície pre pracovníkov oboch firiem v súvislosti so Svetovým dňom rakoviny, Medzinárodným dňom zriedkavých ochorení, Týždňom mozgu, Svetovým dňom vody, Svetovým dňom zdravia, Svetovým dňom hemofilie, Európskym imunizačným týždňom, Svetovým dňom bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetovým dňom bez tabaku, Svetovým dňom pohybom ku zdraviu, Svetovým dňom životného prostredia, Svetovým dňom darcov krvi, Medzinárodným dňom boja proti drogovej závislosti. Zároveň sme týmto prevádzkam zaslali zdravotno-výchovný materiál „Zbavte sa bolesti chrbta: Stačí 5 minút denne“ .

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

V rámci kampane Zdravé pracoviská s názvom Spolupráca pri prevencii rizík, ktorú vyhlásila Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) sú hlavné aktivity plánované na 2. polrok 2013:

1. Deň otvorených dverí
2. Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci
3. Spoločnú previerku vo vybranom podniku v okrese v spolupráci s IBP Prešov

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V 1. polroku 2013 sme posudzovali chránené pracoviská v 21 (v r. 2012 - 35) firmách a organizáciách, resp. u fyzických a právnických osôb.

Kontroly boli vykonané v rámci štátneho zdravotného dozoru v šiestich vybraných chránených pracoviskách (prevažne predajne nepotravinárskeho tovaru). Pri kontrolách bolo zistené, že boli rešpektované všetky obmedzenia a odporúčania, ktoré špecifikuje lekár posudzujúci zdravotnú spôsobilosť na prácu a pracovné podmienky spĺňajú základné požiadavky aj vo vzťahu k charakteru zdravotného postihnutia občana. Práca je vykonávaná za uľahčených pracovných podmienok, resp. v skrátenom pracovnom čase.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách odd. PPL nerealizuje nakoľko v okrese nemáme obchodné centrum TESCO, ktoré bolo vybrané na pracovnej porade ved. odd. PPL dňa 16. 4. 2013 na RÚVZ so sídlom v Prešove.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úloha sa plní počas roka priebežne, prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelých populácie so zameraním na ľahkú prácu.

V súvislosti s realizáciou tohto projektu sme v 1. polroku 2013 oslovili 24 klientov, u ktorých sme zabezpečili vyplnenie Klinicko – somatometrického dotazníka s jednodňovým jedálnym lístkom, dotazníka o životospráve (Monitoring spotreby vybraných prídavných látok), poskytli vyšetrenia klientovi v Poradni zdravia a zabezpečili vyplnenie záznamového listu pre biochemické vyšetrenie a prostredníctvom zdravotno-výchovných intervencií sme vplývali na zlepšenie stravovacích návykov u týchto vybraných skupín populácie so zameraním sa na ľahkú prácu.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Úloha je realizovaná v pravidelných intervaloch, každý mesiac sa odoberajú 2 vzorky kuchynskej soli a zabezpečuje sa monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu. Monitoring obsahu jódu pretrváva od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50-tych rokov z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Spolu bolo odobratých v 1. polroku 12 vzoriek.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Odobrali sa 4 ks plastových detských fliaš, výsledky zatiaľ nie sú k dispozícii.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

V 17. kalendárnom týždni odobralo odd. HVBPKV 2 vzorky potravín v kartónových obaloch, výsledky zatiaľ nie sú k dispozícii.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Odobrali sa 2 vzorky potravín danej skupiny, výsledky zatiaľ nie sú k dispozícii.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Projekt v I. polroku 2013 nebol realizovaný.

2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V súvislosti s realizáciou projektu „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“ v okrese Stará Ľubovňa sme oslovili a zaradili do realizácie projektu dve stredné školy v meste Stará Ľubovňa - Strednú odbornú školu, Jarmočná 108, Stará Ľubovňa, kde do prieskumu boli zaradení žiaci z vidieka a Gymnázium Terézie Vansovej, 17. novembra č. 6 v Starej Ľubovni, kde do prieskumu boli zaradení žiaci z mesta. Vo vybraných SŠ sme v období od marca do júna 2013 formou osobných konzultácií dohodli spoluprácu, podmienky zberu dát formou dotazníkového prieskumu, informovaný súhlas rodičov, odber vzoriek obedov a nápojov v originálnom balení alebo stanovenom množstve v 17. kalendárnom týždni a realizáciu antropometrických meraní a tlaku krvi u žiakov. Celkovo sme poskytli 6 osobných a 1 telefonickú konzultáciu počas realizácie projektu. V 17. kalendárnom týždni sme zabezpečili odber celkovo 10 vzoriek stravy (obed) z vybraných stredných škôl. Do vzorky sa brali aj podávané nápoje v priebehu dňa. Tieto vzorky sme distribuovali do laboratórií pri RÚVZ so sídlom v Poprade, kde bol zabezpečený laboratórny rozbor podľa vopred dohodnutých požiadaviek.

Samotný zber údajov formou dotazníka prebiehal v období od 18.3. do 30.6. 2013, kde boli dotazníky vyplnené v škole priamo žiakmi, dotazníky boli hneď zozbierané a boli uskutočnené merania antropometrie a tlaku krvi u 60 žiakov (30 chlapcov, 30 dievčat) v Strednej odbornej škole, Jarmočná 108, Stará Ľubovňa, a u 60 žiakov (30 chlapcov, 30 dievčat) v Gymnázium Terézie Vansovej, 17. novembra č. 6 v Starej Ľubovni. Zber údajov formou dotazníkov „24 hodinová stravovacia anamnéza“ a „24 hodinový pohybový režim“ bol vykonaný v 16. a 17. kalendárnom týždni (15.4.2013 - 26.4.2013). V mesiacoch júl – september 2013 budeme získané údaje od 120 žiakov vkladať do jednotlivých mustier (ID a RA; výsledky meraní; stravovacie zvyklosti; pohybový režim; frekvenčný dotazník; výživové preferencie; 24 recall; 24 výdaj; Alimenta) a tieto vyplnené mustry budú do 30.9.2013 zaslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Soboti.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTKOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Projekt bol realizovaný dotazníkovou metódou u 20 detí vo veku 10 rokov v mestskej Základnej škole na Ul. Komenského v Starej Ľubovni. Zber údajov sa uskutočnil v termíne od apríla do júna 2013. Pre riešenie projektu boli vypracované nasledovné dotazníky - dotazník o prehľade potravín, skonzumovaných v priebehu 24 hodín a dotazník o životospráve. Údaje z dotazníkov sa vložia do pripravených masiek v programe excel a zašlú sa na spracovanie na ÚVZ SR v Bratislave v termíne do 1.11.2013.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKOL; VYUŽITIE HODÍN TV

V nadväznosti na plánovanú realizáciu projektu „Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV“, ktorý vyplýva z plnenia Národného programu prevencie obezity a na základe listu HH SR č. HDM/2851/5390/2013 zo dňa 8.3.2013 sme v termíne od 2.4. – 22.4.2013 vykonali ciele kontroly priestorov určených na výučbu telesnej výchovy vo vybraných 11 základných a 3 stredných školách okresu Stará Ľubovňa. Kontroly boli zamerané na monitoring hygienického stavu telovýchovných

zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržanie kapacity, mikroklima a pod.), využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení.

Správa z vykonaných cielených kontrol priestorov určených na výučbu telesnej výchovy vo vybraných základných a stredných školách okresu Stará Ľubovňa bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Prešove v termíne 30.4.2013.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha sa plní v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov. Národný imunizačný program sa realizuje v súlade s cieľmi programu Svetovej zdravotníckej organizácie (SZO) „Zdravie pre všetkých v 21. storočí“, v súlade s odporúčaniami Európskej komisie a v súlade s praxou členských štátov EÚ.

Na zabezpečenie plynulosti realizácie povinného očkovania bol očkovací kalendár vypracovaný ÚVZ SR pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých pre rok 2013 zaslaný všetkým praktickým lekárom v odbore všeobecné lekárstvo zabezpečujúcim imunizáciu detí, dorastu i dospelaj populácie. Plnenie NIP je na území okresu na veľmi dobrej úrovni. Situácia v oblasti imunizácie je priebežne monitorovaná.

V termíne od 22. do 27. 4. 2013 sa uskutočnil Európsky imunizačný týždeň (EIW). Aktivity boli zamerané najmä na zlepšenie informovanosti širokej verejnosti o význame očkovania proti očkovaním preventabilným ochoreniam, ako aj na zvýšenie zaočkovanosti ťažko dosiahnuteľných skupín populácie. V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované nasledujúce zdravotno-výchovné aktivity:

- prednášky realizované oddelením epidemiológie v počte 5 (4 krát zamerané na stredoškolskú mládež ako budúcich rodičov, 1 krát pre zdravotníckych pracovníkov v rámci odborných seminárov),
- spracované boli 2 letáky a informačný materiál o EIW a význame očkovania pre laickú verejnosť a pre zdravotníckych pracovníkov,
- zhotovené boli 2 nástenky, umiestnené v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni,
- realizované 2 besedy orientované na stredoškolskú mládež ako budúcich rodičov,
- na odd. epidemiológie RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bolo poskytované poradenstvo v oblasti očkovania, v rámci EIW bolo poskytnutých 5 telefonických konzultácií v súvislosti s očkovaním, z toho 2 pre laickú verejnosť a 3 pre zdravotníckych pracovníkov,
- na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bola uverejnená 1 informácia (vlastná edícia).

Ďalej bolo realizovaných 11 iných aktivít:

- prieskum zameraný na vedomosti stredoškolskej mládeže o očkovaní (porovnaním získaných údajov pred a po besede s odborníkom) na 3 vybraných stredných školách s účasťou 131 respondentov,
- spracovanie dotazníkov,
- vyhodnotenie dotazníkov,
- spracované 2 letáky - vlastná edícia,

- zabezpečená 2 krát distribúcia informačného materiálu - 88 subjektom (laická verejnosť) a 40 subjektom (zdravotnícki pracovníci),
- realizované vyhodnotenie zdravotno-výchovných aktivít – 2 krát (laická verejnosť a zdravotnícki pracovníci),
- koordinácia pripravovaných aktivít – 2 krát (pre laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov).

Správa o aktivitách bola v termíne odoslaná na ÚVZ SR.

PZS sú v oblasti plnenia NIP pravidelne usmerňovaní formou metodických listov v priebehu celého roka, v prípade potreby je na základe vzájomnej konzultácie očkujúceho lekára a epidemiológa vypracovaný individuálny plán očkovania.

Široká verejnosť je o aktivitách v oblasti plnenia NIP informovaná prostredníctvom webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Kontrola očkovania bude vykonaná v zmysle usmernenia ÚVZ SR v 2. polroku 2013.

V sledovanom období nebola hlásená žiadna postvákcináčna reakcia.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Úloha sa plnila podľa pokynov gestora a členov špecializovaných pracovných skupín. Dokumentované boli všetky prenosné ochorenia s príslušnými protiepidemickými opatreniami v ohnisku nákazy, kontakty s prenosným ochorením, výsledky laboratórných vyšetrení, nariadené opatrenia a pod..

Monitorovanie, hlásenie, evidencia a analýza prenosných ochorení boli vykonávané priebežne. Hlásenie prenosných ochorení vykonávali poskytovatelia zdravotnej starostlivosti písomnou formou, v prípade hromadných ochorení aj telefonicky.

Prenosné ochorenia boli hlásené v súlade so štandardnými definíciami prenosných ochorení podliehajúcich ohlasovacej povinnosti v odôvodnených prípadoch doplnených laboratórnymi výsledkami. Zber, evidencia, sumarizácia a analýza hlásených prenosných ochorení, ako aj kontrola kvality údajov sa vykonávala prostredníctvom epidemiologického informačného systému (EPIS). Vďaka údajom v informačnom systéme, zvlášť v systéme rýchleho varovania existuje možnosť získania dôležitých údajov o aktuálnej epidemiologickej situácii v tom – ktorom regióne.

Priebežne 1 krát týždenne sa vykonával zber údajov o výskyte akútnych respiračných ochorení, chrípke podobných ochorení a ich komplikácií.

V priebehu sledovaného obdobia sme nezaznamenali žiadne ochorenie preventabilné očkovaním. Okrem sporadických prípadov prenosných ochorení bol zaznamenaný 3 krát rodinný výskyt hnačkových ochorení s 2 až 4 prípadmi ochorenia (celkom 8 chorých) a lokálne epidémie respiračných ochorení na území okresu Stará Ľubovňa, zaznamenané v 6. – 12. kalendárnom týždni.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení (výskyt, prevencia, grafy, mapy a iné) je zabezpečené prostredníctvom:

- programu EPIS (vstupný portál pre verejnosť),
- webová stránka RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni (týždenná aktualizácia akútnych respiračných ochorení, mesačná analýza prenosných ochorení),
- zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu prenosných ochorení (12 prednášok, 4 informácie v printových médiách, 2 letáky – vlastná edícia, 2 názorné propagácie, 4 krát podané informácie prostredníctvom telefonickej linky prevencie AIDS, 38 informácií uverejnených na webovej stránke).

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Úloha sa plnila podľa pokynov gestora a členov špecializovaných pracovných skupín. Vykonávalo sa priebežné monitorovanie výskytu infekčných ochorení a získané údaje s príslušnými epidemiologickými údajmi a laboratórnym vyšetrením boli zadávané a následne analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému EPIS s využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) sa zabezpečuje systematický zber, sumarizácia a analýza údajov o infekčných ochoreniach a monitorovanie zdravia obyvateľov. Štyria všeobecní lekári sú užívateľmi epidemiologického informačného systému (EPIS), prostredníctvom ktorého sa vykonáva evidencia a pravidelná analýza hlásených prenosných ochorení.

V hodnotenom období bolo okrem vyššie uvedených údajov spracovaných a do informačného systému vložených:

- 511 prípadov prenosných ochorení,
- 97 spracovaných ohnisk,
- 2 kontakty s prenosným ochorením chránených očkovaním,
- vydané 2 rozhodnutia s nariadenými opatreniami a ďalších 237 iných opatrení v ohniskách nákazy (75 krát postup dezinfekcie, 65 krát informácia o laboratórnym vyšetrení, 97 krát zdravotná výchova).

Informačný systém prenosných ochorení je maximálne (v pracovných dňoch denne) využívaný na evidenciu a hlásenie prenosných ochorení, na analýzy a grafické spracovanie vývoja prenosných ochorení.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou sa vykonáva surveillanca a kontrola nozokomiálnych nákaz na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení.

Plnenie úlohy na úrovni okresu je v štádiu hlásenia, evidencie, získavania dokumentácie, šetrenia a analýzy výskytu NN (zber hlásení – minimálne 1 krát týždenne, analýza NN - 1 krát mesačne). Komisia NN zasadala v sledovanom období 1 krát, kde boli analyzované príčiny vzniku NN, zásady dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky a prezentované iné aktivity v oblasti surveillance NN na úrovni okresu.

Z Ľubovnianskej nemocnice, n. o. (ďalej len LN, n. o.) bolo v sledovanom období hlásených a analyzovaných 10 NN.

V rámci ŠZD bolo celkovo odobratých a vyšetrených 313 sterov z prostredia (závadnosť 4,5 %) a 230 sterov zo sterilného materiálu (závadnosť 0,4 %).

Zo 66 evidovaných sterilizačných prístrojov bolo otestovaných 34 prístrojov (závadnosť 0 %). Opakované kontroly (v súlade s frekvenciou kontrol stanovených vyhl. MZ SR č. 553/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia) boli vykonané 13 krát.

Z iných aktivít zameraných na surveillanca nozokomiálnych nákaz a zvýšenie bezpečnosti pacienta boli v 1. polroku 2013 realizované zdravotno-výchovné aktivity v rámci kampane vyhlásenej SZO "Umývajte si ruky - zachrániť život":

- 8 seminárov na miestnej úrovni organizované jednotlivými lôžkovými oddeleniami Ľubovnianskej nemocnice, n. o. (ďalej len ĽN, n. o.),
- odber sterov z rúk zdravotníckych zamestnancov „pred výkonom“ na vybraných oddeleniach ĽN, n. o. (40 sterov z 9 lôžkových oddelení a 4 ambulantných zdravotníckych zariadení),
- názorná propagácia v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni,
- informačný materiál o kampani zaslaný ĽN, n. o.,
- informácia na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni,
- leták (vlastná edícia) spracovaný oddelením podpory zdravia, PCZ orientovaný na zdravotníckych pracovníkov so zameraním na dodržiavanie základných zásad umývania a dezinfekcie rúk,
- distribúcia letáku a informačného materiálu 69 vybraných zdravotníckym zariadeniam na území okresu Stará Ľubovňa,
- umiestnenie letáku (vlastná edícia) na stránke: www.vzsl.sk,
- koordinácia a príprava odbornej prezentácie s praktickou ukážkou účinnosti vykonanej dezinfekcie rúk,
- odborný seminár pre zdravotníckych vybraných (vedúcich) zdravotníckych pracovníkov ĽN, n. o. – prezentácia s praktickou ukážkou účinnosti vykonanej dezinfekcie rúk (použitie UV lampy).

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Pre prípad mimoriadnej epidemiologickej situácie je vypracovaný a priebežne aktualizovaný havarijný plán pre prípad výskytu mimoriadnej situácie a pandemický plán, v súlade s ktorými je monitorovaná aktuálna epidemiologická situácia na území okresu. Pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sú zriadené zásahové skupiny, ktorých činnosť je koordinovaná podľa potreby a v súlade s vypracovaným plánom.

Na území okresu bola situácia monitorovaná a priebežne, v súlade s Plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky v Slovenskej republike boli plnené opatrenia v medzipandemickom období:

- týždenná informácia o výskyte ARO a CHPO (hlásenie do EPIS 26 krát, správa uverejnená na webovej stránke – 26 krát),
- pravidelné (mesačné) metodické usmernenia zasielané zdravotníckym zariadeniam, ÚSS a RVPS na území okresu s aktuálnou informáciou o výskyte akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení (výzva na dôslednú realizáciu epidemiologickej a virologickej surveillance chrípky - hlásenie akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení, výzva na očkovanie proti sezónnej chrípke zaslaná ĽN, n. o., všetkým praktickým lekárom na území okresu a pod.),
- v priebehu roka sme zaznamenali 6 hlásení SARI u 18 – 79 ročných osôb a 1 izoláciu pandemického kmeňa chrípky A/California/7/2009 – pdm-like u 18 ročného pacienta,
- na základe usmernenia ÚVZ SR zasielame od 9. kalendárneho týždňa pravidelné hlásenia o výskyte SARI na území okresu Stará Ľubovňa (odoslaných 18 hlásení),
- v čase lokálnych epidémií akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení na území okresu bol na lôžkových oddeleniach ĽN, n. o. na základe odporúčania RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni vydaný príkaz riaditeľa ĽN, n. o. s opatreniami na zabránenie šírenia ARO a CHPO (okrem iného zákaz návštev na lôžkových oddeleniach).

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Úloha sa realizovala podľa pokynu ÚVZ SR. V rámci úlohy bol zabezpečený odber vzoriek odpadových vôd podľa harmonogramu odberov, ktorý vypracoval RÚVZ so sídlom v Košiciach a ich virologické vyšetrenie na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. V sledovanom období boli odobraté 3 vzorky odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV v meste Stará Ľubovňa (na základe laboratórneho vyšetrenia boli všetky 3 vzorky negatívne).

Nadalej sa priebežne monitoruje výskyt akútnych chabých obrn (ACHO). V sledovanom období bola hlásená:

Jedna susp. ACHO u 13 dieťaťa (5. dávka proti poliomyelitíde podaná v roku 2010). Následkom rehabilitácie došlo k výraznému zlepšeniu zdravotného stavu, 60 dní od vzniku obrny zistená dostatočná pohyblivosť dolných končatín a chôdza bez väčších problémov. Konečná dg. – Polyradikuloneuritída (G-B syndróm), lézia n. facialis a paraparéza dolných končatín.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Na úrovni okresu sa plní úloha realizovaním zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu AIDS v zariadeniach pre deti a mládež na území okresu. Odbornými prezentáciami za súčasného využitia audiovizuálnej techniky a formou diskusie mladých ľudí s odborníkmi sa postupne dosahuje zmena postojov mládeže k tejto infekcii a iným pohlavne prenosným ochoreniam. Zvýšenú aktivitu a záujem zo strany školských zariadení evidujeme každoročne v mesiacoch október – december (v rámci Svetového dňa boja proti AIDS), kedy sú besedy s mládežou organizované pre 8. - 9. ročníky ZŠ a stredné školy na území okresu. V priebehu 1. polroka 2013 boli realizované 3 prednášky v ZŠ a 2 krát vykonaný prieskum vedomostí žiakov ZŠ s účasťou 32 respondentov.

Linka pomoci AIDS na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bola zriadená v roku 1995. V sledovanom období boli podané 4 telefonické informácie. Otázky boli zamerané prevažne na podmienky vyšetrenia pred cestou do zahraničia (kto zabezpečuje odber, ako rýchlo je k dispozícii výsledok vyšetrenia, kde sa vykonáva vyšetrenie, poplatky).

6.8 PORADNE OČKOVANIA

K 1. 12. 2011 bola na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni zriadená poradňa s poskytovaním poradenstva a konzultácií v oblasti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov i laickú verejnosť v týchto oblastiach:

- povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých
- očkovanie pred cestou do zahraničia
- odporúčané očkovania
- očkovanie osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz
- očkovanie detí s kontraindikáciami
- iná problematika spojená s očkovaním

V priebehu 1. polroka 2013 bolo poskytnutých celkom 30 konzultácií (z toho 8 telefonických a 22 osobných). Konzultácie boli poskytované odborníkom v oblasti zdravotníctva aj laickej verejnosti.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) bol na 3 vybraných SŠ na území okresu realizovaný prieskum vedomostí študentov SŠ - budúcich rodičov o očkovaní. Do prieskumu sa zapojilo 131 respondentov, pričom sa hodnotili vedomosti pred a po besede s odborníkom.

Táto zdravotno-výchovná aktivita významne prispela k obohateniu vedomostí budúcich rodičov o význame očkovania, ako aj informácií o činnosti poradne očkovania.

V mesiaci jún 2013 boli zahájené ďalšie zdravotno-výchovné aktivity:

- spracovaný leták (vlastná edícia) o aktuálnom povinnom očkovaní a činnosti poradne očkovania,
- zabezpečená distribúcia letáku matkám - rodičkám prostredníctvom novorodeneckého úseku detského oddelenia Lubovnianskej nemocnice, n. o. (distribúovaných 55 letákov).

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

V rámci I. etapy sme sa zapojili do výskumnej časti projektu realizovaním prieskumu formou dotazníkov vo vybranej strednej škole a v čakárni vybraných pediatrických obvodov na území okresu Stará Ľubovňa. Úloha sa riešila podľa pokynov gestora a vyplnených bolo 10 dotazníkov študentkami SŠ vo veku nad 18 rokov a 10 dotazníkov mamičkami, ktoré navštívili ambulanciu v deň realizácie prieskumu.

Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Vyhodnotenie prieskumu realizuje gestor projektu.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

V súvislosti s plnením tejto úlohy sme uskutočnil dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR“ v priebehu mája 2013. Pred realizáciou prieskumu boli všetci respondenti poučení o význame prieskumu a spôsobe vyplňania a zároveň boli ubezpečení o anonymite a dobrovoľnosti. Dotazník vyplnilo celkom 104 respondentov, teda 52 žien (26 respondentov z vidieka, 26 respondentov z mesta) a 52 mužov (26 respondentov z vidieka, 26 respondentov z mesta) v požadovaných vekových kategóriách. V súčasnosti sa údaje z vyplnených dotazníkov vkladajú do zaslaného súboru ZDRAVU.rec v programe EpiData, ktorý bude v termíne do 30.8.2013 zaslaný gestorovi projektu na ÚVZ SR.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre Podporu pohybovej aktivity, prevenciu nadváhy a obezity na RÚVZ SR.

V tejto súvislosti sme sa v dňoch 19.-20.3.2013 zúčastnili na RÚVZ v Trenčíne pracovného stretnutia členov pracovnej skupiny pre Podporu pohybovej aktivity, prevenciu nadváhy a obezity na RÚVZ SR.

Zároveň pre žiakov ZŠ Kamienka sme uskutočnili prednášku na tému „Obezita“, ktorú sme doplnili distribúciou zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou.

V súvislosti so zlepšením zdravotného uvedomenia celej populácie sme v 1. polroku 2013 uskutočnili aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO:

Pri príležitosti **Svetového dňa proti rakovine - /4.2.2013/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 20 APL pre dospelých, 43 obciam a

mestám v okrese Stará Ľubovňa a 11 lekárniam v meste Stará Ľubovňa. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň rakoviny, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V súvislosti so **Svetovým dňom chorých - /11.2.2013/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali 11 lekárniam, 21 APL pre dospelých, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n.o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Tento svetový deň sme propagovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ako aj názornou propagáciou v priestoroch čakárne Poradne zdravia. Zároveň sme pre žiakov ZŠ Za vodou v Starej Ľubovni uskutočnili 2 prednášky pod názvom „Chrípka“, ktorú sme doplnili distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa zriedkavých ochorení - /28.2.2013/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 11 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. a Domovu seniorov v Starej Ľubovni. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň rakoviny, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V rámci **Týždňa mozgu - /11.-17.3.2013/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali 11 lekárniam, 21 APL pre dospelých, 31 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 12 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska, Ľubovnianskej nemocnici, n.o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina a 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Tento Týždeň mozgu sme propagovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci edukačnej činnosti sme uskutočnili pre žiakov ZŠ na Ul. Levočská v Starej Ľubovni a pre žiakov ZŠ v Haligovciach po 2 prednášky s problematikou fungovania mozgu a potrebe jeho tréningu. Túto edukačnú činnosť sme zabezpečili aj v priestoroch Ľubovnianskej knižnice pre žiakov ZŠ Komenského a ZŠ sv. Cyrila a Metoda v Starej Ľubovni, kde sme celkovo uskutočnili 4 prednášky pre 86 žiakov. Súčasťou edukačných aktivít bola aj distribúcia zv materiálov s uvedenou problematikou edukovaným žiakom, ako aj ukážky tréningu mozgu pri ktorých 35 žiaci ZŠ na Ul. Levočská v Starej Ľubovni vyplnili vedomostný kvíz, 38 žiakov ZŠ v Haligovciach vedomostný kvíz, 86 žiakov v Ľubovnianskej knižnici vedomostný kvíz.

V rámci edukačnej činnosti pre širokú verejnosť navštevujúcu Ľubovniansku knižnicu sme uskutočnili prednášku pod názvom „Týždeň mozgu“. Súčasťou edukačnej aktivity bola aj distribúcia zv materiálov s uvedenou problematikou a ukážka tréningu pamäti. V rámci tréningu pamäti absolvovalo 35 klientov koncentračné cvičenie s vyškrtaním všetkých čísiel, cvičenie s prepísaním správneho textu, cvičenie s napísaním mien známych hercov, cvičenie „Ktorá z čísiel od 1 do 50 chýba?“ a cvičenie „Aký je správny postup?“.

Odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v rámci sprievodných aktivít celosvetovej kampane Týždeň mozgu v priestoroch zariadenia pre seniorov a domova sociálnych služieb pre dospelých v Jarabine odprezentovali prednášku pod názvom „Alzheimerová choroba“, poskytli v priestoroch spoločenskej miestnosti jednotlivým klientom individuálne meranie tlaku krvi (15 klientom) a meranie hladiny oxidu uhoľnatého v pľúcach a krvi (5 klientom). Každému vyšetrenému klientovi bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti prevencie hypertenzie a životosprávy, odborné poradenstvo v odvykaní od fajčenia a následne im bol odovzdaný zdravotno-výchovný materiál s uvedenou problematikou.

O realizovaných aktivitách sme spracovali fotodokumentáciu a v rámci dohodnutia aktivít sme uskutočnili 10 telefonických konzultácií.

Pri príležitosti **Svetového dňa vody - /22.3.2013/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň vody“, ktorý sme následne distribuovali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (31 subjektov), 11 lekárniam, 43 obciam a mestám a Ľubovnianskej nemocnici, n. o.. Tento svetový deň bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pre žiakov ZŠ na Ul. Levočská v Starej Ľubovni bola zabezpečená prednáška na tému „Voda“, spojená s distribúciou zv materiálu k danej problematike a poskytli sme 1 telefonickú konzultáciu ohľadom dohodnutia aktivít.

Pri príležitosti **Svetového dňa zdravia - /7.4.2013/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň zdravia“, ktorú sme následne distribuovali MŠ, ZŠ a SŠ (31 subjektom), 11 lekárniam, 20 APL pre dospelých, 18 zubným ambulanciám, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme spracovali aj oznam o Dni otvorených dverí na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni O plánovaných a ponúkaných aktivitách v súvislosti so Svetovým dňom zdravia sme širokú verejnosť informovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Svetový deň zdravia bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti „Svetového dňa zdravia“ sme uskutočnili Deň otvorených dverí v Poradni zdravia na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme pri príležitosti Dňa otvorených dverí vyšetřili 11 klientov.

V rámci stanovišťa zdravia na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme uskutočnili meranie tlaku krvi. Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov a poskytnutie poradenstva. Tieto poskytované služby na Stanovišti zdravia využilo 16 klientov.

Pri príležitosti **Svetového dňa hemofílie - /17.4.2013/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 20 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 11 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n.o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň hemofílie, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Európsky imunizačný týždeň (EIW) - /22.-27.4.2013/ V súvislosti s EIW spracovali a zabezpečili pracovníci OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni distribúciu spracovanej vlastnej edície do 11 lekární, 43 mestám a obciam a 31 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 91 zariadení). EIW bol propagovaný formou nástenky, ale aj webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom bezpečnosti a zdravia pri práci - /28.4.2013/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci“, ktorú sme distribuovali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 15 organizáciám a podnikom v okrese Stará Ľubovňa a do 11 lekární v meste Stará Ľubovňa. Svetový deň

bezpečnosti a zdravia pri práci bol propagovaný aj formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa – pohybom ku zdraviu - /10.5.2013/** sme spracovali vlastnú edíciu – leták pod názvom „Svetový deň – pohybom ku zdraviu“, ktorú sme distribuovali 31 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 11 lekárňam, 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast a 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 11 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska v okrese Stará Ľubovňa, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska v Starej Ľubovni. Opäť bol svetový deň propagovaný formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa sclerosis multiplex - /29.5.2013/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali 21 APL pre dospelých, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa a 11 lekárňam v meste Stará Ľubovňa. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň sclerosis multiplex, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa bez tabaku - /31.5.2013/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bez tabaku“, ktorý sme distribuovali do MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, ambulanciám praktických lekárov pre dospelých v okrese Stará Ľubovňa (celkom 21 zariadení), 15 APL pre deti a dorast, 18 ambulanciám zubných lekárov, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, do 11 lekární v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n.o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina.

V súvislosti so Svetovým dňom bez tabaku uskutočnil RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni dňa 31.5.2013 na ZŠ Šarišské Jastrabie aktivity výjazdovou poradňou zdravia, pri ktorých sme klientom poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetřili 12 klientov. Traja klienti boli odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Fajčiarom (3 klienti) bolo poskytnuté poradenstvo v odvykaní od fajčenia.

Na stanovišti zdravia na Autobusovej stanici v Starej Ľubovni sme poskytovali individuálne poradenstvo formou výjazdu pracovníkov Poradne zdravia. Klientom sme poskytli antropometrické merania (54 klientov), meranie CO monitorom (54 klientov), meranie tlaku krvi (54 klientov). Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnuté poradenstvo v odvykaní od fajčenia, poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov a propagačných materiálov distribuovaných z ÚVZ SR. V súvislosti s prípravou aktivít na stanovišti zdravia boli poskytnuté 2 telefonické a 1 osobná konzultácia. O realizovaní jednotlivých aktivít bola spracovaná fotodokumentácia.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sme uskutočnili besedu pod názvom „Fajčenie“ pre žiakov ZŠ v Šarišskom Jastrabí (celkom 2 besedy) spojenú s premietnutím DVD „Kým stúpa dym“. Pre 25 žiakov ZŠ v Šarišskom Jastrabí poskytli meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor, poradenstvo a distribúciu zv materiálu ohľadom prevencie

fajčenia. V rámci Anonymnej telefonickej linky poskytujúcej pomoc a poradenstvo v odvykaní od fajčenia bolo poskytnuté poradenstvo v odvykaní od fajčenia 1 klientovi.

V rámci **Svetového dňa životného prostredia - /5.6.2013/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 11 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň životného prostredia, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V súvislosti so **Svetovým dňom darcov krvi - /14.6.2013/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň darcov krvi“, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 11 lekárniam, 21 APL pre dospelých, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami - /26.6.2013/** sme spracovali leták pod názvom „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami“, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 11 lekárniam, 21 APL pre dospelých a 15 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

9.2 VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

V súvislosti s realizáciou kampane „Vyzvi srdce k pohybu 2013“ oddelenie Podpory zdravia, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni spracovalo výzvu, prostredníctvom ktorej sme informovali podniky, organizácie, inštitúcie, športovo-relaxačné centrum, plaváreň, ako aj všetkých praktických lekárov, lekárne, Ľubovniansku nemocnicu, n. o., MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa o cieľoch a podmienkach zapojenia sa do kampane. Celkovo bolo oslovených 187 subjektov, ktorým boli zaslané účastnícke listy a plagáty.

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu bola prezentovaná aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni s podrobnými informáciami pre verejnosť ale aj prostredníctvom webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Všetci klienti, ktorí navštívili Poradňu zdravia pred a počas prebiehajúcej kampane, ako aj zamestnanci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni dostali bližšie informácie ohľadom zapojenia sa do kampane a zároveň im boli distribuované účastnícke listy.

V rámci realizácie kampane sme poskytli 7 osobných a 1 telefonickú konzultáciu ohľadom cieľov a podmienok zapojenia sa do kampane.

Po zosumarizovaní účastníckych listov budú zaslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012–2014

Odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v období január – jún 2013 vykonali celkovo 285 kontrol zameraných na dodržiavanie ustanovení zákona NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 465/2005 Z. z. V rámci uvedených kontrol nebola uložená žiadna bloková pokuta.

Uvedené kontroly boli zapracované do Hlásení o počte vykonaných kontrol za Január 2013, Február 2013, Marec 2013, Apríl 2013, Máj 2013, Jún 2013 za RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ktoré sú sumarizované a spracovávané OPZ, PCZ na RÚVZ so sídlom v Starej

Ľubovni. Hlásenia o počte vykonaných kontrol za jednotlivé mesiace v roku 2013 boli zaslané na ÚVZ SR v Bratislave dňa 31.1.2013, 28.2.2013, 29.3.2013, 30.4.2013.

Dňa 7.5.2013 boli na ÚVZ SR v Bratislave zaslané informácie o počte vykonaných kontrol a počte uložených sankcií v súvislosti s dodržiavaním zákona NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 465/2005 Z. z. za obdobie roka 2012 a prvého štvrtroka 2013.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bol do realizácie 2. etapy Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku zapojený od 1. marca 2009. V 1. polroku 2013 sa program nezačal realizovať a neboli predložené žiadne požiadavky gestora k realizácii uvedeného projektu.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V 1. polroku 2013 neboli predložené požiadavky gestora k realizácii uvedeného projektu.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

V 1. polroku 2013 sme sa na realizácii uvedeného projektu podieľali v spolupráci s Okresnou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku v Starej Ľubovni. V súvislosti so Svetovým dňom chorých, Medzinárodným dňom zriedkavých ochorení, Týždňom mozgu, Svetovým dňom zdravia, Svetovým dňom hemofilie, Svetovým dňom pohybom ku zdraviu, Svetovým dňom bez tabaku a Svetovým dňom životného prostredia sme spracovali vlastné edície, ktoré sme následne distribuovali základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska v okrese Stará Ľubovňa, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina.

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre podporu zdravia seniorov pri ÚVZ SR v Bratislave. V tejto súvislosti sme sa dňa 6.2.2013 zúčastnili Pracovného zasadnutia pre podporu zdravia seniorov v Bratislave.

V júni 2013 sme v spolupráci so základnou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska uskutočnili akciu pod názvom VII. Športové hry členov JDS, kde sme účastníkom akcie poskytli meranie TK, merania antropometrických ukazovateľov (výška, váha, pás, boky – BMI, WHR), meranie percenta telesného tuku, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor s následným poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Meranie TK sme poskytli 52 klientom, meranie antropometrie využilo 39 klientov, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor 2 klientom. V rámci realizácie projektu bola poskytnutá 1 osobná konzultácia.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

V 1. polroku 2013 sme pre Materské centrum BABY CLUB MONALI v Starej Ľubovni v súvislosti s významnými dňami vyhlásenými SZO spracovali vlastné edície, ktoré sme

následne distribuovali materskému centru pre potreby edukácie svojich klientov. Takto sme iniciovali Svetový deň hemofílie, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi. V súvislosti s podporou pohybovej aktivity sme zaslali vlastnú edíciu pod názvom „Zbavte sa bolesti chrbta: Stačí päť minút denne“.

V máji 2013 sme sa zúčastnili odborného seminára pod názvom „Zvyšovanie informovanosti v oblasti mentálneho zdravia detí a mládeže“ v Novom Smokovci.

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

V súvislosti s plnením uvedeného projektu sme v 1. polroku 2013 dohodli ďalšiu spoluprácu s MŠ v Ľubotíne a MŠ na Ul. Vsetínska v Starej Ľubovni. Jednotlivým projekt realizujúcim školám poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými zástupcami. V prvom polroku 2013 nebola predložená žiadna požiadavka, či záujem o aktivity zo strany materských škôl, ktoré realizujú vyššie uvedený projekt.

9.8 CINDI PROGRAM SR

V 1. polroku 2013 sme poskytli služby celkom 99 klientom v rámci činnosti PCZ. Základnú poradňu navštívilo v 1. polroku 2013 spolu 51 klientov, ktorých vyšetrujeme podľa štandardných postupov vyšetrenia klienta v základnej poradni.

Možnosť návštevy PZV využilo 1. polroku 2013 celkom 24 klientov, ktorým sa poskytlo individuálne poradenstvo hodnotením stravovacích zvyklostí, najčastejšie analýzou jednodňového jedálneho lístka, spracovaného v počítačovom programe Alimenta a ktorý je východiskom pre intervenciu. Individuálne poradenstvo v POF využili 1. polroku 2013 spolu 1 klient.

V oblasti ochrany zdravia pri práci sme 1. polroku 2013 poskytli služby v rámci POPZP 17 klientom. V 1. polroku 2013 sme prostredníctvom anonymnej telefónnej linky poskytovali občanom okresu možnosť získania odborných informácií súvisiacich s rizikom prenosu, priebehom infekcie a vyšetrením so zameraním najmä na otázky prevencie HIV/AIDS. Celkovo sme poskytli 4 konzultácie. V rámci anonymnej telefónnej linky zameranej na prevenciu odvykania od fajčenia bola poskytnutá 1 konzultácia.

V rámci výjazdovej poradne pri významných dňoch podľa WHO a iných zvláštnych aktivít sme v 1. polroku 2013 klientom poskytovali vyšetrenie biochemických parametrov, antropometrických ukazovateľov, meranie TK, vyšetrenie tukomerom, CO monitorom, anamnézu, poradenstvo. Celkom sme uskutočnili 2 aktivity, pri ktorých bolo vyšetrených 23 klientov. Meranie TK v tomto polroku mimo základnej a výjazdovej poradne sme vykonali pri 5 aktivitách 149 klientom. Meranie antropometrie a stanovenie percenta telesného tuku sme vykonali pri 2 aktivitách 93 klientom. Meranie CO monitorom sme realizovali pri 11 aktivitách 195 klientom. S praktickými a odbornými lekármi vzájomne spolupracujeme pri odporúčaní klientov z Poradne zdravia do ich ambulantnej starostlivosti. V 1. polroku 2013 sme takto odporúčali 25 klientov PZ. Samozrejme aj títo lekári odporúčajú k nám svojich pacientov do základnej poradne alebo do nadstavbových poradní napr. POF, PZV.

Dňa 10.4.2012 sme sa zúčastnili na konferencii „Surveillance chronických chorôb“, ktorá sa konala v Trenčíne.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

V 1. polroku 2013 neboli predložené požiadavky gestora k realizácii uvedeného projektu.

DOMÁCE PROGRAMY A PROJEKTY RÚVZ SO SÍDLOM V STAREJ ĽUBOVNI

PROJEKT: „ADAMKO, HRAVO - ZDRAVO“

Do projektu „Adamko, hravo-zdravo“ sú v okrese Stará Ľubovňa zapojené MŠ Kamienka, MŠ Nová Ľubovňa, MŠ a ZŠ Podolíneec.

Jednotlivým projekt realizujúcim školám poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi. V 1. polroku 2013 nebola predložená žiadna požiadavka, či záujem o aktivity zo strany škôl, ktoré realizujú vyššie uvedený projekt.

PROJEKT: „OVOCIE A ZELENINA DO ŠKÔL“

V súvislosti s realizáciou programu „Ovocie a zelenina do škôl“ sme v 1. polroku 2013 neevidovali žiadnu požiadavku, či záujem o aktivity zo strany škôl, ktoré realizujú vyššie uvedený projekt.

PROJEKT: „ZDRAVÉ MESTÁ“

Odborní zamestnanci OPZ, PCZ v rámci realizácie projektu Zdravé mesto spolupracovali s garantom projektu pri MÚ v Starej Ľubovni pri príprave aktivít.

Pre obyvateľov zdravého mesta sme zvlášť iniciovali v 1. polroku 2013 Svetový deň proti rakovine, Svetový deň chorých, Medzinárodný deň zriedkavých ochorení, Svetový deň vody, Svetový deň hemofilie, Svetový deň zdravia, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu zv aktivít.

PROJEKT : „ROZHOVORY POD LAMPOU“

Ľubovnianskou knižnicou v Starej Ľubovni sme boli oslovení pre opakovanú spoluprácu na realizácii aktivít v súvislosti s uvedeným projektom. Celkovo bolo poskytnutých 3 telefonické konzultácie. Samotná realizácia projektu bude realizovaná v druhom polroku 2013.

PROJEKT: „UMÝVAJ SI RUKY, ZACHRÁNIŠ ŽIVOT“

Na plnení tejto úlohy sa OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v období 1. polroka 2013 podieľalo spracovaním vlastnej edície ohľadom kampane: „Save Lives: Clean Your Hands“ s následnou distribúciou informácie o tejto kampani 11 lekárňam, 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, Ľubovnianskej nemocnici, n.o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Vlastnú edíciu sme zároveň prezentovali aj formou webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Tento ročník kampane bol propagovaný aj nástenkou na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

PROJEKT: ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Do projektu Školy podporujúce zdravie (ŠPZ) je v okrese Stará Ľubovňa zapojených 6 materských škôl /Podolíneč, Malý Lipník, Nová Ľubovňa, Kamienka, Tatranská SL, Vsetínska SL/, 8 ZŠ /ZŠ Za vodou, ZŠ Levočská, ZŠ Komenského Stará Ľubovňa, ZŠ Šarišské Jastrabie, Jakubany, Kamienka, Malý Lipník, Podsadok/, 1 ŠZŠ Levočská Stará Ľubovňa a 3 SŠ /Obchodná akadémia, SOŠ Jarmočná Stará Ľubovňa, Gymnázium T. Vansovej Stará Ľubovňa/. Oproti roku 2012 nedošlo k zmene počtu ŠPZ.

K jednotlivým projektom poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi. Zdravotno-výchovné pôsobenie realizujeme v oblasti duševného zdravia, zdravého životného štýlu, prevencie drogovej závislosti, v oblasti podpory nefajčenia a abstinencie, stomatohygieny, zdravej výživy, významu mlieka, poruchy príjmu potravín a anorexie, chrčtice školáka, prevencie úrazov pre žiakov, pedagógov a rodičov formou prednášok, besied, praktických ukážok správneho čistenia zubov na stomatologickom modeli zuba.

Zapožičiavame a premietame videokazety, distribuujeme zdravotno-výchovný a propagačný materiál, poskytujeme telefonické a osobné konzultácie, meranie tlaku krvi a CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora a podľa záujmu realizujeme aktivity výjazdovej poradne zdravia.

V 1. polroku 2013 sme v týchto školách uskutočnili 2 prednášky, 1 besedu, poskytli 14 telefonických a 3 osobné konzultácie, premietli 1 videofilm a uskutočnili meranie CO monitorom u 41 žiakov.

Na začiatku školského roka týmto MŠ, ZŠ, ŠZŠ a SŠ zasielame Ponukový list oddelenia podpory zdravia a zoznam videokaziet, ktorý im napomáha pri výbere a plánovaní aktivít.

Pri príležitosti významných dní vyhlásených SZO realizujeme zväčša pôsobenie a rôzne aktivity.

V týchto školách podporujúcich zdravie sme zvlášť iniciovali v prvom polroku 2013 Svetový deň proti rakovine, Medzinárodný deň zriedkavých ochorení, Týždeň mozgu, Svetový deň vody, Svetový deň zdravia, Svetový deň hemofilie, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetový deň pohybom pre zdravie, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, kampaň „Vyzvi srdce k pohybu 2013“, Svetový deň životného prostredia. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu mnohých iných zväčša aktivít.

V súvislosti s realizáciou kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ sme zaslali týmto školám informáciu o kampani a prihlášky do súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“.

Počas 1. polroka 2013 sme zabezpečili distribúciu letáku „Zbavte sa bolesti chrbta: Stačí 5 minút denne“ na jednotlivé ŠPZ v okrese Stará Ľubovňa.

PROJEKT: „PREČO SOM NA SVETE RÁD/A“

V súvislosti s realizáciou tohto projektu, ktorého autorom je LOS v Starej Ľubovni a RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni participuje ako spoluriešiteľ. Realizácia aktivít bude prebiehať v období október - november 2013 v rámci sprievodných aktivít putovnej výstavy „Prečo som na svete rád/a“.

ŠKOLSKÝ MLIEČNY PROGRAM

V našom okrese sa realizuje školský mliečny program, ktorého výkon a organizácia boli usmernené metodickým usmernením č. 12/2008 zo 6. októbra 2008 k realizácii nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 339/2008 Z. z. o poskytovaní pomoci na podporu spotreby

mlieka a mliečnych výrobkov pre deti v materských školách, pre žiakov na základných školách a pre žiakov na stredných školách v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 342/2009 Z. z. a Metodického usmernenia 16/2009-R z 27. augusta 2009, ktorým sa mení a dopĺňa vyššie citované usmernenie.

Oproti školskému roku 2011/2012 došlo k vzostupu zapojenia škôl a počtu detí do školského mliečného programu. V školskom roku 2012/2013 je do programu zapojených 16 školských jedální pri ZŠ s MŠ, 3 školské jedálne pri ZŠ a 2 školské jedálne pri MŠ. Mliečne výrobky v rámci školského mliečného programu boli podávané 2 578 žiakom základných škôl a 1 010 deťom materských škôl. Dodávateľom mliečnych výrobkov do zariadení spoločného stravovania pre deti a mládež v okrese Stará Ľubovňa je Mliekareň Kežmarok. V rámci školského mliečného programu bol zo strany dodávateľa v ponuke nasledovný sortiment: tekuté mlieko s predĺženou trvanlivosťou, ochutené mlieko v objeme 0,25 l, biele a ovocné jogurty, zakýsané a acidofilné mlieko.

Z poznatkov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru vyplýva, že k zvýšeniu záujmu a využívania školského mliečného programu v okrese Stará Ľubovňa dochádza z dôvodu vzostupu počtu stravujúcich sa detí a mládeže. Na realizácii uvedeného programu sa podieľame ako riešiteľ.

CIELÉNÉ PRIESKUMY ZAMERANÉ NA PROBLEMATIKU SPOLOČNÉHO STRAVOVANIA DETÍ A MLÁDEŽE V NADVÄZNOSTI NA SÚČASNÉ EKONOMICKÉ PODMIENKY

V I. polroku 2013 bola realizovaná príprava jednotnej metodiky realizácie projektu.

SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV

Odborní zamestnanci oddelenia HDaM v priebehu I. polroka 2013 vykonali celkovo 52 kontrol v základných školách, materských školách, stredných školách, školských stravovacích zariadeniach, v bufetoch v rámci školských zariadení zameraných na dodržiavanie ust. zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov. V rámci uvedených kontrol nebola uložená žiadna bloková pokuta a ani riešený žiaden priestupok pokarhaním.

Uvedené kontroly boli zasielané na OPZ, boli zapracované do Hlásenia o počte vykonaných kontrol za RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni za mesiac Január, Február, Marec, Apríl, Máj, Jún 2013 a následne v mesačných intervaloch zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

ŽIVOTNÉ PODMIENKY A ZDRAVIE OBYVATEĽOV RÓMSKÝCH OSÁD V OKRESE STARÁ ĽUBOVŇA

V I. polroku 2013 bola realizovaná príprava jednotnej metodiky realizácie projektu.

ZAHRANIČNÉ PROGRAMY A PROJEKTY

PROJEKT: GSPS (Global School Personnel Survey) NA SLOVENSKU

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni sa v súvislosti s realizáciou prieskumu GSPS zúčastnil dňa 25.4.2013 v Martine pracovného stretnutia ohľadom realizácie štúdie GSPS. Odborní zamestnanci OPZ, PCZ uskutočnili samotný zber údajov v priebehu júna 2013.

V okrese Stará Ľubovňa bola do prieskumu zaradená ZŠ s MŠ v Ľubotíne, kde bol zber údajov vykonaný dňa 24.06.2013 a do prieskumu podľa metodiky bolo zaradených 16 pedagogických zamestnancov školy.

V okrese Stará Ľubovňa bola do prieskumu zaradená aj ZŠ s MŠ v Mníšku nad Popradom, kde bol zber údajov vykonaný dňa 24.06.2013 a do prieskumu podľa metodiky bolo zaradených 9 pedagogických zamestnancov školy.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni zabezpečoval zber údajov aj na ZŠ s MŠ v Gaboltove v okrese Bardejov, kde zber údajov prebehol 24.06.2013 a do prieskumu podľa metodiky bolo zaradených 21 pedagogických zamestnancov školy.

Dňa 26.6.2013 sme vyplnené dotazníky odovzdali osobne zamestnancom OPZ ÚVZ SR Bratislava na pracovnej porade OPZ vo Vyšných Ružbachoch. Počas realizácie sme zabezpečili 3 telefonické a 3 osobné konzultácie ohľadom zberu dát a realizácie štúdie.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Svidníku**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Regionálna úloha:

Sledovanie kvality vody z prameňov, ktoré obyvatelia využívajú na pitné účely

Cieľ : Sledovanie kvality vody z prameňov v okrese Svidník a Stropkov, ktoré obyvatelia využívajú na pitné účely.

Popis výsledkov:

V 1. polroku 2013 bolo v okrese Svidník odobratých 6 vzoriek vôd z prameňov a to v obciach Dubová, Vyšný Orlík /prameň pri lese, smer Kečkovce/, Šarišský Štiavnik, odpočívadlo - smer Mestisko a 2 pramene v meste Svidník – Čierna hora a Záhradkárska oblasť. V okrese Stropkov boli odobraté 3 vzorky a to v obciach Gribov, Staškovce, Bukovce.

Pramene v obci Šarišský Štiavnik, Dubová, Gribov, Staškovce sú zaradené medzi minerálne pramene. Minerálny prameň v obci Šarišský Štiavnik je na základe Referenčného centra pre ochranu a rozvoj prírodných liečebných kúpeľov a prírodných liečivých a minerálnych stolových vôd v SR možné zaradiť medzi vody stredne mineralizované, hydrogénuhličitanovo-sodné. Nachádza sa v areáli bývalej detskej ozdravovne. Ďalší prameň minerálnej vody sa nachádza vpravo od štátnej cesty Dubová – Cigla. Vede k nemu poľná spevnená cesta v dĺžke cca 150 m. Minerálna voda v obci Dubová je v okolí známa, je často využívaná občanmi, má chuť málo slanej kyselky. Prameň minerálnej vody sa nachádza aj asi 20 m od štátnej cesty medzi obcami Radoma a Šarišský Štiavnik. Je intenzívne využívaný okoloidúcimi motoristami ako aj obyvateľmi okolitých obcí na pitné účely. Voda sa odoberá ručnou pumpou. Odtok je voľne na terén, preto okolie prameňa je rozbahnené.

V okrese Stropkov sa prameň minerálnej vody sa nachádza asi 1,5 km na západ od obce Gribov /smerom na Olšavku/. Prameň je 30 m od okraja lesa v rokli v betónovej skruži, hĺbky asi 40 cm s odtokom do potôčika. Voda je sírna /vajcovka/. Medzi minerálne pramene je zaradený aj prameň so sírnou vodou v obci Staškovce. Prameň je obrastený krovím, neupravený, málo využívaný. Voda voľne steká na terén.

Všetkých 9 vzoriek odobratých z uvedených prameňov *vyhovovali požiadavkám na kvalitu pitnej vody vo všetkých sledovaných ukazovateľoch.*

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov

informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V dozorovaných okresoch evidujeme k 30.06.2013 v programe ASTR 168 zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík, a to v 8 organizáciách okresu Svidník a 6 organizáciách okresu Stropkov. Evidencia v programe sa pravidelne aktualizuje - na základe návrhu zamestnávateľov a predložených výsledkov meraní sa vyhlasovali nové rizikové práce, kde boli zamestnanci zaradení do kategórie rizika v súlade s Vyhláškou MZ SR č.448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach na zaradenie prác do kategórii.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo podľa § 13 ods.4 písm.m) zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov 3 rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác, v okrese Svidník a Stropkov, a to:

- 1/ Fulimex Plus, spol. s r.o., 091 01 Breznica 207, rizikový faktor-hluk, kategória 3;
- 2/ Jozef Ligenza, 086 44 Kuková 51, rizikový faktor-hluk, kategória 3;
- 3/ LEGNO EXPORT, spol. s r.o., Prešernova 4,811 02 Bratislava, pracovisko Beňadikovce, rizikový faktor-hluk, prach z tvrdého dreva, kategória 3.

V 1. polroku 2013 nepožiadala žiadna firma o prehodnotenie rizikových prác.

K 30.06.2013 sme obdržali 2 žiadosti o sprístupnenie informácii o zozname spoločností vedených v centrálnom registri rizikových prác v dozorovaných okresoch v zmysle zákona č.211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. O tieto služby nás požiadali: ING TATRY SYMPATIA, Bardejov a ING Slovak Republic, Bratislava.

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sa kontrolovalo aj vykonávanie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci, používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov, objektivizácia faktorov pracovného prostredia a vypracovanie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku. Na všetkých pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce, sa zamestnanci podrobujú lekárskeho preventívneho prehliadkam v intervale určeným zákonom, sú vykonané objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia, kde sú súčasne vypracované a schválené prevádzkové poriadky a posudky o rizikách pre jednotlivé faktory (hluk, pevný aerosól zo zvarovania, pevný aerosól s prevážne dráždivým účinkom).

K 30.06.2013 neboli uložené žiadne sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Dňa 02.07.2013 sme zaslali na ÚVZ SR Bratislava výsledky evidencie rizikových prác evidovaných na RÚVZ so sídlom vo Svidníku k 30.06.2013.

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce k 30.6.2013 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň):

Kód	Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
C	Priemyselná výroba	142	13	5	0	147	13
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	7	0	0	0	7	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	9	9	0	0	9	9
	Spolu	158	22	5	0	163	22

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce k 30.6.2013 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (2. stupeň):

Kód	Prevažujúca činnosť (2. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
16	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva	15	3	0	0	15	3
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariad.	59	0	0	0	59	0
26	Výroba počítač., elektronických a optických výrobkov	28	10	5	0	33	10
28	Výroba strojov a zariadení i. n.	38	0	0	0	38	0
31	Výroba nábytku	2	0	0	0	2	0
35	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	7	0	0	0	7	0
86	Zdravotníctvo	9	9	0	0	9	9
	Spolu	158	22	5	0	163	22

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce k 30.6.2013 podľa druhu a kategórie rizikového faktora (1. stupeň):

Rizikový faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celko m	žien	celko m	žien	celkom	žien
1. stupeň						
Biologický faktor	6	6	0	0	6	6
Hluk	147	13	5	0	152	13
Chemické látky a zmesi	34	3	0	0	34	3
Vibrácie	7	0	0	0	7	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce k 30.6.2012 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - okrem chemických látok a zmesí (2. stupeň):

Rizikový faktor		Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
1. stupeň	2. stupeň	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Biologický faktor	Tuberkulóza	6	6	0	0	6	6
Hluk	Premenný	147	13	5	0	152	13
Vibrácie	Prenášané na ruky	7	0	0	0	7	0

K 30.06.2013 je v riziku evidovaných v okrese Svidník a Stropkov 163 zamestnancov, z toho 22 žien. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa výstupov v porovnaní s predchádzajúcim rokom má klesajúcu tendenciu, došlo len k miernemu navýšeniu exponovaných žien o 3 (v roku 2012 bolo exponovaných 169 osôb, z toho 19 žien).

Najzávažnejším škodlivým faktorom v pracovnom prostredí je nadmerný hluk, ktorým je exponovaných 147 zamestnancov. Oproti predchádzajúcemu roku došlo k poklesu počtu exponovaných zamestnancov týmto rizikovým faktorom o 9 osôb. Ďalšie škodlivé faktory práce a pracovného prostredia sú chemické látky a zmesi, vibrácie a biologické faktory.

Pri sledovaní exponovaných zamestnancov podľa prevažujúcej činnosti podniku bolo najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v priemyselnej výrobe (147 zamestnancov, z toho 13 žien), zároveň evidujeme aj najvyšší podiel rizikovej práce žien v danom ekonomickom odvetví (13 žien) ako aj v zdravotníctve (9 žien).

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických chemických látok a zmesí

K 30.06.2013 zamestnanci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva vykonali 23 previerok v okrese Svidník a Stropkov v rámci štátneho zdravotného dozoru, kde sa zamerali na uplatňovanie Nariadenia vlády SR č.355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č.300/2007 Z. z.. Kontroloval sa najmä predaj, používanie, evidencia a skladovanie toxických a veľmi toxických chemických látok a zmesí, predloženie posudku o riziku a prevádzkového poriadku na schválenie orgánom verejného zdravotníctva, preukázanie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, likvidácia prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov prípravkov na ochranu rastlín a zabezpečenie zdravotného dohľadu pre zamestnancov.

RÚVZ so sídlom vo Svidníku schválilo 23 prevádzkových poriadkov pre prácu v expozícii chemickým faktorom, kde až v 13 prípadoch účastníci konania súčasne s uvedením priestorov do prevádzky predkladali a žiadali aj o súhlas k schváleniu prevádzkového poriadku. Vo väčšine prípadov bol prevádzkový poriadok pred schválením konzultovaný a upravený.

V poľnohospodárskych objektoch-v rastlinnej výrobe sa sledovalo používanie prípravkov na ochranu rastlín, ich skladové priestory. Organizácie uprednostňujú nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, t.j. nevytvárajú si skladové zásoby. Väčšina poľnohospodárskych fariem v oblasti rastlinnej výroby prešla na ekologické poľnohospodárstvo, t.j. nepoužívajú žiadne chemické prípravky na ochranu rastlín, žiadne postrekové práce.

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku bolo k 30.06.2013 doručených 8 oznámení o vykonaní DDD činnosti, ktoré realizovali firma CSS – Slovakia, a.s. Veľký Šariš (deratizácia v obchodných reťazcoch v meste Svidník a Stropkov); Jozef Cichý, Stropkov (deratizácia

v bytových domoch mesta Stropkov); DDD STAR, s.r.o., Zeleneč (deratizácia v obchodnom centre v meste Svidník).

K 30.06.2013 neboli zamestnancami odd.PPL riešené žiadne mimoriadne situácie a havárie. Mieru poznania zdravotných rizík zamestnancov z expozície chemickým faktorom sme overovali formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Medzi pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity je v okrese Svidník zaradená práca s cytostatikami v onkologickej ambulancii Nemocnice arm. generála L. Svobodu, n.o. Svidník, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie. Ide o 3 osoby, ktoré pacientom podávajú cytostatiká v ampulkách intravenozne alebo vo forme tabliet. Celkový počet používaných ampuliek a cytostatík formou tabliet za kalendárny rok bude upresnený vo výročnej správe za rok 2013.

V prvom polroku 2013 sme štátny zdravotný dozor zamerali aj na kontrolu dodoržievania povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. Previerky boli vykonané aj v drevospracujúcich prevádzkach – stolárskych dielnach, pílach. V súčasnosti evidujeme 6 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci exponovaní predovšetkým tvrdým drevom, vo všetkých bola vykonaná objektivizácia prachu v pracovnom prostredí - v jednom prípade bol NPEL prekročený, v ostatných prípadoch sú limity v norme.

Databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity:

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, mutagén, chem. proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia/kateg. * podľa NV SR č. 356/2006 Z. z. zákona č. 67/2010 Z. z.	Počet exponovaných celkom / ženy		Výsl. merania/ množstvo spotrebovaných látok/rok**
Nemocnica arm. generála L.Svobodu, n.o. Svidník – onkologická ambulancia	cytostatiká	proces s r.ch.k.	3	3	počet bude aktualizovaný vo VS 2013
LEGNO EXPORT, spol. s r.o., Beňadikovce	dub, buk	prach z tvrdého dreva	1	0	5,08-9,97 mg.m ⁻³

Aj v prvom polroku 2013 sme sa zamerali na manipuláciu s azbestovými materiálmi - na dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia ustanovených Nariadením vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

K 30.06.2013 RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo 3 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. O túto činnosť nás požiadala firma RONAR, s.r.o. Košice, a to z bytového domu na Ul. Duklianskej vo Svidníku - odstraňovanie stúpacích

potrubí v bytových jadrách a z Elektrickéj stanice Svidník 110/22 kV v k.ú. Stročín - dosky na prestupoch káblov. Táto firma vykonáva sanáciu osobami s odbornou spôsobilosťou, zabezpečuje minimálnu kontamináciu sanovaných priestorov určených na bývanie azbestovými vláknami a pri búracích prácach používa schválené technické zariadenia a bezpečné pracovné postupy.

O odstraňovanie stúpacích potrubí v bytových jadrách bytového domu na Ul. 8. mája vo Svidníku nás požiadala firma Peter Pilip, Svidník. Aj táto firma vykonáva sanáciu osobami s odbornou spôsobilosťou, používa schválené technické zariadenia a bezpečné pracovné postupy.

V rámci štátneho zdravotného dozoru resp. konzultácii sme usmerňovali zamestnávateľov o rizikách pri práci s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom, azbestu.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

K 30.06.2013 psychickú pracovnú záťaž ako rizikový faktor nevidujeme na žiadnom pracovisku v dozorovaných okresoch.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednoranného zaťaženia

K 30.06.2013 boli NsP Prešov, oddelenie pracovného lekárstva a klinickej toxikológie a Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice, klinika pracovného lekárstva a klinickej toxikológie hlásené 3 podozrenia na chorobu z povolania z položky 29 „Zoznamu“ .

Prešetrované podozrenia na choroby z povolania v položke 29 v rokoch 2000-k 30.06.2013:

Rok	Organizácia	Profesia
k 30.6.2013	KOVO SIPOX a.s., Stropkov	obrábač kovov
	Spolstroj Okružle	ručný jadrár
	KOVO SIPOX a.s., Stropkov	zvárač
2012	SZČO	fyzioterapeutka
	HALPO Svidník	kováč
	I.C.A. s.r.o. Svidník	krajčírka
2011	I.C.A. s.r.o. Svidník	krajčírka
2010	Nemocnica arm. gen. L. Svobodu Svidník, n.o.	masér
2009	Lisovňa plastov Veľkrop	robotníčka
2008	MOTYKA Stropkov	robotníčka
	MIJA Oľšavka	murár
	AGROSTAV Stropkov	údržbár, vodič
	Detský domov Svidník	kuchárka
2007	TESLA a.s. Stropkov	robotníčka
2006	KOVO SIPOX a.s. Stropkov	zámočník
	TESLA a.s. Stropkov	robotníčka
2005	KOVO SIPOX a.s. Stropkov	robotník

	Potravinárske strojárne Svidník, a.s. Svidník	klampiar
2004	ALFASTAV, Stropkov LIGE Kuková	zámočník robotník
2003	-	-
2002	Lesy SR, š.p., OZ Bardejov, LS Giraltovce	piliar
2001	LS Stropkov GIRA Giraltovce LS Giraltovce	lesný robotník klampiar piliar
2000	TESLA a.s. Stropkov	robotník

Prešetrenia z položky č.29 sa vykonávajú od roku 2000. Počet prešetrených prípadov má kolísavú tendenciu, nárast evidujeme v roku 2008, kde boli prešetrované 4 prípady z uvedenej položky, v posledných dvoch rokoch sme prešetrovali po tri prípady.

Pri prešetrovaní podozrenia na CHZP najväčším problémom je získať potrebné podklady z firiem, v ktorej prešetrovaný pracoval a ktorá už ukončila svoju činnosť, ako aj práca v zahraničí. Údaje sa získavajú len od prešetrovanej osoby resp. zamestnávateľa, a tým nie je možné overiť ich pravdivosť.

Kópie z prešetrení sa zasielajú na Úrad verejného zdravotníctva SR Bratislava.

V dozorovaných okresoch k 30.06.2013 nemáme vyhlásené rizikové práce z hľadiska dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

2.2.1 Zdravé pracoviská

Zdravotno-výchovnú činnosť v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci vykonávali zamestnanci oddelenia PPL aj v roku 2013, a to v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru, prostredníctvom poradne ochrany a podpory zdravia pri práci a masovo-komunikačných prostriedkov.

Poradňu ochrany a podpory zdravia pri práci, ktorej náplňou je vykonávanie odbornej konzultačnej a poradenskej činnosti v oblasti ochrany a podpory zdravia - vplyvov fyzikálnych, chemických faktorov pracovného prostredia, práce a pracovných podmienok na zdravie, zobrazovacie jednotky na pracoviskách k 30.06.2013 využilo 35 osôb z prevádzok okresu Svidník a Stropkov. Poskytovala sa aj poradenská činnosť pri vypracovaní prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku.

Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom vo Svidníku sú prezentované články:
- Ochrana zdravia zamestnancov pred nadmernou záťažou teplom pri práci

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) začala v rokoch 2012 – 2013 kampaň Zdravé pracoviská s názvom Spolupráca pri prevencii rizík.

V rámci tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Svidníku uskutoční v 43.kalendárnom týždni:

- deň otvorených dverí, kde sa zamestnávateľia môžu informovať resp. riešiť otázky k obmedzovaniu pôsobenia zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia a ich negatívneho dopadu na zdravie zamestnancov - zdravotné riziká súvisiace s expozíciou hluku, chemických faktorov pri práci, povinnosť zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby a ich spôsob,
- informácia obyvateľov prostredníctvom masovo-komunikačných prostriedkov o realizácii kampane - internetová stránka RÚVZ so sídlom vo Svidníku, regionálna tlač.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Do riešenia tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Svidníku nebolo zapojené.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Do riešenia tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Svidníku nebolo zapojené.

2.4 ĽUDSKÝ MONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATELSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Rok 2013 - vypracovanie pilotného projektu pre HBM - vytvorenie riadiacej jednotky pre koordinovanie pilotného projektu, špecifikovanie populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP, výber profesií, príprava a tlač pracovných protokolov – pre prácu v teréne, odber vzoriek, tlač dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií na analytickú časť projektu

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené

zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V rámci štátneho zdravotného dozoru vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

V prvom polroku 2013 sme v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonávali kontroly na chránených pracoviskách v dozorovaných okresoch. Pri výkone ŠZD sme používali záznamy podľa metodického postupu na výkon ŠZD, ktorý bol doplnený o údaje o zamestnancoch z hľadiska ich zdravotných obmedzení.

Pri kontrole neboli zistené žiadne závažné nedostatky, neboli uložené žiadne nápravné opatrenia.

Zamestnancom na týchto pracoviskách boli poskytnuté aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov, išlo predovšetkým o dotazníky – zobrazovacie jednotky, chemické faktory a pod. Výsledky zo ŠZD budú zaslané na RÚVZ so sídlom v Prešove.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

Cieľ

Prieskum úrovne výskytu vybraných faktorov pracovného prostredia, zameraných na kvalitu ovzdušia na pracovisku.

Gestor: RÚVZ Košice, RÚVZ Prešov

Riešiteľské pracoviská: Košický región, Prešovský región

2.6.5 Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

V prvom polroku 2013 oddelenie PPLaT riešilo úlohu v obchodnom centre TESCO vo Svidníku. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bola zamestnávateľom vyplnená tabuľka zameraná na zisťovanie kvality vnútorného ovzdušia na pracovisku.

Zároveň bol v dňoch 30.05.2012 – 04.06.2013 vykonaný aj zber údajov od zamestnancov TESCO Svidník dotazníkovou metódou, celkovo bolo vyplnených 11 dotazníkov, 2 zamestnanci sú na dlhodobej PN.

Získane údaje budú zadávané do databázy v Exceli a spolu s vyplnenou tabuľkou zameranou na zisťovanie kvality vnútorného ovzdušia na pracovisku budú v elektronickej forme zaslané na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeljej populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

V roku 2013 bude úloha plnená v spolupráci s Poradenským centrom RÚVZ vo Svidníku. Sledovanie sa uskutoční u vybraných populačných skupín obyvateľstva u mužov a žien pre ľahkú prácu v celkovom počte klientov 80, z toho ženy v dvoch vekových kategóriách (20 + 20 klientov) a muži v dvoch stanovených vekových kategóriách (20 + 20 klientov). Získané údaje budú odd. HV spracované do požadovanej formy a zaslané gestorskému pracovisku na RÚVZ Poprad na ďalšie spracovanie. Pre sledovanie výživových faktorov bude použitý 1-dňový jedálny lístok, na spracovanie dát bude použitý software – Alimenta v nadstavbovej verzii.

Plnenie stanovenej úlohy k 30.6.2013:

Táto úloha je naplánovaná v druhom polroku 2013

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Plnenie stanovenej úlohy k 30.6.2013:

Celkovo bolo doteraz odobratých 8 vzoriek hodnoty neboli prekročené, / 5 vzoriek odobratých z dovozu a 3 vzorky domáca produkcia/. Úloha pokračuje.

3.3. Bezpečnosť PET fliaš

Cieľ

Kontrola bezpečnosti PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady /ES/ č. 1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti – migrácia určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetyléneraftalátu / acetadehyd, monoetylénglykol, dietylénglykol, Sb, estery kys. Ftalovej atď/ a senzorické hodnotenie modelových potravinových simulátorov prípadne balených vôd v závislosti od rôznych podmienok skladovania.

RÚVZ Svidník nemá na rok 2013 naplánovaný odber vzoriek, preto túto úlohu neplní.

3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,
2. kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

RÚVZ Svidník nemá na rok 2013 naplánovaný odber vzoriek, preto túto úlohu neplní.

3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Cieľ

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

RÚVZ Svidník nemá na rok 2013 naplánované odbery vzoriek, preto túto úlohu neplní.

3.6. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

V roku 2013 bude úloha plnená v spolupráci s Poradenským centrom RÚVZ vo Svidníku. Monitoring sa uskutoční u vybraných populačných skupín obyvateľstva u mužov a žien pre stredne ľahko prácu /10 žien a 10 mužov – z toho 5 mladší a 5 starší/ stanovených vekových kategóriách . V rámci monitoringu bude sledovaná spotreba vybraných 2 prídavných látok / E 129 Allura červená , E 104 Chinolínová žltá/ na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

Získané údaje budú odd. HV spracované do požadovanej formy a zaslané gestorskému pracovisku na ÚVZ SR Bratislava na ďalšie spracovanie.

Pre sledovanie výživových faktorov bude použitý 1-dňový jedálny lístok, na spracovanie dát bude použitý software – Alimenta v nadstavbovej verzii. 24 hodinový dotazník spotreby potravín/nápojov/2x/:jeden deň pracovný + jeden deň sobota alebo nedeľa, týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín

RÚVZ Svidník odd. HV má na rok 2013 naplánované odbery vzoriek podľa harmonogramu a to odobrať 2 vzorky / na stanovenie Allura červená/E129/ a E 104 chinolínová žltá/. 1 vzorka na stanovenie Mentofurán a Kumarín .

Plnenie stanovenej úlohy k 30.6.2013:

Úloha čiastočne splnená boli odobraté dve vzorky potravín na stanovenie Allura červená /E129/ a Aspartan/E950/, jedná vzorka na stanovenie mentofurán a kumarín. Laboratórne výsledky sú vyhovujúce. Úloha pokračuje.

3.7. Monitoring Bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Cieľ

1. kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného vykonávacím nariadením Komisie /EÚ/ č. 321/2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie /EÚ/ č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu.
2. monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

RÚVZ Svidník odd. HV nemá na rok 2013 naplánovaný odbery vzoriek, preto túto úlohu neplní.

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Cieľ

Získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Gestor : ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri

Termín ukončenia: rok 2020

4.2. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Cieľ:

Cieľom je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie

využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál v jednej z citlivých skupín populácie, a to populácie detí v SR.

Gestor: RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR

Spolupracuje: LF UK Bratislava, VUP Bratislava

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Projekt bol navrhnutý ako prierezozá štúdia a v tomto roku sa realizovala V. etapa tohto projektu u vekovej skupine 15 – 18 ročných, kde pri náhodnom výbere sa vybrali dve stredné školy.

Prieskum sa realizoval na Gymnázium DH vo Svidníku a Gymnázium v Stropkove. V každej škole sa vybralo 30 chlapcov a 30 dievčat príslušnej vekovej kategórie, celkovo sa prieskumu zúčastnilo 120 detí. Účasť respondentov na projekte bola dobrovoľná a prísne anonymná. U študentov, ktorí nedovŕšili 18 rokov v čase konania projektu, bol potrebný vopred vyžiadany súhlas zákonného zástupcu. Prvý dotazníkový prieskum „Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa“ a „Frekvenčný dotazník“, merania vybraných antropometrických ukazovateľov a TK u detí bol vykonaný v dňoch od 10.6.2013 do 14.6.2013, druhý dotazníkový prieskum - 24 hod. stravovacia anamnéza a 24. hod. pohybový režim sa vykonal v 17. kal. týždni a odber vzoriek obedov /celotýždennej podávanej stravy a podávaných nápojov/ zo zapojených škôl do projektu sa vykonal v 17. kal. týždni. Odobralo sa spolu 10 vzoriek stráv a nápojov a rozsah požadovaných vyšetrení bol vykonaný v Laboratóriách RÚVZ so sídlom v Prešove. Údaje dotazníkov boli spracované a priebežne sa vkladajú do pripravených počítačových databáz na jednotlivých RÚVZ, ktoré sa do 30.9.2013 zašlú gestorovi projektu RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Pri realizácii prieskumu boli riaditelia škôl požiadaní o spoluprácu listom Ministerstva školstva SR – generálneho riaditeľa sekcie regionálneho školstva.

Trvanie projektu: priebežne podľa požiadaviek gestora – 22.5.2008 – 31.12.2014.

4.3. Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín detí

Cieľ:

Cieľom projektu je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok /farbivách/ prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom /ADI/. Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Gestor : ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Projekt sa realizoval u 15 – ročných detí základných škôl, prebieha jeho II. etapa. Do plnenia projektu boli vybrané deti školského veku zo Základnej školy na ul. Komenského vo Svidníku. Vzhľadom na nízky vek detí, dotazníky vyplňali spolu s rodičmi. Pri riešení projektu boli vypracované nasledovné dotazníky:

Dotazník o prehľade potravín, skonsumovaných v priebehu 24 hodín, spolu s návodom na vyplnenie dotazníka.

Dotazník o životospráve, na zapísanie frekvencie konzumácie množstva potravín v gramoch. Do okienka v dotazníku treba zadať kód vybranej odpovede.

Spolu bolo vyplnených 20 dotazníkov o životospráve a stravovacích zvyklostiach so zameraním na frekvenciu konzumovania vybraných potravín a 20 dotazníkov pre spotrebu prídavných látok, do ktorých sa zapisoval jedálny listok dieťaťa počas jedného dňa. Zber údajov sa uskutočnil v mesiaci jún 2013. Zozbierané údaje dotazníkov sa vkladajú priebežne, jednotlivo za každé dieťa do masky v Exceli a budú zaslané na spracovanie na ÚVZ SR v termíne do 1.11.2013. Pri realizácii prieskumu boli riaditelia základných škôl požiadaní o spoluprácu prípisom MŠVV a MŠ SR, povoľujúci vstup pracovníkov RÚVZ do zariadení.
Termín ukončenia: Rok 2013

4.4. Zhodnotenie príjmu jódu u obyvateľov SR

Cieľ

Zavedenie celoplošného dlhodobého monitorovania jodúrie u detí, ako indikátor nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom – v organizme dieťaťa, s cieľom zistiť aktuálny stav ale aj trendy v dlhodobom sledovaní tejto problematiky.

Gestor : RÚVZ so sídlom v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: vybrané RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom vo Svidníku nebol zaradený medzi vybrané RÚVZ v SR.

Termín ukončenia: Priebežne

4.5. Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV

Zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Gestor : RÚVZ so sídlom vo Zvolene, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská : vybrané RÚVZ v SR

Spoluriešiteľ: MŠVVaŠ SR

Etapy riešenia: rok 2013:

- nadviazanie spolupráce s MŠVVaŠ SR, príprava podkladov k cieľnému výkonu ŠZD telovýchovných zariadení, výber škôl, príprava dotazníkov na doplnkové zisťovanie,
- monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy /priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržanie kapacity, mikroklima a pod./, využívanie priestorov telocvični na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení.

Termín ukončenia: rok 2016

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Popis výsledkov:

Lekári vykonávajúci očkovanie v okresoch Svidník a Stropkov boli priebežne metodicky usmerňovaní o všetkých zmenách v očkovačom kalendári v súlade s obdržanými odbornými usmerneniami MZ SR. Obdržali aktuálny očkovač kalendár.

V rámci mesačných hlásení je zdravotnícky personál pravidelne informovaný o všetkých mimoriadne vzniknutých ochoreniach vo svete prostredníctvom metodických usmernení.

Počas celého roka sa monitoruje výskyt ochorení preventabilných očkovaním. V hodnotenom období sa v okrese Stropkov vyskytlo 5 ochorení na TBC u dospelých osôb a 1 novozistené nosičstvo HBsAg. V okrese Svidník sme zaznamenali 2 ochorenia na TBC u dospelých osôb a 4 nosičstva HBsAg.

Z ostatných nákaz preventabilných očkovaním sme nezaznamenali ani jedno ochorenie.

V priebehu Európskeho imunizačného týždňa boli vykonané tieto aktivity:

- verejnosť bola informovaná o Európskom imunizačnom týždni /ďalej EIW/ prostredníctvom mestskej televízie vo Svidníku a Stropkove,
- televízii Markíza bol poskytnutý rozhovor o čiernom kašli, o tetane,
- v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum boli uverejnené články o EIW - zdôraznení významu očkovania,
- praktickí lekári pre deti a dorast, praktickí lekári pre dospelých a zdravotnícke zariadenia boli informovaní o prebiehajúcom EIW, o poradni očkovania na RÚVZ
- na webových stránkach RÚVZ Svidník boli uverejnené informácie o EIW
- materským škôlkam sme poskytli informačný materiál o prebiehajúcom EIW, možnostiach očkovania detí a očkovač kalendár, ktoré boli umiestnené na nástenkách jednotlivých oddelení škôlok v okresoch Svidník a Stropkov,
- poradenstvo v oblasti očkovania – informácie boli poskytované telefonicky, išlo o informácie o zmenách očkovač kalendára, možnostiach očkovania do zahraničia, očkovanie proti VHA a VHB, očkovanie proti osýpkam, proti tetanu, tuberkulóze - spolu bolo poskytnutých 30 informácií,
- na nástenkách RÚVZ boli umiestnené informačné materiály o EIW, očkovaní a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

Propagácia očkovania a výchova obyvateľstva prebiehala formou uverejňovania článkov v miestnej tlači a na web stránkach nášho úradu, kde sú aktualizované novinky v oblasti vakcinácie.

Kontrola očkovania bude vykonaná v septembri 2013 na všetkých ambulanciách pre deti a dorast v okrese Svidník a Stropkov.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Popis výsledkov:

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení v okresoch Svidník a Stropkov. Lekári prvého kontaktu, infektológ, veterinári sú spätne informovaní.

Akútne respiračné a chrípkové ochorenia sú pravidelne týždenne spracovávané za okresy Svidník a Stropkov. V čase chrípkovej epidémie bola verejnosť v miestnej tlači informovaná o aktuálnej situácii, rovnako ako aj o prenosných ochoreniach.

Surveillance zoonóz v okresoch Svidník a Stropkov sa vykonáva v spolupráci s RVPS.

K 30.6.2013 bolo spracovaných 81 ohnisk infekčných ochorení, kde boli vykonané protiepidemické opatrenia a spolu bolo hlásených do EPIS-u 445 ochorení. Do systému rýchleho varovania bolo vložených 34 správ o mimoriadnych situáciách v okresoch Svidník a Stropkov.

V priebehu roku 2013 bolo zabezpečené hlásenie SARI z lôžkových oddelení, zaznamenali sme 41 prípadov, v dvoch prípadoch bol potvrdený vírus chrípky typu B/Wisconsin/1/2010-like. Bolo odobratých 9 TN a TH od sentinelových lekárov, nebol potvrdený vírus chrípky.

V regionálnych týždenníkoch a v televízii a rozhlase bolo uverejnených 22 článkov a informácií –chrípka, európsky imunizačný týždeň, aktuálny stav vo výskyte ARO, čierny kašeľ, tetanus. Informácie boli uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Svidník.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Popis výsledkov:

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrojúcich lekárov. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

Do systému rýchleho varovania bolo vložených 34 správ o mimoriadnych situáciách v okresoch Svidník a Stropkov. Hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení bolo spracované za 26 kalendárnych týždňov.

Manažment epidémií:

Analyzovaný bol 1 epidemický výskyt, ktorý bol hlásený do systému EPIS.

Okres Svidník

Epidémia gastroenteritíd v meste Giraltovce

Epidemiologickým šetrením sme zistili, že v dňoch 12.1.-18.1.2013 ochorelo 25 žiakov zo súkromnej základnej školy zo 148 exponovaných. Z 24 zamestnancov nebol nikto chorý. Na základnej škole na ul. Budovateľská zo 479 žiakov ochorelo 31 a zo 65 zamestnancov boli choré 2 osoby. Ochorenia prebiehali pod klinickým obrazom zvracania, bolesti brucha, hnačiek a subfebrílii, prevažovalo však zvracanie. Hospitalizované boli 3 osoby. Ochorenia odoznievali v priebehu 24 až 48 hodín. Odobraté TR od pacientov boli negatívne. V 7 prípadoch bol potvrdený rotavírus. Vzhľadom k tomu, že v klinickom obraze dominovalo zvracanie bol odber stolice zabezpečený na virologické vyšetrenie iba v 20 prípadoch. Celkovo bolo hlásených 126 osôb. Hospitalizované boli 3 deti a 2 dospelí. Ošetrovaných bolo 65 osôb. Ochorenia boli hlásené z viacerých lokalít v meste. Príbúdajúce ochorenia boli aj kontakty s chorými deťmi.

Do systému EPIS spolu bolo hlásených 445 ochorení. V okrese Svidník bolo spracovaných 54 ohnisk prenosných ochorení, najviac bolo u kampylobakteriálnej enteritídy 25. V ohniskách bolo prijatých 109 opatrení. Najviac opatrení bolo u kampylobakteriálnej enteritídy – 48. Celkovo bolo chránených 172 osôb, najviac u kampylobakteriálnej enteritídy – 96.

V okrese Stropkov bolo 27 ohnisk. Nariadených bolo 54 protiepidemických opatrení. Najviac opatrení bolo u kampylobakteriálnej enteritídy – 34. Chránených bolo 85 osôb, najviac u kampylobakteriálnej enteritídy - 62.

Vykonáva sa epidemiologické vyšetrenie nosičov s pozitívnym HBsAg so zabezpečením očkovania rodinných príslušníkov.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Popis výsledkov:

Úloha sa plní priebežne v spolupráci so zdravotníckymi zariadeniami.

Analýza NN sa nevykonáva. Pri zvýšenom výskyte sa prijímajú protiepidemické opatrenia na jednotlivých oddeleniach nemocnice.

Z Nemocnice Svidník, n. o. bolo hlásených 7 NN. Nemocnica v Stropkove nehlásila nozokomiálnu nákazu.

V prvom polroku 2013 na uvedenie priestorov do prevádzky bolo vykonaných 8 previerok. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 69 previerok, pri ktorých bolo odobratých 254 sterov z prostredia, 2 dezinfekčné roztoky. Otestovaných bolo 10 sterilizátorov na neštátnych zdravotníckych ambulanciách. V Nemocnici Svidník n.o. na základe objednávky boli otestované 2 autoklávy – 1x mesačne, 1 formaldehydový sterilizátor 1x mesačne a vyšetrených 32 vzoriek sterilného materiálu na oddelení centrálnej sterilizácie, 7 HS - 1x mesačne na operačných a zákrokových sálach, 5 HS – 2x ročne na ambulanciách a oddeleniach, 1 autokláv – 2x ročne na ambulancii.

V rámci dňa rúk sme zorganizovali prednášku pre zdravotníckych pracovníkov Nemocnice, kde v závere si mohli pomocou UV lampy preveriť ako vykonávajú dezinfekciu rúk. Na jednotlivé oddelenia Nemocnice bol poskytnutý materiál o dôležitosti dezinfekcie rúk ako základnom prostriedku ochrany pacientov pred vznikom nozokomiálnych nákaz. Boli odoberané stery z rúk u zdravotníckych pracovníkov v počte 40 kusov po vykonanej dezinfekcii rúk

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Popis výsledkov:

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku bol v roku 2009 spracovaný štatút regionálnej protiepidemickej komisie, aktualizovaný havarijný plán na vykonanie mimoriadnych opatrení v okresoch Svidník a Stropkov v prípade zvýšeného výskytu prenosných ochorení, prípadne pri nebezpečenstve ich zavlečenia.

Po obdržaní aktuálnych usmernení zo strany ÚVZ SR sú zdravotnícki pracovníci pravidelne informovaní o mimoriadnych epidemiologických situáciách, rovnako ako aj obyvateľstvo.

Zabezpečený bol odber biologického materiálu na chrípku od sentinelových lekárov, aj z lôžkových zdravotníckych zariadení /SARI/. Spolu bolo odobratých 50 vzoriek materiálu. SARI bolo hlásené v 41 prípadoch, z toho v 2 prípadoch bol potvrdený vírus chrípky typu B/Wisconsin/1/2010-like.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Popis výsledkov:

V priebehu roku 2013 boli odoberané odpadové vody z čističky odpadových vôd vo Svidníku podľa vypracovaného harmonogramu zaslaného z RÚVZ Košice.

Boli odobraté 3 vzorky odpadových vôd v priebehu roku 2013, vzorky boli negatívne.

Bolo hlásené jedno podozrenie na ACHO u 82 ročného muža z okresu Stropkov hospitalizovaného na neurologickom odd. JIS Vranovskej nemocnice n.o.

Prvé príznaky - 15.3.2013 – náhla strata hybnosti a citlivosti oboch DKK. Pri príjme akútna chabá paraparéza až paraplégia DKK, s poruchou citlivosti, anestéziou od TH10 kaudálne bilat., sfinkterovou alteráciou - iktálneho vzniku. 16.4.2013 EMG - hodnotený ako demyelinizačná senzomotorická neuropatia na DK, EMG - 23.4.2013 nález patognomický pre akútnu demyelinizačnú motorickú neuropatiu na DK - Guillain-Bare

Odbery: 15.4.2013. - odber Li na biochemické vyšetrenie (cukry 3,22, bielk.0,55, Chloridy 134), kultivácia – negat, Odbery vzoriek stolice na izoláciu vírusov - zatiaľ nevykonané. Odbery na echo, coksackie, enterovírusy – likvor a sérum – odoslané do NRC
Záznam o očkovaní proti polio sa v zdravotnej dokumentácii pacienta nenachádza.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Popis výsledkov:

Na RÚVZ je k dispozícii linka pomoci AIDS, ktorú využili 3 klienti. Boli poskytnuté informácie zamerané na spôsob prenosu, imunologické okno a možnosti testovania.

Projekt „Hrou proti AIDS“ sa bude realizovať v regióne Svidník v druhom polroku 2013.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Popis výsledkov:

Na RÚVZ bola v mesiaci október 2011 zriadená poradňa očkovania. V roku 2013 poradňu využilo 32 klientov. Boli poskytované informácie telefonicky vo väčšine prípadoch zdravotníckym pracovníkom a ľuďom cestujúcim do zahraničia. Boli to informácie o možnostiach očkovania do zahraničia, o očkovaní detí HBsAg pozitívnych matiek, o povinnom a odporúčanom očkovaní, o hradení očkovacích látok, o očkovaní neprispôsobivých rómskych detí .

V regióne Svidník sme zatiaľ zaznamenali 3 odmietania očkovania zo strany rodičov. V dvoch prípadoch boli rodičia predvolaní do poradne očkovania. U jedného dieťaťa očkovanie bolo presunuté do konca novembra 2013 z dôvodu liečby dieťaťa. U druhého dieťaťa uplynul termín od dátumu predvolania na očkovanie do detskej ambulancie do nahlásenia odmietania dva roky. Lekárka neskoro nahlásila odmietanie očkovania na RÚVZ. Tretie odmietanie očkovania bolo doručené na RÚVZ tento mesiac, je v štádiu šetrenia.

Ambulancie praktických lekárov pre deti a dorast, ambulancie praktických lekárov pre dospelých a verejnosť boli informovaní o poradenstve očkovania na RÚVZ.

6.9. IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVNŮJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Popis výsledkov:

Na základe doručeného postupu a dotazníkov bol v mesiaci jún 2013 pracovníkmi RÚVZ so sídlom vo Svidníku vykonaný dotazníkový prieskum na 1 detskej ambulancii z okresu Svidník a 1 z okresu Stropkov. Druhá časť prieskumu bola vykonaná na stredných školách 1 v okrese Svidník a 1 v okrese Stropkov. Spolu bolo vyplnených 30 dotazníkov, ktoré boli odoslané na RÚVZ v Komárne

OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA /BŽP, MŽP, CHA, FF/ - plnenie úloh zabezpečovalo odd. HV

7.3. Minerálne a pramenité balené vody watercooleroch

Cieľ

- overenie kvality balenej vody vo watercooleroch vo verejných priestoroch, v nemocniciach a lekárňach

Anotácia

Kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd určených pre používanie verejnosti v nebytových budovách, v nemocniciach a lekárňach.

RÚVZ Svidník odd. HV má na rok 2013 naplánované odbery vzoriek podľa harmonogramu a to odobrať 3 vzorky / 1 vzorka 1,5 l balenie a 2 vzorky originál watercoolery /

Plnenie stanovenej úlohy k 30.6.2013:

Úloha čiastočne splnená bola odobratá jedna vzorka 1,5 l balenie - prírodné minerálna voda Rajec nesýtená. Laboratórne výsledky sú vyhovujúce. Úloha pokračuje v druhom polroku 2013.

7.4. Radiačne ošetrované potraviny

Cieľ

- monitoring radiačne ošetrovaných potravín s obsahom tuku v obchodnej sieti
- monitoring radiačne ošetrovaných potravín rastlinného pôvodu v obchodnej sieti
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrovaných potravín dovážaných z tretích krajín
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrovaných potravín vyrábaných v SR zo surovín dovážaných z tretích krajín
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou označovania použitia technológie ožiarenia potravín

Anotácia

Zapojenie do monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti potravinového dozoru nad radiačne ošetrovanými potravinami v spotrebiteľskej sieti dovážané z tretích krajín a výrobky vyrobené v SR z dovezených surovín.

V roku 2013 odd. HV a PBU Svidník nemá podľa prijatého harmonogramu naplánovaný žiadny odber vzoriek, len v prípade mimoriadnej udalosti, preto túto úlohu neplní.

7.6. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Cieľ

- monitoring obsahu reziduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou obsahu reziduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive.

Anotácia

Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti potravinového dozoru nad kvalitou dojčenskej a detskej výživy z hľadiska obsahu rezíduí pesticídov na rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny a cereálií.

V roku 2013 odd. HV a PBU Svidník nemá naplánovaný odber vzorky, preto túto úlohu neplní

7.7. Glutén v diétnych potravinách

Cieľ

- kontrola potravín určených na bezlepkovú diétu v obchodnej sieti,
- ochrana pacientov chorých na celiakiu pred použitím nevhodných potravín.

V roku 2013 odd. HV a PBU Svidník nemá podľa prijatého harmonogramu naplánovaný žiadny odber vzoriek, len v prípade mimoriadnej udalosti, preto túto úlohu neplní.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeléj populácie / so zameraním na ľahkú prácu/.
Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Túto úlohu plníme v spolupráci s pracovníkmi oddelenia výživy, pričom klientom zapojeným do tohto projektu vyšetrujeme rizikové faktory srdcovo-cievnych chorôb (celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy, glukózu, antropometrické vyšetrenie a krvný tlak).

9.1 Národný program podpory zdravia

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

V oblasti podpory zdravia a výchovy ku zdraviu sme zrealizovali v okrese Svidník a Stropkov 111 zdravotno-výchovných aktivít, z toho 16 bolo zameraných na zvyšovanie pohybovej aktivity, 33 na ozdravovanie výživy, 13 na podporu nefajčenia a abstinencie, 8 na prevenciu drogových závislostí, 5 aktivít bolo zameraných na znižovanie krvného tlaku nemedikamentózne, 10 na výchovu k partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a na prevenciu pohlavných chorôb vrátane HIV/AIDS, 6 na duševné zdravie, 11 na stomatohygienu, 5 aktivít

na osobnú hygienu, 3 na prevenciu onkologických ochorení a 1 aktivita pri príležitosti Medzinárodného dňa Zeme.

Zdravotno-výchovné akcie boli určené pre rôzne vekové kategórie. Najmladšou cieľovou skupinou boli deti predškolského a mladšieho školského veku, pre ktorých sme pripravili akcie zamerané na osobnú hygienu, stomatohygienu, výživu, na správne držanie tela, pohybovú aktivitu, na podporu nefajčenia a bezpečnosť na cestách. Súčasťou týchto aktivít bolo aj premietanie videofilmov a DVD „Haló, Fitko“, „Pošlime chrbticu do školy“, „Zúbky“, „Prečo zvieratka bolia zúbky?“, „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Kde bolo tam bolo fajčenie škodilo“ a „Becepáčik“.

Pre starších žiakov základných škôl sme pripravili prednášky a besedy zamerané na zdravý životný štýl, výživu, pohybovú aktivitu, fajčenie, alkohol, drogy, bezpečnosť na cestách a výchovu k partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a na prevenciu pohlavných chorôb vrátane HIV/AIDS. Aktivity pre túto vekovú kategóriu boli rozšírené aj o meranie krvného tlaku, % telesného tuku a o vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, čím sa zisťuje obsah CO v pľúcach a COHb v krvi fajčiara, pričom sme využívali premietanie DVD a videofilmov „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Vraždiaci návyk fajčenie“, „Alkohol skrytý nepriateľ“, „Sila osobnosti“, „Becep – dopravné nehody a prvá pomoc“ a „Kým stúpa dym“.

Pre obyvateľov v produktívnom a v poproduktívnom veku sme zabezpečili vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení pri príležitosti Svetového dňa zdravia a v rámci výjazdových vyšetrení Poradne zdravia. Poskytli sme im meranie krvného tlaku, % telesného tuku, vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, prednášky a besedy zamerané na duševné zdravie v rámci Týždňa mozgu a životného štýlu.

Pri práci sme využívali edičný materiál, ktorý sme obdržali od ÚVZ SR a edičný materiál z vlastnej produkcie.

Informácie o pripravovaných aktivitách, ich výsledky, články so zdravotno-výchovným zameraním a informácie o činnosti Poradne zdravia sme publikovali v regionálnej tlači Dukla, Spektrum, Podduklianske noviny, na infokanáloch mesta Svidník a Stropkov, aj na web stránkach mesta Svidník a Stropkov.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Na základe plnenia tejto úlohy realizujeme dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov Slovenskej republiky“ v počte 104 ks.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity

Cieľ

Zámerom NPPO je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Pri poradenskom centre je zriadená poradňa na optimalizáciu pohybovej aktivity a redukcie nadváhy. Klientom sa poskytuje individuálne a skupinové poradenstvo, ako aj vyšetrenie telesnej skladby prístrojom Bodystat. Klienti majú možnosť zúčastniť sa aj pohybových kurzov, ktoré realizujeme v pohybovom centre zriadenom pri poradni zdravia. V 1.polroku 2013 sa týchto kurzov zúčastnilo 22 žien. V rámci prevencie obezity a zvyšovania pohybovej

aktivity sme zrealizovali 49 prednášok o zdravom životnom štýle, kde okrem iného zúčastneným meriame aj % podkožného tuku prístrojom Omron.

Pri príležitosti Svetového dňa pohybu pre zdravie sme v spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom a pedagógmi Spojenej školy vo Svidníku zorganizovali štvorhodinový športový maratón pre žiakov 1.- 8. ročníka. Súťaž v jednotlivých športových disciplínach prebiehala za krásneho slnečného počasia v priestoroch areálu školy.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

Ide o celonárodnú medzinárodne koordinovanú kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie. Informačný materiál o kampani sme distribuovali na zdravotné strediská, do lekární, do škôl, do športového klubu. Taktiež sme účastnícke listy ponúkali klientom v Pohybovom centre pri RÚVZ Svidník, ako aj pri výjazdových akciách v meste. Informácie sme uverejnili v regionálnych novinách, na infokanáloch mesta Svidník a Stropkov, a na webových stránkach mesta Svidník a Stropkov.

Osobne nám doručili 28 účastníckych listov, aj napriek tomu, že si ich vyzdvihlo oveľa viac záujemcov.

9.3 Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sme pre deti MŠ gen. Svobodu vo Svidníku a piatakov I. ZŠ v Stropkove pripravili besedu s využitím DVD „Kde bolo tam bolo fajčenie škodilo“. Problematike legálnych drog - fajčeniu sme sa venovali aj na besede so študentami Spojenej školy vo Svidníku a žiakmi I. ZŠ - špeciálnej v Stropkove. V spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom vo Svidníku sme pre peer aktivistov základných a stredných škôl zorganizovali na túto tému prednášky.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Cieľ

Motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž bude prebiehať v roku 2014.

9.5 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom

Cieľ

Zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení

zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

Problematike alkoholu sme sa venovali v rámci prednášok o legálnych drogách.

9.6 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Pri príležitosti Týždňa mozgu sme pre seniorov v Klube dôchodcov v Stropkove zrealizovali besedu na tému „Nedovoľ svojmu mozgu zostarnúť“ a „Zdravé starnutie – prevencia demencie“. Besedu sme spestrili praktickými cvičeniami a dotazníkom porúch pamäti.

Na požiadanie starostu obce Lomné sme v spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom vo Svidníku uskutočnili pre seniorov vyšetrenie RF SCCH. Pre cvičenky – seniorky z nášho pohybového centra sme pripravili z pracovných zošitov z Centra MEMORY, n.o. rozmanité úlohy na precvičovanie pamäti.

V 1. polroku 2013 sme v rámci poradne zdravia vyšetrili 53 klientov starších ako 65 rokov.

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

Cieľ

Zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie.

V materských, základných a stredných školách realizujeme zdravotno-výchovné aktivity v priebehu celého školského roka. Ide o prednášky, besedy, premietanie videofilmov, DVD, organizovanie súťaží, distribúciu zdravotno-výchovného materiálu a pod.

Zdravotno-výchovné akcie boli určené pre rôzne vekové kategórie. Najmladšou cieľovou skupinou boli deti predškolského a mladšieho školského veku, pre ktorých sme pripravili akcie zamerané na osobnú hygienu, stomatohygienu, výživu, na správne držanie tela, pohybovú aktivitu, na podporu nefajčenia a bezpečnosť na cestách. Súčasťou týchto aktivít bolo aj premietanie videofilmov a DVD „Haló, Fitko“, „Pošlime chrbticu do školy“, „Zúbky“, „Prečo zvieratka bolia zúbky?“, „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Kde bolo tam bolo fajčenie škodilo“ a „Becepáčik“.

Pre starších žiakov základných škôl sme pripravili prednášky a besedy zamerané na zdravý životný štýl, výživu, pohybovú aktivitu, fajčenie, alkohol, drogy, bezpečnosť na cestách a výchovu k partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a na prevenciu pohlavných chorôb vrátane HIV/AIDS. Aktivity pre túto vekovú kategóriu boli rozšírené aj o meranie krvného tlaku, % telesného tuku a o vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, čím sa zisťuje obsah CO v pľúcach a COHb v krvi fajčiara, pričom sme využívali premietanie DVD a videofilmov „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Vraždiaci návyk fajčenie“, „Alkohol skrytý nepriateľ“, „Sila osobnosti“, „Becep – dopravné nehody a prvá pomoc“ a „Kým stúpa dym“.

Podieľali sme sa aj na organizácii súťaže „Poskytovanie prvej pomoci“ pre žiakov základných a stredných škôl. Išlo o Hliadky mladých zdravotníkov a družstvá prvej pomoci.

9.8 CINDI program SR

Cieľ

Znižovať celkovú úmrtnosť populácie predovšetkým na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov. Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom, a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosťou zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Činnosť a rozsah vyšetrení v základnej poradni, poradni optimalizácie pohybovej aktivity /POPA/ a redukcie nadváhy a poradni na odvykanie od fajčenia /POF/ sa oproti minulému roku nezmenili.

Všeobecné poradenstvo v základnej poradni sa poskytuje každý pracovný deň., POF podľa dohodnutého termínu s klientom, POPA každý pracovný deň.

V 1. polroku 2013 sme v poradni zdravia vyšetřili 249 klientov. V rámci 4 výjazdov sme vyšetřili 77 klientov, 13 zamestnancov MŠ gen. Svobodu vo Svidníku v rámci Týždňa mozgu, v spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom v rámci Svetového dňa zdravia 31 obyvateľov mesta Svidník, v rámci Svetového dňa bez tabaku 14 ľudí v obci Lomné a 19 občanov pri príležitosti Dni mesta Svidník.

Informovanie obyvateľstva o činnosti poradne zdravia a medializácia aktuálnych tém v oblasti ochrany a podpory zdravia bola realizovaná v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky, Spektrum, na Infokanále mesta Svidník a Stropkov, na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva vo Svidníku a internetovej stránke mesta Svidník a Stropkov.

Regionálny projekt

Telesná zdatnosť žiakov stredných škôl a učilíšť v okrese Svidník a Stropkov

Cieľ: Zmeniť postoj študentov k vlastnému zdraviu a zvýšiť ich záujem o pohybovú aktivitu.

Stručný opis projektu: Tento projekt je zameraný na študentov stredných škôl a učilíšť. Hlavným organizátorom sú pracovníci OPZ RÚVZ vo Svidníku, ktorí organizačne zabezpečujú priebeh tejto aktivity. V mesiaci september obdržia všetky SŠ a SOU informácie o športovej súťaži telesnej zdatnosti. V propozíciách budú uvedené podmienky a termíny realizácie, súťažné disciplíny, ako aj spôsob hodnotenia. Po realizácii školských kôl by v novembri nasledovala súťaž medzi školami. Víťazné družstvo obdrží putovný pohár tejto súťaže. Počas celého podujatia by pracovníci OPZ merali záujemcom /fajčiarom/ množstvo CO vo vydychovanom vzduchu pomocou prístroja Smokerlyzer a % podkožného tuku prístrojom Omron.

Výsledky: V roku 2013 sa uskutoční 17. ročník tejto súťaže v spolupráci so Strednou zdravotníckou školou milosrdného Samaritána vo Svidníku.

Bližšie informácie: OPZ RÚVZ Svidník

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Topoľčanoch**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE SR IV. (NEHAP IV)

Cieľom úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

- v rámci regionálneho prioritného cieľa I – aktivity Zlepšovanie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody vykonávame monitorovanie kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v okrese Topoľčany. V prvom polroku 2013 bolo odobratých a v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Nitre bolo vyšetrených spolu 45 vzoriek pitnej vody (37 vzoriek kontrolný monitoring, 8 vzoriek preverovací monitoring). Z uvedeného počtu vzoriek nebola ani v jednom prípade zistená závadná vzorka. V rámci snahy o redukciu ochorení a úmrtnosti detí spôsobenej gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody sme na úseku HŽP a Z venovali zvýšenú pozornosť tzv. dojčenským vodám – v obciach, kde nie je k dispozícii verejný vodovod bolo bezplatne zabezpečené vyšetrenie vôd na dusíkaté látky, v laboratóriu RÚVZ Nitra boli vyšetrené boli 2 vzorky tzv. dojčenskej vody. Pri vodárenských zdrojoch určených na hromadné zásobovanie obyvateľov okresu Topoľčany pitnou vodou je obsah dusičnanov pod limitnými hodnotami pre dojčatá. V rámci aktivít k Svetovému dňu vody sme poskytovali občanom z okresu Topoľčany orientačné vyšetrenie prinesených vzoriek vody z domových studní pomocou testovacích indikátorových prúžkov (Nitro-test) v ukazovateľoch dusičnany a dusitany. Vyšetrených bolo 51 vzoriek vody, poskytnutých bolo 115 konzultácií. Z uvedeného počtu vzoriek bolo nevyhovujúcich 72,5 % vzoriek (dusičnany).

- v 1. polroku 2013 sme zabezpečovali sledovanie kvality vody na kúpanie na umelých kúpaliskách (Krytá plaváreň Topoľčany, Wellness Hotela Chateau Apony v Oponiciach – celoročná prevádzka; Letné kúpalisko Topoľčany – sezónna prevádzka) aj vo Vodnej nádrži Duchonka. Kvalitu vody na kúpanie sledujeme podľa Pokynov pre monitoring a výkon štátneho zdravotného dozoru pre kúpaciu sezónu 2013 a v rozsahu podľa vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská. Z umelých kúpalísk bolo odobratých spolu 36 vzoriek vody. Pre prekročenie medznej hodnoty v ukazovateli *Pseudomonas aeruginosa* v oddychovom bazéne Wellness Hotela Chateau Apony v Oponiciach bolo dňa 12.6.2013 uložené opatrenie na mieste výkonu ŠZD podľa § 55 ods. 2 písm. g) zákona č. 355/2007 Z.z. – konkrétne uzatvorenie časti prevádzky – oddychového bazéna do doby splnenia stanovenej kvality vody v bazéne podľa platnej vyhlášky. .

Pred začiatkom letnej sezóny boli odobraté 3 vzorky vody z troch odberových miest (malá pláž, veľká pláž, hrádzny múr) z VN Duchonka. Podľa výsledkov mikrobiologickej a biologickej analýzy vzorky vody vyhovovali požiadavkám na vodu na kúpanie podľa vyhlášky MZ SR č. 380/2012 Z.z.

- v rámci regionálneho prioritného cieľa III - v rámci aktivít na podporu nefajčenia sme kontrolovali dodržiavanie zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Od 1.1.2013 do 30.6.2013 zamestnanci odd. HŽP a Z vykonali 35 kontrol dodržiavania zákazu fajčenia (v zariadeniach

starostlivosti o ľudské telo, v úradných budovách, v zdravotníckych zariadeniach, v zariadení sociálnych služieb). V rámci RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch bolo vykonaných spolu 292 kontrol podľa zákona č. 377//2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov, a to odd. HV (v zariadeniach spoločného stravovania), odd. HDM (v školských a predškolských zariadeniach) a HŽP a Z. Ani v jednom prípade nebolo zistené porušovanie zákona o ochrane nefajčiarov.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľom úlohy je získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách v SR. Zmapovanie aktuálneho stavu nemá predstavovať rutinné analýzy vo vzorkách z verejných vodovodov, ale budú vykonávané cieľové stanovenia zamerané na tie pesticídne látky, ktoré by sa mohli v konkrétnom vodárenskom zdroji vyskytovať.

- na celoslovenskej porade odboru HŽP a Z v máji 2013 boli Národným referenčným centrom pre pitnú vodu RÚVZ Košice prezentované ciele úlohy a navrhnutý bol postup riešenia úlohy.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch .

2.1.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK (RIZIKOVÉ PRÁCE)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehládok vo vzťahu k

práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. **Dopracovať a uplatňovať** nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci a umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o:

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu ASTR,
- počte nových rizikových prác v danom roku,
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Budovať centrálny register údajov a regionálne registre o :

- individuálnych meraniach expozícií na tvorbu databáz údajov o miere expozície rizikovým faktorom a na tvorbu reálnych profilov profesií,
- podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania.

Zosúladiť registrované údaje s požiadavkami národných a medzinárodných inštitúcií.

Preskúmať možnosti prepojenia registra s ďalšími registrami na analýzy zdravotných rizík a využitie údajov k stanoveniu priorít vo výkone ŠZD a v usmerňovaní tvorby zdravých pracovných podmienok.

Plnenie

V rámci tejto úlohy získavame aktuálne údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, vedieme evidenciu rizikových prác za náš okres, prehodnocujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác podľa platnej legislatívy. Bolo vydaných 15 rozhodnutí, z toho boli 2 na zrušenie rizikových prác.

V súčasnosti vedenie evidenciu rizikových prác v 69 organizáciách okresu Topoľčany. Celkový počet pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom je 1771, z toho 554 žien. V III. kategórii rizika je exponovaných 1675 pracovníkov, z toho 541 žien a v IV. kategórii 96 pracovníkov, z toho 13 žien. Pri výkone ŠZD bolo použitých 78 dotazníkov informovanosti zamestnancov. Najviac zamestnancov je podľa prevažujúcej činnosti exponovaných v priemyselnej výrobe a to 1616 zamestnancov, z toho 495 žien. Podľa druhu a kategórie rizikového faktora je v kategórii hluk premenný exponovaných 1280 zamestnancov, z toho 372 žien. V I. polroku boli vydané dve rozhodnutia pre spoločnosti pre rizikový faktor fyzická záťaž – dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie, kde je tomuto faktoru exponovaných 196 zamestnancov, z toho žien 94.

2.1.2 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z VEĽMI TOXICKÝCH A TOXICKÝCH LÁTOK A ZMESÍ

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 471/2011 Z. z.

harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o:

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami,
- klasifikácii látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, o oboznámení sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov(KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe),
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie,
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie

V rámci úlohy znižovania zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov sledujeme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a prípravkami a toxickými látkami a prípravkami, bolo posúdených a schválených 18 prevádzkových poriadkov. Úrad dostal 8 oznámení o začatí DDD činnosti. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v dvoch poľnohospodárskych organizáciách so zameraním na používané prípravky na ochranu rastlín, odbornú spôsobilosť pracovníkov, KBÚ používaných prípravkov, spôsob ich skladovania.

2.1.3 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENNÝCH A MUTAGENNÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A Z LÁTKO POŠKODZUJÚCICH REPRODUKCIU A NARÚŠAJÚCICH ENDOKRINNÝ SYSTÉM

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov

a mutagénov.

Zamerat' sa aj na vyhľadavanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektívizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje:

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR,
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi,
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity.

Doplniť údaje o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie

V rámci úlohy znižovania rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu sme uplatňovaním príslušnej legislatívy vyhľadávali pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov hlavne u spracovateľov tvrdého dreva.

Urad vydal štyri rozhodnutia pre spracovateľov tvrdého dreva. Na odstraňovanie azbestu zo stavieb bolo vydaných šesť rozhodnutí. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli kontrolované dve spoločnosti pri odstraňovaní azbestocementových rúr z bytových jadier v obytnom dome na Skýcovskej ulici v Topoľčanoch a demontáž výplne balkónov na ulici Jesenského v Topoľčanoch.

2.1.4 ZNIŽOVANIE PSYCHICKEJ PRACOVNEJ ZÁŤAŽE

Anotácia

Uplatňovať legislatívnu úpravu – vyhlášku MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, pri výkone ŠZD, pripraviť jej novelizované znenie.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž na návrh zamestnávateľa za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže u vybraných profesií, v prípade potreby vyžiadať stanovisko ÚVZ SR.

Realizačné výstupy

- Údaje o prehodnocovaní podkladových materiálov k návrhom zamestnávateľov na určenie kategórie prác vo faktore psychická pracovná záťaž (zamestnávateľ, hodnotené profesie, výsledné kategórie práce, hodnotiteľ, PZS).
- Evidovať určené rizikové práce (profesie) s rizikom psychickej pracovnej záťaže aj podľa prevažujúcej činnosti
- Sledovať trendy vývoja a zmien psychického zdravia populácie SR v produktívnom veku na základe štatistických údajov vybraných ukazovateľov psychického zdravia (ÚVZ SR) a usmerňovať v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení.
- Spracovať novelizované znenie vyhlášky v záujme zlepšenia hodnotenia záťaže v praxi.

Plnenie

V II. polroku budú prezentované výsledky v jednotlivých spoločnostiach.

2.1.5 ZNIŽOVANIE VÝSKYTU CHORÔB Z POVOLANIA Z DLHODOBÉHO, NADMERNÉHO A JEDNOSTRANNÉHO ZAŤAŽENIE

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

Realizačné výstupy

Zber celoslovenských údajov:

- a) rizikové práce - faktor DNJZ
  - b) podozrenia na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania (zdroj Národné centrum zdravotníckych informácií – ďalej NCZI)
  - c) prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29
  - d) priznané choroby z povolania v položke 29 (zdroj NCZI)
- Sledovať vývoj zmien (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
  - Evidovať profesie, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania
  - Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ zasielať na ÚVZ SR.
  - Analyzovať vzniknuté choroby z povolania v záujme prevencie vzniku ďalších ochorení

Plnenie

V roku 2013 bolo šetrené podozrenie na chorobu z povolania v súvisi s DNJZ v spoločnosti vyrábajúcej pánsku a dámsku konfekciu u šičky.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli kontrolované prípustné hodnoty fyzickej záťaže u zamestnancov v potravinárskej spoločnosti a dvoch spoločností vyrábajúcich autokabeláž. Na základe predložených posudkov o riziku resp. hodnotení fyzickej záťaže na pracovisku boli v dvoch spoločnostiach vyhlásené rizikové práce s rizikovým faktorom fyzická záťaž – DNJZ.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľská pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

rok 2013 a ďalšie roky

2.2.1 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

Realizačné výstupy

Zvýšenie informovanosti o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.

Údaje o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, počty podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci.

Údaje o regionálnych aktivitách zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi.

Meranie účinnosti programov meraním prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie.

Plnenie

Pracovníci oddelenia PPLaT spolupracujú pri zlepšovaní pracovných podmienok v spoločnostiach, ktoré majú záujem zlepšovať pracovné podmienky pre svojich zamestnancov napr. HYZA, a.s. Topoľčany, SEWS Slovakia, s.r.o. Topoľčany, YURA s.r.o. Lednicke Rovne, prevádzka Práznovce.

Poradenstvo je poskytované hlavne drobným živnostníkom, SZČO. Veľmi dobrá spolupráca je s pracovnými zdravotnými službami.

2.2.2 EURÓPSKA INFORMAČNÁ KAMPAŇ EURÓPSKEJ AGENTÚRY PRE BOZP (OSHA BILBAO) „ZDRAVÉ PRACOVISKÁ - SPOLUPRÁCA PRI PREVENCIÍ RIZÍK“

Anotácia

Realizovať informačné a intervenčné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných rizík pri práci. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Realizačné výstupy

Údaje o realizovaných intervenčných a informačných aktivitách zameraných na aktuálnu tému kampane, informácie o aktivitách v rámci Európskeho týždňa BOZP.

Informácia o spolupráci s orgánmi inšpekcie práce a NIP.

Plnenie

V mesiaci október bude realizovaná spoločná previerka s orgánmi IP zameraná na nebezpečné chemické faktory.

2.2.3 EURÓPSKA INFORMAČNÁ KAMPAŇ VÝBORU VRCHNÝCH INŠPEKTOROV PRÁCE (SLIC) „POSÚDENIE PSYCHOSOCIÁLNYCH RIZÍK PRI PRÁCI“

Anotácia

Spracovať národné výsledky kampane zameranej na posúdenie psychosociálnych rizík pri práci, ktorá bola realizovaná v spolupráci s orgánmi inšpekcie práce podľa jednotného metodologického protokolu v 99 podnikoch v SR v troch odvetviach: zdravotníctvo a sociálne služby, služby – hotely a reštaurácie, podniková preprava tovarov.

Realizačné výstupy

Vyhodnotiť dotazníky zamerané na zisťovanie psychosociálnych faktorov na hodnotených pracoviskách. Porovnať výsledky zamestnávateľov s výsledkami zamestnancov. Vypracovať zostavy výsledkov - spätnú väzbu pre zamestnávateľov zapojených do kampane. Porovnať slovenské výsledky kampane s dostupnými európskymi výsledkami. Navrhnuť preventívne opatrenia. O výsledkoch informovať širokú verejnosť prostredníctvom tlačovej besedy a spoluprácou s médiami; odbornú verejnosť informovať na vedecko-odborných podujatiach a prostredníctvom národnej stránky kampane na internetovej stránke ÚVZ SR.

Plnenie

V mesiaci október budú prezentované zamestnávateľom národné a regionálne výsledky Európskej kampane SLIC „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“ podnikom zapojeným do kampane.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V rámci štátneho zdravotného dozoru vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Každý RUVZ vykoná štátny zdravotný dozor najmenej v piatich chránených dielňach alebo na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa použije metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; použijú sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

Etapy riešenia

do 30.9.2013 – výkon ŠZD v chránených dielňach alebo na chránených pracoviskách

do 15.10.2013 – RÚVZ zašlú výsledky ŠZD na RÚVZ v sídle kraja

do 15.11.2013 - RÚVZ v sídle kraja zašlú informáciu ÚVZ SR

do 15.12.2013 – ÚVZ SR pripraví informáciu pre médiá (TASR, SITA)

Realizačné výstupy

Zistenia uplatniť pri usmernení zamestnávateľa na prijatie preventívnych, ochranných opatrení.

Ukladanie nápravných opatrení.

Informovanie o výsledkoch – verejnosť, médiá.

Plnenie

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v chránených dielňach a pracoviskách sa pracovníci oddelenia zamerali na plnenie povinností zamestnávateľa zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom. Tieto je potrebné zabezpečiť v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami. Pracovníci vykonali štátny zdravotný dozor na štyroch pracoviskách, kde neboli zistené nedostatky.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

Nitriansky región

2.6.3 ZDRAVOTNÉ RIZIKÁ PRI POUŽÍVANÍ AGROCHEMIKÁLIÍ

Cieľ

Zistiť rozsah, množstvo a spôsob používania agrochemikálií a posúdiť mieru expozície pracovníkov pri práci s agrochemikáliami.

Realizácia

Vykonať kontrolu u subjektov zameraných na rastlinnú výrobu a subjektov vykonávajúcich aplikáciu agrochemikálií.

Gestor

RÚVZ Nitra

Plnenie

V I. polroku vykonali pracovníci oddelenia štátny zdravotný dozor v dvoch poľnohospodárskych organizáciách: PD Horné Obdokovce, PD Preseľany. Dozor bol zameraný na používanie prípravkov na ochranu rastlín, KBÚ, spôsob skladovania, aplikácie.

Na základe požadovaných predložených podkladov budú spracované materiály o druhoch a množstvách používaných agrochemikálii v okrese Topoľčany .

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V plnení projektu pokračujeme v súlade s prijatými postupmi zaslanými gestormi projektu (ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici). Na riešení spolupracujeme s oddelením podpory zdravia. Cieľové skupiny sú aj pre rok 2013 ľahko pracujúci muži a ženy v dvoch vekových kategóriách (produktívny vek). V 1.polroku 2013 máme zozbierané materiály od 50 probandov z celkového počtu 80 probandov. Ide o dotazníky o životospráve a stravovacích návykoch, jedálne lístky, výsledky biochemických vyšetrení a antropometrických, ktoré budeme následne spracovávať do tabuľkových sumárov, vrátane údajov „výživové faktory“ zistených zo spracovaných jedálnych lístkov v programe ALIMENTA, ktoré sú priebežne spracovávané.

3.2. MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Uvedenú úlohu plníme podľa harmonogramu, ktorý, ako vyplynulo z plánu úradných kontrola na rok 2013, je upravený na odber 2 vzoriek mesačne z vytypovaných odberových miest. Spolu bolo k 30.06.2013 odobratých a laboratórne vyšetrených 12 vzoriek kuchynskej soli. Ani v jednom prípade nebolo množstvo jodidu draselného prekročené a neboli zistené ani podlimitné hodnoty. V rámci úlohy sledujeme v kuchynskej soli aj množstvo ferokyanidu draselného. Vo vyšetrovaných vzorkách neboli prekročené najvyššie prípustné množstvá ani v jednom prípade. Úloha je v ďalších etapách čiastočne prepojená i s projektom 3.1. a to najmä pokiaľ ide o konzumáciu potravín, ktoré ovplyvňujú využívanie jódu v organizme. Kompletná správa za rok 2013 s tabuľkovými sumármi bude zaslaná na ďalšie spracovanie za nitriansky kraj na RÚVZ so sídlom v Nitre.

3.3. BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Na tejto úlohe momentálne neparticipujeme, nakoľko nie sme v rozpise na zabezpečenie odberu vzoriek pre laboratórnu analýzu, ktorú zabezpečuje RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.4. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľom tejto úlohy je kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (PC dojčenské fľaše, plastové výrobky – misky, príbor, tanieri atď.) určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia a kontrola označovania dokumentácie v súlade s platnou legislatívou pre materiály a predmety určené na styk s potravinami.

V súlade s harmonogramom sa naše pracovisko v 1.polroku 2013 nepodieľalo na odbere vzoriek. V druhom polroku (v mesiaci august) však budeme participovať na odbere vzoriek

keramických výrobkov vrátane kontroly označovania a na dokumentárnej kontrole v súvislosti s dostupnosťou vyhlásenia o zhode a podpornej dokumentácie.

3.5. BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľom tejto úlohy je kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Naše pracovisko zabezpečuje odber vzoriek papierových obalov ako aj odber potravín balených v kartónových obaloch (druhý obal), plánovaný odber je podľa harmonogramu na mesiac august 2013.

3.6. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľom je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). V rámci tejto úlohy bola v prvom polroku 2013 realizovaná metodická príprava pre zber údajov o spotrebe dvoch vybraných aditívnych látok (Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá) a dvoch aróm (Mentofurán a Kumarín), príprava dotazníkov a podkladov k jedálnym lístkom na spracovanie a inštruktáže pre ich saturovanie údajmi o spotrebe. V rámci tejto úlohy boli odobraté vzorky na laboratórnu analýzu (dôkaz a stanovenie Kumarínu, Metntofuránu, Allury červenej Chinolínovej žltej). Výsledkami laboratórnej analýzy toho času nedisponujeme.

3.7. MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľom tejto úlohy je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného legislatívou, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu a monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami. V rámci tejto úlohy participujeme na kontrole označovania bisfenolu A na dojčenských fľašiach.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2. „MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL“

V jednotnom čase v termíne od 18.03. do 30.06.2013 prebiehala V. etapa plnenia **4.2 projektu: „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“**. Dotazníkový prieskum bol realizovaný v Gymnáziu, 17. novembra 1180, Topoľčany a na SOŠ Tovarnícka 1609, Topoľčany.. Do projektu bolo zapojených z každej školy 30

chlapcov a 30 dievčat, o vekovej kategórii 15 – 18 rokov. Súčasťou dotazníkov boli antropometrické merania hmotnosti študenta, výšky študenta, meranie obvodu pása, merania obvodu bokov a merania krvného tlaku, ktoré na každej škole vykonali pracovníčky oddelenia HDM. Ďalšou súčasťou projektu bol odber stráv / obedov /, ktorý sa uskutočnil v 17. kalendárnom týždni, v ŠJ pri Obchodnej akadémii, Inovecká 2041, Topoľčany a ŠJ pri SOŠ obchodu a služieb, Terézie Vansovej 2, Topoľčany, kde sa študenti majú možnosť stravovať. Jednalo sa o celotýždennú stravu spolu 10 vzoriek. Do vzorky sa brali aj podávané nápoje v priebehu dňa. V HL boli vykonané vyšetrenia na energetickú hodnotu, B, T, C, NaCl, dusičňany. Študenti jednotlivé dotazníky vyplňali s použitím spracovaných pomôcok a po vysvetlení spôsobu vyplňania pracovníčkami odd. HDM. Údaje z dotazníkov vkladajú pracovníčky oddelenia HDM do zaslaných masiek od gestora projektu a databázy budú zaslané gestorovi projektu v termíne do 30.09.2013 na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

4.3. „MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ“

Cieľom 4.3 projektu: „**Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí**“ je monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom. Projekt v okrese Topoľčany bol realizovaný na ZŠ Hollého 696/3, Topoľčany dotazníkovou metódou u detí o vekovej kategórii 9 rokov žiaka. Do projektu bolo zapojených 20 žiakov uvedenej ZŠ. Dotazníky vyplňali žiaci spolu s rodičmi žiakov. Zozbierané dotazníky sa vkladajú do pripravených masiek v programe excell a budú v stanovenom termíne do 01.11.2013 zaslané elektronickou poštou gestorovi projektu – ÚVZ SR v Bratislave, na odbor HDM.

4.5. „MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL, VYUŽITIE HODÍN TV,„

Cieľom úlohy 4.5 „**Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV**„ je podpora plnenia Národného programu podpory obezity.

V stanovenom termíne od 02.04.2013 do 22.04.2013 pracovníčky oddelenia HDM vykonali v 10 zariadeniach cieľené kontroly vnútorných a vonkajších priestorov na výučbu telesnej výchovy vo vybraných základných a stredných školách v regióne Topoľčany. O výsledku cieľených kontrol pracovníčky elektronicky zaslali správu v požadovanom termíne, t.j. do 30.04.2013 v sídle kraja – na oddelenie HDM – RÚVZ so sídlom v Nitre.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR)

Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti.

Vyhodnotenie: očkovanie prebiehalo podľa očkovacieho kalendára, ktorý bol vypracovaný v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších zmien a doplnkov.

Na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam je určená 13-valentná konjugovaná vakcína alebo 10-valentná konjugovaná vakcína. Všetky dávky základného

očkovania sa majú vykonať rovnakou očkovacou látkou. Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonáva kombinovanou očkovacou látkou každých 15 rokov. V prípade prekročenia odporúčaného intervalu sa preočkovanie proti záškrtu a tetanu vykoná vždy len jednou dávkou pokiaľ je v zdravotnej dokumentácii pacienta dokumentované základné očkovanie tromi dávkami očkovacej látky proti tetanu. Základné očkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu tromi dávkami sa vykoná len v prípade, ak nie je dôveryhodná dokumentácia základného očkovania v minulosti. Prvé preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa odporúča vo veku 30 rokov a ďalej každých 15 rokov.

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa zabezpečuje priebežne písomnou formou z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu.

V 1. polroku 2013 sme mali hlásené 1 ochorenie na TBC potvrdené kultivačne u 60 ročného muža epidemiologicky neobjasnené. Očkovanie proti TBC sa u tohto pacienta nepodarilo zistiť. Okrem toho boli hlásené aj 2 ochorenia na chronickú VHB u neočkovaných dospelých osôb.

V okrese Topoľčany boli v rámci Európskeho imunizačného týždňa od 22.4.2013 do 27.4.2013 realizované tieto aktivity:

1. na internetovej stránke RÚVZ Topoľčany bol uverejnený materiál k tejto tematike - „EIW 2013 „Protect your world - get vaccinated“, čo znamená „Chráň svoj svet – daj sa zaočkovať“.
2. na vývesnej tabuli v centre mesta Topoľčany a v budove RÚVZ boli propagačné materiály a článok s názvom Európsky imunizačný týždeň (EIT) 22.4.2013 do 27.4.2013 - „Chráň svoj svet – daj sa zaočkovať“.
3. distribuovali sme písomný materiál s tematikou EIT do všetkých ambulancií lekárov prvého kontaktu v okrese Topoľčany,
4. formou dialógov sme apelovali na náhodných návštevníkov v ambulanciách,
5. telefonické konzultácie.

Kontrola očkovania sa vykonávala námatkovo a priebežne pri návštevách ambulancií. Administratívna kontrola očkovania v okrese Topoľčany bude vykonaná až 2. polroku 2013. Mimoriadne očkovanie k 30.06.2013 v okrese vykonané nebolo.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľom je znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života.

Vyhodnotenie: úloha je priebežne plnená.

K 30.06.2013 sme nezaznamenali žiadnu väčšiu epidémiu hnačkových ochorení. Všetky ochorenia sa vyskytovali sporadicky alebo v malých rodinných výskytoch (1x 3 prípady a 5x po 2 prípady v jednej rodine). Úmrtie na infekčné ochorenie nebolo hlásené nebolo.

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonané epidemiologické šetrenie v 195 ohniskách. V priebehu sledovaného obdobia nebolo potrebné vykonať žiadne opatrenie formou rozhodnutia. Opatrenia v ohniskách nákazy sa zdokumentujú v liste epidemiologického vyšetrenia a v programe EPIS, prípadne v zázname o návšteve ohniska.

Počas zvýšeného výskytu akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení boli informovaní obyvatelia formou letákov na vývesných paneloch v meste Topoľčany, na webových stránkach RÚVZ Topoľčany, v regionálnej tlači, počas zdravotno-výchovných akcií oddelenia podpory zdravia formou letákov a propagačných materiálov, v mesačných hláseniach pre lekárov okresu, informačných paneloch na RÚVZ Topoľčany.

V 5. kalendárnom týždni došlo k nárastu ochorení v kolektívnom zariadení ZSS Clementia Kovarce, preto v rámci protiepidemických opatrení bol nariadený formou rozhodnutia regionálnej hygieničky zákaz návštev.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ.
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Vyhodnotenie: úloha bola priebežne plnená. Informačný systém EPIS sa využíva v plnej miere na monitorovanie výskytu infekčných ochorení v okrese Topoľčany, ale i v celej SR prostredníctvom Systému rýchleho varovania. O epidemiologickej situácii v okrese 1x mesačne podávali sme správy na RÚVZ Banská Bystrica, okolitým RÚVZ, všetkým RÚVZ v nitrianskom kraji, vedeniu NsP n.o. Topoľčany a všetkým lekárom prvého kontaktu v okrese. Opakovane sme upozorňovali všetkých lekárov na výhody využívania epidemiologického informačného systému EPIS. V minulom roku sa postupne zapájali do hlásenia v programe EPIS aj laboratória klinickej mikrobiológie. V našom okrese touto formou hlási výsledky laboratórnych vyšetrení zatiaľ jedno (neštátne) laboratórium.

K 30.06.2013 sme spolu vykazovali v informačnom programe EPIS 424 ochorení a 15456 akútnych respiračných ochorení, z toho 1089 chrípke podobných ochorení. Spolu bolo hlásených 102 komplikácií, čo je 0,66% z celkovo hlásených ARO a CHPO.

Z celkového počtu vykazovaných ochorení bolo 27 salmonelových enteritíd, 3 dyzentérie, 51 kampylobakteriálnych enteritíd, 9 iných hnačkových ochorení, 32 rotavírusových hnačkových ochorení, 5 hnačkových ochorení spôsobených norovírusom, 9 adenovírusových hnačkových ochorení, 3 lymské boreliózy, 194 ochorení na varicellu, 14 herpes zoster, 3 erysipelas, 4 mononukleózy, 2 chronické VHB, 1 chronická VHC, 4 ohrozenia besnotou, 1 iná špecifikovaná vírusová infekcia CNS, 6 šarlachov, 2 toxoplazmózy, 1 TBC, 13 potvrdených ochorení na chrípku, 1 SARI, 1 nosičstvo MRSA a 29 nozokomiálnych infekcií.

Do programu EPIS sa vkladajú podľa potreby ďalšie údaje, ktoré vyžaduje systém TESSY

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľom je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach.

Vyhodnotenie: v okrese Topoľčany je jedno lôžkové zdravotnícke zariadenie – NsP n.o. Topoľčany, s počtom lôžok 325, z ktorého v 1.polroku 2013 bolo hlásených 29 nozokomiálnych ochorení. Ide o aktívny a pasívny zber údajov (z hlásenia z jednotlivých oddelení a z oddelenia klinickej mikrobiológie a pri výkone ŠZD). Biologický materiál od všetkých pacientov hospitalizovaných v NsP n.o. Topoľčany vyšetruje oddelenie klinickej mikrobiológie tunajšej nemocnice. Najviac infekcií hlásilo OAIM+CJIS, toto oddelenie hlásilo i infekcie, ktoré vznikali na iných oddeleniach. Z celkového počtu hlásených nozokomiálnych nákaz bolo najviac respiračných zapríčinených vnútornými protetickými pomôckami. Ako najčastejšie etiologické agens, ktoré sa uplatnilo pri vzniku nozokomiálnych infekcií boli baktérie rodu *Pseudomonas* a *Klebsiella*.

V spádovom území okresu Topoľčany evidujeme spolu 195 neštátnych zdravotníckych zariadení. Nemocnica v Topoľčanoch nie je zapojená do programu EÚ HELICS.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na mikrobiálny monitoring oddelení a kontrolu prevádzkových poriadkov a vykonal sa na týchto oddeleniach: úrazová chirurgia, gynekologicko-pôrodnice, novorodenecké, doliečovacie, interné, centrálna sterilizácia, pediatrické, COS a odborné ambulancie. Spolu bolo odobratých 143 vzoriek zo sterilného materiálu, z prostredia, z rúk personálu, z odevu personálu, dezinfekčných roztokov a sterilizačných prístrojov.

K 30.06.2013 bolo vykonaných 45 kontrol funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov.

Všetky vzorky boli vyšetrované v akreditovanom laboratórnom pracovisku RÚVZ Nitra.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami a zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh.

Vyhodnotenie: k 30.06.2013 sme do SRV SR hlásili 4 mimoriadne epidemiologické udalosti – 3 podozrenia na SARI, z toho jedno bolo potvrdené v NRC pre chrípku v Bratislave.

Okrem toho bola hlásená jedna mimoriadna udalosť - dňa 16.05.2013 v ranných hodinách na RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch bol hlásený výskyt podozrivého materiálu (biely prášok) v budove Slovenskej pošty na sídlisku JUH v Topoľčanoch. Pracovníci RÚVZ sa zúčastnili akcie, ktorú riadil Hasičský a záchranný zbor a ktorý zabezpečuje prevoz podozrivého materiálu na expertízu. 6 osôb, ktorí boli v tom čase na pracovisku pošty bolo dekontaminovaných a boli izolovaní na internom oddelení v NsP n.o. Topoľčany. 20.5.2013 sme obdržali z ÚVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológie výsledok skriningového vyšetrenia prítrojom Defender TSR na prítomnosť *Bacillus anthracis* - negatívny a výsledok kultivačného vyšetrenia - negatívny

Informácie o mimoriadnych udalostiach zasielame v pravidelných týždenných hláseniach na RÚVZ so sídlom v Nitre.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vyhodnotenie: v rámci plnenia tejto úlohy boli k 30.06.2013 odobraté vzorky odpadovej vody v ČOV Topoľčany podľa vopred stanoveného harmonogramu ÚVZ SR Bratislava a to: 20.02.2013, 17.04.2013 a 05.06.2013. Vzorky odpadových vôd boli vyšetrené vo virologickom laboratóriu Bratislava – 3x s negatívnym výsledkom.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Vyhodnotenie: v našom okrese sme v 1. polroku 2013 ochorenie na AIDS hlásené nemali; vyšetrených bolo spolu 4535 osôb v 2 laboratóriách (darcovia krvi, gravidné ženy, pacienti s pohlavnými chorobami, užívatelia drog a iné), certifikát v tomto období nebol vydaný.

V okrese evidujeme 2 prípady bezpríznakových stavov infekcie HIV – Z2, ktoré boli hlásené a vykazované ešte v roku 2010. V tomto roku sme infekcie HIV hlásené nemali.

Prednášky zabezpečujeme na základe požiadaviek škôl, v 1. polroku takáto požiadavka nebola.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Vyhodnotenie: na RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch je zriadená pri oddelení epidemiológie „Poradňa očkovania“, v ktorej pracuje na skrátenej úväzok jeden lekár, v prípade jeho neprítomnosti ho zastupujú pracovníci oddelenia. Činnosť poradne je zameraná najčastejšie na telefonické dotazy a osobné konzultácie ohľadom celej problematiky očkovania, vrátane nežiadúcich účinkov a kontraindikácií.

V 1. polroku 2013 sme mali hlásené 1 ochorenie na TBC potvrdené kultivačne u 60 ročného muža epidemiologicky neobjasnené. Očkovanie proti TBC sa u tohto pacienta nepodarilo zistiť. Okrem toho boli hlásené aj 2 ochorenia na chronickú VHB u neočkovaných dospelých osôb, 32 rotavírusových hnačiek a 194 ovčích kiahní – všetko u neočkovaných osôb.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cielená intervencia.

Vyhodnotenie: pracovníci oddelenia epidemiológie sa zúčastnili na realizácii celonárodného prieskumu pod názvom: „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“, ktorý je súčasťou Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike pre rok 2013 a ďalšie roky a je realizovaný pod záštitou hlavného hygienika Slovenskej republiky.

Hlavným cieľom je identifikácia kľúčových faktorov, ktoré vedú rodičov a budúcich rodičov k odmietaniu očkovania za účelom prijatia účinných intervencií. Výskum bol realizovaný formou dotazníka v randomizovane vybraných školách a pediatrických ambulanciách. V našom okrese bola určená jedna stredná škola a v nej bolo oslovených formou dotazníkov 10 študentiek nad 18 rokov a 15 matiek v ambulanciách, ktoré boli vybraté náhodným výberom. Celý výskum bol zosumarizovaný a odoslaný v určenom termíne na RÚVZ so sídlom v Komárne. Z výskumu uskutočnenom v našom okrese vyplynulo, že oslovení respondenti sa najčastejšie dozvedajú o informáciách o očkovaní a antivakcinačných aktivitách z médií a internetu, väčšina respondentov bola za zachovanie povinného očkovania v takom rozsahu ako je a jednalo sa o respondentov stredoškolsky vzdelaných, ktorí boli v detstve očkovaní. Z celkového počtu vrátených dotazníkov – 25, boli 2 postoje k očkovaniu negatívne.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 „NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA“

22. marec – **SVETOVÝ DEŇ VODY**

Panel a informácie na výveske v meste k aktuálnej téme – zásobovanie okresu Topoľčany pitnou vodou.

7. apríl - **SVETOVÝ DEŇ ZDRAVIA**

Pri tejto príležitosti sme dňa 5.4. 2013 v spolupráci s Mestom Topoľčany v mestskej galérii na námestí M. R. Štefánika v Topoľčanoch pripravili pre obyvateľov mesta Deň zdravia. Na podujatí sme 28 klientom robili vyšetrenia: celkový cholesterol, glukóza a triglyceridy, merali TK, telesný tuk, antropometrické vyšetrenia, poskytovali poradenstvo a distribúciu zdravotno – výchovných (ZV) materiálov. Pri tejto príležitosti sme zároveň informovali širokú verejnosť o pripravovanej celoslovenskej kampani „Vyzvi srdce k pohybu“. Zároveň sme v regionálnom týždenníku MY – DNEŠOK uverejnili článok pod názvom „7. apríl – Svetový deň zdravia“.

10. máj – SVETOVÝ DEŇ – POHYBOM KU ZDRAVIU

K tomuto dňu sme v regionálnom týždenníku MY – DNEŠOK uverejnili článok pod názvom „10. máj – Svetový deň pohybu ku zdraviu“, v ktorom poukazujeme na význam pohybu ako významného faktora prevencie srdcovocievnych ochorení a vyzvali širokú verejnosť k pohybu. Zároveň sme prísom vyzvali školy, aby v ten deň sprístupnili svoje športoviská širokej verejnosti. O význame pohybu z hľadiska prevencie mnohých civilizačných ochorení sme informovali obyvateľov mesta aj na výveske v meste.

31. máj – SVETOVÝ DEŇ BEZ TABAKU

V mestskej výveske, na paneloch v RÚVZ, na internete a v regionálnom týždenníku MY – DNEŠOK sme informovali verejnosť o tomto významnom dni. Na RÚVZ v Topoľčanoch sme pri tejto príležitosti robili deň otvorených dverí, ktorého sa zúčastnilo 12 osôb. Na akcii sme záujemcom smokerlyzerom stanovovali koncentráciu CO vo výdychovom vzduchu a zároveň sme zdôrazňovali zdravotné riziká fajčenia. K tejto téme sme na Obchodnej akadémii v Topoľčanoch uskutočnili tri prednášky, ktorých sa zúčastnilo 72 študentov. K tomuto dňu sme na železničnej stanici v Topoľčanoch náhodným cestujúcim robili poradenstvo o spôsoboch a metódach odvykania od fajčenia a rozdávali sme zdravotno – výchovné materiály. Do kampane sa zapojilo 32 obyvateľov.

26. jún – MEDZINÁRODNÝ DEŇ PROTI ZNEUŽÍVANIU DROG A OBCHODOVANIU S DROGAMI

Pri tejto príležitosti sme dňa 2. júla v mestskej Galérii na nám. M. R. Štefánika v Topoľčanoch realizovali zdravotno-výchovnú kampan „Deň zodpovednosti“. Na tomto podujatí sme prístrojom Reflotron z kvapky krvi stanovovali GGT, merali krvný tlak a vyplňali krátky dotazník. Zároveň sme verejnosť informovali o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, zdravotných dôsledkoch škodlivého užívania alkoholu a o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. Na podujatí sme vyšetřili 28 osôb. O tejto celoslovenskej kampani sme verejnosť informovali článkom v miestnom periodiku „MY - DNEŠOK“ a tiež formou informácie o kampani odvysielanom v mestskom rozhlase v deň kampane.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

V mesiaci máj – jún 2013 sme realizovali dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR“. Celkove sme spracovali dotazníky od 104 respondentov.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENCIE NADVÁHY A OBEZITY

Pri OPZ pracuje poradňa pre znižovanie nadváhy a obezity, ktorú za prvý polrok 2013 pravidelne navštívili 2 klienti. Klientom sme na našom prvom aj poslednom sedení robili biochemické vyšetřenie krvi: cholesterol, glykémia, TAG, HDL a LDL cholesterol. Pri každom ďalšom sedení sme klientom robili antropometrické merania, percentuálne stanovenie ich telesného tuku, váhu, analyzovali ich jedálny lístok a pohybovú aktivitu. Takto sa s každým klientom stretávame 1-krát za týždeň.

Aktívna účasť na celoslovenskom stretnutí pracovnej skupiny pre prevenciu nadváhy a obezity v Trenčíne.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

V roku 2013 sa uskutočnil piaty ročník kampane pod gesciou RÚVZ Banská Bystrica v rámci programu CINDI. Súťaž sa začala 8. apríla 2013 a trvala do 30. júna 2013. O kampani a podmienkach prihlásenia sa do súťaže sme informovali obyvateľov mesta na internetovej stránke nášho RÚVZ, na výveske v meste a prostredníctvom regionálneho týždenníka „My - DNEŠOK“.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Prednášková činnosť

20.2. 2013 KD Slniečnica TO – vyšetrenia CHOL, GLU, TG, TK, antropometria a zdravotno-výchovné poradenstvo pre 22 seniorov.

7.3. 2013 KD Slniečnica TO prednáška Týždeň uvedomenia si mozgu, ktorej sa zúčastnilo 28 seniorov.

18.3. 2013 KD Nádej TO, prednáška Týždeň uvedomenia si mozgu, ktorej sa zúčastnilo 32 seniorov.

Súčasťou prednášok bola aj práca so seniormi, vypracovanie pracovných listov zameraných na tréning pamäti.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Za obdobie prvého polroka 2013 sme v poradni zdravia vyšetřili 119 klientov, ktorým sme porobili biochemické vyšetřenia Reflotronom, meranie TK a antropometrické merania. Klientom sme na základe ich aktuálneho stavu a výsledkov vyšetření stanovili skóre rizika KVCH. V indikovaných prípadoch sme klientom odporúčali aj ďalšie sledovanie a kontrolné vyšetřenie v Poradni zdravia.

V teréne sme za štandardných podmienok vyšetřili 35 klientov a za neštandardných podmienok sme vyšetřili 199 klientov. V tomto prípade sme záujemcom merali cholesterol, pečňové testy, krvný tlak, telesný tuk a poskytli im zdravotno-výchovné poradenstvo.

V regionálnom týždenníku a na internetovej stránke RÚVZ sme zverejnili nasledovné články:

Dni vyhlásené WHO na rok 2013

Týždeň uvedomenia si mozgu

7. apríl – Svetový deň zdravia

Vyzvi srdce k pohybu

10. máj – Svetový deň Pohybom ku zdraviu

31. máj – Svetový deň bez tabaku

2. júl - Deň zodpovednosti“

Prednášková činnosť:

Týždeň uvedomenia si mozgu...RÚVZ TO.....	1 prednáška.....	24 zamestnancov
Týždeň uvedomenia si mozgu...ZŠ Don Bosca TO	4 prednášky.....	89 žiakov
Týždeň uvedomenia si mozgu...Gymnázium TO.....	2 prednášky.....	47 študentov
Týždeň uvedomenia si mozgu...OA TO	4 prednášky.....	104 študentov
Týždeň uvedomenia si mozgu...MŠ Tribečská ul.TO	1 prednáška	32 detí
Koncepcia oddelenia podpory zdravia ... SZŠ TO	2 prednášky	42 študentov
Zdravotné dôsledky fajčenia .... OA TO.....	3 prednášky	72 študentov

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trebišove**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.)

V rámci plnenia Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky IV. je implementovaný akčný plán pre prostredie a zdravie detí (CEHAPE) a jeho 4 regionálne ciele. V rámci týchto cieľov sú plnené aktivity zamerané okrem iných na zavedenie monitoringu kvality vôd na kúpanie v prírodných a rekreačných vodách (umelé kúpaliská). Od roku 2008 je do činnosti RÚVZ zavedený funkčný softvérový Informačný systém o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie. Údaje o kúpaliskách sú priebežne doplňované do informačného systému (aktualizácia nových informácií prebieha počas letnej turistickej sezóny každý štvrtok do 12.00 hod).

1.2 Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS)

Oddelenie HŽP pravidelne zverejňuje aktuálne informácie o prebiehajúcich aktivitách. Prioritnými oblasťami sú aktivity počas letnej turistickej sezóny, informácie k svetovému dňu vody, a pod.

Právnym predpisom pre hodnotenie kvality pitnej vody bolo NV SR č. 496/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č. 354/2006 Z. z, ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu, ktoré rešpektuje odporúčania SZO z r. 2004 a je harmonizované so Smernicou 98/83/ES o kvalite vody určenej pre ľudskú spotrebu z roku 1998.

Úloha sa plní priebežne podľa harmonogramu odberov vzoriek pitnej vody, u kompletných rozborov podľa harmonogramu laboratórií RÚVZ Košice. V I. polroku 2013 bolo v rámci monitoringu odobratých 27 vzoriek pitnej vody na analýzu podľa minimálneho rozsahu a 6 vzoriek pitnej vody na úplný rozbor (Trebišov – sieť, sídlisko SEVER, Kráľovský Chlmec – sieť, COOP Jednota, ÚV Borša- upravená voda, Sečovce –sieť, potraviny Milk Agro, Stankovce –sieť- Rodinný dom č. 13, Bačkov – sieť - Reedukačné centrum). Podľa výsledkov vyšetrení kvality vody vo vodovodoch spravovaných VVS a.s. vyhovovala požiadavkám Nariadenia vlády SR č. 496/2010 Z.z. Všetky odobraté a vyšetrené vzorky pitnej vody sú archivované v Informačnom systéme o pitnej vode. Podľa pokynov ÚVZ SR v Bratislave boli spracované údaje a informácie o verejných vodovodoch a prehľad spôsobu dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch v okrese Trebišov. V spádovom území RÚVZ Trebišov sú všetky vodovody dezinfikované prípravkami na báze chlóru a nemáme v evidencii žiadny vodovod bez zdravotného zabezpečenia. Súbežne prebieha sledovanie výskytu infekčných ochorení.

1.3 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

V roku 2013 sa plánuje – vypracovanie a príprava pilotného projektu pre HBM (vytvorenie riadiacej jednotky pre koordinovanie pilotného projektu, špecifikovanie populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP, príprava a tlač pracovných protokolov – pre prácu v teréne, odber vzoriek, tlač dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií na analytickú časť projektu). Úloha je navrhnutá na roky 2013 až 2015 pre odbory hygieny životného prostredia, odbor pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného a pracovného prostredia. Spoluriešiteľmi bude 8 regionálnych úradov verejného

zdravotníctva v sídle kraja. V súlade s usmernením gestora projektu sa bude RÚVZ so sídlom v Trebišove spolupodieľať na realizácii úloh.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPOSOBU PRÁCE

V prvom polroku 2013 sme v rámci ŠZD v okrese Trebišov, vykonali celkom 20 cielených previerok u zamestnávateľov so zameraním na zabezpečenie ochrany zdravia pri práci pomocou pracovnej zdravotnej služby v zmysle § 21, zák. č. 124/2006 o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. V 9 prípadoch išlo o pracoviská s vyhlásenými rizikovými prácami.

Pomocou kontrolných listov rozdaných v počte 77 sme overovali poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľa.

V rámci ŠZD pracovníci PPL konzultovali zabezpečenie poskytovaných služieb ochrany zdravia pri práci pomocou PZS, ako aj vykonávanie a pravidelnú frekvenciu lekárskeho preventívneho prehliadok u zamestnancov vo vzťahu k práci. Podľa zistení je zazmluvnenosť PZS na dostatočnej úrovni, zamestnávateľia v prevažnej väčšine využívajú spoluprácu s GHP Medical Service, s.r.o. Michalovce.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ v Trebišove získava údaje o zdravotných rizikách, vydáva rozhodnutia o zaradení prác do kategórie rizikových prác a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch nášho okresu.

V prvom polroku 2013 boli priebežne vykonávané kontroly plnenia opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o určení rizikových prác.

Na základe návrhu zamestnávateľov boli vydané **3 rozhodnutia** vo veci zaradenia prác do kategórií z hľadiska zdravotných rizík. Vo firmách Eustream a.s., líniová časť Sečovce, Tatravagónka a.s., prevádzkareň Trebišov boli vyhlásené rizikové práce 3. a 4. kategórie (hluk, chemické faktory) a v NsP a.s. Trebišov rizikové práce 3. kategórie (cytostatiká, biologické a chemické faktory). Na tieto už existujúce rizikové pracoviská sme vydali nové rozhodnutia s celkovým počtom exponovaných 208 zamestnancov, z toho 55 žien.

Zároveň sme zrušili 2 rizikové pracoviská. V NsP a.s. Trebišov sme zrušili rizikové práce na rádiologickom oddelení v riziku ionizujúceho žiarenia s počtom 15 zamestnancov z toho 9 žien a na oddelení centrálnej sterilizácie v riziku chemických faktorov s počtom 5 pracovníkov z toho 5 žien.

V prvom polroku 2013 evidujeme v okrese Trebišov **celkom 413 pracovníkov** vykonávajúcich rizikové práce **z toho 103 žien**, čo je oproti roku 2012 pokles celkového počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce o 8, z toho u žien pokles o 20. Rizikové práce s faktorom psychická pracovná záťaž sa nevyhlasovali.

Povinnosť vypracovať informáciu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a o vykonaných opatreniach na pracovisku si zamestnávateľia plnia štandardne.

Súhrne údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch v prvom polroku 2013 za okres Trebišov sme zadávali do programu ASTR a výstupné zostavy sme zaslali e-mailom a v tabuľkovej forme na ÚVZ SR odbor PPL v Bratislave.

Zamestnávateľom, ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce sme v prvom polroku 2013 neuložili sankcie za neplnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov. Všetky zistené nedostatky pri výkone ŠZD sa konzultovali a priebežne odstraňovali.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V prvom polroku 2013 pracovníci PPL vykonali 26 previerok v prevádzkach okresu Trebišov, zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. V poľnohospodárskych podnikoch sme vykonali 3 previerky (používanie agrochemikálií na ochranu rastlín), 13 previerok v predajniach, v ktorých sortimente sa nachádzajú aj agrochemikálie patriace medzi toxické látky a zmesi a 10 cielených previerok zameraných na klasifikáciu látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS. Cieľene sa kontrolovalo zabezpečenie ochrany zdravia pri práci a na základe získaných údajov v rámci ŠZD sa následne vykonávalo poradenstvo pre zamestnancov i zamestnávateľov.

Pracovníci PPL v rámci ŠZD oboznamovali zamestnancov i zamestnávateľov s duálnou klasifikáciou chemických látok, kontrolovali sa revízie KBÚ, súlad KBÚ s nariadením Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, expozičné scenáre a stanovené DNEL a DMEL v KBÚ. Zamestnávateľom sa rozdávali informačné letáky súvisiace o nutnosti KBÚ pri práci s chemickým faktorom a o duálnom označovaní chemických látok, konzultovali sa požiadavky pri manipulácii, predaji, skladovaní chemických látok a zneškodňovaní obalov chemických látok podľa usmernení KBÚ. V rámci ŠZD bolo zistené, že všetci pracovníci v predajniach záhradkárskych potrieb vlastnia osvedčenie o odbornej spôsobilosti pre prácu s chemickými faktormi.

Na dosiahnutie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam sa rozdalo 45 kontrolných listov „Dotazník informovanosti zamestnancov ma ochranu zdravia pri práci s chemickými faktormi“

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ Trebišov vydal 6 rozhodnutí na manipuláciu a skladovanie toxických látok a zmesí a schválil 4 prevádzkové poriadky na manipuláciu s týmito látkami.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V okrese Trebišov v 1. polroku 2013 evidujeme **2 rizikové pracoviská**, na ktorých sa pracuje **s chemickými karcinogénmi**, s celkovým počtom exponovaných **27 pracovníkov, z toho 24 žien**. Jedná sa o onkologické oddelenie NsP a.s. Trebišov s celkovým počtom exponovaných 25 pracovníkov, z toho 22 žien a onkologickú ambulanciu NsP Trebišov s celkovým počtom exponovaných 2 pracovníkov. Na obidvoch pracoviskách sa pacientom podávajú chemoterapeutické prípravky v tabelárnej i v injekčnej forme. V roku 2013 bolo na týchto pracoviskách vykonaných **991 liečebných kúr cytostatikami**. Z toho na oddelení bolo podaných **720** a ambulantne **271** cytostatík. Na týchto pracoviskách sme vykonali kontrolu pracovných podmienok vo vzťahu k práci a kontrolu vykonávania lekárskeho preventívnych a periodických prehliadok u pracovníkov. Všetci pracovníci onkologického oddelenia sa zúčastňujú preventívnych lekárskeho prehliadok priebežne u lekára v NsP a.s. Trebišov. Začiatkom roka 2013 pracovníci absolvovali školenia pri práci s nebezpečnými látkami, ktoré vykonával autorizovaný bezpečnostný technik. Vrchná sestra vedie register

exponovaných pracovníkov na oddelení, ktorí sú v riziku chemických karcinogénov a taktiež evidenciu podávania cytostatík.

Opatrenia na ochranu zdravia, zníženie a minimalizáciu expozície pracovníkov oddelenia pri práci s karcinogénmi spočíva v príprave chemoterapeutických prípravkov v digestore, dôslednom používaní osobných ochranných pracovných pomôcok, ich pravidelnom čistení, dodržiavaní vypracovaného prevádzkového poriadku a zúčastňovaní sa pracovníkov na pravidelnom školení.

V rámci cieľného ŠZD zameraného na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narušajúcim endokrinný systém, sme vykonali previerku v prevádzke EUROFINS BEL/NOVAMANN s.r.o. „Skúšobné laboratórium Trebišov“. Prevádzka je zameraná na analýzu vzoriek palív a mazív. Na pracovisku sa nachádzali chemické faktory a karcinogény klasifikované podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS. Bol predložený prevádzkový poriadok a posudok o riziku pri práci s chemickým faktorom, ktorý obsahoval protokol o skúške „Stanovenie hmotnostnej koncentrácie organických látok v pracovnom ovzduší v laboratóriu“. Z výsledkov fyzikálno-chemickej analýzy výparov prchavých organických látok sme zistili, že priemerné celozmenové koncentrácie sledovaných látok v dýchacej zóne pracovníčky neprekračuje NPELp pre toulén, p-xylén, pentán a n-hexán. Na základe týchto výsledkov zamestnávateľ zaradil pracovné činnosti do 2. kat. rizika s expozíciou chemickým faktorom a expozíciou karcinogénmi a mutagénmi. Z predložených KBÚ sme následne zistili, že na pracovisku sa nachádzajú chemické faktory, ktoré môžu spôsobiť poškodenie plodnosti alebo poruchy nenarodeného dieťaťa, látky spôsobujúce poškodenie orgánov a látky, ktoré môžu spôsobovať genetické poškodenie. Jedná sa o chemické faktory : alkalická modrá - H361D - H373, benzín - Karc. skupiny 1 – H340-H361D, n-heptán – H400, n-hexán – H373, Hydranal coulomat AGH – H360D-H370, Hydranal coulomat E – 360D-H371, Hydranal coulomat OIL – H360D-370-H373, Toulén – H360, nafta motorová – Karc. Skupiny 3 – H370-H373. Frekvencia používania týchto chemických faktorov je malá, expozícii sú vystavení 3 pracovníci – ženy. Ochrana zdravia pri práci a dôsledné používanie OOPP bola podľa našich zistení dodržiavaná. Lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci sú priebežne vykonávané.

V prvom 1.polroku 2013 bolo v okrese Trebišov hlásených a vykonaných 5 odborných sanácií budov s obsahom azbestových materiálov spoločnosťou, ktorá má ÚVZ SR vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. V 4 prípadoch sa odstraňovanie týkalo azbestocementových odpadových potrubí v jadrách bytových domov (interiér) a v 1 prípade išlo o sanáciu strešnej krytiny hospodárskej budovy (exteriér). Vydali sme 6 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, pretože firma si splnila povinnosti v zmysle NV SR č. 253/2006 Z. z.

Firmy si plnia dôsledne plnia oznamovaciu povinnosť pri začatí prác s azbestom.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

RÚVZ so sídlom v Trebišove v súčasnosti neviduje rizikové práce z titulu psychickej pracovnej záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Za prvý polrok 2013 sme prešetrili 4 podozrenia na chorobu z povolania z DNJZ u týchto profesií a zamestnávateľov: výkon osobnej asistencie, opatrovatelka - živnostníčka, zlievač – ČKD Kutná Hora, stavebný robotník – INICO s.r.o. Trebišov a brúsič kovov – Tataravagónka a.s. prevádzkareň Trebišov.

Priznané choroby z povolania z Kliniky pracovného lekárstva a klinickej toxikológie v Košiciach nám v prvom polroku 2013 neboli hlásené. Kópie prešetrených podozrení na chorobu z povolania sme zasielali na RÚVZ Košice a ÚVZ SR Bratislava. V okrese Trebišov neevidujeme rizikové práce – faktor DNJZ.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská – spolupráca pri prevencii rizík“

V spolupráci s IP Košice odborní zamestnanci PPL RÚVZ Trebišov dňa 19. 4. 2013 vykonali spoločnú previerku v spoločnosti Progress Trading, a.s., Cukrovarská 22, Trebišov, pracovisko sklad minerálnych olejov v zmysle zákona č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií. Previerka bola zameraná na stáčanie a výdaj PHM do autocisterien.

Súčasťou priebežne vykonávaných ŠZD boli konzultácie pracovníkov PPL a zamestnávateľov kontrolovaných subjektov v spolupráci s autorizovaným bezpečnostným technikom. V rámci tejto činnosti sa poskytovali informačné letáky rizikových faktorov na pracovisku zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane zdravia pri práci, konzultovali sa hodnotenia rizík, možnosti zníženia rizikových faktorov na pracovisku, kombinované vplyvy rizikových faktorov pracovného prostredia a životného štýlu. Informačné letáky si pracovníci PPL získavali s dostupných internetových stránok napr. <https://osha.europa.eu/sk/front-page>, <http://echa.europa.eu/sk/chemicals-in-our-life>.

Aktívnou spoluprácou PPL a služieb „Poradne zdravia RÚVZ so sídlom v Trebišove“ sa poskytovalo cieleňé poradenstvo pri zvyšovaní úrovne poskytovania informácií pre zamestnancov i zamestnávateľov vo vzťahu k ochrane zdravia a podpory zdravia pri práci. **V rámci ŠZD sa poskytovalo poradenstvo v 102 malých a stredných výrobných podnikoch.** V 2 prípadoch prebehli konzultácie s PZS ohľadom usmernenia zníženia expozície pracovníkov vibráciám a ohľadom zabezpečenia ochrany zdravia pracovníkov pri práci s expozíciou rizikového faktora hluk. Zdôrazňovala sa kontrola ochrany nefajčiarov, dodržiavanie prestávok počas pracovnej činnosti, dôsledné vykonávanie LPP, zabezpečenie a kontrola OOPP a zabezpečenie školení zamestnancov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. Poradenská činnosť zameraná na kontrolu a prevenciu ochrany nefajčiarov sa vykonala v 49 prípadoch.

Pracovníci oddelenia PPL v prvom polroku 2013 poskytovali poradenskú, resp. konzultačnú činnosť v otázkach ochrany a podpory zdravia pri práci, riešení opatrení na elimináciu rizikových faktorov z pracovného prostredia a ochranu zdravia pracovníkov pred týmito faktormi, v problematike nakladania s nebezpečným odpadom, v problematike zriaďovania tzv. chránených pracovísk, zriaďovania pracovných zdravotných služieb a pod. Tieto konzultácie boli ako pre právnické, tak aj pre fyzické osoby a poskytovali sa priamo osobne

na oddelení PPL a tiež telefonicky. Celkom sme na našom oddelení poskytli 44 takýchto konzultácií.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

RÚVZ so sídlom v Trebišove nebol vybraný v rámci košického kraja na riešenie danej problematiky.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Úloha je v priebežnom plnení.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.5 Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

Pracovníci PPL vykonali v mesiaci máj 2013 cieľový ŠZD na zisťovanie kvality vnútorného ovzdušia v obchodnom centre TESCO STORES SR, a.s. Bratislava, prevádzka Hypermarket Tesco Trebišov, ul. M.R.Štefánika, Trebišov. Súčasťou plnenia úlohy bolo zaznamenanie presného popisu prevádzky podľa usmernení RÚVZ so sídlom v Košiciach a zber údajov od zamestnancov dotazníkovou metódou. Pracovníci boli o vyplnení dotazníka poučení a zabezpečila sa anonymita poskytnutých informácií pracovníkov. Z celkového počtu opýtaných respondentov, čo tvorilo 90% pracovníkov prevádzky Hypermarket Tesco Trebišov, bola návratnosť dotazníkov 85%. Získavané údaje za zadávali do pripravenej databázy v programe Excel. Tieto údaje sa v tabuľkovej forme zaslali emailom na RÚVZ Košice.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úloha je plnená v spolupráci s oddelením podpory zdravia. Cieľová skupina pre tento projekt je ľahká práca v zmysle OVD SR pre ženy a mužov v dvoch vekových kategóriách. Spolu je sledovaných 80 respondentov v dvoch vekových kategóriách 19 – 34 ročných a 35 – 54 ročných mužov a žien. Počet respondentov pre uvedené kategórie je 20.

K prvému polroku 2013 bolo v programe ALIMENTA spracovaných a vyhodnotených 34 jednodenných jedálnych lístkov od 34 respondentov. Respondentmi boli zamestnanci škôl a úradov. Z uvedeného počtu bolo 22 žien (4 v kategórii 19 až 35 r., 18 v kategórii 36 až 54 r.) a 12 mužov (4 v kategórii 19 až 35 r., 8 v kategórii 36 až 54 r.). U všetkých respondentov bolo vykonané somatometrické vyšetrenie, spracované a vyhodnotené stravovacie zvyklosti a pohybová aktivita.

V plnení úlohy sa pokračuje aj v druhom polroku 2013.

3.2 KONTROLA JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci plnenia úlohy bolo spolu odobratých **12 vzoriek kuchynskej soli**, ktoré boli vyšetrené na množstvo KJ a KJO₃. Všetky vyšetrené vzorky soli v sledovaných ukazovateľoch boli **vyhovujúce**. Označovanie kontrolovaných výrobkov bolo v súlade s platnou legislatívou.

V plnení úlohy sa pokračuje aj v druhom polroku 2013.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

– na plnení tejto úlohy sa RÚVZ so sídlom v Trebišove nepodieľa.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

- na plnení tejto úlohy sa RÚVZ so sídlom v Trebišove nepodieľa.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTONOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľom úlohy je kontrola dodržiavania bezpečnosti papierových a kartonových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartonových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov. Na overenie dodržiavania bezpečnosti uvedených materiálov bola v mesiaci marec v maloobchodnej predajni odobratá vzorka výrobku Nestlé – sušienková mliečna kaša od ukončeného 6. mesiaca, krajina pôvodu Španielsko a zaslaná na vyšetrenie do NRC pre predmety bežného používania a obalové materiály RÚVZ so sídlom v Poprade. K dnešnému dňu výsledky vyšetrenej vzorky nie sú k dispozícii.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

S cieľom zistiť úroveň spotreby vybraných prídavných aromatických látok (Mentofurán, Kumarín) v potravinách u dospeléj populácie a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) je vykonávaný monitoring u 20 respondentov s ľahkou resp. stredou prácou v dvoch vekových kategóriách 19 – 35 ročných a 36 – 54 ročných mužov a žien. Počet respondentov pre každú uvedenú kategóriu je 5.

K prvému polroku 2013 bolo spracovaných 14 dvojdňových jedálnych lístkov (jeden deň pracovný a jeden deň pracovného pokoja) a 14 týždenných dotazníkov frekvencie spotreby potravín. Z uvedeného počtu bolo spolu 8 žien, z toho 3 ženy v kategórii 19 – 35 ročných a 5 žien v kategórii 36 – 54 ročných; 6 mužov, z toho 4 v kategórii 19 – 35 ročných a dvaja v kategórii 36 – 54 ročných.

Na základe získaných údajov z jedálnych lístkov respondentov boli odobraté dve vzorky potravín. Na stanovenie obsahu mentofuránu bola odobratá vzorka „TIC TAC MINT – dražé s mentolovou príchuťou“, krajina pôvodu: Taliansko a na obsah kumarínu bola odobratá vzorka „Nestlé CINI MINIS – bláznivo škoricové“, krajina pôvodu: Poľsko. Odobraté vzorky boli zaslané na vyšetrenie do laboratória ÚVZ SR v Bratislave. Výsledok vyšetrenej vzorky na obsah kumarínu bol nedetekovateľný. Výsledok vzorky, ktorá bola zaslaná na vyšetrenie na obsah mentofuránu nie je k dispozícii.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

- na plnení tejto úlohy sa RÚVZ so sídlom v Trebišove nepodieľa.

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV DÔCHODCOV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

- na plnení tejto úlohy sa RÚVZ so sídlom v Trebišove nepodieľa.

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

- na plnení tejto úlohy sa RÚVZ so sídlom v Trebišove nepodieľa.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V hodnotenom období bola realizovaná V. etapa – dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 15 - 18 ročných a vytvorená priebežná tvorba databázy u 120 žiakov stredných škôl.

Odobraných a laboratórne vyšetrených bolo 10 vzoriek pokrmov (obedov).

Merania TK a odber kapilárnej krvi u detí, ktoré dovŕšili 18 rokov vykonali pracovníci poradne zdravia. Vyšetroval sa celkový cholesterol, triglyceridy, HDL cholesterol a glykémia.

Údaje boli získané zo 120 dotazníkov, ktoré vyplnili žiaci dvoch stredných odborných škôl (Obchodná akadémia Trebišov, Spojená stredná škola Trebišov). V súčasnosti prebieha sumarizácia údajov. Každá odpoveď bola kódovaná číselným symbolom ID. Časť údajov bola získaná laboratórnym rozborom vzoriek stráv a stanovením nutrientov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách.

Získané údaje budú následne spracované v softwarovom produkte ALIMENTA verzia 4.3. E, ktorej základné databázy bude možné priebežne dopĺňať podľa laboratórnych zistení. Na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa použije MS Excel a EPI INFO. Sumarizáciu údajov vykoná RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

V hodnotenom období 1.polroka 2013 bola realizovaná II. etapa – **dotazníkový prieskum spotreby vybraných aditívnych látok u 20 žiakov vo veku 10 rokov** v Základnej škole ul. Komenského v Trebišove.

Pre riešenie projektu boli vypracované nasledovné dotazníky:

dotazník o prehľade potravín skonзумovaných v priebehu 24 hodín a dotazník o frekvencii spotreby potravín. Vzhľadom na nízky vek respondentov dotazníky vyplňali rodičia detí.

Zber údajov u detí školského veku a analýza údajov sa uskutočnil v mesiaci jún 2013.

Zozbierané dotazníky sa následne vložia do masiek v programe Excell a zašlú na spracovanie na ÚVZ SR v termíne do 31.10.2013.

4.4 MONITOROVANIE JODÚRIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

V rámci sumarizácie poznatkov o význame jódu pre detský organizmus, zbere a analýze dostupných údajov z doteraz získaných poznatkov v danej problematike, príprave laboratórnej metodiky skúšania jódu v biologickom materiáli a príprave pilotnej štúdie sme na základe usmernenia gestora projektu zhodnotili príjem jódu v databáze údajov získaných pri realizácii projektu „*Monitoring stravovacích zvyklostí detí a výživových preferencií ...*“. Vykonali sa opravy v programe ALIMENTA verzia 4.3. E. a následne doplnili údaje jódu v 24 hodinovom jedálnom lístku v databáze údajov získané v roku 2009, 2010 a 2012. Doplnené mustry boli zaslané gestorovi projektu v určenom termíne.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

V mesiaci apríl 2013 sa vykonal monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržanie kapacity, mikroklima a pod.), využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení. Údaje boli získané dotazníkovým prieskumom.

Spolu bolo vykonaných 13 cielených kontrol a bolo skontrolovaných 17 priestorov určených na výučbu telesnej výchovy v základných školách, stredných odborných školách a v gymnáziách, zameraných na dodržiavanie ust. vyhlášky MZ SR č. 527/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež.

Výsledky kontrol boli spracované do správy, ktorá bola zaslaná na ÚVZ SR v určenom termíne.

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKOLOK V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV.

Úloha sa plní priebežne podľa požiadaviek gestora.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

1. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2013

1. Zabezpečené bolo *metodické usmerňovanie* príslušných NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Trebišov - aktualizácia očkovacieho kalendára pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých v roku 2013.

2. V rámci *Európskeho imunizačného týždňa (EIT)* boli vykonané aktivity na propagáciu očkovania:

- Usmernenie pre lekárov prvého kontaktu o Európskom imunizačnom týždni s letákmi - Význam očkovania, Očkovanie proti pneumóniám, hemofilovým infekciám, rotavírusovým infekciám a proti kliešťovej encefalitíde.

- Edukačné a informačné materiály (letáky) boli elektronicky distribuované na materské a základné školy v okrese Trebišov a na vybrané spolupracujúce obce, za účelom ich zverejnenia na výveskách a internetových stránkach obce.
  - Prednáška a besedy o význame očkovania - s praktickými lekármi pre deti a dospelých v okrese Trebišov, pre rodičov detí predškolského veku, pre učiteľky v materských a základných školách. Beseda pre pediatrov bola zameraná aj na problematiku odmietania očkovania, na posilňovanie komunikačných schopností a argumentácie pri komunikácii s odmietajúcimi rodičmi.
  - Informačný panel o EIT – RÚVZ Trebišov.
3. V rámci *vakcinačnej poradne* bola priebežne poskytovaná poradenská a bezplatná konzultačná činnosť v problematike imunizácie:
- poskytnutých bolo 10 konzultácií o očkovaní pre lekárov prvého kontaktu v okrese Trebišov a obyvateľstvu okresu Trebišov.

2. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

1. Táto úloha je vykonávaná priebežne. Kontrola očkovania bude vykonaná k 31.8.2013.
2. V skupine ochorení preventabilných očkovaním boli hlásené tieto ochorenia:
  - 30 rotavírusových enteritíd
  - 1 akútne hepatitída A
  - 1 chronická vírusová hepatitída typu C
  - 5 ochorení na pertussis
3. Zabezpečené bolo hlásenie SARI z lôžkových NZZ: spracovaných bolo 8 podozrení na SARI, kde sa pandemický vírus chrípky typu A(H1N1) nepotvrdil.

3. Manažment očkovania

Zabezpečený bol pravidelný zber údajov o zaočkovaných deťoch zo všetkých detských ambulancií v okrese.

4. Kontrola očkovania v SR

- V priebehu mesiaca január - jún 2013 bolo vykonaných 16 kontrol očkovania.
- V súvislosti so zvýšeným výskytom osýpok na Ukrajine bolo vykonaných 8 mimoriadnych kontrol očkovania proti osýpkam v pohraničnej oblasti. U detí, ktoré neboli očkované proti osýpkam bolo nariadené doočkovanie proti osýpkam.

5. Odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v rizikových skupinách obyvateľstva (Rómovia, migranti)

Uskutočnené bolo jednanie zo zástupcami mesta Trebišov a mesta Sečovce o systéme spolupráce s pediatrickými ambulanciami na území miest v otázkach pomoci pri očkovaní detí z rómskych komunít.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce

1. Laboratórna spolupráca na okresnej úrovni je dobrá. Invazívne kmene H. influenzy typu B neboli vykultivované. Vykultivované. Zachytený bol 1 neinvazívny kmeň z hrdla a nosa *N. meningitidis*.
2. Pravidelne je vykonávaná analýza polyrezistentných kmeňov. Z 20 kmeňov, ktoré boli vykultivované z hemokultúr, bolo potvrdených 8 multirezistentných kmeňov. Pri ostatných nozokomiálnych nákazách (mimo septikémií) boli potvrdené 3 multirezistentné kmene.

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

1. Úloha je plnená priebežne. Prenosné ochorenia sú hlásené z laboratórií v Košiciach, Stropkove a dermatovenerologických ochorení z kožných ambulancií.
2. V priebehu prvého polroka 2013 hlási chrípku a prenosné ochorenia do systému EPIS 11 lekárov.
3. Pravidelne bolo zabezpečené hlásenie SARI z lôžkových zdravotníckych zariadení – hlásených 8 ochorení.

3. Spolupráca na zabránení šíreniu ochorení prenosných zo zvierat na ľudí s RVPS

Mesačne je zasielaná analýza o epidemiologickej situácii v okrese Trebišov pre RVPS. Hlásené nebolo žiadne úmrtie.

4. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

1. Priebežne sa vykonáva *epidemiologické vyšetrenie v ohniskách nákaz* v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení: V systéme EPIS bolo vykázaných 494 **ochorení**, spracovaných bolo **207 ohnisk.**
2. Spracovaná bola *mesačná analýza* prenosných ochorení v okrese Trebišov - je zabezpečená spätná informovanosť RÚVZ v Košiciach, v Banskej Bystrici, lekárov prvého kontaktu, mikrobiológov, infektológov, RVPS a obyvateľstva, písomne aj na webovej stránke RÚVZ Trebišov.
3. *Systém rýchleho varovania (SRV)* – vložených bolo **8 informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.
4. Priebežne sa vykonávala *surveillance hemokultúr*, s následným epidemiologickým vyšetrením na príslušnom oddelení. V priebehu mesiacov január - jún bolo vyšetrených **20 septikémií**, ktoré boli hlásené do systému EPIS.
5. Analýza *chrípkovej situácie* v okrese Trebišov:
  - 6-krát bola vykonaná mesačná analýza situácie v okrese Trebišov. Uverejnená je na webovej stránke RÚVZ Trebišov, 26-krát týždenne bolo spracovanie hlásení o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, tieto údaje sú uverejnené na webovej stránke RÚVZ Trebišov
6. Spolupracovalo sa na odberoch materiálu na chrípku so sentinelovými lekármi v okrese. V roku 2013 nebol zachytený kmeň pandemickej chrípky typu A (H1N1).

5. Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

Kontrola očkovania v UT v Sečovciach bude vykonaná v druhom polroku.

6. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

1. Na webovej stránke RÚVZ Trebišov je zabezpečená informovanosť obyvateľstva o prenosných ochoreniach v okrese Trebišov a počte ochorení na chrípku v okrese.
2. Na webových stránkach Mesta Trebišov a mesta Kráľovský Chlmec boli uverejnené články o „Európsky imunizačný týždeň“, „Význam očkovania“, „Umývaj si ruky: zachrániš život“.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

1. Skvalitniť hlásenie zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti

V priebehu prvého polroka 2013 hlási chrípku a prenosné ochorenia do systému EPIS 11 lekárov.

2. Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí

Do systému EPIS sa vkladajú údaje podľa zoznamu položiek povinne hlásených do sietí od januára 2007.

1. *Systém rýchleho varovania (SRV)* – vložených bolo **8 informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.
2. *Chrípka* - **26 x týždenne** spracovanie hlásení o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení

3. Manažment epidémií

Analyzovaných bolo 10 epidémií, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

- Pokračovanie epidémie syfilisu v okrese Trebišov od roku 2010 - hlásených 144 ochorení, posledné ochorenie hlásené dňa 18.3.2012
- Rodinná epidémia rotavírusov v Trebišove – exponované 3 osoby, hlásené 2 ochorenia;
- Rodinná epidémia rotavírusov v Sečovciach – exponovaných 6 osôb, hlásené 2 ochorenia;
- Rodinná epidémia campylobacteriôzy v obci Veľká Trňa – exponované 4 osoby, hlásené 2 ochorenia;
- Rodinná epidémia salmonelôz v Kráľovskom Chlmcí – exponovaných 8 osôb, hlásené 3 ochorenia;
- Rodinná epidémia salmonelôz v Trebišove – exponované 4 osoby, hlásené 3 ochorenia;
- Rodinná epidémia salmonelôz v obci Veľké Trakany – exponovaných 6 osôb, hlásené 4 ochorenia;
- Rodinná epidémia salmonelôz v obci Leles – exponovaných 5 osôb, hlásené 1 ochorenie;
- Rodinná epidémia salmonelôz v obci Somotor – exponovaných 6 osôb, hlásených 5 ochorení;
- Rodinná epidémia salmonelôz v obci Streda nad Bodrogom – exponované 4 osoby, hlásené 4 ochorenia;
- Rodinná epidémia pertussis v meste Sečovce – exponovaných 6 osôb, hlásené 2 ochorenia.

4. Manažment kontaktov a ohnísk

1. Do systému EPIS bolo spolu *hlásených 517 ochorení*:
  - Potvrdené prípady: 177
  - Pravdepodobné prípady: 24
  - Možné prípady: 288
  - Nosiči: 28
  - Importované ochorenia: neboli hlásené: 0
  - Profesionálne ochorenia: 1
  - Úmrtie na infekčné ochorenia: 2

2. Spracovaných bolo **207 ohnisk** 517 *prenosných ochorení*, v ktorých boli vykonané protiepidemické opatrenia. V ohniskách bolo **vydaných 734 opatrení pre ohniská**.

3. Vo všetkých ohniskách bolo vyšetrených **234 kontaktov** a vykonaných bolo **284 návštev v ohnisku**.

4. Analýza jednotlivých ohnisk:

- Pri **vírusovej hepatitíde typu A** bolo vyšetovaných **33 kontaktov**, vydaných bolo 33 *rozhodnutí* pre opatrenia v ohniskách vírusových hepatitíd.

- Vykonaných bolo **9 návštev ohnisk HBsAg nosičov**, 27 kontaktov bolo odoslaných na vyšetrenie k obvodným lekárom.

- Pri alimentárnych nákazách bolo najviac vyšetovaných 33 *kontaktov* pri 6 **salmonelózach**.

5. Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY – „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Údaje sú zadávané priebežne do systému EPIS. Podľa požiadaviek RÚVZ Banská Bystrica sú priebežne opravované aj údaje za predchádzajúce roky.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

1. Zavádzanie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS

Na úlohe sa bude pracovať podľa pokynov ÚVZ SR.

2. Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

RÚVZ v Trebišove, referát infekčnej epidemiológie zorganizovalo pre zdravotné sestry praktických a pediatrických lekárov v okrese Trebišov 4 prednášky v rámci kampane „Hygiena rúk“ - máj 2013: Hygiena rúk v ambulantnej starostlivosti a Dezinfekcia rúk v zdravotníckej praxi. Antiseptické zavádzanie kanýl a Dekontaminácia endoskopov.

3. Surveillance nozokomiálnych nákaz

- Za obdobie od 1.1.2013 do 30.6.2013 bolo vykonaných 21 *previerok* v lôžkových zdravotníckych zariadeniach, 83 *previerok* v ambulantných zariadeniach, odobratých bolo 457 *sterov z prostredia*.

- Otestovaných bolo spolu 31 *sterilizátorov* a 32 *autoklávov* centrálnych sterilizácií a v ambulantných NZZ.

- Hlásenie *výskytu nozokomiálnych nákaz*: NsP Trebišov, a.s. - 18 NN, NsP Kráľovský Chlmec: 1 NN

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERORIZMU

1. Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky)

- V roku 2012 bol aktualizovaný plán pre mimoriadne udalosti, aj spojovací poriadok.

- Bol prekontrolovaný stav OOPP pre pracovníkov RÚVZ, ktorí v prípade výskytu ľudskej chrípky budú zasahovať v ohniskách nákaz.

- V súvislosti so zvýšeným výskytom osýpok na Ukrajine bola vykonaná mimoriadna kontrola očkovania proti osýpkam v pohraničnej oblasti. U detí, ktoré neboli očkované proti osýpkam bolo nariadené doočkovanie proti osýpkam.

2. Pandemická pripravenosť

- 26 x týždenne bolo spracovanie hlásení o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, tieto údaje sú uverejnené na webovej stránke RÚVZ Trebišov
- Pokračuje sa v hlásení SARI z lôžkových zdravotníckych zariadeniach – hlásených 8 podozrení na ochorenie, u ktorých bol vykonaný odber biologického materiálu (nepotvrdený pandemický vírus A(H1N1)).
- Zabezpečený bol odber biologického materiálu na chrípku. Spolu bolo odobratých 7 vzoriek materiálu.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V priebehu roka boli odobraté 4 vzorky odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov v meste Sečovce a 4 vzorky v Trebišove. Všetky odobraté vzorky sú s negatívnymi výsledkami.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

1. Činnosť liniek pomoci AIDS

Pre laickú verejnosť bola k dispozícii linka pomoci AIDS (056/6660198), ktorú využil 1 klient a 1 klient využil e-mailovú konzultáciu tv.tintova@uvzsr.sk. Klient na linke pomoci AIDS položili cca 6 otázky, ktoré boli zamerané na spôsoby šírenia, možnosti ochrany, možnosti laboratórnych vyšetrení.

2. Edukačné programy zamerané na mládež „ Hrou proti AIDS“, rovesnícke programy a iné edukačné aktivity

Projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „ Hrou proti AIDS“ - realizované boli 3 intervencie.

3. Aktivity k Svetovému dňu boja proti AIDS

Aktivity budú realizované v druhom polroku 2013.

4. Testovanie, poradenstvo, sledovanie

Odber krvi na vyšetrenie anti HIV protilátok nebo vykonaný.

5. Sledovanie pohlavných ochorení

- Na povinnosť hlásiť pohlavné ochorenia boli upozornení všetci gynekológovia v okrese Trebišov.
- V prvom polroku 2013 bolo hlásených 16 prípadov *syfilisu* (do systému EPIS). Vyšetrených bolo spolu 16 kontaktov. Analýza ochorení: Počet ochorení u mužov: 7; počet ochorení u žien: 9. Najvyššia chorobnosť bola vo vekovej skupine 15-19 ročných.
- Hlásená 1 chlamýdiová nákaza prenášaná pohlavným stykom u ženy vo vekovej skupine 35-44 r.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Úloha je vykonávaná priebežne. V prvom polroku 2013 bolo vykonaných 8 konzultácií týkajúcich sa problematiky povinného očkovania s lekármi a bolo poskytnuté poradenstvo pre 18 osôb z laickej verejnosti o prospechu pravidelného povinného očkovania detí.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Účasť na realizácii výskumnej časti v prvej etape projektu bola zabezpečená mesiaci jún 2013. V zmysle predloženej metodiky sa uskutočnil dotazníkový zber údajov v dvoch ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast a v 2 triedach študentov 4. ročníka vybranej školy. Zozbieraný bol požadovaný počet dotazníkov, ktoré boli expedované v zmysle pokynov.

9 PODPORA ZDRAVIA

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Oddelenie podpory zdravia (OPZ) RÚVZ so sídlom v Trebišove sa vo svojej činnosti, v súlade s aktualizovaným NPPZ, prioritne zameriava na:

- ovplyvňovanie determinantov zdravia,
- znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva,
- zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti.

Aktivity oddelenia (vzhľadom na zameranie jeho činnosti) sú dominantne orientované na preventívne aktivity zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení, ale aj vybraných infekčných ochorení. Intervenčné aktivity sa v súlade s NPPZ zameriavajú hlavne na ovplyvňovanie výživy a stravovacích zvyklostí, fyzickej inaktivity, tabaku, alkoholu a drog a na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľov okresu Trebišov.

1. Prioritná oblasť znižovania rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva bola na OPZ v priebehu 1. polroka 2013 napĺňaná prostredníctvom *Poradne zdravia*, kde sa vykonávali nasledovné aktivity (zamerané na podporu zdravia a prevenciu výskytu rizikových faktorov životného štýlu a biologických rizikových faktorov):

- *Individuálne poradenstvo a inštruktáž* pre zmenu životného štýlu, optimalizáciu skladby jedálneho lístka, pohybovej aktivity a zanechanie fajčenia, správnych hodnotách krvného tlaku, o hypertenzii v počte **279**.
- *Celoslovenské a regionálne kampane* – Svetový deň zdravia (7.4.2013), Svetový a Európsky imunizačný týždeň (3.4.-30.4.2013), Svetový deň pohybom ku zdraviu (10.5.2013), Svetový deň bez tabaku (31.5.2013), Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami (26.6.2013).

V rámci činnosti Oddelenia podpora zdravia sa ďalej v oblasti menovanej priority NPPZ v 1. polroku 2013 realizovali:

- *Skupinové edukačné aktivity* v počte **67 intervencií** (s počtom účastníkov 976 osôb)
- *Hromadné edukačné aktivity* v počte 3 (Svetový deň zdravia, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň bez tabaku) aktivít, ktoré sa realizovali prostredníctvom internetových stránok RÚVZ TV - www.ruvz.tv.sk, mesta Trebišov www.trebisov.sk a emailovým zasielaním informačných letákov na školy a školské zariadenia a obce v okrese TV.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

V hodnotenom období 1. polroka 2013 RÚVZ so sídlom v Trebišove realizoval dotazníkového prieskum zdravotného uvedomenia - zber údajov a priebežné vkladanie údajov do databázy – 104 dotazovaných.

9.2. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Tento program bol v 1. polroku 2013 OPZ realizovaný:

- prostredníctvom skupinových intervenčných a zdravotno-výchovných aktivít v počte 3 *besedy* v cieľovej skupine deti a mládež so zameraním *na prevenciu obezity*, 21 *besied* venovaných otázkam *zdravej výživy* a 17 *intervencií* zameraných na *zvýšenie pohybovej aktivity*, 2 aktivity pre seniorov v Kluboch dôchodcov.
- Realizovalo sa 410 výkonov so zameraných na optimalizáciu výživy a pohybovej aktivity v kontexte prevencie obezity u dospelých a detí školského veku prostredníctvom Poradne zdravia a to určovanie stavu telesnej hmotnosti, rozbor jedálneho lístka a bežne vykonávaných pohybových aktivít. Na základe získaných údajov a informácií sa poskytovalo individuálne poradenstvo zamerané na optimalizáciu pohybovej aktivity a stravovacieho režimu za účelom optimalizácie telesnej hmotnosti a telesnej zdatnosti.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

- Realizácia kampane prebiehala prostredníctvom informácie cez médiá a to na webových stránkach RÚVZ Trebišov.
- Kampaň bola propagovaná aj na webových stránkach miest Trebišov, Sečovce a Kráľovský Chlmec. Účastnícke listy boli odovzdané spolu s inštruktážou na Základné školy a Stredné školy v okrese Trebišov, do lekární a do 18 vybraných spolupracujúcich obcí (spolu sa jednalo o 200 ks účastníckych listov a 50 plagátov).
- Poskytnutie poradenstva na optimalizáciu pohybovej aktivity – v počte **189**.

9.3 „NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014“

OPZ v 1. polroku 2013 vykonávalo edukačné a poradenské aktivity:

- Prednášky „Fajčenie - zdravotné následky fajčenia“;
- Premietanie a riadená diskusia k výchovno-vzdelávaciemu dokumentárnemu filmu – „Kým stúpa dym“;
- Počas 30.mája 2013, kedy sa konal „Deň otvorených dverí“ na RÚVZ so sídlom v Trebišove;
- Počas 31.mája „Svetový deň bez tabaku“;
- Vyhlásenie výtvarnej súťaže „Mládež bez tabaku“ a vyhodnotenie s ocenením najlepších prác;
- Poradenstvo na odvykanie od fajčenia, individuálna intervencia, stanovenie CO2 smokerlyzerom u 37 klientov;
- Edukačné aktivity na základných školách a stredných školách v okrese Trebišov v počte 13 prednášok pre 324 žiakov/štvudentov.

9.3.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV „QWIT AND WIN“ – „PRESTAŇ A VYHRAJ“

Pre realizáciu predmetného programu v 1. polroku 2013 pre RÚVZ Trebišov nevyplývali žiadne úlohy.

9.4. PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

RÚVZ so sídlom v Trebišove túto úlohu nerealizuje.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

OPZ v 1. polroku 2013 realizovali sa edukačné aktivity a prednášky pre študentov v počte 21.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

- OPZ v priebehu 1. polroka 2013 realizovalo v súlade s predmetným programom edukačné *zdravotno-výchovné skupinové intervencie* zamerané na populáciu predproduktívneho a produktívneho veku (v počte 18 intervencií).
- V priebehu 1. polroka 2013 bola jedna *z hromadných edukačných* aktivít, pri príležitosti Svetového dňa zdravia, zameraná špecificky na problematiku zdravého starnutia a na problematiku zdravia a so zdravím súvisiacich faktorov v starobe.
- Zároveň sa realizovala *informačná kampaň* prostredníctvom webovej stránky RÚVZ zameraná na informovanosť verejnosti o problematike mozgových funkcií v rámci „Týždňa mozgu“.
- Predmetný projekt bol ďalej napĺňaný činnosťou *Poradne zdravia*.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Oddelenie podpory zdravia sa podieľa na realizácii tohto programu prostredníctvom realizácie skupinových intervencií na školách.

- V 1. polroku roku 2013 bolo spolu realizovaných 61 aktivít *interaktívnych skupinových intervencií (edukovaných spolu detí a adolescentov 649)* s využitím zážitkových metód a tréningu. Edukačné aktivity boli zamerané na:
  - Podpora pohybových aktivít a športu, rozvíjanie telesnej zdatnosti
  - Racionálna životospráva, pitný režim, zdravý životný štýl
  - Podpora a ochrana zdravia, prevencia ochorení
  - Podpora duševného zdravia, výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie
  - Prevencia závislostí
- OPZ zároveň participovalo na „Monitoringu stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“ (148 študentov).

9.7.1 EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKOL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

RÚVZ so sídlom v Trebišove túto úlohu nerealizuje.

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Oddelenie podpory zdravia napĺňalo v 1. polroku 2013 predmetný program prostredníctvom vlastného edukačného projektu, ktorý pozostáva zo série štyroch na seba nadväzujúcich edukačných aktivít zameraných na dentálne zdravie, prevenciu ochorení chrupu a ďasien, správnu hygienu vrátane nácviku správnej hygieny. Edukácia bola vykonávaná v predškolských zariadeniach pre deti a mládež v okrese. V prvom polroku roku 2013 bolo vykonaných 10 interaktívnych zážitkových besied (spolu 148 detí).

9.8. CINDI PROGRAM SR

- RÚVZ so sídlom v Trebišove od roku 1992 realizuje *Program CINDI – Slovensko*. V rokoch 1998 a 2003 bol uskutočnený aj v okrese Trebišov skrining zdravotného stavu obyvateľstva okres Trebišov (a následne analyzovaný) podľa intencií tohto medzinárodného projektu.

- Mimo tieto roky plynulo prebieha v rámci *poradenského centra* práca s klientmi, kde sú individuálni klienti vyšetrovaní podľa štandardnej metodiky. Vyhodnocovanie získaných údajov je realizované v počítačovom programe Test zdravé srdce. Okrem týchto individuálnych aktivít sú realizované aj skupinové a populačné aktivity na ovplyvnenie životného štýlu obyvateľstva okresu Trebišov, a tým zníženiu chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia, ktoré sú zakotvené v programe CINDI . Za obdobie 1. polroka 2013 bolo komplexne vyšetrených 70 klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo podľa zistených výsledkov. *Poradenské aktivity boli vykonané v počte 194.*

- Okrem činnosti Poradne zdravia bol program CINDI OPZ v 1. polroku 2013 napĺňaný aj realizáciou kampaní pri príležitosti svetových dní a iných kampaní (v počte – 2 kampane), realizáciou skupinových intervencií (66 intervencií).

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

RÚVZ so sídlom v Trebišove v 1. polroku 2013 túto úlohu nerealizuje.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trenčíne**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Sledovanie obsahu dusičnanov vo verejných vodovodoch a v individuálnych vodných zdrojoch v oblastiach, ktoré nie sú zásobované z verejných vodovodov v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Trenčíne a prevencia dojčenskej methemoglobínémie

Na základe zozbieraných údajov o kvalite pitnej vody RÚVZ so sídlom v Trenčíne informuje verejnosť o kvalite pitnej používanej na prípravu stravy pre dojčatá z hľadiska prevencie methemoglobínémie ako i redukcie ochorení a úmrtnosti detí v dôsledku konzumácie nevyhovujúcej kvality pitnej vody. RÚVZ so sídlom v Trenčíne pravidelne aktualizuje na svojej webovej stránke zoznam verejných vodovodov podľa obsahu dusičnanov (do/nad 10 mg/l) na základe dlhodobých výsledkov monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch.

Taktiež zabezpečuje v spolupráci s detskými lekármi odbery pitných vôd z individuálnych zdrojov v oblastiach, ktoré nie sú zásobované z verejných vodovodov za účelom informovanosti matiek o kvalite pitnej vody za účelom znižovania rizika výskytu dojčenskej methemoglobínémie pri používaní pitnej vody na prípravu stravy pre dojčatá. V období 1.1.2013 – 30.6.2013 bolo odobratých 9 studní v oblastiach, ktoré nie sú zásobované verejným vodovodom. Vo všetkých vzorkách bol zaznamenaný prekročený limit nad 10 mg/l a voda nebola doporučená na prípravu stravy pre dojčatá.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

V roku 2013 bude vypracovaný pilotný projekt pre HBM (vytvorenie riadiacej jednotky pre koordinovanie pilotného projektu, špecifikovanie populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP, príprava a tlač pracovných protokolov – pre prácu v teréne, odber vzoriek, tlač dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií na analytickú časť projektu)

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

V termíne 1.1.2013 – 30.6.2013 pracovníci RÚVZ v Trenčíne (odbor HŽPaZ v spolupráci s odborom PPLaT) vykonali nasledovné:

1. zber údajov od subjektov hospodáriacich na pôde nachádzajúcej sa v ochranných pásmach II. stupňa vodárenských zdrojov určených na hromadné zásobovanie pitnou vodou zameraný na druhy používaných pesticídnych látok v ochranných pásmach vodárenských zdrojov. K 30.6.2013 bolo preverených 5 subjektov hospodáriacich v ochranných pásmach II. stupňa vodárenských zdrojov. Bolo zistené, že subjekty používajú len schválené a povolené prípravky podľa aktuálneho zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín.

V ďalšom období bude RÚVZ postupovať podľa usmernenia gestora.

Odbor HŽPaZ spolupracuje s laboratóriom RÚVZ v Trenčíne na plnení úlohy č. 7.20 Monitoring obsahu dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania – zber technických údajov o vodných zdrojoch individuálneho zásobovania.

2. PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO A TOXIKOLÓGIA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík /rizikové práce/

Odbor preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie RÚVZ so sídlom v Trenčíne vo svojom dozorovanom území eviduje podľa prevažujúcej činnosti najvyšší počet exponovaných zamestnancov v priemyselnej oblasti. Druhou najexponovanejšou činnosťou v týchto okresoch je poľnohospodárstvo, ďalej poľovníctvo a lesné hospodárstvo. Podľa druhu a kategórie rizika, najviac zamestnancov evidujeme v riziku hluku, na druhom mieste je riziko chemických škodlivín - prach.

Do 30.06.2013 sme vykonali 487 štátnych zdravotných dozorov ukončených záznamom so zameraním na zisťovanie stavu pracovného prostredia, vyhlasovali sme rizikové práce, prešetrovali sme pracovné podmienky vo vzťahu k hláseným podozreniam na choroby z povolania, kde sme zároveň zvolávali jednania v zmysle usmernenia MZ SR k ochoreniam z DNJZ. Vydali sme 207 rozhodnutí a 50 záväzných stanovísk.

Do 30. 6. 2013 boli vyhlásené rizikové práce v 139 organizáciách. Za účelom odstránenia nedostatkov zistených pri ŠZD sme uložili celkovo 33 pokynov.

V rámci kontroly pracovných podmienok sme dotazníkovou formou zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku

- karcinogénnych a mutagénnych faktorov v 1 organizácii
- mikroklimatických faktorov v 1 spoločnosti
- psychickej záťaže v 1 firme

V prvom polroku 2013 sme sa v rámci spolupráce s Inšpektorátom práce v Trenčíne zúčastnili na dvoch pracovných poradách. Na prvej sme zhodnotili spoločné dozorné aktivity za rok 2012, na druhej porade sme dohodli spoločné previerky na pracoviskách v zmysle dohovoru NIP SR a ÚVZ SR.

2.1.2 Znižovanie miery zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V prvom polroku bol vykonaný ŠZD v 13 organizáciách a bol zameraný na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Bolo vydané 1 rozhodnutie k skladovaniu a manipulácii s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Vydali sme 5 rozhodnutí k schváleniu prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi. V rámci vydania rozhodnutí k uvedeniu priestorov do prevádzky bolo zároveň schválených ďalších 11 prevádzkových poriadkov.

Pri kontrole pracovných podmienok sme dotazníkovou formou zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku chemických faktorov v 8 firmách.

V prvom polroku 2013 sme zvolali dve zasadnutia komisie a boli preskúšaní 2 žiadatelia. Na základe dĺžky praxe sme vydali bez vyskúšania pred komisiou 3 osvedčenia.

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne bolo zaslaných 15 oznámení o začiatku vykonávania dezinfekcie a regulácie živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Vydali sme 13 rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest pre nasledovné oprávnené organizácie:

- 4 x M-GAS s.r.o., Trenčín
- 3 x KOVOMAT SLOVAKIA s.r.o., Žilina
- 2 x DILMUN SYSTEM, s.r.o., Bratislava
- 1 x OK-plus s.r.o., Bratislava
- 1 x ASTANA, s.r.o., Poprad
- 1 x V.I.Trade s.r.o., Nitra
- 1 x Marián Chmelár-Krovmont, Dolný Kubín

Všetky tieto subjekty vlastnia oprávnenia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 5 ods. 4 písm. n) zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zmien a doplnkov.

V rámci kontroly pracovných podmienok pri práci s AZC materiálmi sme dotazníkovou formou zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku vystavenia prachu z azbestu v 3 firmách, kde bol aj vykonaný štátny zdravotný dozor (2 x exteriér a 1 x interiér). Vyplnených bolo 7 dotazníkov informovanosti. Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne boli zaslané 4 oznámenia o začiatku prác s materiálmi obsahujúcimi azbest.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V našom regióne sme v prvom polroku 2013 nezaznamenali podnety zo strany zamestnancov na zvýšenie psychickú záťaž pri práci a neboli nám doručené návrhy na vyhlásenie rizikových prác v kategórii psychickej záťaž pri práci, ani neboli predložené protokoly z výsledkov hodnotení tohto druhu záťaž.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme uplatňovali vyhlášku MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Kontrola zameraná na sledovanie psychickej pracovnej záťaž bola vykonaná v jednom podniku. Súčasťou kontroly bolo dotazníkové zisťovanie informovanosti zamestnancov, ktoré sa uskutočnilo v spoločnosti UNI – PRESS, s.r.o.. Zamerali sme sa na zamestnancov pracujúcich v žehliarni. Doteraz boli vrátené a vyplnené 4 dotazníky.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V spádovom území Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne (okresy Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou, Myjava) boli v prvom polroku 2013 prešetrené 2 podozrenie na chorobu z povolania z DNJZ. V oboch prípadoch sa jednalo o syndrom karpálneho tunela. V prvom prípade bolo podozrenie na chorobu z povolania u brusiča-leštiča zamestnanca HDO SK s.r.o. Myjava a v druhom u zamestnankyne PFS a.s. Brezová pod Bradlom, ktorá pracovala na výrobnej kontrole a v brusiarni. V oboch prípadoch boli vytvorené podmienky pre vznik ochorenia vplyvom práce.

Z dôvodu podozrenia na chorobu z povolania bolo zvolané rokovanie s príslušnými štatutárnymi zástupcami organizáciami a boli prerokované pracovné podmienky a návrhy na elimináciu alebo zníženie výskytu týchto ochorení.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1. Zdravé pracoviská

Zdravotno-výchovné aktivity a hlavne poradenstvo pre zamestnancov a zamestnávateľov sme uplatňovali pri každom vykonanom štátnom zdravotnom dozore a hlavne v rámci hlavnej úlohy „Zdravé pracoviská“, z ktorej predkladáme nasledovné výsledky. Využívali sme zdravotno-výchovné materiály na predchádzanie srdcovo-cievnych ochorení ako sú napr.: Poznaj svoj cholesterol, zdravá výživa, hypertenzia, duševné zdravie, cukrovka a pod.

V rámci projektu „Zdravé pracoviská“, sme v spolupráci so zamestnancami odboru ochrany a podpory zdravia v roku 2013 vykonali hodnotenia pracovného prostredia a vyšetrenia v dvoch organizáciách: **Vaillant Industrial Slovakia s.r.o., Trenčianske Stankovce a Konštrukta Industry a.s. Trenčín**. Spoločnosti sa zaoberajú výrobou závesných plynových kotlov, vyhrievacích zariadení, vývojom a výrobou špeciálnej techniky a technologických zariadení.

Vyšetrenia v rámci projektu „Prevencia srdcovo-cievnych ochorení“ sme vykonali u 71 zamestnancov, z toho 29 žien. Išlo o výrobných zamestnancov, administratívnych a skladových zamestnancov.

Pre zamestnancov bolo priamo na mieste organizácie zabezpečené :

- meranie antropometrických parametrov – hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov, BMI, WHR, meranie % tuku v tele a biochemických parametrov - hladina celkového cholesterolu
- meranie tlaku krvi
- priamo na mieste vyhodnotenie a individuálne poradenstvo.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

2.3.1 - Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP)

Cieľom úlohy je objasniť etiologickú súvislosť medzi chronickou pankreatitídou a rakovinou pankreasu, zhodnotiť úlohu možných rizikových faktorov životného štýlu a prostredia, osobnej a rodinnej anamnézy, a zisťovať možné súvislosti medzi pracovnou expozíciou chemickým faktorom a rakovinou pankreasu. Údaje sú zisťované dotazníkom a na analýzu sa odoberajú vzorky biologického materiálu v spolupráci s IARC. Naďalej sa podieľame na tejto štúdií, v prvom polroku 2013 sme nemali hlásené žiadne prípady.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kofeínu v biologickom materiáli (moč).

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Rozšírený štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 5 chránených pracoviskách. V rámci štátneho zdravotného dozoru bola vykonaná kontrola pracovných podmienok, pracovného

prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielni a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.1 Prieskum úrovne ochrany zdravia zamestnancov, ktorých agentúry dočasného zamestnávania zamestnávajú na pracoviskách zmluvných zamestnávateľov a ktorí vykonávajú rizikové práce.

Cieľom bolo zistiť nedostatky v tvorbe pracovných podmienok a v zabezpečení preventívnej zdravotnej starostlivosti pri práci, v hlásení rizikovej práce; doplniť evidenciu rizikových prác o nesledovaných pracovníkov v personálnych agentúrach.

Štátny zdravotný dozor zameraný na personálne agentúry bol vykonaný v 7 organizáciách, pričom boli personálne agentúry vyzvané na predloženie hodnotenia rizík na pracoviskách. Túto povinnosť si ku dnešnému dňu splnili dve personálne agentúry, ktoré zaslali na RÚVZ v Trenčíne posudky o riziku a návrhy na zaradenie prác do kategórií. Ostatné agentúry boli opakovane vyzvané na zaslanie požadovaných informácií.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov v spolupráci s odborom ochrany a podpory zdravia realizoval v mesiaci február – marec 2013 I. etapu projektu, a to zber údajov – dotazník o životospráve, klinicko – somatický dotazník, klinicko – biochemický dotazník a intervenciu na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeljej populácie.

Zber údajov aj intervencia boli realizované u administratívnych pracovníkov výrobných závodov a štátnych organizácií.

Celkovo bolo do projektu zaradených 80 respondentov - 20 žien a 20 mužov vo vekovej kategórii 19 – 34 rokov a 20 žien a 20 mužov vo vekovej kategórii 35 – 59 rokov vykonávajúcich ľahkú prácu.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Zamestnanci odboru hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov odobrali 8 vzoriek kuchynskej soli na laboratórne vyšetrenie KJ, KJO. Všetky odobraté vzorky vyhovovali legislatívnym požiadavkám.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Podľa plánu úradnej kontroly pre materiály a predmety určené na priamy styk s potravinami RÚVZ so sídlom v Trenčíne nie je zapojený.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Podľa plánu úradnej kontroly pre materiály a predmety určené na priamy styk s potravinami je plnenie úlohy zaradené na mesiac júl 2013.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Zamestnanci odboru hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov odobrali 2 vzorky papierových a kartónových obalových materiálov, ktoré budú analyzované v RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Odbor hygieny výživy realizoval v mesiaci február – marec 2013 časť I. etapu projektu a to zber údajov – dotazník o spotrebe prídavných látok u vybraných skupín dospeljej populácie. Zber údajov bol realizovaný u administratívnych pracovníkov výrobných závodov a štátnych organizácií.

Celkovo bolo do projektu zaradených 20 respondentov - 5 žien a 5 mužov vo vekovej kategórii 19 – 34 rokov a 5 žien a 5 mužov vo vekovej kategórii 35 – 59 rokov.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Podľa plánu úradnej kontroly pre materiály a predmety určené na priamy styk s potravinami je odber vzoriek plánovaný na mesiac júl 2013.

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Zamestnanci odboru hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov odobrali 2 vzorky výživových doplnkov s obsahom probiotických kmeňov baktérií za účelom preverenia rodového zastúpenia, deklarovaného množstva a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie, pričom predtým boli odobraté aj vzorky na otestovanie a zavedenie metodiky, ktoré nezahŕňame do sôboru.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Úloha je v roku 2013 v kompetencii ÚVZ SR.

4.2. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Pracovníčkami oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Trenčíne boli náhodne vybrané dve stredoškolské zariadenia – Stredná zdravotnícka škola, Brančekého 4, Trenčín

a Dopravná akadémia, Školská 66, Trenčín. Do monitoringu bolo zaradených 60 chlapcov a 60 dievčat z vekovej skupiny 15 - 18 ročných. Návratnosť dotazníkov bola 95,8 %. Zber údajov bol realizovaný nasledovne:

- Dotazníkový prieskum „Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa“, „24 hodinová stravovacia anamnéza“, „24 hod. pohybový režim“ a „Frekvenčný dotazník“ bol zrealizovaný v jednotnom čase a to od 15.04. do 26.04.2013. Uvedené dotazníky vyplňali respondenti sami.

- Odber vzoriek stravy (obed) sa zrealizoval v 17. kalendárnom týždni v ZŠS pri Gymnáziu Ľudovíta Štúra, Ul. 1. mája 1, Trenčín, ktoré zabezpečuje stravovanie žiakov Strednej zdravotníckej školy, Trenčín a v ZŠS pri Dopravnej akadémii, Školská 66, Trenčín. Odobratá bola celotýždňová strava - spolu 10 vzoriek obeda spolu s nápojom na stanovenie energetickej hodnoty, B,T,C, NaCl, Pb, Cd, Hg, dusičnanov.

Údaje z dotazníkov budú vložené do databázy a zaslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v termíne do 30.9.2013. Sumárna analýza sa vykoná na RÚVZ Rimavská Sobota.

4.3. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTKO DO POTRAVÍN U DETÍ

Oddelenie hygieny detí a mládeže podľa požiadaviek gestora úlohy vykonalo v mesiacoch marec – jún 2013 zber dát u detí školského veku. Anonymného prieskumu sa zúčastnilo 20 respondentov vo veku 7 rokov zo školského zariadenia v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Údaje z dotazníkov budú vložené do databázy a zaslané na štatistické spracovanie na ÚVZ SR.

4.4. MONITOROVANIE JODÚRIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

RÚVZ Trenčín na projekte neparticipuje.

4.5. MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

V rámci prvej etapy projektu bol vykonaný štátny zdravotný dozor v 16 základných a stredných školách, ktorý bol zameraný na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek týkajúcich sa priestorov určených na výučbu telesnej výchovy.

4.6. OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKOLOK V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV.

RÚVZ Trenčín na projekte neparticipuje.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

RÚVZ so sídlom v Trenčíne poskytuje usmernenia v oblasti povinného i odporúčaného očkovania, v postupe pri odmietnutí povinného očkovania. Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení, ako aj informácií o prevencii voči nim boli pravidelne uverejňované na web stránke úradu.

K 30.06.2013 bolo nahlásených 27 odmietnutí povinného očkovania, 28 bolo prejednaných formou osobného pohovoru.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Surveillance infekčných ochorení je vykonávaná sústavne. V období od 01.01.2013 do 30.06.2013 bolo z ochorení preventabilných očkovaním zaznamenaných:

Choroba	Abs. Počet	Očkovaní	Neočkovaní	Nezistené
TBC	0	0	0	-
VHB	0	0	0	-
VHA	0	0	0	-
Pertussis	6	2	3	1
ACHO (POLIO očk.)	2	0	2	-
Invaz. pneumok. inf.	2	0	2	-
Kliešťová encefalítida	0	0	0	-

Z ostatných ochorení preventabilných očkovaním sme zaevidovali 80 prípadov ovčích kiahní a 42 prípadov rotavirusovej enteritídy u neočkovaných detí.

Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení je vykonávaná najmä prostredníctvom uverejňovania článkov na web stránke úradu a v lokálnych médiách.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

K 30.06.2013 bolo do programu EPIS zadaných 1502 prenosných ochorení. Program EPIS sa využíva aj pre hlásenie vybraných ochorení do SRV. Pracovníci RÚVZ so sídlom v Trenčíne sú pod vedením krajskej odborníčky pre epidemiológiu zodpovední za činnosť pracovnej skupiny pre nozokomiálne nákazy. Na pracovisku sa vykonáva kontrola kvality zadávania hlásení nemocničných nákaz za celú SR.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Prevalenčné bodové sledovanie

V prvom polroku 2013 boli spracovávané výsledky bodového prevalenčného sledovania v SR, pripomienkované údaje z ECDC. V bodovom prevalenčnom sledovaní boli získané a spracované údaje od 8397 pacientov, z ktorých 3,5% malo NN a 30,7% užívalo ATB.

Sledovanie nozokomiálnych nákaz na JIS:

V roku 2013 sa pokračuje v realizácii projektu sledovania nozokomiálnych nákaz na JIS, prebieha zber údajov za rok 2012. Údaje za rok 2011 boli zaslané do ECDC, kde prebieha príprava výstupov – za SR sú analyzované údaje od 383 pacientov, u ktorých sa vyskytlo 53 nozokomiálnych nákaz.

Sledovanie infekcií v mieste chirurgického zákroku (SSI)

V roku 2013 prebieha zber údajov za rok 2012. Údaje za rok 2011 boli zaslané do ECDC, kde prebieha príprava výstupov – za SR sú analyzované údaje od 482 pacientov s cholecystektómiami.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní všetci členovia Protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ ako aj členovia KŠ ObÚ Trenčín. Pracovníci odboru epidemiológie boli pravidelne informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom interných seminárov. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľom nemocníc v spádovom území alebo uverejnené na web stránke RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V spádovom území RÚVZ Trenčín boli odoberané vzorky odpadovej vody podľa plánu odberov ÚVZ SR z čističky odpadových vôd v Trenčíne a odpadovej vody z DD pre maloletých bez sprievodu Horné Orechové. K 30.6.2013 boli vzorky odobraté na prítomnosť enterálnych vírusov negatívne.

Plnili sa aj ďalšie úlohy pre udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR vrátane epidemiologickeho vyšetrovania ACHO.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde je poskytované pred a po testové poradenstvo vrátane odberu krvi na detekciu protilátok anti HIV u osôb, ktoré o to požiadajú. V rámci poradne je k dispozícii telefonická linka a mailová adresa pre možnosť poskytovania informácií. K 30.06.2013 bolo vyšetrených 23 osôb. Oddelenie podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Trenčíne uskutočnilo v prvom polroku 2013 prednášky a besedy na tému Sexuálna výchova a prevencia sexuálne prenosných ochorení spolu u 378 žiakov na 7 ZŠ a 1 SŠ.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa očkovania, v ktorej sú poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa 2013 sa v materskom centre v Trenčíne uskutočnila prednáška „Povinné a odporúčané očkovanie detí“.

6.9. IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Prieskum bol realizovaný formou dotazníkov u študentov náhodne vybraných stredných škôl a rodičov malých detí oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Bolo zozbieraných 50 dotazníkov od študentov a 50 od rodičov. Dotazníky boli zaslané gestorovi projektu.

Ostatné lokálne projekty a spoluúčasť na projektoch:

Lokálny projekt: Surveillance rotavírusových infekcií v detskej populácii spádového územia Fakultnej nemocnice Trenčín.

V roku 2013 sa naďalej vykonáva lokálna surveillancie rotavírusových ochorení v trenčianskom regióne v spolupráci s Detskou klinikou Fakultnej nemocnice Trenčín. Pokračovalo sa v typizácii kmeňov izolovaných zo stolice. K 30.06.2013 bolo typizovaných 30 vzoriek

7. ODBOR OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

V rámci riešenia tohto projektu boli z prírodných kúpalísk odobraté a vyšetrené 2 vzorky zo Zelenej vody. Ani v jednej zo vzoriek nebola zistená prítomnosť siníc tvoriacich vodný kvet.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V súvislosti so zisťovaním výskytu legionel a améb vo vodovodných sieťach v zdravotníckych zariadeniach nebola v I. polroku 2013 požiadavka na vyšetrenie vyššie uvedených ukazovateľov.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY A VODY VO WATERCOOLEROCH

Úloha je realizáciou kontroly zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd, tuzemských i z dovozu, perlivých i neperlivých, ohrievaných aj chladených vo watercooleroch, určených pre používanie verejnosti v nebytových budovách, v nemocniciach a lekárnach. Ide o monitoring ich mikrobiologickej kvality a monitoring chemických ukazovateľov (kadmium, olovo, arzén, ortuť).

Za I. polrok 2013 bolo v súvislosti s riešením tejto úlohy vyšetrených chemicky 24 vzoriek, mikrobiologicky a biologicky 27 vzoriek minerálnych a pramenitých balených vôd a vôd vo watercooleroch.

7.5 MATERSKÉ MLIEKO

V sledovanom období nebola požiadavka na vyšetrenie materského mlieka.

7.12 STANOVENIE METABOLITOV TOLUÉNU V MOČI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

Úloha je zameraná na sledovanie vylučovania kyseliny hippurovej a o-krezolu v moči zamestnancov exponovaných rôznym koncentráciám toluénu v pracovnom prostredí a na zistenie korelácie medzi hodnotami kyseliny hippurovej a o-krezolu.

V súvislosti s touto úlohou bolo v priebehu I. polroka 2013 vyšetrených 8 vzoriek moču .

7.17 PREŽÍVANIE TERMOTOLERANTNÝCH KAMPYLOBAKTEROV

V I. polroku 2013 bolo vyšetrených 18 kmeňov kampylobakterov. 15 kmeňov bolo biochemicky potvrdených ako Campylobacter jejuni. U 3 kmeňov sme zaznamenali prechod do nekultivovateľnej formy v dôsledku kokovitého rozpadu.

7.18. MONITORING EXPOZÍCIE ZAMESTNANCOV OPERAČNÝCH SÁL NARKOTIZAČNÝMI PLYNMI

Ide o monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi podľa nariadenia vlády SR č. 471/2011.

V priebehu I. polroku 2013 nebola požiadavka na vyšetrenie týchto parametrov.

7.20 MONITORING OBSAHU DUSIČNANOV VO VODNÝCH ZDROJOCH INDIVIDUÁLNEHO ZÁSOBOVANIA

Cieľom sledovania obsahu dusitanov a dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania je zhodnotenie stavu kontaminácie pitných vôd týmito zlúčeninami.

V sledovanom období bolo v súvislosti s riešením tejto úlohy vyšetrených celkom 213 vzoriek.

Podiel L RÚVZ na úlohách iných odborov a oddelení

Spolupráca s Odborom hygieny životného prostredia a zdravia

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí.

Cieľom úlohy je sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kotinínu v biologickom materiáli (moč).

V priebehu I. polroku 2013 bolo vyšetrených celkom 11 vzoriek

Spolupráca s Odborom hygieny výživy a bezpečnosti potravín

Zabezpečovanie kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu monitorovaním obsahu jódu v jedlej soli je cieľom úlohy **3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli**. Laboratórne vyšetrenia kuchynskej soli, vrátane morskej soli, sú zamerané na obsah KI a KIO₃.

V I. polroku 2013 v súvislosti s riešením tejto úlohy bol v jedlej soli vyšetrený obsah KI a KIO₃ v 20 vzorkách.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Cieľom úlohy je zistiť úroveň spotreby vybraných prídavných látok v potravinách, porovnať ich príjem so stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) a tým zistiť mieru závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom.

V uvedenom období nebola požiadavka vyšetrenia týchto látok.

3.9 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch.

Za sledované obdobie boli vyšetrené 2 vzorky výživových doplnkov na prítomnosť probiotických kmeňov ako i na mikrobiálnu čistotu. V oboch vzorkách bola zistená dostatočná terapeutická dávka probiotických baktérií a ani v jednej z vyšetovaných vzoriek nebola zistená mikrobiálna kontaminácia.

Spolupráca s Odborom hygieny detí a mládeže

4.2 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V I. polroku roku 2013 bolo v rámci tejto úlohy analyzovaných celkom 30 vzoriek hotovej stravy (obedov).

Spolupráca s Odborom epidemiológie

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Na predchádzanie nozokomiálnym nákazám vyšetrujeme vzorky prostredia, vzorky materiálu na kontrolu sterility, bioindikátory na kontrolu správnej funkcie sterilizačných prístrojov a stanovujeme účinnosť dezinfekčných prostriedkov na bakteriálne kmene.

V 925 steroch z nemocničného prostredia boli izolované : 14x *Pseudomonas aeruginosa*, 9x *Staphylococcus aureus* , 4x *Klebsiella pneumoniae* a 1x *Klebsiella oxytoca*. Účinnosť 5 dezinfekčných roztokov bola sledovaná na kmeňoch *Staphylococcus aureus*, *Pseudomonas aeruginosa* a *Pseudomonas putida*.

Správna funkcia sterilizačných prístrojov bola overená 855 vzoriekz tohto počtu boli 3 vzorky pozitívne na *Bacillus atrophaeus* a 2 vzorky na *Geobacillus stearothermophilus*.

ŠPECIALIZÁCIA ODBORNÝCH ČINNOSTÍ 2013

OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

Okruhom špecializovanej činnosti v oblasti Objektivizácie faktorov prostredia je pre Laboratóriá RÚVZ Trenčín:

- **diagnostika baktérií rodu *Campylobacter***. V priebehu I. polroku 2013 bola požiadavka na vyšetrenie tohto ukazovateľa v 45 vzorkách potravín – a v 15 vzorkách sterov. Ani v jednej zo vzoriek nebola zistená prítomnosť termotolerantných kampylobakterov

- **analýza biologického materiálu (moč) na obsah:** kotinínu, kyselín hippurovej, metylhipurových, mandľovej. Uvedené ukazovatele boli v priebehu I. polroku 2013 vyšetrované spolu v 19 vzorkách biologického materiálu

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva SR a zdravotného uvedomenia

Na základe požiadaviek ÚVZ SR bolo kontaktovaných 120 osôb určeného veku a pohlavia na zisťovanie údajov do dotazníka o zdravotnom uvedomení – získané údaje sú priebežne zaznamenávané do databázy.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

RÚVZ Trenčín bol jedným z organizátorov už **V. celoslovenskej odbornej konferencie SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ** konanej dňa 10.04.2013 na EXPO CENTER a.s. v Trenčíne, odborného podujatia Slovenskej lekárskej spoločnosti Slovenskej

epidemiologickej a vakcinologickej spoločnosti v spolupráci s ÚVZ SR a Fakulty zdravotníctva TnUAD v Trenčíne, za odbornej garancie doc. MUDr. Zuzany Krištúfovej.

Počet prítomných na odbornom seminári bol 77 osôb. Konferencia bola hodnotená SACCME kreditmi.

V podmienkach RÚVZ Trenčín vykonávame najmä prednáškovú činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti nášho regiónu.

V mesiacoch január - marec 2013 v rámci **projektov "Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR" a "Monitoringu spotreby prídavných látok v potravinách "** pracovníci OPZ v spolupráci s OHV vyšetrili 71 respondentov.

Uskutočnili sa preventívne vyšetrenia u vybraných pracovníkov. Boli merané antropometrické ukazovatele, tlak krvi, % telesného tuku a hladiny celkového cholesterolu, HDL a LDL-cholesterolu, triglyceridov a glykémie v krvi.

Problematike ozdravenia výživy sa venovali počas týchto konkrétnych aktivít:

8.-11.1.2013 – Johnson Controls Trenčín - 49 vyšetrených

20.2.2013 – De Bondt Trenčín – 17 vyšetrených

6.3.2013 – Riaditeľstvo PZ Nové Mesto nad Váhom – 5 vyšetrených

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

V rámci kampane Vyzvi srdce k pohybu sme od apríla do júna 2013 distribuovali plagáty, prihlášky, zdravotno-výchovný materiál a informovali o povinnostiach účastníkov kampane v: jedálni FN Trenčín, vojenskej poliklinike v Trenčíne, RÚVZ v Trenčíne, SZŠ v Trenčíne, Dopravnej akadémii v Trenčíne, ZŠ v Motešiciach, vo firme Konštruktá Trenčín a EMERSON Nové Mesto nad Váhom. Prihlášky sme odosielali na RÚVZ Banská Bystrica.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2014

Prednášky na tému Fajčenie a drogy – na 9 základných školách, jednej špeciálnej ZŠ a 1 strednej škole, 541 edukovaných

V mesiacoch máj – jún 2013 bol realizovaný prieskum Global School Personnel Survey (GSPS), ktorý je satelitným k prieskumu GYTS. Vykonaný bol na 4 základných školách u pedagogických zamestnancov. Bolo vyplnených 92 dotazníkov.

31.mája 2013 sa uskutočnil Svetový deň bez tabaku v OC Laugarício Trenčín. Vyšetrovali sme tlak krvi, obsah CO a % COHb vo vydýchnutom vzduchu u fajčiarov. Vyšetrených bolo 43 návštevníkov.

V rámci tohto dňa sme vykonávali aktivity počas týždňa aj na 5 základných školách (ZŠ Nová Bošáca, ZŠ Novomeského Trenčín, ZŠ Podolie, ZŠ Melčice-Lieskové a ZŠ Nálepka Nové Mesto nad Váhom). Premietali sme DVD „Kým stúpa dym“, merali CO vo výdychu a distribuovali zdravotno-výchovný materiál.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V rámci prednášok Fajčenie a drogy sa venujeme aj problematike alkoholizmu – na 9 základných školách, jednej špeciálnej ZŠ a 1 strednej škole, 541 edukovaných

2.7.2013 sa uskutočnil Deň zodpovednosti v OC MAX v Trenčíne. Návštevníkom sme merali tlak krvi a pečenevé testy. Každý účastník tiež vyplnil anonymný dotazník o konzumácii

alkoholických nápojov. Poskytli sme im tiež odborné poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál. Celkovo bolo 44 vyšetrených.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Podieľame sa na organizovaní jednotlivých seminárov JDS KO Trenčín, organizačne už pripravujeme II. ročník výstavy Senior Expo, ktorá sa uskutoční v dňoch 25. až 26.10.2013 na výstavisku v Trenčíne. V rámci týždňa mozgu, ktorý už po 4 krát realizujeme s Nadáciou Memory sme uskutočnili aktivity: pre verejnosť – 7x, pre študentov – 2x.

Aktivity v médiách - Trenčianska televízia, účasť televízie na prednáškach dňa 12.3.2013 v knižnici M.Rešetku s aktívnym vstúpením Dr. Dobiášovej a iné upútavka Týždňa mozgu v regionálnej tlači – INFO Trenčín.

30.5.2013 sa uskutočnila prednáška Kardiovaskulárne ochorenia a ich prevencia v Senior klube, ZŠ Východná Trenčín, kde bolo poskytnuté aj meranie tlaku krvi. Počet: 25 účastníkov, prednášajúca: PhDr. Meravá Zlatica

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

V podmienkach RÚVZ Trenčín vykonávame najmä prednáškovú činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti nášho regiónu vo všetkých 9 cieľoch uvedeného projektu.

Fajčenie a drogy – na 9 ZŠ, jednej špeciálnej ZŠ a 1 strednej škole, 541 edukovaných

Sexuálna výchova – na 7 základných školách, jednej strednej škole, 378 edukovaných

Úrazy a prvá pomoc – na 2 materských školách a 6 základných školách, 333 edukovaných

Zdravý životný štýl – v jednej MŠ, 3 ZŠ a jednej strednej škole, 171 edukovaných

Zdravá výživa – na 4 základných školách a jednej materskej škole, 141 edukovaných

Prevencia kardiovaskulárnych ochorení - na 1 strednej škole, 65 edukovaných

Prevencia zubného kazu – na 2 materských školách a 7 základných školách, 352 edukovaných

9.8 CINDI program SR

V I. polroku sme podporovali a rozvíjali verejné zdravie s cieľom dosiahnuť trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva. V PZ sme u vyšetrených klientov na základe výsledkov antropometrických vyšetrení (počet 338), biochemických vyšetrení (počet 1180), merania tlaku krvi (338 meraní), pulzu (324 meraní) .

16.3.2013 sa konal Jarný most – Deň srdca v OC MAX Trenčín. Realizoval ho RÚVZ v Trenčíne v spolupráci s firmou ADVANTAGE a Nadáciou srdca. Bol spropagovaný aj v regionálnej televízii a na web stránke RÚVZ.. Celkovo bolo vyšetrených 74 návštevníkov.

Počas Svetového dňa zdravia 5.4.2013 sme vykonávali preventívne vyšetrenia u návštevníkov v budove NOMA, Trenčín. Vykonávalo sa meranie tlaku krvi, % telesného tuku, obvodu pása/bokov a hladiny celkového cholesterolu v krvi. Počet vyšetrených: 50

9.9 EHES - European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Realizovanie projektu prebiehalo (rok 2011 a 2012) – s výsledkami sme oboznámili účastníkov konferencie Surveillance chronických chorôb a Ošetrovateľstvo a zdravie konané v tomto roku v Trenčíne.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trnave**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
1.1	PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky
1.2	NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky
1.3	ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ	ÚVZ SR
	medziodborová úloha (odbory HŽP, PPL a OFŽP) ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ	Roky 2013 - 2015
1.4	SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKO VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DEŤÍ V ROZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA	ÚVZ SR
	medziodborová úloha (odbory HŽP, HDM a OFŽP) ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ	Roky 2013 - 2015
1.5	ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKO V PITNÝCH VODÁCH	RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre pitnú vodu
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky
1.6	TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	Rok 2013, 2014
1.7	Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách	RÚVZ so sídlom v Žiline
	Vybrané RÚVZ v SR	Roky 2013 - 2015

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Anotácia

Od roku 1997 prebiehajú v Slovenskej republike aktivity zamerané na zlepšenie zdravotných ukazovateľov populácie poukazujúce na negatívny vplyv zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí. SR je zapojená do celoeurópskeho procesu v rámci ktorého sa vyvíja veľké úsilie na redukciiu resp. predchádzanie ochoreniam, ktoré priamo alebo nepriamo súvisia s podmienkami života populácie. Na 5.ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Parme v marci 2010 bolo konštatované, že napriek tomu že sa v oblasti environmentálneho zdravia dosiahli pozitívne výsledky, neustále sa objavujú nové hrozby zo životného prostredia, ktorým je európska populácia vystavovaná (nanotechnológie, klimatické zmeny, chemické disruptory a pod.). Na základe nových vedeckých dôkazov sú identifikované nové oblasti ktorým je potrebné venovať pozornosť zo strany odborných inštitúcií a odborníkov verejného zdravotníctva. Identifikácia a prioritizácia takýchto hrozieb pre populáciu v SR na národnej úrovni (SR) je predmetom aktualizácie súčasného Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.).

Na rok 2013 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

Anotácia

Informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS) je účinným nástrojom na podporu tvorby politiky, umožňuje nastavenie priorít na základe súboru dôkazov, zdokonaľuje prístup k informáciám a posilňuje komunikáciu s verejnosťou. Piata ministerská konferencia o životnom prostredí a zdraví v Parme 2010 odporučila ďalšie aktivity na rozvoj systému v jednotlivých krajinách s jednotnou koordináciou, s cieľom rozvíjať tento systém aj naďalej, a to na príslušnej regionálnej úrovni členských krajín. Pokračovanie projektu, ktorý prebiehal v rokoch 2004 - 2007 bude zamerané na prehodnotenie indikátorov 4 RPG CEHAPE v zmysle záverov 5. ministerskej konferencie a testovanie návrhov nových indikátorov z hľadiska dostupnosti a ich sledovania na národnej a regionálnej úrovni.

Na rok 2013 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Anotácia

Biologické monitorovanie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie. Biologické monitorovanie v rámci tejto úlohy bude zamerané na monitorovanie expozície, teda stanovenie chemického faktora (v danom prípade kadmia) alebo jeho metabolitu (v danom prípade kotinínu) v biologickom materiáli (moči).

Kotínin, ktorý vzniká v tele človeka z nikotínu je najvhodnejší ukazovateľ expozície človeka tabakovému dymu. Hlavný prínos biologického monitorovania populácie, ktorú bude reprezentovať matka, otec a ich dieťa za všeobecnú populáciu a zamestnanci vybraných profesií za oblasť pracovného prostredia je, že sumuje všetky cesty vstupu chemických faktorov do organizmu - inhalačnú, dermálnu, tráviacim traktom a ich kombinácie.

Vo všeobecnosti pri biologickom monitoringu je dôležité poznať vlastnosti sledovaného chemického faktora, metabolizmus, priebeh vylučovania a taktiež zvoliť vhodnú dobu odberu biologického materiálu. V rámci tejto úlohy bude výber markerov pre HBM, použitá metodika pre výber populačných skupín, vyškolenie pracovníkov pre odber vzoriek biologického materiálu, dotazníkový prieskum, laboratórne vyšetrenia, zhromaždenie a vyhodnotenie výsledkov založený na poznatkoch získaných v rámci európskeho projektu DEMOCOPHES. Participácia ÚVZ SR a RÚVZ v Banskej Bystrici na tomto projekte vytvorila dobrý základ pre implementáciu metodiky HBM validovanej na európskej úrovni v Slovenskej republike a získanie kvalitných údajov o reálnej záťaži obyvateľstva určitým škodlivinám z prostredia.

Úloha bude realizovaná v spolupráci odborov hygieny životného prostredia, preventívneho pracovného lekárstva a objektivizácie faktorov v životnom a pracovnom prostredí.

Pre rok 2013 bude vypracovaný pilotný projekt s prípravou pre prácu v teréne, zaškolenie pracovníkov, príprava laboratórií pre analýzu.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V ROZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Anotácia

Zámerom tejto úlohy je zúročenie personálnych a technických kapacít a skúseností získaných realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE pri sledovaní kvality vnútorného prostredia základných škôl v rôznych regiónoch Slovenska ako nástroja pre overovanie a ďalšie rozvíjanie environmentálno-zdravotných indikátorov špecificky určených na zisťovanie pokroku pri plnení CEHAPE.

Metodika preverená realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE, do riešenia ktorých bol ÚVZ SR zapojený, umožňuje sledovať kvalitu vnútorného ovzdušia škôl prostredníctvom vybraných chemických (CO₂, NO₂, prchavé organické látky (VOC), formaldehyd, prachové častice PM_{2,5} a PM₁₀), fyzikálnych (teplota, relatívna vlhkosť) a biologických (alergény, baktérie, plesne) faktorov prístrojovou technikou, resp. prostredníctvom tzv. pasívnych samplerov a zároveň vplyvu ovzdušia na respiračné zdravie detí hodnotené pomocou vyšetrenia funkcie pľúc metódou spirometrie, ako aj na základe údajov poskytnutých rodičmi detí vo forme dotazníkov. Dotazníky vďaka ich širokému zameraniu slúžia zároveň aj na odhaľovanie možných vonkajších i vnútorných príčin zhoršovania kvality ovzdušia v školách. Získané poznatky sú následne využité pri tvorbe nových politík v oblasti prevencie vzniku alergických a respiračných ochorení u detí, akými sú napr. astma či bronchitída a zároveň aj tvorbu všeobecných a prípadne aj konkrétnych odporúčaní pre manažment škôl zameraných na zlepšovanie kvality prostredia v školských triedach.

Zámerom uvedeného projektu je zaškoliť pracovníkov vybraných RÚVZ a aplikovať osvedčenú metodiku, používanú pre štúdie tohto typu v Európe, aj v ďalších regiónoch Slovenska (dve školy

v každom z ôsmich krajov Slovenska, účasť cca. 1200 žiakov vo veku 7 – 11 rokov) a získať tak údaje vhodné pre zavedenie nových indikátorov komplexného informačného systému o životnom prostredí a zdraví (ENHIS) na národnej úrovni.

Úloha bude realizovaná v spolupráci odborov hygieny životného prostredia, detí a mládeže a objektivizácie faktorov v životnom a pracovnom prostredí.

Pre rok 2013 bude vypracovaný pilotný projekt s prípravou pre prácu v teréne, zaškolenie pracovníkov, príprava laboratórií pre analýzu.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Anotácia

Pesticídne látky tvoria širokú a chemicky veľmi rôznorodú skupinu látok, určených na ničenie škodcov, burín a pod. Pre účely sledovania kvality pitnej vody sa laboratórne overujú hlavne herbicídy a im podobné látky. V počiatkoch ich využívania boli pesticídne látky veľmi perzistentné (DDT, heptachlór, lindan a pod.) a aj v súčasnosti môžu predstavovať napriek ich dlhodobému zákazu problémy zo starých záťaží. Nová generácia pesticídnych látok je už pomerne ľahko odbúrateľná, napriek tomu však môžu ohrozovať kvalitu vody vo vodárenských zdrojoch. Čo sa týka týchto látok, vyskytujú sa medzi nimi látky vysoko toxické, ale aj netoxické a podľa toho je ich účinok na zdravie veľmi rôznorodý (poškodenie pečene, obličiek, karcinogénne pôsobenie, narušenie hormonálneho a reprodukčného systému a pod).

V súlade s európskou legislatívou sa podľa aktuálnych národných predpisov v oblasti pitnej vody v SR zisťujú tie pesticídy, ktorých prítomnosť vo vode možno predpokladať. Zmapovanie aktuálneho stavu by nemalo predstavovať len rutinné analýzy, ale cieleňé stanovenia zamerané na tie pesticídne látky, ktoré sa môžu v konkrétnom vytypovanom vodárenskom zdroji vyskytovať. V SR evidujeme množstvo pesticídnych látok, o ktorých nevieme presnú informáciu, ktorá látka sa v konkrétnom území aplikovala. V posledných rokoch sa na základe odborných informácií v Európe najviac používali nasledovné pesticídne látky: atrazín a príbuzné produkty, simazin, mecoprop, benzatón, diuron, isoproturon a ďalšie. V nadväznosti na aktuálne výskumné úlohy VÚVH Bratislava a laboratórne analýzy Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. boli pri aktualizácii látok určených na ničenie hmyzu, burín a pod. vytypované vo vodách na území SR nasledovné reziduá pesticídov: *atrazin, simazin, terbutylazin, chlórtoleuron, izoproturon*.

Pre I. polrok 2013 budú preverené možnosti analýz rezíduí pesticídnych látok v pitných vodách a v II. polroku budú vytypované konkrétne vodárenské lokality pre zber informácií. Laboratória RÚVZ Trnava nevykonávajú analýzy rezíduí pesticídov.

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

Anotácia

Projekt zameraný na detskú úrazovosť a jej prevenciu. Partnermi projektu je 34 krajín (za SR: ÚVZ SR). Koordinátorom je The Royal Society for the Prevention of Accidents (UK). Výstupom budú Národné správy o bezpečnosti detí, ktorú budú súčasťou projektu TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Children's Safety) financovaného z EÚ, pod vedením Európskej Aliancie pre bezpečnosť detí detí (European Child Safety Alliance), v spolupráci s

Európskou komisiou, RoSPA, Nordic School of Public Health, Dublin City University, Swansea University, European Public Health Alliance and Association, Schools for Health in Europe, European Transport Safety Council, UNICEF, World Health Organization (WHO) a národnými partnerskými organizáciami v každej z participujúcich krajín. Národné správy budú poskytovať prehľad o existujúcich alebo rozpracovaných politikách jednotlivých participujúcich krajín zameraných na riešenie problematiky vysokej úmrtnosti detí v dôsledku neúmyselných úrazov v participujúcich krajinách. Národné správy majú tiež poskytnúť dobré príklady prevencie úrazom detí, ktoré môžu byť aplikované v iných krajinách na národnej alebo lokálnej úrovni. Akčné plány pre bezpečnosť detí majú uľahčiť plánovanie prevencie na európskej úrovni a podporu úsilia na lokálnej úrovni, vrátane novej oblasti týkajúcej sa nerovností a detských úrazov.

Na rok 2013 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Anotácia

V rámci Slovenskej republiky je uvádzaných do prevádzky čoraz viac veľkých bazénových hál s celoročným využitím, ktorých súčasťou tvoria veľké bazénové plochy a plochy s bazénovými atrakciami s teplou či už termálnou alebo teplou pitnou bazénovou vodou.

Ide o moderné bazénové haly, v ktorých budú mikroklimatické podmienky ovplyvňované nielen zvýšenou prirodzenou vlhkosťou z bazénových plôch a vodných atrakcií, ale aj z množstva živej zelene, ktorá tvorí bohatú dekoráciu vo vnútorných priestoroch okolo bazénových plôch.

Vplyv na mikroklimatické podmienky budú mať aj veľké presklenné plochy týchto hál a konštrukcie striech z rôznorodých novodobých fóliových materiálov, kde je možné odôvodnene predpokladať vytváranie skleníkových efektov.

Je žiadúce overiť ako navrhnuté vzduchotechnické systémy dokážu zabezpečiť dodržanie prípustných mikroklimatických podmienok v navrhnutých zariadeniach. V rámci projektu bude potrebné spoločnou metodikou zabezpečiť meranie a hodnotenie vybraných fyzikálnych, chemických a biologických faktorov prostredia a vyhodnotiť vplyv sledovaných faktorov na kvalitu ovzdušia a vnútorného prostredia v bazénových halách.

Na rok 2013 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
2.1	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky
2.2	Intervencie na podporu zdravia pri práci	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky
2.3	Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici	Rok 2013
2.4	Ľudský biomonitoring - sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom a pracovnom prostredí	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	medziodborová úloha (odbory HŽP, PPL a OFŽP) RÚVZ v sídle kraja a ďalšie vybrané RÚVZ	Rok 2013 a ďalšie roky
2.5	Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky
2.6	Aktuálne problémové situácie riešené v jednotlivých regiónoch	RÚVZ v sídle kraja
	RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. **Dopracovať a uplatňovať** nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci a umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Zadávaním údajov o nových pracoviskách s vyhlásenými RP, počte zamestnancov, rizikových faktoroch atď. do programu ASTR vedieme evidenciu rizikových prác za región Trnava (okresy Trnava, Piešťany, Hlohovec).

V rámci ŠZD sledujeme pracovné podmienky zamestnancov, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov, používanie OOPP, realizáciu opatrení na zníženie rizika, výsledky a intervaly preventívnych lekárskeho prehliadok a pod. Upozorňujeme zamestnávateľov hlavne na potrebu prehodnotenia pracovných činností zaradených do 4. ktg rizika, resp. na potrebu realizácie opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce 4. ktg.

V termíne od 01.01.2013 – 30.06.2013 sme vykonali 59 previerok v rámci ŠZD, bolo vydaných 6 nových rozhodnutí o zaradení pracovných činností do rizikových prác, 3 boli zrušené, prehodnotených bolo 10.

V rámci výkonu ŠZD sledujeme vykonávanie preventívnych lekárskeho prehliadok u zamestnancov zaradených na rizikové práce.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 471/2011 Z. z. harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a

zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V prvom polroku 2013 sme vykonali celkovo 117 previerok zameraných na činnosť podľa NV SR 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov v organizáciách, kde sa používajú nebezpečné chemické faktory. Previerky boli vykonané: v priemyselných podnikoch - 45, v poľnohospodárskych organizáciách - 6, v predajniach - 11, v laboratóriách - 4, v múzeu - 1, v lekárňach - 1, v zdravotníckych zariadeniach - 4 a na nakladanie s NO - 45. Pri previerkach sa sledovalo skladovanie nebezpečných chemických látok a prípravkov, odborná spôsobilosť pracovníkov, spôsob evidencie toxických látok a zmesí, vypracovanie prevádzkových poriadkov, podmienky predaja, používanie OOPP, spôsob nakladania s nebezpečnými odpadmi.

Boli vydané 3 povolenia na používanie veľmi toxických látok a zmesí, 45 povolení na nakladanie s nebezpečnými odpadmi samostatným rozhodnutím, resp. v rámci uvedenia priestorov do prevádzky.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu alebo obchodovanie s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami boli vydané po preskúšaní pre 5 žiadateľov, bez skúšok pre 27 žiadateľov.

Pre zamestnávateľov i zamestnancov sme poskytovali konzultácie, týkajúce sa práce s nebezpečnými chemickými faktormi.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s expozíciou chemickým faktorom (NV SR č. 355/2006 Z. z.)	P o č e t
Celkový počet previerok	117
Kontrolné listy	14

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerat' sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej

karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

V rámci ŠZD vyhľadávame pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov a zamestnávateľov upozorňujeme na povinnosť mať tieto postupy posúdené orgánom verejného zdravotníctva. Bolo vydaných 22 súhlasných rozhodnutí na manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi, z toho bolo vydaných 18 rozhodnutí na manipuláciu s azbestom pri búraní stavieb a výmene AZC rúr v bytových domoch, pri odstraňovaní AZC strešnej krytiny z rodinných domov, pri odstraňovaní izolačných dosiek z fasády tribúny štadióna Antona Malatinského. V rámci ŠZD a na základe žiadostí bolo v prvom polroku 2013 vykonaných 16 previerok pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Pri ŠZD kontrolujeme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri manipulácii s chemickými karcinogénmi a mutagénmi v zmysle príslušných nariadení vlády SR. Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

<p align="center">Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s expozíciou chemickým karcinogénom a mutagénom vrátane azbestu <i>(NV SR č. 356/2006 Z. z. , v znení NV SR č. 301/2007 Z. z. a NV SR č. 253/2006 Z. z.)</i></p>	<p align="center">P o č e t</p>
<p><i>Celkový počet previerok</i></p>	<p align="center">16</p>
<p><i>Kontrolné listy</i></p>	<p align="center">9</p>

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Anotácia

Uplatňovať legislatívnu úpravu – vyhlášku MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, pri výkone ŠZD, pripraviť jej novelizované znenie.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž na návrh zamestnávateľa za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže u vybraných profesií, v prípade potreby vyžiadať stanovisko ÚVZ SR.

V prvom polroku 2013 sme posudzovali hodnotenie psychickej pracovnej záťaže /PPZ/ u zamestnancov spoločnosti TRANSPETROL, a.s., pracovisko Prečerpávacia stanica 5 v Bučanoch. Hodnotenie PPZ vypracovala pracovná zdravotná služba. Z hľadiska psychickej pracovnej záťaže uvedené hodnotenie splňalo formálne aj obsahové náležitosti hodnotenia psychickej pracovnej záťaže a kategorizácie prác z hľadiska psychickej pracovnej záťaže podľa Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku

kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

Rizikové práce z hľadiska psychickej pracovnej záťaže RÚVZ so sídlom v Trnave eviduje na dvoch základných školách u pedagogických pracovníkov – riaditeľ, zástupca riaditeľa a učiteľ I. stupňa ZŠ ďalej na pracovisku Spoločná dozorná v závode Atómové elektrárne Jaslovské Bohunice u operátorov spoločnej dozorne a na pracovisku TRANSPETROL a.s., Prečerpávacia stanica (PS 5) Bučany.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s psychickou záťažou (NV SR č. 542/2007 Z. z.)	P o č e t
<i>Celkový počet previerok</i>	<i>1</i>
<i>Kontrolné listy</i>	<i>4</i>

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

V prvom polroku 2013 sme prešetrovali tri podozrenia na vznik choroby z povolania z DNJZ.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

V prvom polroku 2013 sme v rámci ŠZD a prostredníctvom poradní zdravia navrhovali a usmerňovali zamestnávateľov na zlepšenie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov.

Na našej webovej stránke máme vytvorenú stránku poradenskej a konzultačnej činnosti odboru PPL, kde uverejňujeme aktuálne problematiky (odstraňovanie AZC materiálov, opatrenia v mimoriadne teplých dňoch a pod.)

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Anotácia

Realizovať informačné a intervenčné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných rizík pri práci. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Zapájame sa do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci na našej webovej stránke.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Anotácia

Spracovať národné výsledky kampane zameranej na posúdenie psychosociálnych rizík pri práci, ktorá bola realizovaná v spolupráci s orgánmi inšpekcie práce podľa jednotného metodologického protokolu v 99 podnikoch v SR v troch odvetviach: zdravotníctvo a sociálne služby, služby – hotely a reštaurácie, podniková preprava tovarov.

V rámci kampane SLIC boli vykonané v predchádzajúcom období spoločné previerky v 3 subjektoch: Alzheimercentrum Piešťany, n.o., Hotel Esplanade, Slovenské liečebné kúpele, a.s., Piešťany, Veľkopek, a.s. Piešťany.

Spracovanie a vyhodnotenie výsledkov kampane zabezpečuje ÚVZ SR.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

2.3.1 - Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP)

Anotácia

Epidemiologické štúdie typu prípad – kontrola sú zamerané na objasnenie vplyvu faktorov životného prostredia, pracovného prostredia a životného štýlu na výskyt nádorových ochorení. Štúdia zameraná na štúdium chronických ochorení a nádorov pankreasu. Práca je zameraná na rizikové faktory životného štýlu (fajčenie, stravovacie zvyklosti, fyzická aktivita), osobnú a zdravotnú anamnézu, biologické rizikové faktory a pracovnú expozíciu. Ide o spoločné úsilie zdravotníckych pracovníkov viacerých odborov preventívnej aj klinickej medicíny a ďalších

vedeckých pracovníkov v objasňovaní kauzálnych súvislostí nádorových ochorení pankreasu. Poznatky sa budú priebežne uplatňovať v podpore zdravia obyvateľstva.

Nie sme riešiteľským pracoviskom.

2.3.2 Pilotná štúdia rakoviny močového mechúra

Anotácia

Overí sa spolupráca s americkými výskumníkmi. Protokol štúdie a pracovné postupy čerpajú zo štúdií nádorových ochorení pľúc, vedených IARC Lyon tým istým hlavným riešiteľom.

Rakovina močového mechúra je 9. najčastejšie diagnostikovanou rakovinou vo svete. Predstavuje heterogénnu skupinu zhubných nádorov s rôzne invazívnym rastom, kde sa doposiaľ neznámou mierou uplatňujú rozdielne v príčinných súvislostiach vonkajšie faktory. Študujú sa najmä súvislosti s fajčením, s pracovnou expozíciou arylamínom, s bakteriálnymi a vírusovými zápalmi močových ciest; ďalej sa zisťujú súvislosti s expozíciou ionizujúcemu žiareniu, arzénu, chlóru.

Je to epidemiologická štúdia typu prípad-kontrola. V pilotnej fáze sa má získať k spolupráci 20 pacientov; kontroly sú z predchádzajúcich štúdií nádorov.

Nie sme riešiteľským pracoviskom.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Anotácia

Biologické monitorovanie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie. Biologické monitorovanie v rámci tejto úlohy bude zamerané na monitorovanie expozície, teda stanovenie chemického faktora (v danom prípade kadmia) alebo jeho metabolitu (v danom prípade kotinínu) v biologickom materiáli (moči). Kotinín, ktorý vzniká v tele človeka z nikotínu je najvhodnejší ukazovateľ expozície človeka tabakovému dymu. Hlavný prínos biologického monitorovania populácie, ktorú bude reprezentovať matka, otec a ich dieťa za všeobecnú populáciu a zamestnanci vybraných profesií za oblasť pracovného prostredia je, že sumuje všetky cesty vstupu chemických faktorov do organizmu - inhalačnú, dermálnu, tráviacim traktom a ich kombinácie.

Vo všeobecnosti pri biologickom monitoringu je dôležité poznať vlastnosti sledovaného chemického faktora, metabolizmus, priebeh vylučovania a taktiež zvoliť vhodnú dobu odberu biologického materiálu. V rámci tejto úlohy bude výber markerov pre HBM, použitá metodika pre výber populačných skupín, vyškolenie pracovníkov pre odber vzoriek biologického materiálu, dotazníkový prieskum, laboratórne vyšetrenia, zhromaždenie a vyhodnotenie výsledkov založený na poznatkoch získaných v rámci európskeho projektu DEMOCOPHES. Participácia ÚVZ SR a RÚVZ v Banskej Bystrici na tomto projekte vytvorila dobrý základ pre

implementáciu metodiky HBM validovanej na európskej úrovni v Slovenskej republike a získanie kvalitných údajov o reálnej záťaži obyvateľstva určitým škodlivinám z prostredia.

Do projektu sa zapojíme podľa vypracovaného pilotného projektu a podľa požiadaviek riadiacej jednotky pre koordinovanie pilotného projektu.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Anotácia

Každý RUVZ vykoná štátny zdravotný dozor najmenej v piatich chránených dielňach alebo na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa použije metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; použijú sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

V prvom polroku 2013 sme vykonali ŠZD na 41 pracoviskách, kde boli zriadené chránené dielne. ŠZD bol vykonaný v rámci uvedenia priestorov do prevádzky a v rámci kontroly už zriadených chránených pracovísk.

Pri výkone sme využili metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

Trnavský región

Žilinský región

2.6.2

Prieskum psychickej pracovnej záťaže učiteľov základných a stredných škôl.

V prvom polroku 2013 sa uskutočnilo pracovné stretnutie jednotlivých RÚVZ Trnavského a Žilinského kraja za účelom prerokovania postupu a metodiky v rámci riešenia uvedenej problematiky psychickej pracovnej záťaže (PPZ) učiteľov základných a stredných škôl a určenia termínov previerok v jednotlivých základných a stredných školách.

Previerky zamerané na prieskum psychickej pracovnej záťaže budú realizované v období od septembra 2013 do konca novembra 2013. Trnavský kraj vykoná prieskum na stredných školách (štvorročné gymnázia) a Žilinský kraj na základných školách v profesii pedagogický pracovník (riaditeľ, učiteľ I. stupňa., učiteľ II. stupňa).

Na realizáciu úlohy bude uplatňovaná metodika podľa Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci – dotazník na hodnotenie psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík subjektívnej odozvy zamestnancov na záťaž podľa Meistera a hodnotenie psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík práce a pracovného prostredia z hľadiska úrovne pracovných podmienok. Informovanosť jednotlivých zamestnancov o PPZ bude overovaná novovytvoreným dotazníkom.

Dotazníky pripravil RÚVZ Trnava. Po ukončení úlohy bude spracované záverečné vyhodnotenie úlohy.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
3.1	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	15. január 2014 a ďalšie roky
3.2	Monitoring jodidácie kuchynskej soli <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	15. január 2014 a ďalšie roky
3.3	Bezpečnosť PET fliaš	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2014
3.4	Bezpečnosť výrobkov určených pre deti	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2014
3.5	Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2014
3.6	Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	31. december 2013 a ďalšie roky
3.7	Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2014
3.8	Výživa a nutričný stav seniorov v domovoch dôchodcov	RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ so sídlom v Poprade	30.5.2014
3.9	Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch	RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	RÚVZ so sídlom v Trenčíne	15. január 2014

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „Program озdravenia výživy obyvateľov SR“, ktorého aktualizácia bola prijatá vládou SR 17. decembra 2008.

Aktualizácia Programu озdravenia výživy obyvateľov SR je súčasťou preventívnych programov v rámci úloh PVV na r. 2010 a 2014 na úseku verejného zdravotníctva. Ciele na озdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu „Zdravie 21. storočia“.

Projekt - Sledovanie výživového stavu vybraných skupín obyvateľstva bol realizovaný priebežne počas roka v spolupráci z oddelením podpory zdravia tunajšieho úradu. Vo vybraných potravinárskych zariadeniach bolo vyšetrených 60 klientov v štyroch určených vekových skupinách podľa pohlavia a druhu pracovnej záťaže. Celkovo bolo vyšetrených 60 klientov, ktorí vykonávajú ľahkú prácu, resp. ľahko pracujúci, najmä v potravinárstve. Dobrovoľní účastníci, rozdelení do štyroch skupín, podľa veku a pohlavia zodpovedali dotazník zameraný na výživové zvyklosti a pohybovú aktivitu. Pred realizáciou projektu bol každý respondent podrobne informovaný o správnom spôsobe vyplňovania dotazníkov. Každá osoba vyplnila 24 hodinový retrospektívny jedálny lístok, ktorý bol pracovníkmi RÚVZ spracovaný v programe ALIMENTA, tým bola vyhodnotená biologická a energetická výživová hodnota skonsumovanej stravy. Každému boli zmerané somatotropické ukazovatele ako výška, hmotnosť, vypočítaný bol BMI index a WHR index. Z kvapky kapilárnej krvi boli vyšetrené u všetkých klientov ukazovatele tukového metabolizmu (cholesterol, triglyceridy, HDL a LDL cholesterol) ako aj hodnota glukózy a vypočítaný AI index. Na základe výsledkov vyšetrenia, ale aj pri záujme zo strany respondentov boli poskytnuté rady o zásadách správnej a racionálnej výživy a významu zvýšenej pohybovej aktivity v každom veku. Projekt bude pokračovať v druhom polroku 2013.

V rámci úlohy boli počas Dní zdravia v Trnave v júni 2013 záujemcovia usmerňovaní o racionálnej výžive, o zmene stravovacích návykov a životného štýlu.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Anotácia

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Sledovanie príjmu jódu z vybraných druhov potravín poukáže nepriamo na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2010 – 2014 a bude vyhodnotená v rámci aktualizovaného Programu озdravenia výživy obyvateľov SR.

Na zisťovanie obsahu KI, KIO₃ a ferokyanidu bolo odobraných 11 vzoriek kuchynskej soli. Vzorky jedlej jódovanej soli zodpovedali obsahom KI, KIO₃ a ferokyanidu v sledovaných parametroch požiadavkám PK SR. Kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín

a monitorovanie jódu v organizme sa realizuje ako súčasť projektu Sledovanie výživového stavu vybraných skupín obyvateľstva.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia RÚVZ Trnava sa podieľa na plnení tejto úlohy nasledovne:

Výšetrovaním vzoriek kuchynskej soli na obsah jodidu a jodičnanu draselného. Za 1. polrok 2013 bolo vyšetrených 47 vzoriek.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Anotácia

Výroba PET fliaš je ustanovená nariadením Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je sledovanie možných zmien v kvalite modelových potravinových simulátorov a balených vôd počas celej doby spotreby za rôznych extrémnych podmienok skladovania (vplyv vysokých a nízkych teplôt skladovania a vplyv priameho slnečného žiarenia), najmä s ohľadom na možné uvoľňovanie zdravotne rizikových faktorov.

V rámci rozpracovaného plánu úradnej kontroly odbery vzoriek v rámci kraja sa budú realizovať v septembri 2013.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Anotácia

Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, taniere, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, taniere, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb, resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

V rámci rozpracovaného plánu úradnej kontroly odbery vzoriek v rámci kraja sa budú realizovať v septembri 2013.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Anotácia

Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

V rámci rozpracovaného plánu úradnej kontroly odbery vzoriek v rámci kraja sa budú realizovať v septembri 2013.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Vychádzajúc z úloh EÚ - zistiť úroveň spotreby vybraných 2 prídavných látok (E 129 allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá) a dvoch aróm (mentofurán a kumarín) v potravinách konzumovaných dospelou populáciou a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) bude vykonávaný monitoring u 20 respondentov s ľahkou prácou v dvoch vekových kategóriách 19 – 35 ročných a 36 – 54 ročných mužov a žien v druhom polroku 2013.

Zároveň bolo odobratých 5 vzoriek na laboratórnu analýzu – kvalitatívne a kvantitatívne stanovenie vybraných prídavných látok - aróm – kumarín a mentofurán a zaslané na ÚVZ SR.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia RÚVZ Trnava sa podieľa na plnení tejto úlohy nasledovne:

V rámci tejto úlohy za 1. polrok 2013 bolo vyšetrených 156 vzoriek potravín na prítomnosť syntetických farbív.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Anotácia

Aj keď je bisfenol A schválený ako monomér na výrobu polykarbonátu jeho špecifický migračný limit bol na základe toxikologických štúdií podstatne znížený (z 3 mg/kg potravín na 0,6 mg/kg potravín) a zároveň bolo jeho používanie obmedzené pre výrobky určené pre deti do 1 roka života. V roku 2011 sa objavili informácie o úplnom zákaze používania bisfenolu A na výrobu materiálov a predmetov určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu a zároveň monitoring výskytu bisfenolu A v materiáloch a výrobkoch dostupných na našom trhu.

V rámci rozpracovaného plánu úradnej kontroly odbery vzoriek v rámci kraja sa budú realizovať v septembri 2013.

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV DÔCHODCOV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. Správna výživa má spomaliť biologický proces starnutia a dodať organizmu starých ľudí živiny potrebné na udržanie fyzickej a mentálnej činnosti a telesnej aktivity. Neracionálne stravovanie urýchľuje rytmus starnutia a umožňuje výskyt niektorých chronických ochorení, ako napr. atherosklerózy, hypertenzie, degeneratívnych zmien oporného a pohybového aparátu, diabetu, obezity, ktoré predstavujú hlavné príčiny chorobnosti a úmrtnosti starých ľudí u nás.

Na úlohe sa nepodieľame, riešiteľské pracovisko je RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Anotácia

Priaznivé účinky probiotík na ľudský organizmus, zvlášť ich potenciálna schopnosť imunomodulácie je dokázaná v rade štúdií. Vzhľadom na širokú ponuku týchto výrobkov s rôznymi druhmi a obsahmi mikroorganizmov je potrebné preveriť mikrobiálnu bezpečnosť a životaschopnosť mikroorganizmov patriacich k probiotikám stanoveným jednotným postupom

Na úlohe sa nepodieľame, riešiteľské pracovisko je RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
4.1	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2012-2016 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri	Rok 2020
4.2	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál	RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2014
4.3	Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí <i>Úloha nadväzuje na Viacročný plán pre úradnú kontrolu a štátny zdravotný dozor</i>	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	Rok 2013
4.4	Zhodnotenie príjmu jódu u obyvateľov SR	RÚVZ so sídlom v Rimavskej

		Sobote RÚVZ so sídlom v Košiciach ÚVZ SR
	vybrané RÚVZ v SR	Priebežne
4.5	Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV <i>Úloha podporuje plnenie Národného programu prevencie obezity</i>	RÚVZ so sídlom vo Zvolene RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2016
4.6	Objektivizácia expozície a hodnotenie styrenú vo vnútornom prostredí vybraných materských škôl v súvislosti s použitím polystyrénových a polyesterových materiálov	RÚVZ hl. mesto Bratislava so sídlom v Bratislave
	RÚVZ hl. m. Bratislava so sídlom v Bratislave	Rok 2013

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Anotácia

V zmysle spracovanej jednotnej metodiky zrealizovať merania antropometrických ukazovateľov v populácii detí a mládeže Slovenska od 6 do 18 rokov veku.

Výsledky meraných parametrov výšky, hmotnosti, obvodových mier a vypočítaných indexov (Rohrerov index, Body mass index, Waist-hip-ratio) prezentovať formou tabuliek a grafov.

Štatisticky spracovať ukazovatele výživovej a sociálno – ekonomickej situácie v rodinách respondentov a vyhodnotiť súvislosti.

Na základe zachovaných údajov z antropometrického prieskumu vykonaného v roku 2001 a zostavených percentilových tabuliek a grafov, určujúcich hraničné hodnoty BMI pre nadhmotnosť a obezitu, t.j. 90. a 97. percentil pre vekové skupiny 6 – 18 ročných, zistiť percentuálne zastúpenie detskej populácie s nadhmotnosťou, resp. obezitou.

Na základe výsledkov antropometrických meraní zhodnotiť trendy v telesnom raste a vývine detí a mládeže.

V roku 2013 sme sa na riešení danej úlohy nepodielali.

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Anotácia

Konzumácia stravy, ktorá svojim množstvom a zložením nezodpovedá veku dieťaťa, jeho pohybovej aktivite, vedie k stúpajúcemu výskytu obezity a výrazne zvyšuje riziko kardiometabolických ochorení. Vychádzajúc z implementácie Európskej stratégie k danému problému boli vládou SR prijaté základné dokumenty ako Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008-2015 a Národný program prevencie obezity, ktorých časť sa dotýka aj výživy detí a ich fyzickej aktivity a u ktorých pre naplnenie stanovených cieľov je potrebné

poznať východiskovú úroveň, či už stravovacích zvyklostí alebo aj individuálnej spotreby potravín v citlivej časti populácie, ktoré za SR absentujú, resp. sú k dispozícii len z niektorých regiónov.

Realizácia projektu umožní poskytnúť reprezentatívne údaje do Európskej databázy o konzumácii potravín, ktorú vytvára EFSA so zámerom jej využitia pre hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí, umožní hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí SR. Vytvorí reálny základ pre ovplyvňovanie stravovacích zvyklostí v populačných skupinách detí na báze poradní zdravia a v rámci výkonu ŠZD v zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže.

Základom pre vytvorenie databázy bude dotazníková metóda, údaje sa budú čerpať z dotazníkov pre rodičov, deti a pedagógov. Časť údajov bude získaná laboratórnym rozborom vzoriek stravy a stanovením nutričtov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Na spracovanie údajov sa využije softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3. E, ktorej základné databázy bude možné priebežne dopĺňať podľa laboratórnych zistení, na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa použije MS Excel a EPI INFO.

Dotazníky boli distribuované na 2 stredné školy (1 vidiecka SŠ, 1 mestská SŠ) podľa rozpisu a vybraných vekových kategórií. V príslušnej vekovej skupine bolo vybraných 30 chlapcov a 30 dievčat na oboch SŠ. Po vyplnení boli dotazníky zozbierané, návratnosť bola 100%. V 17. kalendárnom týždni sa uskutočnil odber stráv (obed) vo vybranom vidieckom a mestskom zariadení – celotýždňová strava spolu 10 vzoriek. V rámci projektu sme merali aj vybrané antropometrické ukazovatele (hmotnosť, výšku, obvod pásu, obvod bokov) a TK u študentov zapojených do projektu. U 18 ročných študentov, ktorí súhlasili bola po dohode s odborom podpory zdravia odobratá kapilárna krv na vyšetrenie celkového cholesterolu, triglyceridov, HDL cholesterolu, a glykémie. Získané údaje sú t. č. spracovávané a vkladané do vopred pripravených databáz.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia RÚVZ Trnava sa podieľa na plnení tejto úlohy nasledovne:

Výšetrením 63 vzoriek stravy na obsah cukrov, tukov, bielkovín, energetickú hodnotu, prítomnosť syntetických farbív a dusičnanov. Vzorky hotovej stravy boli odoberané pracovníkmi oddelení hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Trnavskom kraji.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTKO DO POTRAVIN U DETÍ

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok u detí prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Projekt bol zrealizovaný dotazníkovou metódou u žiakov základnej školy vo veku 14 rokov. Do projektu bolo zapojených 20 žiakov. Údaje získané z dotazníkov sú t. č. nahadzované do vopred pripravených mustier v programe Excel.

4.4 MONITOROVANIE JODÚRIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

Anotácia

Deficit jódu v organizme človeka môže spôsobiť vážne zdravotné problémy, čoho jedným z dôkazov môže byť aj narastajúci počet ochorení štítnej žľazy. Zvlášť rizikový je v tomto ohľade vyvíjajúci sa detský organizmus, kde jód je dôležitým stopovým prvkom pre rozvoj mentálnych schopností detí.

Na Slovensku dlhodobo absentuje monitorovanie jódu v biologickom materiáli, aj keď v okolitých krajinách je táto problematika dlhodobo v strede záujmu preventívnej medicíny. Naše poznatky získané laboratórnym skúšaním koncentrácie jódu v kuchynskej soli, sú riešením len časti problému, keďže saturáciu v organizme nepoznáme. Systematickosť krokov v sledovaní tejto problematiky zatiaľ na Slovensku chýba, aj keď práve priekaznosť monitoringu jodúrie ako ukazovateľa saturácie organizmu jódom je dokázateľne relevantná.

V rámci projektu „Ozdravenie výživy obyvateľov SR“, kde jednou z priorít je znižovanie spotreby kuchynskej soli v stravovacom režime obyvateľstva, tento problém môže získať nový rozmer, keďže doteraz (až na pár dietetických potravín) v SR je kuchynská soľ jediná potravina fortifikovaná jódom .

V roku 2013 sme sa na riešení danej úlohy nepodieľali.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Anotácia

Úroveň pohybovej aktivity detí a mládeže nie je dostatočná a podporujúca zdravie, nakoľko kondičná pohybová aktivita ešte stále nie je súčasťou bežného denného programu. Príčiny tohto stavu sú rôzne, no najvýznamnejšou z nich je nedostatočná úroveň zdravotného povedomia a nevyhovujúca dostupnosť športovísk, spĺňajúcich minimálne štandardy na ich prevádzku. Každá metóda, ktorá bude orientovaná len do oblasti výchovy ku zdraviu bez vytvorenia možností na vykonávanie pohybovej aktivity, sa stáva kontraproduktívnou. Preto je potrebné aplikovať simultánne oba prístupy, vykonávať dôslednú výchovu detí a mládeže, ale i vytvárať možnosti, príležitosti na splnenie potrieb v oblasti pohybovej aktivity.

Primeraná a vyvážená fyzická aktivita je podmienkou zdravého telesného a duševného vývinu detí a dorastu. Zároveň podporuje osobný rozvoj, je účinná v prevencii telesných i duševných chorôb, predovšetkým chronických neinfekčných a kardiovaskulárnych. Zmysluplné trávenie voľného času napomáha predchádzať závislostiam od tabaku, alkoholu, omamných a psychotropných látok. Pohybová aktivita je spolu s podporou správnej výživy oblasťou, prostredníctvom ktorej by mali byť zabezpečené ciele Národného programu prevencie obezity.

V nadväznosti na tento projekt, ktorý vyplýva z plnenia Národného programu prevencie obezity, sme vykonali cielené kontroly priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na vybraných základných a stredných školách, vrátane vonkajších telovýchovných plôch zameraných na

oddržiavanie príslušnej legislatívy. Vykonali sme 15 kontrol (10 na ZŠ, 5 na SŠ) a skontrolovali sme 48 priestorov určených na výučbu TV. Sankcie uložené neboli.

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKOLOK V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV.

Anotácia

Detská populácia je vnímavejšia na environmentálne faktory prostredia ako dospelá populácia. Pri výstavbe predškolských zariadení sa používajú rôzne druhy polystyrénových a polyesterových materiálov ako súčasť izolácie podláh a pri zateplovaní objektov. Tieto materiály sú vystavené vplyvom meniacich sa klimatických ako aj mikroklimatických podmienok, čím dochádza k uvoľňovaniu styrénu do ovzdušia. Vzhľadom na rozšírený výskyt využívania týchto materiálov, nedostatok informácií o výskyte styrénu vo vnútornom ovzduší cieľom našej úlohy je zobjektivizovať hodnoty meraní a porovnanie s limitnými hodnotami pre vnútorné prostredie citovanými vo Vyhláške MZ SR č. 259/2008 Z. z.

V roku 2013 sme sa na riešení danej úlohy nepodieľali.

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
5.1	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKÁ	TERMÍN UKONČENIA
	Zhodnotenie zdravotného rizika z prírodnej rádioaktivity v balených vodách dodávaných do distribučnej siete v rámci SR	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Nitre a v Košiciach	2015
5.2	Radiačná ochrana na dočasných defektoskopických pracoviskách v Slovenskej republike	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, v Košiciach, v Bratislave a v Nitre	2015
5.3	Sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov z lekárskeho ožiarenia	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Bratislave, Banskej Bystrici, Nitre a v Košiciach	2015
5.4	Monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí pre účely plnenia požiadaviek odporúčania Európskej komisie a zabezpečovanie činnosti komunikačného informačného systému medzi ÚVZ SR a Európskou Komisiou	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach	Priebežne

Nakoľko RÚVZ Trnava nemá odbor ani oddelenie ochrany zdravia pred žiarením, na plnení úloh sme sa nepodielali.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
6.1	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	Národný imunizačný program SR <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.2	Surveillance infekčných chorôb	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.3	Informačný systém prenosných ochorení	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.4	Nozokomiálne nákazy	RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.5	Mimoriadne epidemiologické situácie	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.6	Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV	ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu
	RÚVZ v SR	priebežne
6.7	Prevenca HIV/AIDS	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	december 2016
6.8	Poradne očkovania	RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave
	RÚVZ v SR	priebežne
6.9	Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Komárne
	RÚVZ v SR, SZU Bratislava - FVZ	do konca roku 2014

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2013, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2013 bude realizovať v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

- *Očkujúci lekári boli písomne elektronickou formou informovaní o zmenách v Očkovacom kalendári na rok 2013.*
- *Na RÚVZ sme vykonávali pohovory s rodičmi odmietajúcimi očkovanie svojho dieťaťa, v I. polroku 2013 bolo zaevidovaných 45 nových odmietnutí povinného očkovania zákonnými zástupcami detí, čo predstavuje 56 % ný nárast v porovnaní s I. polrokom 2012 (v I. polroku 2012 – 20 odmietnutí). V súvislosti s odmietaním povinného očkovania bolo prerokovaných 10 priestupkových konaní, z toho boli formou rozhodnutí uložené pokuty vo výške 1720 € (6x rozhodnutím 1660 € a 2x bloková pokuta - 60 €).*
- *Na OE boli priebežne vykonávané telefonické konzultácie pre všeobecných lekárov ohľadom povinného i odporúčaného očkovania detskej a dospelaj populácie a zároveň i konzultácie o možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.*
- *V prvom polroku 2013 bolo cestou všeobecných lekárov spropagované a zahájené vakcinologické poradenstvo, v rámci ktorého bolo zrealizovaných 6 poradní povinného očkovania a 2 poradne pred cestou do zahraničia.*
- *Aktívne sa podieľame na iniciatíve SEVS HODNOTA OČKOVANIA v rámci ktorej bola odprezentovaná v mesiaci apríl 2013 prednáška pre všeobecných lekárov pre dospelých na tému vhodnosti preočkovania dospelaj populácie proti pertussis.*
- *O možnostiach prevencie vybraných ochorení, ktoré sú preventabilné očkovaním boli poskytnuté v rámci EIW 2013 informácie pre regionálnu televíziu a regionálnu tlač ako i do odborne populárnych časopisov (Dieťa). Informácie o odporúčanom očkovaní proti pneumokokovým ochoreniam a chrípke boli podávané individuálne aj v rámci Dní zdravia 2013.*
- *V I. polroku 2013 bolo hlásených 10 prípadov infekcií na ochorenia preventabilné očkovaním (9x pertussis, 1x KMENC).*
- *V prvom polroku 2013 je vykonávaná na ambulanciách všeobecných lekárov pre dospelých kontrola povinného očkovania dospelaj populácie proti tetanu a diftérii v ročníkoch narodenia 1981 - 82. K 30.6.2013 bolo skontrolovaných 34 ambulancií všeobecných lekárov pre dospelých.*
- *Príprava kontroly povinného očkovania v spádových okresoch RÚVZ Trnava k 31.8.2013:*

1. *Vyhotovenie Záznamu z kontroly očkovania na ambulancii všeobecných lekárov pre deti a dospelých.*
2. *Písomné informovanie všetkých očkujúcich lekárov o pripravovanej kontrole očkovania a kontrolovaných ročníkoch detí podľa jednotlivých druhov očkovania.*
3. *Naplánovanie kontrol očkovania na ambulanciách VLDD a VLD tak, aby boli ukončené v jednotlivých spádových okresoch najneskôr do 30.9.2013.*

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2012 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom príchovcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

- *V zmysle Príloh č. 5 a č. 6 k zákonu č. 355/2007 Z. z. sme vykonávali previerky plnenia povinnosti hlásenia prenosných ochorení v 34 NZZ. Na Odbore epidemiológie bolo k 30.6.2013 prostredníctvom systému EPIS zaevidovaných 1180 prípadov prenosných ochorení nahlásených z ambulantných zdravotníckych zariadení - od lekárov prvého kontaktu, z mikrobiologických laboratórií, z ambulancií odborných lekárov a z ústavných zdravotníckych zariadení. Epidemiologicky bolo za I. polrok 2013 vyšetrených 211 ohnísk (I. polrok 2012 -130 ohnísk) prenosných ochorení a 5 epidémií (2012 -7 epidémií), z toho 1x epidémia salmonelózy (ÚVTOS Hrnčiarovce), 1x scarlatina (MŠ Šúrovce), 3x gastroenteritída norovírusovej etiológie (Zariadenie pre seniorov Križovany, DD Harmonia Hlohovec, Slov. liečebné kúpele Piešťany) s celkovým počtom 77 prípadov ochorení. V rámci zabezpečenia karanténnych opatrení bolo vydaných spolu 45 rozhodnutí (v I. polroku 2012 – 17 rozhodnutí) - z toho 44 x lekársky dohľad pre osoby v kontakte s prenosnými ochoreniami, resp. choré osoby s nutnosťou dispenzarizácie, 1 x karanténa pre osobu pracujúcu v potravinárstve a 9 rozhodnutí z dôvodu nariadenia protiepidemických opatrení pri hromadnom výskyte prenosných ochorení v kolektívnom zariadení.*

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

- *V rámci vykonávania ŠZD na ambulanciách všeobecných lekárov sústavne propagujeme hlásenie prenosných ochorení on - line cez program EPIS. K 30.6.2013 bolo prihlásených 20 nových lekárov. V porovnaní s 21 už prihlásenými lekármi k 1.1.2013. V prvom polroku 2013 z prihlásených lekárov pravidelne hlásilo prenosné ochorenia cca 50 % lekárov.*
- *V programe EPIS bolo v I. polroku 2013 zaevidovaných celkom 1180 prípadov prenosných ochorení, 5 epidémií a 26 týždenných krajských hlásení do SRV.*
- *Do TESSY boli v týždenných intervaloch cestou ÚVZ SR hlásené jednotlivé prípady SARI. V I. polroku 2013 bolo hlásených 14 prípadov SARI.*
- *Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz. Spätne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD.*
- *Z výstupov programu EPIS a telefonických hlásení sme v I. polroku 2013 vykonali analýzu plnenia si hlásnej povinnosti akútnych respiračných ochorení všeobecnými lekármi vyplývajúcej zo zákona NR SR č. 355/2007 Z. z., vyhodnotenie chrípkovej sezóny spolu s analýzou plnenia si hlásnej povinnosti bolo zaslané elektronickou formou všetkým všeobecným lekárom. Na základe nášho sledovania je možné konštatovať, že plnenie hlásnej povinnosti ochorení s hromadným výskytom je na RÚVZ Trnava na veľmi dobrej úrovni.*

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), vykonávanie prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľským lekárom, ako poskytovateľom údajov o NN,

môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

Na OE sa od r. 2007 realizuje projekt HELICS – EU, ktorý je zameraný na aktívnu surveillance nozokomiálnych nákaz na odd. KAIM.

VI. polroku 2013 bolo v programe spracovaných a analyzovaných 40 dotazníkov z dekurzov pacientov hospitalizovaných v roku 2012 na KAIM vo FN Trnava.

- *V prvom polroku 2013 bolo z ústavných zdravotníckych zariadení na RÚVZ hlásených spolu 143 prípadov NN.*
- *Súčasťou 5. ročníka kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky zachrániš život“), ktorá je zameraná na hygienu rúk, boli vo FN Trnava a v NAW Piešťany na viacerých oddeleniach a klinikách odobraté stery z rúk zdravotníckeho personálu v počte 51 vzoriek.*
- *Epidemiológ je v štvrtročných intervaloch prizývaný na zasadnutie komisie RALAP vo FN Trnava, v rámci ktorej sa riešia aktuálne problémy zistené pri výkone ŠZD na jednotlivých oddeleniach FN.*
- *V rámci ŠZD bolo v I. polroku 2013 na oddelení NN vykonaných 88 previerok zdravotníckych zariadení, v rámci ktorých bolo odobratých 210 vzoriek z prostredia a z vysterilizovaného materiálu. Za nedostatky zistené pri vykonávaní ŠZD bolo udelených 5 blokových pokút v celkovej výške 360 € a v správnom konaní pokuta vo výške 500 €.*
- *Vydaných bolo 30 rozhodnutí (uviedenie priestorov do prevádzky a schválenia prevádzkových poriadkov) a 3 záväzné stanoviská. V rámci testovania sterilizačných prístrojov formou platenej služby bolo navštívených 75 zdravotníckych zariadení a otestovaných 143 prístrojov.*

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia RÚVZ Trnava sa podieľa na plnení tejto úlohy nasledovne:

Mikrobiologickým vyšetrením vzoriek sterov z prostredia zdravotníckych zariadení a sterility materiálov a inštrumentálnej techniky používanej v zdravotníckych zariadeniach. Za 1. polrok 2013 bolo vyšetrených 1149 vzoriek.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného

zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

- *VI. polroku 2013 sme pokračovali v plnení úloh vyplývajúcich z úloh WHO v postpandemickom období. Naďalej sa monitoroval výskyt SARI, ktoré boli cestou SRV a ÚVZ SR hlásené do TESSY. V Trnavskom kraji bolo hlásených 14 prípadov ochorení na SARI. Lekári prvého kontaktu boli informovaní o výskyte nového typu koronavírusu MERS-CoV vo svete ako i o výskyte nového vírusu vtácej chrípky A/H7N9 s upozornením na nutnosť odoberania epidemiologickej cestovateľskej anamnézy a hlásenia prípadov SARI.*
- *V surveillance SARI sme spolupracovali najmä s ÚVZ SR v Bratislave - NRC pre chrípku, s Infekčnou klinikou FN Trnava, sentinelovými lekármi, LSPP a so všetkými lekármi prvého kontaktu.*
- *Na stránkach ECDC sme pravidelne sledovali epidemiologickú situáciu vo výskyte morbíl v Európe a informovali sme o možnosti importovania týchto ochorení na územie SR infektológov, VLD a VLDD a spádové mikrobiologické laboratóriá.*
- *VI. polroku 2013 sme vyšetrovali 5 epidémií (1x salmonelóza, 1x scarlatina, 3x norovírusy) s celkovým počtom 77 prípadov ochorení.*
- *VI. polroku 2013 bola v okrese Trnava riešená 1 mimoriadna situácia v súvislosti s nálezom podozrivého prášku:*

Mimoriadna situácia bola nahlásená cez linku 112 a riešená ihneď dňa 28.5.2013. Išlo o nález rozsypaného čierneho prášku pri vybalovaní pošty na poštovom úrade v Ružindole. Vzorku ešte pred príchodom epidemiológa zaistila jednotka HaZZ, ktorá vykonala dekontamináciu prostredia. Kompletnú zásielku s neznámym práškom ihneď transportovala špeciálna jednotka na vyšetrenie na ÚVZ SR. Pri rozbalení zásielky bolo zistené, že ide o vysypaný toner z balíčka s reklamáciou tohto tovaru. Ďalšie vyšetrenie vzorky z dôvodu neopodstatnenosti bolo zastavené.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia RÚVZ Trnava sa podieľa na plnení tejto úlohy nasledovne:

V I. polroku 2013 sme v rámci plnenia uvedenej úlohy vyšetrili 17 vzoriek.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky

sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

- *Vzorky odpadových vôd boli v I. polroku 2013 odoberané podľa časového harmonogramu stanoveného ÚVZ SR Bratislava. Vzorky odpadových vôd boli odoberané paralelne z 2 odberových miest ČOV Zeleneč (4 odbery) a ČOV Piešťany (4 odbery). Z celkového počtu 8 vyšetrených vzoriek vôd v 1 vzorke z ČOV Zeleneč bol v marci potvrdený Coxsackie vírus sk. B. Ďalšie výsledky vyšetrenia boli negatívne.*
- *V týždenných intervaloch sledujeme hlásenia ACHO z ústavných zdravotníckych zariadení - na detských, infekčných a neurologických oddeleniach.*

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj zisťovanie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí, ktoré sa uskutočnia formou dotazníkov.

V rámci prevencie pracuje na OPZ poradňa pre prevenciu infekcie HIV/AIDS. Poradenstvo je dôverné a vždy ide o stretnutie jedného klienta s jedným poradcom. Rešpektujeme absolútne právo klienta na dôvernosť a anonymitu. Klient je vždy poučený o správani, ktoré znižuje riziko infekcie HIV. Počet klientov v I. polroku 2013 bolo 34, ktorým bola poskytnutá základná informácia o infekcii HIV a jej predchádzaní, o spôsobe vyšetrenia na anti - HIV protilátky (poradenstvo poskytnuté telefonickou linkou pomoci AIDS bolo 18 klientom).

Aktuálne zistené nové poznatky na poradni sú aplikované do ďalšej práce v poradni AIDS a tiež sú prezentované zdravotno-výchovnými materiálmi (letáky, plagáty, postery, panely), prednáškami a príspevkami do tlače a masmédií. Poradňu navštevovali resp. telefonické informácie boli podávané prevažne mladým ľuďom, najviac zastúpená je veková kategória od 25 – 34 rokov. Celá činnosť poradenstva bola spropagovaná v tlači, na teletexte mestskej televízie, webových stránkach RÚVZ.

V I. polroku 2013 boli vykonané 3 prednášky s besedami na tému AIDS a 4 na tému plánované partnerstvo a rodičovstvo. Na prednáškach spojenými s besedami zvyšujeme informovanosť a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvori mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým

výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

- *V prvom polroku 2013 bolo cestou všeobecných lekárov spropagované a zahájené vakcinologické poradenstvo, v rámci ktorého bolo zrealizovaných 6 poradní povinného očkovania a 2 poradne pred cestou do zahraničia.*
- *Na OE boli priebežne vykonávané telefonické konzultácie pre všeobecných lekárov ohľadom povinného i odporúčaného očkovania detskej a dospelaj populácie a zároveň i konzultácie o možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.*

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Anotácia

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaní sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrašujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaní. Prieskum bude realizovaný formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny: budúcich rodičov - žiakov náhodne vybraných stredných resp. vysokých škôl a skupinu rodičov malých detí - oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Zistenia z prieskumu budú slúžiť na realizáciu cielených intervencií so zámerom znížiť počet odmietnutí očkovania.

- *V rámci iniciatívy SEVS Hodnota očkovania sme pripravili zosumarizovanie najčastejších otázok a odpovedí rodičov odmietajúcich povinné očkovanie svojich detí – tento materiál je dostupný pre epidemiológov v zaheslovanej časti programu EPIS.*
- *V júni 2013 bola zrealizovaná I. časť projektu Postoje rodičov a budúcich rodičov k očkovaní, v rámci ktorej bolo spracovaných 80 dotazníkov s otázkami pre 40 rodičov od pediatrov určených náhodným výberom a 40 budúcich rodičov – študentov vybraných stredných škôl.*

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
7.1	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	Cyanobaktérie	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	2013 a ďalšie roky
7.2	Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	2013 a ďalšie roky
7.3	Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ Poprad, ostatné RÚVZ podľa záujmu	2013 a ďalšie roky
7.4	Radiačne ošetrované potraviny	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR podľa aktuálneho Plánu úradnej kontroly potravín	2013 a ďalšie roky
7.5	Materské mlieko	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, Laktárium DFN Limbová ul. Bratislava, RÚVZ Poprad, RÚVZ Prešov, banka materského mlieka, Novorodenecké oddelenie FNŠP J.A. Reimana v Prešove	2013 a ďalšie roky
7.6	Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR podľa aktuálneho Plánu úradnej kontroly potravín	2013 a ďalšie roky
7.7	Glutén v diétnych potravinách	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR podľa aktuálneho Plánu úradnej kontroly	2013 a ďalšie roky
7.8	Identifikácia a typizácia patogénnych mikroorganizmov metódami molekulárnej biológie	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	2013 a ďalšie roky
7.9	Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyrenu v moči u pracovníkov vybraných profesií	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v Banskej Bystrici, v Košiciach a v Žiline	
7.10	Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v Banskej Bystrici, Košiciach	2013 a ďalšie roky

7.11	Objektivizácia účinkov zdrojov optického žiarenia v pracovnom a životnom prostredí	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	2013 a ďalšie roky
7.12	Stanovenie metabolitov toluénu v moči exponovaných zamestnancov	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
7.13	Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie	ÚVZ SR
	ÚVZ SR (OOFŽP, OLM), RÚVZ, SZU Bratislava	
7.14	Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody	ÚVZ SR
	ÚVZ SR (OOFŽP, HŽP), RÚVZ Bratislava hl. mesto, RÚVZ Dunajská Streda, RÚVZ Banská Bystrica a ďalšie RÚVZ podľa vybraných verejných vodovodov	
7.15	Peľová informačná služba (PIS) - Monitoring biologických alergénov v ovzduší	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, RÚVZ Košice, RÚVZ Nitra, RÚVZ Trnava, RÚVZ Žilina	2013 a ďalšie roky
7.16	Monitoring alergénov roztočov vo vnútornom prostredí	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ BB, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie	2013 a ďalšie roky
7.17	Prežívanie termotolerantných kampylobakterov	RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	RÚVZ Trenčín, ÚVZ SR	2013 – 2016
7.18	Monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi	RÚVZ so sídlom v Žiline v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Martine
7.19	Vplyv organického znečistenia bazénových vôd na zdravie kúpajúcich	RÚVZ Nitra
	RÚVZ Nitra, RÚVZ Bratislava, RÚVZ Prešov, RÚVZ Trnava, ostatné RÚVZ podľa záujmu	
7.20	Monitoring obsahu dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania	RÚVZ Nitra
	RÚVZ Nitra, ÚVZ SR, RÚVZ Prešov, RÚVZ Trenčín, RÚVZ Trnava, ostatné RÚVZ podľa záujmu	

7.21	Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách	RÚVZ Žilina
	RÚVZ Žilina, ÚVZ SR, ostatné RÚVZ podľa záujmu	
7.22	Epidemiologická prevencia rizika karcinogenity v populácii	RÚVZ Košice
	RÚVZ Košice- Oddelenie genetickej toxikológie	
7.23	Monitoring baktérii čeľade <i>Vibrionaceae</i> vo vodnom prostredí	NRC pre <i>Vibrionaceae</i> , RÚVZ Komárno
	Oddelenie klinickej mikrobiológie RÚVZ Banská Bystrica, Ústav molekulárnej biológie prírodovedeckej fakulty ÚK Bratislava	

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Anotácia

Identifikácia a kvantifikácia cyanobaktériových vodných kvetov a ich toxínov, makrofytov a iného znečistenia vo vodárenských nádržiach a na rekreačných vodných plochách s cieľom zníženia zdravotného rizika obyvateľstva pri zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou a pri kúpaní.

Na plnení úlohy sme sa podieľali biologickým vyšetrením vzoriek vôd z prírodných kúpalísk. Za obdobie 1. polroka 2013 bolo vyšetrených 10 vzoriek vôd z prírodných kúpalísk.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

Anotácia

Kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd určených pre používanie verejnosti v nebytových budovách, v nemocniciach a lekárňach.

Druhy vôd

Minerálne a pramenité balené vody tuzemské a z dovozu, perlivé aj neperlivé, ohrievané aj chladené vo watercooleroch, pitné vody.

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrením vzoriek balených vôd v mikrobiologických, biologických a chemických ukazovateľoch. Za obdobie 1. polroka 2013 bolo vyšetrených 20 vzoriek.

7.12 STANOVENIE METABOLITOV TOLUÉNU V MOČI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

Anotácia

Toluén patrí do skupiny aromatických uhlíkovodíkov a jeho priemyselné použitie je veľmi rozšírené. Používa ako medziprodukt na syntézu mnohých chemikálií, pri výrobe plastov, papiera, v textilnom a elektrotechnickom priemysle.

Najčastejším biologickým expozičným testom využívaným pri profesionálnej expozícii toluénu je dodnes kyselina hippurová v moči. Nakoľko sa nachádza aj v moči neexponovaných osôb (konzervačné látky v potrave, niektoré lieky, fajčenie), výsledky môžu byť skreslené (falošne pozitívne). Preto aj zahraničné legislatívy (USA, Nemecko) upúšťajú od jej používania a udávajú len limity pre toluén v krvi a o-krezol v moči.

Úloha je zameraná na zistenie korelácie medzi vylučovaním kyseliny hippurovej a o-krezolu v moči pri rôznej koncentrácii toluénu v pracovnom prostredí a na podporenie používania stanovenia o-krezolu ako výhradného biologického expozičného testu pri profesionálnej expozícii toluénu.

Súčasne s odberom moča sa odoberajú aj vzorky pracovného ovzdušia.

Medzilaboratórnymi porovnávacími testami sa overí správnosť výsledkov získaných pri analytickom stanovení o-krezolu v moči.

Na stanovenie biomarkerov expozície toluénu sa využívajú metódy HPLC.

V rámci plnenia tejto úlohy sme sa v decembri 2012 – januári 2013 zúčastnili medzilaboratórneho porovnania v oblasti stanovenia kreatinínu v moči na 2 koncentračných úrovniach s úspešnými výsledkami. Medzilaboratórne porovnanie organizovalo NRC pre expozíciu xenobiotík pri ÚVZ SR v Bratislave.

7.19 VPLYV ORGANICKÉHO ZNEČISTENIA BAZÉNOVÝCH VÔD NA ZDRAVIE KÚPAJÚCICH

Anotácia

Organické látky vnesené do bazénov plavcami (pot, moč, koža) sú po ich rozklade na amónne ióny prekursorzy vzniku nebezpečných chlóraminov, označovaných ako viazaný chlór. Po dezinfekcii bazénov chlóróm dochádza k reakcii chlóru s amónnymi iónmi za vzniku mono-, di- a trichlóraminov. Mono- a dichlóramin sú rozpustené vo vode, trichlóramin sú málo rozpustné, dochádza k ich uvoľňovaniu z vody do ovzdušia bazénových hál. Trichlóramin sa vyznačuje štipľavým zápachom, u plavcov a personálu bazénov vyvoláva dýchacie problémy, chronickú bronchitídu a astmu. Zvlášť citlivé na tieto látky sú deti. Trichlóramin je dávaný do súvislosti s prudkým nárastom počtu ochorení na astmu u detí. Také riziko môže hroziť aj v školských bazénoch, kde nie je dobre vyriešená výmena vzduchu. V rámci projektu sa bude riešiť sledovanie kvality vody v bazénoch na obsah celkového, voľného a viazaného chlóru, celkového organického uhlíka (TOC), chemickej spotreby kyslíka a obsahu trichlóraminu vo vzorkách ovzdušia nad vodnou hladinou. Výsledky riešenia budú využité pre zlepšenie súčasného stavu.

V rámci plnenia tejto úlohy bola dohodnutá spolupráca s ÚVZ SR v oblasti stanovenia celkového organického uhlíka. Ostatné ukazovatele bude vyšetrovať RÚVZ so sídlom v Trnave. Za obdobie 1. polroka 2013 neboli vyšetrené žiadne vzorky. Vzorky bazénových vôd budú vyšetrené v období 2. polroka 2013.

7.20 MONITORING OBSAHU DUSIČNANOV VO VODNÝCH ZDROJOCH INDIVIDUÁLNEHO ZÁSOBOVANIA

Anotácia

Značná časť obyvateľstva je zásobená pitnou vodou z verejného vodovodu. Akosť distribuovanej vody je garantovaná a pravidelne preverovaná príslušnými orgánmi. Významná časť obyvateľstva využíva aj vlastné individuálne zdroje. Ich počet rastie aj v dôsledky neustáleho zvyšovania cien „vodného a stočného“. O kvalite vody z individuálnych zdrojov nie sú dostatočné údaje, prehľadná evidencia neexistuje. Najväčší problém spôsobuje obsah dusičnanov, resp. dusitanov.

Dusičnany (NO_3^-) sa v malých koncentráciách vyskytujú takmer vo všetkých vodách. V prírodných vodách sa ich koncentrácia mení v závislosti od ročného obdobia. Zvyšovanie obsahu dusičnanov vo vodách súvisí aj s intenzívnym obhospodarovaním poľnohospodárskej pôdy. Dusičnany sami o sebe nie sú nebezpečné. Môžu nepriamo škodiť po redukcii na toxické dusitany za účinku baktérií v gastrointestinálnom trakte alebo v niektorých potravinách.

Dusitany (NO_2^-) sú veľmi nestále, tvoria len medziprodukt v dusíkovom cykle. Vo vode vznikajú hlavne biochemickou oxidáciou amoniakálneho dusíka alebo biochemickou redukciou dusičnanov. V nízkych koncentráciách sú hygienicky nevýznamné. Pri vyšších koncentráciách môžu spôsobiť methemoglobinémiu (tvorba väzby na hemoglobín). V kyslom prostredí zažívacieho traktu živočíchov sa predpokladá možná reakcia dusitanov so sekundárnymi amínmi a vznik N-nitrózoamínov.

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrením dusičnanov a dusitanov vo vzorkách vôd z individuálnych zdrojov prinesených občanmi v rámci akcie Dni zdravia 2013 v Hlohovci a v Trnave. Za obdobie 1. polroka 2013 bolo vyšetrených 502 vzoriek.

Na ostatných úlohách v rámci objektivizácie faktorov prostredia sa nepodieľame z dôvodu nedostatočného prístrojového vybavenia, alebo nie sme riešiteľským pracoviskom.

8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
8.1	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	Antibakteriálna rezistencia klinických izolátov salmonel Slovenská zdravotnícka univerzita, ÚVZ SR	Slovenská zdravotnícka univerzita
8.2	Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení	ÚVZ SR
	ÚVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológie RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR, RÚVZ BB, RÚVZ KE	
8.3	Surveillance invazívnych pneumokokových ochorení	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Riešiteľské pracovisko: RÚVZ BB v spolupráci s oddeleniami epidemiológie jednotlivých RÚVZ a vybranými zdravotníckymi zariadeniami	
8.4	Epidemiológia meňavkových infekcií na Slovensku	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, odbor lekárskej mikrobiológie Riešiteľské pracovisko: OOFŽP ÚVZ SR	
8.5	Surveillance Bordetella pertussis	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici Riešiteľské pracovisko: RÚVZ BB v spolupráci s oddeleniami epidemiológie jednotlivých RÚVZ a vybranými zdravotníckymi zariadeniami	
8.6	Diagnostika exantémových ochorení	ÚVZ SR
	ÚVZ SR- odbor lekárskej mikrobiológie Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológie, RÚVZ so sídlom v Košiciach	
8.7	Diagnostika arbovirusových a hemoragických ochorení	ÚVZ SR
	ÚVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológie Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológie	

Nakoľko nie sme riešiteľským pracoviskom, nepodielali sme sa na plnení žiadnej úlohy.

9 PODPORA ZDRAVIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
9.1	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	Národný program podpory zdravia	ÚVZ SR
9.1.1	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
	Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.2	Národný program prevencie nadváhy a obezity	ÚVZ SR
9.2.1	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
	Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie	RÚVZ BB
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.3	Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012-2014	ÚVZ SR
9.3.1	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, ministerstvá	
	Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win” – „Prestaň a vyhraj“	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.4	Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunit na roky 2009 - 2015	ÚVZ SR
	Vybrané RÚVZ v SR	
9.5	Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike	ÚVZ SR
	Medzirezortná pracovná skupina, ÚVZ SR a všetky RÚVZ v SR	
9.6	Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenská Alzheimerova spoločnosť	
9.7	Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, spolupracujúce mimovládne organizácie, orgány samosprávy a štátnej správy	

9.7.1	Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji.	RÚVZ v Bratislave
9.7.2	RÚVZ v Bratislave	
	Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena	RÚVZ Košice
	RÚVZ Košice	
9.8	CINDI program SR	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.9	EHES - European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	Všetky RÚVZ v SR (len II. fáza projektu)	

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Medziodborová úloha – plnia odbor podpory zdravia, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor hygieny výživy.

Anotácia

Vláda SR sa vo svojom Programovom vyhlásení na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva zaviazala posilniť prevenciu a motiváciu k nej aj prostredníctvom aktualizácie NPPZ, ktorého realizácia je vo významnej miere úlohou regionálnych úradov verejného zdravotníctva, a to predovšetkým odborov/oddelení podpory zdravia.

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Člení sa na tieto oblasti:

- 1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,
  - A) Výživa a stravovacie zvyklosti,
  - B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity
  - C) Tabak, alkohol, drogy,
  - D) Zdravé pracovné a životné podmienky,
    - pracovné prostredie,
    - životné prostredie,

2) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny na realizáciu aktualizácie národného programu podpory zdravia.

Úlohu sme plnili v poradenskom centre podpory zdravia monitorovaním zdravotného stavu a potrieb komúnit v oblasti zdravia spoluprácou s praktickými lekármi v nasledovných projektoch:

Plnenie harmonogramu trvalých projektov:

- Zdravé mestá*
- Školy podporujúce zdravie*
- Zdravé pracoviská*

a v nasledovných poradniach:

- základná poradňa na podporu zdravia (poradňa zdravej výživy)*
- poradenstvo o telesnej aktivite*
- poradenstvo o oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy a iné.*

Zdravé mestá

„Dni zdravia Hlohovec“

Dňa 6.4.2013 sa pracovníci oddelenia podpory zdravia zúčastnili akcie Dni zdravia mesta Hlohovec. Počas tohto dňa sme zabezpečili vyšetrenie cholesterolu a cukru v krvi, meranie % množstva telesného tuku, dotazníkový prieskum životnej pohody, závislosti na nikotíne u fajčiarov, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl testom zdravé srdce/TZS/, individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia.

„Dni zdravia Trnava“

RÚVZ – oddelenie podpory zdravia je na uvedenej akcii jeden z hlavných účastníkov a spoluorganizátorov Mestského úradu v Trnave.

Klienti vyplnili Test zdravé srdce, ktorého súčasťou je dotazník pozostávajúci z rodinnej, osobnej anamnézy, zhodnotenia stravovacích zvyklostí, úrovne pohybovej aktivity. Spektrum je doplnené zhodnotením aktuálnych biochemických a antropometrických vyšetrení.

Klientom následne poskytol lekár pohovor formou komplexného individuálneho poradenstva a odporučil optimálne a primerané zmeny v spôsobe životného štýlu zamerané na zlepšenie zdravia prirodzeným nefarmakologickým spôsobom.

Po zhodnotení dotazníka životnej pohody bol pohovor zameraný na zvýšenie kvality života, zlepšenie životného štýlu, podporu psychického zdravia a zvládania stresových situácií.

Bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravej výživy a poradenstvo o telesnej aktivite, ktorému predchádzalo meranie percentuálneho množstva telesného tuku prístrojom OMRON BF 300 a meranie % množstva telesného tuku, kostrového svalstva, viscerálneho tuku, hmotnosti, bazálneho metabolizmu a BMI na prístroji OMRON BF 500. Vyšetrenia CO vo vydychovanom vzduchu pre fajčiarov s následným poradenstvom v oblasti odvykania od fajčenia.

Zdravotno-výchovnú činnosť v zmysle prevencie ochorení, ochrany a podpory zdravia sme uskutočňovali aj formou distribuovaní zdravotno-výchovného materiálu (letáky, brožúrky).

Školy podporujúce zdravie:

V spolupráci s Oddelením hygieny detí a mládeže sme sa zapojili do „Monitoringu stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“. Súčasťou tohto monitoringu bolo vyšetrenie hladiny cholesterolu, cukru, triglyceridov a HDL cholesterolu v krvi, meranie krvného tlaku, percentuálne množstvo telesného tuku a poskytli sme individuálne poradenstvo k výsledkom vyšetrenia. Následne im bol poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál. Súčasťou bola prezentácia zdravého stravovania a cieľom naučiť deti a mládež zásadám správneho životného štýlu.

Tento projekt sme realizovali aj v rámci Dňa zdravia na SOŠ Lomonosovova, Trnava formou prednáškových aktivít, ktoré boli súčasťou nimi poriadaných Dní zdravia.

Zdravé pracoviská:

„Safety week“ Saneca Hlohovec

V dňoch 21.5.-22.5.2013 sme sa v priestoroch Saneca a.s. Hlohovec výjazdom poradne zdravia zúčastnili akcie pod názvom „Safety week“. U zamestnancov sme vyšetrili hladinu cholesterolu, cukru, triglyceridov, HDL cholesterolu v krvi, merali hodnoty krvného tlaku, percentuálne množstvo telesného tuku a vyšetrenie CO vo vydychovanom vzduchu u fajčiarov. Poskytli sme individuálne poradenstvo k výsledkom vyšetrení. Následne im bol poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál.

Základná poradňa na podporu zdravia:

Poradňa je určená všetkým obyvateľom spádového územia, ktorí prejavia záujem o svoje zdravie. Odhaľuje individuálne riziká vzniku chronických neinfekčných ochorení poskytovaním spektra vyšetrení:

- anamnestické vyšetrenia
  - antropometrické vyšetrenia (BMI, WHR)
  - biochemické vyšetrenia na prístroji Reflotrón (celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza)
  - somatické vyšetrenie, štandardné merania TK
  - hodnota percentuálneho množstva telesného tuku (tukomer Omron BF 300)
- Na základe analýz zistených údajov odporúčame optimálne zmeny okamžitou intervenciou:*
- vo výžive a spotrebe alkoholu
  - vo fyzickej aktivite
  - zvládanie stresu
  - vo fajčiarskych návykoch
  - nefarmakologickom ovplyvňovaní TK

Výsledok našej intervencie posudzujeme pri následnej kontrole. Pri pretrvávajúci riziká odporúčame návštevu ďalších poradní v našom poradenskom centre, prípadne návštevu lekára.

Počet návštev klientov v poradni zdravia v I. polroku 2013 bol 429 klientov, čo činilo 466 návštev, 4 182 výkonov, mimo TZS bolo vyšetrených 35 klientov.

Poradňa zdravej výživy:

Poradenstvo je zamerané na racionálnu výživu, pyramídu zdravej výživy, zdravé stravovacie návyky a na prevenciu nadváhy a obezity. Poradenstvo bolo poskytnuté 429 klientom.

Poradenstvo v oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy, TU a iné:

Na oddelení výchovy obyvateľstva ku zdraviu ako i v poradenskom centre podpory zdravia sme realizovali a vyhodnocovali praktickú výučbu študentov Trnavskej univerzity z odboru verejného zdravotníctva. Konzultačnú a poradenskú činnosť sme poskytovali študentom stredných a vysokých škôl pri vypracovávaní diplomových, bakalárskych a iných prác. Konzultácie v používaní zdravotno-výchovných metodík sme poskytli Centru voľného času v Trnave a Hlohovci, Mestskému kultúrnemu stredisku Piešťany a Hlohovec, Trnavskému osvetovému stredisku, základným školám v Trnave a klubom dôchodcov.

V rámci ochrany a podpory zdravia sme poskytovali pre širokú verejnú informácie o správnom životnom štýle, o prevencii drogových závislostí, infekcie HIV.

V rámci plnenia NPPZ sme k vyhláseným svetovým dňom WHO zorganizovali prednášky, dni otvorených dverí a rozdali vhodný zdravotno – výchovný materiál.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Anotácia

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky sa predkladá na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky každé tri roky, naposledy v roku 2012, kedy bola 5. septembra 2012 uznesením č. 438 schválená vládou Slovenskej republiky.

Sledovanie zdravotného uvedomenia sa bude realizovať v roku 2013, na všetkých regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR, pričom hodnotiaci správa bude koncipovaná v roku 2014.

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Sledovanie zdravotného uvedomenia bude zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii. Zdravotné uvedomenie a správanie ľudí vypovedá o ich vzťahu k vlastnému zdraviu a o jednom z možných vplyvov na ich zdravotný stav. Je založené na osobnej zodpovednosti za vlastné zdravie a za zdravie svojich najbližších, ale i širšej spoločnosti. Je základom pre znižovanie chorobnosti a úmrtnosti a je predpokladom pre zvyšovanie priemerného veku dožitia – strednej dĺžky života. Pri periodickom opakovaní (každých päť rokov) umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch, návykoch v našej populácii.

Vykonalí sme dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR“ na základe plnenia úloh NPPZ a úlohy vyplývajúcej z PaP úradov verejného zdravotníctva na rok 2013 a ďalšie roky v počte 104 dotazníkov. Sledovanie zdravotného uvedomenia je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii. Pri periodickom opakovaní umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch a návykoch našej populácie.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Anotácia:

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Správa bola schválená 12. 1. 2011. Správa NPPO – odpočet v máji 2014.

Oblasti realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, média a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia. *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa*: poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie.

Dve pracovníčky sú členkami pracovnej skupiny “Podpora pohybovej aktivity, prevencia nadváhy a obezity „Zúčastnili sme sa stretnutia pracovnej skupiny v Trenčíne, kde bolo témou programu: návrh úloh podpory zdravia pri plnení NPPO na roky 2013/2014 ako aj sumarizovanie aktivít a problematika nadváhy a obezity v SR detskej populácii.

Oddelenie podpory zdravia pri príležitosti Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ pripravilo dňa 10.5.2013 pre občanov v priestoroch poradne zdravia meranie TK, maximálnej pulzovej frekvencie, meranie % množstva telesného tuku, meranie kostrového svalstva, meranie viscereálneho tuku, počítanie indexu WHR a BMI, počítanie bazálneho metabolizmu a metabolizmu denných aktivít, počítanie termogenézy, možnosť cvičenia a telefonické poradenstvo.

Aktivity boli zamerané na šport a pohyb pre verejnosť, prezentovanie konkrétnych cvikov, ako prevencia ochorení chrbtice a uvoľnenia stresu.

Poradňa zdravej výživy:

Poradenstvo je zamerané na racionálnu výživu, pyramídu zdravej výživy, zdravé stravovacie návyky a prevenciu nadváhy a obezity. Poradenstvo bolo poskytnuté 429 klientom.

Poradenstvo o telesnej aktivite:

V rámci rozširovania a zefektívňovania pohybových aktivít sme realizovali projekt na rozšírenie činnosti v rámci poradne optimalizácie pohybovej aktivity.

Pohybovú poradňu navštevujú klienti poradne zdravia s nadváhou, nedostatkom pohybovej aktivity a vysokými percentuálnymi hodnotami telesného tuku. Niektorí klienti prichádzajú priamo do nadvahovej poradne, alebo sú vyšetrovaní na pri jej výjazdových aktivitách. Pri intervencii je nutné individuálne posúdenie zdravotného stavu komplexne s ďalšími rizikovými faktormi. Poradenstvo bolo poskytnuté 282 klientom. Zo základnej poradne bolo doporučených 184. Súčasťou činnosti o pohybovej aktivite sú individuálne cvičenia so sledovaním zdravotného stavu. Za I. polrok 2013 navštívili za týmto účelom poradňu klienti 22 krát. Merania telesného tuku prístrojom OMRON bolo vykonané 282 klientom, výsledky boli písomne a graficky spracované.

Na Dňoch zdravia v mestách, na pracoviskách a školách bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravej výživy a poradenstvo o telesnej aktivite, ktorému predchádzalo meranie percentuálneho množstva telesného tuku prístrojom OMRON BF 300 a meranie % množstva telesného tuku, kostrového svalstva, viscereálneho tuku, hmotnosti, bazálneho metabolizmu a BMI na prístroji OMRON BF 500.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospelaj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

Zapojili sme sa do celonárodnej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu“. V rámci projektu sme oslovili mestské a obecné úrady v regiónoch. Súťaž bola spropagovaná na internetových stránkach RÚVZ Trnava, Mestský úrad Trnava, VÚC Trnava, ZOC MAX. Propagačný materiál a účastnícke listy boli zasielané základným, stredným a vysokým školám, zdravotníckym zariadeniam, mestským úradom, VÚC, sociálnej poisťovni, VŠZP Trnava, Akadémia vzdelávania, TOS, poliklinike, lekárniam, SČK. Projekt sme realizovali v rámci činnosti poradne o pohybovej aktivite s cieľom zlepšiť zdravotný stav obyvateľov – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov - pohybovej inaktivity.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Anotácia

Návrh Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2008 – 2009. Obsahuje úlohy pre jednotlivé rezorty v oblasti práva, edukácie, kontroly a poradenstva.

V oblasti prevencie fajčenia sa oddelenie podpory zdravia zameriava na zdravotno-výchovné akcie a poradenstvo pre obyvateľov odporúčané v tejto oblasti WHO a Národným programom kontroly tabaku a Akčným plánom na kontrolu tabaku. Vykonávame poradenstvo v poradni prevencie drogových závislostí a odvykania od fajčenia s cieľom diagnostiky fajčenia (Fagerstromov dotazník, analýzy vydychovaného vzduchu prístrojom MICRO CO). Úlohou je zmeniť chovanie fajčiara, navrhnúť adekvátnu metódu zanechania fajčenia. V I. polroku 2013 navštívilo poradňu alebo bolo pri jej výjazdových aktivitách poskytnuté poradenstvo celkom 83 klientom. Prístrojom Micro CO bolo vyšetrených 148 klientov.

Zúčastnili sme sa dotazníkového prieskumu Global schol personnel survei (GSPS), ktorý je satelitným k prieskumu GYTS organizovanom v roku 2011. Zozbierali sme 68 dotazníkov, ktoré vyplnili členovia pedagogického zboru škôl, na ktorých v roku 2011 prebiehal projekt GYTS. Ďalšie úlohy vyplývajúce z tohto bodu sú náplňou iných oddelení a odborov RÚVZ.

PSA Peugeot Citroën Trnava „Deň bez tabaku“

Dňa 29.5.2013 sa konal v priestoroch PSA Peugeot Citroën Trnava „Deň bez tabaku“. Oddelenie podpory zdravia- poradňa odvykania od fajčenia pripravila pre zamestnancov aktivity zamerané na odvykanie od fajčenia. Vykonali sme merania prítomnosti oxidu uhoľnatého v dychu

prostredníctvom prístroja Micro CO. Vyšetřili sme 49 klientov. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál.

Deň 31.5.2013 vyhlásila WHO za Svetový deň bez tabaku. Pri príležitosti svetového dňa sa oddelenie podpory zdravia zapojilo do kampane Európskej únie „Exfajčiari sú nezastaviteľní“. Kampaň bola realizovaná v priestoroch vestibulu ŽSR v Trnave. Klientom bolo poskytnuté vyšetrenie a meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu pomocou prístroja MICRO CO s následným poradenstvom. Súčasťou bolo rozdávanie materiálov a propagačných letákov.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Anotácia

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

Príprava a realizácia sledovania účastníkov súťaže „Prestaň a vyhraj“ po roku od ukončenia súťaže formou dotazníkového prieskumu

Anotácia

Každý rok po organizovaní súťaže Prestaň a vyhraj sa realizuje Hodnotenie efektívnosti súťaže na základe výsledkov dotazníkového prieskumu vykonaného u náhodne vybraných respondentov súťaže.

1. polrok 2013 nere realizované.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Anotácia

I. etapa tohto programu realizovaná v rokoch (2007 - 2008) bola o. i. zameraná na monitoring zdravotného stavu rómskej populácie, v II. etape ide o aktívnu intervenciu založenú na spolupráci medzi príslušnými RÚVZ, školami, obecnými úradmi (napr. pri využívaní komunitných centier), lekármi I. kontaktu a KPZV, ktorých bude na začiatku projektu celkove 30, neskôr sa bude ich počet rozširovať resp. priebežne meniť v závislosti od efektívnosti uskutočnených opatrení. Na základe zmapovania situácie uskutočnenej v predchádzajúcej fáze projektu, orientovať sa v snahe o zlepšenie stavu na tie atribúty zdravotného stavu Rómov, ktoré sa javia ako najnaliehavejšie. Pokračovať v systematickej elementárnej zdravotnej výchove formou primeranou vzdelanostnej úrovni cieľovej skupiny

Cieľovou skupinou budú obyvatelia vybraných segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít v rámci okresov, ktoré sa nachádzajú v spádovom území RÚVZ zapojených do Programu. Počet segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít sa bude rozširovať resp. meniť v závislosti od počtu KPZV a počtu RÚVZ zapojených do Programu, ktoré sa budú meniť v závislosti od efektívnosti získaných výsledkov, ako aj od počtu obyvateľov v rómskych osídleniach v rámci okresov.

V tejto oblasti sme pôsobili formou zdravotno-výchovných aktivít - prednáškami k aktuálnym problematikám s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Pre rómsku komunitu sme zabezpečovali prednášky na špeciálnych školách v našom regióne, kde je zvýšené zastúpenie detí zo sociálne znevýhodnených rodín a detí z rómskej komunity. Deťom bol poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál, formou ktorého sme sa snažili vplývať aj na ich rodiny.

Na základe projektu podporeného vládou SR, smerovaného znevýhodneným skupinám obyvateľov sa pracovníčka Oddelenia podpory zdravia zúčastnila seminára pod názvom „Porovnanie potrieb a skutočných nástrojov štátu na riešenie podpory dodržiavania práv a povinností občana žijúceho v segregovaných osadách a komunitách v regióne Trnavského samosprávneho kraja“ v Kongresovej sále hotela Prestige v Trnave.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Anotácia

Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15. 9. 2011). Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu prijatej v rámci zasadnutia WHA 17-21. 5. 2010.

Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny, ktorá sa podieľa na príprave Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom v SR. Akčný plán naplňame vykonávaním poradenstva v protidrogovej poradni ako aj prednáškami k tejto tematike.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 12,09 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov, priemerný vek obyvateľstva je 38,3 rokov (37,1 u mužov, 40,3 u žien). Stredná dĺžka života pri narodení dosiahla u mužov 71,62 rokov, u žien 78,84 rokov.

Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Oddelenie podpory zdravia podporilo myšlienku Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti na vyhlásenej akcii „Týždeň mozgu“, ktorý sme realizovali v termíne od 11.3. – 16.3.2013.

Aktivity v rámci tohto týždňa sme vykonávali v Stredisku sociálnej starostlivosti vo Zvončine a v troch denných centrách seniorov v Trnave. Úvodom odznela prednáška k uvedenej

*problematike a precvičenie pamäti u seniorov pomocou pracovných listov, ktoré nám poskytlo centrum Memory a Slovenská Alzheimerova spoločnosť.
Spolupracujeme s Jednotou dôchodcov.*

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Anotácia

Pôsobenie čiastkovými aktivitami v súlade s prioritami NPPD, ktorými sú:

1. Zdravie matky a novorodenca
2. Výživa a fyzická aktivita
3. Infekčné choroby
4. Úrazy a násilie
5. Životné prostredie
6. Dorastový vek
7. Psychosociálny rozvoj a mentálne zdravie

tak, aby sa dosiahol cieľ NPPD – zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie.

Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008-2015 (NPDD).

Vytvorený zdravotno-osvetový materiál vo forme plagátu na prevenciu patologických javov na školách a rozvoj súdržnosti a spolupráce a tolerancie sme distribuovali na jednotlivé základné školy v našom regióne.

Projekt plníme spoluprácou s Oddelením hygieny detí a mládeže.

Dni zdravia na základných školách

V rámci tohto projektu sme sa v spolupráci s mestskými úradmi a školskými správami zúčastnili „Dni zdravia“ v jednotlivých školách regiónu, ktoré boli zamerané na poskytovanie zdravotno-výchovných informácií v oblasti životosprávy, pitného režimu, pohybovej aktivity, aktívneho využívania voľného času, podporu duševného zdravia, výchovu k manželstvu a rodičovstvu, správneho životného štýlu, prevencie drogových závislostí a odvykania od fajčenia.

Priebežne vykonávame prednáškové aktivity na uvedené témy a aktivačné hry na všetkých typoch škôl. Počet prednášok na školách za I. polrok 2013 bol 33 prednášok.

9.7.1 EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKOL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Nerealizujeme.

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Anotácia

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy (ďalej len MŠ). Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia

je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu.

Ďalšou cieľovou skupinou sú rodičia detí a učiteľky MŠ, u ktorých sa projekt zameriava na zvýšenie ich povedomia ohľadom významu dentálneho zdravia a skvalitnenie informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti.

Vyhodnocovanie *pilotného projektu*, riešeného na RÚVZ so sídlom v Košiciach je prolongované z dôvodu rozšírenia skúmaného súboru o sociálne znevýhodnenú časť detskej populácie. Projekt zahŕňa aj dotazníkový prieskum u rodičov detí a učiteliek MŠ (realizovaný cez RÚVZ) a monitorovanie stavu ústneho zdravia detí (zabezpečené stomatológmi spolupracujúcimi na projekte). Cieľom prieskumu je získať informácie o úrovni starostlivosti o chrup a skladbe stravy, z hľadiska jej relevantnosti pre ústne zdravie. Cieľom klinickej časti projektu je zhodnotiť súčasný stav v kazivosti chrupu detí a posúdiť efektívnosť intervenčno-edukačného pôsobenia.

Intervenčné aktivity v tejto oblasti sme uskutočňovali v materských školách formou praktického nácviku správnej stomatohygieny. Naučené zručnosti sme u detí fixovali pomocou vizuálneho obrazu – vo forme omalovánky. Pre rodičov a učiteľov sme zabezpečili edukačné materiály vo forme letákov. Tento projekt sme realizovali tiež v súčinnosti s projektom „Adamko – hravo, zdravo“, „Lakomý sysel“, „Pozor na zubokazy“, „Kde bolo, tam bolo“...

9.8 CINDI PROGRAM SR

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komún v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komún v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Zdravotno-výchovná činnosť bola zameraná na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení a zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Cestou činnosti centra podpory zdravia zdravotno-výchovná intervencia bola realizovaná individuálnou, skupinovú a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres

a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti okrem individuálneho poradenstva bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované výjazdmi základnej poradne zdravia a realizáciou ostatného poradenstva v spolupráci so školami, závodmi, sociálnymi zariadeniami a mestskými úradmi.

Oddelenie podpory zdravia zabezpečovalo v spolupráci s Nadáciou srdca počas Kampane „MOST 2013 – jarná kampaň“ - Deň srdca v priestoroch OC MAX Trnava vyšetrenie cholesterolu, meranie TK, stanovenie BMI, WHR a individuálne poradenstvo KVCH.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

1. polrok 2013 sa projekt nerealizoval.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Veľkom Krtíši

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.):

Odpočet plnenia úlohy

K výskytu ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom v prvom polroku 2013 nedošlo. RÚVZ vo Veľkom Krtíši identifikáciu a prioritizáciu nových hrozieb pre obyvateľov SR nerieši.

1.2. Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS)

Odpočet plnenia úlohy

Informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia dopĺňame zberom a zadávaním údajov. RÚVZ vo Veľkom Krtíši na rozvoji informačného systému nespolicuje.

1.5. Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách.

Odpočet plnenia úlohy

RÚVZ vo Veľkom Krtíši na riešení tejto úlohy nespolicuje.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. *Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)*

Odpočet plnenia úlohy:

Prevádzky s rizikovými pracoviskami sledujeme priebežne v rámci štátneho zdravotného dozoru. Zmeny, ktoré nastali zaznamenávame v programe ASTR. Rizikové práce boli k 30.06.2013 v okrese Veľký Krtíš vyhlásené len v spoločnosti Marius Pedersen a.s., Opatovská 1735, 911 01 Trenčín v prevádzke Veľký Krtíš, Škultétyho č. 37 na pracovisku Drvenie plastového odpadu. Prevádzka zamestnáva 29 zamestnancov, z toho 3 ženy. V prevádzke sa vykonáva zber a preprava odpadov, separovaný zber odpadov, triedenie, lisovanie, zhodnocovanie a recyklácia druhotných surovín. Do rizika hluku v 3. kategórii boli vyhlásení 2 zamestnanci v profesii pracovník spracovania a likvidácie odpadu. Zdrojom hluku je drvič plastov „nožový mlyn MN 300“ a elektrická ručná píla MAKITA JR 3050T. Na linke sa spracovávajú 2 druhy odpadov a to tvrdý priemyselný plast – prepravky a ich pílenie. Tento typ plastu sa bežne nespracováva, len v prípade výnimočných zákaziek, ktoré tvoria 10% z celkového spracovaného odpadu. Linka slúži na spracovanie bežných plastov tzv. drogérie a HDPE plastov, kde je hladina hluku podstatne nižšia. V prípade, že sa spracúva tvrdý odpad spoločnosť prijala organizačné opatrenia pri výkone týchto prác.

Pracovné činnosti v prevádzke spoločnosti Veľký Krtíš, Škultétyho č. 37 – pracovisko Drvenie plastového odpadu boli do príslušnej kategórie kategórie rizikových prác vyhlásené podľa § 13 ods. 4 písm. m) zákona č.355/2007 Z. z. v súlade s Vyhláškou MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

Spoločnosti, ktorých zamestnanci sú vystavení zvýšeným hodnotám rizikových faktorov, vykonávajú merania pravidelne a taktiež v prípadoch zmeny technológie. Ich zámerom je znížiť expozíciu rizikovým faktorom a zlepšenie pracovného prostredia. V prvom polroku bolo vykonané prehodnotenie expozície rizikových faktorov v spoločnostiach TECHNOGYM E.E., s.r.o., Priemyselný park 990 01 Malý Krtíš - hluk a chemické látky. Objektívizácia rizikových faktorov bola vykonaná aj v novovzniknutých prevádzkach „Výrobnobchodný areál Furni Finish, spol. s r.o., Nová Ves“ pre rizikové faktory hluk, chemické látky, ktoré vznikajú pri výrobe a kompletizácii nábytku, SKL CUTING, s.r.o., Výrobný areál 346, Pôtor, SKL MECHANIC, s.r.o., Veľký Krtíš – spoločnosti, ktorých výrobný program je zameraný na kovovýrobu a spoločnosť na výrobu drevených eurookien LAVENIRE s.r.o., Dolné Plachtince 128. Následne boli vypracované a predložené na schválenie prevádzkových poriadkov spolu s posudkami o riziku, ktoré odzrkadľujú aktuálnu situáciu vo firmách.

K priebežným zmenám dochádza permanentne aj v prevádzke spoločnosti eustream, a.s., a to najmä v dôsledku organizačných zmien za účelom realizácie preventívnych ochranných opatrení na zníženie expozície zamestnancov hlukom pri práci. Prevádzka je zameraná na prečerpávanie zemného plynu prostredníctvom strojno-technologického turbosústrojenstva umiestneného v halách. Zdrojom hluku je práve chod týchto zariadení. Pracovníci vykonávajú ich obsluhu a kontrolu. Posúdenie rizika expozície hluku bolo vykonané pre všetky profesie, ktoré sú v priebehu pracovnej zmeny vystavené pôsobeniu zdrojov hluku z prevádzky jednotlivých zariadení kompresorovej stanice. Neustálou realizáciou organizačných zmien, ktoré sa v spoločnosti vykonávajú sa znížil počet zamestnancov pracoviska líniovej časti Veľké Zlievce prítomných pri odtlakovaní plynových zariadení na počet nevyhnutne potrebný pre zabezpečenie tejto činnosti a zmenou pracovnej náplne sa obmedzila pracovná činnosť zamestnancov v profesiách, kde zamestnanci boli exponovaní rizikovému faktoru hluk. Cieľom tohto opatrenia bolo zníženie expozície hluku a následné zníženie zdravotného rizika u predmetných profesií. Následkom vykonaných zmien došlo i k zmene kategórie rizika u uvedených profesií a to zo 4. kategórie rizikovej práce pre faktor hluk do kategórie 2. Pracovné činnosti zaradené do 4. kategórie v riziku hluku sa určili na časovo vymedzené obdobie, ich prehodnotenie bude vykonané v druhom polroku r. 2013.

V spoločnosti Baňa Dolina a.s. Veľký Krtíš ostala situácia v prvom polroku r.2013 nezmenená od r. 2011, kedy došlo k výraznému zníženiu zamestnancov (o 180) vykonávajúcich rizikové práce. V 3. kategórii s rizikovým faktorom prach je exponovaných 44 zamestnancov, v 3. kategórii s rizikovým faktorom hluk je exponovaných 54 zamestnancov a vibráciám v tej istej kategórii je exponovaných 13 zamestnancov. V kategórii 4 je rizikovému faktoru prach exponovaných 21 zamestnancov a v kategórii 4 je vibráciám exponovaných 21 zamestnancov. V spoločnosti pretrváva aj naďalej útlmový program. Počet zamestnancov z uvedeného dôvodu sa mení minimálne, prispôbuje sa aktuálnej ťažbe.

Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce má klesajúcu tendenciu. Spolu počet exponovaných pracovníkov v 3. a 4. kategórii je 499 z toho 23 žien, oproti roku 2012, keď počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce bol 594 z toho 17 žien.

Do novej verzie programu ASTR sme zadávali aktuálne údaje. Pokles nastal aj v oblasti priemyslu v dôsledku zavádzania racionalizačných a organizačných opatrení ako aj automatizáciou výroby a tým menšou potrebou ľudskej práce.

Pri kontrole prevádzok s vyhlásenými rizikovými prácami sa nestretávame s nedostatkami v oblasti ochrany zdravia pracovníkov a uplatňovaním nových legislatívnych úprav. Podieľajú sa na tom aj pracovné zdravotné služby, ktoré sledujú trend vývoja podnikov a včas reagujú na zmenu situácie výrobných podmienok. ŠZD sme vykonali v 5 prevádzkach priemyselného parku v Malom Krtíši. Celkove môžeme zhodnotiť klesajúci trend počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

Odpočet plnenia úlohy:

Previerky boli vykonané v rámci štátneho zdravotného dozoru a boli zamerané na sledovanie ochrany zdravia zamestnancov v prevádzkach, kde dochádza k akejkoľvek manipulácii s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami. Jedná sa najmä o poľnohospodárske a priemyselné spoločnosti a predajne poľnohospodárskych potrieb, ktoré okrem iného tovaru zabezpečujú aj predaj látok, ktoré sú klasifikované ako toxické a veľmi toxické chemické látky a prípravky. Zamestnávateľia majú vypracovaný a schválený prevádzkový poriadok spolu s posudkom o riziku v zmysle NV SR č.471/2011 Z.z., ktorým sa dopĺňa NV SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci. V mnohých poľnohospodárskych podnikoch došlo k prehodnoteniu rizikových prác, pretože väčšina z nich je vybavená najmodernejšou technikou čo sa týka aj ochrany rastlín a škodcov. Ochrana je vykonávaná vysokovýkonnými postrekovačmi s riadeným počítačovým ovládaním, čím sa podstatne znížila prípadne vylúčila manipulácia a celková expozícia toxickým látkam. Zamestnanci majú odbornú spôsobilosť a sú preškolení. Celkovo bolo vykonaných 5 kontrol.

Na zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík pri používaní veľmi toxických a toxických látok sa snažíme vplývať formou konzultácií a poradenstvom aj v legislatívnej oblasti.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Odpočet plnenia úlohy:

Previerky sme vykonávali na základe existujúcej databázy, v ktorej vedieme evidenciu organizácií s existenciou zdravotného rizika z karcinogénnych a mutagénnych faktorov. Jedná sa predovšetkým o drevospracujúce prevádzky, ktoré majú vypracovaný Prevádzkový poriadok a Posudok o riziku. Pracovníci sú informovaní o karcinogénnych vlastnostiach prachu z tvrdého dreva a o dôležitosti používania OOPP na ochranu dýchacích ciest. Zamestnancom aj zamestnávateľom poskytujeme poradenské služby a konzultácie. Celkovo bolo vykonaných 6 kontrol. Do prevádzky bola uvedená 1 prevádzka na výrobu drevených eurookien LAVENIRE s.r.o. Dolné Plachtince, kde sa pracuje s tvrdým drevom. Zároveň bol schválený prevádzkový poriadok a posudok o riziku pri expozícii rizikovým faktorom – hluk, chemické látky.

V okrese Veľký Krtíš evidujeme jedno pracovisko s dvoma pracovníčkami, ktoré sú exponované chemickým karcinogénom – cytostatikám na onkologickej ambulancii (Oncomedical s.r.o. vo Veľkom Krtíši). Cytostatiká sa podávajú ambulantne infúznou formou.

Práce zamerané na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest sa vykonávajú prevažne vo väčších stavebných objektoch. K 30.06.2013 RÚVZ Veľký Krtíš, oddelenie PPL, vydalo 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbesto-cementového obkladu obchodného domu vo Veľkom Krtíši pre spoločnosť Dušan Miezga – MOVAK Vrbové, 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbesto-cementových stupačiek v bytovom dome vo Veľkom Krtíši pre spoločnosť SD Gelnica a 1 rozhodnutie na demontáž azbestovej krytiny na vstupnej budove v malých Stracinách pre spoločnosť Dilmun System s.r.o. Bratislava. Práce na odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest vykonali firmy, ktoré vlastní oprávnenie na odstraňovanie azbestocementových materiálov. Výkon práce bol pod odborným dohľadom a boli zabezpečené komplexné opatrenia na ochranu zdravia. Návrhy likvidácie azbestocementového materiálu vyhovovali podmienkam, ktoré sú určené NV SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci a boli v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ vo Veľkom Krtíši sa do úlohy nezapojil z dôvodu, že na území okresu nie sú zaradené pracoviská do kategórie rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

Odpočet plnenia úlohy:

V roku r. 2013 sme šetрили na oddelení PPL RÚVZ Veľký Krtíš 16 prípadov podozrenia na profesionálne poškodenie zdravia z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia. V 14 prípadoch sa jednalo o profesiu baník v spoločnosti Baňa Dolina a.s. Po niekoľkých rokoch sa došlo znovu k veľkému nárastu šetření u tohto zamestnávateľa a to najmä u zamestnancov, ktorí dlhodobo vykonávali banské práce v podzemí bane. Ďalšie podozrenia na chorobu z dlhodobého jednostranného a nadmerného zaťaženia sme šetрили u profesii traktorista vo vinárskych závodoch Agro Movino a.s., Veľký Krtíš. Išlo o zamestnanca, ktorý pracuje v tejto firme 2 roky a šetrenie nepotvrdilo vykonávanie práce, ktorá by spĺňala kritériá DNJZ, ďalšie šetrenie bolo vykonané u vodiča nákladnej dopravy v Poľnohospodárskom družstve, kde tiež podmienky práce a doba vykonávanej práce nenasvedčovali vznik tohto ochorenia. Vo všetkých prípadoch išlo o ochorenia horných končatín. Šetrenie pracovných podmienok sa vykonávalo priamo na pracovisku za prítomnosti zamestnávateľa, zamestnanca a odborných pracovníkov OPPL - RÚVZ Veľký Krtíš.

2.2. INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1. Zdravé pracoviská

Odpočet plnenia úlohy:

Výkon štátneho zdravotného dozoru je zameraný na kontrolu pracovných podmienok a pracovného prostredia. Úroveň ochrany zdravia a vykonávané opatrenia vedenie firiem vždy realizuje až po konzultácii s odbornými pracovníkmi RÚVZ. Konzultačná činnosť prispieva k zvýšeniu kvality pracovného prostredia aj v malých prevádzkach. V spolupráci so zamestnávateľom je vykonaná objektivizácia pracovného prostredia a sú určené preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov. Väčšinou sa jedná o zavedenie modernejších a kvalitnejších technologických zariadení, o zníženie exponovaných pracovníkov na pracoviskách s rizikovými faktormi ako aj o skrátenie času expozície. Pracovníci pri nástupe do práce a následne 1x ročne sú preškolení o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o účinnosti používania OOPP na ochranu zdravia. Stav ochrany zdravia zamestnancov a úroveň starostlivosti o pracovné podmienky zvyčajne zodpovedá ekonomickej situácii podniku. Zamestnávatelia v ekonomicky stabilných a prosperujúcich podnikoch venujú dostatočnú pozornosť problematike ochrany zdravia pri práci, zatiaľ čo pre zamestnávateľov v menej prosperujúcich podnikoch je prvoradá predovšetkým ekonomická stránka výroby.

Poradňa zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš vykonávala v rámci svojej činnosti aj aktivity, zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitnú pozornosť pracovníčky venovali poradenstvu pre malé a stredné podniky a samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO). Boli vykonané 3 výjazdové aktivity, zamerané na vyšetrenie krvi v rámci prevencie kardiovaskulárnych ochorení a to v podnikoch SISME (11 osôb), Aqua Thermal Dolná Strehová (13 osôb) a ZŠ s MŠ Modrý Kameň (12 osôb). Záujemcom boli prístrojom Reflotron vyšetrené hodnoty celkového cholesterolu, glykémie, HDL a LDL cholesterolu, zmeraný bol krvný tlak, pulz, percento telesného tuku, výška a hmotnosť. Vykonané bolo individuálne poradenstvo podľa zistených výsledkov. Pracovníčky PZ pravidelne vykonávajú rôzne poradenské aktivity pre zamestnávateľov, napr. v spolupráci s Baňou Dolina a.s. Veľký Krtíš pri organizovaní rekondičných pobytov a pod. V spolupráci s mestom Veľký Krtíš v rámci rôznych zdravotno-výchovných dní (napr. Svetový deň zdravia) vykonávajú výjazdové akcie pre obyvateľov mesta, zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia. Záujemcom je ponúknutá možnosť vyšetrenia kapilárnej krvi Reflotronom, individuálne poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály na rôzne témy.

2.2.3. Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

RÚVZ Veľký Krtíš, odd. PPL, sa zapojil do realizácie kampane Európskej kampane SLIC v rámci spoločných previerok vybraných RÚVZ a inšpektorátov práce v SR. Cieľom kampane bolo pomocou posúdenia psychosociálnych záťaží pri práci poukázať na psychosociálne riziká pri práci a upozorniť zamestnávateľov, zamestnancov a odborníkov na nevyhnutnosť venovať pravidelnú pozornosť posudzovaniu a eliminácii faktorov spôsobujúcich psychosociálne zaťaženie pri práci. Realizácia kampane prebehla v prevádzke TERMAL DS s.r.o., Dolná Strehová, IČO: 359 736 25, ktorá poskytuje hotelové a reštauračné služby. Celkovo sme v spoločnosti uskutočnili 3 previerky, v rámci ktorých sme upozornili zamestnávateľa aj zamestnancov na dôležitosť posudzovania psychosociálnych rizík pri práci, čím sa prispeje k zdravým pracovným podmienkam, spokojnosti zamestnancov a k

efektívnemu pracovnému výkonu. Dotazníkový prieskum bol vykonaný u 49 zamestnancov (z toho 17 mužov a 32 žien) a u povereného zástupcu zamestnávateľa. Správa z previerky o Európskej kampani SLIC – posúdenia psychosociálnych rizík pri práci za okres Veľký Krtíš bola zaslaná podľa pokynov spoločne s dotazníkmi na RÚVZ Banská Bystrica.

2.3. PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ Veľký Krtíš nie je riešiteľským pracoviskom.

2.4. ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝMI CHEMICKÝMI FAKTORMI V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ Veľký Krtíš nie je riešiteľským pracoviskom.

2.5. ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ Veľký Krtíš, odbor preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie, k 30.06.2013 vydal 14 rozhodnutí na uvedenie chránených pracovísk a chránených dielní do prevádzky. Jednalo sa prevažne o pracovné priestory, v ktorých sa vykonáva administratívna činnosť, maloobchodný predaj a výroba jednoduchých drevárskych výrobkov. V rámci štátneho zdravotného dozoru bola vykonaná kontrola pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách. Pri výkone ŠZD neboli v uvedených prevádzkach zistené žiadne nedostatky.

Ďalej bolo vykonaných 5 kontrol existujúcich chránených dielní a chránených pracovísk. Jednalo sa o 3 maloobchodné predajne, 1 prevádzku na montáž a finalizáciu plastových a drevených komponentov pre nábytkársky sektor a 1 prevádzku na zostavovanie stolárskych dielcov a ich súčastí z dreva, ktorú prevádzkuje zdravotne postihnutý pracovník – SZČO. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru neboli zistené žiadne nedostatky. Zdravotne postihnutí pracovníci pred nástupom do zamestnania absolvovali lekársku prehliadku a sú zdravotne spôsobilí vykonávať prácu na chránenom pracovisku. K dispozícii majú dennú miestnosť na oddych a odpočinok. Pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon sú na pracoviskách prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotných postihnutím. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli použité aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov, z ktorých vyplynulo, že pracovníci sú informovaní o vplyve práce a pracovných podmienok na ich zdravie, zamestnávateľ im poskytuje OOPP a v prípade potreby majú kedykoľvek možnosť prerušiť výkon práce.

3. Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelých populácie.

Aj tento rok pokračujeme v monitorovaní výživového stavu jednotlivých vybraných vekových skupín dospelých populácie. Bolo oslovených 46 respondentov, v štyroch vekových kategóriách, v dvoch vekových kategóriách muži a v dvoch vekových kategóriách ženy, so zameraním sa na ľahkú prácu. Osloveným respondentom bola odobratá krv na stanovenie parametrov lipoproteínového metabolizmu, vyplnili jednodňový jedálny lístok, dotazníky na spracovanie somatometrických a biochemických údajov a dotazník životosprávy. Získané údaje sú spracovávané v programe ALIMENTA – nadstavbovej verzii. Výsledné údaje nám slúžia k zhodnoteniu stravovacích návykov jednotlivých respondentov. V spolupráci s poradňou zdravia upozorňujeme na správne stravovanie a výživu, ktoré môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu jednotlivcov.

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V rámci tejto úlohy sa monitoruje obsahu jódu v jedlej soli s cieľom sledovania zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

V prvom polroku 2013 sme sa podieľali na plnení uvedenej úlohy, v rámci ktorej bolo odobratých v okrese Veľký Krtíš 12 vzoriek jedlej soli na chemické analýzy. Vzorky soli boli odobierané v prevádzkach zariadení spoločného stravovania s prípravou pokrmov.

Všetky odobraté vzorky boli vyšetrené na jodid draselný (KJ), jodičnan draselný (KJO₃) a ferokyanid draselný.

Na základe laboratórnych rozborov bolo zistené, že obsah jodidu draselného vo všetkých vyšetrených vzorkách bol v súlade s množstvom KJ uvedenom v príslušnej hlave Potravinového kódexu SR

Obsah ferokyanidu draselného bol vo všetkých vzorkách v hodnote do 20 mg/kg.

3.3. Bezpečnosť PET fliaš

Kontrola bezpečnosti PET fliaš v súlade s čl.3 nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti – migrácia určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetyléntetraftalátu a senzorické hodnotenie modelových potravinových simulátorov, prípadne balených vôd v závislosti od rôznych podmienok skladovania.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa.

3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Cieľom tejto úlohy je kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov.

Na základe plánu úradnej kontroly na rok 2013 sme v rámci tejto úlohy odobrali 1 vzorku plastových detských fľaštičiek do 3 rokov z distribučnej siete. Sledovaným rizikovým ukazovateľom v predmetnom výrobku bol bisfenol A. Zároveň bola kontrola zameraná na

označovanie, ktoré bolo v súlade s požiadavkami PK SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Výsledky laboratórných rozborov nám zatiaľ neboli doručené.

3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov.

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál do potravinárskych výrobkov.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa.

3.6. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

V rámci monitoringu vybraných prídavných látok v potravinách je sledovaná spotreba vybraných 2 prídavných látok – E 129 Allura červená AC a E 104 Chinolínová žltá na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

Respondentom dvoch vekových kategórií / 19-35 rokov a 36-54 rokov, muži a ženy / vykonávajúcich ľahkú alebo stredne ťažkú prácu boli rozdane 24 hodinové dotazníky spotreby potravín/ pokrmov/nápojov za dva dni / jeden deň pracovný + jeden deň sobota alebo nedeľa /a týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín.

V prvom polroku bolo oslovených 10 respondentov (zamestnanci RÚVZ a klienti poradne zdravia /. Odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie bude uskutočnený v 2. polroku 2013 a výsledok bude spracovaný v príslušnej tabuľke.

3.7. Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Cieľom tejto úlohy je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu a zároveň monitoring výskytu bisfenolu A (obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach určených na dojčenskú výživu a monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami dostupných na našom trhu.

V rámci tejto úlohy sme na základe plánu úradnej kontroly a ŠZD na rok 2013 odobrali 1 vzorku lakovaných konzerv na vyšetrenie bisfenolu A. Vzorka bola zaslaná spolu so záznamom o úradnej kontrole na vyšetrenie na RÚVZ Poprad. V rámci úradnej kontroly bolo skontrolované označenie a skladovanie potravinárskych obalov z ktorých bola odobraná vzorka na vyšetrenie.

3.8. Výživa a nutričný stav seniorov v domovoch dôchodcov

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa

3.9 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa

4. Odbor hygieny detí a mládeže

V kalendárnom roku 2013 pre Odbor hygieny detí a mládeže v rámci plnenia Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike sú určené nasledovné úlohy:

Úloha č. 4.1. – Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine.

Cieľom projektu je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

Realizácia projektu bola vykonaná podľa usmernenia ÚVZ SR v II. polroku 2011 v termíne od 26.09.2011 do 04.11.2011 na štyroch základných a troch stredných školách v okrese Veľký Krtíš. Meraní sa podrobilo 512 žiakov z vybraných škôl vo veku od 7 – 18 rokov. Do uvedeného projektu boli vybrané nasledovné základné školy: Základná škola s materskou školou, Modrý Kameň, Základná škola, ul. Poľná, Veľký Krtíš, Základná škola B. Balassiho s vjm, Vinica, Základná škola s materskou školou, Želovce. Realizácia projektu na stredných školách bola zabezpečená na Gymnáziu A. H. Škultétyho vo Veľkom Krtíši, v Spojenej škole v Modrom Kameni a v Strednej odbornej škole vo Veľkom Krtíši.

Z vybraných škôl bol vyžiadaný menný zoznam všetkých žiakov s dátumom narodenia, z ktorých bol vypočítaný vek žiakov v desatinnej sústave, ktoré prevzala WHO z Medzinárodného biologického programu. Následný výber chlapcov a dievčat bol uskutočnený systematickým výberom podľa usmernenia zaslaného z ÚVZ SR Bratislava. Po dohode so štatutárnym zástupcom školy u vybraných respondentov boli vykonané antropometrické merania (meranie telesnej hmotnosti, telesnej výšky, obvodu hlavy, obvodu hrudníka, obvodu bokov a obvodu ľavého ramena). Typ žiaka bol hodnotený podľa vlastného úsudku riešiteľov projektu. Ďalej boli zisťované údaje a životnom štýle detí (stravovanie, telesná výchova, predškolské zariadenie) a o rodinnej anamnéze (rodina, vzdelanie, zamestnanie, výška a hmotnosť otca a matky) a ďalšie informácie o respondentovi (národnosť, bydlisko, menštruácia u dievčat a mutácia u chlapcov). Údaje boli zapisované do pripravených hárkov zaslaných z ÚVZ SR Bratislava.

Zadávanie údajov do masky v programe Excel bolo vykonané v termíne do 31.3.2012 a zaslané na ÚVZ SR, Odbor hygieny detí a mládeže.

Úloha č. 4.2. – Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež. Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

V roku 2013 prebieha V. etapa realizácie projektu monitorovaním vo vekovej kategórii 15 – 18 ročných detí. Podľa usmernenia gestora projektu bol projekt realizovaný na jednej mestskej (Stredná odborná škola, ul. Poľná 10, 990 01 Veľký Krtíš) a dvoch vidieckych stredných školách (Stredná odborná škola a Odborné učilište internátne, K. Gottwalda 70/43, 991 06 Želovce) dotazníkovým prieskumom v 16. a 17. kalendárnom týždni (od 15.4. do 26.4.2013), pričom boli vyplnené dotazníky o stravovacích návykoch dieťaťa, 24 – hodinovej stravovacej anamnéze a 24 hod. pohybovom režime, frekvenčný dotazník a dotazník o výživových preferenciách dieťaťa. Z každej školy bolo z príslušnej vekovej skupiny vybraných 30 chlapcov a 30 dievčat, čiže za RÚVZ Veľký Krtíš bolo vyšetrených 120 detí. Odber vzoriek stráv (obedov) sa uskutočnil v 17. kalendárnom týždni v zariadení spoločného stravovania, kde je zabezpečené stravovanie žiakov, resp. v ktorom sa pripravuje strava pre žiakov. Spolu bolo odobratých 10 vzoriek stráv na stanovenie energetickej hodnoty, bielkovín, tukov, uhl'ohydrátov a vybraných chemických ukazovateľov v strave. U vybraných respondentov boli vykonané merania vybraných antropometrických ukazovateľov (hmotnosť, výška, obvod pásu a obvod bokov) a tlak krvi. Z 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy bude v II. polroku 2013 pomocou programu Alimenta verzia 4.3. vypočítaný energetický príjem a zastúpenie jednotlivých potravinových komodít vo výžive. Z informácií získaných o fyzickej aktivite detí za 24 hod. bude vypočítaný energetický výdaj. Získané hodnoty budú spätne zapísané do mustry.

Získané údaje v dotazníkoch budú zapísané do pripravenej mustry a následne budú zaslané gestorovi projektu, RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote na ďalšie spracovanie. O výsledkoch laboratórneho rozboru stravy bude vyhotovená písomná správa pre zariadenia školského stravovania, kde bol realizovaný odber stravy.

Úloha č. 4.3. - Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí.

Cieľom projektu je získanie prehľadu o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

V roku 2013 sa uskutočňuje II. etapa projektu – zber údajov u detí školského veku a analýza získaných údajov. Do vybranej mestskej základnej školy (Základná škola, ul. Poľná 1, 990 01 Veľký Krtíš) boli odovzdané dotazníky pre žiakov vo veku 10 rokov o prehľade potravín, skonzumovaných v priebehu 24 hodín (príloha č.1_dotazník k 24 hod. spotrebe) a dotazníky o frekvencii spotreby potravín (príloha č.2_dotazník k životospráve – frekvencia konzumovania). V rámci monitoringu je sledovaná spotreba 2 prídavných látok - farbív – E 129 Allura červená AC a E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu. Z vybranej základnej školy bolo vrátených 14 dotazníkov. Údaje z dotazníkov budú zapísané do pripravených masiek v programe Excel a budú zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR v stanovenom termíne.

Úloha č. 4.4. – Zhodnotenie príjmu jódu u obyvateľov SR. Monitorovanie jodúrie u detí predškolského veku.

Cieľom projektu je zavedenie celoplošného dlhodobého monitorovania jodúrie u detí, ako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom – v organizme dieťaťa, s cieľom zistiť aktuálny stav ale aj trendy v dlhodobom sledovaní tejto problematiky.

Navrhnuť opatrenia preventívneho charakteru, v rámci ktorých by prípadne bolo možné určiť ďalšie potravinové komodity, ktoré by v budúcnosti mohli byť fortifikované jódom.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú vybrané RÚVZ v SR.

Pri realizácii projektu sa bude postupovať podľa usmernení gestorov projektu.

Na základe požiadavky RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v súvislosti s plnením projektu č. 4.4. boli v I. polroku 2013 skontrolované a prepočítané údaje o množstve prijatého jódu v mustrách 24 hod. jedálnych lístkov v databáze z projektu „Monitoring stravovacích zvyklostí detí ...“ pre jednotlivé vekové kategórie detí (predškolský vek, mladší a starší školský vek). Opravené hodnoty boli zaslané RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

Úloha č. 4.5. - Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

V nadväznosti na plánovanú realizáciu projektu „Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV na základe žiadostí ÚVZ SR bolo vykonané monitorovanie hygienického stavu priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy. Počet vykonaných kontrol v okrese Veľký Krtíš bol 10, počet skontrolovaných priestorov na výučbu telesnej výchovy bol 13, počet uložených opatrení bol 8. O vykonaných kontrolách a zistených nedostatkoch bol zaslaná správa RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Úloha č. 4.6. – Objektivizácia expozície a hodnotenie styrenu vo vnútornom prostredí vybraných materských škôl v súvislosti s použitím polystyrénových a polyesterových materiálov.

Cieľom projektu je prevencia akútnych a chronických ochorení a alergií u detí predškolského veku prostredníctvom zistenia úrovne environmentálnych faktorov ako východiská pre zlepšovanie kvality prostredia.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je odbor HDM v spolupráci s OOFŽP.

6. Odbor epidemiológie

6.1. Národný imunizačný program

Vzhľadom na dlhodobosť projektu a pevne stanovené termíny kontroly očkovania v SR, sa v priebehu prvého polroka kontrola nevykonávala. Kontrola očkovania bude vykonávaná v mesiacoch september-október 2013.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa, ktorý vyhlasuje európska úradovňa Svetovej zdravotníckej organizácie zameranej na posilnenie významu očkovania a zvýšenia zaočkovanosti boli pre laickú verejnosť vyhotovené letáky o imunizácii populácie s aktuálnym očkovacím kalendárom na rok 2013. Článok s príslušnou tematikou bol

uverejnený aj na webovej stránke RÚVZ Veľký Krtíš, ako i v regionálnom týždenníku. Na uverejnenom telefónnom čísle sa môže verejnosť informovať o problematike očkovania.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Odborní pracovníci oddelenia epidemiológie vykonávali šetrenia výskytu infekčných ochorení v ohniskách nákazy. Za uvedené obdobie bolo vykonaných celkom 68 terénnych šetrení v ohniskách nákazy, z toho 58 v ohniskách salmonelóz, 3 v ohniskách šigelóz, 1 v ohnisku Kamylobakteriálnej enteritídy, 1 Rotavírusovej enteritídy, 2 v ohniskách kontaktu, alebo ohrozenia besnotou, 1 v ohnisku chronickej hepatitídy typu C a v 2 kontaktoch s chronickou hepatitídou C.

V rámci sledovania HER v zdravotníckych zariadeniach bolo odobratých 150 sterov mikrobiálnej čistoty. Podľa vopred určeného harmonogramu sme sledovali vzorky odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

S informačným systémom sa pracuje denne a to, zadávaním prenosných ochorení, sleduje sa systém rýchleho varovania a týždenne sa zadávajú údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení.

6.4. Nozokomiálne nákazy

V prvom pol roku 2013 oddeleniu epidemiológie boli nahlásené 2 nozokomiálne nákazy z oddelenia OAIM a interného B oddelenia. Na predchádzanie NN sa v nemocničných oddeleniach vykonávajú pravidelné kontroly hygienicko-epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovateľskej starostlivosti, manažmentu NN a spätnej väzby k ošetrovateľským lekárom. Každoročne sa zapájame do kampane hygieny a dezinfekcie rúk, ktorá je súčasťou WHO.

6.5. Surveillance chronických ochorení

Pracovníci oddelenia epidemiológie spolupracujú s ostatnými oddeleniami RÚVZ pri riešení a realizácii úloh podpory zdravia verejnosti, zároveň plnili programy a projekty hlavného hygienika SR a ECDC.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

V priebehu pol roka sa v okrese Veľký Krtíš nevyskytli mimoriadne epidemiologické situácie, len lokálne epidémie respiračných ochorení, ktorým sa zabránilo prerušením výchovno-vzdelávacieho procesu.

6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Podľa vopred určeného harmonogramu sme sledovali vzorky odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves.

9. Podpora zdravia

9.1. „NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA“

Národný program podpory zdravia je programom, ktorý priebežne plníme počas celého roka. Aj v tomto polroku sme naďalej pokračovali v realizácii aktivít zameraných na splnenie jeho čiastkových cieľov a realizovali aktivity vedúce k zlepšeniu súčasného stavu v jednotlivých oblastiach NPPZ.

Časť činnosti oddelenia zameriavame na preventívne opatrenia, ktorých cieľom je znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení. V marci sme uverejnili v regionálnom týždenníku článok „Dajme šancu svojmu srdcu“.

Svoje aktivity smerujeme hlavne na mladú generáciu v oblasti zdravého životného štýlu, ďalšími oblastami sú výživa a stravovacie zvyklosti, dôležitosť fyzickej aktivity, škodlivosť tabaku a zákernosť drog, nebezpečenstvo nadmerného užívania alkoholu. Prednášky na tieto témy sme realizovali v základných a stredných školách.

V poradenskom centre neustále zisťujeme rizikové faktory chronických neinfekčných ochorení a intervenujeme v závislosti od výsledkov vyšetrení, či už poučením o ozdravení životného štýlu, alebo odoslaním ošetrovateľovi na ďalšiu diagnostiku a liečbu.

Máme zriadenú poradňu pohybovej aktivity, poradňu zdravej výživy a poradňu na odvykanie od fajčenia, v ktorej môžu fajčiari získať informácie o možnosti prestať fajčiť.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

V prvom polroku 2013 sme začali realizovať dotazníkový prieskum zdravotného uvedomenia.

Sledovanie zdravotného uvedomenia je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii. Zdravotné uvedomenie a správanie ľudí vypovedá o ich vzťahu k vlastnému zdraviu a o jednom z možných vplyvov na ich zdravotný stav. Je založené na osobnej zodpovednosti za vlastné zdravie a za zdravie svojich najbližších, ale i širšej spoločnosti. Je základom pre znižovanie chorobnosti a úmrtnosti a je predpokladom pre zvyšovanie priemerného veku dožitia – strednej dĺžky života. Pri periodickom opakovaní (každých päť rokov) umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch, návykoch v našej populácii.

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

V priebehu mája a júna sme oslovili respondentov, ktorí nám vyplnili dotazník. Údaje z vyplnených dotazníkov budeme zadávať do programu v priebehu mesiacov júl a august.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

V súlade s cieľom NPPO vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý má viesť k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity, sme naďalej pokračovali v aktivitách, ktorých cieľom je eliminovať ich epidemický výskyt.

Úlohy plníme v súčinnosti s inými oddeleniami. V spolupráci s oddelením hygieny výživy sme v rámci projektu Výživový stav obyvateľstva vyšetrili 36 klientov, ktorým bolo tiež poskytnuté odborné poradenstvo.

V nadväznosti na preventívne programy sa naďalej zameriavame na vybrané chronické ochorenia, ktoré vo veľkej miere súvisia s nadhmotnosťou a obezitou. Súčasťou vyšetrení v poradni zdravia je poskytovanie odborného poradenstva zamerané na dosiahnutie správneho životného štýlu, vrátane eliminácie výskytu obezity a osvojenie si primeranej pohybovej aktivity. Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme uskutočnili výjazdovú akciu do knižnice, kde sme o zásadách správneho stravovania diskutovali so zúčastnenými občanmi.

Prednášky o správnej životospráve, zamerané na prevenciu obezity, sme vykonali v Špeciálnej základnej škole vo Veľkom Krtíši, Čebovciach, Modrom Kameni a Veľkom Krtíši. V rámci týchto prednášok sme deťom a žiakom premietli DVD s príslušnou tematikou a besedovali sme s nimi o otázkach dôležitosti pohybovej aktivity, hlavne v období dospievania.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľom tejto kampane je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov Slovenska elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení – pohybovej inaktivity. Keďže tento jav vnímame ako veľmi rozšírený, distribuovali sme účastnícke listy do subjektov ako sú lekárne, mestský úrad, knižnica, športová hala, plaváreň, stredné a základné školy. Akciu sme spropagovali na informačných tabuliach, v regionálnom týždenníku, na webstránke mesta aj nášho úradu, využili sme aj Svetový deň pohybom pre zdravie.

Sprievodnými podujatiami bolo meranie krvného tlaku a percenta telesného tuku vo fitcentrách a na plavárni, počas neho bol vstup do plavárne aj do fitka zdarma. Po skončení kampane a zozbieraní účastníckych listov ich odošleme na RÚVZ do Banskej Bystrice na vyhodnotenie.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Naplneniu cieľa akčného plánu - prevencii fajčenia u detí - sme sa venovali počas prednášok a besied na druhom stupni základných škôl.

Poradenstvo na odvykanie od fajčenia poskytujeme fajčiarom počas návštevy základnej poradne, pričom ich odporúčame do poradne na odvykanie od fajčenia.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sme mali deň otvorených dverí v poradni zdravia, ďalší deň sme merali percento CO vo vydychovanom vzduchu na verejnom priestranstve pred budovou RÚVZ. Obidve aktivity sme spropagovali na informačnom paneli, v regionálnych médiách a na webstránke úradu.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, bude prebiehať na budúci rok.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Náš úrad nie je riešiteľským pracoviskom tohto projektu.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Hlavným cieľom nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. Tejto problematike sa venujeme v prednáškovej činnosti oddelenia prevažne na druhom stupni základných škôl. Po schválení Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom budeme postupovať v súčinnosti s úlohami, ktoré nám z neho budú vyplývať.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Keďže demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie v dôsledku poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku, je veľmi dôležité venovať sa tejto skupine obyvateľov.

Cieľom je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Tento cieľ programu naplníme prostredníctvom výchovno-vzdelávacích aktivít, realizovaných priebežne počas celého roka. Na aktivity, ktoré sme realizovali v spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou v rámci týždňa mozgu, sme konkrétne pozývali členov Jednoty dôchodcov Slovenska, s ktorými máme dlhoročnú spoluprácu. Obidve pracovníčky OPZ sa prostredníctvom Operačného programu Vzdelávanie, v rámci modulu č. 11 Postupy v oblasti podpory zdravia vzdelávali v problematike podpory zdravia vrátane súčasných odborných poznatkov a aktuálnych vývojových trendoch v danej oblasti. Získané poznatky využívame v motivácii obyvateľstva a seniorov k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia.

Edukačné aktivity motivujúce obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia realizujeme v priebehu celého roka, hlavne počas Týždňa mozgu, Svetového dňa Alzheimerovej choroby, Medzinárodného dňa starších a Mesiaca úcty k starším.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Cieľom Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 - 2015 je zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie.

Tento cieľ naplníme priebežne prednáškovou činnosťou v materských, základných a stredných školách. Zameriavame sa na hlavné priority, z ktorých najväčší dôraz kladieme na formovanie návykov súvisiacich so zdravým životným štýlom, význam pohybu pre zdravie, znižovanie rizika úrazov, podpora duševného zdravia, výchova ku zdravým vzťahom, manželstvu, rodičovstvu, sexuálne zdravie, nebezpečenstvo AIDS, prevencia závislostí a

porúch príjmu potravy. Prioritu Úrazy a násilie sme naplnili distribúciou brožúr a plagátov s tematikou zabránenia násiliu páchanému na deťoch a dospievajúcich do základných a stredných škôl.

Spolupracovali sme oddelením HDM pri realizácii projektu „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“

u študentov stredných škôl – štvrtá etapa, kde sme merali antropometrické ukazovatele a krvný tlak u 120 respondentov.

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Cieľom tohto projektu je zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Hlavnou cieľovou skupinou projektu sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu. Takto tematicky ladenú prednášku sme vykonali v MŠ a v SZŠ.

Ďalšou cieľovou skupinou sú rodičia detí a učiteľky MŠ, u ktorých sa projekt zameriava na zvýšenie ich povedomia ohľadom významu dentálneho zdravia a skvalitnenie informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti. Pedagógov sme edukovali zdravotno-výchovnými materiálmi.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Cieľom programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Pri plnení tohto programu sme sa zamerali na osoby s rizikovým životným štýlom, a to najmä fajčiarov, nezdravo sa stravujúce osoby, osoby s nedostatočnou pohybovou aktivitou s nadmerným užívaním alkoholu. Svojou zdravotno-výchovnou činnosťou sa snažíme zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy a zvýšením pohybovej aktivity. S týmto zameraním sme vykonávali zdravotno-výchovné intervencie pre rôzne vekové skupiny obyvateľstva.

Individuálna stratégia zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradni zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach pre nefarmakologické znižovanie krvného tlaku a zvýšenie pohybovej aktivity, ako aj v poradni zdravej výživy a počas výjazdových akcií poradne zdravia.

V poradni zdravia bolo v prvom polroku vyšetrených 131 klientov, z toho 51 mužov a 80 žien. Prvovyšetrených bolo celkom 44 klientov, opakovane bolo vyšetrených 87 klientov, z toho 30 mužov a 57 žien. Každému z nich bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na zlepšenie životného štýlu. Klientov vyšetrujeme nielen v priestoroch poradne zdravia, ale aj na výjazdových akciách v regióne.

Vedúca OPZ sa v rámci Operačného programu Vzdelávanie, modul č. 11 Postupy v oblasti podpory zdravia zúčastnila vzdelávania v používaní programu Test zdravé srdce, kde boli poskytnuté informácie od autorky programu, a zároveň bola aj možnosť spresniť si konkrétne praktické zručnosti v tomto programe.

Populačná stratégia v rámci programu CINDI zahŕňa skupinové intervenčné aktivity, ktoré sme realizovali aj pri príležitosti týchto významných dní WHO:

11. – 17. marec – Týždeň mozgu – počas tohto týždňa sme pre verejnosť usporiadali prednášku „Žijeme život prospešný nášmu mozgu?“, oslovili sme prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov všetkých občanov okresu, s touto aktivitou sme spojili aj výjazdovú aktivitu

22. marec - Svetový deň vody – sme si pripomenuli nástenkou v priestoroch RÚVZ. Spolupracovali sme pri odbere vzoriek vody na odd. HŽP a pripravili sme prednášku o význame vody pre druhý stupeň základných škôl.

24. marec - Svetový deň tuberkulózy - informačné tabule v priestoroch RÚVZ

7. apríl - Svetový deň zdravia – sme spropagovali v priestoroch RÚVZ a pre občanov mesta prostredníctvom mestského rozhlasu a týždenníka Pokrok, na stránke RÚVZ a mesta Veľký Krtíš. Už tradične pri tejto príležitosti vyšetrujeme Reflotronom v hontiansko-novohradskej knižnici a rozdávame zdravotno-výchovné materiály. V tomto roku sme zorganizovali deň otvorených dverí, pripravili sme dotazníky zamerané na tému tohtoročného dňa zdravia – hypertenziu.

12. apríl – Deň narcisov - v strednej odbornej škole sme premietli DVD ako sa vyhnúť hrozbe rakoviny, merali sme krvný tlak študentom aj pedagógom

10. máj - Svetový deň pohybom ku zdraviu - nástenka v priestoroch RÚVZ

Pri tejto príležitosti sme iniciovali športový deň zamestnancov zameraný na turistiku. V spolupráci s oddelením PPL sme prezentovali prakticky a metodicky konkrétne cviky, ktoré sa dajú robiť v kancelárii ako prevencia ochorení chrbtice.

31. máj - Svetový deň bez tabaku - pri tejto príležitosti sme spropagovali deň otvorených dverí, v danom týždni sme ponúkli fajčiarom možnosť dať si zmerať Smokerlyzerom množstvo CO vo vydychovanom vzduchu na verejnom priestranstve pred budovou nášho úradu. Akciu sme spropagovali v mestskom rozhlase, na stredných školách, na webstránke úradu a v priestoroch budovy RÚVZ. Následne sme uverejnili článok v regionálnom týždenníku, kde sme opätovne ponúkli poradenstvo a pomoc pri odvykaní od fajčenia.

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – spropagovali sme „Deň zodpovednosti“, počas ktorého budeme na verejných priestranstvách informovať o zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu a poskytovať informácie súvisiace s konzumáciou alkoholu. K tomuto dňu sme pripravili informačné tabule a nástenky v priestoroch RÚVZ.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-ekonomických podmienok a veku.

Nadstavbové vyhodnotenie sa uskutoční v roku 2013 -2014 a výsledky budú prezentované jednak v správe o plnení Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev a jednak v správe o zdravotnom stave obyvateľstva v Slovenskej republike.

Do realizácie tohto projektu sme sa zapojili podľa pokynov gestora v rokoch 2011 – 2012.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Vranove nad Topľou**

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
6.1.	Národný imunizačný program SR	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR	priebežne
6.2.	Surveillance infekčných chorôb	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.3.	Informačný systém prenosných ochorení	ÚVZ SR RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.4.	Nozokomiálne nákazy	RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	priebežne
6.5.	Mimoriadne epidemiologické situácie	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.6.	Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV	ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu
	RÚVZ v SR	priebežne
6.7.	Prevencia HIV/AIDS	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.8.	Poradne očkovania	RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, ÚVZ SR
	RÚVZ v sídlach krajov, všetky RÚVZ košického kraja	december 2011

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Dosiahnutie cieľov – vysokú zaočkovanosť populácie, si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Časové obdobie: priebežne

Etapy riešenia

1. Realizácia vlastného očkovania:

Aktuálny kalendár očkovania pre rok 2013 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom s ďalším usmernením vykonávania vakcinácie.

Kontrola očkovania zo strany RÚVZ sa vykonáva formou kontroly zasielaných výpisov o vykonaných očkovacích úkonoch očkujúcimi lekármi – písomná forma, resp. elektronická forma.

2. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2013

- Udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania.

Časové obdobie: priebežne

3. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Úloha:

- vykonávanie monitoringu ochorení preventabilných očkovaním,
- zabezpečenie vzdelávania a doškoľovania zdravotníckeho personálu v otázkach vakcinácie s dôrazom na vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Vyhodnotenie:

Ochorenia preventabilné očkovaním:

Zaznamenali sme 3 sporadické ochorenia na Divý kašeľ – Pertussis. V obci Sol' a Vranov nad Topľou 2x, u dvoch dospelých riadne proti pertussis očkovaných a jedného dieťaťa preočkovaného v závislosti od veku. Ochorenia boli potvrdené na základe klinických príznakov, v jednom prípade potvrdené sérologicky. Iné ochorenia preventabilné očkovaním sme nezaznamenali.

4. Manažment očkovania:

Úlohy

- zabezpečenie kontroly vykonávania očkovania, dodržiavania termínov očkovania podľa očkovacieho kalendára s vypracovaním záznamu o očkovaní,
- zabezpečenie mesačnej kontroly očkovania formou písomných, resp. E-mailových oznamovaní počtu zaočkovaných osôb na jednotlivých zdravotných obvodoch a ich pravidelnom vyhodnocovaní,
- v prípade zistenia nedostatkov v očkovaní zabezpečiť ich promptné odstránenie

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie

Plní sa priebežne. Lekári vykonávajúci vakcináciu zasielajú mesačné vyhodnotenie vakcinačných aktivít.

Kontrola očkovania v SR:

- vykonať kontrolu očkovania v ročníkoch narodenia určených ÚVZSR k stanovenému termínu
- vyhodnotiť očkovanú a v prípade zistenia nedostatkov ich vyriešiť s kompetentnými orgánmi

Časové obdobie: september – október 2013

Vyhodnotenie

Kontrola sa vykoná v stanovených termínoch - september – október 2013

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
  2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
  3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení
- Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

- udržiavať spoluprácu s OKM, ktorá je v súčasnosti na dobrej úrovni a spolupracovať aj s ďalšími laboratóriami OKM, ktoré vykonávajú vyšetrenia pre lekárov okresu Vranov nad Topľou

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie

Od decembra 2011 vykonáva mikrobiologické vyšetrenia pre okres Vranov n.T. laboratórium ALPHA Medical Stropkov a HPL s. r. o. Prešov. Spolupráca s nimi je na veľmi dobrej úrovni. Pozitívne výsledky sú hlásené telefonicky ihneď po diagnostikovaní etiologického agens a následne aj písomne. HPL s. r. o. Prešov, pozitívne výsledky zaznamenáva v programe Epis.

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

- úzkou spolupracou s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavné prenosné ochorenia a laboratóriami, ktoré zabezpečujú laboratórnu diagnostiku;
- zavedenie elektronického hlásenia prenosných ochorení terénnymi lekármi;
- propagovaním vyživania on-line hlásenia prostredníctvom internetu do EPIS

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie

Hlásenie prenosných ochorení je na dobrej úrovni. Pozitívne výsledky z OKM sú hlásené okamžite telefonicky a následne aj písomnou formou na RÚVZ. Hlásenie prenosných ochorení E-mailovou poštou využívajú len lôžkové oddelenia Vranovskej nemocnice, n.o. Väčšina ambulancií praktických lekárov pre dospelých aj pre deti a dorast nepracujú s počítačmi a preto hlásenie do EPIS nevykonávajú.

3. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

- vykonávať kvalitný monitoring v rámci surveillance nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ktoré vznikajú vplyvom ekosystémového narušenia,
- spolupracovať so SLS pri Vranovskej nemocnici, n.o. pri priebežnom vzdelávaní a doškolení zdravotníckeho personálu,,
- zabezpečiť veľmi úzku spoluprácu s mikrobiológmi, infektológmi a lekármi primárneho kontaktu pri zistení nových patogénov, známych chorobách, pri ktorých sa zistili noví pôvodcovia, alebo došlo u nich k vývojovým zmenám,, pri znovu objavení sa starých patogénov a pod.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie:

Plní sa priebežne; „staronové“ ochorenia v uplynulom polroku 2013 sme nemali hlásené.

4. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

- cestou regionálnych médií sprostredkovať širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní a ďalších preventívnych opatreniach. Upozorniť na vstupný portál programu EPIS ako nového zdroja informácií o prenosných ochoreniach.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie:

Na webovej stránke RÚVZ sú uverejňované informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii, podľa epidemiologickej naliehavosti. Veľmi dobrá je spolupráca s miestnymi novinami „Vranovské noviny a „Vranovské novinky“, „Vranovské Spektrum“, „Región“, ktoré uverejňujú aktuálnu situáciu vo výskyte prenosných ochorení, prípadne aj ďalšie informácie o prenosných ochoreniach a ochrane proti ich šíreniu (chrípka, ochorenia ovplyvniteľné očkovaním, alimentárne nákazy a pod.)

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do siete EÚ

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

Vyhodnotenie :

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov :	427
Z toho počet uzavretých	427
Nepotvrdené	35
Počet spracovaných ohnisk	252
Počet chránených kontaktov očkovaním, aktívne, pasívne	7
Opatrenia prijaté rozhodnutím	11
Pokynom na mieste	365

Úlohy sa plnia každodenne vkladáním hlásených ochorení do EPIS, ich mesačnou analýzou, ako podklad pre mesačné správy, systémom rýchleho varovania podľa aktuálnej situácie.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymite so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. predloženie návrhu na začlenenie výskytu NN medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Etapy riešenia

1. Realizácia surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS:

Pilotné zavedenie HELICS vo vybraných nemocniciach v SR na báze dobrovoľnosti a anonymity sa uskutočnilo v priebehu rokov 2005-2006. Program sa začal realizovať na oddeleniach anesteziológie a resuscitácie a jednotkách intenzívnej starostlivosti. Na základe výsledkov analýzy budú prijaté príslušné opatrenia a postupy.

Časové obdobie: priebežne (zapojenie ďalších nemocníc do programu HELICS).

Plnenie: Vranovská nemocnica, n.o. sa zapojila do programu HELICS od roku 2012. V mesiaci máj sa vykonala bodová prevalenčná štúdia. V I. polroku 2013 sa nerealizovala.

Bodová prevalenčná štúdia, v máji 2012 vo Vranovskej nemocnici n.o., bola vykonaná na 7 oddeleniach s 236 akútnymi lôžkami. V čase sledovania bolo hospitalizovaných 177 pacientov, NN boli zistené u 7 z nich.

2. Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

V rámci postgraduálneho doškolenia zdravotníckych pracovníkov spolupracovať so SZU a lekáorskými fakultami v implementácii moderných foriem vzdelávania v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz.

3. Úlohy pre RÚVZ Vranov n/T

- vykonať analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz (NN) za rok 2013
- porovnať výskyt NN v roku 2013 s výskytom v roku 2012 a za posledných 5 rokov
- skvalitniť surveillance a kontroly NN zabezpečením:
- vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov v spolupráci s OKM

- vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz zaktivizovaním činnosti komisie pre evidenciu a analýzu NN
- zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach zabezpečením kontroly dekontaminačných postupov a verifikáciou mikrobiologickej kontroly prostredia, sterility, dezinfekcie podľa harmonogramu odd. epidemiológie RÚVZ.
- štandardné postupy hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk

Časové obdobie: priebežne
Zodpovední: za úlohy 1.,2. ÚVZ SR

4. Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

V 1. polroku t.r. sa neuskutočnila žiadna vzdelávacia akcia pre zdravotníckych pracovníkov vzdelávacie akcie sú plánované na II. polrok 2013.

VYHODNOTENIE ZA .1.POLROK 2013

KONTROLA STERILITY

STERILNÉ PREDMETY	280
STEROV Z PROSTREDIA	231
DEZINFEKČNÝCH ROZTOKOV	14
KONTROLA HS	17
KONTROLA AUT.	22
ČISTENÉ VODY	2

POČET HLÁSENÝCH NOZOKOMIÁLNYCH NÁKAZ ZA 1.POLROK 2013

OAIM	1
CHIRURGICKÉ	0
DOLIEČOVACIE	0
NOVORODENECKÉ	0
GYN.POROD,	0
NEUROLOGICKÉ	5
DETSKÉ	14
INTERNÉ	1
FÉNIX,SPOL.S.R.O.	1
SPOLU	22

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Etapy riešenia

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Príprava plánov, rozvoj stratégií a postupov pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na národnej úrovni, krajských, okresných a miestnych úrovniach, a ich súčinnosť v rámci našej krajiny, ale i medzi členskými štátmi EÚ. Tieto úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Vyhodnotenie: V 1. polroku t.r. sa ešte úloha neplnila

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Implementovanie Medzinárodných zdravotných predpisov (2005) do legislatívy SR.

Realizačné výstupy

- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie
- príprava stratégie krízovej komunikácie
- príprava koordinovaného postupu v prípade mimoriadnej epidemiologickej situácie

V 1. polroku v okrese Vranov nad Topľou nevznikla mimoriadna situácia

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Vyhodnotenie:

RÚVZ Vranov nad Topľou plní úlohu – odoberá vzorky odpadových vôd na zistenie cirkulácie vírusu poliomyelitídy podľa harmonogramu, ktorý spracoval RÚVZ Košice (odber bol vykonaný 20.3.2013, 22.5.2013). Vyšetrenie na Poliovírusy, resp. iné Enterovírusy boli negatívne.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v sídlach krajov a všetky RÚVZ Košického kraja

Plnenie v RÚVZ Vranov nad Topľou:

V 1. P
olroku sa úloha neplnila

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Časové obdobie

priebežne

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach, zníženie odmietaní očkovania.

Oddelenia vykonávalo aktivity v rámci EIW.

V dňoch 10. 11. 06.2013 sa pracovníčka odd. zúčastnila na Škole vakcinológie III.

V čase 10.-21.júna 2013 bola realizovaná výskumná časť hlavného projektu – celonárodný prieskum pod názvom „ Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní“. Hlavným cieľom je identifikácia kľúčových faktorov, ktoré vedú rodičov a budúcich rodičov k odmietaniu očkovania za účelom prijatia účinných intervencií. Výskum bol realizovaný formou dotazníka v randomizovane vybraných školách a pediatrických ambulanciách.

PLNENIE PROGRAMOV A PROJEKTOV NA ÚSEKU HYGIENY VÝŽIVY za 1. polrok 2013

Číslo úlohy: **3.1.**

Názov úlohy: Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie.

Cieľ úlohy: Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na stredne ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

V 1. polroku 2013 sme v spolupráci s poradňou zdravia plnili projekt „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“.

Vyšetrených bolo 53 respondentov rozdelených ľahko pracujúce ženy a mužov, kde sa veková kategória pohybovala od 19 - 34 rokov a 35 - 60 rokov.

Každý klient obdržal a vyplnil 1-dňový jedálny lístok a dotazník o životospráve a pohybovej aktivite.

V poradni zdravia sa zhodnotilo kardiovaskulárne riziko po vyplnení záznamového listu pre biochemické vyšetrenie. V klinicko-somatickom dotazníku sa vyhodnotila – váha, výška, BMI, WHR a krvný tlak.

Po spracovaní získaných údajov sa tieto následne vyhodnotia.

Číslo úlohy : **3.2.**

Názov úlohy: Monitoring jodidácie kuchynskej soli .

Cieľ úlohy: Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

V 1. polroku 2013 sme v RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou odobrali 13 vzoriek kuchynskej soli z distribučnej siete na laboratórny rozbor. Boli to vzorky zahraničnej produkcie. Ani v jednej vzorke nebol prekročený obsah jódu, jodičnanu draselného, feročyanidu draselného a jodičnanu draselného vyjadreného ako KJ. Všetky odobraté vzorky kuchynskej soli vyhoveli zdravotným požiadavkám PK SR.

Číslo úlohy : **3.3.**

Názov úlohy: BEZPEČNOSŤ PET fliaš

Cieľ úlohy:

Kontrola bezpečnosti PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady (ES) č. 1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti - migrácia určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetálfenylénaftalátu (acetaldehyd, monoetylén glykol, dietylén glykol, Sb, estery kys. ftalovej atď.) a senzorické hodnotenie

modelových potravinových simulátorov prípadne balených vôd v závislosti od rôznych podmienok skladovania.

RÚVZ so sídlom vo Vranove n/T v roku 2013 nebol zaradený do plnenia danej úlohy.

Číslo úlohy : **3.4.**

Názov úlohy: **BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI**

Cieľ úlohy:

1. kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,
  2. kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR
- Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

RÚVZ so sídlom vo Vranove n/T v roku 2013 nebol zaradený do plnenia danej úlohy.

Číslo úlohy: **3.5**

Názov úlohy: **BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTONOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV**

Cieľ úlohy:

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

RÚVZ so sídlom vo Vranove n/T nebol zaradený do plnenia danej úlohy.

Číslo úlohy: **3.6.**

Názov úlohy: **MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH**

Cieľ úlohy:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospelaj populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom(ADI).

Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách. Monitoring spotreby prídavných látok a aróm v roku 2013 je zameraný na spotrebu prídavných látok-Allura červená, Chinolínová žltá a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu. Spotreba je sledovaná u vybraných vekových skupín dospelaj populácie (2 vekové kategórie Ž+M, 19r.-34r., 35r.-54r., ľahká a stredná práca). Štúdia sa vykonáva formou dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou, oddelenie hygieny výživy v roku 2013 vyplnilo 10 dotazníkov.

Číslo úlohy: 3.7

Názov úlohy: **MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI**

Cieľ úlohy:

1. Kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č.321/2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu.
2. Monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

RÚVZ so sídlom vo Vranove n/T nebol zaradený do plnenia danej úlohy.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
2.1	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky
2.2	Intervencie na podporu zdravia pri práci	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky
2.3	Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici	Rok 2013
2.4 NOVÁ	Ľudský biomonitring - sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom a pracovnom prostredí	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	medziodborová úloha (odbory HŽP, PPL a OFŽP) RÚVZ v sídle kraja a ďalšie vybrané RÚVZ	Rok 2013 a ďalšie roky
2.5 NOVÁ	Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky

2.6 NOVÁ	Aktuálne problémové situácie riešené v jednotlivých regiónoch	RÚVZ v sídle kraja
	RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vykonáva v programe ASTR.

V okrese Vranov nad Topľou bolo k 30.6.2013 evidovaných 23 organizácií s pracoviskami, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce v riziku. Škodlivým faktorom je takto pri práci exponovaných 765 osôb, z čoho 95 tvoria ženy. V 3. kategórii rizika evidujeme 613 zamestnancov, z toho 95 žien, v 4. kategórii rizika 152 zamestnancov, pričom ženy práce v tejto kategórii nevykonávajú. Najvyšší počet osôb v riziku pracuje v priemyselnej výrobe, menej v poľnohospodárstve, lesníctve a ťažbe. Rizikovými faktormi, ktorým je exponovaných najviac zamestnancov je hluk (579 zamestnancov) a chemické látky a zmesi (461 zamestnancov, kde v porovnaní s minulým rokom došlo k miernemu poklesu). Z chemických látok a zmesí sa jedná hlavne o pevné aerosóly (348 zamestnancov). Z ďalších rizikových faktorov sú to z chemických látok a zmesí: dráždivé látky 101 zamestnancov, chemické karcinogény a mutagény 99 zamestnancov, dermatotropné látky 78 zamestnancov, jedovaté látky 76 zamestnancov, žieraviny 74 zamestnancov; ďalším faktorom sú vibrácie, ktorým je exponovaných 84 zamestnancov, 44 zamestnancov je vystavených rizikovému faktoru psychickej záťaže, 2 pracovníci optickému žiareniu a 3 biologickému faktoru. Na mnohých pracoviskách sa kumuluje účinok viacerých škodlivých faktorov, napr. v drevovýrobách, kovovýrobách, na zväračských pracoviskách, pri výrobe energií či pri výrobe cementu.

V 1. polroku 2013 boli v spoločnosti **Bukocel, a.s. Hencovce** na základe vykonania novej objektivizácie v roku 2012 prehodnotených riziká a boli podané nové návrhy na zaradenie prác do kategórie 3 aj 4 rizika ohrozenia zdravia pre expozíciu škodlivým faktorom pri práci - hluk a chemický faktor. Na hodnotených pracoviskách boli vykonané technické opatrenia, čím došlo k výraznému zníženiu zaťaženia zamestnancov a niektoré profesie umožnilo preradiť do 2. kategórie rizika. V spoločnosti však naďalej evidujeme práce v 4. kategórii rizika z titulu

hlučnosti a prašnosti hlavne vo výrobnom procese pri výrobe celulózy.

V spoločnosti **LINORA s.r.o. Hencovce** boli na základe vykonanej objektivizácie hluku pracovníčky oddelenia šitia pri obsluhu šijacích strojov zaradené do 3. kategórie rizika.

Počet zamestnancov a SZČO, ktorí vykonávajú práce zaradené do rizika sa oproti roku 2012 významne nezmenil, zaznamenal mierny vzostup.

V rámci výkonu ŠZD boli vykonané kontroly vybraných pracovísk, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce v riziku, zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov v pracovnom ovzduší a preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci. Objektivizáciu fyzikálnych faktorov zabezpečujú zamestnávateľi pri zmenách na pracoviskách, väčšie prevádzky, napr. Bukocel, Zeocem ap. minimálne 1 krát za 3 roky. Preventívne lekárske prehliadky vo všetkých prevádzkach s vyhlásenými rizikovými prácami zabezpečujú lekári PZS.

V roku 2013 bola uložená sankcia spoločnosti **SLAVIA GRATING s.r.o. Výroba kompozitných roštov, Hanušovce n.T.** Spoločnosť počas skúšobnej prevádzky vykonala objektivizáciu škodlivých chemických látok v pracovnom ovzduší, pričom namerané hodnoty prekročovali NPEL. Do termínu stanovenom v rozhodnutí spoločnosť nepredložila protokoly z meraní, nevypracovala hodnotenie rizika, nepodala návrh na uvedenie priestorov do trvalej prevádzky a **návrh na zaradenie prác do rizika.**

Na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami v 1. polroku 2013 nebola prešetrovaná choroba z povolania.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V 1. polroku 2013 nebolo vydané žiadne rozhodnutie na prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami.

V roku 2013 bolo vydaných 8 rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky alebo skúšobnej prevádzky, ktorých činnosť priamo súvisí s používaním chemických prípravkov vo výrobnom procese, pri predaji alebo pri skladovaní. Do prevádzky boli uvedené priestory spoločnosti AB Facility s.r.o., ktorá zabezpečuje výkon upratovacích služieb a plošnej dezinfekcie priestorov Vranovskej nemocnice a schválené pracovné postupy pri týchto činnostiach.

Bolo posúdených 6 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi. Jednalo sa o väčšie prevádzky ako Bukocel, a.s. – pri výrobe a spracovaní celulózy, LINORA s.r.o. – pri farbení textilných výrobkov a VSK PRO-ZEO s.r.o. pri úprave a balení zeolitov, ale aj o malé prevádzky ako Predaj a miešanie farieb, Autoservis a Výrobu plastov z odpadových materiálov.

V priebehu roka 2013 nebol na území okresu evidovaný žiaden subjekt, ktorý by produkoval alebo dovážal toxické látky a zmesi ani veľmi toxické látky a zmesi v množstve nad 1000 t a ktorý by mal povinnosť predregistrovať alebo registrovať tieto látky podľa nariadenia REACH.

Počas výkonu ŠZD je kontrolované dodržiavanie ustanovení chemickej legislatívy, t. j. plnenie povinnosti zamestnávateľa vypracovať systém kontroly látok a zmesí, dostávajúcich sa do výroby

a na základe dodaných KBÚ vyhodnocovať, či zmes nie je na zozname zakázaných zmesí v SCA a ECHA a tiež povinnosť vypracovať štandardný operačný postup k uvedenej zmesi na jej používanie na konkrétnom pracovisku a pri konkrétnej činnosti. Pri výkone ŠZD sa vykonáva kontrola zabezpečenia likvidácie obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí oprávnenými organizáciami.

V 1. polroku 2013 bol štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu chemických prípravkov, ktoré obsahujú látky poškodzujúce reprodukciu. Podľa kariet bezpečnostných údajov v okrese takýto užívateľ nebol zistený.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V okrese Vranov nad Topľou v 1. polroku 2013 pracovalo na rizikových pracoviskách s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi 99 zamestnancov, z toho 11 žien (85 v 3. kategórii, 14 v 4. kategórii rizika). Oproti predchádzajúcim rokom sa počet takto pracujúcich znížil (rok 2011 136 zamestnancov, rok 2012 128 zamestnancov).

Pôsobeniu karcinogénnym a mutagénnym faktorom sú pri práci vystavení zamestnanci Vranovskej nemocnice, n. o., Vranov nad Topľou, Bukocelu a.s., Hencovce a niekoľkých ďalších prevádzok zaoberajúcich sa výrobou alebo opracovaním výrobkov z tvrdého dreva a plastov. V okrese evidujeme 5 prevádzok, ktorých výrobným programom je výroba výliskov z plastov pre automobilový, spotrebný priemysel ale aj pre zdravotníctvo.

Vo Vranovskej nemocnici je na 2 pracoviskách, v onkocentre a na onkohematologickej ambulancii vykonávaná **práca s cytostatikami**.

V spoločnosti Bukocelu a.s., Hencovce sú karcinogénom exponovaní zamestnanci na pracoviskách varňa, regeneračný kotol.

V roku 2012 boli do skúšobnej prevádzky do 31.12.2012 uvedené pracovné priestory spoločnosti SLAVIA GRATINGS s.r.o. Hanušovce nad Topľou, ktorá vyrába kompozitné rošty zo živicových zmesí. V prevádzke pracuje 20 pracovníkov. Zamestnávateľ vykonal objektivizáciu škodlivých faktorov, ktorá preukázala prekročenú hodnotu **styrénu** v pracovnom ovzduší, preto zamestnávateľ pristúpil k vykonaniu technických opatrení na odsávacom zariadení a opätovne zabezpečil vykonanie objektivizácie chemického faktora, ktoré preukázali dostatočnú účinnosť vykonaných opatrení. Namerané hodnoty neprekračovali NPEL.

V 1. polroku 2013 počas výkonu ŠZD pri kontrolách kariet bezpečnostných údajov nebolo zistené používanie látok poškodzujúcich reprodukciu alebo narušujúcich endokrinný systém.

Na odstraňovanie **azbestu** a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb na území okresu Vranov nad Topľou boli podané 2 návrhy na vydanie rozhodnutia. Obe spoločnosti predložili platné osvedčenie o odbornej spôsobilosti na prácu s azbestovými materiálmi, doklady o preskúšaní a doklady o preventívnych lekárskech prehliadkach zamestnancov. Predložené boli 2 protokoly z merania koncentrácie azbestových vlákien vo vzduchu po ukončení sanačných prác.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V 1. polroku 2013 nebola posudzovaná psychická záťaž na žiadnom pracovisku. Zamestnanci Základnej školy Kukučínova vo Vranove nad Topľou sú z titulu psychickej pracovnej záťaže zaradení do 3. kategórie rizika.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V 1. polroku 2013 bolo prešetrovaných 7 podozrení (4 z roku 2012) na chorobu z povolania z DNJZ u 1 repasírky, 1 predavačky, 1 šičky, 3 ručných šičiek a 1 stavebného robotníka. Vo všetkých prípadoch sa jednalo o poškodenie horných končatín. Šičky a repasírka, u ktorých sa prešetrovalo podozrenie na chorobu z povolania boli zamestnané v textilných prevádzkach. Práce na uvedených pracoviskách sú zaradené do 2. kategórie rizika, avšak sú často vykonávané v neprirodzenej polohe a vnúteným tempom. Z uvedeného počtu bola priznaná 1 choroba z povolania.

V okrese Vranov nad Topľou nevidujeme rizikové práce z dôvodu DNJZ.

V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi dochádza k zvyšovaniu počtu ochorení podmienených prácou. Prevažujú profesie v textilnom priemysle, ako šička, retiazkovačka, ručná šička, nakoľko okres Vranov nad Topľou je zameraný na túto oblasť, kde je v pracovnom procese takmer 100 % zastúpenie žien. U týchto profesií nie je možné predísť ochoreniu používaním OOPP, avšak účinnou možnosťou by mohla byť zmena organizácie práce, napr. striedaním profesií, znížením pracovného tempa a p.

Z ochorení prevažujú najmä epikondylitída, syndróm karpálneho tunela a Raynaudov syndróm. Každoročne je prešetrované podozrenie na chorobu z povolania u pracovníkov pracujúcich v lese a v stavebníctve.

Evidencia chorôb z povolania sa vykonáva v systéme ASTR.

2.2. INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ:

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.1. Zdravé pracoviská

Do riešenia úlohy: „Zdravé pracoviská“ sa RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou zapojil už v roku 2008. Ako „zdravé pracovisko“ bola vytypovaná kovovýroba KOVO Hudák spol. s r.o., Čaklov. Spoločnosť vyrába zárubne, lešenie pre stavebný priemysel, brzdovalce pre automobilový priemysel, náhradné diely pre malotraktory, spojovací materiál pre podlahové rošty a bočnice.

Spoločnosť zamestnáva 44 pracovníkov, z toho 15 v profesii zámočník, 9 v profesii zámočník zvärač, 4 v profesii kovoobrábač a 2 lakovník. Zámočníci a kovoobrábači sú počas práce

exponovaní hluku. Zámočníci zvárači sú exponovaní pevnému aerosólu zo zvárania, pevnému aerosólu z brúsenia, hluku a pri práci s ručnou flexibrúskou aj vibráciám, prenášaným na ruky. Lakovníci sú pri namáčaní zárubní do vane so základnou farbou exponovaní organickým rozpúšťadlám (toluén, xylény).

Na zníženie rizika poškodenia zdravia zamestnancov pri práci spoločnosť priebežne vykonáva technické opatrenia (pravidelná údržba a výmena strojov za nové). Hodnotenie rizika poškodenia zdravia na základe vykonanej objektivizácie škodlivých faktorov vypracovala PZS.

V mesiaci jún 2013 bola ukončená prístavba k výrobnej hale kovovýroby. Do novovzniknutých priestorov bude presunutá časť pracovného procesu - montáž výrobkov z existujúcej výrobnej haly. Tým sa predpokladá, že dôjde k zlepšeniu pracovných podmienok zamestnancov a to najmä z pohľadu bezpečnosti práce ale aj vzájomného pôsobenia faktorov pracovného prostredia (hluk, prach, chemický faktor).

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizik“

Riešenie úlohy sa pripravuje v mesiaci október 2013 formou Dňa otvorených dverí.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizik“

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou sa do riešenia tejto úlohy nezapojil.

2.3. PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Cieľ:

Sledovať epidemiologickými metódami príčinné súvislosti vzniku nádorových ochorení so zameraním na identifikáciu vonkajších príčinných súvislostí v pracovnom prostredí, v životnom prostredí, v životnom štýle vo vzťahu k vnútorným geneticky podmieneným procesom. Uplatňovať poznatky o rizikových faktoroch v prevencii a ochrane zdravia pred nádorovými chorobami.

Do riešenie tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou nebol zapojený.

2.4. ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ:

Sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kotinínu v biologickom materiáli (moč).

Do riešenie tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou oddelenie preventívneho pracovného lekárstva nebol zapojený.

2.5. ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ:

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V rámci ŠZD vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

V roku 2012 bolo ohliadnutých a do prevádzky uvedených 80 prevádzok, v ktorých boli vytvorené chránené pracoviská a chránené dielne pre rôzne pracovné činnosti. Prevažovali administratívne práce, stolárske dielne, kovodielne, zariadenia spoločného stravovania a predajne, zdravotnícke zariadenia, služby a remeselné činnosti a poskytovanie služieb v oblasti starostlivosti o ľudské telo. V chránených pracoviskách je prevažne zamestnaný 1 zamestnanec. V okrese neevidujeme chránené pracovisko s vyšším počtom zamestnancov ako 4. Pred uvedením priestorov do prevádzky požadujeme, aby pracoviská spĺňali požiadavky na výkon práce pre občanov so zdravotným postihnutím. Všetky pracovné miesta musia byť vybavené sedadlom na oddych, v priestoroch musí byť zriadená oddychová miestnosť alebo kútik vybavený kreslom alebo lôžkom na oddych. Veľká časť chránených pracovísk je zriadená v domoch alebo bytoch, čo umožňuje zamestnancom využívať pracovný čas podľa možností na prácu a oddych. Pri posudzovaní priestorov je nevyhnutné zohľadniť zdravotné postihnutie zamestnanca.

V 1. polroku 2013 bolo do prevádzky uvedených 37 chránených dielní a pracovísk.

V rámci výkonu ŠZD bolo v roku 2013 vytypovaných 5 chránených pracovísk s rôznym zameraním. V 1. polroku boli vykonané kontroly v 3 chránených pracoviskách:

DB Kontakt, s.r.o. – Jednoduchá kovovýroba Vranov nad Topľou zamestnáva 2 zamestnancov so zdravotným postihnutím v profesiách robotník v kovovýrobe;

Balkar s.r.o. – Drevovýroba Hanušovce nad Topľou zamestnáva 1 zamestnanca so zdravotným postihnutím v profesii obsluha stroja na olepovanie pások;

De-Wetex, s.r.o. – Výroba odevov Hanušovce nad Topľou zamestnáva 2 pracovníčky so zdravotným postihnutím v profesii pomocná pracovníčka.

Dozor bol zameraný kontrolu pracovných podmienok a pracovného prostredia, využívanie pracovnej doby, používanie ochranných pomôcok. Na odstránenie zistených nedostatkov boli vydané nápravné opatrenia. Ich plnenie prebieha priebežne.

2.6. AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

Prešovský región

2.6.5. Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

Poslednou úlohou v rámci plnenia programov a projektov v roku 2013 bol prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách, zameraný na subjektívne vnímanie kvality ovzdušia zamestnancami vybraného obchodného reťazca, identifikovanie faktorov pracovného prostredia, ktoré môžu ovplyvniť pracovný komfort zamestnancov a následne, v prípade potreby, nariadenie nápravných opatrení.

Výber prevádzky bol na pracovnej porade vedúcich PPL zosúladený na HM Tesco.

V spolupráci so zamestnávateľom (HM Tesco) bol koncom mája 2013 vykonaný ŠZD zameraný na vnútorné ovzdušie. Zber údajov od zamestnancov bol zabezpečený dotazníkovou metódou. Zamestnanci boli k objektívnosti pri vyplňaní stimulovaní zdôraznením cieľa prieskumu a to identifikovať príčiny nedostatkov vnútorného ovzdušia a teda v konečnom dôsledku pomôcť im ich vylepšiť.

Prieskumu sa zúčastnilo celkom 31 zamestnancov, z toho bolo 26 žien. Pracovali na oddelení údržby, kontroly cien, non food, služby zákazníkom, fresh food, príjem, ambient, personálne oddelenie.

Dotazníkový prieskum pozostával z otázok týkajúcich sa pracovného prostredia, pracovných podmienok, zdravotnej anamnézy, súčasných zdravotných ťažkostí a doplnkových otázok.

Okódované odpovede boli zaznamenané do pripravenej databázy v programe Excel a zaslané na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Po centrálnom spracovaní databáz z jednotlivých RÚVZ v Košickom a Prešovskom kraji budú výstupy komunikované jednotlivým RÚVZ, ktoré v nadväznosti na to, budú riešiť optimalizáciu pracovných podmienok vnútorného ovzdušia sledovaného pracoviska.

ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
4.1.	Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine	ÚVZ SR , ÚH LF UK Bratislava
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri	Rok 2020
4.2.	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.	RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote ÚVZSR
	Všetky RÚVZ v SR	Rok 2014
4.3	Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Rok 2013
4.4	Zhodnotenie príjmu jódu u obyvateľov SR školách vybrané RÚVZ	RÚVZ Rimavská Sobota RÚVZ Košice ÚVZSR priebežne
4.5	Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV	RÚVZ Zvolen RÚVZ Banská Bastrica ÚVZSR
	RÚVZ v SR	Rok 2016
4.6	Objektivizácia expozície a hodnotenie styrenu vo vnútornom prostredí vybraných materských škôl v súvislosti s použitím polystyrénových a polyestérových materiálov RÚVZ hl.m. Bratislava	RÚVZ Bratislava Rok 2013

Číslo úlohy: 4.1

Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine.

Plnenie úlohy:

S realizáciou tohoto projektu sa začalo v mesiaci september 2011.

Rok 2013 zahŕňa spracovanie výsledkov meraní parametrov výšky, hmotnosti, obvodových mier a vypočítaných indexov (Rohrerov index, Body mass index, Waist-hip-ratio) a ich prezentáciu formou tabuliek a grafov, štatistické spracovanie ukazovateľov výživovej a sociálno-ekonomickej

situácie v rodinách respondentov s vyhodnotením súvislostí, zistenie percentuálneho zastúpenia detskej populácie s nadhmotnosťou, resp. obezitou. Túto fázu projektu zabezpečuje ÚVZ SR Bratislava.

Číslo úlohy: 4.2

Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expoície vybratých rizík spojených s konzumáciou jedál.

Plnenie úlohy:

Projekt bol navrhnutý ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín, v pomernom zastúpení pohlaví.

Rok 2013 zahŕňa realizáciu projektu IV. vekovej skupiny: 15-18 ročné deti (mládež) 2 stredných škôl okresu (Gymnázium Dr. C. Daxnera Vranov nad Topľou, Spojená stredná škola Čaklov).

Formy realizácie:

- forma dotazníková: (vyplňovanie dotazníkov a zisťovanie antropometrických údajov detí pracovníkmi oddelenia HVDM)
- forma samotného odberu stravy zo školských stravovní: (odber 10 vzoriek obedov pripravovaných v školských stravovniach uvedených škôl na laboratórne vyšetrenie vo vybraných chemických ukazovateľoch)
- forma zadávania údajov do databázy

V posudzovanom období bola zrealizovaná I. a II. forma projektu, III. forma sa bude realizovať v mesiacoch júl, august, september r. 2013.

Počet respondentov: 120 žiakov

Číslo úlohy: 4.3

Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Plnenie úlohy:

V r. 2013 sa realizuje II. etapu projektu „Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí“, ktorého zámerom je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistenia úrovne ich spotreby a porovnanie príjmu každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom. V rámci toho bola sledovaná spotreba dvoch vybraných prídavných látok – E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm – Mentofurán a Kumarín.

Realizácia projektu zahŕňala zber údajov pomocou dotazníkov, ktorý sa uskutočnil v mesiacoch máj - jún 2013 u 14-ročných žiakov Základnej školy Lúčna Vranov nad Topľou.

Zadávanie získaných údajov do databázy bude realizované v júli a auguste r. 2013.

Počet respondentov: 20 žiakov

Číslo úlohy: 4.4

Zhodnotenie príjmu jódu u obyvateľov SR

Plnenie úlohy:

Cieľom úlohy je zavedenie celoplošného dlhodobého monitorovania jódúrie u detí, ako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom v organizme dieťaťa a zistenie aktuálneho stavu, ale aj trendov v dlhodobom sledovaní tejto problematiky a tiež navrhnutie opatrení preventívneho charakteru, v rámci ktorých by bolo možné určiť ďalšie potravinové komodity, ktoré by v budúcnosti mohli byť fortifikované jódom.

V posudzovanom období sa sumarizovali poznatky o význame jódu pre detský organizmus, zbierali a analyzovali dostupné údaje z doteraz získaných poznatkov v danej problematike. Podklady boli získavané z realizácie projektou „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR v rokoch 2009, 2010 a 2012.“ Údaje o príjme jódu v jedálňičkoch detí za sledované roky v súvislosti s OVD boli spracované a zaslané na RÚVZ Rimavská Sobota do 28.06.2013.

Počet respondentov: 360 detí

Číslo úlohy: 4.5

Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV

Plnenie úlohy:

Cieľom úlohy je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Následne legislatívne upraviť požiadavku minimálne 30-minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách, v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12-tich koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

V posudzovanom období sa začalo s realizáciou tohoto projektu, kedy bol vykonaný monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržanie kapacity, mikroklíma a pod.), využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity a dodržiavanie prevádzkových poriadkov zariadení.

**Počet skontrolovaných zariadení: 37 vnútorných plôch na cvičenie (z toho 27 telocviční a 10 posilňovní)
57 vonkajších plôch na cvičenie a 1 pretlaková hala**

Číslo úlohy: 4.6

Objektivizácia expozície a hodnotenie styrenu vo vnútornom prostredí vybraných materských škôl v súvislosti s použitím polystyrénových a polystérových materiálov

Plnenie úlohy:

Cieľom úlohy je prevencia akútnych a chronických ochorení a alergií u detí predškolského veku prostredníctvom zistenia úrovne enviromentálnych faktorov ako východísk pre zlepšovanie kvality prostredia.

RÚVZ Vranov n/T nerieši túto úlohu.

**PLNENIE PROGRAMOV A PROJEKTOV
NA ÚSEKU HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA za 1. polrok 2013**

**RÚVZ Vranov nad Topľou
Číslo úlohy: 1.1.**

**Názov úlohy: Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie
obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.).**

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou nebol zaradený do plnenia tejto úlohy.

Číslo úlohy : 1.2.

**Názov úlohy: Národný informačný systém životného prostredia a zdravia
(EHIS).**

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou nebol zaradený do plnenia tejto úlohy.

Číslo úlohy : 1.3.

**Názov úlohy: Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín
obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom
prostredí a pracovnom prostredí.**

RÚVZ so sídlom vo Vranove n/T v roku 2013 nebol zaradený do plnenia danej úlohy.

Číslo úlohy : 1.4.

**Názov úlohy : Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škol na zdravie
detí v rôznych regionoch Slovenska.**

RÚVZ so sídlom vo Vranove n/T v roku 2013 nebol zaradený do plnenia danej úlohy.

Číslo úlohy: 1.5

**Názov úlohy: Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok
v pitných vodách.**

Cieľ úlohy:**Získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách.**

V prvom polroku 2013 bolo vykonané zmonitorovanie najpoužívanejších pesticídnych látok na PD obhospodárujúcich poľnohospodársku pôdu. Boli vytypované vodárenské lokality v blízkosti, ktorých sa používajú registrované pesticídne látky (Slovenská Kajňa, Vláža, Giglovce).

Číslo úlohy: 1.6.**Názov úlohy: TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety).****Plnenie zabezpečuje iba ÚVZ SR.****Číslo úlohy: 1.7****Názov úlohy: Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách.****RÚVZ so sídlom vo Vranove n/T nebol zaradený do plnenia danej úlohy.****Mimoriadne úlohy:****Názov úlohy: Zmonitorovanie dusitanov a dusičnanov v individuálnych vodných zdrojoch v obciach bez verejného vodovodu.**

Odborní pracovníci RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou vykonali priamo v teréne (v obciach bez verejných vodovodov – 21 obcí) 89 analýz vôd z individuálnych vodných zdrojov na prítomnosť dusičnanov a dusitanov. Výsledky analýz preukázali, že najvyššie hodnoty dusičnanov boli v obci Skrabské – 67% vzoriek, nasledovali obce Vyšný Žipov, Radvanovce, Remeniny a Matiaška, v ktorých nadlimitných bolo 50% vzoriek. Vodu s najnižším obsahom dusičnanov majú obyvatelia obce Ďapalovce, Ruská Voľa, Vavrinec a Babie. Prítomnosť dusitanov v nadlimitnej hodnote nebola zistená v žiadnej vyšetrenej vzorke vody. Výsledky predmetnej regionálnej úlohy boli zverejnené v regionálnych týždenníkoch a poskytnuté obciam, v ktorých bol vykonaný monitoring.

Názov úlohy: Monitoring mineralizovaných pitných vôd v okrese Vranov nad Topľou.

V okrese Vranov nad Topľou sa nachádzajú minerálne pramene v obciach Nová Kelča, Bystré a Hermanovce. Tieto sú pravidelne monitorované RÚVZ so sídlom Vo Vranove nad Topľou. V prvom polroku 2013 boli vykonané 3 odbery z minerálnych prameňov Bystré a Hermanovce a 2 odbery z minerálneho prameňa Nová Kelča. Výsledky laboratórnych analýz (mikrobiologických a biologických skúšok) preukázali zdravotnú bezpečnosť týchto vôd. Výsledky laboratórnych analýz sú priebežne zadávané na webovú stránku RÚVZ.

**Vyhodnotenie plnenia programov, projektov a hlavných úloh
Oddelenia EpaPZ - Poradňa zdravia
pri RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou k 30.06.2013**

V programoch a projektoch sme sa zamerali na vybrané determinanty zdravia, ako sú: zdravý životný štýl, zdravá výživa, podpora nefajčenia, pohybová aktivita, zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení.

9.1. „Národný program podpory zdravia“

Vzhľadom na to, že NPPZ je program integrovaný, jeho hlavným cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR – plníme ho v náväznosti na iné programy: CINDY, Vyzvi srdce k pohybu, sledovanie výživového stavu obyvateľov SR...

9.3 „Národný program prevencie obezity“

Tento program sme uplatňovali v rámci práce PZ už dávno pred jeho schválením (január 2008). Klasickú obezitologickú poradňu s potravinovou váhou a nutričným programom nemáme, ale nosným pilierom našej práce sú stále informácie o správnej výžive a optimálnej pohybovej aktivite pri všetkých skupinových aktivitách a individuálnom poradenstve, zvlášť s dôrazom u klientov v rizikovom pásme dyslipidémie, nadváhy, hyperglykémie a samozrejme u obéznych. Aktivity sme realizovali v dvoch základných oblastiach: výživa a fyzická aktivita.

Výživa:

- beseda o životnom štýle so seniormi v Domove dôchodcov vo Vranove nad Topľou
- beseda o životospráve pri hypertenzii v Domove dôchodcov vo Vranove nad Topľou
- monitoring výskytu nadváhy a obezity klientov vyšetrených v PZ a individuálne poradenstvo

Fyzická aktivita :

Realizácia kampane „Vyzvi srdce k pohybu“

- v rámci spolupráce sme sa obrátili na ambulancie praktických lekárov a lekárne
- materské centrum Slniečko (Míľa pre mamu 2013)
- športové kluby
- Mestský úrad vo Vranove nad Topľou
- stredné školy a základné školy v meste
- názorná propagácia na nástenke v budove RÚVZ
- oslovili sme aj klientov PZ, ktorí mali problémy s dyslipidémiou, nadváhou a obezitou, metabolickým syndrómom a klientov so sedavým spôsobom života.

Termín ukončenia súťaže bol do 30.6.2013, kedy sa odovzdané prihlášky odoslali na RÚVZ Banská Bystrica k vyhodnoteniu.

9.4. „Národný akčný plán na kontrolu tabaku“

Svetový deň bez tabaku : niesol sa v znamení hesla : „Exfajčiari sú nezastaviteľný“ Cieľom kampane je poukázať na pozitívny prínos skončovania s cigaretami a povzbudiť ľudí, aby prestali fajčiť.

Heslo kampane kladie dôraz na inšpirujúce úspechy bývalých fajčiarov a zacielenie na výhody, ktoré sa spájajú s premenou fajčiara na exfajčiara, ako je zlepšenie zdravia a viac ušetrených peňazí, ktoré u ľudí rezonujú.

Prioritou je zlepšenie životných podmienok pre nefajčiarov, vytvorenie zdravších podmienok pre deti a mládež ohrozených fajčením a v konečnom dôsledku zníženie počtu fajčiarov v SR. Vzhľadom na to, sme sa zamerali na tieto aktivity:

- edukačné aktivity na základných školách vo Vranove nad Topľou – besedy zamerané na zdravotné riziká vyplývajúce z fajčenia (vytvorenie vlastnej prednáškovej prezentácie)
- článok „Svetový deň bez tabaku“ v regionálnej tlači
- poster venovaný zdravotným rizikám pri fajčení v budove RÚVZ

31.5.2013

Deň otvorených dverí, počas ktorého boli vykonávané základné vyšetrenia prístrojom Reflotronom (meranie hodnôt celkového cholesterolu, LDL cholesterolu, HDL cholesterolu a triglyceridov a hladiny cukru v krvi, meranie krvného tlaku) a zároveň bolo poskytované krátke intervenčné poradenstvo zamerané na úpravu životosprávy a životného štýlu.

Informácie o škodlivosti fajčenia boli súčasťou temer každej aktivity a poradenstva.

9.6. „Národný akčný plán pre problémy spojené s alkoholom

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

Deň zodpovednosti

Kampaň sme realizovali 02.07.2013 v centre mesta pred Obvodným úradom vo Vranove nad Topľou od 9.00 hod. Cieľom bolo zvýšiť povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov.

Priebeh kampane:

- informovanie širokej verejnosti o zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu a o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi
- vyplnenie anketových dotazníkov o konzumácii, druhu a množstva alkoholických nápojov (60)
- stanovenie množstva gama glutamyltransferázy v krvi (GGT) prístrojom reflatron (60) a individuálne poradenstvo
- meranie krvného tlaku (60) a individuálne poradenstvo
- rozdávanie letákov, „Každý deň môžete mať deň zodpovednosti“.

Aktivita bola realizovaná v spolupráci s policajným zborom SR vo Vranove nad Topľou. O priebehu podujatia bol uverejnený článok v regionálnej tlači a web stránke RÚVZ VT.

9.7. „Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí“

„Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia článkami, besedami, prednáškami a individuálnym poradenstvom.

Intervenovali sme hlavne v oblasti výživy s dôrazom na niektoré ochorenia: hypertenzia, diabetes mellitus, osteoporóza a pod.

- február 2013: prednáška na tému „Alzheimerová choroba“, Denné centrum seniorov vo Vranove n.T. – štandardné vyšetrenie rizikových faktorov KVOCH + TK spojené s individuálnym poradenstvom - 19 seniorov

- apríl 2013: Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou - prednáška na tému „Krvný tlak“ – štandardné vyšetrenie rizikových faktorov KVOCH + TK spojené s individuálnym poradenstvom - 20 seniorov.

- máj 2013: Domov dôchodcov vo Vranove nad Topľou, prednáška spojená s besedou na tému „Stravovanie v staršom veku“.

9.10. „CINDI program SR“

V programe CINDI sa zameriavame na monitoring a evidenciu rizikových faktorov srdcovocievnych, ale aj niektorých metabolických ochorení. Preventívne vyšetrenia poskytujeme celej populácii bez vekového obmedzenia a rájonnej príslušnosti, vždy u osôb bez manifestného ochorenia. Ak sú hodnoty RF kritické, klienta odosielame do starostlivosti praktického lekára pre dospelých, alebo priamo do metabolickej poradne.

Klienti s hraničnými hodnotami sa podrobia poradenstvu, ktorým nefarmakologicky intervenujeme do životného štýlu. Kladný výsledok sa odrazí najskôr po 3 mesiacoch, kedy klienta objedávame na 1. kontrolné vyšetrenie.

K 30.06.2013 PZ mala nasledovnú návštevnosť:

Počet vyšetrení:	252 (63 M, 189 Ž)
Počet štandardných vyšetrení:	221 (54M, 167 Ž)
Počet klientov vyšetrených prvý krát:	74 (13 M, 61 Ž)
Počet klientov vyšetrených opakovane:	147 (41 M, 106 Ž)
Počet výjazdových aktivít:	5
Počet vyšetrení pri výjazdových aktivitách:	111
Samostatné meranie TK:	156

V súbore prvovyšetrených dosiahli prvenstvo v návštevnosti klienti zo skupiny 25-34 ročných. Najpočetnejšiu skupinu v kontrolných vyšetreniach tvorili 55-64 roční klienti. V celkovej návštevnosti mali prevahu ženy (167) nad mužmi (54).

Ku klinickým odborníkom sme odoslali 4 klientov pre kritické hodnoty cholesterolu, 5 pre kritické hodnoty glykémie. U 14 nových klientov sme zistili hypertenziu.

Nadstavbové poradne

Najväčší záujem z nadstavbových poradní javili klienti o poradňu zdravej výživy. Navštívili ju temer všetci klienti s hraničnými a kritickými hodnotami cholesterolu, glykémie, BMI a TK (95 klientov).

„Vyzvi srdce k pohybu“ – celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie.

Náplňou programu je motivácia ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite, ako jedného z dôležitých determinantov zdravia.

Od 8. apríla do 30. júna 2013 sa na celom území Slovenska uskutočnil 5. ročník kampane „Vyzvi srdce k pohybu“. Kampaň bola koordinovaná medzinárodne, na Slovensku prebehla pod gesciou programu CINDI SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Týkala sa dospeljej populácie, ale do súťaže sa mohli zapojiť aj deti a mládež vo veku od 7 –18 rokov, ako podporovatelia súťaže.

Poradňa zdravia kampaň súťaže spropagovala článkami o význame pohybu a pravidlách súťaže v regionálnej tlači (Vranovské noviny, Novinky), na web.stránke RÚVZ, plagátmi na vývesných tabuliach v meste a obciach regiónu, na miestach s vyššou frekvenciou obyvateľov (Markety, stanice). V rámci spolupráce sme sa obrátili aj na ambulancie praktických lekárov a lekárne, MC Slniečko (Míľa pre mamu), športové kluby , Mestský úrad vo Vranove nad Topľou a školské úrady v meste. Oslovili sme klientov PZ, ktorí mali problémy s dyslipidémiou, nadváhou a obezitou, metabolickým syndrómom a klientov so sedavým spôsobom života.

„Materské centrá“

Cieľom práce v programe bolo vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu, aby prenášali svoje návyky do výchovy dieťaťa a celej rodiny. Poskytli sme rôzne edukačné materiály v podobe letákov vydaných ÚVZ SR : Týranie detí, Stres, Žijeme zdravo, Domáce násilie, Zodpovedný rodič- zodpovedné dieťa, Becep radí cyklistom, korčuliarom, chodcom, Zodpovedný cyklista – bezpečný bicykel, Pripútaj sa!, Kto sa hrá, musí byť v bezpečí!,

„Týždeň uvedomovania si mozgu“

11-17. marca 2013

- Denné centrum seniorov Vranov n/T (zmeraný tlak krvi a vyšetrený celkový cholesterol 19 klientom)
- článok – Zaoštréné na mozog, uverejnený v regionálnej tlači a na web stránke RUVZ VT
- Oznam o dni otvorených dverí v Poradni zdravia RUVZ – regionálna tlač, web stránka RUVZ VT
- prednáška v Dennom centre seniorov na tému Alzheimerová choroba
- Hornozemplínska knižnica Vranov n/T - Zelená pre seniorov – vyšetrenie cholesterolu a TK zamestnancom knižnice a seniorom (vyšetrených 21 klientov)
- Deň otvorených dverí v Poradni zdravia RUVZ – vyšetrených 14 klientov
- Názorná propagácia – nástenka k danej téme v budove RUVZ VT

7 apríl „Svetový deň zdravia“ – heslo „Kontroluj svoj krvný tlak“

- článok – 7. apríl – Svetový deň zdravia, a oznam o dni otvorených dverí (5.4.2013) v regionálnej tlači (Vranovské noviny, Vranovské novinky, Vranovské spektrum) a web stránke RUVZ
- Deň otvorených dverí – poradňu navštívilo 10 klientov
- Materské centrum Slniečko – vyšetrených 23 mamičiek
- Hornozemplínska knižnica Vranov n/T – vyšetrených 23 klientov
- Sociálna poisťovňa Vranov n/T – 22 klientov

- Názorná propagácia – nástenka k danej téme v budove RUVZ VT
„Európsky imunizačný týždeň 2013“

- **Článok s rovnomenným názvom uverejnený v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ a názorná propagácia na nástenke v budove RÚVZ.**

„Svetový deň pohybom ku zdraviu“ – 10 máj 2013

- **Článok s rovnomenným názvom uverejnený v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ a názorná propagácia na nástenke v budove RÚVZ.**

„Svetový deň bez tabaku“ – 31 máj 2013

- **Aktivity uvedené v bode 9.4**

Dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR“, vyplnenie 104 dotazníkov a zadanie do programu Epi data do konca mesiaca augusta 2013

Zdravá výživa :

Vzhľadom na nepriaznivú situáciu v spôsobe stravovania našej populácie sme pokračovali v plnení projektu „Sledovanie stavu výživy vybraných vekových skupín dospeléj populácie“. Projektom sa získava informácia o výživovom stave vybranej populačnej skupiny regiónu, s dôrazom na výskyt nadváhy a obezity. Projekt má charakter monitorujúci a výskumný. Naším cieľom v tomto programe je informovať respondentov o zásadách správnej výživy, zdôrazňovať vzťah výživy k civilizačným chorobám a propagovať potravinárske výrobky označené logom „Zdravá výživa pre zdravé srdce“. Tým sme zároveň plnili rovnomenný projekt, na podporu spotreby zdraviu prospešných potravín a lepšiu orientáciu pri ich výbere pre našich klientov.

V tomto roku sme sledovali cieľovú skupinu ľahko pracujúcich, vo veku od 19 – 59 rokov (M) a 19- 60 rokov (Ž).

Štandardné vyšetrenie rizikových faktorov KVOCH absolvovalo 53 klientov, čo činí 66,25 %. Respondenti vyplnili dotazník o životospráve a jednodňový jedálny lístok.

Pracovníci PZ každému klientovi vypracovali klinicko - somatometrický dotazník a záznamový list o biochemickom vyšetrení.

Výsledky vyšetrení sme odovzdali pracovníkom Oddelenia hygieny výživy na spracovanie v programe Alimenta.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Zvolen**

Hygiena životného prostredia a zdravia

- 1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.)
- 1.2 Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS)
- 1.3 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí.
- 1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska
- 1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách
- 1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)
- 1.7 Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách

Odd. HŽP a Z – RÚVZ so sídlom vo Zvolene sa z dôvodu materiálneho, technického a personálneho obsadenia na jednotlivých projektoch nepodieľa.

Programy a projekty oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie na rok 2013 a ďalšie roky.

Vyhodnotenie plnenia k 30.6.2013 (oddelenie PPLaT)

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

- Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese

Zvolen: 491 z toho 150 žien
Detva: 550 z toho 45 žien
Krupina: 194 z toho 7 žien
Celkom: 1235 z toho 202 žien

- Počet nových rizikových prác v okrese:

Zvolen: 81
Detva: 15
Krupina: 4
Celkom: 100

- Počet zrušených rizikových prác v okrese:

Zvolen: 77
Detva: 0
Krupina: 4
Celkom: 81

V spádovom území Zvolen k 30.6.2013 bola vyhlásená riziková práca z titulu horninových pevných aerosólov 4. kat. v spoločnosti UNIASFALT, s.r.o., Šelpice – prevádzka Obaľovacie centrum Vígľaš, z titulu vibrácií 4. kat. v spoločnosti Lesy SR, š.p., Banská Bystrica, odštepny závod Kriváň – pracoviská expedičný sklad Kriváň a Vígľaš, z titulu hluku 3. a 4. kat. a z titulu vibrácií 4. kat. v spoločnosti Intech Slovakia, s.r.o., Bratislava, prevádzka Hriňová, z titulu hluku 3. a 4. kat. v spoločnosti PPS Group, a.s., Detva – prevádzka výrobná hala 5 (Iakovňa, nová linka), z titulu hluku a pevných aerosólov 3. kat. v spoločnosti Niva Expo spol. s r.o., Dobrá Niva, z titulu hluku a záťaže chladom 3. kat. v spoločnosti SENOBLE Central Europe, s.r.o., Zvolen, z titulu hluku 3. a 4. kat. v spoločnosti A-Z LOKOMAT, s.r.o., Zvolen, z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti Bioplyn Hont, s.r.o., Bratislava – prevádzka Hontianske Moravce, z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti Bioplyn Ladzany, s.r.o., Bratislava – prevádzka Ladzany .

V spádovom území Zvolen bola k 30.6.2013 zrušená riziková práca z titulu hluku a pevných aerosólov 3. kat. v spoločnosti Niva Expo spol. s r.o., Dobrá Niva, z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti QUERCUS Krupina, s.r.o., Krupina, z titulu pevných aerosólov 3. kat. v spoločnosti UNIASFALT, s.r.o., Šelpice – prevádzka Obaľovacie centrum Vígľaš. V sledovanom období neboli uložené sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Kontroly na rizikových pracoviskách boli vykonané v spoločnostiach WAY INDUSTRIES, a.s., Krupina, BUČINA ZVOLEN, a.s., Zvolen, KOPAST s.r.o., Zvolen, Niva Expo, spol. s r.o., Dobrá Niva, Drevospol spol. s r.o., Skliarovo, MRAMOR spol. s r.o., Krupina, LIND MOBLER SLOVAKIA s.r.o. Krupina, PPS Group a.s., Detva, Lesy SR š.p., Odštepny závod Kriváň, MÄSPOMA spol. s r.o., Zvolen, Vysokoškolský lesnícky podnik TU Zvolen, Premac spol. s r.o., Bratislava - výrobňa Zvolen, Bryndziareň a syräreň, s.r.o., Zvolenská Slatina.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Vykonané previerky zamerané na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými látkami a zmesami:

Štyri previerky boli vykonané v spoločnostiach Continental Automotive Systems Slovakia s.r.o., Zvolen pri uvedení Galvanickej linky č. 2 do prevádzky, SLOVNAFT, a.s., Bratislava – prevádzky Terminál Stožok a Produktovod Stožok a Zväz pre skladovanie zásob, a.s., Bratislava – prevádzka Stožok.

Jedna previerka bola vykonaná v maloobchodnej predajni KVETY.sk s.r.o., Kriváň(záhradné centrum).

Na družstvách bolo vykonaných päť previerok: AGROHONT DUDINCE, a.s., Dudince, EnergoAgro, s.r.o., Detva – prevádzka Zvolenská Slatina, Agrosev, spol. s r.o., Detva, PD Očová, Roľnícke družstvo Kriváň.

V dozorovaných prevádzkach vedúci zamestnanci majú odbornú spôsobilosť pre prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Na družstvách sa používajú prípravky na ochranu rastlín podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín. Likvidácia obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí sa zabezpečuje oprávnenými spoločnosťami na túto činnosť.

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

Schválené boli 3 prevádzkové poriadky pre spoločnosť Continental Automotive Systems Slovakia s.r.o., Zvolen – pre galvanickú linku č. 2 a v spoločnosti SLOVNAFT, a.s., Bratislava – prevádzky Terminál Stožok a Produktovod Stožok.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V spádovom území Zvolen neevidujeme rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Ako práce s expozíciou karcinogénom sme identifikovali práce pri odstraňovaní azbestocementových materiálov.

V 1. polroku 2013 bolo vydaných 10 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov. Z toho bolo vydaných 5 rozhodnutí na odstraňovanie azbestovej strešnej krytiny pre spoločnosti KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina (odstraňovanie azbestovej strešnej krytiny z prístrešku v areáli ZŠ a odstraňovanie strešnej krytiny na rodinnom dome), MONTA ZVOLEN spol. s r.o., Zvolen (odstraňovanie azbestocementovej krytiny na rodinnom dome), Jaroslava Maľu – BB – špeciál, Čerín 14 (odstraňovanie azbestocementovej krytiny na rodinnom dome), Stavebné bytové družstvo Ružomberok, Ružomberok (odstraňovanie azbestocementovej krytiny na rodinnom dome) a 5 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových rúr v stupačkách pre Vladimíra Chamulu, Detva (odstraňovanie azbestocementových rúr v stupačkách bytových domov – 3 rozhodnutia), Pavla Černeka – STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE, Martin (odstraňovanie azbestocementových rúr v stupačkách bytových domov), Michala Chomu - BUILD&PLAST, Snina (odstraňovanie azbestocementových rúr v stupačkách bytových domov). Pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest boli nariadené opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva (vykonať meranie na stanovenie koncentrácie azbestových vlákien po ukončení prác a predložiť protokol o meraní, dodržiavať predložený plán práce pre stabilizáciu, demontáž, odvoz a uskladnenie nebezpečného odpadu azbestocementových materiálov, informovanie obyvateľstva o vykonaní sanačných prác).

Vývojový trend je porovnateľný s predchádzajúcim rokom, došlo k miernemu poklesu počtu zamestnancov.

2.1.4 Znižovanie psychickej záťaž

V sledovanom období nebola vykonaná previerka zameraná na psychickú pracovnú záťaž zamestnancov. Neevidujeme rizikové práce s rizikom pracovnej psychickej záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V prvom polroku 2013 boli hlásené 3 podozrenia z profesionálnej choroby – DNJZ, položka č. 29 zoznamu chorôb z povolania u pracovníkov v spoločnosti SLAVIA TOOLS a.s. Detva, v profesii strojársky robotník – brusič, v spoločnosti Ján Bobro Pekáreň Hriňová, v profesii pekár a v MŠ Podkriván v profesii kuchárka. Všetky prípady sú v štádiu šetrenia.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

Projekt Zdravé pracovisko sa naďalej realizuje v spoločnosti MRAMOR spol. s r.o., Krupina. Zdravotný dohľad zabezpečuje zmluvne PZS – ANIMA, s.r.o., Zvolen. Spolupráca s firmou je na dobrej úrovni.

Z vykonanej kontroly bolo zistené, že zamestnávateľ vykonal technické a organizačné opatrenia na rizikových pracoviskách už v predchádzajúcom roku a v spoločnosti ostávajú naďalej vyhlásené rizikové práce z titulu hluku a vibrácií, kat. 3, počet zamestnancov v riziku 2. Preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci sa zamestnanci zúčastňujú

v zákonom stanovených lehotách. Zamestnávateľ zabezpečuje rekondičný pobyt zamestnancom, ktorí vykonávajú rizikovú prácu. V pracovnom prostredí nenastali žiadne významné zmeny. Objektivizácia faktorov pracovného prostredia bude vykonaná pri každej významnej zmene, ktorá môže mať vplyv na zmenu zdravotného rizika.

V I. polroku 2013 neboli vykonané opakované vyšetrenia zamestnancov spoločnosti pracovnou skupinou podpory zdravia.

V ďalšom období chceme predmetný projekt realizovať v inej spoločnosti.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“

Realizujú sa informačné a intervenčné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov zamerané na prevenciu zdravotných rizík pri práci prevažne v malých a stredných podnikoch

- Zberné suroviny a.s. Žilina, zber a výkup druhotných surovín, miestna výkupňa Hontianske Nemce

- ZvarSpol, s.r.o., Krné Horevodie, Detva, zámočníctvo, zváranie opracovanie kovov

- Niva Expo, spol. s.r.o., Dobrá Niva, výroba fóliových dvierok z MDF

- MEOS, s.r.o., Detva, strojárská výroba

Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sa bude realizovať v 2. polroku 2013.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Nová kampaň zameraná na posúdenie psychosociálnych rizík pri práci sa bude realizovať v roku 2014-2015.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V rámci ŠZD boli vykonané kontroly na chránených pracoviskách v počte 28 (10 kontrol zameraných na uvedenie priestorov a chráneného pracoviska do prevádzky, napr.:

- Peron Slovakia, s.r.o. Očová, profesia údržbár šijacích strojov, strojných zariadení a baliacej techniky

- BETON BAU s.r.o., Stožok, prevádzka Vígľaš, profesia administratívny pracovník

- T.Z.Ú Company, s.r.o., Nové Mesto nad Váhom, prevádzka Informačno predajné centrum Detva, profesia koordinátor voľnočasových aktivít

- AG PRIMA, s.r.o., Cífer, práčovňa Dudince, profesia operátor stroja na pranie bielizne

- Erika Dubcová, E.M.Šoltésovej, Zvolen, pracovisko keramická dielňa, profesia keramikár

18 kontrol bolo zameraných na zriadenie chránených pracovísk, ktoré už boli uvedené do prevádzky rozhodnutím napr.:

- CHRIEN, spol. s.r.o., Zvolen, profesia všeobecný administratívny pracovník

- Jozef Košút, Hriňová, Penzión Anka Hriňová, profesia hotelový recepčný

- Imrich Ostrihoň ml., Detva, prevádzka výdajňa stravy HS a.s.Hriňová, Reštaurácia Biely dom, Hriňová, profesia prevádzkový pracovník v stravovaní

- Lukáš Stieranka – LUKSOIL, Hriňová, prevádzka baliareň, profesia ručný balič

- Miroslav Berky, Dúbravy, prevádzka Penzión M.FIDLER WELLNESS relax centrum Očová, profesie masér a hotelový recepčný

Kontrolovali sa pracovné podmienky, pracovné prostredie a spôsob práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk. V ostatných prevádzkach sa jednalo o pracovné pozície: zamestnanec rekreačného strediska, pomocník v kuchyni, údržbár, chyžná, správca internetového obchodu.

Na chránených pracoviskách pracujú osoby so zdravotným postihnutím, ktorých miera postihnutia je viac ako 40%. Pracovný čas trvá od 4 do 8 hodín, výkon práce osôb so zdravotným postihnutím je prispôbovaný ich aktuálnemu zdravotnému stavu. Osoby so ZPS majú zdravotnú spôsobilosť na výkon práce. Práca nie je úkolová. Prácu môžu prerušiť podľa potreby a oddýchnuť si v priestore na to určenom. Pri kontrolách neboli zistené nedostatky, neboli nariadené opatrenia.

2.6 Aktuálne problémové situácie riešené v jednotlivých regiónoch

2.6.4 Zdravotné riziká zamestnancov pri výrobe energie z alternatívnych zdrojov (bioplyn, výroba drevnej štiepky)

V spádovom území Zvolen boli v roku 2010 uvedené do prevádzky 2 bioplynové stanice spoločnosti Bioplyn Hont, s.r.o., Bratislava – prevádzka Hontianske Moravce a spoločnosti Bioplyn Ladzany, s.r.o., Bratislava – prevádzka Ladzany. Pri uvedení do prevádzky boli predložené protokoly z objektivizácie hluku v životnom a pracovnom prostredí. Podľa výsledkov meraní a expozície zamestnancov boli pracovníci obsluhujúci tieto bioplynové stanice zaradení do 2. kategórie rizikový faktor hluk. V roku 2013 bola vykonaná nová objektivizácia hluku v pracovnom prostredí, došlo k zmenám vo výrobných a pracovných postupoch, z toho dôvodu boli pracovníci obsluhujúci bioplynové stanice zaradení do 3. kategórie rizikový faktor hluk. Obe spoločnosti majú schválené prevádzkové poriadky pre práce s expozíciou hluku vypracované v súlade s NV SR č. 115/2006 Z.z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku v znení noviel, vrátane posudku o riziku.

V oboch spoločnostiach boli navrhnuté organizačné opatrenia a následne bude opätovne vykonaná objektivizácia hluku v pracovnom prostredí.

Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom vo Zvolene bolo v roku 2013 uvedená do prevádzky výroba drevnej štiepky pre spádové územie okresov Zvolen, Detva, Krupina pre spoločnosť Intech Slovakia, s.r.o., Bratislava a prevádzka spoločnosti A-Z LOKOMAT, s.r.o., Zvolen.

Spoločnosť Intech Slovakia, s.r.o., Bratislava pri výrobe drevnej štiepky používa mobilné štiepkovacie zariadenie. Spoločnosť predložila protokoly z objektivizácie hluku a z objektivizácie vibrácií v pracovnom prostredí. U zamestnancov v profesii obsluha štiepkovača z nameraných výsledkov ekvivalentnej hladiny A zvuku a vypočítanej normalizovanej hladiny hluku vyplýva, že normalizovaná hladina expozície hluku $L_{AEX,TD}$ neprekračuje dolnú a hornú akčnú hodnotu expozície hluku. Z výsledkov objektivizácie vibrácií vyplýva, že výsledné normalizované zrýchlenie vibrácií prenášaných na celé telo neprekračujú limitnú hodnotu, neprekračujú akčné hodnoty expozície vibráciám, ale hodnoty normalizovaného zrýchlenia vibrácií prekračujú 0,5 – násobok akčných hodnôt expozície vibráciám. Pracovníci obsluhujúci mobilný štiepkovač sú zaradení do 2. kategórie rizikové faktory hluk a vibrácie.

Spoločnosť Intech Slovakia, s.r.o., Bratislava má schválené prevádzkové poriadky vypracované v zmysle NV SR č. 416/2005 Z.z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou vibráciám v znení noviel a NV SR č. 115/2006 Z.z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku v znení noviel.

Spoločnosť A-Z LOKOMAT, s.r.o., Zvolen používa na štiepkovanie mobilné a stacionárne štiepkovacie zariadenia. Spoločnosť predložila protokol z objektivizácie hluku v pracovnom prostredí. Z výsledkov meraní bolo zistené, že v profesiách strojník (obsluha stacionárneho štiepkovača CLOCKNER, obsluha mobilného diskového štiepkovača MORBARK 30,

obsluha mobilného drviča/štiepkovača MORBARK 3800) je horná a dolná akčná hodnota expozície hluku prekročená, limitná hodnota expozície hluku nie je prekročená. Pracovníci obsluhujúci mobilné štiepkovače sú zaradení do 3. kategórie rizikový faktor hluk a pracovníci obsluhujúci stacionárny štiepkovač sú zaradení do 4. kategórie rizikový faktor hluk. Počas nasledujúcich mesiacov spoločnosť vykoná objektivizáciu chemických faktorov (pevné aerosóly z dreva) v pracovnom prostredí.

Spoločnosť A-Z LOKOMAT, s.r.o., Zvolen má schválený prevádzkový poriadok vypracovaný v zmysle NV SR č. 115/2006 Z.z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku v znení noviel.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV.

ČÚ. 3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie.

Projekt vychádza z „Programu ozdravenia výživy obyvateľstva SR“. Cieľ projektu je cieleným sledovaním výživy vybraných skupín obyvateľstva vytvoriť trvalé signálne centrá v SR, ktoré budú získavať a hodnotiť informácie o celkovom vývoji a zmenách spôsobu stavu výživy sledovaných populačných skupín a tým súčasne poskytovať podklady pre regionálnu a celoštátnu realizáciu výživovej a zdravotnej politiky u obyvateľov SR. Týmto projektom sa získa informácia o výživovom stave vybranej populačnej skupiny obyvateľstva s dôrazom na výskyt nadváhy a obezity.

Úloha je rozdelená do troch častí: Výber cieľovej skupiny – 2 vekové kategórie mužov a žien so zameraním sa na ľahkú prácu v zmysle odporúčaných výživových dávok pre obyvateľov SR (Vestník MZ SR čiastka 7 – 8/1997, číslo SOZO – 1586/1997-08 zo dňa 3.marca 1997. RÚVZ so sídlom vo Zvolene doposiaľ vyšetril v kategórií:

ľahká práca – ženy – veková kategória 19 – 34 r., v počte 5

ľahká práca – ženy – veková kategória 35 – 54 r., v počte 5

ľahká práca – muži – veková kategória 19 – 34 r., v počte 5

ľahká práca – muži – veková kategória 35 – 59 r., v počte 7

Každý klient obdržal návod na vyplnenie 1 – dňového jedálneho lístka, ktorý je po vyplnení spracovaný v programe Alimenta. Ďalej sa vyplňa dotazník o životospráve – A. Spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti a B. Pohybová aktivita a životospráva.

Druhú časť tvorí Klinicko – somatometrický dotazník, ktorý poskytne informáciu o : hmotnosti, výške, BMI, WHR, TK. Tretiu časť tvorí záznamový list pre biochemické vyšetrenie. Táto časť úlohy je plnená prostredníctvom poradní zdravia. Každému klientovi bola odobratá kapilárna krv na stanovenie lipoproteinového metabolizmu (Cchol.,TGL,HDL,LDL,Glu). Vyšetrenie sa vykonáva na prístroji Reflotron. Analýza výsledkov, tabuľky, grafy sú spracovávané v programe Microsoft Excel. Výber klientov, ako aj následné vyšetrenia boli vykonané u administratívnych pracovníkov Zvolenskej teplárne vo Zvolene.

ČÚ. 3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli.

K 30.06.2012 v zmysle plnenia úlohy „Systém kontroly obsahu jódu v jedlej soli“ boli mesačne odoberané dve vzorky jedlej soli. Spolu bolo odobratých 12 vzoriek kuchynskej soli.

ČÚ. 3.3. Bezpečnosť PET fliaš.

Do tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Zvolene nie je zapojené.

ČÚ. 3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti.

Do tejto úlohy nie sme zaradení.

ČÚ. 3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov.

V rámci riešenia tejto úlohy sme odobrali 1 vzorku cereálií balených v kartónovom obale. Vzorka bola zaslaná na vyšetrenie do laboratória RÚVZ so sídlom v Poprade do NRC pre obalové materiály.

ČÚ. 3.6. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách.

V rámci monitoringu bude sledovaná spotreba dvoch vybraných prídavných látok - E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu na základe dotazníkovej metódy. RÚVZ so sídlom vo Zvolene vyšetril v kategórií:

ľahká práca – ženy – veková kategória 19 – 35 r., v počte 5

ľahká práca – ženy – veková kategória 36 – 54 r., v počte 5

ľahká práca – muži – veková kategória 19 – 35 r., v počte 5

ľahká práca – muži – veková kategória 36 – 54 r., v počte 5.

Vykonané bolo laboratórne vyšetrenie vytypovaných potravín v počte štyri s nasledovnými požiadavkami a to: Eden sirup s príchuťou pomaranč na vyšetrenie na syntetické farbivo - chinolínovú žltú E 104, ďalej pasta na prípravu ovocnej zmrzliny Motivi – ENERGY ICE na Alluru červenú AC E 129. Výsledky analýz z RÚVZ v Banskej Bystrici sme doposiaľ neobdržali. Ďalej bola odobratá jedna vzorka na vyšetrenie na mentofurán a to mentolové cukríky Klokanky Sfinx a jedna vzorka na vyšetrenie na kumarín a to škoricové mušličky. Výsledky analýz z ÚVZ SR Bratislava sme doposiaľ neobdržali.

ČÚ. 3.7 Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Na plnení tejto úlohy sa RÚVZ so sídlom vo Zvolene nepodieľa.

ČÚ. 3.8 Výživa a nutričný stav dôchodcov v domovoch dôchodcov

Na plnení tejto úlohy sa RÚVZ so sídlom vo Zvolene nepodieľa.

ČÚ. 3.9 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch.

Na plnení tejto úlohy sa RÚVZ so sídlom vo Zvolene nepodieľa.

Oddelenie hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom vo Zvolene

4.2. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V 1. polroku 2013 bola zrealizovaná V. etapa predmetného projektu, zameraná na dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 15-18 ročných. Do projektu sme zapojili 120 žiakov z dvoch stredných škôl a to zo Strednej odbornej školy drevárskej, Lučenecká cesta č.17, Zvolen a zo Strednej odbornej školy dopravnej, Sokolská č. 911/94, Zvolen vo vekovom zložení 15 až 18 rokov a v primeranom zastúpení bydliska mesto - vidiek.

Zber údajov sme vykonali 16. KT a 17. KT prostredníctvom dotazníkov: Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, Stravovací frekvenčný dotazník, 24 hodinový jedálny lístok dieťaťa, Výživové preferencie, 24 hodinová fyzická aktivita. V 17. KT sme vykonali odber stravy – obedov v ŠJ pri SOŠ drevárskej Zvolen, Lučenecká cesta č.17 a ŠJ pri ŠI Švermova Zvolen, kde sa stravujú žiaci SOŠ dopravnej Zvolen. Spolu bolo odobratých 10 vzoriek stravy na laboratórne vyšetrenie energetickej hodnoty, bielkovín, tukov, cukrov, NaCl, Pb, Cd, Hg, dusičnanov.

T.č. sme vo fáze spracovania a zadávania údajov získaných z terénnej práce projektu. Databáza údajov bola vytvorená v programe Excell a na analýzu údajov sme využili Alimentu verziu 4.3.E – údaje z dotazníka 24 hodinového jedálnička detí. Zistené údaje z dotazníkov zadávame t.č. do databázy v programe MS Excel, EPI INFO. Výstupy z programu Alimenta s príslušným ID zadávame do mustry. Z celkového počtu 120 študentov na spracovanie údajov sa nám vrátilo 107 (89,2%) kompletne vyplnených sád dotazníkov a to konkrétne zo SOŠ drevárskej, Zvolen 58 sád dotazníkov (96,7 % návratnosť), zo SOŠ dopravnej Zvolen 49 sád dotazníkov (82 % návratnosť dotazníkov). Zadané spracované údaje zašleme gestorovi projektu RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě na celoslovenské vyhodnotenie k stanovenému termínu 30.9.2013.

4.3 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok v potravinách u detí

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných dvoch prídavných látok E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm mentofuránu a Kumarínu v potravinách u detskej populácie na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

Zber údajov sme zrealizovali v mesiaci máj 2013 v Základnej škole J.C.Hronského ul.Školská č. 10 v Krupine u 20 žiakov vo veku 15 rokov. Žiaci vyplňali „24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov“ za jeden pracovný deň a „Dotazník o životospráve“ - týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín. Zozbierané údaje z dotazníkov, zamerané na zhodnotenie príjmu vybraných aditívnych látok, vložené do pripravených masiek v programe excel budú zaslané na ďalšie spracovanie a vyhodnotenie na ÚVZ SR k stanovenému termínu 1.11.2013.

4.5 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého psychosomatického vývinu, preto v úvodnej etape vykonávame monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržiavanie kapacity, mikroklíma a pod.), využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení. V mesiaci apríl 2013 sme vykonali v rámci ŠZD cielené kontroly v 14 telovýchovných zariadeniach pri základných a stredných školách v okresoch Zvolen, Detva a Krupina.

Najčastejšie zisťované nedostatky podľa zaslanej osnovy bolo: nedostatočné dodržiavanie účinného pravidelného vetracieho režimu v telocvičniach hlavne v odpoľudňajších hodinách, keď je telocvična využívaná na voľno časové aktivity pre záujmovú - krúžkovú činnosť, športovými klubmi a verejnosťou, náročná manipulácia s vetracími krídlami okien (vetracie krídla sa obtiažne otvárajú z podlahy), umývárne väčšiny TV zariadení nie sú vybavené dostatočným počtom sprechových ružíc v zmysle platnej legislatívy.

Základnej škole Kriváň č.435, 962 04 Kriváň bolo uložené opatrenie rozhodnutím podľa §12 odst.4 písm.a/ Zákona č.355/2007 Z.z. z dôvodu nevyhovujúcej tepelno-vlhkostnej mikroklímy, znehodnotenej maľovky stien vlhkosťou hlavne v rohoch telocviční a v náradovni, opadávanie vonkajšej omietky TV pavilónu.

V našom regióne máme výrazné rozdiely v technickom stave budov telovýchovných zariadení. Väčšina telovýchovných zariadení pri základných a stredných školách v meste Zvolen a vo väčších obciach bola kompletne alebo čiastočne zrekonštruovaná, zateplená, s novou strechou, založenými novými plastovými oknami, dverami, s položenou podlahovou krytinou a obkladom stien v telocvični. Zrekonštruované boli tiež zariadenia na osobnú hygienu, ktoré sú vybavené novou sanitou. Upravené a dostatočne sú vybavené vonkajšie telovýchovné plochy.

Na druhej strane v telovýchovných zariadeniach v malých obciach sa vykonáva priebežne len ich najnutnejšia údržba, pretože nie je dostatok finančných prostriedkov na ich opravu a rekonštrukciu. Niekoľko objektov telovýchovných pavilónov bolo postavených v 70- tých rokoch ako drevostavby. Tieto objekty značne chátrajú (netesniace drevené okenné rámy, opotrebované poškodené podlahové krytiny, ich nátery, poškodený obklad stien v telocvični, zastaralá opotrebovaná sanita v zariadeniach na osobnú hygienu. Spomenuté nedostatky sú postupne odstraňované.

Monitorovanie zdravotného stavu orálneho zdravia, zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku

Projekt je zameraný na vekovú skupinu 4 – 6 ročných detí, ich rodičov a pedagógov, na zlepšenie vedomostí a stomatohygienických návykov u nich.

Projekt sme realizovali vo väčšom rozsahu v Materskej škole ul. Tehelná Zvolen. Deti zapojené do projektu ovládajú správnu techniku čistenia zubov teoreticky i prakticky, základné vedomosti z oblasti stomatohygiény, ako aj používanie dentálnych pomôcok. Pre názornejšiu a pútavejšiu formu edukácie v oblasti stomatohygiény pre deti predškolského veku využívame dentálne modely – dentálny model trvalého chrupu, súpravu 3

demonštračných , rozoberateľných, plastových modelov zubov a CD / Lakomý sysel/, DVD (Zúbky, Maškrtná veverička).

Počas výkonu ŠZD v každom predškolskom zariadení venujeme pozornosť stomatohygiene a usmerňujeme riaditeľov a učiteľov materskej školy na dodržiavanie zásad pri jej dodržovaní u detí predškolského veku.

ODBOR EPIDEMIOLOGIE – VYHODNOTENIE I. polrok 2013

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Realizácia vlastného očkovania.

Zabezpečili sme distribúciu očkovačieho kalendára pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určitý vek (platnosť od 1.1.2012). Dbáme na dodržiavanie očkovačieho schému (termínov) očkovania u lekárov prvého kontaktu. Radíme pri kontraindikáciách očkovania trvalých a dočasných. Na základe písomného požiadania pediatrov vypracovávame individuálny očkovačie kalendár pre deti, ktoré presiahli vek v ktorom už mali byť očkované (posun očkovačieho kalendára). Zvýšeným úsilím sa snažíme o to, aby sme dosiahli minimálne 95% zaočkovanosť v našom regióne. Lekári prvého kontaktu nás denne žiadajú o konzultáciu súvisiacu s imunizáciou. V RÚVZ Zvolen máme zriadenú ambulanciu pre očkovanie. Ambulantné hodiny sú vždy v stredu. Túto ambulanciu využívajú okrem matiek aj očkovaní odchádzajúci služobne alebo súkromne do zahraničia.

Dohliadali sme na včasnosť a plynulosť pravidelného povinného očkovania. Proti pneumokokovým infekciám 13 alebo 10 valentnou konjugovanou vakcínou.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2013

V roku 2013 sa budeme podieľať na realizovaní nasledovných úloh:

okrem zabezpečenia Národného imunizačného programu SR budeme participovať na príprave imunologických prehľadov, ďalej na zabezpečení realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie, na aktívnej činnosti „ Poradní očkovania“, na surveillance a kontrole ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy). Taktiež na príprave registra očkovaných osôb a na udržaní vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania.

Realizovali sme aktuálne zmeny v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie. Realizovali sme imunizačný program u infekčných ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním. Udržiavame a aktualizujeme rozsah povinného a odporúčaného očkovania podľa aktuálnej epidemiologickej situácie v SR.

Viacúčelové imunologické prehľady v SR

RÚVZ odd. epidemiológie sa zapojí do realizácie IP na zistenie účinnosti realizovaného očkovania a na zistenie hladín protilátok proti jednotlivým infekčným agensom vo všetkých vekových kategóriách.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

Priebežne sme sa podieľali na vzdelávaní zdravotníckeho personálu v jednotlivých detských ambulanciách a v ambulanciách pre dospelých. Prostredníctvom médií – články v regionálnych novinách (Zvolenské noviny, MY Žurnál, Detviasky aperitív, Hont, internetovej stránky Mestských úradov Zvolen, Detva a Krupina, internetovej stránky

základných, stredných a vysokých škôl) sme zdôrazňovali význam očkovania pre deti a dospelých. V Európskom imunizačnom týždni v mesiaci apríl 2013 sme uverejnili článok: „očkovanie chráni život a zdravie“.

Manažment očkovania

Na základe Vyhlášky 585/2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení sme vypracovávali odborné usmernenia pre lekárov prvého kontaktu. Vykonávame inštruktáž pracovníkov odd. epidemiológie RÚVZ so sídlom vo Zvolene (evidencia o očkovaní v zdravotných záznamoch, sledovanie chladového reťazca v ambulanciách, hospodárenie s vakcínami).

Kontrola očkovania v regióne Zvolen

Organizačne sme zabezpečili prípravu ku kontrole očkovania v okresoch Zvolen, Detva a Krupina u praktických lekárov pre deti a dorast. Kontrolu vykonáme podľa vypracovaného odborného usmernenia na kontrolu očkovania vydaného ÚVZ SR.

Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Zvolen:

DA Poliklinika /5x/ DA Sekier /2x/, DA – Zvolen Centrum, DA Zvolen – Západ /3x/, DA Budča, DA Sliač, DA Zvolenská Slatina, DA Dobrá Niva, DA Pliešovce.

Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Detva: DA Detva /4x/, DA Hriňová /2x/.

Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Krupina: DA KRUPINA /3x/, DA Dudince.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHOROB

Zlepšiť laboratórnu spoluprácu.

Zlepšením laboratórnej spolupráce v našom regióne a v regióne Banská Bystrica došlo k priaznivému ovplyvneniu epidemiologickej situácie a zvýšila sa schopnosť včas zahájiť príslušné protiepidemické opatrenia pri jednotlivých prenosných ochoreniach. V I. polroku 2013 v súvislosti s výskytom chrípky a chrípke podobných ochorení sme mali opakované spoločné stretnutia vedúcich lôžkových odd. v NsP Zvolen s vedúcou mikrobiologického laboratória NsP Zvolen. Jednalo sa hlavne o ciele odbery výterov z nosa a hrdla na chrípku a SARI do transportných médií, čo nám v umožnilo racionálne vykonávať odbery a likvidovať ohnisko nákazy – akútnych respiračných ochorení.

Zlepšiť hlásenie prenosných ochorení.

Opakovane sme písomne informovali lekárov prvého kontaktu a ďalších zdravotníckych pracovníkov, o povinnosti zo zákona 355/2007 Z.z. hlásiť výskyt infekčných ochorení. Ďalej sme informovali o možnosti získania informácií o výskyte infekčných ochorení v našom regióne cestou otvoreného portálu programu EPIS.

Propagujeme využívanie on-line hlásenia prostredníctvom internetu do existujúceho epidemiologického informačného systému EPIS.

Analyzovať riziká hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení.

Pracovník odd. epidemiológie už absolvoval školiacu akciu SZU Bratislava zameranú na problematiku nových a staronových infekčných ochorení a na opatrenia pri ich vzniku a šírení. Pre možnosť rizika vzniku horeuvedených infekčných ochorení vrátane laboratórnej diagnostiky máme spracovaný havarijný plán so Zoznamom členov koordinačnej komisie, Zoznam monitorovacej skupiny RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a Zoznam členov výjazdovej skupiny oddelenia epidemiológie RÚVZ Zvolen s kontaktnými adresami a telefonickými číslami. Máme veľmi úzku spoluprácu s pracovníkmi odd. mikrobiológie NsP Zvolen, mikrobiologickým odborom RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, taktiež s lekármi

prvého kontaktu a s lekármi infekčného odd. z Banskej Bystrice a s infektológom NsP Zvolen.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov.

V regióne Zvolen nie je zriadený utečenecký tábor ani stredisko.

Zlepšiť informovanosť a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Lekárov prvého kontaktu informujeme o epidemiologickej situácii prostredníctvom mesačníkov o výskyte infekčných chorôb v regióne Zvolen, ďalej o možnosti získania informácií prostredníctvom otvoreného Portálu EPIS o prenosných ochoreniach a o ich výskyte v SR. Verejnoscť informujeme prostredníctvom médií (okresných novín), internetových stránok, o možnostiach predchádzania infekčným ochoreniam hlavne očkovaním, ale i ďalšími preventívnymi opatreniami. Písomne sme informovali školské zariadenia v regióne Zvolen o význame očkovania na predchádzanie infekčným ochoreniam a o preventívnych opatreniach v súvislosti s výskytom nového vírusu chrípky.

Pri výskyte prenosných ochorení v našom regióne individuálne informujeme obyvateľov danej oblasti o preventívnych a represívnych opatreniach, aby mali schopnosť chrániť sa pred infekčným ochorením.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť prenosné ochorenia.

Propagujeme možnosť využívania on – line hlásenia všeobecných lekárov pre deti, dorast a dospelých v mesačných hláseniach o epidemiologickej situácii v regióne Zvolen.

Kontrola kvality údajov v EPISe.

Pracovníčky oddelenia epidemiológie priebežne zadávajú do EPISU údaje o prípadoch, sledujú systém rýchleho varovania. Kontrolujú uložené údaje.

Vyhľadávať všetky relevantné údaje podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí.

U vybraných nákaz sme aktívne sledovali zoznamy položiek povinne hlásených do sietí. Tieto sme implementovali do položiek programu EPIS. Zadávame všetky prípady podozrenia z nákazy chrípkou typu A (H1,N1) vrátane laboratórnej diagnostiky, cestovateľskej anamnézy, začiatku klinických príznakov, kontaktu s chorými ap.

Manažment epidémií.

V I .polroku 2013 sme evidovali tri epidémie: DDaDSS Zvolen – Záhonok (Salmonelóza),

Akademic Zvolen (Rotavírusová gastroenteritída), rodinná epidémia Salmonelózy Zvolen Vykonané boli príslušné protiepidemické opatrenia.

Manažment kontaktov a ohnisk.

Dokumentujeme všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Tieto údaje nám slúžia pre posúdenie množstva práce v ohnisku nákazy.

Hodnotenie I. polrok 2013

Spracované a vložené prípady do systému – potvrdené + pravdepodobné				191
	Zvolen	Detva	Krupina	Spolu:
			a	
Počet spracovaných ohnisk	50	22	11	83
Počet chránených kontaktov očkovaním	7	0	0	7
Počet chránených kontaktov inak	105	54	30	189
Opatrenia prijaté rozhodnutím	12	1	0	13
Opatrenia prijaté pokynom na mieste	140	61	32	233
Zoznam epidémií	3	0	0	3
Počet lekárov hlásiacich cez internet EPIS	0	2	0	2

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY , úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Priebežne kontrolujeme údaje zasielané do ECDC – TESSY.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz.

Prípísom RÚVZ so sídlom vo Zvolene sme upozornili zdravotnícke zariadenia – lôžkové okresov Zvolen, Detva a Krupina na plnenie platnej legislatívy (vrátane hlásenia NN) pre zdravotnícke zariadenia - Vyhlášky č. 553/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia.

V rámci kontrol ŠZD sa vykonávalo aktivizovanie hlásenia nemocničných nákaz.

Počet hlásených NN nemocnica Zvolen, nemocnica Krupina a LDCH Detva 0.

Implementovať moderné formy vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

Pracovníčka oddelenia epidemiológie sa zúčastnila odbornej konferencie v prevencii nozokomiálnych nákaz. Poznatky tu získané odovzdáva zdravotníckymi pracovníkom pri kontrolách ŠZD v ambulantných a lôžkových zdravotníckych zariadeniach.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERRORIZMU

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo.

RÚVZ Zvolen má vypracovaný havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen pri hromadnom výskyte nákaz. Obsahuje okrem opatrení havarijného plánu aj opatrenia na predchádzanie vzniku a šírenia ochorení spôsobených vysokopatogénnymi vírusmi, ďalej zabezpečenie činnosti pre likvidáciu následkov použitia bojových biologických prostriedkov. Havarijný plán obsahuje postupy pri možnom vzniku pandémie chrípky. Sentineloví lekári odoberajú biologický materiál pri výskyte chrípky a chrípke podobných ochoreniach v rámci surveillance chrípky (6 lekárov).

RÚVZ Zvolen zabezpečuje transport odobratého materiálu od sentinelových lekárov až do virologického laboratória RÚVZ so sídlom vo Zvolene.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami).

Havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen pri hromadnom výskyte nálezov ktorého obsahom je varovanie na epidémie, reakcia na epidémie alebo na ohrozenie biologickými zbraňami.

6.6. ENVIROMENTIÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Vykonávame odbery odpadovej vody z ČOV Zvolen – Pustý Hrad na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov. Zabezpečujeme transport odpadovej vody do Virologického laboratória v Banskej Bystrici. Odber odpadovej vody je podľa harmonogramu RÚVZ Banská Bystrica. Doposiaľ boli všetky laboratórne vyšetrenia vzoriek odpadovej vody negatívne.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Projekt bude uskutočnený v rokoch 2012 – 2016 (5 rokov).

RÚVZ so sídlom vo Zvolene, odd. epidemiológie sa zúčastní realizácie projektu (dotazníkové spracovanie, vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov pred a po účasti na stretnutí – RÚVZ v SR).

Cieľom aktivít odd. epidemiológie bude zvýšenie úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

V RÚVZ so sídlom vo Zvolene je zriadená „ Poradňa očkovania“ Činnosť poradne je vždy v stredu o 14:30 hodine. Poradňa slúži na zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach, ďalej pre zníženie odmietania očkovania. Adresa je zverejnená na www. stránke RÚVZ so sídlom vo Zvolene.

6.9. IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU.

I. Etapa – realizácia výskumnej časti (skupina budúci rodičia) realizovaná u 18 ročných žien – študentky stredných škôl v nasledovných školách:

Spojená škola – SOŠ Detva, Štúrova 848

Obchodná akadémia Krupina, M.R.Štefánika 8

Stredná odborná škola Zvolen, Jabloňová 1351

I. Etapa – realizácia výskumnej časti (skupina aktuálni rodičia detí - matky navštevujúce ambulanciu pediatra.

I. etapa bola už realizovaná pracovníkmi odd. epidemiológie v mesiaci máj 2013.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení obyvateľstva a spoluvytváranie priaznivého životného a pracovného prostredia sme zabezpečovali formou intervenčných programov a projektov v regióne Zvolen, Detva, Krupina. Uplatňovaním a presadzovaním zdravého spôsobu života sa orientujeme na elimináciu výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

A) Výživa a stravovacie zvyklosti :

V spolupráci s Jednotou dôchodcov – Klubom dôchodcov v Lieskovci sme s mobilnou poradňou zdravia vyšetrili 25 seniorom vybrané biochemické parametre krvi celkový cholesterol a glukózu na prístroji Reflotrón. Počas zdravotného dopoludnia okrem cieľeného individuálneho poradenstva zameraného na znižovanie kardiometabolického rizika. Odborná pracovníčka edukovala prítomných prednáškou na tému „ Stravovanie vo vyššom veku „.

V priestoroch Komunitného centra Zvolen – Balkán sme na pozvanie pracovníkov centra zabezpečili okrem iného i formovanie stravovacích návykov u detí školského veku a ozdravovanie ich výživy formou interaktívnej prednášky pre 15 detí zo sociálne znevýhodnenej komunity. Malí poslucháči sa zapájali do programu spevom a individuálnym čítaním Rómskych rozprávok. Deti dostali i zdravotno-výchovné materiály pre svojich príbuzných a rodičov.

V priestoroch RÚVZ Zvolen sme vytvorili informatívne pútače zamerané na boj proti obezite. Poradňa zdravia participuje na plnení projektov „ Sledovanie výživového stavu vybranej populácie obyvateľov SR“ a „ Monitoring prídavných látok“ v spolupráci s oddelením hygieny výživy. V priebehu februára 2013 sme v rámci plnenia týchto úloh vyšetrili a edukovali 31 zamestnancov fi Zvolenská teplárenská a.s. Zvolen.

Poradňa zdravia v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže participuje na plnení projektu

„ Monitorovanie stravovacích návykov u detí školského veku „ , ktorý sa dotazníkovou formou realizoval na Strednej priemyselnej škole drevárskej vo Zvolene.

B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity :

Zvýšenie pohybovej aktivity :

V spolupráci so Slovenským zväzom telesne postihnutých, Okresným centrom na ul. Bernolákovej vo Zvolene sme sa zúčastnili XVI. Ročníka športového dňa, kde sme telesne postihnutým občanom vyšetrovali základné biochemické parametre krvi - celkový cholesterol , merali sme im krvný tlak a zároveň sme poskytovali cieľené odborné poradenstvo. Športový deň sa konal aj pri príležitosti „Medzinárodného dňa osôb so zdravotným postihnutím“ . Záujemcom sme merali i kapacitu pľúc spirometrom.

Pracovníci RÚVZ Zvolen sa zúčastnili turisticko-kultúrnej akcie v Mikulove na Morave.

Pri príležitosti „ Svetového dňa pohybom ku zdraviu „ sme oslovili a vyzvali k vlastným aktivitám materské, základné, stredné a vysoké školy a iné organizácie v našom regióne.

Mestský úrad v Sliači usporiadal „Beh sliačskym chotárom“. Mestský úrad Zvolen, bežecký spolok Ľudovíta Gálfyho usporiadal VII. ročník „Zvolenská korida“ v dĺžke 8300 metrov – beh námestím. Obec Sielnica sa zapojila do pohybových aktivít „Behom oslobodenia“ v marci 2013.

Obec Budča usporiadala XXIII. ročník oslobodenia obce Budča v dĺžke 5300 metrov. Do pohybových aktivít sa zapojila aj obec Hontianske Nemce III. ročníkom „Nemčiansky kros“. Jednota dôchodcov Korytárky, okres Detva usporiadala v máji 2013 „Športové hry seniorov“.

Základná škola A. Sládkoviča v Sliači usporiadala pre svojich žiakov a pedagógov branný pochod 10.5.2013.

Zamestnanci RÚVZ Zvolen sa priebežne zapájajú do aktivít súvisiacich aj s prevenciou ochorení pohybového aparátu aj formou „Kampane schody ako výzva“. Dobrovoľná možnosť nepoužívať výťah, chodiť pešo na 3. poschodie trvá od roku 2009. Pri vstupe do budovy sme umiestnili pútač vyzývajúci verejnosť, stránky, aby aspoň počas tohto dňa zvýšili svoju pohybovú aktivitu.

Zviditeľnenie „Svetového dňa pohybom ku zdraviu“ sme zabezpečili aj priestoroch Základnej umeleckej školy Zvolen, kde sa pravidelne schádzajú záujemcovia o ozdravné cvičenia z radov verejnosti Pravidelne cvičí cca 15 žien vo veku 30 – 60 rokov pod vedením erudovanej odborníčky.

Úsek podpory zdravia pri RÚVZ vo Zvolene spolupracuje aj s Oddelením kultúry a športových aktivít pri Mestskom úrade vo Zvolene, ktorý organizuje „Žiacku futbalovú ligu“ pre 1.stupeň ZŠ.

Už v apríli 2013 sme vyzvali všetky MŠ, ZŠ, SŠ a iné dotknuté organizácie a subjekty v regióne Zvolen, Detva, Krupina, aby v súvislosti s plnením „Národného programu prevencie obezity

„ a Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ otvorili svoje športoviská (telocvične, vonkajšie telovýchovné plochy) pre verejnosť resp. vytvorili aktivity zamerané na šport a pohyb pre deti a dospelých nimi vhodne zvolenou a zvládnuteľnou formou. Na základe zverejnených informácií na webových stránkach RÚVZ Zvolen sa do aktivít zapojila aj Základná škola na ul. Obrancov mieru 884 v Detve, ktorá zorganizovala pre žiakov 2. stupňa „Beh terénom“, kde po vytýčenej trase, ktorá merala 3000 metrov prebehlo 108 žiakov a 2 pani učiteľky. Spolu to bolo 330 kilometrov. Potvrdili nám, že aj takto sa dá urobiť niečo pre svoje zdravie a zároveň nám poslali aj fotodokumentáciu z vydarenej pohybovej aktivity.

C) Tabak, alkohol, drogy

Prevenia drogových závislostí :

S cieľom zlepšiť podmienky v oblasti prevencie fajčenia a alkoholizmu a iných závislostí na základných, stredných a vysokých školách v zdravotníckych zariadeniach a v zariadeniach sociálnych služieb poradňa zdravia participuje na plnení plánu „Stratégia prevencie a riešenia závislostí v meste Zvolen na obdobie 5 rokov“. Zúčastňujeme sa na stretnutiach pracovnej skupiny, ktorej gestorom je viceprimátor Mesta Zvolen. Odbornú časť zastrešujú pracovníci odboru rozvoja mesta, mestskej polície, odboru školstva, sociálnych vecí a zdravia, pedagogicko-psychologickej poradne a osvetového strediska. Je zriadená webová stránka Zvolen-stop-drogy s potrebnými informáciami pre verejnosť. Participujeme na aktivitách Mestského centra pre prevenciu v priestoroch Starej radnice na Námestí SNP vo Zvolene. Prednáškovú činnosť pre žiakov a študentov v týždni od 27.5.-31.5. sme zastrešovali priamo na 3. ZŠ vo Zvolene pre dva ročníky – 40 žiakov 9. tried, ktorí mali možnosť otestovať obsah CO vo výdychu na prístroji smokerlyzer. 28.5. 2013 v priestoroch RÚVZ Zvolen bol „Deň

otvorených dverí“ v rámci ktorého nás navštívili dve triedy piatokov 3. ZŠ Zvolen, prednášali a edukovali MUDr. Peter Reinhardt a Mgr. Iveta Gondášová. Počas besedy sme merali vybraným žiakom hodnoty CO vo výdychu a rozdávali sme aktuálne zdravotno-výchovné materiály. Pedagógov a deti sme oslovili a motivovali, aby v rámci vyučovania vytvorili vlastné kreatívne námety „ Ako pomôcť blízkym prestať fajčiť“. Po týždni nám zástupcovia jednotlivých tried priniesli svoje vlastné výtvarné diela, ktoré t.č. sú súčasťou výstavného panelu v priestoroch RÚVZ Zvolen.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku (31.5) sme pripravili i aktuálny panel s výzvou pre zamestnancov RÚVZ Zvolen zdržať sa počas tohto dňa fajčenia, alebo ho aspoň obmedziť.

Poradňa zdravia sa zapojila do zdravotno-výchovnej akcie a Kampane „ Exfajčiari sú nezastaviteľní“, ktorá prebiehala 31.5.2013 v budove ŽSR vo Zvolene i v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou pobočka Zvolen. Akcie sa zúčastnilo spolu 59 klientov y radov verejnosti z rôznych miest Slovenska. Na prístroji smokerlyzer sme zisťovali obsah CO vo výdychu u 16 klientov, spirometrické vyšetrenie absolvovalo 11 záujemcov, krvný tlak sme zmerali 34 klientom. Pracovníci VŠZP pobočka Zvolen prístrojom Olympia 3.3 merali % telesného tuku, hmotnosť telesného tuku, čistú hmotnosť bez tuku, obsah vody v tele, index telesnej hmotnosti, určenie štandardnej hmotnosti, pomer obvodu pás, boky, objem svalovej hmoty, podiel minerálov v organizme, odhad biologického veku na základe súhrnnej analýzy všetkých vyšetrení.

Podpora nefajčenia a abstinencie :

Mgr. Iveta Gondášová sa pravidelne zúčastňuje ako členka poroty na kvíze „ Drogy to teda nie“,

ktorý usporadúva Krajská knižnica E. Štúra vo Zvolene pre stredoškolskú mládež. Po akcii poskytla živý vstup pre Rádio Lúmen Banská Bystrica.

V súvislosti s „ Medzinárodným dňom proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“ (26.6.) sme oslovili poslankyňu Mestskej časti I. Zvolen – Sekier a vedenie Základnej školy na ul. J. Alexyho 1 vo Zvolene za účelom realizácie zdravotno-výchovnej Kampane pre verejnosť „ Deň zodpovednosti“, 2.7.2013. Kampaň bude zameraná na prevenciu nadmerného užívania alkoholických nápojov a zvýšenie informovanosti o rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. Realizácia kampane bude i v spolupráci s Policajným zborom SR prostredníctvom dopravných hliadok. Ďalšie aktivity budú spojené s vyšetrením jedného z pečenevých testov, ktorého zvýšená hladina môže súvisieť s nadmernou konzumáciou alkoholu, meraním tlaku krvi a vyplnením krátkého dotazníka týkajúceho sa konzumácie alkoholu. Počas akcie budeme zabezpečovať aj distribúciu zdravotno-výchovných materiálov.

Participovali sme na prieskume Global School Personel Survey, ktorý bol zameraný na fajčiarske návyky a faktory s ním spojené u pedagógov Základnej školy na ul. Kukučínovej v Detve. Dotazníky vyplnilo 29 učiteľov z 31 zamestnancov.

D) Zdravé pracovné a životné podmienky

Pracovné prostredie

V rámci prevencie kardio-metabolických rizík sme v s spolupráci s Mestom Zvolen navštívili s mobilnou s mobilnou poradňou zdravia zamestnancov Mestskej polície vo Zvolene, kde sme záujemcom vyšetřili vybrané biochemické parametre krvi celkový cholesterol, glukózu na prístroji reflotron. Zamerali sme sa aj na antropometrické vyšetřenia, výšku, váhu, obvod pás, boky, merali sme krvný tlak, zisťovali fajčiarske a stravovacie návyky. Odborné poradenstvo

bolo cielené i s orientáciou na predchádzanie zdravotných rizík vyplývajúcich z pracovného stresu.

Životné prostredie

Pri príležitosti Svetového dňa vody a vodných zdrojov sme v spolupráci s oddelením hygieny životného prostredia informovali verejnosť o možnosti dať si vyšetriť vodu z vlastných vodných zdrojov na obsah dusičnanov v laboratóriách RÚVZ Banská Bystrica. Zúčastnenci mohli využiť i odborné poradenstvo. Vyšetrených bolo 12 vzoriek pitnej vody.

2) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

V súčinnosti s cieľmi Svetovej zdravotníckej organizácie sme zabezpečovali edukáciu klientov v základnej poradni zdravia i počas výjazdov do terénu zameranú na zvyšovanie zdravotného uvedomenia a pochopenie vplyvu životosprávy na kvalitu života a znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Priebežne distribuujeme zdravotno-výchovné materiály najmä do materských a základných škôl – správne umývanie rúk. Na vývesných paneloch sú prístupné informácie o očkovacom kalendári na rok 2013, ako aj názorná ukážka správnej techniky hygieny a dezinfekcie rúk.

MUDr. Peter Reinhardt v rámci výučby na SZŠ vo Zvolene formoval 125 študentov 0 v prevencii šírenia sexuálne prenosných ochorení a HIV/AIDS. Zdravotnú výchovu zameranú na prevenciu šírenia infekčných ochorení odprednášal i na Územnom spolku Slovenského červeného kríža, pobočka Zvolen pre 120 účastníkov opatrovateľského kurzu. Udržiavaniu a sledovaniu priaznivej epidemiologickej situácie vo výskyte infekčných ochorení sa venujeme podľa potreby v spolupráci s oddelením Epidemiológie RÚVZ Zvolen. V 1. polroku 2012 bola v našom regióne priaznivá epidemiologická situácia vo výskyte infekčných ochorení.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

RÚVZ Zvolen do plnenia tejto úlohy v roku 2013 nebol zapojený.

2 Národný program prevencie nadváhy a obezity

Znižovanie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadváhou a obezitou a znižovanie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení zabezpečujeme formou edukačných aktivít v rámci základnej poradne zdravia i pri hromadných akciách.

Oslovili sme zamestnancov RÚVZ Zvolen, aby sa aktívne zapojili do lokálnej Kampane „Schody ako výzva“, ktorá trvá nepretržite od roku 2009.

Jednota dôchodcov Korytárky zorganizovala športové dni pre seniorov.

V priestoroch ZUŠ na Nádvornej ulici vo Zvolene raz týždenne prebieha ozdravné cvičenie pre verejnosť. Schádza sa tu cca 15 – 20 žien v produktívnom a poproduktívnom veku pod vedením trénerky. Na 3. ZŠ Zvolen sme zabezpečili pre verejnosť možnosť cvičiť kalanetiku dvakrát týždenne. V mesiaci jún 2013 sa zamestnanci RÚVZ Zvolen zúčastnili športovo-kultúrneho podujatia v Mikulove.

Participovali sme na „Športovom dni“ pre zdravotne ťažko postihnutých vo Zvolene v mesiaci jún 2013.

Počas „Dňa zdravia „ vo Zvolene sme pripravili pre návštevníkov prezentácie zamerané i na prevenciu nadváhy a obezity u detí i dospelých. Prizvaní odborníci so Slovenského zväzu záhradkárov – okresný výbor Zvolen, informovali o správnom pestovaní a uskladňovaní ovocia a zeleniny v súčinnosti s Projektom „Ovocie a zelenina do škôl“. Výstava domácich záhradkárskeho produktov bola spojená s ochutnávkou. Každý účastník mal možnosť otestovať svoju skladbu tela na špeciálnej váhe i s poradenstvom u participujúcej Všeobecnej zdravotnej poisťovni Zvolen. Následne bola možnosť ochutnávky sójových produktov od fi Alfa Bio Banská Bystrica, mliečnych výrobkov fi Senoble Zvolen, Čerínskej minerálnej vody, pekárenských výrobkov fi Gonda Detva, Pekárne Luna Veľký Krtíš. Prizvaná dentálna hygienička z Banskej Bystrice demonštrovala správnu techniku čistenia zubov pre deti, dospelých, tehotné i seniorov s možnosťou vyskúšať si čistenie zubov. Prezentácia bola spojená i s rozdávaním informačných zdravotno-výchovných materiálov. Na deň zdravia sme prizvali aj Krajskú knižnicu Ľ. Štúra vo Zvolene, ktorá prezentovala výstavu kníh – „Zdravý životný štýl“. Zároveň každý účastník bol oslovený za účelom zapojenia sa do súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“. Celej akcie sa zúčastnilo cca 300 občanov Zvolena a okolia. V regionálnej tlači bol uverejnený článok Mgr. Ivety Gondášovej

„Kontroluj svoj tlak krvi“ a informácie o význame dostatočnej pohybovej aktivity spojenej so zdravým stravovaním poskytla i televízii Hronka a Global24. Jedenásť prizvaných participujúcich subjektov na „Dni zdravia“, ktoré svojimi sprievodnými aktivitami obohatili program dňa, obdržalo od organizátora ďakovné listy za ochotu a spoluprácu.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Od 8.4.2013 do 30.6.2013 sme participovali v celoslovenskej Kampani „Vyzvi srdce k pohybu“, ktorá sa konala pod záštitou ÚVZ SR a kancelárie WHO na Slovensku. Súťaž organizoval ÚVZ v SR pod gesciou RÚVZ Banská Bystrica v rámci programu CINDI. Informácie pre verejnosť sme poskytovali priebežne v rámci návštev v základnej poradne zdravia, počas konania „Dňa zdravia“ vo Zvolene, akcie „Jarný MOST“ a iných. Osobne sme navštívili aj niektoré školy a informovali sme vedenie o možnosti zapojiť sa do súťaže. Mgr. Iveta Gondášová zdôraznila zmysel a dôležitosť trvalého návyku na pohyb v rámci prednášok na ZŠ ul. J. Alexyho č.1.Oslovila i učiteľov Telesnej výchovy, aby v rámci vyučovacích hodín svojich zverencov priebežne informovali o možnosti zapojiť deti ako detských podporovateľov súťaže. Účastnícke listy sme distribuovali aj cez klientov základnej poradne zdravia, ktorí robili nábor do súťaže vo svojom najbližšom okolí. Plagáty „Vyzvi srdce k pohybu“ sme distribuovali i v niektorých predajniach napr. Pozana – mäsiarstvo ul. Hviezdoslavova Zvolen, predajňa Obuvi ul. Hviezdoslavova Zvolen, časť materiálov bola distribuovaná v závode Nákladná automobilová doprava Zvolen, NsP Zvolen, Pošta Zvolen – Západ, Krajská knižnica Ľ. Štúra vo Zvolene, Technická univerzita Zvolen, Fit centrum Za múrami Zvolen, Cirkevná základná škola Zvolen, fi Continental Zvolen. V spolupráci s MsÚ Zvolen Oddelením kultúry a športu boli oslovené všetky športové kluby vo Zvolene. Obec Babiná v rámci cvičenia žien sa aktívne do súťaže zapojila.

Verejnosť oslovila a informácie o Kampani „Vyzvi srdce k pohybu“ poskytla Mgr. Iveta Gondášová v regionálnej televízii Hronka. Aj touto cestou sme spropagovali význam pohybu pre zdravie a vytváranie partnerstiev pre zlepšenie možností pohybovej aktivity obyvateľstva. Vyzvali sme najmä školy, aby na svojej úrovni zrealizovali podporné pohybové podujatia a to i počas Svetového dňa Pohybom ku zdraviu „ 10.5.2013. Spätnú väzbu o uskutočnených aktivitách nám mailom i s fotodokumentáciou zaslala ZŠ na ul. Obrancov mieru mieru 884

v Detve. Záujem o účastnícke listy prejavilo i Centrum voľného času v Detve.

Koordináciu priebehu súťaže jej priebežnú propagáciu sme spojili aj so Svetovým dňom pohybom pre zdravie 10.5.2013. Verejnosť – stránky RÚVZ Zvolen boli edukované i formou aktuálneho informačného panela v priestoroch RÚVZ Zvolen a na stránkach RÚVZ Zvolen i osobne.

Ukončenie súťaže, vyhodnotenie, príprava slávnostného žrebovania víťazov a odovzdávanie cien prebehne spolu s tlačovou konferenciou v septembri 2013.

9.3 Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014

Za účelom prevencie fajčenia na základných, stredných a vysokých školách v zdravotníckych zariadeniach a v zariadeniach sociálnych služieb sme počas Dňa otvorených dverí na RÚVZ Zvolen edukovali 24 žiakov 1. stupňa 3. Základnej školy vo Zvolene. Odznela prednáška na tému „Fajčenie škodí zdraviu“. Žiaci mali možnosť otestovať svoje vedomosti počas bohatej diskusie. Niektorým dobrovoľníkom sme na prístroji smokerlyzér zmerali množstvo CO vo vydýchnutom vzduchu. Po dohode s pedagógmi žiaci v rámci tvorivých dielní vytvorili vlastné motívy prác na tému „Škodlivosť fajčenia“. Vybrané práce sme zverejnili v priestoroch RÚVZ Zvolen.

V rámci Kampane „Exfajčiari sú nezastaviteľní“, ktorá prebiehala v celej SR sme v spolupráci so VŠZP pobočka Zvolen po dohode s vedením ŽSR SR zrealizovali v priestoroch Železničnej stanice vo Zvolene vyšetrenia CO vo výdychu na prístroji smokerlyzér (16), zabezpečili sme 19 vyšetrení kapacity pľúc spirometrom, zúčastneným 59 občanom sme zmerali krvný tlak a skladbu tela. Zapojili sme sa do Projektu GSPS v SR – prieskum užívania tabaku u pedagogických pracovníkov (29) ZŠ Kriváň.

MUDr. Peter Reinhardt edukoval 9A, 9B triedu (45) 3.ZŠ Zvolen na tému „Zdravé a moderné je nefajčiť“.

V rámci „Dní otvorených dverí“ Mgr. Iveta Gondášová edukovala v priestoroch RÚV Zvolen žiakov SZŠ Zvolen o zdravotných rizikách spojených s alkoholizmom a iné závislosti odprednášal MUDr. Peter Reinhardt.

Poradňu zdravia navštívili žiaci 5a a B 3. ZŽ Zvolen a v rámci prednášok o škodlivosti fajčenia záujemcom bol vyšetrený obsah CO vo výdychu. Po dohode s pedagógmi žiaci vztvorili na hodinách výtvarnej výchovy vlastné práce tému: „Zdravé je nefajčiť“. Vybrané práce detí sú prístupné v priestoroch RÚVZ Zvolen.

9.4 Program podpory zdravia znevýhodnených komunití na Slovensku na roky 2009 - 2015

RÚVZ so sídlom vo Zvolene nebol do riešenia tejto úlohy zaradený.

9.5 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v SR

Má byť predložený na rokovanie vlády SR do 30.6.2013.

9.6 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

Na problematiku starnutia, podporu harmonického spolunažívania všetkých generácií a aktívny prístup k životu v každom veku upozornila Mgr. Iveta Gondášová v rámci prednášky pre 25 seniorov v Klube dôchodcov v Lieskovci pri Zvolene. Do besedy sa zapojilo 25 poslucháčov, ktorý mali záujem aj o vyšetrenie celkového cholesterolu a cukru z kapilárnej krvi a následné odborné poradenstvo. Vybrané biochemické parametre krvi sme

vyšetrili aj 14 dôchodcom Jednota dôchodcov Sielnica. Zdravotne ťažko postihnutých (24) z KD Zvolen sme vyšetrili počas športového dňa spojeného aj s kultúrnym podujatím.

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

Poradňa zdravia pri RÚVZ Zvolen v rámci Týždňa mozgu 2013 zabezpečila nasledovné aktivity:

1. Materská škola, Centrum 2496/29, Zvolen

Od 11.do 17. marca 2013 sa MŠ v spolupráci s RÚVZ vo Zvolene a VŠZP vo Zvolene zapojila do projektu tým, že sa deti zo 7. tried bežných a jednej triedy špeciálnej (pre deti so zdravotným znevýhodnením – DMO, obidve formy – spastické aj hypotonické, deti s achondropláziou a autizmom) v rôznych aktivitách oboznamovali s mozgom. Zoznamovali sa nielen s jeho tvarom, s jeho veľmi dôležitou funkciou pre náš život, ale aj jeho ochranou.

Aktivity, ktoré deti plnili boli primerané veku. Mladšie deti sa s mozgom zoznamovali tým, že vyfarbovali jeho predkreslené tvary, z plastelíny vytvárali mozgové závitky, skladali mozog z puzzle a tiež z vlastných tiel atď...

Staršie deti vyhľadávali mozog v odbornej literatúre aj na internete, pričom využívali aj interaktívnu tabuľu. Plnenia týchto výchovno-vzdelávacích aktivít sa zúčastnilo **144 detí** vo veku od 3-6 rokov pod vedením **18. pedagogických zamestnancov**. Deti, za svoju aktivitu dostali od pani riaditeľky pobočky VŠZP vo Zvolene, Ing. Anny Gecovičovej, pekné darčeky.

V súvislosti s touto akciou pracovníčky PZ pri RÚVZ Zvolen 16-tim zamestnancom materskej školy **12.03.2013** urobili vyšetrenie hladiny **cholesterolu a cukru v krvi** na prístroji Reflotron Zároveň zamestnanci boli poučení ako sa majú starať o svoje zdravie aj o správnom životnom štýle.

*Priebeh aktivít z niektorých tried máme zaznamenaný vo fotodokumentácii. **Prezentácia špeciálnej triedy pre deti telesne postihnuté (Hríbikovej triedy) by mohla slúžiť aj ako metodický materiál pre deti MŠ.***

2. Krajská knižnica I. Štúra vo Zvolene

Dňa 15. marca 2013 sa uskutočnili v oddelení literatúry pre deti a mládež podujatia pre organizované skupiny žiakov základných škôl pod názvom „Múdra hlavička“ zamerané boli na tréning pamäte, rozvoj mozgu a prezentáciu literatúry pre deti, ktorá sa venuje tejto problematike. Hlavnou témou bol mozog, jeho výkonnosť, fungovanie resp. zlyhávanie. Podujatia boli vedené zábavným spôsobom formou hlavolamov a hier. V priebehu týždňa sa zapojilo do aktivít 8 tried ZŠ mesta Zvolen s počtom žiakov 116.

Pracovníci PZ Zvolen 14.3.2013 na prístroji Reflotron vyšetrili 13-tim zamestnancom knižnice vybrané biochemické parametre krvi – celkový cholesterol a glukózu z kapilárnej kvapky krvi.

3. Základná umelecká škola, Nádvojná ulica, Zvolen

Tvorivé dielne detí – výtvarný odbor, zameranie prác na mozog a jeho funkcie. Práce našich detí boli vyhodnotené ako najlepšie v rámci SR.

3. Základná škola Hontianske Nemce sa zapojila do aktivít celoškolským internetovým kvízom zameraným na tréning mozgu a vedomosti o jeho fungovaní. Pre výhercov zabezpečila škola odmeny.

Poradňa zdravia pri RÚVZ Zvolen zabezpečila i rozdávanie informačno – propagačných materiálov v spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou, Mlynarovičova 21, Bratislava.

Dotazník k vyhodnoteniu aktivít v rámci „ Týždňa mozgu“ spolu s fotodokumentáciou sme zaslali na Slovenskú Alzheimerovu spoločnosť, Mlynarovičova 21, Bratislava po skončení akcie.

Mgr. Iveta Gondášová pripravila sme prednášku „Nástrahy leta“ pre Klub detí ZŠ J. Alexyho 1, Zvolen. V jarných mesiacoch navštívila Komunitné centrum vo Zvolene, kde pre Rómske deti pripravila „ Zdravé dopoludnie“ spojené s prednáškou o význame osobnej hygieny a správnom stravovaní. Deti sa zapájali čítaním rómskych rozprávok , spevom a živou diskusiou.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Oddelenie hygieny detí a mládeže pri RÚVZ Zvolen v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v materských školách upozorňuje pedagógov na dôležitosť prevencie zubného kazu u detí spojenú so zdravou životosprávnou a dentálnou hygienou. Podľa potreby sme poskytovali deťom zdravotno-výchovné materiály zamerané na význam ústneho zdravia.

9.9 CINDI program SR

Od 1.1.-30.6. 2013 sme v základnej poradni zdravia vyšetrili spolu 203 klientov. Prvovýšetrených bolo spolu 71 z toho 22 mužov a 49 žien. Opakovane vyšetrených bolo 132 z toho 47 mužov a 85 žien.

V spolupráci so sponzormi s mobilnou poradňou zdravia sme vyšetrili :

16 zamestnancov Zvolenskej teplárenskej a.s.Zvolen

25 seniorov KD Lieskovec

15 pracovníkov Zvolenskej teplárenskej a.s.Zvolen

16 zamestnancov MŠ Centrum Zvolen

13 zamestnancov Krajskej knižnice E.Štúra vo Zvolene

26 zamestnancov Mestského úradu v Detve

17 zamestnancov 9. ZŠ Zvolen

7 zamestnancov Krajskej knižnice E.Štúra vo Zvolene

14 zamestnancov MŠ Centrum Zvolen

10 zamestnancov ZŠ Hontianske Nemce

4 zamestnancov Mestskej polície vo Zvolene

14 seniorov Jednota dôchodcov Sielnica

24 ZŤP Zvolen

137 občanov Zvolena počas Dňa zdravia Mesta Zvolen

24 občanov Sliača počas Dňa zdravia v Sliači

123 občanov počas akcie „Jarný MOST“ v OC Európa Zvolen

59 občanov počas Kampane „ Exfajčiari sú nezastaviteľní“ v spolupráci so ŽSR a VŠZP Zvolen, smokerom, spirometrom, špeciálnou váhou

V prvom polroku 2013 sme uskutočnili 18 výjazdov s mobilnou poradňou zdravia v regióne Zvolen, Detva, Krupina a vyšetrili sme 559 klientov. V teste zdravé srdce máme zaevidovaných 203 klientov (vyšetrení klienti v ambulancii aj v teréne spolu).

V poradni zdravia sme zrealizovali 203 biochemických vyšetrení cholesterolu z toho 68 u mužov a 135 u žien, 73 vyšetrení triglyceridov z toho 38 u mužov a 35 u žien, 196 vyšetrení glukózy z toho 66 u mužov a 130 u žien, 67 vyšetrení HDL z toho 33 u mužov a 34 u žien, iných vyšetrení (GGT) u 2 klientov. Vyšetrenie spirometrom absolvovalo 11 klientov a smokerlyzerom sme vyšetrili 51 záujemcov.

V rámci regionálnej úrovne sme spolupracovali a budovali partnerstvá so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, pobočka Zvolen, Slovenským červeným krížom, pobočka Zvolen, so základnými, strednými a vysokými školami, Slovenským zväzom telesne postihnutých, pobočka Zvolen, mestskými a obecnými úradmi v regióne Zvolen, Detva, Krupina v snahe zapojiť všetkých do interpersonálnej spolupráce (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a iné). Zrealizovali sme spolu 12 prednášok v rámci skupinových intervenčných aktivít na 3. ZŠ Zvolen. ZŠ J. Alexyho 1 Zvolen, Klube dôchodcov Lieskovec, MŠ Centrum Zvolen, Komunitné centrum Zvolen, opakovane počas Dní otvorených dverí Poradne zdravia pri RÚVZ Zvolen, v Klube detí ZŠ J. Alexyho Zvolen a iné. Spolupracovali sme s oddelením kultúry a športu pri MsÚ Zvolene za účelom spropagovania súťaže Vyzvi srdce k pohybu a Dňa zdravia vo Zvolene. Nadviazali sme spoluprácu so Slovenským zväzom záhradkárov-okresný výbor Zvolen, sekciou dentálnych hygieničiek Banská Bystrica, Krajskou knižnicou Ľ. Štúra vo Zvolene, Mestskou políciou vo Zvolene pri organizovaní rôznych zdravotno-výchovných podujatí v regióne Zvolen, Detva, Krupina.

Tradične sa zapájame do súťaží „Mladých zdravotníkov“, ktoré usporadúva SČK, pobočka Zvolen. Spolupracujeme s Protidrogovou komisiou pri MsÚ vo Zvolene. Aj toho roku sme sa zúčastnili športovo-kultúrneho podujatia, ktoré usporiadal Slovenský zväz telesne postihnutých, pobočka Zvolen. V rámci protidrogových aktivít sme sa zúčastnili Kvízu pre stredné školy s protidrogovou tematikou v Krajskej knižnici Ľ. Štúra vo Zvolene. Oslovujú nás a žiadajú o spoluprácu aj jednotlivé kluby dôchodcov v regióne Zvolen, Detva, Krupina. Zvyšovanie informovanosti a edukáciou obyvateľstva so zameraním na preventívne opatrenia zamedzujúce konzumáciu alkoholu, fajčenie a užívanie drog, najmä medzi mládežou realizuje i MUDr. Peter Reinhardt v rámci výučby študentov na SZŠ vo Zvolene a Kurzov pre opatrovatelky, ktorý organizuje SČK pobočka Zvolen. Interpersonálnu spoluprácu vytvárame i v rámci výjazdových akcií poradne zdravia do vyššie menovaných obcí, pracovísk, škôl, organizácií. Spolupracuje s regionálnymi médiami TV Hronka, MY Zvolensko podpolianske noviny, Slovenský rozhlas, rádio Regina Banská Bystrica. Realizujeme aj individuálnu stratégiu zameranú na individuálne riziko a poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu.

9.9 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Nadstavbové vyhodnotenie sa uskutoční v roku 2013-2014 v správe o zdravotnom stave obyvateľstva SR.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiari nad Hronom**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Úlohy stanovené ÚVZ SR: splnené v stanovených termínoch

Podiel a dosiahnuté výsledky na plnení programov a projektov RÚVZ v SR

Pracovníci odd. HŽPZ sa v I. polroku 2013 podieľali na plnení 3 programov a projektov:

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom v rámci svojich možností vykonáva aktivity na plnenie cieľov NEHAP IV. Participuje na plnení regionálneho prioritného cieľa I a to vykonávaním monitoringu kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov, výkonom štátneho zdravotného dozoru nad hromadným zásobovaním obyvateľov pitnou vodou, sledovaním vlastných vodných zdrojov u obyvateľov, ktorí o laboratórnu analýzu požiadajú, výkonom ŠZD na verejných studniach a vykonávaním monitoringu kvality vôd na kúpanie. V individuálnych vodných zdrojoch, pokiaľ sa v rodine žiadateľa o laboratórny rozbor nachádzajú malé deti, dôsledne sleduje výskyt dusičnanov v pitnej vode. Ďalej je to participácia v rámci svojich možností na plnení regionálneho prioritného cieľa III: Zameranie sa na prevenciu a zníženie respiračných ochorení spôsobených znečisteným vzduchom vo vnútri aj vonku, čím sa prispeje k zníženiu frekvencie výskytu astmatických záchvatov a k životu detí v prostredí s čistým ovzduším. Ochrana zdravia obyvateľstva cestou eliminácie alebo redukcie na minimum tých zložiek prostredia obytných budov, ktoré sú známe ako ohrozujúce zdravie človeka, tvorba zdravých budov, ktoré redukujú vznik ochorení súvisiacich s pobytom v budove, alergických reakcií, astmatických atakov zapríčinených chemickými látkami, peľmi, plesňami, prachom a inými škodlivinami, zvyšovanie uvedomenia obyvateľstva o významnosti a dôležitosti zdravého prostredia budov – vykonávanie dozoru nad dodržiavaním podmienok (tepelno – vlhkosťná mikroklima, vetranie a vykurovanie, osvetlenie, preslnenie) v bytových priestoroch ľudí v zariadeniach podliehajúcich výkonu ŠZD, spolupráca s orgánmi miestnej samosprávy a s inými organizáciami štátnej správy pri riešení problémov bývania. Regionálny prioritný cieľ IV: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok (napr. ťažkých kovov), fyzikálnych javov (napr. nadmerný hluk) a biologických látok – odd. HŽPZ posudzuje možnú expozíciu obyvateľstva hluku pri navrhovaní všetkých druhov stavieb v rámci vydania záväzného stanoviska pre územné plány a na územné konanie stavby, prerokováva konanie rôznych hromadných akcií aj v súvislosti s ochranou obyvateľstva pred hlukom.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

Pilotne bol spracovaný na úrovni krajov indikátor Kvalita vôd na kúpanie. RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom, odd. HŽPZ pravidelne pracuje v Informačnom systéme Vody na kúpanie, ktorý je funkčný od roku 2007. V roku 2010 sme začali pracovať aj v Informačnom systéme Pitná voda, do ktorého boli vložené výsledky monitoringu kvality pitnej vody z verejných vodovodov za roky 2008, 2009, 2010 a 2011. Do IS Pitná voda boli v roku 2012 doplnené 4 malé zásobovacie oblasti s verejným vodovodom v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom (B. Štiavnica - Štefultov, Horná Roveň, Veľká Lehota - ihrisko a Bartošova Lehôtka). Od roku 2013 bol do IS Pitná voda doplnený nový vodovod Dolná Ždaňa, ktorý zásobuje viac ako 50 obyvateľov. Na webovej stránke úradu sú uverejňované výsledky monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom. Vo vkladaní údajov do informačných systémov o výsledkoch kvality pitnej vody a kvality vody na kúpanie pokračujeme. Cez IS Vody na kúpanie sú spracovávané aj správy o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na kúpacu sezónu a vyhodnotení priebehu KS na jej konci a týždenná aktualizácia údajov o priebehu kúpacej sezóny na prírodných a umelých kúpaliskách. Cez informačné systémy sú spracované výročné správy o pitnej vode a vode na kúpanie za každý rok. K spolupráci k ďalším indikátorom životného prostredia sme zatiaľ neboli oslovení. Pracovníci oddelenia spolupracujú so zástupcami obcí, v katastri ktorých sa nachádza 5 lokalít vôd určenej na kúpanie, ktoré nemajú prevádzkovateľa, na zhotovení a umiestnení tabúl s plážovým profilom vody určenej na kúpanie.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKOK V PITNÝCH VODÁCH

Pesticídne látky tvoria širokú a chemicky veľmi rôznorodú skupinu látok, určených na ničenie škodcov, burín a pod. Pre účely sledovania kvality pitnej vody sa laboratórne overujú hlavne herbicídy a im podobné látky. V počiatkoch ich využívania boli pesticídne látky veľmi perzistentné (DDT, heptachlór, lindan a pod.) a aj v súčasnosti môžu predstavovať napriek ich dlhodobému zákazu problémy zo starých záťaží. Nová generácia pesticídnych látok je už pomerne ľahko odbúrateľná, napriek tomu však môžu ohrozovať kvalitu vody vo vodárenských zdrojoch. Čo sa týka týchto látok, vyskytujú sa medzi nimi látky vysoko toxické, ale aj netoxické a podľa toho je ich účinok na zdravie veľmi rôznorodý (poškodenie pečene, obličiek, karcinogénne pôsobenie, narušenie hormonálneho a reprodukčného systému a pod).

V súlade s európskou legislatívou sa podľa aktuálnych národných predpisov v oblasti pitnej vody v SR zisťujú tie pesticídy, ktorých prítomnosť vo vode možno predpokladať. Zmapovanie aktuálneho stavu by nemalo predstavovať len rutinné analýzy, ale ciele stanovovania zamerané na tie pesticídne látky, ktoré sa môžu v konkrétnom vytypovanom vodárenskom zdroji vyskytovať. V SR evidujeme množstvo pesticídnych látok, o ktorých nevieme presnú informáciu, ktorá látka sa v konkrétnom území aplikovala. V posledných rokoch sa na základe odborných informácií v Európe najviac používali nasledovné pesticídne látky: atrazín a príbuzné produkty, simazin, mecoprop, benzatón, diuron, isoproturon a ďalšie. V nadväznosti na aktuálne výskumné úlohy VUVH Bratislava a laboratórne analýzy Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. boli pri aktualizácii látok určených na ničenie

hmyzu, burín a pod. vytypované vo vodách na území SR nasledovné reziduá pesticídov: *atrazin, simazin, terbutylazin, chlórtoluron, izoproturón*.

Etapy riešenia

2013 – I. polrok - Zmonitorovanie súčasných problémov s výskytom pesticídnych látok na základe monitoringu RÚVZ a overenie možnosti analýz nových reziduí pesticídnych látok.

2013 – II. polrok - Vytipovanie najvýznamnejších vodárenských lokalít a zber informácií o aplikácii predpokladaných registrovaných pesticídnych látkach v ich blízkosti.

2014 a ďalšie roky - Skríningový monitoring vytipovaných vodárenských zdrojov a verejných vodovodov (laboratórne skúšky na RÚVZ-och s vhodným prístrojovým vybavením).

Pre vytipovanie lokalít za účelom riešenia úlohy zameranej na zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách budú oslovení krajskí odborníci a ak to bude potrebné, RÚVZ Žiar nad Hronom sa bude na plnení tejto úlohy podieľať.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

V rámci Slovenskej republiky je uvádzaných do prevádzky čoraz viac veľkých bazénových hál s celoročným využitím, ktorých súčasť tvoria veľké bazénové plochy a plochy s bazénovými atrakciami s teplou či už termálnou alebo teplou pitnou bazénovou vodou.

Ide o moderné bazénové haly, v ktorých budú mikroklimatické podmienky ovplyvňované nielen zvýšenou prirodzenou vlhkosťou z bazénových plôch a vodných atrakcií, ale aj z množstva živej zelene, ktorá tvorí bohatú dekoráciu vo vnútorných priestoroch okolo bazénových plôch.

Vplyv na mikroklimatické podmienky budú mať aj veľké presklené plochy týchto hál a konštrukcie stiech z rôznych novodobých fóliových materiálov, kde je možné odôvodnene predpokladať vytváranie skleníkových efektov.

Je žiaduce overiť ako navrhnuté vzduchotechnické systémy dokážu zabezpečiť dodržanie prípustných mikroklimatických podmienok v navrhnutých zariadeniach. V rámci projektu bude potrebné spoločnou metodikou zabezpečiť meranie a hodnotenie vybraných fyzikálnych, chemických a biologických faktorov prostredia a vyhodnotiť vplyv sledovaných faktorov na kvalitu ovzdušia a vnútorného prostredia v bazénových halách.

Etapy riešenia

Meranie a hodnotenie vybraných fyzikálnych, chemických a biologických faktorov prostredia a vyhodnotenie vplyvu sledovaných faktorov na kvalitu ovzdušia a vnútorného prostredia v bazénových halách bude po predchádzajúcom spresnení metodiky, stanovení rozsahu meraných ukazovateľov a konkrétnych riešiteľských pracovísk realizované v období rokov 2013 až 2015.

Výstupy

Zber údajov o faktoroch vnútorného prostredia bazénových hál, vykonanie určených meraní mikroklimatických parametrov. Analýza získaných údajov, formulácia záverov a odporúčaní, prezentácia výsledkov. Zistenie súboru indikátorov, ktoré môžu slúžiť pre kvalifikované rozhodovanie v oblasti životného prostredia a verejného zdravia. Návrh na monitorovanie vybraných ukazovateľov a návrh na prípadné doplnenie legislatívy o aktualizáciu nových ukazovateľov. Predbežná správa (koniec roka 2013).

Keďže v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom sa nenachádzajú veľké wellness bazénové haly, neboli sme vybraní na plnenie tejto úlohy.

Podiel na príprave legislatívnych materiálov a odborných usmernení: v I. polroku 2013 sa pracovníci oddelenia nepodieľali na príprave legislatívnych materiálov a odborných usmernení.

Počet vydaných rozhodnutí a ZS:	R: 132 ZS: 87
Dodržiavanie termínov na vybavenie spisov:	dodržiavajú sa
Počet dozorovaných prevádzok:	1 292
Počet kontrol:	149
Sankčné opatrenia, blokové pokuty:	2/20 €, zaplatené
Pokuta podľa § 57 zákona 355/2007 Z. z.:	0
Opatrenia na odstránenie nedostatkov:	5
Súdne trovy:	0
Prerokované priestupky:	0
Odvolaania voči rozhodnutiam:	0
Organizovanie celoslovenských odborných podujatí:	nevykonali sme

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Regionálny úrad verejného zdravotníctva (RÚVZ) v Žiari nad Hronom vedie evidenciu spádového územia troch okresov a to: Žiaru nad Hronom, Žarnovica a Banskej Štiavnice o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v dozorujúcich subjektoch. Podľa štandardných výstupov programu ASTR sme k 30.06.2013 evidovali 3355 osôb v riziku, z toho 521 žien. V tretej kategórii rizikových prác 3141 osôb z toho 517 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 214 osôb z toho 4 žien. Evidenciu rizikových prác prehodnocujeme podľa vyhlášky MZ SR č.448/2007 Z.z. a súčasne aktualizujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác. Celkom bolo vydaných 10 rozhodnutí o určení rizikových prác. V siedmych prevádzkach boli vybudované nové linky, alebo boli doplnené nové technológie. Existujúce právne subjekty po objektivizácii pracovného prostredia požiadali o vydanie rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác. V troch prípadoch rozhodnutie o určení rizikových prác 3. kategórie bolo vyhlásené novému právnenému subjektu, z toho v jednom prípade bola vyhlásená aj 4.kategória pre hluk (spoločnosť Sapa Profily, a.s., prevádzka anodická oxidácia). V rámci ŠZD sme v prvom polroku 2013 vykonali 54 kontrol u tých zamestnávateľov, kde sú vyhlásené rizikové práce. Úloha sa plní priebežne.

2.1.2.1 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V rámci ŠZD sme sa zamerali na kontrolu zabezpečenia ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi toxickými látkami a zmesami. Bolo vykonaných 46 kontrol na zabezpečenie ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s toxickými látkami a prípravkami a veľmi toxickými látkami a prípravkami a to najmä predajne záhradkárstiev, lekárne a existujúce poľnohospodárske spoločnosti.

Pre spádovú oblasť Žiar nad Hronom boli v 1. polroku 2013 vydané RÚVZ Banská Bystrica 2 osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a s jedovatými látkami a prípravkami s neobmedzenou platnosťou. Zoznam osôb, ktoré získali odbornú spôsobilosť v priebehu prvého polroka 2013 nám poskytol RÚVZ Banská Bystrica.

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru vo výrobných spoločnostiach, ktoré majú vlastné chemické laboratóriá bola aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“, ktoré vyplnilo 9 respondentov, pričom sa zistilo, že zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi, vedia s akými látkami pracujú, pravidelne sa zúčastňujú školení, zamestnávateľia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

Do 30.06. 2013 sme sa spolu s SIŽP zúčastnili dvoch spoločných previerok podľa zákona och.261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií v spoločnosti Zväz pre skladovanie zásob, a.s. prevádzka Terminál Hronský Beňadik a v spoločnosti Slovnaft a.s., Bratislava, prevádzka Produktovod PS 22 Hronský Beňadik. Pri previerkach neboli zistené porušenia zákona č.261/2002 Z.z. v oblasti nakladania s nebezpečnými látkami

Bolo podaných 8 oznámení o začatí regulácie živočíšnych škodcov. V oznámeniach boli všetky požadované informácie podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V sledovanom období sme vydali 9 rozhodnutí na likvidáciu azbestu, pričom 3 rozhodnutia boli vydané pre práce v interiéroch - odstraňovanie a opravy odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách. Spoločnosti, ktoré likvidovali AZC materiály predložili osvedčenie ÚVZ SR na uvedené práce a ich zamestnanci, ktorí tieto práce vykonávajú boli do pracovného procesu zaradení na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Bolo vyplnených 9 kontrolných listov Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“. Kontrolovali sme najmä označenie kontrolovaného pásma, hygienické slučky, zákaz fajčenia na pracovisku, používanie OOPP, dodržiavanie prestávok počas práce, výskyt mimoriadnych situácií počas sanácie AZC materiálov. Vykonali sme 9 kontrol, z nich 3 kontroly sa týkali odstraňovania AZC materiálov v bytových domoch v Žiari nad Hronom, ktoré sme podrobne zaznamenali v záznamoch ŠZD a z kontrol sme si robili a uchováваме identifikačnú fotodokumentáciu.

Podľa štandardných výstupov programu ASTR sme k 30.06.2013 evidovali v procese chemickej karcinogenity 101 osôb v riziku, z toho 5 žien. V tretej kategórii rizikových prác 74 osôb z toho 5 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 27 osôb z toho 0 žien.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Úloha sa bude plniť cielene v druhom polroku 2013.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Prešetrovali sme tri prípady podozrení na chorobu z povolania vedených v položke 29 zoznamu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ). Z toho v okrese Žarnovica boli prešetrené dve podozrenia na chorobu z povolania, a to jedno u zamestnávateľa Slovenská banká, spol. s r.o., Hodruša – Hámre u profesie lamač - predák a jedno v spoločnosti STAVIS Prievidza, spol. s r.o., stredisko Žarnovica u profesie vodič – strojník nákladného vozidla. V okrese Žiar nad Hronom bolo prešetrené jedno podozrenie na chorobu z povolania a to u zamestnávateľa Kadernický salón Eva, Malinová Eva Žiar nad Hronom u profesie holička, kaderníčka. V okrese Banská Štiavnica nebolo prešetrené podozrenie na chorobu z povolania v tejto položke.

V 1. polroku 2013 boli uznané tri choroby z povolania v okrese Žarnovica u zamestnávateľa Slovenská banká, spol. s r.o., Hodruša – Hámre u profesie lamač – predák, jedno v spoločnosti STAVIS Prievidza, spol. s r.o., stredisko Žarnovica u profesie vodič – strojník nákladného vozidla a jedno ochorenie u samostatne zárobkovo činnnej osoby v profesii murár a stavebný robotník. Choroba z povolania bola uznaná bez predchádzajúceho hygienického prieskumu RÚVZ Žiar nad Hronom. Prácu s rizikovým faktorom fyzická záťaž RÚVZ Žiar nad Hronom evidoval a vyhlasoval len u zamestnávateľa Slovenská banká spol. s r.o. Hodruša - Hámre. Uvedená spoločnosť má zmluvne zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu spoločnosťou ProCare a.s. Bratislava. Na základe podkladových materiálov – Posudku o riziku pri ručnej manipulácii s bremenami vypracovaného pracovnou zdravotnou službou bol vypracovaný Návrh na zaradenie jednotlivých pracovných činností do kategórií rizikových prác z hľadiska faktora fyzická záťaž podľa Vyhl. MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickej pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a NV SR č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami.

Ostatní zamestnávateľia, u ktorých sa choroby z povolania z DNJZ prešetrovali nemajú zmluvne zabezpečenú pracovnú službu.

Zamestnávateľom boli poskytnuté 3 konzultácie týkajúce sa uplatňovania legislatívy na úseku verejného zdravotníctva – Vyhl. č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickej pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a NV SR č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami.

2.2.1 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci projektu Zdravé pracoviská sa analyzujú rizikové faktory, sledujeme zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií. V spolupráci so zamestnávateľom (PZS) hodnotíme výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia. Zamestnanci vyplnili 146 dotazníkov informovanosti.

Spoločnostiam Slovalco a.s. a Nematik Slovakia s.r.o. boli poskytnuté konzultácie týkajúce sa informácií o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.

Skríningové vyšetrenia rizikových faktorov životného štýlu s následným odborným vyšetrením boli poskytnuté priamo v spoločnostiach: Slovalco, a.s., Okresný súd v Žiari nad Hronom, AluSlovakia s.r.o. Hliník nad Hronom. Celkom bolo vyšetrených cca 72 zamestnancov. Klientom bolo poskytnuté spektrum vyšetrení (celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenie, OA, RA), ktoré orientačne určili hladinu individuálneho rizika kardiovaskulárnych chorôb klienta a poradenstvo v oblasti životného štýlu. V prípade potreby bola klientom v zmysle štandardných diagnostických postupov odporučená návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

Vyhodnocujú sa výjazdy Poradne zdravia v spoločnostiach Slovalco a.s. a AluSlovakia s.r.o. Hliník nad Hronom, ktoré sme uskutočnili s oddelením podpory zdravia. Úloha sa plní priebežne.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Úloha sa bude plniť cielene v rámci aktivít zameraných na Európsky týždeň BOZP v októbri 2013.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Úlohu 2.3 a 2.4. nerealizujeme.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Na chránených pracoviskách boli vykonané 2 kontroly. A to na pracovisku Otto Mont, VD, Nová Baňa, kde je zamestnaných 9 zamestnancov z toho 9 žien so zníženou pracovnou schopnosťou. Spoločnosť sa zaoberá montážou – ručným skladaním umelých kvetov. Na pracovisku pracujú zamestnanci so zdravotným obmedzením pohybového aparátu a psychickými problémami a poruchami. Jedná sa o prácu jednoduchú, fyzicky nenáročnú, pri práci môžu striedavo sedieť, alebo aj stáť. Pracovná doba je v rozmedzí 6 až 8 hodín v jednozmennej prevádzke. K dispozícii sú šatne, oddychová miestnosť a zariadenia na osobnú hygienu, ktoré vyhovujú základným hygienickým požiadavkám.

Chránená dielňa SZČO Marek Rečlo je zamestnaný sám majiteľ. Zaoberá sa prácou so zobrazovacími jednotkami (opravy a diagnostika PC, poradenstvo a pod.). Zamestnanec má zdravotné obmedzenie psychického charakteru. Pracovná doba nie je presne určená, pracuje najmä na základe telefonických objednávok.

Na základe žiadosti bola do užívania posúdená chránená dielňa „Monitorovanie kamerového systému“ pre Mestský úrad v Banskej Štiavnici, kde sú zamestnaní 2 muži a 2 ženy so zdravotným obmedzením, pohybového aparátu. Zamestnanci pracujú v nepretržitej prevádzke, 6 až 8 hodinovej pracovnej dobe. Zamestnanec sleduje a monitoruje kamerové systémy na počítači a v prípade potreby informuje mestskú políciu.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na chránených pracoviskách neboli zistené nedostatky, ktoré by vyžadovali vykonať nápravné opatrenia, alebo by boli v rozpore s

platnou legislatívou. Úloha sa plní priebežne a do 15.10.2013 budú výsledky ŠZD zaslané na RÚVZ Banská Bystrica.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.4.1 Banskobystrický región

Zdravotné riziká zamestnancov pri výrobe energie z alternatívnych zdrojov (bioplyn, splyňovanie štiepok)

V našom spádovom území sme sa v rámci posudkovej činnosti vyjadrovali k trom plánovaným stavbám: bioplynová stanica v Žiari nad Hronom, dvom bioplynovým staniciam v Hornej Ždani (predpoklad umiestnenia poľnohospodársky dvor) a už existujúcej tepelnej elektrárne v Žarnovici „Prístavba a nadstavba prípravy suroviny na tepelnú elektráreň a biomasu Žarnovica“. Elektráreň v Žarnovici pracuje s testovacím režimom, v procese skúšobnej prevádzky. Ako alternatívny zdroj paliva sa bude používať biomasa vo forme drevnej štiepky (rozmerov cca 1 až 5 cm), ktorá sa bude denne dovážať kamiónovou dopravou.

Bioplynová stanica v Žiari nad Hronom a dve bioplynové stanice v Hornej Ždani v predložených projektových dokumentáciách navrhovali používať ako alternatívny zdroj paliva kukuričnú siláž, trávnatú senáž a v bioplynovej stanici Horná Ždaňa sa uvažuje aj hovädzí hnoj, hovädzia hnojovica. Investori boli zaviazaní v rámci vydaných stanovísk k posúdeniu pracovného prostredia, ale aj k dodržaniu platnej legislatívy v životnom prostredí. Ani jedna z posudzovaných bioplynových staníc nebola ešte skolaudovaná.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
3.1.	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	15. január 2014 a ďalšie roky
3.2.	Monitoring jodidácie kuchynskej soli <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	15. január 2014 a ďalšie roky
3.3.	Bezpečnosť PET fliaš	ÚVZ SR, RÚVZ so

		sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2014
3.4.	Bezpečnosť výrobkov určených pre deti	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2014
3.5.	Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2014
3.6.	Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	31. december 2013 a ďalšie roky
3.7.	Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2014

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom sa zúčastňuje na plnení troch úloh a to: 3.1., 3.2. a 3.6.

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeléj populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „Program ozdravenia výživy obyvateľov SR“, ktorého aktualizácia bola prijatá vládou SR 17. decembra 2008.

Aktualizácia Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR je súčasťou preventívnych programov v rámci úloh PVV na rok 2010 až 2014 na úseku verejného zdravotníctva. Ciele

na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu „Zdravie 21. storočia“.

Etapy riešenia

- I. a II. etapa – riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – november 2013)
- III. etapa – správa a výstupy úlohy (15. január 2014).

Vyhodnotenie:

Opis postupov riešenia (metodika): dotazníková forma získavania údajov o respondentoch, odbery krvi, merania na prístroji Reflotron pre vyhodnotenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu, klinicko – somatický dotazník, 24 hodinový jedálny lístok, dotazník o životospráve.

Každý klient obdržal 24 hodinový jedálny lístok, dotazník o životospráve, bol stanovený BMI, odmeraný TK syst., TK diast., WHR, váha, výška a pod. Údaje z jedálnych lístkov sú spracovávané v programe ALIMENTA. Výsledkom spracovania jedálnych lístkov je výpočet energetickej a biologickej výživovej hodnoty vybraných skonzumovaných jedál a porovnanie so stanovenými odporúčanými dennými výživovými dávkami zvoleného stravníka. Namerané hodnoty z odobratej krvi na prístroji Reflotron sa vyhodnocujú podľa kritérií pre hodnotenie výsledkov skríningu CINDI.

Úloha je vykonávaná priebežne, bolo odovzdaných 56 dotazníkov vybraných vekových kategórií, z toho 32 od žien a 24 od mužov. Počítačovo budú spracované v 2. polroku 2013.

Realizačné výstupy

- pokračovanie v monitorovaní výživového stavu jednotlivých vybraných vekových skupín dospeljej populácie,
- pokračovanie v monitorovaní regionálnych odlišností v stravovacích zvyklostiach a štruktúre stravy,
- sledovanie a porovnanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách,
- sledovanie spotreby potravín podľa druhov v sledovaných populačných skupinách,
- sledovanie príjmu vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej prostredníctvom stravovacích zvyklostí v sledovaných populačných skupinách,
- vývoj výživového stavu v sledovaných populačných skupinách,
- vytvorenie relevantných podkladov pre regulovanie regionálnej a celoštátnej výživovej politiky u obyvateľov SR.

Pokračovanie v úlohe

Rok 2013 a ďalšie roky

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Sledovanie príjmu jódu z vybraných druhov potravín poukáže nepriamo na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2010 – 2014 a bude vyhodnotená v rámci aktualizovaného programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

Etapy riešenia

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃

- počet vzoriek: 2 vzorky
- časové obdobie: január - december 2013

II. etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme

- časové obdobie: január – december 2013

Vyhodnotenie:

V spádovom území Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom bolo odobratých 8 vzoriek kuchynskej soli, z toho bolo 7 vzoriek pochádzajúcich z krajín Európskej únie a 1 vzorka z Chorvátska.

Všetky vzorky boli odoslané na laboratórne vyšetrenie, za účelom stanovenia obsahu jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného.

Podľa požiadaviek Potravinového kódexu SR obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného v kuchynskej soli je stanovený na 15 – 35 mg/kg, množstvo ferokyanidu draselného je stanovené na 20 mg/kg.

Limit pre obsah ferokyanidu draselného, jodidu draselného a jodičnanu draselného v kuchynskej soli v európskej legislatíve nie je stanovený.

Pri kontrole označovania odobratých vzoriek soli nedostatky neboli zistené. Laboratórnymi rozborami zistený obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného bol v súlade s označením uvedeným na obaloch výrobkov.

Údaje o odobratých vzorkách boli spracované v tabuľkách.

Prehľad o obsahu KI (KI a KIO₃) vo vzorkách jedlej soli

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty (mg/kg)					
		< 15		> = 15 ~ < = 35		> 35	
		počet	%	počet	%	počet	%
Žiar nad Hronom	8	0	0,00	8	100,00	0	0,00
Žarnovica	0	0	-	0	-	0	-
Banská Štiavnica	0	0	-	0	-	0	-
SPOLU	8	0	0,00	8	100,00	0	0,00

Hodnotenie obsahu FeCN₆ vo vyšetrených vzorkách jedlej soli

Okres	Počet t vyšetrených vzoriek	Hodnoty (mg/kg)			
		< 20		> 20	
		počet	%	počet	%
Žiar nad Hronom	8	8	100,0 0	0	0,00
Žarnovica	0	0	-	-	-
Banská Štiavnica	0	0	-	-	-
SPOLU	8	8	100,0 0	0	0,00

Realizačné výstupy

Trend vývoja za obdobie posledných 10 rokov a prirodzený obsah jódu vo vybraných potravinách.

Pokračovanie v úlohe

Rok 2013 a ďalšie roky

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom Žiari nad Hronom

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2013 - október 2013: odborne – metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek

II. etapa: december 2013 - vyhodnotenie monitoringu - záverečná správa

Vyhodnotenie:

Opis postupov riešenia (metodika): dotazníková forma získavania údajov o respondentoch - 48 hodinový jedálny lístok (jeden víkendový deň, jeden deň počas pracovného týždňa), dotazník o životospráve.

Každý klient obdržal 48 hodinový jedálny lístok a dotazník o životospráve. Z jedálnych lístkov bola zisťovaná spotreba vybraných prídavných látok, syntetických farbív: allura červená (E 129), chinolínová žltá ((E 104) a aróm: mentofurán, kumarín.

V 1. polroku 2013 bolo odovzdaných 7 dotazníkov od žien a 6 dotazníkov od mužov. Zber ostatných dotazníkov a vyhodnotenie úlohy bude uskutočnené v druhom polroku 2013. Respondenti boli vo vekovej kategórii 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúci.

Na základe údajov získaných z 24 hodinových dotazníkov respondentov sme mali vytypovať 1 - 2 vzorky pre každú prídavnú látku a arómy. Z výsledkov získaných z 24 hodinových dotazníkov respondentov sme zistili, že aróma kumarín bola zistená len v jednom druhu raňajkových cereálií - Škoricových mušličkách chrumkavých obilninových, 150 g, aróma mentofurán v jednom druhu cukroví - Beskydky, drops s extraktom bylín a s príchuťou mentolu. Uvedené vzorky boli odobraté a zaslané na laboratórne vyšetrenie do laboratória ÚVZ SR so sídlom v Bratislave. Laboratórnym vyšetrením bolo v raňajkových cereáliách zistené množstvo kumarínu 3,26 mg/kg, maximálne množstvo uvedenej arómy stanovené v platnej legislatíve nebolo prekročené. Laboratórne výsledky týkajúce sa vyšetrenia cukroví do tohto času neboli doručené. Vzorky potravín na vyšetrenie prídavných látok, farbív budú odobraté v 2. polroku 2013.

Výstupy

Záverečná správa obsahujúca údaje o úrovni spotreby vybraných prídavných látok do potravín a prípadné prijatie opatrení na ochranu zdravia obyvateľov.

Pokračovanie v úlohe:

Rok 2013 a ďalšie roky

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoríť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Gestor

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR

Spolupracuje

LF UK Bratislava, VUP Bratislava

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Konzumácia stravy, ktorá svojim množstvom a zložením nezodpovedá veku dieťaťa, jeho pohybovej aktivite, vedie k stúpajúcemu výskytu obezity a výrazne zvyšuje riziko kardiometabolických ochorení. Vychádzajúc z implementácie Európskej stratégie k danému problému boli vládou SR prijaté základné dokumenty ako Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008-2015 a Národný program prevencie obezity, ktorých časť sa dotýka aj výživy detí a ich fyzickej aktivity a u ktorých pre naplnenie stanovených cieľov je potrebné poznať východiskovú úroveň, či už stravovacích zvyklostí alebo aj individuálnej spotreby potravín v citlivej časti populácie, ktoré za SR absentujú, resp. sú k dispozícii len z niektorých regiónov.

Realizácia projektu umožní poskytnúť reprezentatívne údaje do Európskej databázy o konzumácii potravín, ktorú vytvára EFSA so zámerom jej využitia pre hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí, umožní hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí SR. Vytvorí reálny základ pre ovplyvňovanie stravovacích zvyklostí v populačných skupinách detí na báze poradní zdravia a v rámci výkonu ŠZD v zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže.

Základom pre vytvorenie databázy bude dotazníková metóda, údaje sa budú čerpať z dotazníkov pre rodičov, deti a pedagógov. Časť údajov bude získaná laboratórnym rozborom vzoriek stravy a stanovením nutrientov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Na spracovanie údajov sa využije softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3. E, ktorej základné databázy bude možné priebežne dopĺňať podľa

laboratórnych zistení, na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa použije MS Excel a EPI INFO.

Etapy riešenia

I. pol rok 2013

Do projektu boli zapojené dve stredné školy / mestská - Gymnázium Žiar nad Hronom a vidiecka – Súkromná stredná odborná umelecká škola v Hodruši Hámroch /.

Realizované boli dotazníkové prieskumy u 120 vybraných žiakov.

– Dotazníky (po 5 dotazníkov pre každého žiaka: dotazník stravovacích zvyklostí, 24 hodinovej spotreby potravín, výživových preferencií žiaka, frekvenčný dotazník konzumácie vybraných jedál a pohybové aktivity za 24 hod.) boli vybranými žiakmi stredných škôl vyplňané počas upraveného vyučovania priamo v školách za našej asistencie. Návratnosť bola 117 dotazníkov t.j. 97,5%.

– V 16. kalendárnom týždni bol vykonaný celotýždňový odber vzoriek obedov v dvoch vybraných školských jedálňach (mestská – Gymnázium Ul. J. Kollára , Žiar nad Hronom, vidiecka – SSOUŠ Hodruša - Hámre). Odobraté vzorky stráv (spolu 10 vzoriek obedov) boli uchovávané pri teplote do 5 ° C, v chladničke na oddelení HDM a v dvoch určených dňoch boli doručené do laboratórií RÚVZ Banská Bystrica.

– V mesiaci máj 2013 boli vykonané antropometrické merania u všetkých 117 do projektu zapojených žiakov. Merala sa výška, hmotnosť, obvod pásu, obvod bokov.

Merania krvného tlaku u všetkých sledovaných žiakov zabezpečovala pracovníčka Oddelenia podpory zdravia RÚVZ Žiar nad Hronom.

V termíne do 30.9.2013 majú byť do programu excel vložené všetky získané údaje od každého zo 117 sledovaných žiakov.

Výpočet energetickej a nutričnej hodnoty celodennej stravy u 117 sledovaných žiakov stredných škôl bude vykonaný v programe ALIMENTA, získané výsledky budú vložené do programu excel.

Termín ukončenia

V. etapy projektu bol stanovený na 30.09.2013

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľ

Získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok u detí prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Etapy riešenia

II. etapa

- január 2013 – jún 2013: vo vybranej základnej škole bol v mesiaci apríl 2013 vykonaný dotazníkový monitoring.

Údaje od celkom 21 detí školského veku sú analyzované a vkladané do masky.

Termín zaslania na ÚVZ SR Bratislava je do 01.11.2013

Termín ukončenia

Rok 2013

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľ

Zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Gestor

RÚVZ so sídlom vo Zvolene

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Spoluriešiteľ

MŠV VaŠ SR

Anotácia

Úroveň pohybovej aktivity detí a mládeže nie je dostatočná a podporujúca zdravie, nakoľko kondičná pohybová aktivita ešte stále nie je súčasťou bežného denného programu. Príčiny tohto stavu sú rôzne, no najvýznamnejšou z nich je nedostatočná úroveň zdravotného

povedomia a nevyhovujúca dostupnosť športovísk, splňajúcich minimálne štandardy na ich prevádzku. Každá metóda, ktorá bude orientovaná len do oblasti výchovy ku zdraviu bez vytvorenia možností na vykonávanie pohybovej aktivity, sa stáva kontraproduktívnou. Preto je potrebné aplikovať simultánne oba prístupy, vykonávať dôslednú výchovu detí a mládeže, ale i vytvárať možnosti, príležitosti na splnenie potrieb v oblasti pohybovej aktivity.

Primeraná a vyvážená fyzická aktivita je podmienkou zdravého telesného a duševného vývinu detí a dorastu. Zároveň podporuje osobný rozvoj, je účinná v prevencii telesných i duševných chorôb, predovšetkým chronických neinfekčných a kardiovaskulárnych. Zmysluplné trávenie voľného času napomáha predchádzať závislostiam od tabaku, alkoholu, omamných a psychotropných látok. Pohybová aktivita je spolu s podporou správnej výživy oblasťou, prostredníctvom ktorej by mali byť zabezpečené ciele Národného programu prevencie obezity.

Etapy riešenia

rok 2013

– cielený výkon ŠZD 18 telovýchovných zariadení, bol vykonaný v náhodne vybraných telocvičniach v 14 základných a v 4 stredných školách, monitoring bol zameraný na posúdenie hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržanie kapacity, mikroklima a pod.), využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity a dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení.

– Správa o mimoriadnych cielených kontrolách bola na ÚVZ SR Bratislava zaslaná dňa 29.04.2013

Termín ukončenia - r. 2016

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;

9. príprava registra očkovaných osôb - 7.modul EPIS.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2013, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2013 bude realizovať v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

Vyhodnotenie

V I. polroku 2013 bolo zaznamenané 1 ochorenie preventabilné očkovaním, na rozdiel od I. polroku 2012 kedy ochorenie zaznamenané nebolo.

V apríli 2013 boli všeobecní lekári pre deti a dorast a gynekológovia ambulancie a lôžkovej zložky spádových okresov Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom informovaní prostredníctvom mailovej pošty a osobnými návštevami o príprave a obsahu aktivít „Európskeho imunizačného týždňa“ (EIT) a boli vyzvaní k spolupráci pri vykonávaní aktivít kampane. Prostredníctvom pripravených letákov boli rodičia detí informovaní, prečo je očkovanie prioritou vo WHO regióne so zameraním na prebiehajúci EIT v roku 2013.

Článok pod názvom „Aktivity Európskeho imunizačného týždňa“ bol odoslaný 8 regionálnym printovým médiám a zverejnený bol vo všetkých spádových okresoch Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom. Informačná vývesná tabuľa v budove RÚVZ v Žiari nad Hronom informovala o význame a princípoch očkovania a bezpečnosti očkovania a o všetkých aktivitách tejto kampane.

Na webovej stránke RÚVZ v Žiari nad Hronom boli zverejnené informácie o EIT a celý týždeň bol aktívny pútač, ktorý informoval o prebiehajúcom týždni.

V pediatrických čakárňach spádového územia ako aj na gynekologicko-pôrodníckom a detskom oddelení v Žiari nad Hronom sa mohli rodičia a ženy oboznámiť prostredníctvom pripraveného letáku o práci zriadenej vakcinačnej poradne v RÚVZ Žiar nad Hronom.

Počas polroka boli vykonané kontroly v 15 ambulanciách lekárov prvého kontaktu zamerané na zásoby očkovacej látky, ich skladovanie a evidenciu očkovania. Skladovanie očkovacích látok vo všetkých ambulanciách lekárov vykonávajúcich očkovanie je zabezpečené chladničkami vyhradenými len na tento účel. Kontrola teploty v chladničkách s písomnou evidenciou sa vykonáva denne. Dokumentácia očkovaných je vedená na dobrej úrovni. Zoznamy zaočkovaných detí sú v písomnej forme mesačne zasielané na RÚVZ v Žiari nad

Hronom. Vo výkone očkovania ani v skladovaní vakcín kontrolovaných ambulancií neboli zistené nedostatky.

Všeobecní lekári boli včas a priebežne informovaní o platnom očkovacom kalendári na rok 2013.

Traja rodičia sa bližšie informovali o povinnom očkovaní detí priamo na oddelení epidemiológie.

V januári 2013 SEVS a SLS usporiadali IV. Vakcinologický kongres na Štrbskom Plese, na ktorom sa zúčastnila vedúca oddelenia.

Etapy riešenia a realizačné výstupy

- informovanosť lekárov prvého kontaktu ako aj ostatných zdravotníckych pracovníkov o platnom očkovacom kalendári a o zmenách v očkovaní podľa usmernení ÚVZ SR a o dosiahnutej zaočkovanosti v spádových okresoch RÚVZ a v celej SR
- priebežná kontrola uskladnenie a zásob očkovacích látok vo vybraných ambulanciách praktických lekárov, všetkých ambulancií všeobecných lekárov pre deti a dospelých a vybraných ambulancií všeobecných lekárov pre dospelých
- administratívna kontrola očkovaní zo zdravotnej dokumentácie očkovaných podliehajúcich kontrole v ambulanciách praktických lekárov podľa usmernenia ÚVZ SR k 31.08.2013
- spracovanie výsledkov kontroly a vyhodnotenie zaočkovanosti v spádových okresoch a vypracovanie správy z kontroly očkovaní
- informovanie laickej verejnosti o význame očkovaní a dosiahnutej zaočkovanosti prostredníctvom regionálnej tlače a regionálnej televízie

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
  2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení;
  3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;
- Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2012 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia

našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Vyhodnotenie

Analýza epidemiologickej situácie vo výskyte infekčných ochorení v I. polroku 2013 a porovnanie s výskytom v I. polroku 2012.

V polroku 2013 bolo vykázaných celkovo 362 prenosných ochorení vrátane nozokomiálnych nákaz (44 NN), v I. polroku 2012 to bolo 504 ochorení (z nich 57 NN). Pokles bol zaznamenaný v počte ochorení na varicellu, salmonelózu, enteritídu vyvolanú enteropatogénnymi E.coli, kampylobakteriálnu enteritídu, enteritídu vyvolanú Y. enterocolitica a gastroenteritídu pravdepodobne infekčného pôvodu, akútnu vírusovú hepatitídu typu A.

V skupine alimentárnych nákaz sa vyskytlo v spádových okresoch RÚVZ 30 ochorení na salmonelovú enteritídu, 2 vylučovania salmonel bez klinických príznakov. V polroku 2013 bola situácia vo výskyte ochorení na salmonelovú enteritídu priaznivejšia (47) ako v polroku 2012 podobne aj v prípadoch vylučovania salmonel (4) bola o polovicu nižšia.

Epidémia na salmonelózu o 2 a viac chorých bola zaznamenaná v 2 prípadoch, vo všetkých sa jednalo o rodinný výskyt.

Na bacilárnu dyzentériu boli zaznamenané dve ochorenia, v I. polroku 2012 nebolo zaznamenané žiadne ochorenie.

Výskyt infekcií enteropatogénnymi E. coli bol zaznamenaný v 13 prípadoch (v polroku 2012 26 ochorení), kampylobaktériová infekcia v 40 prípadoch, čo je pokles o 3 ochorenia oproti polroku 2012 (43 prípadov). Enteritída Y. enterocolitica sa nevyskytla na rozdiel od polroku 2012 kedy bolo hlásených 7 ochorení, hlásené boli 3 enterokolitídy spôsobené Clostridium difficile. Hlásená bola enteritída vyvolaná Staphylococcus aureus a kryptokoková enteritída importovaná zo zahraničia. Gastroenteritída pravdepodobne bakteriálneho pôvodu sa nevyskytla.

Výskyt rotavírusovej enteritídy bol zaznamenaný u 12 chorých, z toho 1x NN (v polroku 2012 u 45 chorých, z toho 5x NN). V dvoch prípadoch boli zaznamenané ochorenia na gastroenteritídu spôsobenú adenovírusom a v dvoch prípadoch na Norwalk vírus.

Bakteriálne otravy potravinami sa nevyskytli.

V skupine **vírusových hepatítid** nebol zaznamenaný výskyt ochorenia na hepatitídu typu A, minulý polrok bolo 1 ochorenie.

Akútna hepatitída typu B bola zaznamenaná v jednom prípade, v minulom polroku nebolo zaznamenané ochorenie, chronická VHB bola zaznamenaná v 1 prípade, v minulom polroku nebola zaznamenaná, nosičstvo HBsAg nebolo hlásené, v minulom polroku bolo hlásené v 3 prípadoch. Chronická hepatitída typu C bola hlásená v 5 prípadoch, v minulom polroku v 4 prípadoch. Priamym kontaktom VHB bolo zahájené očkovanie proti VHB.

Vírusová hepatitída typu A, B a C sa u zdravotníkov nevyskytla.

V skupine **respiračných nákaz** sa nevyskytlo žiadne ochorenie na morbilli, rubeolu, paraptussis alebo nešpecifický divý kašeľ. Hlásené bolo 1 ochorenie na pertussis.

Na pľúcnu tuberkulózu bolo hlásené jedno ochorenie, v polroku 2012 dve ochorenia. Hlásené boli 2 mimoplúcne ochorenia – 1x tbc kosti a 1x tbc lymfatických uzlín.

Pľúcna mykobakteriáza bola hlásená v 1 prípade, v minulom roku nebolo zaznamenané žiadne ochorenie.

Na varicellu bolo hlásených 136 ochorení (polrok 2012 -212 ochorení), na herpes zoster 6 ochorení (I. polrok 2012 boli hlásené 3 ochorenia).

Zo streptokokových nákaz bolo zaznamenané 1 ochorenie na šarlach.

Ochorenia na chrípku a chrípke podobné ochorenia sú hlásené pravidelne v týždenných intervaloch. V chrípkovej sezóne, alebo pri podozrení na chrípkové ochorenie aj mimo sezóny, sentineloví lekári odoberajú biologický materiál na verifikáciu chrípky. V I. polroku 2013 bola v 4 prípadoch verifikovaná sezónna chrípka - 3x typu B a 1x chrípka typu B/wisconsin/1/2010/like, v I. polroku 2012 bola verifikovaná v dvoch prípadoch sezónna chrípka. Ako SARI bolo hlásených 12 ochorení (v polroku 2012 dva prípady), z toho 2x bol potvrdený pandemický vírus chrípky A(H1N1), 1x chrípka typu A a 1x typu B. V minulom polroku v jednom prípade bol verifikovaný pandemický vírus chrípky.

V skupine **neuroinfekcií** bolo zaznamenané jedno ochorenie na mozgovú kryptokokózu.

V skupine **zoonóz a nákaz s prírodnou ohniskovosťou** bolo zaznamenaných 9 ochorení na Lymesku borreliózu (minulý polrok 14), ako včasné lokalizované štádium boli hlásené 4 ochorenia (minulý polrok 8), artritída pri LB bola zaznamenaná v 3 prípadoch (minulý polrok 5), 2 x polyneuropatia pri LB (minulý polrok 1). V jednom prípade bola diagnostikovaná malária. 3 osoby boli v kontakte alebo v ohrození besným alebo neznámym zvierateľom (minulý polrok 3). U všetkých epidemiologicky vyšetrených ochorení boli vykonané protiepidemické opatrenia.

V skupine **nákaz kože a slizníc** sa nevyskytlo žiadne ochorenie na tetanus a plynovú flegmónu. V 16 prípadoch bol zaznamenaný svrab.

V skupine **pohlavných ochorení** bolo vykazované jedno ochorenie na nešpecifikovaný syfílis, tri na chlamýdióvu infekciu a jedno na gonorrhoeu.

V skupine **iných infekcií** – nezaradených bolo vykazovaných 7 ochorení na infekčnú mononukleózu (4x NN), 1x pľúcna kandidóza, a 1 x enterobióza.

Pacienti s ochorením vyžadujúcim izoláciu boli zväčša hospitalizovaní na infekčnom oddelení, postexpozičná vakcinácia proti besnote bola vykonaná ambulantne v infektologickej ambulancii v Banskej Bystrici a vo Zvolene.

V roku 2013 boli pri výkone epidemiologicky závažnej činnosti vydané rozhodnutím regionálneho hygienika 4 karanténne opatrenia pri črevných nákazách a 1x kontaktom VHB pozitívnych osôb, ktoré boli imunizované.

Poradenstvo pre HIV/AIDS využili 6 klienti prostredníctvom e mailu a 10 osobne, u ktorých bol vykonaný aj anonymný odber. V jednom prípade bola vyšetrením OKM v Žiari nad Hronom zistená reaktivita, ktorá bola potvrdená NRC pre HIV/AIDS.

Etapy riešenia:

– aktívna a úzka spolupráca s oddeleniami klinickej mikrobiológie a klinickej biochémie je priebežná, v spolupráci s týmito oddeleniami bolo vykonané aktívne vyhľadávanie infekčných ochorení

- úzka spolupráca s lekármi primárneho kontaktu, infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu
- denné využívanie SRV na okamžité hlásenie mimoriadnej epidemiologickej situácie a informovanosti
- informovanie zdravotníckej aj laickej verejnosti v oblasti infekčných ochorení, zvyšovanie edukácie obyvateľstva prostredníctvom regionálnych médií

Realizačné výstupy

- články v regionálnej tlači o aktuálnej situácii ako aj pri epidemickom výskyte prenosných ochorení
- vykonanie analýzy prenosných ochorení za polrok 2013
- porovnanie výskytu v polroku 2013 s polrokom 2012
- monitorovanie a kontrola prenosných ochorení
- monitorovanie rezistencie mikroorganizmov na ATB v spolupráci s OKM – priebežne sa vykonáva, OKM hlási vykultivované polyrezistentné kmene
- zabezpečenie včasnosti hlásenia prenosných ochorení
- cestou informovanosti populácie o prenosných ochoreniach zlepšiť ich prevenciu – priebežne sa vykonáva osobne a prostredníctvom médií

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení

hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

Vyhodnotenie

Za polrok 2013 bolo spracovaných a do systému vložených:

- 362 prípadov, z nich 192 bolo potvrdených, 164 možných, pravdepodobných 4 a 2 nosiči
- 133 spracovaných ohnisk
- 2 epidémie
- 12 hlásení do SRV

Vykonané opatrenia :

- **v ohniskách:**
  - dezinfekcia 137 x
  - zdravotná výchova 148 x
  - vyhľadanie podozrivých z nákazy 489 x
  - vyhľadanie podozrivých z ochorenia 2 x
  - informovanie zainteresovaných 23 x
  - vyšetrenie zvierat 0 x
  - sprísnenie HER 137 x

- **u kontaktov:**
  - vyšetrenie na mieste 491 x
  - odber materiálu všeobecným alebo odborným lekárom 24 x
  - odporúčenie na hlásenie u lekára 16 x
  - lekársky dohľad 1 x
  - zvýšený zdravotný dozor 4 x
  - profylaxia očkovaním 3 x
  - profylaxia ATB 0 x

Hlásenie prenosných ochorení on-line všeobecnými alebo odbornými lekármi nebolo ani v I. polroku 2013 zaznamenané aj napriek propagácii tejto formy hlásenia.

Bolo zaznamenané rozšírenie on-line hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie ako aj rozširovanie spektra laboratórnych výsledkov.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;

3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. organizácia prevalenčnej štúdie NN na vybraných oddeleniach podľa metodiky a pokynov ECDC.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), vykonávanie prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľským lekárom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

Vyhodnotenie

ŠZD s mikrobiálnym monitoringom bol v prvom polroku 2013 vykonaný v lôžkovej časti Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom na pôrodnej sále, NZZ dialýza, NZZ v gastroenterologickej ambulancii a v NZZ v ambulancii plastickej chirurgie. Vo Všeobecnej nemocnici Žiar nad Hronom, pracovisko Banská Štiavnica, bol vykonaný ŠZD na OAIM, gynekologicko-pôrodníckom oddelení, internom oddelení a v NZZ gynekologická ambulancia. Pri previerkach zdravotníckych zariadení bolo odobratých 230 sterov z prostredia a 38 z rúk zdravotníckeho personálu na kontrolu dezinfekcie a 59 sterov a odberov materiálov na kontrolu sterility. Pri kontrolách sa sledovali postupy BOT, hlavne pri invazívnych zákrokoch, zásobovanie dezinfekčných prostriedkov (DP), postup dekontaminácie, výkon dezinfekcie – škála použitých DP, riedenie a ich účinnosť, harmonogram striedania DP,

výkon sterilizácie, vedenie evidencie vykonávanej sterilizácie a manipulácia so sterilným materiálom, zber, skladovanie a likvidácia nebezpečného odpadu. Pri kontrolách bol kladený dôraz na dekontamináciu rúk zdravotníckych pracovníkov, ako aj na používanie jednorázových gumených rukavíc pri odbere biologického materiálu a manipulácii s pacientmi.

Na odstránenie zistených nedostatkov v hygienicko – epidemiologickom režime boli uložené opatrenia na mieste, ktorých termín splnenia bol prerokovaný s vedeniami nemocnice.

Účinnosť sterilizačnej techniky bola prekontrolovaná u 75 sterilizačných prístrojov lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach (58 STE a 17 AUT). Kontrola bola uskutočnená v termínoch ustanovujúcich vyhláškou MZ SR 553/2007 pri ŠZD sterilizačnej techniky.

V spolupráci s pracovníčkou HŽP bol vykonaný ŠZD v zdravotníckych zariadeniach (lôžkové oddelenia aj nešátne zdravotnícke zariadenia ambulantného typu) na základe žiadostí o vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov zdravotníckych zariadení do prevádzky a to v 8 prípadoch. Zároveň boli schválené aj prevádzkové poriadky. V jednom prípade bolo vydané záväzné stanovisko ku kolaudácii stavby „Prestavba tried na ambulancie“ v Tekovskej Breznici.

Zdravotnícki pracovníci v lôžkových aj ambulantných zdravotníckych zariadeniach boli vedení v problematike nozokomiálnych nákaz, sterility a dezinfekcie predmetov a prostredia. Všeobecná nemocnica v Žiari nad Hronom pokračovala v hlásení NN aj elektronickou formou prostredníctvom nimi vytvoreného programu. Aj napriek tomu nezodpovedala skutočnému stavu. Pri týchto nozokomiálnych nákazách sú sledované jednotlivé etiologické agensy, polyrezistentné kmene a ich rezistencia na antibiotiká.

V I. polroku 2013 bolo hlásených zo spádových nemocníc 44 nozokomiálnych nákaz (minulý polrok 57) a to, 2 črevné, 6 x septikémie, 4 x infekčná mononukleóza, 1x infekcia HDC, 19 x infekcia DDC, 12 x infekcia močového mechúra.

Aj v roku 2013 boli lôžkové oddelenia zapojené do Kampane „Umývaj si ruky, zachrániš život“. V rámci tejto kampane bol vykonaný mikrobiálny monitoring rúk vybraných zdravotníckych pracovníkov s praktickou ukážkou správnej hygienickej očisty rúk.

V prvom polroku nebol program HELICS na surveillance NN, konkrétne infekcie chirurgických rán po cholecystektómii.

Etapy riešenia

- spolupráca s lekármi zodpovednými za hlásenie NN
- spolupráca s oddelením klinickej mikrobiológie, hlásenie polyrezistentných kmeňov a nebezpečných nozokomiálnych kmeňov
- spolupráca s manažérom ošetrovateľskej kvality pri a zdravotníkymi pracovníkmi pri kontrolách štandardných postupov HER oddelení a BOT
- mikrobiálny monitoring bol vykonávaný podľa harmonogramu v spolupráci s RÚVZ v Banskej Bystrici
- pokračovanie surveillance NN v programe HELICS, konkrétne infekcie chirurgických rán po cholecystektómii aj v roku 2013
- zdravotnícki pracovníci boli vedení v problematike NN pri kontrolách jednotlivých oddelení, ale aj na prevádzkových zasadnutiach
- ŠZD v lôžkových a ambulantných zariadeniach v spádových ZZ bol vykonávaný podľa harmonogramu
- priebežné monitorovanie a aktívne vyhľadávanie závažných nozokomiálnych nákaz

Realizačné výstupy

- analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za I. polrok 2013
- analýza NN (infekcie chirurgických rán po cholecystektómii) v programe HELICS
- monitorovanie a kontrola NN
- zlepšenie hlásnej služby
- kontrola štandardných postupov pri ošetrovaní pacientov a HER

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb;
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

Vyhodnotenie

Rýchla a koordinovaná reakcia na zdravotné hrozby:

V I. polroku 2013 v spádových regiónoch nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

Denne sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania.

Kapacity na zvládnutie pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb

Zdravotnícka aj laická verejnosť bola informovaná o obsahu očkovacej látky proti sezónnej chrípke, ktorá obsahovala aj kmeň proti pandemickej chrípke a to prostredníctvom regionálnej televízie a regionálnych printových médií a webovej stránky.

V I. polroku 2013 bolo vykazovaných 12 ochorení na SARI (z nich 2x potvrdený vírus pandemickej chrípky A(H1N1), 1 x potvrdená sezónna chrípka typ B a 1x chrípka typu A.

Etapy riešenia

- v prípade mimoriadnej situácie zvolenie zasadnutia RPK
- priebežná spolupráca s krízovým štábom CO, v prípade potreby iniciovanie zvolania Pandemickej komisie
- aktualizácia kontaktov a Pandemického plánu
- kontinuálne monitorovanie a hlásenie akútnych respiračných ochorení so zameraním na chrípku a chrípku podobné ochorenia
- v chrípkovej sezóne zabezpečiť informovanosť zdravotníckej aj laickej verejnosti o epidemiologických opatreniach a samotnej chorobnosti

Realizačné výstupy

- aktualizovaný Pandemický plán
- aktívna spolupráca s krízovým štábom CO
- aktívna spolupráca so zdravotníckymi pracovníkmi lôžkových aj ambulantných zložiek
- informovanosť všeobecných lekárov k očkovaniu proti sezónnej chrípke a laickej verejnosti prostredníctvom médií a besied
- v prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie okamžité hlásenie v systéme rýchleho varovania

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo

v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Vyhodnotenie

V I. polroku 2013, tak ako po minulé roky, bol vykonaný odber odpadovej vody z odberovej lokality v Žiari nad Hronom v mieste vyústenia odpadovej vody do čističky odpadových vôd podľa časového harmonogramu vypracovaného RÚVZ v Banskej Bystrici. Odpadová voda bola doručená po odbere do laboratórií RÚVZ Banská Bystrica. Všetky výsledky vyšetrení boli negatívne.

V I. polroku 2013 nebolo zaznamenané ani 1 ochorenie na akútnu chabú obrnu (ACHO).

Etapy riešenia

- odbery odpadovej vody podľa časového harmonogramu
- monitorovanie výskytu ochorení ACHO, prípadne ich aktívne vyhľadávanie

Realizačné výstupy

Plnenie úlohy je zamerané na udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ

V Slovenskej republike sú najohrozenejšou skupinou mladí ľudia, ktorí v súčasnosti dospievajú skôr, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie a sú náchylnejší k akvizovaniu pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS, ako dospelí ľudia.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, predovšetkým žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj zisťovanie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí, ktoré sa uskutoční formou dotazníkov.

Vyhodnotenie

V I. polroku 2013 sa uskutočnili dva cykly pre 30 študentov 3. ročníka SSOŠ technickej v Žiari nad Hronom. Aktivity sú plánované v II. polroku.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

Vyhodnotenie

Poradňa očkovania je určená pre všetkých záujemcov o informácie v oblasti povinného pravidelného a odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia a komplexné poradenstvo súvisiace s technikou aplikácie vakcín, zložením vakcín, nežiadúcich účinkov a platnou legislatívou v tejto oblasti. V I. polroku 2013 v rámci EIT boli do ambulancií všeobecných lekárov ako aj na detské a gynekologicko – pôrodnické oddelenie umiestnené informačné letáky a o činnosti poradne.

Napriek propagácii poradenstva v I. polroku využili túto poradňu len 3 klienti v oblasti povinného pravidelného očkovania v detskom veku, 3 dospelí v oblasti odporúčaného očkovania a 28 klientov pred cestou do zahraničia.

VLPDD v I. polroku 2013 boli hlásené odmietnutia očkovania písomnou formou v 10 prípadoch – 7x všetky druhy povinného očkovania, v jednom prípade preočkovanie DTaP-IPV, v dvoch prípadoch základné očkovanie MMR.

Pre značný nárast antivakcinačných aktivít v roku 2011 vznikla pracovná skupina projektu Hodnota očkovania, výstupom ktorých je informovanosť o očkovaní a očkovaním preventabilných ochorení ako zdravotníckych pracovníkov, tak aj laickej verejnosti. Pracovníčka oddelenia je členkou pracovnej skupiny pre aktivity spropagovania poradenstva. V júni 2013 sa vedúca oddelenia bola spoluorganizátorom odborného seminára „Škola vakcinológie III.“ usporiadaného SEVS.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Časové obdobie

Priebežne.

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach,
- zníženie odmietaní očkovania,
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ (gynekolog.- pôrod. oddelenia, čakárne gynekolog. ambulancií a čakárne všeobecných lekárov).

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaní, trend vývoja a nasledovná cieleňá intervencia.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaní sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrašujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlčeniu a šíreniu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaní. Prieskum bude realizovaný formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny:

budúcich rodičov - žiakov náhodne vybraných stredných resp. vysokých škôl a skupinu rodičov malých detí - oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Zistenia z prieskumu budú slúžiť na realizáciu cielených intervencií so zámerom znížiť počet odmietnutí očkovania.

Vyhodnotenie

Pracovníčky oddelenia epidemiológie plnili úlohy vyplývajúce z projektu „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“ podľa metodiky gestora. Na štyroch ambulanciách regiónu RÚVZ Žiar nad Hronom a 3 stredných odborných školách bolo spolu vyplnených 50 dotazníkov podľa stanoveného počtu respondentov a podľa časového harmonogramu. Podľa usmernenia boli vyplnené dotazníky zaslané poštou na RÚVZ so sídlom v Komárne.

Etapy riešenia

1. máj – jún 2013: realizácia výskumnej časti I.

9 PODPORA ZDRAVIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
9.1	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	Národný program podpory zdravia	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.1.1	Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.2	Národný program prevencie nadváhy a obezity	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.2.1	Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie	RÚVZ BB
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.3	Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012-2014	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, ministerstvá	
9.3.1	Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win” – „Prestaň a vyhraj“	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.4	Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunít na roky 2009 - 2015	ÚVZ SR
	Vybrané RÚVZ v SR	
9.5	Národný akčný plán pre problémy s alkoholom	ÚVZ SR

	v Slovenskej republike	
	Medzirezortná pracovná skupina, ÚVZ SR a všetky RÚVZ v SR	
9.6	Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenská Alzheimerova spoločnosť	
9.7	Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, spolupracujúce mimovládne organizácie, orgány samosprávy a štátnej správy	
9.7.1		
9.7.2	Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji.	RÚVZ v Bratislave
	RÚVZ v Bratislave	
	Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygienu	RÚVZ Košice
	RÚVZ Košice	
9.8	CINDI program SR	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.9	EHES - European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	Všetky RÚVZ v SR (len II. fáza projektu)	

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Medziodborová úloha – plnia odbor podpory zdravia, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor hygieny výživy.

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Vláda SR sa vo svojom Programovom vyhlásení na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva zaviazala posilniť prevenciu a motiváciu k nej aj prostredníctvom aktualizácie NPPZ, ktorého realizácia je vo významnej miere úlohou regionálnych úradov verejného zdravotníctva, a to predovšetkým odborov/oddelení podpory zdravia.

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Člení sa na tieto oblasti:

1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,

A) Výživa a stravovacie zvyklosti,

B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

C) Tabak, alkohol, drogy,

D) Zdravé pracovné a životné podmienky,

➤ pracovné prostredie,

➤ životné prostredie,

2) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Vyhodnotenie

1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

A) Výživa a stravovacie zvyklosti

Prioritnými oblasťami, ktorým oddelenie podpory zdravia venuje zvýšenú pozornosť je výživa a stravovacie zvyklosti. Okrem odborného poradenstva v poradenskom centre podpory zdravia sa venovali pracovníci oddelenia predmetnej téme na školách, občianskych združeniach alebo hromadných akciách pre verejnosť. 16 interaktívnych prednášok besied bolo venovaných problematike zdravej výživy pre 134 poslucháčov, z toho 131 mladistvých. Zdravotno-výchovné aktivity plnili v rámci projektu „Ovocie a zelenina do škôl“ vo vybraných MŠ a ZŠ a v spolupráci s gestormi projekty ako napr. Sledovanie výživového stavu vybranej dospeléj populácie SR, s oddelením PPL „Zdravé pracoviská“ a pod.

Pracovníčky oddelenia podpory zdravia sa každoročne okrem prednášok a besied s rôznorodými tematickými okruhmi aktívne podieľajú na akciách ako napríklad „Svetový deň výživy“ –zúčastnili sa v SOŠOaS v Žiari nad Hronom na aktivite spojenej s ochutnávkou zdravých jedál pripravených študentmi a i.

Pracovníci oddelenia podpory zdravia v rámci aktivít na školách zameraných na zásady správnej výživy, správneho životného štýlu zdôrazňujú význam dodržiavania zásad pitného

režimu. Súčasťou aktivít na školách je aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu (napr. Nie ste smädní? Životabudiče, Prečo je pitný režim dôležitý a i.)

Problematike zdravej výživy boli venované aj aktivity počas dvoch dní konania „Dňa žiarskych škôl“ a „IV. ročníka žiarskeho mestského polmaratónu“, počas „Dňa zdravia“ v apríli, ktorý pracovníčky realizovali v priestoroch HM Tesco a počas „Dňa otvorených dverí“ v RÚVZ ZH.

Oddelenie hygieny výživy je gestorom projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie SR“. V I. polroku bolo vyplnených a vložených do programu ALIMENTA 56 dotazníkov vybraných vekových kategórií, z toho 32 od žien a 24 od mužov. Počítačovo budú spracované v 2. polroku 2013.

Plnia úlohy v rámci úlohy „Monitoring jodidácie kuchynskej soli“, ktorá je súčasťou realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2010 – 2014 a bude vyhodnotená v rámci aktualizovaného programu ozdravenia výživy obyvateľov SR. V spádovom území RÚVZ ZH bolo odobratých 8 vzoriek kuchynskej soli, z toho bolo 7 vzoriek pochádzajúcich z krajín Európskej únie a 1 vzorka z Chorvátska.

Všetky vzorky boli odoslané na laboratórne vyšetrenie, za účelom stanovenia obsahu jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného. Pri kontrole označovania odobratých vzoriek soli nedostatky neboli zistené. Laboratórnymi rozbormi zistený obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného bol v súlade s označením uvedeným na obaloch výrobkov.

Pracovníci oddelenia hygieny výživy monitorujú spotrebu vybraných prídavných látok v potravinách, výsledky čoho sa stanú základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín. Cieľom úlohy „Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách“ je zistenie miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. V 1. polroku 2013 bolo odovzdaných 7 vyplnených dotazníkov od žien a 6 dotazníkov od mužov. Zber ostatných dotazníkov a vyhodnotenie úlohy bude uskutočnené v druhom polroku 2013. V 2 vzorkách, v ktorých boli zistené arómy kumarín a mentofurán boli odobraté a zaslané na laboratórne vyšetrenie do laboratória ÚVZ SR so sídlom v Bratislave. Laboratórnym vyšetrením bolo v raňajkových cereáliách zistené množstvo kumarínu 3,26 mg/kg, maximálne množstvo uvedenej arómy stanovené v platnej legislatíve nebolo prekročené. Laboratórne výsledky týkajúce sa vyšetrenia cukrovínok do tohto času neboli doručené. Vzorky potravín na vyšetrenie prídavných látok, farbív budú odobraté v 2. polroku 2013.

B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Pohybovej aktivite sa pracovníci OPZ venujú formou odborného poradenstva v poradenských centrách podpory zdravia či už v základnej poradni alebo nadstavbových poradniach. Na našom úrade boli vytvorené podmienky pre pohybovú aktivitu individuálnou formou (6 cvičencov) a pre skupinovú formu sme zabezpečili poskytnutie priestorov školskej telocvične pre 59 cvičeníek. Otázka zvyšovania pohybovej aktivity je neodlučiteľnou súčasťou všetkých oblastí zameraných na prevenciu srdcovo-cievnych ochorení. Pre 21 poslucháčov (2 prednášky) bola interaktívnou formou odprednášaná téma „Pohybová výchova“. Pracovníci oddelenia podpory zdravia sa zapojili do Kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ (podrobnejšie 9.2.1). Distribuovaných bolo 158 účastníckych listov. Vďaka 3 sponzorom (Mesto Žiar nad Hronom, CVČ a Gymsport ZH) bude v mesiaci júl uskutočnené aj regionálne kolo pre žiarskych účastníkov kampane.

C) *Tabak, alkohol, drogy*

Tabak, alkohol a drogy sú v súčasnej dobe najpálčivejšie problémy našej mládeže a preto je tejto téme venovaných mnoho aktivít. Interaktívnymi formami práce s mládežou sa pracovníci OPZ venovali problematike prevencie drogových závislostí formou 44 interaktívnych prednášok a besied pre 808 mladých účastníkov a 8 dospelých. Podpora nefajčenia a abstinencie bola predmetom 10 aktivít pre 248 účastníkov, prevencia zneužívania drog - 11 aktivít pre 239 účastníkov, alkohol – 23 aktivít pre 329 účastníkov. Realizovali sme prípravnú fázu k aktivitám v rámci Dňa zodpovednosti, ktorý sa bude konať 2.7.2013. Oddelenie spolupracuje s Okresným policajným zborom, Centrom voľného času pri plnení projektu „Policajt môj kamarát“. Oddelenie podpory zdravia zabezpečovalo v súťaži aktivity v oblasti prvej pomoci pri bežných úrazoch v školách, na ihriskách a v prírode. Okresného kola preventívneho projektu sa zúčastnilo celkom 11 súťažných družstiev, t.j. celkom 44 žiakov. Výhercami okresného kola preventívneho projektu „Policajt môj kamarát“ boli:

I. stupeň – *žiaci ZŠ na ul. M.R.Štefánika č.17 Žiar nad Hronom*

II. stupeň – *žiaci ZŠ ul. Dr. Janského č. 2, Žiar nad Hronom*

V nadstavbovej poradni na odvykanie od fajčenia boli realizované 3 sedenia s 1 klientom.

V rámci prezentácie „**Medzinárodného Dňa bez fajčenia**“ s tohtoročným heslom „Exfajčiari sú nezastaviteľní“, vykonávali pracovníci OPZ aktivity pre verejnosť počas dvoch dní v priestoroch Železničného nástupišt'a v Žiari nad Hronom a v priestoroch autobusovej stanice v Žiari nad Hronom. Boli poskytnuté podľa záujmu verejnosti, merania oxidu uhoľnatého v krvi a dychu, celkového telesného tuku, spirometrické merania a meranie krvného tlaku súčasne s odborným poradenstvom a poskytovaním edukačného materiálu. Záujemcom boli poskytnuté symbolické darčeky, ktoré boli doručené na RÚVZ ZH z Úradu verejného zdravotníctva SR Bratislava. Záujem o merania prejavilo 21 osôb.

V rámci predmetného dňa bola realizovaná interaktívna prednáška v SOŠOaS v ZH, spojená s meraním Spirometrom – 7 študentov, Smokerlyzerom - 2 záujemcom.

D) *Zdravé pracovné a životné podmienky,*

➤ **pracovné prostredie**

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva plnia úlohy na úseku problematiky znižovania miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce. K 30.6. 2013 evidovali 3355 osôb v riziku, z toho 521 žien. V tretej kategórii rizikových prác 3141 osôb z toho 517 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 214 osôb, z toho 4 ženy. Na zníženie miery zdravotných rizík bolo vydaných 10 rozhodnutí o určení rizikových prác. V šiestich prevádzkach boli vybudované nové linky, alebo boli doplnené nové technológie. V rámci ŠZD v prvom polroku 2013 vykonali 54 kontrol u tých zamestnávateľov kde sú vyhlásené rizikové práce. Úloha sa plní priebežne.

Pracovníci sa podieľajú na znižovaní zdravotných rizík z veľmi toxických látok a toxických látok a zmesí pri ŠZD na kontrolu zabezpečenia ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi toxickými látkami a zmesami. Bolo vykonaných 46 kontrol na zabezpečenie ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s toxickými látkami a prípravkami a veľmi toxickými látkami a prípravkami, a to najmä predajne záhradkárstiev, lekárne a existujúce poľnohospodárske spoločnosti. Súčasťou štátneho zdravotného dozoru vo výrobných spoločnostiach, ktoré majú vlastné chemické laboratóriá bola aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“, ktoré vyplnilo 9 respondentov, pričom sa zistilo, že zamestnanci majú dobrú znalosť v

problematike ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi, vedia s akými látkami pracujú, pravidelne sa zúčastňujú školení, zamestnávateľa poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

Dôležitou úlohou je znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu. V sledovanom období bolo vydaných 16 rozhodnutí na likvidáciu azbestu, pričom 2 rozhodnutia boli vydané pre práce v interiéroch - odstraňovanie a opravy odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách. Bolo vyplnených 9 kontrolných listov Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“. Kontrolovali najmä označenie kontrolovaného pásma, hygienické slučky, zákaz fajčenia na pracovisku, používanie OOPP, dodržiavanie prestávok počas práce, výskyt mimoriadnych situácií počas sanácie AZC materiálov. Vykonali 9 kontrol, z nich 3 kontroly sa týkali odstraňovania AZC materiálov v bytových domoch v Žiari nad Hronom.

Podľa štandardných výstupov programu ASTR k 30.06.2013 evidovali 101 osôb v riziku, z toho 5 žien. V tretej kategórii rizikových prác 74 osôb, z toho 5 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 27 mužov.

Neodmysliteľnou súčasťou prevencie je znižovanie výskytu chorôb z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia. Na základe podkladových materiálov na 1 pracovisku, ktoré má zmluvu s PZS bol vypracovaný posudok o riziku pri ručnej manipulácii s bremenami (vypracovaný PZS) a návrh na zaradenie jednotlivých pracovných činností do kategórií rizikových prác v súlade s Vyhl. č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a NV SR č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami. Zamestnávateľom boli poskytnuté 3 konzultácie týkajúce sa uplatňovania horeuvedenej legislatívy na úseku verejného zdravotníctva.

OPPL spolu s Poradenským centrom podpory zdravia - zPZ sa podieľa na intervenciách na podporu zdravia pri práci v bode Zdravé pracoviská. V rámci tohto projektu sa analyzujú rizikové faktory, sleduje sa zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií. V spolupráci so zamestnávateľom (PZS) sa hodnotia výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia. Zamestnanci vyplňovali dotazníky informovanosti (cca 146).

Spoločnostiam Slovalco a.s. a Nemark Slovakia s.r.o. boli poskytnuté konzultácie týkajúce sa informácií o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.

Skríningové vyšetrenia rizikových faktorov životného štýlu s následným odborným vyšetrením a odborným poradenstvom boli poskytnuté priamo v spoločnostiach: Slovalco, a.s., Okresný súd v Žiari nad Hronom, AluSlovakia s.r.o. Hliník nad Hronom. Celkom bolo vyšetrených 71 zamestnancov. Klientom bolo poskytnuté spektrum vyšetrení (štandardné - celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenie a nadštandardné, ktoré si sami zakúpili (GPT, GOT, Creatinin, UA), ktoré orientačne určili hladinu individuálneho rizika kardiovaskulárnych chorôb klienta a poradenstvo v oblasti životného štýlu. V prípade potreby bola klientom v zmysle štandardných diagnostických postupov odporučená návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

➤ **životné prostredie**

Pracovníci odd. hygieny životného prostredia sa v I. polroku 2013 podieľali na plnení 3 programov a projektov. Plnili úlohy akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV). Participuje na plnení regionálneho prioritného cieľa

vykonávaním monitoringu kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov, výkonom štátneho zdravotného dozoru nad hromadným zásobovaním obyvateľov pitnou vodou, sledovaním vlastných vodných zdrojov u obyvateľov, ktorí o laboratórnu analýzu požiadajú, výkonom ŠZD na verejných studniach a vykonávaním monitoringu kvality vôd na kúpanie. V individuálnych vodných zdrojoch, pokiaľ sa v rodine žiadateľa o laboratórny rozbor nachádzajú malé deti, dôsledne sleduje výskyt dusičnanov v pitnej vode.

Pracovníci oddelenia sa zameriavajú na prevenciu a zníženie respiračných ochorení spôsobených znečisteným vzduchom vo vnútri aj vonku, čím sa prispeje k zníženiu frekvencie výskytu astmatických záchvatov a k životu detí v prostredí s čistým ovzduším. Podieľajú sa na ochrane zdravia obyvateľstva elimináciou alebo redukciami na minimum tých zložiek prostredia obytných budov, ktoré sú známe ako ohrozujúce zdravie človeka, tvorbou zdravých budov, ktoré redukujú vznik ochorení súvisiacich s pobytom v budove, alergických reakcií, astmatických atakov zapríčinených chemickými látkami, peľmi, plesňami, prachom a inými škodlivinami, zvyšovaním uvedomenia obyvateľstva o významnosti a dôležitosti zdravého prostredia budov – vykonávaním dozoru nad dodržiavaním tepelno – vlhkostnej mikroklímy, vetrania a vykurovania, osvetlenia, preslnenia a i. v pobytovej priestoroch ľudí v zariadeniach podliehajúcich výkonu ŠZD, spoluprácou s orgánmi miestnej samosprávy a s inými organizáciami štátnej správy pri riešení problémov bývania.

Zameriavajú sa na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok (napr. ťažkých kovov), fyzikálnych javov (napr. nadmerný hluk) a biologických látok – odd. HŽP posudzuje možnú expozíciu obyvateľstva hluku pri navrhovaní všetkých druhov stavieb v rámci vydania záväzného stanoviska pre územné plány a na územné konanie stavby, prerokováva konanie rôznych hromadných akcií aj v súvislosti s ochranou obyvateľstva pred hlukom.

Plnia úlohy v rámci Národného informačného systému životného prostredia a zdravia (ENHIS). Od roku 2013 bol do IS Pitná voda doplnený nový vodovod Dolná Ždaňa, ktorý zásobuje viac ako 50 obyvateľov. Na webovej stránke úradu sú uverejňované výsledky monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom. Cez IS Vody na kúpanie sú spracovávané aj správy o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na kúpaciu sezónu. Týždenne sa aktualizujú údaje o priebehu kúpacjej sezóny na prírodných a umelých kúpaliskách čo prispieva významnou mierou informovanosti obyvateľstva. Pracovníci oddelenia spolupracujú so zástupcami obcí, v katastri ktorých sa nachádza 5 lokalít vôd určenej na kúpanie, ktoré nemajú prevádzkovateľa, na zhotovení a umiestnení tabúľ s plážovým profilom vody určenej na kúpanie.

2) Preventívne opatrenia zamerané na znížovanie výskytu infekčných ochorení.

Najefektívnejšou prevenciou infekčných ochorení je očkovanie. Pracovníčky oddelenia epidemiológie sa podieľajú na plnení Národného imunizačného programu. V I. polroku 2013 bolo zaznamenané 1 ochorenie preventabilné očkovaním. Počas polroka boli vykonané kontroly v 15 ambulanciách lekárov prvého kontaktu zamerané na zásoby očkovacej látky, ich skladovanie a evidenciu očkovania. Skladovanie očkovacích látok vo všetkých ambulanciách lekárov vykonávajúcich očkovanie je zabezpečené chladničkami vyhradenými len na tento účel. Vo výkone očkovania ani v skladovaní vakcín kontrolovaných ambulanciami neboli zistené nedostatky. V pediatrických čakárňach spádového územia ako aj na gynekologicko-pôrodníckom a detskom oddelení v Žiari nad Hronom sa mohli rodičia a ženy oboznámiť prostredníctvom pripraveného letáku o práci zriadenej vakcinačnej poradne v RÚVZ Žiar nad Hronom.

Všeobecní lekári boli včas a priebežne informovaní o platnom očkovacom kalendári na rok 2013. Traja rodičia sa bližšie informovali o povinnom očkovaní detí priamo na oddelení epidemiológie. VLPDD v I. polroku 2013 boli hlásené odmietnutia očkovania písomnou formou v 10 prípadoch – 7x všetky druhy povinného očkovania, v jednom prípade preočkovanie DTaP-IPV, v dvoch prípadoch základné očkovanie MMR.

Pracovníci oddelenia epidemiológie zabezpečili úlohy v rámci kampane „Európsky imunizačný týždeň“ (EIT). V apríli 2013 boli všeobecní lekári pre deti a dorast a gynekológovia ambulantnej a lôžkovej zložky spádových okresov RÚVZ informovaní prostredníctvom mailovej pošty a osobnými návštevami o príprave a obsahu aktivít kampane EIT a boli vyzvaní k spolupráci pri vykonávaní jej aktivít. Prostredníctvom pripravených letákov boli rodičia detí informovaní, prečo je očkovanie prioritou vo WHO regióne. Článok pod názvom „Aktivity Európskeho imunizačného týždňa“ bol odoslaný 8 regionálnym printovým médiám a zverejnený bol vo všetkých spádových okresoch. Informačná vývesná tabuľa v budove RÚVZ v Žiari nad Hronom informovala o význame a princípoch očkovania a bezpečnosti očkovania a o všetkých aktivitách tejto kampane. Na webovej stránke RÚVZ v Žiari nad Hronom boli zverejnené informácie o EIT a celý týždeň bol aktívny pútač, ktorý informoval o prebiehajúcom týždni.

Pracovníci oddelenia epidemiológie vykonávajú surveillance infekčných chorôb. V polroku 2013 bolo hlásených celkovo 362 prenosných ochorení vrátane nozokomiálnych nákaz (44 NN). Pokles bol zaznamenaný v počte ochorení na varicellu, salmonelózu, enteritídu vyvolanú enteropatogénnymi E.coli, kampylobakteriálnu enteritídu, enteritídu vyvolanú Y. enterocolitica a gastroenteritídu pravdepodobne infekčného pôvodu, akútnu vírusovú hepatitídu typu A.

Na posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku sa od roku 2006 používa epidemiologický informačný systém EPIS. Za polrok 2013 bolo spracovaných a do systému vložených 362 prípadov, z nich 192 bolo potvrdených, 164 možných, pravdepodobných 4 a 2 nosiči, spracovaných bolo 133 ohnísk, zaznamenané boli 2 epidémie a 12 prípadov bolo hlásených do SRV.

V ohniskách nákaz epidemiológovia vykonávajú protiepidemické opatrenia : dezinfekcia 137x, zdravotná výchova 148x, vyhľadanie podozrivých z nákazy 489x, vyhľadanie podozrivých z ochorenia 2x, informovanie zainteresovaných 23x, sprísnenie HER 137x. U kontaktov s infekčným ochorením bolo 491 vyšetrení na mieste, 24x odber materiálu všeobecným alebo odborným lekárom, 16x odporúčenie na hlásenie u lekára, nariadený 1x lekársky dohľad, 4x zvýšený zdravotný dozor, profylaxia očkovaním 3x.

V rámci prevencie proti nozokomiálnym nákazám pracovníci vykonávajú ŠZD s mikrobiálnym monitoringom. V prvom polroku 2013 bol vykonaný v lôžkovej časti Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom na pôrodnej sále, NZZ dialýza, NZZ v gastroenterologickej ambulancii a v NZZ v ambulancii plastickej chirurgie. Vo Všeobecnej nemocnici Žiar nad Hronom, pracovisko Banská Štiavnica, bol vykonaný ŠZD na OAIM, gynekologicko-pôrodníckom oddelení, internom oddelení a v NZZ gynekologická ambulancia. Pri previerkach zdravotníckych zariadení bolo odobratých 230 sterov z prostredia a 38 z rúk zdravotníckeho personálu na kontrolu dezinfekcie a 59 sterov a odberov materiálov na kontrolu sterility.

Účinnosť sterilizačnej techniky bola prekontrolovaná u 75 sterilizačných prístrojov lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach (58 STE a 17 AUT).

V spolupráci s pracovníčkou HŽP bol vykonaný ŠZD v zdravotníckych zariadeniach (lôžkové oddelenia aj neštátne zdravotnícke zariadenia ambulantného typu) na základe žiadostí

o vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov zdravotníckych zariadení do prevádzky, a to v 8 prípadoch. Zároveň boli schválené aj prevádzkové poriadky. V jednom prípade bolo vydané záväzné stanovisko ku kolaudácii stavby „Prestavba tried na ambulancie“ v Tekovskej Breznici.

Zdravotnícki pracovníci v lôžkových aj ambulantných zdravotníckych zariadeniach boli vedení v problematike nozokomiálnych nákaz, sterility a dezinfekcie predmetov a prostredia. V I. polroku 2013 bolo hlásených zo spádových nemocníc 44 nozokomiálnych nákaz, a to, 2 črevné, 6x septikémia, 4x infekčná mononukleóza, 1x infekcia HDC, 19x infekcia DDC, 12x infekcia močového mechúra.

Aj v roku 2013 boli lôžkové oddelenia zapojené do Kampane „Umývaj si ruky, zachrániš život“. V rámci tejto kampane bol vykonaný mikrobiálny monitoring rúk vybraných zdravotníckych pracovníkov s praktickou ukážkou správnej hygienickej očisty rúk.

Pracovníci vykonávajú enviromentálnu surveillancu poliomyelitídy a sledovanie VDPV v SR. V I. polroku 2013, tak ako po minulé roky, bol vykonaný odber odpadovej vody z odberovej lokality v Žiari nad Hronom v mieste vyústenia odpadovej vody do čističky odpadových vôd podľa časového harmonogramu vypracovaného RÚVZ v Banskej Bystrici. Odpadová voda bola doručená po odbere do laboratórií RÚVZ Banská Bystrica. Všetky výsledky vyšetrení boli negatívne. V I. polroku 2013 nebolo zaznamenané ani 1 ochorenie na akútnu chabú obrnu (ACHO).

Pracovníčky oddelenia realizujú prevenciu ochorení HIV/AIDS plnením projektu „Hrou proti AIDS“. V I. polroku 2013 uskutočnili dva cykly pre 30 študentov 3. ročníka SSOS technickej v Žiari nad Hronom. Ďalšie aktivity sú plánované v II. polroku.

Pracovníčky epidemiológie zabezpečujú poradňu očkovania, ktorá je určená pre všetkých záujemcov o informácie v oblasti povinného pravidelného a odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia a komplexné poradenstvo súvisiace s technikou aplikácie vakcín, zložením vakcín, nežiadúcich účinkov a platnou legislatívou v tejto oblasti. Napriek propagácii poradenstva v I. polroku využili túto poradňu len 3 klienti v oblasti povinného pravidelného očkovania v detskom veku, 3 dospelí v oblasti odporúčaného očkovania a 28 klientov pred cestou do zahraničia.

Realizácia úlohy a výstupy

1. Naďalej pokračovať v realizácii aktivít zameraných na splnenie vedľajších cieľov a aktivít vedúcich k zlepšeniu súčasného stavu v jednotlivých oblastiach vymedzených v aktualizácii NPPZ.

2. Hodnotenie aktualizovaného NPPZ a správa o jeho plnení budú predkladané vláde Slovenskej republiky každých 5 rokov, najbližšie v roku 2016. Priebežné plnenie a hodnotenie programu bude hodnotiť Ústredná koordinačná rada na ochranu a podporu zdravia, ktorá bola zriadená ako poradný orgán ministra zdravotníctva Slovenskej republiky za účelom koordinácie aktivít Národného programu podpory zdravia.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky sa predkladá na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky každé tri roky, naposledy v roku 2012, kedy bola 5. septembra 2012 uznesením č. 438 schválená vládou Slovenskej republiky.

Sledovanie zdravotného uvedomenia sa bude realizovať v roku 2013, na všetkých regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR, pričom hodnotiacia správa bude koncipovaná v roku 2014.

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Sledovanie zdravotného uvedomenia bude zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii. Zdravotné uvedomenie a správanie ľudí vypovedá o ich vzťahu k vlastnému zdraviu a o jednom z možných vplyvov na ich zdravotný stav. Je založené na osobnej zodpovednosti za vlastné zdravie a za zdravie svojich najbližších, ale i širšej spoločnosti. Je základom pre znižovanie chorobnosti a úmrtnosti a je predpokladom pre zvyšovanie priemerného veku dožitia – strednej dĺžky života. Pri periodickom opakovaní (každých päť rokov) umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch, návykoch v našej populácii.

Vyhodnotenie

Pracovníci oddelenia podpory zdravia realizovali dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR“ v priebehu mesiacov máj – jún. Dodržiavali metodické pokyny ÚVZ SR pre praktickú realizáciu dotazníkového prieskumu v plnom rozsahu Listu pod číslom 4135/9191/2013 zo dňa 30.04.2013. Dotazníkový prieskum bol realizovaný vo všetkých troch okresoch regiónu RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom. Do 30.06.2013 bolo vyplnených 104 dotazníkov. V priebehu júla budú údaje vložené do

vytvorenej databázy podľa prílohy 3 predmetného listu a elektronicky budú zaslané do stanoveného termínu (do 30.08.2013)

Realizácia úlohy a výstupy

1. V roku 2013 realizovať dotazníkový prieskum zdravotného uvedomenia, pripraviť hodnotiacu správu o zdravotnom uvedomení v roku 2014.
2. Naďalej sledovať vývoj zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky, v roku 2015 pripraviť záverečnú správu o zdravotnom stave obyvateľstva SR za roky

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia:

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Správa bola schválená 12. 1. 2011. Správa NPPO – odpočet v máji 2014.

Oblasti realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, média a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia. *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa*: poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie.

Vyhodnotenie

Podľa bodu 1f) Pokračovanie v realizácii úloh Národného programu prevencie obezity PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva sa plnili úlohy v oblasti zefektívňovania spolupráce medzi poradenským centrom podpory zdravia a praktickými lekármi pre dospelých a praktickými lekármi pre deti a dorast. Nadviazaná je spolupráca s 9 regionálnymi novinami regiónu a ATV.

K prioritným cieľom preventívnych intervencií základnej poradne zdravia patrí aj odborné poradenstvo v oblasti znižovania nadváhy. Z celkového počtu vyšetrení v PZ (260), v rámci ktorých bol vyhodnotený BMI index v počte 256 boli jeho zvýšené hodnoty zaznamenané v

113 prípadoch čo je 44,14%. A to u 78 vyšetrení u žien (41,94%) a u 35 vyšetrení mužov (50%). Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradní (poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy a poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity).

Oblasť výživy a telesnej aktivity pri podpore zdravia oddelenie podpory zdravia venuje náležitú pozornosť. V I. polroku 2013 pracovníčky oddelenia v oblasti zdravej výživy vykonali 16 interaktívnych prednášok (14 pre 392 detí, 2 pre 12 dospelých), 16 besied. Aktivity boli adresované deťom a mládeži so zameraním na poskytnutie vedecky overených poznatkov v oblasti zdravej výživy, súčasťou každej aktivity zameranej na správny spôsob života je propagovanie primeranej telesnej aktivity.

Súčasťou poradenského centra podpory zdravia pri RÚVZ ZH je POPA – vykonáva sa 2 formami. Skupinová forma činnosti tejto poradne je vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju v I. polroku 2013 navštívilo 59 cvičeníek. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky. Individuálna forma poradenstva a pohybovej aktivity prebieha vo vyčlenených priestoroch pre POPA na RÚVZ v ZH, ktorú v I. polroku 2013 navštívilo 6 klientov. Spolu bolo evidovaných 67 návštev.

V základnej poradni zdravia bolo evidovaných 256 klientov (70 mužov a 186 žien), z tohto počtu 136 vyšetrených opakovane. V základnej poradni zdravia sa poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu poskytuje paušálne každému klientovi s vyšším akcentom u klientov, u ktorých boli objektívne zistené prítomné rizikové faktory. Z analýzy dynamiky zistených parametrov u klientov opakovane vyšetrených v sledovanom polroku vyplýva pozitívny trend vo zvýšení pohybovej aktivity a to podľa 47,9% nárastu hodnôt HDL-cholesterolu (u žien 57,1% nárast, 23,1% u mužov) i napriek tomu však dynamika hodnôt BMI a WHR ako po ostatné roky ostáva nezmenená.

V rámci Svetového dňa zdravia pracovníčky oddelenia zrealizovali výjazd základnej poradne zdravia na strednú školu SOŠOaO v Žiari nad Hronom, kde bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu spojené s vyšetrením podľa metodiky poradne zdravia. Vyšetrených bolo 19 klientov (18 žien a 1 muž).

Etapy riešenia:

Priebežne celoročne pokračovať k zlepšeniu zdravotného uvedomenia celej populácie.

Aktivity všetkých subjektov sú zamerané na zavedenie systému výchovy na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a postproduktívnom veku, na využívanie nástrojov majúcich pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy.

V rámci plnenia kapitoly výživy sa zdôrazňuje a poukazuje na uskutočnené zmeny výberu v rámci zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy, zároveň i na zmenu tak výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku. V súčasnosti sa jednotlivé ciele a úlohy Národného programu prevencie obezity realizujú prostredníctvom jednotlivých subjektov a Regionálnych úradov verejného zdravotníctva.

Výstupy:

Napĺňanie jednotlivých cieľov si každý subjekt realizuje sám v rámci svojich finančných možností. (pilotné projekty, tlačové besedy, programy pre deti a seniorov, Svetové dni zdravia, Svetové dni pohybu, edukácia na školách.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity

Gestor

CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospelaj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoríť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

Vyhodnotenie

Pracovníčky oddelenia po prípravnej informačnej fáze v médiách a na webovej stránke distribuovali účastnícke listy prostredníctvom poradne zdravia, pri zdravotno-výchovných aktivitách, v rámci výjazdov poradne zdravia, prostredníctvom webovej stránky úradu a i. v počte 158 ks účastníckych listov. Oslovili niekoľko sponzorov, ktorí by mohli pomôcť zorganizovať regionálne kolo. Vďaka 3 sponzorom - Mesto Žiar nad Hronom, CVČ a Gymsport Žiar nad Hronom je jeho realizácia možná v mesiaci júl. Vyplnené účastnícke listy budú priebežne podľa metodických pokynov doručené na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v stanovenom termíne.

Etapy riešenia

Plnenie úlohy bez časového obmedzenia, kampaň bude realizovaná 1x za 2 roky v jarnom období v rozsahu 15 týždňov, spracované a vyhodnotené výsledky pomôžu skvalitniť a modifikovať prístup a metódy v nasledujúcej kampani. V ďalších ročníkoch budeme môcť hodnotiť aj efektivitu u účastníkov opakovane zapojených do kampane.

Konkrétny výstup

Rozsiahla zdravotno-výchovná kampaň vo všetkých médiách, motivácia ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite, dáta o úrovni pohybovej aktivity vo voľnom čase pred kampaňou a počas nej, získané spracovaním účastníckych listov.

Zhodnotenie efektivity - odraz vykonávanej pohybovej aktivity počas kampane na subjektívny pocit zdravia a telesnú hmotnosť účastníkov.

Etapy riešenia kampane 2012 – 2013

1. Oslovenie mediálnych partnerov so žiadosťou o poskytnutie priestoru pre propagáciu významu pohybovej aktivity pre zdravie

Termín: november 2012 – január 2013

Zodpovedný: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ v SR a ÚVZ SR

2. Oslovovanie podporovateľov kampane a regionálnych partnerov pre uskutočnenie sprievodných podujatí a regionálnej propagácie pohybu pre zdravie a súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“ a regionálnych sponzorov

Termín: december 2012 - marec 2013

Zodpovedný: RÚVZ v SR a ÚVZSR

3. Koordinácia priebehu súťaže, priebežná ďalšia propagácia, ukázkové podujatia spojené s mediálnou prezentáciou súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“ pri príležitosti 10.5. – Svetového dňa pohybu pre zdravie, vedenie evidencie zúčastnených, poskytovanie poradenstva v optimalizácii pohybovej aktivity záujemcom

Termín: marec, apríl, máj, jún 2013, priebežne

Zodpovední: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ v SR

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Návrh Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2008 – 2009. Obsahuje úlohy pre jednotlivé rezorty v oblasti práva, edukácie, kontroly a poradenstva.

Vyhodnotenie

1. Celkový počet vykonaných kontrol fajčenia:

OPZ sumarizuje hlásenia zo všetkých odborov RÚVZ v Žiari nad Hronom o kontrolách dodržiavania zákonov na ochranu nefajčiarov. V I. polroku 2013 bolo pri výkone štátneho zdravotného dozoru v regióne Žiar nad Hronom vykonaných **366 kontrol** dodržiavania zákona č. 87/2009 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov. Ani v jednom prípade sa nezistilo nedodržiavanie zákona.

Podrobný prehľad vykonaných kontrol podľa mesiacov a jednotlivých oddelení je uvedený v tabuľke č.1.

Tabuľka č. 1: Prehľad vykonaných kontrol dodržania zákazu fajčenia ustanoveného v zákone č. 377/2004 Z.z podľa mesiacov a jednotlivých oddelení RÚVZ, rok 2012

Mesiac	Oddelenie					Spolu
	EPID	HDM	HV	HŽP	OPPL	
Január	0	4	25	1	12	42
Február	1	4	21	0	16	42
Marec	1	4	30	6	9	50

Apríl	10	13	48	6	9	86
Máj	13	15	28	11	15	82
Jún	9	10	21	9	15	64
Spolu	34	50	173	33	76	366

2. Počet uložených sankcií na základe priestupkového konania:

Pri vykonávaní kontrol dodržiavania zákazu fajčenia ustanoveného v zákone č. 377/2004 Z.z. jednotlivými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom neboli uložené sankcie na základe priestupkového konania.

3. Výška pokút v rámci priestupkového konania: 0 €

4. Počet uložených sankcií v rámci správneho konania:

Pri vykonávaní kontrol dodržiavania zákazu fajčenia ustanoveného v zákone č. 377/2004 Z.z. jednotlivými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom neboli uložené sankcie v rámci správneho konania.

5. Výška pokút v rámci správneho konania: 0 €

V oblasti prevencie fajčenia a drogových závislostí bolo poskytnutých 102 meraní prístrojom Smokerlyzer a 376 prístrojom Spirometer. Súčasťou individuálneho odborného poradenstva v Poradni zdravia je aj problematika odvykania fajčenia.

V oblasti predchádzania fajčenia, abúzu alkoholu a drog pracovníčky oddelenia vykonali 10 interaktívnych prednášok prevencie fajčenia pre 248 mladých poslucháčov. Prevenciu drog a iných závislostí bolo venovaných 11 interaktívnych prednášok (239 účastníkov, z toho 8 dospelých).

Nadstavbovú poradňu na odvykanie fajčenia navštívil 1 klient (3 sedenia).

Aktivity v rámci Medzinárodného **Dňa bez fajčenia** s tohtoročným heslom „Exfajčiari sú nezastaviteľní“ boli pracovníkmi oddelenia realizované v priestoroch železničnej stanice v Žiari nad Hronom a autobusovom nástupišti. Merania a odborné poradenstvo vykonávali pracovníci oddelenia pre verejnosť počas dvoch dní, a to: dňa 29.05.2013 v priestoroch Železničného nástupišt'a v Žiari nad Hronom v čase od 10,00 - 12,00 hod a 31.5.2013 v priestoroch autobusovej stanice v Žiari nad Hronom v čase od 8,00 hod. 10,30 hod., kde boli poskytnuté verejnosti merania oxidu uhoľnatého v krvi a dychu, celkového telesného tuku, spirometrické merania a meranie krvného tlaku súčasne s odborným poradenstvom a poskytovaním edukačného materiálu. Záujemcom boli poskytnuté symbolické darčeky, ktoré boli doručené na RÚVZ ZH z Úradu verejného zdravotníctva SR Bratislava. Záujem o merania prejavilo 21 osôb.

V rámci predmetného dňa bola realizovaná interaktívna prednáška v SOŠOaS v ZH kde spojenú s meraním Spirometrom – 7 študentov, Smokerlyzerom 2 záujemcom.

Oddelenie spolupracuje s Okresným policajným zborom, Centrom voľného času pri plnení projektu „**Policajt tvoj kamarát**“. Cieľmi projektu je snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti ich užívania, so zameraním na tabak, alkohol a marihuanu a zvýšiť úroveň právneho vedomia detí a mládeže, znižovať perspektívne trestnú činnosť detí a mládeže na základe uvedomenia si zodpovednosti za svoje konanie, znižovať u detí riziko stať sa obeťou trestnej činnosti a zároveň zvyšovať u nich dôveru v políciu. Projekt bol určený pre deti vo veku 9 a 10 rokov, s využitím inovatívnych

prístupov práce s deťmi formou interaktívnej tvorivej dielne. Oddelenie podpory zdravia sa venovalo otázke prvej pomoci pri bežných úrazoch v školách, na ihriskách a v prírode.

Okresného kola preventívneho projektu sa zúčastnilo celkom 11 súťažných družstiev, t.j. celkom 44 žiakov. Výhercami okresného kola preventívneho projektu „Policajt môj kamarát“ sú:

I. stupeň – žiaci ZŠ na ul. M.R.Štefánika č.17 Žiar nad Hronom

II. stupeň– žiaci ZŠ ul. Dr. Janského č. 2, Žiar nad Hronom

Vyššie uvedené výherné súťažné družstvá postupujú a zúčastnia sa krajského kola v Banskej Bystrici, ktoré sa bude konať v mesiaci jún 2013.

Etapy riešenia

Realizácia aktivít je rozvrhnutá na príslušné kalendárne roky podľa schváleného návrhu vládou SR.

Cieľom pripravovaného návrhu bude zlepšiť podmienky v oblasti:

1. prevencie fajčenia na základných, stredných a vysokých školách, v zdravotníckych zariadeniach a v zariadeniach sociálnych služieb,
2. kontroly fajčenia na verejných miestach, (medziodborová spolupráca na ÚVZ SR a RÚVZ v SR)
3. poradenstva na odvykanie od fajčenia najmä prostredníctvom rozšírenia siete poradní na odvykanie od fajčenia na regionálnych úradoch verejného zdravotníctva a na vysokých školách,
4. edukácie v školách a školských zariadeniach so zameraním na vydanie metodických príručiek a postupov pre pedagógov, rodičov a deti,
5. výskumu o efektívnosti preventívnych opatrení s cieľom vyhodnotenia efektívnosti použitých prístupov a vynaložených finančných prostriedkov. Výskum by sa týkal najmä legislatívnych opatrení na ochranu nefajčiarov, ktoré boli prijaté v minulosti a ktorých efekt sa dá hodnotiť formou prieskumov verejnej mienky.

Ukončenie

December 2014

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Vytvorenie nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom.

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15. 9. 2011). Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu prijatej v rámci zasadnutia WHA 17-21. 5. 2010.

Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

Vyhodnotenie

Prevenia zneužívania alkoholu patrí pri zdravotno-výchovných aktivitách oddelenia medzi prioritné problémy súčasnej doby. Na regionálnej úrovni bolo realizovaných 23 interaktívnych prednášok pre 349 poslucháčov. V mesiaci jún sa uskutočnila prípravná fáza pre realizáciu Kampane „Deň zodpovednosti“, ktorá sa bude konať v priestoroch HM Tesco Žiar nad Hronom 2.7.2013.

Etapy riešenia

- predložiť na rokovanie vlády SR do 30.06.2013

Realizačné výstupy

Národný akčný plán pre problémy s alkoholom

Plnenie Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom, Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenská Alzheimerova spoločnosť.

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 12,09 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov, priemerný vek obyvateľstva je 38,3 rokov (37,1 u mužov, 40,3 u žien). Stredná dĺžka života pri narodení dosiahla u mužov 71,62 rokov, u žien 78,84 rokov.

Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Vyhodnotenie

V rámci „Týždňa mozgu“ bolo pracovníkmi oddelenia vykonaných 8 interaktívnych prednášok spojených s meraním krvného tlaku, Spirometrom, Smokerlyzerom, celkového telesného tuku formou Dňa otvorených dverí v RÚVZ Žiar nad Hronom, formou interaktívnych prednášok a besied v priestoroch DDaDSS Nová Baňa, KD Žiar nad Hronom, SK Lutilla, KD Horná Ves, Knížnica Kremnica, DDS Prochot . Na SOŠ pre žiakov so sluchovým postihnutím v Kremnici bola uskutočnená aktivita pod názvom „Prevencia ochorení mozgu kontrolou tukového metabolizmu“ spojená s vyšetrením zamestnancov podľa metodiky poradne zdravia v spolupráci s VŠZP. Týchto aktivít sa zúčastnilo 141 dospelých účastníkov. Na všetkých uvedených aktivitách účastníci pracovali s pracovnými listami na tréning pamäti. Aktivity boli vykonávané aj na základných školách, zúčastnilo sa ich 385 školákov.

V prípravnej fáze týždeň pred kampaňou predchádzalo medializovanie informácií o plánovaných aktivitách na webovej stránke RÚVZ, v mestskom rozhlase, formou informácie v regionálnej televízii, plagát na tabuli mesta.

9 regionálnym novinám bol odoslaný článok pod názvom „Nenechajme mozog zleniviť“, ktorý bol uverejnený v okrese Žiar nad Hronom a okrese Žarnovica aj na ich webových stránkach úradu. Poverená vedúca oddelenia poskytla rozhovor a fotodokumentáciu regionálnej televízii (ATV).

Základnú poradňu zdravia navštívilo 37 klientov nad 65 rokov (14% klientely poradne).

Počas celého roku spolupracujeme s JD a KD v regióne RÚVZ Žiar nad Hronom. V JD Žiar nad Hronom prejavilo záujem o poradenstvo a merania TK, celkového telesného tuku, Spirometrie a antropometrických meraní 15 seniorov po absolvovaní 5 mesačného kurzu cvičenia v rámci harmonogramu JD.

Etapy riešenia

- Prostredníctvom výchovno-vzdelávacích aktivít, realizovaných priebežne počas celého roka, prispievať k zlepšovaniu úrovne zdravotného uvedomenia seniorov.
- Prostredníctvom Operačného programu Vzdelávanie, v rámci modulu č. 11 Postupy v oblasti podpory zdravia sa budú pracovníci všetkých RÚVZ v SR vzdelávať o problematike v podpore zdravia vrátane súčasných odborných poznatkov a aktuálnych vývojových trendoch v danej oblasti. Následne budú ako lektori motivovať obyvateľstvo a seniorov k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia.
- Využitím masovokomunikačných prostriedkov informovať verejnosť o význame aktívneho starnutia a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

Realizačné výstupy

- Edukačné aktivity motivujúce obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia v priebehu celého roka, hlavne počas:

„Týždňa mozgu“

„Svetového dňa Alzheimerovej choroby“

„Medzinárodného dňa starších“

„Mesiaca úcty k starším“

- Participácia na príprave a spolupodieľaní sa na realizácii aktivít Národného programu aktívneho starnutia, ktorý je v gescii Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Cieľ

Koordinácia aktivít RÚVZ v SR smerom k zabezpečeniu cieľa Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 - 2015 (ďalej len NPPD).

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Pôsobenie čiastkovými aktivitami v súlade s prioritami NPPD, ktorými sú:

1. Zdravie matky a novorodenca
2. Výživa a fyzická aktivita
3. Infekčné choroby
4. Úrazy a násilie
5. Životné prostredie
6. Dorastový vek
7. Psychosociálny rozvoj a mentálne zdravie

tak, aby sa dosiahol cieľ NPPD – zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie.

Počet prednášok a besied na základných a stredných školách, domovoch mládeže v I.polroku 2013

1.polrok 2013		počet prednášok	počet hodín	počet účastníkov	počet besied
deti a mládež	BS	2	2	17	0
	ZC	29	29	495	3
	ZH	68	68	1456	38
	Spolu región	99	99	1968	41

Celkový počet prednášok a besied podľa vybraných prioritných tematických okruhov vrátane pri príležitosti svetových dní na školách:

		Počet aktivít	Počet účastníkov
Rodičovstvo a partnerstvo - sexuálna výchova	prednáška	11	169
Rodičovstvo a partnerstvo - pohlavné choroby, HIV/AIDS	prednáška	4	80
Výživa a zdravý životný štýl	prednáška	14	122
Prevenčia drogových a iných závislostí(alkohol, drogy, fajčenie)	prednáška	43	808
Prvá pomoc a prevencia úrazov	prednáška	2	25
	praktický nácvik	2	
Týždeň mozgu	prednáška	4	385
Iné	prednáška	25	379

Pracovníčky oddelenia sa podieľali na aktivitách Mesta Žiar nad Hronom pri realizácii Dňa žiarskych škôl a IV. ročníka žiarskeho mestského polmaratónu. Deťom boli pripravené zdravotno-výchovné materiály s tematikou zdravého stravovania, pohybovej aktivity a prevencie drogových závislostí. Materiály ako napríklad krížovky, doplňovačky, omaľovánky a iné úlohy deti aktívne riešili a za správne vyriešenie boli odmenené nálepkami vytvorenými pracovníčkami OPZ a drobnými vecnými darmi z CVČ. Za túto dvojdňovú aktivitu dostalo oddelenie od Mesta Žiar nad Hronom ďakovný list. Okrem tejto aktivity, ktorá je súčasťou „Kalendára aktivít Mesta Žiar nad Hronom“ sa pracovníčky podieľali na projektoch iných organizácií napr. Policajný zbor „Policajt môj kamarát“, CVČ „Prevenčia sa nás týka“ a i.

Oddelenie podpory zdravia participuje na realizácii projektu Mestského žiarskeho parlamentu, ktorý je gestomom projektu „Bež s nami a schudni“. Do projektu sa zapojilo 8 mladých ľudí a v priebehu plnenia sa im priebežne meria spirometria a celkový telesný tuk. Pred zahájením plnenia projektu im bolo poskytnuté komplexné odborné poradenstvo v poradni zdravia spojené s biochemickým vyšetrením, ktoré sa bude opakovať po ukončení plnenia projektu.

Realizácia úlohy a výstupy

V nadväznosti na reálne úlohy obsiahnuté v NPPD priebežné stanovovanie nosných aktivít, ktorým sa ÚVZ SR a RÚVZ v SR budú venovať v rámci edukačných aktivít – prednostne v prostredí škôl a Materských centier. Formami realizácie budú:

- prednášková činnosť
- kurzy
- mediálne kampane, príprava informačných materiálov a publikácií
- súťaže s aktívnym zapojením cieľovej skupiny

Predpokladané témy:

- Formovanie návykov súvisiacich so zdravým životným štýlom
- Podpora a ochrana zdravia, prevencia ochorení
- Pohyb, šport, telesná zdatnosť – význam pre zdravý životný štýl

- Humanizácia a demokratizácia výchovno – vzdelávacieho procesu, prevencia sociálno – patologických javov, zdravotné súvislosti
- Environmentálne zdravie
- Bezpečné prostredie v školách a iných pre deti a mládež prirodzených prostrediach, znižovanie rizika úrazov
- Aktívne využívanie voľného času
- Podpora duševného zdravia, výchova ku zdravým vzťahom, manželstvu, rodičovstvu, sexuálne zdravie
- Prevencia závislostí – látkových i nelátkových, prevencia porúch príjmu potravy

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Cieľ

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Na riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, využiť širokú a systematickú prevenciu zubných ochorení. Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou.

Gestori

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy (ďalej len *MŠ*). Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu.

Ďalšou cieľovou skupinou sú rodičia detí a učiteľky *MŠ*, u ktorých sa projekt zameriava na zvýšenie ich povedomia ohľadom významu dentálneho zdravia a skvalitnenie informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti.

Vyhodnocovanie *pilotného projektu*, riešeného na RÚVZ so sídlom v Košiciach je prolongované z dôvodu rozšírenia skúmaného súboru o sociálne znevýhodnenú časť detskej populácie. Projekt zahŕňa aj dotazníkový prieskum u rodičov detí a učiteliek *MŠ* (realizovaný cez RÚVZ) a monitorovanie stavu ústneho zdravia detí (zabezpečené stomatológmi spolupracujúcimi na projekte). Cieľom prieskumu je získať informácie o úrovni starostlivosti o chrup a skladbe stravy, z hľadiska jej relevantnosti pre ústne zdravie. Cieľom klinickej časti projektu je zhodnotiť súčasný stav v kazivosti chrupu detí a posúdiť efektívnosť intervenčno-edukačného pôsobenia.

Vyhodnotenie

Pracovníčka oddelenia na Špeciálnej základnej škole internátnej v Kremnici realizovala 3 interaktívne prednášky pre 33 žiakov s názornou ukážkou správneho čistenia chrupu s modelom a s premietnutím videofilmu zo série „Bol raz jeden život“.

Podobná aktivita bola realizovaná v MŠ Bartošova Lehôtka pre 18 detí.

Etapy riešenia

- *Intervenčné, zdravotno-edukačné pôsobenie u detí v materských školách, s využitím zážitkového učenia, interaktívnych hier, rôznych zdravotno-výchovných materiálov (RÚVZ v SR od roku 2005 priebežne).*

- *Intervenčné, zdravotno-edukačné pôsobenie na rodičov a učiteľky MŠ, prostredníctvom besied, odporúčaní, usmernení, informačných letákov (RÚVZ v SR od roku 2005 priebežne).*

- *Intervenčné, zdravotno-edukačné pôsobenie je možné rozšíriť aj o ďalšie vekové skupiny detí a mládeže – podľa potrieb praxe, spoločenskej objednávky jednotlivých regiónov a kapacitných možností spádového RÚVZ (priebežne).*

- *Pilotný projekt sa v roku 2013 zavíši štatistickým vyhodnotením údajov (dotazníkového prieskumu a monitoringu stavu chrupu u detí) a napísaním záverečnej správy. O výsledkoch a záveroch projektu bude prostredníctvom publikačných výstupov oboznámená odborná i laická verejnosť vrátane participujúcich subjektov.*

Realizačné výstupy

- Rôzne edukačné materiály v podobe článkov, letákov pre rodičov a učiteľky MŠ.

- Metodické pokyny, odporúčania, školenia pre profesionálov z predškolských zariadení.

- Využitie masovokomunikačných prostriedkov na informovanie verejnosti o význame ústneho zdravia a realizácii projektu na prevenciu ústnych ochorení u detí predškolského veku.

- Možnosť aplikovania vyššie uvedených realizačných výstupov aj pre mladšiu a staršiu školskú populáciu.

- Spracovanie záverečnej správy pilotného projektu, obsahujúcej výsledky zo zmapovania názorov, postojov, návykov v oblasti stomatohygieny u rodičov, detí a učiteľov, ako aj zhodnotenie súčasného stavu chrupu detí predškolského veku.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komúnit v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komúnit v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Vyhodnotenie

Poradenské centrum podpory zdravia

Základná poradňa zdravia

V základnej poradni zdravia bolo vykonaných 260 vyšetrení z toho 72 mužov a 188 žien. Z uvedeného počtu išlo o základné prvé vyšetrenie v 117 prípadoch (34 mužov, 83 žien), počet kontrolných vyšetrení 143 (38 mužov, 105 žien) z počtu 139 opakovane vyšetrených klientov (36 mužov a 103 žien).

Spolu bolo vyšetrených **256 klientov** – 70 mužov a 186 žien.

Realizovaných bolo 10 výjazdových aktivít základnej poradne zdravia do podnikov, škôl, klubov dôchodcov a organizácií (SOŠOaO ZH – 19 klientov, ZŠ pre nepočujúcich Kremnica – 18 klientov, Gymnázium Banská Štiavnica 2x – 32 študentov, 20 zamestnancov, KD Horná Ves – 24 klientov, Slovalco a.s. – 20 klientov (spojené s aktívnou prezentáciou analýzy výsledkov za 5ročné obdobie), ZŠ Župkov – 15 klientov, Okresný súd ZH 2x – 30 klientov, AluSlovakia Hliník nad Hronom – 21 zamestnancov. Spolu bolo výjazdovou formou vyšetrených 199 klientov, čo je 77,73% klientely PZ.

Okresný súd, Slovalco a Aluslovakia zakúpili pre svojich zamestnancov nadštandardné diagnostické prúžky, v týchto organizáciách sa okrem cholesterolu, cukru, triacylglycerolov, HDL cholesterolu vyšetrovali GPT - 51, UA 51, Creatinin 51, GOT- 21.

Test zdravého srdca je paušálne robený všetkým klientom, či pri stabilnej alebo mobilnej PZ, vrátane opakovaných návštev, riziko KVCH bolo vyhodnotené u 250 vyšetrení (115 u prvýkrát vyšetrených -33 M, 82 Ž a u 135 kontrolných vyšetrení - 35 M, 100 Ž).

Počet biochemických vyšetrení a meraní: 256 celkový cholesterol, 257 cukor, 256 triglyceridy, 255 HDL-cholesterol (spolu bolo realizovaných 1024 štandardných biochemických vyšetrení), 238 x bol meraný celkový tuk prístrojom OMRON, 255 antropometrických meraní, 256 meraní TK. V organizáciách, v ktorých si dokúpili nadštandardné diagnostické prúžky bolo biochemické vyšetrenie doplnené o 51 vyšetrení GPT, 51 vyšetrení Creatininu, 51 vyšetrení UA, GOT – 21 vyšetrenia. Spolu – 174 nadštandardných vyšetrení.

V základnej poradni zdravia bola odporučená návšteva LPS v 14 prípadoch pre novozistené alebo vysoké nefyziologické hodnoty sledovaných rizikových faktorov.

V spolupráci s oddelením hygieny výživy realizovali, okrem uvedených výjazdových aktivít spojených s biochemickým, antropometrickým vyšetrením a ostatných vyšetrení v rámci plnenia projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospelých populácie SR“, odborné poradenstvo 56 klientom a po obdržaní výsledkov z údajov dotazníka aj individuálne poradenstvo a intervenciu na základe zistených hodnôt.

Nadstavbové poradne

POPA – vykonáva sa 2 formami. Skupinová forma činnosti tejto poradne je vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju navštívilo 59 cvičeníek a 13 cvičeníek navštívilo poradňu počas roka nepravidelne alebo krátkodobo. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

Individuálna forma poradenstva a pohybovej aktivity prebieha vo vyčlenených priestoroch pre POPA na RÚVZ v ZH, ktorú navštívilo 6 klientov. Spolu bolo evidovaných 67 návštev.

POFA – o individuálne ani skupinové poradenstvo prejavil záujem 1 klient, počet návštev 3.

Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku- navštívilo 18 klientov, počet meraní krvného tlaku 23.

Poradňu zdravej výživy a znižovanie nadváhy navštívil 1 klient, zatiaľ absolvoval 1 sedenie.

Poradňu HIV/AIDS - Poradenstvo pre HIV/AIDS využili 6 klienti prostredníctvom e mailu a 10 osobne, u ktorých bol vykonaný aj anonymný odber. V jednom prípade bola vyšetrením OKM v Žiari nad Hronom zistená reaktivita, ktorá bola potvrdená NRC pre HIV/AIDS.

Aktivity OPZ pre verejnosť:

Svetový deň zdravia v Žiari nad Hronom

V rámci Dňa zdravia v apríli 2013 pred HM Tesco a počas Dňa otvorených dverí na RÚVZ ZH pracovníčky oddelenia okrem zdravotno-výchovných aktivít, odborného poradenstva vykonali 57 meraní TK, 23 meraní celkového telesného tuku, 47 meraní Spirometrom, 49 antropometrických meraní

Pracovníčky oddelenia podpory zdravia v rámci spolupráce s CVČ v Žiari nad Hronom a Mestom v Žiari nad Hronom zabezpečili odborné poradenstvo v oblasti prevencie srdcovo-cievnych ochorení a zdravého životného štýlu pre obyvateľov mesta všetkých vekových kategórií počas dvojdňovej akcie v máji 2013 (Deň žiarskych škôl, Deň zdravia a IV. ročník žiarskeho polmaratónu) kde vykonali 40 meraní TK, 51 meraní celkového telesného tuku, 13 meraní Spirometrom, 6 Smokerlyzerom a 44 antropometrických meraní.

Spolu v teréne vykonali 313 meraní TK, 179 meraní celkového telesného tuku, 184 meraní Spirometrom, 56 meraní Smokerlyzerom a 247 antropometrických meraní.

V rámci „**Týždňa mozgu**“ boli realizované prednášky (zdravý životný štýl, prevencia Alzheimerovej choroby, tréning pamäte prostredníctvom poskytnutých materiálov Alzh. spoločnosťou) vid'. vyhodnotenie 9.6.

V rámci Medzinárodného **Dňa bez fajčenia** s tohtoročným heslom „Exfajčiari sú nezastaviteľní“ bolo na Železničnej stanici a Autobusovej stanici vyšetrených 21 záujemcov (9 TK, 11 celkový telesný tuk , 19 Spirometrom, 21 Smokerlyzerom). V rámci predmetného dňa bola realizovaná interaktívna prednáška v SOŠOaS v ZH kde spojená s meraním Spirometrom – 7 študentov, Smokerlyzerom 2 záujemcom.

Prednášky a besedy:

Realizovaných bolo spolu 113 prednášok a besied (99 pre deti a 14 pre dospelých), ktorých sa zúčastnilo 1968 mladých účastníkov a 161 dospelých poslucháčov. Počty prednášok, tematické oblasti pre deti a mládež sú podrobnejšie uvedené vo vyhodnotení v úlohe 9.7.

Tematické oblasti pre dospelých – najvyšší počet zameraný na problematiku ochorenia mozgu a prevencie Alzheimerovej choroby (141 účastníkov), prednášky zamerané na zdravý životný štýl a drogovú prevenciu.

44 89 vlastných edícií s aktuálnymi tematickými okruhmi, zapožičaných videofilmov bolo 13 titulov (evidovaných 13 premietnutí).

Realizácia úlohy a výstupy: *Intervencia v rámci programu CINDI:*

Populačná stratégia (zameraná na populačné riziko) zahŕňa skupinové intervenčné aktivity (kurzy, prednášky, besedy, zážitkové podujatia, hry, tvorivé dielne), mediálne kampane (TV, rozhlas, tlač, veľkoplošné panely, plagáty, internet) a súťaže (Prestaň a vyhraj, Vyzvi srdce k pohybu).

Individuálna stratégia (zameraná na individuálne riziko) zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a účasťou na výstavách, hromadných podujatiach.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Cieľ projektu

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-ekonomických podmienok a veku. Projekt pozostáva z 2 fáz – I. fáza – pilotná štúdia, II. fáza – štúdia na národnej úrovni.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v Žiari nad Hronom (len II. fáza projektu)

Vyhodnotenie

Na RÚVZ boli doručené dve knihy autorky MUDr. M. Avdičovej a kol. „Monitorovanie rizikových faktorov chronických chorôb v SR“, ktorá je publikáciou výsledkov EHES, ktorý bol realizovaný na prelome rokov 2011/2012.

Realizačné výstupy

Realizovanie projektu prebiehalo (rok 2011 a 2012) vo všetkých regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR (poradenských centrách ochrany a podpory zdravia), skriningové vyšetrenia sa realizovali na prelome rokov 2011 a 2012, v počte, ktorý vymedzili finančné možnosti. Skrining prebiehal vo vekovej kategórii 18 – 64 ročných. Jednalo sa o populáciu, ktorá je ekonomicky aktívna. Nadstavbové vyhodnotenie sa uskutoční v roku 2013 -2014 a výsledky budú prezentované jednak v správe o plnení Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev a jednak v správe o zdravotnom stave obyvateľstva v Slovenskej republike.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiline**

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Ad 1.1 Plnenie Akčného plánu pre ŽP a zdravie obyvateľov SR

Pitná voda: Na monitoring pitnej vody sme odobrali 65 vzoriek na minimálnu analýzu. Ako ŠZD sme vykonali odbery a analýzy štyroch vzoriek pitnej vody, v rámci podnetov na nevyhovujúcu kvalitu boli vyšetrené 2 vzorky vody.

Platené služby pre fyzické osoby a právnické osoby mimo monitoring: 16 vzoriek.

Voda na kúpanie: 49 vzoriek platených služieb, z toho 4 vzorky vody na kúpanie z vonkajších kúpalísk. Ako ŠZD bolo odobratých a vyšetrených 8 vzoriek vody na kúpanie, cielený termínovaný ŠZD – 3 vzorky z vonkajšieho kúpaliska.

Ochorenia z pitnej vody a vody na kúpanie hlásené neboli.

Vnútorne prostredie sme nemerali.

Z dôvodu vyťaženia laboratória PPL sa sídliskový hluk presúva do 2. polroka 2013. V životnom prostredí na sídliskách neboli podnety na hluk od obyvateľov, preto je možné túto problematiku presunúť. V 1. polroku sa riešili aktuálne podnety na zdroje hudobných prevádzok - boli vykonané 3 merania (3x v obci Trnové). Ďalej bol riešený podnet na hluk z výťahu obytného domu (pôvodná ubytovňa s nákladným výťahom) a podnet na hluk klimatizačných jednotiek umiestnených v malom, spoločnom átriu –bytový dom s polyfunkčným domom.

Ad 1.2 Národný informačný systém ŽP a zdravia (ENHIS)

RÚVZ so sídlom v Žiline sa zapojí do plnenia úlohy po doručení pokynov ÚVZ SR.

Ad 1.3 Ľudský biomonitoring-sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v ŽP a PP

RÚVZ so sídlom v Žiline sa zapojí do plnenia úlohy po doručení pokynov ÚVZ SR.

Ad 1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

RÚVZ so sídlom v Žiline sa zapojí do plnenia úlohy po doručení pokynov ÚVZ SR.

Ad 1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Podľa záznamu z 24. celoslovenskej pracovnej porady vedúcich odborov a ddelení HŽPZ konanej v dňoch 27.5 a 28.5.2013 v Bratislave, sa vytipovanie lokalít krajskými odborníkmi za účelom riešenia úlohy presúva do 2. polroka 2013 (do 30.7.2013).

Ad 1.7. Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách

Bol vypracovaný cieľ, anotácia, etapy riešenia, termíny a výstupy projektu, stanovenie rozsahu meraných ukazovateľov, metodika, konkrétne riešiteľské pracoviská. Riešiteľmi budú vybrané RÚVZ vykonávajúce ŠZD v akvaparkoch.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľ: Hodnotenie pracovného prostredia v subjektoch sa vykonávalo v zmysle platnej legislatívy, vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Zamestnávateľia, fyzické a právnické osoby predkladali spolu so žiadosťami o uvedenie priestorov do prevádzky i samostatne posudky o riziku, prevádzkové poriadky, návrhy na zaradenie prác do kategórií rizikových prác spolu s podkladmi o objektivizácii

faktorov pracovného prostredia, orgánu na ochranu verejného zdravia.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa v 1. ½ - roku 2013 viedla programe ASTR_2011. V rámci ŠZD sa prehodnocovali vydané rozhodnutia na rizikové práce, v prípade 4. kategórie RP sa vydali nové prehodnotenú rozhodnutia. Zamestnávateľi predkladali aktuálne podklady: posudky o riziku, objektivizácia faktorov pracovného prostredia, vykonané technické a technologické opatrenia, akékoľvek zmeny súvisiace s výkonom RP a pracovným prostredím. Pri výkone ŠZD sa sledovali výsledky a intervaly LPP vo vzťahu k práci, či zamestnávateľ plní povinnosti, ktoré mu vyplývajú z platnej legislatívy v súvislosti s vyhlásenými RP, či zamestnávateľi majú zazmluvnené PZS a BTS.

V kategórii 3. a 4. rizikových prác je zaradených v **regióne Žilina a Bytča: 183 subjektov.**

Počet exponovaných pracovníkov celkom: **4474/1410** - celkom/ženy

3. kategória: **4138/1342** - celkom/ženy

4. kategória: **336/68** - celkom/ženy

Rozhodnutia:

3 x zrušené RP rozhodnutím,

6 x nové RP - (5 x v okr. Žilina, 1 x v okr. Bytča)

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí:

V rámci ŠZD sú hodnotené zdravotné podmienky u zamestnancov pracujúcich pri výrobe, skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. V roku 1. ½ - roku 2013 bolo vykonaných **0 previerok.**

Vydaných bolo celkom **27 osvedčení** pre prácu s toxickými látkami a zmesami. Z praxe bolo vydaných **19 osvedčení** po absolvovaní aj skúšky **8 osvedčení**. Boli vykonané **2 školenia**, preškolených bolo **10 uchádzačov**. Nebolo vydané **žiadne** rozhodnutie na nakladanie s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Pre jednotlivé regióny boli vydané nasledovné počty osvedčení:

7 z regiónu RÚVZ so sídlom v Žiline

4 z regiónu RÚVZ so sídlom v Čadci

7 regiónu RÚVZ so sídlom v Martine

3 regiónu RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši

1 z regiónu RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne

Vydané osvedčenia mimo kraj Žilina:

3 z regiónu v Považskej Bystrici

4 z regiónu v Nových Zámkoch

1 z regiónu Nitra

V rámci ŠZD sa kontrolovalo uskladnenie a spôsob likvidácie obalov s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Nakladanie s nebezpečnými odpadmi bolo súčasťou rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky.

DDD činnosť v regióne Žilina a Bytča:

Počet oznámení zaslaných na RÚVZ so sídlom v Žiline za 1. ½ - roku 2013: **12**

Počet prevádzok, v ktorých sa DDD činnosť realizovala: **49**

V našom regióne nebola v 1. ½ - roku 2013 zaznamenaná žiadna mimoriadna situácia ani havária.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu:

V 1. ½ - roku 2013 **nebolo vydané** nové rozhodnutie na vyhlásenie RP s faktorom karcinogénnym a mutagénnym.

Pracoviská s rizikovými prácami s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi sú:

FNsP (odd. Onkológia a rádioterapia, Hematológia, Genetika, Urológia),
Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou - SlaPa Žilina,
Domenica s.r.o. (práca s tvrdým drevom)
Doprastav (práce pri výrobe živičných zmesí-benzo-a-pyrén)
Cestné stavby spol. s r.o. (práce pri výrobe živičných zmesí-benzo-a-pyrény)
KAF Facility s.r.o., Žilina – prevádzka Bytča (sadze-pyrolýzne čistenie kovových závesov)

Azbest:

V 1. ½ - roku 2013 požiadalo **6** subjektov RÚVZ so sídlom v Žiline o súhlas na odstraňovanie materiálov zo stavieb, ktoré obsahujú azbest. V tomto roku bol šetrený **1 podnet** s dôvodu neprofesionálneho manipulovania s azbestom.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V 1. ½ - roku 2013 boli vydané **2** nové rozhodnutia s faktorom psychická pracovná záťaž (FNsP Žilina – boli prehodnotené pracovné činnosti na jednotlivých oddeleniach s faktorom psychická pracovná záťaž a bolo vydané nové rozhodnutie s RP; Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb pre dospelých Karpatská 8,9, Žilina, v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja – boli prehodnotené jednotlivé profesie a vyhlásené RP s faktorom psych. prac. záťaž).

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia:

Celkom bolo v 1. ½ - roku 2013 zaslaných **17** ChzP ; **15** ChzP bolo prešetrených, **2** sú v šetrení.

CHzP s faktorom **DNJZ** bolo prešetrených **10** chorôb,

- poškodenie sluchu faktorom **hluk 1**,
- **iné** /Lumboischiadický sy., Vertebrogénne och., Arthrózy DK/ **2**,
- poškodenie zdravia z **vibrácií 2**.

2.2. Intervencie na podporu zdravia pri práci

V rámci výkonu ŠZD bolo realizovaných **750** konzultácií zameraných na podporu a ochranu zdravia pri práci. Previerky boli zamerané na pracovné prostredie, pracovnú činnosť, dodržiavanie bezpečnostných a zdravotných zásad pri práci. V časopise Bezpečná práca bolo publikované hodnotenie fyzickej pracovnej záťaže u pracovníkov v drevospracujúcom priemysle so záverom, ako predísť poškodzovaniu zdravia pri práci.

2.5. Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V rámci výkonu ŠZD boli v 1. ½ - roku 2013 realizované **4** kontroly na chránených pracoviskách u nasledovných subjektov:

1. Vladislav Brundza B-ELA, Žilina;
2. Golem-plus, s.r.o., Bytča;
3. Pamel PLS s.r.o. Žilina;
4. INGEO a.s., Žilina.

V rámci kontrol neboli zistené žiadne nedostatky v zmysle platnej legislatívy, ktoré by poškodzovali zdravie zamestnancov so zdravotným postihnutím a zdravie ostatných zamestnancov.

2.6 Aktuálne problémové situácie riešené v jednotlivých regiónoch

2.6.2 Prieskum psychickej pracovnej záťaže učiteľov základných a stredných škôl

V 1. ½ - roku 2013 bolo absolvované stretnutie s vedením ZŠ Martinská v Žiline-Vlčince, boli dohodnuté pracovné postupy pri monitorovaní psychickej pracovnej záťaže u

pedagogických zamestnancov a boli rozdane dotazníky hodnotenia psychickej pracovnej záťaže – MEISTER (celkom 21 dotazníkov bolo vyplnených), ďalej Dotazníky informovanosti zamestnancov so zameraním na psych. prac. záťaž (bolo vyplnených 21 dotazníkov) a boli vypísané spolu s riaditeľkou ZŠ Martinská Protokoly o hodnotení psychickej pracovnej záťaže z hľadiska úrovne pracovných podmienok (dotazníky Hladkého-Matouška) pre kategórie:

- riaditeľka,
- zástupkyňa I. stupňa + zástupkyňa II. stupňa,
- učiteľ 1. stupňa + učiteľ 2. stupňa,
- asistent učiteľa,
- vychovávateľ,
- špeciálny pedagóg.

S riaditeľkou ZŠ boli dohodnuté ďalšie stretnutia koncom augusta a v septembri ohľadom dokončenia monitorovania psychickej pracovnej záťaže.

3. Oblasť hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.1. Projekt „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“

Odpočet: V rámci usmernenia pre riešenie projektu bolo v okrese Žilina vyšetrených zatiaľ 40 klientov, 25 žien a 15 mužov, rozdelených do dvoch vekových kategórií.

Všetci respondenti sa podrobili vyšetreniu klinickému, somatologickému a biochemickému. Respondenti vyplnili **dotazníky o životospráve**, ktorý je delený na dve časti: **A. Spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti** a **B. Pohybová aktivita a životospráva**. Hodnotila sa konzumovaná strava z jedného dňa u všetkých respondentov, ktorá sa počítačovo spracovala v programe Alimenta č.4.3e-nadstavbová verzia a porovnávala sa s odporúčanými výživovými dávkami. Výsledky sú kompletne spracované v tabuľkovej časti. U klientov, ktorých vyšetrenia mali zvýšené hodnoty boli výsledky prekonzultované so zameraním na úpravu životosprávy, prípadne odporúčané vyšetrenie u odborného lekára.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Odpočet: V prvom polroku 2013 bolo odobratých a vyšetrených **17 vzoriek** kuchynskej soli, všetky vzorky vyhovovali platnej legislatíve. Cieľom úlohy je monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli na zabezpečovanie kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho. V rámci platnej legislatívy je povinná fortifikácia kuchynskej soli jódom. Gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.3 Bezpečnosť PET fliaš

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

3.6. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Odpočet: Cieľom úlohy je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeléj populácie, zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Úloha prebieha v 2 etapách:

I. etapa : január – október 2013; odborne – metodická príprava monitoringu, zber údajov

a analýza vzoriek – v rámci zberu údajov bolo oslovených 8 respondentov.

II. etapa : december 2013; bude sa vyhodnocovať monitoring a pripraví sa záverečná správa
V súčasnosti prebieha prvá etapa.

3.7. Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami
RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

3.8. Výživa a nutričný stav seniorov v domovoch dôchodcov

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom tejto úlohy a riešiteľským pracoviskom je RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.9. Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom tejto úlohy a riešiteľským pracoviskom je RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

4. Oddelenie hygieny detí a mládeže

Projekt č. 4.1. **Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine**

Ide o projekt, ktorého cieľom je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi.

Projekt č. 4.2. **Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál**

Cieľom je zhodnotiť zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. V prvom polroku 2013 sa realizovala V. etapa – realizácia dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 15 – 18 ročných, vyšetrenie vzoriek stráv a vybraných potravinových komodít a priebežná tvorba databázy. Spolu bolo odobratých 10 vzoriek obedov a vyšetrených 120 respondentov podľa priloženej metodiky. Údaje budú v druhom polroku 2013 zadávané do masky v programe Excel a v termíne do 30.09.2013 budú zaslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě.

Projekt č. 4.3. **Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí**

Cieľom projektu je získať prehľad vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). V prvom polroku 2013 prebehla II. etapa projektu – zber údajov u detí školského veku prostredníctvom dotazníkovej metódy s cieľom získať informácie o životospráve detí vybranej vekovej skupiny 10 – ročných detí. Boli získané dotazníky od 20 detí ZŠ. V druhom polroku sa údaje budú zadávať do databázy a v termíne do 01.11.2013 budú zaslané na ÚVZ SR.

Projekt č. 4.4 **Monitorovanie jodúrie u detí predškolského veku**

Ide o zavedenie celoplošného dlhodobého monitorovania jodúrie u detí, ako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom v organizme dieťaťa, s cieľom zistiť aktuálny stav ale aj trendy v dlhodobom sledovaní tejto problematiky. V roku 2013 prebieha I. etapa – sumarizácia poznatkov o význame jódu pre detský organizmus, zber a analýza dostupných údajov z doteraz získaných poznatkov v danej problematike, príprava laboratórnej metodiky skúšania jódu v biologickom materiáli a príprava pilotnej štúdie. Riešiteľskými pracoviskami

sú vybrané RÚVZ v SR.

Projekt č. 4.5 Monitorovanie telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. VI. etape (rok 2013) bola nadviazaná spolupráca s MŠVVaŠ SR, príprava podkladov k cieľnému výkonu ŠZD telovýchovných zariadení, výber škôl, príprava dotazníkov a následne bol vykonaný monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržiavania požiadaviek príslušnej legislatívy, využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení. V termíne od 02.04. do 22.04.2013 bolo vykonaných **10** kontrol a skontrolovaných **32** priestorov na výučbu telesnej výchovy.

Projekt č. 4.6 Objektívizácia expozície a hodnotenie styrenu vo vnútornom prostredí vybraných materských škôlok v súvislosti s použitím polystyrénových a polyesterových materiálov

Cieľom je prevencia akútnych a chronických ochorení a alergií u detí predškolského veku prostredníctvom zistenia úrovne environmentálnych faktorov ako východiska pre zlepšovanie kvality prostredia. Riešiteľským pracoviskom je RÚVZ hl. m. Bratislava so sídlom v Bratislave.

Domáce programy a projekty RÚVZ so sídlom v Žiline

Monitoring vnútorného ovzdušia sedimentačnou metódou a pomocou aeroskopu v predškolských a školských zariadeniach v okrese Žilina a Bytča

V prvom polroku 2013 bolo vyšetrených **39** vzoriek vnútorného ovzdušia v **3** školských a stravovacích zariadeniach. Z celkového počtu vyšetrených vzoriek bola 1 vzorka nevyhovujúca. Po rokovaní boli prijaté opatrenia na odstránenie nedostatkov.

Analýza stravovania detí predškolského a školského veku v okrese Žilina a Bytča

V prvom polroku 2013 bolo vykonaných **69** kontrol v školských stravovacích zariadeniach. Pri kontrolách sme sa stretávali s bežnými nedostatkami, ako napr. neaktualizovaný systém správnej výrobných praxe, zastarané technologické vybavenie kuchýň a pod. Jednotlivé nedostatky sa riešili hneď na mieste opatreniami v zápisniciach.

Monitoring stavu pieskovísk v okrese Žilina a Bytča

V prvom polroku 2013 bolo odobratých **9** vzoriek piesku z pieskovísk zriadených pri predškolských zariadeniach. Všetky vzorky vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy.

Ostatné projekty:

Interaktívny projekt „Hrou proti AIDS“ (v prvom polroku 2013 boli do projektu zapojení žiaci a študenti **7** škôl).

Zahraničné projekty:

Global School Personnel Survey (GSPS)

GSPS je satelitným k prieskumu Global Youth Tobacco Survey (GYTS). Ide o prieskum fajčiarskeho návyku a faktorov s ním spojených u pedagógov základných škôl. Celkovo bolo vyplnených **85** dotazníkov, ktoré boli spolu s formulármi zaslané na ÚVZ SR.

6. Odbor epidemiológie

6.1. Národný imunizačný program SR - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Zabezpečovanie vyššej úrovne zaočkovanosti sa vykonáva formou telefonického konzultácie, osobným kontaktom s klientom resp. lekárom, vzdelávaním zainteresovaných, osvetovou činnosťou pre obyvateľov - internetová stránka úradu, články v médiách, semináre pre lekárov a výkonom štátneho zdravotného dozoru v ambulantných zariadeniach (v zmysle platnej legislatívy v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD z ÚVZ SR Bratislava). Pre priaznivú epidemiologickú situáciu sme nemuseli prikráčať k mimoriadnemu očkovaniu.

Problémom pri zabezpečovaní úrovne zaočkovanosti je pre epidemiológa snaha rodičov o odmietanie očkovania dieťaťa. V priebehu sledovaného obdobia sme zaevidovali ďalšie hlásenia zo strany lekárov. Spolu hlásených celkovo 53 prípadov – agenda od roku 2008, v I. polroku 2013 : +13 odmietnutí - prevažuje argument, snaha odmietat živé vakcíny.

6.2. Surveillance infekčných chorôb - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Riešene formou preventívnych programov a aktivít, ktoré zahŕňajú poradenskú činnosť v problematike, napr. AIDS, vírusových hepatítid, v problematike vakcinácie, dezinfekcie, očkovania cestovateľov. Uskutočnenie: telefonicky resp. osobným kontaktom s klientom a lekárom. Počet konzultácií osobne s klientom v problematike AIDS: 37x, (certifikáty: 13x, anonymný odber: 20x), problematika vírusových hepatítid a iných druhov očkovania: 55x (osobný resp. telefonický kontakt, poradňa očkovania).

6.3. Informačný systém prenosných ochorení - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR:

Vykonáva sa plnením projektu PHARE: Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení v SR, programom EPIS pri zabezpečení komunikácie so sieťami EÚ a SZO- (prenosné ochorenia). Spolu vykonaných krajských správ (SRV) 26x týždenné hlásenia: spracovanie ARO chorobnosť/ týždeň, aktuálne hlásenia pre SRV.

6.4. Nozokomiálne nákazy - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR:

Surveillance nozokomiálnych nákaz vykonávame v zmysle Vyhlášky MZ SR č.553/2007, a v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD/ÚVZ SR. Problematika NN je riešená podľa aktuálnej situácie, ako aj podľa výsledkov ŠZD - kontroly sterovou metódou práce pre jednotlivé kontrolované pracoviská telefonicky, následne písomným zhodnotením dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu a výkonu bariérovej ošetrovateľskej techniky. Podľa výsledkov je situácia riešená príslušnými opatreniami. Počet kontrol HER/ŠZD: 9/4. Počet kontrolovaných sterilizačných prístrojov v ZZ: 49 (biologická kontrola). Počet hlásených NN: 89 prípadov (FNsP Žilina).

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

K problematike sú vypracované havarijné - pandemické plány na úrovni regiónov i kraja aktualizované 1x/rok, resp. v zmysle pokynov WHO, ÚVZ SR.

6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV - prac. RÚVZ v SR

Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách podľa harmonogramu Virologického pracoviska RÚVZ Banská Bystrica sme vykonali 3x odberom vody v ČOV D. Hričov: 5.2.2013, 19.03.2013, 21.5.2012: výsledky: t.č. nemáme.

6.7. Prevencia HIV / AIDS - projekt:

Na projekte sa účastnil v prvom polroku 2013 iba RÚVZ Žilina. Interaktívna forma vzdelávania a prevencie, spôsob získavania vedomostí dotknutých študentov v oblasti prevencie HIV. Počet výkonov na projekte (9.01.-22.05.2013): 7x, pre OA Žilina, 1., 2.ročník: 5 prezentácií a 2 prezentácie pre SOŠP.1.2.3.ročník: spolu zaškolených 275 žiakov a 12

pedagógov. Dotazníková forma: exponovaná skupina:35 študentov, kontrolná skupina: 35 x. Zhodnotenie projektu: Projekt prináša zmenu pasívneho prístupu žiakov k téme na interaktívny štýl, prvýkrát mali respondenti možnosť zúčastniť sa besedy, kde neplnili len pasívnu úlohu ale naopak plnením rôznych úloh na piatich stanovištiach hravou formou získavali informácie a zaujímali postoj k téme AIDS. Zo strany študentov a pedagógov projekt hodnotený výborne,bez námietok.

6.8. Poradne očkovania – riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR:

Realizačný výstup zahŕňa zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach, zníženie odmietaní očkovania a zabezpečenie informovanosti. Evidujeme celkom 53 odmietnutí očkovania – od roku 2008, v roku 2013 pribudlo 13 odmietnutí (MMR, Boostrix). Riešené v zmysle legislatívy, blokové pokuty, resp. priestupkovým konaním. Na úrade pracuje aj Poradňa očkovania, informovanosť zabezpečená aj formou EIW 2013. *Konzultácie* (očkovanie, cestovná medicína) vykonané 31 x pre lekárov a 24x pre klientov.

6.9. Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu: - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR:

V zmysle prípisu ÚVZ SR zo dňa 03.06.2013 vykonaná výskumná časť projektu v čase od 10.6.-21.6.2013. Dotazníková forma výskumu vykonaná na troch vybratých stredných školách - oslovené boli : 30 študentiek vo veku nad 18.rokov, v šiestich ambulanciách pediatrov účasť 30 žien. Spolu 60 dotazníkov zaslaných do RÚVZ Komárno dňa 21.06.2013.

7. Odbor laboratórnych analýz

1.1. Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR V. (NEHAPIV)

Peľová informačná služba

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
122	488	488

Meranie expozície hluku v životnom prostredí

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
66	132	1 190

1.3. Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
21	21	63

1.4. Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
0	0	0

1.7. Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových vodách

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
0	0	0

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Meranie expozície hluku

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
34	104	2 486

Meranie tepelno-vlhkostnej mikroklímy

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
37	281	281

Meranie osvetlenia

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
0	0	0

Meranie pracovného ovzdušia

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
40	96	243

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
55	165	330

3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
97	281	410

3.6. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Plnenie:

Ukazovateľ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Syntetické farbivá	38	143	205
Syntetické sladidlá	19	57	114
Konzervačné látky	23	46	92

4.3. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
50	350	350

4.5. Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín pre deti

Plnenie:

Ukazovateľ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Syntetické farbivá	50	57	57
Syntetické sladidlá	50	150	300

Konzervačné látky	52	104	208
Kyselina askorbová	50	50	100

7.1. Cyanobaktérie

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
0	0	0

7.2. Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
21	21	21

7.3. Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch

Plnenie:

Skúšky	Počet vzoriek Minerálne a pramenité/ watercoolery	Počet ukazovateľov Minerálne a pramenité/ watercoolery	Počet analýz Minerálne a pramenité/ watercoolery
chemické	19/3	503/60	552/78
mikrobiologické	19/6	114/36	437/138

7.9. Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyrenu v moči u pracovníkov vybraných profesií

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
0	0	0

7.11. Objektivizácia účinkov zdrojov optického žiarenia v pracovnom a životnom prostredí

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
11	330	330

7.12. Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk

Plnenie:

Skúšky	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
chemické	10	180	290
mikrobiologické	54	162	324

7.14. Stanovenie metabolitov toluénu v moči exponovaných zamestnancov

Plnenie:

Kyselina hippurová

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
0	0	0

7.18. Monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
9	9	18

7.20. Monitoring obsahu dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
305	305	305

9. Oddelenie podpory zdravia

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Cieľ:

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Odpočet:

V rámci plnenia úloh NPPZ sme nadviazali spoluprácu s regionálnymi médiami - TV Patriot, Žilinský večerník, My – žilinské noviny, s Fakultou nemocnicou s poliklinikou Žilina, Mestským úradom Žilina, Mestskou knižnicou Žilina, Pedagogicko - psychologickým centrom Žilina, [Krajským riaditeľstvom Policajného zboru](#) v Žiline - odbor komunikácie a prevencie, poisťovňami - Union, Všeobecná zdravotná poisťovňa, s Regionálnymi komorami - Komora sestier a pôrodných asistentiek, Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov, s organizáciami - Slovenská nadácia srdca, Liga proti rakovine, firmami - GlaxoSmithKline Slovakia s.r.o. Consumer Healthcare, Interpharm a.s. Elmex, Nutricia, VÚC a orgány verejnej správy, MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Cieľ:

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Odpočet:

Realizácia dotazníkového prieskumu „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR“- 104 respondentov v praxi a zadávanie zozbieraných dotazníkov do súboru- EpiData.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

Cieľ:

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Odpočet:

organizovanie pravidelného cvičenia 1x týždenne pre ženy v produktívnom veku zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity a prevencie sedavého spôsobu života na RÚVZ Žilina (v prvom polroku 7-krát s priemerným počtom 5 žien).

2x beseda Zväz zdravotne postihnutých: „Zdravý životný štýl ako prevencia KVS ochorení“ „Životným štýlom proti nadváhe a obezite“.(spolu 51 ľudí)

aktivity k *Svetovému dňu zdravia*: deň otvorených dverí (kompletný monitoring 6 ľudí), 3x panel, informácie na web stránke RÚVZ, Krajskej knižnici ZA, 2x prednáška „*Ako si správne merať tlak krvi*“ (51 ľudí)

2x prednáška pre študentov Gymnázia, Hlinská ZA: „*Pohyb ako zdravý životný štýl*“ (spolu 60 študentov)

participácia na okresnej súťaži „*Na bicykli bezpečne*“ (36 detí) v podobe kontroly zásad PRP

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Cieľ:

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

Odpočet:

Aktivity o informovanosti verejnosti o kampani prostredníctvom distribúcie plagátov a účastníckych listov:

web stránka RÚVZ ZA, panel v RÚVZ ZA

oslovené média- regionálne noviny

1. petit press - My Žilinské noviny,
2. Žilinský večerník

oslovenie a poskytnutie informácií o kampani v priestoroch - základných a stredných škôl okresu ZA a Bytča (cca 10), stredoškolských internátov, Žilinskej univerzity, v Centrách voľného času, vo firmách okresu ZA a Bytča (cca 5), Mestský úrad Žilina, Obecný úrad Bytča, Krajská knižnica Žilina, Fakultná nemocnica s poliklinikou, športové strediská (posilňovne, plaváreň, zimný štadión, fitnesscentrá)

propagácia kampane pri prednáškach realizovaných počas obdobia možného zapojenia sa do súťaže (uchádzači Univerzity tretieho veku, seniori, žiaci ZŠ, SŠ) (cca 11-krát)

propagácia kampane na „*dňoch zdravia*“ firiem ZA regiónu (4- krát)

informácie poskytované klientom poradne zdravia počas celého možného obdobia zapojenia sa do súťaže

doručenie vrátených vyplnených prihlášok na RÚVZ BB

9.3. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTORLU TABAKU NA ROKY 2012-2014

Cieľ:

zlepšiť podmienky v oblasti:

prevencie fajčenia na základných, stredných a vysokých školách, v zdravotníckych zariadeniach a v zariadeniach sociálnych služieb,

poradenstva na odvykanie od fajčenia najmä prostredníctvom rozšírenia siete poradní na odvykanie od fajčenia na regionálnych úradoch verejného zdravotníctva a na vysokých školách,

výskumu o efektívnosti preventívnych opatrení s cieľom vyhodnotenia efektívnosti použitých prístupov a vynaložených finančných prostriedkov. Výskum by sa týkal najmä legislatívnych opatrení na ochranu nefajčiarov, ktoré boli prijaté v minulosti a ktorých efekt sa dá hodnotiť formou prieskumov verejnej mienky.

Odpočet:

3x beseda „*Prečo nefajčiť*“ ZŠ Kotešová (59 žiakov)

2x monitoring CO vo vydychovanom vzduchu a individuálne konzultácie pre zamestnancov Tesco s.r.o (39 ľudí) a študentov SOŠ Gastronómum ZA (14 študentov)

1x beseda „*Legálne drogy- fajčenie a alkohol*“ pre žiakov ZŠ Stráňavy (17 žiakov)

web stránka RÚVZ ZA 3x príspevky: „*Riziká pasívneho fajčenia*“, „*Svetový deň bez tabaku*“,

„Onkologické ochorenia spôsobené fajčením“

2x panel vo vstupnom priestranstve RÚVZ ZA: „Pasívne fajčenie“, „Svetový deň bez tabaku“

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“.

Cieľ:

Motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Odpočet:

Súťaž sa realizuje každý párny kalendárny rok.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Cieľ:

Prostredníctvom komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (KPZV) dosiahnuť významné zlepšenie zdravotného stavu populácie v rómskych komunitách.

Odpočet:

Program plnia vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Žiline tento program neplní.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ:

Vytvorenie nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom. Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu.

Odpočet:

2x besedy pre širokú verejnosť a seniorov Rajecké Teplice: „Domáce násilie“, „Alkoholizmu u seniorov“ (spolu 65 ľudí)

1x beseda „Legálne drogy- fajčenie a alkohol“ pre žiakov ZŠ Stráňavy (17 žiakov)

3x prednáška „Špecifiká alkoholizmu u žien“ na Odborných konferenciách laborantov, asistentov, sanitárov, zdr. asistentov, masérov a iných zdr. pracovníkov v ZA, TN (cca 200 poslucháčov), a zamestnancov RÚVZ Žilina (cca 50 ľudí)

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Cieľ:

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Odpočet:

1x prednáška „Tréning pamäte“ v rámci projektu Krajskej knižnice ZA - Sme tak rozdielny a predsa tak podobní – seminár Pomáhame deťom začleniť sa (43 ľudí)

5x prednáška pre poslucháčov Univerzity tretieho veku: „Výživa u seniorov- zásady racionálnej výživy u seniorov“, „Mechanizmus zvládania stresu“, „Imunitný stav populácie, hygienicko-epidemiologický režim zdravotníckych prevádzok“, „Metódy stratégie zvládania stresu“, „Syndróm vyhorenia a jeho prevencia“. (spolu 72 ľudí)

3x beseda pre Zväz zdravotne postihnutých: „Hypertenzia- tichý zabijak“, „Varovné signály AIN, NCMP“, „Ako si správne merať tlak krvi“. (spolu 81 ľudí)

2x beseda „Tréning kognitívnych funkcií“, „Drogy a závislosť“ v rámci preventívneho

projektu Podporme múdrosť veku v spolupráci s Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v Žiline, Ústavom celoživotného vzdelávania Žilinskej univerzity, Krajským operačným strediskom záchrannej zdravotnej služby SR v Žiline a Krajskou knižnicou v Žiline (spolu 20 ľudí)

1x prednáška pre Združenie občanov Jednoty dôchodcov Slovenska „*Dodržiavaním hygienických opatrení predchádzajme nebezpečným nákazám*“ (spolu cca 200 ľudí)

9x prednáška/beseda v *Týždni mozgu* pre verejnosť, deti, študentov, seniorov, 1x živý vstup do rádia Regina, 5x informačné panely (spolu 303 účastníkov)

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Cieľ:

Koordinácia aktivít RÚVZ v SR smerom k zabezpečeniu cieľa Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 - 2015 (ďalej len NPPD).

Odpočet:

5x realizácia Nadnárodného preventívneho projektu „*Tvoja správna voľba*“ (eliminácia trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok) - spolupráca a realizácia projektu so zástupcami odboru komunikácie a prevencie Prezídia Policajného zboru SR, zamestnancami Krajskej knižnice Žilina (108 žiakov)

7x realizácia projektu AIDS hrou (287 študentov)

6x interaktívne besedy k Programu „*Školské ovocie*“, sprievodné aktivity k programu „*Ovocie a zelenina do škôl*“. 2 interaktívne besedy pre deti predškolského veku, 4 interaktívne besedy a prednášky pre deti školského veku.

participácia na preventívno-bezpečnostnej akcii pod názvom *Bezpečne na cestách* v spolupráci s Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v Žiline, SČK

5x interaktívna beseda „*Precvičme si kognitívne funkcie*“ pre študentov Gymnázia, Hlinská ZA (spolu 132 študentov)

web stránka RÚVZ ZA- 2x článok: „*BECEP*“, „*Stomatohygienu detí*“

1x panel vo vstupnom priestranstve RÚVZ ZA: „*BECEP*“

9.7.1 EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKOL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Cieľ:

Hlavným cieľom preventívneho projektu je skrining vybraných rizikových faktorov kardiometabolických ochorení u stredoškolskej mládeže BA kraja.

Odpočet:

RÚVZ so sídlom v Žiline tento program neplní. Program plní RÚVZ Bratislava.

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Cieľ:

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Na riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, využiť širokú a systematickú prevenciu zubných ochorení. Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou.

Odpočet:

4x beseda pre MŠ Kolárovice, MŠ Trnové, 2x MŠ English Kids Club

Na web stránke RÚVZ ZA je uverejnený článok s názvom „*Stomatohygienu detí*“

9.8 CINDI PROGRAM SR

Cieľ:

Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Odpočet:

Spolupráca s poisťovňou Union pri realizácii „dňa zdravia“:

Tesco s.r.o kompletné vyšetrenie RF KVS och. – cholesterol, % telesného tuku, TK, hm., výška, BMI – individuálne poradenstvo (50 účastníkov)

Nay elektrodom - monitoring cholesterolu, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (25 zamestnanci)

SSE (Stredoslovenská energetika) - monitoring hepatálnych testov, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (60 účastníkov)

2x Kinex - monitoring hepatálnych testov, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (spolu 93 účastníkov)

1x výjazd v rámci monitoringu zdr. stavu obyvateľstva prostredníctvom rizikových faktorov KVS ochorení (cholesterol, TG, glukóza, HDL, TK, %T ...) zamestnancov ZŠ Rosina (13 pedagógov kompletné vyšetrenie)

v základnej poradni vyšetrených 21 prvovyšetrených, 43 opakovane vyšetrených

web stránka RÚVZ ZA- 14x článok: „Cholesterol“, „Čo robiť ak je zvýšený krvný cholesterol?“, „Rýchli zásah môže zachrániť život“, „Aké mám riziko KVS ochorení?“, „Pyramída výživy“, „Peľové alergie“, „Osteoporóza“, „Duševné zdravie“, „Hepatitídy“, „Samovyšetrenie prsníkov“, „Čo robiť počas horúčav“, „CHOCHP“, „Diabetici a ich nohy“, „Alzheimerova choroba“

5x panel vo vstupnom priestranstve RÚVZ ZA: „Varixy dolných končatín“, „Čo robiť počas horúčav“, „Melanóm kože“, „Hypertenzia- tichý zabijak“, „Ako si správne merať tlak krvi?“

2x informácia v regionálnych novinách o činnosti Poradne zdravia RÚVZ ZA

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Cieľ projektu:

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospelaj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-ekonomických podmienok a veku. Projekt pozostáva z 2 fáz – I. fáza – pilotná štúdia, II. fáza – štúdia na národnej úrovni.

Odpočet:

V roku 2013 - 2014 sa realizuje nadstavbové vyhodnotenie projektu ÚVZ SR a výsledky budú prezentované jednak v správe o plnení Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev a jednak v správe o zdravotnom stave obyvateľstva v Slovenskej republike. RÚVZ ZA v tomto roku sa do projektu nezapojilo.